arhitectura RPR

1 1962

Miorita

Floraria Codlea

Încăltăminte

Romarta

Tutungerie

Mezeluri

Modern

Cafea

1 1962

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. ȘI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU CONSTRUCȚII, ARHITECTURĂ ȘI SISTEMATIZARE

UNITĂȚI COMERCIALE

	● EDITORIAL	1
	● PREZENTARE	
	UNITĂȚI COMERCIALE	4
Arh. I. Șerban	MAGAZINELE — IERI, AZI, MÎINE	6
Gh. Teodoraşcu, arh. Al. Constantinescu	— PROBLEME ACTUALE ALE PROIECTĂRII ȘI REALIZĂRII UNITĂȚILOR COMERCIALE	9
Ing. Al. Băilescu	ILUMINATUL ARTIFICIAL AL MAGAZINELOR	14
	● REALIZĂRI	
Arh. S. Harutunian	COFETĂRIA-BRASERIE « UNION »	16
Arh. D. Dîrzu	CAFE-BAR « UNIC »	19
Arh. P. Carp	BARUL « CONTINENTAL »	20
Arh. M. Dima	AMENAJAREA RESTAURANTULUI « CIȘMIGIU »	21
Arh. L. Garcia	RESTAURANT CU AUTOSERVIRE ÎN PIAȚA SĂLII PALATULUI R. P. R.	23
Arh. V. Nițulescu	COFETĂRIA « SCALA »	24
	COFETĂRIE ÎN PIAȚA GĂRII DE NORD	26
Arh. V. Agent	BRASERIE ÎN ANSAMBLUL CIRCULUI DE STAT	27
Arh. P. Focșa	MAGAZIN DE LACTATE, BRÎNZETURI ȘI MEZELURI	28
Arh. R. Cosmatu	MAGAZINUL ALIMENTAR CU AUTOSERVIRE « UNIC »	29
Arh. A. Tofan	MAGAZINUL ALIMENTAR CU AUTOSERVIRE « BITOLIA »	30
Arh. A. Șerbescu	MAGAZINUL « MODERN » CU AUTOSERVIRE	31
Arh. Carmen Popescu	MAGAZIN DE GALANTERIE PENTRU FEMEI PE B-DUL MAGHERU	32
Arh. P. Focșa	MAGAZIN GENERAL TEXTIL PE CALEA RAHOVEI	33
Arh. Margareta Pinchis	MAGAZIN DE ÎNCĂLȚĂMINTE PE STR. SCHITU MĂGUREANU	34
Arh. J. Koffler	UN MAGAZIN DE PREZENTARE A PRODUSELOR DIN MATERIAL PLASTIC	35
Arh. Mihai Enescu	MAGAZINUL DE PREZENTARE AL « FONDULUI PLASTIC »	36
Arh. A. Köntza	MAGAZINUL COPIILOR	38
Arh. R. Ghelman	MAGAZINUL DE MUZICĂ « MELODIA »	40
Arh. L. Medilanschi	FARMACIE PE B-DUL MAGHERU	41
Arh. G. Mularidis	FARMACIE PE B-DUL DUCA	42
Arh. Margareta Pinchis	MAGAZIN DE OPTICĂ MEDICALĂ PE CALEA VICTORIEI	43
Arh. V. Agent	FLORĂRIE ÎN ANSAMBLUL CIRCULUI DE STAT	44
Arh. Sofia Ungureanu	FLORĂRIE ÎN PIAȚA MIHAIL EMINESCU	45
	● MOBILIER	
Arh. R. Voll	MOBILIERUL NOILOR MAGAZINE	46
Arh. Mihai Enescu	EXPOZIȚIA DE MOBILĂ A MINISTERULUI ECONOMIEI FORESTIERE	48
	● DISCUȚII	
	DISCUȚIE DE CREAȚIE LA UNIUNEA ARHITECȚILOR ASUPRA PROIECTĂRII MAGAZINELOR	51
	● CRONICA	
BIBLIOGRAFIE (UNITĂȚI COMERCIALE)		52
RECENZII		54
MONUMENTE ISTORICE		55
TEHNICĂ—EXPOZIȚII		56
DE PESTE HOTARE		58
DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR		60

COLEGIUL DE REDACȚIE:

CONF. ARH. M. ALIFANTI, ARH. M. BERCOVICI, ARH. M. CAFFÉ, PROF. ARH. M. LOCAR, ING. A. LUPESCU, ARH. M. MELICSON (REDACTOR ȘEF), ARH. C. MOȘINSCHI, ARH. GH. PAVLU, CONF. ARH. G. PETRAȘCU

Redacția și administrația: București. Raionul «30 Decembrie» Str. Episcopiei, nr. 9. Telefon; Redacția: 13.98.80 Administrația: 16.49.14 Abonamentele se fac numai la administrația revistei. Tiparul: Intreprinderea poligrafică nr. 4. București.

E 1689

arhitectura RPR

ANUL X Nr. 1 (74) 1962

Ne găsim la începutul celui de al treilea an al planului şesenal de dezvoltare a economiei naţionale, care va deschide o nouă pagină de realizări importante în opera de desăvîrşire a construcţiei socialismului în ţara noastră.

Este un prilej bine venit pentru a face unele consideraţii asupra activităţii noastre din anii ce au trecut şi să întrezărim perspectivele care se deschid în faţa noastră.

Înfăptuirea cu succes a marilor sarcini trasate de cel de al III-lea Congres al P.M.R. confirmă în mod strălucit justeţea politicii partidului şi forţa lui mobilizatoare în opera de industrializare socialistă a ţării.

În cadrul efortului general al oamenilor muncii din ţara noastră, arhitecţii, alături de ceilalţi lucrători din construcţii au înregistrat de asemenea însemnate succese, menite să asigure construcţiile necesare producţiei în continuă dezvoltare, îmbunătăţirea condiţiilor de locuit şi ridicarea nivelului de viaţă al oamenilor muncii. În cei doi ani care s-au scurs de la începerea şesenalului s-au realizat peste 71 000 de apartamente din fondurile statului în oraşe, numeroase construcţii industriale şi clădiri social-culturale.

În viitorul apropiat, volumul investiţiilor va creşte simţitor în domeniul construcţiilor civile şi industriale, în conformitate cu directivele Congresului al III-lea al P.M.R.

★

Pentru îndeplinirea sarcinilor însemnate în domeniul construcţiilor, arhitecţii au un rol important; elaborînd pe baza unor studii temeinice proiectele construcţiilor şi coordonînd activitatea colaboratorilor de specialitate, arhitecţii trebuie să asigure concordanţa deplină a funcţiunilor clădirii cu necesităţile care le generează, aspectul plăcut şi economia de mijloace, să urmărească execuţia de bună calitate. Un asemenea rol îl poate îndeplini numai arhitectul cu o bună pregătire multilaterală. Arhitectul zilelor noastre trebuie să fie un element activ, capabil să stăpînească mijloacele tehnice şi artistice specifice arhitecturii, un bun cunoscător al procesului complex de producţie şi de viaţă care se desfăşoară în lucrările arhitecturale realizate. În acest scop este necesară desăvîrşirea continuă a pregătirii profesionale şi ideologice a arhitectului, cunoaşterea problemelor concrete ale noului proces de viaţă pe care-l trăieşte poporul nostru muncitor în condiţiile socialismului, identificarea sa cu ţelurile şi lupta poporului.

În proiectele lor, arhitecţii întruchipează procesul de producţie şi de viaţă în forme concrete, în soluţii funcţionale, folosind mijloacele tehnice şi estetice cele mai adecvate. Asigurarea desfăşurării acestui proces de viaţă şi de producţie prin cele mai corespunzătoare mijloace tehnice şi estetice — aceasta constituie sarcina principală a arhitecţilor.

Se poate afirma că în ultimii ani, orientaţi de către partid înspre rezolvarea sarcinilor lor principale arhitecţii, împreună cu ceilalţi constructori, au obţinut succese importante în domeniul realizării construcţiilor civile şi industriale, precum şi în sistematizarea oraşelor din ţara noastră. În acest sens se pot cita ca exemple locuinţele noului ansamblu din piaţa Palatului R.P.R., locuinţele de pe calea Griviţei din Bucureşti, locuinţele din Braşov şi alte oraşe, în care s-au asigurat locatarilor condiţii de locuit confortabile; microraionul în curs de realizare în cartierul Ţiglina-Galaţi, care asigură deservirea social-culturală a locatarilor; ansamblurile de odihnă confortabile şi plăcute de pe litoral; ansamblurile de cămine studenţeşti de la Bucureşti şi Cluj; importantele construcţii unicate ca sala Palatului R.P.R., Circul de stat şi pavilionul Expoziţiei economiei naţionale, precum şi numeroase alte construcţii şi ansambluri.

Exemple asemănătoare pot fi citate și în domeniul construcțiilor industriale: laminorul bluming de la Hunedoara, laminorul de la Roman, fabrica de plăci aglomerate de la Brăila, fabrica de produse lactate din București etc.

Aceleași lucruri se pot afirma și despre activitatea de sistematizare. Schițele de sistematizare ale unor orașe (Constanța, Brașov, București etc.), aflate în faza de elaborare sau definitivare, cuprind soluționări pe baza cărora orașele se transformă în orașe de tip socialist, corespunzătoare noului mod socialist de viață a poporului nostru muncitor.

Arhitecții și ceilalți specialiști care au contribuit la aceste realizări și-au îndeplinit deci în mod satisfăcător rolul lor, au dat cea mai mare atenție, în primul rînd, destinației sociale a construcțiilor respective și folosirii mijloacelor cele mai adecvate.

Totuși, în activitatea unor arhitecți se manifestă încă unele lipsuri, care dovedesc că ei nu-și îndeplinesc pe deplin menirea lor. Astfel, unele locuințe prezintă încă anumite lipsuri în rezolvarea lor funcțională, lipsuri care duc la scăderea confortului locatarilor respectivi. În domeniul construcțiilor industriale mai sînt cazuri cînd arhitecții, în loc să se preocupe de organizarea spațiului necesar producției, sînt folosiți la proiectarea anexelor administrativ-sociale și la desenarea fațadelor; în același timp, așa cum au constatat și organele de avizare, proiectele ansamblurilor industriale respective se caracterizează prin volume mari și costisitoare cu nimic justificate.

Mai sînt încă multe de făcut pentru ca arhitectul să cunoască bine procesul de viață și de producție, acesta fiind scopul principal și conținutul activității sale.

Tot așa trebuie semnalate și lipsurile în privința mînuirii de către arhitect a mijloacelor de realizare, mai ales în ceea ce privește cunoașterea și folosirea mijloacelor tehnicii avansate.

Arhitectul nu-și va putea îndeplini misiunea, dacă nu se va orienta în mod hotărît spre însușirea cît mai completă a tehnicii, pentru a fi un inițiator și un factor mobilizator în introducerea tehnicii noi în construcții.

★

Un prim domeniu important al activității creatoare a arhitecților îl constituie proiectarea de **urbanism**.

Creșterea continuă a volumului construcțiilor de masă, menite să satisfacă într-o măsură cît mai mare cazarea și deservirea cultural-socială a oamenilor muncii, pune în fața arhitecților sarcini noi și complexe.

Realizarea unui volum însemnat de construcții în orașele noastre, dezvoltarea construcțiilor industriale în aceste orașe, se pot face judicios numai în mod planificat, în conformitate cu principiile sistematizării. În acest scop, în ultimii ani s-a întocmit un număr însemnat de schițe de sistematizare pentru cea mai mare parte a orașelor țării noastre. Se poate afirma că toate orașele în care apare o dezvoltare însemnată a forțelor de producție au proiecte sau schițe de sistematizare elaborate în diverse faze de proiectare. De asemenea, în ultimii doi-trei ani s-au întocmit noi schițe de sistematizare și s-au reactualizat schițele de sistematizare mai vechi pentru aproape toate orașele importante și centrele muncitorești.

Numeroase schițe și proiecte rezolvă în general în mod judicios problemele funcționale și tehnice ale orașelor. La baza lor stau prevederile de dezvoltare a forțelor de producție conținute în Directivele Congresului al III-lea al P.M.R., concretizate în planul șesenal și în programul de dezvoltare a economiei naționale în etapa de perspectivă. Apariția acestor date a constituit un mare ajutor pentru proiectarea urbanistică, fixîndu-se pentru prima dată în țara noastră parametri pentru o etapă de perspectivă, elaborați pe baza unei concepții științifice unitare.

Astfel, s-au întocmit schițe de sistematizare pentru orașele Ploiești, Iași, Cluj, Bacău, Baia Mare, Brașov, Onești, Tg. Mureș, Hunedoara, Pitești, Timișoara, Constanța, Suceava și multe altele, în care se poate observa o concepție judicioasă pentru dezvoltarea acestor orașe care să stea la baza realizării investițiilor concrete în construcții civile și industriale precum și pentru proiectarea lucrărilor edilitare și instalațiilor tehnice aferente. De asemenea, este în curs elaborarea schiței de sistematizare a capitalei, iar pentru orașul Galați — care va cunoaște o puternică dezvoltare datorită construirii celui mai mare combinat siderurgic din țara noastră — s-au fixat principiile de sistematizare și etapizare a lucrărilor de reconstrucție.

O mare însemnătate o are faptul că în cele mai multe din noile schițe de sistematizare proiectanții au încercat să aplice principiul unităților structurale, potrivit căruia se face o clasificare riguroasă a arterelor de circulație după importanța traficului și se asigură o deservire unitară și completă a locuitorilor pe diferite trepte: unitate de locuit, microraion, cartier și oraș. De asemenea, în majoritatea orașelor, pe baza acestor planuri, sînt în curs de realizare importante ansambluri centrale, menite să schimbe înfățișarea multor orașe.

Cu toate aceste realizări este necesar să se arate unele deficiențe caracteristice schițelor de sistematizare ale orașelor. În cadrul schițelor de sistematizare, zonele industriale sînt tratate sumar, indicîndu-se de cele mai multe ori doar perimetrul acestora, fără a avea la bază un studiu, chiar sumar, al modului de organizare a acestor zone. Nu se studiază suficient de temeinic modul de cooperare între zonele industriale și oraș, pentru utilizarea în comun a unor lucrări edilitare și în special a rețelelor termoenergetice. De asemenea, în aceste schițe de sistematizare mai rămîn uneori nerezolvate unele probleme de circulație și alte probleme importante.

Aceste lipsuri se datoresc și faptului că unele instituții care conlucrează la elaborarea planurilor de sistematizare a orașelor nu furnizează în timp util datele necesare proiectării. Pe de altă parte, proiectanții înșiși nu acordă totdeauna suficientă atenție studierii temeinice și rezolvării acestor probleme.

Cu toate succesele obținute în elaborarea proiectelor și schițelor de sistematizare, o lacună a practicii noastre de construcție a orașelor o constituie și faptul că aceste schițe nu au fost încă definitivate și nu au devenit legea de bază a construirii și dezvoltării orașelor. La aceasta se adaugă și faptul că în unele orașe, care au schițe de sistematizare însușite de organele locale și avizate de Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare, se adoptă uneori măsuri în domeniul construcțiilor care contrazic prevederile acestor schițe.

Considerînd practica urbanistică în aceste condiții — cînd schițele de sistematizare nu au un caracter definitiv — trebuie remarcat că uneori noile ansambluri construite nu țin seama de principiul unităților structurale, promovate în proiectarea urbanistică modernă, inclusiv în sistematizarea orașelor din țara noastră.

Pe alocuri se reconstruiesc arterele de circulație în structura lor veche, construindu-se numai fronturile străzilor, fără a se studia în adîncime întregul teritoriu aferent, fără a se rezolva complet deservirea social-culturală a locuitorilor teritoriului respectiv, fără a contura în perspectivă noul cadru în care trebuie să se desfășoare viața locuitorilor cartierului respectiv.

În reconstrucția orașelor noastre trebuie să luptăm și împotriva unui pericol ale cărui semne au început să apară în unele locuri: monotonia. Într-adevăr, tipizarea și industrializarea pot duce la o oarecare monotonie dacă proiectanții nu folosesc aceste metode de lucru cu suficientă îndemînare. Este necesară înainte de toate o mai bună aprofundare și cunoaștere a condițiilor specifice ale orașelor (relief, climă, profil economic, structura populației etc.). Arhitecții trebuie să aplice soluțiile cele mai corespunzătoare acestor condiții specifice, luptînd împotriva stereotipului, aplicînd soluții realiste, elaborate cu fantezie creatoare, pentru a se asigura caracterul specific al orașelor noastre, atît în privința structurii lor funcționale, cît și a înfățișării lor plastice.

Arhitecții trebuie să lupte cu hotărîre pentru ridicarea calității proiectării urbanistice, pentru studierea temeinică și rezolvarea judicioasă în proiectele de sistematizare a problemelor complexe sociale, economice și tehnice ale orașelor, pentru rezolvarea problemelor urbanistice pe baza principiilor și soluțiilor urbanistice celor mai avansate, pentru asigurarea desfășurării construcției orașelor conform cu regulile urbanistice.

★

Un al doilea domeniu important al creației arhitecturale este **proiectarea tip**.

În vederea rezolvării cu succes a investițiilor, al căror ritm este în continuă creștere în cadrul planurilor anuale de stat, utilizarea proiectelor tip și refolosibile devine un factor obligatoriu. Tipizarea locuințelor și a construcțiilor de masă permite utilizarea tehnicii noi în construcții și a metodelor industriale, transformînd procesul de execuție într-un proces de montaj.

Prin introducerea metodelor industriale, care se extind din ce în ce mai mult, se obțin scurtarea duratei de execuție, creșterea volumului construit

și reducerea costului construcțiilor. Iată de ce utilizarea pe scară largă a proiectelor tip are o importanță atît de mare în condițiile actuale. În acest sens au fost obținute numeroase succese, avînd ca rezultat extinderea tot mai mult în diferite orașe a construcțiilor din panouri mari de beton, cum ar fi cele de la Brașov, Iași, București.

Institutele de specialitate au elaborat în ultimii ani numeroase proiecte tip pentru locuințe, școli, cantine, cluburi, secții de hale industriale etc. Cu toate acestea, se constată o anumită rămînere în urmă în această direcție. Proiectele tip, mai ales cele de locuințe, au încă o răspîndire prea mică; există încă un număr redus de proiecte tip corespunzătoare cerințelor; unele proiecte tip nu corespund pe deplin din punct de vedere calitativ. Proiectarea locuințelor din panouri mari, precum și punerea la punct a proceselor tehnologice de execuție și montaj se desfășoară încă într-un ritm prea lent față de necesități.

În general, cu toate că, în comparație cu anii trecuți, s-au făcut pași mari înainte, totuși proiectarea tip nu este la nivelul necesar. Arhitecții din proiectare, cît și organele competente în organizarea proiectării tip, au datoria să dea o mai mare importanță acestei probleme. Trebuie organizată proiectarea tip pe baza unei concepții de perspectivă, creîndu-se un decalaj în timp între proiectarea tip și cea de investiții. Proiectarea tip trebuie să satisfacă treptat nevoile variate de proiecte diverse necesare în construcții. Elaborarea proiectelor tip necesită o muncă complexă de studiu, documentare și concepție și ea trebuie rezolvată cu toată seriozitatea.

Numai prin industrializarea procesului de construcție, bazat pe proiectarea tip, vom putea îndeplini în bune condiții sarcinile mari pe care le avem.

★

Un rol de seamă pentru îndeplinirea sarcinilor importante care stau în fața arhitecților în realizarea planului de construcții prevăzut prin directivele de partid și de stat revine și **Uniunii Arhitecților din R.P.R.**

Îndeplinirea cu succes a unui program atît de vast de construcții industriale și civile, menite să transforme orașele și satele patriei noastre pe baza unei concepții înaintate, nu este posibilă fără cadre pregătite temeinic din punct de vedere profesional, politic și ideologic, capabile să se orienteze în procesul de înnoire continuă și să întrezărească viitoarea societate socialistă și comunistă.

În această operă de formare a arhitectului de tip nou, capabil să gîndească de pe pozițiile înaintate ale învățăturii marxist-leniniste și să se ridice la nivelul sarcinilor ce stau în fața lui, Uniunea Arhitecților a avut o contribuție permanentă.

În centrul activității Uniunii Arhitecților se află problemele legate de sarcinile principale ale arhitecturii și urbanismului. Urmînd cu consecvență indicațiile partidului și guvernului în domeniul arhitecturii și construcțiilor, în activitatea Uniunii Arhitecților s-a pus un accent deosebit pe îmbunătățirea calității locuințelor, reducerii prețului de cost și promovarea tehnicii înaintate. De asemenea, problemele de sistematizare a orașelor, aplicarea metodelor înaintate de proiectare a cartierelor și microraioanelor de locuințe au fost larg dezbătute, atît în cadrul plenarelor Uniunii Arhitecților, în ședințele Comitetului de conducere consacrate dezbaterii acestor probleme, cît și în cadrul discuțiilor de creație, scoțîndu-se la iveală lipsurile constatate în cadrul proiectelor și contribuind astfel la îmbunătățirea soluțiilor.

În vederea îmbunătățirii activității de proiectare în cadrul regiunilor, s-au organizat în ultima vreme ședințe plenare ale filialelor, dintre care menționăm pe cele din orașele Constanța, Brașov, Cluj. Cu această ocazie s-au analizat în special problemele principale de sistematizare a orașelor din regiune, realizîndu-se un schimb de experiență util între arhitecții care lucrează în D.S.A.P.C.-uri și cei din capitală. Participarea organelor regionale de partid și ale sfaturilor populare la aceste dezbateri a contribuit la o cunoaștere mai aprofundată a problemelor și la o eficiență sporită a discuțiilor și concluziilor.

În vederea găsirii celor mai bune soluții, în problemele mai importante s-au organizat concursuri, la care a participat un mare număr de arhitecți, unele soluții menționate în cadrul concursurilor găsindu-și aplicarea în practică; de exemplu, reconstrucția centrului orașului Ploiești.

O contribuție însemnată pentru ridicarea nivelului ideologic și profesional le-au avut de asemenea ciclurile de conferințe și cercurile de studii, a căror activitate se desfășoară pe baza unui plan tematic anual.

Menționăm de asemenea importanța deplasărilor în țară și străinătate, organizate de Uniunea Arhitecților și a discuțiilor ce au loc în legătură cu aceste deplasări, menite să îmbogățească cunoștințele profesionale și să permită realizarea unui larg schimb de experiență.

Desigur că efortul Uniunii Arhitecților pentru sprijinirea producției arhitecturale și ridicarea nivelului profesional și ideologic al arhitecților ar putea să fie și mai însemnat, dacă s-ar elimina unele lipsuri în activitatea Uniunii. Este necesar ca în viitor Uniunea să-și intensifice activitatea, contribuind prin dezbateri și confruntarea opiniilor la ridicarea nivelului profesional și ideologic al arhitecților.

Revista «Arhitectura R.P.R.» trebuie să lichideze întîrzierile survenite în apariția ei și să devină o publicație capabilă să sprijine practica arhitecturală alături de prezentarea principalelor realizări ale arhitecturii și urbanismului. În coloanele revistei trebuie să ocupe un loc important studiile și articolele teoretice de specialitate, menite să îmbogățească cunoștințele proiectanților și să sprijine activitatea lor zilnică. Fiind organul de presă al arhitecților din Republica Populară Romînă, ea trebuie să fie în același timp o tribună pentru dezbaterea celor mai actuale și mai importante probleme din domeniul arhitecturii și construcțiilor. Cu cît conținutul revistei va fi mai viu și mai variat, cu atît influența ei în rîndul arhitecților și constructorilor va fi mai mare.

Un rol important în cadrul activității Uniunii Arhitecților revine filialelor regionale. An de an crește volumul investițiilor în construcții industriale, locuințe și dotări social-culturale în toate regiunile țării. Se întărește neîncetat proiectarea în cadrul D.S.A.P.C.-urilor, astfel încît să poată cuprinde în cît mai mare măsură proiectarea pe plan regional.

Este necesar ca în această perioadă de formare și afirmare a cadrelor arhitecturale din regiuni, filialele Uniunii Arhitecților să aibă un rol cît mai activ, contribuind la rezolvarea sarcinilor curente. Trebuie să arătăm însă, aici, că nu în toate filialele există o activitate corespunzătoare rolului pe care trebuie să-l îndeplinească arhitecții din regiune. Adeseori activitatea filialelor nu depășește cadrul D.S.A.P.C.-urilor și rămîne necunoscută pentru organele regionale de partid, ale sfatului popular și marelui public.

Ținînd seama de experiența pozitivă a plenarelor regionale organizate în cursul anului 1961, este de dorit ca asemenea plenare să se organizeze în toate filialele Uniunii.

Spre deosebire de activitatea filialelor menite să asigure îndrumarea multilaterală a arhitecților din regiune, cercurile din București ale Uniunii beneficiază de activitatea centrală în cadrul Casei Arhitectului. Cu toate acestea se poate constata că activitatea în cadrul cercurilor nu este pe deplin satisfăcătoare, unele din acestea rezumîndu-se în special la rezolvarea sarcinilor organizatorice. Este de dorit ca în cadrul cercurilor să se organizeze dezbateri în jurul problemelor specifice institutului respectiv de proiectare, pe baza materialelor concrete existente sau în curs de elaborare.

Merită a fi subliniată de asemenea activitatea secțiilor și comisiilor de specialitate, care funcționează în cadrul Uniunii Arhitecților. În principal, secțiile și comisiile organizează discuții de creație pe teme de specialitate, cicluri de conferințe profesionale și ideologice și concursuri de arhitectură. Trebuie arătat însă, că unele secții și comisii nu au o activitate continuă în domeniul respectiv, fiind necesară activizarea lor periodică de către conducerea Uniunii Arhitecților. Este de dorit ca în viitor secțiile să dea dovadă de mai multă inițiativă, semnalînd problemele importante care apar în viața arhitecturală pentru a fi cunoscute și dezbătute într-un cadru mai larg și a permite astfel adoptarea soluțiilor celor mai corespunzătoare.

Pentru mărirea eficienței activității Uniunii este necesar ca Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare, ministerele și sfaturile populare care au în subordine institutele de proiectare să folosească în cît mai mare măsură sprijinul pe care îl poate acorda Uniunea Arhitecților pentru rezolvarea programului de investiții. În acest scop este necesar să se extindă colaborarea între aceste instituții și Uniunea Arhitecților la organizarea unor manifestări în cadrul Uniunii (discuții de creație, plenare, concursuri etc.) pentru găsirea celor mai bune soluții și promovarea concepțiilor și metodelor celor mai avansate.

Sîntem convinși că posibilitățile existente în acest domeniu sînt nelimitate și ele vor fi folosite în viitor într-o măsură mai mare pentru realizarea sarcinilor importante ce revin arhitecților în cadrul planului șesenal, contribuind astfel la construirea socialismului în țara noastră.

U N I T Ă Ț I C O M E

În dezvoltarea continuă a orașelor noastre, o dată cu creșterea producției bunurilor de consum, apar probleme deosebit de complexe în ce privește deservirea comercială a populației. Potrivit Directivelor celui de-al III-lea Congres al P.M.R. volumul desfacerilor de mărfuri se va dubla pînă în 1965, iar numărul unităților comerciale va crește în același interval cu 5 000.

Rezultate însemnate au fost obținute în ultimii ani în realizarea sarcinii de creștere continuă a volumului de mărfuri și de îmbunătățire a modului de deservire a populației.

În anul 1961, populația a primit mărfuri cu aproape 6 miliarde lei mai mult decît în 1960, aceasta reprezentînd o creștere de 15%.

În 1962, volumul prevăzut al desfacerilor de mărfuri cu amănuntul este de 52,8 miliarde lei, cu 5,3 miliarde mai mult decît în 1961.

Orașele și centrele muncitorești au fost mai bine aprovizionate cu alimente și mărfuri industriale. Schimbul între oraș și sat se realizează în condiții tot mai bune.

Rezultate bune au fost obținute și în ceea ce privește organizarea de magazine moderne, cu mare capacitate de deservire și bine utilate.

În prezent, una din principalele sarcini în comerț este buna organizare a desfacerii mărfurilor, organizarea aprovizionării continue și abundente a populației, urmărind totodată ca prezentarea mărfurilor și servirea să fie la un nivel ridicat.

Rezolvarea sarcinilor complexe puse de Congresul al III-lea al P.M.R. presupune o schimbare calitativă, trecerea hotărîtă la noi forme de desfacere prin care să se asigure o eficiență economică sporită a suprafețelor comerciale și o creștere sensibilă a productivității muncii lucrătorilor din aparatul comercial.

În același timp este neapărat necesar să ținem seama că o dată cu sporirea volumului desfacerii de mărfuri către populație are loc un proces rapid de sporire a sortimentelor, de îmbogățire a variației și calității mărfurilor aduse în magazine. Creșterea nivelului de trai și cultural al maselor de oameni ai muncii are ca urmare directă o sporire simțitoare a exigențelor cumpărătorilor, atît în ce privește produsele, cît și în ce privește modul lor de prezentare, sistemul de vînzare și spațiul arhitectural destinat să cuprindă această activitate.

Spre deosebire de comerțul capitalist, în care mobilul principal îl constituie obținerea profitului uneori chiar împotriva intereselor și necesităților reale ale cumpărătorului, comerțul socialist reprezintă principala formă de legătură dintre producție și consum și prin aceasta el trebuie să țină seama de cerințele oamenilor muncii, pentru care magazinele reprezintă nu numai o sursă de aprovizionare, ci și o adevărată expoziție a propriilor realizări.

Cele cîteva considerente expuse mai sus sînt suficiente pentru a demonstra că problema arhitecturii magazinelor capătă în momentul de față un interes deosebit și că ea antrenează un număr mare de aspecte, pe care arhitectul este obligat să le satisfacă și să le armonizeze.

Elementul fundamental al problemei îl constituie, după părerea noastră, existența unei concepții de ansamblu asupra dezvoltării rețelei comerciale în cadrul orașului. Economia socialistă permite și cere în același timp repartizarea armonioasă pe teritoriul orașului a unităților comerciale de diferite tipuri, spre deosebire de comerțul capitalist, unde criteriul principal de amplasare îl constituie « vadul ».

Judicioasa amplasare a unităților este legată de cunoașterea liniilor principale de dezvoltare a orașelor noastre și trebuie privită cu deosebit simț de răspundere, de la elaborarea schițelor și detaliilor de sistematizare și pînă la planificarea investițiilor. O activitate coordonată la nivelul definitivării schițelor și detaliilor de sistematizare ar aduce și unele îmbunătățiri în activitatea organelor comerciale ale sfaturilor populare și ale Ministerului Comerțului. Stabilirea profilului unor magazine și a temelor de proiectare ar fi realizată probabil mai științific și mai riguros, înlăturîndu-se astfel una din principalele deficiențe care mai frînează azi proiectarea și darea în folosință a magazinelor. S-ar lichida astfel acele cazuri în care neprecizarea profilului magazinelor duce la întîrzierea predării documentației.

Acest lucru este azi îndeobște cunoscut; printr-o colaborare activă între Ministerul Comerțului, C.S.C.A.S., C.S.P. și organizațiile de studii și proiectări se pot crea premisele unei proiectări planificate și ritmice a spațiilor comerciale.

Rezolvarea arhitecturală propriu-zisă a magazinului comportă și ea o serie de aspecte distincte, cum ar fi: structura și forma generală a magazinului, echiparea tehnică și mobilierul, problemele iluminării, decorația interioară și exterioară. Între aceste aspecte există o întrepătrundere intimă și de aceea e neapărat necesar ca ele să fie coordonate și conduse de aceeași concepție.

Din experiența proiectării rezultă că magazinele ar putea fi proiectate în două faze: faza proiectării structurale, « universală », și faza decorației și echipării specifice. Corelată cu principiul — azi unanim admis — al scoaterii magazinelor din clădirea de locuit, această idee permite realizarea unor spații universale clare, cu o structură simplă, adaptabilă atît la transformările temei (chiar în planurile beneficiarului), cît și la modificările, inevitabile în timp, ale sistemelor de vînzare.

R C I A L E

În același timp, apare necesar ca la baza proiectării spațiilor comerciale să stea respectarea strictă a unor norme de dimensionare, atît pentru sălile de vînzare, cît și pentru depozite; aceasta presupune, bineînțeles, existența acestor norme, domeniu în care sîntem încă în întîrziere.

Problemele de mobilier capătă în cazul magazinelor o importanță deosebită, cu atît mai mult cu cît, o dată cu transformările sistemului de desfacere a mărfurilor, acest mobilier capătă forme noi și caracteristici funcționale mult mai strict definite. Apare necesar ca în proiectarea mobilierului comercial să se prevadă utilizarea materialelor noi, al căror aspect și sistem de prelucrare prezintă o gamă mult mai largă de posibilități plastice și tehnice. Exemplele realizărilor în acest domeniu arată că e absolut necesar ca arhitecții ce se ocupă de proiectarea interioarelor magazinelor noi să utilizeze elementele tipizate într-o gamă de forme mai largă și în compoziții care să ofere, o dată cu cele mai avantajoase fluxuri de vînzare, și o viziune decorativă cît mai interesantă.

În decorația interioară a sălilor de vînzare este necesar să se asigure o colaborare cît mai strînsă între proiectantul de arhitectură și artiștii plastici, graficieni și decoratori. Similitudinea tot mai evidentă între magazin și expoziție ca gen de arhitectură interioară face ca în acest domeniu să acționeze și unele din principiile proiectării expozițiilor. Se observă în unele din magazinele noastre o plastică prea bogată, care anihilează « exponatele » sau, dimpotrivă, o sărăcie de forme și culori care se reflectă într-o prezentare anostă a unor mărfuri. La decorația interioară a magazinelor participă atît mobilierul, cît și suprafețele libere interioare și — ceea ce nu trebuie neglijat — înseși mărfurile expuse, care pot avea, în anumite cazuri, o mare valoare plastică (stofe, țesături etc.).

La valorificarea efectelor decorative, un rol deosebit îl joacă iluminatul artificial. Și în acest caz proiectantul trebuie să cunoască perfect cerințele funcționale pentru ca jocul interior de lumini să nu se transforme într-un act gratuit care să capete mai multă importanță decît mărfurile oferite spre vînzare. Combinarea luminii difuze cu luminarea directă a anumitor puncte sau a locurilor de vînzare, utilizarea unei game de tonuri variate, fără însă a altera coloritul mărfurilor — toate acestea constituie o paletă miraculoasă pe care proiectantul magazinului trebuie să o pună la îndemîna decoratorului. Prezența lămpilor, lustrelor, candelabrelor și aplicelor, concepută în spiritul sistemelor de iluminare tradiționale, trebuie tot mai mult exclusă din sistemul iluminatului interior. E recomandabil ca instalația electrică să fie proiectată foarte maleabilă, pe cît posibil fără legătură cu dispoziția mobilierului sau a diferitelor sectoare, deoarece acestea se schimbă foarte des.

În fine, unul din aspectele importante ale proiectării de magazine este fațada, în care elementele principale sînt vitrinele și firma. În această privință, treptat și-a cîștigat locul concepția magazinului-vitrină, fără etalaje care să oprească vederea trecătorilor spre interior. Participarea cît mai directă a magazinului la viața orașului îmbogățește aspectul străzilor și-l înviorează. Scoaterea spațiilor comerciale din clădirile locuințelor permite ca magazinele să capete rezolvări structurale și volume independente și expresive nu numai prin vitrină și firmă, ci chiar în liniile majore ale arhitecturii lor.

În același timp, este absolut necesar ca în rezolvarea fațadelor să fie cuprinsă ca element compozițional firma de zi și de noapte. Modul de rezolvare a emblemei verticale a restaurantului « Pescăruș » de la Eforie arată că firma poate interveni în mod activ în compoziția de ansamblu. Din păcate, la multe din blocurile recent construite nu s-au prevăzut locuri corespunzătoare pentru firme, ceea ce a dus la compromisuri evidente. În acest domeniu apare de asemenea necesar să se continue acțiunea de îmbunătățire a graficii, apelîndu-se la graficieni experimentați pentru a găsi caractere noi, atrăgătoare, pe cît se poate în « caracterul » profilului magazinului. Ar trebui ca aspectul firmelor, atît în ce privește magazinele noi, cît și cele vechi, să fie îndrumat și controlat de un colectiv competent, care să urmărească eliminarea manifestărilor de prost gust sau a banalităților neatrăgătoare.

Din cele de mai sus rezultă că în proiectarea de magazine e necesară colaborarea activă între o serie de specialiști — de la economist și planificator pînă la grafician și etalator. Sarcina arhitectului în acest domeniu este de a coordona aceste activități, de a crea spații și volume astfel concepute încît să se armonizeze cu ansamblul urbanistic în care se amplasează și de a lăsa în permanență deschise toate posibilitățile de invenție. Pentru aceasta e neapărat necesar ca proiectanții să cunoască o serie de date specifice și, pe cît posibil, să se realizeze chiar specializarea unor colective în cele mai importante unități de proiectare, așa fel încît experiența acumulată să fie valorificată la maximum.

Secția de mobilier și decorație a Uniunii Arhitecților are datoria să stimuleze discuțiile, concursurile și expozițiile privind amenajarea și decorarea magazinelor, contribuind astfel la ridicarea valorii creației noastre arhitecturale.

Consacrînd numărul de față problemei magazinelor, revista « Arhitectura R.P.R. » își propune să aducă în discuție atît realizările pozitive în acest domeniu, cît și analiza critică a unor deficiențe constatate, contribuind astfel la clarificarea unor principii și linii directoare pentru activitatea de viitor.

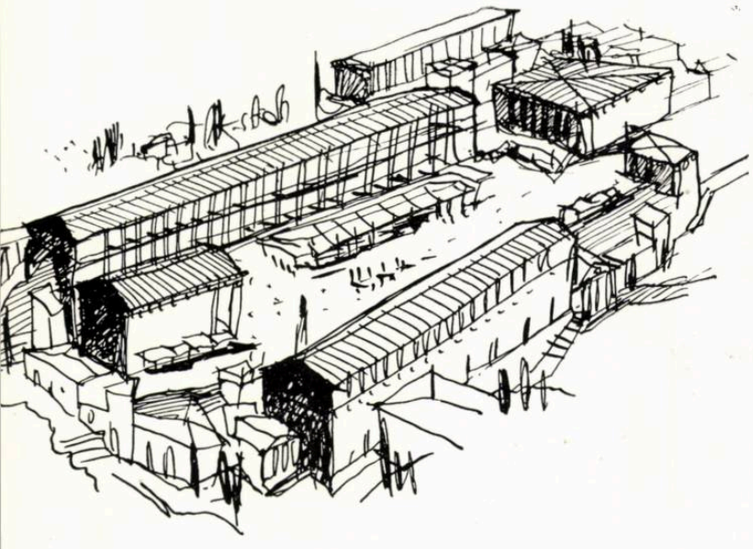

Piața din Assos — Deși în agora se țineau adunările politice, din cauza dezvoltării comerțului, ele au fost mutate în alt loc

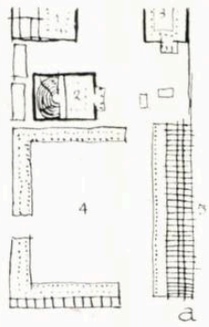

Piața centrală din Milet

1. *Piața de nord*
2. *Buleuterion*
3. *Gimnaziul cu piața pentru adunări*
4. *Piața comercială*

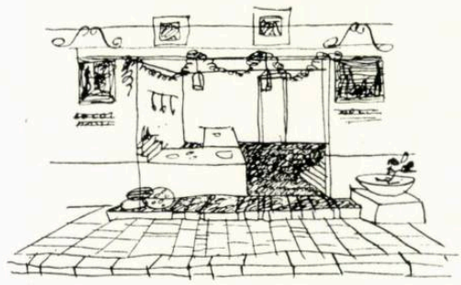

Prăvălie din Pompei — Prăvălia este « o sală deschisă spre stradă în care negustorul își etalează marfa » (Viollet le Duc).

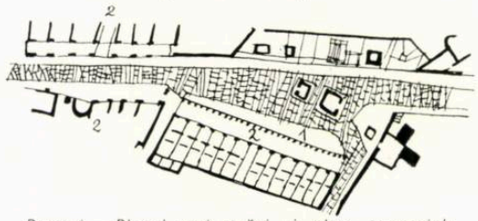

Pompei — Planul unei străzi și piețe comerciale
1. *Piața comercială* — 2. *Prăvălii*

Arh. Ignace Șerban

M A G A Z I N E L E

I E R I — A Z I — M Î I N E

Originea comerțului este foarte îndepărtată. Ea se leagă direct de activitatea productivă a oamenilor. De la comuna primitivă, o dată cu apariția surplusului de produse, legată de diviziunea muncii și de creșterea productivității acesteia, apar primele schimburi, la început cu caracter accidental, mai apoi ca schimburi regulate. Dezvoltarea continuă a forțelor de producție, diviziunea socială a muncii și lărgirea schimbului fac să apară marfa, care se produce, nu pentru consumul producătorului, ci pentru a fi vîndută pe piață. Se produce și o altă marfă, care se dă în schimbul oricăror altor mărfuri: banii. Sîntem în orînduirea sclavagistă.

Meșteșugarii desprinși din agricultori încep să se concentreze în așezări centrale, ușor accesibile, pentru a putea deservi un teritoriu cît mai întins. Aceste așezări meșteșugărești determină și apariția negustorilor.

Încep să se construiască clădiri durabile pentru ateliere. Pentru comerț se amenajează spații mari în poziții dominante, cu legături ușoare spre exteriorul așezării. Aceste așezări se dezvoltă și devin orașe importante, ca: Roma, Florența, Genova, Paris, Marsilia, Londra etc.[1] O dată cu apariția orașului apar și contradicțiile dintre sat și oraș, contradicții care vor putea fi rezolvate numai de societatea comunistă.

În activitatea și sistematizarea orașelor din Grecia antică se reflectă importanța pe care o aveau meșteșugurile și comerțul în dezvoltarea unui oraș.

Astfel, în orașul grecesc, agora era locul unde erau rezervate spații largi pentru comerț, unde negustorii își vindeau marfa și unde se putea asista și la o serie de manifestări civile — politice, serbări etc.

Afară de agora existau și cartiere specializate într-un anumit gen de produse (de pește, brînză, vin etc.). Comerțul se făcea în aer liber, în corturi, prăvălii mobile sau clădiri fixe pentru prăvălii. Agorele aveau porticuri care înconjurau piața și ușurau condițiile comerțului, ferindu-l de capriciile intemperiilor; aceste porticuri opreau totodată circulația căruțelor și a cailor.

În Roma sclavagistă, forumurile erau în primul rînd niște piețe comerciale; ele își pierd această calitate mai tîrziu, căpătînd un caracter pur reprezentativ și festiv. Existau și forumuri specializate într-un anumit comerț, de exemplu, Forum olitorum (piața uleiurilor).

Formele de vînzare și schimb au apărut în sclavagism deja diferențiate în mai multe forme distincte:

— agora — forumul — piața;
— hala acoperită;
— prăvălia și străzile comerciale; în Orient — bazarul.

[1] « Orașele în adevăratul sens al cuvîntului se formează numai acolo unde locul este extrem de prielnic pentru comerțul exterior sau acolo unde șeful statului și satrapii lui schimbă venitul lor (plus-produsul) pe muncă, cheltuiesc acest venit ca un fond de lucrări » K. Marx-Forme anterioare ale producției capitaliste — Extras din Marea enciclopedie sovietică, vol. 12, p. 172 — Orașul

Comercianții împreună cu reprezentanții puterii economice încep să se afirme prin clădiri impozante. Halele din Ypres.

Prăvălia era de obicei la parterul locuințelor negustorilor, la adăpostul unui portic. În față se găsea prăvălia, iar în fund, depozitul. În fațadă apăreau o serie de ghirlande decorative și niște tablouri care se legau tematic de comerțul exercitat de negustor.

Magazinul se închidea cu obloane mari de lemn. Exemplele mai bine conservate și care pot fi considerate tipice pentru civilizația sclavagistă greco-romană s-au găsit la Pompei.

Evul mediu se caracterizează la începuturi prin caracterul limitat al comerțului. Meșteșugarii se stabilesc pe lîngă zidurile mănăstirilor sau castelelor feudale, unde găseau clienți pentru marfa pe care o produceau. Numărul meșteșugarilor crește mereu în urma exodului țăranilor iobagi fugiți de pe moșiile feudale. Astfel, orașele evului mediu se dezvoltă în corsetul zidurilor cetății, cu construcții dense deservite de străzi înguste, cu un centru comercial puternic: piața comercială cu catedrala sau cu unele clădiri administrative. Apar străzile specializate pentru un anumit fel de comerț. La Moscova și Novgorod, sloboziile (cartiere) și străzile au căpătat denumiri după specialitatea meseriilor care se exercitau acolo (sloboziile armurierilor, cazangiilor, fierarilor etc.). În București, comerțul era concentrat pe ulița mare (astăzi str. Lipscani [1]), jur împrejur fiind înconjurată de străzi care poartă și astăzi numele breslelor care își desfăceau marfa în strada respectivă (str. Boiangiilor, str. Șelari, str. Blănari, str. Mătăsari etc.).

Un mare rol în lărgirea comerțului l-au jucat cruciadele, care au intrat în piețele Orientului apropiat și au adus marfă în Europa, dezvoltînd și îmbogățind o serie de orașe italiene, ca Genova și Veneția, sau orașele organizate în ligi care dezvoltau comerțul în mările și regiunile Nordului, făcînd să apară și acolo numeroase orașe comerciale.

Și în evul mediu piața comercială este alături de piața publică a orașului; există de asemenea piețe comerciale specializate și apar și hale acoperite de vînzare sau hale la parterul serviciilor municipale ale orașului (halele de la Ypres, Bruges, Gand etc.). Apar piețe acoperite cu șarpante, ca cea de la Sf. Petru pe Dives, Montpasier (Franța).

Tipul de magazin al evului mediu nu diferă funcțional de cel al antichității. Apar doar încăperi în plus în fundul magazinului, ca, de pildă, sala de lucru a ucenicilor și meșteșugarului, atunci cînd prelucrarea se realizează în același loc cu vînzarea. Sistemele constructive mai îndrăznețe permit realizarea unei deschideri mai mari a vitrinei. Vînzarea se face pe voleturile care închid magazinul: voleții inferiori servesc drept masă pentru așezarea mărfii, iar voleții superiori adăpostesc marfa de intemperii. Vînzarea și cumpărarea se fac în afara magazinului.

Închiderea cu geam a magazinului apare de-abia în jurul secolelor XVI—XVII.

Prin dezvoltarea producției meșteșugărești către industrie și prin extinderea comerțului se produce procesul de acumulare primitivă a capitalului, care reprezintă începuturile modului de producție capitalist.

În comerț, ca și în industrie, capitalismul concentrează și centralizează capitalul.

Începutul dezvoltării capitaliste aduce schimbări mari în dezvoltarea orașului. Străzile se lărgesc, piețele se măresc și se regularizează. Strada comercială este vie, zgomotoasă, ea amintește o piață comercială și uneori rivalizează cu aceasta (strada Mersseria din Veneția, via Calzoioli din Florența etc.).

La noi în țară, descompunerea feudalismului și începuturile capitalismului sînt legate de un avînt deosebit al comerțului exterior și interior. Se lărgește piața internă și se dezvoltă tîrgurile și iarmaroacele. Înfloresc o serie de orășele, ca Vălenii de Munte, Comarnic, Urziceni, Călărași etc. Se dezvoltă orașul Galați, prin comerțul de export și de tranzit.

Prăvălia ca unitate de vînzare nu se diferențiază încă de cea din evul mediu. Apare însă vitrina de sticlă care servește la expunerea mărfii, vînzarea se face în interiorul magazinului și se caută în continuare mărirea deschiderii vitrinelor.

Dacă privim dezvoltarea construcțiilor comerciale de vînzare în decursul istoriei arhitecturii, ne putem da seama de faptul că, în afară de hale și de galerii de prăvălii pe parter, construcțiile de magazine s-au făcut din ce în ce mai mult la parterele clădirilor de locuit.

Aceste prăvălii sînt spații de vînzare fără o destinație sau specific precis al unui anumit fel de comerț, ceea ce a dus, în urma schimbărilor succesive de destinație, la transformări parțiale de fațade legate de interesele de funcționalitate și de reclamă ale ultimului proprietar. De cele mai multe ori, aceste transformări au stricat unitatea de arhitectură a întregului imobil, urîțind aspectul urbanistic al orașului.

Teoreticianul în arhitectură Guadet, care nu avea perspectiva dezvoltării orașului modern, considera că o rezolvare a localurilor de comerț în cadrul orașelor este aceea de se realiza mari magazine universale centrale. Această teorie a fost aplicată în ultimii 60 de ani, construindu-se o serie de mari magazine (Printemps, Belle Jardinère la Paris, Wertheim, Tietz la Berlin, Galleries Lafayette, Vulturul de mare la București ș.a.).

Deși se părea că sistemul de magazine universale va fi generalizat, totuși dezvoltarea intensă a circulației auto și principiile contemporane de sistematizare a orașelor au făcut ca să nu se mai construiască prea multe magazine universale în ultimii 20 de ani.

Remodelarea vechilor orașe, crearea de orașe noi pe baza unor unități de optimă deservire — microraionul — pune problema centrelor comerciale de diferite grade de dezvoltare, în funcție de zona de deservit.

O dată cu dezvoltarea socialistă a țării noastre și cu dezvoltarea rapidă a comerțului de stat, numărul magazinelor și al spațiilor de comerț a crescut considerabil. S-a schimbat complet și concepția de repartizare teritorială a magazinelor, dotîndu-se cu unități comerciale toate cartierele orașelor, atît cele centrale, cît și cele marginale. Rețeaua comercială este în continuă dezvoltare și transformare. Se vor deschide magazine noi, se vor ridica centre comerciale în microraioanele cartierelor noi din capitală (Balta Albă, Drumul Taberei, Jiului etc.) și din întreaga țară.

Și acum, din lecția pe care ne-o dă istoria și în lumina contemporaneității, să încercăm să tragem unele învățăminte pentru proiectarea magazinelor viitorului.

REALIZAREA SCHIȚELOR DE SISTEMATIZARE ALE ORAȘELOR, PUNCT DE PLECARE ÎN DEZVOLTAREA ARMONIOASĂ A REȚELEI COMERCIALE

Comerțul socialist are ca scop echitabila repartizare a bunurilor către locuitorii din toate cartierele și orașele.

Volumul produselor ce se desfac crește an de an, o dată cu sortimentul și calitatea, pentru a satisface tot mai deplin necesitățile, de asemenea în continuă creștere, ale populației, adusă de orînduirea socialistă la un standard de viață din ce în ce mai ridicat.

Deci rețeaua comercială socialistă este un organism viu în plină dezvoltare, care, pentru a-și da randamentul economic și social, trebuie să se dezvolte planificat în funcție și în directă legătură cu doi factori principali:

— mărirea planificată a producției de bunuri de consum:

— dezvoltarea armonioasă urbanistică a orașelor.

Schița de sistematizare a orașelor vine să îmbine acești factori principali pentru rețeaua comercială orășenească, să stabilească amplasamente, profile, fluxuri tehnologice și chiar parțial, pentru o perioadă mai scurtă, sisteme de deservire și de utilaj comercial.

Toate aceste date, stabilite în linii mari, ușurează munca proiectării și duc la realizări viabile pe o perioadă mai lungă, cu bune rezultate economice și de deservire.

MAGAZINELE VOR FI ELIMINATE DE LA PARTERUL LOCUINȚELOR

Desigur că acest deziderat nu este aplicabil în orașul vechi, cu casele așezate de-a lungul străzilor — străzi coridor — și nici în construcțiile noi, care se sistematizează în același spirit.

Pentru a înlocui magazinele de la parterurile locuințelor, blocul de locuințe trebuie situat în spațiul verde, la o distanță cît mai mare de artera de circulație. Problema poate fi pusă și invers:

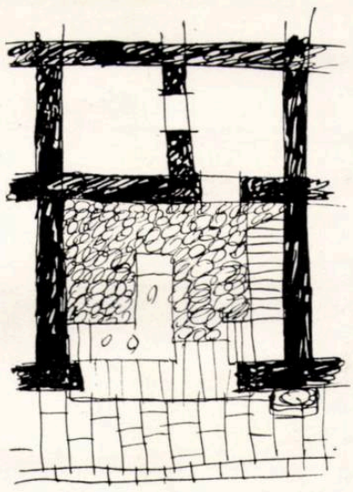

Planul unei prăvălii din Pompei. Spre stradă se vede tejgheaua de vînzare și scara care duce la apartamentul negustorului

Tip de magazin al evului mediu. Vitrina mai deschisă, dispozitive ingenioase de etalare a mărfii, combinate cu sistemul de închidere a magazinului

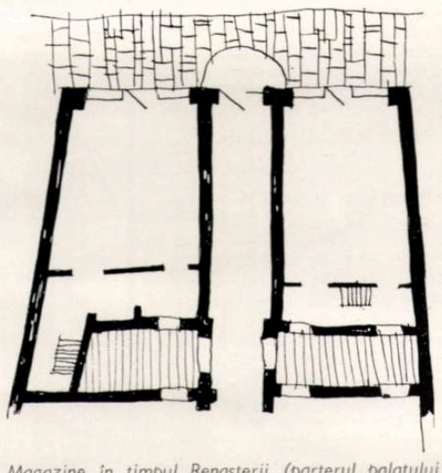

Magazine în timpul Renașterii (parterul palatului Nicoli din Roma)

Și clădirile barocului își deschid parterele pentru comerț

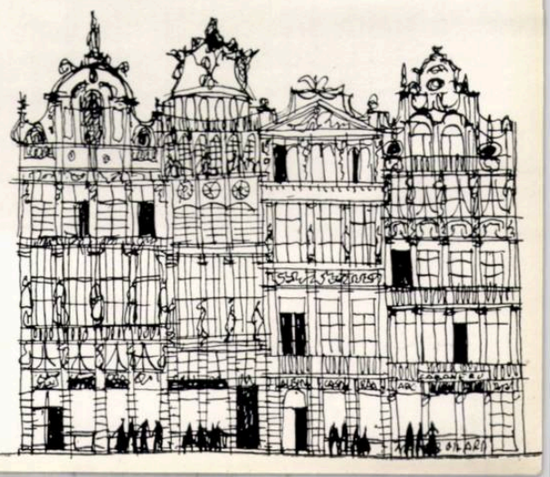

[1] Numele străzii Lipscani vine de la tîrgul din Lipsca (Germania), tîrg de mărfuri internațional care alimenta comerțul din Țările Românești.

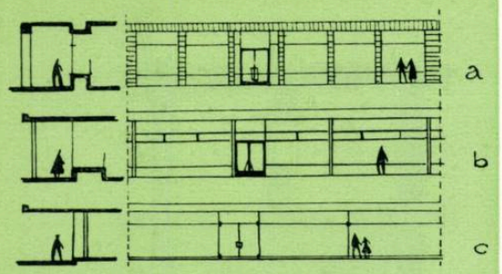

a) *Vitrina cu portice taie legătura cu exteriorul.* b) *Vitrina cu stîlpi, un paleativ.* c) *Copertină-geam securit la ușă și vitrină, elementele de sprijin în interior — legătură bună între exterior și interior*

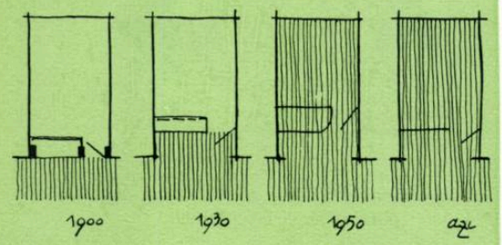

Evoluția tendinței către unificarea interiorului cu exteriorul.

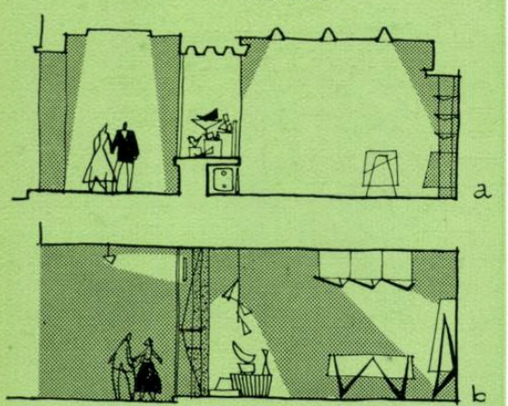

a) *Vitrina de azi — lumina repartizată uniform, lipsă de expresivitate plastică.*
b) *Vitrina de mîine — luminatul se concentrează direct asupra obiectelor.*

Legătura cu interiorul este asigurată

Exemplu de magazin la care firma se compune plastic cu interiorul

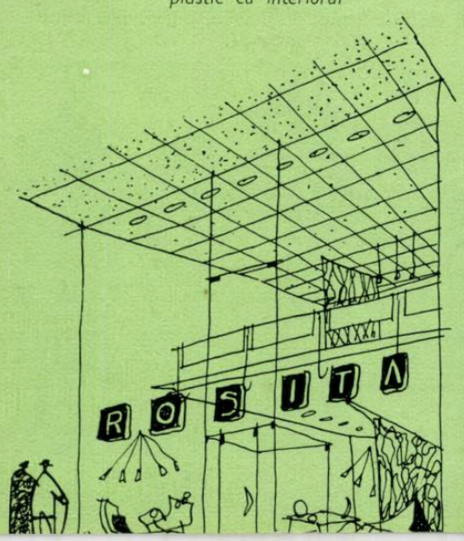

nu vom mai putea așeza magazine la parterul blocurilor de locuințe, deoarece în sistematizarea contemporană, liberă, în spații verzi și departe de calea de circulație, magazinele ar fi prea departe de calea de acces și de interes public.

Cred însă că nu este necesar să mai dau argumente în sprijinul tezei « magazinului liber », deoarece sîntem cu toții convinși că atît funcțional, economic și plastic, aceasta este soluția de astăzi. De altfel, mergînd pe drumul sistematizării contemporane, nici nu avem de ales.

MAGAZINUL TREBUIE SĂ FIE UN SPAȚIU ADAPTABIL LA CÎT MAI MULTE SCHIMBĂRI TEMATICE

Credem că este greșit să ne hotărîm pentru un anumit sistem de vînzare a mărfii sau de depozitare, expunere, ambalare. Aceste sisteme nu sînt absolute; ele sînt în continuă schimbare. Se schimbă marfa, se schimbă ambalajul, felul de manipulare, felul de depozitare. Se vinde cu plata la casă, la locul de vînzare, prin autoservire cu casă etc. Totul tinde către o cît mai rapidă și ușoară deservire. Minți ingenioase vor mai inventa mereu alte și alte sisteme.

O caracteristică a epocii pe care o trăim este cea a schimbărilor rapide aduse de impetuoasa dezvoltare în toate domeniile, deci și în comerț.

Pe de altă parte, și nevoia de a se prezenta o marfă cu decoruri schimbate în altă ambianță duce la necesități de schimbări plastice.

Din aceste considerente rezultă o altă poziție a proiectantului în proiectarea magazinelor.

El nu va mai proiecta magazinul în formele definitive ale temei actuale de utilizare. Va trebui să renunțe la rabițuri « jucate », care să marcheze o anumită așezare a mobilierului și a etalajului, la un luminat fix concentrat în anumite locuri bine stabilite, la panouri sau pereți despărțitori în magazin structurali sau din materiale durabile. Toate acestea nu trăiesc decît în cel mai bun caz un an, doi, pînă la prima restructurare, renovare a magazinului. În timp, ele încep să devină o piedică în calea dezvoltării unui nou sistem de vînzare, unui nou sistem de decorație; deși bine gîndite la început, ele nu-și mai găsesc locul și uneori devin curioase sau chiar urîte. În acest caz, poziția justă a proiectantului este cea de a proiecta niște spații generoase, modulate, cu sisteme constructive simple, cu posibilități de aducere a instalațiilor de toate felurile acolo unde este necesar și deschise mult către exterior. În aceste spații, decoratorul de magazine și proiectantul de mobilier, cu ajutorul unor elemente de plastică și expunere din materiale ușoare, ar rezolva decorația adecvată pentru tema actuală, cu posibilități de a schimba elementele de decor cît mai des. O asemenea soluție de rezolvare a magazinelor ar avea mari avantaje economice, în afară de evitarea uzurii morale în cazul unei realizări definitive.

Există, desigur, și cazuri cînd acest sistem nu poate fi aplicat, de exemplu la magazinele care necesită instalații speciale: măcelării, pescării etc.

UNITATEA DINTRE SPAȚIUL INTERIOR ȘI EXTERIOR AL MAGAZINULUI, UNUL DINTRE FACTORII IMPORTANȚI AI RECLAMEI COMERCIALE ȘI FACTOR IMPORTANT DECORATIV ÎN CADRUL ORAȘULUI

Magazinul contemporan este o expoziție în care contactul între cumpărător și marfă trebuie să fie nemijlocit: un contact vizual și, pe cît se poate, tactil. Marfa trebuie să atragă pe cumpărător, atît prin calitățile ei, cît și prin felul cum sînt puse în valoare aceste calități. Perceperea mărfii se cere să fie directă, fără intermediari sau paravane.

Vitrina de sticlă a înlocuit paravanele de lemn care apărau marfa de foc sau intemperii în epoca sclavagistă și în feudalism. Cu perdele de aer cald, infratuburi, semnalizări foto-electrice, într-un viitor mai îndepărtat ne-am putea dispensa poate și de vitrină. În orice caz, vitrina nu mai este o barieră, ci o legătură cu interiorul.

Legătura trebuie însă realizată între spațiul de circulație al pietonului din fața magazinului — spațiu neapărat acoperit, dacă se poate chiar încălzit — și spațiul din interior, de vînzare. Unitatea dintre pardoseală, plafon, decor, vegetație, iluminare contribuie la realizarea spațiului general interior-exterior. Prin poziția lui în cadrul orașului vechi sau modern, magazinul se găsește ușor perceptibil nivelului ochiului pietonului. Iluminatul lui deosebit, cît și aspectul decorativ al expunerii mărfurilor atrag ochiul. Noaptea, cînd contururile orașului se estompează, magazinele, prin luminile lor interioare, prin vitrine și firme, rămîn să dea tonul plasticii orașului. De aci rezultă clar că problema rezolvării magazinelor este o problemă de urbanism estetic de prim ordin.

ORGANIZAREA INTERIOARĂ A MAGAZINULUI ESTE O SINTEZĂ ÎNTRE SISTEMUL DE DESFACERE SPECIFIC MĂRFII CARE SE VINDE ȘI PUNEREA ÎN VALOARE A EI PRIN AȘEZARE ȘI ILUMINAT

Specificul mărfii și sistemul de vînzare duc la stabilirea tipului de mobilier pentru vînzare și expunere. Proiectarea acestui mobilier va urmări, în afara unei bune funcționalități, atît o punere în valoare adecvată a produsului, cît și o posibilitate de contact nemijlocit între cumpărător și marfă.

Sistemul de iluminare ales trebuie să scoată în evidență tot marfa. Dozarea luminii trebuie să fie cea asemănătoare unui spectacol de teatru: în întregul magazin, o lumină generală difuză, punctele de expunere, de vînzare, de reclamă fiind intens luminate. În acest fel se valorifică obiectele expuse, iar interiorul magazinului capătă expresivitate.

Compoziția de așezare a mobilierului, vitrinelor, pieselor de reclamă și decorative, împreună cu iluminarea lor, trebuie să formeze o compoziție plastică armonioasă.

FIRMA ȘI ORGANIZAREA EXTERIOARĂ COMPLETEAZĂ ȘI SE COMPUN CU COMPOZIȚIA PLASTICĂ INTERIOARĂ

Compoziția interioară, bine luminată, participă din plin la exterior, prin vitrina foarte transparentă.

Firma și inscripțiile comerciale nu vor mai trebui să se înșire uniform, « în frîză » sub cornișa magazinelor, pe obișnuita placă colorată. Ele sînt elemente de plastică ce trebuie compuse cu interiorul și între ele, de-a lungul străzii.

Pentru aspectul de noapte al orașului este foarte important de urmărit ansamblul luminatului exterior al magazinelor. Crearea de centre comerciale va permite proiectanților să stăpînească mai bine această problemă.

CE AR FI NECESAR PENTRU CA PROPUNERILE ARTICOLULUI DE FAȚĂ SĂ FIE PUSE ÎN PRACTICĂ

În primul rînd, însușirea de către proiectant, beneficiari și foruri de avizare a acestor principii. O dată însușite, să fie adîncite prin studii și completate prin încercări experimentale.

Stabilirea proiectării în două faze: proiectarea structurală « universală », în prima fază; proiectarea decorului și a dotației, în a doua fază. Prima parte, realizată de arhitecții ansamblului și ai obiectului, cu o sumă redusă de investiție; a doua parte, proiectată de decoratori specializați în acest scop.

Lărgirea sortimentului de materiale ușoare și de tipuri de lămpi mobile; atragerea artiștilor plastici decoratori; realizarea unei serii întregi de mijloace plastice, ușor de mînuit, cu maximum de manoperă uscată și cu posibilități de demontare și remontare, în scopul de a crea ușor și expresiv cadrul utilitar și decorativ pentru comerț.

Crearea unei organizații permanente de decoratori, care să se ocupe de schimbările de decor interior și exterior, cu competență și bun gust.

Considerăm că numai în acest fel vom putea avea magazine frumoase, moderne, la zi cu tehnica comerțului și expunerii mărfurilor, cu investiții mai mici decît cele actuale și care, în afară de rolul de desfacere a mărfurilor comerțului socialist, să aibă și rolul de educator al bunului gust.

NOTĂ: Redacția invită cititorii să-și spună părerea asupra propunerilor cuprinse în acest articol.

Restaurant cu autodeservire în Piața Sălii Palatului R.P.R. — Vedere interioară

Gheorghe Teodorașcu, arh. Al. Constantinescu

PROBLEME ACTUALE ALE PROIECTĂRII ȘI REALIZĂRII UNITĂȚILOR COMERCIALE

1. PROIECTAREA ȘI AMPLASAREA UNITĂȚILOR COMERCIALE

Directivele celui de-al III-lea Congres al P.M.R. prevăd ca pînă în 1965 volumul desfacerilor de mărfuri să crească de două ori față de 1959, iar rețeaua comercială cu 5 000 de unități, adică cu 10%.

Pentru realizarea în bune condiții a sarcinii de desfacere a acestui volum însemnat de mărfuri este necesar ca unitățile noi comerciale și cele existente să dispună de o capacitate mărită de deservire a consumatorilor. În acest sens, un rol însemnat îl are introducerea formelor noi de servire și a tehnicii noi.

În ultimii ani s-au organizat peste 1 000 de noi unități comerciale la parterul noilor blocuri de locuințe, precum și în construcții independente, ceea ce a contribuit la modernizarea rețelei comerciale.

În majoritatea regiunilor, la unitățile nou amenajate s-au introdus forme avansate de servire (autoservire, expunere deschisă a mărfurilor etc.).

Pentru îndrumarea organelor locale în amenajarea unităților comerciale, Ministerul Comerțului a organizat o serie de magazine etalon în București, Cluj, Ploiești, Baia Mare, Timișoara, Constanța, Bacău, Petroșani etc.

Amplasarea și organizarea rețelei de desfacere pe teritoriul localităților constituie probleme importante pentru proiectanți. În etapa actuală, în această direcție trebuie să se aibă în vedere principiile stabilite de Ministerul Comerțului, care țin seamă de:

— frecvența cumpărării mărfurilor de către populație;
— repartizarea proporțională a rețelei de desfacere pe teritoriul orașului;
— organizarea concentrică a rețelei comerciale;
— gruparea rațională a diferitelor tipuri de unități de desfacere.

Astfel, în funcție de frecvența cererii de mărfuri, se are în vedere ca unitățile care desfac mărfuri de cerere zilnică (pîine, carne, lapte, legume-fructe etc.) să fie repartizate pe teritoriul orașului pe o rază de maximum 300 m, pentru a deservi 3 000—5 000 de locuitori. În cazul cînd densitatea populației este mai mare de 250 locuitori pe ha, raza se micșorează proporțional. Unitățile care desfac produse din același sector de mărfuri (care au la bază gradul de specializare) trebuie repartizate în cadrul orașului în mod concentric.

Magazinele combinate și cele specializate de produse industriale (care desfac mărfuri de cerere periodică, cum sînt articolele de galanterie, confecțiile, încălțămintea, vesela etc.) se recomandă să aibă o rază de activitate de cca. 800 m.

Unitățile strict specializate de produse industriale și cele care desfac mărfuri de cerere mai rară sau ocazională (ca, de pildă, mobilă, aparate de radio, televizoare, frigidere, bijuterii etc.) pot avea ca rază de activitate întregul oraș. Unitățile care desfac mărfuri ce se cumpără simultan, precum și cele care deservesc aceeași categorie de consumatori, trebuie grupate cît mai aproape unele de altele. În funcție de acest principiu, unitățile de desfacere de pe teritoriul unui oraș se grupează în complexe comerciale, centre comerciale de cartier, centre comerciale raionale sau interraionale (în orașul București) și centre comerciale principale de oraș.

Complexul comercial constituie forma de bază de organizare a rețelei de desfacere, fiind destinat aprovizionării populației în cadrul unui microraion sau mai multor grupe de locuințe. Se poate organiza pentru o populație de 3 000—5 000 de locuitori și se amplasează pe artera cea mai frecventată a grupării de locuințe respective. În cadrul complexului comercial pot funcționa în principal următoarele unități: magazin alimentar general, magazine de pîine, de carne, legume-fructe, unități de alimentație publică (bufet, bucătărie de bloc), tutungerie, chioșc de ziare și reviste etc.

În apropierea complexului pot fi amplasate și unități de prestații de servicii.

Centrul comercial de cartier are ca scop aprovizionarea populației din mai multe microraioane, însumînd cel puțin 30 000 de locuitori. Raza de activitate a centrului de cartier este de circa 800 m. El se poate amplasa în piața de cartier sau la întretăierea celor mai frecventate artere.

Pentru populația din clădirile de locuințe din imediata apropiere, centrul comercial de cartier are sarcina de complex comercial. În cadrul centrului comercial de cartier pot funcționa un magazin alimentar general, magazine specializate de produse alimentare, magazine de produse industriale, restaurante-pensiune, restaurante-cantină, restaurante, bufete etc. Desfacerea mărfurilor industriale se poate organiza și într-un magazin universal. De asemenea, în cadrul centrului comercial de cartier se pot amplasa și unități de prestații de servicii (ceasornicării, boiangerii, ateliere de reparat încălțăminte, frizerii etc.).

În București se pot înființa centre comerciale raionale sau interraionale.

Centrul comercial principal al orașului se amplasează în centru sau pe arterele învecinate. El are sarcina de a asigura aprovizionarea întregii populații a orașului cu mărfuri de cerere mai rară, specială, ocazională, precum și aprovizionarea cu mărfuri a populației din alte localități învecinate sau în trecere prin orașele respective.

Pentru populația din centrul în care este amplasat, centrul comercial al orașului îndeplinește și funcția de centru comercial de cartier, precum și de complex comercial pentru grupul de locuințe.

Centrul comercial principal al orașului este alcătuit din următoarele feluri de unități:

— magazin alimentar general și magazine specializate alimentare;
— magazine de produse industriale specializate și strict specializate;
— mari unități de alimentație publică, precum și unități de alimentație publică specializate.

În localitățile cu peste 35 000 de locuitori se pot organiza magazine universale pentru desfacerea produselor industriale. Numărul complexelor comerciale și al centrelor comerciale se stabilește prin planurile de sistematizare ale orașelor, pe baza avizului Ministerului Comerțului.

2. UNELE LIPSURI CONSTATATE

În ceea ce privește realizările din ultimii ani se pot remarca progrese importante și numeroase succese obținute în proiectarea și executarea noilor unități comerciale.

Din analiza activității în acest domeniu se desprind însă și unele lipsuri, a căror semnalare o considerăm deosebit de necesară în vederea înlăturării lor rapide.

Astfel, în unele localități, ca de exemplu în București, Constanța, Cluj etc., nu s-a urmărit cu consecvență ca toate noile unități comerciale să fie proiectate și realizate ținîndu-se seama de noile forme de vînzare. Unele spații au apărut ca o rezultantă a suprafețelor libere rămase după execuția locuințelor, fără a se cunoaște din timp specificul magazinelor, iar în unele cazuri proiectanții au rezervat unele spații care greu se puteau adapta profilelor stabilite ulterior, alcătuite în lipsa temelor de proiectare sau a unor teme incomplete ori nedate la timp. Trebuie evidențiate rezultatele bune obținute de proiectanții care au realizat construcții dependente pentru unitățile comerciale, precum și soluțiile adoptate la proiectarea spațiilor comerciale sub forma unor legături între blocurile de locuințe. Exemple avem în București la blocurile din calea Griviței, la Galați, Eforie, Baia Mare etc.

Au fost cazuri în care, prin amplasarea de apartamente la parterul blocurilor, alături de sălile de vînzare ale magazinelor, nu s-a putut utiliza rațional spațiul, deoarece înălțimile sălilor de vînzare rezultau foarte mari (de exemplu, magazinele din piața Unirii din Iași, piața Mihai Viteazul din Cluj).

Această rezolvare a dus la realizarea unor mezanine cu înălțimi mici, ajungînd chiar la 2 m; în plus, trecerea totală a depozitelor de mînă la subsol, aduce cheltuieli suplimentare pentru montșarj, precum și supradimensionări care scumpesc în cele din urmă construcția. Au fost și cazuri (de exemplu, în regiunea Hunedoara, în regiunea Dobrogea etc.) în care s-a folosit un sistem constructiv cu ziduri portante mediane, care duce la un spațiu subdimensionat.

În privința instalațiilor, se constată că de multe ori ele sînt amplasate arbitrar, ducînd la dublări de pereți în momentul finisării; în unele cazuri, ca, de exemplu, la Constanța, instalații aparente strică aspectul interior, sau se execută instalațiile electrice fără a se ține seama de necesitățile tipului de magazin, ceea ce necesită completări.

Elementele de calorifer se montează uneori și pe pereții liberi, ceea ce creează probleme dificile la amplasarea mobilierului (de exemplu, la Suceava, Bacău, Giurgiu etc.).

În numeroase cazuri nu se acordă atenția cuvenită problemelor de ventilație, neprevăzîndu-se nici sisteme simple de ventilație naturală. Subsolurile sînt în general neluminate și ventilate, iar gurile de ventilare prevăzute sînt insuficiente.

Felul în care se rezolvă legătura pe verticală între subsol (depozit) și sala de vînzare trebuie de asemenea revăzut.

În unele cazuri se prevăd scări înguste (0,90 m) cu trepte balansate care nu permit introducerea mărfurilor în sala de vînzare. Cînd se prevăd montșarje, din diverse motive, în numeroase cazuri, nu se montează, ceea ce îngreunează desfășurarea unei activități normale în cadrul magazinului.

O serie de finisaje de slabă calitate contrastează neplăcut cu mobilierul, mult mai bine executat, placat cu mase plastice.

Vitrinele trebuie să asigure condiții pentru o vizionare optimă a mărfurilor expuse, precum și a interiorului magazinului; înălțimea parapetului nu trebuie să depășească 0,65 m.

Deseori aceste condiții nu sînt respectate și vitrinele nu sînt realizate în bune condiții.

O problemă care cere o urgentă rezolvare la vitrine este înlăturarea condensului de pe geam, asigurarea colectării apei provenite din condens, precum și găsirea unor soluții ca șprosurile să fie cît mai subțiri posibil.

În legătură cu fațadele magazinelor trebuie subliniat rolul important pe care îl au firmele. Spațiile rezervate acestor firme trebuie să asigure posibilitatea montării și vederii lor de la distanță.

Este necesară luarea de măsuri corespunzătoare prin secțiile comerciale și direcțiile de sistematizare, arhitectură și proiectare a construcțiilor din cadrul sfaturilor populare pentru ca aceste lipsuri să fie înlăturate. Ar fi utilă organizarea unor schimburi de experiență între regiuni, precum și specializarea, după posibilități, în cadrul fiecărui D.S.A.P.C., a unor arhitecți în problemele proiectării spațiilor comerciale.

Un rol important pentru activitatea colectivelor de proiectanți îl are realizarea de proiecte tip de unități comerciale și mobilier care să rezolve rapid și în bune condiții sarcinile de proiectare.

Considerăm că ar fi util să se realizeze în etapa actuală schimburi de documentații ale unor unități comerciale reușite, între diferite institute de proiectări. Menționăm că în cadrul I.S.C.A.S. și Institutului Proiect-București s-au realizat o serie de proiecte de unități comerciale care pot constitui un îndreptar prețios și pentru D.S.A.P.C.-urile regionale.

3. ASPECTE PRIVIND ESTETICA ÎN COMERȚ

Magazinele, pe lîngă rolul de a mijloci punerea la dispoziția consumatorilor a mărfurilor necesare, au și pe acela de a contribui, prin felul în care sînt concepute și realizate, la educarea bunului gust și a simțului estetic.

Dacă o expoziție este vizitată ocazional, magazinele constituie adevărate expoziții permanente. Prin rezolvarea vitrinelor, prezentarea mărfurilor la interior, aspectul mărfurilor etc., ele pot contribui substanțial la formarea gustului pentru frumos al miilor de «vizitatori» care se perindă zilnic prin fața vitrinelor sau rafturilor.

Crearea unei ambianțe plăcute, punerea în valoare a mărfurilor printr-un etalaj inteligent rezolvat, educarea gustului cumpărătorului prin alegerea și combinarea de culori armonioase sau alte elemente sînt probleme care merită toată atenția.

INTERIORUL MAGAZINELOR

De la început trebuie spus că există o preocupare permanentă a proiectanților în ceea ce privește amenajarea magazinelor, obținîndu-se rezultate frumoase, ca, de pildă, magazinele alimentare cu autoservire din București — «Unic», «Bitolia» — precum și cele realizate în centrul orașelor Bacău, Tg. Mureș, Constanța, Baia Mare etc.

Nu întotdeauna însă aceste rezultate sînt la înălțimea sarcinilor actuale. Astfel, în unele regiuni (Cluj, Dobrogea, Ploiești, Hunedoara etc.) se constată o lipsă de preocupare permanentă pentru obținerea unor spații corespunzătoare pentru comerț. Au fost proiectate săli de vînzare care au forme necorespunzătoare, înguste și foarte lungi (de exemplu, proiectul pentru magazinul universal de copii din Cluj), avînd un aspect de coridor. Este necesar să se realizeze săli de vînzare cu suprafețe echilibrate, care să funcționeze perfect și în același timp să bucure ochiul prin proporții armonioase. Cumpărătorul trebuie să se simtă bine în spații bine gîndite atît din punct de vedere funcțional, cît și plastic.

MOBILIERUL

Un element important, care contribuie la înfrumusețarea interiorului unui magazin, este și mobilierul.

Ceea ce caracterizează tipurile noi de mobilă este adaptarea lor la noile forme de vînzare (autoservire, expunere deschisă a mărfurilor), liniile simple și elegante, coloritul adecvat tipului de magazin, folosirea maselor plastice, a metalului cromat sau divers tratat și a sticlei.

Exemplele pozitive sînt nenumărate. Dintre acestea putem aminti mobilierul magazinelor alimentare cu autoservire, mobilierul unor unități comerciale din complexul de magazine sezoniere de la Eforie etc., care prin forma lor și culorile folosite dau un aspect plăcut magazinelor.

În sectorul de alimentație publică s-au obținut o serie de succese în realizarea mobilierului și a utilajului. La utilajul restaurantelor cu autoservire, bine conceput funcțional, s-a avut în vedere tratarea armonioasă a formelor și coloritului, ca de exemplu la restaurantul cu autoservire «Modern», cofetăria din cartierul Gării de Nord, extinderea restaurantului «Carpați» din Brașov etc.

La multe bufete s-au prevăzut mese placate cu materiale plastice divers colorate, care ajută la o ușoară și igienică întreținere, precum și la crearea unui aspect plăcut prin combinațiile de culori folosite.

Cu toate acestea s-au realizat și o serie de tipuri de mobilă care urmăresc o linie învechită, greoaie, neadaptate scopului pentru care au fost create; astfel, rafturi de lemn masiv, cu înălțimi exagerat de mari, ca la Cluj, la magazinul de produse electrotehnice și de fierărie din piața Mihai Viteazul, care nu prezintă proporții armonioase cu restul încăperii.

La unele magazine s-au executat rafturi și tonete de aceeași formă, indiferent de sortimentul de marfă care urmează a fi prezentat spre vînzare, în culori care nu pun în valoare mărfurile prin contrast și cu iluminări necorespunzătoare.

Un exemplu în această privință îl constituie mobilierul magazinului de țesături din București, b-dul 6 Martie, unde s-au realizat tejghele de forme învechite, inestetice, care nu permit folosirea formelor avansate de vînzare.

Nu se poate face o prezentare de expoziție cu mărfuri îngrămădite pe tejghele și în rafturi necorespunzătoare, cum este cazul magazinului de țesături deschis în blocurile noi din centrul orașului Ploiești sau în alte localități.

CULORI ȘI DECORAȚII INTERIOARE

O altă problemă deosebit de importantă pentru aspectul magazinelor o constituie *modul de folosire a culorilor în interior* și de realizare a *decorațiilor interioare* în funcție de tipul de magazin.

Pînă în prezent s-au făcut unele încercări de a se introduce culori în tratarea interioarelor, dar rezultatele nu au fost totdeauna cele scontate.

Un aspect plăcut, cu un colorit care să pună în valoare mărfurile expuse, gîndit și din punct de vedere psihologic, nu se poate realiza decît pe baza unui studiu temeinic.

În unele unități s-au folosit culorile cu totul întîmplător, fără a se ține seama de toate elementele care intră în compoziție și de efectele respective. Astfel, la reamenajarea restaurantului «Dunărea» din capitală, parterul a fost tratat într-o culoare albastră lipsită de intimitate, dînd o senzație de răceală, neliniște, care se accentuează prin iluminatul fluorescent cu tuburi albăstrui, fără grătare de dispersare a luminii. În felul acesta se schimbă atît aspectul. produselor, cît și coloritul fețelor oamenilor.

Sînt și cazuri în care culorile dau senzația de lucru neterminat; de exemplu, la restaurantul cu autoservire «Rapid» din piața 1848 din capitală, folosirea culorii galbene în suprafață foarte mare și fără nici o decorație dă senzația unui interior sărăcăcios.

Decorația încă nu-și ocupă locul cuvenit în tratarea interioarelor de magazine; realizarea unei decorații corespunzătoare poate contribui atît la crearea unui aspect plăcut, cît și la o publicitate eficientă. Atunci cînd sînt slab realizate, ele au însă o influență negativă, atît asupra promovării bunului gust, cît și asupra prezentării generale a magazinului.

În unele magazine, deși decorațiile au fost realizate de membri ai Fondului Plastic, o parte dintre lucrările acestora nu se ridică la o valoare corespunzătoare. De exemplu, la magazinul alimentar cu autoservire din b-dul 6 Martie nr. 85 s-a elaborat o decorație foarte încărcată, care nu ține seama de linia generală a tratării interiorului; de asemenea, materialele folosite nu asigură durabilitatea ei. Dacă anumite elemente de detaliu sînt reușite, ansamblul este slab realizat.

Realizarea unei decorații simple și sugestive, avînd un colorit armonizat cu restul interiorului (culorile pereților, plafonului, pardoselii, mobilierului, mărfurilor expuse etc.), precum și încadrarea în specificul unității respective sînt condiții indispensabile unei decorații reușite.

Problema armonizării interiorului unităților comerciale și crearea specificului magazinelor, ținînd seamă de tipul unităților, trebuie urmărită cu mai mult interes de arhitecți și decoratori, atît la spațiile noi, cît și la reamenajarea celor existente.

În acest sens, unele unități comerciale și-au cîștigat aprecieri deosebite prin realizarea unei tratări corespunzătoare. Bunăoară, magazinul alimentar cu autoservire « Unic » din București, deși are un mobilier care se găsește și în alte magazine, își are caracterul său, obținut prin proporțiile interiorului, prin rezolvarea plastică a plafonului, prin iluminatul combinat și decorativ, prin culorile folosite etc.

Se mai pot cita magazinul alimentar cu autoservire etalon de pe str. Kossuth din Cluj, magazinele din centrele orașelor Bacău, Tg. Mureș, Eforie, Mamaia etc.

ILUMINAREA

Un element care contribuie la agrementarea interiorului, pe lîngă rolul său utilitar, îl constituie *sistemul de iluminare*.

Pe lîngă importanța sa deosebită pentru crearea de condiții corespunzătoare în alegerea și vizionarea mărfurilor de către cumpărători, iluminarea poate crea — prin combinarea diverselor nuanțe de lumină fluorescentă și incandescentă — adevărate simfonii decorative.

Un bun iluminat nu trebuie să deformeze culorile mărfurilor expuse spre vînzare, ci trebuie să le pună în valoare.

Tipurile și montarea corpurilor de iluminat trebuie să fie astfel alese și executate încît să se armonizeze cu ansamblul interiorului unităților.

Exemplul restaurantului « Cișmigiu » din capitală dovedește că un număr prea mare de corpuri de iluminat dăunează aspectului general al interiorului și confortului și constituie o investiție nejustificată.

Problema iluminatului vitrinelor este foarte importantă; se tinde către un iluminat foarte puternic al vitrinelor, fără a se stabili necesarul în funcție de anumite criterii.

Sursa de lumină trebuie ascunsă ochiului, pentru a nu jena privirea. Este necesar să se realizeze un iluminat echilibrat, cu surse de lumină ascunse, cu nuanțe corespunzătoare sortimentelor de marfă expuse.

Se constată uneori o necorelare între iluminatul interior al unor magazine, cu cel exterior.

PREZENTAREA MĂRFURILOR

În ceea ce privește *prezentarea mărfurilor* în magazine, nu s-a ținut seamă totdeauna de faptul că aceasta trebuie să ajute, atît la punerea lor în valoare, cît și la realizarea unui interior atrăgător.

O aglomerare de mărfuri cu un colorit foarte variat și nearmonizat va strica aspectul magazinului.

Proiectanții trebuie să țină seamă de specificul magazinului, prevăzînd un colorit general corespunzător pentru a se obține o armonizare coloristică între marfa expusă și restul interiorului, ajutînd la realizarea unei adevărate expoziții.

Posibilitățile de etalare sînt practic nelimitate, ele fiind legate de inițiativa și gustul artistic al decoratorilor și al lucrătorilor din magazine, scopul urmărit fiind acela de a apropia cît mai mult marfa de cumpărător și de a-i pune în valoare calitățile.

De asemenea, etalarea trebuie să contribuie și la educarea bunului gust al cumpărătorilor. De exemplu, printr-o prezentare corespunzătoare a unei garnituri de mobilă, cumpărătorul are posibilitatea să primească indicațiile necesare ca să-și realizeze un interior unitar, plăcut și intim.

La magazinul de mobilă din piața Palatului R.P.R. acest lucru a fost realizat în mare măsură, obținîndu-se un interior interesant. Nu același lucru se poate spune despre magazinul « Căminul » din piața Amzei, unde prezentarea garniturilor de mobilă nu ajută la educarea bunului gust, ci dimpotrivă. De asemenea, în acest magazin prezentarea covoarelor sau a perdelelor se face sub orice critică.

Unele magazine frumos rezolvate în interior sînt urîțite de prezentarea necorespunzătoare a mărfurilor. Un exemplu îl constituie magazinul de prezentare « Delta Dunării », de pe b-dul 6 Martie, unde aspectul general reușit este stricat prin îngrămădirea de stive de cutii de conserve în jurul stîlpilor placați cu travertin, în fața traforurilor, pe tonete sau chiar pe pardoseală, creîndu-se depozite inestetice în spatele tonetelor.

ASPECTUL EXTERIOR AL MAGAZINELOR

Fațadele magazinelor pun probleme deosebite de plastică, contribuind într-o măsură însemnată la crearea unui aspect urbanistic interesant al străzii.

Noile realizări au scos la iveală calități deosebite în rezolvarea fațadelor unei serii de magazine de pe cal. Griviței din București sau din Bacău, Eforie etc.

Sînt și cazuri în care, datorită rezolvării arhitecturale necorespunzătoare, magazinele sînt ascunse, neluminate, cu vintrine necorespunzătoare și fără posibilitate de a se monta firme luminoase.

Elementul principal cu care vin în contact trecătorii de pe arterele de circulație îl constituie vitrina.

Prin mărfurile expuse, prin modul lor de etalare, prin bogăția culorilor, prin iluminatul corespunzător, vitrinele constituie permanente puncte de atracție pentru trecători, contribuind la informarea acestora asupra unităților și mărfurilor existente, precum și la educarea bunului gust.

În etapa actuală se merge pe linia amenajării de unități la care sala de vînzare să constituie un tot cu fațada, întreg magazinul devenind o vitrină.

Vitrina trebuie să fie subordonată informării publicului și să exprime abundența, dar nu prin supraîncărcarea cu mărfuri.

Trebuie alese mărfuri care să se preteze la realizarea unei compoziții unitare, care să nu neglijeze combinarea culorilor, realizarea de contraste, puncte de atracție etc.

Folosirea panourilor decorative — cînd acestea se ridică la un nivel corespunzător — contribuie în mod plăcut la realizarea unei vitrine interesante; graficienii Fondului Plastic ar putea să dea un ajutor eficient printr-o îndrumare a colectivelor de etalatori și prin rezolvări practice.

Pentru asigurarea unei bune vizibilități din exterior ar trebui rezolvate o serie de detalii tehnice care pînă în prezent nu au o soluționare corespunzătoare.

Neplăcut apar de foarte multe ori șprosurile care împart inestetic vitrinele. Este necesar să se găsească posibilitatea fabricării sticlei de dimensiunile cerute în mod curent de fațadele magazinelor.

În privința rezolvării prezentării vitrinelor trebuie arătat că s-au făcut serioase progrese.

Vitrinele unor magazine, ca, de exemplu, magazinul universal « Victoria » din București, « Romarta » sau vitrinele unor magazine din Brașov, Arad, Tg. Mureș, Cluj etc. confirmă aceasta.

FIRME ȘI RECLAME LUMINOASE

Probleme deosebite pun și *firmele și reclamele luminoase*, al căror scop este de a informa direct asupra obiectivului de comerț al unităților, precum și de a popopulariza produsele.

Prin gama de culori folosită, prin formele și proporțiile literelor, firmele luminoase contribuie la întregirea efectului plastic al magazinelor și al arterelor importante în timpul nopții.

Deși au fost realizate pînă acum o serie de firme luminoase mai reușite, este de menționat că pînă în prezent nu au fost găsite soluții corespunzătoare pentru producția unei game mai variate de culori din neon, de diverse forme de firme și de dispozitive de aprindere și stingere.

Din această cauză, pe unele artere principale din capitală și din provincie, firmele au un caracter monoton; în centrul orașului Cluj, cu excepția a două-trei firme, toate celelalte sînt în roșu și albastru.

În R.S. Cehoslovacă, R.D. Germană, R.P. Ungară, R.P. Polonă, numărul culorilor firmelor se ridică pînă la 42 (socotind totalitatea nuanțelor).

Totodată, trebuie găsite soluții constructive corespunzătoare pentru a înlătura aspectul neplăcut dat de montarea transformatoarelor.

Întreținerea firmelor este de asemenea o problemă importantă; datorită defecțiunilor, apar deseori cuvinte fără sens.

Din punctul de vedere al rezolvării plastice se constată că o proporție bună și un amplasament corespunzător al acestor firme ajută efectiv aspectului arterelor.

Există însă și unele exemple care denotă lipsa de gust în rezolvarea firmelor luminoase, ca, de pildă firma « Cadouri » de pe b-dul Magheru din București, care nici prin proporție, nici prin forma literelor sau prin colorit nu se ridică la un nivel corespunzător.

În privința numărului de firme luminoase se constată o rămînere în urmă. Pentru asigurarea realizării unor reclame luminoase pe arterele principale ale orașului București, propunem ca Sfatul Popular al Capitalei, prin Secția de arhitectură și sistematizare, să elaboreze un plan cu indicarea clădirilor și a modului de amplasare a firmelor pentru a se obține un efect unitar.

Firmele obișnuite, executate pe sticlă sau pe alt material, creează de multe ori un aspect neplăcut prin formă, culoare sau caracterul literelor folosite.

Rezolvări lipsite de bun gust găsim la firmele unor cooperative din capitală, firme « împodobite » cu diferite elemente decorative în combinații bizare de culori, ca de exemplu cooperativa « Soarele », « Fotografia populară », unele firme de cofetării sau bufete.

Se mai văd încă firme vechi, de tablă vopsită.

Ar fi necesar ca firmele de tablă sau sticlă să fie înlocuite cu litere reliefate, care pot avea un aspect plăcut, atît ziua, cît și noaptea, printr-o iluminare corespunzătoare; trebuie înlăturate firmele care, fiind pe aceeași fațadă, au o varietate supărătoare de forme, dimensiuni, materiale, culori.

În concluzie, trebuie evidențiată preocuparea tot mai accentuată pentru aspectul magazinelor. Față de sarcinile deosebite care stau în fața comerțului din punctul de vedere al rezolvării estetice corespunzătoare este necesar a se realiza o largă participare din partea arhitecților, artiștilor plastici, caselor de creație etc. la o dezbatere largă în presă, pentru aprofundarea și clarificarea diversității de probleme ce stau în fața realizatorilor din acest domeniu.

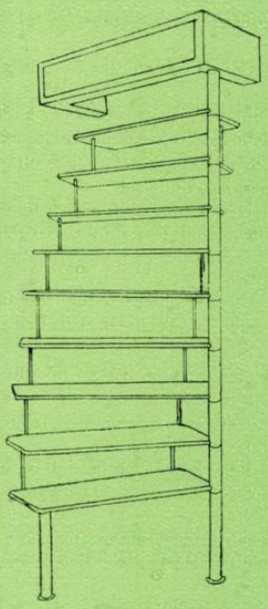

1

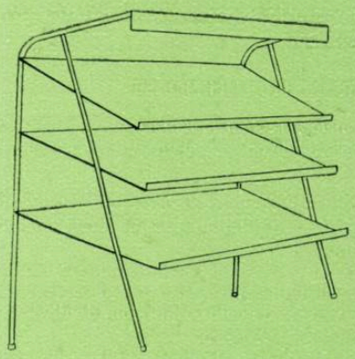

2

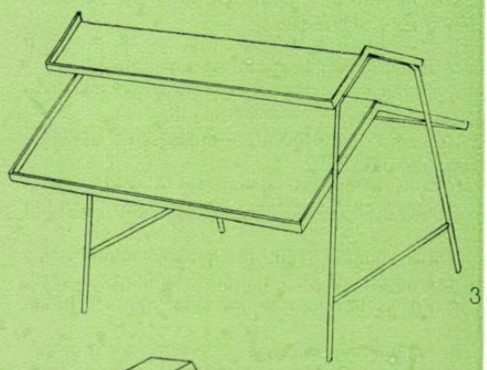

3

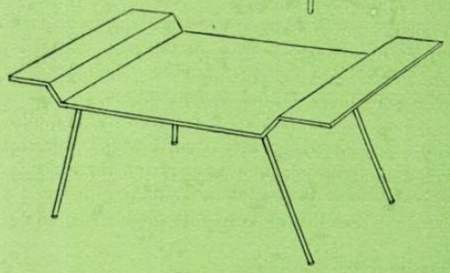

4

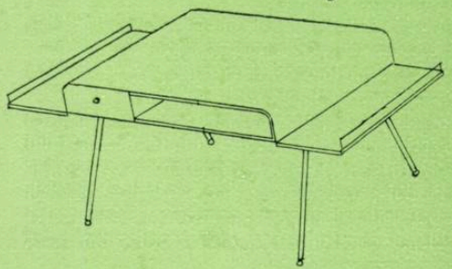

5

4. PROIECTAREA MOBILIERULUI LA MAGAZINELE DE PRODUSE INDUSTRIALE ÎN FUNCȚIE DE NOILE FORME DE VÎNZARE

În sectorul comerțului de produse industriale, noul îl constituie introducerea sistemului de vînzare pe baza expunerii deschise a mărfurilor în cadrul sălii de vînzare, permițînd alegerea liberă a acestora de către cumpărători, fără ajutorul direct al vînzătorului. Aceasta permite, de asemenea, eliberarea lucrătorilor din magazin de o serie de operații pe care le efectuau în condițiile comerțului cu tejghele: scoaterea din raft și prezentarea mărfurilor fiecărui cumpărător în parte, punerea lor la loc etc.

În felul acesta, vînzătorului îi revine sarcina de a îndruma pe cumpărători în alegerea mărfurilor, precum și de a elibera produsul.

Pe de altă parte, cumpărătorul nu mai este legat de capacitatea de servire a vînzătorului, reducîndu-i-se simțitor timpul pentru cumpărarea mărfurilor (avîndu-se în vedere faptul că timpul pentru alegerea mărfurilor reprezintă 60—80% din timpul efectuării unei cumpărături în sectorul de produse industriale).

Trebuie subliniat și faptul că prin introducerea sistemului de vînzare pe bază de expunere deschisă se poate realiza o folosire rațională a sălii de vînzare, deoarece expunerea se face în rafturi-expoziție și în standuri speciale chiar în cadrul sălii de vînzare. Cheltuielile necesare confecționării mobilierului sînt mai reduse, considerînd volumul desfacerii de mărfuri realizat pe metrul pătrat de sală de vînzare.

Prin această formă de vînzare se asigură deci accelerarea procesului de vînzare, reducerea investițiilor, a cheltuielilor de circulație etc.

Ținîndu-se seamă de avantajele evidente pe care sistemul de vînzare cu expunere deschisă a mărfurilor îl oferă, el a căpătat în ultimul timp o largă extindere în comerțul sovietic și în țările de democrație populară.

În țara noastră, unele magazine noi și unele dintre cele reamenajate au fost organizate pe baza expunerii deschise a mărfurilor.

Sistemul determină o schimbare în concepția proiectării mobilierului, precum și în ceea ce privește amplasarea acestuia în cadrul sălii de vînzare. Proiectarea mobilierului trebuie să se facă ținîndu-se seamă de tipul unității, precum și de sortimentul de marfă ce urmează a se desface.

Avînd în vedere noutatea acestui sistem de vînzare, prezentăm unele aspecte ale realizării mobilierului pentru magazinele de țesături, încălțăminte și confecții.

1. MOBILIER PENTRU MAGAZINE DE ȚESĂTURI

La magazinele de țesături, cumpărătorii consultă și aleg mărfurile care sînt expuse liber în rafturi și gondole. După alegere, ei se adresează vînzătorului, care întocmește bonul și efectuează tăierea metrajului pe o masă specială.

Achitarea cumpărăturii se poate face direct la vînzător, în care caz este necesar un aparat de casă la fiecare loc de muncă, sau la casă, unde se și ambalează mărfurile achitate.

Mobilierul necesar trebuie studiat în funcție de sortimentul de marfă: țesăturile de lînă și bumbac vor avea un tip de mobilier cu gabarite specifice furnizării acestor țesături care au baloturi cu lungimea de 0,70 m, în timp ce țesăturile de mătase se prezintă în majoritatea cazurilor în suluri de 0,70-1,10 m lungime; raftul pentru țesături de lînă (fig. 1) trebuie astfel conceput încît să pună în valoare fiecare balot de marfă în parte.

Un sistem mult folosit în R. S. Cehoslovacă este prezentarea elicoidală, care asigură o ușoară conducere a privirii cumpărătorului, o iluminare locală corespunzătoare și ușurință în manipularea baloturilor.

Polițele sînt reglabile, înălțimea ultimei trebuind să fie de maximum 1,75 m, pentru o ușoară cercetare, fără a se lua mărfurile de pe poliță. Dimensiunile poliței sînt de minimum 0,70 m lungime și 0,40 m lățime.

Fiecare poliță transmite următoarei greutatea prin două picioruțe care servesc totodată și ca opritori pentru baloturi.

Înălțimea totală nu trebuie să depășească 2,20 m. La această limită se montează tubul fluorescent mascat cu sticlă mată pentru iluminarea locală.

Rafturile sînt realizate din tronsoane metalice cromate sau vopsite.

Pentru țesăturile de mătase prezentate în suluri trebuie executat un mobilier aparte. Figura 2 înfățișează un tronson de raft de perete cu înălțimea totală de maximum 2,20 m, prevăzut cu iluminare locală la partea superioară.

Polițele au o lățime de minimum 0,90 m și vor fi prevăzute cu opritori; numărul lor este de minimum trei.

Înclinarea lor variază în funcție de raza vizuală care este bine a se apropia de 90° față de înclinarea poliței.

Ele se pot executa din metal cromat sau vopsit și masă plastică; suporții pot fi executați și din lemn placat cu masă plastică.

Pentru sistemul de vînzare cu expunerea deschisă, presupunînd amplasarea mobilierului și în restul sălii de vînzare, trebuie proiectate tipuri de mobilier care să permită o bună vizibilitate asupra întregii săli de vînzare și în același timp să prezinte mărfurile cît mai comod pentru cumpărături. Această cerință se realizează prin dimensionarea mobilierului, precum și prin modul lui de amplasare. La amplasare trebuie să se asigure și posibilitatea de supraveghere ușoară de către vînzători.

În figura 3 se prezintă un tip de gondolă cu două rînduri de polițe pentru țesături de mătase; lățimile minime sînt de 0,45 m pentru poliția superioară și 0,90 m pentru cea inferioară; înălțimea totală nu trebuie să depășească 1,50 m pentru acest tip de mobilier.

La această gondolă se poate prevedea și un sistem de iluminare locală legat de mobilier sau aplicat pe plafon și dirijat către marfa expusă.

Pentru țesături de mătase sau de lînă se poate folosi tipul de mobilier prezentat în figura 4. Pe acest mobilier se poate măsura și tăia materialul, gabaritele fiind următoarele: lățimea cca. 0,90 m, lungimea cca. 2,0 m, înălțimea 0,90 m.

Pentru măsurarea și tăierea metrajelor expuse în rafturi sau gondole trebuie prevăzute mese speciale.

6

7

În figura 5 se prezintă un tip de astfel de masă care permite amplasarea balotului, asigură o zonă pentru măsurare de cca. 1,20 m și un spațiu pentru materialul tăiat. Elementele laterale pot fi rabatabile. Se mai prevede un spațiu pentru hîrtie de ambalaj și un sertar pentru ustensile. Înălțimea optimă este de 0,85—0,90 m.

Afară de piesele prezentate, în cadrul unui magazin de textile se mai pot prevedea suporți pentru expunerea de expoziție a țesăturilor, casă-ambalaj, raft și un mic tonet pentru furnituri.

2. MOBILIER PENTRU MAGAZINE DE ÎNCĂLȚĂMINTE

În sala de vînzare a magazinului de încălțăminte se expun mostre de încălțăminte — cîte un exemplar de fiecare model și culoare — stocul curent de vînzare putîndu-se afla, fie într-un depozit din imediata apropiere, fie la partea inferioară sau în spatele raftului-vitrină.

Cumpărătorul își alege modelul preferat din cele expuse și se adresează vînzătorului, care îi aduce încălțămintea cerută spre probare.

Probarea se face cu ajutorul vînzătorului pe scaune speciale de probă, amplasate la o distanță de cca. 2 m de rafturile-vitrină.

Achitarea mărfurilor se poate face, fie direct la vînzător, fie la o casă special amenajată, unde se găsește și ambalajul.

Figura 6 reprezintă o rezolvare a prezentării mostrelor, stocul de marfă fiind într-un depozit alăturat.

Și în acest caz poliţele sînt de sticlă, rezemate pe console metalice cromate, cu posibilități de reglare.

La partea inferioară se prevăd o oglindă și cîte un blat mobil pentru păstrarea cutiei de ambalaj în timpul probării încălțămintei. Înălțimea ultimei polițe nu va depăși 1,65 m, iar înălțimea totală 2,20 m. Lățimea va fi de cca. 0,40 m.

Se va asigura o iluminare locală. Rucvandul raftului se poate realiza cu oglinzi de calitate superioară sau cu masă plastică.

Distanța dintre consolele tronsoanelor va fi de cca. 0,80 m.

În figura 7 prezentăm un tip de mobilier care oferă posibilitatea prezentării mostrelor la partea superioară, în vitrină, depozitarea curentă făcîndu-se la partea inferioară. Aprovizionarea depozitului se poate face prin spatele raftului. Materiale folosite: metal cromat sau vopsit, lemn, masă plastică și sticlă.

Gabaritele se vor încadra în cele prezentate la celelalte tipuri.

În figura 8 se prezintă un tip de raft-expoziție pentru mostre, avînd în spate locul pentru depozitarea curentă a modelelor prezentate.

8

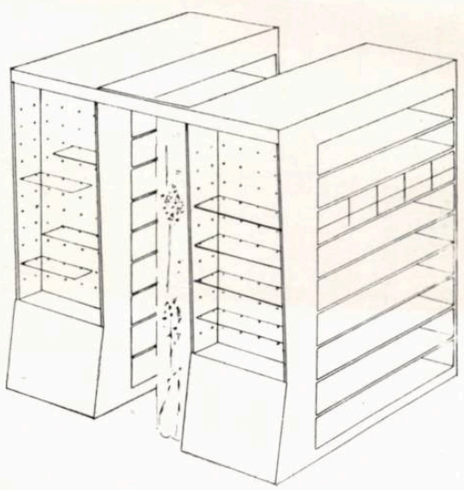

Este bine ca raftul-expoziție să aibă pînă la 0,65 m de la pardoseală o oglindă înclinată pentru uzul cumpărătorilor. Spațiul rezervat prezentării modelelor trebuie astfel conceput încît să permită prezentarea numerelor mai mari sus, iar a celor mai mici jos, permițînd o ușoară vizionare; înălțimea ultimei polițe este bine să nu depășească 1,65 m. Poliţele trebuie executate din sticlă și să fie reglabile. Înălțimea totală: maximum 2,20 m.

La partea superioară se prevede un iluminat local, dar nu indirect, din spate, pentru a nu deazavantaja obiectul expus. Spatele vitrinei se poate realiza din masă plastică colorată, pentru a permite punerea în valoare a diverselor modele și culori de încălțăminte.

Lățimea unui tronson trebuie să fie de cca. 0,60 m, iar distanța între două tronsoane de cca. 0,60 m prevăzută cu o draperie.

Mobilierul necesar magazinului de încălțăminte cu vînzare pe bază de mostre se completează cu scaune de probă, suporturi pentru picior, oglinzi pentru probă, ambalaj prevăzut cu spațiu pentru vînzarea accesoriilor, vitrine interioare pentru expoziție.

O menţiune specială pentru scaunele de probă, care trebuie proiectate separat pentru copii și adulți.

3. MOBILIER PENTRU MAGAZINE DE CONFECȚII

La acest tip de magazin, mărfurile sînt expuse liber în cadrul sălii de vînzare, pe suporturi speciale de perete sau în mijlocul sălii, nemaiexistînd tejghele. Cumpărătorul consultă și își alege confecțiile dorite, după care se adresează vînzătorului, care scoate marfa de pe suportul respectiv și-l ajută pe cumpărător s-o probeze în cabine special amenajate; aceste cabine trebuie amplasate în raza de deservire a vînzătorului, pentru a permite o ușoară supraveghere a produselor expuse.

Achitarea produselor se face la o casă specială, unde se găsește și ambalajul.

În figura 9 se prezintă un tip de suport special pentru perete, care permite prezentarea confecțiilor paralel cu peretele. Expunerea se face pe console zimțate, reglabile, permițînd expunerea paltoanelor, pardesiurilor sau a costumelor.

Partea superioară se acoperă cu sticlă sau masă plastică, pentru a proteja pe cît posibil confecțiile de praf. Se poate prevedea și un dispozitiv pentru acoperirea totală a confecțiilor în timpul curățeniei.

Peretele se va placa cu masă plastică (gutiplast) pentru protecția confecțiilor.

Înălțimea totală ajunge la cca. 2,10 m, iar adîncimea la cca. 0,60 m.

După cum se poate observa, acesta este un tip de mobilier foarte simplu și mai puțin costisitor, permițînd în același timp expunerea cît mai vizibilă a confecțiilor.

Pentru expunere se poate folosi și sistemul expunerii confectiilor perpendicular pe perete, în care caz sînt necesare bare orizontale reglabile.

Avînd în vedere necesitatea folosirii întregii suprafețe a sălii de vînzare, prezentăm cîteva tipuri de stendere executate din metal cromat sau vopsit și sticlă.

În figura 10 se vede un stender simplu pentru paltoane, pardesiuri, rochii etc., avînd înălțimea de 1,30 m, iar lungimea de cca. 1,50 m.

În figura 11 prezentăm un suport dublu pentru paltoane, pardesiuri etc., prevăzut cu oglindă la un capăt și cu console pentru confecțiile scoase spre probare. Înălțimea este de 1,30 m.

Figura 12 reprezintă un suport pentru confecții care cer o protecție specială, prevăzut cu sticlă la partea superioară, în spate și la partea inferioară.

În felul acesta, confecțiile pot fi văzute pe toate laturile, dar se iau numai prin partea deschisă. La partea superioară se prevede luminare locală. Gabaritele orientative sînt următoarele: înălțimea cca. 1,90 m, lățimea cca. 0,70 m, lungimea cca. 1,70 m.

Pentru sacouri trebuie proiectat un mobilier de înălțime mai mică (fig. 13); înălțimea nu trebuie să depășească 1,20 m. Partea superioară se acoperă cu sticlă, pentru a feri de praf confecțiile.

Pentru paltoane, sacouri, fuste se poate folosi tipul de mobilier prezentat în figura 14. Înălțimea poate varia între 1,30 și 1,70 m; diametrul părții superioare este de cca. 1,00 m.

9

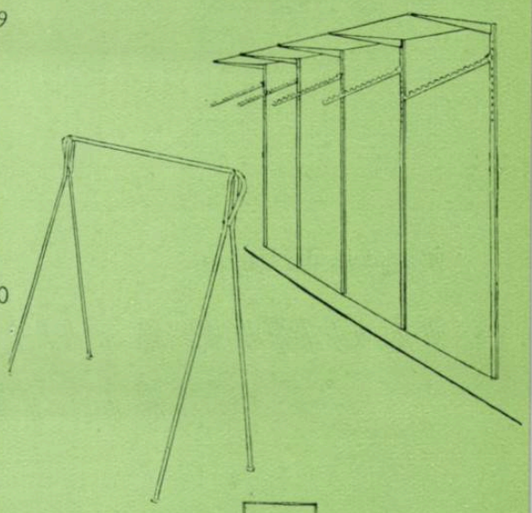

10

11

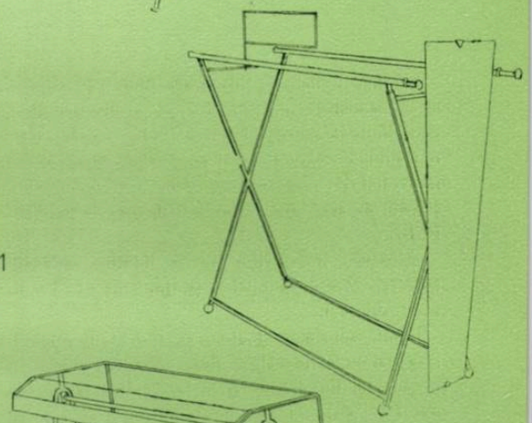

12

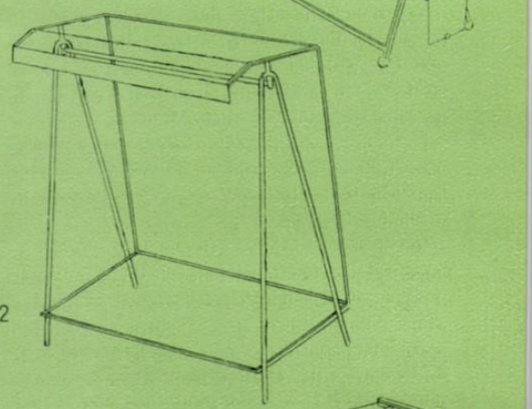

13

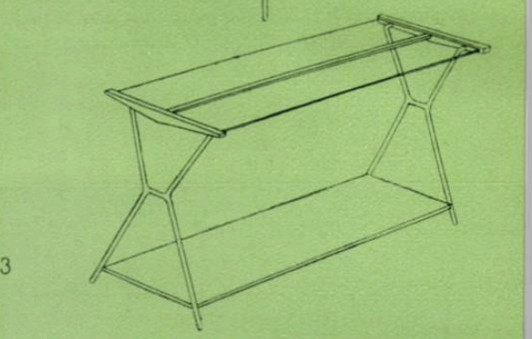

14

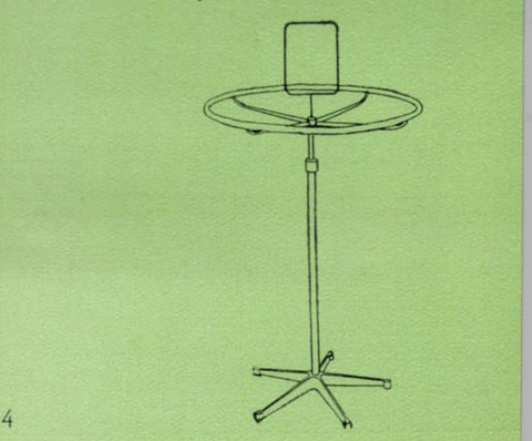

Ing. Al. Băilescu

ILUMINATUL ARTIFICIAL AL MAGAZINELOR

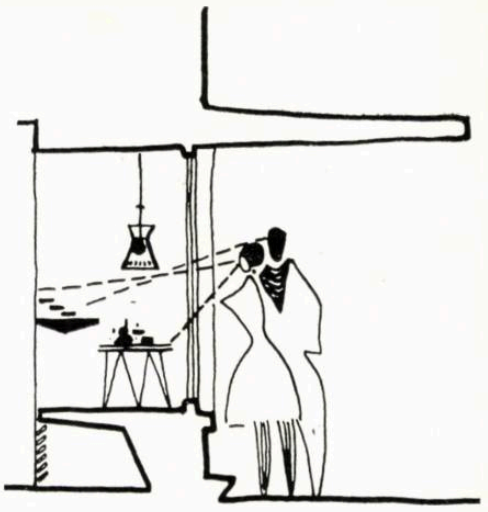

Vitrină cu lumină incandescentă dirijată pe obiecte

Lumina judicios utilizată şi bine repartizată, atît în cuprinsul magazinelor, cît şi al vitrinelor, contribuie la succesul comerţului, datorită elementului de atracţie ce-l constituie, accentuării impresiei de bună calitate a mărfurilor, precum şi prin crearea unei atmosfere favorabile cumpărării.

Aşezarea mărfurilor într-o lumină corectă măreşte efectul publicitar şi influenţează rezultatele vînzării.

Iluminatul magazinelor comportă iluminatul încăperilor şi locurilor unde are loc vînzarea, precum şi iluminatul vitrinelor şi intrărilor. La exterior, o iluminare bine concepută trebuie să se înscrie în arhitectura clădirii şi a străzii ; în interior, ea trebuie să asigure o uşoară examinare a localului şi o vizibilitate bună a obiectelor expuse. Condiţiile esenţiale pentru atingerea acestui scop sînt justa utilizare a contrastelor şi larga variaţie a luminozităţilor.

Iluminarea interioară a localului de vînzare se poate realiza folosind iluminatul direct sau indirect, cu surse de lumină incandescente sau fluorescente. Iluminatul indirect fiind mai costisitor decît iluminatul direct (aproximativ de trei ori), atît ca investiţie, cît şi ca exploatare, se adoptă numai atunci cînd sînt în cauză magazine de lux, cu amenajări pretenţioase. În cazurile curente se adoptă iluminatul direct difuz obţinut de la izvoare de lumină dispuse uniform pe tavanul încăperii şi acoperite cu grătare sau plăci de material plastic difuzant. Acest mod de iluminare este suficient singur atunci cînd mărfurile nu trebuie examinate bucată cu bucată sau cînd sînt preambalate. Pentru mărfurile ce trebuie examinate la cumpărare, cum ar fi, de exemplu, alimentele sau stofele, este necesar să se prevadă şi un iluminat local al meselor de vînzare şi al vitrinelor de expunere.

La iluminatul magazinelor se foloseşte azi din ce în ce mai mult lumina fluorescentă, cea incandescentă rămînînd a fi utilizată pentru magazine de importanţă mai mică sau situate în localităţi şi pe artere de circulaţie secundare. Iluminatul incandescent mai rămîne preferabil pentru localurile de consum, cum sînt restaurantele şi cofetăriile, întrucît cu ajutorul acestuia se poate crea o ambianţă mai plăcută, datorită tonului său cald.

Atunci cînd se adoptă iluminatul fluorescent trebuie dată o foarte mare atenţie spectrului luminii, deoarece acesta are o deosebită importanţă asupra prezentării mărfurilor şi asupra ambianţei localului. Nuanţele de lumină date de lămpile fluorescente fabricate în ţara noastră se situează printre cele mai plăcute existente azi. Lămpile fluorescente romîneşti se produc în nuanţele alb lumina zilei EE, alb CC, alb de lux CD, alb cald de lux CB şi alb cald Bl. Dintre acestea, nuanţele cele mai indicate a fi utilizate pentru iluminatul magazinelor sînt cele « de lux ». Pentru localurile de consum, cum sînt restaurantele şi cofetăriile, pentru magazine alimentare şi măcelării, atunci cînd se impune sau apare necesară utilizarea luminii fluorescente din motive de ordin plastic, se vor utiliza nuanţele « alb cald de lux » sau « alb cald ». Nuanţa « alb cald de lux » se va folosi şi pentru magazinele în care se vînd bijuterii şi ceasornice, întrucît această lumină pune mai bine în valoare aceste mărfuri. Nuanţa « alb de lux » poate fi utilizată în toate felurile de magazine, cu orice destinaţie. Nuanţa « alb » poate fi folosită la magazinele de mobilă, sticlărie, porţelanuri, la librării şi papetării, precum şi la magazinele cu articole de menaj şi fierărie. Nuanţa « alb lumina zilei » nu se utilizează pentru iluminatul magazinelor decît numai în cazuri anumite şi în combinaţie cu alte nuanţe atunci sînd se fac amenajări speciale pentru vînzarea articolelor de îmbrăcăminte.

În ceea ce priveşte nivelul de iluminare generală a magazinelor, se vor adopta valori cuprinse între 70 şi 150 lucşi în cazul iluminatului incan-

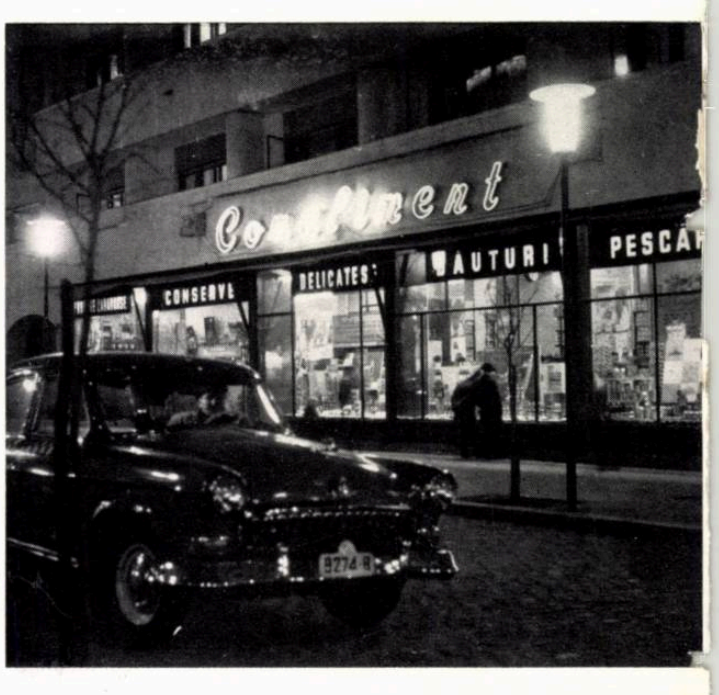

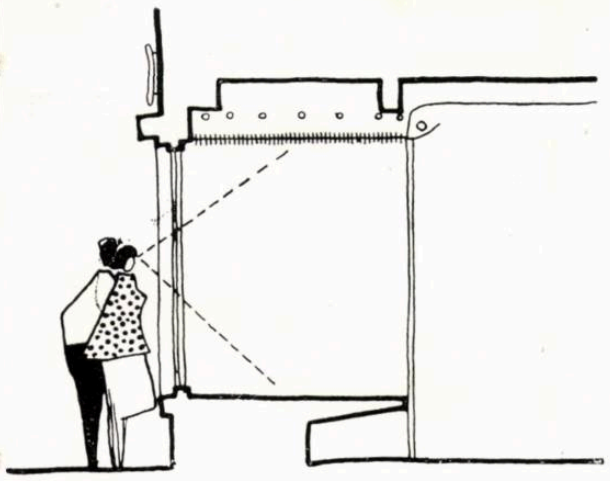

Vitrine adînci, luminate prin plafon luminos cu lămpi fluorescente

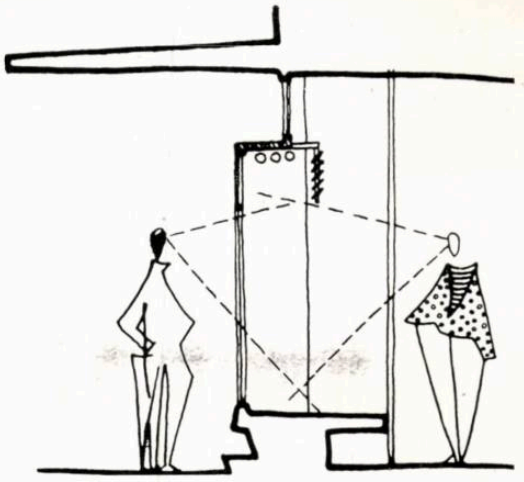

Vitrină cu lămpi fluorescente dispuse pentru a lumina concomitent și o firmă la partea superioară a vitrinei

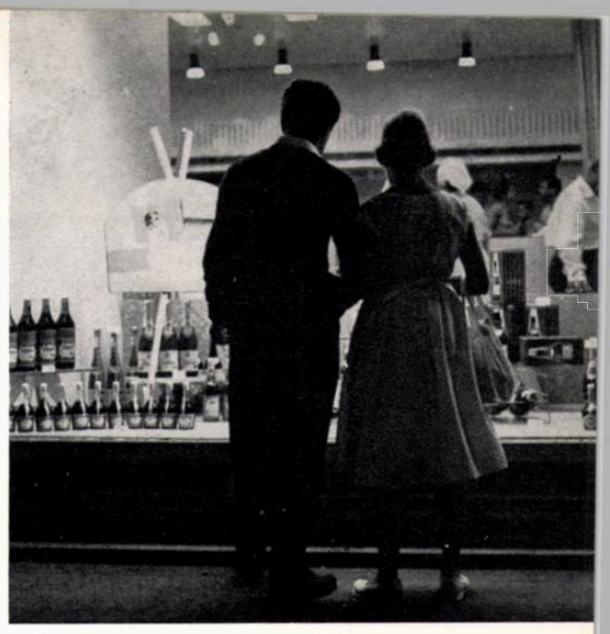

descent și valori cuprinse între 200 și 500 lucși pentru iluminatul fluorescent. Valorile nivelului de iluminare se aleg în raport cu destinația și așezarea magazinului.

Pentru magazinele în care, prin destinația lor, este necesar să se prevadă și iluminatul locurilor de vînzare, adică la acele magazine unde se face examinarea mărfurilor ce se cumpără, iluminatul general poate avea valori mai mici decît cele indicate mai sus. Nivelul de iluminare local trebuie însă să atingă valori de cel puțin trei ori mai mari decît cel al iluminatului general. Cînd trebuie deosebite culorile mărfurilor, cum este cazul articolelor de îmbrăcăminte și alimentare, apare necesar un iluminat local de nivel mai ridicat, obținut de la surse de lumină fluorescentă de nuanță standard corespunzătoare sau din amestec de nuanțe.

Pentru iluminatul local pot fi folosite și surse incandescente, chiar dacă magazinul este iluminat fluorescent. În acest caz, dispunerea lămpilor va fi astfel făcută încît pe mărfuri să nu apară diferența de culoare a surselor de lumină. Lumina incandescentă se impune atunci cînd lumina dirijată apare necesară pentru a pune mai bine în valoare mărfurile ce se vînd, cum ar fi, de exemplu, cazul obiectelor lucioase.

La iluminatul local mai trebuie avută în vedere și uniformitatea iluminării pe planul util. Pentru a obține acest rezultat, distanța între sursele de lumină nu va depăși 1/2—1/3 din înălțimea măsurată de la suprafața luminată la surse.

O altă parte importantă a magazinelor, prin rolul pe care-l are în succesul comerțului, este vitrina. Modul în care aceasta este alcătuită și luminată trebuie să constituie un element de atracție și de punere în valoare a mărfurilor expuse. Spre deosebire de magazinul propriuzis, pentru vitrine intră în cauză numai iluminatul mărfurilor expuse. La iluminatul vitrinelor trebuie asigurat un nivel ridicat de iluminare, aproximativ de trei ori mai mare decît cel stabilit pentru interiorul magazinului, o lumină corespunzătoare efectului celui mai convenabil după natura mărfurilor expuse, o nuanță corectă și evitarea orbirii directe sau prin reflexie.

Nivelul de iluminare ales depinde, în primul rînd, de artera de circulație pe care se află situat magazinul, de nivelul la care sînt iluminate vitrinele învecinate, de natura luminii cu care va fi iluminată vitrina, precum și de felul mărfurilor ce vor fi expuse. Dacă culoarea mărfurilor expuse poate varia în timp, nivelul de iluminare se stabilește pentru cele de culoarea cea mai închisă, instalația fiind astfel amenajată, încît nivelul de iluminare să poată fi adaptat în raport cu alcătuirea vitrinei.

Atît din motive economice, cît și pentru ușurința de a obține efectul corespunzător în raport cu mărfurile expuse, la iluminatul vitrinelor se utilizează mai mult lumina directă, difuză sau dirijată, ori ambele deodată, după caz. Lumina difuză se obține mai ușor cu ajutorul lămpilor fluorescente, iar lumina dirijată cu ajutorul lămpilor incandescente montate în reflectoare oglindate sau reflectoare cu lentilă similare celor folosite în teatru.

Lumina difuză convine articolelor de îmbrăcăminte, textile, de papetărie și cofetărie, precum și pentru articolele a căror formă trebuie pusă în evidență, cum sînt, de exemplu, mobilele.

Lumina dirijată este recomandată pentru vitrinele în care se expun obiecte lucioase sau cu suprafața netedă, întrucît aceasta, făcîndu-le să strălucească, le pune mai bine în valoare. În această categorie intră articolele din metale prețioase, cele de cristal, piele etc.

Alegerea corectă a nuanței luminii are de asemenea o importanță deosebită pentru prezentarea avantajoasă a mărfurilor expuse. Spre exemplu, textilele în tonuri calde trebuie expuse la lumină incandescentă sau lumină fluorescentă cu spectrul « alb cald », în timp ce pentru textilele de culoare rece este indicată lumina fluorescentă « alb de lux ». Vitrinele cu blănuri vor fi iluminate cu lumină fluorescentă « alb lumina zilei », iar la vitrinele unde trebuie accentuat contrastul dintre culori, cum este cazul florăriilor, se recomandă o combinație între nuanțele de lumină fluorescentă « alb lumina zilei » și « alb cald ».

Efecte luminoase deosebite pot fi obținute folosind lumina colorată pentru iluminatul total sau parțial al vitrinei, iluminatul prin transparență, și iluminatul puternic pe obiect, cu ajutorul proiectoarelor de dimensiuni mici, construite special pentru acest scop.

Oricum ar fi luminată o vitrină, sursele de lumină trebuie ascunse privirii directe, atît pentru persoanele care se uită la vitrină, cît și pentru cele care circulă pe trotuar sau în vehicule.

BIBLIOGRAFIE

Joh. Jansen: Technique de l'éclairage.

Stroebel și Sauer: Schaufensterbeleuchtung, Baumeister, 1, 1959.

S. Zwikker: Éclairage fluorescent.

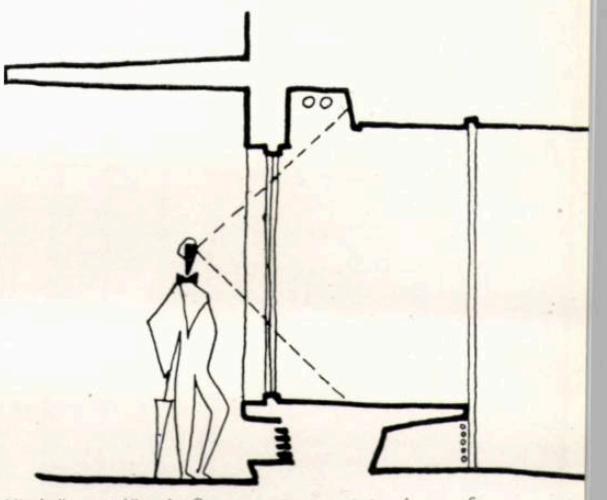

Vitrină cu lămpi fluorescente montate în scafe de ipsos

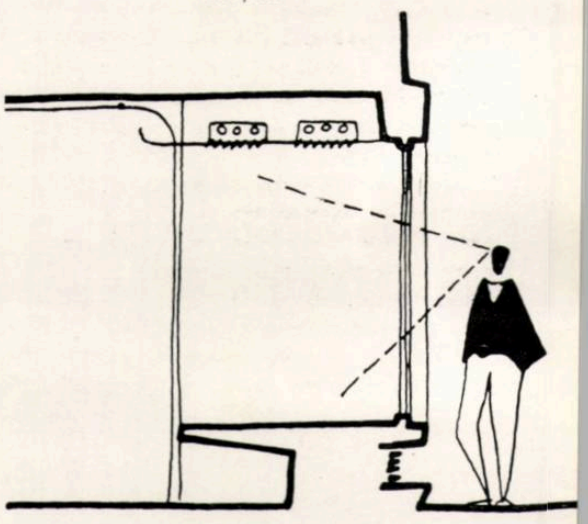

Vitrină cu lămpi fluorescente montate în cupe cu lamele de cristal sau sticlă organică

Vitrină cu casete din lamele opace, eclipsate, cu reflectoare oglindate sau lămpi oglindate

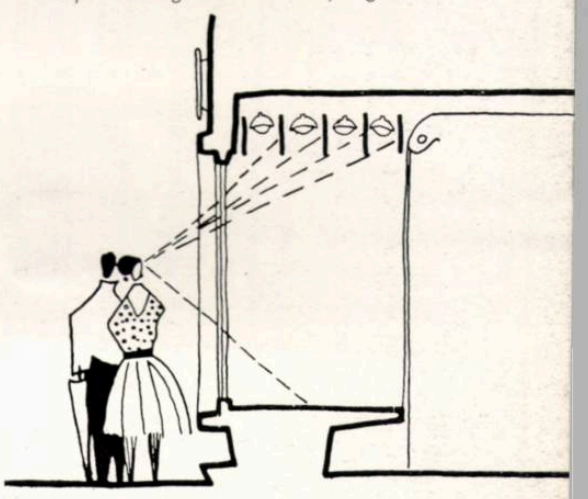

COFETĂRIA-BRASERIE «UNION»

Autor, arh. Suren Harutunian
I.S.C.A.S.

Blocul turn din cadrul complexului noii piețe a Palatului R.P.R. găzduiește la parterul și mezaninul său o unitate comercială formată din cofetărie, bar, braserie, ce poartă numele « Union », amintind de vechiul local cu același nume, care era situat cîndva pe acest amplasament.

Unitatea comercială este compusă din două funcțiuni principale, și anume: localul pentru deservirea publicului, care se înscrie în perimetrul blocului, și partea rezervată anexelor aferente (depozite, laboratoare, preparări etc.) înglobate într-o construcție separată, adosată lui.

La parter, un portic dezvoltat pe cele două laturi îndreptate spre piață dă acces, pe lîngă intrarea în holul blocului de locuințe, și la cele două magazine: cofetărie și bar. Prin bar se face și accesul la braseria ce se găsește la nivelul mezaninului.

Sala braseriei are o capacitate de cca. 200 de consumatori.

La un nivel intermediar, între parter și mezanin, s-a creat o supantă parțială, destinată serviciilor anexe pentru public (telefon, garderobă etc.).

Atît magazinele de la parter, cît și braseria de la mezanin, sînt legate, prin intermediul unor oficii, cu serviciile din clădirea alăturată.

Această clădire anexă, cu intrare separată pentru accesul personalului de serviciu și al alimentelor, are următoarea dispoziție pe niveluri:

la subsol — încăperile destinate depozitelor (obișnuite și frigorifice), instalațiile de ventilație etc.;

la nivelul parterului — grupul social;

la nivelul 1 — laboratoarele cofetăriei;

la nivelul 2 — preparările pentru braserie.

Sistemul constructiv întrebuințat în construcția blocului este cu diafragme de beton armat.

S-a urmărit, încă de la începutul proiectării, o detașare a masei compacte pe care o formau nivelurile de locuit, adoptînd pentru parterul și mezaninul construcției un sistem elastic pe stîlpi, care face trecerea între subsol și etajele 1—15.

1

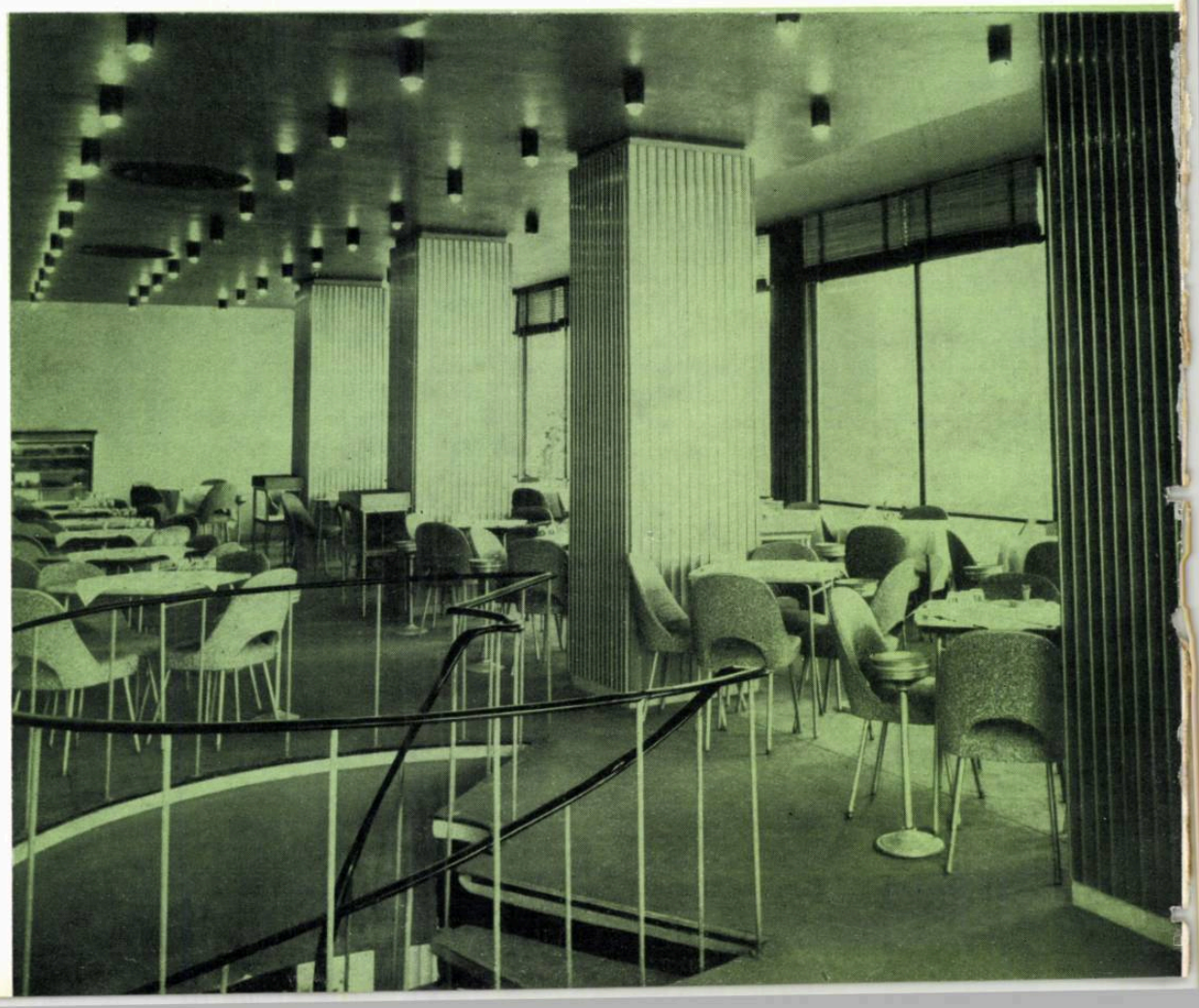

2

1-2—*Sala braseriei — Vederi interioare*

3—*Plan parter*

1. Portic — 2. Bar — 3. Scară de acces, suptană şi braserie — 4. Cofetărie — 5. Nişe vînzare — 6. Scară braserie—7. Circulaţie serviciu—8. Depozit 9. Vestiar, duşuri — 10. Intrare de serviciu—11. Birou expediţie—12. Depozit 13. Hol bloc de locuinţe

4—*Plan mezanin*

1. Sala braseriei — 2. Oficiu — 3. Bucătărie caldă — 4. Bucătărie rece — 5. Bar 6. Spălător vase — 7. Bufet cofetărie preparare cafea — 8. Bufet

3

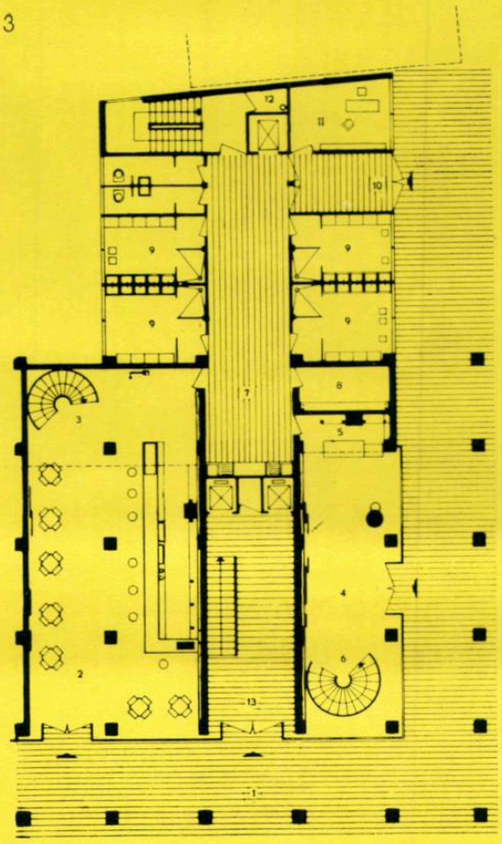

4

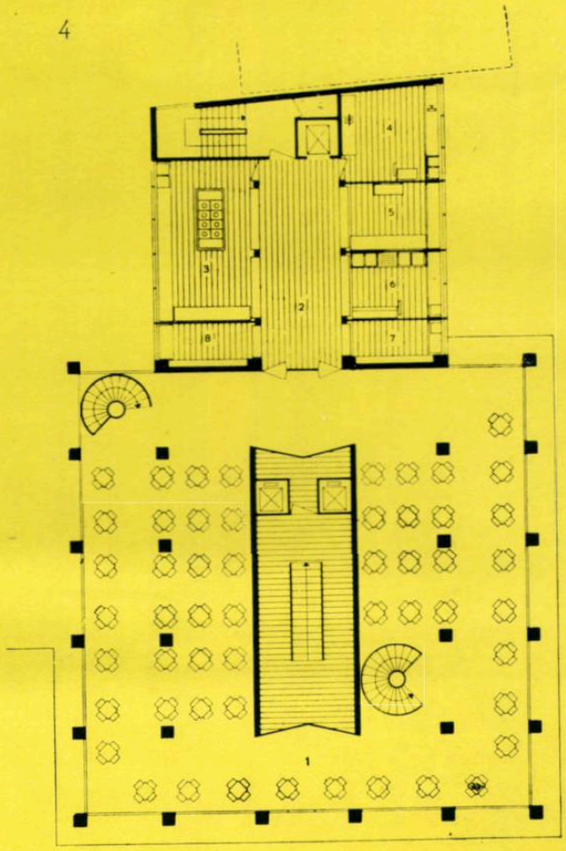

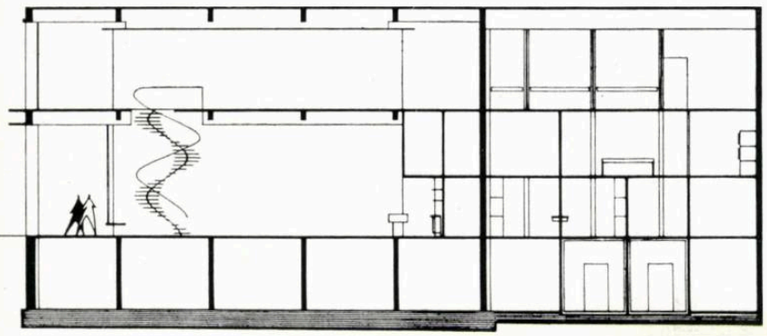

1

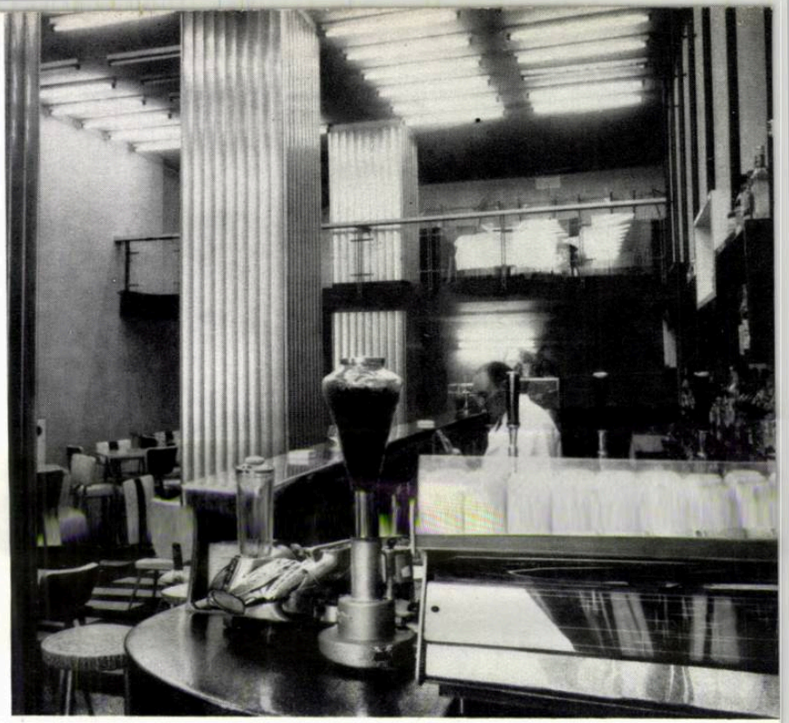

2

1 — Secțiune transversală
2 — Vederea barului
3 — Scara de acces spre braserie
4 — Plan supantă
1. Vestiar — 2. W.C. — 3. Telefon — 4. — Cofetărie — 5. Cameră cuptoare
6. Șef laborator — 7. Spălător vase — 8. Depozit frigorific

3

Înlocuirea diafragmelor prin stîlpi a creat spațialitatea necesară nivelurilor destinate publicului, obținînd o vitrare totală și deci o participare a magazinelor la piață.

Pentru a pune în valoare elementele spațiale constructive (stîlpi, scări etc.), suprafețe mari, colorate, au format ecrane pe care se proiectează acestea.

Ca finisaje s-au folosit materiale noi: aluminiu eloxat la îmbrăcarea stîlpilor, materiale plastice — melacart și buflon — la placarea pereților și plăci de colovinil la pardoseli.

Iluminarea la parter s-a realizat cu un cîmp unitar de lumină fluorescentă ce intră din porticuri în magazine.

La mezanin s-a folosit un amestec de lumină incandescentă și fluorescentă, oferind astfel o luminație mai caldă.

Arh. S. HARUTUNIAN

4

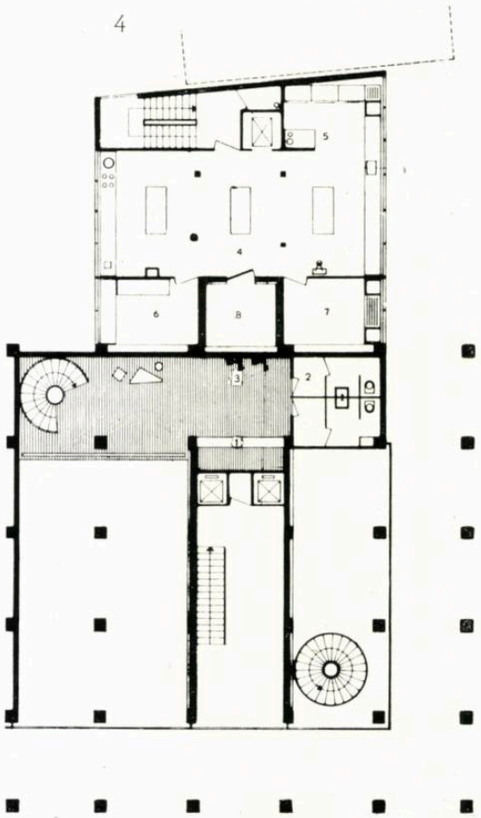

CAFE-BAR «UNIC»

Autor, arh. D. Dîrzu
Oficiul de comerț general — I.H.R. Lido

Barul « Unic » face parte din categoria unităților etalon realizate de Ministerul Comerțului pentru prezentarea sistemelor noi de servire și funcțiune comercială.

Barul de zi, ca program, își face din ce în ce mai mult loc atît în capitală, cît și în celelalte orașe ale țării; el va deveni și mai frecvent în viitor, fiind din ce în ce mai solicitat de masa de consumatori.

Localul, realizat la intersecția b-dului N. Bălcescu cu str. C. A. Rosetti, are suprafața utilă de 95,00 m², suprafața comercială fiind de 70,10 m².

La acest local s-a urmărit ca pe lîngă introducerea unui sistem nou de servire a consumatorilor (vînzarea vinurilor la pahar, cu servire la bar și la mese, sortimente noi de gustări etc.) să se facă și prezentarea vinurilor noastre superioare premiate și medaliate.

La rezolvarea sălii de consumație a trebuit să se țină seamă de structura alveolară generată de dispoziția elementelor de rezistență.

Fațada localului a necesitat o serie de modificări, prezentîndu-se foarte frămîntată, cu o serie de vitrine închise spre interior și cu două intrări. Astfel, vitrinele au fost mărite și s-a păstrat o singură intrare. La partea superioară a vitrinelor de colț s-a montat o friză din lamele de cristal. Cu ajutorul acestor lamele se realizează ventilarea localului pe timpul sezonului mai cald, lamelele fiind mobile și ușor de manevrat; totodată, ele unifică vitrinele și creează o oprire de colț a frizei negre a vitrinelor de pe întreg parterul blocului.

În ceea ce privește decorația interioară și mobilierul, s-a căutat o tratare decorativă modernă cu grefarea unor elemente decorative de tradiție romînească.

Vindfangul, realizat din plexiglas colorat în cuptorul de polimerizare, are tratată latura opusă intrării ca un vitrou realizat din plexiglas colorat, reprezentînd scene legate de viticultură.

La pardoseala de marmură, inspirată din covoarele oltenești, s-au folosit două motive decorative colorate dispuse ritmic pe cîmp alb.

Fața verticală a barului, tratată în intarsie de esențe diferite de lemn de nuc, mahon etc., are o serie de motive decorative din alamă, dispuse liber pe cîmpul intarsionat.

Peretele opus intrării este realizat din ipsos cu motive decorative adîncite.

Tot din ipsos s-a realizat și traforul dispus deasupra barului spre a-i marca linia. Fundalul barului împreună cu lamelele verticale sînt realizate din lemn, efectul decorativ obținîndu-se prin folosirea a două esențe de furnir dispuse ritmic.

La tratarea mobilierului s-a căutat stilizarea și sintetizarea unor forme tradiționale specifice.

Arh. DAN DÎRZU

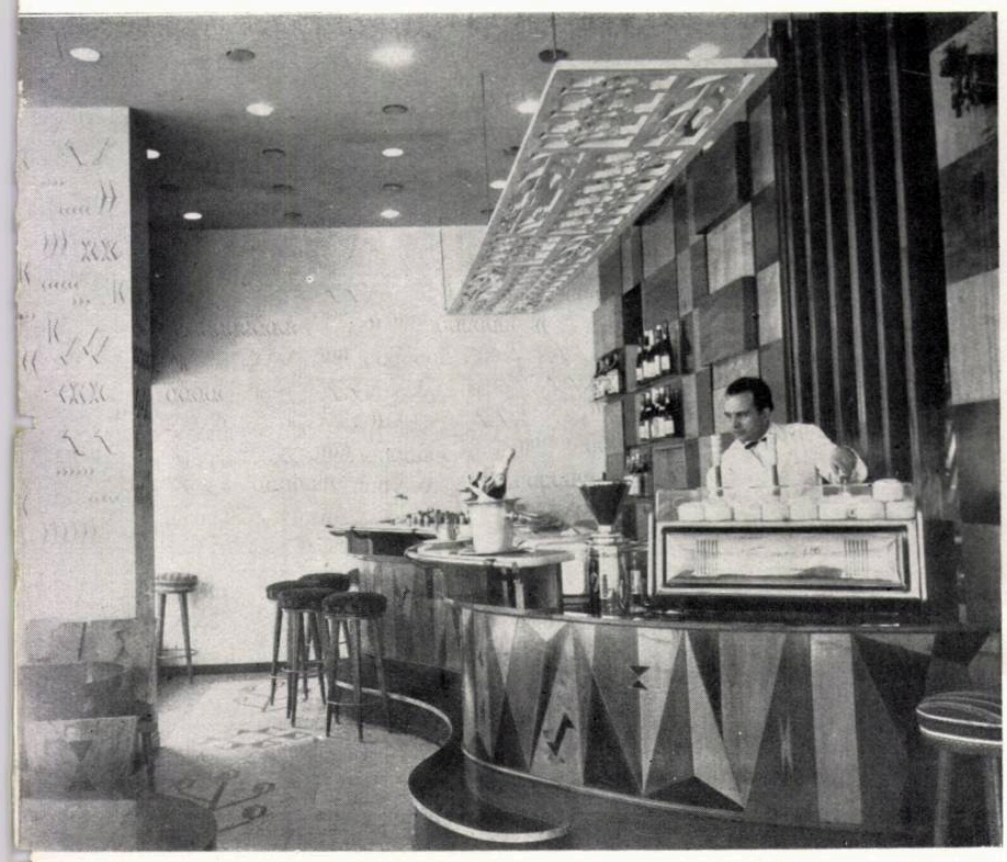

Plan parter
1. Bar — 2. Sas — 3. Preparare-spălător — 4. Acces servicii — 5. Vestiar

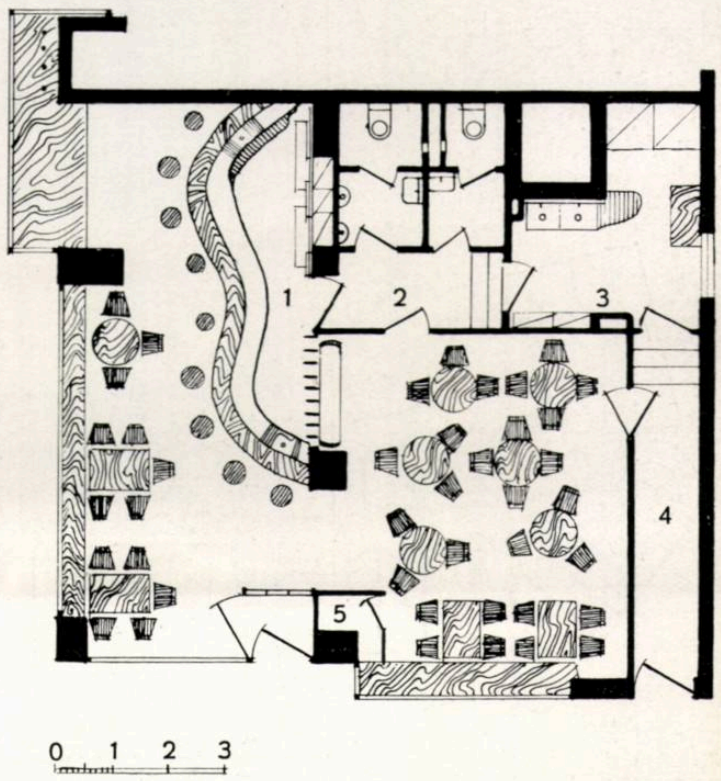

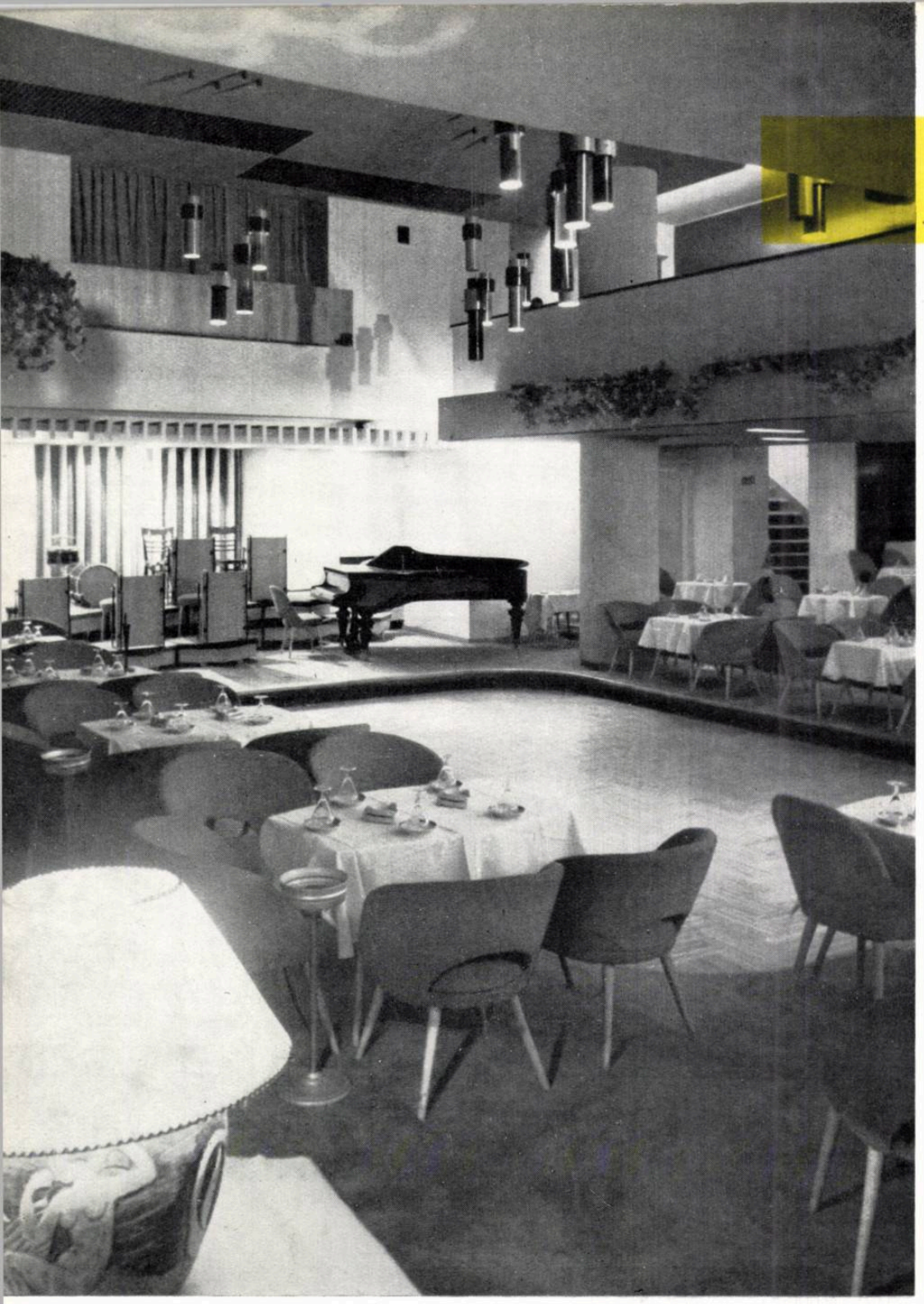

BARUL «CONTINENTAL»

Autori, arhitecții: Gh. Gheorghiade, P. Carp, V. Zadunaischi, A. Popescu
ing. construcții — A. Sorbală
ing. sunet și electrice — E. Buzdugan
ing. condiționare și sanitare — N. Drăgoi
Oficiul național de turism «Carpați»

1 | 4
5
2 3 |

1 — 4 — 5 — *Vederi interioare*

2 — *Plan subsol la nivelul I*

1. Scara principală — 2. Bufet rece — 3. Băuturi — 4. Spălător — 5. W.C. personal — 6. Depozit — 7. W.C. femei 8. W.C. bărbați — 9. Birou responsabil — 10. Vestiar ospătari — 11. Salon — 12. Cabina operator — 13. Reflector

3 — *Plan subsol*

1. Vestiar — 2. Duș — 3. Vestiar — 4. Cabină — 5. Ventilator — 6. Intrare de serviciu — 7. Telefon — 8. Vestibul 9. Garderobă — 10. Oficiu — 11. Bar — 12. Depozit 13. Ring de dans — 14. Oficiu

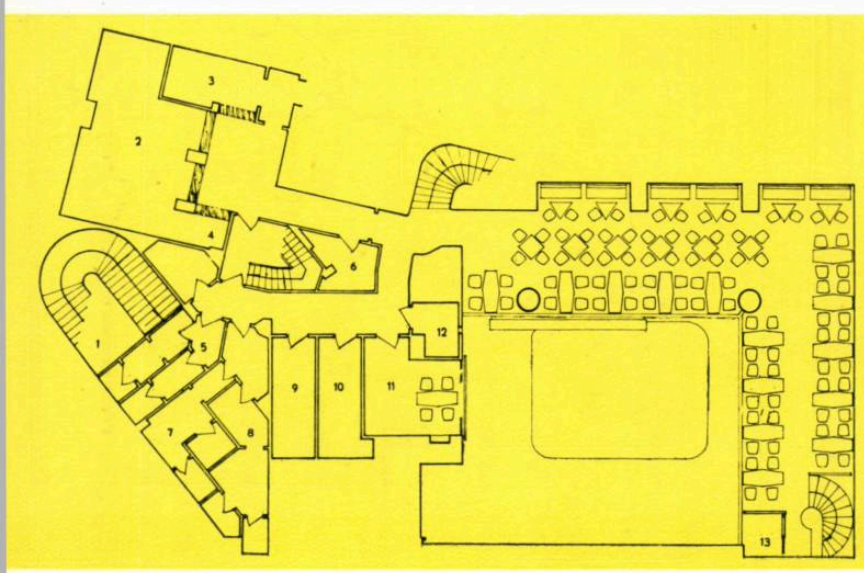

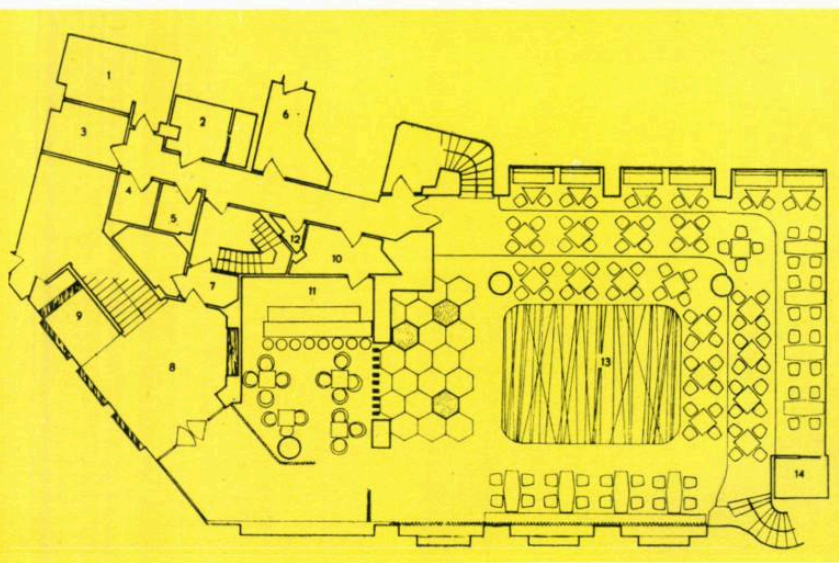

AMENAJAREA RESTAURANTULUI «CIȘMIGIU»

Autor, arh. Mircea Dima
Mobilier, Gheza Poliţer
Institutul Proiect-Bucureşti

Studiul dotărilor comerciale la parterul blocurilor cu apartamente oferă un foarte bun prilej de căutări ce pot stîrni interesul tuturora: proiectant, constructor şi, firește, beneficiar.

Stimulentul adus de schimbarea, de noutatea cu care amenajarea întregește imaginea arhitectonică a străzii a îndrumat spre realizări de la care ne așteptăm să obținem unele învățăminte.

Într-un număr mai vechi al revistei « Arhitectura R.P.R. » în perioada fazei de proiectare a acestui restaurant, îmi exprimam unele puncte de vedere privind profilul dotației, cunoscînd posibilitățile reale pentru perfecta rezolvare a temei propuse de beneficiar. Elementele concrete — spațiu, structură, amplasare — duceau la realizarea unei braserii sau cafenea. Concluziile beneficiarului au determinat actualul profil — un restaurant de categoria I — a cărui realizare, deşi au fost utilizate toate resursele, nu ne poate satisface, căci n-am obținut o dotare la nivelul exigențelor noastre actuale.

Aceasta se datorește în parte spațiului, determinat de teren, felului de a proporționa investiția, unor contradicții existente în tema de proiectare, unei lipse de aprofundare şi în sfîrşit, colaborării insuficiente dintre sectorul de proiectare şi beneficiar.

În privința temei, atît beneficiarul, cît şi proiectantul s-au dovedit a nu fi selecționat judicios componentele sale, ceea ce a dus la distribuirea spațiilor în mod neechilibrat.

Astfel, sălile de consumație sînt insuficient susținute de serviciile anexe, unde nu s-a ştiut urmări ceea ce este absolut necesar şi ceea ce este inutil.

În această privință, socotesc nejustificate spațiile acordate sectorului de patiserie, linia tehnologică fiind evident stînjenită de extinderea sa, în timp ce oficiul nu oferă toate condițiile pentru perfecta funcționare.

Circulația ospătarilor este îngreunată de amplasamentul întîmplător al depozitărilor practicate în oficiu, din lipsa spațiilor suficiente de depozitare. La subsol, spațiul barului, foarte puțin solicitat de consumatori, putea primi destinații mai utile, dacă tema de proiectare ar fi fost verificată de beneficiar

Plan

1. Salon — 2. Salon — 3. Ring de dans — 4. Vestibul 5. Garderobă — 6. Grup sanitar public — 7. Oficiu 8. Cafea — 9. Veselă — 10. Bucătărie — 11. Grătare 12. Vase de bucătărie — 13. Patiserie — 14. Cuptoare de cofetărie

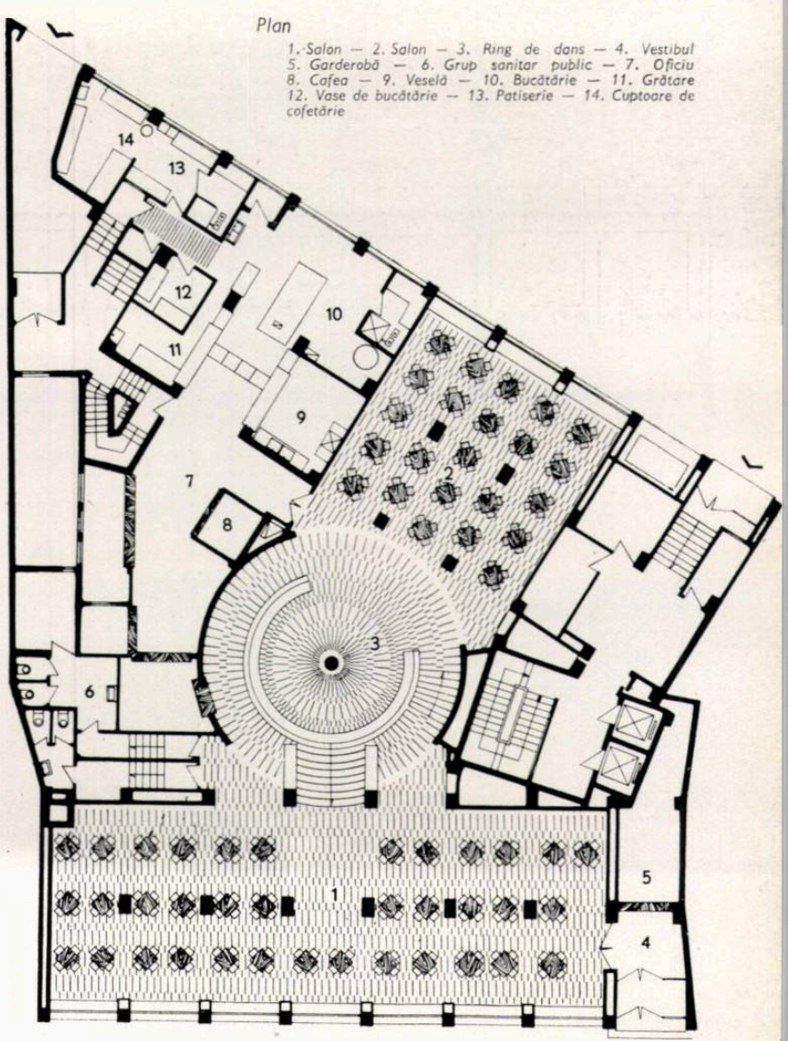

Reamenajarea unui subsol pe două niveluri într-un bar cu dublă funcțiune — bar de zi şi bar de noapte — a fost obiectul proiectării complexe care a avut de soluționat următoarele probleme:

Arhitectură — reamenajarea spațiului pentru funcționarea barului de zi şi de noapte, cu toate anexele necesare (bucătării, oficii, cabine pentru actori, garderobe, circulație public şi ospătari etc.).

Recreație — crearea unor ambianțe diverse în spații cu funcțiuni diferite (bar, orchestră, ring de dans, spațiu pentru prezentarea programelor de varietăți, saloane pentru public etc.).

Mobilier — proiectarea întregului mobilier: bar, mese, scaune, fotolii, lămpi, panouri decorative etc.

Lumină — funcționarea simultană sau separată a unui complex de formule de iluminare: locală la mese, de ambianță generală a barului, locală pe podiumul de dans, diferite posibilități de iluminare a programelor de varietăți, iluminarea orchestrei, prezentarea băuturilor etc.

Sonorizare — crearea unui spațiu sonor total sau parțial şi retransmiterea orchestrei şi a programului de varietăți, precum şi a diferitelor instrumente muzicale electronice.

Instalații — condiționarea şi climatizarea aerului; instalații de bucătării şi anexe şi instalații sanitare.

În proiectarea barului s-a căutat ca, pe lîngă soluționarea optimă a deservirii publicului, să se creeze posibilitatea prezentării celor mai felurite genuri de programe de varietăți.

Arh. PETRE CARP

1

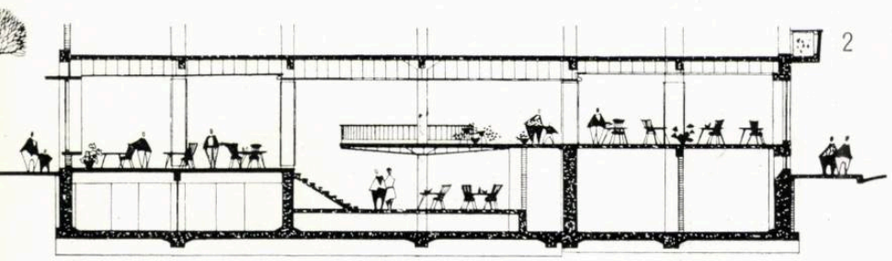

2

1 — Restaurantul „Cișmigiu" — Vedere interioară
2 — Secțiune transversală
3 — Vedere spre ringul de dans

3

cu specialiștii care conduc acest restaurant și care astăzi au alte puncte de vedere decît specialiștii scoși din producție care au întocmit tema.

Aglomerarea numeroaselor servicii cerute de un restaurant de categoria I într-un spațiu excesiv de limitat a adus suprapunerea traseelor de instalații. Tehnica utilizată în construcții nu este încă la nivelul de a satisface necesitățile și în aceste condiții; de aici au rezultat eforturi ale căror rezultate nu satisfac în întregime, ca, de exemplu, în privința instalației de ventilație.

Ringul de dans, rezultat din structura de rezistență și de amplasarea pe teren, nu a putut fi suficient dimensionat spre a îngloba și orchestra, dansatorii fiind astfel prea aproape de executanți. De aici necesitatea de a se cînta « piano » în timpul dansului, sunetele nefiind clare însă și la locurile de la mese; acestea se datoresc și faptului că în timp ce proiectanții au propus o instalație de radioficare, beneficiarul a introdus orchestra și aceasta foarte dezvoltată.

Finisajele și mobilierul s-au încadrat în limitele investiției prevăzute de beneficiar, fără a depăși o linie medie obținută în mai toate amenajările realizate în ultimul timp.

În concluzie, consider că restaurantul nu și-a căpătat un stil propriu, un caracter specific, acel specific căutat de consumatori, care sînt atrași tocmai de aceste elemente particulare, utilizate mai ales în restaurante și care au făcut totdeauna reputația lor.

Arh. MIRCEA DIMA

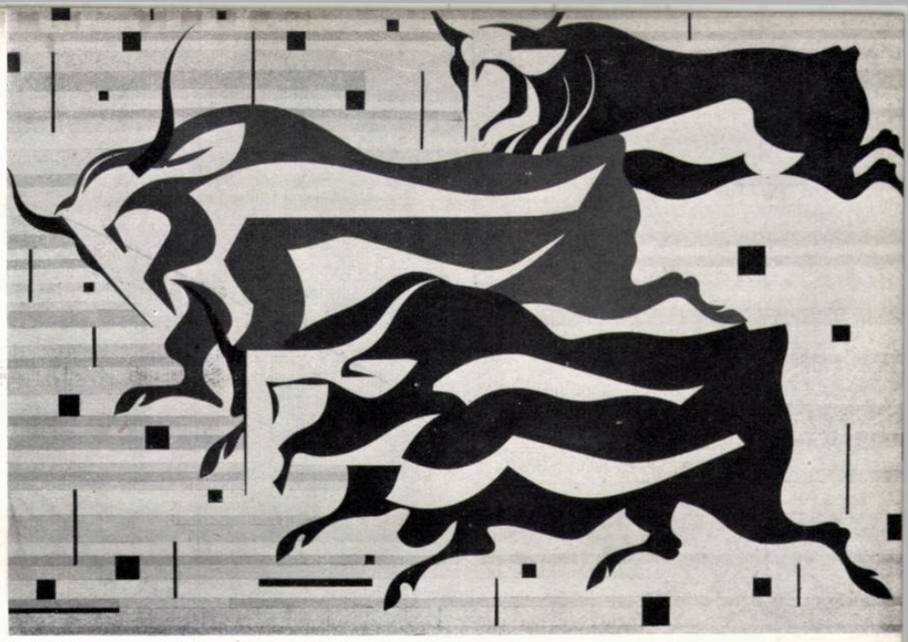

Decorație murală executată din melacart

RESTAURANT CU AUTOSERVIRE ÎN PIAȚA SĂLII PALATULUI R.P.R.

Autori, arhitecții Leon Garcia și Edgar Walter
Decorații murale, Ion Oroveanu
Vitralii, G. Ispir și Renata Duncan

În parterul unuia din blocurile din jurul sălii Palatului R.P.R. a fost amenajat un restaurant cu autoservire. Adîncimea redusă a spațiului parterului și a subsolului a fost completată prin mărirea suprafeței construite a acestor niveluri în cadrul curții dintre blocuri.

La parter au fost amenajate:

A. Sala de mese cu 120 locuri avînd o linie de autoservire (12 m) restaurant cu mîncăruri calde și reci și o linie de autoservire (12 m) bar și bufet, cu băuturi, gustări, patiserie.

B. Sala de vînzare a semipreparatelor (bucătărie de bloc), cu o linie de prezentare (8 m), ca anexe fiind prevăzute spațiile necesare personalului de deservire.

La subsol au fost amenajate: bucătărie caldă, bucătărie rece, laborator patiserie, încăperi frigorifice, depozite pentru produse uscate, depozit de băuturi etc. precum și grupul social (vestiare, lavabouri, W.C.).

Linia de autoservire a sectorului restaurant se compune din: secția de platouri, secția de salate, răcituri și antreuri (expuse în vitrine frigorifice), secția de mîncăruri calde și fripturi (expuse pe mese calde și în vitrine calde cu încălzire cu radianți cu infraroșii), secția de cofetărie, secția de tacîmuri și pîine, casa.

Toate platformele tejghelelor, vitrinelor și meselor de lucru sînt executate din oțel inoxidabil, fețele fiind îmbrăcate cu melacart verde. Toate piesele metalice și liniile de ghidaj al platourilor sînt cromate.

Timpul în care o persoană trece de-a lungul liniei, adică alege, se servește și plătește este în medie de 3 minute. Cadența trecerii consumatorilor în dreptul casei este de 8 persoane pe minut, debitul liniei fiind de 480 persoane pe oră. Avînd în vedere că durata ocupării unui loc la masa de consumație (în restaurantele cu autoservire) este de 15—18 minute, numărul necesar de locuri este de 120. Mesele de consumație au blatul de melacart în diferite culori; dimensionarea meselor este făcută în funcție de mărimea platourilor (35×48 cm), fiind necesar ca 4 platouri să acopere întregul blat.

Sălile de consumație au pereții îmbrăcați cu material plastic pe suport textil; pardoselile sînt din marmură de Sebeș și Ruschița.

Pentru iluminatul artificial s-a prevăzut un amestec de lumină fluorescentă și incandescentă care să asigure 180 lucși.

Arh. LEON GARCIA

Vedere interioară

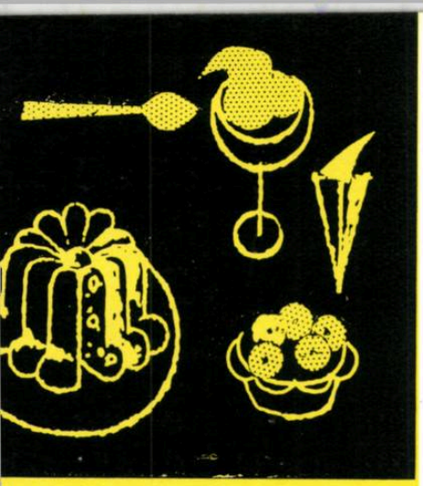

COFETĂRIA «SCALA»

Autor, arh. Virgil Nițulescu
Mobilier, arh. Greta Deutch
Institutul Proiect-București

O dată cu construcția blocului de pe b-dul N. Bălcescu nr. 36, Secțiunea comercială a Sfatului popular al capitalei a considerat necesară extinderea cofetăriei «Scala» și reamenajarea vechiului magazin.

Spațiul, relativ redus, de la parterul noului bloc a dus la o diviziune a zonelor de serviciu, amenajîndu-se în acest parter bomboneria și vînzarea la domiciliu, urmînd ca vechea cofetărie, prin amplificarea spațiului, să fie utilizată exclusiv pentru consumație.

Avînd în vedere rentabilitatea acestei cofetării, o extindere deosebită au luat-o serviciile de producție, separate pe secții. Astfel, în subsolul noului bloc s-au prevăzut laboratorul și cuptoarele de patiserie, cu depozitele respective, la parterul aceluiași bloc laboratorul de finisaje cu o legătură rapidă și comodă asigurată printr-un montșarj, iar în parterul blocului alăturat, secția de fabricație pentru bomboneric. Un oficiu deschis cu tanc de înghețată și o secție pentru prepararea cafelei, spălătorul de veselă și un mic birou completează serviciile din zona parterului.

Prin această extindere și reamenajare, cofetăria «Scala» ocupă o suprafață pentru vînzare și consumație de 300 m², iar serviciile anexe, 115 m² la parter și 330 m² la subsol. În realizarea acestei cofetării am avut intenția de a realiza o atmosferă de prospețime și transparență, opusă celei a vechilor cofetării. Această intenție a dus la renunțarea la panourile înalte de obturare a vitrinelor, la drapajele fals somptuoase și la alte nimicuri «de atmosferă».

Dimpotrivă, utilizînd materiale economice de finisaj, printr-o alegere limitată: pardoseli de mozaic venețian, stîlpi placați cu travertin, planuri ample continue la plafon și pereți în culori pastelate, cu accente de culoare intensă în cîteva nișe decorative de expunere, o iluminare netă, aparentă (poate excesivă din cauza lipsei unui control bazat pe experiență), s-a realizat o atmosferă primitoare, de prospețime.

Menționăm, ca o surpriză neplăcută, alterarea intențiilor proiectantului, ca și în alte cazuri, printr-o decorare suplimentară, de un gust îndoielnic, datorată beneficiarului, printr-o expunere nejudicioasă a mărfurilor, prin confundarea expoziției — menită a pune în valoare — cu o opulență «impresionantă» de depozit.

Arh. VIRGIL NIȚULESCU

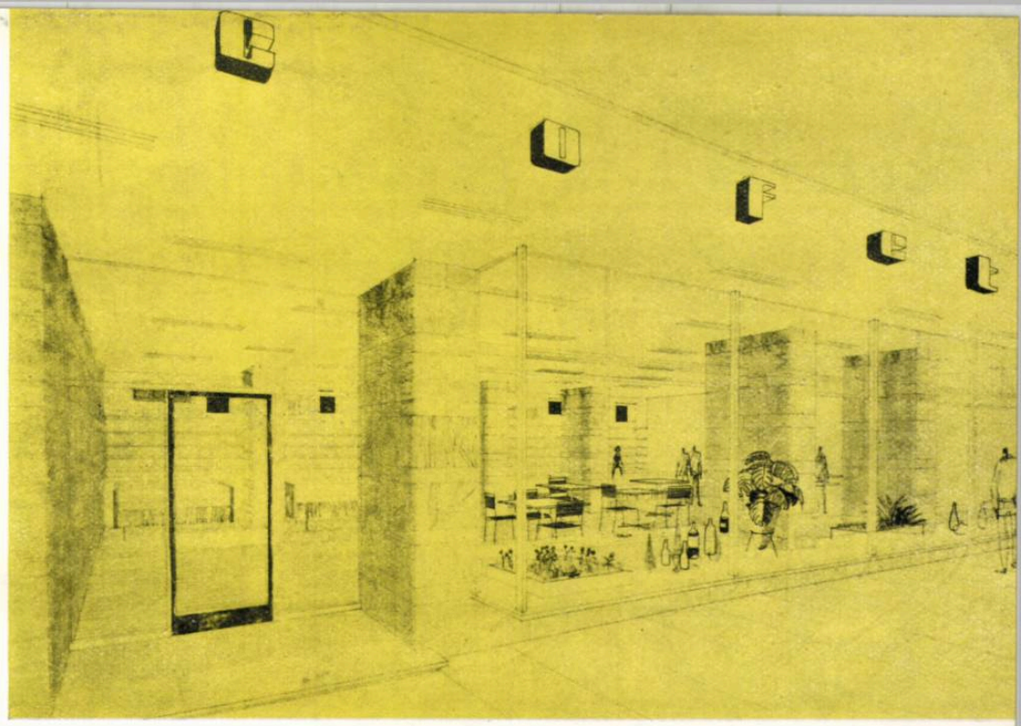

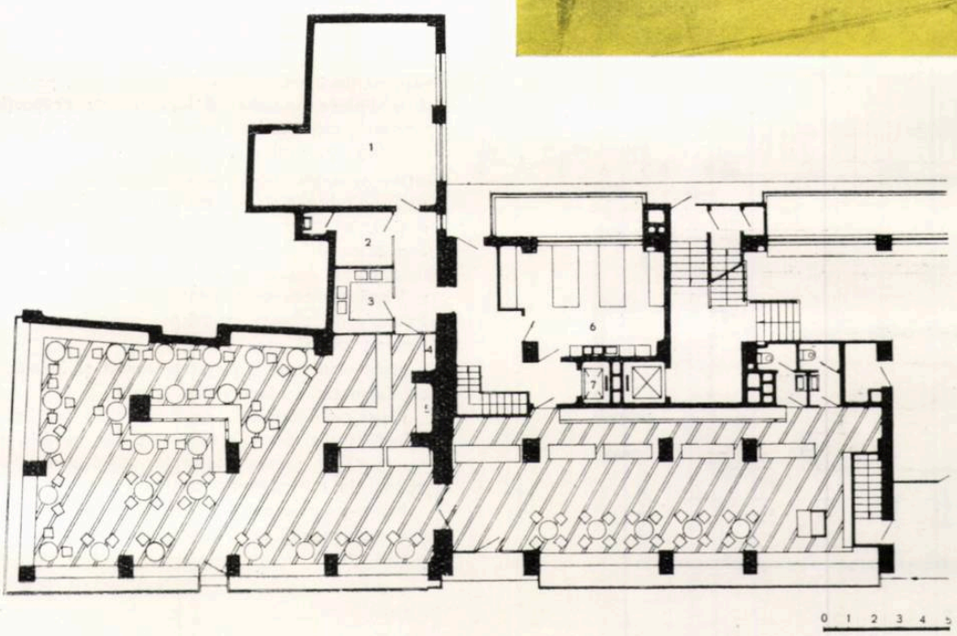

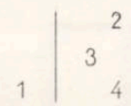

1 — 4 — Vederi interioare
2 — Perspectivă exterioară
3 — Plan

1. Laborator bomboneriе — 2. Birou — 3. Spălător — 4. Cafea — 5. Înghețată — 6. Laborator finisaj — 7. Montșarj

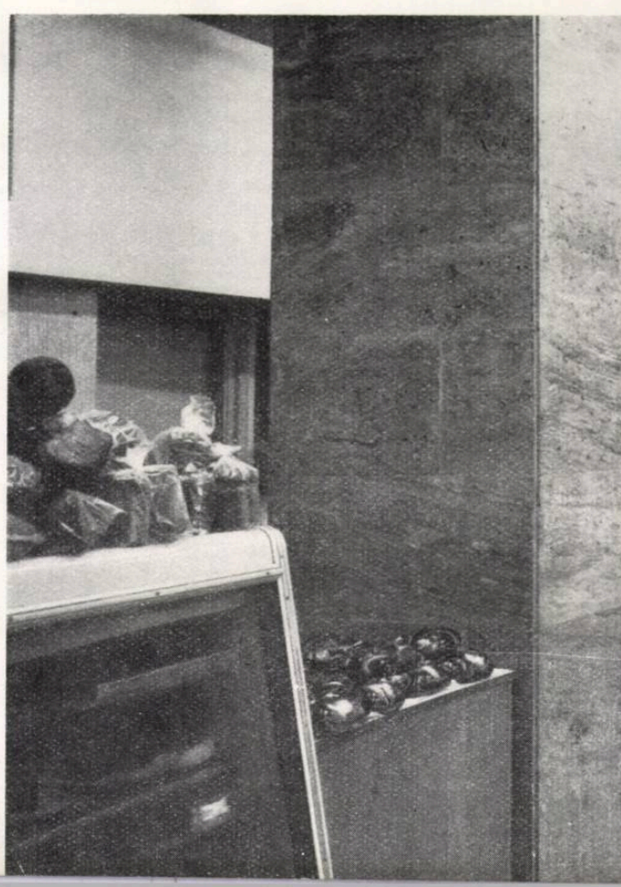

COFETĂRIE ÎN PIAȚA GĂRII DE NORD

Proiectat de Institutul Proiect-București

1 — *Plan parter*

1. Windfang — 2. Cofetărie — 3. Oficiu — 4. Spălător vase — 5. Intrare mărfuri — 6. Acces la subsol

2 — *Plan subsol*

1. Recepții mărfuri — 2. Cuptor de cofetărie — 3, 4. Spălător de veselă — 5. Cameră de spart ouă — 6. Laborator creme-frișcă — 7. Vestiar femei — 8. Vestiar bărbați 9. Grupuri sanitare publice — 10. Depozit — 11. Cameră de ventilație — 12. Cameră frigorifică — 13. Depozit general — 14. Depozit de zi — 15. Bazin de gheață

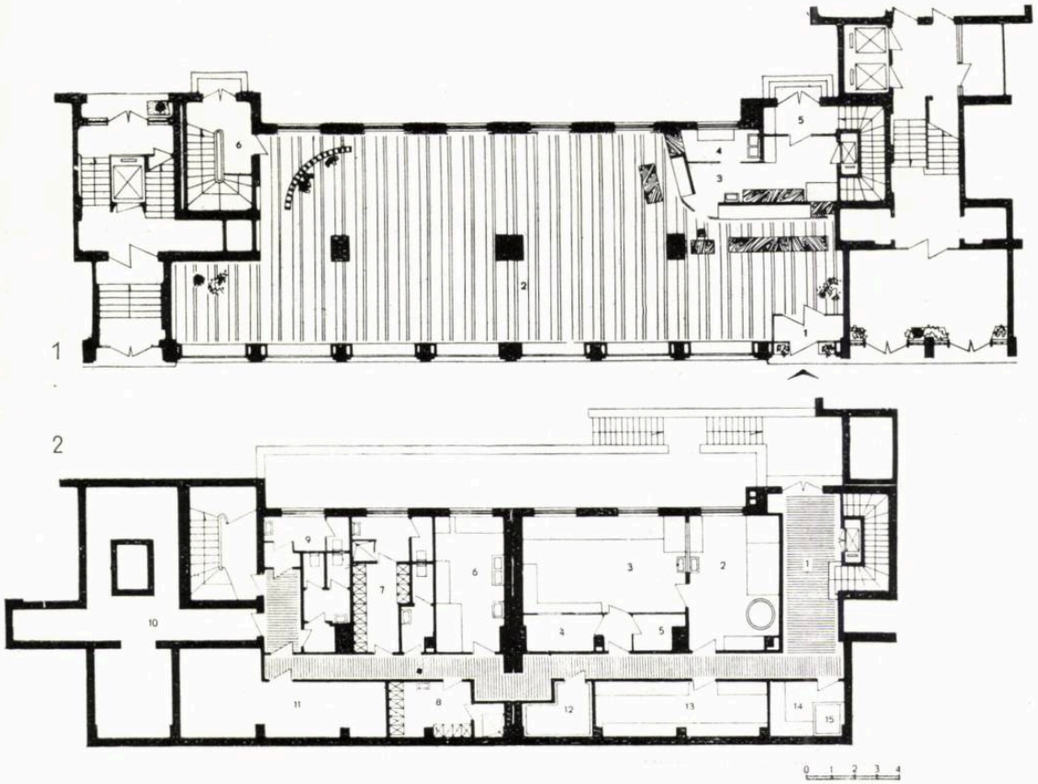

La parterul blocului A, recent construit în piața Gării de Nord, a fost amplasată, în tronsonul 1 și 2, o unitate de cofetărie cu săli de preparare și laboratoare proprii, pentru deservirea în bune condiții a publicului numeros din această parte a capitalei.

Salonul de consumație cuprinde cea mai mare parte din suprafața parterului, cu excepția unor spații rezervate scărilor de legătură cu subsolul și a unui oficiu de nivel cu încăpere pentru spălător. În sala de consumație, având o suprafață de 216 m², se pot servi la mese simultan 155 de persoane (considerînd ca normă 1,4 m² de consumator).

Accesul publicului se face printr-un spațiu tratat diferit ca mobilier, unde sînt prevăzute vitrine frigorifice, tonete și rafturi pentru produsele de cofetărie. Spațiul sălii de mese, ocupînd toată adîncimea blocului, cu distanțe mari între stîlpi, cuprinde exclusiv mobilierul pentru public. Un panou decorativ format din elemente traforate și prefabricate din ipsos, de care atîrnă vase cu flori prinse de brățări metalice, precum și jardiniere, maschează legătura cu grupurile sanitare pentru consumatori, amplasate la subsol.

Accesul personalului se face de pe fațada posterioară, având legătură și prin intrarea principală. La subsol sînt amplasate grupuri de vestiare, dușuri, W.C.-uri și lavabouri. Tot în subsol sînt amplasate și încăperile de preparare și depozitare: laboratorul cofetăriei, laboratorul de creme și frișcă, camera cuptoarelor, camera frigorifică, bazinele de gheață, spălător, depozit general, depozit de zi etc.

Mobilierul este din metal cromat și îmbrăcat cu dermatină colorată sau ighelit.

Finisajele interioare cuprind calcio vechio și schleifflac la pereți, pardoseală din mozaic de marmură în carouri colorate, stîlpi placați cu oglinzi în fîșii, ighelit colorat la vitrine etc.

Printr-un colorit pastelat și armonizat cu culorile mobilierului se creează un cadru unitar și plăcut.

Arh. PAUL FOCȘA

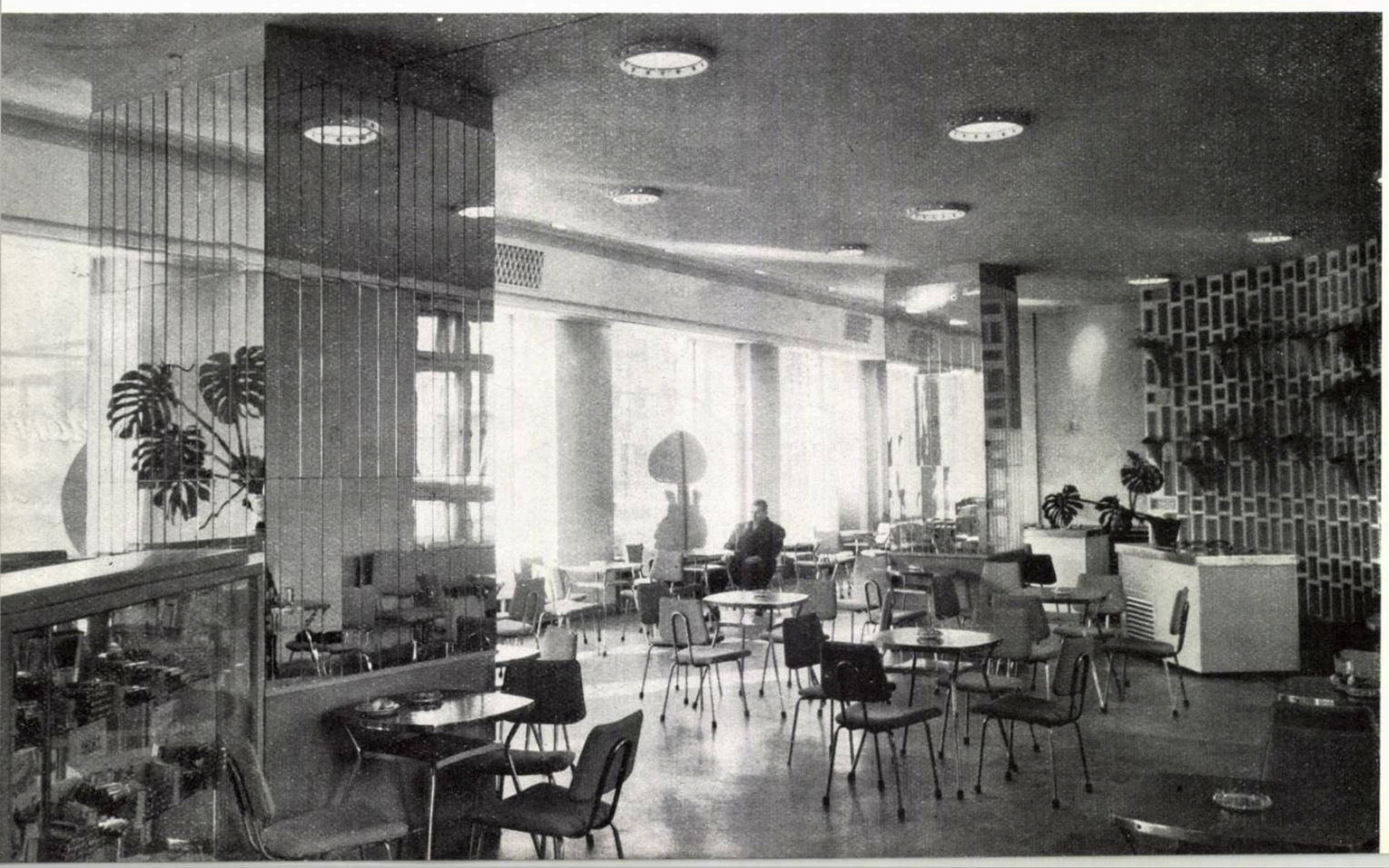

BRASERIE ÎN ANSAMBLUL CIRCULUI DE STAT

Arhitectură: autor, arh. V. Agent
colaborator, arh. Zaven Djanichian
Mobilier: autor arh. Greta Deutsch
Institutul Proiect-București

Plan parter

1. Braserie-cofetărie — 2. Oficiu — 3. Băuturi-bar — 4. Bufet — 5. Spălător de veselă 6. Bucătărie — 7. Grătar — 8. Spălător de vase — 9. Bucătărie rece — 10. Birou 11. Primire cîntărire — 12. Bazin gheață 13. Vestiar personal — 14. Grup sanitar 15. Duș personal — 16. W.C.

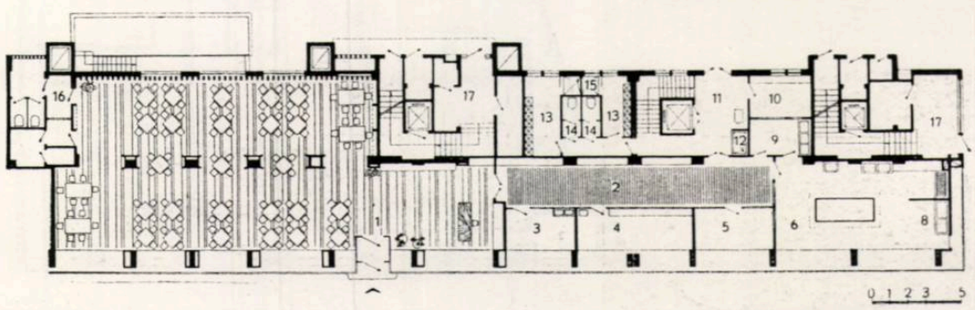

În cadrul etapei I a ansamblului de locuințe din jurul Circului de stat au fost prevăzute 11 unități comerciale amenajate în blocurile 1, 6 și 7.

În blocul 1, amplasat pe șos. Ștefan cel Mare, pe partea dreaptă a aleii ce duce spre clădirea circului, au fost date în folosință primele trei magazine. Acestea sînt florăria, braseria și farmacia. Cele trei magazine ocupă tot parterul blocului, pe un front de cca. 100 m și au vitrinele desfășurate, atît pe frontul principal al blocului, adică spre șos. Ștefan cel Mare (inelul II), cît și în adîncime, pe toate laturile înguste.

Sala de consumație, cu intrare-expunere, conține 120 de locuri. Ea este luminată și ventilată, atît dinspre vitrinele de pe fațada principală, cît și dinspre cele de pe fațada posterioară, care sînt ascunse în spatele unui trafor construit cu elemente romboidale colorate în bleu deschis și care unifică peretele fundal. Sala se desfășoară pe 6 travee punctate atît înspre vitrine, cît și pe axa ei de stîlpii de susținere ai blocului.

Podiumurile vitrinelor sînt îmbrăcate în piatră de Bampotoc ocru-gălbui. Stîlpii au cele două fețe care ascund gurile de emisie ale instalației de ventilație și încălzire, riflate și zugrăvite în culoare bleu deschis, celelalte două fiind îmbrăcate în plăci de travertin de Deva cu baghete negre de marmură de Moneasa.

Pardoselile s-au executat din mozaic venețian alb-roz-negru; pereții, cu calcio stropit de ipsos, sînt zugrăviți în două tonuri de bleu.

Tavanul este zugrăvit în alb și este împărțit în grupe formate din patru scafe conținînd tuburi fluorescente dispuse încrucișat în «x», cîte două de fiecare travee, avînd în centrul încrucișării o cupă exagonală florată, ce ascunde gura de absorbție a instalației de ventilație.

Localul dispune de mobilier de aluminiu cu scaune tapisate cu dermatină în două culori (gri și roșu), blaturile meselor fiind acoperite cu ighelit.

Anexele braseriei sînt proiectate conform tuturor cerințelor funcționale și sanitare moderne; s-au rezervat spații suficiente pentru: bar și distribuția băuturilor, bufet cu bucătărie rece, spălător de veselă, bucătărie caldă și spălător de vase și legume, birou administrativ, oficiu de circulație a ospătarilor, recepția alimentelor, grupul sanitar și social pentru public și salariați, precum și toate depozitele necesare, care au fost amplasate la subsol.

Arh. VICTOR AGENT

Vedere interioară

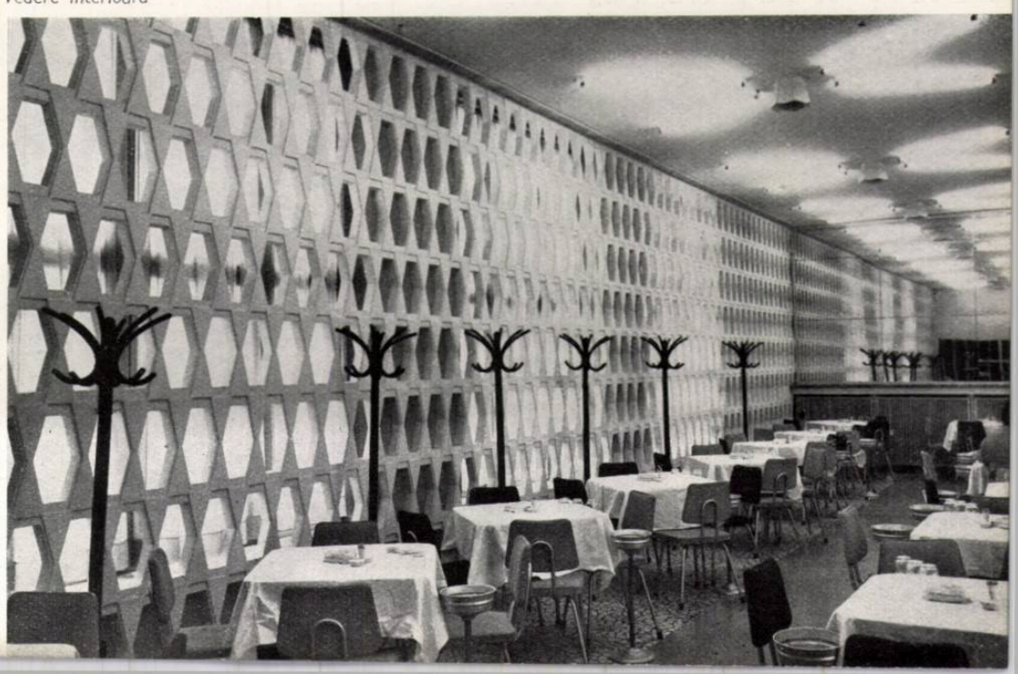

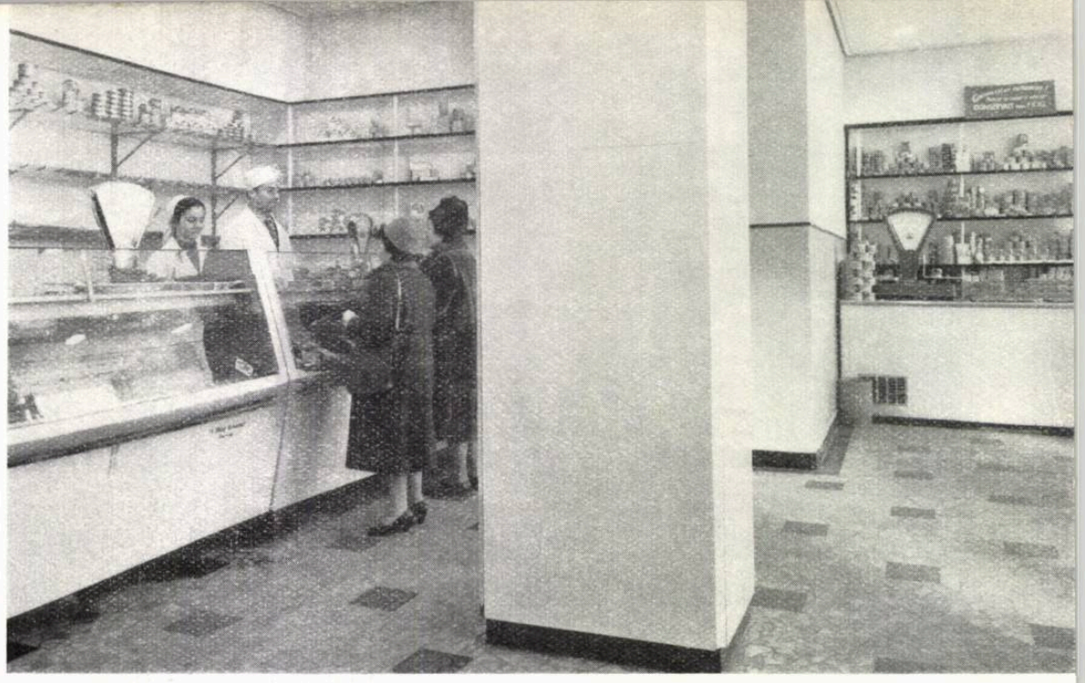

MAGAZIN DE LACTATE, BRÎNZETURI ŞI MEZELURI

Autor, amenajare şi mobilier, arh. P. Focşa
Consultant şi executant, D.A.L.—Ministerul Comerţului

Plan parter

1. Magazin de mezeluri — 2. Vitrină frigorifică — 3. Bircu 4. Vestiar — 5. Grup sanitar — 6. Montşarj — 7. Magazin lactate-brînzeturi — 8. Depozit de mînă — 9. Cameră frigorifică — 10. Agregate — 11. Grup sanitar — 12. Intrare la blocul de locuinţe

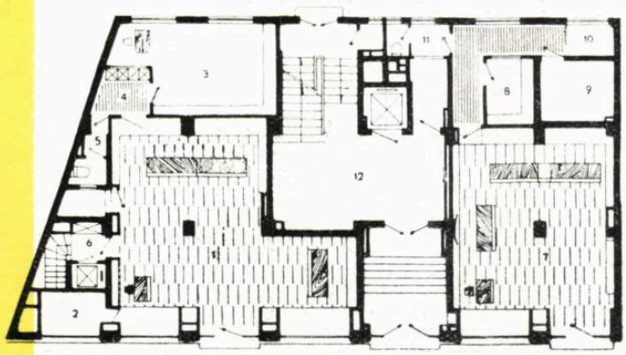

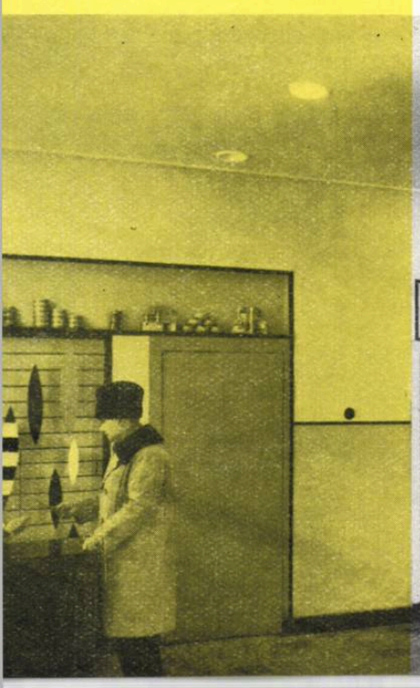

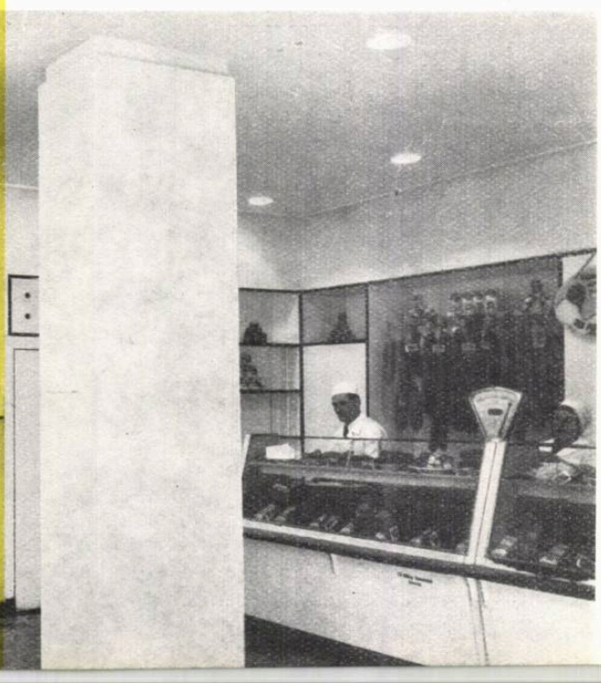

Proiectate şi executate ca magazine etalon ale Ministerului Comerţului, magazinele de lactate, brînzeturi şi mezeluri de la parterul blocului construit pe str. C. A. Rosetti 15 sînt printre primele unităţi comerciale din Bucureşti, unde s-a folosit melacartul pentru mobilier şi finisaje interioare.

Proiectate anterior pentru o altă funcţiune, lucrările au suferit numeroase modificări pe parcurs, atît în ceea ce priveşte tema, cît şi finisajele. Cele două unităţi sînt rezolvate principial asemănător, atît ca principii de iluminare, finisaje, mobilier şi utilaje, cît şi ca sisteme de expunere şi vînzare.

Magazinul de lactate şi brînzeturi, amplasat exclusiv la parter, cu o singură intrare pentru public şi personal, are anexele reduse la minimum posibil (o încăpere frigorifică cu o cameră de agregate, vestiar personal, grupuri sanitare şi birou responsabil).

Magazinul de mezeluri şi produse de carne are la dispoziţie un spaţiu mai amplu la parter şi beneficiază şi de folosirea unei părţi a subsolului imobilului.

La parter sînt dispuse grupurile sanitare şi vestiarul personalului, depozitul de zi şi legătura cu subsolul printr-o scară şi un montşarj, mascate în spatele unei vitrine frigorifice de expunere.

La subsol sînt amplasate camerele frigorifice şi încăperile de depozitare a mărfurilor şi ambalajelor.

Folosirea melacartului la îmbrăcarea unor mari porţiuni de pereţi şi la finisajul vitrinelor, tonetelor şi rafturilor, linia simplă şi modernă a mobilierului asigură uşoara întreţinere a magazinelor, un cadru luminos şi plăcut.

Printr-o decoraţie interioară discretă, colorată armonios, prin folosirea grilelor decorative şi a unor vitrine înzidite metalice cu iluminare proprie, magazinele capătă un specific propriu.

Plafoanele colorate sînt punctate de desenul cupelor de ipsos traforate. Pardoseala este din mozaic veneţian, cu ştraifuri din mozaic de marmură neagră.

Iluminatul este combinat, la vitrine, şi incandescent, în magazine.

La magazinul de mezeluri s-a executat o vitrină frigorifică deschisă, cu agregate proprii, pentru expunerea permanentă a produselor, printre primele de acest gen din capitală.

Mobilierul pe schelet metalic, cu panel îmbrăcat în melacart ivoar şi conturat cu melacart negru, se înscrie pe aproape întreg conturul de vînzare al magazinelor, cu nişe în pereţi, asigurînd un cadru unitar şi luminos.

Citeva piese de mobilier colorate au caracter de unicat, cum ar fi casele de marcaj sau unele vitrine decorative, în interior.

Arh. PAUL FOCŞA

1

MAGAZINUL ALIMENTAR CU AUTOSERVIRE «UNIC»—B-DUL N. BĂLCESCU Nr. 33

Autor. arh. E. Cosmatu
Mobilier, atelier arh. R. Voll
Institutul Proiect-București

1 — *Vedere de ansamblu*
2 — *Plan*

1. Depozit de zi — 2. Depozit frigo — 3. Brînzeturi-lactate 3. Depozit frigo-mezeluri — 4. Vestiare — 5. Vitrine frigorifice — 6. Raion dulciuri — 7. Linie autoservire-rafturi 8. Case — 9. Mese pentru coșulețe — 10. Gondole — 11. Gondole rotunde — 12. Primire mărfuri — 13. Centrala telefonică — 14. Birou

3 — *Vedere spre raionul de mezeluri*

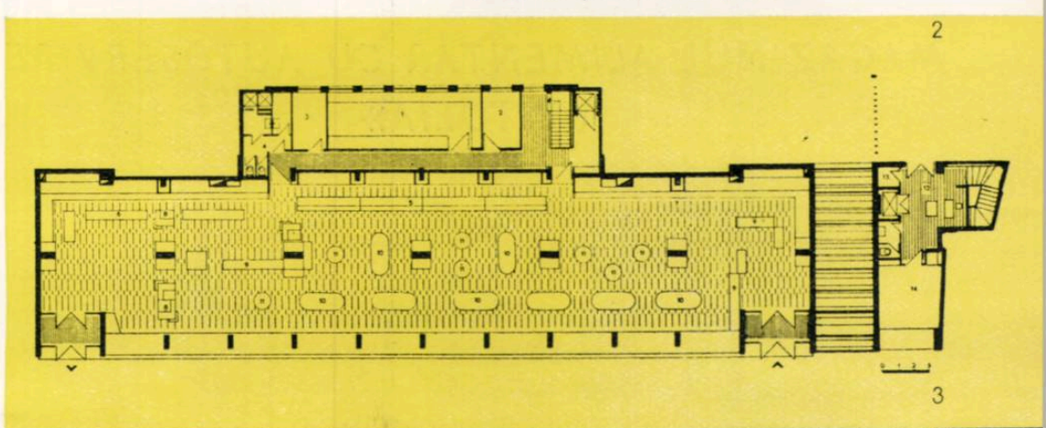

2

3

Parterul blocului cu 5 etaje din b-dul Bălcescu nr. 33 este ocupat de unul dintre cele mai mari magazine alimentare cu autoservire din țară.

Parterul blocului permitea un astfel de magazin dispunînd de o sală lungă de cca. 50 m și lată de cca. 12 m, avînd un singur rînd de stîlpi centrali.

Acești stîlpi, cu un interax de 8,40 m, sînt executați în formă de V datorită unei rezolvări care a urmărit descărcarea forțelor perechilor de stîlpi de la etajele superioare, situați la mică distanță, într-un singur stîlp la parter, subsol și deci realizarea unei singure fundații.

Forma de V a stîlpilor, cu aripi lamelare, situați la distanțe de 8,40 m, destul de mare de altfel, dă interiorului magazinului o notă aparte.

Magazinul se compune din sala de vînzare de cca. 500 m², depozite de zi, preambalare, W.C. și dușuri.

Biroul administrativ, recepția mărfurilor și un grup sanitar redus se află tot la parter, însă separate de magazin prin traveea ocupată de gangul de intrare către curtea interioară.

Din acest motiv, circulația mărfurilor primite în spațiul de recepție se face astfel: mărfurile recepționate sînt introduse cu un montșarj de 500 kg în subsolul clădirii — ocupat de depozite și camere frigorifice (carne și lapte) — și transportate de-a lungul unui coridor central, către locurile de depozitare; mărfurile sînt trimise apoi în magazin prin intermediul unui al doilea montșarj, de 200 kg capacitate.

Sala de vînzare are două intrări situate la cele două extremități.

Rezolvarea fluxului cumpărătorilor a fost astfel concepută încît să se poată intra și ieși pe aceeași ușă sau pe ambele uși, mobila fiind astfel așezată încît să dirijeze un circuit impus prin suporții de coșulețe, la intrare, sau prin case, la ieșire.

Circulația din magazin a suferit schimbări pe parcurs, atît în ceea ce privește fluxul de circulație, cît și dispunerea mobilierului.

Finisajul interior are o ținută sobră, fiind realizat prin întrebuințarea unor materiale de mare efect decorativ.

Astfel, pardoseala este din marmură roșie de Moneasa, avînd introduse în cîmp benzi de marmură albă de Ruschița.

Pereții și tavanul sînt vopsiți cu «Litex», material lavabil, care formează o peliculă flexibilă peste gletul de ipsos, evitînd neplăcerile ivite în cazul crăpării suportului.

Culorile sînt pastelate, urmărind nuanțe către vernil și galben-citron.

Fundurile nișelor de la raionul mezeluri-brînzeturi au fost placate cu melacart de culoare verde intens.

Pe acest fond, vitrinele frigorifice de culoare albă, cu un aspect și o linie modernă, contrastează puternic.

Stîlpii interiori în formă de V au plintele de oțel inoxidabil, muchiile fiind protejate cu profile tot de oțel inoxidabil.

Vitrinele au înălțime foarte mică (40 cm), ceea ce permite o bună vizibilitate din exterior în magazin.

Expunerea în vitrine a mărfurilor se face pe gondole cu dublă expunere către exterior, pentru etalare, iar către interior, pentru autoservire.

Vitrina este placată cu melacart de culoare vernil, avînd ochiurile de aerisire și încălzirea geamului din rondele cromate aplicate.

Ventilația este mecanizată, introducerea aerului făcîndu-se deasupra vitrinelor printr-un trafor decorativ.

Iluminatul este fluorescent, combinat cu incandescent: vitrinele sînt luminate fluorescent, partea de mijloc a magazinului, mai înaltă, este luminată incandescent cu becuri plasate în cupe de ipsos, iar partea din fund, mai scundă, este luminată tot fluorescent ca și rafturile de expunerea mărfurilor.

Această succesiune de lumini variate ca colorit și ca intensitate produce un efect decorativ deosebit, peretele din fund al magazinului devenind punctul cel mai luminos și de atracție.

Firma luminoasă a magazinului, confecționată din litere aplicate la distanță de suport, este montată deasupra vitrinelor pe un fond negru.

Vitrinele sînt protejate de soare cu perdele de pînză albastră susținute de un sistem armonică realizat din metal, care susține pînza aproape orizontal.

Acest sistem dă o notă aerată vitrinelor, mai ales datorită faptului că vitrinele, urmărind legătura cu blocul vecin, sînt foarte joase.

Arh. EUGEN COSMATU

MAGAZINUL ALIMENTAR CU AUTOSERVIRE «BITOLIA»

Autor, arh. Aurel Tofan
Institutul Proiect-București

Amplasat pe latura estică a pieței Confederației, blocul de locuințe la parterul căruia este amenajat magazinul are structura de rezistență distribuită simetric, dar neregulat și cu travee inegale.

Acest magazin cu autoservire este unul din primele de acest gen realizate în capitală.

Magazinul ocupă la parter 420 m².

Pentru elaborarea proiectului au fost consultați tehnologii și specialiștii Ministerului Comerțului. Noul proces funcțional al acestui gen de unități comerciale de produse alimentare este exprimat în plan la acest magazin prin asigurarea unor fronturi mari de expunere și a unui flux de circulație distinct și dirijat.

Sala de vînzare este exprimată în fațadă prin vitrine mari, cu parapetul jos. Această rezolvare a vitrinei permite pietonilor să « citească » întregul proces tehnologic al magazinului.

În primele faze de studiu, magazinul avea două intrări; în temă, în afară de raioanele de coloniale preambalate, se cerea și un raion cu mezeluri și brînzeturi.

În faza finală, acest raion a fost eliminat din temă — fiind amenajat în magazinul alăturat — circulația magazinului devenind simplă și clară.

Aprovizionarea magazinului se face prin intrarea din fațada posterioară. În legătură cu spațiul de primire a mărfurilor — din care o scară și liftul de mărfuri asigură circulația pe verticală la depozitele de la subsol — se găsește un laborator de preambalare.

Plafonul sălii de expunere este decorat cu un covor de tuburi fluorescente. Vitrinele au parapetul scund, cu pardoseala denivelată — rezultat al amplasării sub placă a radiatoarelor de gabarit mic — și o rezolvare mai deosebită a modului de iluminare.

Proiectul acestei unități comerciale și realizarea lui au constituit o experiență pentru cîteva rezolvări noi în proiectarea magazinelor; printre acestea, menționăm: vitrina cu parapet jos; înlocuirea radiatoarelor cu convectori și amplasarea lor cît mai aproape de geamul exterior; folosirea rațională a surselor de lumină, realizîndu-se o iluminare puternică în vitrină și la exponatele din rafturi, prin coborîrea sursei de lumină cît mai aproape de subiect; pentru plafoanele înalte, covorul de cupe sau tuburi luminoase constituie o risipă.

Arh. AUREL TOFAN

Plan parter

1. Raion dulciuri și băuturi — 2. Raion coloniale — 3. Raion conserve — 4. Vînzare cu bucata — 5. Depozit — 6. Grupuri sanitare — 7. Vestiare — 8. Primire și cîntărire 9. Preambalare — 10. Intrare la bloc locuințe

2

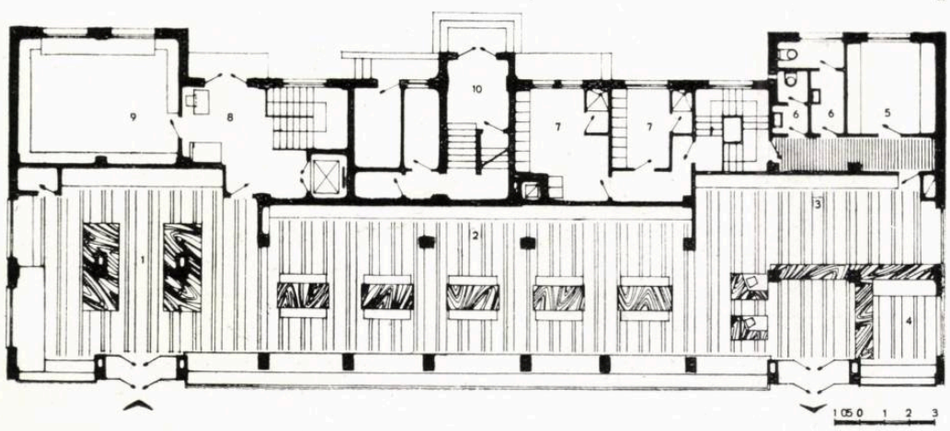

MAGAZINUL «MODERN» CU AUTOSERVIRE DIN B-DUL 6 MARTIE

Autor, arh. A. Șerbescu
Institutul Proiect-București

La parter, magazinul ocupă o suprafață construită de 700 m², iar la subsol, 85 m². Din parter, 400 m² sînt folosiți pentru vînzarea propriu-zisă, restul suprafeței fiind repartizată încăperilor destinate preambalării, depozitelor de mînă, camerelor frigorifice, biroului și anexelor sanitare ale personalului.

Magazinul are trei funcțiuni specifice comerțului alimentar combinat în prezent:

— autoservirea, în care se vînd articolele preambalate din diferite grupe de mărfuri alimentare (ca paste făinoase, dulciuri, coloniale, băuturi), care este partea dominantă ce se desfășoară pe 3/4 din frontul fațadei;

— vînzarea cu plata direct la vînzător (articole de uz casnic și unele din domeniul alimentar ce se cîntăresc la vînzare) și

— partea de vînzare a raionului de mezeluri, brînzeturi și produse de carne, cu bon la casă, ambele situate în porțiunea dinspre splaiul Independenței.

Relieful terenului și sistematizarea pe verticală au dus la denivelarea părții de magazin afectată raioanelor mici, care se află cu 30 cm mai sus decît autoservirea. Cele două trepte interioare care preiau această diferență de nivel au determinat și aranjarea mobilierului și circuitul cumpărătorilor.

S-a realizat un flux continuu de circulație și un sens unic, pentru a nu se produce încrucișări între clienți.

Amplasarea mobilierului a fost făcută în vederea parcurgerii de către client a întregului magazin, pentru a putea vedea întregul sortiment de mărfuri. Standurile insulare de expunere (gondolele) au fost dispuse oblic pe firul de circulație, repartizarea lor fiind făcută în funcție de stîlpii circulari care împart sala în două nave. Peretele paralel cu frontul principal, la care se adosează rafturile continue, este ușor, confecționat din plăci aglomerate de lemn și creează în spatele sălii de vînzare o galerie cu rafturi pentru aprovizionarea permanentă a sălii, un adevărat rezervor de mărfuri la îndemîna personalului, permițînd completarea containerelor din magazin de îndată ce s-au golit.

Partea inaccesibilă cumpărătorilor, deasupra rafturilor lungi, a fost tratată în frizã decorativă, cu bun gust și umor de către un colectiv de proiectanți de la Ministerul Comerțului.

Iluminatul este fluorescent, cu corpurile de iluminat instalate direct pe tavan. Mobilierul a fost completat cu material plastic la culoare și construit la fața locului, ca și caṣradiatoarele.

Ministerul Comerțului și Institutul Proiect-București au reușit ca într-un interval foarte scurt să realizeze amenajarea unui magazin de prezentare și exemplificare a comerțului de tip nou, cu toate dificultățile inerente începutului și situației locale (adaptare la construcții, la materiale de finisaj, la mobilier și la modificările de temă produse în cursul executării lucrărilor).

Arh. A. ȘERBESCU

Plan

1. Raion de carne conservată prin frig și raion de produse panificație — 2. Raion de brînzeturi-mezeluri — 3. Dulciuri și obiecte de uz casnic cu plata la vînzător 4. Rafturi gondole — 5. Case pentru autoservire — 6. Masă ambalaj —7. Gondole insulare — 8. Rafturi de expunere 9. Vitrine frigorifice — 10. Rastel pentru coșulețe — 11. Masă pentru marcat 12. Depozit de mînă — 13. Cameră frigorifică — 14. Depozit de băuturi 15. Depozit raion cu plata la vînzător 16. Birou — 17. Depozit — 18. Grup sanitar — 19. Agregate

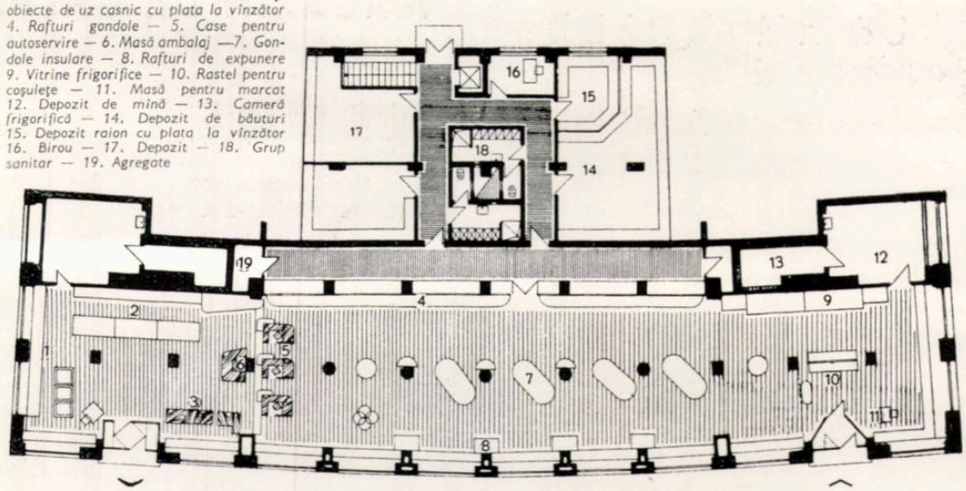

1

MAGAZIN DE GALANTERIE PENTRU FEMEI PE B-DUL MAGHERU

Autori: arhitectură,
arh. Carmen Popescu,
Mobilier
arh. Florica Bărbulescu
Institutul Proiect-București

2

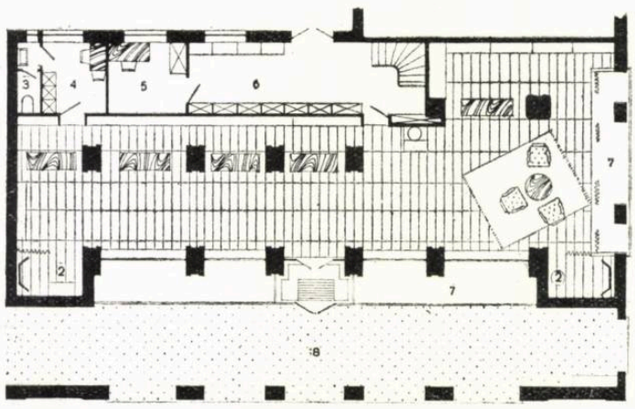

1 — 3 — Vederi interioare
2 — Plan
1. Sală de vînzare — 2. Cabine de probă 3. W.C. — 4. Vestiar — 5. Birou — 6. Depozit de mînă — 7. Vitrine — 8. Portic

3

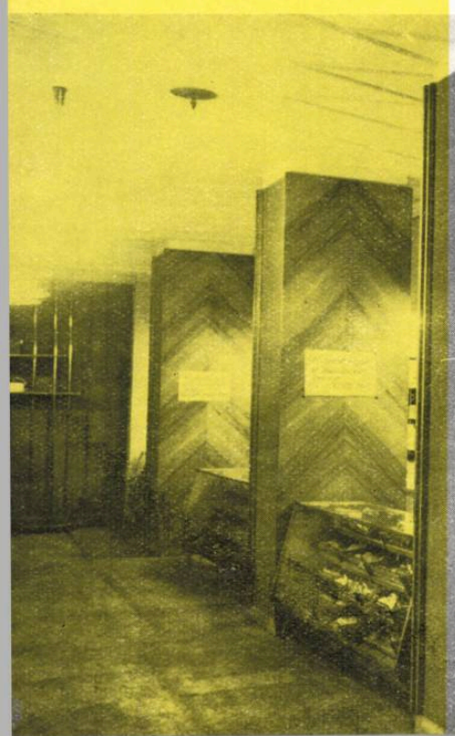

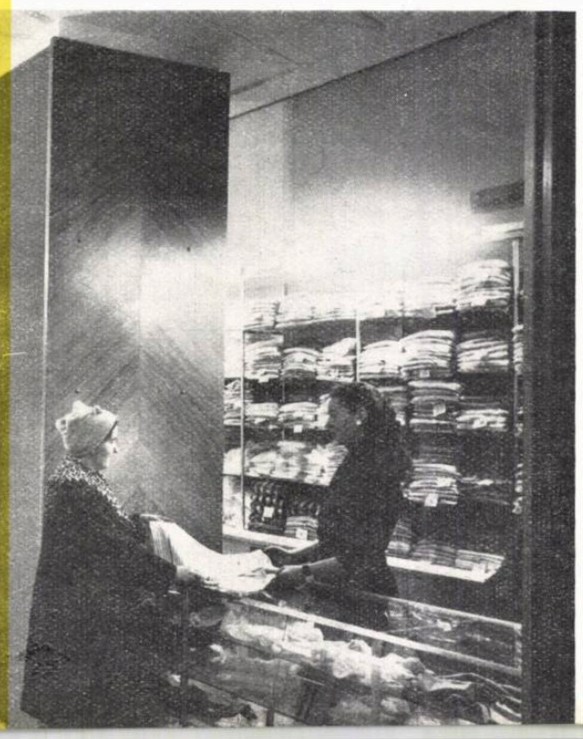

Pe magistrala N—S a capitalei s-a amenajat la parterul blocului din b-dul Magheru nr. 34—44 un magazin de galanterie pentru femei. Prin decorația interioară și mobilier s-a urmărit crearea unei ambianțe plăcute, de finețe și eleganță feminină.

Magazinul cuprinde: sala de vînzare (magazinul propriu-zis) cu două nișe pentru probă și anexe; un depozit de mînă, un depozit general la subsol, un birou, un vestiar și un grup sanitar.

Ca finisaje, sala de vînzare este pardosită cu fîșii de marmură, pereții și stîlpii pe două fețe sînt finisați cu calcio alb și roșu, celelalte două fețe ale stîlpilor fiind placate cu lemn de cireș lustruit; tavanul, alb, este decorat cu baghete de ipsos dispuse în romburi.

Mobilierul, executat din lemn de paltin, materiale plastice, metal cromat și cristal, se integrează armonios în arhitectură.

Arh. CARMEN POPESCU

MAGAZIN GENERAL TEXTIL PE CAL. RAHOVEI

Autor, arh. Paul Focșa
Mobilier, atelier arh. R. Voll
Institutul Proiect-București

Magazinul prezentat este situat la parterul blocului de locuințe recent construit la intersecția căii Rahovei cu cal. Ferentari și este profilat pentru satisfacerea complexă și în bune condiții a necesităților acestui cartier.

Spațiul rezervat vînzării și expunerii mărfurilor cuprinde aproape în întregime suprafața parterului, fiind împărțit prin tratarea interioară și mobilier în următoarele raioane: mercerie, parfumerie, galanterie, tricotaje și textile.

S-a căutat o repartizare cît mai justă a spațiului, în funcție de importanța raionului respectiv, precum și crearea unui aspect arhitectonic unitar în magazin, care este totuși diferit tratat de la raion la raion, atît prin decorație, amplasarea mobilierului și colorit, cît și prin forma spațiului rezervat.

Spațiul raionului de textile, rezolvat perimetral în jurul unui careu de stîlpi riflați, cu un plafon ridicat de la plafonul general și cu o pardoseală tratată diferit ca un element central, se detașează din tratarea liniară a restului magazinului.

La capetele vitrinei generale a magazinului s-au prevăzut vitrine de expunere pentru manechine.

Accesul personalului de serviciu și al mărfurilor se face de pe fațada posterioară, unde au fost prevăzute la parter următoarele încăperi: depozit de zi, birou de administrație, vestiar, grupuri sanitare și scara de serviciu pentru subsol, unde sînt amplasate depozitele de mărfuri specializate pe raioane, cu încăperi decomandate și gestiuni separate.

Scara de legătură dintre subsol și parter este prevăzută cu o rampă pentru ușurarea transportului mărfurilor.

Iluminatul magazinului se face prin combinarea luminii incandescente în cupe circulare traforate, amplasate pe plafonul coborît de peste tonete și rafturi, cu lumina fluorescentă în scafe acoperite cu geam mat, pe plafonul general al magazinului.

În vitrină, corpurile de lumină fluorescentă sînt mascate spre interior, pe toată lungimea vitrinei, cu ștraifuri din aluminiu eloxat.

Plafonul raionului de textile, ridicat și colorat diferit, este subliniat și prin lumina fluorescentă de la rafturi și tonete.

Finisajele interioare cuprind: pardoseală din mozaic venețian, cu mastic deschis, colorat cu fîșii albe și negre pe toată lungimea magazinului, calcio vecchio la pereți, tempera și țincvais la plafoane, schleifflac la stîlpi, vitrine, panouri decorative, traforuri din clauștri de ipsos, terasit, materiale plastice etc.

Prin coloritul armonios și variat s-a căutat păstrarea unității ansamblului, cu sublinierea în detaliu a diferitelor raioane.

Mobilierul metalic, ușor și modern, întregește aspectul simplu și deschis al magazinului.

Arh. PAUL FOCȘA

Plan parter 1. *Parfumerie* — 2. *Mercerie* — 3. *Galanterie* 4. *Tricotaje copii* — 5. *Tricotaje femei-bărbați* — 6. *Textile* 7. *Depozit de mînă* — 8. *Birou* — 9. *Vestiar* — 10. *Intrare mărfuri*

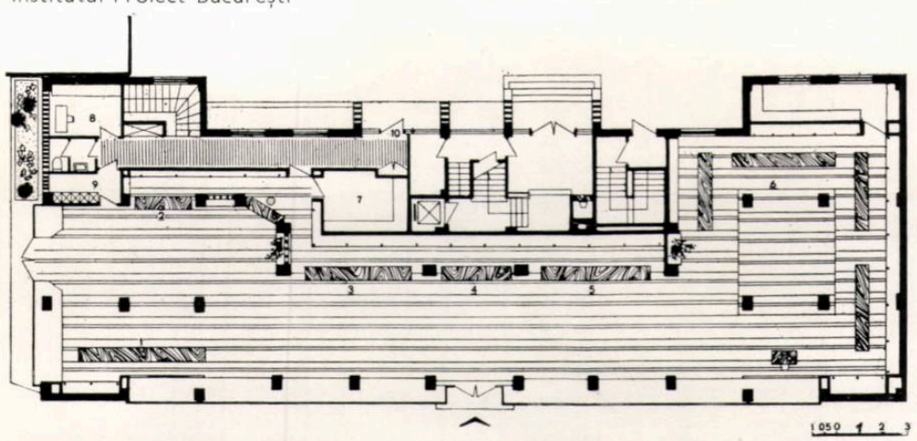

MAGAZIN DE ÎNCĂLȚĂMINTE PE STR. SCHITU MĂGUREANU

Autori, arh. Margareta Pinchis
Mobilier, atelier arh. Robert Voll
Institutul Proiect-București

1 — Plan
1. Sala de vînzare — 2. Depozit — 3. Depozit — 4. Vestiar — 5. Ambalaj
2 — Vedere interioară

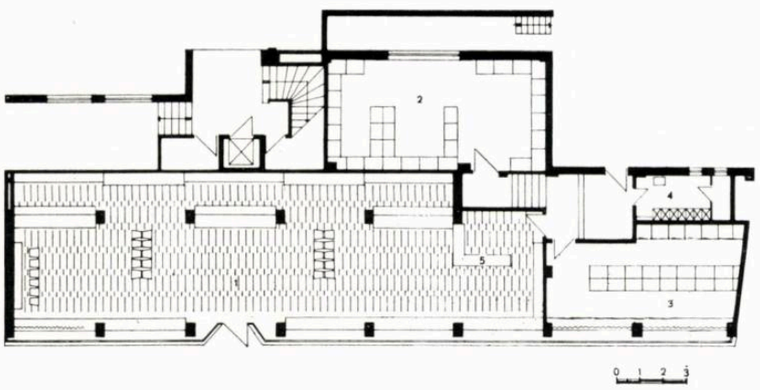

1

Pe strada Schitu Măgureanu, la parterul blocului construit la intersecția cu b-dul 6 Martie, s-a realizat un magazin de vînzare și expunere de încălțăminte.

Caracteristica acestui magazin este constituită din funcția de expoziție pe care o realizează începînd cu vitrinele, foarte joase și neobturate de panouri, pentru a lăsa privitorului libertatea de a viziona întregul magazin, pînă la modul de deservire propriu-zis, care maschează depozitele de mînă în spatele unor vitrine interioare. În acest mod, întreg magazinul are aspectul unei expoziții în care cumpărătorul poate consulta modelele, parcurgînd vitrinele sale exterioare și interioare. Acest mod de prezentare a mărfurilor contribuie la aspectul agreabil al magazinului și la participarea acestuia la stradă, care este transformată într-o amplă panoramă.

Magazinul propriu-zis este deservit de două depozite mari, la același nivel, și de grupurile sanitare-vestiare respective. Accesele se fac din stradă, pentru cumpărători, și din curtea interioară a blocului, pentru salariați și aprovizionare.

Finisajele în magazin sînt următoarele: pardoseli din plăci de mozaic, vopsitorii în ulei mat colorat pe pereți și ipsos alb la plafoane; iluminarea este fluorescentă în vitrinele interioare și exterioare, ca și pe plafoane; caşradiatoarele sînt din metal cromat și tablă vopsită în duco. Mobilierul este executat din metal cromat și lemnărie parțial vopsită în duco și parțial acoperită cu dermatină și ighelit.

Arh. MARGARETA PINCHIS

2

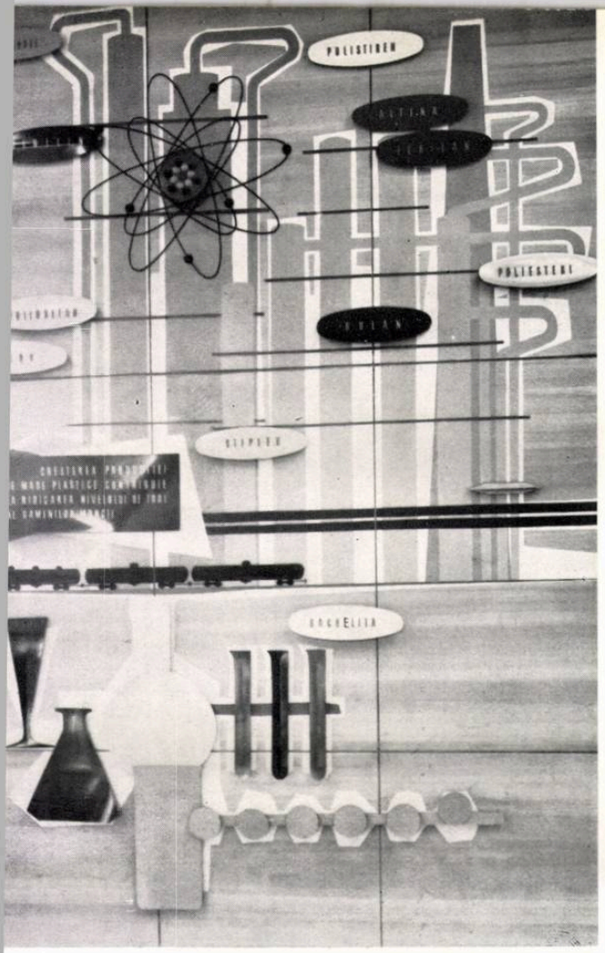

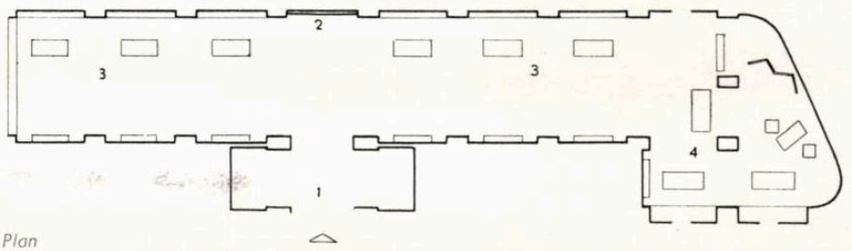

Plan

1. Intrare — 2. Panou decorativ — 3. Raion obiecte plastice — 4. Raion confecții

greșit. Magazinul trebuie să se ofere publicului cumpărător.

Cu toate că s-au organizat concursuri pe țară, pentru cea mai frumoasă vitrină, nu s-a tras nici o concluzie, nu s-a hotărît încă nimic nici în ceea ce privește construcția și nici etalajul. În noua proiectare de magazine ar trebui să se urmărească principiul ca însuși magazinul să fie vitrină și expus privirii trecătorului, presupus cumpărător.

În aceste condiții, rezolvarea vitrinei magazinului a constat în acoperirea pereților ei cu plăci din PAL cu găuri dese pentru realizarea unui etalaj cît mai variat, fără a deteriora fundalul.

În ceea ce privește mobilierul s-a trecut de la mobila executată din lemn de esență și furnir, la mobila din plăci aglomerate (PAL) placată cu material plastic — melamină.

Timiditatea începutului a dat naștere la o strînsă colaborare între proiectanți și executanți. S-au făcut diverse încercări privind soluționarea lipirii materialului plastic și rezolvarea canturilor. Pentru lipit s-a folosit același adeziv pe bază de neopren, care se fabrică în țară sub numele de prenadez. Este un adeziv de impact, care necesită o mare atenție la execuție, pentru că materialul o dată aplicat nu mai poate fi dezlipit.

Canturile au fost rezolvate prin aplicarea materialului plastic în șțraifuri înguste. Îmbinarea a fost făcută în gherung, pentru a ascunde vederii secțiunea materialului.

Mobilierul a fost conceput în linii drepte simple, fără profile complicate, adecvat materialului plastic care se prelucrează destul de greu și care nu suportă decît curburi cu rază mare.

Mobilierul realizat din metal și material plastic pe suport de PAL a corespuns așteptărilor prin aspectul plăcut, curat și prin rezistența la îmbătrînire și uzură.

Arh. JERÔME KOFFLER

MAGAZIN DE PREZENTARE A PRODUSELOR DIN MATERIAL PLASTIC

Autori, arhitecții Marilena Bănișor, Alexandru Munteanu, Jerôme Koffler I.C.M.D.

Într-unul din magazinele de la parterul blocurilor din piața noii săli a Palatului R.P.R. s-a amenajat un magazin pentru desfacerea produselor din material plastic, amenajarea constînd din introducerea materialului plastic la finisajul pardoselii și la confecționarea mobilierului.

Spațiul destinat acestei amenajări constituie o încăpere lungă, prea îngustă pentru a se obține o dezvoltare pe ambele laturi, cu o circulație anevoioasă și cu lumina de zi filtrată prin niște ferestre înguste plasate deasupra rafturilor de expunere. Finisajul interior lasă de dorit; stîlpii canelați nu permit o îmbinare cu mobilierul, iar plafonul, cu prea multe scafe de lumină, este astfel conceput încît accentuează lungimea încăperii, în loc s-o scurteze. Magazinul nu poate fi văzut din exterior decît printr-o singură vitrină de capăt.

Interiorul magazinului nu a pus prea multe probleme, deoarece soluția era dictată de construcție.

Pe latura opusă intrării, sub ferestre, au fost instalate rafturile pentru expunere, cu tonetele de vînzare în față; peretele opus a fost ocupat de vitrine înalte, adosate la perete.

Raionul de confecții, avînd alt specific de vînzare, a fost plasat în capătul lărgit al magazinului.

Pardoseala a fost executată din covor P.V.C. pe suport textil de diverse culori, lipit pe o șapă de ciment drișcuit. Constructorii au executat la cererea noastră o suprafață rugoasă la care adezivul folosit are o aderență mai mare.

Față de celelalte soluții folosite pînă acum, acest adeziv are avantajul că polimerizează și nu intră în combinație chimică cu materialul de pardoseală.

În consecință, după lipire, covorul, care cu celelalte soluții de lipit se strîngea lăsînd rosturi descoperite, rămîne intact. Procedeul de lucru este identic cu cel folosit la linoleum.

Vitrinele ermetice pot fi foarte bine utilizate de orice întreprindere sau organizație comercială care are ceva de expus; ele nu au nici o legătură cu magazinul. Mai mult, pentru păstrarea principiului, nici acele vitrine care dau direct în magazin nu sînt deschise. Dacă s-a considerat că principiul este valabil pentru unitățile comerciale de alimentație publică, unde vitrinele pot fi cedate altor unități comerciale, în cazul de față s-a procedat

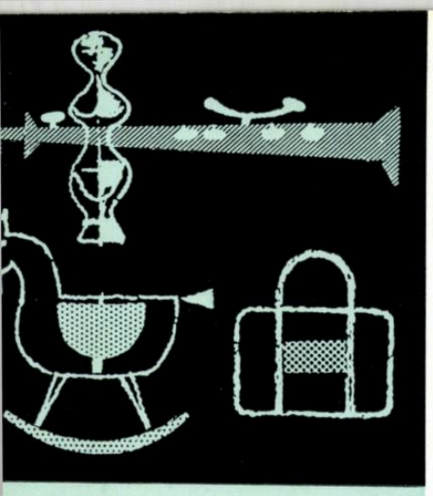

MAGAZINUL DE PREZENTARE AL «FONDULUI PLASTIC»

Autori, Ion Baroi, Ion Oroveanu

Expoziția permanentă cu vînzare a « Galeriilor de artă ale Fondului plastic », deschisă la parterul blocului de pe b-dul Magheru nr. 26 din București, cuprinde un variat sortiment de exponate din domeniul foarte cuprinzător al « artei decorative ».

Obiectele pe care vizitatorul și cumpărătorul le găsește expuse aici sînt produse cu caracter unicat, — înțelegînd prin aceasta un sistem de producție neindustrială, — realizate de creatori și lucrători entuziaști și pricepuți ce activează pe tărîmul « frumosului », de cele mai multe ori cu deosebit succes.

Intenția de a stimula creația artistică de bună calitate și de a o pune treptat la îndemîna înțelegerii publicului, realizînd o dată cu aceasta și elementul

educativ și de cultivare a gustului, este remarcabilă și ea necesită să fie extinsă și la alte ramuri ale artei decorative.

Obiectele expuse, diferite ca gen și folosință, începînd de la ceramică, continuînd cu miniaturi, țesături, obiecte de metal, jucării se bucură aici de un cadru prielnic punerii în valoare a exponatelor, cadru care — am putea spune — face astfel prezentă și « arhitectura » în această fericită colaborare.

Arhitectura magazinului, departe de a fi concepută ca un decor neutru, urmărește — prin utilizarea judicioasă a unor materiale cu vaste calități decorative — să realizeze atmosfera potrivită acestui gen de expunere.

Aceste materiale ca: lemnul, marmura, mozaicurile colorate sînt în general bine dozate, singura reținere pe care o avem fiind cea a tratării în relief și culoare a stîlpilor de beton armat din cuprinsul magazinului.

Pentru ambianță, pentru încercările de prelucrare a artei populare, pentru spiritul contemporan ce străbate întreaga expunere, acest magazin-expoziție merită bunele aprecieri ale vizitatorilor.

Arh. MIHAI ENESCU

1

În noul bloc de locuințe din cal. Victoriei nr. 32—34, în piața C.C.A., s-a amenajat un magazin universal pentru copii. În cele trei niveluri comerciale, magazinul cuprinde articole pentru copii, de la nou-născuți pînă la vîrsta de 14 ani.

Volumul dat pentru amenajarea magazinului — cu înălțimi mari, cu structura și scările laterale turnate, care fusese destinat inițial unor expoziții — era impropriu amenajării unui magazin pentru copii.

Ambianța necesară a fost gîndită a se realiza prin decorație și mobilier adecvat, independent de structură și într-un cadru arhitectural simplu și neutru.

Magazinul cuprinde spații de vînzare, spații de depozitare, birouri administrative, camere pentru retuș și un grup social.

Accesul în magazin se face din porticul exterior al blocului. Legătura cu etajul este asigurată de o scară largă în holul central, precum și de două scări laterale, ce fac legătura și cu nivelurile inferioare.

Depozitele generale sînt amplasate la subsol și compartimentate pe gestiuni. La parterul și etajul magazinului sînt prevăzute depozite de zi.

Încărcarea depozitelor și aprovizionarea raioanelor se fac prin două lifturi amplasate în directă legătură cu exteriorul și cu depozitul general.

La etajul I sînt amplasate raioanele de confecții și încălțăminte pe grupe de vîrstă băieți și fete, un raion cu articole de galanterie, standuri și vitrine de expunere.

Sistemul de prezentare și vînzare la aceste raioane este acela al contactului direct al cumpărătorului cu marfa. La raionul de confecții, de pildă, suporturile pentru confecții sînt libere de jur împrejur, cumpărătorul avînd posibilitatea să cerceteze de aproape culoarea și calitatea mărfii.

În legătură imediată cu raioanele de confecții sînt situate cabinele de probă, cu spații pentru așteptare și camere de retuș. De asemenea, chiar în cadrul raioanelor sînt așezate podiumuri de probă cu oglinzi rotative.

MAGAZINUL COPIILOR

Autori, arhitecții Ignace Șerban, Alexandru Köntza
Mobilier, arh. Greta Deutsch
Institutul Proiect-București

2

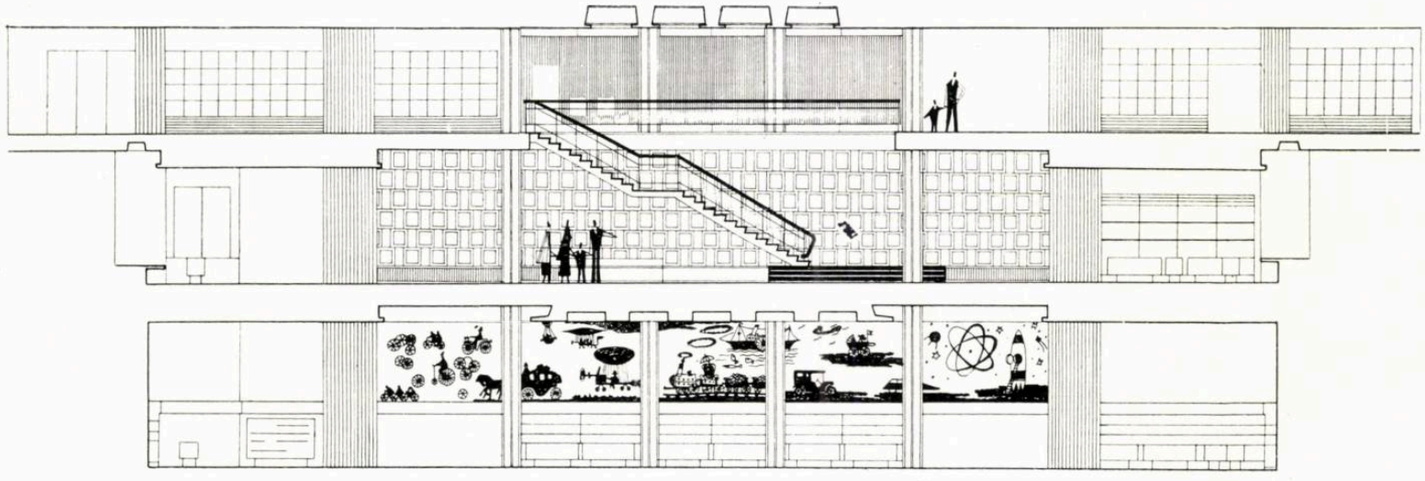

3

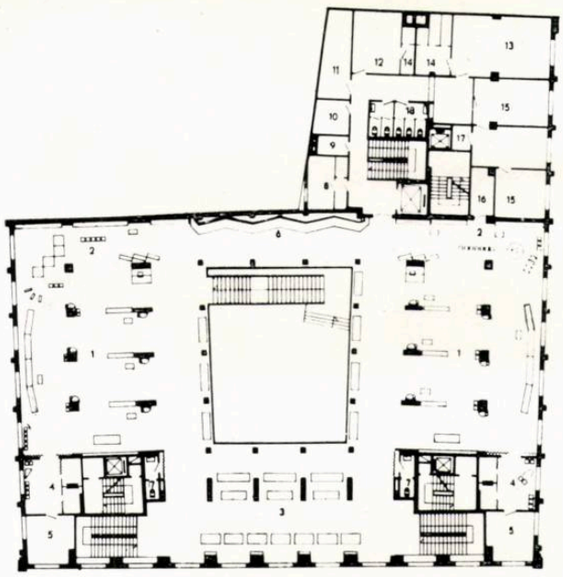

4

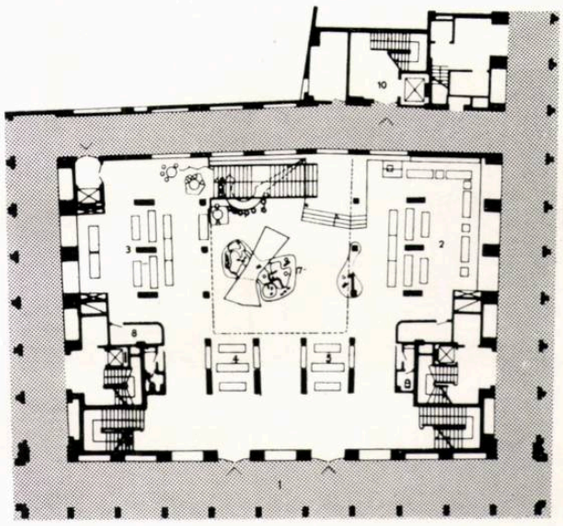

5

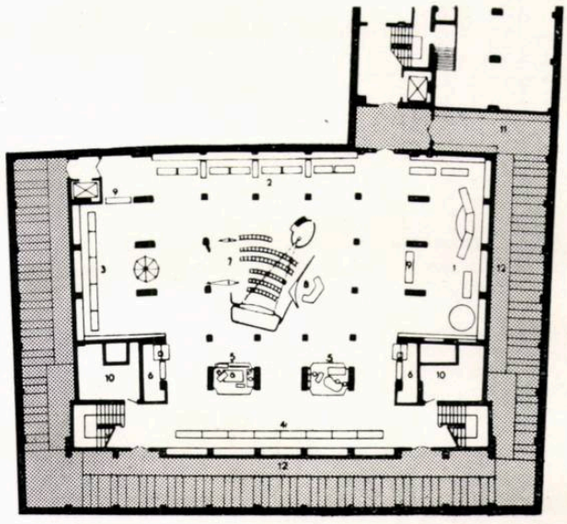

6

7

La raioanele de încălţăminte au fost prevăzute scaune de probă sub formă de animale (căluţ, măgăruş, ursuleţ etc.).

La acelaşi nivel, într-o aripă anexă cu legături directe din magazin şi din exterior, sînt dispuse birourile administrative şi grupul social.

La parter sînt raioanele de tricotaje, lenjerie, articole pentru nou-născuţi şi cosmetică. Un punct de atracţie al magazinului este barul cu dulciuri, special amenajat în hol.

La nivelul inferior al magazinului sînt raioanele de jucării, sport, foto-muzică, raionul de papetărie şi cărţi cu desene pentru copii preşcolari şi un tonet filatelic.

Iluminatul magazinului se face cu tuburi fluorescente şi becuri incandescente îngropate în scafe de rabiţ, obţinîndu-se un iluminat combinat apropiat de lumina zilei.

Magazinul are o instalaţie de împrospătare a aerului; gurile de refulare sînt mascate prin traforuri decorative. În dreptul intrărilor sînt prevăzute perdele de aer cald pe toată înălţimea uşilor.

Pardoseala parterului este realizată din deşeuri de marmură roşie de Sebeş, cu un desen din marmură albă de Ruşchiţa. Scările sînt placate cu marmură. La balustrade s-au folosit panouri de stiplex alb translucid. Vopsitoria pereţilor este realizată în alchidal.

Stîlpii, cu profile trase de ipsos, sînt vopsiţi în duco-bronz, auriu pentru nivelurile superioare şi argintiu pentru nivelurile inferioare.

Mobilierul este executat din lemn acoperit cu melacart, metal vopsit cu duco şi nichelat, cu dermatină, ighelit, fire de nylon etc.

Pentru a se adresa direct şi convingător viziunii copiilor, s-a căutat un colorit viu şi atrăgător. Mobilierul, gîndit la scara copiilor, prezintă forme variate şi sugestive. Ca elemente specifice importante în realizarea caracterului s-a prevăzut o decoraţie alcătuită din panouri de grafică, ilustrînd dezvoltarea tehnicii, aspecte din viaţa şi activitatea copiilor, un vitrou decorativ formînd fundalul scării principale, o machetă mecanică în holul central. O parte din această decoraţie nu a fost realizată încă.

Magazinul a fost dat în folosinţă la 1 iunie 1961, cu ocazia Zilei internaţionale a copilului.

Arh. ALEXANDRU KÖNTZA

8

1 — Vederea holului central

2 — Secţiune transversală

3 — Subsol — Vederea holului central

4 — Plan etaj

1. Raion confecţii — 2. Raion încălţăminte — 3. Raion galanterie — 4. Cabina de probă — 5. Camera retuş — 6. Stand de expoziţie — 7. W.C. — 8. Cameră acumulatori — 9. Tablou electric 10. Debara — 11. Depozit — 12. Vestiar bărbaţi — 13. Vestiar femei — 14. Duşuri — 15. Birouri — 16. Depozit de zi — 17. Casierie — 19. W.C.

5 — Plan parter

1. Portic exterior — 2. Raion lenjerie — 3. Tricotaje — 4. Cosmetică 5. Articole nou-născuţi — 6. Bar-dulciuri — 7. Machetă mecanică 8. Depozit de zi — 9. W.C. — 10. Acces secundar

6 — Plan subsol

1—2. Jucării — 3. Raion de papetărie — 4. Raion foto-sport-muzică 5. Expoziţie mobilier — 6. Casă ambalaj — 7. Teatru de păpuşi — proiecţii — 8. Tonet filatelic — 9. Tonet de vitrină — 10. Depozite de zi — 11. Desambalare — 12. Depozite generale

7 — Vedere subsol Raionul de confecţii

8 — Vedere generală parter-etaj

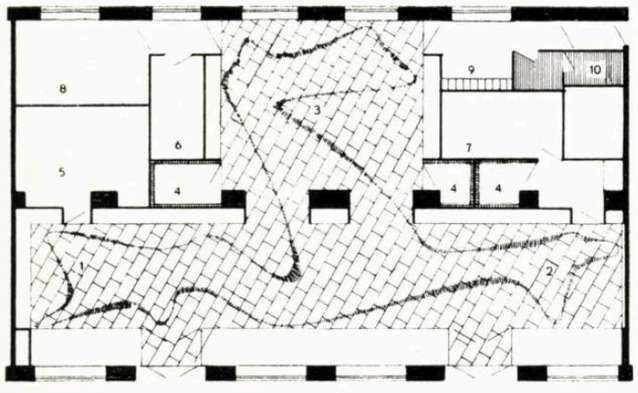

Plan

1. Secția de discuri și instrumente 2. Radio și magnetofoane — 3. Discuri 4. Cabine de audiție — 5. Depozit de instrumente — 6. Depozit de discuri — 7. Depozit de aparate 8. Birouri — 9. Vestiar — 10. W.C.

MAGAZINUL DE MUZICĂ « MELODIA »

Autor, arh. René Ghelman
Mobilier, atelier arh. Robert Voll
Institutul Proiect-București

Proiectat în toamna anului 1959 și dat în folosință în vara lui 1960, acest magazin a fost destinat să completeze necesitățile consumatorilor din acest domeniu.

Funcțiunea cuprinde trei secții: partituri și instrumente muzicale; aparate de radio — pick-up-uri — magnetofoane; discuri. Spațiul redus existent la parterul blocului a fost astfel amenajat încît să grupeze cele trei funcțiuni fără a se stingheri între ele, fiecare avînd gestiune separată, deci și depozitarea mărfurilor separată. Pentru secția vînzare-prezentare de discuri au fost prevăzute două cabine de audiție, cu izolare acustică și ventilație corespunzătoare. Un birou, un grup sanitar cu vestiarul respectiv precum și o ieșire de serviciu pentru evacuarea ambalajelor completează funcțiunea principală.

Mobilierul a fost conceput în forme simple, utilizîndu-se materiale ca metalul cromat, tapițeria din plastic colorat în roșu aprins mat la fotolii și ușile glisante ale dulapurilor de sub rafturi; duco negru lucios la tonete și mese.

Tavanul prevăzut cu corpuri de iluminat fluorescent a fost colorat în albastru pal cu nuanțe verzi. Pardoseala din mozaic turnat.

Ar fi de ridicat o problemă de ordin general ilustrată din plin în cazul lucrării de față. Este vorba de felul cum se utilizează și se exploatează magazinele recent construite. Mă refer la acea parte a exploatării care folosește sau mai bine zis *nu folosește* așa cum ar trebui ceea ce se pune la dispoziție.

De pildă, la vitrine s-a căutat să se aplice principiul modern al eliminării încărcării vitrinelor cu tot felul de mărfuri care separă pe trecător de magazin — *magazinul fiind el însuși vitrina sa*. Pentru aceasta au fost desființate perdelele, au fost alese culori vii, s-a asigurat o iluminare puternică. Felul cum sînt însă aranjate vitrinele dovedește neînțelegerea acestei probleme de către responsabilii magazinelor și o totală lipsă de gust din partea acelora care aranjează vitrinele.

Arh. RENÉ GHELMAN

FARMACIE PE B-DUL MAGHERU

Autor, arh. Leopold Medilanschi
Mobilier, arh. Robert Voll
Institutul Proiect-București

În spațiul de la parterul blocului de locuințe situat pe b-dul Magheru colț cu strada Pictor Verona se află amenajată o farmacie-model.

Fațada principală are o lungime de 25 m pe b-dul Magheru și 10 m pe str. Pictor Verona.

Intrarea publicului se face în axa magazinului, unde se formează holul de circulație pentru public, cu casele, împărțindu-se astfel localul în două secțiuni diferite, conform funcțiunilor farmaciei cerute în tema de proiectare.

În partea din stînga, cu o adîncime mai mare, s-au plasat receptura cu anexele ei (laborator de zi, cu legătură directă cu sala de lucru a rețetelor), ghișeele pentru primirea și eliberarea rețetelor, spațiul din față fiind rezervat pentru așteptare. Pe peretele principal din axa longitudinală s-a realizat un tablou cu numere luminate, indicînd situația rețetelor comandate și anunțînd publicului numărul rețetei efectuate.

Alăturat se află camera de gardă și biroul pentru conducătorul și administrația farmaciei.

Spațiul din dreapta a fost rezervat pentru secția de vînzare a medicamentelor și are depozitul de mărfuri în imediata apropiere.

Pe peretele din fund, în axa transversală a intrării principale, se află ușa de legătură a magazinului cu spațiile anexe ale farmaciei: laboratorul de zi, sala de lucru pentru rețete, grupul sanitar, precum și culoarul cu scara și intrarea de serviciu spre parter și subsol.

La subsolul magazinului, cu lumină și aerisire directă, se află vestiarele cu grupuri sanitare, camera pentru spălatul vaselor și sticlăriei de farmacie, un laborator pentru completarea celui de la parter, cu montșarj de legătură între cele două săli de lucru.

Lîngă scara de serviciu, cu intrarea din curtea de serviciu, se află depozitul de zi pentru primirea mărfurilor, în legătură directă cu depozitele mari de mărfuri ale farmaciei. Lîngă laborator se află camera rezervată pentru păstrarea în frigider electric a vaccinurilor și antibioticelor și o cameră pentru adăpostirea autoclavului și distilatorului.

Arh. LEOPOLD MEDILANSCHI

Plan

1. Oficină — 2. Receptură — 3. Primirea și eliberarea rețetelor — 4. Birou — 5. Cameră sterilizare — 6. Case 7. Depozit de mînă — 8. Laborator de zi

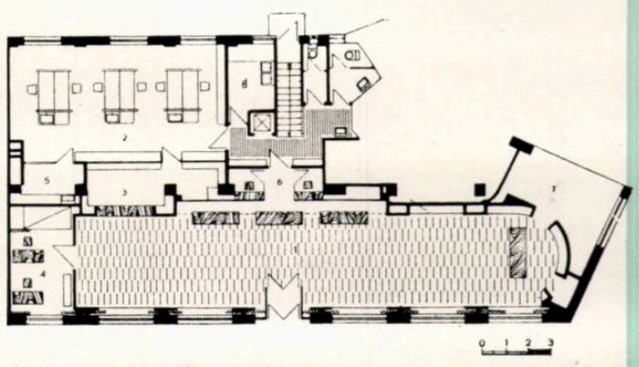

1

La parterul blocului de locuințe construit pe b-dul Ing. Gh. Duca 10—22 s-a prevăzut amenajarea unei farmacii.

Lungimea mare a frontului blocului a impus construcția a două pătrunderi spre interiorul cvartalului, realizate prin două ganguri. Aceste ganguri au împărțit parterul blocului în trei părți distincte. Una din ele, cuprinsă între cele două ganguri, a fost amenajată în farmacie destinată să satisfacă necesitățile cartierului a cărui populație a crescut simțitor prin noile blocuri de pe b-dul Duca și cal. Griviței.

În imediata vecinătate a ei, în dreapta și în stînga, se vor amenaja unități medicale (centru stomatologic, circumscripție sanitară pentru adulți și copii).

Noua farmacie este spațioasă și dotată cu toate anexele și utilajele necesare unei bune funcționări.

Astfel s-au prevăzut la parter: oficina, receptura, spălătorul, camera de distilare, camera de sterilizare, laboratorul, depozitul de mînă, un grup sanitar pentru personal, camera de gardă, biroul farmacistului diriginte.

La subsol: camera de recepție a materialelor, depozitul pentru sticle, depozitul de medicamente, depozitul de materiale inflamabile, depozitul de ambalaje, depozitul de tranzit, depozitul de vată.

FARMACIE PE B-DUL DUCA

Autor, arh. George Mularidis
Mobilierul, atelier arh. Robert Voll
Institutul Proiect-București

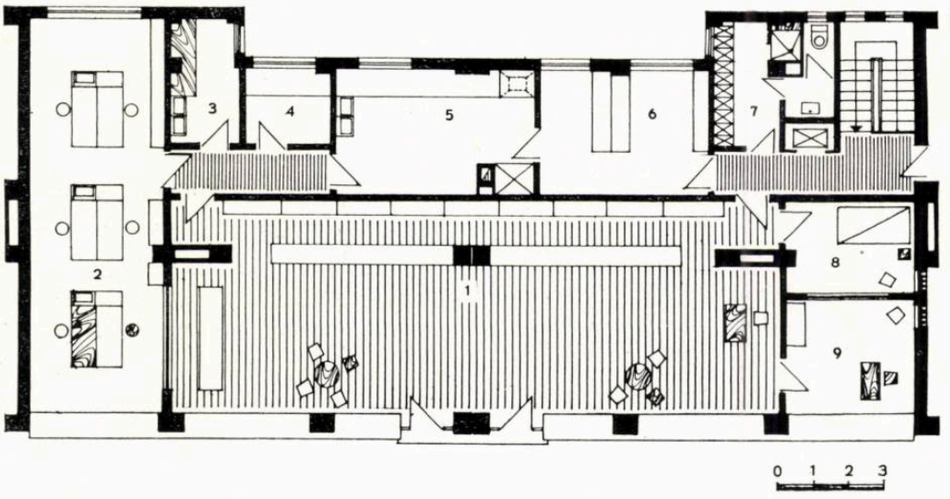

2

1 — 3 — Vederi interioare oficină

2 — Plan

1. Oficina — 2. Receptura — 3. Spălător și distilare 4. Sterilizare — 5. Laborator — 6. Depozit — 7. Vestiar 8. Cameră de gardă — 9. Camera farmacistului diriginte

3

În ceea ce privește finisajele s-au prevăzut în oficină pardoseală din mozaic de marmură cu desen, vopsitorie în ulei pe pereți și iluminat fluorescent; în receptură, faianță pe pereți și pardoseală din mozaic în carouri. Aceleași finisaje le au și camerele de distilare, sterilizare și laboratorul.

Camera de gardă și camera farmacistului diriginte au pardoseala din linoleum și pereții zugrăviți în culori de apă.

La receptură, fiecare masă de lucru este prevăzută cu apă, canal, gaz și priză electrică. În încăperile unde se lucrează în permanență, iluminatul s-a proiectat a fi fluorescent.

Transportul medicamentelor la subsol se face fie pe scară, fie cu montșarjul.

Mobilierul este elegant, din schelet metalic, lemn și materiale plastice. Protecția vitrinelor se face cu jaluzele din aluminiu eloxat.

Prin folosirea culorilor, atît la pereți, cît și la mobilier, precum și prin folosirea de materiale plastice lavabile, s-a reușit să se creeze un interior plăcut, ușor de întreținut, cu o linie arhitectonică simplă și modernă.

Arh. GEORGE MULARIDIS

Plan parter
1. Sală de vînzare
2. Consultații
3. Atelier
4. Depozit

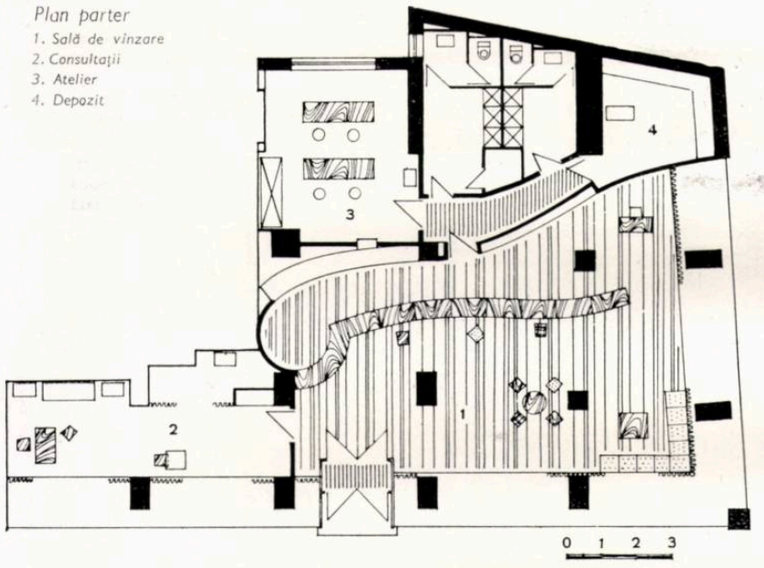

La parterul blocului de locuințe din cal. Victoriei 136 s-a realizat un magazin de optică medicală cu cabinet de consultații. Cabinetul de consultații anexat magazinului ușurează mult cumpărătorului procurarea ochelarilor într-un mod eficient.

Amplasarea spațiului de desfacere pe colț, ca un tampon între cabinetul de consultații și atelierul de reparații și celelalte anexe (depozite, grupe sanitare, vestiare etc.) a contribuit la rezolvarea favorabilă a funcției comune — de sală de așteptare și de magazin de desfacere — a acestuia.

Spațiul rezervat magazinului este delimitat de doi pereți exteriori cu vitrine și în rest, un mare ecran sinuos, colorat, în care sînt practicate dulapuri, vitrine de expoziție și de depozitare.

Variatele funcțiuni ale magazinului fac ca mobilierul lui să nu fie format numai din unicul tonet de desfacere, ci și de grupe de fotolii, canapele, măsuțe. Acestea, împreună cu coloritul variat al pereților și al mobilierului, ca și cu iluminarea directă (prin corpuri de lampă atîrnate deasupra tonetului) și indirectă (în tonet) contribuie la aspectul agreabil al magazinului.

Finisajele utilizate în această lucrare sînt: pardoseli de plăci de marmură albă în magazin și linoleum în rest; vopsitorie în ulei mat colorat pe pereți și ipsoserie albă la plafoane.

Iluminarea: fluorescentă în vitrine exterioare și interioare și incandescentă pe plafoane.

Caşradiatoarele sînt din metal cromat și metal vopsit cu duco. Mobilierul este executat din metal cromat, cristal, paltin alb, ighelit.

În general, dacă expunerea pieselor în vitrine s-ar face de către specialiști în mod atrăgător, aspectul magazinului ar avea mult de cîștigat.

Arh. MARGARETA PINCHIS

MAGAZIN DE OPTICĂ MEDICALĂ CU CONSULTAȚII PE CALEA VICTORIEI

Autor, arh. Margareta Pinchis
Mobilier, atelier arh. Robert Voll
Institutul Proiect-București

1

FLORĂRIE ÎN ANSAMBLUL CIRCULUI DE STAT

Autor, arh. Victor Agent
Colaborator, arh. Zaven Djanighian
Mobilier, atelierul arh. Robert Voll
Institutul Proiect-București

Sala de expunere și vînzare a acestei florării amenajate la parterul unui bloc de locuințe din ansamblul Circului de stat este cuprinsă între doi pereți-vitrină dispuși perpendicular unul pe altul, adică spre șos. Ștefan cel Mare și spre porticul de capăt al blocului, și un fundal opac, cu traseu șerpuit, ce separă magazinul de spațiile aferente uneia din intrările locuințelor.

Acest perete, îmbrăcat cu un riflaj decorativ tratat pe verticală și colorat în vernil pastelat, constituie un fundal cu un aspect omogen, pe care se proiectează diversitatea multicoloră a coșurilor, vazelor și glastrelor cu flori.

Exponatele sînt desfășurate, atît pe podiumurile vitrinelor, executate din mozaic de marmură neagră, continuate parțial și de-a lungul peretelui fundal, cît și pe unele stelaje și etajere mobile din plăci de cristal colorate în tonuri adecvate și susținute de suporți de aluminiu, ce sînt plasați în interiorul magazinului.

Stîlpii de susținere ai blocului, dispuși în vitrine, sînt tratați cu caneluri mărunte, zugrăviți în alb pe fețele frontale și verde mai intens pe fețele laterale.

Pardoseala este executată din mozaic venețian alb-roz-negru. Tavanul alb luminează intens întregul magazin, prin fascicule de tuburi fluorescente jumelate, dispuse în scafe fixate pe o placă suspendată zugrăvită în aceeași culoare de verde intens și urmărind linia șerpuită a peretelui fundal.

Iluminatul se completează cu scafele vitrinelor și cu un candelabru plafonieră stelat, cu opt brațe.

Anexele de serviciu, camera de aranjare a florilor, camera frigorifică și grupul sanitar completează magazinul, comunicînd cu el printr-o ușă disimulată în peretele riflat.

Arh. VICTOR AGENT

1 — Vedere interioară
2 — Plan parter

1. Florărie — 2. Cameră de lucru — 3. Cameră frigorifică — 4. Vestiar — 5. Grup sanitar — 6. Intrare la locuințe

2

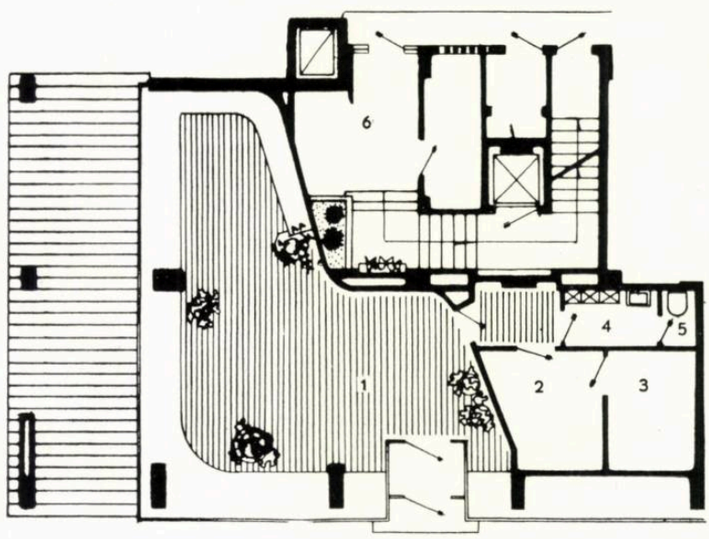

1

FLORĂRIE ÎN PIAȚA MIHAIL EMINESCU

Autor, arh. Sofia Ungureanu
Mobilier, arh. Cornel Vînțeanu
Institutul Proiect-București

Parterul porțiunii centrale a blocului din piața Mihail Eminescu a fost tratat pe o înălțime ce cuprinde două niveluri. Această parte centrală fiind destinată ulterior unei florării, programul magazinului s-a adaptat datelor existente. Astfel, s-au separat funcțiunile: expunerea și vînzarea florilor curente, la parter, expunerea și vînzarea florilor decorative, la etajul superior. La subsol s-a amenajat spațiul necesar păstrării florilor și micilor operații legate de vînzarea lor. La etajul 1 a fost amplasat și biroul magazinului.

În scopul obținerii unei etalări bogate a florilor s-au proiectat vitrine foarte joase și largi, precum și o platformă tratată liber ca formă. Circulația se face în jurul acestei platforme, iar o scară largă, în fundul magazinului, duce spre etajul 1.

Mobilierul este destul de redus, datorită specificului magazinului; formele lui sînt simple, urmărind forma curbă a clădirii, și au în vedere punerea în valoare a mărfii: florile.

O dificultate a constituit-o obținerea unei vitrine cît mai joase, în care trebuiau rezolvate o serie de funcțiuni: adăpostirea gurilor de ventilație ale subsolului și parțial a sursei de căldură a magazinului, precum și asigurarea căldurii necesare pentru a feri vitrina de îngheț și izolarea florilor de căldură.

Din motive de economie s-a suprimat un mic bazin din platforma de prezentare; acest bazin ar fi permis o varietate mai mare în expunerea florilor și ar fi fost util în întreținerea lor. Folosirea oglinzilor la stîlpi și parțial la tavan — prezente în proiect și nerealizate — ar fi adus mai multă vioiciune decît simpla vopsitorie.

Vitrina, platforma, glafurile sînt din marmură Căprior, iar pardoseala din mozaic alb.

Prin balustradele metalice ușoare ale scării și balconului, precum și prin unele grile s-a căutat să se amintească arhitectura de grădină. Prin zugrăveală — culoarea cerului — s-a urmărit crearea unui fond neutru pe care culorile florilor și plantelor să aibă primul cuvînt.

Se ridică problema ca întreprinderea «Marmura» să se străduiască să găsească o mai mare varietate în folosirea marmurii, material deosebit de prețios, dar sărac în varietatea procedeelor de prelucrare.

Trebuie solicitați beneficiarii de investiție să nu intervină în mod negativ în aspectul și folosirea magazinelor. Astfel, să nu se folosească firme care n-au fost proiectate în mod special, să nu se acopere marmura cu catifea, să nu se etaleze mărfuri fără a se urmări educarea bunului gust.

Arh. SOFIA UNGUREANU

2

1 — 2 Vederi interioare
3 — Plan parter

3

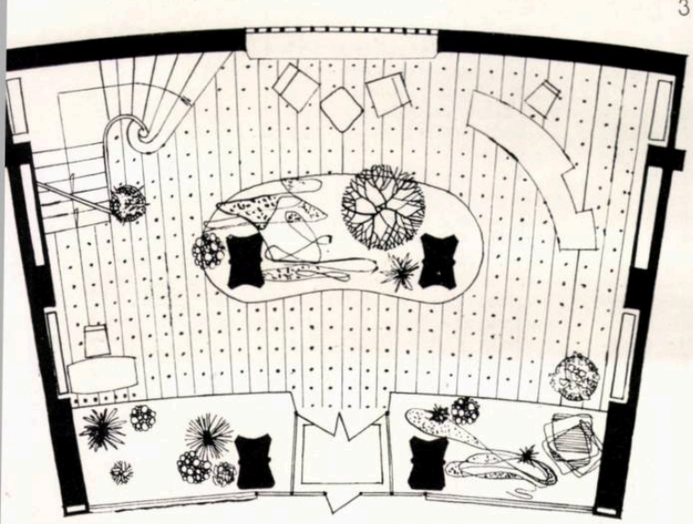

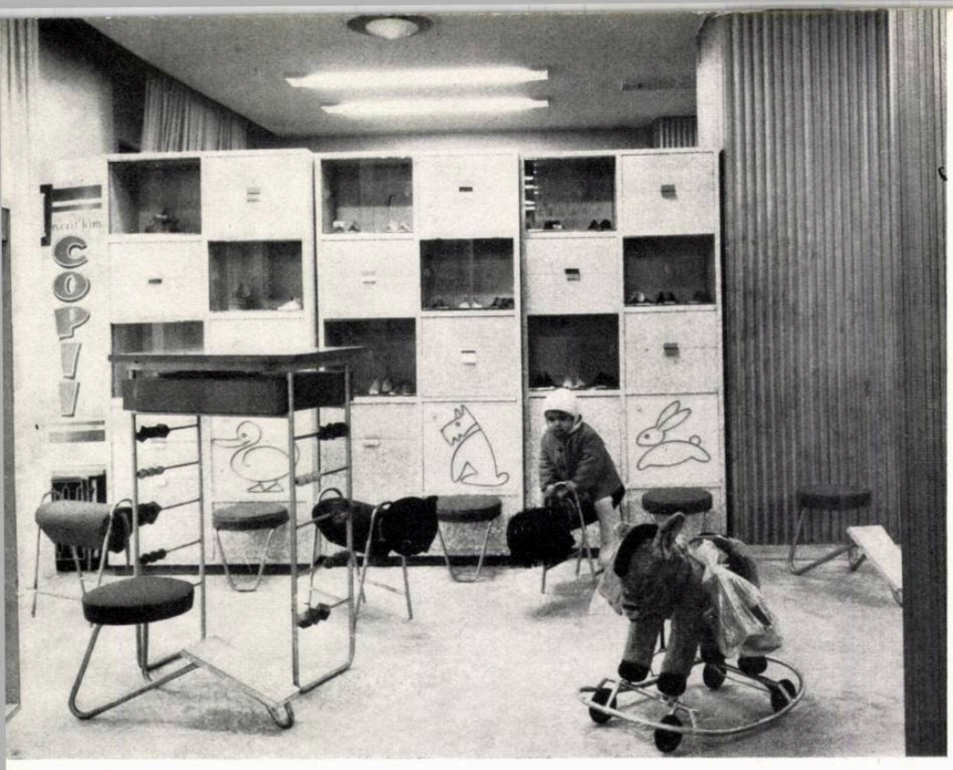

Arh. Robert Voll

MOBILIERUL NOILOR MAGAZINE

În ultimii ani s-au construit sau reamenajat un număr foarte mare de unități comerciale, care se deosebesc prin concepțiile cu totul noi de vechile magazine.

Principiile de igienă și de arhitectură modernă au determinat o schimbare radicală atît funcțională și tehnică, cît și a formelor.

În comparație cu localurile tradiționale de vînzare, unde mobilierul determina aspectul magazinului, mobilierul devine acum doar un fel de «suport» al mărfurilor expuse.

În primul plan nu se mai află piesa de mobilier cu elementele sale predominante din lemn, ci exponatul însuși, prezentat pe un suport cît mai funcțional, studiat într-o formă simplă, bine dimensionat și judicios amplasat.

Pentru evitarea monotoniei și obținerea unor interioare variate se amplasează traforuri sau panouri decorative care preiau atît funcția de ordonare a fluxului cumpărătorilor, cît și pe cea de expunere și de prezentare a unor produse noi sau deosebite.

Materialele cele mai indicate pentru aceste tipuri de mobilier, în afară de cristal și metal cromat sau vopsit, rămîn toate produsele din plastic: plexiglas, polyrey, melacart, ighelit, dermatină etc.

Aceste materiale, fiind mai rezistente la uzură și întreținîndu-se ușor, corespund mai bine tuturor condițiilor de igienă și de estetică impuse de noile magazine.

Lemnul se folosește în foarte mică măsură la finisarea mobilierului și rămîne tot mai mult un material de subconstrucție.

Schimbarea tehnicii de vînzare a determinat o schimbare radicală a mobilierului, mai ales la magazinele alimentare. În măcelării a dispărut sistemul atît de neigienic de a expune carnea în vitrină sau pe tejghea. Acum tranșarea cărnii se face în camere speciale semirăcite, accesibile vederii consumatorilor prin pereții despărțitori de sticlă, iar expunerea și vînzarea produselor se realizează prin vitrine frigorifice deschise.

Bineînțeles, restul mobilierului e subordonat acestor piese frigorifice predominante, păstrînd aceeași linie și aceeași execuție. Astfel de unități s-au realizat în blocurile din piața Splaiului, ansamblul Circului de stat etc.

La unitățile de pîine, sistemul actual de manipulare a lăzilor și de manevrare a pîinii de la mașină și pînă la raft prezintă încă multe inconveniente igienice și estetice. Mobilierul nou-creat permite așezarea în raft a unor «containere» din sîrmă zincată (înlocuind lăzile de lemn) care se încarcă direct din fabrică. Perdele din material plastic feresc pîinea din raft, atît de muște, cît și de uscăciune. Realimentarea rafturilor se face pe la spate pentru a nu împiedica vînzarea. Vînzarea pîinii se realizează pe tejghele din material lavabil, prevăzute cu apărător de cristal, grătare de tăiat, port-sacoșe și sertare speciale de fărîmituri, asigurînd toate condițiile de igienă. Pe viitor se vor înființa și case, spre a evita manipularea neigienică a banilor de către vînzător.

Magazinele de legume-fructe au rafturile din metal cromat sau vopsit, prevăzute cu containere din sîrmă zincată sau din împletitură de răchită (pentru legume sau fructe mai sensibile). Se realizează o prezentare aspectuoasă prin așezarea oblică a containerelor și amenajarea raftului cu o frîză de oglinzi așezate de asemenea oblic, care dublează vizual suprafața de mărfuri expuse. Asemenea magazine funcționează în blocul din str. Batiștei, în ansamblul Circului de stat, str. Barbu Văcărescu, în cartierul Giulești etc.

Unitățile alimentare de autoservire sînt acelea care și-au definitivat în cea mai mare măsură tipurile de mobilier.

Gondolele, rafturile, vitrinele de diferite tipuri pentru expunerea și prezentarea alimentelor preambalate se bucură de aprecierea consumatorilor, iar aspectul armonios, igienic și estetic al interiorului bucură ochii trecătorilor. Sînt grăitoare unitățile de autoservire «Unic», «Bitolia», de la circ, din piața Splaiului, str. Palade, Griviței, de la Gara de Nord etc.

În florăriile moderne a dispărut vechiul mobilier greoi, înlocuindu-se cu piese noi, ușoare, din metal, cristal și plastic, care formează un ansamblu transparent ce nu întrerupe perspectiva, prezentînd florile în lumina cea mai favorabilă.

În asemenea condiții funcționează unitățile de la circ, de la Gara de Nord, b-dul Ana Ipătescu etc.

În magazinele de încălțăminte s-au eliminat rafturile cu nesfîrșitul lor șir de cutii pline sau goale și s-au înlocuit cu variate vitrine de expunere, care pun în valoare caracteristicile produselor. Sortimentul este pus la îndemîna vînzătorului în rafturi speciale, amenajate în spatele acestor vitrine. Mobilierul e completat cu scaune corespunzătoare, pedoscop, casă etc.

Astfel au fost amenajate magazinele din blocurile de locuințe de pe b-dul 6 Martie, de pe cal. Dorobanți etc.

Sistemul de deservire s-a modificat și la unitățile de produse lactate. Produsele se vînd gata ambalate și capsulate, păstrîndu-se în rafturi metalice cu polițe de cristal sau de plastic și în vitrine frigorifice deschise sau închise. Lichidele se vînd și direct prin dozatoare automate (frigorifice). Restul mobilierului, ca și la măcelării, respectă linia elementelor frigorifice, completînd armonios interiorul; așa apar magazinele «Mioriția» de pe b-dul 1848, lacto-barurile de la Gara de Nord, cal. Griviței, piața Splaiului etc.

Mobilierul unităților comerciale cu consumație pe loc — restaurante, cofetării, braserii — respectiv scaunele și mesele necesare acestor unități au fost tipizate în cîteva modele, cu 3—4 variante de execuție (din lemn sau metal cromat ori vopsit, cu tapițeria și blaturile din material plastic). Panourile decorative și suporții de flori completează interiorul, mascînd și accesul la dependințe.

Se dă foarte mare atenție mobilării laboratoarelor și anexelor, spre a se asigura, pe lîngă buna desfășurare a procesului tehnologic, și condiții optime de lucru muncitorilor specialiști.

Mese de lucru și tejghele cu blaturi din tablă inoxidabilă, zinc sau marmură, dulapuri suspendate, dulapuri de veselă, diferite tipuri de mese calde și reci, și dulapuri frigorifice, pereți despărțitori din sticlă și ghișee ghilotină — toate lăcuite crem — sînt piesele de mobilier care împreună cu utilajul (automatizat în mare măsură) creează încăperilor o ambianță igienică, estetică și aerisită, în pofida suprafețelor uneori insuficiente destinate acestor anexe. Braseria din ansamblul circului, bufetul cu autoservire din piața Splaiului, restaurantul Cișmigiu, cofetăria Scala, cofetăria de la Gara de Nord etc. ilustrează aceste principii.

Un subiect nou atît pentru proiectare, cît și pentru rețeaua comercială l-au alcătuit cele două magazine universale pentru copii, din care unul funcționează în blocul C.C.A. de pe cal. Victoriei și altul în complexul de pe cal. Griviței. Ambele sînt dotate cu mobilier special, viu colorat, realizat prin excelență cu material plastic și adaptat specificului său printr-o serie de amenajări tehnice și decorative.

Noi tipuri de mobilier de magazine — rezultat al noilor principii de vînzare — au fost realizate și la librării, tutungerii, unități P.T.T. și C.E.C., la boiangerii și frizerii, la magazine de muzică, de bijuterii etc.

Toate aceste realizări dovedesc succesele însemnate obținute în ultimii ani în acest domeniu, atît de strîns legat de necesitățile marilor mase.

1 2 | 3 4 5
6 8 11
9 12
7 10 13

1 — Vedere interioară a magazinul «Lumea copiilor»
2 — Tonet la magazinul de articole din material plastic.
3 — Tonet de prezentarea mărfurilor la magazinul de galanterie din piața Gării de Nord.
4 — Tonet vitrină la magazinul «Lumea copiilor»
5 — Tonet de prezentare a mărfurilor din cadrul magazinului Fondului Plastic.
6 — Mobilier — Florărie pe cal. Griviței.
7 — Mobilier din cadrul magazinului «Alimentara» din piața Gării de Nord.
8 — 9 — Mobilier — Magazinul de mase plastice.
10 — Raft de prezentare a mărfurilor — Magazinul cu autoservire «Modern».
11 — Vitrină-expoziție — Magazinul de încălțăminte de pe str. Schitu Măgureanu.
12 — 13 — Rafturi — Magazinul «Aprozar» din piața Gării de Nord.

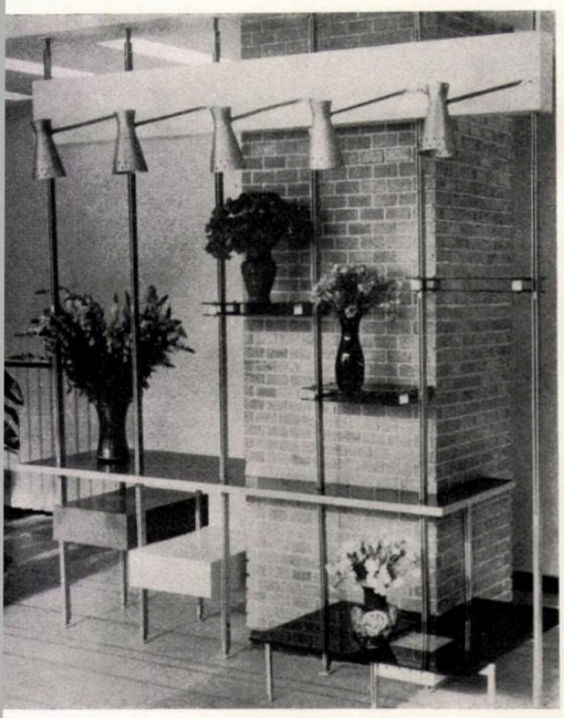

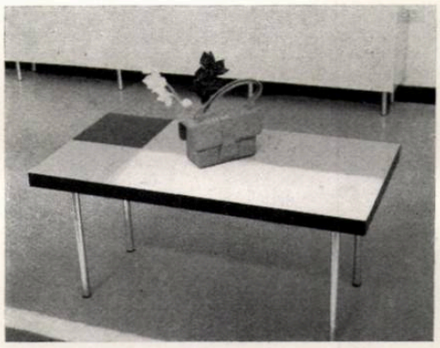

Arh. Mihai Enescu

EXPOZIȚIA DE MOBILĂ A MINISTERULUI ECONOMIEI FORESTIERE

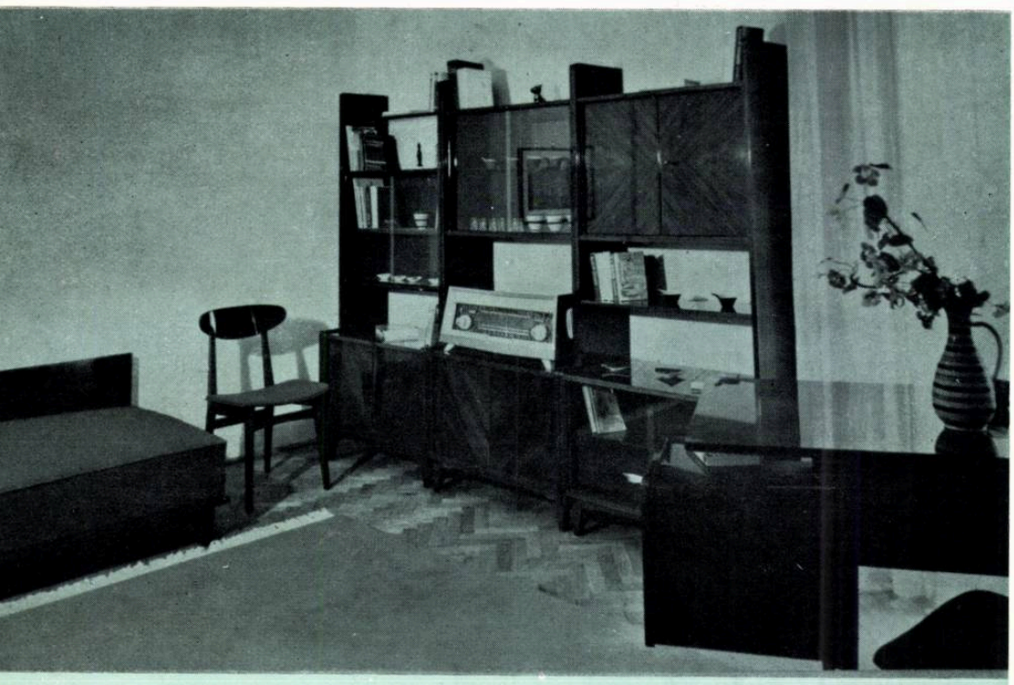

Una din puținele încercări de realizare a «mobilei continue», din elemente asamblabile

Un bun exemplu de colaborare a formelor simple, culorilor deschise și tapiseriei în scopul realizării unui interior plăcut și luminos (camera «Mara» I.N.C.E.F.)

Continuînd o inițiativă bună pe care și-a propus-o încă din 1959, cînd a avut loc prima expunere publică cu caracter de sondaj al preferințelor consumatorilor, în apartamentele unuia dintre noile blocuri construite în piața Kogălniceanu, Ministerul Economiei Forestiere a organizat și în acest an expoziția de modele noi de mobilă, în vederea introducerii în producția de serie a celor mai apreciate prototipuri.

Bucurîndu-se de condițiile optime de expunere și vizionare pe care le oferă apartamentele noului bloc de locuințe de pe b-dul. Magheru, bloc plasat pe cea mai circulată magistrală a capitalei, expoziția a cunoscut o afluență și un interes deosebit din partea vizitatorilor. Explicația nu trebuie căutată prea mult: ea constă în exigența sporită a oamenilor muncii, bazată pe creșterea continuă a nivelului de trai și, implicit, a cerințelor lor materiale și spirituale. Statul nostru socialist construiește tot mai multe locuințe noi, confortabile și frumoase, pe măsura vieții luminoase și optimiste pe care o cunoaștem cu toții astăzi. Este deci evident ca cel ce se mută în casă nouă să dorească să părăsească bagajul eterogen și încă de mult necorespunzător al unui mobilier vechi, masiv și greoi, complicat în întreținere, cuprinzînd toate defectele binecunoscute a ceea ce obișnuim să numim «mobilă de la bunica».

Dorința și interesul pentru noi tipuri de mobilă, ușoare, de linie simplă, ușor de întreținut și care — prin formă și culoare — să contribuie la realizarea unor interioare agreabile și optimiste, sînt alimentate și de rămînerea în urmă ce se reflectă încă în domeniul producției mobilierului de mare serie, situație care, privită în opoziție cu avîntul pe care-l cunoaște construirea de locuințe și de care ea trebuie să fie direct legată, se cere urgent lichidată. Mobila expusă în magazinele de specialitate continuă să nu satisfacă, nici cantitativ și nici calitativ, noile cerințe crescînde ale oamenilor muncii.

Am constatat entuziasmul vizitatorilor în fața noilor modele de mobilă expuse în cadrul expoziției, entuziasmul aceloraşi oameni care rămăseseră pasivi sau au cumpărat fiindcă nu au altceva, mobila actuală din magazinele de specialitate.

Semnalînd această stare de lucruri, sperăm că de astădată cele mai reușite tipuri de mobilă prezentate în expoziția de care ne ocupăm în aceste rînduri vor intra neîntîrziat în fabricație, contribuindu-se astfel în bună măsură la acțiunea de propagare a unei concepții noi privind amenajarea interioarelor, în scopul «renovării» gustului îndoielnic existent încă printre unii cumpărători, cît și — regretabil — printre unii proiectanți specialiști ai fabricilor de mobilă.

Ne exprimăm această dorință, deoarece am constatat că o serie întreagă de exemple pozitive pe care le remarcasem în expoziția din 1959 — pozitive atît ca rezolvare funcțional-dimensională, cît și din punctul de vedere al materialelor întrebuințate și al formei — nu au apărut în producția curentă, continuîndu-se în același timp fabricarea unor tipuri defectuoase și semnalate ca atare nu numai de noi.

Ne aducem aminte că la acea expoziție văzusem cu bucurie, de pildă, la capitolul mobilier de bucătărie, prezentarea primelor încercări de rezolvare a acestuia sub forma de corpuri separate pe funcțiuni (masă-dulap și corpuri suspendate, cazul mobilei prezentate atunci de IPROFIL-

Raportul dintre înălțimea mesei și scaunelor nu este just, făcînd incomod statul la masă. De asemenea, incomod este și spătarul scaunelor, rezolvat sub forma barelor orizontale

București, de pildă); or, încă și acum — la mai bine de doi ani de atunci — se continuă fabricarea acelui «bufet» tip «Trotuș» sau «Sibiu», exemplu în totalitate negativ de mobilă de bucătărie ce se oferă — ca unică posibilitate — cumpărătorului. Și cumpărătorul, neavînd un alt termen de comparație, o cumpără, considerînd-o poate și bună.

Aici este cazul de a ne mărturisi reticența față de unele criterii de punere sau de menținere în producție a unor modele de mobilier stabilite pe unele considerente strict comerciale.

Dată fiind lipsa de documentare într-un domeniu de specialitate — cum este domeniul proiectării interioarelor și echipamentului de locuință — precum și un anumit gust neformat al unora dintre cumpărători, a pune proiectarea și execuția tipurilor de mobilier, nu pe baza unor criterii științifice, funcționale, ci pe baza preferințelor unor cumpărători, poate aduce și rezultate negative.

Scopul expozițiilor de acest gen trebuie să fie, în primul rînd, ridicarea nivelului de apreciere și discernămînt al cumpărătorilor, educarea gustului publicului, aducerea sa la un nivel superior. În toate țările socialiste se duce o adevărată campanie în acest sens. Ne-au confirmat acest lucru arhitecții și specialiștii care au însoțit expoziția de mobilier a R. P. Ungare, deschisă în aceeași perioadă cu cea de care ne ocupăm aici, și care expoziție cuprinde remarcabile exemple de ceea ce ar trebui să fie mobilierul casnic «de astăzi» ca funcționalitate, materiale, gabarit și formă.

Dar să ne întoarcem la unele lucruri esențiale pe care le-am reținut vizitînd noua expoziție de modele de mobilă pe anul 1961 a Ministerului Economiei Forestiere.

Sînt părerile personale ale unui arhitect care încearcă să privească problema mobilierului strîns legată de funcționalitatea locuinței, de arhitectura interioarelor noastre, în care fiecare colț de cameră, front de perete sau gol de ușă și fereastră sînt studiate de arhitectul proiectant de locuințe, pentru ca acestea să funcționeze cît mai bine, pentru ca mobilierul, judicios dimensionat și conceput, să se poată încadra în scopul ce-l urmărim cu toții și anume: crearea unor interioare plăcute, optimiste, cu bună funcționalitate și care *nu trebuie să ignoreze niciodată factorul unei economicități judicioase.*

Sînt de acordat din capul locului aprecieri speciale pentru nivelul calitativ ridicat al execuției și finisajului mobilierului, ca prim factor ce iese în evidență în fața ochiului vizitatorului. Este încă o dovadă a remarcabilelor posibilități pe care le oferă sectorul industriei mobilierului la noi în țară, sector în care activează cadre de execuție de înaltă tehnicitate și unde există suficient sîrg și entuziasm pentru ca această importantă și complexă problemă a mobilierului casnic să-și găsească rezolvarea cea mai bună. Această rezolvare este de neconceput fără o strînsă legătură și colaborare cu celelalte sectoare de producție a unor materiale și obiecte necesare echipamentului complet al unei locuințe, cum sînt: materialele textile pentru tapițerie, materialele plastice, covoare, perdele, lustre și altele.

Și, aș mai adăuga, și colaborarea cu arhitecții, colaborare prea puțin solicitată în acest domeniu în care atît în Uniunea Sovietică, în țările socialiste, cît și în alte țări străine activează un număr însemnat de arhitecți.

Un exemplu pozitiv, realizat de I.N.C.E.F. — București, în care se remarcă o unitate plastică însoțită de tonuri deschise și optimiste. Scaunele din placaj mulat și apoi tapisat cuprind un strat intermediar de material spongios care — împreună cu buna dimensionare a lor — realizează comoditatea dorită

Nu vom parcurge fiecare din cele 32 de apartamente mobilate cu încercări de analizare critică a mobilierului expus (nu acesta este scopul rîndurilor de față), ci mă voi opri numai la observații de ordin principial.

Am mai spus-o cîndva, în coloanele revistei noastre, că sistemul actual de proiectare și vînzare a mobilelor în «garnituri complete» sau «camere», pe lîngă că încarcă locuința cu piese adesea inutile, ocupînd spații necesare altor funcțiuni, mai are și inconvenientul că mobila nu poate fi achiziționată treptat, sub formă de piese separate, în funcție de necesitățile și posibilitățile de mobilare pe care le oferă spațiul util rămas disponibil.

Pentru a crea posibilitatea dotării interioarelor noastre cu mobilier, în funcție de necesitățile specifice ale diferitelor familii, se impune existența unor serii de elemente-mobilă, cu avantajul de a putea fi achiziționate separat și în etape, nu în «garnituri».

Aceasta este ideea de bază, premisa care ar trebui să stea la baza activității de proiectare și execuție a echipamentului casnic și în favoarea căreia mai pledează și lipsa, în multe cazuri, a unor elemente de mobilă din cuprinsul garniturii, fapt care implică, în aceste cazuri frecvente, alăturarea și completarea ei cu piese de mobilier întîmplătoare.

Elementele de serie, de gabarite reduse, pentru care am pledat și continuăm să pledăm, trebuie să permită asamblarea lor în cadrul locuinței, în funcție de necesități și de spațiul disponibil.

E surprinzător faptul că în timp ce la expoziția «Kogălniceanu 1959» existau începuturi promițătoare pe această linie (fabrica «Libertatea» — Cluj, «IPROFIL» — București, «Gh. Doja»-Arad), la actuala expoziție acest principiu de concepere a mobilierului a dispărut aproape în totalitate. În schimb, au apărut exemple de mobilier «monolit» de gabarit surprinzător de mare, supradimensionat și care aduce ca rezultat inevitabil și urcarea prețului de cost. Dintre aceste exemple, pe care le numesc fără nici o șovăire «negative», sînt de menționat, printre altele: dormitorul «IPROFIL Mobile-Iași» (apart. 29), unde dulapul de haine are un front de peste 2 m, dormitorul «Lira» IPROFIL — Bradul Ardelean (apart. 26) în care patul dublu este lat de peste 1,80 m (!), iar dulapul de 2 m, dormitorul «Elisabet» IPROFIL-Pipera, care cuprinde supradimensionări inutile ale patului și toaletei etc.

Nu este oare necesar, în această ordine de idei, ca și în proiectarea mobilierului casnic — sub aspectul, în primul rînd, al gabaritelor — să existe aceleași preocupări de judicioasă dimensionare a pieselor ca cele ce există în proiectarea locuințelor, *locuințe cărora le este destinat acest mobilier?*

Un ochi neavizat, privind acești «monoliți» supradimensionați, ar fi tentat să afirme că locuin-

țele ce se execută astăzi sînt spațial insuficiente... și aceasta într-un moment în care s-a verificat că locuințele construite la noi se află cel puțin la nivelul ultimelor realizări de peste hotare, atît din punctul de vedere al soluțiilor de plan, cît și din cel al indicilor spațiali.

O altă problemă este cea a materialelor din care este confecționat mobilierul. Furnirele întrebuințate, în multe cazuri esențe străine, tratate în diferite moduri («avodire», «degradé») sau baițuite și lustruite, dau mobilei, în general, un aspect finit apreciat de vizitatori.

Există însă în expoziție și cîteva cazuri care pledează pentru ceea ce se numește lăsarea materialului pe cît posibil așa cum este («aparent» sau «natural») sau cu tratări ușoare, transparente, ale lemnului.

Acesta, cu desenul fibrelor lui neascunse de vopsea, nu reprezintă oare o suprafață cu calități la fel de decorative ca și lemnul «lucrat»? Și nu ar fi deci mai indicat de întrebuințat, dat fiind tonul deschis și optimist pe care-l are, cel puțin în cazul «camerelor de tineret», în locul furnirului de nuc nepotrivit în camera de tineret ca în exemplul camerei «Iris» a întreprinderii «Tehnolemn» — Timișoara?

La trecuta expoziție «Kogălniceanu 1959» remarcasem întrebuințarea cu succes a unor materiale noi: plastice, placaj mulat, plăci aglomerate din așchii de lemn, precum și procedee noi, ca: acoperirea foilor de ușă cu vinilin sau vopsitul plastic — recomandabile în special la acoperirea acelui lemn cu defecte de structură — și sperasem că toate aceste lucruri noi vor genera tipuri noi de mobilă, cu avantaje recunoscute de ordin estetic, economic, ușoară întreținere.

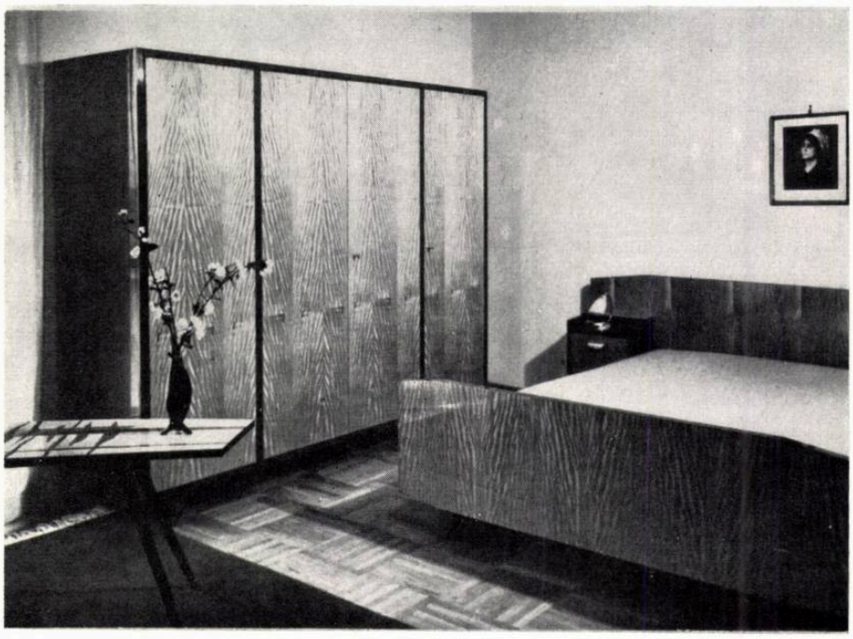

Supradimensionarea inutilă a mobilei și rezolvarea «monolită» a ei creează dificultăți în organizarea interioarelor

Un exemplu de rezolvare a dulapului de haine, pe care-l considerăm negativ. La ce folosește rama cu geam și perdea?

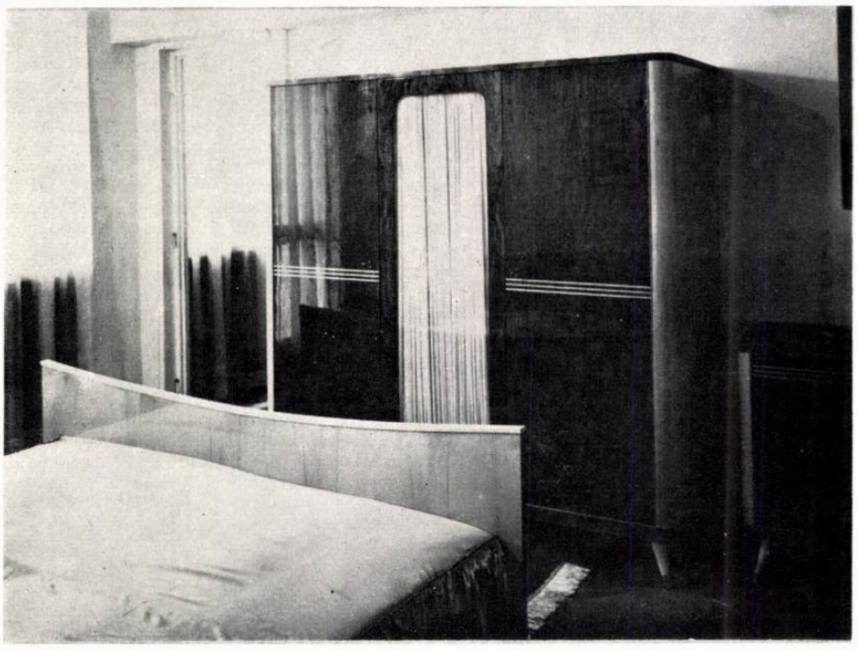

În expoziția de care ne ocupăm, materialele și procedeele noi s-au împuținat în favoarea procedeelor, materialelor și într-o oarecare măsură, a formelor, să le numim «tradiționale».

Cu acest mod de a privi proiectarea și realizarea mobilierului nou — în care «rutina» specialiștilor își mai spune încă un cuvînt greu — există puține posibilități de căutări noi, care să ducă în ultimă instanță la atingerea obiectivului complex pe care-l urmărim în problema mobilierului de serie și în care factorul «reducerea prețului de cost» să fie plasat la loc primordial, așa cum se întîmplă în toate ramurile de activitate și producție într-un stat socialist.

Un fapt categoric pozitiv în expoziție este prezentarea mobilierului de bucătărie și de vestiar, pe care dorim să-l vedem cît mai repede posibil în vitrinele magazinelor. Este vorba de mobila propusă de întreprinderea «IPROFIL Republica» — Sibiu, în care problema blatului de lucru este rezolvată sub forma plăcilor melaminate, separarea pe funcțiuni fiind în general realizată (masă de lucru cu spații inferioare de depozitare și, respectiv, cu corpuri suspendate).

Ar fi de sugerat prevederea a două sau trei elemente diferite ca front-lungime, cu posibilități de asamblare și deci de realizare a unor fronturi de lucru în funcție de spațiile disponibile în bucătării.

Aceeași observație e de făcut și în cazul corpurilor suspendate (spații de depozitare), care prin alăturare să poată realiza lungimi și capacități de depozitare în funcție de posibilități și necesități.

În sfîrșit, o altă problemă care merită să mai fie ridicată este inexactitatea unor cote-dimensiuni în raport cu funcțiunea căreia îi sînt destinate mobilele respective. Comoditatea unui scaun, înălțimea mesei de mîncat, lățimea mesei de preparare din bucătărie sînt date importante de care proiectarea de mobilier trebuie să țină seamă din capul locului, deoarece mobila trebuie să fie, în primul rînd, funcțională și utilă. Sînt de dat ca exemplu: lățimi sub 50 cm la blatul mesei de bucătărie la apartamentul 17 sau la apartamentul 6 («Domino» C.I.L. Brăila), care trebuie evitate, înălțimi incomode ale mesei de mîncat (camera de zi a apartamentului 8, «Mugur», «Măgura Codlei» și altele) sau toaleta pentru dormitor care prin adîncimea ei îndepărtează pe «privitoare» de oglindă și face incomodă poziția picioarelor.

Este interesant de observat că acolo unde rezolvarea de ansamblu este reușită, și dimensiunile sînt corect studiate; dintre aceste exemple pozitive, care sînt, după aprecierea celui ce scrie aceste rînduri, și printre cele mai bune exemple din întreaga expoziție, sînt de menționat: sufragerie a «Lignostrat»-INCEF, din apart. 13, de culori deschise, optimiste și care cuprinde un scaun de lemn stratificat-mulat și apoi tapisat, care constituie o reușită realizare; camera de tineret «IPROFIL 23 August Tg. Mureș» — din apart. 24, unde tonurile vesele și formele simple realizează ambianța necesară acestei camere (este regretabil că tapițeria nu colaborează suficient cu mobilierul și că lipsește scaunul cu spătar, a cărui funcțiune nu poate fi preluată numai de un taburet); camera de zi «Mara» INCEF din apart. 17, în care este de remarcat prezența mobilei combinate bibliotecă plus spații de depozitare, dar în care restul pieselor — studiate fiecare separat — nu oferă posibilități de alăturare; tot în această cameră sînt de menționat dimensiunile corecte ce dau comoditatea cerută mesei de mîncare și scaunelor; camera «Fantezia»-Bihorul Oradea, în care sînt de remarcat posibilitățile de asamblare ale bibliotecii combinate cu spații de depozitare.

Am menționat cîteva dintre exemplele pozitive pe care, de altfel, le-am trecut, ca orice vizitator, drept preferințe, pe fișa de sondaj, exemple pe care aș fi mulțumit să le văd puse în producție și poate chiar ca rezultat al unui sufragiu majoritar din partea vizitatorilor.

Iar mulțumirea ar fi deplină dacă conținutul rîndurilor de mai sus ar fi luat în seamă într-o oarecare măsură de cei care activează pe tărîmul proiectării și execuției mobilierului, în scopul rezolvării cît mai bine și mai repede a problemei mobilierului casnic la noi în țară.

Discuție de creație la Uniunea Arhitecților asupra proiectării magazinelor

Secția de creație « Arhitectură de interior, mobilier, decorații și expoziții » a Uniunii Arhitecților a organizat în iunie 1961 o discuție privitoare la proiectarea magazinelor și a echipamentului lor, avînd în vedere marele număr de unități comerciale ce se realizează în ultima vreme în capitală, ca și în restul țării.

În cadrul discuțiilor au prezentat referate atelierele de specialitate din I.S.C.A.S. și Proiect-București, ca și reprezentanții Ministerului Comerțului, și au luat cuvîntul un mare număr de arhitecți.

Atît referatele, cît și discuțiile pe marginea lor, au relevat importantele succese obținute în ultimii ani în acest domeniu, ridicînd principalele probleme pe care această ramură a proiectării le pune în fața arhitecților și constructorilor și axîndu-se pe rezolvarea lor, pe îmbunătățirea activității în acest important domeniu al creației arhitecturale.

Referatul atelierului « Mobilier și magazine » din Institutul Proiect-București, prezentat de arh. Greta Deutsch, a ridicat problema necesității de cadre specializate în cadrul atelierului și a intensificării activității de documentare. Referatul a propus ca atît proiectanții, cît și beneficiarii să fie îndrumați de tehnologi și merceologi specializați; de asemenea, specializarea unor întreprinderi de execuție în problema mobilierului de magazine.

De asemenea, a fost ridicată problema colaborării dintre proiectant, constructor și beneficiar, semnalîndu-se și faptul că beneficiarul a fost pus uneori în situația de a organiza rețeaua comercială concomitent cu elaborarea proiectelor.

O altă latură a problemei este defalcarea, în cadrul Institutului Proiect-București, a proiectării magazinelor în « amenajarea magazinului » și « proiectarea mobilierului », realizate de ateliere diferite, situație care creează, pe de o parte, dificultăți de coordonare, iar pe de alta, desparte în două un proces unic de creație. De asemenea, nici specializarea excesivă în cadrul atelierului nu este considerată ca o soluție judicioasă, din punctul de vedere al creației. Este semnalată în continuare colaborarea cu unitățile care execută mobilier pentru magazine, cu aspectele ei pozitive și cu unele negative.

Referatul consideră necesară strîngerea colaborării cu Fondul Plastic în privința decorării magazinelor, cu Ministerul Comerțului în privința documentării, proiectării, aprovizionării cu materiale adecvate, precum și a funcționării unităților comerciale date în folosință.

Referatul a semnalat în încheiere că experiența acumulată a fost concretizată prin întocmirea unor mape cu mobilier refolosibil.

Prezentînd referatul atelierului de specialitate din I.S.C.A.S., arh. C. Roguschi a relevat în primul rînd sarcina importantă trasată de Congresul al III-lea al P.M.R. ca pînă în 1965 să se amenajeze 5 500 de unități comerciale.

În referat se arată că în sarcina atelierului respectiv de la I.S.C.A.S. cade atît amenajarea magazinelor, cît și proiectarea pieselor de mobilier, relevîndu-se de asemenea necesitatea de proiectanți de specialitate. Se propune sistematizarea și tipizarea gabaritelor de mobilier pentru magazine, rezolvarea lui cu piese refolosibile și interșanjabile. De asemenea, este atacată problema temelor de proiectare, a legăturii pieselor de mobilier cu gabaritele și ambalajele produselor.

Referatul analizează contribuția magazinelor la aspectul ansamblului din care fac parte, a vitrinei ca parte integrantă a străzii, a firmelor și reclamelor luminoase cu accente importante pe fațadele clădirilor cu magazine.

De asemenea, a fost atacată problema magazinelor de la parterul blocurilor de locuințe, cu dezavantajele pentru magazine, care provin din structura blocului, și cu dezavantajele pentru locuințe, care provin din specificul magazinului: zgomote, mirosuri etc.

Referindu-se la necesitatea unui sortiment mai variat de finisare, atît în ceea ce privește construcția, cît și mobilierul, la unele dificultăți de execuție care provin din lipsa unor unități de execuție specializate și la unele dificultăți create de lipsa unor indici reali de prețuri, referatul propune depistarea organizată a deficiențelor și atenta lor analizare pentru evitarea lor.

Din partea Ministerului Comerțului, Gh. Teodorașcu a relevat, în cadrul referatului pe care l-a prezentat, necesitatea de a asigura o mărire a capacității de desfacere, atît a unităților comerciale noi, cît și a celor vechi, preconizînd ca mijloace extinderea pe scară largă a formelor noi de servire, introducerea tehnicii noi, modernizarea rețelei comerciale. Atacînd problema temelor de proiectare pentru magazinele cu autoservire se propune crearea de spații cu forme regulate, fără stîlpi și cu o parte a depozitării la nivelul sălii de vînzare. Referatul mai insistă asupra studierii amănunțite de către proiectanți a fluxului tehnologic al unităților ce urmează a fi amenajate, avînd în vedere mai ales noile sisteme de vînzare.

Referindu-se la mobilierul magazinelor, se are în vedere ca acesta să prezinte marfa la vedere, să fie de forme simple, realizate în funcție de gabaritele mărfurilor, să fie realizat evitîndu-se pe cît posibil lemnul ca material de execuție.

În continuare, după ce relevă importanța rezolvării comerciale a fațadelor magazinelor (firmă, vitrine), ca și a unor importante aspecte funcționale și după ce constată marile progrese realizate, referatul analizează unele lipsuri constatate în realizarea magazinelor: existența a numeroși stîlpi și a unor forme neregulate, care împiedică buna funcționare a magazinului (magazinele de pe b-dul Magheru 34—44, din piața Amzei colț cu str. Cristian Tell, de pe b-dul 6 Martie nr. 85, str. Brezoianu nr. 60);

— forme greoaie de mobilier (magazinul de carne din b-dul Muncii are tejghea din beton; la magazinul de mercerie de la Gara de Nord, distanța dintre rafturi este aceeași ca la magazinul de țesături);

— imposibilitatea de a monta firme pe fațade (ca la magazinele din piața Kogălniceanu sau șos. Ștefan cel Mare).

În încheierea referatului se arată necesitatea unui nou normativ pentru proiectarea magazinelor, ca și a unor proiecte directive de mobilier.

Pentru ilustrarea celor prezentate în referat, reprezentanții Ministerului Comerțului au proiectat un număr de diapozitive reprezentînd exemple pozitive și negative realizate în țară, ca și unele exemple din străinătate.

În urma prezentării referatelor, numeroși arhitecți au relevat, în cadrul discuțiilor, importanța problemelor ridicate, accentuînd asupra unora dintre ele. Astfel, s-a abordat problema temelor de proiectare pentru magazine, în legătură cu noile forme de vînzare și cu profilul spațiilor comerciale. În legătură cu aceasta s-a arătat că uneori lipsa de hotărîre a beneficiarului duce la schimbări, nu numai în perioada de proiectare, dar chiar după ce magazinul este executat. De asemenea, lipsa de documentație aprofundată, necunoașterea formelor noi de vînzare, neprecizarea sistemului de vînzare, duc la greșeli ce se resimt apoi în funcționarea magazinelor.

Un alt grup de probleme abordate în cadrul discuțiilor s-a referit la lipsa unor materiale de finisaj, la lipsa unor prețuri fixe stabilite pentru execuție, relevîndu-se totodată necesitatea de a se separa fondurile pentru magazine de cele pentru locuințe (în cazul magazinelor de la parterul blocurilor de locuințe).

Unii vorbitori au subliniat importanța creării unui mobilier-tip pentru magazine, care să permită totuși păstrarea personalității fiecărui magazin în parte.

O altă problemă ridicată în discuții a fost aceea de a atrage Uniunea Artiștilor Plastici la realizarea unor panouri sau suprafețe decorative în cadrul magazinelor, combătîndu-se o serie de asemenea rezolvări realizate de diletanți și care fuseseră exemplificate de referate.

În încheierea discuțiilor a luat cuvîntul arh. Dorian Hardt, din partea biroului secției, care, analizînd felul în care a decurs ședința, a subliniat încă o dată importanța discuțiilor de acest fel, purtate între arhitecți, în cadrul Uniunii lor, și a acestei discuții de creație, care a stîrnit un viu interes în rîndul participanților și a abordat principalele și cele mai importante probleme legate de proiectarea unităților comerciale, salutînd în același timp participarea activă la discuție a reprezentanților Ministerului Comerțului.

Ca urmare a acestei discuții de creație, secția « Arhitectură de interior, mobilier, decorații și expoziții » a Uniunii Arhitecților urmează să analizeze problemele ridicate și să tragă concluziile corespunzătoare pentru îmbunătățirea activității de creație în acest domeniu, în care, ca și în celelalte domenii ale proiectării, în fața arhitecților stau sarcini foarte importante trasate de Congresul al III-lea al P.M.R.

bibliografie

UNITĂȚI COMERCIALE

I. PROBLEME GENERALE

Aloi R.: MERCATI E NEGOZI (Piețe și magazine) Hoepli, Milano, 371 p., 510 fig., 9 planșe Bibl. C.D.C.A.S. IV—737.

Arhanghelskaia Z. E. și E. V. Vasiliev: PROIECTAREA ÎNTREPRINDERILOR PENTRU DESERVIREA POPULAȚIEI «Gorodskoe hozeaistvo Moskvî» (U.R.S.S.), 1959, nr. 9, p. 15—20, 6 fig. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S. «Arhitectură, urbanism și gospodărie orășenească», 1960, nr. 3, p. 25—30.

Bakeev I. L.: AMPLASAREA UNITĂȚILOR COMERCIALE ÎN CADRUL CONSTRUCȚIILOR URBANE «Gorodskoe hozeaistvo Moskvî» (U.R.S.S.), 1959, nr. 2, p. 42—44, 10 fig. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S. «Arhitectură și urbanism», 1959, nr. 10, p. 39—42.

Belov V. F.: PROIECTAREA MAGAZINELOR ȘI INSTITUȚIILOR SOCIAL-CULTURALE «Stroitelstvo i arhitektura Leningrada» (U.R.S.S.), 1961, p. 23—25, 5 fig.

Brandt J.: CENTRE COMERCIALE ÎN S.U.A. «Baumeister» (R.F.G.), 1961, nr. 7, p. EB 58—66, 14 fig.

Bryan and Norman Westwood: THE MODERN SHOP (Magazinul modern). The Architectural Press, London, 1955, 191 p., fotografii. C.D.C.A.S. III—342.

Burns W.: BRITISH SHOPPING CENTERS (Centre comerciale engleze) London, 1959, 129 p., 14 fig. Bibl. C.D.C.A.S. III—335.

CENTRE COMERCIALE ÎN DIFERITE ȚĂRI «L'Architecture d'aujourd'hui», 1959, nr. 83, p. 28—40, 78 fig.

CENTRU COMERCIAL (CONCURS) «The Architect and building news» (Anglia), 1960, vol. 218/4, p. 111—120, 26 fig.

CENTRU NAȚIONAL DE COMERȚ LA TOKIO «The japan architect» (Japonia), 1959, nr. 7, p. 33—47.

CERINȚE DE MARE ACTUALITATE ÎN PROIECTAREA SPAȚIILOR COMERCIALE «Constructorul» (R.P.R.), 1960, nr. 550, p. 1.

CLĂDIRI COMERCIALE «The architectural review» (Anglia), 1961, nr. 767, p. 48—62, 6 fig.

CLĂDIRI COMERCIALE LÎNGĂ GARA PRINCIPALĂ DIN DORTMUND «Deutsche Bauzeitschrift» (R.F.G.), 1960, nr. 7, p. 816—817, 6 fig.

CLĂDIRI SEPARATE PENTRU MAGAZINE «Arhitektura i stroitelstvo Moskvî» U.R.S.S.), 1958, nr. 4, p. 25—28, 5 fig.

Conduché: CENTRE COMERCIALE—STUDII TEORETICE «La vie urbaine» (Franța), 1960, nr. 3, p. 173—224, 14 fig.

Corvin T.: PROBLEME ACTUALE ALE CONSTRUCȚIEI DE MAGAZINE. Sinteză documentară C.D.C.A.S., 1960, iunie, 21 p., 18 fig.

DESIGN FOR MODERN MERCHANDISING. STORES, SHOPPING CENTERS, SHOW-ROOMS (Proiectarea pentru comerțul modern. Magazine universale, centre comerciale, expoziții de mărfuri) F.W. Dodge, New-York, 1954, 247 p., 182 fig. Bibl. C.D.C.A.S. IV—767.

Duburg L.: MARILE MAGAZINE DIN ROTTERDAM «La technique des travaux» (Belgia), 1958, nr. 5—6, p. 153—160, 14 fig.

Feodoseeva I. și O. Ianițki: PRINCIPII DE DIMENSIONARE ȘI ORGANIZARE A CENTRELOR DE DESFACERE COMERCIALE ORĂȘENEȘTI «Arhitektura SSSR» (U.R.S.S.), 1960, nr. 4, p. 47—50, 8 fig.

Frumin G. I.: PROBLEME URBANISTICE LEGATE DE ÎMBUNĂTĂȚIREA DESERVIRII POPULAȚIEI «Visnik Akademii Budivnitta i Arhitekturî U.S.S.R. (R.S.S. Ucraineană), 1960, nr. 2, p. 15—24, 4 fig., 3 tab.

Gartner W.: DER SELBSTBEDIENUNGSLADEN (Magazinul cu autoservire) P. Haupt, Bern, 1958, 168 p., 28 fig. Bibl. C.D.C.A.S. II—1342.

Gatz K. și F. Hierl: NEUE LÄDEN (Magazine noi) 2 Vol., Callwey, München, 1956, 408 p., 208 fig. Bibl. U.A. C IV—49, Bibl. C.D.C.A.S. IV—463.

Göller H.: CENTRUL COMERCIAL DE DESFACERE A PRODUSELOR DE LARG CONSUM ÎN COMPLEXUL SOCIALIST DE LOCUINȚE «Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1959, nr. 2, p. 96—97, 1 fig. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S. «Arhitectură și urbanism», 1959, nr. 12, p. 27—28.

Gronwaldt M. și Z. Pexieder: METODICKE' POKYNY K PROJEKTOVANI OBCHODNIHO VYBAVENI SIDLISTE (Instrucțiuni metodologice privind proiectarea unităților comerciale ale centrelor locuite. Centre comerciale) VSTUP, Praga, 1958, 34 p., 1 planșă, Bibl. C.D.C.A.S. I—569

Gruen V. și L. Smith: SHOPPING TOWNS U.S.A. (Centre comerciale în S.U.A.), Reinhold, New-York, 1960, 288 p., fotografii.

Hardt D.: MAGAZINELE CAPITALEI «Arhitectura R.P.R.» (R.P.R.), 1960, nr. 2 (63), p. 6—11, 21 fig.

Jossifov J.: DEZVOLTAREA REȚELEI COMERCIALE PRIN PROIECTAREA DE MAGAZINE NOI ÎN R. P. BULGARIA «Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1960, nr. 11, p. 631, 3 fig.

Iușkevici V.: UNITĂȚI COMERCIALE ÎN RAIONUL CLĂDIRILOR DE LOCUIT «Jilișcinoe stroitelstvo» (U.R.S.S.), 1960, nr. 3, p. 28—32, 14 fig.

Kastel I.: CLĂDIRI PENTRU DESERVIREA COMERCIALĂ ȘI SOCIALĂ A RAIOANELOR DE LOCUIT «Jilișcinoe stroitelstvo», 1958, nr. 2, p. 30—31, 10 fig. 4 planșe.

Kastel I. și O. Ianițki: CENTRUL COMERCIAL — O NOUĂ FORMĂ DE DESERVIRE A POPULAȚIEI «Arhitektura i stroitelstvo Moskvî» (U.R.S.S.), 1959, nr. 3, p. 18—21, 11 fig. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S. «Arhitectură și urbanism», 1959, nr. 12, p. 21—27.

Keller B.: VÎNZAREA IERI, ASTĂZI, MÎINE (MAGAZINUL DE DESFACERE) «Bauen — Wohnen» (Elveția), 1958, nr. 8, p. 249—251, 11 fig.

Ketschum Morris: SHOPS AND STORES (Magazine și prăvălii), Reinhold, New York, 1957, 263 p., 110 fig., Bibl. C.D.C.A.S. IV—798.

LAGERGEBÄUDE FÜR DEN VOLKSEIGENEN GROSSHANDEL (Construcții de depozite pentru comerțul de stat) VEB Verlag für Bauwesen, Berlin, 1958, 8 p., 7 fig., Bibl. C.D.C.A.S. IV—756.

Langr WI.: CENTRE DE DESERVIRE PUBLICĂ ÎN MICRORAIOANELE DE LOCUINȚE «Arhitektura C.S.S.R.» (R.S.C.S.), 1960, nr. 8, p. 563—567, 4 fig.

Lazarov VI.: OBSCESTVENEI SGRADI. KNIGA VTORA. PROEKTIRANE I OBZAVEJDANE NE OBSCESTVENITE SGRADI IZ OBLASTA NA ZDRAVEOPAZVANETO HIGHIENATA, SPORTA, TRANSPORTA, TÎRGOVLETA I ADMINISTRATIIATA (Construcții social-culturale. Proiectarea clădirilor privind construcțiile sanitare, de transport, comerciale și administrative) Tehnika, Sofia, 1959, 457 p., 791 fig., Bibl. C.D.C.A.S. IV—740.

Lowinski J.: MAGAZINE ÎN VARȘOVIA «Arhitektura» (R.P.P.), 1959, nr. 2, p. 48—65, 59 fig.

MAGAZINE, AGENȚII, CENTRE COMERCIALE «L'Architecture française» (Franța), 1961, nr. 225—295, p. 3—99.

MAGAZINE «Arhitektur» (Danemarca), 1960, nr. 4, p. 139—150, 20 fig.

MAGAZINE DE CONSUM RURALE «Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1957, nr. 12, p. 680—683.

Mrvik M. J. Hartmann: MAGAZINE CU AUTOSERVIRE «Arhitektura C.S.R.» (R.S.C.S.), 1960, nr. 2, p. 83—84, 5 fig.

Obrazțov A.: CENTRU COMERCIAL ȘI SOCIAL SĂTESC LA KALINOVKA «Arhitektura S.S.S.R.» (U.R.S.S.), 1961, nr. 5.

O RAZMESCENÎI JILISCINOGO, KULTURNO BITOVOGO I KOMUNALNOGO STROITELSTVA (Despre amplasarea locuințelor, clădirilor social-culturale și comunale) GOSSTROIIZDAT, Moskva 1961, 32 p., 12 fig.

Rürup H. J.: EXPERIENȚE ȘI SOLUȚII NOI ÎN CONSTRUCȚIA MAGAZINELOR «Die Bauzeitung» (R.F.G.), 1958, nr. 5, p. 232—233, 5 fig.

Somake E. și R. Helberg: SHOPS AND STORES TO-DAY (Prăvăliile și magazinele de astăzi), Batsford, London, 1956, 231 p., 121 fig., Bibl. C.D.C.A.S. III—337.

Stein J.: SELBSTBEDIENUNGSLÄDEN. PLANUNG UND EINRICHTUNG (Magazine cu autoservire. Proiectare și amenajare). R. Haufe, Freiburg, 1958, 126 p., 25 fig. Bibl. C.D.C.A.S. I—545.

Stepanov N.: COMPLEXE DE UNITĂȚI COMERCIALE ÎN SISTEMATIZAREA ORAȘELOR «Arhitektura S.S.S.R.», 1958, nr. 4, p. 39—44, 16 fig.

Stepanov N. I.: SISTEME DE DESERVIRE A NOILOR RAIOANE DE LOCUINȚE «Gorodskoe hozeaistvo Mosvkî» (U.R.S.S.), 1961, nr. 8, p. 7—10, 7 fig.

Strachocki J.: CONSTRUCȚII COMERCIALE DIN VARȘOVIA «Arhitektura» (R.P.P.), 1958, nr. 6, p. 214—228, 40 fig.

Strasnov V.: CLĂDIRI PUBLICE SĂTEȘTI, CENTRE COMERCIALE ȘI ȘCOLI «Jilișcinoe stroitelstvo» (U.R.S.S.), 1961, nr. 1, p. 22—24, 5 fig.

Urbanowicz W.: DEZBATERI ASUPRA PROIECTELOR CU TEMA: MAGAZINE «Arhitektura» (R.P.P.), 1960, nr. 9, p. 356—359, 7 fig.

Wein J.: CLĂDIRI DE DESERVIRE PUBLICĂ ÎN AȘEZĂRI «Arhitektura C.S.R.» (R.S.C.S.), 1960, nr. 1, p. 76—78.

II. AMENAJARE, MOBILARE, ILUMINARE

ALBUM ELEMENTOW STOLARSKICH W LOHALACH SKLEPOWYCH (Albumul elementelor de tîmplărie din magazine), Warszawa, 1959, 52 p., 15 tab., Bibl. C.D.C.A.S. D—3634.

Belov I. S.: ILUMINATUL ARTIFICIAL AL MAGAZINELOR ÎN STRĂINĂTATE «Gorodskoe hozeaistvo Moskvî» (U.R.S.S.), 1958, nr. 10, p. 39—43, 10 fig.

Bogdanov N. S.: ILUMINATUL ARTIFICIAL AL MAGAZINELOR «Gorodskoe hozeaistvo Moskvî» (U.R.S.S.), 1958, nr. 10, p. 39—43, 10 fig. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S. «Arhitectură și Urbanism», 1959, nr. 5, p. 12—18,

CĂI NOI ÎN AMENAJAREA MAGAZINELOR CU MOBILIER DEMONTABIL «Die Innenarchitektur» (R.F.G.), 1960, nr. 7, p. 539, 7 fig. Traducere Bibl. C.D.C.A.S. T—2259.

Cecil R.: ILUMINAREA MAGAZINELOR ALIMENTARE «Light and lighting» (Anglia), 1960, sept., p. 236—246, 19 fig.

CONCURS DE PROIECTE PENTRU FAȚADE DE MAGAZINE «The Architect and building news» (Anglia), 1960, nr. 2, p. 150—154, 9 fig.

Fass M. și R. Breuning: KÜHLMÖBELBAU (Construcția mobilierului frigorific), Konradin, Stuttgart, 1958, 142 p., Bibl. C.D.C.A.S. D—3435.

Gutman R., A Koch: LADENGESTALTUNG (Amenajarea magazinelor), Stuttgart, 1956, 195 p., fotografii, Bibl. C.D.C.A.S. IV—569.

Hempel F.: LUMINĂ BUNĂ. ILUMINATUL CORESPUNZĂTOR AL ÎNCĂPERILOR DE DESFACERE «Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1960, nr. 12, p. 674—676, 8 fig. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S. «Arhitectură, urbanism și gospodărie orășenească», 1961, nr. 5, p. 246—249,

LUMINA ŞI IZOLAREA ÎNTR-O CANTINĂ « Glaces et verres» (Franţa), 1961, nr. 174, p. 14—19, 8 fig.

MAGAZINE NOI ÎNTR-UN ORAŞ DIN R.D.G. « Möbel und Wohnraum» (R.D.G.), 1961, nr. 1, p. 10—15, 8 fig.

MAGAZINE NOI ÎN R.D.G. « Möbel und Wohnraum» (R.D.G.), 1960, nr. 10, p. 289—295, 14 fig.

MOBILIER STANDARDIZAT PENTRU MAGAZINELE DE VÎNZARE CU AMĂNUNTUL « Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1960, nr. 1, p. 48. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S. « Arhitectură, urbanism şi gospodărie orăşenească», 1960, nr. 12, p. 25—30.

Salter W.: FAŢADE DE MAGAZINE « Building materials» (Anglia), 1960, nr. 7, p. 229—232, 9 fig.

Schwartzman D.: ILUMINAREA MAGAZINELOR « Architectural record» (S.U.A.), 1961, nr. 8, p. 148, 4 fig.

SOLUŢII ÎNAINTATE PENTRU VITRINE DE MAGAZINE « Arhitektura i stroitelstvo Moskvî » (U.R.S.S.), 1959, nr. 4, p. 28—29, 3 fig.

Ströbel Sauer: ILUMINAREA VITRINELOR « Baumeister» (R.F.G.), 1959, nr. 1, p. 1—5, 23 fig. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S. « Arhitectură şi urbanism», 1959, nr. 10, p. 11—23,

VOPROSÎ ARHITEKTURA INTERIORA. IZ OPÎTA STROITELSTVA ZA RUBEJOM. SBORNIK (Problemele arhitecturii de interior. Din experienţa construcţiilor în străinătate, Culegere), GOSSTROIIZDAT, Kiev, 1960, 178 p., 44 fig., Bibl. C.D.C.A.S. B—3361.

III. MAGAZINE UNIVERSALE

CELE MAI NOI REALIZĂRI DE MAGAZINE UNIVERSALE « Vystavba i architektura» (R.S.C.S.), 1960, nr. 2, p. 25—28,

DE LA MAGAZINUL UNIVERSAL DE STAT DIN MOSCOVA LA MAGAZINUL SĂTESC « Selskoe hozeaistvo» (U.R.S.S.), 1953, nr. 194, 4 p. Traducere Bibl. C.D.C.A.S. Dos. 1655.

Deutsche Bauakademie: LANDWARENHAUS (Magazin universal rural) Deutsche Bauenzyklopädie, 4 file. Bibl. C.D.C.A.S. IV—236.

Kalandjiev T., E. Dimcev: MAGAZIN UNIVERSAL LA GABROVO « Arhitektura» (R.P.B.), 1960, nr. 2, p. 16—19, 9 fig.

MAGAZINUL « GALERIES MODERNES » DIN ROTTERDAM « Bauen + Wohnen» (Elveţia), 1958 nr. 8, p. 263—265, 17 fig.

MAGAZINUL UNIVERSAL BIJENHORF DIN ROTTERDAM » Architectural Design» (Anglia), 1958, nr. 5, p. 186—190, 14 fig.

MAGAZIN UNIVERSAL LA MOSCOVA « Arhitektura i stroitelstvo Moskvi», 1958, nr. 4, p. 25—28, 10 fig.

MAGAZIN UNIVERSAL LA NOTTINGHAM « The architect and building news» (Anglia), 1958, nr. 12, p. 380—382, 10 fig.

Prendel W.: BAZA DE DESERVIRE COMERCIALĂ PENTRU NEVOILE ZILNICE ÎN COMPLEXUL DE LOCUINŢE « Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1958, nr. 3, p. 129, 2 fig.

Schmohl H. P.: IMOBIL COMERCIAL LA STUTTGART « Baukunst und Werkform» (R.F.G.), 1960, nr. 4, p. 198—280, 6 fig.

UNITATEA COMERCIALĂ PENTRU NEVOILE ZILNICE ÎN COMPLEXUL DE LOCUINŢE SOCIALIST « Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1958, nr. 3, p. 96, 1 fig.

IV. MAGAZINE DE CONFECŢII ŞI ÎNCĂLŢĂMINTE

DOUĂ MAGAZINE DE CONFECŢII « Edilizia moderna» (Italia), 1960, nr. 70, p. 47—54, 19 fig.

MAGAZIN DE BLĂNURI « Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1961, nr. 5, p. 282, 2 fig.

MAGAZIN DE CONFECŢII LA BERLIN « Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1961, nr. 5, p. 280, 3 fig.

MAGAZIN DE CONFECŢII LA CHARLEVILLE « L'Architecture française » (Franţa), nr. 199—200, p. 17—21, 9 fig.

MAGAZIN DE ÎNCĂLŢĂMINTE PE B-DUL LENIN DIN MOSCOVA « Stroitelstvo i arhitektura Moskvî» (U.R.S.S.), 1961, nr. 3, p. 33—35, 10 fig.

UN MAGAZIN DE ÎNCĂLŢĂMINTE CU AUTOSERVIRE « The architect and building news» (Anglia), 1958, nr. 23, p. 744—746, 10 fig.

MAGAZIN DE PĂLĂRII « Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1961, nr. 5, p. 283, 3 fig.

V. ALIMENTAŢIE PUBLICĂ (PIEŢE, MAGAZINE ALIMENTARE, RESTAURANTE etc.)

Altmann E.: RESTAURANTUL « MOSKVA» LA PRAGA « Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1961, nr. 5, p. 274—277, 10 fig.

BAR-EXPRES. Fişă tehnică « Menuisier de France» (Franţa), 1961, nr. 158, p. 17—23.

BARURI PENTRU PRODUSE LACTATE Standard R.P.P., Varşovia, 5 p., 1 tab. Bibl. C.D.C.A.S. D—1194/d.

CAFENEA-RESTAURANT DE TIP NOU « Stroitelstvo arhitektura Moskvî» (U.R.S.S.), 1960, nr. 5, p. 26—28, 11 fig.

CANTINĂ DE COMPLEX INDUSTRIAL « Industrial architecture» (Anglia), 1960, nr. 2, p. 102—103, 4 fig.

CANTINE ŞI RESTAURANTE, Cercetare bibliografică C.D.C.A.S., 1960, CB—103.

COFETĂRIA « AIDA» DIN VIENA « Der Bau» (Austria), 1960, nr. 1, p. 31,4 fig.

CONSTRUCŢIE DE ALIMENTAŢIE PUBLICĂ Bibliografie deschisă C.D.C.A.S., 1961, iulie A—16.

CU PRIVIRE LA « NORMELE ŞI CONDIŢIILE TEHNICE DE PROIECTARE A ÎNTREPRINDERILOR DE ALIMENTAŢIE PUBLICĂ » « Biulleten stroitelnoi techniki » (U.R.S.S.), 1960, nr. 5, p. 6—8.

EINZELHANDELSVERKAUFSSTELLEN. LEBENSMITTEL (Magazine alimentare de specialitate), VEB Verlag Technik, Berlin, 1955, 229 p., fotografii, Bibl. C.D.C.A.S. II—694.

Ellsaser K. şi H. Ossenberg: BAUTEN DER LEBENSMITTELINDUSTRIE (Construcţii ale industriei alimentare), J. Hoffmann, Stuttgart, 1954, 184 p., 86 fig. Bibl. C.D.C.A.S. D-342.

Feldman K.: HALE PENTRU VÎNZAREA PRODUSELOR COLHOZNICE « Stroitelstvo i arhitektura» (RSSU), 1959, nr. 8, p. 10—14, 14 fig.

Gatz K. şi H. Kämmerver: GASTSTÄTTEN (Restaurante), 2 vol., München, 1951, 123+240 p., Bibl. C.D.C.A.S. D-2820,

HALA DE DESFACERE A PRODUSELOR ALIMENTARE LA CLUJ, « Arhitectura R.P.R. » (R.P.R.), 1960, nr. 3, p. 42—43, 6 fig.

HALE COMERCIALE PENTRU FRUCTE ŞI LEGUME, « Bauwelt», (R.F.G.), 1959, nr. 25, p. 744—753, 5 fig.

Koch Al.: RESTAURANTS-CAFÉES-BARS (Restaurante-cafenele-baruri), Stuttgart, 1959, 407 p. Bibl. C.D.C.A.S. IV-764,

LANDGASTSTÄTTEN, (Restaurante rurale), Deutsche Bauenzyklopädie, Berlin, 1958, 6 file, Bibl. C.D.C.A.S. IV-532.

Lozensky G. şi E. Losenisky: VEREJNE STRAVOVANI (Alimentaţie publică. Restaurante şi alte unităţi). STUP, Praga, 1954, Bibl. C.D.C.A.S. A-1957,

MAGAZINUL ALIMENTAR « WILD», « Der Bau» (Austria), 1960, nr. 1, p. 26—27, 5 fig.

MAGAZIN DE FRUCTE ŞI DELICATESE, « Arhitektur » (Suedia) 1960, nr. 12, p 256—257, 6 fig.

MAGAZIN DE FRUCTE ŞI LEGUME LA MAGDEBURG, « Deutsche Architektur » (R.D.G.), 1961, nr. 5, p. 281, 3 fig.

MEZELARIE LA BORDEAUX, « L'Architecture française» (Franţa), 1959, p. 64—65, 6 fig.

Mgalovlişvili N.: NOI PROIECTE TIP PENTRU UNITĂŢI DE ALIMENTAŢIE PUBLICĂ, « Arhitectura SSSR » (U.R.S.S.), 1959 nr. 9, p. 36—37, 6 fig. Tradus în Caiet selectiv IDT-CDCAS « Arhitectură şi urbanism», 1960, nr. 5, p. 26—29,

MOTELS, HOTELS, RESTAURANTS AND BARS, (Moteluri hoteluri, restaurante şi baruri) Ed. II-a, Dodge, New-York, 1960, 327 p., Bibl. C.D.C.A.S. IV-762,

NORME DE PROIECTARE] A MAGAZINELOR ALIMENTARE, Varşovia, 1956, 76 p., 3 planşe,

PAVILIOANE TIP PENTRU PIESE ACOPERITE (FENTRU LEGUME ŞI FRUCTE), « Stroitelstvo i arhitektura Moskvî » (U.R.S.S.), 1961, nr. 1, p. 23—25, 7 fig.,

PIAŢĂ ACOPERITĂ LA COVENTRY, « The Architect and building news» (Anglia), 1959, nr. 16, p. 515—517, 7 fig.,

PIAŢĂ DE LEGUME LA SIGHIŞOARA, « Arhitectura R.P.R. » (R.P.R.), 1960, nr. 3, p. 46, 3 fig.

PIEŢELE DE VARĂ PENTRU LEGUME ŞI FRUCTE LA MOSCOVA, «Gorodskoe hozeaistvo Moskvî» (U.R.S.S.), 1960, nr. 9, p. 356—359, 6 fig.

Popadiuk J.: RESTAURANT LA SOPOT, « Architektura » (R.P.P.), 1961, p. 7—8, 3 fig.

PROIECT PENTRU O PIAŢĂ ACOPERITĂ LA NANTERRE, « Interbuild » (Anglia), 1959, nr. 1, p. 14—19, 6 fig.

Repninski G.; NOUL HOTEL-RESTAURANT « KOPITOTO » VITOŞA « Arhitektura » (R.P.B.), 1960, nr. 2, p. 12—18, 18 fig.

RESTAURANTUL « MÖVENPICK » LA DREIKOENIG-ZÜRICH, « Innenarchitektur » (R.F.G.), 1960, nr. 5, p. 350—354, 17 fig.

RESTAURANTE PE MALUL MĂRII (CONCURS), « Kohnhusai kentiku » (Japonia),1961, nr. 5, p. 56—57, 3 fig.

RESTAURANTE PENTRU STUDENŢI. CETATEA UNIVERSITARĂ DIN BAGDAD, «Casabella » (Italia), 1960, nr. 242, p. 26—27, 5 fig.

STUDIU PENTRU RESTAURANTE, CABANE ŞI BARURI, « Deutsche Bauzeitschrift » (R.F.G.), 1961, nr. 6, p. 797—820,

SPOLECNE STROVAVANI, (Alimentaţie publică), VSTUP, Praga, 1957, 246 p., Bibl. C.D.C.A.S. II-1301.

VI. DIVERSE

Bogdanov N. S.: ORGANIZAREA ŞI AMENAJAREA MAGAZINELOR DE PRODUSE INDUSTRIALE ÎN OCCIDENT, « Gorodskoe hozeaistvo Moskvî », 1958, nr. 2, p. 35—40, 11 fig.

Borodaci A.: NOUA POŞTĂ DIN MOSCOVA, « Arhitektura S.S.S.R.» (U.R.S.S.), 1961, nr. 8, p. 47—48.

Goldenberg A.: PROIECTUL UNEI LIBRĂRII LA ODESA « Stroitelstvo i Arhitektura» (R.S.S.U.), 1961, nr. 4, p. 36—37, 4 fig.

Kasper H. şi H. Schulz: BUCHLÄDEN DURCHDACHT UND GESTALTET (Librării bine studiate şi proiectate), Berlin, 1958, 103 p. Bibl. C.D.C.A.S. II-513,

LIBRĂRIA HOEPLI DIN MILANO, «Domus» (Italia), 1960, nr. 367, p. 21—28, 16 fig.

MAGAZINUL DE OPTICĂ « OPTERION » DE LA BRUXELLES », « La Maison» (Belgia), 1960, nr. 4, p. 122—124, 6 fig.

MAGAZIN DE FLORI, «L'Architecture française », 1959, nr. 199—200, p. 22—23, 7 fig.

MAGAZIN PENTRU APARATE OPTICE, « L'Architecture française», 1959, nr. 199—200, p. 86—88, 8 fig.

MAGAZIN PENTRU APARATE DE RADIO, «L'Architecture française », 1959, nr. 199—200, p. 34—37, 2 fig.

PIAŢA DE FLORI DE LA SAN REMO, «L'Architecture d'aujurd'hui » (Franţa), 1960, nr. 88, p. XLVII, 5 fig.

Schmidt W.: ÖFFENTLICHE BAUTEN, (Clădiri publice. Clădiri de poştă), Ravensburg, 1949, 157 p., 333 fig. Bibl. C.D.C.A.S. D-2298.

Snibbe W. Richard: SMALL COMMERCIAL BUILDINGS (Clădiri comerciale mici — construite în ultimii 20 de ani) New York, Reinhold, 1956, 216 p, fotografii, Bibl. C.D.C.A.S. D-3822,

UN OFICIU POŞTAL, « Architecture-Bâtiment-Construction »(Canada), 1961, nr. 178, p. 57, 3 fig.

GRADOSTROITELNÎE PROBLEMÎ RAZVITIA LENINGRADA

(Probleme urbanistice în dezvoltarea Leningradului)

Sub redacţia lui V.A. Vitman şi B.V. Muraviov, Gosstroiizdat, Moskva, 1960, 164 p.

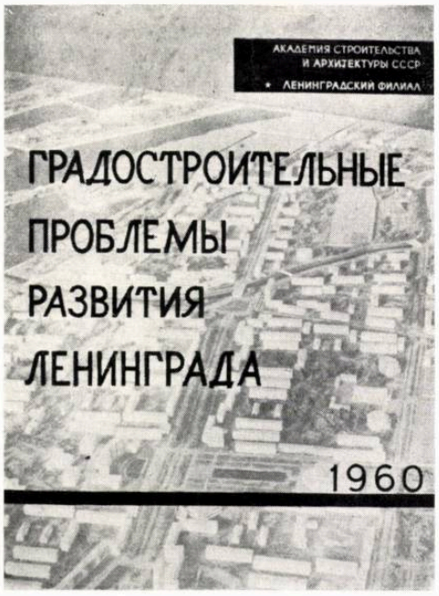

Lucrarea este o culegere de articole în care se analizează principalele aspecte urbanistice ale dezvoltării Leningradului în lumina principiilor generale de urbanism. Sînt studiate, între altele, problemele repartiţiei şi limitării creşterii teritoriale a marilor oraşe, problemele amplasării şi sistematizării oraşelor-satelit, amenajării şi sistematizării cartierelor de locuinţe, perfecţionării transportului urban, protecţiei locuinţelor împotriva zgomotului, creării de zone verzi în jurul oraşului etc. Iată titlurile cîtorva dintre articolele cuprinse în carte: Unele probleme de compoziţie a microraionului de locuit; Structura arhitecturală şi sistematizarea oraşului satelit; Organizarea odihnei populaţiei în afara oraşului; Sistematizarea şi construcţia marilor teritorii intermagistrale; Bazele planului general al dezvoltării Leningradului.

Biblioteca centrală de construcţii, arhitectură şi sistematizare, C-1763

Arh. R. Abramova: ASBESTOŢEMENT V SOVREMENNOI ARHITEKTURE (Azbocimentul în arhitectura contemporană), Moskovskii rabocii, Moskva, 1961, 88 p., 17 fig.

Uniunea Sovietică dispune de mari rezerve de azbest, din care se poate obţine un material de construcţie foarte valoros: azbocimentul. Detaliile, elementele, învelitorile de azbociment se folosesc la numeroase tipuri de construcţii. O mare parte din lucrare analizează, din punct de vedere constructiv şi arhitectonic, diferitele tipuri de panouri realizate pe baza acestui material. Se prezintă larg experienţa construcţiilor din U.R.S.S. şi din străinătate, în ce priveşte utilizarea azbocimentului, subliniindu-se efectele arhitectonice deosebite ce se pot realiza.

Biblioteca centrală de construcţii, arhitectură şi sistematizare A — 2844

Konrad Gatz: FARBIGE BAUTEN
(Construcţii colorate), Verlag Georg Callwey, München, 1960, 264 p., planşe colorate

În carte se tratează mai întîi tradiţiile colorării clădirilor în istoria arhitecturii şi probleme teoretice ale utilizării culorii. Această primă parte, cu caracter introductiv, este urmată de numeroase exemple de clădiri cu faţadele colorate, grupate pe categorii (blocuri de locuinţe, locuinţe individuale, construcţii şcolare, construcţii industriale, clădiri administrative etc.). O secţiune importantă a lucrării este consacrată tehnicii colorării clădirilor, luîndu-se în considerare, atît materialul pe care se aplică colorarea (beton, piatră, lemn, metal etc.), cît şi tipul de colorant folosit.

Biblioteca centrală de construcţii, arhitectură şi sistematizare D-3527

MONTAREA CONSTRUCŢIILOR DE LOCUINŢE DIN PANOURI MARI PREFABRICATE

Lucrare întocmită de ing. P. Gomoescu.
I.D.T., Bucureşti, 1961, 60 p.

Lucrarea prezintă sintetic experienţa şantierului experimental de construcţii «Pieptănari» al Trustului nr. 1 construcţii din Bucureşti în montarea blocurilor de locuinţe din panouri mari prefabricate. Se arată sistemul constructiv şi tipurile de panouri mari prefabricate folosite, tehnologia de montare a panourilor, organizarea muncii la montarea clădirilor. Un capitol special este consacrat inovaţiilor aduse de tehnicienii şantierului la montarea panourilor mari. Se dau indici de durată şi de productivitate la montaj, realizaţi la diferite blocuri.

Biblioteca centrală de stat III 42677

Kurt Siegel: STRUKTURFORMEN DER MODERNEN ARCHITEKTUR

(Forme structurale în arhitectura modernă)

Verlag Georg Callwey, München, 1960, 308 p., 600 schiţe şi fotografii.

În carte se analizează influenţa sistemelor moderne de construcţie asupra arhitecturii şi se arată căile pe care arhitectul le are de urmat pentru realizarea celor mai corespunzătoare forme structurale. Autorul studiază construcţiile lui Nervi, Maillart, Candela şi ale altor constructori, trăgînd concluzii interesante asupra modului în care orientarea tehnicii îşi găseşte expresia

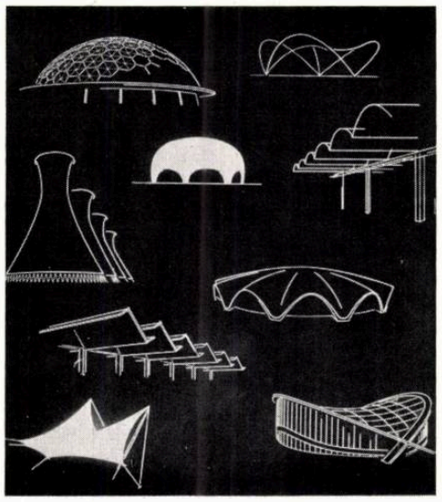

în concepţia arhitecturală, în cadrul diferitelor sisteme constructive şi avertizînd împotriva unor denaturări posibile.

Biblioteca centrală de construcţii, arhitectură şi sistematizare D-3677

STUDII ŞI CERCETĂRI DE ETNOGRAFIE ŞI ARTĂ POPULARĂ

Muzeul de artă populară al R.P.R., Bucureşti, 1960, 380 p., figuri.

Dintre studiile şi cercetările publicate în acest volum, cîteva tratează probleme de arhitectură populară. Astfel, în studiul « Gospodăriile cu ocol întărit din ţara noastră» (P.H. Stahl şi P. Petrescu) se prezintă răspîndirea acestui tip de clădiri şi se analizează modul cum s-a format, subliniindu-se că nu e vorba de imitarea unor forme străine, aşa cum s-a crezut iniţial, ci de construcţii rezultate din necesităţile de altădată ale ocrotirii vieţii şi avutului locuitorilor din regiunile de munte. Nota ştiinţifică « Observaţii cu privire la arhitectura şi interiorul din comuna Vrîncioara (Vâsui) — Vrancea» (Fl. Bobu Florescu şi M. Focşa) analizează tipurile de locuinţe din această comună, arhitectura exterioară şi de interior, elementele decorative folosite de meşterii locali, sistemul constructiv etc., identificînd trăsături originale valoroase.

O serie de referate se ocupă de ceramica populară, de evoluţia portului popular, de dezvoltarea etnografiei în R.P.R. etc.

Biblioteca centrală de stat III 30 595

Acad. Emil Condurachi: DESCOPERIRI ARHEOLOGICE ÎN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ
S.R.S.C., Bucureşti, 1960, 72 p., planşe

Destinată popularizării largi a descoperirilor arheologice din anii de după eliberare, ani de mare avînt în valorificarea moştenirii culturale a trecutului, cartea este una dintre puţinele lucrări de sinteză apărute în această direcţie. Sînt prezentate numeroase construcţii realizate pe teritoriul de astăzi al ţării noastre, ca de pildă aşezarea neolitică de la Hăbăşeşti, cetăţile antice greceşti de pe ţărmul Mării Negre, complexul monumental dac de la Grădiştea Muncelului şi celelalte cetăţi din munţii Orăştiei, remarcabilele construcţii din vremea Daciei romane, cetăţile feudale ale domnilor moldoveni şi munteni etc. Cartea cuprinde şi interesante planşe fotografice.

Biblioteca centrală de stat II 64251

V. Tasalov: ESTETIKA TEHNICIZMA

(Estetica tehnicismului)

Iskusstvo, Moskva, 1960, 152 p., 8 planşe

Lucrarea este un eseu care analizează curentul tehnicist, produs ideologic al capitalismului. Estetica tehnicismului este supusă unei critici multilaterale de pe poziţiile marxist-leniniste, dezbătîndu-se principiile tehnicismului şi dezvăluindu-se lipsa lor de consistenţă; se trec în revistă şi se apreciază critic unele « creaţii» ale curentului. Un capitol final elucidează problema unei juste corelaţii între tehnic şi estetic, pe baza practicii sovietice contemporane.

Biblioteca centrală de construcţii, arhitectură şi sistematizare A-2789

E. Torroja: LOGIK DER FORM

(Logica formei)

Ed. Callwey, München, 1961, 296 p.

Lucrarea analizează pe baza unui material exemplificativ foarte bogat, posibilităţile arhitectonice, statice, constructive, economice pe care le oferă diferitele tipuri de materiale (fierul, betonul armat, lemnul etc.). Se definesc şi se studiază de asemenea diferitele elemente de construcţie (fundaţia, zidul, arcul, bolta etc.) în strînsă legătură cu forma construcţiei. O deosebită atenţie se acordă corelaţiei dintre soluţiile constructive moderne şi expresia lor estetică. Printre categoriile de construcţii la care se referă autorul în aplicarea principiilor enunţate, se numără: poduri, apeducte, blocuri de locuinţe şi săli de spectacol.

Biblioteca centrală de construcţii, arhitectură şi sistematizare C 1873

Restaurări de monumente

La mănăstírea Cozia

Începînd din anul 1958, la mănăstirea Cozia se execută importante lucrări de restaurare. Din complexul acestui monument fac parte biserica mare, ridicată de Mircea cel Bătrîn în ultimii ani ai veacului al XIV-lea, modificată în timpul lui Constantin Brîncoveanu, paraclisul din colțul de S-E, ridicat de Mihnea în 1583, paraclisul din colțul de N-E al incintei, ridicat în 1710 de Brîncoveanu, și — în sfîrșit — bolnița, strălucit exemplar al arhitecturii romînești din veacul al XVI-lea, clădită în 1542 de Radu Paisie.

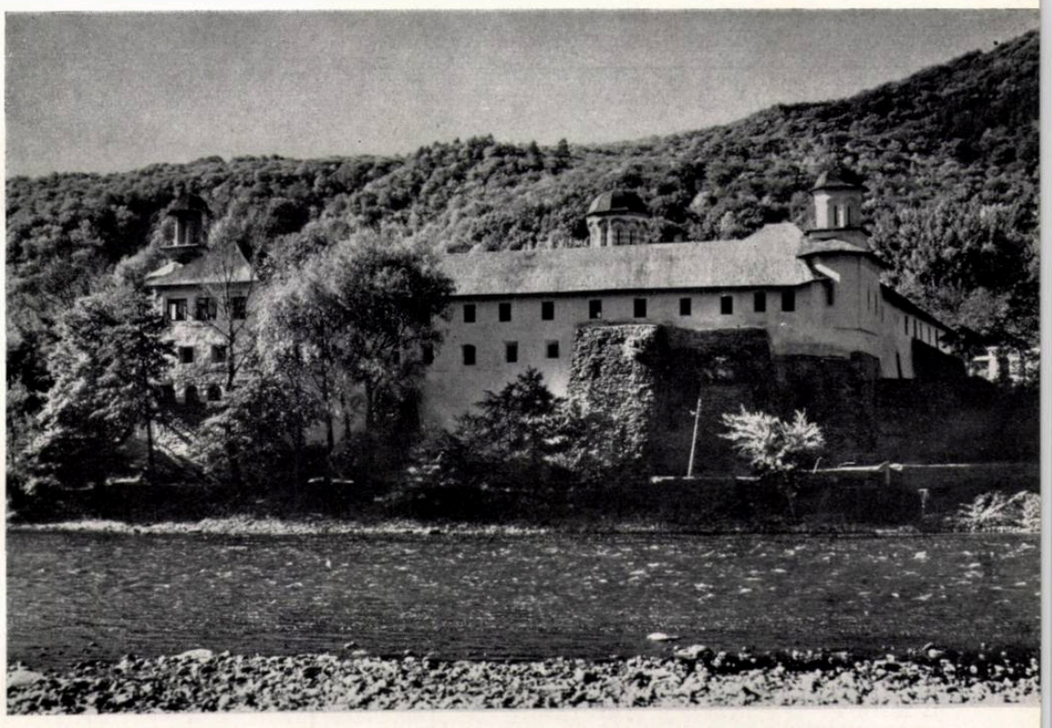

Mănăstirea Cozia

În cadrul lucrărilor de restaurare s-a reîntregit paraclisul lui Brîncoveanu, s-a consolidat și restaurat paraclisul lui Mihnea, s-a consolidat foișorul lui Mircea organizîndu-se în el un muzeu, s-au restaurat fațadele dinspre curte ale clădirilor de pe laturile de sud și est prin degajarea arcadelor de la etaje etc.

În etapa finală, din 1961, a lucrărilor, Direcția monumentelor istorice a restaurat bolnița, fîntîna și foișorul de pe latura de nord a incintei și a efectuat însemnate reparații și amenajări la biserica mare.

Lucrările de restaurare întreprinse aci vin să pună în valoare unul dintre cele mai vechi și frumoase monumente arhitecturale din țara noastră, mult cercetat de turiștii din țară și de peste hotare.

Ansamblul rupestru de la Basarabi — Detalii din interior

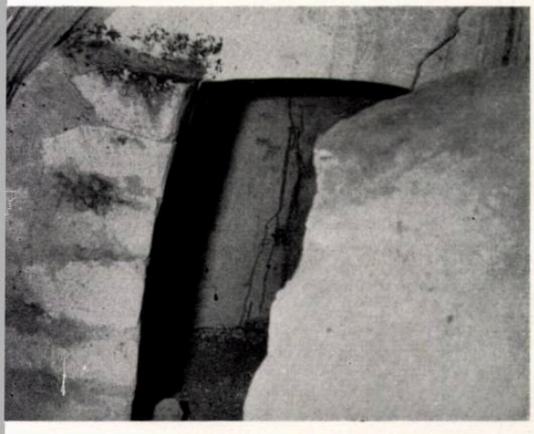

Ansamblul rupestru de la Basarabi

Una dintre cele mai interesante descoperiri arheologice din țara noastră, din ultimii ani, a fost dezvelirea ansamblului rupestru de la Basarabi (reg. Dobrogea).

Inițial, în 1957, cu prilejul începerii unui nou front de lucru al carierei de cretă de la Basarabi, în masivul de cretă a fost descoperită o încăpere de proporții reduse, de forma unei biserici. Pe pereții ei s-au găsit desene incizate, precum și inscripții slave. O dată cu continuarea cercetărilor, în perioada 1957—1961, săpăturile efectuate au dezvăluit un întreg ansamblu, alcătuit din încăperi de locuit, biserici, cavouri, pe un front de circa 400 m, care a stîrnit interesul specialiștilor din întreaga lume.

Pe lîngă inscripțiile cu caractere slave, s-au găsit altele cu caractere runice, grecești și arabe incizate pe pereți. Ansamblul rupestru de la Basarabi pare a fi fost locuit în perioade de cultură diferite. În orice caz, locul este legat de vremea în care s-a produs formarea poporului nostru și migrația popoarelor. Singura dată descoperită pînă în prezent indică secolul X; așezarea este însă, după toate probabilitățile, mai veche.

Problemele care s-au pus în legătură cu restaurarea monumentului au fost dintre cele mai grele. Creta, intrată în contact cu apa de ploaie și chiar cu umiditatea atmosferică, se înmoaie și se fărîmă. Înghețul și dezghețul tind să desăvîrșească distrugerea. De asemenea diverse microorganisme, mușchi și ciuperci, stimulate de umiditate, se dezvoltă, măcinînd roca.

Iată de ce primele măsuri au fost luate în direcția acoperirii ansamblului cu șoproane închise din lemn și executării unor drenuri betonate care evacuează apele pluviale ce se scurg de pe dealul în care sînt săpate încăperile. Aceste măsuri s-au dovedit foarte folositoare.

Actualmente, Direcția monumentelor istorice din C.S.C.A.S. are în curs de studiu un proiect de protejare definitivă a ansamblului, prin construcții care sînt menite, nu numai să protejeze așezarea, dar s-o și facă vizitabilă de către public.

Din cercetările întreprinse rezultă că stabilizarea rocii se poate realiza în bune condiții prin tratarea suprafeței cu o soluție plastifiată din poliacetat de vinil în acetonă, care cuprinde și un procent redus de nitrolac. Soluția poate difuza pe grosime de 5 mm, asigurînd mulțumitor stabilitatea particulelor superficiale corodate; astfel se pot conserva valoroasele inscripții și desene. Totodată se procedează la copierea desenelor cu ajutorul maselor plastice: masa plastică, de consistența unei smîntîni groase, se spoiește pe suprafața incizată, aplicîndu-se deasupra un strat de tifon; operația se repetă de trei ori; a doua zi după uscarea stratului, acesta se detașează, avînd perfect mulate în negativ cele mai fine detalii. Acest sistem are avantajul că asigură obținerea de copii de rigiditatea și grosimea unui carton, care se pot împături, îndosaria, strînge în sul, fiind stabile și flexibile.

Lucrările de degajare sînt în faza finală, urmînd ca în 1962 să fie urmate de executarea celor de protejare definitivă.

Ansamblul de la Basarabi

tehnica

PRIMA CLĂDIRE DIN PANOURI MARI PREFABRICATE DIN CONSTANȚA

Sistemul construirii blocurilor de locuințe din panouri mari ia o extindere tot mai mare în țara noastră. Numai la Brașov, peste 1000 de apartamente au fost construite după acest sistem. Bucureștiul, Ploieștiul, Iașul sînt de asemenea centre importante de promovare a construcției din panouri mari prefabricate, prin care se asigură o accelerare simțitoare a ritmului lucrărilor.

În cursul verii anului 1961 s-a construit prima clădire de locuit din panouri mari și la Constanța, după un proiect elaborat de un grup de tehnicieni din cadrul Intreprinderii de prefabricate și materiale de construcții (I.P.M.C.) — Palas. Executată de aceeași întreprindere, construcția cu două niveluri (patru apartamente) a fost dată în folosință la numai 18 zile de la începerea săpăturilor. S-au utilizat 13 tipuri de panouri, cu o greutate maximă de 2,8 t. Montajul s-a efectuat cu ajutorul unei automacarale. Greutatea construcției, inclusiv infrastructura, este de numai 1920 kg/m² suprafață desfășurată, iar costul a revenit la 36 300 lei pe apartamentul de două camere (29,10 m² suprafață locuibilă).

SE EXTINDE FOLOSIREA MASELOR PLASTICE

La blocurile din panouri mari construite de Direcția generală de construcții-montaj a Sfatului popular al capitalei în cartierul Grivița Roșie s-a experimentat cu succes, la cîteva apartamente, placarea pereților în băi cu plăci fibrolemnoase melaminate și emailate, care înlocuiesc faianța; aceste plăci sînt lipite cu adeziv pe bază de rășini sintetice. S-au experimentat de asemenea pardoseli din masă de șpaclu. La pardoselile noilor complexe de cămine studențești construite de D.G.M.C. a S.P.C. au fost utilizați 36000 m² de covor din policlorură de vinil pe suport textil.

SCHELĂ SUSPENDATĂ AVANTAJOASĂ

Pe șantierul de locuințe Mihai Bravu din capitală s-a experimentat la lucrările de tencuire a fațadei blocului P 2 o schelă alunecătoare suspendată. După terminarea unei părți din fațada construcției, schela alunecătoare a fost mutată pe o altă porțiune a clădirii, nemaifiind necesară montarea unei schele generale pe toată suprafața fațadei. Schela suspendată economisește manoperă și material lemnos, permițînd totodată accelerarea lucrărilor de tencuire.

CINEMATOGRAFE CU PLANȘEE PRECOMPRIMATE

Pe baza unui proiect refolosibil elaborat de « Proiect-București », s-au executat la București trei cinematografe cu 800 de locuri. Acoperișul sălilor este realizat printr-un planșeu casetat, cu armătura posttensionată pe două direcții. Deschiderea grinzilor este de 28 m în sens transversal și 38 m în sens longitudinal. Pentru precomprimare se utilizează sistemul Freyssinet, cu cabluri de cîte 12 fire SBP ancorate cu conuri metalice tip INCERC. Încercările efectuate au dat bune rezultate; la încărcarea planșeului cu 50% peste sarcina utilă, săgețile măsurate au fost de numai 30% din cele calculate.

PLĂCI DE MOZAIC PREFABRICATE

La întreprinderea « Marmura » din București a fost pus la punct procesul de confecționare a plăcilor prefabricate din mozaic pentru pardoseli, care au început să fie produse în cadrul unei noi secții. Ca materie primă se folosesc deșeuri. Dimensiunile plăcilor prefabricate sînt 30 × 30 × 3 cm. În cadrul aceleiași întreprinderi s-a experimentat fabricarea « Marmoroc »-ului, produs folosit la tencuieli ornamentale de diverse culori. Produsul se obține din mozaic fin aglomerat cu P.C.V.

PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ A PLĂCILOR DE ARMOCIMENT

La întreprinderea de prefabricate « Progresul » din capitală a fost amenajată o pistă exterioară pentru fabricarea industrială a plăcilor prefabricate din armociment, foarte avantajoase la acoperirea halelor industriale. Întrucît capacitatea pistei este redusă, se lucrează la amenajarea unei linii tehnologice speciale pentru producția plăcilor de armociment, în principala hală de fabricație a întreprinderii. La această linie, unde producția va fi în mare parte mecanizată, plăcile vor fi confecționate cu izolație termică.

ÎNTREPRINDERE MODERNĂ DE PREFABRICATE LA GALAȚI

În legătură cu necesitățile sporite de materiale de construcții eficiente în orașul și regiunea Galați, a fost dată în funcțiune o nouă unitate importantă: întreprinderea de prefabricate din Galați. Aci vor fi produse panouri mari de beton armat gata finisate, fîșii de planșeu cu goluri, stîlpi pentru rețele electrice. Noua întreprindere dispune de două linii moderne de fabricație a elementelor prefabricate, de o stație mecanizată pentru sortarea balastului și o fabrică de preparare a betoanelor.

CENTRALĂ DE BETON DIN ELEMENTE PREFABRICATE

Un colectiv de tehnicieni din cadrul Trustului nr. 1 construcții al D.G.M.C. a conceput și realizat pe șantierul Pieptănari (București) un nou tip de centrală de beton demontabilă, executată din elemente prefabricate de beton armat. Buncărele siloz pentru ciment, amplasate lîngă betoniere, sînt de asemenea executate din elemente prefabricate de beton armat. Confecționarea betonului este realizată după o tehnologie modernă.

DE PESTE HOTARE

TAVANE PREFABRICATE DIN MATERIALE PLASTICE

În urma unui concurs de proiecte desfășurat la Moscova s-au recomandat soluții de tavane independente de planșeele portante, care asigură obținerea unei izolări fonice bune în clădirile de locuit. Foarte avantajoase s-au dovedit tavanele prefabricate din materiale plastice ușoare, de forma unor panouri de dimensiunile unor camere; aceste panouri sînt prevăzute cu nervuri, spațiul dintre nervuri fiind umplut cu materiale plastice ușoare.

O NOUĂ CATEDRĂ LA INSTITUTUL DE ARHITECTURĂ DIN MOSCOVA

Începînd din anul de învățămînt 1961/1962, la Institutul de arhitectură din Moscova funcționează o nouă catedră. Este vorba de catedra de construcții agricole, care va pregăti cadre de arhitecți pentru sistematizarea și construirea centrelor populate rurale.

CONSTRUCȚIILE DIN PÎNZE SUBȚIRI PREFABRICATE ÎN DEZBATEREA UNUI SIMPOZION INTERNAȚIONAL

La Dresda (R.D. Germană) s-a ținut un simpozion internațional consacrat construcțiilor din pînze subțiri prefabricate, despre desfășurarea căruia au relatat numeroase publicații de specialitate. Printre temele dezbătute cu acest prilej, sînt de menționat: materialele folosite la construcțiile din pînze subțiri prefabricate; fabricarea elementelor pînzei subțiri; montajul construcțiilor din pînze subțiri; descrierea unor construcții remarcabile de acest tip; economicitatea sistemului și posibilitățile de industrializare.

O NOUĂ METODĂ DE CONSOLIDARE A TERENULUI

Un procedeu eficient de consolidare a terenului cu sticlă solubilă a fost pus la punct de specialiștii unguri. Cînd terenul este prea slab pentru a suporta greutatea unei construcții, el poate fi consolidat cu sticlă solubilă, care, ulterior, se întărește prin acțiunea unor substanțe chimice, consolidînd astfel terenul. Se evită în felul acesta tasările, care pot periclita construcțiile ridicate pe astfel de terenuri. Introducerea sticlei solubile se face cu ajutorul unor electrozi tubulari. Noua metodă de consolidare a fost experimentată cu succes.

STICLOPORȚELANUL

În cadrul uzinei « Avtosteklo » din Konstantinovo (U.R.S.S.) a fost produs, pe baza unei tehnici speciale, « sticloporțelanul », un nou material valoros. Acesta se utilizează pentru confecționarea de izolatori, glafuri pentru ferestre, plăci pentru pardoseli și coșuri. Rezistența la încovoiere a sticloporțelanului este de 1000 — 1500 kg/cm²; el rezistă de asemenea la temperaturi pînă la 300°C.

expoziții

EXPOZIȚIE DE CONSTRUCȚII AGROZOOTEHNICE

La sfîrșitul lunii octombrie a fost prezentată la București expoziția « Construcții agrozootehnice în țările membre ale C.A.E.R. », organizată de Comisia Permanentă pentru Construcții a C.A.E.R., care se expune succesiv în țările membre ale C.A.E.R. Numeroase planuri, schițe, fotografii, machete au înfățișat cele mai noi și eficiente soluții de realizare a clădirilor din sectorul agrozootehnic.

În cadrul expoziției au figurat proiecte de construcții universale realizate în U.R.S.S. și R.S.C.S. Acestea se pot asambla din cîteva tipuri de prefabricate, ceea ce asigură industrializarea construcțiilor agrozootehnice. Soluții interesante aduc și grajdurile din R.D.G. cu stîlpi încastrați în teren, precum și studiile poloneze de structuri din pînze autoportante.

Printre proiectele și construcțiile prezentate în expoziție, sînt de remarcat: construcții pentru păstrarea și prelucrarea produselor agricole (combinate viticole, silozuri, stații de calibrat porumb etc.); construcții avicole de mare capacitate, cu mecanizare interioară; ferme de taurine în stabulație liberă sau legată, cu mecanizarea furajării, a evacuării și a mulsului; complexe pentru creșterea porcilor, de tip industrial, în construcții combinate sau în construcții economice provizorii, cu un înalt grad de mecanizare; construcții folosind materiale plastice (la sere și răsadnițe) și construcții cu folosirea largă a materialelor locale. O serie de interesante aspecte de construcții agrozootehnice sînt prezentate de R.P. Chineză și R.P.D. Coreeană.

Țara noastră a expus fotografii și machete ale unor construcții zootehnice, combinate viticole, centre de producție G.A.S. și S.M.T. realizate de proiectanții și constructorii noștri.

VITRINĂ-EXPOZIȚIE LA PLOIEȘTI

În cursul lunii septembrie 1961 s-a amenajat în centrul orașului Ploiești o vitrină-expoziție cuprinzînd machete și schițe, care s-a bucurat de o deosebită atenție din partea publicului. După cum se știe, în viitorii cîțiva ani, la Ploiești se vor construi circa 3300 de apartamente. Expoziția a prezentat modul în care D.S.A.P.C.-Ploiești a conceput sistematizarea și proiectarea noilor ansambluri de locuințe. Se va asigura tot confortul necesar locatarilor, prevăzîndu-se, de pildă, vestibulul cu spații pentru frigider și mașină de spălat rufe, bucătării cu suprafața de peste 6 m² etc. Fațadele blocurilor vor fi finisate într-o gamă variată de culori pe bază de acetat de vinil. Accentul care se pune pe introducerea tehnicii noi este ilustrat de faptul că în 1962 se vor construi 400 de apartamente din panouri mari, de peste două ori mai mult decît în 1961.

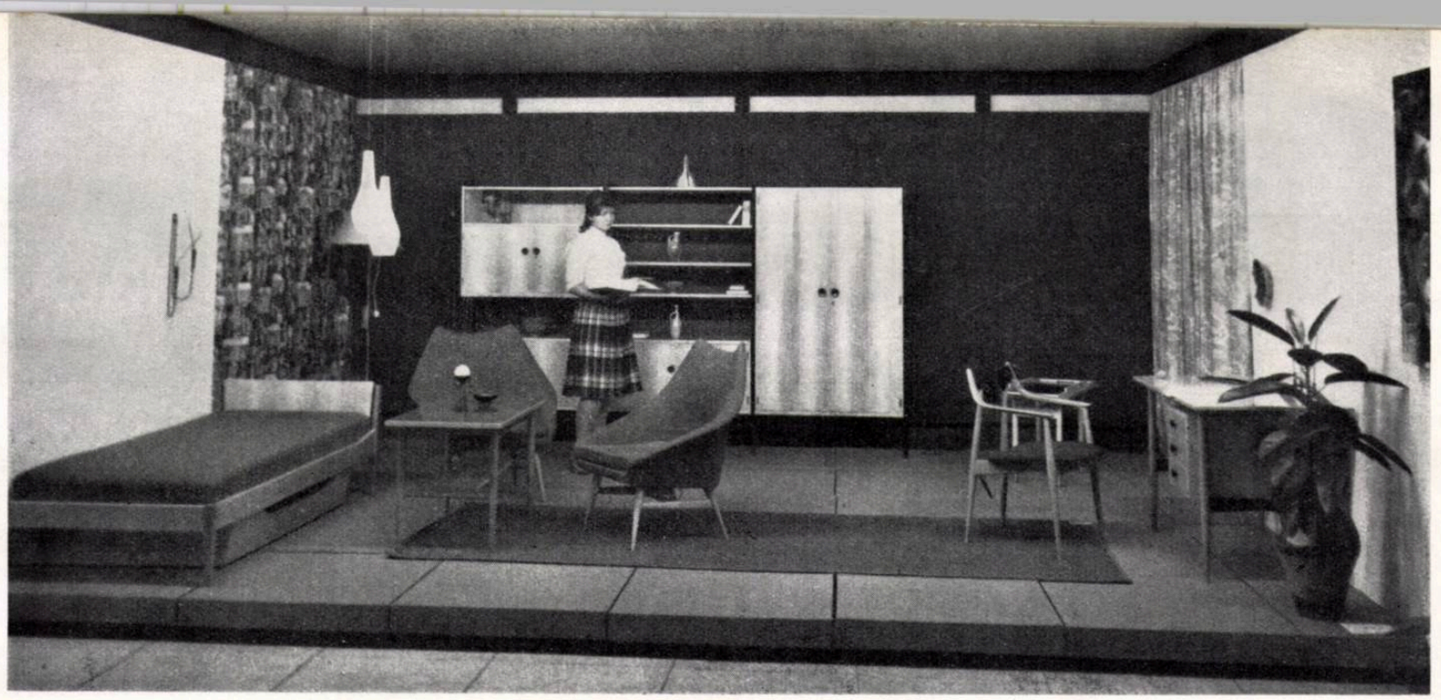

Concepția decorativă căreia îi sînt subordonate elementele: mobilă, covor, perdea, corp de lampă etc. este una singură; de aici rezultă aspectul unitar al interiorului

EXPOZIȚIA «ARTĂ DECORATIVĂ ȘI MOBILIER» DIN R.P. UNGARĂ

Între 17 octombrie și 5 noiembrie 1961 a avut loc — în sala «Dalles» — expoziția de «Artă decorativă și mobilier din Republica Populară Ungară». Acest eveniment se situează printre cele mai remarcabile manifestări ale anului, în acest gen, constituind un bun prilej de schimb de principii și experiențe în domeniul gîndirii și execuției echipamentului casnic contemporan. Cele cîteva exemple ce se oferă privirii vizitatorilor sînt toate, mostrele unui singur sistem de gîndire a problemei echipamentului de locuință, sistem pe care l-am putea concretiza astfel: dimensionare foarte atentă a obiectelor de mobilier, obiecte concepute pentru a putea fi asamblate după necesități și spațiu disponibil și care — confecționate din materiale plăcute, dar necostisitoare — contribuie alături de calitatea tapițeriei, a covoarelor, perdelelor și corpurilor de lampă, la realizarea unor interioare vesele, optimiste și — în mod cert — convenabile ca posibilități de achiziționare.

Am remarcat și apreciat pe rînd: scaunele și fotoliile proiectate de Mozer Laszlo, masa și scaunele de oțel-beton cu împletitură și perne de material spongios (Kocsis Bela), bucătăria din elemente asamblabile, concepută de Nagy Balint, sistemul asamblabil de obiecte și calitatea rezolvării seriilor de mobilă ale proiectanților Perestegy Iozsef, Bodnar Ianos, Burian Edith, Horwath Jenö.

De fapt, ne-a plăcut toată expoziția, considerînd-o un adevărat mesaj de bun simț și bun gust pe care l-am salutat cu entuziasm.

M. E.

In acest exemplu este de reținut materializarea principiului de «mobilă continuă» realizat din corpuri asamblabile ce formează o unitate plastică

Unul din scaunele-fotolii prezentate în expoziție de Mozer Laszlo

Mobilier de bucătărie rezolvat sub forma unor elemente asamblabile și cu ajutorul cărora se obțin spații de lucru și depozitare corespunzătoare posibilităților și necesităților respective

de peste hotare

U. R. S. S.

În luna noiembrie 1961, la Casa Arhitectului din București a fost deschisă expoziția « Aspecte din U.R.S.S.» cuprinzînd numeroase fotografii realizate de arhitecții romîni care au vizitat Uniunea Sovietică în 1961, în cadrul deplasărilor de studii.

Expoziția a prezentat fotografii de monumente istorice, precum și de construcții și ansambluri arhitecturale noi din orașele Moscova, Leningrad, Riga, Kiev.

Prezentăm cîteva din aceste fotografii.

1 | 2
5
3 | 4 6

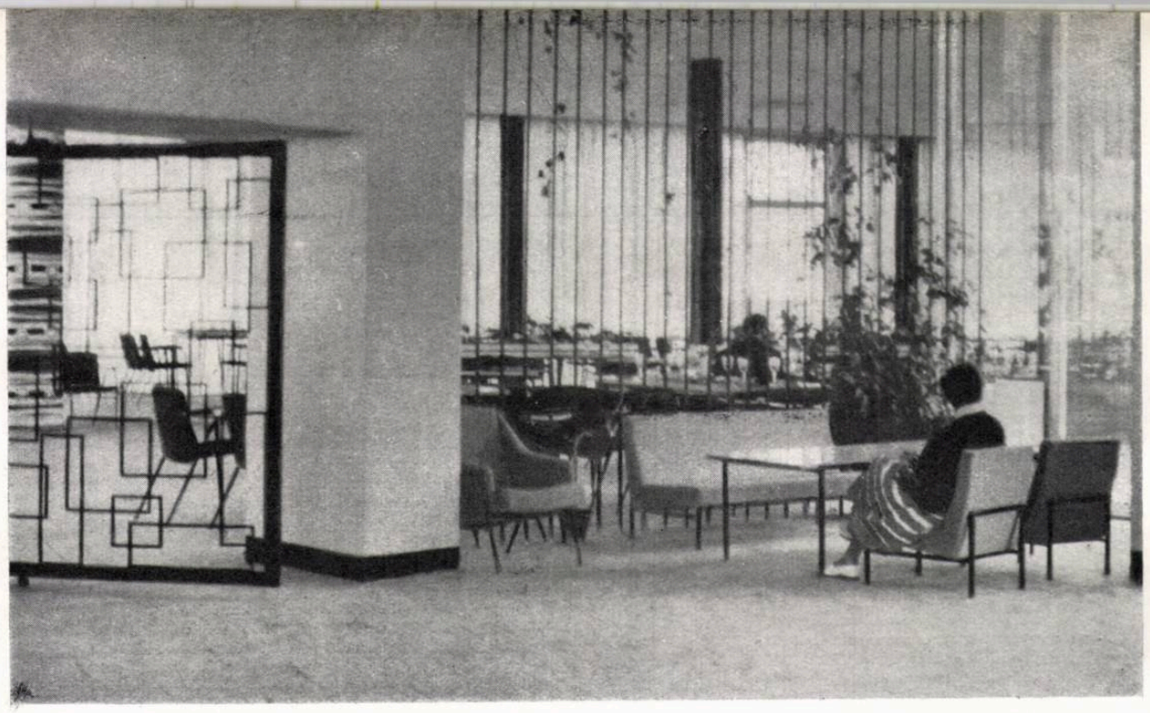

1 — Noul hotel «Tinereţe» din Moscova
2 — Vedere interioară din holul hotelului
3 — Moscova — Vedere de noapte
4 — Noi blocuri de locuinţe
5 — Noua sală a sporturilor din Kiev
6 — Holul de intrare a sălii de sport

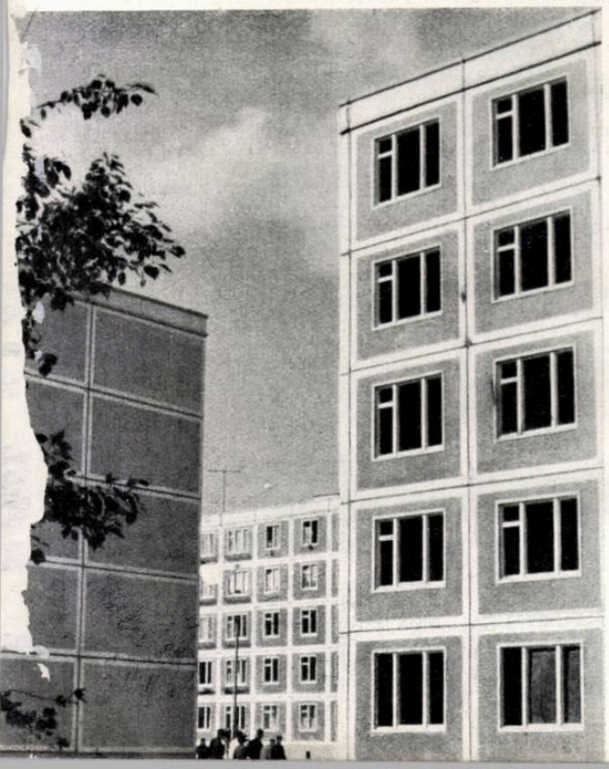

ADUNĂRI GENERALE ÎN CERCURILE ȘI FILIALELE UNIUNII ARHITECȚILOR

În filialele și cercurile U.A. au avut loc adunări generale în care birourile filialelor și cercurilor au prezentat dări de seamă de activitate precum și — în cele mai multe locuri — referate asupra problemelor locale de creație. La discuții, au luat parte numeroși participanți. De asemenea, adunările generale au ales noile birouri ale filialelor și cercurilor. La adunările generale au participat reprezentanți ai comitetului de conducere al Uniunii, iar în calitate de invitați, reprezentanți ai organizațiilor P.M.R., ai sfaturilor populare, ai filialelor și cercurilor A.S.I.T. și ai altor uniuni și organizații.

Sintetizînd concluziile ce se desprind din dările de seamă și discuțiile care au avut loc, se constată că în unele filiale și cercuri (Constanța, Ploiești, Brașov, Proiect-București, I.S.C.A.S., C.S.C.A.S.) au existat în diferite perioade acțiuni și manifestări interesante și utile. Pe de altă parte, unele filiale și cercuri (Galați, Iași, Tg. Mureș, I.S.P.E., IPROCHIM) duc o activitate slabă. În general, Biroul U.A. consideră că activitatea filialelor și cercurilor, nu s-a ridicat încă la nivelul necesar, atît din punctul de vedere al satisfacerii așteptărilor membrilor, cît și din punctul de vedere al unei contribuții la realizarea obiectivelor Uniunii. Această problemă este deosebit de acută în ceea ce privește filialele din țară, ai căror membri nu se pot bucura pe deplin de activitatea centrală a Uniunii, cît și în ceea ce privește cercurile din București din institutele cu profil specific (mai ales cele industriale) unde arhitecții au nevoie de o activitate diferențiată pe ramuri specifice. Noile birouri alese, trebuie deci să organizeze activitatea filialelor și cercurilor la un nivel calitativ nou. De asemenea, ele trebuie să fie sprijinite mai mult de conducerea U.A. pentru a atinge un asemenea rezultat.

Discuțiile asupra problemelor de creație, desfășurate în adunările generale, au avut rolul să clarifice anumite probleme locale și să pregătească discutarea acelora care au o importanță mai largă.

NOILE BIROURI ALE CERCURILOR ȘI FILIALELOR U.A.

Au fost alese birourile filialelor și cercurilor în următoarea componență:

I. FILIALE

Arad oraș: E. Ujj, secretar, M. Cristea, L. Novak
Argeș: D. Prodescu, secretar, St. Jojică, R. Udroiu
Banat: H. Cocheci, secretar, D. Georgescu, R. Grumezea, I. Izvernariu, N. Porumb
Brașov: D. Cristescu, secretar, Ad. Drăcea, Fl. Ionescu, Ad. Mîrza, E. Szigeti
Cluj: I. Paiu, secretar, St. Gonosz, M. Laurian, Dr. Popovici, V. Salvan jr.
Dobrogea: Gh. Dumitrașcu, secretar, D. Chituc, Gh. Nichitovici, I. Răducanu, M. Stancu
Galați: M. Constantinescu, secretar, I. Mohor, A. Pop
Iași: G. Pohrib, secretar, Cl. Chiriac, V. Faliboga, V. Nacu, F. Schor
Mureș-Autonomă Maghiară: I. Kerestes, secretar, A. Havas, L. Popescu
Oltenia: V. Suciu, secretar, C. Dobrinescu, C. Pîrvulescu
Ploiești: I. Tabacu, secretar, M. Daia, Fl. Mărgineanu, I. Popa, Gh. Socolescu
Suceava: A. Petruc, secretar, Z. Tăbîrcă, V. Toader

II. CERCURI TERITORIALE

Bacău: L. Niculiu, secretar
Crișana: C. Orban, secretar
Hunedoara: Vl. Perceac, secretar
Maramureș: Al. Klein, secretar.
Sibiu: O. Czekelius, secretar

III. CERCURI DIN INSTITUȚII

Institutul Proiect-București: C. Moșinschi, secretar, M. Dima, P. Focșa, Y. Goldenberg, N. Opreanu, I. Șerban, E. Voinescu
I.S.C.A.S.: L. Popovici, secretar, A. Florian, Gh. Lichiardopol, P. Manu, H. Marcus, S. Păun, E. Stoenescu
C.S.C.A.S.: L. Schwarz, secretar, Al. Budișteanu, A. Kereaschi, C. Lupescu, R. Mănciulescu, C. Rădulescu, Tr. Vlăduț
I.P.C.M.C.: Vl. Protopopescu, secretar, E. Arvanitache, A. Ciortan, I. Găleșanu, V. Stratu
D.S.A.P.C. București: G. Contescu, A. Trișcu
Institutul de Arhitectură: «Ion Mincu»: R. de Simon, secretar, N. Lupu, T. Olteanu
IPROMET: P. Mihalik, secretar, C. Ionescu, E. Zega
IPROCHIM: N. Stoicescu, secretar, R. Ciobanu, O. Georgescu, A. Popescu
I.S.P.F.: Fl. Trișcu, secretar, S. Ionescu, N. Vasilescu
I.P.T.T.C.: Fl. Simionescu, secretar, A. Almalek, C. Stanciu
I.P.I.A.: Al. Costinescu, secretar, C. Bețea, A. Mureșanu
I.S.P.E.: I. Gheorghe, secretar, P. Petrescu, D. Popa-Necșa
S.A.S.-București: C. Bălan, secretar, I. Marinescu, A. Smîntînescu
I.P.I.U.: D. Stănescu, secretar, T. Georgescu, I. Ionescu
I.C.P.S.H.: D. Stănciulescu, secretar, D. Bădulescu, V. Pieptan
I.P.R.O.M.I.N.: V. Vasilescu, secretar
M.A.I.: M. Sulescu, secretar
M.F.A.: E. Tănăsescu, secretar
Decorativa: R. Crăiniceanu, secretar
Școala medie de arhitectură și urbanism: Al. Culescu, secretar
Ministerul Sănătății: T. Marinescu, secretar
Ministerul Comerțului: E. Hartman, secretar
Ministerul Învățămîntului și Culturii: M. Grigorescu, secretar
Întreprinderea «Marmora»: I. Popovici, secretar.

ACȚIUNI PENTRU POPULARIZAREA ARHITECTURII

Se intensifică acțiunea de popularizare a arhitecturii în rîndurile maselor populare. În acest scop, Uniunea solicită pe membrii săi să publice articole despre realizările și problemele arhitecturale, în reviste și ziare și să expună în public conferințe cu teme arhitecturale. Unii arhitecți au și scris articole care au apărut în Contemporanul și alte publicații; alții au expus conferințe publice în cadrul S.R.S.C. De asemenea, Uniunea pregătește și cîteva expoziții.

Este recomandabil ca filialele și cercurile U.A. să manifeste inițiativă în această privință. Filialele trebuie să organizeze o activitate de popularizare pe plan local (articole în presa locală, conferințe publice în colaborare cu S.R.S.C. sau în cluburile marilor întreprinderi etc.). Cercurile din București și îndeosebi cele mari, care au posibilități corespunzătoare, să organizeze cu mijloacele lor, expoziții-vitrine în locurile principale ale orașului, în casele raionale de cultură și în cluburile întreprinderilor, precum și publicarea în presă a unor materiale despre activitatea de arhitectură din institutul lor.

În general trebuie să se urmărească a se prezenta publicului cele mai bune realizări ale arhitecturii și a se răspîndi în masă concepțiile care stau la baza creației contemporane a arhitecturii.

PREMIILE ANUALE ACORDATE DE UNIUNEA ARHITECȚILOR

În luna decembrie 1961, juriile numite de conducerea U.A. au acordat premii de stimulare pentru cele mai bune lucrări de arhitectură și urbanism, după cum urmează:

1. Premiile anuale ale U.A. pe 1961

I. Obiecte și ansambluri arhitecturale

— Premiul de 10.000 lei, proiectului «Ansamblul de 10.000 paturi la Mamaia» — I.S.C.A.S. Colectiv de autori: arhitecții C. Lăzărescu, L. Popovici, L. Staadeker, A. Toma, V. Constantinescu, M. Laurian, V. Petrea, A. Ionescu, C. Ionescu.

— Premiul de 6.500 lei, proiectului «Circul de stat» Institutul Proiect-București. Colectiv de autori: arhitecții N. Porumbescu, C. Rulea, S. Bercovici, N. Pruncu; coautor: arh. A. Aioanei.

— Premiul de 5.000 lei, proiectului «Combinatul pentru industrializarea lemnului — Tg-Jiu» I.S.P.F., autor: arh. N. Vasilescu.

II. Pentru stimularea proiectării tip, a folosirii soluțiilor tehnice avansate, precum și a activității tinerilor arhitecți din D.S.A.P.C.-uri, au fost acordate premii speciale:

— Premiul de 7.000 lei, proiectului «Secțiuni directive de locuințe» I.S.C.A.S. Colectiv de autori: arhitecții Gh. Negreanu, M. Caffé, V. Petrovici, St. Morariu.

— Premiul de 8.000 lei, proiectului «Bloc Pieptănari-bară îngustă» I.P.C.M.C. Colectiv de autori: arhitecții D. Iovănescu, E. Arvanitache și ing. E. Țițariu.

— Premiul de 8.000 lei, proiectului «Bloc prototip 192 ap. Grivița Ateliere» I.P.B. Colectiv de autori: arhitecții T. Ricci, W. Juster și ing. G. Aznavorian.

— Premiul de 4.500 lei, proiectului «Locuințe în zona gării Constanța» D.S.A.P.C. Constanța. Colectiv de autori: arhitecții S. Manolescu, I. Răducanu, D. Rusovan.

— Premiul de 3.000 lei, proiectului «Stadion la Galați» D.S.A.P.C. Galați. Colectiv de autori: arhitecții O. Chivu, A. Paraschiv.

— Premiul de 2.000 lei, proiectului «Fabrica de piine Oradea» D.S.A.P.C.-Oradea, autor arh. N. Niculin.

De asemenea, pentru alte lucrări valoroase au fost acordate mențiuni constînd din finanțarea integrală sau parțială a unor deplasări de studii în străinătate în 1962. De aceste mențiuni beneficiază un număr de 7 autori și anume: arhitecții V. Agent (Ansamblu de locuințe Ștefan cel Mare București), M. Bucur (proiect tip de cinematograf cu 450 locuri), St. Gane și C. Dobrescu (Centrala turbosuflate Reșița), L. Niculiu (Spital de copii Bacău), A. Stan (proiect tip pentru cămin 300 locuri), Cl. Stănescu (Centru Bacău, str. Mărășești).

2. Premii pentru cele mai valoroase lucrări de urbanism.

— Un premiu de 9.000 lei, proiectului «Schița de sistematizare a orașului Ploiești», I.S.C.A.S.. Colectiv de autori: arhitecții S. Marcovici, C. Săvescu, L. Sahaghian.

— Un premiu de 5.000 lei, proiectului «Schița de sistematizare a orașului Baia Mare» I.S.C.A.S. Autor Sena Farb.

De asemenea, pentru alte lucrări valoroase au fost acordate mențiuni, constînd din finanțarea integrală sau parțială a unor deplasări de studii în străinătate în 1962. De aceste mențiuni beneficiază arhitecții: G. Bertumé (schița de sistematizare a orașului Oradea), L. Haber (schița de sistematizare a orașului Arad), B. Grünberg, N. Florescu și Gh. Dorin (schița de sistematizare a orașului Onești).

3. Premii pentru cele mai bune acuarele, desene și fotografii prezentate pentru expoziția anuală pe 1961.

— Acuarele și desene: arhitecții R. Cosma (1.500 lei), L. Vasilescu (1.000 lei), D. Iovănescu și B. Gheorghiu (cîte 750 lei).

— Fotografii: arhitecții M. Stănescu (1.000 lei), S. Julman și D. Ioanovici (cîte 750 lei), R. Cărăușu, M. Stănescu și N. Niculin (cîte 500 lei), M. Laurian, Cl. Stănescu, C. Teodorescu și R. Ghelman (cîte 250 lei).

Reamintim cu acest prilej că în mai 1962, se vor acorda premii pentru cele mai bune expoziții cu lucrări personale ale arhitecților realizate la Casa Arhitectului.

ACTIVITATEA CASEI ARHITECTULUI

În cursul lunilor ianuarie și februarie 1962 au avut loc următoarele manifestări:

CONFERINȚE

În ciclul: «Probleme de materialism dialectic», conferințele:

9.I. «Legea trecerii schimbărilor cantitative în schimbări calitative». Conferențiar, conf. univ. Ion Rebedeu.

6.II. «Legea negării negației». Conferențiar, conf. univ. Ion Rebedeu.

În ciclul «Metode și soluții noi în proiectarea arhitecturală și urbanistică», conferințele

23.I. «Probleme economice ale sistematizării orașelor». Conferențiar arh. Boris Grünberg.

13.II «Perspectivele dezvoltării așezărilor rurale din R.P.R. ca rezultat al mecanizării și transformării socialiste a agriculturii». Conferențiar, arh. Mauriciu Silianu.

20.II «15 zile în U.R.S.S.» Conferențiari, arhitecții G. Petrașcu, Al. Iosif.

7.II «Studii de istoria arhitecturii din Italia și Grecia». Conferențiar arh. Gh. Curinschi.

DISCUȚII DE CREAȚIE

16.I Secția de construcții și ansambluri de construcții industriale: discuție asupra «Halelor universale». Referent, ing. Petre Vernescu.

30.I Secția de construcții social-culturale: discuție despre «Probleme ale proiectării cinematografelor». Referent, arh. Mariana Bucur.

EXPOZIȚII

Ianuarie — februarie — «Expoziția anuală de arhitectură, Premiile anuale ale U.A. pe 1961».

Pe baza acordului de colaborare între uniunile de arhitecți din R.P.R. și R. P. Ungară, între 20 și 23 decembrie 1961, arh. T. Weiner, arhitect șef al orașului Donaujvaros, a ținut conferințe pentru a prezenta arhitecților romîni aspecte din activitatea arhitecților maghiari. Asemenea conferințe au avut loc la București (la Casa Arhitectului) și la Constanța. Cu acest prilej arh. T. Weiner a vizitat cîteva din cele mai importante realizări ale noii arhitecturi romînești din București și de pe litoralul Mării Negre.

ÎNCETAREA DIN VIAȚĂ A LUI JEAN TSCHUMI

Secretariatul general al U.I.A. ne informează cu regret că arhitectul Jean Tschumi, fost președinte al U.I.A., a încetat din viață la Lausanne la 25 ianuarie a.c.

ÉSZAKI-KÖNYVTÁR

RADIO RECEPTORUL

fantezia CU PICUP

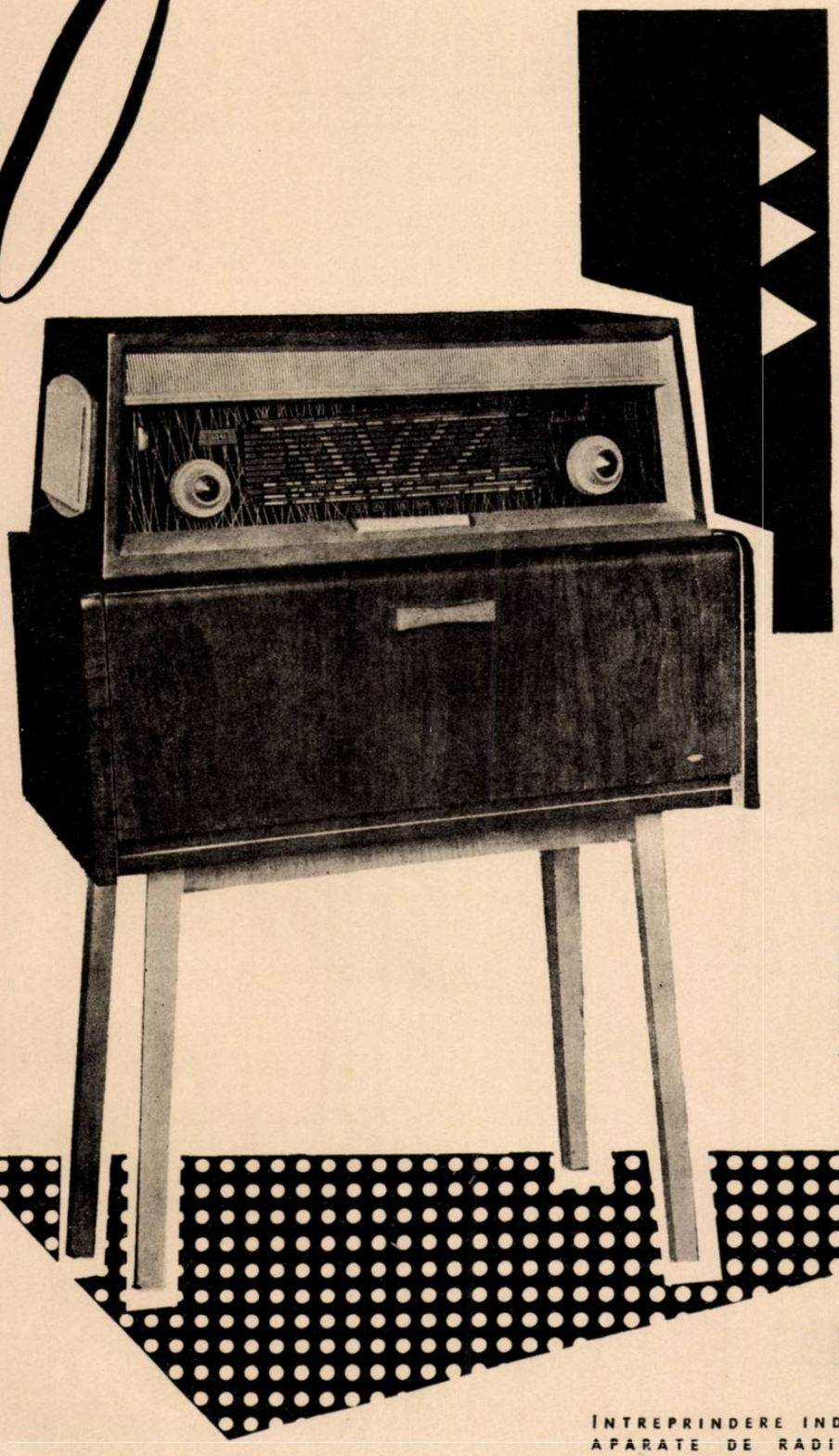

ORIGINALITATE

ELEGANȚĂ

EXCEPȚIONALE PERFORMANȚE ELECTRICE ȘI ACUSTICE

Radioreceptorul „Fantezia cu picup", ultima realizare a uzinelor „Electronica", este construit pentru 3 game de unde și are 3 + 2 tuburi electronice; prevăzut cu indicator optic de acord și reglaj de ton, echipat cu 2 difuzoare de 2,5 VA, noul radioreceptor este înzestrat în plus cu un picup cu 3 viteze, avînd doză cu cristal piezoelectric și oprire automată. Noul radioreceptor „Fantezia cu picup" este prezentat într-o casetă cu linii moderne și armonios îmbinate, ce creează o ambianță plăcută oricărui interior.

Electronica

ÎNTREPRINDERE INDUSTRIALĂ DE STAT PENTRU PIESE, APARATE DE RADIO ȘI ELECTRONICĂ INDUSTRIALĂ
BUCUREȘTI, STRADA BAICULUI Nr. 82, RAIONUL 1 MAI
TELEFON 12.19.40 — 12.19.46 — 12.19.49

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BUCUREȘTI, RAION „30 DECEMBRIE" STRADA EPISCOPIEI Nr. 9.
TELEFON: REDACȚIA — 13.98.80. ADMINISTRAȚIA — 16.49.14.

Lei 15

I. P. 4 București

n

2

1962

E 1689

arhitectura

RPR

2 1962

ORGAN AL UNIUNII ARHITECŢILOR DIN R.P.R. ŞI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU CONSTRUCŢII, ARHITECTURĂ ŞI SISTEMATIZARE

U R B A N I S M

● PROBLEME TEORETICE

Prof. arh. G. Gusti — INFLUENŢA NOILOR FORME COLECTIVE DE VIAŢĂ ASUPRA TRĂSĂTURILOR ORAŞULUI SOCIALIST — 2

Arh. M. Silianu — PROBLEME ACTUALE ALE URBANISMULUI ÎN R.P.R. — 6

Arh. D. Vernescu — SISTEMATIZAREA SATELOR — 9

Arh. V. Sebéstyen — PROIECTAREA MICRORAIONELOR — 11

● PROIECTE ŞI REALIZĂRI

Arh. R. Mănăilă — DETALIU DE SISTEMATIZARE PENTRU UN ANSAMBLU DE LOCUINŢE LA PETROŞENI — 16

Arh. Rodica Petre — TREI MICRORAIOANE LA HUNEDOARA — 18

Arh. V. Sebéstyen — CARTIERUL ŢIGLINA 1 — GALAŢI — 20

Arh. Sena Farb — PIAŢA VICTORIEI DIN BAIA-MARE — 26

Arh. A. Ghinescu — DOUĂ DIN ANSAMBLURILE URBANISTICE REALIZATE ÎN CAPITALĂ — 30

● TEHNICA

Arh. T. Evolceanu — INDUSTRIALIZAREA CONSTRUCŢIILOR ŞI URBANISMUL — 33

Ing. M. V. Vilag — PROIECTAREA LUCRĂRILOR HIDRO-EDILITARE — 35

Ing. M. Popescu — ALIMENTAREA CU ENERGIE ELECTRICĂ ŞI CĂLDURĂ — 36

Ing. V. Guţu — CIRCULAŢIA, FACTOR IMPORTANT AL SOLUŢIEI DE SISTEMATIZARE — 37

Arh. Tr. Chiţulescu, Ing. V. Ralea — UNELE PROBLEME ALE CIRCULAŢIEI LA ÎNCRUCIŞĂRI — 40

Ing. I. Ciobotaru — PROBLEME DE SALUBRITATE ÎN ORAŞE — 41

● ÎNVĂŢĂMÎNT

Arh. Al. Budişteanu — PREGĂTIREA CADRELOR DE URBANIŞTI ÎN INSTITUTUL DE ARHITECTURĂ «ION MINCU» — 43

● BIBLIOGRAFIE

(URBANISM) — 45

● ACTUALITĂŢI — 47

● CRONICA

DIN ACTIVITATEA U.A. — 48

COLEGIUL DE REDACŢIE:

CONF. ARH. M. ALIFANTI, ARH. M. BERCOVICI, ARH. M. CAFFÉ, PROF. ARH. M. LOCAR, ING. A. LUPESCU, ARH. M. MELICSON (REDACTOR ŞEF), ARH. C. MOŞINSCHI, ARH. GH. PAVLU, CONF. ARH. G. PETRAŞCU

Redacţia şi administraţia: Bucureşti. Raionul 30 Decembrie Str. Episcopiei nr. 9.
Telefon: Redacţia: 13.98.80
Administraţia: 16.49.14
Abonamentele se fac numai la administraţia revistei.
Tiparul: Intreprinderea poligrafică nr. 4 Bucureşti.

E 1689

MŰSZAKI KÖNYVTÁR 1863

arhitectura RPR

ANUL X Nr. (75) 1962

O MĂREAȚĂ VICTORIE A POPORULUI NOSTRU

« În Republica Populară Romînă socialismul a învins definitiv la orașe și sate.

Această victorie ridică pe o treaptă mai înaltă alianța muncitorească-țărănească și unitatea moral-politică a întregului popor. Cele două clase sociale prietene, clasa muncitoare, conducătoare a tuturor oamenilor muncii, și clasa țărănimii colectiviste, împreună cu intelectualitatea, merg umăr la umăr înainte, sub conducerea încercată a partidului, spre desăvîrșirea construirii societății socialiste și trecerea treptată la construirea comunismului.

Sectorul socialist din agricultură deține astăzi 96 la sută din suprafața arabilă și 93,4 la sută din suprafața agricolă a țării; gospodăriile colective cuprind 3.201.000 de familii, aproape totalitatea familiilor țărănești. Obiectivul stabilit de Congresul al III-lea al P.M.R. în domeniul transformării socialiste a agriculturii a fost realizat cu aproape 4 ani înainte de termen ».

GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ

(Din Raportul prezentat la Sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naționale din 27 aprilie a.c.)

Vedere a pavilionului Expoziției economiei naționale în timpul desfășurării lucrărilor Sesiunii extraordinare a Marii Adunări Naționale

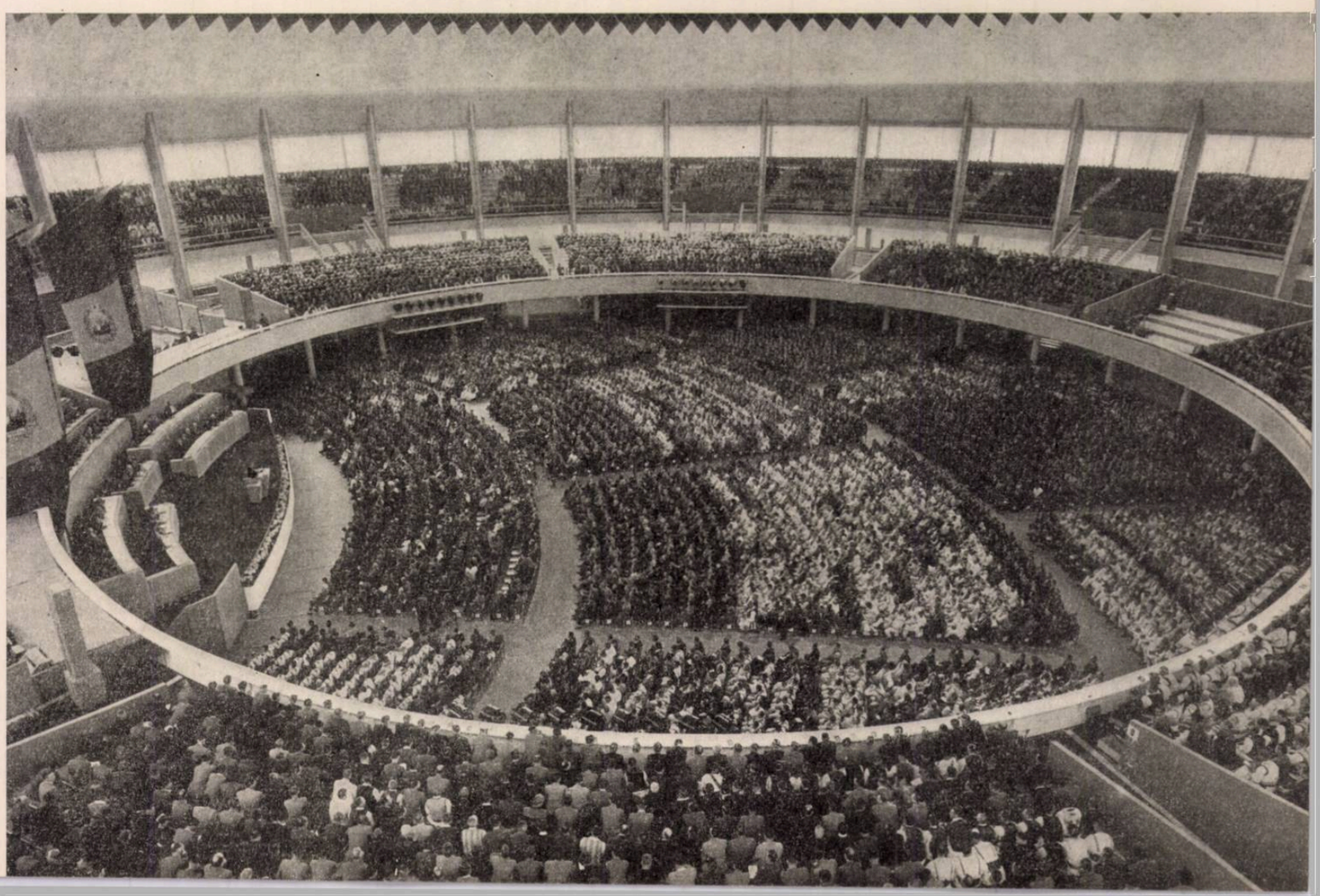

SUMMARY

Prof. arh. Gustav Gusti
Vicepreşedinte al C.S.C.A.S.

INFLUENŢA NOILOR FORME COLECTIVE

Forţa creatoare a întregului popor şi implicit întreaga capacitate arhitecturală din patria noastră se desfăşoară cu entuziasm pentru îndeplinirea directivelor Congresului al III-lea al P.M.R. Urmărind consecvent aceste directive, întreaga noastră activitate profesională se îndreaptă hotărît pe calea rezolvării problemelor sociale puse de partid, în vederea îndeplinirii cu succes a sarcinilor ce determină construcţia societăţii socialiste.

În vederea rezolvării acestor sarcini şi îndeosebi a sarcinii privitoare la creşterea bunăstării materiale şi culturale a oamenilor muncii, arhitecţii sînt chemaţi să dea o importantă contribuţie. Într-adevăr, arhitectura are un rol de seamă în crearea mediului construit, care urmează să satisfacă tot mai deplin nevoile crescînde de viaţă materială şi spirituală ale întregii societăţi şi să asigure condiţiile necesare pentru dezvoltarea formelor socialiste şi comuniste de muncă, de trai şi de cultură.

Rolul preponderent social al activităţii arhitecturale este determinat de faptul că una dintre sarcinile fundamentale stabilite de Congresul al III-lea al partidului, referitoare la creşterea bunăstării materiale şi culturale a oamenilor muncii se rezolvă, în orînduirea socialistă, îndeosebi prin creşterea continuă a fondului social, prin care vor fi satisfăcute în măsură tot mai mare şi mai deplină necesităţile crescînde multilaterale ale colectivităţii; iar satisfacerea, în condiţiile promovării formelor socialiste şi comuniste de muncă, de trai şi de cultură a acestor necesităţi multilaterale constituie elementele tematice de tip nou ale programelor noastre, conţinutul nou şi în continuă dezvoltare al fenomenului arhitectural, căruia trebuie să-i asigurăm — în concordanţă cu acest conţinut — forma cea mai adecvată.

Astfel se explică importanţa crescîndă ce este acordată, în orînduirea noastră, activităţii arhitecturale în general şi îndeosebi activităţii urbanistice, considerată ca cea mai complexă treaptă a arhitecturii, ca treaptă specifică socialismului şi comunismului. Astfel, în cuvîntarea rostită la Conferinţa Organizaţiei orăşeneşti de partid Bucureşti, din ianuarie 1962, tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, referindu-se la transformarea socialistă a capitalei patriei noastre, a precizat: « Construcţia noilor blocuri de locuinţe se va încadra în ansambluri urbanistice, care vor contribui la lichidarea urmărilor dezvoltării anarhice din perioada burgheziei şi a contrastului dintre centru şi periferie; noile construcţii vor schimba complet înfăţişarea Bucureştiului ».

Problema transformării calitative a alcătuirii şi înfăţişării aşezărilor noastre urbane şi, implicit, importanţa ce se acordă activităţii de sistematizare a teritoriului derivă din legile obiective de dezvoltare a societăţii umane. Într-adevăr, învăţămintele istoriei societăţii omeneşti şi implicit cele ale istoriei arhitecturii demonstrează că fiecărei orînduiri sociale i-au fost specifice forme proprii de organizare a mediului construit, forme apte a cuprinde procesul de viaţă al colectivităţii, într-o anumită fază de dezvoltare a modului de producţie al societăţii. În procesul de dezvoltare a aşezărilor, aceste forme s-au găsit la un moment dat în concordanţă relativă cu conţinutul lui programatic, cu modul de trai al colectivităţii, determinînd dezvoltarea favorabilă a acestuia. Dar, prin natura obiectivă a dezvoltării tot mai rapide a modului de trai, pe de o parte, şi datorită durabilităţii tot mai prelungite a materialelor folosite pentru construcţie, pe de altă parte, se produce o disconcordanţă tot mai ascuţită între procesul de îmbătrînire morală şi cel de îmbătrînire fizică a mediului construit, între conţinutul înnoit şi forma depăşită istoriceşte a aşezării. Ţinînd seamă de continuitatea fenomenului urban, de investiţiile tot mai mari în energie şi materiale, care aşteaptă uneori şi secole deplina lor amortizare, societatea nu este în măsură să părăsească sau să desfiinţeze

DE VIAȚĂ ASUPRA TRĂSĂTURILOR ORAȘULUI SOCIALIST

fondul construit moștenit. Ea este obligată să desfășoare continuu o activitate de adaptare și înnoire parțială a acestuia, pentru a atenua discordanța dintre conținut și formă, pentru a elimina caracterul de frînă cu care forma învechită acționează asupra conținutului nou. Această activitate continuă de « terapeutică urbană » constituie procesul de reconstrucție urbană.

Acțiunea de reconstrucție urbană a constituit una dintre cele mai complexe și mai complicate probleme ale arhitecturii tuturor timpurilor. Într-adevăr, organismul viu și în permanentă transformare al orașului nu are o structură omogenă și unitară, ci este alcătuit dintr-un amalgam de structuri suprapuse stratificat sau întrepătrunse arbitrar, rezultat al succesivelor și parțialelor transformări ale formei urbane, rezultat al consecutivelor încercări de adaptare a mediului construit la nevoile de viață urbană ale fiecărei etape istorice.

De-a lungul istoriei societății bazate pe clase antagoniste și îndeosebi de-a lungul ultimelor două orînduiri — feudală și burgheză — ale căror așezări urbane constituie fondul marii majorități a orașelor existente, reconstrucția urbană a constituit și constituie și astăzi o formă evolutivă a dezvoltării fenomenului. Ea prezintă un caracter de transformare limitată a structurii, de ordin cantitativ, constînd din adăugiri sau dezafectări, lărgiri sau străpungeri, extinderi sau inserții, transformare care nu este în măsură să determine modificarea trăsăturilor esențiale ale fenomenului.

Prin trecerea de la orînduirea bazată pe exploatarea omului de către om la orînduirea fără clase antagoniste, prin schimbarea esenței modului de producție al societății și, implicit, crearea condițiilor pentru schimbarea în esență a modului de trai al colectivității urbane, apare necesitatea obiectivă de creare a unui mediu construit corespunzător, cu trăsături caracteristice noi și deosebite calitativ față de trăsăturile mediului construit moștenit. Procesul de transformare urbană care decurge din această necesitate nu mai poate păstra, ca atare, doar un caracter cantitativ; el nu se mai poate referi la simple înlocuiri și adăugiri de obiecte, echipări și amenajări în țesutul organismului urban existent, ci trebuie să asigure o modificare a trăsăturilor lui esențiale. Insistăm asupra acestei particularități a procesului nou de transformare a orașului, pentru a nu se înțelege că reconstrucția de tip socialist implică o lichidare fizică, imediată și totală a cadrului construit moștenit. Dimpotrivă, introducerea trăsăturilor noi, nu numai că nu este împiedicată, dar și implică folosirea într-o anumită măsură și pe o anumită etapă a obiectelor, echipării și amenajărilor urbane existente, care mai pot fi folositoare în perioada de trecere.

Prin urmare, acțiunea de reconstrucție urbană de tip socialist trebuie să urmărească și să realizeze înlocuirea trăsăturilor vechi, proprii orașului depășit istorice, cu trăsături noi, proprii orașului societății socialiste și comuniste; ea trebuie să determine un proces care să imprime fenomenului urban un caracter calitativ nou, care să asigure înlocuirea politicii și metodelor de « terapeutică urbană » cu cele de « profilaxie urbană ». Numai în acest fel se poate trece de la forma evolutivă la forma revoluționară a dezvoltării fenomenului, ceea ce constituie însăși particularitatea procesului de transformare de tip socialist a așezărilor urbane.

★

Procesul de transformare socialistă a orașelor constituie o latură precumpănitoare a activității arhitecturale în etapa actuală, deoarece în procesul intens de construcție ce se desfășoară pe întreg întinsul patriei noastre ne ocupăm cu precădere de transformarea calitativă a întregii rețele de așezări urbane moștenite, într-un termen scurt, impus de dezvoltarea rapidă a societății noastre.

Această transformare calitativă este susținută și de faptul că în planul de 6 ani, în curs de îndeplinire, trebuie să realizăm — numai în ceea ce privește construcția de locuințe în orașe — o suprafață echivalentă de cel puțin 300 000 de apartamente, cu un confort superior celui realizat în etapa anterioară, iar în ce privește programul de perspectivă, în perioada 1960—1975 trebuie să contribuim la construirea unei suprafețe locuibile mai mari decît întreaga suprafață locuibilă existentă în prezent în orașe și în centre muncitorești, pentru a asigura rezolvarea în linii mari a problemei locuinței în țara noastră. Acest efort va fi mult amplificat prin faptul că în același timp va trebui să asigurăm ca nivelul de trai al satelor noastre colectivizate să se apropie cît mai mult de cel al orașelor.

Simpla însumare a obiectivelor referitoare la construcția de locuințe nu oglindește nici pe departe amploarea sarcinii ce ne-a fost încredințată. Pe de o parte, trebuie luată în considerare acțiunea paralelă și chiar prealabilă de înzestrare a teritoriului orășenesc cu întreaga echipare tehnico-edilitară necesară. Pe de altă parte, trebuie să scoatem în evidență că, în condițiile orînduirii socialiste și comuniste, rezolvarea problemei locuinței nu poate fi asigurată exclusiv în limitele spațiului locativ propriu-zis. Omul societății noi caută să se elibereze, împreună cu familia sa, de toate greutățile gospodărești, pentru a cîștiga cît mai mult timp liber pe care să-l dăruiască vieții sociale tot mai complexe, dezvoltării lui armonioase multilaterale, fizice și intelectuale. Datorită acestei cerințe, procesul de locuire a colectivității urbane, în toată complexitatea lui, va trebui să fie cuprins într-un întreg sistem de clădiri și amenajări, care să poată satisface necesitățile tot mai variate și mai multiple de ordin preponderent social.

În articolul « Marea inițiativă », publicat în 1919, Lenin, referindu-se la instituțiile social-culturale pe care le-a denumit « mlădițe ale comunismului » și la rolul lor în transformarea comunistă a modului de trai al societății, scria: « ... adevăratul comunism va începe numai acolo și numai atunci, unde și cînd va începe lupta de masă (condusă de proletariatul care are puterea de stat) împotriva micii gospodării casnice sau, mai exact, reconstrucția în masă a acesteia și transformarea ei în mare gospodărie socialistă ... »

După 40 de ani, în 1959, în raportul tovarășului Hrușciov la Congresul al XXI-lea al P.C.U.S., se spune: « În socialism, grija societății pentru ridicarea nivelului de trai al poporului se extinde asupra unui cerc larg de nevoi variate ale omului. Noi avem o cale cu adevărat comunistă de ridicare a bunăstării oamenilor muncii, de creare a unor condiții mai bune de trai pentru întreaga societate și deci pentru fiecare om în parte. Ea constă în asigurarea de locuințe confortabile, organizarea alimentației publice, îmbunătățirea deservirii curente a oamenilor muncii, lărgirea rețelei de instituții pentru copii, perfecționarea învățămîntului public, organizarea odihnei și îmbunătățirea asistenței medicale a populației, construirea de instituții de cultură etc.

În primii ani ai Puterii Sovietice, cînd au apărut la noi cantinele, grădinițele de copii, creșele, V. I. Lenin le-a denumit « modele ale mlădițelor comunismului ». În prezent, noi nu mai avem mlădițe izolate, ci un sistem întreg de diferite organizații de tip comunist și este datoria noastră de a înmulți aceste organizații, de a îmbunătăți și perfecționa activitatea lor. »

Este de la sine înțeles că toate aceste instituții și amenajări social-culturale de nenumărate categorii nu pot constitui o simplă aglomerare întîmplătoare de construcții pe teritoriu. Ele trebuie să alcătuiască, dimpotrivă, « un sistem întreg de organizații de tip comunist », părțile componente ale « marii gospodării socialiste urbane », ale unui tot organic și armonios, într-o anumită proporționalitate și de un anumit profil științificește determinat pentru fiecare element în parte. Astfel se constituie forma superioară a locuinței, cadrul colectiv de locuire al societății comuniste de mîine.

În felul acesta se profilează una dintre sarcinile principale ale arhitecturii, și anume sarcina de a adînci continuu studiul problemei locuinței, elaborînd tipuri socialmente noi de locuințe, elaborînd formele de dezvoltare ale sectorului social de satisfacere a procesului de locuire, rezolvînd — în unitatea lor dialectică — problemele clădirilor de locuit concomitent cu problemele rețelelor de instituții și amenajări sociale, clarificînd implicit și concomitent natura și particularitățile microraionului urban, ale raionului urban, ale centrului populat, ale ansamblului urbanistic în general. Prin aceasta se demonstrează încă o dată că sarcinile sociale ale arhitecturii, în toată amploarea lor, nu pot fi rezolvate cu succes decît fiind abordate la treapta urbanistică, singura treaptă la care se poate asigura deplina concordanță între forma fenomenului — « mediul construit » al societății — și conținutul programatic nou al acestuia, conținut corespunzător noii orînduiri, care a desființat exploatarea omului de către om și al cărei țel suprem este omul și fericirea lui.

★

Față de cele arătate și ținînd seamă de faptul că orașele societății comuniste vor trebui să se deosebească în esență de orașele societății capitaliste, precum și de faptul că ceea ce edificăm astăzi va constitui parte integrantă din mediul construit al societății comuniste de mîine, este nevoie să stabilim căi adecvate pe care să îndreptăm procesul de transformare socialistă a orașelor. În acest scop este important să scoatem la iveală problemele fundamentale care apar în procesul de transformare socialistă a fenomenului urban, străduindu-ne să determinăm soluții corespunzătoare. Prima problemă ar putea fi astfel enunțată:

— Care sînt trăsăturile esențiale ale orașului specific orînduirii capitaliste și care vor trebui să fie trăsăturile esențiale noi ale orașului de tip socialist și comunist ?

Numai după rezolvarea acestei prime probleme fundamentale vom putea enunța și trece la abordarea următoarei probleme, referitoare la stabilirea căilor pentru lichidarea treptată și planificată a trăsăturilor esențiale ale orașului moștenit, depășit istoricește, și pentru introducerea simultană, de asemenea treptată și planificată, a trăsăturilor esențiale noi.

În sfîrșit, va trebui să determinăm concomitent căile pentru rezolvarea contradicțiilor neantagonice dintre conținutul în continuă înnoire și forma în continuă învechire, contradicții ce apar în procesul de transformare calitativă a fenomenului urban și în condițiile etapei de trecere, cînd coexistă ambele categorii de trăsături.

Trebuie să recunoaștem că sîntem în întîrziere cu elaborarea unui răspuns satisfăcător la aceste întrebări. Din această cauză, pe lîngă succesele obținute și recunoscute ale arhitecturii noastre, nu putem nega și apariția unor lipsuri serioase în practica reconstrucției orășenești, din care unele pot fi sesizate de îndată, prin felul cum influențează procesul vieții urbane contemporane, iar altele vor putea fi sesizate mult mai tîrziu, de viața orășenească de mîine, în plină dezvoltare.

Discutăm mult despre greutățile pe care le întîmpinăm în procesul de reconstrucție urbană, datorită clădirilor îmbătrînite, care ne stau în drum, cu toate că sînt edificate din cărămidă, lemn, paiantă sau chirpici, adeseori clădiri scunde, cu înfățișare degradată și cu lucrări edilitare sărăcăcioase. Dar, în același timp, discutăm prea puțin asupra efectului în viitor al moștenirii urbane pe care ne pregătim s-o transmitem urmașilor noștri, moștenire de data aceasta realizată în oțel și beton, în marmură și sticlă, cu echipament tehnic costisitor. Numai în acest fel am putea explica faptul că

— am continuat uneori să completăm și să definitivăm încadrarea arhitecturală a unor artere vechi de circulație, cu toate că erau dimensionate pe măsura trăsurii cu cai;

— ne-a fost greu să ne smulgem din făgașul rutinier, construind artere noi, cu profile subdimensionate și prevăzute cu pereți închiși;

— în loc să contribuim la rezolvarea contradicțiilor care se nasc în procesul de dezvoltare a fenomenului urban, noi am creat uneori premise pentru apariția unor noi contradicții între diferite funcții urbane, de exemplu, între funcția de locuire și între funcția de circulație urbană sau cea de comerț;

— acțiunea de previziune în procesul de reconstrucție mai este subordonată uneori unor situații conjuncturale, omițînd rezervarea amplasamentelor adecvate pentru instituțiile și amenajările de folos obștesc pe care nu avem posibilitatea de a le construi astăzi;

— sîntem împinși încă de concepții estetizante în compozițiile noastre urbanistice, folosind volumele construite și spațiile libere după criterii preponderent formaliste și neglijînd urmărirea utilului, economicului și, implicit, a adevăratului frumos.

Este timpul să ne analizăm autocritic și cu multă exigență activitatea, renunțînd la justificări și argumentații neîntemeiate, este timpul să luptăm tot mai hotărît pentru o înaltă conștiință și disciplină urbanistică, preocupîndu-ne de ridicarea nivelului calificării noastre profesionale, pentru a putea soluționa just problemele fundamentale ce se ridică în procesul edificării mediului construit al societății noi. Numai fundamentînd științific activitatea urbanistică vom putea determina căile pentru transformarea socialistă a orașelor noastre, pe de o parte luînd în considerare baza socială și politico-economică a noii orînduiri, stabilind influența noilor forme colective de viață asupra sistematizării și construcției urbane și, pe de altă parte, scoțînd la iveală problemele practice ce trebuie rezolvate, elaborînd ierarhizarea lor și totodată direcțiile de rezolvare a acestora.

★

În studiul de față ne vom strădui să dăm un răspuns primei probleme fundamentale enunțate și anume determinarea trăsăturilor noi, esențiale, ale orașului de tip socialist și comunist, în opoziție cu trăsăturile orașului dezvoltat în orînduirea anterioară. În acest scop vom analiza influența noilor forme colective de viață, precum și aspectele caracteristice ale noii baze sociale și politico-economice, care constituie laturi ale noului conținut programatic al fenomenului urban.

Din acest punct de vedere, scoatem în evidență următoarele laturi și trăsături:

1. Stabilirea de relații de producție de tip nou, de colaborare tovărășească și ajutor reciproc, stabilirea acelorași raporturi față de mijloacele de producție, acelorași drepturi la muncă, cultură și odihnă ale tuturor membrilor societății implică o trăsătură nouă, fundamentală, a formei orașului socialist și anume lipsa oricărei zonificări sociale și lipsa discriminării de orice natură în ce privește condițiile de viață urbană. În acest fel reiese diferențierea față de trăsătura fundamentală a formei urbane vechi, care consta în deosebiri calitative între structura orășenească centrală și cea periferică, între zonele celor bogați și ale celor săraci, între cartierele rezervate claselor exploatatoare și cele ale claselor exploatate.

2. Înfăptuirea proprietății sociale asupra mijloacelor de producție, repartiția planificată și controlată a forțelor de producție în teritoriu și, în general, acțiunea legii economice a dezvoltării planice, proporționale, a economiei naționale implică apariția unei alte trăsături noi a formei mediului construit de tip socialist și anume dezvoltarea armonioasă și planificată a întregului organism orășenesc, care include ca parte integrantă și zona preorășenească. Această dezvoltare planică va trebui să se găsească în concordanță cu dezvoltarea rețelei urbane și a întregului teritoriu regional aferent, fiind coordonată cu indicii de plan ai economiei regionale și naționale. În acest fel se creează premise favorabile pentru dimensionarea optimă a orașului, pentru controlul extinderii lui teritoriale și al creșterii populației, pentru asigurarea densităților științific fundamentate, a zonificării raționale a teritoriului urban și corelarea acesteia cu rețeaua diferențiată de circulație, pentru organizarea pe bază de sistematizare a fiecărei zone în parte în intercondiționare cu celelalte zone și cu întreg organismul urban, pentru amplasamentul judicios al tuturor investițiilor, grupate în mari ansambluri și care se realizează pe etape planificate în timp, spațiu și ca proporționalitate. În modul acesta, noua trăsătură se opune vechii trăsături a formei urbane, care se manifestă în stagnarea sau creșterea întîmplătoare a populației, în dezvoltarea anarhică și necontrolată a organismului orășenesc, al cărui teritoriu se extinde excesiv și tentacular, în densitatea neomogenă și în medie foarte scăzută, în contradicția antagonică dintre zone și circulații, în amplasamentele întîmplătoare ale investițiilor, ce se realizează cu bucata și condiționate de interesele egoiste ale proprietății particulare.

3. Lupta pentru satisfacerea cît mai deplină a nevoilor materiale și culturale ale întregii societăți determină o altă trăsătură calitativ nouă a formei urbane, și anume satisfacerea tot mai largă, pe plan social, a nevoilor multilaterale ale întregii populații orășenești. Aceasta implică materializarea unui sistem de rețele de instituții, amenajări și echipări urbane tot mai bogate și mai complexe, armonios și rațional repartizate pe

întreg teritoriul orașului, în vederea creării condițiilor optme de viață pentru întreaga colectivitate urbană. Acest sistem de rețelie interconditionate, bazate pe trepte succesive și crescînde de servicii obștești și pe raze de acțiune tot mai largi, determină organizarea și compartimentarea întregului teritoriu urban într-un sistem de unități complexe și organice de locuire — grupa de vecinătate, microraionul, raionul, orașul propriu-zis. În felul acesta, noua trăsătură se opune trăsăturii vechi a formei orașului moștenit, care constă din amplasarea haotică și arbitrară pe teritoriu a obiectelor de interes obștesc, instituții, amenajări și echipări urbane insuficiente în ce privește capacitatea lor de cuprindere, așezate cu precădere în cartierele rezervate claselor exploatatoare și constituind în primul rînd mijloace de exploatare a maselor muncitoare.

4. Lichidîndu-se practic monopolul proprietății private asupra teritoriului urban și, implicit, renta funciară pentru terenurile de construcții — rentă care sporește în raport cu poziția terenului față de anumite zone ale așezării (apropierea de centrul orașului, de vaduri comerciale și noduri industriale, de piețe și căi de circulație) — și înfăptuindu-se proprietatea socială asupra întregului echipament tehnic-gospodăresc și asupra întregii rețele urbane de servicii obștești și de transport, se constituie premisa unor noi trăsături ale formei orașului de tip socialist. Astfel, se realizează o grupare a instituțiilor și a întreprinderilor de servicii și prestații colective în centre de interes social care corespund unităților teritoriale organice, toate aceste centre constituind un sistem policentric, ierarhizat, în care zona centrală urbană are rolul conducător. Între zonele urbane și sistemul policentric, pe de o parte, și între acestea și rețeaua de circulație, pe de altă parte, se stabilește o strînsă interconditionare reciprocă. Rețeaua de circulație se profilează astfel încît să se obțină o diferențiere a ei pe categorii de transport, o reducere maximă a lungimii ei desfășurate pe unitate de măsură teritorială, o adaptare optimă la teren pentru a se realiza economii la lucrări de sistematizare verticală și în construcții de artă, precum și trasee corespunzătoare funcției de circulație, izolînd-o de funcția de locuit prin perdelele de plantații și prin așezarea retrasă, volumetric spațială, a clădirilor așezate liber în teritoriu și organizate în mari ansambluri înverzite și însorite.

Aceste noi trăsături ale orașului socialist sînt calitativ deosebite față de trăsăturile vechi ale formei urbane, care se manifestă într-o rețea de circulație excesiv de lungă (determinată de fărîmițarea loturilor urbane și de goana după front la stradă), cu străzi coridor înguste, întortochiate, cu prea dese interferențe, rețea încadrată cu clădiri în aliniere continuă, generînd paravane închise, dezordonate, știrbe, lipsite de unitate, avînd în spate curți dosnice și curele de teren insalubre. Printr-o ocupare tot mai intensivă a terenului, îndeosebi cu blocuri înalte și înghesuite în centrul orășenesc, a rezultat o desființare treptată a spațiilor verzi, o alungare a naturii și a soarelui din oraș, o necesitate stringentă de ocupare practic totală a primului nivel al clădirilor de locuit riverane străzilor cu desfășurări nesfîrșite de magazine, ateliere și întreprinderi diferite, generînd zone urbane mixte, cu funcții antagonice.

5. Activitatea tot mai intensă, conștientă și organizată, social-politică și cultural-sportivă a întregii populații, participarea ei vie la marile evenimente și aniversări ale orașului, ale patriei, ale lumii, constituie premisa unei noi trăsături, prin asigurarea cadrului construit urban în care aceste funcții să se poată desfășura în toată amploarea. În acest scop, orașul de tip nou va cuprinde spații adecvate, libere și adăpostite, piețe și esplanade, parcuri publice și sportive, ansambluri pentru expoziții și congrese, precum și alte asemenea. Caracterul unitar al organismului va determina judicioasa lor dimensionare, precum și repartizarea lor armonioasă pe întreg teritoriul orașului, atît în cadrul sistemului policentric urban, cît și în zona preorășenească. Prin aceasta apare deosebirea față de vechea trăsătură urbană, care se manifestă prin lipsa totală sau subdimensionarea lor, precum și prin repartiția teritorială, pe considerente de clasă, a acestor construcții și amenajări de interes public.

6. Progresul continuu al modului de viață urbană, în corelare strînsă cu dezvoltarea modului de producție al societății comuniste, va implica apariția în timp a unor noi programe, construcții și forme organizatorice adecvate ale mediului construit, pe care nici nu le putea încă prevedea în mod concret. Printre acestea am putea cita ca exemple ce nu epuizează problema, cluburile de microraion, centrele de aprovizionare, alimentare și prestații diferite cu autoservire, precum și cu comandă și expediție la domiciliu, căminele și cantinele instituțiilor de copii și învățămînt, unități de autoadministrare și multe altele. Pentru a asigura concordanța în timp între conținutul și forma fenomenului trebuie să stabilim o serie de metode și măsuri corespunzătoare, care să acorde construcției orășenești planificate un caracter elastic și adaptabil. Astfel, vor trebui prevăzute îndeosebi posibilități de extindere și completare a sistemului de rețele de servicii și prestații multilaterale obștești și posibilități de amplificare în perspectivă a spațiilor de circulație, asigurate prin rezervații teritoriale apărate de o riguroasă disciplină urbanistică; vor trebui folosite astfel de sisteme constructive pentru anumite categorii de amenajări și echipări ale teritoriului, încît să poată fi asigurată o amortizare a investițiilor în strînsă corelare cu îmbătrînirea lor morală, ceea ce va permite readaptarea, modificarea sau înlocuirea lor în momentul cînd cerințele vieții urbane o vor impune. Acest potențial acumulat «în rezervă» constituie de asemenea o trăsătură a orașului nou, corespunzătoare previziunii științifice în ce privește dezvoltarea fenomenului urban. În acest fel apare deosebirea calitativă față de trăsătura orașului vechi, ce-l caracterizează ca un organism osificat, rigid, static, sufocat în propriile lui contradicții.

7. Problemele de utilitate, de economicitate și de expresivitate, ca laturi constitutive și indivizibile ale fenomenului arhitectural, implică, în condițiile noului conținut social al fenomenului, rezolvări calitativ noi, pe baza unor metode și soluții care trebuie să se deosebească întru totul de cele aplicate problemelor vechiului organism urban. Deosebirea dintre vechi și nou este determinată de considerarea de pe trepte diferite a problemelor, de la treapta obiectului arhitectural la treapta ansamblului urbanistic. Într-adevăr, trebuie să recunoaștem că o rezolvare chiar relativ bună a problemelor de funcționalitate, economicitate și expresivitate limitată însă doar la cadrul strîmt al unui obiect arhitectural izolat, considerat ca o individualitate de sine stătătoare, va fi cu siguranță infirmată de cerințele ansamblului urbanistic în care obiectul se găsește împănat artificial. Dimpotrivă, prin rezolvarea în bune condiții a problemelor de funcționalitate, economicitate și expresivitate, considerate la treapta ansamblului urbanistic, se rezolvă implicit și problemele proprii fiecărui obiect constitutiv în parte. Acest mod nou de abordare și rezolvare a problemelor arhitecturale, cu precădere la treapta marilor ansambluri, generează particularități calitative noi, apte a preciza trăsături proprii orașului socialist.

8. Considerînd arhitectura ca un proces de sinteză, de mare complexitate, avînd ca obiectiv alcătuirea mediului construit al societății, trebuie să asigurăm participarea la formarea fenomenului urban a tuturor tehnicilor, artelor și valorilor adecvate, ce trebuie și pot contribui la constituirea acestui obiectiv. Dintre acestea, citām arhitectura spațiilor verzi, plastica și pictura monumentală, arta de mobilare a spațiilor libere, tehnica culorilor, gama variată de structuri și nuanțe a materialelor de construcții, echipamentul tehnic, apoi valorificarea monumentelor arhitecturale și istorice, a posibilităților locale în materiale și tehnici, precum și alte asemenea, în interconditionare reciprocă și toate în subordonare față de ansamblul urbanistic nou, considerat ca un tot. Cu precădere trebuie să asigurăm valorificarea deplină a potențialului cadrului natural, a geo-climatului local, realizînd o unitate armonică între mediul natural și cel construit. Rezultatul acestei cooperări și interacțiuni va genera de asemenea o trăsătură nouă a orașului de mîine.

9. În sfîrșit, trebuie să subliniem că în cazul transformării socialiste a fiecărui oraș existent în parte, introducerea tuturor acestor noi trăsături și a altora, care vor fi treptat determinate, trebuie efectuată după o metodologie care să respecte și să scoată în evidență specificul fiecărei așezări. În acest scop este important a scoate la iveală problemele particulare fiecărui oraș și a găsi soluțiile corespunzătoare, precizînd concret obiectivele ce trebuie atinse, etapele de realizare și căile de atingere a acestora, evitînd cu orice preț șablonizarea și uniformizarea. Numai astfel se va putea sublinia personalitatea orașului, trăsăturile lui proprii, caracteristice, particulare.

★

Prin determinarea trăsăturilor esențiale ale orașului de tip socialist și comunist vom putea contribui la rezolvarea primei probleme fundamentale enunțate, stabilind implicit obiectivele concrete ce trebuie atinse în procesul de transformare socialistă a orașului.

Numai în acest fel vom fi în măsură să precizăm cele mai adecvate căi de rezolvare a problemelor complexe ce se ridică în procesul transformării socialiste a orașelor și să contribuim la edificarea unui astfel de mediu construit în care să se poată desfășura în condiții optime viața multilaterală și fericită a societății de mîine. Prin aceasta, activitatea urbanistică va constitui unul din sectoarele înaintate ale frontului comun ce ne îndreaptă spre desăvîrșirea construirii socialismului în patria noastră, sub conducerea sigură și înțeleaptă a Partidului Muncitoresc Romîn.

Arh. M. Silianu

PROBLEME ACTUALE ALE URBANISMULUI ÎN R. P. R.

Directivele Congresului al III-lea al P.M.R. cuprind liniile directoare ale programului de dezvoltare a economiei naționale pînă în anul 1975. Astfel, producția industrială va ajunge la un nivel de peste 6 ori mai mare față de cel din anul 1959. În cadrul acesteia se prevede creșterea producției de energie electrică de circa 10 ori, a industriei chimice de 13—14 ori, a producției industriei alimentare de 4,5—5 ori, iar a industriei ușoare de 6—7 ori. Vor fi create condițiile unei creșteri masive a producției și productivității muncii în agricultură, considerîndu-se posibil ca producția agricolă să crească de aproximativ 3 ori. Volumul de investiții va urma o linie ascendentă, ajungînd pînă la 1975 la un nivel de cca. 5 ori mai mare decît în 1959.

Cu privire la populație, extragem din statisticile oficiale datele cuprinse în tabelul 1.

Tabelul 1

Populație	Total mii locuitori	Repartizarea pe medii			
		mediul urban		mediul rural	
		mii locuitori	% din total	mii locuitori	% din total
Recensămînt dec. 1930	14 281	3 051	21,4	11 230	78.6
Calculat (D.C.S.) pt. iulie 1960	18 403	5 912	32,1	12 491	67,9
Rezultă pentru perioada 1930—1960 o creștere a populației cu circa	29%	94%	—	11%	—

Sporul procentual mai mare rezultat pentru mediul urban este datorat în oarecare măsură schimbării clasificării unor localități, dar mai cu seamă atragerii a noi forțe de muncă din mediul sătesc, ambele în directă legătură cu dezvoltarea impetuoasă a procesului de industrializare.

Considerînd că o ușoară scădere a natalității va fi compensată prin creșterea longevității, apreciem că pentru etapa 1960—1975 mai poate fi presupusă o menținere a sporului de circa $10^0/_{00}$ pe an, preluat integral de mediul urban prin continuarea afluxului din mediul rural.

În schița planului economic de perspectivă se arată: «Ritmul înalt de industrializare socialistă a țării va aduce schimbări importante și în structura populației ocupate, sporind ponderea celor care lucrează în industrie. Numărul total de salariați va ajunge pînă în 1975 la peste 5,7 milioane, cu peste 2,7 milioane mai mult decît în 1959». Ținînd seamă de faptul că în mediul urban, în structură echilibrată, numărul persoanelor active (salariați, cooperatori, studenți) depășește cu puțin jumătate din numărul locuitorilor, rezultă că sporul considerat de populație urbană este, sub raport social-economic, pe deplin acoperit. Restul numărului suplimentar de salariați arătat în Directive corespunde preluării în muncă salariată a încă unei părți din numărul actual al populației din mediul urban și, în completare, sporirii numărului de salariați și în mediul rural (G.A.S., S.M.T., unele industrii, deservirea social-culturală etc.).

Cunoașterea structurii familiei după număr de persoane are importanță în proiectarea urbanistică, îndeosebi la determinarea procentului de apartamente după număr de camere în ansamblurile noi. Recensămîntul populației din 1956 prezintă date amănunțite, din care extragem pe cele din tabelul 2 (în procente, cu rotunjiri):

Tabelul 2

Mediul	Persoane singure	Familii cuprinzînd persoane:					
		2	3	4	5	6	7 și peste
Urban %	17,9	19,1	22,0	19,0	10,9	5,7	5,4
Rural %	6,0	12,1	17,9	21,0	17,9	12,2	12,9

În afară de persoanele singure, rezultă o medie de 3,2 persoane/familie în mediul urban, și de 3,8 persoane/familie în mediul rural. Ținînd seamă de faptul că o parte dintre cei recenzați ca persoane singure duc gospodărie de gen familial, rezultă că media reală de persoane pe familie este mai mică. Potrivit unor calcule de interpretare a datelor statistice și unor sondaje recente, aceasta apare a fi de circa 2,8 persoane/familie în mediul urban și de circa 3,6 în cel rural. Fenomenul scăderii numărului mediu de persoane pe familie, legat de schimbări în structura populației (precum: raportul procentual urban-rural, constituirea în mai mare măsură de familii tinere independente ș.a.) mai este încă în ușoară continuare.

Dezvoltarea producției materiale va determina creșterea însemnată a venitului național; vor crește veniturile reale ale oamenilor muncii, vor spori veniturile țărănimii. Se prevede ca în perioada 1960—1975 problema locuințelor să fie practic rezolvată în toate orașele și centrele industriale ale țării; va trebui să fie construită o suprafață de locuit mai mare decît aceea existentă în prezent, asigurîndu-se condițiile necesare de confort. În același timp va crește și volumul construcțiilor de locuințe la sate. În corelație cu această acțiune, prin planul economic de perspectivă este prevăzută alocarea de mijloace pentru dezvoltarea învățămîntului, ocrotirii sănătății, serviciilor culturale, de gospodărie comunală ș.a.

Ritmul desfășurării anuale a construcției de locuințe din fondurile statului rezultă din datele arătate în tabelul 3,

Tabelul 3

Anul	1961	1965	1970
Nr. apartamente:	41 mii	65—70 mii (Convențională)	100—120 mii

Din aceste date rezultă dinamica puternic crescîndă a construirii de locuințe din fondurile statului în orașe și centre muncitorești. Totodată, un număr important de locuințe se construiesc de populație din fonduri proprii, această acțiune desfășurîndu-se îndeosebi la sate.

Programul de perspectivă al dezvoltării economiei naționale pînă în anul 1975 (din care planul 1960—1965 constituie prima etapă), orientat în direcția creșterii intense și multilaterale a forțelor de producție, va avea consecințe importante în organizarea pe baze înnoite a locului de muncă, locuinței, deservirii social-culturale și echipării edilitare. Orașele și satele noastre, în starea actuală, nu corespund funcțiunilor economice și sociale ce le revin prin programul de perspectivă trasat în vederea desăvîrșirii construcției socialiste și trecerii treptate la construirea comunismului. Multe dintre așezările noastre rurale nu îndeplinesc, în mare măsură, condițiile necesare trecerii către lichidarea diferențelor esențiale dintre oraș și sat. Apare acum, ca o sarcină de lungă durată, restructurarea acestor așezări, transformarea treptată a majorității așezărilor noastre populate, orășenești și sătești.

Problema-cheie a studiilor și proiectării urbanistice în țara noastră este acum aceea a eficienței: în ce măsură contribuie acestea la realizarea planului de dezvoltare a economiei naționale? în ce măsură furnizează ele elemente care să ajute elaborării planului de perspectivă?

SISTEMATIZAREA TERITORIALĂ

Sistematizarea teritorială constituie cea mai largă formă de abordare urbanistică, în care dispunerea așezărilor populate pe teritoriu și interdependența lor sînt reliefate în mod deosebit la determinarea profilului social-economic al localităților de pe teritoriul considerat. Astăzi, studiile de sistematizare teritorială sînt abordate într-un mod realist, lucru vădit în lucrări recente privind delta Dunării, zona preorășenească a capitalei ș.a., sarcina lor principală fiind legată de asigurarea unei raționale repartizări pe teritoriu a rețelei de localități, în funcție de justa repartiție a forțelor de producție. Pentru asigurarea unei eficiențe maxime a acestor studii este necesară strînsa lor corelare cu planificarea de stat de perspectivă.

SISTEMATIZAREA ORAȘELOR

Sistematizarea orașelor — domeniu în care urbanismul s-a născut și de unde își trage numele — constituie sectorul în care apar acum cele mai acute probleme de proiectare urbanistică, de traducere în viață a măsurilor preconizate și de asigurare a condițiilor care să permită dezvoltarea armonioasă de perspectivă a orașelor și centrelor muncitorești.

Transformările importante care au avut loc în ultimii ani în economia orașelor noastre în legătură cu industrializarea, posibilitățile ce se deschid acum pentru determinarea pe baze mai științifice a profilului social-economic al orașelor în legătură cu planul economic de perspectivă și, îndeosebi, sarcina de a asigura, prin proiecte urbanistice, un suport temeinic proiectării de investiții, fac necesară actualizarea a numeroase schițe de sistematizare elaborate pînă acum și completarea elaborării pînă la acoperirea întregului număr de orașe și localități asimilate urbanului. Astăzi, dintr-un număr total de 352 de localități, 181 sînt încadrate administrativ ca orașe; sarcina proiectanților de la centru și din regiuni apare deci a fi deosebit de amplă. Considerăm că pînă la finele anului 1965 trebuie asigurată completarea elaborării acestor schițe de sistematizare.

Practica determinării profilului social-economic separat pentru fiecare localitate constituie o măsură insuficientă, fiind necesară și înscrierea în

rețeaua localităților. Sistematizarea orașelor trebuie să se sprijine pe elemente de plan de perspectivă, defalcate pe regiuni și localități, condiție care va fi asigurată prin elaborarea planului economic de perspectivă pentru anul 1975 (sau 1980). În acest mod, determinarea unor limite de temă care să asigure posibilitatea aplicării « elastice » a schițelor de sistematizare nu va mai fi lăsată aproape exclusiv pe seama proiectării.

Sînt cunoscute dificultățile care rezultă din prea marea întindere teritorială a orașelor noastre, ca de altfel a tuturor așezărilor populate din întreaga țară. Principiul, afirmat consecvent în proiectarea urbanistică din perioada ultimilor 15 ani, de a se opri extinderea și de a se tinde chiar la unele restrîngeri, a fost dezvoltat în ultimul timp prin limitarea zonelor în care se amplasează investițiile din fonduri de stat. În lumina sarcinilor de realizare, care cresc din an în an, unirea creșterii confortului cu asigurarea unei maxime eficiențe a investițiilor poate fi obținută numai prin aplicarea consecventă a concentrării zonelor de investiții, cu densități de populație mult sporite față de mediile prea mici ale vechilor așezări urbane. Exemple pozitive de aplicare sînt în întreaga țară, precum: cvartalele « Parc » și « Mihai Viteazul » din Suceava, completarea străzii Horia din Cluj, ansamblurile « Păcurari », « 23 August » și « Piața Unirii » din Iași, zona gării noi în Constanța, zonele centrale din Galați, Ploiești, Pitești, Bacău ș.a., iar în capitala țării: ansamblul care încadrează noua sală a Palatului Republicii, reconstrucția căii Griviței și a unei părți din magistrala inelul II (bulevardele Ilie Pintilie, Ștefan cel Mare, Mihai Bravu), deschiderea în continuare a magistralei N-S ș.a.

Pentru constituirea de noi cartiere în afara actualelor limite ale zonei locuite a orașului sînt cunoscute exemplele pozitive de aplicare din București (Balta Albă, Drumul Taberei), Ploiești (în nord) ș.a. Această măsură de oportunitate, legată de lipsa posibilității de asigurare imediată a unor degajări masive în actualul perimetru de locuințe, poate duce, printr-o aplicare extinsă, la dificultăți în viitoarea organizare structurală a orașelor. În acest sens, apreciem, de pildă (părerea autorului articolului) că intenționata realizare a noului cartier « Pietricica » în Piatra Neamț ar fi o eroare.

Demolările constituie într-adevăr o problemă-cheie în faza actuală a reconstrucției orașelor noastre, avînd multiple aspecte. Valoarea tehnică redusă a fondului clădit și a lucrărilor edilitare de pe mari întinderi din cele mai bune zone ale localităților îndeamnă către restructurarea lor totală, prin amplasarea aici a noilor ansambluri de clădiri de locuit și de interes obștesc. Raportul disproporționat dintre valoarea economică a vechiului și a noului fond clădit ar înlesni, în genere, această restructurare. Dificultatea apare la compararea numărului de locuitori a căror recazare este necesară, cu acela prezumat a fi cazat în noul fond clădit. Astfel, analiza amănunțită a situației unei zone existente de pe malul Dunării, la Brăila, a cărei restructurare ar da orașului o nouă față către fluviu, a dus la concluzia că necesitățile de recazare ar echivala cu 2/3 din capacitatea noilor clădiri de locuit ce s-ar realiza; în momentul actual, o asemenea proporție nu poate fi acceptată. Credem însă că nu ar fi cazul să se stabilească un procentaj plafon unificat pe țară, privind demolările admisibile la restructurările radicale, chiar dacă acest plafon unificat ar fi majorat din etapă în etapă pe baza sporirii fondului de locuințe. Fiecare situație se cere examinată de organele locale, de proiectant și de forurile de avizare, în lumina condițiilor locale, actuale, dar și în a prevederilor. Completarea schițelor de sistematizare cu un program al eșalonării dărîmărilor necesare, supus aprobării o dată cu proiectul urbanistic, ar putea clarifica, pentru fiecare localitate, drumul de urmat în realizarea investițiilor.

MICRORAIONUL

Locuința unifamilială a fost în trecut elementul constitutiv al orașelor noastre, fie că prin mizeria ei oglindea starea proletariatului, fie că prin emfatismul frontonului sprijinit pe coloane tencuite, simboliza înavuțirea moșierului sau negustorului. Clasate social la « centru » sau la « periferie », încolo, dispuse oricum.

O nouă unitate trebuia să intervină în compunerea orașului; s-a văzut de la început că blocul cu apartamente este încă o unitate prea mică, ce nu poate asigura o nouă structurare. Experiența « incintelor » reedita unele încercări occidentale ale epocii dintre cele două războaie mondiale (cunoscutele « Hof » ale Vienei ș.a.); « cvartalele », compuse, după mărime și configurație, din incinte, semiincinte, aliniamente și mai puțin din blocuri independente, au format cîțiva ani elementele constitutive ale orașelor în concepția noastră urbanistică. Onești, Iași, Baia Mare, Suceava ș.a., numeroase sînt exemplele de realizări care vădesc faptul că, oferind locatarilor condiții de confort, cvartalele nu satisfac în suficientă măsură cerințele urbanistice moderne. Pe linie evolutivă, în gîndirea cu privire la ansamblu s-a sintetizat în ultimii ani ideea microraionului. Eliberat de rigiditatea cvartalului, amplificat la mărimea potrivită deservirii social-culturale și de trai, compus sau nu, la rîndul său, din unele subgrupări, putînd constitui și etapă de realizare în restructurarea urbană, oferind în mod necesar și posibilitatea execuției prin metode avansate industrializate, microraionul este în concepția noastră actuală cu privire la orașul socialist, formația de bază în structurarea urbană. Exemple de aplicare au apărut în proiectele recente în curs de realizare: cartierul «Drumul Taberei» din București, compus din cîteva microraioane, un microraion în nordul Ploieștilor, cartierul nou « Țiglina » din Galați; de asemenea și în proiecte la a căror realizare se va trece în curînd: «Donath» din Cluj, « Zona Bahluiului » din Iași ș.a.

Studiile teoretice și experimentale privind aplicarea microraionării în condițiile restructurării orașelor noastre existente sînt încă insuficiente; de aici apare un oarecare pericol de « grafism », punînd sub semnul îndoielii aplicabilitatea unora dintre propunerile făcute, ca, de exemplu, în schițele de sistematizare a orașelor Buzău și Ploiești.

Una dintre sarcinile proiectării urbanistice, în dezvoltarea ei către sprijinirea proiectării investițiilor, este de a determina, de la caz la caz, proporția apartamentelor după număr de camere, în cuprinsul unui mare ansamblu considerat a fi realizat în etapa apropiată. Luînd în considerare structura reală a familiilor după număr de persoane, arătată în partea primă a acestui articol și ponderea, după numărul de camere, a apartamentelor date pînă acum în folosință, apare o nepotrivire între proporțiile necesare și cele realizate.

Concluzia esențială a celor de mai sus este că actuala structură a ansamblurilor, în ceea ce privește procentul apartamentelor după număr de camere, nu este corespunzătoare, întîrziind rezolvarea satisfacerii necesarului de locuințe, considerat ca problemă de masă. Studii mai ample în această chestiune au și fost întocmite atît de I.S.C.A.S., cît și de « Proiect-București ».

DIMENSIONAREA DOTĂRILOR SOCIAL-CULTURALE

Una dintre preocupările prezente la elaborarea schițelor și detaliilor de sistematizare este aceea a unei juste dimensionări a unităților de dotare social-culturală, legată și de structurarea orașului și cartierelor în microraioane. Din practica ultimilor ani se desprinde însă că estimarea sumară a capacității de cuprindere a teritoriului pe bază de indici globali de densitate, practicată la elaborarea schițelor de sistematizare, se vădește uneori exagerată.

În această situație apare necesar să se calculeze numărul unităților specifice de folosință a clădirilor de dotare, pe baza unor densități de populație apropiate de cele care sînt efectiv constatate în noile ansambluri date în folosință, eventual ținînd chiar seamă și de reducerea în perspectivă a densității populației ca efect al măririi spațiului locuibil ce va reveni în medie pentru o persoană. Bineînțeles, aceasta nu exclude necesitatea rezervării unor terenuri pentru clădiri și funcțiuni de interes obștesc care ar mai apărarea necesare în legătură cu creșterea nivelului de trai și al căror program nu poate fi determinant acum.

RAPORTUL DINTRE NOU ȘI VECHI

Una dintre cele mai acute probleme ce se pun acum în cadrul tezelor de bază ale urbanismului contemporan este aceea a raportului dintre vechi și nou. Încercînd o simplificare, am putea admite că nu se pune cu acuitate pentru cazul completărilor strict locale, unde stridența volumelor sau a culorilor trebuie exclusă; exemple reușite din Cluj, București și alte orașe sînt cunoscute.

Pentru ansamblurile noi — la magistralele integral reconstruite și mai cu seamă la noile microraioane — caracterul contemporan poate fi asigurat cu oarecare independență. Sînt însă cazuri în care soluționarea ridică în mod acut problema raportului urbanistic dintre vechi și nou: programul și dimensionarea noilor volume construite, modul de dispunere, culoarea, rezolvarea acceselor, caracterul plantațiilor. Credem că nu pot fi dezvoltate condițiile de just raport și către un « stil de tranziție », nici măcar prin impunerea unor detalii plastice de factură « specifică »; dar poate sînt și alte opinii, a căror susținere argumentată ar trebui cunoscută... pentru a putea fi combătute! În orice caz, pare a se fi realizat un deplin acord împotriva pastișării trecutului, atît pe plan urbanistic (de exemplu, nu se mai propun piețe în « turbină », cu fronturi compacte), cît și pe plan arhitectural (fie că e vorba de imitarea ordinelor clasice, fie de aplicarea unor elemente de decor ale monumentelor vechi de arhitectură religioasă).

Orașul Sighișoara — în întregul său cuprinzînd cetatea monument istoric, partea locuită înconjurătoare, cartierele noi și zona industrială — înmănunchiază exemplificarea numeroaselor laturi ale problemei raportului dintre vechi și nou. Reluarea acum a studiului de sistematizare a acestui oraș de către I.S.C.A.S. — precum și alte studii de restructurare pentru Iași, Brașov, Suceava — ar putea prilejui rediscutarea unor probleme teoretice privind corelarea principiilor urbanistice actuale cu necesitatea păstrării unor incontestabile valori ale trecutului.

SISTEMATIZAREA ZONELOR INDUSTRIALE

În lanțul de probleme actuale ale urbanismului, sistematizarea zonelor industriale apare ca cea mai nouă dintre ele. Sînt cunoscute dificultățile moștenite prin amplasarea deficientă, uneori de-a dreptul haotică, a industriilor în perioada capitalistă. Atenuarea stînjenirilor reciproce industrie-locuință pentru unitățile din cuprinsul zonei de locuit este o chestiune de rezolvare locală, pe măsura și la timpul cînd se ivește posibilitatea. Sistematizarea zonelor industriale, ca problemă actuală în urbanism, se referă îndeosebi la noi zone dinafara orașelor sau din preajma lor, incluzînd eventual și complexe sau unități industriale existente. Realizări recente de mari grupări industriale noi (Onești-Borzești, Săvinești-Roznov, Suceava ș.a.) incluse uneori în microregiuni industriale, oferă un vast material de analiză privind: condițiile de amplasare a zonei, — ordinea de amplasare a unităților în zonă și teritoriile de rezervă, — cooperarea în căi de comunicație și transporturi, alimentări energetice și hidro-edilitare, clădiri administrative și sociale, — asigurarea condițiilor sanitare reciproce și față de exterior, — organizarea lucrărilor de execuție, precum și numeroase alte aspecte corelate.

Pe baza unor prime îndrumări de principiu elaborate de C.S.C.A.S., a analizei lucrărilor realizate și a întocmirii, ca primă încercare în țara noastră, a unui proiect pentru sistematizarea amplei zone industriale din Iași, se va putea trece în curînd la elaborarea unor teze de bază și unor instrucțiuni practice privind acest nou domeniu al proiectării urbanistice. Este de observat că s-a rămas în urmă în ceea ce privește studiile de sistematizare, în orașele existente, a cartierelor cu predominanță industrială (Timișoara, Brașov, București ș.a.), pentru care lipsa unor proiecte de restructurare a ansamblului industrial se va resimți sub multiple aspecte.

CIRCULAȚIA ȘI TRANSPORTUL

Una dintre problemele reconstrucției urbane pentru care dispunem de un material teoretic destul de bogat este aceea a circulației. Structura stradală de bază a orașelor noastre va apărea în curînd necorespunzătoare condițiilor cerute de traficul modern, de îndată ce numărul autovehiculelor de diferite categorii va spori simțitor. Unele lucrări recent realizate rezolvă puncte stringente de mult cunoscute, precum pasajele superioare din sudul orașelor Ploiești, Predeal și Brașov. În proiectele de sistematizare a orașelor existente apar numeroase soluționări menite să asigure buna rezolvare a circulației, precum: la Iași — viaductul Tătărași și legătura carosabilă la Rîpa Galbenă; la București — pasajul superior Basarab; la Făgăraș, Deva și Orăștie — variantele de degajare a centrului; și numeroase altele. Cu toate acestea, apreciem că, în ansamblu, problema circulației este cuprinsă în lucrările teoretice și de proiectare, în avizări și în realizări, la un nivel încă nesatisfăcător, cu o inexplicabilă « timiditate », fără asigurarea condițiilor pe care viitorul apropiat le va vădi indispensabile. Citățm ca exemple recente: în București — profilul transversal îngust al șos. Ștefan cel Mare la debușarea str. V. Lascăr (urmează a fi lărgit în dezvoltarea reconstrucției

inelului II!) — distanța mică dintre cele două blocuri de pe b-dul Magheru, pe unde, prins în cleşte, va trece inelul I de degajare a centrului; la Braşov pentru noua piață a gării — respingerea de către organele de avizare a soluției de intersecție la niveluri diferite, propusă de proiectanți ş.a.

Transportul în comun este unul dintre primii beneficiari ai unei rețele judicioase de artere magistrale. Deşi îmbunătățirea transportului în ultimii ani este evidentă, datorită în special amplificării parcului de vehicule, totuşi deficiențele sistemului de străzi magistrale se fac simțite, atît în traseele, cît şi în condițiile de parcurs ale liniilor de tramvaie, troleibuze şi autobuze, în capitală şi în oraşele mai importante din țară (Timişoara, Iaşi ş.a.). Un nivel superior al organizării şi funcționării transportului în comun se înscrie între caracterele specifice ale unui oraş socialist. Unirea obligată a acestei probleme cu aceea a circulației generale din oraş şi, implicit, cu a organizării străzilor magistrale spre a face față sarcinilor de perspectivă, constituie încă una dintre mărturiile interdependenței în care se cer rezolvate multiplele probleme care compun noțiunea de urbanism.

Este cunoscut că parte din muncitorii multora dintre centrele industriale din țară locuiesc în sate mai apropiate sau chiar mai îndepărtate, călătorind zilnic cu trenul sau autobuzul, după caz. În funcție de condițiile istorice în care s-a dezvoltat respectivul centru industrial şi de posibilitățile recrutării salariaților, navetismul este mai accentuat în unele localități (de exemplu, la Reşița, Ploieşti) sau este proporțional neînsemnat (de exemplu, la Timişoara). Intrînd totdeauna în preocuparea atentă a proiectanților de urbanism — care întocmesc schema mişcărilor pendulare şi determină grupările după timpul de parcurs («pe izocrone») — propunerile sînt uneori caracterizate prin radicalism excesiv.

Noi considerăm că implicațiile economice şi sociale ale lichidării « navetismului » ar fi mult prea mari, în special pentru etapa actuală şi cea apropiată, referindu-ne la mijloacele ce ar fi necesare pentru construirea unui fond suplimentar de locuințe (materiale, utilaj, manoperă, finanțare), la situația familiilor în care unii dintre membri lucrează în industrie, dar alții în agricultură, la unii factori psihologici şi la însuşi profilul social-economic al localităților de actuală reşedință a navetiştilor. S-ar putea ca buna rezolvare a căilor şi mijloacelor de transport să constituie o primă rezolvare eficientă pentru numeroase cazuri. Studii privind navetismul din centrele caracterizate prin deplasări intense, studii în care fenomenul să fie analizat complex, ar putea conduce la stabilirea datelor esențiale şi la propuneri, unele cu caracter de generalizare.

ZONELE PREORĂŞENEŞTI

Delimitările în vigoare din 1960 au inclus în teritoriul administrativ al oraşelor din țară un număr de localități apropiate — sate sau chiar oraşe — corespunzînd unei realități a vieții, care a vădit puternicele legături, pe plan economic şi social, dintre oraşe şi aşezările populate din zona apropiată.

Acest aspect a fost prins, în genere, în studiile de sistematizare. Astfel, este în curs de întocmire un studiu al zonei preorăşeneşti a capitalei; sistematizarea oraşului Turda este pusă în corelare cu organizarea sistemului celor cinci aşezări unite administrativ; o dată cu schița de sistematizare a oraşului Braşov a fost întocmit şi un studiu teritorial privind întregul complex al numeroaselor oraşe care compun unitatea administrativă.

Pentru satele care se află în imediata vecinătate a oraşelor apar multiple posibilități: transformarea în aşezări satelite reconstruite, dotate şi echipate la nivel orăşenesc; păstrarea în starea actuală cu oarecare îmbunătățiri; desființarea. Ar fi necesară elaborarea unor studii experimentale pentru cazuri concrete, de pe urma cărora să poată fi trase şi unele concluzii generale.

SISTEMATIZAREA STAȚIUNILOR BALNEO-CLIMATICE

Aceasta se conturează a deveni în țara noastră o ramură specializată a urbanismului, ca urmare a amplificării investițiilor în această direcție şi a anumitor particularități care deosebesc sistematizarea acestor localități de aceea a oraşelor.

Din experiența vastă de pe litoral pot fi extrase unele elemente de generalizare, cum ar fi: rezolvarea cazării şi alimentației în ansambluri constituite; profilarea distinctă a ansamblurilor sezoniere de cele cu sezon prelungit sau cu funcționare permanentă; necesitatea construirii de grupuri gospodăreşti (depozite, spălătorie, bucătărie de semipreparate etc.) amplasate în afara sectorului de cazare; utilitatea realizării în paralel şi a bazei materiale pentru manifestări culturale, sportive ş.a. care să asigure folosirea în bune condiții a timpului liber al vizitatorilor în afara orelor de cură. Unele studii în curs de elaborare privind sistematizarea unor stațiuni de cură şi tratament au reliefat importanța studiilor prealabile hidro-geologice şi necesitatea unei separări mai categorice a zonelor curative de partea permanent locuită a localităților.

Față de multiplele posibilități oferite de numeroasele localități din țară avînd şi profil balneo-climatic, considerăm necesară o clasare a lor după valoarea terapeutică şi posibilitățile de permanentizare, determinîndu-se ordinea de urgență a investițiilor pe stațiuni. Pentru asigurarea eficienței economice, trebuie evitată fragmentarea mijloacelor de realizare în prea multe stațiuni.

SISTEMATIZAREA SATELOR

Acțiune de consecință a transformării socialiste a agriculturii sistematizarea satelor, va deveni în curînd una dintre laturile importante ale urbanismului în țara noastră.

Situația actuală a satelor din țara noastă este caracterizată, după populația lor, prin datele cuprinse în tabelul 4.

Tabelul 4

Nr. locuitori	Sub 500	501—1000	1001—2000	2001—3000	Peste 3000
% din numărul de sate	42,8	29,8	19,3	5,3	2,8
% din populația sătească	13,2	25,5	31,8	15,0	14,5

Cele 15133 de sate sînt grupate administrativ în 4119 comune, dintre care 70,7% cuprind între 2000 şi 5000 locuitori; mediile pe țară revin la 3,67 sate/comună, 3030 locuitori/comună şi, ceea ce este mai important, numai 840 locuitori/sat.

La consfătuirea pe țară din decembrie 1961 a țăranilor colectiviști a reieşit importanța economică a unirii gospodăriilor colective mici în gospodării mai mari, indicîndu-se şi suprafețele teritoriale cele mai potrivite în raport cu particularitățile zonelor şi culturile corespunzătoare.

Aşezările noastre sătești, astfel cum sînt ele astăzi în genere formate, ar prilejui dificultăți bunei organizări a producției gospodăriilor colective şi închegării unor unități sociale a căror mărime să ajute trecerii, în perspectivă, la lichidarea diferențelor esențiale dintre sat şi oraş. În această situație, apreciem că, o dată încheiat procesul de colectivizare prin unirea în gospodării mai mari, va reveni probabil o gospodărie agricolă colectivă de fiecare comună. Este de observat că populația aferentă unei asemenea puternice unități economice de producție ar fi de 2500 sau chiar 3000 locuitori (650—800 familii), număr care ar corespunde şi unei unități sociale bine constituite.

Sarcina declanşării studiilor privind sistematizarea satelor a fost prevăzută într-o hotărîre a Consiliului de Miniştri; ca urmare, în 1960 au fost întocmite proiecte experimentale pentru cîteva zeci de sate, urmate de un studiu de sinteză. De mare importanță a fost cuprinderea acestei probleme în consfătuirea delegaților din țările socialiste (în cadrul C.A.E.R.) ținută la Sofia în octombrie 1960.

Din studiile întocmite pînă acum în domeniul sistematizării satelor, deşi puține la număr, se desprind totuşi unele concluzii esențiale care, completate cu unele puncte de vedere personale, sînt sintetizate pe scurt în cele ce urmează:

— sistematizarea satelor trebuie corelată cu sistematizarea raioanelor agricole, ținînd seamă de legătura strînsă ce trebuie să existe între organizarea aşezărilor populate şi aceea a bazei lor economice;

— numărul actual al satelor din țara noastră este prea mare: reducerea acestui număr, ca acțiune desfăşurată în perspectivă, ar corespunde unei mai bune organizări a producției agricole şi închegării unor grupări bine organizate;

— constituirea unor sate corespunzătoare economiei şi vieții sociale socialiste va putea fi rezolvată pe mai multe căi; în genere, prin restructurarea unora dintre aşezările existente, iar uneori prin construirea unor noi aşezări;

— teritoriul afectat aşezărilor populate restructurate va trebui să fie simțitor mai mic decît acela al actualelor vetre de sat; se vor scoate în afara aşezărilor loturile personale de cultură şi va dispărea necesitatea acaeturilor individuale;

— construirea aşezărilor populate în noua lor structură trebuie să se sprijine în principal pe construirea de case noi, acțiune în curs care trebuie îndrumată potrivit schițelor de sistematizare ce este necesar să fie puse la dispoziția comunelor;

— construirea de locuințe din fonduri de stat pentru salariații G.A.S., S.M.T. şi ai altor unități de producție sau servicii publice va trebui rezolvată pe calea grupării în clădiri mai mari, cu mai multe caturi, în paralel urmînd a fi îndrumată şi realizarea de locuințe ale colectiviştilor pe calea cooperării, de exemplu în case « înşiruite » sau în vile cu mai multe apartamente;

— ca măsură de tranziție ar trebui încurajată şi strămutarea de case existente, în scopul desființării aşezărilor risipite şi a cătunelor, precum şi al restrîngerii vetrelor în satele ce se restructurează;

— închegarea cîte unui centru grupînd funcții social-culturale, administrative şi de servicii publice va face parte din programul sistematizării centrelor populate în noua lor structură;

— echiparea cu drumuri şi electrificarea vor trebui completate, încă în prima etapă, şi cu instalații locale de alimentare cu apă; trebuie asigurată posibilitatea dezvoltării instalațiilor edilitare pînă la nivelul echipării urbane.

Cele arătate succint cu privire la condițiile care determină necesitatea sistematizării satelor şi cu privire la elementele de temă ale soluționării arată cît de vastă este această problemă care priveşte, chiar după ce procentul populației urbane va mai creşte simțitor, mai mult de jumătate din populația țării noastre. În această problemă, de cea mai mare importanță este colaborarea strînsă dintre Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură şi Sistematizare, Consiliul Superior al Agriculturii şi sfaturile populare regionale, pentru organizarea unei acțiuni concrete de proiectare, pe plan cît mai larg, pe baza formulării prealabile a unor principii de soluționare şi a metodologiei.

*

La capătul acestei treceri în revistă privind problemele urbanismului în țara noastră, în loc de încheiere ar apărea mai curînd necesar răspunsul la o întrebare: sîntem sau nu contemporani în realizările, proiectele şi studiile noastre urbanistice?

În mare măsură, da!

Sîntem contemporani pentru că:

— realizările noastre corespund cerințelor economiei naționale şi nevoilor maselor; ele satisfac condiții actuale şi se înscriu în programele de perspectivă;

— proiectele noastre urbanistice constituie trama în care se înscrie proiectarea investițiilor; astfel ele se înscriu ca o verigă, nu numai utilă, ci necesară, în activitatea multilaterală de construcție a bazelor de producție, locuințelor, dotărilor social-culturale şi echipării edilitare;

— studiile noastre în domeniul urbanismului sînt legate de practica proiectării.

Şi totuşi mai sînt lipsuri de înlăturat pentru o deplină înscriere a urbanismului nostru în cerințele actualității!

Activitatea urbanistică se va putea ridica pe o treaptă superioară printr-o atentă şi minuțioasă analiză a necesităților maselor, prin cunoaşterea deplină a vieții, a condițiilor în care sînt asigurate, pe plan urbanistic, locul de muncă, locuința şi deservirea zilnică, educația multilaterală şi îngrijirea sănătății, echiparea edilitară şi transportul. O activitate teoretică susținută, generalizarea experienței dobîndite de practica urbanistică vor sprijini dezvoltarea urbanismului în țara noastră într-un spirit contemporan, pe măsura cerințelor construirii societății de mîine.

Arh. D. Vernescu

SISTEMATIZAREA SATELOR

În primăvara acestui an, în țara noastră a fost înscrisă o nouă și măreață victorie spre desăvîrșirea construcției socialismului, spre comunism: încheierea colectivizării agriculturii.

Referindu-se la etapele revoluției socialiste înfăptuite de poporul nostru sub conducerea partidului, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, în Raportul său prezentat la recenta sesiune extraordinară a Marii Adunări Naționale consacrată acestui măreț eveniment istoric, a spus:

« Într-un termen istoricește extrem de scurt, sub conducerea partidului, clasa muncitoare aliată cu țărănimea a înfrînt și a izgonit de la putere clasele exploatatoare, a cucerit întreaga putere, a naționalizat principalele mijloace de producție și a trecut la construirea societății socialiste.

În noua etapă a revoluției, partidul nostru s-a călăuzit neabătut după învățătura lui Lenin care arată că mica producție de mărfuri generează în mod inevitabil în proporție de masă capitalism și burghezie, că pentru victoria deplină a noii orînduiri, socialismul trebuie construit nu numai la orașe, ci și la sate.

Mica gospodărie țărănească face cu neputință mecanizarea și organizarea pe baze științifice a producției agricole, frînează însăși dezvoltarea industriei și creșterea continuă a pieței interne, naște contradicții între ritmul înalt de creștere a industriei și starea de înapoiere a agriculturii, împiedică dezvoltarea planificată, armonioasă a întregii economii.

Singura cale de lichidare a acestei contradicții este transformarea socialistă a statului, treptata înlocuire a micii producții de mărfuri prin marea gospodărie socialistă.

Realizarea acestei sarcini are o uriașă importanță economică, politică și socială pentru fiecare țară care trece de la capitalism la socialism și îndeosebi pentru țări cu o țărănime numeroasă și o pondere însemnată a agriculturii în ansamblul economiei naționale.

Linia trasată de partid acum 13 ani, la istorica plenară din martie 1949 a Comitetului Central, a stat la temelia întregii munci desfășurate de atunci și pînă astăzi în transformarea socialistă a agriculturii.

Aplicînd creator la condițiile țării noastre planul cooperatist al lui Lenin, învățînd din bogata experiență a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice în construcția socialistă la sate, partidul a desfășurat o muncă îndelungată și răbdătoare pentru a convinge țărănimea muncitoare să-și unească micile gospodării în mari gospodării agricole socialiste ».

O dată cu înfăptuirea colectivizării agriculturii începe un nou capitol în viața satelor, în viața țărănimii muncitoare. Perspectivele ce se deschid agriculturii noastre socialiste indică cu claritate noile sarcini ce stau în fața celor chemați să-și dea contribuția la transformarea satului, la ștergerea diferenței dintre sat și oraș.

În cuvîntul său la lucrările sesiunii extraordinare a Marii Adunări Naționale, tovarășul Petre Borilă, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.R. și vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, a prezentat în cîteva cuvinte perspectivele înfăptuirii vieții noi, socialiste, la sate și sarcinile ce revin constructorilor și arhitecților:

« În satul socialist se formează o țărănime nouă, cu mentalitate și gîndire avansate, din mijlocul căreia se ridică eroi ai muncii socialiste, președinți de gospodării pricepuți, colectiviști fruntași, cunoscuți și onorați în întreaga țară.

Se schimbă și condițiile de viață ale colectiviștilor. Locul vechilor bordeie și cocioabe este luat de case trainice, aspectuoase, luminoase. Privind în perspectiva anilor ce vin, trebuie să ne gîndim, încă de pe acum, că satul socialist tinde ca în mod treptat să se apropie de nivelul orașului. Desigur, este vorba de o apropiere sub aspectul condițiilor de viață și nicidecum de o apropiere în spațiu, așa cum o înțeleg unii cetățeni care își construiesc case de-a lungul șoselelor în apropierea orașelor.

Prin prisma acestei perspective, organele de arhitectură, sistematizare și construcții ale sfaturilor populare, C.S.C.A.S., trebuie să studieze problemele dezvoltării de viitor a satului și să elaboreze proiecte de construcții, schițe-model de sistematizare a localităților rurale, pe baza cărora să se asigure folosirea rațională a teritoriului, aspectul armonios, estetic al construcțiilor, confortul locuințelor, caracteristice vieții noi, socialiste ».

Cum vor trebui dirijate, amplasate și organizate aceste construcții din mediul rural ? Ce principii vor trebui să fie urmate în sistematizarea satelor — și a grupărilor de sate — pentru a tinde la scopul final, ștergerea diferenței dintre sat și oraș ? Este oare corespunzătoare pentru viitor moștenirea trecutului, determinată de o evoluție diametral opusă, care a dus la o diseminare a populației rurale în peste 15 000 de așezări mici ? Care sînt măsurile luate pînă în prezent și prevăzute pentru viitor și care sînt lipsurile existente pe care va trebui să le înlăturăm ? Iată o serie de întrebări la care trebuie să se răspundă prin studii teoretice, discuții și îndrumări, elaborarea și aplicarea unor proiecte și analizarea atentă a rezultatelor lor.

Care este punctul de plecare ? Prelucrări ale datelor statistice din 1956 arată la acea dată o populație rurală de 12 742 778 locuitori, răspîndită în peste 15 000 sate, ceea ce ar reveni în medie la circa 840 de locuitori per sat. Detaliat, cifrele ne indică:

— peste un sfert din populația rurală locuiește în sate avînd pînă la 750 de locuitori ;

— mai puțin de un sfert, în sate de 751—1250 de locuitori ;

— peste un sfert, în sate de 1251—2500 de locuitori ;

— mai puțin, de un sfert în sate avînd peste 2500 de locuitori (numai trei sate din toată țara depășind 10 000 de locuitori).

De la bun început, examinînd numărul redus de locuitori din majoritatea satelor noastre, se constată mari dificultăți în dotarea cu unități social-culturale, dacă le comparăm, de pildă, cu cea mai mică unitate structurală orășenească, microraionul.

Răspîndirea satelor pe teritoriu învederează de asemenea aspecte cu totul necorespunzătoare noilor forme de viață și de activitate economică. Dacă în cîmpia bănățeană satele sînt egal repartizate pe teritorii (de altfel, ca urmare a unei acțiuni organizate în sec. XVIII), în Bărăgan ele se îngrămădesc în șiraguri de-a lungul Moștiștei, Borcei, Ialomiței, Călmățuiului și Buzăului, fiind extrem de rare pe vastele lor interfluvii ; în Argeș, de asemenea se înșiruiesc pe văi, ajungînd a fi alipite pe lungimi de cîte 20 km, deseori numai cu două șiruri de case la drum, iar în munți, din cauza vechilor condiții de viață pastorale, multe sate aproape că nu au vetre, gospodăriile împrăștiindu-se pe mari suprafețe, fiecare în mijlocul pășunii sale, ca în pitoreasca Peșteră a Branului de sub Piatra Craiului.

Este cert că în noile condiții create de colectivizarea agriculturii și folosirea tehnicilor noi, cauzele care au creat această situație actuală — așezări mici, răspîndite inegal — nu vor mai fi operante:

— prin colectivizare, țăranul muncitor nu va mai fi legat de un anumit lot de cultură dinafara vetrei și deci nu va mai fi tentat să se așeze în apropierea lui, pentru scurtarea parcursurilor sau pentru asigurarea pazei ;

— sălașele, odăile și așezările permanente de case izolate din vechea economie pastorală nu vor mai fi necesare în noile forme ale zootehniei în număr atît de mare ;

— problema apei potabile, care în trecut a determinat atît de dese ori amplasările de vetre lîngă izvoare sau acolo unde stratul freatic era destul de ridicat, nu mai contează atît de mult, tehnica forajelor de adîncime permițînd practic, alimentarea în cea mai mare parte a teritoriului ;

— cu mordernizarea drumurilor care pătrunde și în mediul rural, circulația se ușurează și deci se lărgește raza de acțiune în deplasările locuințe — loc de muncă — cîmp și locuințe — dotări sătești ;

— înseși condițiile climatice se îmbunătățesc prin acțiuni de transformare a naturii și nu mai rămîn copleșitoare pentru om, ca de pildă vînturile violente de iarnă la nivelul solului, pe care le potolesc perdelele de plantații întinse pe vaste teritorii.

Eliberate de toate aceste servituți, care erau în trecutul, chiar apropiat, tot atîtea cauze determinante în răspîndirea, mărimea și structura satelor, se naște întrebarea: care sînt actualii factori determinanți a ceea ce va fi noua rețea, sistematizată, de sate, fiecare din acestea, la rîndul lui, adus la o formă corespunzătoare noilor condiții de trai ?

Este incontestabil că nu se pot neglija nici situațiile actuale, punct final al unor evoluții încheiate, dar totodată punct de pornire pentru viitor, și nici condițiile naturale, în măsura în care ele continuă a fi determinante. Dar

factorul determinant — și complet diferit de ceea ce a fost în trecut — este noua organizare a teritoriilor agricole (O.T.A.).

Dacă dirijarea unei agriculturi bazate încă pe exploatarea individuală a unor loturi mici nu a putut să depășească stadiul simplului plan de cultură, în unitățile socialiste, dispunînd de terenuri vaste, planificarea și sistematizarea agricolă au făcut progrese imense, ale căror rezultate se vădesc. Actualmente, organele centrale și locale ale Consiliului Superior al Agriculturii elaborează și aplică o gamă variată și completă de proiecte de dezvoltare și reorganizare a agriculturii. Astfel:

— Studiul de zonare a producției agricole cuprinde întreaga țară și stabilește — pe diverse teritorii, după criteriile de folosire eficientă a caracteristicilor lor, dar și după o echilibrare, pe țară, a producției — folosințele pe categorii și indicii forțelor de muncă necesare. El dă indicațiile principiale pentru proiectarea pe teritorii mai restrînse.

— Studiile tehnico-economice pentru teritorii de ordinul a sute sau mii de km² indică liniile de dezvoltare a acestora, îndeosebi pe bază de lucrări de ameliorări funciare; astfel se studiază actualmente irigarea cu apă de Dunăre a cca. 1 000 000 ha din Cîmpia Romînă.

— Proiectele de organizare intergospodărească se efectuează în raioane; prin ele se urmărește ca unitățile reieșite întîmplător prin simpla asociere a familiilor posesoare de vechi loturi agricole mici (G.A.C.) și din naționalizarea fostelor moșii (G.A.S.), să fie aduse la forme raționale de exploatare agricolă, ceea ce se obține prin comasarea unor terenuri, rectificări de limite sau transferuri de suprafețe, avîndu-se în vedere prevederile Directivelor Congresului al III-lea al P.M.R., că mărimea optimă a unităților socialiste este, în condițiile actuale, de 1500—2000 ha, cu tendința de sporire.

— Schițele și proiectele de organizare a teritoriului și producției agricole (O.T.A.) se efectuează pe fiecare unitate socialistă în parte și conțin stabilirea profilului și specializarea gospodăriei, structura categoriilor de folosință ale teritoriului împărțit în sole, producția globală de marfă pe sortimente, amplasarea și dimensionarea centrelor gospodărești, măsurile de organizare a muncii etc.

Toate proiectele din această gamă completă cuprind, la diferite eșaloane, noile date determinante pentru sistematizarea satelor și grupărilor de sate, și anume:

— necesarul de forțe de muncă, din care se deduce populația așezărilor;

— amplasarea centrelor gospodărești și a terenurilor agricole aferente, deci situarea pe teritoriu a locurilor de muncă ale populației așezărilor.

La un plan O.T.A. dat există diferite posibilități de distribuție a populației pe diversele așezări, de structurare a acestora, și trebuie să se discearnă acele soluții care corespund cel mai bine scopului urmărit: sistematizarea satelor în vederea ridicării nivelului de trai al țărănimii muncitoare. Mai mult, trebuie să se aibă în vedere că nu există o relație de simplă determinare de la planul O.T.A. la planul de sistematizare a așezării sau grupării de așezări, ci că de fapt acestea se interdetermină. Aceasta implică necesitatea ca arhitectul urbanist să intervină încă de la început o dată cu elaborarea planului intergospodăresc și a celor de organizare a unităților G.A.S. sau G.A.C. aferente satelor vizate.

*

În mod normal, sistematizarea urbanistică trebuie să înceapă cu gruparea de sate și numai după aceea, și în funcție de ea, să treacă la fiecare sat în parte.

Cunoscînd dezavantajele pe care le produc numărul mare de sate mici și așezarea lor în teritoriu, deseori defectuoasă, și pe baza planurilor O.T.A. care comasează terenurile de producție și centrele gospodărești trebuie să se urmărească în sistematizarea grupării de sate, micșorarea numărului acestora, prin comasarea și mutarea în timp a unor sate mici, prin dezvoltarea acelor sate care apar favorabile. În proiectele sovietice cuprinse în Expoziția C.A.E.R. de la Sofia din octombrie 1960 se prevedea, în unele raioane agricole, reducerea la o treime a numărului actual de sate.

Se vor prevedea astfel sate care se dezvoltă puternic, unele mai puțin, altele care se comasează și sate care se vor desființa. În noua rețea de sate astfel reieșite se va căuta să se realizeze grupări de mai multe sate în jurul unuia, care devine principal și va primi deci dotările corespunzătoare, atît pentru el, cît și pentru satele secundare, dependente. Aceasta implică, în satul principal, un nod de convergență a căilor de circulație rutieră de la satele dependente, o bună construcție și întreținere a acestor drumuri și asigurarea mijloacelor de transport. Apare astfel, în gruparea de sate, o ierarhizare a lor.

Este de semnalat că, în Uniunea Sovietică, satele principale exercită o atracție asupra colectiviștilor, care nu mai au interes de a-și reconstrui case în satele vechi, mici, și că această tendință spontană este încurajată și organizată.

În aceste condiții, care este mărimea optimă a satului, așa cum va apărea ca unitate în noua rețea? Problema e de primă importanță, dar la ea încă nu se poate răspunde, pe bază de cercetări științifice, în țara noastră. Conferința C.A.E.R. de la Sofia din 1960 a învederat că această mărime optimă trebuie determinată după următoarele criterii:

— numărul de muncitori agricoli, corespunzător unităților de producție aferente;

— dotările social-culturale cu care vor fi înzestrate satele, în funcție de rolul satului în grupare (principal sau dependent);

— îmbunătățirea rețelei de drumuri și organizarea transportului în comun;

— posibilitatea de echipare tehnică cu unele lucrări edilitare, care devin posibile numai de la o anumită mărime;

— condițiile naturale, drept corectiv de la o regiune geografică la alta.

Trecînd la sistematizarea fiecărei vetre de sat în parte, așa cum profilul ei economico-social a fost în prealabil stabilit prin sistematizarea grupării de sate, aceasta se va conduce după unele principii unanim recunoscute, și care sînt în principal:

— limitarea extinderii vetrei și, pe cît posibil, restrîngerea ei pentru a reda agriculturii cît mai mult teren;

— concomitent cu restrîngerea vetrei, sporirea densității ei, de la valorile reduse de azi, deseori sub 20 loc/ha, la circa 60—80 loc/ha;

— reducerea suprafețelor acelor loturi de casă din vatră care depășesc nevoile reale ale familiei țărănești, în noile condiții în care se reduc acareturile, grupate acum la centrele gospodărești, — ceea ce permite introducerea în mod economic a cît mai multor lucrări edilitare;

— amenajarea în extravilan a loturilor de cultură individuale prevăzute în statutele G.A.C., care alocă fiecărei familii colectivizate un surplus de teren în folosință proprie, peste suprafața lotului de casă din vatră, pînă la împlinirea unei anumite arii;

— contrar tendinței de sistematizare de orașe, unde cvartalele existente, mici, se caută a se comasa în unități structurale de suprafețe mari, la sate, cvartalele actuale prea mari, conținînd grădini, livezi și chiar arătură, se vor fragmenta pentru a se face loc noilor loturi;

— introducerea, măcar parțială, a lucrărilor hidroedilitare, de corelat cu cele ale centrelor gospodărești (care în orice caz trebuie dotate) influențează gruparea mai strînsă a loturilor de case și determină posibilitatea apariției clădirilor de locuit cu mai multe caturi;

— investițiile de locuințe din fonduri centralizate (G.A.S., S.M.T., alte unități) să se facă în astfel de clădiri cu mai multe caturi, formînd un început în schimbarea structurală a satelor și dînd exemple de urmat, eventual alocîndu-se fiecărui apartament dintr-un bloc o mică parcelă de teren în folosință unifamilială exclusivă;

— sporirea dotărilor sociale, culturale, comerciale etc. în sate duce la crearea unor centre social-administrative care să le grupeze și care trebuie să fie prevăzute cu suficientă rezervă de teren pentru a primi dotările viitoare care actualmente nu se întrevăd încă pentru sate;

— în aceste centre sătești se va căuta gruparea cît mai multor dotări în clădiri puține, cu folosințe combinate, urmărindu-se prin aceasta, atît efecte plastice, cît și economice;

— spații plantate organizate pentru odihnă, recreație și sport urmează a fi create și întreținute și în sate.

Ce s-a făcut pînă acum pentru cuprinderea în proiecte de sistematizare și apoi pentru aplicarea pe teren a acestor principii? A apărut, din experiența tuturor țărilor din lagărul socialist, că aceste acțiuni nu pot fi premergătoare colectivizării, ci îi urmează în funcție de stadiul mai înaintat sau mai rămas în urmă al colectivizării agriculturii. Situația este încă diversă, după țări și regiuni. Conferința și Expoziția C.A.E.R. de la Sofia din 1960 au evidențiat aceste diverse stadii, propunînd totodată prin proiecte, exemple foarte concludente.

La noi în țară:

— Decretul 545/1958, urmat de H.C.M. 1678/1959, au statuat obligativitatea de construire numai în vetrele de sat, interzicînd construcția în afară;

— aceasta necesita stabilirea exactă a tuturor celor peste 15 000 vetre de sate, ceea ce s-a făcut în cursul anilor 1960—1961 printr-o vastă acțiune organizată pe țară;

— C.S.C.A.S. a emis « Regulile generale de sistematizare » cu o întreagă parte privitoare la sate, urmate de « Îndrumări pentru dezvoltarea armonioasă a satelor », pentru uzul proiectanților și organelor comunale executive;

— I.S.C.A.S. a elaborat în 1960 și 1961 o serie de studii teoretice și de proiecte demonstrative, a pregătit o expoziție de prezentare și a dat asistență tehnică unităților de proiectare din regiuni, la elaborarea schițelor de sistematizare pentru o serie de sate;

— organizațiile regionale de proiectare continuă acțiunea de elaborare a unor proiecte de sistematizare pentru sate, iar sectoarele de disciplină a construcțiilor și unitățile titulare de investiții le traduc în realități.

Acțiunea este deci pornită; ea trebuie continuată, îmbunătățită, extinsă prin studii științifice care să ajute la stabilirea liniei specifice condițiilor noastre, de altfel în continuă evoluție, prin planuri de sistematizări raionale cuprinzînd grupări de localități și prin schițe de sistematizare de sate, care să ajungă a cuprinde în cîțiva ani totalitatea satelor ce se propun a se dezvolta, astfel ca să se ajungă, în timp, la ștergerea diferențelor față de orașe

Arh. V. Sebéstyen

PROIECTAREA MICRORAIOANELOR

1. UNELE PROBLEME TEORETICE

Problema proiectării locuinţelor ocupă în zilele noastre cel mai important capitol al activităţii arhitecţilor, atît prin amploarea lucrărilor, cît şi prin caracterul de evoluţie rapidă pe care aceste lucrări îl prezintă. Dacă am încerca să trecem în revistă tendinţele care au stat la baza proiectării din ultimii 10—15 ani, am vedea că într-un timp relativ scurt, concepţia noastră, modul de abordare a problemelor s-au schimbat radical şi nu numai o dată.

La începutul activităţii institutelor de proiectare problemele de construire a locuinţelor erau abordate prin soluţionarea unei case de locuit ca un unicat, situat într-o poziţie stabilită care-i determina în bună măsură o serie de coordonate ale partiului general. De la acest nivel al proiectării noastre pînă la cvartalele de locuit sau la ansamblurile urbane constituite în mare măsură numai din construcţii de locuit, este o diferenţă importantă. Schimbarea modului de abordare a problemelor a fost impusă atît de creşterea numerică a locuinţelor ce se realizau, cît şi de maturizarea concepţiilor noastre de proiectare, în care de la soluţionarea unui unicat s-a trecut la rezolvarea unui ansamblu. În prezent, considerăm că atît concepţia care a stat la baza cvartalelor, cît şi cea care a determinat soluţiile pentru o serie de ansambluri urbane (în general, situate în zonele centrale ale oraşelor noastre) sînt depăşite şi că am făcut un salt calitativ în modul de abordare şi rezolvare a problemelor legate de proiectarea cartierelor de locuit.

În prezent, arhitecţii care proiectează locuinţe încearcă să realizeze microraioane de locuit, dar majoritatea proiectelor întocmite pînă acum nu reuşesc să oglindească în suficientă măsură concepţia nouă care ar trebui să stea la baza microraioanelor.

Care este această concepţie ?

Microraioanele trebuie să constituie în primul rînd o formă de rezolvare a vieţii sociale a oamenilor de mîine. Ca atare, fiecare proiect ar trebui să aibă la bază, în primul rînd, o imagine privind modul cum se va desfăşura viaţa oamenilor într-o societate cu un nivel de trai mult sporit şi mereu în creştere. Din transpunerea acestei imagini a vieţii sociale de mîine în relaţii funcţionale, economice şi estetice se va putea realiza proiectul unui microraion. Desigur că această sarcină nu va putea fi rezolvată dintr-o singură dată şi că rezolvarea ei se va cristaliza cu timpul, dar pentru aceasta este necesar ca prin fiecare proiect nou, prin fiecare investiţie ce se realizează să abordăm măcar cîte una din problemele complexe ale vieţii sociale şi să încercăm transpunerea ei în concepţii urbanistice şi arhitectonice.

Dacă ne vom mărgini să preluăm sub o formă sau alta unele concluzii la care au ajuns proiectanţii din alte ţări privind rezolvarea microraioanelor, vom risca să alunecăm pe o poziţie formală, pe o concepţie schematică şi rutinieră ce nu va contribui la găsirea acestor forme specifice caracteristice evoluţiei vieţii noastre sociale.

În cele ce urmează voi încerca să trec în revistă elementele necesare unui microraion, indicînd şi unele criterii de dimensionare rezultate din experienţa U.R.S.S. şi a altor ţări avansate.

Microraionul este o unitate structurală a oraşului a cărei populaţie este legată prin unităţi de deservire imediată sau foarte frecventă şi care poate asigura locatarilor o viaţă socială avansată şi cu oarecare autonomie faţă de alte unităţi similare. Din publicaţiile teoretice ar rezulta ca posibil — utilizînd la maximum raza de deservire a unor dotări din microraion — ca o astfel de unitate să aibă cca. 80 ha (cercul cu raza de 500 m) ceea ce ar însemna

A — Microraion în Polodsk, U.R.S.S.

1. Şcoală — 2. Creşă-grădiniţă — 3. Centru comercial 4. Magazine — 5. Hotel cu restaurant — 6. Garaje — 7. Cinema

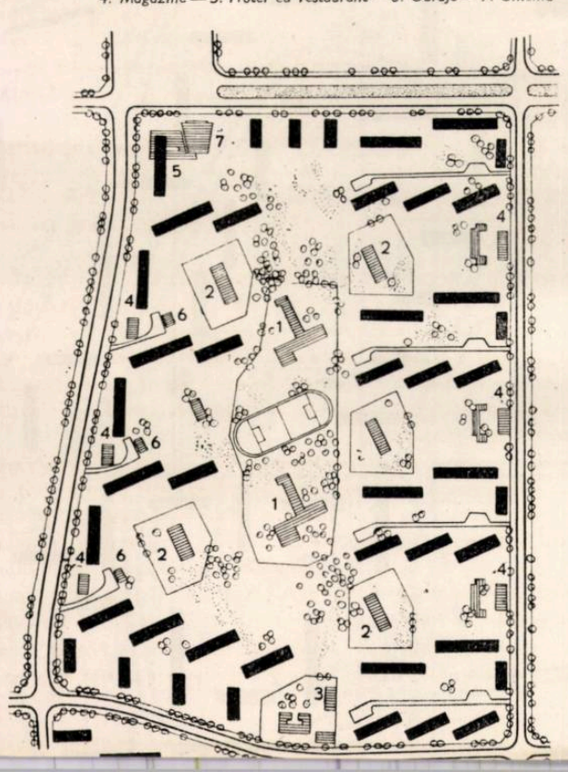

B — Microraionul Nr. IX din Moscova, din cartierul Novîie Cereomuşki U.R.S.S. Autor, Mosproiect

1. Şcoală internat—2. Şcoli elementare—3. Şcoli medii — 4. Creşe-grădiniţă — 5. Administraţie 6. Club-cinema.

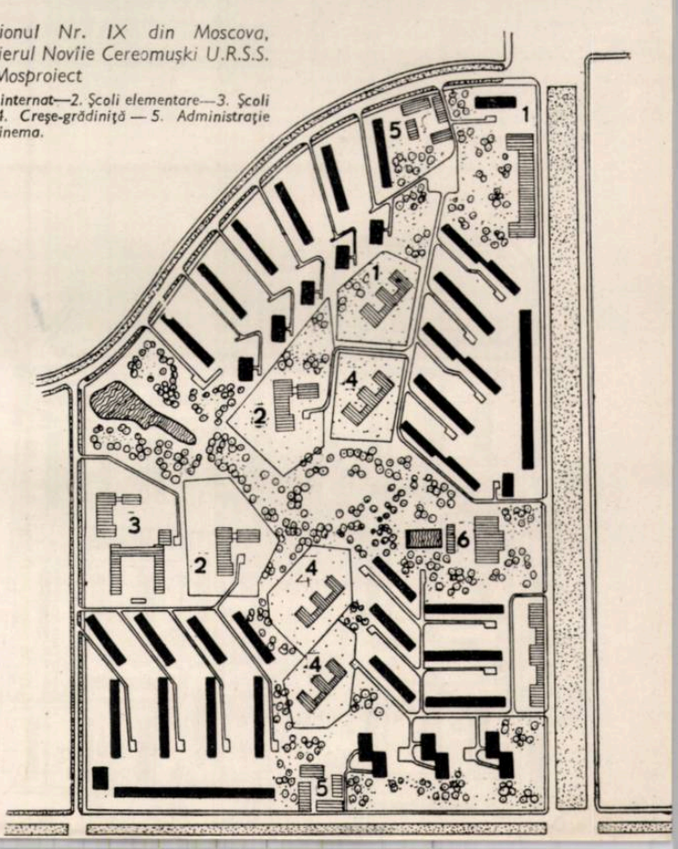

C

C — *Microraion în Brno, R. S. Cehoslovacă*
Autori, arhitecţii F. Zounek, V. Rudis, I. Vesely

		Aria totală a teritoriului (ha)	Numărul de locuitori	Densitatea brută pe aria totală (loc ha)	Densitatea netă pe aria clădirilor de locuit (loc/ha)	Număr mediu de caturi	
1	A	31,80	9 000	282	459	—	la norma de 9 m² locuibil
2	B	38,80	10 500	271	538	5—9	la norma de 9 m² locuibil
3	C	99,00	18 400	188	275	5—14	la norma de 10 m² locuibil
4	D	19,72	4 225	215	375	4	
5	E	18,00	5 000	277	420	4-8-18	
6	F	10,48	1 630	155	220	2—3	
7	G	30,00	6 000	188	285	5	
8	H	37,00	11 700	316	487	5 şi 9	la norma de 8 m² locuibil
9	I	59,00	18 662	315	450	5—12	predomină clădirile cu 12 caturi

D — *Microraionul „An der Rusternbreite" din Köthen, R. D. Germană*
Autori, colectiv arh. Gerhard Kröber
1. Şcoală-creşă — 3. Grădiniţă — 4. Spălătorie — 5. Centru comercial — 6. Garaje

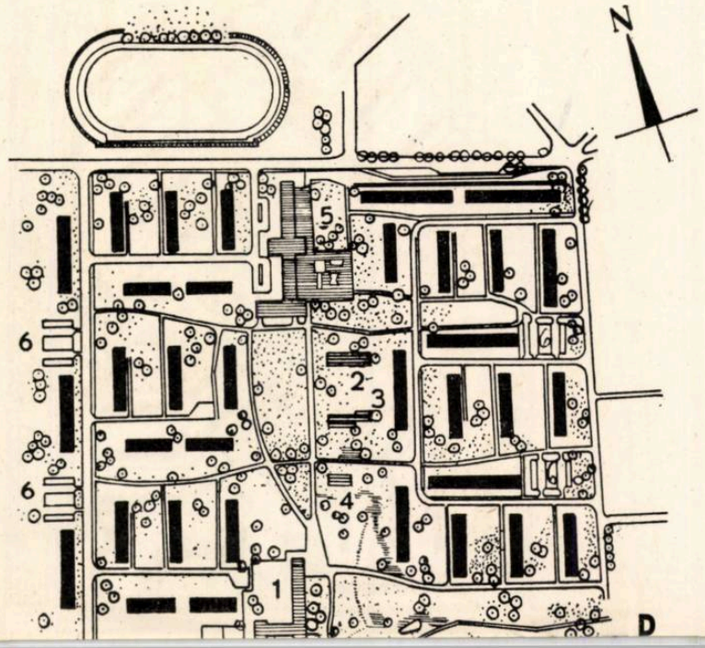

D

circa 180 000 m² locuibili.[1] În practică însă, avînd la bază ca dotare caracteristică şcoala (care cu 16 clase poate deservi o populaţie cazată în cca. 45 000—50 000 m² locuibili, adică cca. 5 300 locuitori – şi cu 24 clase o populaţie cazată în cca. 65 000—75 000 m² locuibili, sau cca. 7 900 locuitori) s-a ajuns la concluzia că dimensiunea optimă a unui microraion ar fi cea care ar cuprinde cca. 50 000—75 000 m² locuibili, adică cca. 6 000—8 000 locuitori pe o suprafaţă de cca. 25—30 ha. Această suprafaţă corespunde cu un pătrat cu latura de cca. 500—550 m. În acest caz, chiar şi la o amplasare excentrică a unităţilor de deservire, distanţele între acestea şi clădirile de locuit sînt în general satisfăcute.

Discuţiile şi studiile pentru a se determina mărimea optimă a unui microraion sînt încă departe de a fi încheiate. Ultimele exemple din ţară şi străinătate par a vădi o tendinţă spre a se mări dimensiunea microraioanelor în funcţie şi de o reţea de circulaţie colectoare eficientă, studiată în lumina schemei generale de circulaţie a oraşului. Astfel, în multe cazuri se poate ajunge la o unitate foarte mare, de cca. 10 000 — 12 000 locuitori, în care de fapt funcţionează două microraioane care cooperează între ele.

În ceea ce priveşte densitatea şi amplasarea clădirilor de locuit, se urmăreşte în general o mărire a densităţii pe grupe de clădiri, fără însă a se mări foarte mult densitatea pe ansamblul microraionului. Prin acest sistem se poate obţine o investiţie economică (prin concentrarea locuinţelor), putîndu-se sconta că lucrările edilitare vor fi în general mult mai scurte şi mai economice (atît ca investiţie, cît şi ca întreţinere), precum şi o grupare a spaţiilor libere în unităţi mari, care permit o organizare mai bună a acestora. Densitatea netă a microraionului (exclusiv spaţiile pentru dotări, circulaţii şi spaţii plantate centrale) variază la exemplele din ţara noastră între 2 200 m² locuibili/ha (Hunedoara II) şi 4 000 m² locuibili/ha (Petroşani şi Ploieşti).

La amplasarea clădirilor de locuit se urmăreşte realizarea unei izolări cît mai eficiente faţă de arterele cu circulaţie carosabilă intensă, o poziţie favorabilă faţă de relieful terenului, o orientare cît mai judicioasă faţă de puncte'e cardinale, vînturi dominante şi chiar spaţiile plantate (adică pe cît

[1] Deoarece consider că nu este indicat ca indicii să fie raportaţi la numărul de locuitori—cifră variabilă în timp în funcţie de creşterea confortului — toate datele au fost transformate în vederea stabilirii unei relaţii între acestea şi suprafaţa locuibilă.

E — *Microraionul „Schwamendingen" din Zürich, Elveţia*
Autor, arh. Adolf Wasserfallen, arhitect şef al oraşului Zürich
1. Şcoală — 2. Grădiniţă — 3. Grup comercial — 4. Restaurant — 5. Garaje

E

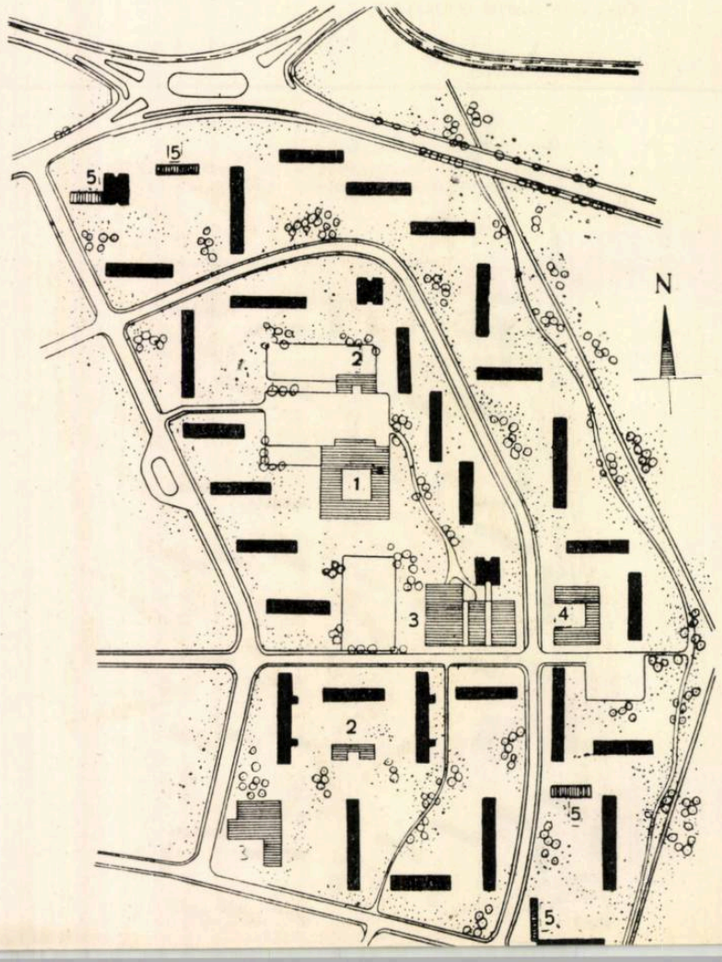

posibil apartamentele să profite în egală măsură de o vedere cît mai bună asupra spațiilor verzi din interiorul sau exteriorul microraionului).

În ceea ce privește numărul de niveluri se tinde spre a se asigura: cazarea familiilor foarte numeroase în construcții parter sau parter + etaj (familii cu 6 sau peste 6 persoane), cazarea familiilor medii (de 4—5 persoane) în construcții cu 4 sau 5 niveluri și cazarea familiilor cu puțini membri (1—3) în construcții cu multe caturi. Această împărțire (care în cifre medii și cu totul indicative ar reprezenta ca ordin de mărime cca. 5—10% din numărul apartamentelor în construcții joase, 50—65% în construcții p+3—sau p+4—și cca. 25—30% în construcții înalte) poate asigura o reducere a cheltuielilor de investiție și un confort mai ridicat în cazul în care clădirile de locuit au aceeași structură pe toate nivelurile, inclusiv parterul, și dacă pentru fiecare categorie de înălțime se aplică sistemul constructiv cel mai adecvat. La acest capitol ar mai fi de subliniat dezideratul abandonării, o dată cu creșterea confortului, a tipului de clădiri cu 5 niveluri, care nu pot asigura un confort suficient pentru locatarii ultimului nivel și trecerea la construcții cu 4 niveluri locuite, adică parter + 3 etaje; aceste construcții sînt însă cu cca. 1—2% mai scumpe decît cele cu 5 niveluri, fără a mai considera mărirea costului de investiție și eventualele dificultăți ce rezultă ca urmare a reducerii densității.

Dotările microraioanelor constituie una din problemele de bază ale proiectării lor. Dintr-o serie de studii efectuate de I.S.C.A.S. în ultima vreme au rezultat ca dimensionare judicioasă pentru creșe, grădinițe de copii și școli următoarele cifre medii pentru așezările urbane din R.P.R., care au stat la baza calculelor de capacități de mai jos: suprafața locuibilă pe cap de locuitor — cca. 9 m²; media unei grupe de vîrstă în etapa actuală — cca. 1,5%; gradul de cuprindere necesar în 1975: pentru creșe — 30%, pentru grădinițe — 50%, pentru școli elementare — 100%.

Din cifrele de mai sus rezultă ca necesar pentru 10 000 m² locuibili, 15 locuri în creșe, 38 locuri în grădinițe și circa 135 locuri în școli elementare. Avînd în vedere creșterea în viitor a suprafeței locuibile aferente fiecărui locuitor (deci o descreștere a populației din microraion) precum și tendința de descreștere procentuală a seriei de vîrstă, se poate aprecia că aceste capacități vor putea asigura în perioada de perspectivă un grad de cuprindere aproape de două ori mai mare (adică 60% la creșe, 100% la grădinițe și la școli fie trecerea la o serie, fie reducerea numărului de elevi dintr-o clasă).

Ca dotări comerciale urmează a se prevedea pe baza experienței din U.R.S.S. și a normelor Ministerului Comerțului, circa 9 locuri de muncă (media unui loc de muncă fiind de cca. 32 m² construiți), din acestea 40—50% fiind destinate pentru produse alimentare și cca. 50—60% pentru produse industriale. Din suprafețele globale de mai sus, se recomandă a se amplasa în cazul comerțului cu produse alimentare 10% în centrul orașului, 30% în centrele de cartier și 60% în cadrul microraionului. În cazul comerțului pentru produse industriale se recomandă a se prevedea cca. 25% în centrul orașului, cca. 60% în centrele de cartier și cca. 15% în cadrul microraioanelor. Pentru întreprinderile de alimentație publică urmează a se prevedea 33 locuri de masă la 10 000 m² suprafață locuibilă (media unui loc de masă fiind de cca. 4 m²), din care cca. 15% în centrul orașului, cca. 55% în centrele de cartier și cca. 30% în cadrul microraioanelor.

În ce privește proiectarea spațiilor comerciale, este absolut necesară lichidarea principiului de amplasare a lor la parterul blocurilor de locuit. Situarea unor magazine la parterul clădirilor de locuit scumpește construcția datorită schimbărilor impuse în cadrul sistemului constructiv, creează dificultăți în exploatarea magazinelor și stînjenește prin circulația de oameni și mărfuri, precum și prin necesitatea unor depozitări, pe locatarii din clădirea respectivă. Numai printr-o soluționare a tuturor spațiilor comerciale în construcții independente vom putea ajunge la o proiectare rațională, la asigurarea unui confort mai mare pentru locatari, precum și la soluționarea necesităților funcționale ale magazinelor.

La amplasarea centrelor comerciale în cadrul microraioanelor există în general două tendințe. Prima, prin care se urmărește o așezare cît mai centrală a centrului comercial în raport cu suprafața microraionului, poate asigura o deservire mai judicioasă a locuitorilor, dar duce totodată la necesitatea unor accese carosabile, depozitări, parcaje, etc. în interiorul microraionului, ceea ce nu este recomandat.

A doua tendință, mai frecventă, este de a se amplasa centrele comerciale la punctele de circulație carosabilă mai importante; acesta elimină pătrunderea transportului în mijlocul microraionului și are o serie de avantaje din punct de vedere comercial (reclame, firme și vitrine în punctele de mare circulație), dar contravine într-o oarecare măsură principiilor de microraionare prin

F — *Microraionul „Torpa" din Götteborg, Suedia*
Autor, arh. N. E. Erikson
1. Școală elementară — 2. Grădiniță — 3. Magazine și sală de reuniuni

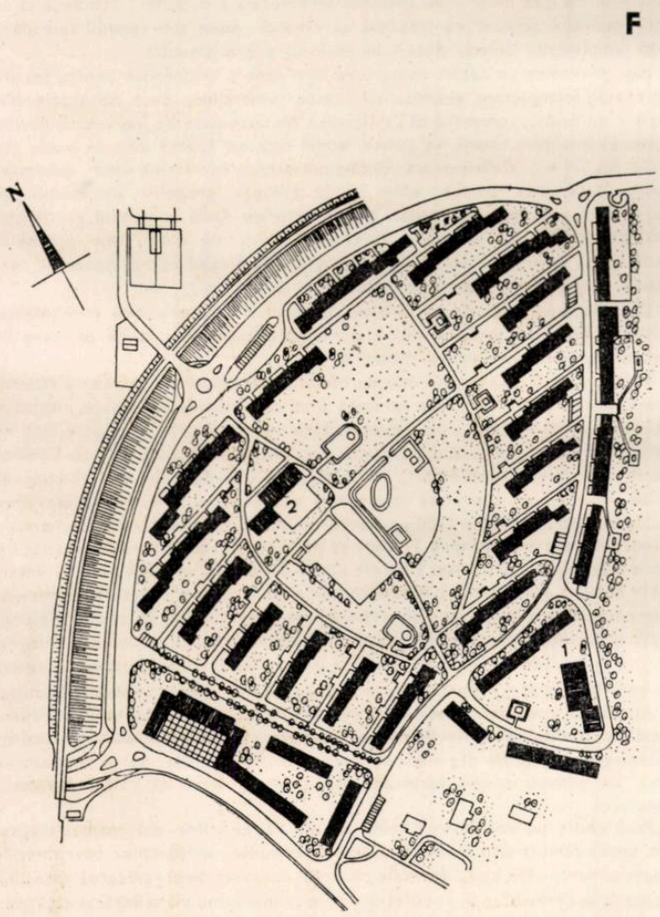

G — *Microraionul „Les Grandes Terres" din Marly, Franța*
Autori, arh. Lods, Honnegger și alții
1. Centru comercial și sală de spectacole — 2. Centru medical — 3. Stație de întreținere auto — 4. Grup școlar — 5. Grădiniță — 6. Creșă — 7. Centrală termică — 8. Parcaje

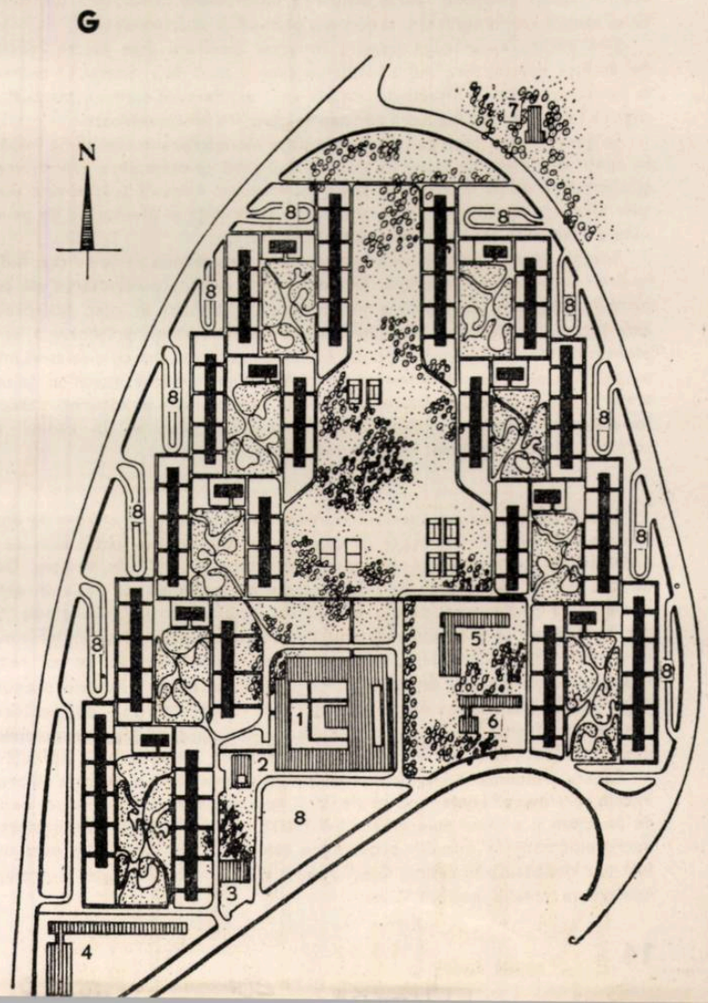

faptul că la o astfel de amplasare, raza de deservire a centrului comercial nu se suprapune cu microraionul, acesta deservind parțial și locuitorii microraioanelor adiacente, locuitori care pentru efectuarea cumpărăturilor zilnice vor traversa artere cu o circulație destul de intensă în viitor.

În afară de cele arătate mai sus, trebuie să se prevadă în cadrul microraioanelor dotările legate de ocrotirea sănătății (un dispensar la cca. 45 000–60 000 m² suprafață locuibilă), întreprinderile meșteșugărești de deservire socială (cca. 160 m² la 10 000 m² suprafață locuibilă, din care cca. 25% în cadrul microraioanelor, cca. 65% în centrele de cartier și cca. 10% în zona centrală a orașului) precum și instituțiile administrative și de gospodărie comunală (administrația locuințelor, servicii de salubritate, post de miliție, oficiu PTTR, CEC etc.).

Din enumerarea de mai sus lipsesc dotările culturale, care sînt menite să completeze funcțiunile apartamentului și pentru care nu avem practic nici un fel de experiență. Modul de tratare a acestor mici construcții — destinate pentru reuniuni și activități de cultură generală — în exemplele din străinătate este foarte diferit, astfel încît nu pot fi trase concluzii cu caracter general.

Din microraioanele întocmite pînă în prezent în țara noastră rezultă că suprafața de teren destinată clădirilor de deservire reprezintă cca. 10—12% din aria totală a microraioanelor.

Circulația în interiorul microraionului este în general o circulație pietonieră care leagă clădirile de locuit cu cele de deservire, spațiile plantate și stațiile mijloacelor de transport în comun. Circulația carosabilă trebuie să asigure posibilitatea de acces cît mai comod la fiecare clădire în parte, fără a traversa microraionul și, pe cît posibil, fără a intersecta fluxurile majore de circulație pietonieră. Desigur că schema cea mai clară din acest punct de vedere este cea în care circulația carosabilă înconjură suprafața microraionului și deservește clădirile cu ajutorul unor fundături îndreptate spre interior. În acest caz se poate asigura o separație completă a circulației carosabile de cea pietonieră, care se va putea desfășura în mod nestingherit prin spațiile plantate din interiorul acestei unități. Acest sistem — care pe lîngă o claritate incontestabilă are și avantaje economice (în cazul în care se proiectează microraioane curente din mijlocul zonei de locuit) — poate duce la soluții neeconomice dacă este vorba de microraioane marginale (adică cele care limitează zona de locuit), în care caz o arteră carosabilă exterioară ar deservi clădiri de locuit numai pe o singură parte (pe cealaltă fiind în general spații plantate). În această situație este de multe ori mai avantajos să se aleagă un sistem de circulație bazat pe fundături sau cu un inel interior.

La proiectarea circulațiilor trebuie avută în vedere dezvoltarea foarte mare pe care circulația carosabilă o va înregistra în viitorii ani; chiar dacă în momentul de față nu este absolut necesar, trebuie să se rezerve spațiile necesare pentru extinderea suprafețelor de parcare și garare a vehiculelor.

Din practica noastră de pînă acum rezultă că aria zonelor de circulație carosabilă din interiorul microraionului ocupă între 5 și 10% din aria totală a microraionului.

Spațiile verzi din interiorul microraionului reprezintă una din problemele cele mai importante legate de proiectarea acestora. Modul de realizare a acestor spații plantate are o influență hotărîtoare atît asupra funcțiunilor, cît și asupra confortului și a aspectului general al microraionului.

Din păcate, experiența noastră în acest domeniu este foarte restrînsă; nu au fost specializate cadre calificate care, alături de arhitecți, să contribuie la realizarea unei arhitecturi calitativ noi, arhitectură care nu poate fi concepută fără o strînsă legătură cu spațiile plantate înconjurătoare.

În general este bine ca spațiile plantate ale microraionului să fie împărțite în spații de folosință generală (cuprinzînd grădina centrală a microraionului și plantațiile de pe străzi) și în spații de folosință limitată (cuprinzînd plantațiile aferente locuințelor sau grupurilor de locuințe și plantațiile de pe terenurile clădirilor de deservire social-culturală).

Spațiile plantate de folosință generală se recomandă să fie de cca. 0,35 m² la 1 m² de suprafață locuibilă. Din exemplele cercetate rezultă că ele ocupă între 9 și 15% din aria totală a microraionului. În cazul în care microraionul este înconjurat de spații plantate publice de importanță orășenească, spațiul plantat de folosință generală poate fi eliminat complet, dar cu o relativă mărire a spațiilor plantate de folosință limitată. La proiectarea spațiilor plantate trebuie avută în vedere necesitatea unei continuități a tuturor categoriilor de spații plantate, eliminîndu-se pe cît posibil izolarea în cadrul unor incinte închise, a spațiilor de folosință limitată.

*

În cele de mai sus am încercat să redau unele principii și criterii de dimensionare a diferitelor elemente ce compun un microraion, astfel cum au fost preluate din exemplele din alte țări și adaptate la condițiile noastre. Datele de mai sus au importanța lor, dar aceasta nu înseamnă că dacă un proiect reușește să țină seama de ele a rezolvat implicit toate problemele funcționale, economice și estetice ale unui microraion. Dacă privim problema numai din aceste puncte de vedere, atît soluțiile, cît și aprecierea lor se vor rezuma în special la problemele estetice și într-o oarecare măsură la cele economice — ca rezultat al comparației între mai multe soluții diferite— dar problemele funcționale și problemele economice privite în ansamblul lor și în perspectiva dezvoltării societății vor rămîne în mare măsură neabordate și nerezolvate.

Pentru a încerca să clarific mai mult cele de mai sus, voi încerca să prezint în cele ce urmează unele aspecte ale vieții noastre de mîine, care se pot contura de pe acum și a căror soluționare judicioasă este strîns legată de proiectarea microraioanelor ca una din problemele cele mai importante, dar care nu au fost nici dezbătute în cadrul C.S.C.A.S. și U.A. și nici abordate în proiectele noastre la nivelul posibilităților.

Pornind de la teza desființării diferențierii dintre centrul și periferia orașului și aplicînd acest principiu în mod consecvent, vom ajunge la concluzia că rețeaua de dotări social-culturale și comerciale trebuie să se repartizeze pe întreaga suprafață a orașului, să pătrundă cît mai adînc posibil în mijlocul cartierelor de locuit. Prima treaptă a fiecărui gen de dotare, indiferent dacă este vorba de creșă, școală, magazin, club sau dotare sportivă, trebuie să ajungă cît mai aproape posibil de locul cazării propriu-zise. Dar aceasta trebuie să se rezolve în condiții economice foarte bine determinate de fiecare categorie de dotări în parte. Din analiza celor de mai sus ar rezulta o contradicție aparentă între condițiile de confort — care ar cere o dispersare cît mai mare a unor unități mici, astfel ca să fie realmente la îndemîna locatarilor — și condițiile economice, care la toate aceste dotări impun unități relativ mari pentru a asigura o investiție și exploatare economică. Soluționarea justă a acestei probleme, în funcție de criteriile tehnico-economice și de confort, trebuie să fie dată de arhitecți pe baza modului de a concepe viața de mîine a societății noastre.

Paralel cu creșterea confortului și a suprafeței locuibile a apartamentelor se poate aprecia ca certă tendința unei proiectări și utilizări a fiecărei camere pe un specific funcțional din ce în ce mai accentuat. Trecerea la încăperi destinate exclusiv pentru dormit, separarea bucătăriei într-o parte de preparat și una de luat masa (eventual legată de camera de primire), realizarea unei camere de locuit (de zi) exclusiv pentru acest scop, fără a sluji și ca dormitor etc. sînt doar cîteva exemple. Dar o dată cu aceasta apar ca necesare o serie de calcule economice din care ar putea rezulta ca posibil și ca indicat ca o serie de funcțiuni ale locuinței de utilizare ocazională să poată fi grupate în spații comune, care să deservească mai multe locuințe și a căror exploatare și întreținere — în condițiile comasării într-o clădire de deservire social-culturală—să fie mai economică. Care să fie aceste construcții, ce să cuprindă programul lor, ce număr de apartamente urmează a fi deservite, sînt probleme de care noi încă nu ne-am ocupat. În unele țări socialiste au început să apară astfel de construcții social-culturale menite să completeze funcțiunile apartamentului ce se extind peste limitele construcției de locuit propriu-zise și se îmbină în cadrul microraionului și dotările orășenești.

Dacă avem în vedere reducerea treptată a timpului de lucru și paralel cu aceasta creșterea foarte importantă a numărului de persoane care vor dedica din ce în ce mai mult timp pentru o serie de activități social-culturale și educative, ne dăm seama că viața de mîine nu se va desfășura numai sub formele cunoscute azi, în care activitatea din producție, cea de acasă și o participare la unele spectacole ne împlinesc cele 24 de ore ale zilei. Trebuie să ne gîndim să asigurăm posibilitățile pentru crearea unui cadru adecvat, în care fiecare locuitor al noilor cartiere să se poată dedica unei activități culturale (pictură, muzică, cercuri fotografice etc.), să poată citi în condiții optime și aproape de casă sau să practice sporturi etc.

În prezent, noi proiectăm microraioane cuprinzînd 55 000—75 000 m² suprafață locuibilă. Mărimea acestora a fost preluată din experiența altor țări și are la bază deservirea acestor unități cu o școală. Dar este oare școala dotarea principală care să determine unitatea structurală a orașului? Tendința ca în viitor numărul școlilor cu internat să crească pune sub semnul întrebării însăși amplasarea acestei dotări în mijlocul microraionului.

Noi prevedem ca dotări comerciale mici centre comerciale pentru fiecare microraion (completate eventual cu puncte comerciale, dacă distanțele sînt mari) și un centru comercial al cartierului. Nu este oare de întrevăzut posibilitatea ca în viitor, totuși, să existe, astfel cum au apărut deja în unele țări ca U.R.S.S. și R.S. Cehoslovacă, dotări comerciale sub forma unor automate pentru deservirea zilnică, chiar și la treapta grupelor de clădiri de locuit? Noi nu asigurăm dotări social-culturale decît la nivelul cartierului (200 000—400 000 m² locuibili), cu toate că astfel de dotări vor apărea în viitor, și nu în viitorul îndepărtat, nu numai la nivelul microraioanelor, dar chiar și la grupările clădirilor de locuit.

Din rezolvarea acestor probleme, precum și a altora încă nerezolvate, trebuie să creăm o imagine mai clară a necesităților de mîine pe care să grefăm o gîndire urbanistică rațională.

Fără a avea la bază studii mai aprofundate, consider că, astăzi, a rezolva un microraion cu o circulație perfectă și cu o judicioasă amplasare a tuturor dotărilor cerute nu mai este suficient. Este un pas înainte, dar care însă nu rezolvă problema nici măcar la nivelul posibilităților noastre de azi. Cred că microraionul trebuie subîmpărțit în grupări de clădiri de locuit care să cuprindă 10 000 — 15 000 m² suprafață locuibilă și care să permită în viitor deservirea unui număr de cca. 1000—1200 persoane, cu dotări social-culturale, comerciale și sportive de primă treaptă. Trebuie să pornim la determinarea necesității și apoi a mărimii acestei unități care din punct de vedere social să poată fi deservită în condiții optime, avînd în vedere, atît confortul, cît și criteriile economice. Aceste unități sociale — care ar trebui poate să reflecte pe cît posibil (în ceea ce privește componența apartamentelor de diverse tipuri) structura demografică a orașului — vor trebui apoi grupate în jurul unor dotări de treapta a doua și a unor bogate spații plantate formînd microraionul, care va putea fi delimitat de circulațiile carosabile mai importante, avînd asigurată o oarecare independență față de celelalte unități similare. Este necesară o largă dezbatere a tuturor problemelor legate de organizarea vieții noastre de mîine. Să ne formăm un punct de vedere și să-l verificăm apoi printr-o serie de calcule tehnico-economice.

Problemele nu vor putea fi rezolvate de azi pe mîine, dar treptat-treptat vom putea lămuri cîte o latură a acestui complex, arhitecților revenindu-le în paralel sarcina de a găsi formele cele mai adecvate de organizarea spațiului, în care să se desfășoare în condiții din ce în ce mai bune viața fiecărui cetățean.

2. UNELE OBSERVAȚII CRITICE

Vom încerca să facem unele observații asupra cîtorva studii întocmite de I. S. C. A. S. pentru microraioane din cîteva orașe ale țării. Aceste observații sînt făcute pe baza schemelor și indicilor cuprinși în studiul — întocmit de un colectiv din I.S.C.A.S. sub conducerea arh. I. Davidescu — cu privire la proiectarea cartierelor și microraioanelor în orașe. Avînd în vedere că acest material este destul de sumar, observațiile se referă doar la organizarea în mare a microraioanelor, la circulația interioară și la cîteva aspecte tehnico-economice. Analiza părții economice a acestor lucrări ar trebui să constituie obiectul unui studiu separat, pentru a se putea ajunge la unele concluzii valabile și pentru alte lucrări.

Avînd în vedere că în cadrul unui cartier costul locuințelor reprezintă doar cca. 65% din costul investiției totale, ar trebui să ne ocupăm mai serios de partea economică a celorlalte lucrări care angajează cca. jumătate din valoarea investițiilor pentru locuințele propriu-zise.

Față de cele de mai sus, desigur că analiza este incompletă și destul de formală; ea nu cuprinde nici prezentarea proiectelor și nici enumerarea calităților incontestabile ale acestor lucrări. Prin ea nu s-a urmărit decît scoaterea în evidență a unora dintre deficiențe, pentru a putea contribui în felul acesta la evitarea lor.

PLOIEȘTI — *BULEVARDUL REPUBLICII*

Este un microraion conceput pe baza unor grupuri de clădiri judicios dimensionate; în special, în partea de est și de sud, grupurile sînt mai clar conturate. Mai puțin clară este tratarea spațiilor plantate, spațiul central al microraionului fiind relativ mic și împărțit în două de terenul școlii cu 24 de clase și al centrului comercial; de asemenea, legătura dintre spațiul plantat central și cele din interiorul grupurilor de clădiri de locuit este insuficientă, ducînd la o oarecare izolare a acestora față de spațiul central.

Frontul foarte monumental dinspre b-dul Republicii (latura de sud-vest) a fost tratat izolat de compoziția generală a microraionului. Prin crearea unei artere paralele cu b-dul Republicii, locuințele dintre aceste două artere de circulație au fost complet izolate, ca și cum nici nu ar face parte din microraionul studiat.

Accesele carosabile care deservesc clădirile de locuit sînt insuficiente și nu pot asigura o judicioasă deservire a tuturor clădirilor de locuit.

Indicii de densitate sînt foarte buni, realizîndu-se o densitate netă de cca. 4150 m² locuibili/ha.

PETROȘENI — *MICRORAIOANELE A.B.C. (Varianta I)*

Constituie exemple de adaptare a principiilor microraionului în zona centrală a unui oraș existent. Este dificil de făcut aprecieri asupra soluției prezentate, fără a cunoaște foarte temeinic situația existentă. Totuși, pe baza rezultatelor obținute, prin felul cum artere de circulație importantă separă clădirile de locuit de cele de deservire social-culturală (vezi de exemplu zona de sud, în care accesul copiilor la școală implică traversarea unei artere ce leagă zona centrală cu cvartalele realizate anterior la sudul ansamblului) consider că nu s-a reușit să se obțină unități complexe care să corespundă principiilor microraionului.

Densitățile nete realizate în varianta cu cinci niveluri (în jurul a 2600 m² locuibili/ha) sînt la limita inferioară, iar numărul mediu de locuitori pe apartament (care variază între 3,7 și 3,95) este mult prea mare și probabil că nu reflectă structura demografică a localității.

Dotările prevăzute sînt în general supradimensionate și din amplasarea lor nu rezultă tendința unei cît mai raționale și uniforme deserviri a tuturor clădirilor de locuit (de exemplu, în partea centrală și la limita estică sînt cîte două creșe și grădinițe una lîngă cealaltă).

H — *Microraionul „B-dul Republicii" din Ploiești*
Autori, Atelierul de sistematizare din cadrul D.S.A.P.C. Ploiești
1. Școală cu 24 clase — 2 — 3. Dotări pentru copii 4. Magazine — 5. Dispensar — 6. Garaj

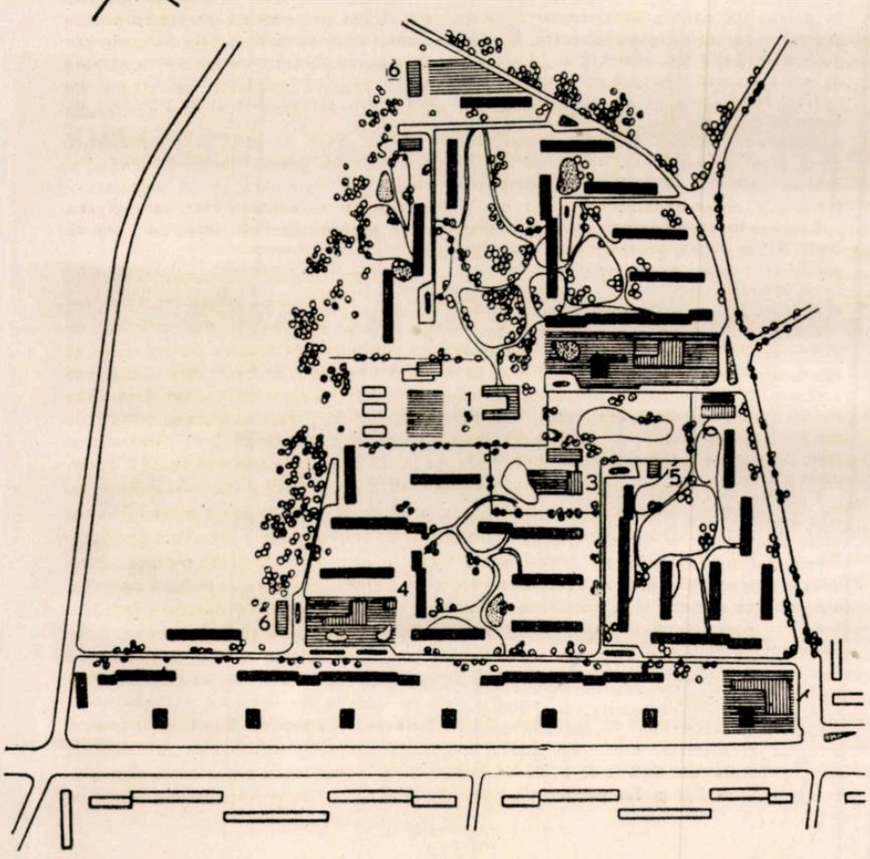

I — *Microraioanele „A.B.C." din Petroșeni*
Autori, I.S.C.A.S. — Atelierul de sistematizare
1. Școli cu 16 clase — 2. Dotări pentru copii 3. Centru oraș — 4. Centru comercial și piață alimentară — 5. Ateliere de deservire — 6. Administrație.

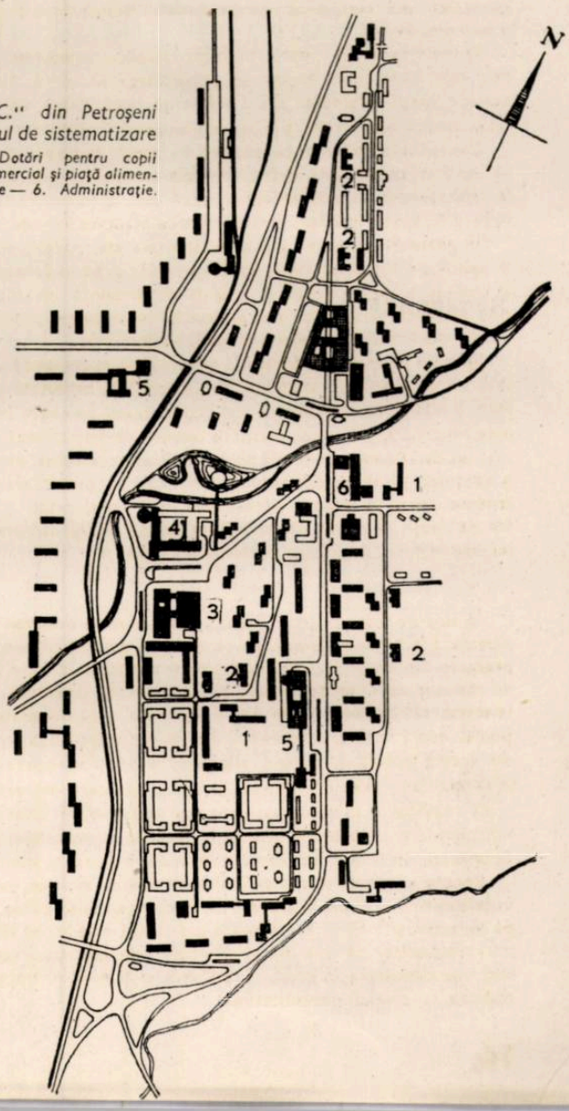

H I

DETALIU DE SISTEMATIZARE PENTRU UN ANSAMBLU DE LOCUINȚE LA PETROȘENI

Colectiv de elaborare: arhitecții Boris Grünberg (șef de proiect), Radu Mănăilă, Ion Geicu, tehn. Mioara Deleanu; inginerii Ion Mărculescu, Octavian Cimpu, Eugen Leizer, Florin Teodosiu, Ion Bălășescu, Constantin Mustață
ISCAS

UNELE OBSERVAȚII CRITICE

PETROȘENI „AEROPORT"

Este completarea unui cartier relativ independent, din cauza distanței față de centrul orașului, în care, în partea de sud-vest, există o serie de clădiri de locuit cu parter și parter + 3 niveluri. Întreaga suprafață de cca. 40 ha este subîmpărțită prin artere carosabile în unități mici; astfel, în partea de nord, schema stradală aleasă realizează unități în care circulația la clădirile de deservire social-culturală trebuie să se intersecteze cu circulația carosabilă. Între felul cum se propune a fi realizate construcțiile din partea de nord-vest și cele care există în zona de sud-vest (lîngă artera principală) nu este nici o deosebire, în ambele cazuri clădirile de locuit fiind izolate de cele de deservire prin circulații carosabile.

Suprafața afectată căilor de circulație este foarte mare (peste 11%), iar densitatea este relativ redusă.

Cu toate calitățile ansamblului și a unei oarecare consecvențe în dispunerea clădirilor de locuit, este greu de apreciat că prin schema propusă se vor realiza microraioane în adevăratul sens al cuvîntului, ci mai curînd un cartier adaptat terenului, în cadrul căruia s-au prevăzut amplasamente și pentru clădirile de deservire social-culturală.

Poate că ar fi fost posibil ca fundăturile din zona de vest să cuprindă (printr-o tratare mai amplă a acestora) un număr mai mare de unități de locuit, astfel ca să ajungă la cca. 12 000—15 000 m² locuibil/ha, formînd grupări de blocuri deservite de mici unități social-culturale și constituind astfel prima treaptă de deservire dintr-un microraion.

HUNEDOARA II

Abstracție făcînd clădirile de locuit înghesuite și dispuse arbitrar pe latura de sud, care au fost construite anterior, compoziția cu cele trei incinte pe latura de est ar fi justificată dacă accesul carosabil la aceste incinte s-ar fi realizat din strada la care sînt adiacente. Principiul de a se evita debușarea unor accese carosabile spre artera principală de la est este contrazis în exemplul următor (Hunedoara III), unde în aceeași arteră pătrund accese la 150 m una de alta. În exemplul de față, cu toate că există o circulație care înconjură microraionul, aleile de deservire au fost astfel proiectate, încît creează și un inel interior care separă clădirile de locuit de cele de deservire social-culturală. Trebuie subliniată și densitatea netă foarte redusă a microraionului, care ajunge la numai 2 150 m² locuibil/ha (cea mai redusă densitate dintre toate exemplele analizate), ceea ce va duce la un cost foarte ridicat, atît al investiției, cît și al întreținerii microraionului respectiv.

Din punctul de vedere al compoziției se poate arăta că așezarea clădirilor de deservire social-culturală este întîmplătoare, atît în ceea ce privește raportul dintre aceste clădiri, cît și raportul lor cu clădirile de locuit, ducînd la o imagine necontrolată și la lipsa unei unități a întregului ansamblu.

Terenul pentru care a fost proiectat ansamblul de locuințe denumit «Aeroport» este situat la sud de orașul Petroșeni, pe valea relativ îngustă a Jiului. Acest amplasament prezintă două caracteristici de care s-a ținut seama la alegerea lui: nu necesită demolări importante și cuprinde un nucleu de locuințe (1032 de apartamente) realizat între anii 1957 și 1960, care trebuie extins.

Terenul, în suprafață de aproximativ 40 ha (din care 11 ha ocupate de locuințele existente), are o configurație plată, constituind o terasă cu pantă continuă ascendentă spre est de 3—4%. Limita sa spre vest o constituie D.N.66 și traseul căii ferate, iar spre est, poalele versanților unei platforme superioare. Spre nord, legătura cu orașul este strangulată de existența unui bot de deal care se apropie de șosea.

Forajele executate au arătat o mare neuniformitate în plan și în adîncime a straturilor și a caracteristicilor fizico-mecanice, ceea ce implică un cost mai ridicat al fundațiilor, folosirea unor tronsoane scurte și cu un număr limitat de niveluri ș.a.

Configurația reliefului și relativa izolare față de oraș și, în aceste condiții, necesitatea creării unor condiții de viață la un nivel corespunzător, au dus la o rezolvare sub forma unei unități structurale unice, care înglobează și cvartalele existente, idee centrală a proiectului urmărită împreună cu toate implicațiile sale.

Existența unei străzi cu o lățime carosabilă de 6,5 m, care pleacă spre nord de la locuințele existente, și a unor blocuri pe această arteră au condiționat apariția în partea de nord a ansamblului a unui cvartal legat prin spații plantate și alei pietoniere de restul ansamblului. În partea de est s-a creat o arteră colectoare care reduce rolul străzilor din cvartalele existente la acela de alei locale de deservire a blocurilor. Această arteră, împreună cu zona plantată interioară, au rolul de a realiza unitatea funcțională și compozițională a ansamblului.

Rețeaua de străzi carosabile este secondată de o rețea independentă de alei pietoniere, care asigură legăturile directe între locuințe, dotările social-culturale și stațiile de transport în comun de la șosea.

Clădirile de locuit au fost amplasate și dimensionate ținînd seama de relieful terenului, într-o dispoziție liberă față de arterele de circulație, obținîndu-se prin modul de grupare a secțiunilor liniare și a blocurilor punct, o varietate a fronturilor construite și deschideri spre spațiile plantate.

Față de locuințele existente, care au cîte 4 și 2 niveluri, se propune utilizarea unor secțiuni cu 4 niveluri (liniare) și 5 niveluri (secțiuni punct), avîndu-se în vedere prevederile schiței de sistematizare, economicitatea soluției și posibilitățile de fundare. Astfel se pot realiza pe întreg ansamblul 2 900 de apartamente, ceea ce asigură cazarea a 10 370 de locuitori în etapa actuală (considerînd 8 m² suprafață locuibilă de persoană) sau 7 180 de locuitori în etapa de perspectivă (considerînd o capacitate medie de cazare la apartamentele de 1, 2 și 3 camere de, respectiv, 1,5, 2,5 și 3,5 persoane).

Pe baza numărului de locuitori din etapa de perspectivă (incluzînd în cvartalele existente, lipsite aproape în întregime de dotări, și locuitorii satului Coasta aflat în imediată vecinătate, spre est) au fost calculate dotările social-culturale și spațiile publice plantate ale ansamblului. Astfel a fost prevăzută întreaga serie de dotări corespunzătoare nivelului de microraion (de la anexe gospodărești și garaje, la școli, dispensar sau spălătorie mecanică). În plus, datorită relativei izolări față de oraș, ansamblul a fost dotat și cu unele unități caracteristice unor niveluri superioare de deservire (cartier, oraș): club-cinematograf, 50% din suprafața de spații comerciale și alimentație publică ce ar fi revenit centrului de cartier, piață alimentară etc.

Repartiția acestor dotări în cadrul ansamblului a fost făcută în funcție de specificul lor: terenurile de sport, odihnă și recreare, precum și dotările pentru copii, în legătură cu spațiile plantate interioare; unitățile comerciale în legătură cu arterele carosabile, iar în centrul de greutate al ansamblului, un complex comercial și clubul; în cadrul zonelor de locuințe, anexele gospodărești, garajele sau magazinele de primă necesitate etc.

În privința lucrărilor edilitare s-a urmărit utilizarea în întregime a rețelelor existente și racordarea — acolo unde a fost cazul — la rețelele orașului. O atenție deosebită a fost acordată protejării zonelor construite față de aversele cu caracter torențial de pe versanții de la est și nord, protecție realizată prin șanțuri de gardă deschise, cu scurgere liberă a apelor.

Termoficarea ansamblului se prevede a fi făcută prin două centrale termice al căror amplasament a format obiectul unor studii minuțioase din cauza complexității problemei (economicitatea rețelei, nocivități, accese, folosirea pantelor naturale, etapizare etc.).

Prima etapă de execuție o va constitui cvartalul din partea de nord, urmînd ca etapizarea ulterioară să fie precizată în funcție de posibilitatea reconstruirii altor zone ale orașului Petroșeni și de volumul de investiții prevăzut.

În încheiere prezentăm bilanțul teritorial și indicii tehnico-economici principali ai ansamblului de locuințe «Aeroport»-Petroșeni:

Suprafața construită desfășurată a locuințelor	172 114 m²
din care existenți	53 374 m²
Procent construit pe teren al locuințelor	17,8%
Suprafața locuibilă	82 967 m²
din care existentă	26 616 m²
Suprafața locuibilă raportată la terenul aferent	3 190 m²/ha
Număr apartamente	2 900
din care existente	1 032
Număr de locuitori în etapa actuală	10 370
în etapa de perspectivă	7 180
Densitatea brută în etapa actuală	250 loc/ha
în etapa de perspectivă	173 loc/ha
Densitatea netă în etapa actuală	398 loc/ha
în etapa de perspectivă	276 loc/ha

Arh. RADU MĂNĂILĂ

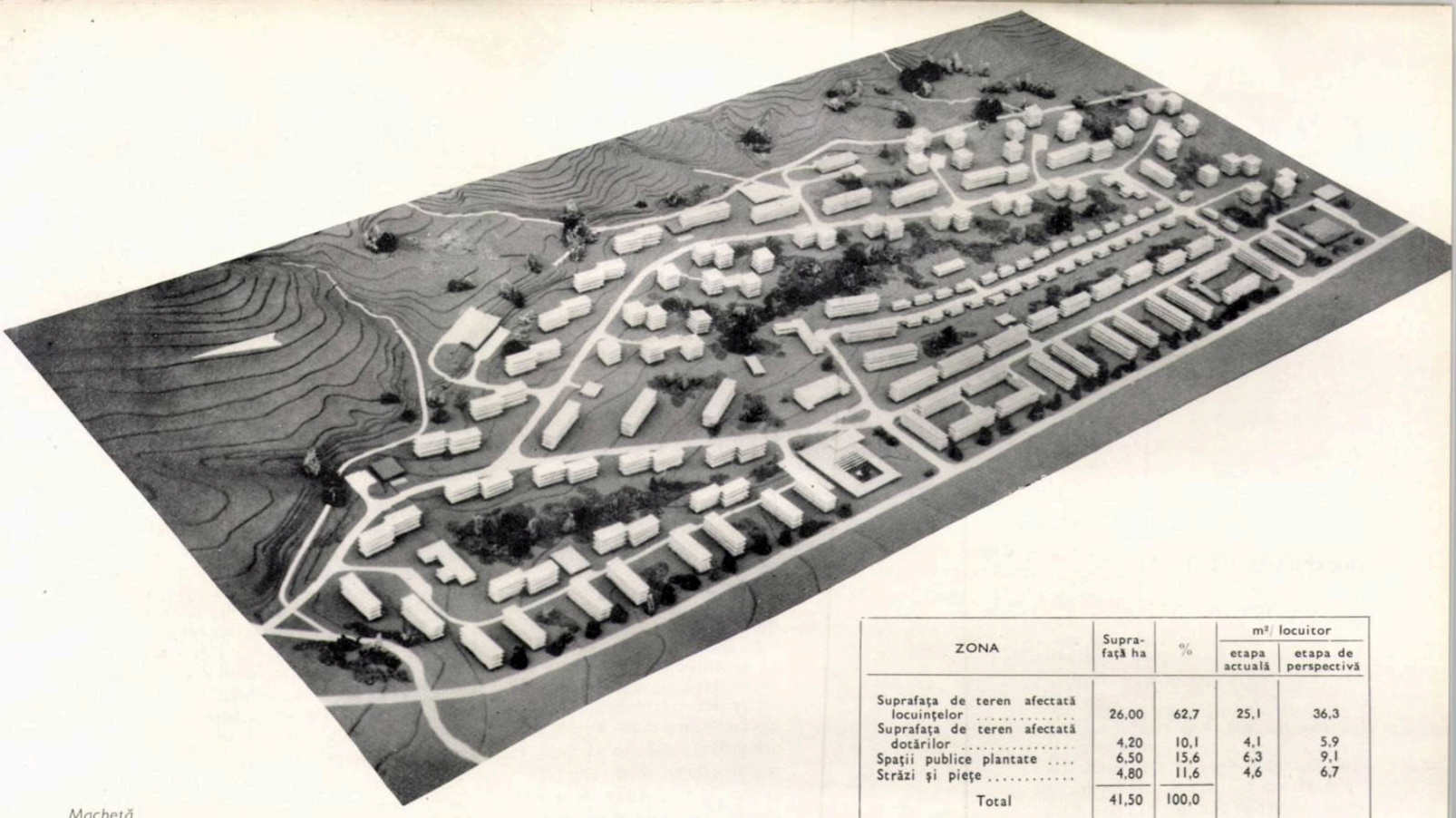

ZONA	Suprafaţă ha	%	m² locuitor	
			etapa actuală	etapa de perspectivă
Suprafaţa de teren afectată locuinţelor	26,00	62,7	25,1	36,3
Suprafaţa de teren afectată dotărilor	4,20	10,1	4,1	5,9
Spaţii publice plantate	6,50	15,6	6,3	9,1
Străzi şi pieţe	4,80	11,6	4,6	6,7
Total	41,50	100,0		

Machetă

Perspectivă

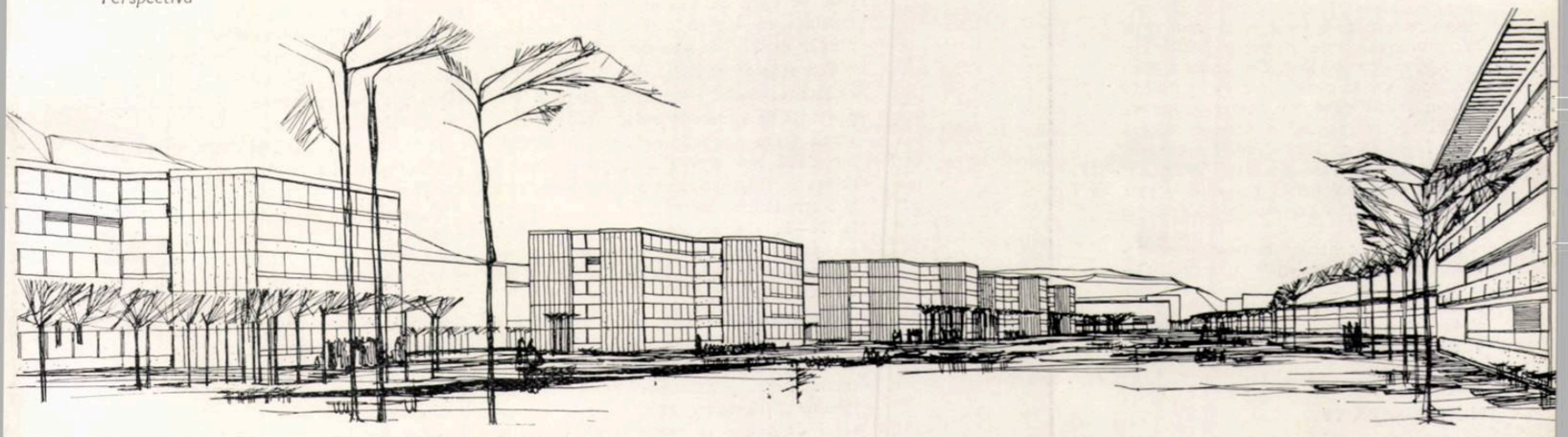

Detaliu de sistematizare a oraşului Petroşeni — Machetă

TREI MICRORAIOANE LA HUNEDOARA

Colectiv de proiectare: arhitecții Boris Grünberg (șef de proiect), Rodica Petre, Radu Mănăilă; inginerii Gheorghe Cunițescu-Jianu, Mihai Villag, Eugen Leizer, Ion Mărculescu, Rudolf Herdlica ISCAS.

UNELE OBSERVAȚII CRITICE

HUNEDOARA III

Ca și la exemplul precedent, din dorința de a elimina pătrunderile unor accese carosabile în artera din partea de vest a microraionului, a fost necesară realizarea unei alei interioare, care chiar și cu fundăturile respective nu reușește să deservească în condiții bune toate intrările clădirilor de locuit. Prin traseul ei fluent, această alee de deservire a clădirilor de locuit riscă să devină o arteră de traversare a microraionului, legînd unele părți ale arterei principale din est cu zona vestică în mod mai direct decît arterele principale ale orașului.

Realizarea unor grupe de clădiri cu spații plantate aferente fiecăreia și legătura acestora cu spațiul verde central al microraionului este o parte pozitivă a concepției de ansamblu. Din cauza amplasării școlii cu 16 clase și a creșei-grădiniță nu s-a reușit ca toate aceste grupe de clădiri să beneficieze în aceeași măsură de o legătură cu spațiul plantat central, care tocmai în zona de nord (unde sînt grupate cele mai multe garsoniere) este ocupat de terenul unor unități destinate copiilor.

Amplasarea centrului comercial în partea de sud a microraionului a necesitat — în vederea reducerii distanțelor de parcurs — realizarea unor unități comerciale și la extremitatea nordică, amplasament discutabil din punctul de vedere al ansamblului orașului.

HUNEDOARA IV

Microraionul, relativ mic (18,2 ha), prezintă o serie de calități datorite unei soluții mai clare, cu grupuri de clădiri și un amplu spațiu plantat central. Circulația interioară este în general bine rezolvată, cu excepția incintelor părții din vest, unde s-a evitat o racordare directă a acceselor la incinte la o arteră din care în cazul microraionului III s-au realizat acestea.

Microraionul are o densitate netă foarte redusă (2250 m² locuibili/ha) și dintre toate exemplele, procentual, cea mai mare suprafață afectată circulațiilor (11,8%), ceea ce va duce la costuri foarte ridicate. De asemenea, este de semnalat că față de cel mult 2,6 cît este azi numărul mediu de membri ai familiilor din Hunedoara, cu tendința de creștere în jurul a 2,7—2,8, microraionul IV este proiectat avînd 3,90 locuitori/apartament în ipoteza atribuirii a 8 m² locuibili de locuitor. Prevederea a 120 locuri în creșe și a 300 locuri în grădinițe pentru cei cca. 40 000 m² locuibili reprezintă o supradimensionare a acestor unități în raport cu indicii actuali.

Cu toată claritatea compoziției, arătată la început, este de semnalat o relativă lipsă de ordine sesizabilă a fronturilor construite spre artera estică și închiderea prea riguroasă a incintelor din partea de vest spre spațiul plantat central.

Arh. VICTOR SEBÉSTYEN

Teritoriul propus pentru sistematizarea a trei microraioane cuprinzînd blocuri de locuințe cu multe caturi este situat în partea de nord a Hunedoarei, pe terasa inferioară (lunca neinundabilă) a rîului Cerna.

Terenul în general plan, cu o suprafață de 60 ha, este delimitat la sud de str. Avram Iancu și stadion, la nord și nord-est de noua magistrală creată constituind legătura între b-dul Republicii și centrul orașului, și strada ce pornește din centrul noului cartier (care cuprinde și microraionul V, din extremitatea nordică, nestudiat încă) spre orașul de sus.

Fronturile străzii Avram Iancu și b-dului Republicii sînt în parte realizate, restul fiind în curs de execuție cu blocuri de locuințe cu 4 și 5 caturi, totalizînd un număr de 932 de apartamente.

Din schema stradală, unele artere sînt existente: b-dul Republicii (arteră importantă de intrare în oraș), strada Avram Iancu (care asigură legătura gară-oraș), iar două noi artere sînt prevăzute în schița de sistematizare: o nouă magistrală și o stradă care delimitează zona studiată la N—E. Ca urmare a acestei rețele s-a propus împărțirea terenului în trei microraioane avînd fiecare o suprafață de cca. 20 ha.

Microraioanele urmează a se realiza cu blocuri de locuințe cu 5 și 10 caturi, avînd dotările social-cultural-administrative corespunzătoare numărului de locuitori prevăzut. Prin variația numărului de caturi la blocurile de locuințe, s-au compus fronturile arterelor importante (b-dul Republicii și noua magistrală) și s-a marcat intrarea în oraș, realizîndu-se și o gradare dirijată spre centrul orașului.

Se vor realiza în total un număr de 4704 apartamente cu 134 763 m² suprafață locuibilă, din care 932 de apartamente, cu 28 964 m² suprafață locuibilă, sînt în curs de execuție.

Din cele 81 de blocuri de locuințe propuse, șase conțin exclusiv garsoniere, fiind destinate familiilor puțin numeroase, de 1—2 persoane, necesitate rezultată din analiza datelor privind structura familiilor din Hunedoara.

Din totalul de apartamente, 23% sînt apartamente cu o cameră, 54,5% cu două camere, 22,5% cu trei camere.

Raportat la suprafața locuibilă obținută și considerînd norma de 8 m² suprafață locuibilă de persoană, se asigură cazarea unui număr de 16 900 de locuitori.

Rezultă o densitate brută de 280 loc/ha și o densitate netă de 435 loc/ha.

Tipurile de apartamente folosite ca bază de studiu au fost cele executate în diferite localități, inclusiv Hunedoara, precum și proiectele de secțiuni cu panouri mari în curs de definitivare.

Suprafața de teren aferentă locuințelor constituie 64% din suprafața teritoriului, în această suprafață intrînd și terenurile de joc, spațiile plantate, spațiile necesare garării vehiculelor de folosință individuală și anexelor gospodărești.

În funcție de numărul de locuitori cazați au fost calculate dotările social-culturale-administrative, cu spațiile libere plantate corespunzătoare la nivel de microraion și cartier.

Repartiția dotărilor pe teren s-a făcut ținînd seama de specificul lor: unitățile comerciale și atelierele meșteșugărești în exterior, pentru a feri interiorul microraioanelor de circulația vehiculelor; școlile, grădinițele, în interiorul microraioanelor, cu accese carosabile și cu legături directe cu spațiul liber plantat din interior.

Suprafața de teren pentru dotări școlare constituie 9,5% din totalul teritoriului; suprafața pentru comerț și servicii publice, 2,3%.

În interiorul fiecărui microraion se prevăd spații libere plantate și terenuri de sport în proporție de 12,7%.

Ca principiu general de circulație s-a urmărit ca legăturile interioare carosabile, obligatorii pentru asigurarea deservirii microraioanelor, să nu pătrundă în arterele cu flux mare de circulație, ca b-dul Republicii și noua magistrală. S-a evitat, de asemenea, traversarea microraioanelor și cînd aceasta nu a fost posibil, s-a dat arterelor carosabile un traseu șicanat.

Un sistem de alei pietoniere asigură legături directe între locuințe, dotări și spațiile plantate.

Suprafețele carosabile, inclusiv trotuarele și parcajele necesare deservirii stadionului și ansamblului, constituie 11,5% din suprafața întregului teren.

În ceea ce privește echiparea edilitară a teritoriului s-a propus racordarea la rețelele existente ale orașului.

Se prevede termoficarea ansamblului printr-o instalație de încălzire centrală, prepararea agentului termic (apa caldă) făcîndu-se în puncte termice de același tip cu cele existente în Hunedoara.

Prima etapă de construcție o constituie microraionul III, cuprins între șoseaua Sîntu-Halm, strada Mihai Viteazul și noua magistrală, terenul fiind liber de construcții și rețelele edilitare fiind în parte executate.

Proiectul urmărește asigurarea unei bune funcționalități a unităților structurale orășenești, prin dotarea lor completă din toate punctele de vedere, asigurînd legăturile cu punctele de interes general ale orașului. S-a urmărit de asemenea asigurarea aspectului estetic al grupărilor de locuințe, în vederea realizării unui ansamblu unitar, care să se încadreze armonios în cuprinsul orașului.

Arh. RODICA PETRE

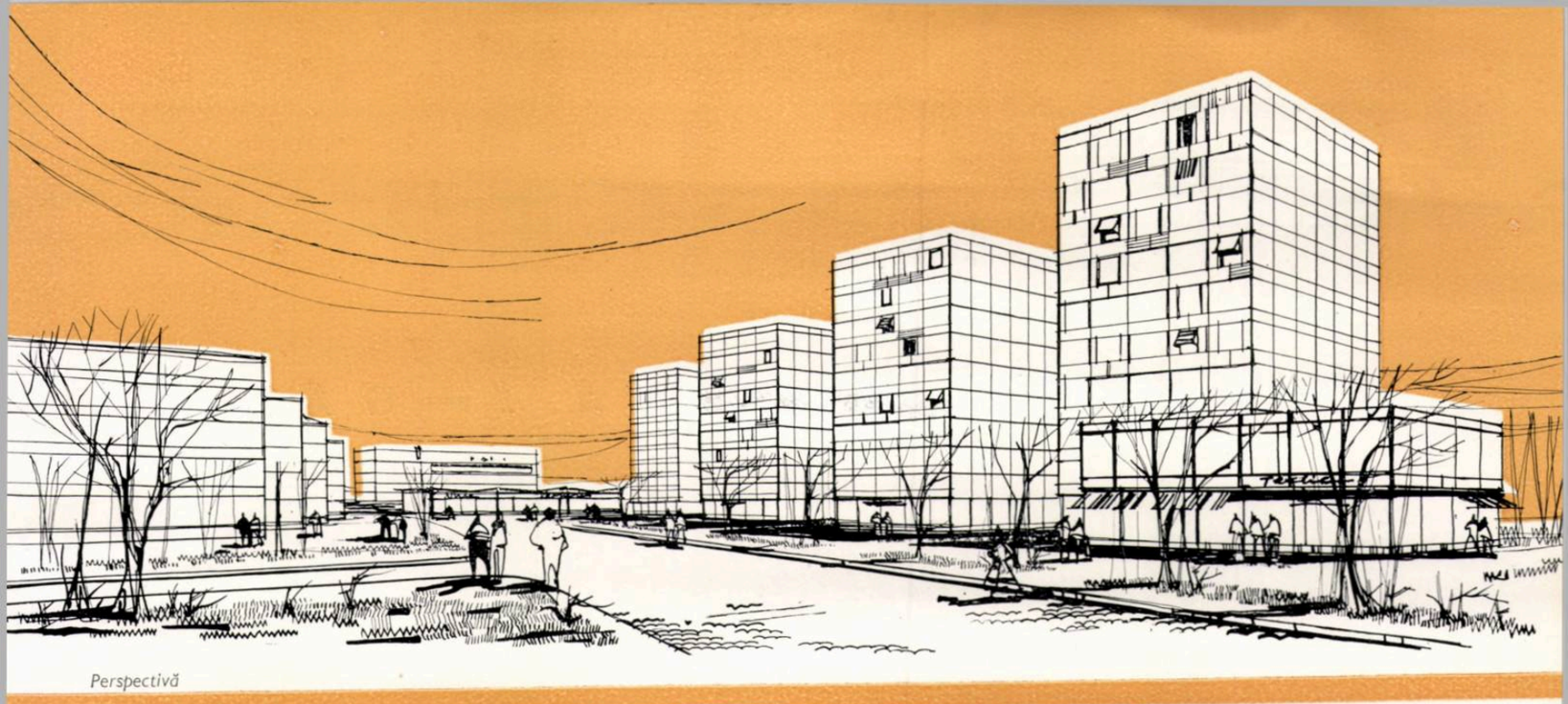

Perspectivă

Planul de sistematizare a orașului Hunedoara — Machetă

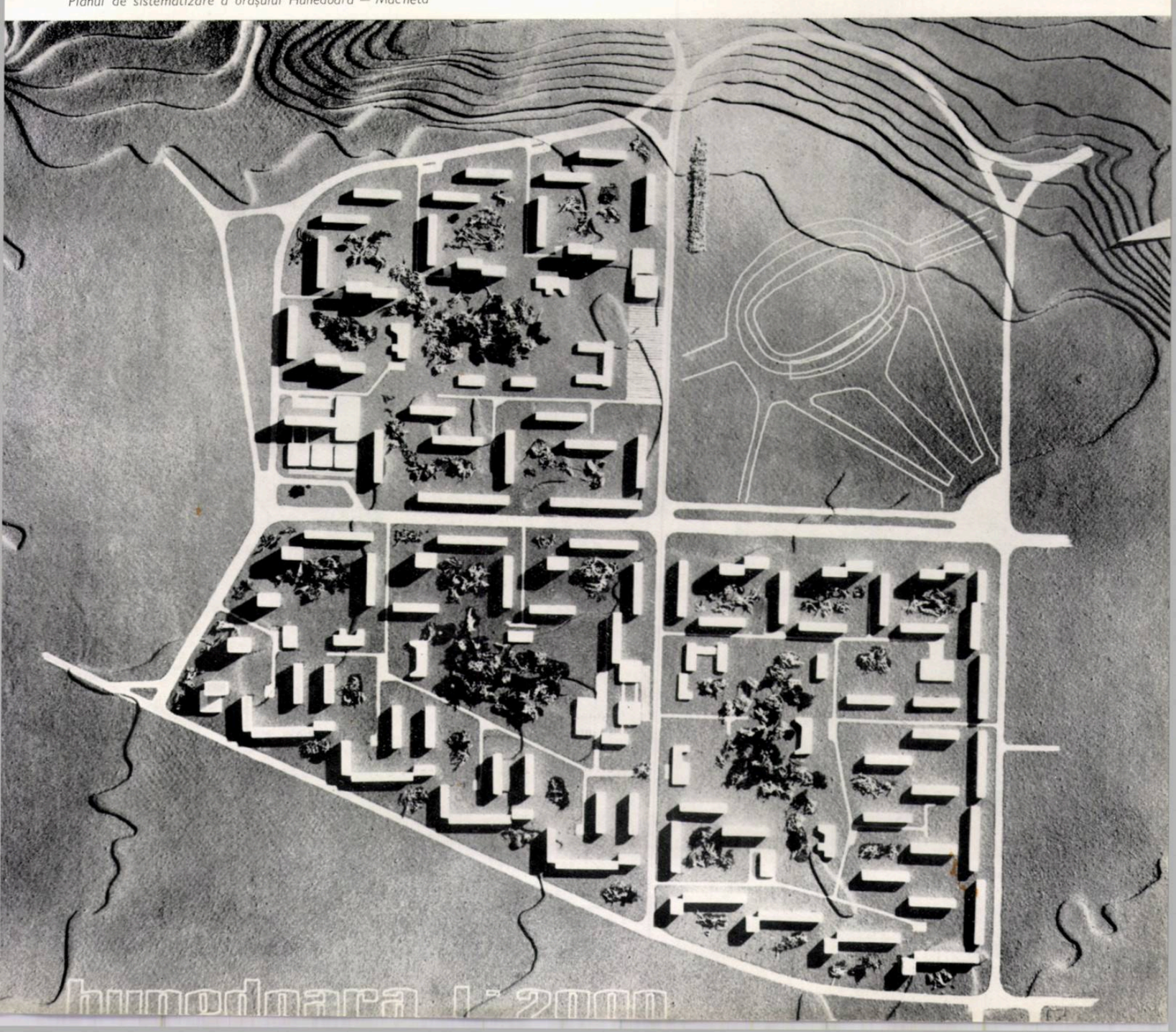

CARTIERUL ȚIGLINA 1 — GALAȚI

1
3
4
2 5

Ansamblu: autori, arhitecții Victor Sebéstyen (șef proiect complex), Constantin Frumuzache
Locuințe și dotări: autori, arhitecții Constantin Frumuzache, Albert Naiman, Ștefan Catina
coautori, arhitecții Adriana Tănăsoiu, Bogdan Gheorghiu
Centrul cartierului: autori, arhitecții Sarah Marcovici, Constantin Săvescu
coautori, arhitecții Alexandra Florian, Lori Sahaghian, Mariana Stoian
Cinematograf: autor, arh. Mariana Bucur
Coordonator al lucrărilor de folosință generală: ing. Horia Gheorghiu
Șef atelier rezistență: ing. Niculae Temelcu
ISCAS

1 — Desfășurare de-a lungul str. Brăilei

2 — Planul de ansamblu al cartierului Țiglina-Machetă

3 — Perspectivă

4—5 — Vederi de ansamblu ale cartierului Țiglina—Machetă

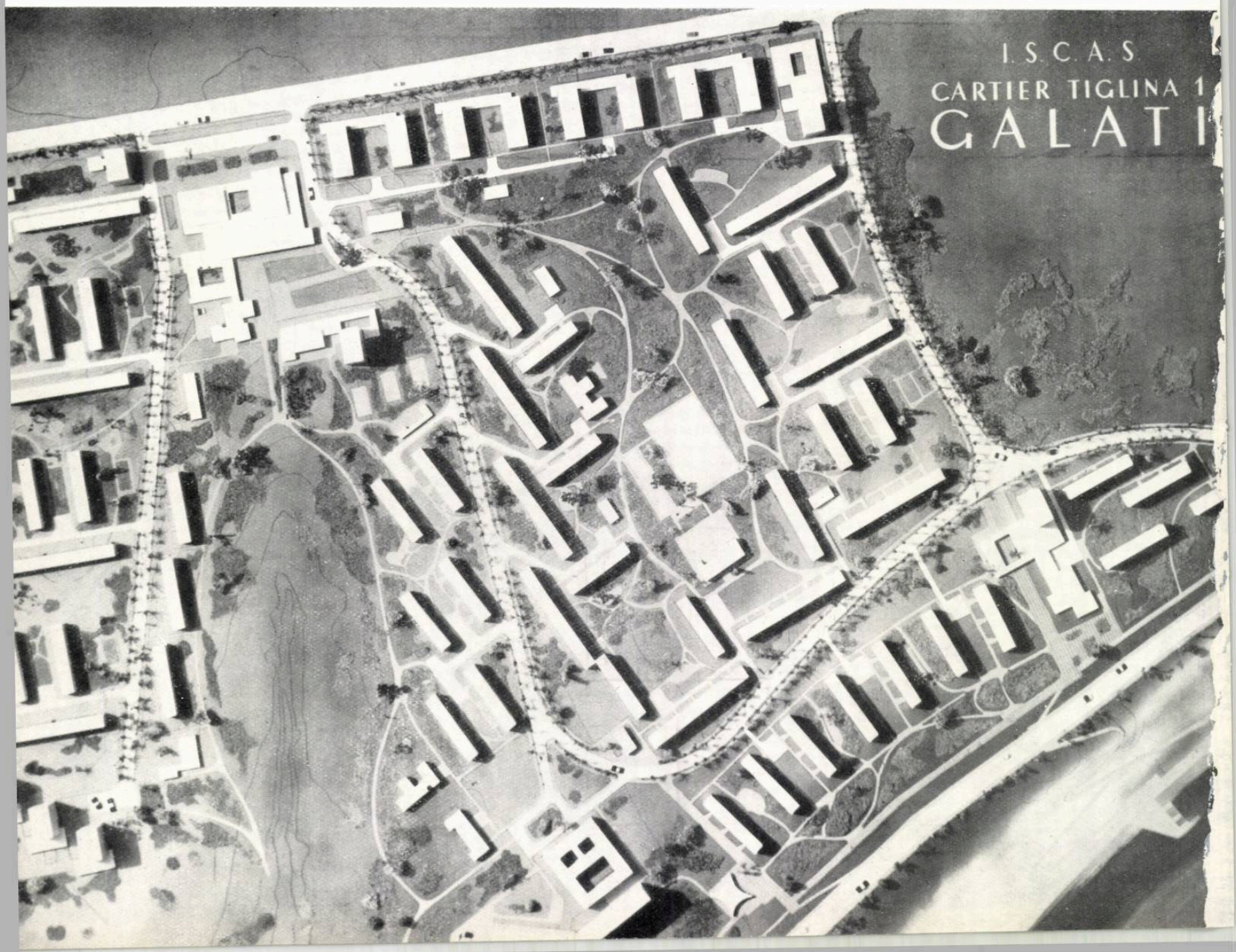

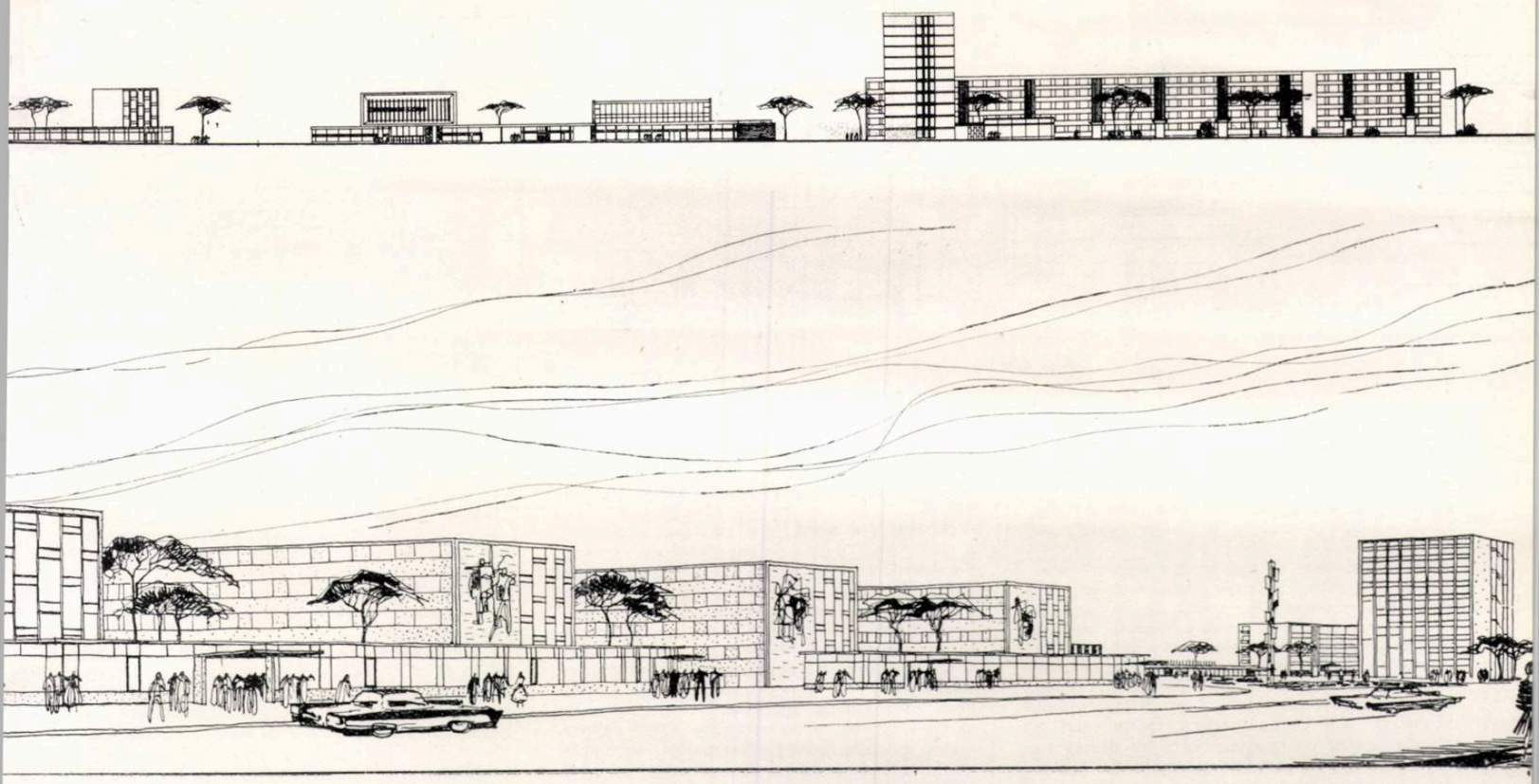

Cartierul Ţiglina 1 este situat în zona de vest, pe terasa superioară a oraşului Galaţi.

Acest amplasament a fost ales în urma unor studii comparative, din care a reieşit că situarea primului cartier pe acest teren prezintă o serie de avantaje economice, funcţionale şi de oportunitate a investiţiei. Determinante în favoarea acestui amplasament au fost: terenul, în marea lui majoritate liber de construcţii, economicitatea lucrărilor de canalizare dată fiind apropierea de emisar, situarea acestui cartier pe o arteră principală a oraşului între centru şi viitorul combinat (la 3,6 km de centru şi la 6,5 km de C.S.G.) precum şi faptul că datorită poziţiei sale geografice, realizarea cartierului pe acest amplasament se poate efectua fără a fi necesară definitivarea în prealabil a schiţei de sistematizare a oraşului.

Terenul este delimitat la nord de str. Brăilei (strada de acces dinspre Bucureşti şi Brăila şi care pătrunde pînă în centrul oraşului), la vest de valea Ţiglinei şi la sud de faleza spre Dunăre. Valea Abatorului împarte acest teren în două părţi inegale, formînd în partea de vest un pinten separat de această vale de restul terenului.

Din studiile de sistematizare întocmite pînă la data elaborării proiectului se puteau deduce următoarele aspecte mai importante care influenţau într-o oarecare măsură compoziţia de ansamblu a cartierului.

— Pe faleza spre Dunăre, aproximativ la 10 m sub coama taluzului, urmează a fi realizată în viitor o arteră magistrală de circulaţie interurbană ce va lega pe malul Dunării oraşele Galaţi şi Brăila.

— Valea Ţiglinei şi valea Abatorului urmează a fi transformate în parcul de cultură şi odihnă al oraşului, dotările sportive şi social-culturale mai importante aferente acestui parc urmînd a fi amenajate în special în valea Ţiglinei.

— Traseul străzii Brăilei rămîne neschimbat, urmînd a se rectifica în special profilul transversal al acestei magistrale importante.

— Ca etapă următoare de realizare a investiţiei este prevăzută executarea unor cartiere pe terenurile libere (ale actualei pepiniere) situate în faţa acestui cartier, pe latura nordică a străzii Brăilei.

— Extinderea cartierului de locuit spre est nu este probabilă din cauza numărului mare de locuinţe particulare şi a pantei care separă terasa superioară a oraşului de cea medie, pantă care probabil va fi ocupată în viitor de o serie de dotări de importanţă orăşenească, situate într-o bogată zonă plantată.

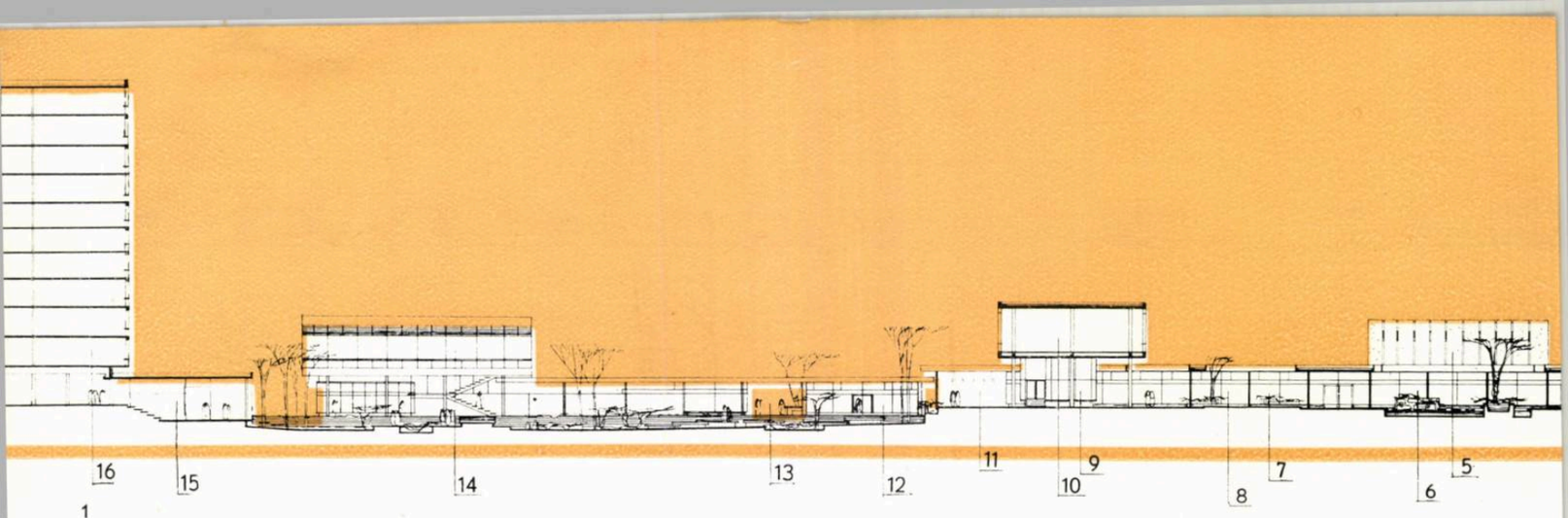

1

— Din punct de vedere estetic, fronturile cele mai importante ale cartierului sînt cel văzut dinspre sud, de pe Dunăre, cel dinspre vest, văzut de la intrarea dinspre București ca un coronament situat peste viitorul parc de cultură și odihnă, precum și frontul spre str. Brăilei.

Pe baza datelor de mai sus s-a trecut la studierea unui sistem de circulație care să permită deservirea cartierului în condiții cît mai bune și cu preț cît mai redus. Primele încercări au fost caracterizate printr-un sistem de două artere carosabile, de forma unor bucle care înconjurau în partea de vest un microraion, iar în partea de est două microraioane. Acest sistem a fost abandonat din cauza lungimii foarte mari a acestor artere de circulație care nu deserveau decît pe o singură parte construcțiile de locuit, cealaltă parte fiind adiacentă viitorului parc. O altă serie de încercări au fost caracterizate prin două fundături importante situate pe mijlocul celor doi pinteni, deservind cu alei de acces locuințele situate la est și vest de acestea. Și acest sistem a fost abandonat, deoarece pe pintenul din vest (în suprafață de cca. 18 ha, adică o suprafață adecvată pentru un microraion) împărțea în două această unitate de locuit, iar pe platoul de est, datorită suprafeței de cca. 46 ha (două microraioane) ce urma să fie deservită, se ajungea la o circulație mult mai importantă decît cea pe care ar fi putut-o asigura o fundătură.

În cele din urmă, din analiza comparativă a unui număr destul de important de variante, s-a ales sistemul de circulație care a fost menținut pînă în prezent; acest sistem asigură deservirea microraionului I (din partea de vest) cu ajutorul unei fundături; în partea de vest, o buclă delimitează microraionul II, la vest și la sud de această buclă fiind amplasate un număr important de clădiri de locuit, care au fost denumite, impropriu, microraionul III. Trebuie să menționăm că după ce soluția de ansamblu a fost definitivată și execuția lucrărilor începută a fost amplasat în zona de sud a acestui cartier un spital de 1000 paturi. Amplasarea acestui spital în acest punct, justificată printr-o serie întreagă de considerente pe plan orășenesc, face ca împărțirea microraionului III într-o parte de vest și una de sud să fie mult mai accentuată decît în soluția inițială, cînd în această zonă se afla centrul comercial și școala microraionului, care puteau să asigure o oarecare unitate a celor două părți ale microraionului respectiv.

Pentru clădirile de locuit s-au propus inițial patru tipuri de secțiuni din care să se compună întreg cartierul. Secțiunea cea mai des folosită (cca. 69%) este secțiunea tip A, cu 4 apartamente la scară, formată din 3 apartamente de 2 camere și un apartament de 3 camere; secțiunea tip B, cu două apartamente la scară, formată dintr-un apartament de 3 camere și unul de 4 camere (folosită în proporție de 7%); secțiunea tip C, formată dintr-o garsonieră (folosită în proporție de cca. 24%).

Inițial, s-a pornit pe ideea ca secțiunile de tipul A și B să constituie blocurile cu p+4 niveluri, secțiunile tip C, blocurile cu multe niveluri (p + 10 etaje — p + 12 etaje), un număr de cca. 120 apartamente cu 4 și 5 camere fiind situate în clădiri parter-etaj, tip duplex. Pe parcursul studiului, în urma recomandărilor primite, s-a renunțat la folosirea unor apartamente tip duplex și secțiunea tip C — cu garsoniere — s-a folosit și în cazul unor clădiri de locuit cu p + 4 niveluri.

În felul acesta, dintr-un total de 5760 apartamente, cca. 1970 apartamente (34%) sînt cu 1 cameră, 2800 apartamente (48,5%) cu 2 camere, 870 apartamente (15%) cu 3 camere și 120 apartamente (2,5%) cu 4 camere.

2

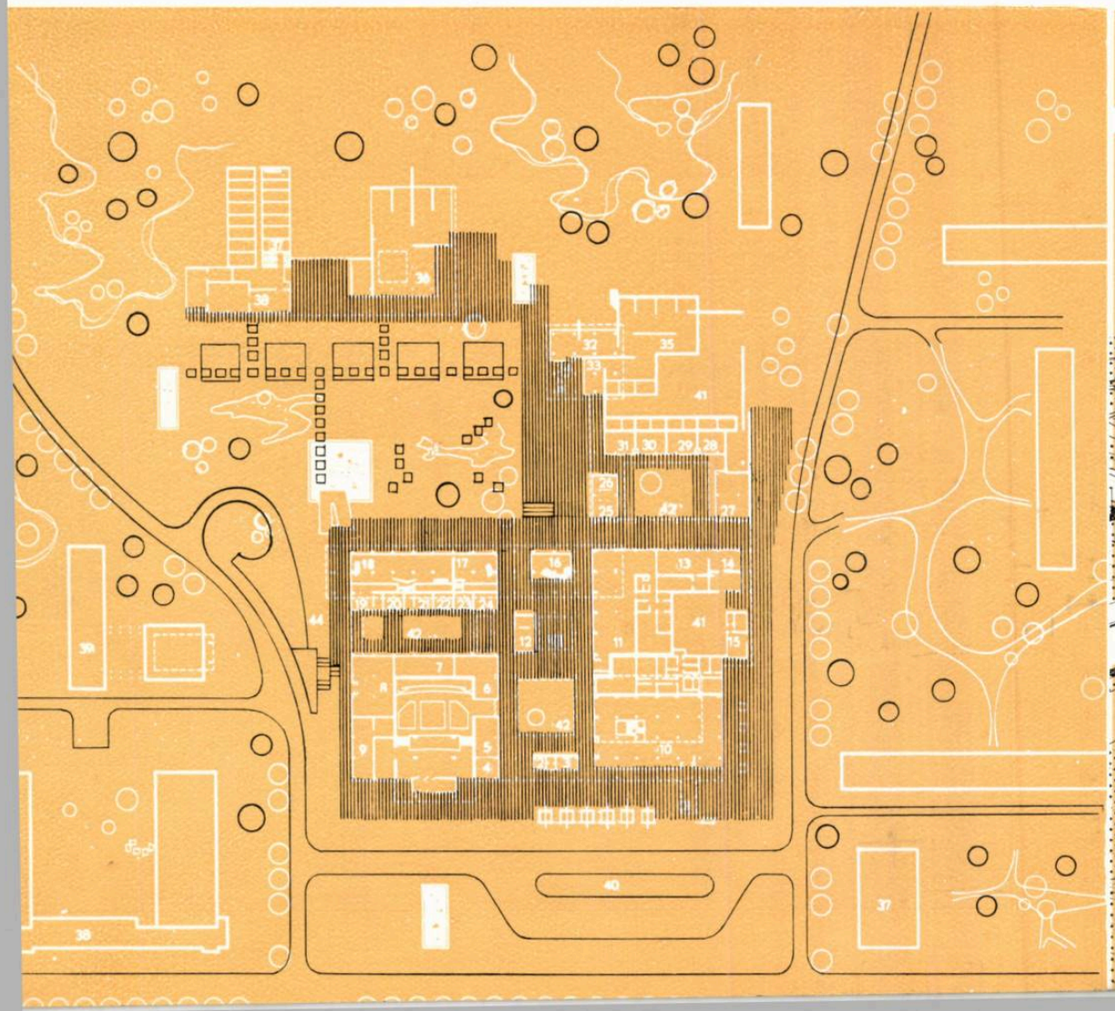

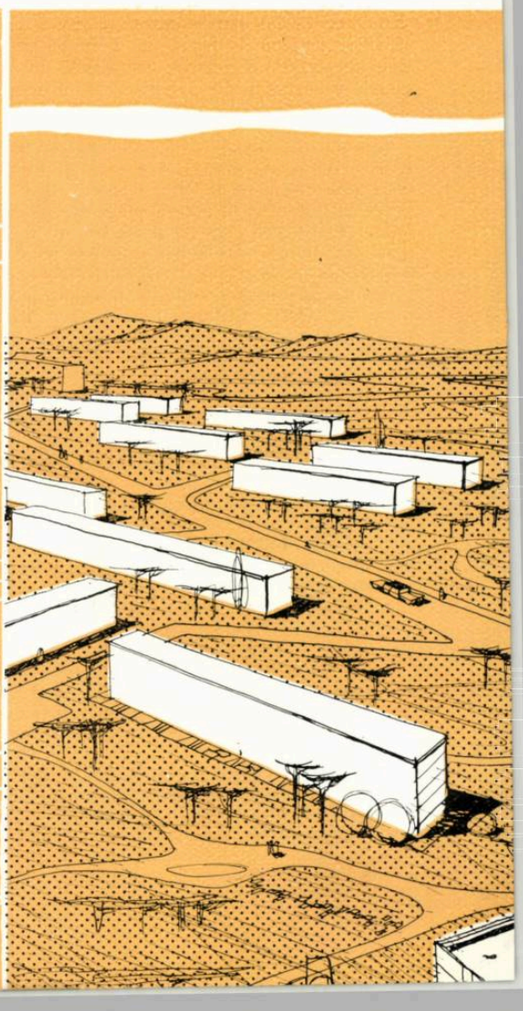

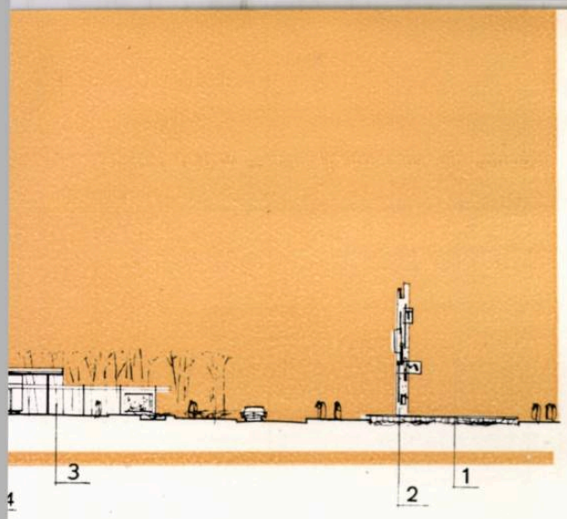

4

1 — Centrul comercial al cartierului Țiglina I Galați — Desfășurare

1. Bazin — 2. Semnal cu reclamă — 3. Intrare în magazinul general — 4. Magazin loto-pronosport — 5. Magazin general — 6. Patio — 7. Terasă cofetărie — 8. Magazin cu autoservire — 9. Hol administrație — 10. Birourile administrației — 11. Trecere acoperită — 12. Magazin loto-pronosport — 13. Curtea magazinului alimentar 14. Restaurant, bufet-braserie — 15. Club — 16. Bloc cu garsoniere tip hotel.

2 — Plan

1. Cinematograf — 2. Debit — 3. Loto-pronosport — 4. Magazin dulciuri — 5. Florărie — 6. Atelier foto — 7. Atelier optică - ceasornicărie — 8. Coafură-frizerie — 9. Librărie 10. Magazin general de produse industriale — 11. Magazin cu autoservire — 12. Cofetărie — 13. Magazin de fierărie — 14. Magazin de geamuri — 15. Magazin cu produse chimice — 16. Holul administrației — 17. Magazin pentru comenzi încălțăminte și marochinărie 18. Magazin pentru comenzi confecții și tricotaje 19. Atelier blănărie — 20. Atelier rame tablouri 21. Atelier lustragerie — 22 Atelier de reparat aparate de radio și televizoare — 23. Atelier de reparații încălțăminte — 24. Atelier de artizanat — 25. Debit de tutun — 26. Loto-pronosport — 27. Aprozar — 28. Magazin de carne — 29. Magazin de pește — 30. Magazin de vinuri — 31. Magazin de pîine — 32. Bufet-braserie 33. Bufet-lacto — 34. Acces spre restaurant — 35. Anexe grup alimentar — 36. Club, bibliotecă — 37. Bloc tip hotel pentru nefamiliști — 38. Club — 39. Poștă-C.E.C.-Dispensar — 40. Parcaj — 41. Curte de serviciu 42. Patio — 43. Terasă cofetărie — 44. Acces spre magazinul de mobilă și atelierul de reparat obiecte de uz casnic.

3 — Perspectivă

Noi blocuri de locuințe în cartierul Țiglina — Vedere

Bloc de locuințe din cartierul Țiglina — Vedere

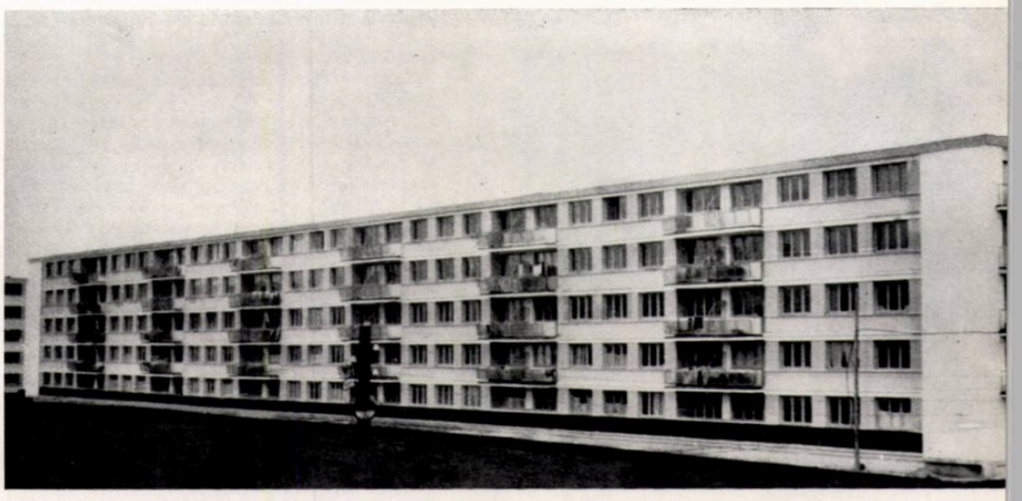

3

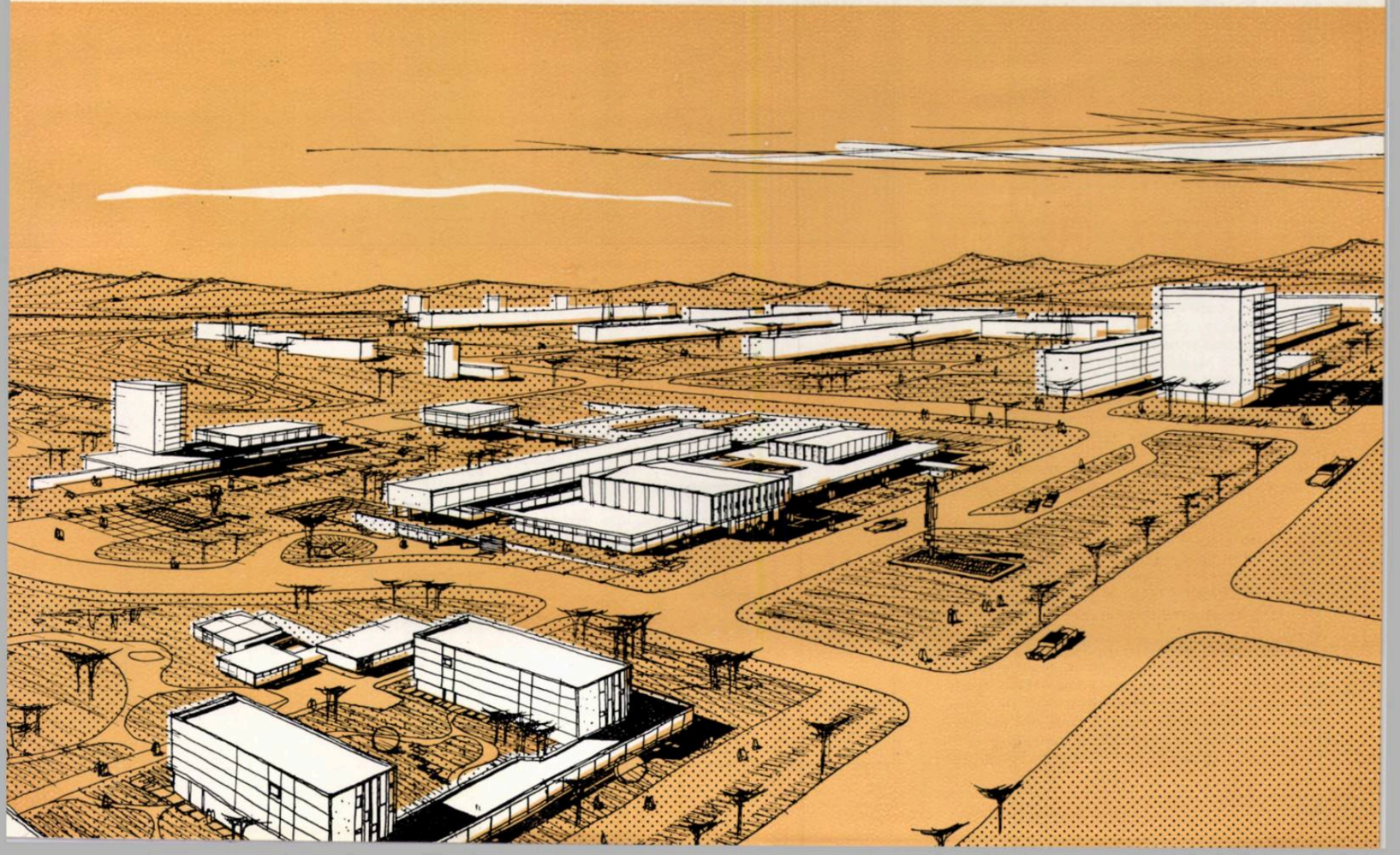

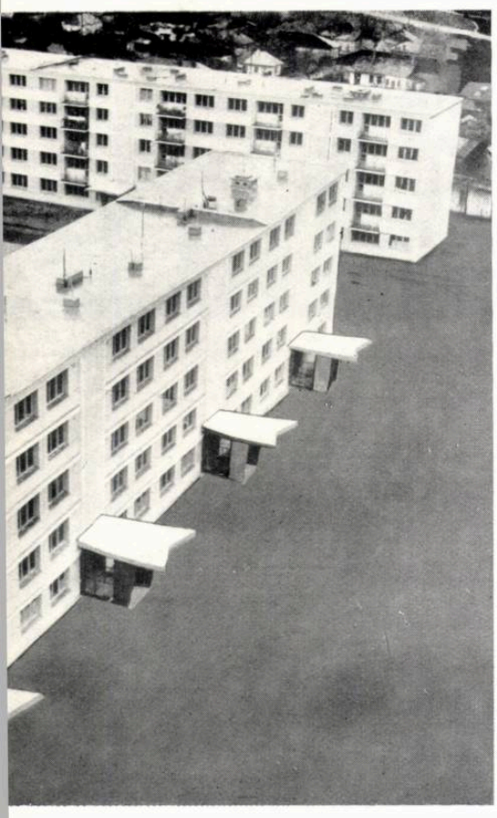

1 | 4
2
3 |

1 — 2 — Noile blocuri de locuințe din cartierul Țiglina — Vederi aeriene
3 — Tronson tip A
4 — Perspectivă

joacă pentru copii, de odihnă, precum și mici terenuri de sport (volei). Tot în cadrul acestor spații se găsesc locurile pentru anexele gospodărești (depozitarea deșeurilor menajere, bătător de covoare etc.), precum și rezervațiile de teren pentru garajele ce se vor putea executa în viitor. În cadrul microraioanelor I și III (partea de vest), care sînt adiacente unor parcuri publice, nu s-au prevăzut spații plantate de folosință generală. În cadrul microraionului II (înconjurat de o arteră de circulație) s-a prevăzut o zonă centrală plantată de 3,15 ha, reprezentînd cca. 0,5 m² pentru fiecare metru pătrat de suprafață locuibilă din microraionul respectiv.

Dotările social-culturale și comerciale au fost stabilite în conformitate cu indicii prezentați și în cadrul articolului privind proiectarea microraioanelor. La amplasarea creșelor, grădinițelor și școlilor s-a urmărit — și în cadrul microraioanelor I și II s-a reușit — să se asigure o astfel de circulație a copiilor care să nu traverseze arterele de circulație. În fiecare microraion se prevede realizarea unui dispensar medical care în general se cuplează cu alte dotări.

Unitățile comerciale au fost dimensionate și amplasate cu ajutorul organelor de specialitate din cadrul Ministerului Comerțului. S-au prevăzut centre comerciale pentru microraioanele II și III amplasate în punctele de circulație mai intensă, iar între microraionul I și II, pe str. Brăilei, s-a amplasat centrul social-comercial al cartierului. Nu s-a prevăzut un centru comercial în cadrul microraionului I datorită razei de deservire acoperite în întregime de centrul de cartier. Totuși, pentru unele unități de utilitate zilnică (cum ar fi pîine, carne, lapte, legume, tutungerie) s-a prevăzut un punct comercial în partea de sud a acestui microraion, la fel cum s-a făcut și în partea de sud-vest a microraionului II. În felul acesta, considerăm că prin centrul de cartier, cele două centre comerciale ale microraioanelor II și III și cele două puncte comerciale din microraioanele I și II, se va putea asigura o judicioasă deservire a populației, fără ca aceste unități să fie amplasate în mijlocul unităților structurale și prin aceasta să stînjenească în vreo măsură viața din interiorul lor.

Toate unitățile comerciale și de alimentație publică au fost concepute în construcții parter sau parter și etaj, cu o circulație exclusivă pentru pietoni pe sub portice sau terase descoperite între diferitele unități. Deservirea cu mărfuri

Folosirea unui număr relativ mare de apartamente cu o cameră s-a făcut pe baza unor studii demografice privind populația orașului Galați și modul cum a evoluat populația în orașe ca Hunedoara și Reșița, care s-au dezvoltat într-un ritm accentuat în urma industrializării lor. Din aceste studii a rezultat că e necesară executarea într-o primă perioadă de locuințe pentru familii de 1—2 persoane în proporție de cca. 50—60% din totalul de apartamente. Avînd în vedere aproximația destul de mare în cadrul acestor cercetări demografice și pentru a nu comite o greșeală s-a aprobat ca în cadrul acestui cartier să se execute o proporție de 30—35% din apartamentele de locuințe pentru familii cu 1—2 persoane.

Pentru aceste familii s-a proiectat un tip nou de locuință, compus dintr-o cameră de cca. 16 m² locuibili, o chicinetă și un grup sanitar format din duș, lavabou și W.C. Pentru mărirea confortului, la parterul acestor clădiri s-a prevăzut un spațiu de recepție, care reprezintă cca. 6,5% din suprafața totală desfășurată a clădirii și care va servi ca spațiu de primire, jocuri, lectură, fiind înzestrat și cu un mic bufet. Considerăm că astfel se va asigura acestor celibatari sau familii fără copii un confort mai ridicat decît în garsonierele obișnuite.

Prin aplicarea sistemului constructiv fără modificări la toate nivelurile clădirii și prin scoaterea în afara construcției a spațiilor de recepție se asigură o soluție foarte economică pentru acest tip de construcție, care, chiar cu un finisaj mai bun decît cel obișnuit, rămîne sub prețurile plafon în vigoare.

Ca sisteme constructive s-au folosit pentru toate clădirile cu p + 4 niveluri pereți turnați în cofrajele de inventar cu T.E.G.O. și panouri mari de fațadă. Blocurile cu p + 10 niveluri s-au realizat cu cofraje glisante. Sistemul constructiv a fost ales în funcție de capacitatea de producție a poligonului de prefabricate existent la Galați, precum și pentru a oferi o structură adecvată unei zone cu un grad de seismicitate foarte mare (8 +).

La dispunerea clădirilor de locuit s-a urmărit o așezare liberă, dar ordonată față de arterele de circulație, care să asigure crearea unor spații plantate aferente grupurilor de clădiri, în afara spațiilor plantate centrale sau de folosință publică. În cadrul spațiilor plantate aferente s-au prevăzut în imediata apropiere a locuințelor spații de

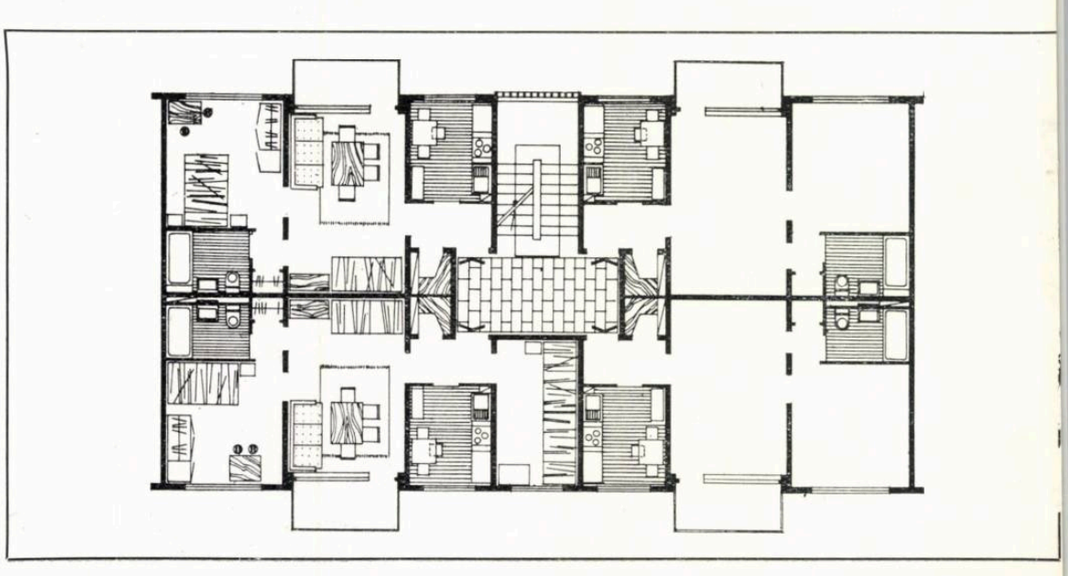

se face pe trasee care nu intersectează circulația curentă a cumpărătorilor, care vor găsi, în funcție de mărimea centrului respectiv, diversele unități grupate pe specifice. Centrul cartierului a fost astfel conceput încît să asigure o trecere gradată între partea comercială, partea de alimentație publică și clubul cartierului spre valea Abatorului, unde se va amenaja una din intrările principale în parcul de cultură și odihnă și eventual și un teatru în aer liber de unde se vor vedea, peste valea bogat plantată, Dunărea și silueta munților Măcinului.

În general, s-a urmărit să se asigure atît de pe artera inelară care înconjură microraionul II, cît și de pe fundătura microraionului I, vederi libere spre peisajul înconjurător. Punctele de relief mai interesante și intersecțiile mai importante au fost marcate și prin amplasarea unor construcții cu multe niveluri, care constituie totodată și accentele de volum ale fronturilor mai importante ale cartierului spre sud, vest și nord. Pentru a se realiza un front adecvat străzii Brăilei, de mare circulație, s-au amplasat aci blocurile cu apartamente pentru familiile de 1—2 persoane, astfel ca prin spațiile de recepție ale acestora, care le leagă două cîte două, frontul să fie închegat cu elemente arhitecturale interesante, care să permită totuși îndepărtarea clădirilor de locuit de la marginea arterei carosabile.

Cartierul ocupă o suprafață de cca. 68 ha pe care urmează a se realiza 154 500 m² suprafață locuibilă, adică o densitate brută pe cartier de cca. 2250 m² locuibili pe ha. Din suprafața totală, zona clădirilor de locuit ocupă cca. 47 ha, adică cca. 69% (acest procentaj relativ ridicat a putut fi obținut și din cauza existenței în jurul cartierului a unor mari spații plantate de importanță orășenească). Densitatea netă raportată la zona clădirilor de locuit este de cca. 3250 m² locuibili pe ha, cifră care considerăm că ar fi putut fi eventual încă puțin mărită.

Cartierul a intrat în execuție la începutul trimestrului II 1961 și continuă într-un ritm susținut. Pînă la sfîrșitul acestui an urmează a fi dată în folosință un total de circa 100 000 m² suprafață locuibilă. Avînd în vedere că acest cartier este primul de acest gen din țara noastră și că în momentul de față dispunem de cifrele de investiție calculate în marea lor majoritate pe bază de devize, voi reda în cele ce urmează unele procentaje privind costul lucrărilor. Deoarece situația concretă de la Galați (seismicitățî și teren macroporic de gradul III) a impus o serie de măsuri speciale atît la realizarea construcțiilor, cît și la lucrările edilitare, procentajele realizate vor trebui confruntate și cu alte realizări înainte de a se putea trage unele concluzii pe baza lor.

Costul locuințelor (inclusiv sporuri de fundații etc.)	cca. 64%
Costul mobilierului locuințelor pentru familii cu 1—2 persoane	2,7%
Costul dotărilor social-culturale și comerciale	cca. 10%
Costul lucrărilor edilitare	cca. 19%
Costul lucrărilor de pregătire (demolări, proiectare, organizare, supraveghere etc.)	4,3%
Total	100%

Din costul lucrărilor edilitare socotite	cca. 100%
— Drumurile și sistematizarea verticală reprezintă	18,5%
— Alimentarea cu apă	7,4%
— Canalizarea	13,2%
— Alimentarea cu energie electrică	15,0%
— Centrale termice și rețele	23,5%
— Alimentarea cu gaze a centralelor termice	4,7%
— Telefon	10,3%
— Spații plantate și amenajări exterioare	7,4%

Merită să fie semnalat faptul că lucrările edilitare costă cca. 1 000 000 lei/ha și că acest cost variază foarte puțin (cca. 5%) în cazul unei măriri chiar și destul de însemnate a densității pe hectar. Rezultă deci că o reducere importantă a cheltuielilor de investiție și chiar și de exploatare va putea fi obținută prin mărirea densității, care ar putea compensa și chiar depăși costul suplimentar al unor construcții cu multe niveluri față de construcțiile cu 4 sau 5 niveluri. Ca atare este necesar să se analizeze de la caz la caz dacă nu se poate obține printr-o utilizare într-o proporție mai mare a unor construcții cu multe niveluri (deci prin mărirea densității) o reducere a prețului de cost, chiar dacă locuințele în sine vor costa ceva mai mult.

În încheiere voi încerca să prezint unele aspecte negative ale cartierului.

Amplasarea celor trei blocuri la est de fundătura care deservește microraionul I împiedică o circulație pietonieră nestingherită spre dotările din partea de vest și împiedică o vedere liberă spre valea Abatorului, Dunăre și frontul din față.

Nu s-a urmărit consecvent aplicarea și nici nu s-a studiat mărimea optimă a unor grupări de blocuri care să poată fi deservite în viitor de o dotare social-culturală. De asemenea, repartiția inegală a diferitelor tipuri de apartamente de 1, 2, 3 și 4 camere pe microraioane și incinte nu este justificată.

Din punctul de vedere al compoziției, apare în plan o oarecare ruptură între sistemul de blocuri dispuse perpendicular pe str. Brăilei și sistemul rectangular utilizat în restul compoziției. Este posibil ca în realitate această schimbare să nu fie totuși atît de sezisabilă ca în plan.

În urma amplasării spitalului, construcțiile situate în partea de sud-est a cartierului sînt rupte de dotările școlare.

Amplasarea spitalului de 1000 de paturi, chiar dacă este justificată din multe considerente de ansamblu, va introduce în viitor (datorită policlinicii de mare capacitate) o circulație mult prea intensă pe artera interioară a unui cartier de locuit.

Amplasarea celor patru blocuri la est de centrul comercial al microraionului III urmează a fi încă revăzută, pentru a se evita înghesuiala creată în această zonă.

Fiind vorba de una dintre primele lucrări de acest gen, în care s-a urmărit realizarea unui cartier de locuit pe baza unor concepții noi, desigur că apar o serie de deficiențe inerente oricărui început. O analiză aprofundată a acestei lucrări nu va fi posibilă decît după darea în folosință a cartierului, cînd se va putea verifica — în funcție de condițiile de locuire — calitățile și deficiențele sale reale. Dar și pînă atunci trebuie să urmărim ca printr-o analiză cît mai aprofundată a proiectelor, să eliminăm treptat deficiențele și să contribuim, prin noile proiecte pe care le vom întocmi, la cristalizarea unor principii care să stea la baza proiectelor noastre pentru noile cartiere de locuit și care să contribuie, în primul rînd, la creșterea confortului locatarilor.

Arh. VICTOR SEBÉSTYEN

PIAȚA VICTORIEI DIN BAIA MARE

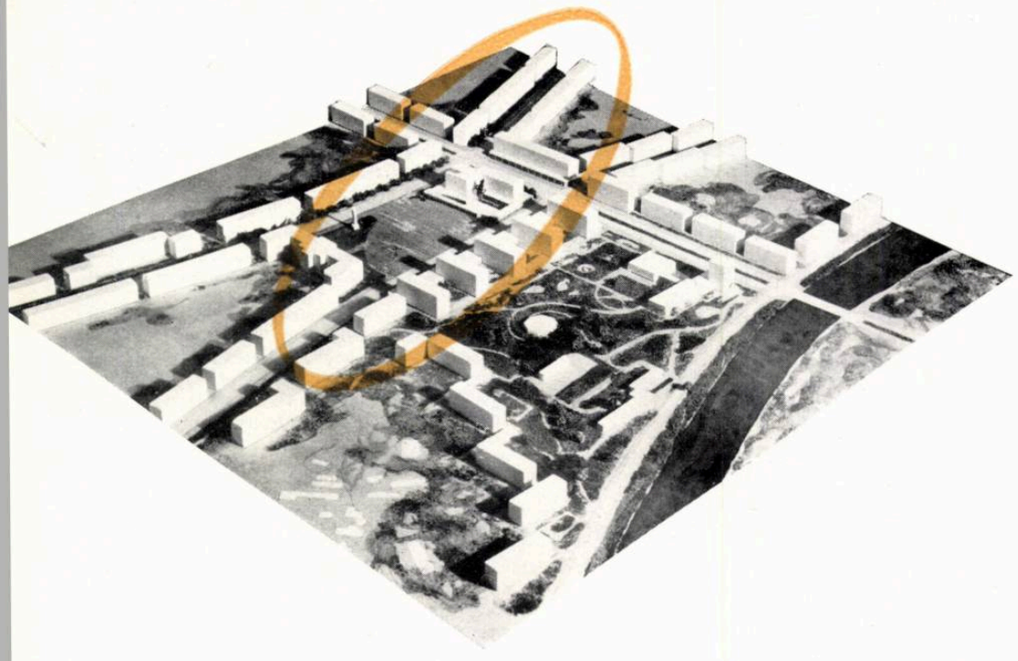

Autori:
Sistematizare, arh. Sena Farb
ISCAS.
Blocuri de locuințe și magazine, arhitecții Dinu Gheorghiu, I. Moroșanu, Ion Popescu
D.S.A.P.C. — Maramureș și Serviciul de proiectare al M.A.I.
Hotel, arh. Cristian Popescu
D.S.A.P.C. — Maramureș

1 | 4
2 |
3 | 5

1 — *Piața Victoriei — Vedere spre hotel și blocurile de locuințe*
2 — *Sistematizarea pieței Victoriei — Machetă*
3 — *Bloc de locuințe cu magazine la parter Vedere. Frontul de nord*
4 — *Blocuri de locuințe în piața Victoriei Vedere. Frontul de nord*
5 — *Vedere spre blocul de locuințe cu magazine la parter. Frontul de nord*

Pentru orașul Baia Mare s-a pus în ultimii 17 ani problema transformării dintr-o localitate reședință de mineri și lucrători industriali, cu un fond de construcții mizer, într-un important centru industrial, capitală politic-administrativă și culturală a regiunii Maramureș.

În acești ani, populația orașului s-a dublat, crescînd de la 20 000 de locuitori în 1944, la 40 000 de locuitori în 1961.

Orașul s-a dezvoltat printr-o construcție intensă de obiective industriale, locuințe, dotări social-culturale și edilitare. Încă din 1952 au fost elaborate de institutele centrale de proiectare planuri de sistematizare pentru întregul oraș, care au stat la baza acestei dezvoltări.

În cadrul schiței de sistematizare a orașului Baia Mare, întocmită de I.S.C.A.S. în 1959, s-a propus realizarea în prima etapă a unui nou centru orășenesc.

Vechiul centru al orașului, fosta piață comercială a orașului, o piață dreptunghiulară, închisă, de tip medieval, cuprinde dotări orășenești care nu corespund noii dezvoltări, cu spații comerciale așezate la parterul boltit al vechilor clădiri de locuit, spații administrative amenajate în foste locuințe etc.

Amplasamentul noului centru a fost ales în centrul de greutate al noilor ansambluri de locuințe realizate și în curs de realizare, la intersecția unor artere de importanță orășenească (artere de penetrație, de legătură cu industriile principale, cu gara, aeroportul etc.). Zona respectivă se caracteriza prin construcții degradate, fără valoare, singurele clădiri în stare bună fiind sediul Comitetului Regional P.M.R. și un bloc de locuințe de p + 3 etaje, realizat în 1959 pe frontul de sud al pieței.

Proiectarea detaliului de sistematizare a pieței Victoriei s-a făcut în cadrul I.S.C.A.S. în luna martie 1960, iar proiectele de execuție ale clădirilor din piață

au fost realizate de D.S.A.P.C.-Maramureș și de serviciul de proiectare al M.A.I. în cursul anului 1960.

Începută în 1960, execuția pieței s-a terminat în 1961.

Soluția de sistematizare a împărțit piața, prin clădirea hotelului, în două părți inegale: o zonă de circulație mai importantă în dreptul frontului de vest al hotelului și alta liniștită, mult mai mare ca suprafață decît prima, ferită de circulația auto, putînd servi pentru mitinguri, în dreptul frontului de est al hotelului. Această soluție a rezolvat circulația defectuoasă existentă, cu traversări în diagonală în fața sediului Comitetului Regional P.M.R.

Regimul mediu de înălțime al pieței a fost stabilit la p + 4 etaje, păstrîndu-se înălțimea la cornișă a clădirii sediului Comitetului Regional P.M.R. Excepție fac hotelul și frontul de sud din cauza blocului existent, cu p + 3 etaje.

Hotelul are o capacitate de 160 de paturi; așezat paralel cu sediul Comitetului Regional P.M.R., cu camerele orientate est-vest, are intrarea orientată spre partea de circulație importantă a pieței,

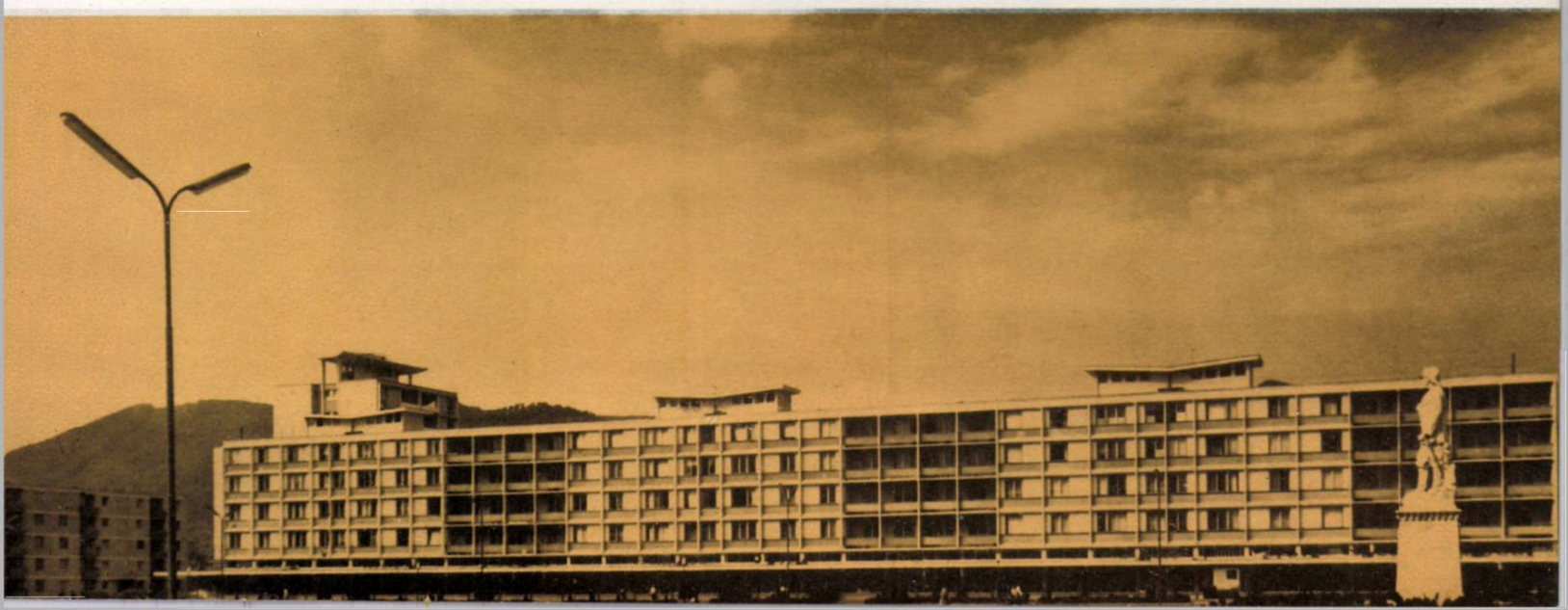

spre penetrațiile în oraș. Restaurantul hotelului are o capacitate de 100 de locuri și o terasă deschisă spre est, spre partea liniștită a pieței.

Frontul de sud a fost completat cu un bloc de locuințe cu parter + 3 etaje, în continuarea celui existent, prevăzîndu-se o fîșie verde de cca. 8 m lățime, cu pomi de aliniament.

Frontul de nord a fost proiectat inițial cu blocuri de locuințe de p + 4 perpendiculare pe piață, cu grupuri de magazine între ele, lăsînd vederea liberă spre dealurile împădurite din nord. Proiectul inițial a suferit unele modificări în urma avizărilor și a fost realizat printr-un bloc de locuințe cu p + 4 etaje, cu magazine la parter, așezat paralel cu piața.

În spatele acestui bloc s-a prevăzut amenajarea unui parc pe malul apei Săsarului, în care se vor realiza diferite dotări sportive și culturale. Un bloc punct cu p + 7 etaje, cu cofetărie la parter, anunță ansamblurile noi de locuințe din zona de vest a orașului.

Frontul de vest din spatele hotelului a fost tratat unitar, construindu-se un bloc cu p + 4 etaje, cu magazine la parter.

Suprafața pieței Victoriei este de cca. 2,3 ha, iar cea a zonei liniștite de cca. 1,5 ha.

Prin realizarea pieței Victoriei, orașul Baia Mare a căpătat importante dotări comerciale (cca. 1500 m²), un hotel modern, noi blocuri de locuințe, spațiu pentru mitinguri, un centru care, fără să depășească scara localității (care va avea în anul 1975, 70 000 de locuitori), are aspectul unui centru urban modern, al unui oraș în plină dezvoltare.

Arh. SENA FARB

1 — Piața Victoriei din Baia Mare — Vederea fațadei spre est spre hotel
2 — Baia Mare — Vedere dinspre piață spre hotel
3 — Vederea fațadei spre vest a noului hotel din Baia Mare
4 — Vedere parțială a pieței Victoriei

1 | 3
2 | 4

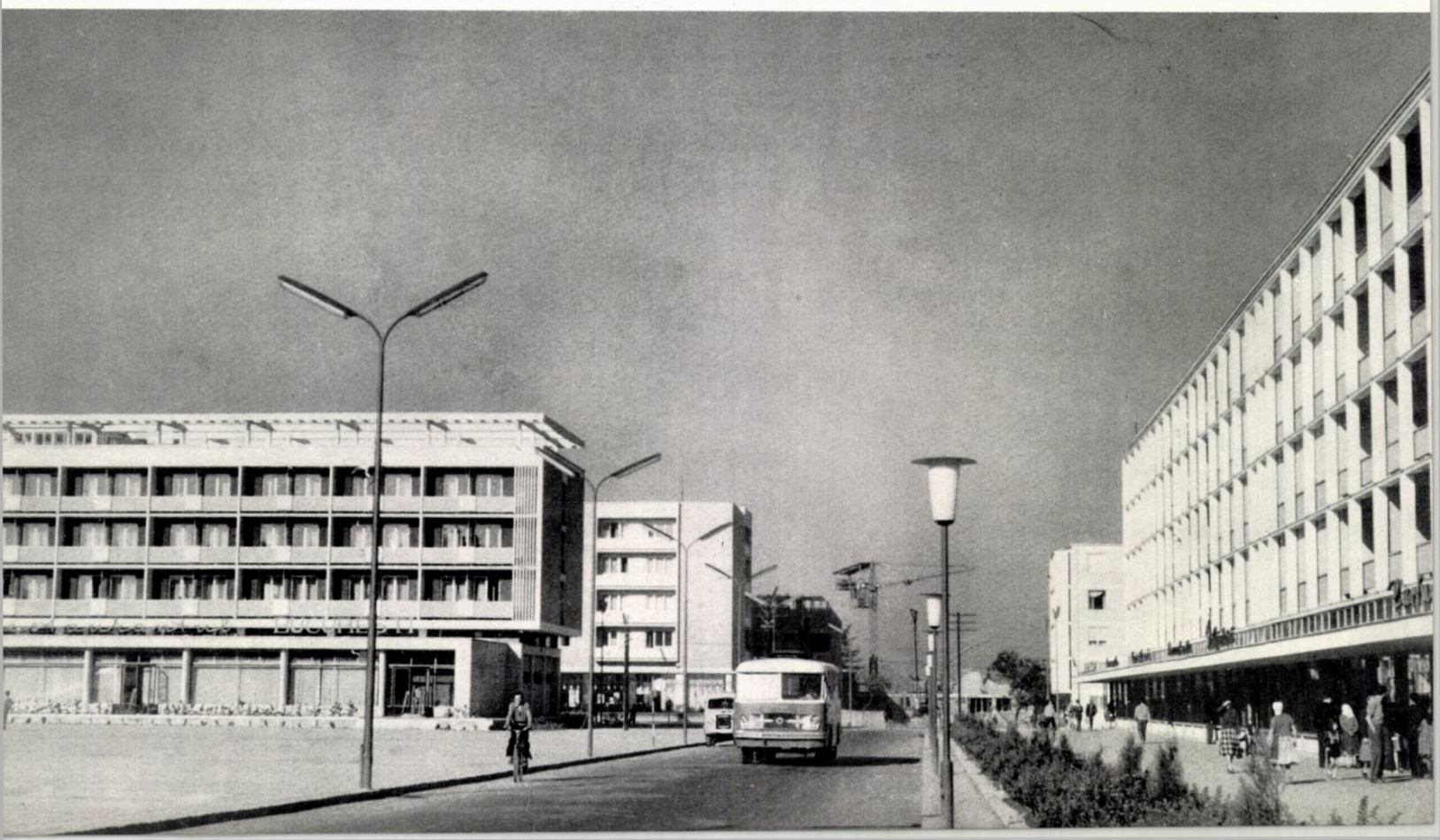

BUCUREȘTI

Arh. A. Ghinescu

DOUĂ DIN ANSAMBLURILE URBANISTICE REALIZATE ÎN CAPITALĂ

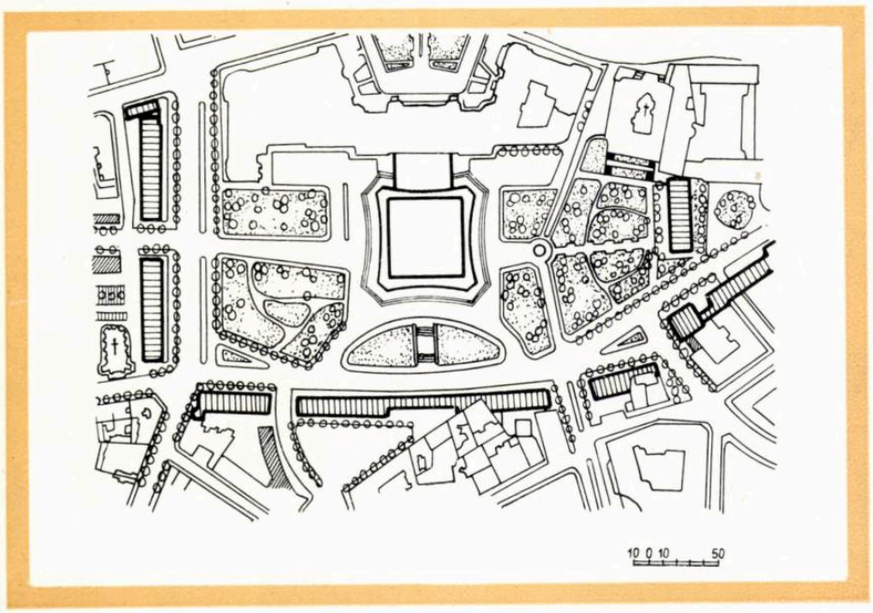

Orașul București s-a dezvoltat în decursul timpului în mod dezordonat, fără un cadru urbanistic corespunzător importanței și prestigiului unui oraș capitală. Această deficiență s-a agravat în perioada dintre primul și cel de-al doilea război mondial, cînd în capitală s-au realizat o serie de blocuri de speculă pe diverse terenuri, centrul orașului devenind astfel un conglomerat de clădiri amplasate haotic într-o tramă întortochiată de străzi.

O serie de clădiri mari, din care unele reprezentative, monumentale, cum sînt palatul Poștelor, Casa de Economii și Consemnațiuni, Tribunalul, palatul Telefoanelor și altele au fost amplasate la întîmplare, fără nici o preocupare de formare a unui cadru urbanistic.

Analizîndu-se această situație, în cadrul schiței planului general de sistematizare a orașului se prevede crearea în nucleul central și în legătură cu arterele magistrale, a unor piețe și mari ansambluri legate între ele, menite să scoată în evidență clădirile și monumentele valoroase și să imprime orașului un caracter demn și reprezentativ.

Dintre aceste piețe, două au fost deja realizate, constituind ansambluri urbanistice valoroase ale capitalei: ansamblul Sălii Palatului R.P.R. și cel al pieței Gării de Nord.

1 | 3
  | 4
2 | 5

1 — Piața noii săli a Palatului R.P.R. — Plan de sistematizare
2 — Piața Gării de nord — Vedere
3 — Piața noii săli a Palatului R.P.R. — Vedere de amsamblu
4 — Piața Gării de nord — Plan de sistematizare
5 — Sistematizarea Pieței Gării de nord — Machetă

PIAȚA NOII SĂLI A PALATULUI R.P.R.

Una din problemele cele mai grele ale sistematizării zonei centrale a orașului o constituie spațiul din jurul Palatului R.P.R., a cărui rezolvare impune studii urbanistice aprofundate și investiții costisitoare.

Astăzi, prin importanța pe care a căpătat-o această piață în a cărei incintă sînt grupate sediile instituțiilor celor mai reprezentative de stat și de partid — Consiliul de Stat și Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Romîn — precum și Ateneul Republicii Populare Romîne, apare tot mai evidentă necesitatea organizării și ordonării acestui spațiu, care va contribui la ridicarea nivelului urbanistic al orașului.

Pe această linie de preocupări, un început s-a și făcut o dată cu realizarea noii săli a Palatului R.P.R., menită să adăpostească mari adunări și manifestări culturale și obștești. Realizarea noii săli a Palatului R.P.R. a impus crearea în jurul ei a unui cadru urbanistic corespunzător importanței acestei dotări cu caracter republican și orășenesc.

Astfel a fost creat în capitală primul mare ansamblu urbanistic central al orașului, a cărui compoziție se axează pe noua sală.

În etapele viitoare, sistematizarea va cuprinde și partea dinspre calea Victoriei a Palatului R.P.R. și o dată cu aceasta se va desăvîrși acest important ansamblu urbanistic.

Problema reorganizării și sistematizării spațiului din spatele Palatului R.P.R. a făcut obiectul unor preocupări și în trecut, ideea principală fiind legarea grădinii palatului printr-o succesiune de spații plantate cu parcul Cișmigiului. Se urmărea prin aceasta pătrunderea elementului natural al parcului Cișmigiu pînă în piața Palatului R.P.R.

La timpul său, această idee a părut a fi foarte valoroasă, însă ea nu a fost urmată de măsuri practice care să-i asigure realizarea. Astfel, tocmai în zona indicată pentru extinderea spațiilor plantate, s-a permis executarea a cîtorva mari blocuri de locuințe, pe străzile Brezoianu și 30 Decembrie și ulterior, justificat de existența acestora, lanțul slăbiciunilor a continuat, efectu-

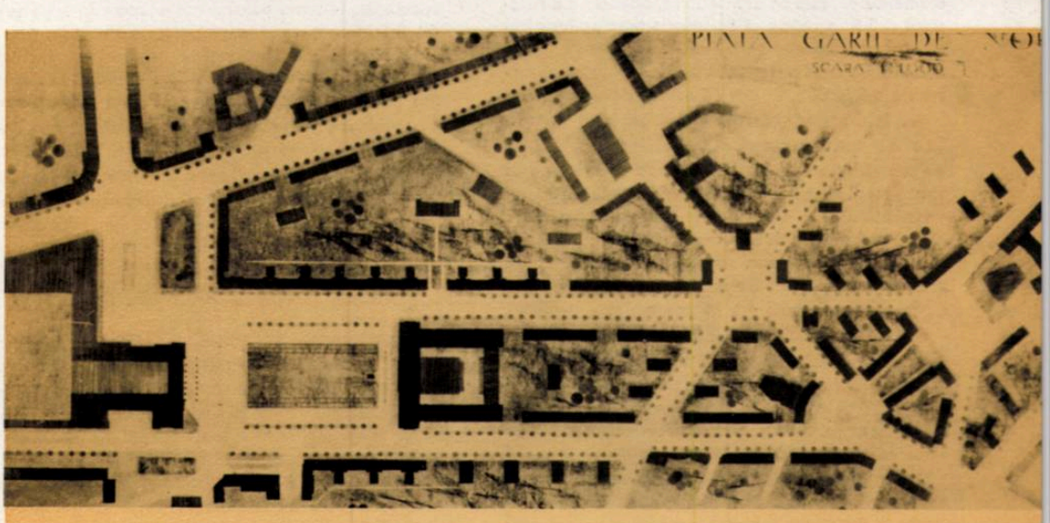

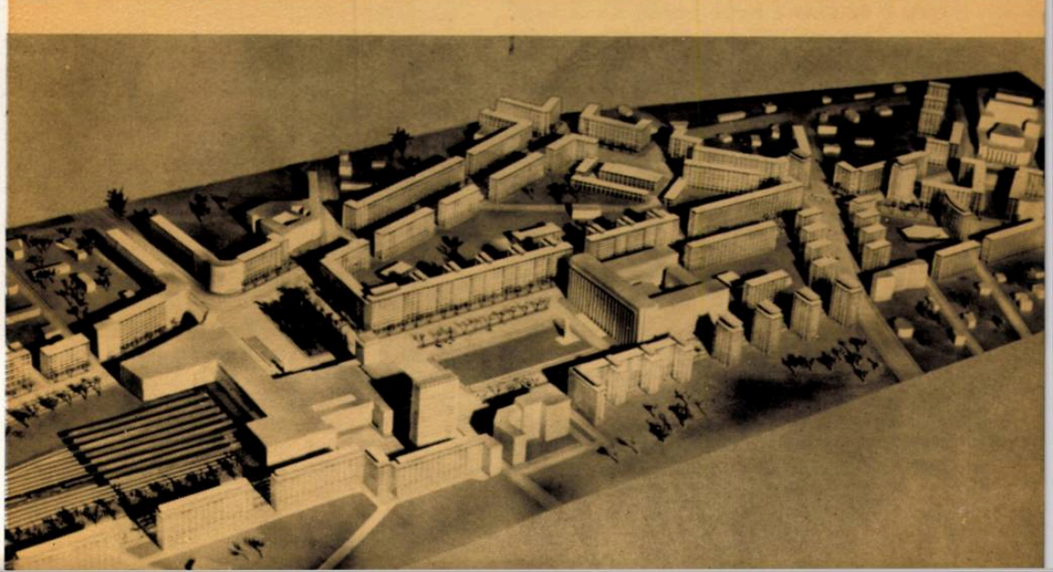

îndu-se așa-zise « plombe » prin care s-au întregit fronturile acestor străzi.

În felul acesta ideea creării unei succesiuni de spații plantate între Cișmigiu și piața palatului a trebuit să fie abandonată. Drept urmare, tratarea cadrului urbanistic al pieței a trebuit să se limiteze la un spațiu mai restrîns și care să impună totodată cît mai puține sacrificii în fondul clădit existent.

O primă problemă care a apărut în legătură cu crearea noului ansamblu, care a suscitat multe discuții și controverse, a fost aceea a felului de tratare a cadrului urbanistic, unii susținînd ideea « cadrului liber » ca mai potrivită cu tendințele urbanismului modern și expresia arhitecturală contemporană a clădirilor din acest ansamblu.

Justificat de situația creată, care nu a mai permis legarea ansamblului înspre spațiile plantate ale Cișmigiului, și totodată de existența în această zonă a numeroaselor clădiri și blocuri de locuințe, de mari volume și variate expresii arhitecturale, a căror înglobare nu părea posibilă fără să prejudicieze asupra valorii plastice a compoziției, proiectanții au adoptat ideea « cadrului închis » ca singura în măsură să asigure realizarea unui ansamblu cu caracter unitar.

Credem că proiectanții s-au orientat bine în ce privește alegerea partiului și o serie de aspecte pozitive vin să sublinieze această părere. Acestea pot fi concretizate în cele ce urmează:

Ansamblul noii piețe a Palatului R.P.R. se concretizează ca o operă urbanistică de proporții însemnate, avînd caracter unitar și personalitate, în care elementele noi subordonează în întregime pe cele existente.

Ca efect principal în compunerea acestui ansamblu se deosebește modul categoric în care atenția se concentrează asupra monumentului central, datorită proporțiilor impozante și elementelor valoroase de arhitectură ale acestuia, cît și tratării neutrale și liniștite a fronturilor clădite ale pieței.

Prin volumul său impunător și prin importanța elementelor sale de arhitectură, noua sală a Palatului R.P.R. a reușit să se înscrie bine pe fundalul clădirii palatului, anihilînd în cea mai mare măsură aspectul necorespunzător al fațadei posterioare a acestuia, lipsită de orice valoare plastică.

Au fost create perspective și unghiuri favorabile de vedere tuturor obiectelor din incinta pieței. Cu toată denivelarea de teren foarte pronunțată față de calea Victoriei, aspectul ansamblului nu suferă de efectul nefavorabil al perspectivelor descendente.

Biserica Crețulescu, important monument de arhitectură, a fost bine pus în valoare ca element de varietate și contrast în ansamblu.

Utilizarea judicioasă a elementului de contrast pe care îl constituie blocul turn cu parter + 15 etaje și păstrarea în compoziție a unor elemente existente valoroase fac să nu apară aspectul de monotonie care ar fi caracteristic fronturilor închise, avînd același regim de înălțime.

Întreaga expresie arhitectural-urbanistică a acestei piețe reflectă un pronunțat aer de optimism și voiciune datorită proporției volumelor, modulării cu sensibilitate a elementelor de arhitectură, materialelor de finisaj folosite judicios și bogatei game de culori pastelate bine armonizate în ansamblu.

O valoare deosebită o dă acestei realizări urbanistice dinamica pe care o caracterizează circulația și accesele la noua sală și animația pietonilor la magazinele accesibile prin porticuri situate pe latura de vest a pieței.

Efectul de noapte este la fel de valoros, atît prin iluminarea curentă a incintei pieței, cît mai ales prin iluminatul indirect, care reușește să scoată în evidență motivul central al compoziției noii săli și diferitele accente practicate pe laturile pieței.

Nu pot fi trecute însă cu vederea o serie de aspecte negative a căror relevare va contribui la îmbunătățirea calității proiectării urbanistice. În acest sens se pot desprinde următoarele: Tratarea cadrului închis în jurul pieței a impus o serie de sacrificii fondului clădit existent, nu atît prin demolările efectuate, cît prin crearea unor servituți care prejudiciază asupra condițiilor de locuibilitate în zona clădirilor din vecinătatea imediată a ansamblului.

Unele racordări mai puțin fericit realizate contribuie la diminuarea valorii și unității ansamblului. Exemple elocvente în această privință le constituie continuarea blocului existent Crețulescu pe latura de sud a pieței și tratarea părții de colț a blocului de la intersecția căii Victoriei cu str. Știrbei Vodă. Unele păreri susțin că prin amplasarea riguroasă a noii săli în axa compoziției, terenul a fost prea îmbucătățit, lipsind ansamblul de posibilitatea desfășurării unui spațiu mai amplu pe una sau alta din laturile pieței. Personal, consider că o astfel de rezolvare nu ar fi fost în spiritul concepției generale a sistematizării acestui ansamblu, care nu a urmărit crearea unei piețe propriu-zise, ci a unui spațiu cît mai aerat și bine agrementat.

Dacă aceasta este ideea care a generat compoziția ansamblului, atunci pe drept cuvînt se poate spune că elementul natural — pomii — nu completează în suficientă măsură cadrul arhitectural. Dificultățile de organizare a acestui vast șantier aduc unele circumstanțe atenuante faptului că s-au sacrificat cîteva exemplare valoroase de arbori existenți. În orice caz, apar necesare măsuri pentru restabilirea unui echilibru în proporția de arbori, peluzele verzi și parterele de flori neputînd suplini această lipsă.

Lăsînd deoparte aceste cîteva aspecte critice ale acestui ansamblu, am avut prilejul să constatăm că el place cetățenilor orașului și turiștilor de peste hotare care ne vizitează țara. El a devenit în scurt timp unul din principalele puncte de atracție ale orașului, iar pentru bucureșteni, unul din locurile preferate de promenadă.

În ce privește arhitecții, inginerii și specialiștii care activează în domeniul urbanismului, acest exemplu al primei realizări urbanistice din centrul orașului București trebuie să constituie un îndemn pentru noi succese în acțiunea de înfrumusețare a capitalei.

Totodată însă, concepția rezolvării acestui ansamblu trebuie considerată ca specifică situației din această zonă. Aplicarea șablon a principiilor de rezolvare pe bază de fronturi închise ar constitui o eroare pentru cazul noilor ansambluri, în care trebuie să primeze o concepție cît mai liberă de rezolvare a cadrului urbanistic, caracteristică epocii și principiilor noi de organizare a vieții sociale pe baze democratice.

NOUA PIAȚĂ A GĂRII DE NORD

Tema acestui ansamblu urbanistic a constituit-o crearea unei piețe de mari proporții între clădirea Gării de Nord și palatul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, avînd drept scop rezolvarea problemelor de circulație în legătură cu accesul la gară și realizarea unui important fond de locuințe în această zonă a orașului care a suferit foarte mult de pe urma ultimului război.

Spre deosebire de piața Palatului R.P.R., care este în întregime terminată, în piața Gării de Nord nu s-au realizat decît frontul de nord-est și incomplet frontul de sud-vest. În ceea ce privește sistematizarea verticală, organizarea circulației, pavajele, iluminatul public, plantațiile etc., acestea nu s-au realizat încă. Propunerile existente în studiile făcute vor fi realizate într-o etapă viitoare.

Elemente fixe care au stat la baza studiului acestei piețe, în afară de cele arătate mai sus, le-au constituit și arterele de circulație: calea Griviței, b-dul I. G. Duca, b-dul Dinicu Golescu și str. Viting, artere bine determinate în trama de străzi a orașului, nepermițînd modificarea traseului, ci cel mult a profilului lor, justificat de necesități de circulație.

În rezolvarea problemelor de circulație, proiectarea a întîmpinat foarte mari dificultăți datorită poziției gării față de oraș și față de trama majoră de circulație orășenească, respectiv situarea gării înăuntrul inelului II de circulație și felul defectuos de pătrundere spre centru a arterelor care leagă gara cu orașul.

Față de aceste dificultăți se poate considera că rezolvarea circulației în propunerile proiectanților a fost satisfăcătoare, realizarea ei urmînd a se face într-o etapă de viitor.

Cadrul arhitectural al pieței, care are 170 × 225 m, a fost conceput limitat de două fronturi închise de clădiri, avînd parter și 9 etaje, flancînd de o parte și de alta Palatul M.T.Tc. Pe b-dul Dinicu Golescu, în continuare, spre zona Spitalului militar au fost amplasate o serie de blocuri avînd parter și 11 etaje așezate perpendicular pe alinierea străzii.

Tratarea arhitecturală a fronturilor pieței este valoroasă, acestea conținînd elemente bine ritmate și proporționate, cu o atentă tratare a diferitelor planuri ale fațadelor, ceea ce dă ansamblului o înfățișare urbană susținută. De remarcat că elementele de coronament (etajul 10) repetate pe frontul Dinicu Golescu și în apropiere de calea Griviței sînt folosite cam abuziv în această zonă, determinînd în bună măsură minimalizarea plasticii ansamblului.

Clădirea dominantă, Palatul M.T.Tc., pe care se axează întreaga compoziție a pieței, avînd un volum foarte mare, cu o fațadă lipsită de o modenatură expresivă și orientată spre nord, a obligat pe proiectanți să ridice numărul nivelurilor pe fronturile pieței pentru a atenua în oarecare măsură importanța acestui volum.

Dacă principial această prevedere a apărut ca justă, în realitate efectul de perspectivă care s-a obținut a fost acela al apropierii Palatului M.T.Tc. foarte mult de clădirea gării și prin aceasta, scoaterea lui mai tare în evidență.

În ce privește regimul închis al pereților pieței, considerăm că restructurarea totală practicată în zonele adiacente ar fi permis abordarea problemei și în alte variante, de tratare mai liberă. O problemă care nu și-a găsit o rezolvare în totul satisfăcătoare o constituie încadrarea în frontul pieței a clădirilor existente, ale căror volume mari și plastică diferită prejudiciază valoarea ansamblului realizat. Este probabil că amplasarea blocului turn cu parter și 20 etaje pe această latură a pieței va contribui la atenuarea acestui defect.

O problemă foarte grea o constituie precizarea profilelor incintei principale a pieței Gării, al cărei nivel actual este ridicat față de străzile care limitează piața și care va trebui să fie astfel studiat încît să atenueze efectele de perspectivă semnalate mai înainte.

Grija pentru spațiile plantate va trebui să stea pe primul plan al preocupărilor în legătură cu amenajarea pieței în etapele ce urmează, în special aceea de păstrare a arborilor formați existenți.

În cadrul studiilor privitoare la reactualizarea schiței de sistematizare, s-a reluat ideea mutării Gării de Nord pe inelul II de circulație orășenească, motivat de posibilitatea folosirii acestui inel pentru descongestionarea circulației la gară și de renunțare la pasajul denivelat proiectat pe inel între b-dul Titulescu — șos. Grozăvești.

În cazul adoptării noului amplasament al gării apare necesitatea ca studiul sistematizării acestei importante zone din oraș să fie reluat, în vederea legării ansamblului început pînă la noul amplasament al gării. Această adaptare deschide noi perspective de rezolvare a problemelor de sistematizare a acestui spațiu vast și de încadrare în compoziție a ansamblului realizat în prezent.

O dată cu eliberarea spațiului dintre bulevardul Dinicu Golescu și calea Griviței, ocupat în prezent de complexul instalațiilor gării, apare posibilitatea creării unei zone bogat plantate care să compenseze lipsa de spații plantate din această parte a orașului și să permită totodată realizarea de noi clădiri amplasate după criterii urbanistice adecvate.

Arh. T. Evolceanu

INDUSTRIALIZAREA CONSTRUCȚIILOR ȘI URBANISMUL

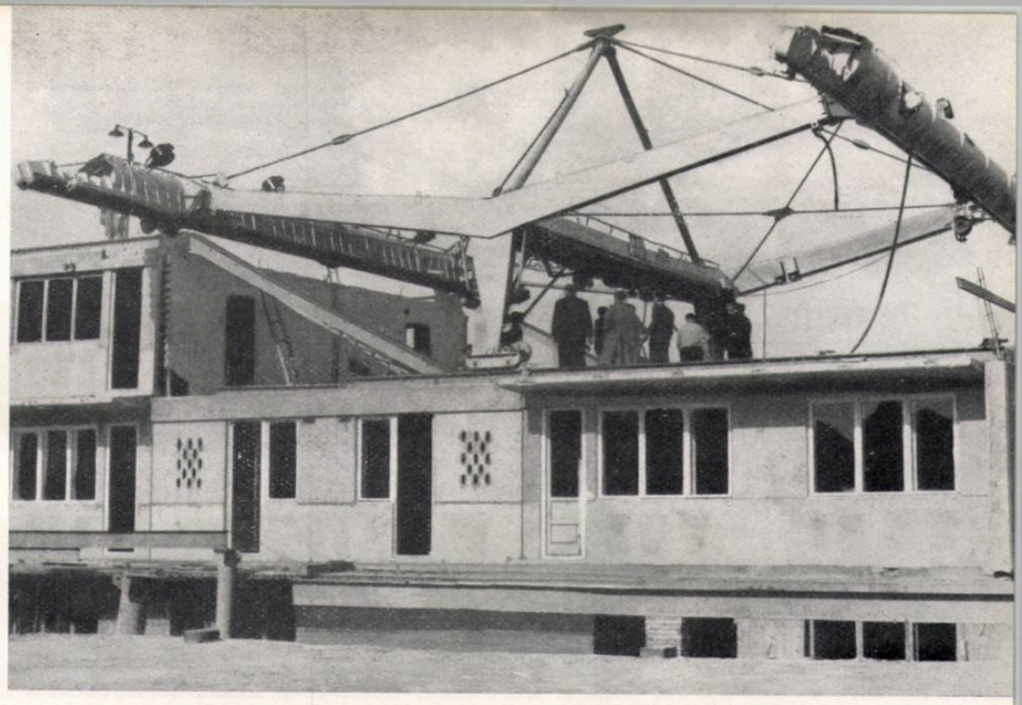

Macaraua reversibilă folosită la blocurile de locuințe din cal. Griviței

Realizarea pînă în 1965 a unui volum de 300000 de locuințe, prevăzută în documentele Congresului al III-lea al P.M.R., reprezintă creșterea de trei ori a ritmului de construcții din perioada precedentă. Această accelerare a dat o deosebită importanță factorului timp, care astfel a căpătat un rol de frunte.

Într-adevăr, defectul principal al procedeelor tradiționale de construcție este tocmai întîrzierea dării în folosință. În majoritatea lor, aceste procedee sînt umede și aplicarea lor depinde de temperatura exterioară. Pe de altă parte, cerințele igienei cer să se aștepte trecerea unui timp destul de mare (cel puțin 3 luni) pentru a se trece la locuire fără risc de îmbolnăvire. În acest fel, din timpul de execuție se poate pierde foarte mult.

Pentru a recupera aceste pierderi trebuie accelerată execuția și singura metodă pentru aceasta este o bună organizare legată de creșterea numărului de muncitori pe șantier. Această amplificare are însă limite care au apărut limpede constructorilor noștri. Pe lîngă aceste dezavantaje trebuie adăugată necesitatea consumului de lemn pentru cofraje, schele etc. Și se știe că lemnul este un material deficitar.

S-a ajuns repede la concluzia că din această situație dificilă nu se poate ieși decît schimbînd radical procedeele de execuție. Această schimbare trebuie să se producă atît în domeniul muncii pe șantier, cît și în cadrul procesului utilizării materialelor și punerii lor în operă. Cu alte cuvinte, în cadrul procesului tehnologic în producția de clădiri.

Experiența a dus la concluzia că dezavantajele datorite procedeelor umede pot fi evitate prin întrebuințarea unor de piese de construcție mari, complet uscate înainte de punerea lor în operă și îmbinate între ele prin sisteme care să necesite cantități foarte mici de apă. Pentru evitarea dificultăților datorite condițiilor climatice trebuie redus la minimum timpul de execuție în aer liber (pe șantier).

Prin utilizarea pieselor mari, fabricate în uzină, sub forma de panouri, se obțin mari avantaje față de mijloacele de construcție tradiționale. Aceste avantaje constau în economia de manoperă de șantier și deci în viteză mai mare de execuție, în eliberarea față de servitutea impusă de factorii climatici și într-o economie substanțială de mînă de lucru calificată.

Datorită acestor avantaje, procedeul a fost adoptat de majoritatea țărilor socialiste, în frunte cu U.R.S.S., care a început să-l aplice încă din 1945. La noi în țară, primul bloc experimental cu parter și 3 etaje cuprinzînd 40 de apartamente a fost realizat în 1956 în București pe șoseaua Giurgiului.

Studiile și cercetările făcute de atunci, atît în laborator, cît și pe șantierele experimentale, au permis punerea la punct a sistemului constructiv și a tehnologiei de execuție și realizarea unui număr mare de apartamente cu acest sistem.

S-a produs chiar o întrecere între proiectanții a trei institute de proiectare centrale pentru realizări după acest sistem.

Astfel s-au realizat în capitală blocuri cu panouri mari după proiectele I.P.C.M.C. și după proiectele I.P.B., iar la Brașov și Iași s-au realizat o serie de blocuri cu panouri mari după proiectele întocmite de I.S.C.A.S.

Studiile recente elaborate de I.N.C.E.R.C. au ajuns la concluzia că pentru a se atinge în 1965 cifrele prevăzute în documentele Congresului al III-lea al P.M.R. și pentru a se păstra mai departe acest ritm este necesar ca procentul de construcții cu panouri mari să se ridice în anul 1965 la minimum 50%, păstrîndu-se mai departe în jurul acestei cifre.

În cele ce urmează se arată care ar fi, din punct de vedere urbanistic, căile principale pentru această soluționare, cu mijloacele ce ne stau azi la dispoziție și în concluzie, care sînt căile ce se propun pentru ameliorarea acestor mijloace.

Construcția din panouri mari, așa cum se practică azi la noi, constă în asamblarea unor piese cu suprafață mare și grosime relativ mică. Aceste panouri formează atît pereții exteriori și interiori, cît și planșeul. Ele se asamblează și se monolitizează prin îmbinări rigide pe conturul panourilor sau concentrate în colțuri, astfel încît să formeze o construcție indeformabilă, capabilă să reziste la solicitările verticale sau orizontale datorite vîntului sau cutremurelor.

Această caracteristică constructivă duce la posibilitatea utilizării procedeului pe tot întinsul țării.

O altă caracteristică importantă a procedeului este necesitatea existenței unei industrii de prefabricate. Preferința în această privință se îndreaptă spre utilizarea de hale închise și încălzite care permit fabricarea în tot timpul anului. Dar aceste hale necesită investiții inițiale ridicate și în consecință s-a propus, pentru reducerea costului, organizarea producției pe poligoane de prefabricate. Înființarea unor asemenea poligoane este economicește justificată de necesitatea de a se construi prin acest procedeu minimum 500 de apartamente pe an, timp de 3—4 ani.

Din calculele tehnico-economice făcute cu privire la distanța maximă de transport admisibilă de la poligon la șantier rezultă că aceasta nu poate depăși 30 km.

O altă caracteristică a procedeului este greutatea relativ mare a pieselor de construcție principale, panouri de pereți și de planșee, și relativa lor fragilitate. În stadiul actual, panourile exterioare reprezintă, de exemplu, o greutate de cca. 5 tone. Este deci neapărat necesară utilizarea unor macarale grele pentru montarea panourilor.

Problema ridicării panourilor pentru blocurile cu 5 niveluri a căror lățime nu trece de 13 m a fost rezolvată prin utilizarea macaralei portal (inginer Roth), la care calea de rulare este destul de ușor de instalat de o parte și de alta a clădirii.

Pentru înălțimi mai mari de 5 niveluri se întrebuințează macarale turn cu cale de rulare pe o singură parte a clădirii. Aceste tipuri de macara prezintă încă unele dezavantaje în exploatare, cum sînt: costul ridicat al căii de rulare și balansul pronunțat al pieselor, care duce la întîrzieri în montare.

Una dintre inovațiile cele mai interesante este macaraua reversibilă, cu calea de rulare chiar pe clădire putînd ridica 5,6 t, care dezleagă macaraua de servitutea căii de rulare așezată pe pămînt, legată deci de relief și de rezistența terenului. Această macara, care se mișcă pe planșeul clădirii are totuși încă o serie de lipsuri, cum sînt: necesitatea unei lungimi minime de 70 m a blocului, necesitatea de a se aștepta monolitizarea construcției etajului care susține calea de rulare, necesitatea unei anumite lățimi a clădirii, timpi morți rezultați din așteptarea demontării și remontării macaralei la fiecare etaj etc.

În stadiul actual al tehnicii de construcție din panouri mari, în țara noastră, din punct de vedere urbanistic, apar o serie de probleme de a căror soluționare rațională depinde reușita deplină a acestui procedeu. Pe scurt, aceste probleme pot fi enunțate astfel:

— Înființarea unor fabrici de prefabricate și, în alte cazuri, a unor poligoane bine utilate.

— Asigurarea unui debușeu pentru produsele acestor fabrici în ansambluri mari de locuințe amplasate în apropierea lor, pe teren plan și orizontal.

— Posibilitatea ușoară de transport de la fabrică la șantier a panourilor.

Problemele urbanistice legate de înființarea unei industrii sînt cunoscute: probleme de amplasament, legate de felul producției, nocivități, transportul materiei prime, transportul produselor finite, legătura industriei cu orașul și altele.

Fabrica de panouri mari sau poligonul este o industrie care necesită o chibzuință deosebită în alegerea amplasamentului. Se fabrică piese grele și necesitînd o manipulare atentă și un transport delicat; este deci de evitat pe cît posibil un număr mare de manipulări (încărcări și descărcări). Acesta este un detaliu important în alegerea amplasamentului în teritoriu, legarea de calea ferată, drumuri etc. Cea mai importantă problemă în această ordine de idei este însă problema debușeului.

O «fabrică de case» definitivă, pentru a-și justifica existența, are nevoie să-i fie asigurată o desfacere de cel puțin 2 000 de apartamente anual și de puncte de desfacere nu prea depărtate (nu mult peste 70 km). Cu alte cuvinte într-o rază nu mai mare decît cea arătată trebuie să fie planificate ansambluri și cartiere de locuințe care să reprezinte anual acest volum, iar ansamblurile și cartierele respective trebuie să se preteze la construcția industrializată.

1 — *Macarale folosite la execuția blocurilor din noua piață a Sălii Palatului R.P.R.*

2 — *Macara portal*

Din cele arătate apar toate condițiile amplasamentului în teritoriu. Un exemplu este următorul: din cercetările făcute cu privire la volumul de construcții de locuințe din anii următori și la posibilitățile de satisfacere, a reieșit că în regiunea Ploiești trebuie să apară o asemenea fabrică de case, deoarece orașul Ploiești oferă toate condițiile necesare debușeului și construcției. Dar cum nu se poate aștepta aci pînă la construcția unei fabrici perfecționate, se va recurge la construcția unui poligon de o capacitate suficientă (minimum 500 de apartamente anual) pentru a justifica instalarea lui.

În timp ce amplasarea fabricilor de prefabricate constituie o problemă de sistematizare teritorială, amplasarea bazei de construcție (poligon) intră în categoria sistematizării de orașe. Dacă îndeplinește și condițiile de amplasare în teritoriu, o asemenea bază poate fi transformată, cu timpul, în fabrică.

Un asemenea poligon poate fi așezat și în imediată apropiere a șantierului, ba chiar și în miezul lui. Un exemplu grăitor în această privință este baza ansamblului de blocuri din panouri mari cu p + 7 etaje de la Grivița Ateliere din capitală. Avantajele unei asemenea așezări s-au vădit la transportul pieselor de la fabrică la clădire, transport care aci s-a făcut cu ajutorul unei monoșine. Acest fel de transport a adus economii, nu numai datorită distanței scurte, dar și prin evitarea deteriorării pieselor în timpul transportului. O asemenea așezare are totuși dezavantajul că trebuie demontată la terminarea ansamblului. Deci, pentru a fi eficientă, ea nu poate fi aplicată decît la ansambluri deosebit de mari (minimum 2000 de apartamente).

În domeniul sistematizării de detaliu trebuie arătat de la început că forma și așezarea blocurilor depind, în actualul stadiu, de mijloacele mecanice de ridicare de care dispunem.

Acestea sînt următoarele: 1. Portal ing. Roth — 2. Turn Z B 45 — 3. Turn 100 t/m — 4. M — 15 reversibilă.

Acolo unde vom avea macarale portal vom putea construi blocuri de orice lungime, dar de o lățime neîntrecînd 12 m și de o înălțime maximă de p + 4.

Acolo unde vom dispune de macarale Z B 45 vom putea construi și blocuri cu p + 7, cu condiția să existe posibilitatea creării de căi de rulare pe ambele părți ale clădirii.

Acolo unde dispunem de macarale de 100 t/m vom putea construi blocuri cu p + 7 cu cale de rulare pe o singură parte.

Pentru toate macaralele cu cale de rulare, fie cu șină simplă pe ambele părți, fie cu dublă cale pe ambele părți, fie cu dublă cale pe o singură parte, așezarea blocurilor, pentru a realiza eficiența cerută, va trebui să țină seama de posibilitățile ușoare de așezare a căilor (teren orizontal și plan, spațiu suficient de manevră).

Este evident că așezarea blocurilor paralel și de o parte și de alta a unei linii de macara va fi mai avantajoasă decît așezarea în așa fel încît să necesite pentru linia de macara curbe, demontări etc.

Desigur că, în acest sens, o eficiență maximă se realizează prin așezarea în șir lung a blocurilor. O asemenea așezare poate duce însă la un aspect pronunțat de monotonie.

Utilizarea macaralei M-15 nu este legată de o anumită așezare a construcțiilor. Este necesar însă ca acestea să aibă o lungime minimă de 70 m și o lățime de cca. 10 m.

Aspectul de monotonie de care s-a vorbit se poate datori, nu numai așezării blocurilor în șir, ci și repetării în prea multe exemplare a acelorași motive de fațadă.

Deoarece orice schimbare de sortiment este condiționată de schimbarea tiparelor, ceea ce ar atrage pierderea avantajelor esențiale ale procedeului, nu ne putem gîndi la o variație esențială în plastica exterioară. O variație se poate obține cu ajutorul culorii sau prin schimbarea texturii suprafeței exterioare ; dar culoarea poate păli și schimbările în textură atrag costuri suplimentare.

Un mijloc mai eficace este schimbarea în poziția unor detalii (balcoane, stîlpi) ; un exemplu destul de reușit în această privință este alternarea poziției balcoanelor de la un bloc la altul în ansamblul din panouri mari « Grivița Roșie» din capitală. Un alt mijloc constă în realizarea sistemului de rezistență al clădirii din pereții interiori și tratarea peretelui exterior în variante de formă și culoare. În acest caz se mărește însă numărul panourilor tip.

Se poate, în fine, evita această monotonie prin așezarea blocurilor. Dar pentru aceasta trebuie să se producă o eliberare de servitutea căilor de macara. O primă încercare, reușită în mare măsură, este cea a I.P.B. cu macaraua M—15. Trebuie să se ducă o luptă continuă și perseverentă pentru a se perfecționa și a se mări eficiența macaralelor care nu necesită cale de rulare. De exemplu, macaralele cu pneuri și macaralele cu șenile. În felul acesta se va putea construi oriunde, chiar și « plombe».

Cercetarea va duce poate și la altă soluție mai radicală, la suprimarea macaralei, ușurînd piesele. Acest lucru este posibil dacă se schimbă felul materialului din care se confecționează azi panourile. În locul betonului greu să se folosească pentru pereții interiori materiale ușoare, dar tot așa de izolante. În locul materialelor utilizate azi pentru panourile exterioare, materialele plastice (stiropor etc.) într-o armătură rezistentă și ușoară. Schimbarea aceasta poate fi posibilă și dacă se reconsideră necesitatea unei durabilități de sute de ani pentru construcția locuințelor generației noastre, locuințe de un tip care într-un viitor destul de apropiat poate fi depășit. Se ajunge astfel la o problemă care trebuie considerată crucială în urbanism, problema timpului cît este necesar să dureze o clădire. Aceasta este însă o problemă care merită un studiu separat.

Ing. M. V. Vilag

PROIECTAREA LUCRĂRILOR HIDRO-EDILITARE

Alimentarea cu apă și canalizarea centrelor populate formează un domeniu aparte în cadrul lucrărilor complexe de natură edilitară, ele avînd o influență directă asupra ridicării nivelului de trai și îmbunătățirii stării sanitare a populației.

În evoluția modernă a orașelor, lucrările de alimentare cu apă și canalizare trebuie rezolvate pe baza dezvoltării planificate a centrului populat și în concordanță cu celelalte lucrări de interes edilitar, cum ar fi alimentarea cu energie electrică, gaze, drumuri, transport în comun, termoficare, telecomunicații etc.

Acest lucru nu poate fi făcut decît în condițiile unei economii socialiste care posedă baza tehnico-materială necesară pentru dezvoltarea continuă și armonioasă a tuturor acestor lucrări.

În această privință, moștenirea dezastruoasă lăsată de regimurile trecute și dezvoltarea importantă a centrelor populate și industriale de după 23 August 1944 au făcut să fie necesară o renovare completă sau cel puțin parțială a instalațiilor și construcțiilor de alimentare cu apă și canalizare.

Numărul mereu crescînd al localităților dotate, după naționalizarea întreprinderilor comunale (11 iunie 1948), cu instalații centrale a necesitat importante investiții și o mare cantitate de materiale de construcții.

Astfel, numai în intervalul 1950—1960 s-au construit rețele de distribuția apei în 71 noi localități, lungimea simplă a rețelei majorîndu-se cu 36,2%, iar cantitatea totală de apă distribuită cu 134% (fig. 1).

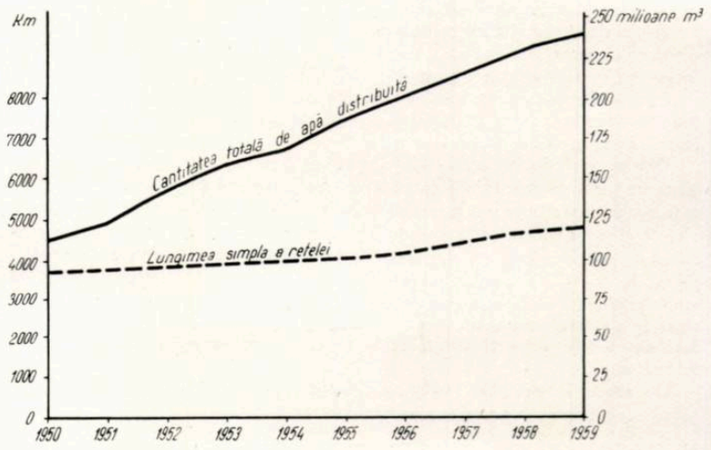

Diagrama din figura 1 ne arată că, pe lîngă dezvoltarea rețelelor de distribuție, cantitatea totală de apă distribuită a realizat o creștere mult mai accentuată, acest fapt fiind făcut, nu numai pe baza executării de captări noi, ci și prin extinderea instalațiilor existente și reconsiderarea proceselor tehnologice.

Pentru obținerea, în acest sens, a unor soluții optime din punct de vedere tehnico-economic, la baza proiectării lucrărilor hidro-edilitare trebuie să stea schița de sistematizare a localității respective, care precizează principiile adoptate pentru determinarea populației totale, zonificarea teritoriului, construcția zonelor de locuințe, a dotărilor, a circulației, a amenajării teritoriului și a echipării tehnico-edilitare.

Schițele de sistematizare oglindesc importanta transformare socialistă a localităților noastre, transformare care produce o nouă orientare și în dezvoltarea lucrărilor edilitare.

INFLUENȚA SISTEMATIZĂRII ASUPRA DEZVOLTĂRII LUCRĂRILOR HIDRO-EDILITARE

a) *Sistematizarea teritorială.* Zonificarea unui teritoriu, populația în perspectivă, așezările mai importante, resursele solului și subsolului, precum și industriile legate de acestea fac ca, o dată cu studiul sau planul de sistematizare teritorială, să se pună și problema surselor de apă din regiune sau, mai precis, a bilanțului apei în teritoriul respectiv. Prin cercetarea atentă a tuturor consumatorilor de apă se pot da astfel soluții optime din punct de vedere tehnico-economic pentru întregul ansamblu.

Studierea microregiunii Reșița, a litoralului Mării Negre, a grupurilor Brăila—Chișcani și Turda—Cîmpia Turzii a dus la ideea unor comasări de surse și de stații de epurare, soluții avantajoase, atît din punctul de vedere al exploatării, cît și al evitării scoaterii din circuitul agricol a unor terenuri suplimentare necesare pentru zonele de protecție respective.

Studierea alimentării cu apă în cadrul teritoriului va da posibilitatea efectuării unor însemnate economii în viitor, prin dirijarea mai multor localități către o singură sursă de alimentare cu apă, de exemplu un lac de acumulare cu funcții multiple (lacul Secul pentru grupul Reșița—Țerova—Cîlnic) sau o serie de izvoare cu debit important (izvorul Domnilor pentru Zărnești—Tohan—Brașov). De asemenea, executarea canalizării în comun pentru mai multe localități apropiate, cu utilizarea apelor uzate în agricultură, poate fi de real folos, atît pentru exploatare, cît și pentru sporirea producției legumicole din apropierea orașelor.

b) *Sistematizarea orășenească.* În cadrul sistematizării orășenești se pune în mod special problema cooperării dintre oraș și industria sau industriile aferente. Amplasarea unei industrii sau a altui consumator important de apă potabilă (șfrand, spital, baie publică etc.) în partea opusă sursei sau intrării aducțiunii în oraș provoacă o majorare a secțiunilor rețelei de distribuție și deci o majorare a investițiilor necesare realizării întregului sistem de alimentare cu apă.

O altă influență negativă asupra costului lucrărilor hidro-edilitare și în special asupra rețelei de alimentare cu apă o prezintă dezvoltarea localităților de-a lungul arterelor de penetrație, fiind necesară, în acest caz, dublarea conductelor pe arterele respective, atît pentru asigurarea exploatării, cît mai ales pentru siguranța alimentării hidranților în caz de incendiu.

Această deficiență se poate remedia prin oprirea dezvoltării tentaculare și adoptarea de forme ale intravilanelor apropiate de forma pătrată sau circulară, rețelele hidro-edilitare devenind în acest caz mult mai economice.

CONDIȚII IMPUSE SISTEMATIZĂRII

În elaborarea proiectelor de sistematizare se întîlnesc cazuri în care dezvoltarea unei localități sau a unui microraion este limitată de lipsa posibilităților de alimentare cu apă și canalizare, necesitînd instalații costisitoare, datorită faptului că se găsește la o cotă superioară rezervorului de înmagazinare-compensare sau la o cotă inferioară colectorului orașului, în ambele cazuri fiind nevoie de stații de pompare suplimentare.

O altă servitute o dă amplasarea industriilor și a consumatorilor importanți de apă, cînd trebuie să se țină seamă de posibilitățile existente în localitate, la amplasarea de noi localități trebuind să se evite terenurile inundabile, cu apa freatică la mică adîncime, precum și cele expuse eroziunii.

O importantă problemă, nerezolvată pînă în prezent, este decalajul ce există între durata de serviciu a construcțiilor și instalațiilor de alimentare cu apă și canalizare (apreciată la minimum 30 de ani) și schița de sistematizare, care stabilește liniile generale de dezvoltare a localității pe o perioadă de numai 10—15 ani.

Se ajunge astfel la situația ca instalațiile, fiind încă în bună stare de funcționare, să fie depășite și să fie necesară dublarea lor și proiectarea în permanență a unor noi instalații.

Amplificarea numărului de conducte în paralel este însă neeconomică, ea putînd fi reprezentată pentru cîteva debite semnificative în diagrama din figura 2.

Transportul aceluiași debit pe două conducte în loc de o singură conductă suplimentează în acest caz costul rețelei cu cca. 49 lei/m pentru debitul de 5 l/s și cca. 110 lei/m pentru debitul de 50 l/s.

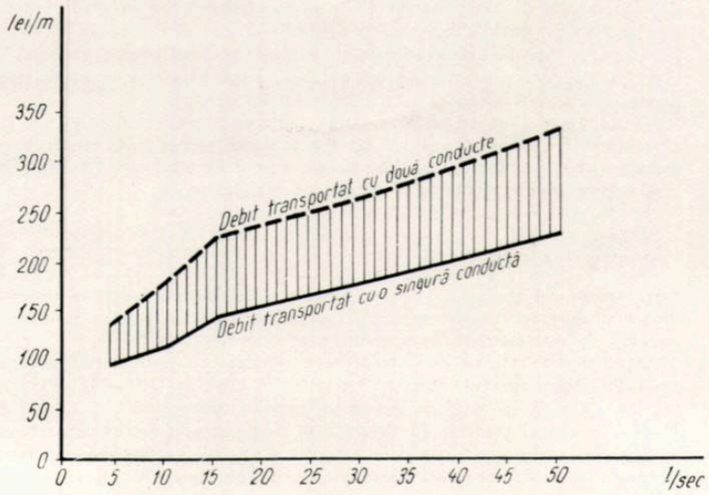

SARCINI DE VIITOR

Sarcina principală în proiectarea lucrărilor hidro-edilitare este în prezent îmbunătățirea calitativă a documentațiilor prin studierea complexă a tuturor lucrărilor necesare și rezolvarea lor în ansamblu.

Utilizarea celor mai raționale scheme tehnologice, a materialelor noi (conducte Premo, tuburi de azbociment, PVC dur etc.), a mecanizării majorității lucrărilor, precum și economiile ce se pot realiza în proiectare prin scurtări de termene, utilizarea proiectelor tip și în execuție prin economii de materiale și reducerea termenelor de dare în folosință vor da posibilitatea ca din aceleași fonduri să putem realiza un număr de lucrări mult mai mare.

Existența planurilor de sistematizare favorizează rezolvarea unitară a problemelor hidro-edilitare prin încadrarea lor în ansamblul zonei de locuințe, a celei industriale, a zonelor de dotări, a spațiilor libere plantate etc., studiindu-se în același timp și influența reciprocă cu celelalte rețele edilitare.

Coordonarea judicioasă a lucrărilor de alimentare cu apă și canalizare cu rețelele de electricitate, termoficare, drumuri și telecomunicații trebuie să constituie o preocupare principală pentru toți proiectanții, astfel ca noile complexe de locuințe și lucrările edilitare aferente ce sînt în curs de proiectare să reprezinte încă un pas înainte în acțiunea de ridicare a bunăstării oamenilor muncii.

Ing. M. Popescu

ALIMENTAREA CU ENERGIE ELECTRICĂ ȘI CĂLDURĂ

1. NECESITĂȚI DE CONSUM

Ritmul rapid de dezvoltare industrială și realizarea unui program masiv de construcții de locuințe și clădiri social-culturale determină absorbirea de către orașele noastre a unor cantități din ce în ce mai mari de energie electrică și căldură.

Față de anul 1938, consumul de energie electrică a crescut în 1960, în industrie de 6 ori, iar pentru nevoile populației, de peste 10 ori.

În perioada realizării planului de electrificare, numai sectorul casnic-edilitar a absorbit de la 70 kWh/loc. în 1950, la 150 kWh/loc. în 1960. Potrivit studiului planului general de electrificare a R.P.R., acest consum urmează să crească la 280 kWh/loc. în 1965 și la 452 kWh/loc. în 1975.

În afară de ritmul susținut al creșterii consumului de căldură și energie electrică, condițiile economiei socialiste oferă, prin sistematizarea orașelor, și posibilitatea unei amplasări și concentrări a consumatorilor, avantajoasă sub raport energetic și sub raportul unor extinderi economice ale rețelelor edilitare respective.

Schițele de sistematizare prevăd gruparea rațională a industriei în zone compacte și creșterea densității populației pe hectar în zonele de locuit ale orașelor.

În zonele industriale apar, în consecință, sarcini de consum concentrate și foarte importante. De exemplu, noua zonă industrială din orașul Iași necesită o sarcină electrică de vîrf de cca. 45 MW și o sarcină termică sub formă de abur și apă supraîncălzită de cca. 300 G cal/h. În zonele prevăzute pentru construirea de noi ansambluri de locuințe cu o densitate mare de populație se ajunge la densități ridicate ale sarcinii termice și electrice (de exemplu, cartierul Țiglina—Galați, cvartalele noi de locuințe din orașele Onești și Hunedoara etc.).

Sistematizarea orașelor face posibilă cooperarea industriilor între ele și a zonelor industriale cu cele rezidențiale, sub raport energetic, și creează baza de dezvoltare a termoficării industriale și urbane, ceea ce permite obținerea unor importante economii de investiții și de combustibil. Astfel, soluția de alimentare cu căldură a orașului Galați de la viitoarea centrală electrică cu termoficare a combinatului siderurgic permite o economie de combustibil apreciată la cca. 70 000 tcc/an, oferind totodată posibilitatea valorificării mai raționale a disponibilului de gaze de furnal și de cocs rezultate din procesul de fabricație al combinatului.

Pe ansamblul localității, rețelele termice și electrice devin mai economice, dar schema lor de funcționare trebuie să fie modernă, cu un grad înalt de siguranță în alimentare, deoarece în condițiile concentrării consumului, orice întrerupere prejudiciază producția și stînjenește desfășurarea normală a vieții prin oprirea pompelor de apă potabilă, a ascensoarelor, a iluminatului public, a tracțiunii electrice și a încălzitului încăperilor.

Astfel, rețeaua electrică de medie tensiune va fi prevăzută cu puncte de alimentare la care se racordează distribuitoare ce alimentează posturile de transformare, iar rețeaua de joasă tensiune va fi de tipul strîns buclată, în care fiecare consumator este alimentat pe mai multe căi.

2. SITUAȚIA EXISTENTĂ

În momentul elaborării unei schițe de sistematizare există o anumită situație a echipării tehnico-edilitare a orașului respectiv, precum și o serie întreagă de documentații de proiectare privind aceste instalații.

Instalațiile și rețelele de alimentare cu energie electrică și căldură prezintă deficiențe, atît sub raportul acoperirii în bune condiții a necesităților actuale, cît și din punctul de vedere al ocupării teritoriului.

Deși în cadrul planului de electrificare s-au executat lucrări importante de modernizare și sistematizare a rețelelor electrice, au mai rămas o serie de lipsuri legate de situația înapoiată din acest sector, moștenită de la regimul burghezo-moșieresc.

Deficiența cea mai des întîlnită o constituie uzura înaintată și supraîncărcarea rețelelor și posturilor de transformare, a căror capacitate a fost depășită de creșterea necesităților de consum.

În unele cartiere periferice, căderile de tensiune împiedică alimentarea normală a aparatelor electro-casnice și înrăutățesc iluminatul public prin reducerea accentuată a fluxului luminos.

Pe de altă parte, păienjenișul de rețele aeriene stînjenește sistematizarea zonei centrale a orașelor, iar traseele unor linii de înaltă tensiune străbat zone apte pentru construcția unor noi ansambluri de locuințe (de exemplu, extensia zonei de locuințe din partea de nord a orașului Ploiești este stînjenită de existența unor linii aeriene de 25 kV).

Rețelele de medie tensiune s-au dezvoltat în general din aproape în aproape, pentru rezolvarea cu minimum de investiții a alimentării diverșilor consumatori iviți pe parcurs, fără a se lua în considerare încadrarea într-o soluție de ansamblu pe oraș.

În ceea ce privește documentațiile de proiectare existente pentru alimentarea cu energie electrică și căldură, acestea reprezintă un material foarte eterogen și inegal, care diferă de la oraș la oraș.

Documentațiile — de vechimi, faze și întinderi diferite — au fost elaborate pentru a rezolva diverse probleme apărute pe parcurs și ele reprezintă stadiul de preocupări și idei în domeniul edilitar respectiv.

Pentru multe orașe există chiar studii tehnico-economice de perspectivă pentru alimentarea cu energie electrică, energie termică sau gaze naturale a întregii localități. Studiile prevăd soluții pentru lichidarea deficiențelor existente (uniformizarea și normalizarea valorii tensiunii rețelelor, crearea de puncte de injecție și alimentare, adoptarea unei scheme moderne de conexiuni, sistematizarea și modernizarea iluminatului public etc.).

În ceea ce privește însă propunerile de dezvoltare a surselor și rețelelor edilitare, aceste studii nu concordă cu propunerile de sistematizare a orașului respectiv. De aceea, schița de sistematizare trebuie să semnaleze în ce măsură documentațiile existente mai sînt valabile.

Există cazuri în care schița de sistematizare infirmă anumite amplasamente fixate prin studii anterioare de specialitate (de exemplu, amplasarea în orașul Oradea a unei centrale electrice cu termoficare cu o putere de 100 MV, în partea de N-V, în loc de S-E, cum se propusese inițial). Uneori schița de sistematizare scoate la iveală o lipsă de concordanță între studiile existente de diverse specialități (de exemplu, în cazul orașului Brașov a apărut o neconcordanță între necesitățile de combustibil indicate în studiile de termoficare industrială și urbană și posibilitățile de acoperire a acestor necesități, arătate în studiile de alimentare cu gaze).

Schița de sistematizare constituie baza pentru elaborarea studiilor de alimentare cu energie electrică și căldură a întregii localități, în care vor trebui încadrate toate lucrările de investiții în domeniul respectiv.

Prin sistematizare se stabilesc zonele pentru construcția noilor ansambluri de locuințe, avînd în vedere și folosirea la maximum a surselor și rețelelor edilitare existente.

Din punctul de vedere al alimentării cu energie electrică, noile ansambluri de locuințe reprezintă sarcini ridicate, care nu pot fi preluate nici de rețeaua de joasă tensiune și nici de posturile de transformare existente, care sînt în general încărcate la limită. De multe ori, nici rețeaua de medie tensiune nu poate fi folosită, deoarece, chiar cînd are disponibilități în capacitatea de transport, secțiunile rețelei nu mai corespund noilor condiții de stabilitate termică la curenții de scurt-circuit, apărute prin racordarea orașului la sistemul energetic național, adică la surse mult mai puternice față de vechile uzine electrice locale (cum e cazul orașelor Piatra Neamț, Pitești etc.).

De aceea, în general, situația existentă a rețelelor electrice nu influențează alegerea zonelor noilor ansambluri de locuințe.

3. PROBLEMA SURSELOR

Sistematizarea orașelor este influențată de posibilitățile de satisfacere a necesităților de energie electrică, energie termică și gaze, create în urma realizării sistemului național energetic unic, precum și a construcției conductelor magistrale de gaze și a centralelor electrice de termoficare.

Prin racordarea la sistemul energetic a majorității orașelor (peste 70%) se obține energie electrică ieftină și în condiții sporite de siguranță în alimentare, nemaifiind nevoie de extinderea vechilor centrale urbane, în general neeconomice.

Centralele electrice locale urmează să fie desființate (cele cu grupuri electrogene cu motoare Diesel) sau trecute la regim de termoficare pentru furnizarea de căldură, atît industriei, cît și orașului (cazul uzinelor electrice comunale din orașele Arad, Timișoara, Brașov etc.).

Tot pe considerente de alimentare cu căldură apar în orașe centrale electrice de termoficare (de exemplu, la Iași).

În orașele alimentate cu gaze, introducerea termoficării este avantajoasă, nu numai prin economia de combustibil, dar și printr-o folosire mai bună a capacității conductelor de transport, vîrfurile de consum care apar iarna putînd fi preluate pe combustibil lichid consumat în focarele concentrate ale centralei electrice de termoficare.

Alimentarea cu căldură a noului oraș muncitoresc Onești de la centrala electrică cu termoficare Borzești este realizată printr-o aducțiune de 5,5 km formată din conducte montate pe estacade. Agentul termic e apa supraîncălzită la 150/70°C. Prin intermediul unor schimbătoare de căldură instalate într-o serie de puncte termice sînt deservite rețelele locale de apă caldă de 95/70°C, la care sînt racordate instalațiile interioare de încălzire ale blocurilor de locuințe.

*

Creînd condițiile soluționării pe ansamblul orașelor a problemelor privind sursele și rețelele edilitare, schițele de sistematizare fac posibilă evitarea rezolvărilor de provizorat, orice lucrare de investiție urmînd a se încadra într-un ansamblu unitar conceput.

În acest mod, gospodăria energetică a orașelor noastre se va ridica pe o treaptă superioară, potrivit sarcinilor trasate de Directivele Congresului al III-lea al P.M.R.

Ing. V. H. Guțu

CIRCULAȚIA, FACTOR IMPORTANT AL SOLUȚIEI DE SISTEMATIZARE

Planul de sistematizare trasează direcțiile de dezvoltare a întregului complex orășenesc pentru o lungă perioadă de timp. O mare parte dintre factorii determinanți ai orașului viitor derivă din caracteristicile orașului actual, care poartă amprenta unor numeroase contradicții, precum și din structura populației urbane și caracterul grupelor de muncă.

Creșterea vertiginoasă a transporturilor rutiere, conjugată cu creșterea populației, la care se adaugă și tendința aglomerării orașelor mari în dauna micilor așezări, reprezintă parametri variabili în timp, a căror cunoaștere este de cea mai mare importanță pentru orașul viitor.

Problemele ridicate de creșterea circulației și de necesitatea evitării congestionării transporturilor, îndeosebi în zonele urbane, au generat o nouă ramură inginerească: « tehnica circulației ». Actualmente se caută să se evite agravarea decalajului existent în multe părți, între necesitățile transporturilor orășenești și realizările rutiere.

În țara noastră, problema transporturilor rutiere este de primă însemnătate pentru economia națională. Planul șesenal și planul de perspectivă trasează sarcini deosebite, atît în ceea ce privește dotarea cu mijloace de transport, cît și cu lucrări rutiere. Influența autovehiculului asupra evoluției orașului se datorește modului vertiginos în care are loc creșterea parcului de autovehicule. Această creștere este de maximă importanță economică și la noi se realizează planificat, pe baza legilor de dezvoltare specifice economiei socialiste.

Din studiile făcute s-a stabilit că cea mai mare parte a transporturilor rutiere au loc în zonele urbane și între localitățile învecinate. Astfel, din toate autovehiculele care intră într-un oraș mare, numai cca. 5—10% tranzitează orașul și-l părăsesc. Regula generală de dezvoltare a traficului este « în suprafață » și nu « liniar ». Acest lucru se reflectă și pentru orașele mijlocii și mici, care concentrează cca. 80—60% din totalul traficului rutier, pe o rază în jurul orașului de cîțiva zeci de kilometri. Realitatea demonstrează că cele mai acute probleme de trafic ce se impun a fi rezolvate în primă urgență revin traficului urban și, respectiv, rețelei de străzi a orașului. Primul pas în acest sens se face în cadrul planului de sistematizare a orașului.

Proiectarea drumurilor urbane în cadrul planurilor de sistematizare naște în mod firesc o serie de probleme tehnice, care reprezintă în mare măsură carențe în activitatea noastră, ce trebuie condusă prin directive cît mai precise și norme tehnice științifice.

GRADUL DE MOTORIZARE

Un indice concludent privind intensitatea circulației și a parcului auto este gradul de motorizare, respectiv valoarea raportului dintre numărul de autovehicule și de locuitori. Acest parametru în permanentă creștere are actualmente valoarea medie în Europa 1/10, în unele locuri ajungînd la saturație (1/2,5).

Intensitatea viitoare a traficului urban se poate preciza pornind de la rezultatele recensămintelor periodice ale circulației; această metodă implică în general o evoluție continuă a transporturilor, avînd o anumită rație. Traficul total viitor se poate aprecia și indirect, considerînd cifrele de plan ce se vor realiza pentru producția internă și pentru importul de autovehicule. În calcule se ține seama de echivalarea diferitelor tipuri de autovehicule pe patru sau două roți, în autovehicule-unități de tipul turismului, după o scară de transformare. Se pune întrebarea: cum se va proceda în cazul unui trafic actual foarte redus?

Pentru proiectele de sistematizare este necesar ca organizarea rețelei de străzi și rezervarea spațiilor de circulație, de staționare și parcaj, precum și fixarea alinierii construcțiilor riverane, inclusiv bilanțul teritorial, să se facă admițînd chiar a priori o dezvoltare a circulației rutiere corespunzătoare unui anumit grad de motorizare, cum ar fi 1:10, similar celui admis în U.R.S.S. Această cifră însă, nu este fixă și variază în funcție de specificul complexului de lucrări, astfel că în cazuri speciale se va analiza separat.

Cunoscînd populația viitoare a orașului, se poate deduce astfel numărul autovehiculelor-unități și, implicit, intensitatea generală a traficului, știind parcursul mediu anual, în kilometri, al autovehiculelor.

Analizînd, spre exemplu, noul ansamblu de odihnă de la Mamaia, numărul de unități medii — rezultat în final din echivalarea automobilelor turiștilor, în majoritate străini, și autocamioanelor și autobuzelor de deservire — revine la circa 2000 unități, ceea ce corespunde unui grad de motorizare ridicat (1:5) specific unor astfel de ansambluri. În consecință, deservirea carosabilă s-a prevăzut cu drumuri avînd două benzi de circulație, care au capacitatea de circulație necesară, permit circulația în dublu sens, precum și eventuala staționare în monom pe una din benzi. Încă din sezonul 1961, cînd a intrat în funcțiune 50% din ansamblu, realitatea a dovedit justețea soluției proiectate. În privința parcării a reieșit, din concentrarea automobilelor în jurul hotelurilor și din staționările pe terasele de la intrări, pe aleile de pietoni și pe spațiile verzi, că problema nu este încă rezolvată. Pentru întregul ansamblu s-au prevăzut în actuala etapă mai multe parcaje organizate, parțial acoperite, cu o capacitate de cca. 350 unități, la care se adaugă posibilitatea de parcare a cca. 600 unități pe drumurile carosabile. Treptat, pe măsura ivirii necesităților, se vor executa noi parcaje cu suprafața totală de cca. 50 000 m² pentru 2000 unități, calculată în ipoteza normei de 25 m² pentru un autovehicul și a gradului de motorizare 1:5.

DESPRE TEHNICA CIRCULAȚIEI

Criteriile științifice pentru determinarea soluțiilor de drumuri urbane derivă din noua disciplină a tehnicii circulației. Ea cuprinde studiile pentru înregistrarea caracteristicilor circulației actuale și a rețelei de drumuri existente, stabilirea intensității circulației viitoare, studiile pentru sistematizarea și dimensionarea viitoarei rețele, pentru exploatarea transporturilor, parcaje, semnalizări, iluminat, măsuri de securitate a circulației etc. Ca element de bază se determină « caracteristicile curenților de circulație », ca direcții de mers între punctele de origine și destinație a traficului redate prin diagrame, debitele și compoziția circulației actuale, vitezele caracteristice și capacitățile de circulație ale rețelei. Determinările se fac prin recensăminte periodice, cel mai bine cu contoare automate și permanente și prin anchete statistice. Actualmente se ia ca punct de plecare în calculele de prognoză « intensitatea corespunzătoare unei ore de vîrf alese de proiectant », în locul vechii dispoziții, care considera intensitatea corespunzătoare celei de a 30-a ore de vîrf.

Justificarea unei lucrări rutiere importante se bazează pe elementele stabilite cu ajutorul tehnicii circulației, în prezent punîndu-se și la noi în țară problema elaborării de studii ale circulației rutiere.

În lipsa acestor date, soluțiile și avizele se dau pe bază de experiență, de similitudine și de apreciere, avînd astfel un oarecare aspect empiric.

Un exemplu este schița orașului Brașov și detaliul zonei gării noi, în cadrul căreia s-a proiectat o arteră de centură de mare capacitate și viteză, care conturnează orașul paralel cu calea ferată, deservind traficul de tranzit de pe D.N.1, D.N.11, D.N.13 și alte drumuri extraurbane, precum și traficul local industrial din zonele Steagul Roșu—Tractorul—Bartholomeu (fig. 7). Intersecțiile centurii cu cele patru artere principale de penetrație în oraș s-au proiectat la niveluri diferite, în vederea asigurării capacității necesare de circulație, a securității și rentabilității transporturilor. La avizare s-a pus problema eliminării pasajelor denivelate, ceea ce poate constitui un lucru greu de reparat în viitor, deși era mai indicat să se elaboreze în prealabil un studiu de circulație privind rentabilitatea pasajelor, cunoscînd că introducerea lor se impune de la un trafic de cca. 800 vehicule/oră.

CRITERII TEHNICE DE PROIECTARE

Un factor care trebuie elucidat este « viteza de circulație în oraș ». Transporturile urbane pretind o anumită viteză de circulație economică, care trebuie asigurată, în primul rînd, prin soluțiile de sistematizare generală și prin anumite condiții tehnice privind dimensionarea drumurilor. Se mai întîlnesc păreri învechite după care, chiar în orașul viitorului, automobilele ultramoderne să se deplaseze încet, « la pas » sau cel mult « la trap ». Confuzia este parțial explicabilă datorită și situației că, inițial, automobilul a fost silit să circule pe străzi nesistematizate, executate înainte de apariția lui, astfel încît restricțiile de viteză, deși nedorite, erau justificate. Desigur că ar trebui să ne preocupe foarte serios problema economiilor posibil de realizat în cazul amenajării raționale a circulației în orașele noastre și să prevedem soluții optime pentru circulația viitoare.

Pierderea de timp, de carburanți, de bani și pericolul de accidente datorite circulației defectuoase se fac totdeauna în dauna colectivității.

În privința securității circulației a rezultat că majoritatea accidentelor au loc în zonele urbane.

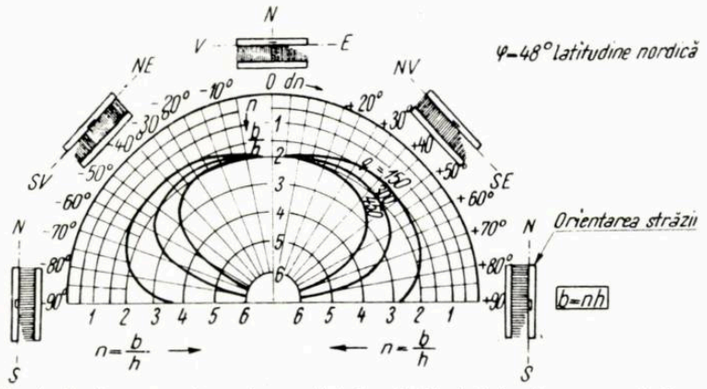

Fig. 1 *Grafic pentru determinarea lățimii străzii B, față de orientarea străzii φ, înălțimea construcției h, și cantitatea de căldură solară q în kcal/m²*

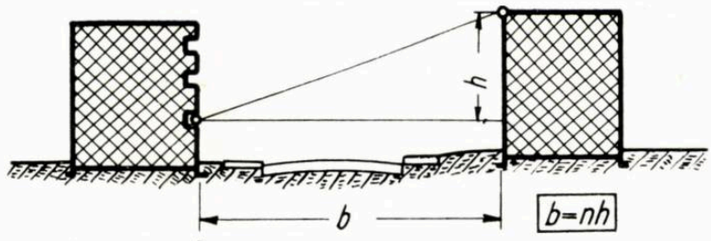

Fig. 2 *Raportul* $n = \frac{B}{h}$ *între distanța dintre clădiri și înălțimea* h *de la fereastra parterului la acoperișul casei de peste drum*

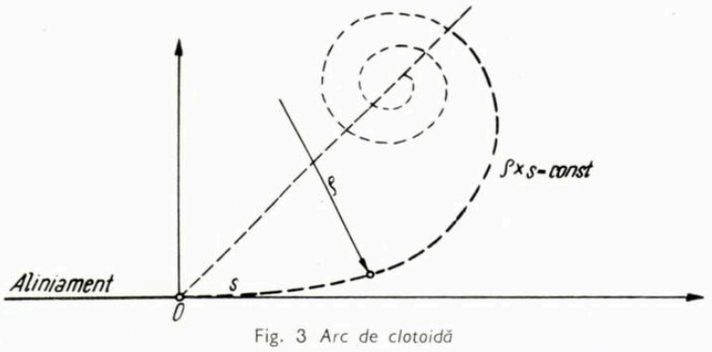

Fig. 3 *Arc de clotoidă*

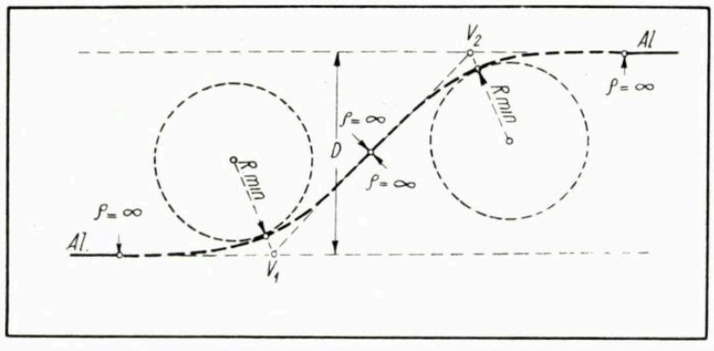

Fig. 4 *Racordarea în „dusină" cu patru arce de clotoidă*
Fig. 5 *Racordarea „în boltă" cu două arce de clotoidă*

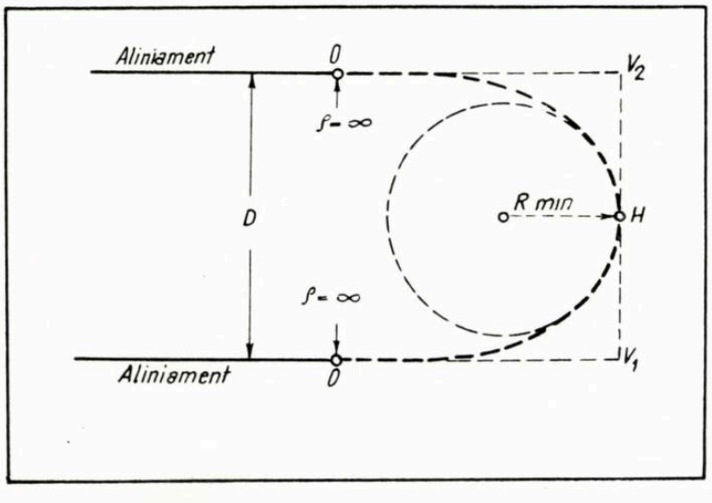

O problemă deosebită este amenajarea intersecțiilor, care devin astfel mult mai sigure și mai rentabile. Introducerea de intersecții denivelate reduce cu peste 70% numărul de accidente și mărește sensibil capacitatea de transport, asigurînd un flux continuu.

Ca o consecință se construiesc magistrale rutiere urbane foarte rentabile pentru viteze mari de circulație standardizate, cum este viteza de 80 km/oră, cu deplină securitate pentru circulația auto și a pietonilor.

Viteza de circulație este determinantă pentru elementele geometrice ale drumului, cum sînt: lățimea carosabilă, razele și amenajarea curbelor, declivitățile, vizibilitatea la curbe și intersecții, distanțele dintre intersecții etc. Viteza pentru aleile carosabile și străzile secundare din microraioane și cartiere este de 15—30 km/oră, pentru arterele principale de penetrație, centuri și rocade, 30—60 km/oră, iar pentru magistrale exprese, pentru tranzit sau ocolitoare, 60—80 km/oră. Alt element important este factorul « timp », fiind o uzanță ca distanțele de parcurs în oraș să se exprime în minute în loc de kilometri. Noțiuni urbanistice ca: « folosință imediată », « rază de deservire » etc. își găsesc actualmente corespondenți în unități de timp. Norma admisă pentru parcurgerea distanței de la domiciliu la locul de muncă — de exemplu de 30 minute — corelată cu diferite viteze, duce la diferite soluții de sistematizare a orașului, cea mai economică rezultînd pentru cazul vitezei mai mari. Tipul de « oraș satelit » n-ar putea exista dacă artera de circulație pentru legătura cu orașul principal n-ar corespunde unei anumite viteze rentabile. Există și alte condiții de dimensionare, cum sînt cele estetice și de confort, devenite clasice, adesea însă ignorate, ca: între lățimea și lungimea străzii să fie raportul cca. 1:25, între înălțimea construcțiilor riverane și lățimea străzii, raportul cca. 1:1,5. De asemenea, se dau diagrame (fig. 1 și 2) din care rezultă lățimea străzii, respectiv distanța între clădiri, în funcție de latitudine, orientarea cardinală a străzii și intensitatea termică solară de asigurat pe metrul pătrat de suprafață de fereastră. Pe străzile secundare, distanța minimă între construcții se admite 12 m, iar lățimea fîșiei care trebuie menținută liberă pentru arterele principale este de 40 m și respectiv 100 m pentru magistrale de mare importanță.

În situația țării noastre se simte lipsa de normative și standarde pentru proiectarea elementelor geometrice ale diferitelor categorii de drumuri urbane.

Din punctul de vedere al circulației și al opticii estetice, traseul drumului urban este indicat să aibă un caracter liber, alcătuit din aliniamente scurte, racordate prin curbe progresive sau circulare, cu raze mari, corespunzătoare vitezei date. Concepția actuală este diametral opusă concepției rectangularității drumurilor, aplicabilă în urmă cu cca. 10 ani. De asemenea, trebuie arătat că evoluția concepției în proiectarea traseelor de drumuri s-a făcut simultan cu noile idei urbanistice, care au abandonat, pe bună dreptate, sistemul incintelor compacte și închise, mărginite pe toate laturile de drumuri.

Ca element nou al traseului urban, introdus în multe țări, este curba progresivă de tipul « clotoidei », care pe de o parte reprezintă chiar traiectoria mecanică a automobilului și asigură astfel maximum de economie în exploatare, de confort, siguranță și fluență a circulației, iar pe de altă parte, prezintă desfășurarea liberă progresivă cea mai apreciată din punct de vedere estetic (fig. 3). Exemple pozitive de trasee sistematizate de I.S.C.A.S. și executate în condițiile tehnicii noi, la care s-au utilizat și racordări cu « clotoidă », sînt la Onești, Galați—Țiglina, ansamblul Mamaia și cartierul Lupeni—Viscoza (fig. 4 și 5).

Proiectarea drumurilor urbane și organizarea transporturilor trebuie să se facă avîndu-se în vedere principiul « separării circulației » pe categorii de transporturi și de drumuri, în cadrul aceluiași profil transversal tip sau pe artere individualizate pentru una sau mai multe categorii de transporturi, cînd spațiul este limitat transversal. Pentru arterele majore trebuie să se respecte principiul « continuității circulației ». Aceasta se realizează prin reducerea intersecțiilor cu alte artere, prin colectarea și debușarea circulației locale la intervale mari în artera principală, prin introducerea pasajelor denivelate. Instrucțiunile din U.R.S.S. prevăd ca circulația locală din microraioane să debușeze în arterele importante prin intermediul unor benzi laterale, la distanțe de 400—600 m.

Alt factor este « capacitatea de circulație » a străzilor. În cazul optim al asigurării principiilor separării transporturilor și a continuității circulației se pot atinge următoarele capacități de circulație specifice drumurilor extraurbane:

— o arteră cu două benzi poate deservi 600 vehicule/h, din care 30% sînt vehicule grele, sau 900 vehicule/h, formate exclusiv din autoturisme;

— o arteră cu trei benzi în condiții asemănătoare, deservește între 900 și 1300 vehicule/h;

— o arteră cu două părți carosabile unidirecționale, separate cu un terplin central, poate deservi în condiții similare 1500—3000 vehicule/h.

Capacitatea de circulație nu este un element absolut ca valoare, ci variază de la o țară la alta, în funcție de condițiile specifice și de valorile admise parametrilor de calcul. Convertirea profilului de la două la trei benzi se impune cînd debitul total depășește 4800 vehicule/zi, iar de la trei la patru benzi, dacă depășește 7800 vehicule/zi. Viteza corespunzătoare debitului maxim de circulație al unui drum este de cca. 55 km/h.

În ceea ce privește principiile de organizare a rețelei de străzi, s-a stabilit că pentru orașele avînd un centru dens, construit cu certe valori culturale și arhitecturale, schema rețelei urbane în vederea îmbunătățirii circulației se bazează pe păstrarea intactă a zonei centrale, care polarizează totdeauna un maximum de circulație. Deservirea centrului și în general a orașului se face prin intermediul unor artere inelare, « centuri » sau « rocade », relativ concentrice, în număr variabil, intersectate de mari artere « radiale » care asigură totodată și penetrarea în oraș a circulației. Cea mai importantă lucrare rutieră este « autostrada de tip urban », caracterizată printr-o mare capacitate și viteză de circulație, prin rentabilitate, confort și securitate maximă, ceea ce implică respectarea riguroasă a principiilor continuității și separării transporturilor.

« Autostrada de degajare » sau « drumul expres » reprezintă forma cea mai avansată a arterelor radiale (fig. 6) la care tratarea intersecțiilor se face la niveluri diferite, aceasta ducînd la o securitate a circulației de trei ori mai mare și la o mare capacitate de circulație.

Ultimul inel al orașului trebuie să conturneze zona urbană, fiind o « repartizatoare », respectiv « colectoare » de trafic.

Ideea « centurilor ocolitoare » ale orașului, situate la o distanță oarecare de oraș se dovedește acceptabilă, în general, numai în cazul unor mari noduri rutiere care deservesc circulația de tranzit, mai ales cînd sînt situate în apropierea altor orașe.

Ca exemple pozitive din țara noastră privind aplicarea principiilor actuale de circulație se poate menționa soluția dată la schița de sistematizare a orașului Pitești, unde s-a proiectat o arteră magistrală care conturnează orașul pentru devierea circulației de tranzit de pe D.N.7 și D.N.65, care în prezent traversează în condiții foarte dificile centrul orașului (fig. 9). De asemenea, nodul rutier Onești, format din intersecțiile drumurilor naționale în direcțiile Adjud, Bacău, Tg. Ocna și Brașov s-a proiectat în ipoteza unei centuri ocolitoare, ținînd seama de condițiile geografice, amplasarea orașului și a zonelor industriale (fig. 8), penetrația în Onești și deservirea circulației majore a orașului făcîndu-se pe două magistrale rutiere cu lățimi carosabile de la 12 la 18 m.

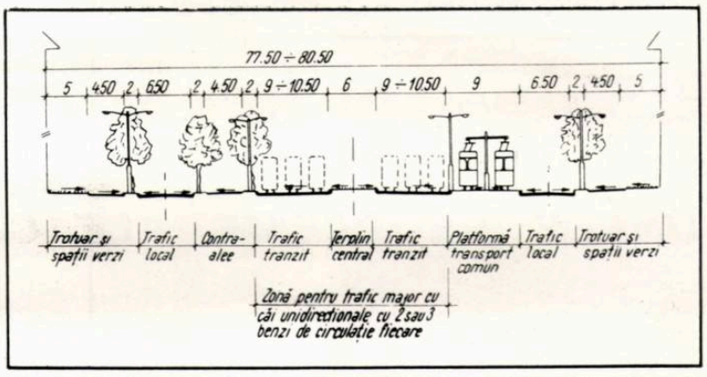

Fig. 6 — Profil transversal tip pentru o arteră de rocadă sau de penetrație

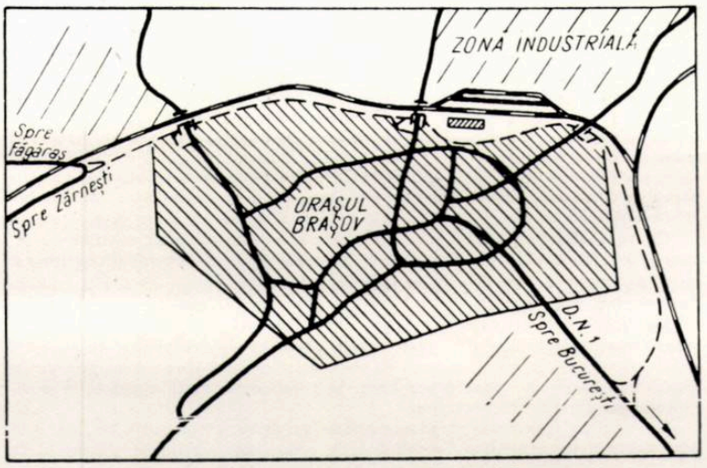

Fig. 7 — Artera care conturnează orașul Brașov

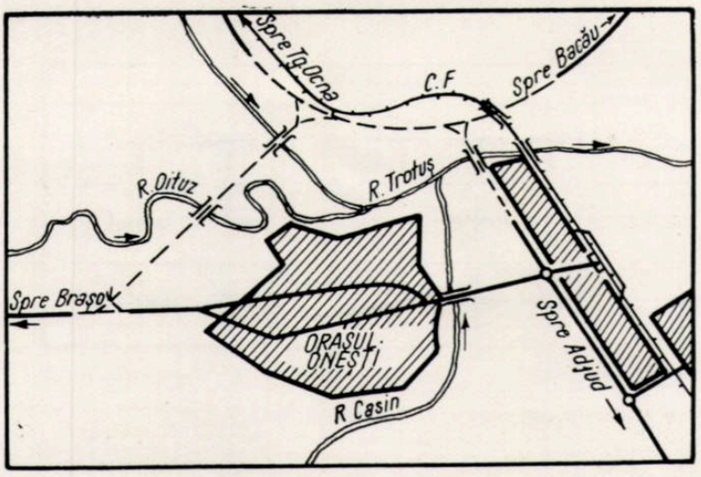

Fig. 8 — Nodul rutier Onești

Fig. 9 — Artera de legătură între D.N.7 și D.N.56 la Pitești

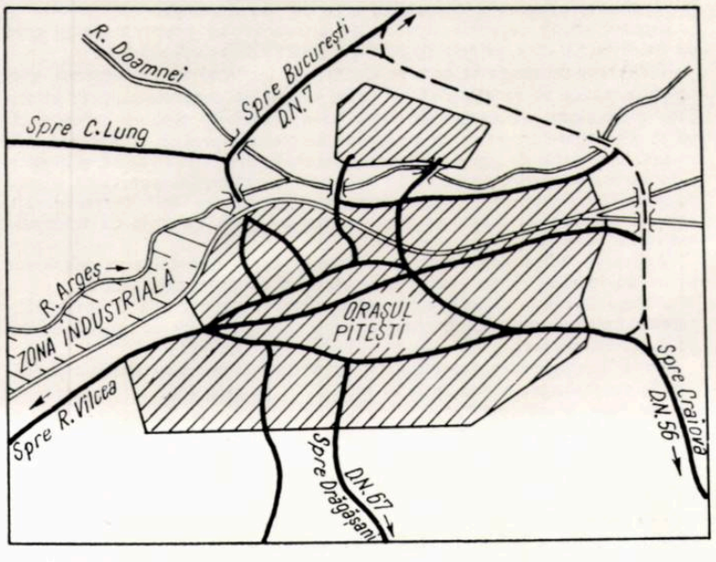

ETAPIZAREA PROIECTĂRII ȘI A EXECUȚIEI

Un imperativ este prevederea posibilității de etapizare a execuției lucrărilor în cadrul soluției date la proiectul de sistematizare. Realizarea investițiilor de drumuri urbane are aspecte diferite; pe de o parte, execuția trebuie să corespundă profilului cerut de traficul viitor, ceea ce duce la investiții inițiale foarte importante, iar pe de altă parte, reconstrucția unui oraș sau zone urbane fără definitivarea drumurilor implică lucrări viitoare suplimentare, de asemenea costisitoare, atît pentru restructurarea străzilor, cît și a instalațiilor edilitare supra- și subterane.

Soluția este o proiectare complexă pentru profilul final, realizarea lucrărilor prevăzîndu-se însă în etape dependente de creșterea traficului, astfel ca lucrările ce se succed să evite desfacerile și refacerile de lucrări existente.

Alt aspect privește pozițiile de finanțare a investițiilor pentru arterele majore urbane (inclusiv canalizarea, iluminatul, transportul în comun, spațiile verzi etc.), fiind indicat ca acestea să nu afecteze fondurile pentru locuințe sau alte construcții orășenești, ci să figureze ca poziții aparte. Execuția lucrărilor exterioare este recomandabil să preceadă construcțiile de locuințe, ceea ce necesită cunoașterea anticipată a planului de ansamblu, precum și tipurile și amplasamentele exacte ale viitoarelor construcții. Necunoașterea acestora poate duce la soluții deficitare în ceea ce privește profilul drumurilor, soluția de sistematizare verticală sau amplasamentele traseelor. Un exemplu elocvent este situația de la Hunedoara, unde s-au executat, înaintea construcțiilor, o serie de drumuri care în prezent se dovedesc insuficiente ca lățimi carosabile, fiind necesară lărgirea lor. De asemenea, ele sînt deficitare și ca sistematizare verticală, fiind executate în general în rambleu, din cauza rezolvării unilaterale a condițiilor dificile geohidrologice, fapt care în prezent creează dificultăți în proiectarea cotelor zero ale construcțiilor și duce la lucrări suplimentare de terasamente. Se ajunge astfel frecvent la proiectarea simultană a complexului de lucrări orășenești, ceea ce permite coordonarea optimă pe ansamblu, precum și adoptarea celor mai economice soluții de sistematizare verticală pentru totalitatea lucrărilor. Ca exemple pozitive sînt proiectele pentru penetrarea D.N.39 Constanța—Mangalia și amenajările aferente noului ansamblu de locuințe de la Mangalia, artera principală de circulație (actualul D.N.66) în traversarea cvartalului Lupeni—Viscoza, artera de legătură între drumurile naționale Piatra Neamț—Bacău și Piatra Neamț—Roman în traversarea ansamblului de locuințe Cuejd din Piatra Neamț recent construite.

Realizarea unor proiecte judicioase și de calitate superioară pentru sistematizările orășenești necesită un efort comun din partea arhitectului și inginerului de specialitate, o primă sarcină fiind elucidarea numeroaselor probleme tehnice de mare actualitate și importanță, create de circulația urbană.

Arh. Tr. Chițulescu, ing. V. Ralea

UNELE PROBLEME ALE CIRCULAȚIEI LA ÎNCRUCIȘĂRI

Problema circulației la încrucișări este larg dezbătută de urbaniști, deoarece încrucișările reprezintă puncte de discontinuitate în circulația fluentă a pietonilor și vehiculelor.

În cazul orașelor noi sau al construirii cartierelor noi din orașele existente, rezolvarea rațională a problemelor de circulație, după determinarea fluxurilor principale de circulație, considerăm că este rațional să începă cu stabilirea tipurilor de încrucișare în funcție de numărul de vehicule și de volumul circulației și abia după aceea să se treacă la definitivarea rețelei stradale și la precizarea elementelor sale geometrice. Deci, tipul de încrucișare determină schema și elementele geometrice ale rețelei stradale, și nu invers.

Cu totul altfel se pune această problemă în cazul orașelor existente și în special al celor vechi. În aceste cazuri, datorită unei rețele stradale existente, alegerea tipului de încrucișare se face corespunzător rețelei stradale, aducîndu-i-se ameliorările posibile.

Indiferent dacă este vorba de un oraș nou sau vechi este necesar să se găsească soluții economice, ținîndu-se seama de nevoile circulației și de aspectul arhitectural de ansamblu, care să nu împiedice îmbunătățirea soluției date pe măsură ce nevoile viitoare o vor cere. Sînt necesare soluții elastice, cu posibilități de ameliorări succesive.

Din analiza schemelor stradale posibile am ajuns la concluzia că, așa cum este indicat în tabelul 1, rezultă trei grupe de încrucișări determinate

Tabelul 1

Grupa	Încrucișare formată din	Tipuri încrucișării recomandate			Încrucișări de evitat	
A	3 străzi	I I I II II(III)			I I II(III)	
B	4 străzi	I I I II II(III)			I I I III	
C	5 străzi sau mai multe	I I I II II(III)			I II II(III)	
		a	b	c		
		$\alpha = 90°$ sau $45° < \alpha < 90°$			La nivele diferite	$\alpha < 45°$

I = stradă principală II = stradă secundară III = stradă locală
II (III) = stradă secundară sau stradă locală
α = unghiul de confluență a două străzi alăturate

de numărul străzilor care confluează în încrucișare, fiecare grupă putînd cuprinde trei tipuri recomandate, în funcție de importanța străzilor ce formează nodul de circulație. Analiza atentă a acestei tabele duce la o simplificare în rezolvarea practică a încrucișării arterelor de circulație.

Fiecare grupă cuprinde tipurile de încrucișări ce prezintă același grad de dificultate și care, principial, pot fi rezolvate prin soluții similare.

Indiferent de grupa în care se încadrează încrucișarea, în alegerea unei soluții practice se va căuta să se aplice principiile generale asupra: priorității pietonilor; vizibilității la încrucișare; razei de curbură corespunzătoare a trotuarelor; marcării trecerilor de pietoni, precum și marcării axei străzii. Prioritatea de siguranță pentru pietoni în circulația stradală, și implicit și la încrucișări, apare evidentă din următoarea ordine de importanță admisă de specialiști: pietoni; vehicule sanitare și de pompieri; vehicule de transport în comun; vehicule de transport greu (pentru mărfuri), vehicule de transport individual (turisme).

Aplicarea indicațiilor teoretice arătate în tabel în rezolvarea diferitelor tipuri de încrucișări se poate face principial conform tabelului 2.

Atragem atenția că în rezolvarea încrucișărilor din grupa C apare obligatorie introducerea pieței de giratie atunci cînd la încrucișare converg străzi de egală importanță.

Ca o exemplificare a principiilor enunțate mai sus s-au analizat posibilitățile de rezolvare a principalelor încrucișări pe cele două artere nord-sud ale capitalei, bulevardele Ana Ipătescu — Magheru — N. Bălcescu — 1848 și calea Victoriei, referindu-se la indicațiile din tabel.

Cele două artere au o pornire comună în partea de nord a capitalei, în piața Victoriei. Această piață, din cauza numărului arterelor și a importanței lor, este necesar să devină total sau parțial o piață de giratie. Prin dimensiunile ei, această piață este posibil să fie giratorie numai în partea ei de sud. Principial, circulația în piață este de tip Ca.

În piața Mihail Eminescu, fie că va avea o formă circulară, fie una eliptică, rezolvarea circulației este necesar să se facă diametral pentru importanta arteră N—S și cu giratie pentru toate celelalte străzi, care sînt de ordinul al doilea. Principial, circulația este de tip Cb.

La intersecția arterei N—S (b-dul G-ral Magheru) cu inelul I (la cinematograful Patria) circulația este de tip Ba.

În piața Nicolae Bălcescu circulația este de tip Ba, existînd posibilitatea de a introduce niveluri diferite, direcția N—S trecînd la nivelul inferior.

În piața Unirii, poziția arterelor și importanța lor, dată de fluxurile de circulație, duc la o rezolvare complexă, cu intersecții simple (Aa sau Ba) la colțurile pieței (indiferent de formă). Nu se consideră justă o rezolvare cu giratie, din cauza arterelor care trec tangent la nucleul central.

Pe calea Victoriei, importantele intersecții cu calea Griviței, inelul I și bulevardul 6 Martie sînt de tip simplu Ba. La piața Splaiului, intersecția este de tip Ab, circulația pe splai trebuind să aibă întîietate, nefiind justă o giratie în acel punct pentru circulația grea și transportul în comun.

În încheiere, considerăm că în rezolvarea sistematizării unei încrucișări, în afară de respectarea principiilor generale, referindu-ne la unul dintre tipurile de încrucișare arătate în tabel, este necesar să se găsească soluția care să permită o realizare economică și în etape, fără ca aceasta să împiedice crearea unui ansamblu arhitectural valabil și pentru perioada de tranziție.

Tabelul 2

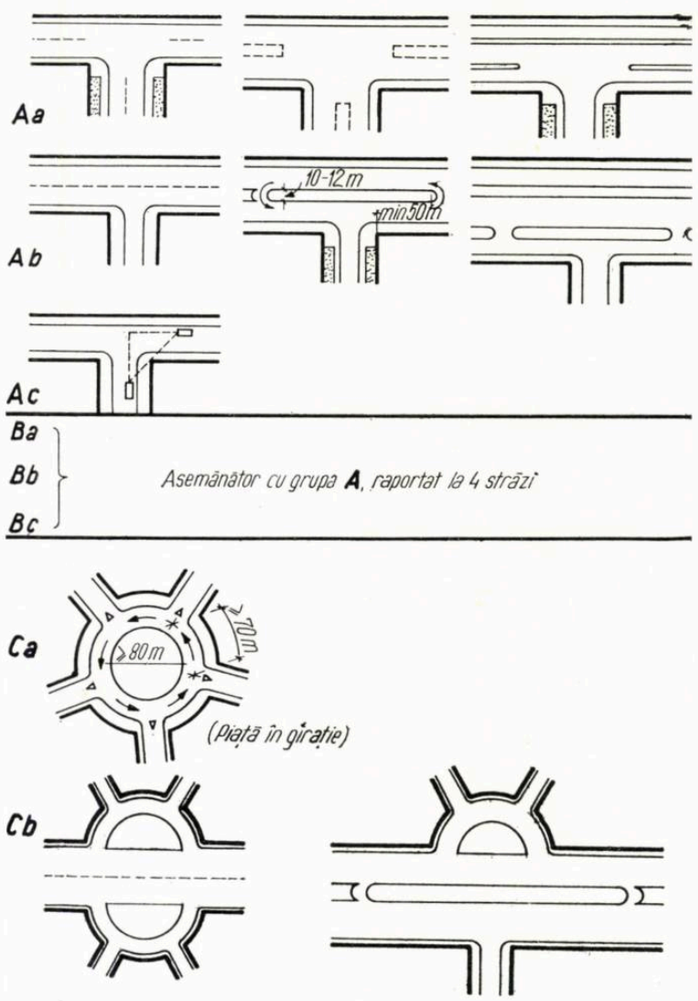

Cc Asemănător cu cazul Ca

Ing. I. Ciobotaru

PROBLEME DE SALUBRITATE ÎN ORAȘE

1

Dezvoltarea și sistematizarea orașelor ridică, pe lîngă multe alte probleme generale, și necesitatea organizării pe o treaptă superioară a evacuării și neutralizării resturilor menajere, a așa-numitelor gunoaie.

Acest aspect al activității urbane prezintă o triplă importanță, deoarece:

1. Joacă un rol deosebit pentru ocrotirea sănătății și pentru starea igienico-sanitară a oricărui centru populat. Starea de salubritate are o influență directă în apariția și dezvoltarea anumitor boli infecto-contagioase, în depozitele de gunoaie persistînd timp îndelungat, uneori pînă la 150 de zile, agenți și germeni ai unor boli deosebit de periculoase. Depozitele de gunoaie sînt în același timp focare puternice de infectare a aerului și a apei, precum și medii prielnice pentru dezvoltarea rozătoarelor și mușteloi, principalii purtători ai microbilor.

2. Prin cantitatea în care se produc și prin elementele pe care le conțin, gunoaiele reprezintă o sursă importantă de valorificare a unor deșeuri, considerate inoportune vieții sociale. Astfel se pot recupera prin triere diferite materii care pot fi utilizate în industrie sau se pot obține, prin procedee fizico-chimice, îngrășăminte agricole sau abur ce poate da energie electrică sau termică.

3. Acțiunea de colectare și îndepărtare rapidă a gunoaielor din centrele populate contribuie la crearea unui aspect deosebit de îngrijit al localității, aspect care este cu atît mai important, cu cît este mai mare centrul populat.

Salubritatea centrelor populate s-a impus preocupărilor organelor conducătoare și a făcut obiectul unor studii și măsuri speciale, concretizate în organizarea unor sisteme de salubrizare. Conținutul și metodele acestora au variat în funcție de baza economică, de baza tehnico-materială și de forma social-politică a societății. Concomitent s-au format teorii și principii care, deși nu au dus încă la constituirea unei discipline teoretice, au fost suficiente pentru a grupa un cerc larg de specialiști ale căror cunoștințe au fost propagate prin conferințe, simpozioane și congrese internaționale. Al șaptelea congres internațional care a avut loc la Götteborg în perioada 4 august—8 septembrie 1961, la care au participat și reprezentanți din țara noastră, a făcut bilanțul realizărilor practice și teoretice pe plan mondial în salubrizarea localităților.

CLASIFICARE ȘI CARACTERISTICI

Tratarea și valorificarea gunoaielor au necesitat o clasificare științifică a reziduurilor. În cercetările întreprinse pînă în prezent s-a acceptat în unanimitate următoarea clasificare:

SCHEMA REZIDUURILOR SOLIDE

GUNOAIE ORĂȘENEȘTI

- **GUNOAIE MENAJERE ȘI COMERCIALE**
  provin din:
  — locuințe
  — curți gospodărești
  — instituții
  — rețeaua comercială
  — rețeaua de alimentație publică
  Reprezintă cca. 50% din cantitatea totală a gunoiului orășenesc
- **GUNOAIE AGRICOLE**
  provin din:
  — Gospodării agricole
  Reprezintă cca. 15% din cantitatea totală a gunoiului, cu diferențe foarte mari în limitele minime și maxime întîlnite.
- **GUNOAIE STRADALE**
  provin:
  — de pe străzi
  — de pe trotuare
  Reprezintă cca. 13% din cantitatea totală a gunoiului orășenesc
- **GUNOAIE INDUSTRIALE**
  provin de la toate întreprinderile industriale. Reprezintă cca. 12% din cantitatea totală a gunoiului orășenesc, cu diferențe foarte mari în limitele minime și maxime întîlnite.
- **GUNOAIE DIN PARCURI ȘI GRĂDINI**
  Reprezintă cca. 4%
- **GUNOAIE DE PIAȚĂ**
  Reprezintă cca. 3%
- **GUNOAIE SPECIALE**
  Reprezintă cca. 3%

Această schemă contribuie la cunoașterea provenienței și în același timp a caracteristicilor principale ale gunoaielor. Cu toată diversitatea elementelor care le compun, s-a reușit să se determine o serie de indicatori fizico-chimici care să generalizeze cele mai importante caracteristici. Printre cei mai importanți indicatori ai gunoiului menajer din București, care nu diferă esențial de cei constatați în alte orașe din lume, citățm:

— cantitate medie colectată pe zi și locuitor: 1,58 dm^3;
— greutate specifică medie: 350 kg/m^3;
— conținut mediu de H_2O: 48%;
— umiditate higroscopică medie: 22%;
— putere calorifică medie: 1500 kcal/kg;
— tendință de creștere a cantității de gunoi pe locuitor o dată cu ridicarea nivelului de trai: 1—2% pe an.

COLECTAREA ȘI EVACUAREA DIN APARTAMENT

În practica actuală s-a încetățenit o gamă variată de metode de colectare în apartament. Mai răspîndite și cu posibilități de dezvoltare avem:

1. Colectarea gunoiului în pubele de apartament confecționate din diferite materiale, de capacitate variind între 10—30 l și prevăzute cu capac. Amplasate de obicei în bucătărie, aceste pubele se răstoarnă după umplere în gura de preluare a gunoiului la tuburi de gunoi, în clădirile cu etaj, sau direct în pubela de bloc, la clădirile mici sau la vile. În ultimul timp, în cîteva țări se utilizează saci de hîrtie, atît pentru colectarea în apartament, cît și în colectarea pe bloc. Aceștia prezintă avantajul că oferă o posibilitate de transport foarte comodă, fără zgomot sau emanații de gaze, mirosuri sau răspîndire de microbi.

2. Aruncarea gunoiului într-un măcinător de gunoi electric amplasat sub cuveta din bucătărie. Gunoiul care se formează, cu excepția părților dure, este măcinat și apoi, sub curent de apă, este transportat, prin rețeaua de canalizare a blocului, la canalul colector din stradă. Materialele dure se colectează separat și se evacuează periodic. Are avantajul că evacuează permanent gunoaiele putrescibile. Rețeaua de canalizare a blocului necesită însă o dimensionare specială și consumă un plus de 40—50 l apă pe zi de familie.

3. Aruncarea gunoiului direct din bucătărie la tubul de gunoi. Această metodă presupune existența unor guri de gunoi legate la tub la fiecare bucătărie. În practică, acest lucru se realizează greu, fiind neeconomic, cu excepția clădirilor foarte înalte.

SISTEME DE DEPOZITARE PROVIZORIE

Dintre multiplele variante și sisteme utilizate în prezent merită a fi reținute două sisteme principale:

1. Sistemul depozitării în camere special amenajate în blocuri, care se practică pe scară largă. La blocurile prevăzute cu tuburi de gunoi, se amenajează la capătul acestuia; camera este dimensionată în funcție de mărimea

1 — Mașină de încărcat gunoi cu dispozitiv ermetic
2 — Stativ și sac de hîrtie

2

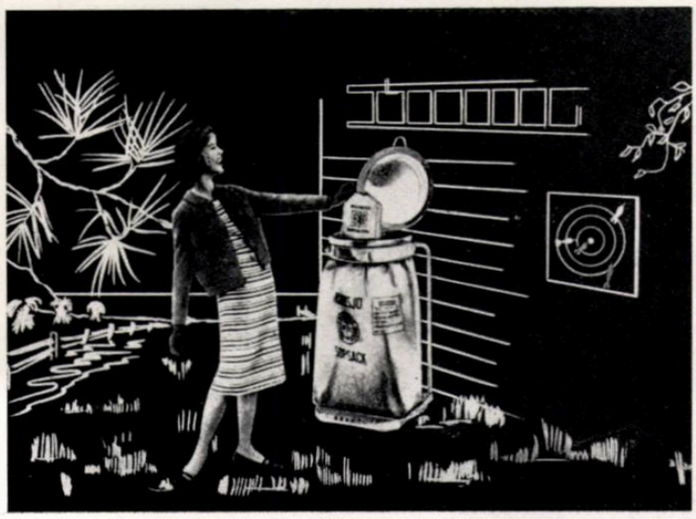

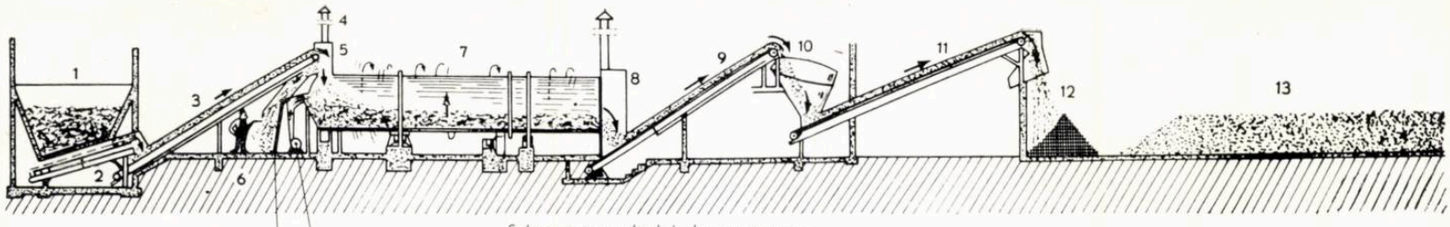

Schema procedeului de compostare

1. Fosa de recepție a gunoiului — 2. Transportor cu palete — 3. Bandă transportoare — 4. Gură de aerisire — 5. Electromagnet 6. Gît pentru fiare vechi — 7. Biostabilizator Dano — 8. Ciur — 9. Transport cu bandă — 10. Sită vibratoare — 11. Bandă rulantă — 12. Loc de maturare; durata de maturare = 15 zile — 13. Loc de stocare

SISTEME DE NEUTRALIZARE A GUNOAIELOR

A. FĂRĂ VALORIFICARE	a) DEPOZITARE LIBERĂ	— Nu este recomandabilă, deoarece necesită distanțe mari de transport, nu este igienică și reprezintă focare de infecție, atît supra-, cît și subteran.
	b) DEPOZITARE CONTROLATĂ	— Este recomandabilă la localități mici care au gropi de umplut și care nu justifică investiții pentru instalații de valorificare. Necesită măsuri speciale pentru a împiedica infectarea apelor subterane și supravegherea calificată a procesului de depozitare.
	c) CREMARE LA BLOC ȘI UNITĂȚI SPECIALE	— Nu se recomandă la blocuri de locuințe din punct de vedere economic. Se recomandă la unități speciale care nu pot să neutralizeze reziduurile în mod igienic prin alte metode.
B. CU VALORIFICARE	a) RECUPERARE PRIN TRIERE	— Nu se recomandă decît asociată cu altă metodă de valorificare. Nu este igienică.
	b) CREMARE CENTRALĂ	— Se recomandă la orașe cu o populație de peste 100 000 locuitori și în special la acelea în jurul cărora nu se găsesc terenuri agricole.
	c) COMPOSTARE	— Se recomandă la orașe cu o populație de peste 50 000 locuitori și în special la acelea în jurul cărora se găsesc terenuri care necesită îngrășăminte naturale sau chimice.

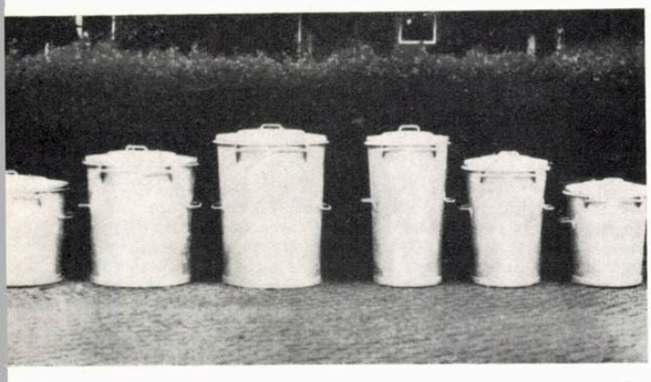

Depozit de pubele în curți gospodărești

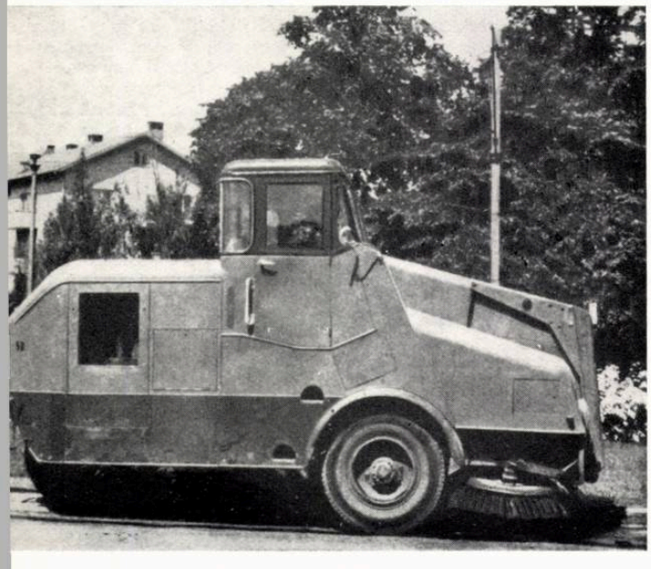

Mașină de spălat străzi

Crematoriu la Viena

blocului, gunoiul depozitîndu-se, fie în vrac, fie în pubele. Din camera de depozitare, gunoiul este ridicat de mașinile de colectare și transportat la locul neutralizării. Camera trebuie să fie prevăzută cu pereți lavabili, gură de scurgere, robinet, ventilație cu grile contra rozătoarelor și ușă metalică.

2. Sistemul depozitării în curți gospodărești amenajate special pe lîngă grupuri de blocuri. Se practică în general la cartiere cu blocuri mici (p+1—p+3 niveluri). Amplasat la o distanță de 100—150 m de blocurile pe care le deservește, punctul de colectare este format dintr-o platformă asfaltată, uneori acoperită de un umbrar, înconjurată de o vegetație bogată, cu ușoare accese pavate la toate blocurile, depozitarea gunoaielor făcîndu-se în pubele care se ridică periodic. Amplasarea acestor puncte în cadrul teritoriului trebuie astfel proiectată încît să nu stînjenească locul de joc pentru copii, locul de odihnă al bătrînilor și să fie ușor accesibile pentru mijloacele de transport.

GUNOIUL STRADAL

Reprezintă o cantitate de gunoaie importantă, care crește în toate orașele. Este format din tot felul de resturi alimentare și de produse industriale, praf, hîrtii, țigări etc. El se colectează în principal prin măturare, iar o parte se aruncă la canal prin acțiunea de spălare a străzilor. Metodele și utilajele sînt variate. Se utilizează mașini de măturat, periat și colectat, colectarea în pubele depozitate în stradă, colectarea și aruncarea la rețeaua de canalizare, atunci cînd aceasta dispune de apă suficientă pentru diluție și transport.

SISTEME DE TRANSPORT

Problemele derivate din transportul gunoaielor au preocupat în foarte mare măsură pe specialiști, deoarece, din totalul cheltuielilor nerecuperabile pentru neutralizarea gunoaielor, peste 90% revin colectării și transportului; s-au creat diferite tipuri de mașini de încărcat și transportat gunoiul. Din varietatea de metode practicate în prezent, două sisteme au tendințe de dezvoltare și generalizare, deoarece întrunesc majoritatea condițiilor igienice, tehnice și economice.

Colectarea gunoiului prin schimbarea pubelelor în pubele dezinfectate și transportul acestora prin autoplatforme este una dintre metodele igienice care permite a se prelua gunoiul de la blocuri fără operații de încărcare-descărcare directă, avînd în același timp în permanență, în circuit, pubele dezinfectate sub control medical.

O altă metodă o reprezintă colectarea gunoiului cu mașini autocompactoare, prevăzute cu dispozitive de descărcare-încărcare ermetice, care asigură transbordarea gunoiului fără degajarea de miros, praf sau microbi.

NEUTRALIZARE ȘI VALORIFICARE

Capitolul cel mai important al salubrității îl reprezintă acțiunea de distrugere a cantităților imense de gunoi. Orașul București produce actualmente, anual, cca. 1 000 000 m^3 gunoi.

În schema generală a acțiunii de salubrizare, această acțiune reprezintă finalul.

Dintre metodele utilizate, mai importante sînt de reținut:

1. Depozitarea controlată, care constă în transportarea gunoiului la puncte de descărcare, în general gropi din jurul orașelor, și depozitarea pe baza unei tehnologii strict respectate, atît din punct de vedere tehnic, cît și igienico-sanitar.

2. Distrugerea gunoiului prin cremare. Această metodă este veche. Se utilizează arderea în crematorii de bloc și arderea în crematorii orășenești. Din practica actuală pe plan mondial, cremarea la bloc este înlocuită prin cremarea centrală, în special în marile orașe, deoarece aceasta este avantajoasă, prin investițiile specifice mai mici și recuperările de cheltuieli prin furnizarea de energie electrică sau energie termică. În momentul actual funcționează numeroase instalații care valorifică gunoaiele producînd energie electrică, energie termică și materiale de construcție. Un exemplu îl prezintă uzina de prelucrare a gunoaielor de la Praga, care funcționează de 30 de ani și produce energie electrică, abur, cărămidă și piatră dură.

3. Distrugerea gunoaielor prin compostare. Metoda constă în valorificarea gunoaielor menajere prin transformarea acestora în îngrășămînt și ameliorator al solului. Este practicată sub diferite forme, în majoritatea țărilor din Europa. Mecanizarea transportului și scăderea numărului animalelor de transport și o dată cu aceasta și a gunoiului de grajd a ridicat pentru anumite orașe această problemă cu o acuitate deosebită. Realizările obținute prin compostare în R. P. Bulgaria sau în Franța sînt exemplificative.

Sistemul are avantajul că necesită investiții reduse și se poate organiza destul de ușor, de la localități mici (5 000—10 000 locuitori), pînă la orașe mari.

Asist. arh. cand. șt. Al. Budișteanu

PREGĂTIREA CADRELOR DE URBANIȘTI IN INSTITUTUL DE ARHITECTURĂ «ION MINCU»

Marile sarcini care stau în fața constructorilor din țara noastră în legătură cu înfăptuirea obiectivelor derivînd din prevederile planului șesenal de dezvoltare a economiei naționale determină o creștere continuă a importanței acțiunii de construcție și sistematizare a centrelor populate.

Prin reorganizarea proiectării, care se desfășoară în cadrul orașelor din țară, o dată cu înființarea direcțiilor de sistematizare, arhitectură și proiectarea construcțiilor (D.S.A.P.C.) din capitalele de regiune, precum și a secțiilor de sistematizare și arhitectură (S.S.A.) din principalele orașe ale țării, necesarul de urbaniști a crescut și mai mult.

În acest sens se acordă o importanță sporită pregătirii cît mai temeinice a unui număr sporit de arhitecți urbaniști.

În ultimii ani, în cadrul Institutului de arhitectură « Ion Mincu » s-a impus din ce în ce mai mult ideea importanței tratării urbanistice a problemelor de arhitectură.

Construcțiile nu mai sînt tratate izolat, ci în directă legătură cu clădirile, străzile și celelalte elemente urbane care le înconjură.

În acest sens, toate proiectele de arhitectură, începînd cu cele de anul II, rezolvă în primul rînd problemele de amplasare și de sistematizare pe care le ridică tema respectivă.

Pe linia promovării importanței predării urbanismului, în anul 1961 s-a marcat un pas important în această direcție, înființîndu-se o catedră de urbanism în cadrul institutului.

Pornind de la grija pregătirii unor arhitecți cu bogate cunoștințe profesionale, care să poată rezolva problemele complexe din domeniul arhitecturii, catedrei de urbanism îi revine rolul de a ajuta la însușirea unor cunoștințe aprofundate în domeniul urbanismului și al sistematizării teritoriale.

Colectivul catedrei de urbanism urmărește ca în cadrul concepțiilor urbanismului socialist să se propage cele mai noi idei și rezolvări, la nivelul ultimelor soluționări teoretice din cadrul țărilor socialiste, ținînd seamă de necesitățile concrete din țara noastră.

Există un contact strîns stabilit între teoria urbanismului și lucrările practice de sistematizare realizate în instituțiile producțive. Acest contact se realizează și prin faptul că majoritatea cadrelor didactice care funcționează în cadrul catedrei de urbanism lucrează nemijlocit, fie în activitatea de proiectare, fie în activitatea de avizare.

Predarea cunoștințelor de urbanism începe în anul IV de curs, limitîndu-se mai întîi la atacarea unor anumite probleme concrete și trecînd apoi, în special în anul V, la abordarea problemelor teoretice propriu-zise, urmînd ca în anul VI să se prezinte elementele unei viziuni urbanistice de ansamblu.

Prin organizarea catedrei de urbanism s-a urmărit o îmbogățire a cunoștințelor urbanistice predate viitorilor arhitecți, care urmează să părăsească băncile școlii. În acest sens s-a acordat o deosebită atenție unei mai temeinice însușiri a cunoștințelor urbanistice de ordin general, a celor legate de lucrările inginerești și de importanța mereu crescîndă a sistematizării teritoriale. În afară de cursul de teoria urbanismului, care se ține în cel de-al doilea semestru al anului IV, precum și în decursul anului V, s-au mai introdus și cursurile de istoria urbanismului în anul IV, cursul de lucrări tehnico-edilitare în anul IV, cursul de sistematizări teritoriale în anul V și cursul de proiectare complexă în anul VI.

În afară de cursurile teoretice propriu-zise, în anul IV, studenții execută o serie de lucrări practice legate de problemele cursurilor de teoria arhitecturii și de lucrări tehnico-edilitare (cartarea pantelor, sistematizarea verticală, însorire etc.).

O deosebită atenție se acordă activității de atelier, prin intermediul căreia se pregătesc studenții în vederea însușirii proiectării urbanistice. Temele propuse pentru a fi soluționate de studenții anului V sînt inspirate din sarcinile concrete existente în producție. În acest sens, în cursul anului școlar 1960—1961, studenții au elaborat proiectul unui « Nou oraș minier » cu o populație de 40 000

Un oraș minier — Studenta Matilda Morawetz, anul V — Atelier prof. arh. G. Gusti

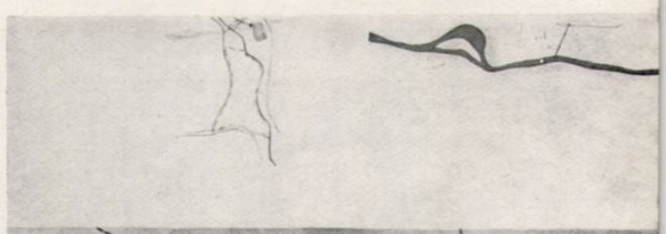

Un nou cartier de locuințe la Galați — Proiect de diplomă al studentei Mariana Stoian. — Atelier conf. arh. R. Lauriat

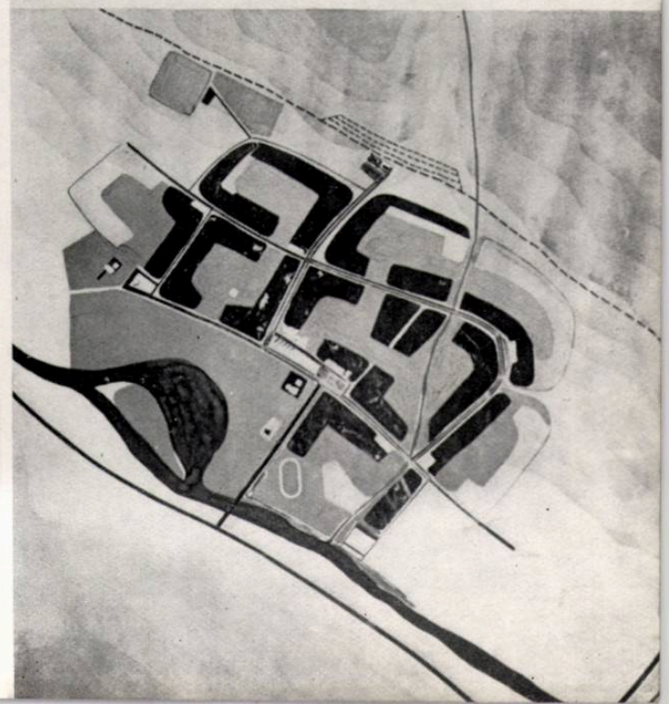

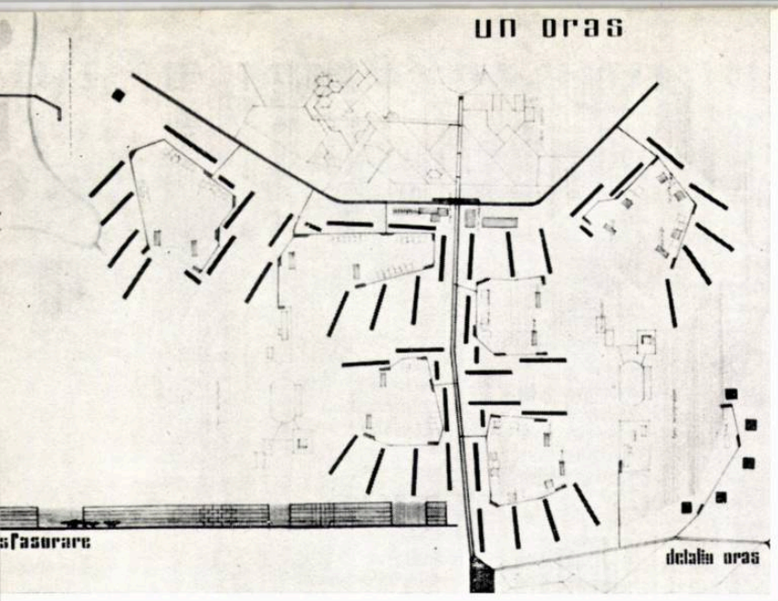

Detaliu de microraioane — Student Ion Vlahu, anul V — Atelier prof. arh. G. Gusti

de locuitori în prima etapă, ajungînd la 60 000 de locuitori în etapa finală. Proiectul a fost elaborat în două faze, rezolvîndu-se mai întîi schema generală a orașului cu toate funcțiunile sale, trecîndu-se ulterior la rezolvarea detaliată a două din microraioanele lui.

În anul școlar 1961—1962, studenții anului V elaborează două proiecte: primul reprezintă « Un cartier de locuit în zona de nord a orașului Ploiești », iar cel de al doilea « Un oraș muncitoresc nou de 50 000 de locuitori».

În afară de elaborarea proiectelor de urbanism, studenții anului V au de soluționat și schițe de schițe ale căror teme reprezintă probleme concrete care se abordează și în institutele de proiectare.

Astfel, în decursul anului școlar 1960—1961 studenții au avut de rezolvat « Un centru de cartier la Hunedoara » și « O magistrală de acces la Onești ».

Temele de diplomă de urbanism au fost alese așa încît să cuprindă o gamă variată de probleme, care să fie legate direct de necesitățile producției și de viitoarea activitate a tinerilor absolvenți ai Intitutului de arhitectură. Aceste teme se referă, printre altele, la proiectarea de orașe sau cartiere de locuit noi, la restructurarea unor localități existente, la sistematizarea unor zone sau localități balneo-climatice, la amenajarea unor cartiere sau zone de agrement din cadrul capitalei, la studiul unor mari ansambluri cu pronunțat caracter urbanistic etc.

Trebuie specificat că pe linia aprofundării legăturii dintre necesitățile producției și elaborarea temei, studenții anului VI urmează în decursul primului semestru, după ce și-au stabilit tema de diplomă, o perioadă de practică în producție, tocmai în vederea documentării pentru soluționarea problemei concrete conținute în lucrarea lor de diplomă.

Orașul muncitoresc Motru — Proiect de diplomă al studentei Laura Gherghișan — Atelier prof. arh. G. Gusti

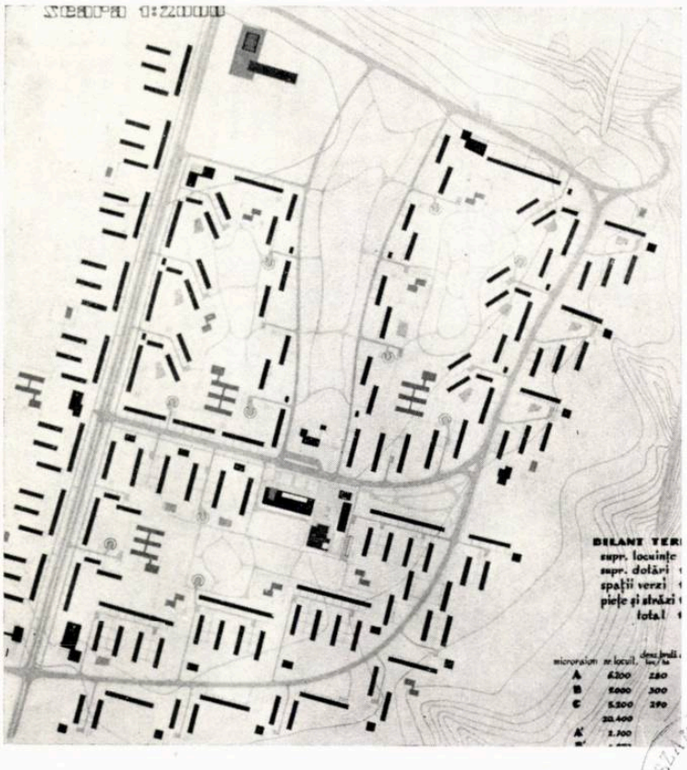

Lucrarea de diplomă este constituită din două părți: prediploma și diploma propriu-zisă. Menirea prediplomei este de a prezenta schematic soluția adoptată și a o supune unei discuții, pentru a determina în linii mari justețea rezolvării preconizate. Începînd cu anul școlar 1961—1962, prediploma urmărește să prezinte procesul culegerii de date referitoare la tema aleasă, legate de situația existentă, de variantele preconizate în alte soluționări anterioare ale problemei propuse sau ale altor proiecte asemănătoare, precum și variantele de rezolvare elaborate de student. În acest fel prediploma trebuie să reprezinte o fază suplă, prilejuind o amplă dezbatere a posibilităților de rezolvare a temei de diplomă.

Avînd în vedere caracterul unitar și plin de complexitate al pregătirii studenților, colaborarea dintre diferitele catedre ale Institutului de arhitectură și catedra de urbanism a fost accentuată. În acest sens, judecata proiectelor de urbanism, arhitectură civilă sau arhitectură industrială se face cu participarea reprezentanților celorlalte catedre. Același lucru este valabil și în ceea ce privește componența comisiilor care judecă prediplomele și diplomele.

În timpul elaborării proiectelor din anul V și a diplomelor de arhitectură civilă, studenții primesc consultații în ceea ce privește problemele de urbanism, din partea membrilor catedrei de urbanism.

Pregătirea urbanistică a studenților se mai completează prin vizitarea, împreună cu membrii catedrei, a diferitelor ansambluri urbanistice realizate în capitală, cu care ocazie au loc discuții critice.

Începînd din anul școlar 1960—1961, s-a introdus în cadrul campaniei de relevee, întocmirea unor relevee cu caracter urbanistic. Aceste lucrări își propun, nu numai să releve valoarea istorică a unor ansambluri, ci și să analizeze și să accentueze calitatea procedeelor urbanistice folosite, extrăgînd elementele viabile și pentru condițiile contemporane. Primele relevee urbanistice au avut ca obiect ansamblurile centrale ale orașelor Mediaș și Aiud.

Un element important în pregătirea urbanistică a studenților Institutului de arhitectură îl constituie activitatea științifică a cercului de urbanism.

Temele propuse pentru a fi elaborate în cadrul cercului au ca scop elucidarea unor probleme legate direct de pratica proiectării și care pot duce la soluționarea acestora. În afară de aceasta, activitatea în cadrul cercului științific de urbanism îi obișnuiește pe studenți cu abordarea și soluționarea unor probleme la un nivel care depășește studiile lor obișnuite, oferindu-le primul contact cu munca de cercetare științifică.

În cadrul conferinței naționale a cercurilor științifice, care a avut loc în primăvara anului 1961, cercul de urbanism din cadrul Institutului de arhitectură s-a prezentat cu lucrarea « Eficiența economică a reconstrucției centrelor localităților existente ». Concluziile lucrării se bazau pe un studiu efectuat în legătură cu reconstrucția unor zone centrale din orașele Iași, Arad și Piatra-Neamț.

În decursul anului școlar 1961—1962 temele studiate în cadrul cercului de urbanism se referă la « Ansambluri noi de urbanism realizate în țara noastră » (studiu comparativ și analiza indicilor tehnico-economici ») și la « Elemente de organizare interioară a microraioanelor ».

O deosebită importanță pentru pregătirea cadrelor de urbanism o are și activitatea de cercetare științifică a catedrei de urbanism. Trebuie menționat că, începînd din anul 1961, această activitate capătă un caracter continuu prin înființarea unui post de cercetător științific.

Catedra de urbanism a stabilit o serie de legături cu alte catedre corespunzătoare din cadrul unor institute din țările prietene. Astfel, s-a stabilit un contact apropiat cu catedra de urbanism a Institutului de construcție din Brno, cu care urmează să se efectueze un schimb de studenți și profesori în cadrul practicii de vară din anul 1962.

O dată cu amplificarea activității de sistematizare care se desfășoară în țara noastră se deschid perspective noi în calea dezvoltării învățămîntului de specialitate și a pregătirii unui număr din ce în ce mai mare de cadre urbanistice.

În vederea acestui fapt este de dorit dezvoltarea catedrei de urbanism pînă la transformarea ei într-o secție specializată a Institutului de arhitectură.

Pregătirea cadrelor de urbaniști trebuie să devină, pe de o parte, mai amplă, iar pe de altă parte trebuie aprofundată pe linia unei specializări cît mai avansate. În acest sens e necesar să se formeze specialiști în sistematizări teritoriale, sistematizarea satelor și amenajarea peisajului, în special a celui urban.

De asemenea, pe lîngă dezvoltarea tuturor aspectelor activității catedrei menționate mai sus, considerăm că este necesară, în vederea amplificării activității de cercetare științifică și de îmbogățire a teoriei urbanismului, utilizarea unei forme de învățămînt care nu este folosită în prezent. Este vorba de învățămîntul de aspirantură, prin intermediul căruia se pot trata teme arzătoare pentru activitatea de sistematizare din țara noastră.

De asemenea, considerăm că este necesar ca legătura dintre activitatea didactică a diferitelor catedre să fie mai bine coordonată, avînd în vedere interdependența problemelor tratate și importanța mereu crescîndă a acțiunii de sistematizare și amenajare urbanistică.

Legătura cu producția trebuie să devină și mai strînsă, pentru ca absolvenții Institutului de arhitectură să poată rezolva în condiții optime sarcinile ce le vor reveni în locurile în care își vor desfășura activitatea.

Predarea noțiunilor de urbanism trebuie aprofundată la toate celelalte instituții de învățămînt superior, care pregătesc cadre cărora le revin sarcini complete în construcția și amenajarea localităților, cum ar fi inginerii constructori, hidrotehnicienii, economiștii etc.

O altă cale de creare a unor cadre bine pregătite în domeniul urbanismului o constituie organizarea unor cursuri postuniversitare. În acest sens salutăm recenta inițiativă a C.S.C.A.S,, sprijinită de U.A. și A.S.I.T. pentru organizarea unor cursuri anuale de ridicare a calificării profesionale, în care se vor include și prelegeri de urbanism.

Avînd în vedere grija care se acordă în țara noastră pentru pregătirea tinerilor specialiști și pornind de la elementele enumerate mai sus, care asigură o bună pregătire a cadrelor de specialitate în urbanism, există toate premisele necesare pentru a pregăti în viitorii ani urbaniștii necesari în vederea rezolvării măreților sarcini din domeniul construcțiilor din țara noastră.

URBANISM

I. PROBLEME GENERALE

Agababian R.ş.a.: ARHITECTURA VIITORULUI «Pravda» (U.R.S.S.), 1961, nr. 261, p. 3

Andriello, Domenico: ASPETTI GEOGRAFICO-URBANISTICI DELLA PIANIFICAZIONE (Aspecte geografico-urbanistice ale sistematizării), DAPCO, Roma, 1957, 28 p. Bibl. C.D.C.A.S C-1527

Auzelle, R.: CONDIŢIILE ŞI CERINŢELE URBANISMULUI «La vie urbaine» (Franţa) 1961, nr. 2, p. 103—116

Auzelle, R.: ENCYCLOPÉDIE DE L'URBANISME, Vincent Fréal, Paris, 1958. Bibl. C.D.C.A.S. IV-405

Auzelle, R.: TEHNIQUE DE L'URBANISME (Tehnica urbanismului. Amenajarea aglomeraţiilor urbane) Presses Universitaires de France, Paris 1953, 126 p. Bibl. C.D.C.A.S. — I-400

Baranov, N. P.: DEZVOLTAREA URBANISMULUI SOVIETIC ŞI PROBLEMELE ACADEMIEI DE CONSTRUCŢII ŞI ARHITECTURA A U.R.S.S. «Izvestia Akademii stroitelstva i arhitekturi SSSR» (U.R.S.S.), 1961, nr. 1, p. 3—20

Baranov, N. P.: PROBLEME DE ARHITECTURĂ ÎN CADRUL URBANISTICII «Arhitektura S.S.S.R» (U.R.S.S.), 1960, nr. 11, p. 13—19. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.-C.D.C.A.S. «Arhitectură, urbanism şi gospodărie orăşenească», 1961, nr. 7, p. 344—348

Bardet, Gaston: LE NOUVEL URBANISME (Urbanismul nou) Ed. Vincent Fréal, Paris, 1948, 236 p., 232 fig. Bibl. C.D.C.A.S. — C-1540

Bardet, Gaston: PETIT GLOSAIRE DE L'URBANISME EN SIX LANGUES (Mic glosar de urbanism în şase limbi). Vincent Freal, Paris, 1948, 151 p. Bibl. C.D.C.A.S. — I-338

CÎTEVA PROBLEME ECONOMICE ALE URBANISMULUI CONTEMPORAN ÎN URSS «Vystavba a architektura» (R.S.C.S.), 1960, nr. 9—10, p. 5—6

DEUTSCHE BAUENZYKLOPÄDIE, 10 vol. (alcătuită din seturi de foi volante, care sînt completate periodic) (Deutsche Bauakademie, Berlin).

Dalloz, P.:SCHIŢA UNEI TEORII DE URBANISM PRACTIC, «Tehniques et architecture» (Franţa), 1961, nr. 4, p. 76—79

Dodi, Luigi: ELEMENTI DI URBANISTICA (Elemente de urbanism) C. Tamburini, Milano, 1953, 262 p., 346 fig. Bibl. C.D.C.A.S. — C-1540

Iasievici, V.: CELE DOUĂ TENDINŢE ALE ARHITECTURII CONTEMPORANE «Arhitectura S.S.S.R.» (U.R.S.S.) 1961, nr. 8, p. 55—56

Kamenski, V.: PRINCIPII NOI ÎN PRACTICA URBANISTICĂ «Arhitektura S.S.S.R.» (U.R.S.S.), 1960, nr. 11, p. 7—12. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.-C.D.C.A.S. «Arhitectură, urbanism şi gospodărie orăşenească», 1961, nr. 7, p. 339—343

Kucerenko, V.: UNELE PROBLEME PRIVIND CONSTRUCŢIA ORAŞELOR SOVIETICE «Pravda» (U.R.S.S.), 1960, nr. 153, 15 p. Tradus C.D.C.A.S. T-1827

Kucerenko, V.: VIITORUL ORAŞELOR NOASTRE «Stroitelnaia Gazeta» (U.R.S.S.), 1959, nr. 129, 16 p. Tradus C.D.C.A.S. T-1412

Lavedan, P.: HISTOIRE DE L'URBANISME (Istoria urbanismului) vol. I şi vol. 2. H. Laurens, Paris, 1952 şi 1959, 446 p. + 530 p. Bibl. C.D.C.A.S. — IV-409 şi IV-410

Le Corbusier: L'URBANISME DES TROIS ETABLISSEMENTS HUMAINS (Urbanismul a trei aşezări omeneşti) J. Petit-Paris 1959, 200 p. Bibl. C.D.C.A.S. — II-1213

Otto, Karl.: DIE STADT VON MORGEN (Oraşul de mîine) Mann, Berlin, 1959, 192 p. Bibl. C.D.C.A.S. C-1543

PLANOVO IZGAJDANNE NA NASELENITE MESTA-ZAKONI, UKAZI, POSTANOVLENIIA, RAZPORESDANIIA, PRAVILNITI, NAREDÎI, INSTRUKTII I DRUGHI (Proiectarea centrelor populate. Reguli de amplasare. Legi, decrete, instrucţiuni, dispoziţii, directive etc.). Nauka i Iskustovo, Sofia, 1961, 754 p. Bibl. C.D.C.A.S. — B-3553

PODGOTOVKA KADROV V OBLASTI GRADOSTROITELSTVA (Pregătirea cadrelor în domeniul construcţiei oraşelor) Gosstroiizdat, Moskva, 1960, 22 p. Bibl. C.D.C.A.S. B-3577

Pöete, Marcel: INTRODUZIONE ALL'URBANISTICA. LA CITTA ANTICA. Giuglio Einaudi, Paris, 1958, 417 p. 157 fig. Bibl. C.D.C.A.S. III-375

Rossi, A.: EXPERIENŢA ENGLEZĂ ŞI UNELE PROBLEME NOI DE URBANISM «Casabella continuita» (Italia) 1961, nr. 250, p. 13—14

Rossillion, Pierre: LES PLANS D'URBANISME (Planurile de urbanism) Berger-Levrault, Paris, 1960, 272 p., 18 fig. Bibl. C.D.C.A.S. II-1384

STÄDTEBAU — GESCHICHTE UND GEGENWART (Construcţia oraşelor — Istorie şi actualitate) Deutsche Bauakademie, Berlin, 1956, 378 p., 259 fig. Bibl. C.D.C.A.S. — IV. 535

STAVBA MEST A VESNIC-URBANISTICKA PRIRUCKA (Construcţia oraşelor şi satelor. Manual de urbanism), VUVA, Brno, 1957, 665 p., 340 fig. Bibl. C.D.C.A.S. C-1794

Tschierschky, S.: DESPRE METODELE REALISTE DE COLORARE ÎN URBANISM. Deutsche Architektur (RDG), 1961, nr. 1, 7 p. Tradus C.D.C.A.S.—T-3094

II. SISTEMATIZAREA INDUSTRIALĂ

Adler, L., Solomon, Z., Chiţulescu, T., Spiride C.: AMPLASAREA ŞI PROIECTAREA INDUSTRIILOR. Editura Tehnică, Bucureşti, 1962, 288 p., 151 fig.

DIRECŢII NOI ÎN PROIECTAREA CONSTRUCŢIILOR INDUSTRIALE ÎN U.R.S.S. «Vystavba a architectura» (R.S.C.S.) 1960, nr. 17, p. 21—23, 4 fig.

Iakovlev, V. E.: AMPLASAREA ÎNTREPRINDERILOR INDUSTRIALE ÎN ORAŞE. Trad. din l. rusă, Ed. tehnică, Bucureşti, 1954, 154 p.

Kurennoi, M. I.: SISTEMATIZAREA ŞI CONSTRUCŢIA COLONIILOR MUNCITOREŞTI. Goslitstroiizdat, Moskv, 1956, 109 p., 126 fig., Bibl. C.D.C.A.S. C-1199/a, b.

Nikolaev, I.: ORAŞUL ŞI UZINA (Cu privire la amplasarea zonelor industriale în oraşe) «Arhitectura S.S.S.R.», 1960, nr. 3, 11 p. Tradus C.D.C.A.S. T-2364

Recorbet, Ch. M.: AMPLASAREA INDUSTRIILOR ÎN ORAŞE. «Urbanisme» (Franţa) 1961, nr. 72, p. 61—64 3 fig.

SISTEMATIZAREA COMPLEXELOR INDUSTRIALE. Cercetare bibliografică. C.D.C.A.S. CB-112 1960, 13 p.

Solomon, Z.: CARACTERE SPECIFICE ALE ARHITECTURII INDUSTRIALE. Ed. Tehnică, Bucureşti, 1960 125 p., 109 fig. Bibl. C.D.C.A.S. — II-1354/a.b.

VOPROSI RAZMESCENIIA PROMISLENNÎH PREDPRIATII V GORODAH I PLANIROVKA GORODSKIH PROMÎSLENNÎH RAIONOV (Probleme de amplasare a întreprinderilor industriale în oraşe şi sistematizarea raioanelor industriale din oraşe). Gosstroiizdat, Moskva, 1960, 25 p. Bibl. C.D.C.A.S. B-3579

III. SISTEMATIZAREA AŞEZĂRILOR RURALE

Emelianov. I.: TREI CENTRE POPULATE MARI, ÎN LOCUL A 36 SATE MICI «Selskoe stroitelstvo» (U.R.S.S.) 1960, nr. 1, 4 p. Tradus C.D.C.A.S. T-2900

Giordani, Pier Luigi: I CONTADINI E L'URBANISTICA (Sistematizarea rurală). Edizioni Agricole, Bologna, 1958, 143 p. Bibl. C.D.C.A.S C-1717

INSTRUCŢIUNI PENTRU INTOCMIREA PROIECTELOR DE SISTEMATIZARE ŞI CONSTRUIRE A CENTRELOR POPULATE RURALE. Gosstroiizdat, Moskva, 1960 47 p., 4. tab.

Janda J.: CÎTEVA PROBLEME ALE RECONSTRUCŢIEI SOCIALISTE A SATULUI ŞI A CENTRELOR SĂTEŞTI «Arhitektura C.S.S.R.» (R.S.C.S.) 1961, nr. 2, p. 97—101. Tradus Uniunea Arhitecţilor nr. 891

Jmudski, D. şi Pavlovski A.: METODE DE SISTEMATIZARE A AŞEZĂRILOR RURALE. «Jilişcinoe stroitelstvo» (U.R.S.S.), 1960, nr. 6, 13 p., 7 fig. Tradus Uniunea Arhitecţilor nr. 727 C.D.C.A.S. T-2320

Kadlek, Alex. ş.a.: PRESTAVBA VENKOVSKYCH OBCI (Reconstrucţia satelor). VUVA, Praha, 1961, 630 p. 33 fig. Bibl. C.D.C.A.S. A-2841

Lipkin, P.: O NOUĂ ETAPĂ ÎN CONSTRUCŢIA AŞEZĂRILOR RURALE «Selskoe stroitelstvo» (U.R.S.S.) 1960, nr. 5, 3 p. Tradus C.D.C.A.S. T-3234

Moşcil, V.: PROBLEME ACTUALE ALE SISTEMATIZĂRII ŞI CONSTRUCŢIEI SATELOR «Stroitelstvo i arhitektura» (U.R.S.S.), 1960 nr. 3, 7 p. Tradus C.D.C.A.S T-1780

PRAKTIKA PLANIROVKI I ZASTROIKI SELSKIH NAŞELENNÎH MEST RSFSR Gosstroiizdat, Moskva, 1960, 50 p., 13 fig. Bibl. C.D.C.A.S. B-3611

PRAKTIKA PLANIROVKI I ZASTROIKI SELSKIH NASELENNÎH MEST V LATVIISKOI SSR (Practica sistematizării şi construirii centrelor populate rurale în R.S.S.-Letonă) Gosstroiizdat, Moskva, 1960, 24 p., 8 fig. Bibl. C.D.C.A.S. B-3605

SISTEMATIZĂRI RURALE. CERCETARE BIBLIOGRAFICĂ — C.D.C.A.S. CB-92, 1960, 10 p.

Steinberg, A. şi Sicevski, A.: AŞEZAREA RURALĂ ÎN VIITORUL APROPIAT «Stroitelstvo i arhitecktura» (U.R.S.S.), 1960, nr. 9, 9 p., 7 fig. Tradus C.D.C.A.S. — T-2228

IV. SISTEMATIZAREA TERITORIALĂ

Abercrombie, Patrick: TOWN AND COUNTRY PLANNING (Proiectarea oraşelor şi regiunilor) Oxford-London, 1959, 291 p. 37 fig. Bibl. C.D.C.A.S. I-525

Flouquet, P. L.: LITORARUL ROMÎNESC AL MĂRII NEGRE (DE LA MANGALIA LA MAMAIA). «La Maison» (Belgia), 1961, nr. 10, 5 p. Trad. C.D.C.A.S T-3334

LA PLANIFICAZIONE REGIONALE (Sistematizarea regională), INU Venezia, 1953, 521 p. Bibl. C.D.C.A.S C-1534

Matteev, S.: IMPRESII ASUPRA CONSTRUCŢIEI STAŢIUNILOR DE ODIHNĂ DIN ROMÎNIA. «Arhitektura» (RPB) 1961, nr. 4—5, 4 p., 4 fig. Tradus C.D.C.A.S. T-3333

Küttner, Ludwig: ZUR GEBIETS — STADT — UND DORFPLANUNG (Cu privire la sistematizarea regiunilor oraşelor şi satelor), Verlag Technik, Berlin, 1958. 400 p. Biblioteca centrală de stat XXX II-46475

OPÎT PROEKTIROVANIIA I REALIZAŢII SHEM RAIONNOI PLANIROVKI V UKRAINSKOI SSR. (Experienţa de proiectare şi de realizare a schiţelor de sistematizare teritorială în R.S.S.U.). Gosstroiizdat, Moskva 1960, 35 p. Bibl. C.D.C.A.S. B-3576

ORGANIZAŢII I PLANIROVKA MEST MASSOVOGO OTDÎHA TRUDIASCIIHSIA LENINGRADA (Organizarea şi sistematizarea localităţilor de odihnă destinate oamenilor muncii din Leningrad). Gosstroiizdat Moskva, 1960, 16 p. Bibl. C.D.C.A.S. — B-3572.

PLANIROVKA I ZASTROIKA MEST MASSOVOGO OTDÎHA TRUDIASCIIHSIA V UKRAINSKOI SSR. (Sistematizarea şi constrirea localităţilor de odihnă în RSS Ucraineană) Gosstroiizdat, Moskva, 1960, 20 p Bibl. C.D.C.A.S. — B-3571

Plotnikov, I.: SISTEMATIZAREA RAIONULUI AGRICOL RUZKI DIN REGIUNEA MOSCOVEI. Selskoe stroitelstvo (U.R.S.S.), 1960, nr. 6, 3 p. Tradus C.D.C.A.S. T—2951

PRINCIPIILE DE BAZĂ ALE ELABORĂRII SCHEMELOR DE SISTEMATIZARE TERITORIALĂ A RAIOANELOR AGRICOLE. Consfătuirea unională pentru construcţia oraşelor. Gosstroiizdat, Moskva, 1960, 39 p., 5 fig. Tradus C.D.C.A.S. T — 2529

PROBLEMELE SISTEMATIZĂRII REGIONALE ÎN POLONIA. Vystavba a architektura (R.S.C.S.), 1960, nr. 7, p. 12—14

REGIONAL PLANNING (Sistematizări teritoriale) United Nations, New York, 1959, 220 p. Bibl. C.D.C.A.S. D — 3448

Umlauf, J.:WESEN UND ORGANIZATION DER LANDESPLANUNG (Esenţa şi organizarea sistematizării teritoriale). R. Bacht, Essen, 1958, 256 p. Bibl. C.D.C.A.S. II — 738

V. CONSTRUCŢIA ŞI SISTEMATIZAREA ORAŞELOR

Bucearova, N.: DIN PRACTICA CONSTRUCŢIILOR DE ARTERE MAGISTRALE. «Arhitektura S.S.S.R.» (U.R.S.S.), 1961, nr. 11, p. 21—25

Bucearova, N.: UNELE PROBLEME ÎN LEGĂTURĂ CU CONSTRUCŢIILE DE PE MAGISTRALE. «Stroitelstvo i arhitektura Moskvî» (U.R.S.S.), 1961, nr. 8, p. 22—24

Chabot, G.: LES VILLES (Oraşele), Ed. 3-a. A. Colin, Paris, 1958, 234 p. Bibl. C.D.C.A.S. I — 628

DER MENSCH IN DER GROSSSTADT (Omul în metropolă) Alfred Kröner, Stuttgart, 1960, 132 p. Bibl. C.D.C.A.S. A — 2807

George, Pierre: LA VILLE. LE FAIT URBAIN A TRAVERS LE MONDE. (Oraşul. Fenomenul urban în lume), Paris, Presses Universitaires de France. 1952, 400 p. Biblioteca centrală de stat — III — 22433

Gerö, L.: PROBLEME LEGATE DE ANSAMBLURILE DE MONUMENTE ISTORICE ŞI DE RESTAURAREA LOR ÎN CADRUL ORAŞELOR. «Müemlékvédelem» (R.P.U.), 1961, nr. 1,15 p. Tradus C.D.C.A.S. T — 2911

Gisske, E.: PLAN DE RECONSTRUCŢIE AL CENTRULUI ORAŞULUI BERLIN «Deutsche Architektur» (R.D.G.), 1961, nr. 8, p. 411—416

Gojnea, Aurelia: PROIECTAREA ŞI SISTEMATIZAREA ORAŞELOR. «Paza contra incendiilor» (R.P.R.) 1961, nr. 10, p. 8—9, 2 fig.

GRADOSTROITELNÎE PROBLEMÎ RAZVITIA LENINGRADA. (Probleme de construcţie şi dezvoltare ale oraşului Leningrad). Gosstroiizdat, Leningrad, 1960, 158 p. Bibl. C.D.C.A.S. — C — 1763.

GRADOSTROITELSTVO V UKRAINSKOI SSR. (Construcţia oraşelor în R.S.S. Ucraineană) Gosstroiizdat, Moskva 1960, 51 p. Bibl. C.D.C.A.S. — B — 3582

Gradov, F.: ETAPELE DEZVOLTĂRII SISTEMELOR DE DISTRIBUIRE COLECTIVĂ A POPULAŢIEI ÎN ORAŞE. «Arhitektura S.S.S.R.» (U.R.S.S.), 1961, nr. 6, p. 36—45. Tradus Uniunea Arhitecţilor nr. T 873.

HOYERSWERDA — AL DOILEA ORAŞ SOCIALIST DIN R.D.G. Vystavba a architektura (R.S.C.S.) 1961, nr. 1, p. 15—24

LES PLANS LE CORBUSIER DE PARIS (Proiecte de sistematizare a Parisului elaborate de Le Corbusier). Les Editions du Minuit, Paris, 1960, 228 p. Bibl. C.D.C.A.S. B — 3339

Levcenko, I. P.: SISTEMATIZAREA ORAŞELOR. Trad. din l. rusă. Ed. tehnică, Bucureşti, 1954, 120 p., Bibl. centrală de stat III—301.

Nauke, M. O.: PRIGORODNAIA ZONA BALŞOGO GORODA (Zona preorăşenească a marilor oraşe). Gosstroiizdat, Moskva, 1960, 169 p., 80 fig. Bibl. C.D.C.A.S. — II — 1329

Novotny, J.: CONCURS PRIVITOR LA SISTEMATIZAREA ORAŞULUI PRAGA «Architektura C.S.S.R.» (R.S.C.S.), 1961, nr. 3, p. 149—163

O RAZMESCENII I JILISCINOGO KULTURNO-BÎTOVOGO I KOMUNALNOGO STROITELSTVO. (Despre amplasarea locuinţelor, clădirilor social-culturale şi comunale) Gosstroiizdat, Moskva, 1960, 32 p. Bibl. C.D.C.A.S. — B — 3585

ORGANIZAŢIIA KULTURNO-BITOVOGO OBSLUJIVANIA GORODSKOGO NASELENIA (Organizarea deservirii social-culturale a populaţiei orăşeneşti) Gosstroiizdat, Moskva, 1960, 25 p., Bibl. C.D.C.A.S. — B 3587

OSOSTOIANII I ZADACIAH PROEKTIROVANIIA GORODOV I VNEDRENII PROGRESSIVNÎH PRIEMOV PLANIROVKI NASELEN NÎH MEST. (Situaţia şi sarcinile proiectării oraşelor şi introducerea metodelor înaintate de sistematizare a centrelor populate). Gosstroiizdat, Moskva, 1960, 87 p. Bibl. — B — 3555

Ostertag, F.: FARSTA, UN NOU ORAŞ SATELIT AL STOCKHOLMULUI. Schweizerische Bauzeitung (Elveţia), 1961, nr. 14, p. 213—219, 15 fig.

Quirielle, Louis: LES NOUVEAUX ENSEMBLES IMMOBILIERS (Noile ansambluri de clădiri) Berger-Levrault, Paris, 1960, 288 p. Bibl. C.D.C.A.S. — B — 3291

PRAKTIKA PLANIROVKI I ZASTROIKI PRIGORODNOI ZONÎ NA PRIMERE LENINGRADA. (Din experienţa sistematizării şi construcţiei zonei suburbane a Leningradului). Gosstroiizdat, Moskva, 1960, 23 p. Bibl. C.D.C.A.S. B—3578

PROIECT PENTRU UN PLAN DE SISTEMATIZARE AL ORAŞULUI TOKIO. «L'Arhitecture d'aujourd'hui» (Franţa) 1961, nr. 98 (oct-nov), p. 50—59.

PROIECTUL EXPERIMENTAL PENTRU ORLINA, NOUL ORAŞ SATELIT AL LENINGRADULUI. «Vystavba a architektura» (R.S.C.S.), 1961, nr. 8, p. 9—11,3 fig.

Promîslov, V.: PROBLEMA ORAŞELOR MICI ŞI MIJLOCII «Pravda» (U.R.S.S.), 1961, 4. p. Tradus C.D.C.A.S. T—3134

RECONSTRUCŢIA ORAŞELOR. Cercetare bibliografică — C.D.C.A.S. CB—135 1960, 9 p.

REKOMANDAŢII PO RAZMESCIENII V GORODAH JILISCINOGO KULTURNO-BÎTOVOGO I KOMMUNALNOGO STROITELSTVA NA 1959—1965 g. (Recomandări privitoare la amplasarea în oraşe a construcţiilor de locuit, social-culturale şi comunale pentru anii 1959—1965). Gosstroiizdat, Moskva, 1960, 195 p. Bibl. C.D.C.A.S. B—3586

Robson, A. W.: GREAT CITIES OF THE WORLD (Marile oraşe ale lumii) G. Allen, London, 1957, 814 p., 88 fig. Bibl. C.D.C.A.S. — III—513 Bibl. U.A. E 1/14

Bodwin, Lloyd: THE BRITISH NEW TOWN POLITY. (Noua politică de construire a oraşelor în Anglia), Harward, Cambridge, 1959, 252 p., 30 fig. Bibl. C. D. C. A. S. III—508

Schmidt, Hans: DE LA PROIECTUL TIP LA CONSTRUCŢIA ORAŞELOR. « Deutsche Architektur » (R.D.G.) 1960, nr. 4, 19 p., 12 fig. Tradus Uniunea Arhitecţilor nr. T 638 C.D.C.A.S. — 2321

Seidensticker, W.: UMBAU DER STÄDTE. (Transformarea oraşelor) Vulkan, Berlin, 1959, 106 p., 66 fig. Bibl. C.D.C.A.S. C—1551

Semrad, Stanislav, Skrivan E.: REORGANIZAREA URBANISTICĂ A STOCKHOLMULUI. « Arhitektura C.S.R. » (R.S.C.S.), 1958, nr. 2, 13 p. Tradus C.D.C.A.S. T—464

SISTEMATIZAREA CENTRELOR MICI ŞI MIJLOCII. Sinteză documentară C.D.C.A.S. S—53 1960, 33 p. 44 fig.

Skvarikov, V.: CONSTRUCŢIA ORAŞELOR ÎN U.R.S.S. ŞI ŢĂRILE DE DEMOCRAŢIE POPULARĂ. « Arhitectura S.S.S.R. » (U.R.S.S.), 1958, nr. 6, 43 p. Tradus C.D.C.A.S. T—2397.

Tonev, Liuben: GRADOUSTROISTVENI TEHNIKO-IKONOMICIESKI, POKAZATELI I NORMI ZA GOLEMITE GRADOVE V BÎLGARIIA. (Indicii tehnico-economici ai construcţiilor şi norme pentru oraşele mari din Bulgaria). Izdanie na Bîlgarskata Akademiia na Naukite, Sofia — 1959. Bibl. C.D.C.A.S. C—1754.

Vlasova, A. V.: ZASTROIKA GORODOV DALNEISEI INDUSTRIALIZATII STROITELSTVA (Construcţia oraşelor în condiţiile industrializării crescînde a construcţiilor), Gosstroiizdat, Moskva, 1960, 73 p. Bibl. C.D.C.A.S. B—3568

Webster, D. H.: URBAN PLANNING AND MUNICIPAL PUBLIC POLITY. (Sistematizarea oraşelor şi politica edilitară). Harper, NewYork, 1958, 572 p. Bibl. C.D.C.A.S. — II—884

Wolff, Josef: ZEITFRAGEN DES STÄDTEBAUES. (Probleme actuale ale construirii oraşelor). Callwey, München, 1955, 120 p. Bibl. C.D.C.A.S. B—3381.

Zakov, I. şi Kalahov, I.: CU PRIVIRE LA PLANURILE GENERALE ALE ORAŞELOR MICI ŞI MIJLOCII. « Architectura S.S.S.R. » (U.R.S.S.) 1960, nr. 3.

ZASTROIKA SOVETSKIH GORODOV (Construirea oraşelor sovietice). Gosstroiizdat, Moskva, 1957, 180 p. Bibl. C.D.C.A.S. IV—157

Zucker, Paul: TOWN AND SQUARE (Oraşe şi pieţe). Columbia University Press, NewYork, 1959, 287 p. 55 fig. Bibl. C.D.C.A.S. — C. 1773

VI. RAIOANE, MICRORAIOANE ŞI CVARTALE ORĂŞENEŞTI

AL 9-LEA CVARTAL DIN NOVÎE CEREMUŞKI. Gosstroiizdat, Moskva, 1960, 24 p.

Baranski, A.: CÎTEVA PROBLEME LEGATE DE FORMAREA MICRORAIOANELOR DE LOCUINŢE. « Arhitektura S.S.S.R. » (U.R.S.S.), 1960, nr. 7, p. 27—29, Tradus în Caiet Selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S. « Arhitectură, urbanism şi gospodărie orăşenească » 1961, nr. 7, p. 323—325. Bibl. U.A. — T. 758

Fomin, I.: COMPLEXE ARHITECTONICE DE SISTEMATIZARE ÎN CONSTRUCŢIA DE LOCUINŢE. « Arhitectura S.S.S.R. » (U.R.S.S.), 1961, nr. 7, p. 21—27. Tradus Uniunea Arhitecţilor, nr. T 896

Juralev, A. M. şi Fedorov M. V.: MICRORAIONUL ŞI VIAŢA NOUĂ « Nauka i jizni » (U.R.S.S.) nr. 9/1960. Trad. C.D.C.A.S. T—2421

Kamenski, N. V.: MICRORAIONUL COMAZINO DE LÎNGA MILANO « Stroitelstvo i arhitektura Leningrada » (U.R.S.S.), 1961, nr. 6, p. 34—35, 5 fig.

MICRORAION EXPERIMENTAL LA KRAMATORSK. « Stroitelstvo » (U.R.S.S.), 1961, nr. 7, p. 7—9, 5 fig.

Naumov, A. I. şi Masorskaia A. V.: CĂILE COMPOZIŢIEI ARHITECTONICE ŞI URBANISTICE ALE NOILOR RAIOANE DE LOCUIT DIN LENINGRAD. « Stroitelstvo i Arhitektura Leningrada » (U.R.S.S.) 1961, nr. 5, p. 2—7. Tradus Uniunea Arhitecţilor nr. T 889

Ostrowski, W.: CONCURS DE SISTEMATIZARE PENTRU CARTIERUL BRODNO DIN VARŞOVIA. « Arhitectura » (R.P.P.) 1961, nr. 9, p. 341—347

PRIMERÎ RESENII PLANIROVKI, ZASTROIKI I BLAGOUSTROISTVA MIKRORAIONOV. PLANIROVKA I ZASTROIKA. Albom 1. (Exemple de soluţionare, proiectare, construcţie şi amenajare a microraioanelor, Proiectare şi construcţii. Albumul 1). Gosstroiizdat, Moskva, 1961, 82 p., 75 fig.

RECOMANDĂRI CU PRIVIRE LA SISTEMATIZARE ŞI LA REGIMUL DE CONSTRUCŢII ÎN RAIOANELE ŞI MICRORAIOANELE DE LOCUIT. « Informationnie soobşcenia » (C.A.E.R.), 1960, nr. 4, 12 p. Tradus C.D.C.A.S. T—3348

Şkva-ikov V.ş.a.: PRINCIPII ÎNAINTATE DE SISTEMATIZARE ŞI CONSTRUIRE A RAIOANELOR ŞI MICRORAIOANELOR DE LOCUINŢE. « Arhitektura S.S.S.R. » (U.R.S.S.) 1961, nr. 1, p. 1—9, 10 fig. Tradus în Caiet Selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S. « Arhitectură, urbanism şi gospodărie orăşenească » 1961, nr. 10, p. 475—484

SOLUŢII DE SISTEMATIZARE PENTRU PĂRŢI DE ORAŞE (cvartale, complexe de clădiri, cartiere etc.) Sinteză documentară C.D.C.A.S. S—45 1960, 12 p., 18 fig.

Ternovskaia, N.: TEORIA CVARTALULUI « Deutsche Architektur » (R.D.G.), 1960, nr. 10, p. 554—561, 15 fig. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S. « Arhitectură, urbanism şi gospodărie orăşenească », 1961, nr. 4, p. 195—206

Vavirovski, N. şi Kaluga V.: CLĂDIRI PUBLICE ÎN MICRORAIOANE « Arhitektura S.S.S.R. » (U.R.S.S.), 1961, nr. 4, p. 9—16. Tradus Uniunea Arhitecţilor.

Volodin, P. A. ş.a.: NOVÎE RAIONÎ MOSKVÎ (Noile raioane ale Moscovei) Gosstroiizdat, Moskva, 1960, 286 p., Bibl. C.D.C.A.S. — II—1326

Voskresenski, B. şi Boltinov A.: UN RAION CU CONSTRUCŢII NOI. « Stroitelstvo i arhitektura Moskvî » (U.R.S.S.), 1961, nr. 11, p. 12—14, 5 fig.

Zaslavski, A., Kontonovici I.: CONCURS PENTRU UN RAION EXPERIMENTAL DE LOCUINŢE LA MOSCOVA. « Arhitectura S.S.S.R. » (U.R.S.S.) 1960, nr. 10, p. 37—51, 11 fig. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S., « Arhitectură, urbanism şi gospodărie orăşenească » 1961, nr. 4, p. 535—545

Zaharina, N. N.: NOUTĂŢI ÎN SISTEMATIZAREA CVARTALELOR DE LOCUIT. « Stroitelstvo i arhitektura Leningrada » (U.R.S.S.), 1960, nr. 3. Tradus C.D.C.A.S. T—2051

Zareţki, B.ş.a.: CU PRIVIRE LA STRUCTURA RAIONULUI DE LOCUIT « Arhitektura S.S.S.R. » (U.R.S.S.) 1961, nr. 3, 10 p., 11 fig. Tradus C.D.C.A.S. T—2842

ZAISTROIKA JILÎH MICRORAIONOV (Construcţia microraioanelor de locuit). Gosstroiizdat, Moskva, 1959, 163 p., 230 fig. — Bibl. C.D.C.A.S. IV—656

Zinoviev, P. şi Etcin E.: NOUL RAION NAGATINO DIN MOSCOVA « Stroitelstvo i arhitektura Moskvî » (U.R.S.S.) 1961, nr. 12, p. 18—19, 3 fig.

VII. CENTRELE LOCALITĂŢILOR URBANE

AMENAJAREA CENTRULUI ORAŞULUI BELGRAD « Arhitectura urbanizam » (R.P.F.I.) 1960, nr. 2, p. 3—12.

CONCURS DE IDEI PENTRU RECONSTRUCŢIA SOCIALISTĂ A CENTRULUI ORAŞULUI BERLIN « Vystavba a architektura » (R.S.C.S.), 1960, nr. 9—10, p. 10—13, 4 fig.

Evstratov, N. F.: RECONSTRUCŢIA CENTRULUI ORAŞULUI MOSCOVA « Gorodskoe hozeaistvo Moskvî » (U.R.S.S.), 1960, nr. 3, p. 12—15, 1 fig. Tradus în Caiet selectiv I.D.T.—C.D.C.A.S. « Arhitectură, urbanism şi gospodărie orăşenească » 1961, nr. 2, p. 86—89

Kamenov, N.: CENTRELE URBANE ALE MARILOR ORAŞE « Arhitektura » (R.P.B.), 1960, nr. 8—9, p. 9—12

Piccinato, G. şi Tafuri, N.: PLANUL DE SISTEMATIZARE A CENTRULUI ORAŞULUI HELSINKI. « Urbanistica » (Italia), 1961, nr. 33, aprilie, p. 98—104

Stanev, St.: PROBLEMA CENTRULUI URBAN ÎN ORAŞELE MIJLOCII DIN BULGARIA. « Arhitektura » (R.P.B.) 1960, nr. 8—9, p. 13—20

Stanislavski A. I.: PLANIROVKA I ZASTROIKA ŢENTROV MALÎH GORODOV (Sistematizarea şi construcţia centrelor oraşelor mici. Gosstroiizdat U.R.S.S., Kiev, 1960, 142 p., 82 fig. Bibl. C.D.C.A.S. B—3418

VIII. AMENAJAREA SPAŢIILOR LIBERE. SPAŢII VERZI

ARHITECTURA SPAŢIILOR VERZI. Ed. Tehnică, Bucureşti, 1953, 220 p.

Butler, D. George: RECREATION AREAS, THEIR DESIGN AND EQUIPMENT. (Spaţii pentru recreere. Proiectarea şi înzestrarea lor). The Ronald Press, New York, 1958, 174 p., 170 fig. Bibl. C.D.C.A.S. D-3540.

Cerkasov, M. I.: KOMPOZIŢII ZELENIH NASAJDENII. (Compoziţia zonelor verzi). Moskva, 1960, 344 p. Bibl. C.D.C.A.S. D—3462

FREIFLÄCHEN IN STÄDTEN (Spaţiile libere în oraşe) Deutsche Bauakademie, Berlin, 1960, 62 p., 25 fig. Bibl. C.D.C.A.S. D—3510

Halprin, L.: POMII ORAŞULUI « Architectural forum » (S.U.A.) 1961, nr. 4 (oct.), p. 134—139, 13 fig.

LE GRAND LIVRE DES JARDINS (Marea carte a grădinilor.) Hachette, Paris, 1959, 287 p. Bibl. C.D.C.A.S. D—3753

Marcus, R.: PARCURI ŞI GRĂDINI ÎN ROMÎNIA, Ed. Tehnică, Bucureşti, 1958, 315 p., 280 fig. Bibl. C.D.C.A.S. III—47/a—c. Bibl. U.A. D III 38

Masinski, L.: ROLUL SPAŢIILOR VERZI ÎN DEZVOLTAREA CONTINUĂ ŞI AMENAJAREA ORAŞELOR. « Arhitektura S.S.S.R. » (U.R.S.S.) 1960, nr. 3, 11 p. Tradus C.D.C.A.S.

Mumfordt, L.L.: FUNCŢIUNEA SOCIALĂ A SPAŢIULUI LIBER. « Baumeister » (R.F.G.), 1961, nr. 4, p. 322—328. Tradus Uniunea Arhitecţilor nr. T 883

ORGANIZAŢIA SPAŢIILOR PLANTATE. Cercetare bibliografică C.D.C.A.S. CB—102, 1960, 6 p.

Petrov, I. M.: SISTEME NOI PENTRU ÎNFRUMUSEŢAREA ORAŞELOR PRIN ORGANIZAREA SPAŢIILOR VERZI. « Gorodskoe hozeaistvo Moskvî » (U.R.S.S.) 1960, nr. 3, 12 p. Tradus C.D.C.A.S. T—1696

REZOLVAREA SPAŢIILOR VERZI DINTRE BLOCURI « Habiter » (Belgia), 1961, septembrie, p. 317—324.

Shepheard, P.: GRÜNE ARCHITEKTUR — NEUE GÄRTEN AUS NEUN LÄNDERN (Arhitectura verde — Grădini noi din nouă ţări) Ullstein, Berlin, 1959, 140 p. Bibl. C.D.C.A.S. IV—573

SOSTOIANIE I SOVREMENNÎE TREBOVANIIA K OZELENENIU GORODOV (Starea actuală şi cerinţele actuale faţă de plantarea zonelor verzi în oraşe) Gosstroiizdat, Moskva, 1960, 27 p. Bibl. C.D.C.A.S. B—3568

IX. LUCRĂRI EDILITARE

Blaszczyk, Waclaw.: PROJECTOWANIE SIECI KANALIZACYNICH (Proiectarea reţelelor de canalizare) Arkady, Warszawa, 1960, 247 p. Bibl. C.D.C.A.S. C—1828

Glen, H. ş.a.: INCINERATOR PENTRU GUNOAIE. « Public Works » (S.U.A.) 1961 (sept), p. 109—112, 3 fig.

Ilina, Steliana: EDILITATE. Manual pentru elevii şcolilor tehnice de arhitectură şi construcţia oraşelor. E.S.P.D. Bucureşti, 1961, 160 p.

INSTRUCŢIUNI CU PRIVIRE LA PROIECTAREA REŢELELOR ELECTRICE URBANE. Biulleten stroitelnoi tehniki (U.R.S.S.) 1961, nr. 9, p. 3

Karagodina, I. şi Osipov G.: CU PRIVIRE LA ZGOMOTUL EXTERIOR ŞI LA SISTEMATIZAREA CVARTALELOR DE LOCUIT. « Arhitektura i stroitelstvo Moskvî » (U.R.S.S.), 1958, nr. 6. Tradus C.D.C.A.S. T—384.

Krevets, G.: CEL DE AL V-LEA CONGRES INTERNAŢIONAL PENTRU PROBLEMELE ALIMENTĂRII CU APĂ — Berlin, 29 mai — 3 iunie 1961. « Gas, Wasser, Wärme » (Austria), 1961, nr. 8, p. 166—169.

Kurasova, S. V.: BLAGOUSTROISTVO OZELENIE I ULUCISENIE SANITARNOGO SOSTOIANIA GORODOV. (Amenajarea zonelor verzi şi îmbunătăţirea stării sanitare a oraşelor). Gosstroiizdat, Moskva, 1960, 44 p. Bibl. C.D.C.A.S. B—3556

MEDIZIN UND STÄDTEBAU (Medicina şi construcţia oraşelor) Editat de Paul Vogler şi E. Kuhn. 2 vol. (700 p + 727 p), München, Berlin, Wien, 1957. Biblioteca centrală de Stat IV 9833

Schrag, Eduard: ORGANIZAREA EVACUĂRII GUNOAIELOR ŞI INSTALAŢIILE RESPECTIVE « Baumeister » (R.F.G.) nr. 11, 17 p., 3 fig. Tradus C.D.C.A.S. T—3305

SIMPLIFICAREA SCHEMELOR ŞI APARATAJULUI UTILIZATE ÎN REŢELELE ELECTRICE URBANE. I.D.T., Iito, Bucureşti, 1961, 94 p.

Stramentov, A. E.: INJENERNÎE VOPROSI PLANIROVKI GORODOV (Probleme inginereşti în sistematizarea oraşelor). Ed. II-a, completată. Gosstroiizdat, Moskva, 1959, 424 p. 261 fig. Bibl. C.D.C.A.S. II—978

TRATAREA ŞI EVACUAREA GUNOAIELOR MENAJERE « Techniques et sciences municipales » (Franţa), 1961, nr. 12, p. 417—424, 9 fig.

X. ÎNSORIRE ŞI ILUMINAT

Abai, C.: CÎTEVA PROBLEME ACTUALE ÎN LEGĂTURĂ CU ILUMINATUL PUBLIC AL BUDAPESTEI. « Magyar Epitőmüveszet » (R.P.U.), 1960, nr. 6, 8 p., 31 fig. Tradus C.D.C.A.S. T—2579

Breuer, M.: SUN AND SHADOW (Soare şi umbră) Longmans, London, 1956, 205 p. Bibl. C.D.C.A.S. IV—526

Elenbaas, W. ş.a.: ÉCLAIRAGE FLUORESCENT (Iluminatul fluorescent) Dunod, Paris, 1951, 266 p., 178 fig. Bibl. C.D.C.A.S. II—779

ISSLEDOVANIIA PO STROITELNOI SVETOTEHNIKE. Sbornik. (Cercetări cu privire la tehnica iluminatului în construcţii. Culegere). Gosstroiizdat, Moskva, 1959, 84 p. Bibl. C.D.C.A.S. II—783

Köhler, Walter: LICHTARCHITEKTUR. LICHT UND FARBE ALS RAUMGESTALTENDE ELEMENTE. (Lumină şi arhitectură. Lumina şi culoarea ca elemente de compoziţie) Bauwelt, Berlin, 1956, 232 p. Bibl. C.D.C.A.S. C—1232

Knorring, G. M.: PROIECTAREA ILUMINATULUI ELECTRIC, Moskva, 1950, Tradus I.D.T., Bucureşti 1954, 442 p., 194 fig., 64 tab. Bibl. C.D.C.A.S. D—1395

Lauro, Gustav: TEHNICA DELLA ILLUMINAZIONE (Tehnica iluminatului) Görlich, Editore, Milano, 1949, 103 p., 58 fig. Bibl. C.D.C.A.S. III—474

Leblanc, M., Dourcon, J.: L'ÉCLAIRAGE ET L'INSTALLATION ÉLECTRIQUE DANS LE BATÎMENT (Iluminatul şi instalaţia electrică în clădiri). Eyrolles, Paris, 1958, 399 p. Bibl. C.D.C.A.S. II—628

Morati, L.: O STRADĂ EXPERIMENTALĂ PENTRU ILUMINATUL PUBLIC, « L'Installatore italiano » (Italia) 1961, nr. 3, p. 101—103

Nell, W. ş.a.: BELEUCHTUNGSTECHNIK MIT LEUCHTSTOFFLAMPEN UND LEUCHTRÖHREN (Iluminatul cu lămpi şi tuburi fluorescente). Leipzig, 1952, 157 p., 104 fig. Bibl. C.D.C.A.S. II—696

Ostrovski, M. A.: NOMENCLATORUL ŞI SERIILE DIMENSIONALE ALE CORPURILOR DE ILUMINAT DESTINATE ILUMINATULUI STRĂZILOR ŞI PIEŢELOR DIN ORAŞE ŞI CENTRE MUNCITOREŞTI. « Svetotehnika » (U.R.S.S.), 1961, nr. 9, p. 1—4.

PROBLEME DE ILUMINAT. « Light and lighting » (Anglia) 1961, nr. 1, p. 5. . .21 şi nr. 4, p. 93. . .122

Roger, J.: CONFERINŢA ANUALĂ A ASOCIAŢIEI PENTRU ILUMINATUL PUBLIC. « Revue générale des routes et des aérodromes » (Franţa), 1961, nr. 351 (aprilie), p. 89—94, 8 fig.

TEHNICA ILUMINATULUI « Svetotehnika » (U.R.S.S.) 1961, nr. 4, p. 1. . . 31 şi nr. 5, p. 1. . .32

THE LIGHTING HANDBOOK (Manualul iluminatului). Ed. 3-a I.E.S. New York, 1959, 800 p. Bibl. C.D.C.A.S. II—1260

Twarowski, Mieczyslaw: SLONCE W ARCHITEKTURZE (Soarele în arhitectură) Arkady, Warszawa, 1960, 253 p., 443 fig. Bibl. C.D.C.A.S. III—495

Völckers, O. ş.a.: LICHT UND SONNE IM WOHNUNGSBAU (Lumina şi soarele în construcţia locuinţelor). Stuttgart, 1955, 51 p., 56 fig., 16 tab. Bibl. C.D.C.A.S. IV—468

XI. CIRCULAŢIA ŞI TRANSPORTUL ÎN ORAŞE

Brunner, H. Karl: STÄDTEBAU UND SCHNELLVERKEHR (Urbanismul şi transportul rapid). Springer, Wien, 1955, 190 p., 137 fig. Bibl. C.D.C.A.S. D—3419.

Elkouby, J.: PROBLEME DE CIRCULAŢIE ÎN LEGĂTURĂ CU NOILE ANSAMBLURI DE LOCUINŢE. « Urbanisme » (Franţa) 1961, nr. 72, p. 57—60, 4 fig.

Ferrara, Reno: PROBLEMI E PROSPETTIVE DEI TRANSPORTI URBANI IN EUROPA (Probleme şi perspective ale transportului urban în Europa) Nuova Mercurio, Milano, 1959, 319 p. Bibl. C.D.C.A.S. B—3390

Golubev, G.: TRECERILE PENTRU PIETONI DEASUPRA MAGISTRALELOR ŞI AMENAJAREA PIEŢELOR. « Arhitektura S.S.S.R. » (U.R.S.S.) 1961, nr. 9, p. 39—42.

Pavlicek, M.: ÎMBUNĂTĂŢIREA ORGANIZĂRII TRANSPORTULUI ÎN ORAŞELE CEHOSLOVACE. « Arhitektura C.SS.R. » (R.S.C.S.) 1960, nr. 6, 11 p. Tradus C.D.C.A.S. T—2340.

Pavlicek, M.: ZLEPSOVANI DOPRAVONIHO VYBAVENI CESKOSLOVENSKYCH MEST (Perfecţionarea transportului în oraşele cehoslovace) VUVA, Praha, 1960, 130 p. 80 fig. Bibl. C.D.C.A.S. B—3160.

Petrovski, V.: TRANSPORTUL ÎN COMUN PE MONOŞINĂ ÎN ORAŞE « Arhitektura S.S.S.R. » (U.R.S.S.), 1960, nr. 7, 5 p., 2 fig. Tradus C.D.C.A.S. T—3336

Spranger, Eduard: VERKEHRSEINRICHTUNGEN UND ANLAGEN IM WOHNKOMPLEX (Amenajări şi instalaţii de transport în microraionul de locuinţe). Deutsche Bauakademie, Berlin, 1960, 58 p., 35 fig. Bibl. C.D.C.A.S. D—3574

Stramentov, A. E.: ORAŞUL ŞI MIJLOACELE SALE DE TRANSPORT. « Stroitelnaia gazeta » (U.R.S.S.), 1960, nr. 44, 8 p. Tradus C.D.C.A.S. T—1633

Stramentov, A. E. ş.a.: ORGANIZAŢIA CIRCULAŢIEI ÎN ORAŞE « Gorodskoe hozeaistvo Moskvî » (U.R.S.S.) 1961, nr. 10, p. 40—44, 10 fig.

Szermar, B.: PROBLEMA NODURILOR DE CIRCULAŢIE (Încrucişări de artere). « Miasto » (R.P.P.), 1955, nr. 1, 26 p. Tradus C.S.A.C. Dos. — 1963/a.b.

Thor, V.: CONCURS PENTRU ORGANIZAREA CIRCULAŢIEI ÎN CENTRUL ORAŞULUI PRAGA. « Arhitektura C.S.S.R. » (R.S.C.S.), 1961, nr. 3, p. 164—168, 8 fig.

TRANSPORT I PLANIROVKA GORODOV (Transportul şi sistematizarea oraşelor). Trad. din l. germană. Gosstroiizdat, Moskva, 1960, 315 p., 100 fig. Bibl. C.D.C.A.S. B—3366

VOPROSÎ GORODSKOGO DVIJENIA I TRANSPORTA V PLANIROVKA I ZASTROIKA GORODOV (Problemele de circulaţie şi de transport în sistematizarea şi construcţia oraşelor). Gosstroiizdat, Moskva, 1960, Bibl. C.D.C.A.S. B—3583.

Westmeyer, Rudolf: STADTSTRASSENBAU (Construcţia străzilor), Westermann, Braunschweig, 1956, 244 p., 341 fig., 30 tabl. Bibl. C.D.C.A.S. C—1548.

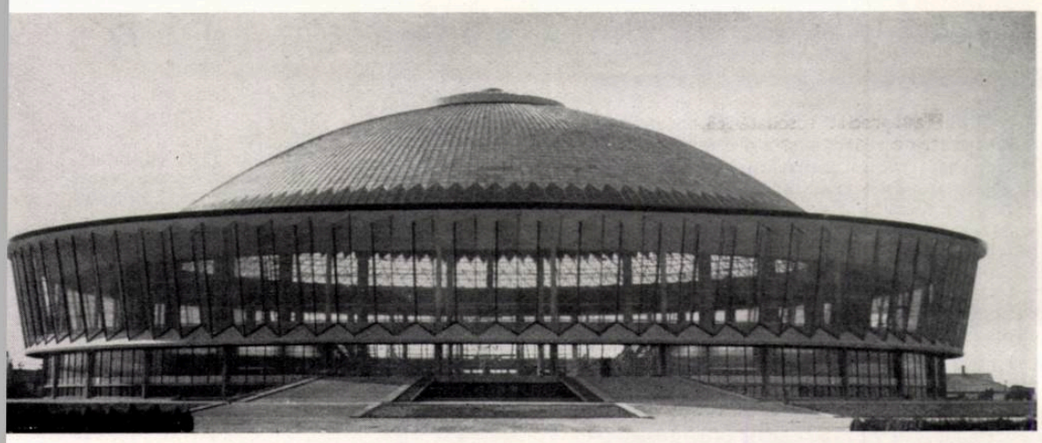

CONSTRUCŢII NOI ÎN CAPITALĂ

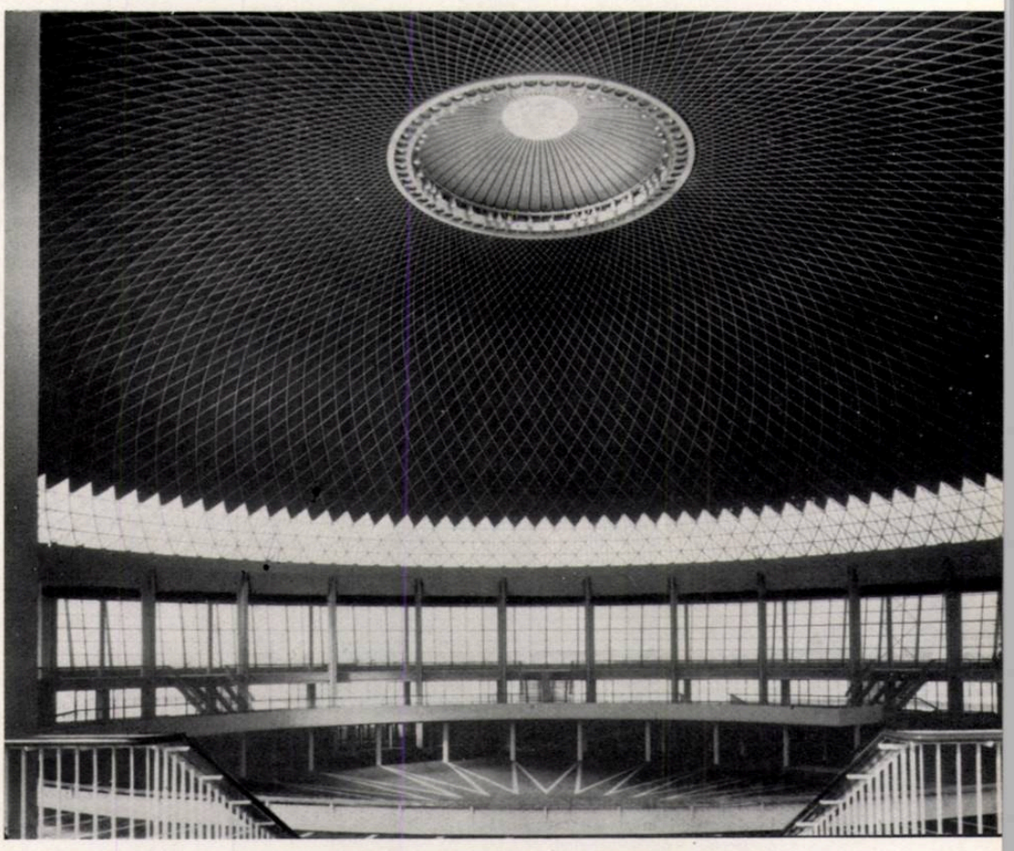

1 | 2
  | 4
3 | 5

1 — Vedere exterioară a pavilionului Expoziţiei economiei naţionale a R.P.R.
2 — Vedere interioară a pavilionului Expoziţiei economiei naţionale a R.P.R.
3 — Sala mică a Palatului R.P.R. — Vedere interioară
4—5 — Holul şi foaierul sălii mici a Palatului R.P.R.

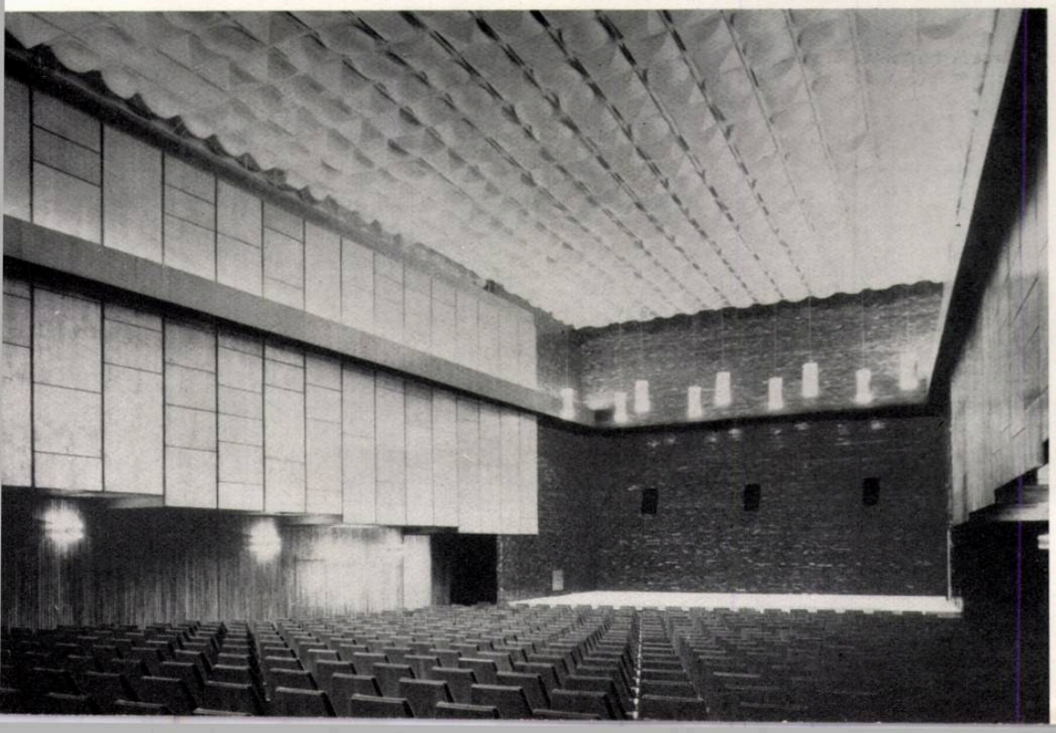

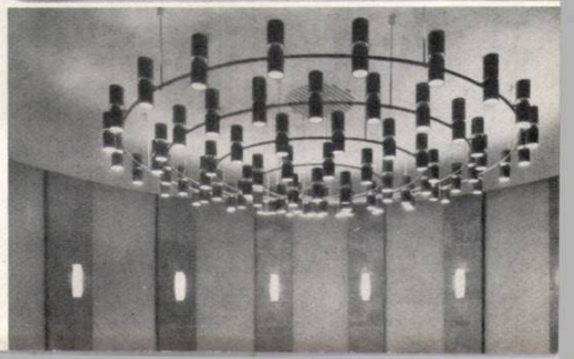

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR

ÎNTĂRIREA ACTIVITĂȚII FILIALELOR ȘI CERCURILOR U.A.

Biroul U.A. a analizat unele aspecte ale activității filialelor și cercurilor, ca organizații principale ale Uniunii, cu activitate specifică. Au fost luate în considerare și constatările membrilor conducerii U.A., făcute cu prilejul deplasărilor la recentele adunări generale de alegeri.

Pe baza acestei analize a fost adoptat un plan de măsuri pentru întărirea filialelor și cercurilor. Ca urmare, pentru 1962 se prevăd o serie de acțiuni însemnate printre care:

— Plenarele filialelor și consfătuirile cercurilor din țară (cîte una la fiecare).

Ca urmare, în 1962 în fiecare regiune se vor dezbate într-o adunare de amploare, cu participarea reprezentanților de specialitate ai conducerii U.A., principalele probleme locale arhitecturale sau urbanistice.

— Consfătuirile cercurilor I.P.B., I.S.C.A.S., I.P.C.M.C. și D.S.A.P.C. din București, institute în care se elaborează principalele proiecte de construcții civile și de sistematizare. La aceste consfătuiri (cîte una la fiecare cerc) se va dezbate, cu participarea reprezentanților conducerii U.A., principalele probleme ale activității arhitecților din institutul respectiv.

— Consfătuirea plenară a cercurilor din institutele de proiectare industrială, în scopul dezbaterii în prezența reprezentanților conducerii U.A., a principalelor probleme specifice acestei ramuri arhitecturale.

— Expoziția lucrărilor de arhitectură și urbanism realizate în D.S.A.P.C.-uri, precedată de expoziții regionale. Cu acest prilej se vor acorda premiile anuale ale U.A. pentru aceste lucrări.

— Conferințe de popularizare a arhitecturii în mase (în centrele regionale) cu participarea unor conferențiari din București.

Planul cuprinde și alte măsuri, care vor fi comunicate prin circulare, birourilor de filiale și cerc.

ȘEDINȚE ALE BIROULUI U.A.

În cursul lunii martie au avut loc trei ședințe ale biroului U.A. Au fost discutate diferite probleme, în legătură cu care s-au adoptat hotărîri. Dintre aceste probleme menționăm:

— programul cursurilor de perfecționare a arhitecților (urbanism);

— calitatea cuprinsului revistei « Arhitectura R.P.R. » și măsuri pentru îmbunătățirea ei;

— deplasările de studii în străinătate în 1962;

— diferite probleme organizatorice.

DISCUȚII ASUPRA REVISTEI « ARHITECTURA R.P.R. »

Recent, Biroul U.A. a discutat în două ședințe probleme în legătură cu revista « Arhitectura R.P.R. » Cea mai mare importanță s-a dat în aceste discuții, lichidării întîrzierii în apariție și îmbunătățirii conținutului revistei. În legătură cu aceasta s-a relevat importanța rolului redacției pentru a asigura apariția revistei în bune condiții. Pe de altă parte, s-a relevat importanța participării arhitecților la redactarea revistei. Ei trebuie să contribuie în mod hotărîtor la ridicarea revistei la nivelul activității profesionale practice; aceasta, nu numai prin prezentarea « fotografică » a proiectelor și lucrărilor executate, ci mai ales prin dezbaterea profundă a problemelor profesionale de creație care rezultă din activitatea practică, prin popularizarea concepțiilor, atitudinilor și soluțiilor pozitive care se manifestă în practică, și combaterea celor necorespunzătoare. Calitatea revistei depinde în mare măsură de modul în care arhitecții participă ei înșiși la redactarea ei, publicînd articole interesante, puncte de vedere și păreri, soluții avansate etc.; ea mai depinde și de modul în care redacția și colegiul de redacție știu să stimuleze, să organizeze și să utilizeze această contribuție a arhitecților.

Biroul a apreciat totodată că, pentru buna funcționare a redacției și a procesului de redactare, este necesară rezolvarea unor probleme organizatorice și administrative, probleme depinzînd de Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare, în aparatul căruia funcționează redacția revistei.

Biroul apelează din nou la secțiile U.A. să sprijine în mai mare măsură activitatea redacțională, contribuind la elaborarea sumarelor, la orientarea materialelor, la mobilizarea arhitecților etc.

Biroul l-a însărcinat pe redactorul șef cu elaborarea unor propuneri pentru a asigura apariția regulată (eventual lunară) a revistei.

Considerăm că, în străduința sa de a îmbunătăți calitatea revistei, redacția ar primi un sprijin însemnat dacă arhitecții ar trimite redacției sugestiile și observațiile lor în această problemă.

CURSURI DE PERFECȚIONARE

Anul acesta C.S.C.A.S. în colaborare cu U.A. și A.S.I.T. organizează cursuri fără frecvență pentru perfecționarea arhitecților și inginerilor, ce vor trebui să fie urmate și absolvite în mod obligatoriu la intervale de 5 ani, de arhitecții sub 50 de ani avînd o vechime de 5 ani în producție și care își desfășoară activitatea în domeniul construcțiilor, arhitecturii și sistematizării.

Cursurile vor cuprinde o perioadă de pregătire prin studiu individual — fără frecvență — de 8 luni, una sau două seminarizări parțiale cu consultații pe parcursul acestei perioade și ca încheiere o seminarizare cu colocviu recapitulativ pe o durată de 10 zile, cu scoaterea din producție în acest timp.

De înscrierea și participarea la aceste cursuri răspund întreprinderile și instituțiile, care suportă și cheltuielile necesare școlarizării și desfășurării cursurilor.

Absolvirea cursurilor va fi confirmată printr-o « Adeverință de absolvire a cursurilor de perfecționare » în care se va trece și nota obținută la colocviul recapitulativ.

Cercurile și filialele U.A. vor trebui să urmărească și să sprijine desfășurarea acestor cursuri, comunicînd Comitetului U.A. rezultatele în fiecare an.

DEPLASĂRILE DE STUDII ALE ARHITECȚILOR ÎN STRĂINĂTATE ÎN ANUL 1962

În cursul anului curent vor avea loc numeroase deplasări ale arhitecților în străinătate.

Uniunea va asigura participarea reprezentanților noștri la manifestările internaționale ale arhitecților (sesiuni U.I.A., colocvii și seminarii internaționale etc.).

De asemenea, împreună cu uniunile de arhitecți din țările socialiste se vor organiza pe bază de reciprocitate deplasări de studii pentru cunoașterea experienței arhitecților din aceste țări. Asemenea deplasări se vor face în R. P. Polonă, R. P. Ungară, R. S. Cehoslovacă, precum și în R.P.F. Iugoslavia; în țara noastră vor veni în schimb, delegații din aceste țări și din U.R.S.S. și R.D.G. (delegațiile noastre au fost în aceste din urmă țări în 1961).

Concomitent cu aceste deplasări se proiectează trimiterea unor delegații și în alte țări.

În afară de cele de mai sus, Uniunea prin fondul de arhitectură, va organiza și finanța parțial (cu cca. 25%) cheltuielile unor deplasări documentare colective (prin O.N.T.-Carpați) în U.R.S.S., R. P. Polonă și R. P. Bulgaria. De asemenea vor fi organizate asemenea deplasări și pentru membrii filialelor U.A.

MANIFESTĂRI LA CASA ARHITECTULUI

În lunile ianuarie, februarie și martie a.c., la Casa Arhitectului au avut loc următoarele manifestări:

Discuții de creație

16.I. — « Hale universale ».

30.I. — « Probleme ale proiectării cinematografelor ».

Conferințe

9.I. — Ciclul « Probleme de materialism dialectic »: « Legea trecerii schimbărilor cantitative în schimbări calitative », conferențiar: I. Rebedeu.

16.I. — Discuție de creație. Secția de construcții și ansambluri de construcții industriale: « Hale universale » — Referent, ing. Petre Vernescu.

23.I. — Ciclul « Metode și soluții noi în proiectarea arhitecturală și urbanistică »: « Probleme economice ale sistematizării orașelor », conferențiar: arh. B. Grünberg.

30.I. — Discuție de creație. Secția de construcții social-culturale: « Probleme ale proiectării cinematografelor ». Referent, arh. Mariana Bucur.

13.II. — Ciclul « Metode și soluții noi în proiectarea arhitecturală și urbanistică »: « Perspectivele dezvoltării așezărilor rurale din R.P.R. ca rezultat al mecanizării și transformării socialiste a agriculturii ». Conferențiar: arh. M. Silianu.

20.II. — Conferința « 15 zile în U.R.S.S. ». Conferențiari: arh. G. Petrașcu și arh. Al. Iosif.

22.II. — Ciclul « Probleme de materialism dialectic »: « Legea negării negației ». Conferențiar: I. Rebedeu.

27.II. — « Studii asupra istoriei arhitecturii din Italia și Grecia » (prezentări de diapozitive). Conferențiar: arh. Gh. Curinschi.

6.III. — Ciclul « Probleme de materialism dialectic » « Teoria marxist-leninistă a cunoașterii ». Conferențiar, I. Rebedeu.

13.III. — « Aspecte ale reconstrucției orașelor din R. P. Polonă » (ilustrații cu diapozitive). Conferențiar, arh. G. Filipeanu.

20.III. — Ciclul « Metode și soluții noi în proiectarea arhitecturală și urbanistică », « Concepții și soluții noi în proiectarea construcțiilor de locuințe ». Conferențiar arh. T. Ricci.

27.III. — Conferința « Unele aspecte ale arhitecturii și urbanismului din Suedia » (ilustrații cu diapozitive). Conferențiari, arhitecții T. Niga, B. Grünberg, V. Protopopescu.

EXPOZIȚII DE ARHITECTURĂ

La Casa Arhitectului sînt deschise în permanență diferite expoziții de arhitectură. În lunile ianuarie și februarie a fost deschisă Expoziția anuală de arhitectură (lucrări premiate de U.A. în 1961). În luna martie, concomitent Expoziția anuală de acuarele, desene și fotografii realizate de arhitecți în 1961 și Expoziția de lucrări personale ale arh. Martin Pinchis « Parcuri și clădiri în Bucureștiul de azi și de mîine ».

ȘTIRI DIN ACTIVITATEA FILIALELOR

În cadrul adunării generale a filialei Brașov din februarie, la discuții, unii membri au făcut propuneri cu privire la modificarea statutului U.A.

La 15 martie, în filiala Dobrogea a avut loc o discuție de creație asupra proiectului « Detaliu de sistematizare a zonei fostelor clădiri militare ». La discuții au participat arhitecți și ingineri. În încheiere au fost stabilite cîteva recomandări pentru îmbunătățirea proiectului.

În luna februarie, filiala Ploiești a organizat o discuție de creație cu tema « Stimularea prin proiectare a tipizării, prefabricării și folosirii materialelor noi ».

În orașele Iași, Cluj și Timișoara a fost deschisă expoziția « Arhitectura R.P.R. » organizată de C.S.C.A.S. și U.A. din R.P.R.

RECTIFICARE

Autorii lucrării „Bloc de locuințe în Piața de flori" apărută în nr. 6/1961 al revistei, sînt arh. Carol Hacker (arhitectură) și ing. Anny Fiegel (rezistență).

ARH. VIRGINIA HARET (1894—1962)

La 6 mai 1962 a încetat din viață arhitecta Virginia Haret, membră a Uniunii Arhitecților din R.P.R.

MŰSZAKI-KÖNYVTÁR 1963

RADIO RECEPTORUL

Fantezia CU PICUP

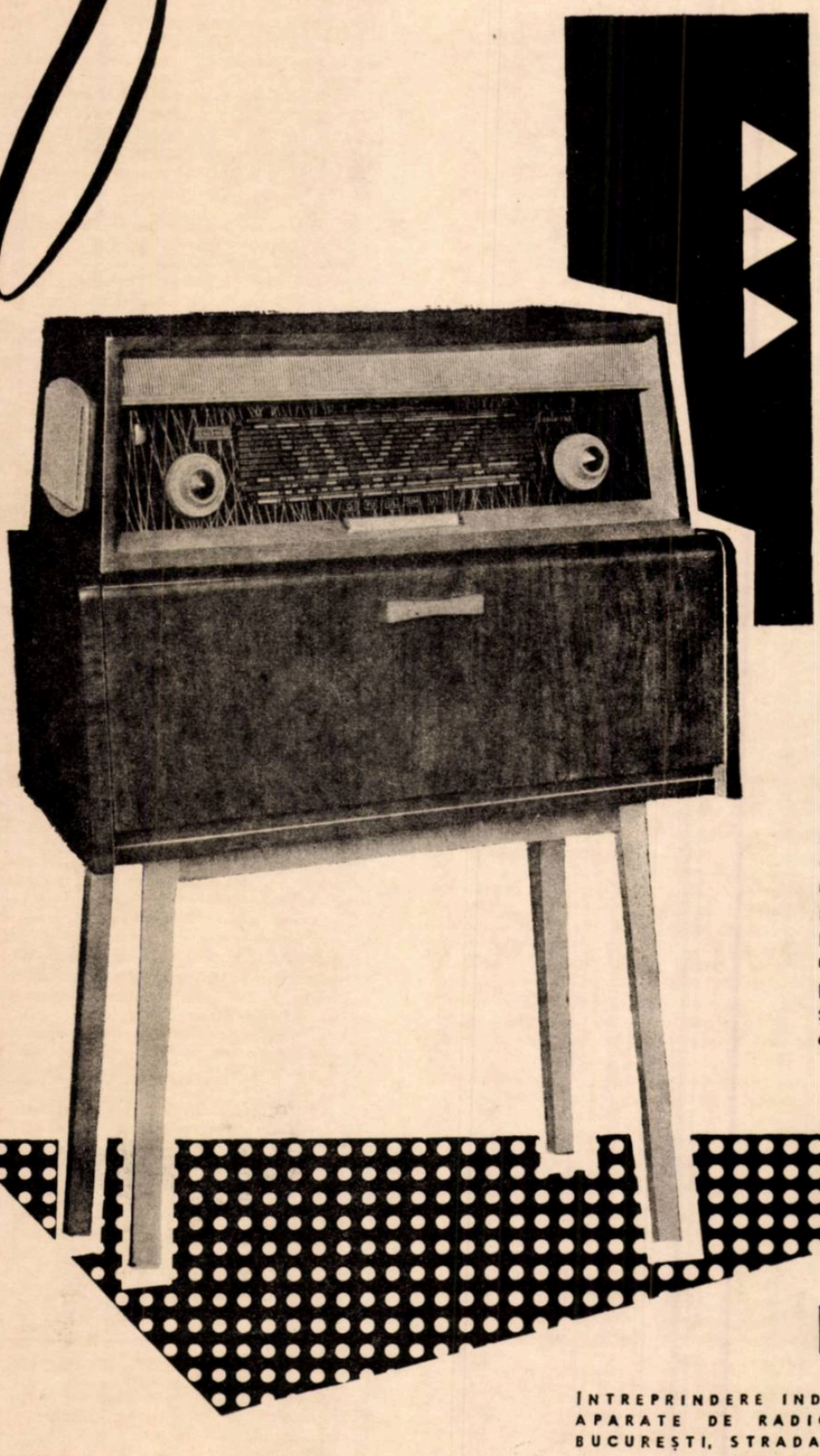

ORIGINALITATE

ELEGANŢĂ

EXCEPŢIONALE PERFORMANŢE ELECTRICE ŞI ACUSTICE

Radioreceptorul „Fantezia cu picup", ultima realizare a uzinelor „Electronica", este construit pentru 3 game de unde şi are 3 + 2 tuburi electronice; prevăzut cu indicator optic de acord şi reglaj de ton, echipat cu 2 difuzoare de 2,5 VA, noul radioreceptor este înzestrat în plus cu un picup cu 3 viteze, având doză cu cristal piezoelectric şi oprire automată. Noul radioreceptor „Fantezia cu picup" este prezentat într-o casetă cu linii moderne şi armonios îmbinate, ce creează o ambianţă plăcută oricărui interior.

Electronica

ÎNTREPRINDERE INDUSTRIALĂ DE STAT PENTRU PIESE, APARATE DE RADIO ŞI ELECTRONICĂ INDUSTRIALĂ
BUCUREŞTI, STRADA BAICULUI Nr. 82, RAIONUL 1 MAI
TELEFON 12.19.40 — 12.19.46 — 12.19.49

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :
BUCUREȘTI, RAION 30 DECEMBRIE, STRADA EPISCOPIEI Nr. 9.
TELEFON: REDACȚIA — 13.98.80. ADMINISTRAȚIA — 16.49.14.

Lei 15

I. P. 4 București

E 1689

arhitectura RPR

1962 3

3 1962

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.
ȘI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU
CONSTRUCȚII, ARHITECTURĂ ȘI SISTEMATIZARE

CONSTRUCȚII INDUSTRIALE

● SISTEMATIZAREA ZONELOR INDUSTRIALE

Prof. arh. L. Adler — SISTEMATIZAREA ZONEI INDUSTRIALE, MIJLOC IMPORTANT PENTRU MĂRIREA EFICIENȚEI ECONOMICE A INVESTIȚIILOR — 1

Arh. C. Enache — PRINCIPALELE PROBLEME ALE SISTEMATIZĂRII ZONEI INDUSTRIALE IAȘI — 6

● PROBLEME ȘI METODE NOI ÎN PROIECTAREA INDUSTRIALĂ

Cand. șt. teh. ing. E. Bodnar — PROIECTAREA TRIDIMENSIONALĂ — METODĂ MODERNĂ DE ÎNTOCMIRE A PROIECTELOR PENTRU INDUSTRIA CHIMICĂ — 10

Arh. Oct. Popescu, Ing. I. Naicu — UNELE PROBLEME ALE CONSTRUCȚIILOR INDUSTRIEI CHIMICE — 13

Ing. S. Naftali — FABRICAȚIE ȘI MONTAJ PE PALETĂ — 16

● TIPIZAREA CONSTRUCȚIILOR INDUSTRIALE

Arh. P. Mihalik, Ing. I. Otescu — REALIZĂRI ÎN DOMENIUL TIPIZĂRII ELEMENTELOR DE CONSTRUCȚII METALICE PENTRU HALE INDUSTRIALE — 18

Arh. I. Mahler — CONCEPȚII NOI ÎN PROIECTAREA HALELOR INDUSTRIALE — HALE UNIVERSALE — 21

Arh. D. Stănescu — HALE INDUSTRIALE FĂRĂ LUMINATOARE PENTRU INDUSTRIA TEXTILĂ — 24

Ing. A. Mitroiu — REȚELE DE STRUCTURI LA CLĂDIRILE DIN INDUSTRIA TEXTILĂ — 26

Arh. E. György — STUDII PENTRU DEPOZITE TIPIZATE — 28

● PROIECTE ȘI REALIZĂRI

Arh. A. Doicescu — UNELE ASPECTE ALE ARHITECTURII CONSTRUCȚIILOR ENERGETICE — 30

Arh. Șt. Gane — CENTRALĂ TERMOELECTRICĂ CU TURBOSUFLANTE LA REȘIȚA — 34

Arh. I. Deșcu — FABRICĂ DE AGLOMERARE LA HUNEDOARA — 36

— — HALĂ DE UTILAJ GREU LA REȘIȚA — 37

Arh. I. Ionescu — TĂBĂCĂRIA MINERALĂ « JILAVA » — 38

Arh. T. Georgescu — NOI ÎNTREPRINDERI TEXTILE — 40

Arh. Th. Sassu ș. a. — SOLUȚII CONSTRUCTIVE EFICIENTE — 42

Arh. Liliana Bărbulescu, arh. Elena Glück-Boitan — FINISAJUL ȘI POLICROMIA ÎN INDUSTRIA ALIMENTARĂ — 44

Arh. Lucia Gheorghiță — FINISAJE CU MATERIALE NOI LA CONSTRUCȚIILE DIN INDUSTRIA CHIMICĂ — 45

● ÎNVĂȚĂMÎNT

Arh. Al. Ene — STUDIUL ARHITECTURII INDUSTRIALE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL SUPERIOR — 48

● RECENZII

Arh. T. Evolceanu — AMPLASAREA ȘI PROIECTAREA INDUSTRIILOR de L. Adler, C. Spiride, Tr. Chițulescu și Z. Solomon — 50

● BIBLIOGRAFIE — 51

● DE PESTE HOTARE

Arh. Z. Solomon — ZONE INDUSTRIALE ÎN REPUBLICA POPULARĂ POLONĂ — 52

● CRONICA — 55

COLEGIUL DE REDACȚIE:

CONF. ARH. M. ALIFANTI, ARH. M. BERCOVICI, ARH. M. CAFFÉ, PROF. ARH. M. LOCAR, ING. A. LUPESCU, ARH. M. MELICSON (REDACTOR ȘEF), ARH. C. MOȘINSCHI, ARH. GH. PAVLU, CONF. ARH. G. PETRAȘCU

Redacția și administrația:
București, raionul 30 Decembrie
str. Episcopiei nr. 9
Telefon: Redacția: 13.98.80
Administrația: 16.49.14
Abonamentele se fac numai la administrația revistei.
Tiparul: Întreprinderea poligrafică nr. 4 București.

E 1689

arhitectura

RPR

ANUL X Nr. 3 (76) 1962

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

Prof. arh. L. Adler
Vicepreşedinte al C.S.C.A.S.

SISTEMATIZAREA ZONELOR INDUSTRIALE, MIJLOC IMPORTANT PENTRU MĂRIREA EFICIENȚEI ECONOMICE A INVESTIȚIILOR

« Aşezarea industriei în zone industriale dinainte stabilite permite sistematizarea lucrărilor edilitare, desfăşurarea raţională a lucrărilor de construcţii, rezolvarea unitară a problemelor comune mai multor întreprinderi şi oraşului, economii de teren agricol».

GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ
(Din raportul la cel de al III-lea Congres al Partidului Muncitoresc Romîn)

Planul de 6 ani, prima etapă a programului de perspectivă, adevărat manifest al muncii paşnice a poporului romîn, deschide în faţa noastră perspectiva trecerii treptate la construirea comunismului în urma desăvîrşirii construcţiei socialiste.

Planul pe anii 1960—1965 prevede pentru 1965 o creştere a producţiei industriale de 2,1 ori faţă de 1959, o creştere a energiei electrice şi termice de 3,3 ori, a industriei chimice de 3,3 ori, a industriei siderurgice şi constructoare de maşini de 2,2 ori şi a producţiei bunurilor de consum de cca. 2 ori.

Pînă în anul 1975 producţia globală a industriei va creşte de peste 6 ori faţă de 1959, producţia industriei constructoare de maşini de aproximativ 7 ori, a energiei electrice de 10 ori, a industriei chimice de 13—14 ori. În perioada 1960—1975 producţia industriei alimentare va creşte de 4,5—5 ori, iar a celei uşoare de 6—7 ori.

Investiţiile din şesenal destinate industriei se ridică la peste 100 miliarde lei, adică aproape 59% din totalul investiţiilor. În industria republicană vor intra în funcţiune peste 180 întreprinderi şi 300 secţii noi, iar alte 400 de întreprinderi vor fi lărgite şi reutilate.

Eficienţa construcţiilor industriale depinde de alegerea raţională a amplasamentului, de stabilirea capacităţii optime de producţie, de adoptarea unor procese tehnologice şi soluţii constructive moderne, de reducerea construcţiilor din volumul total de investiţii şi de scurtarea substanţială a duratei de execuţie a lucrărilor.

Obţinerea unei eficienţe economice maxime în amplasarea industriilor se poate asigura printr-o raţională repartizare a forţelor de producţie în teritoriu, prin gruparea întreprinderilor industriale în zone, prin sistematizarea zonelor industriale existente şi în curs de formare.

Vederea unor instalații de la Hunedoara.

Ritmul impetuos de industrializare socialistă a țării, asigurarea îndeplinirii creșterilor de producție determinate în principal de investițiile prevăzute în planul de 6 ani și în programul de perspectivă, fac ca accentul principal să cadă asupra amplasării industriilor, fapt ce devine în actualele împrejurări o problemă de bază a arhitecturii industriale.

Dacă în primele noastre planuri cincinale problema amplasării industriilor se referea în cele mai multe cazuri la localizarea sau dezvoltarea unor obiective separate, concepute independent și amplasate izolat unele de altele, astăzi — în noile condiții și cerințe cantitative și calitative — ele urmează a fi concepute și realizate ca organisme unitare, închegate și grupate în zone anume destinate, așa numitele zone industriale.

Desigur că numai industrializarea socialistă, numai planificarea economiei naționale asigură condițiile necesare unei sistematizări științifice a acestor complexe cu caracter productiv.

Avantajele economice, tehnice și arhitecturale ale concentrării mai multor industrii în zone anume destinate și sistematizate au fost pe deplin dovedite cu ocazia primelor realizări de la Onești, Borzești, Suceava etc.

Este evident că amplasările întîmplătoare ale industriilor — moștenire a regimurilor trecute — au avut consecințe negative pentru dezvoltarea și sistematizarea întregului organism orășenesc (zona de locuit — zona industrială): prin folosirea nerațională a terenurilor, necoordonarea investițiilor între diferite industrii și între acestea și oraș, prin lipsa cooperării în construirea și exploatarea rețelelor edilitare, a construcțiilor auxiliare și dotărilor social-culturale.

Este curios că mai există proiectanți și lucrători din ministere care nu găsesc absolut necesară elaborarea unui proiect de sistematizare a zonei industriale, în timp ce pe drept cuvînt, nu pot concepe amplasarea unor clădiri de locuit sau social-culturale într-o localitate, fără sistematizarea acesteia sau cel puțin fără elaborarea unui detaliu de sistematizare a zonei respective.

Dacă un complex de locuințe sau de clădiri social-culturale nu poate fi realizat judicios prin amplasări și rezolvări în spațiu întîmplătoare, cu atît mai mult realizarea unor investiții industriale, fără un plan de sistematizare întocmit științific, poate avea urmări negative urbanistice, arhitecturale și în special economice, care în ultimă instanță vor duce la creșterea prețului de cost al produselor.

Care sînt avantajele sistematizării zonelor industriale?

În primul rînd, se poate realiza o cooperare în concepere, realizarea și exploatarea în comun de către întreprinderile dintr-o anumită zonă (inclusiv acestea din urmă și orașul) a rețelelor și surselor de apă, energie, canalizare, precum și a rețelelor și dotărilor tehnice de transport rutier și de cale ferată.

De asemenea, pot fi construite și folosite în comun construcțiile industriale auxiliare (ateliere de întreținere, turnătorii, depozite) și dotările social-sanitare (cantine, școli, cluburi, policlinici), ultimele putînd constitui adevărate centre de deservire a zonei.

Realizarea lucrărilor pe baza unui proiect unic de organizare a execuției, cu o bază unică de construcție, asigură o largă tipizare a clădirilor și prefabricarea elementelor produse în serie și în sortimente reduse.

În al doilea rînd, rezolvarea urbanistică a zonei de producție, în strînsă legătură cu zona de odihnă, asigură condiții favorabile dezvoltării întregului organism orășenesc cu legături firești între zonele sale componente, eliminarea sau reducerea nocivităților, ridicarea confortului muncitorilor și implicit a locuitorilor, unitatea arhitecturală a clădirilor industriale și de locuit.

În sfîrșit, folosirea cu discernămînt a spațiului prin utilizarea economică a terenului asigură redarea în circuitul agricol sau în folosința orașului a importante suprafețe de teren.

Din documentația sovietică și a altor țări puternic industrializate, precum și din propria noastră experiență, se pot stabili cîteva principii a căror aplicare o considerăm necesară de urmat de către beneficiari și proiectanți în acțiunea de sistematizare a zonelor industriale:

— După natura și caracterul lor zonele industriale se diferențiază în:

a) zone industriale din afara orașelor (cazul Onești, Borzești, care grupează uzine mari și combinate de importanță republicană, cu nocivități însemnate, transporturi intense, o arhitectură de volume uriașe, puternică, dinamică și cu aspecte specifice;

b) zone de la marginea localităților (cum ar fi Suceava, Palas-Constanța, Iași) cuprinzînd uzine și fabrici cu caracter republican, întreprinderi de deservire locală și depozite, cu transporturi și nocivități mai reduse, cu o plastică variată și vie;

c) zone de importanță redusă din cadrul orașului (Galați-Nord, București-Militari), în afara cartierelor centrale cuprinzînd fabrici și ateliere de deservire locală cu nocivități neînsemnate. Ele se constituie pe baza unor mici unități de producție existente și urmează a se integra organic în sistematizarea orașului, avînd clădiri în general etajate, cu o arhitectură apropiată clădirilor administrative.

În cazul unei grupări de industrii vechi existente, neorganizate, sistematizarea teritoriului se rezolvă, în primul rînd, cu scopul de a ameliora condițiile de folosire a terenului și, în al doilea rînd, pentru a reduce nocivitățile de orice fel (fum, gaze, miros, zgomot). Aceasta se rezolvă prin măsuri active, privind tehnologia de fabricație și utilajele folosite, și măsuri pasive, constînd în reținerea nocivităților prin instalații de filtrare și captare sau printr-o rațională plantare a teritoriului și a spațiilor învecinate cu zonele de locuit.

— Folosirea rațională a terenului pornește de la ideea unei riguroase economii de spațiu: asigurarea dezvoltării prevăzute pentru unitățile existente, prevederea parcelelor necesare viitoarelor amplasamente pe baza unor date certe sau a unor elemente ipotetice (cu multă elasticitate în perspectivă), orientarea întreprinderilor în adîncime în scopul reducerii desfășurării pe magistrale, evitarea rezervelor excesive și alipirea strînsă a obiectivelor.

— Concentrarea mai multor industrii într-o unică zonă scoate în evidență importanța principiului cooperării.

De mare efect economic este cooperarea în concepere, execuție și folosire a rețelelor de alimentare cu apă (industrială și potabilă), a surselor, captărilor și stațiilor de tratare respective. Este bine să se procedeze la fel și cu rețelele de canalizare, instalațiile de epurare și decantare a apelor industriale și menajere, cu amplasarea în centrul de consum al zonei industriale a centralelor energetice de toate felurile, cu trasarea și realizarea coordonată a rețelelor subterane și aeriene,

Reșița — Vederea unor instalații

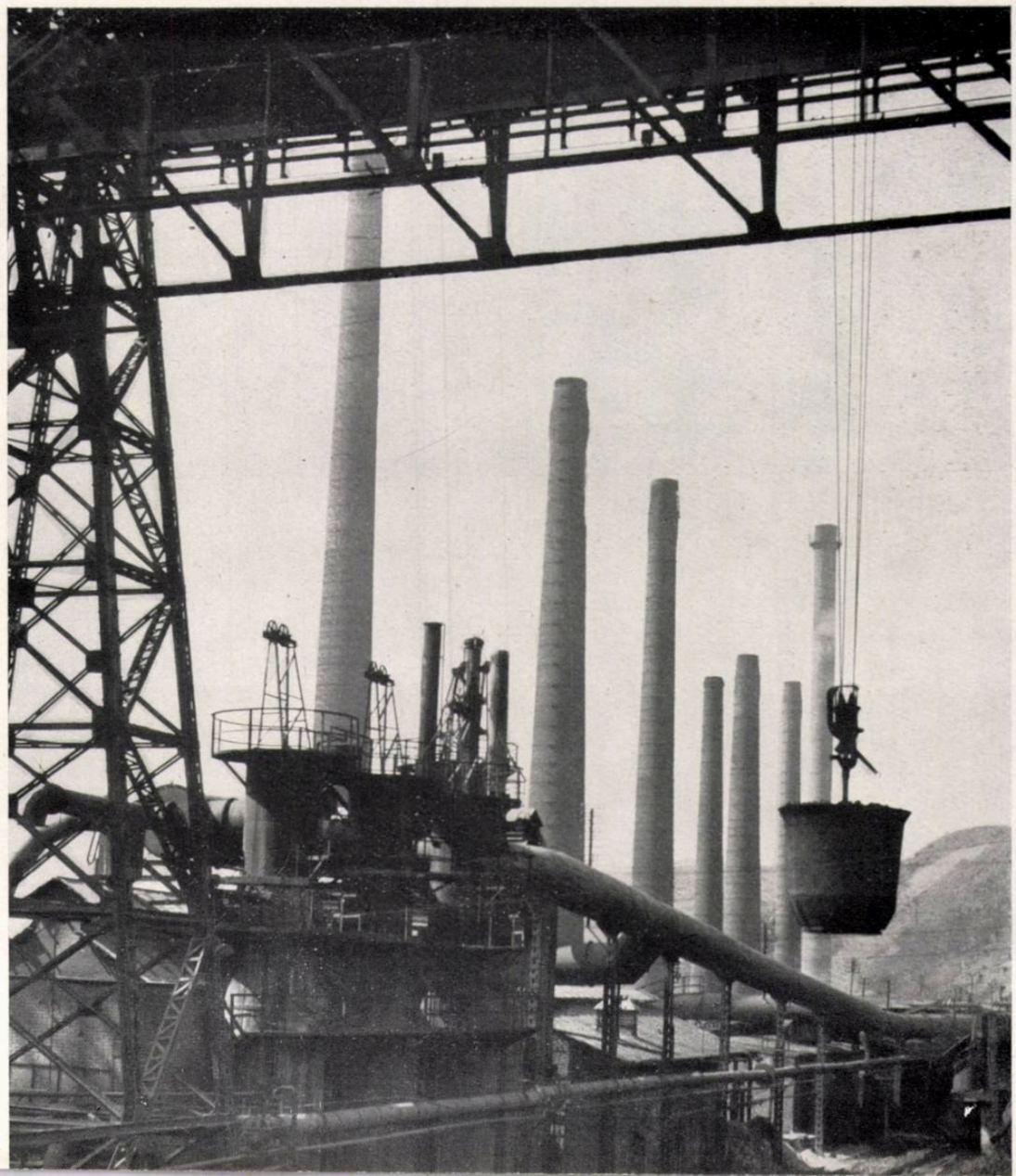

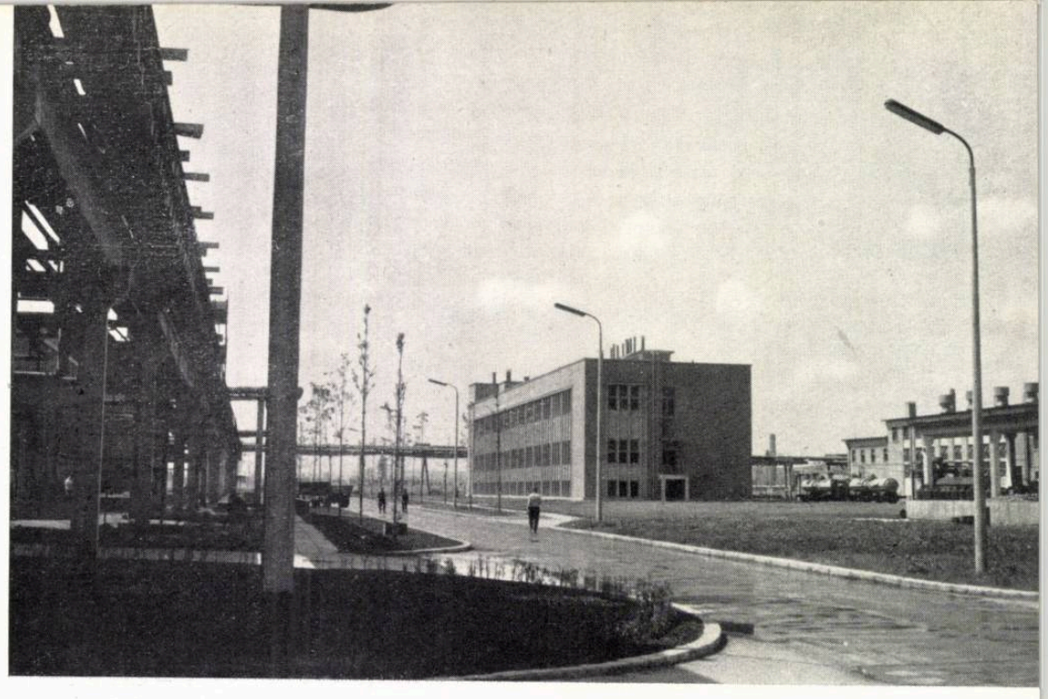

1

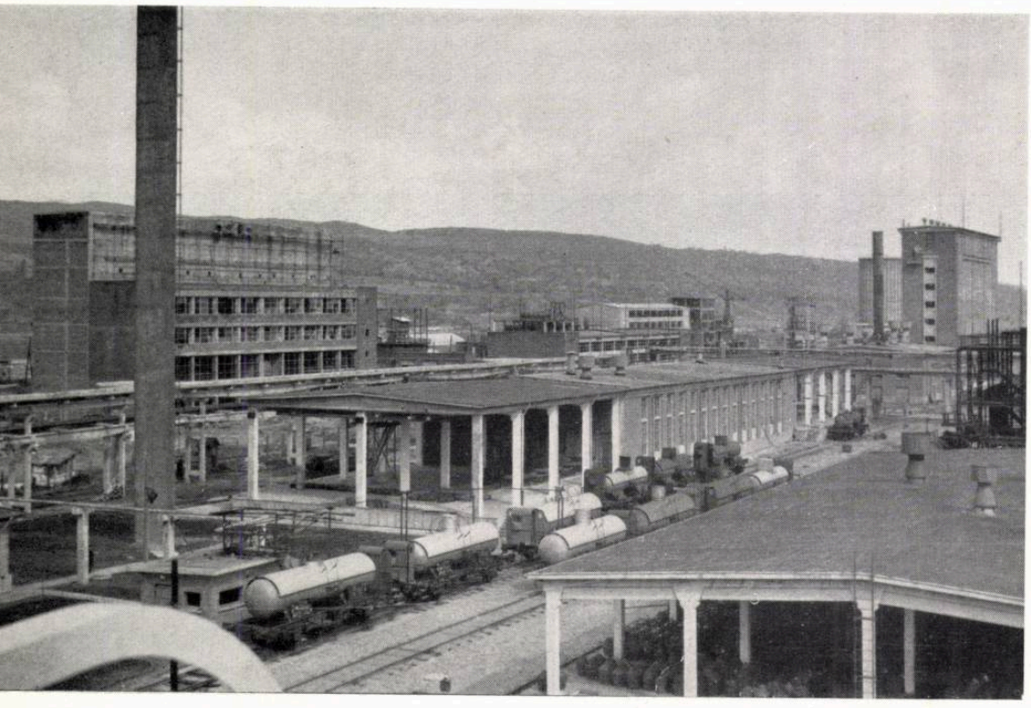

2

3

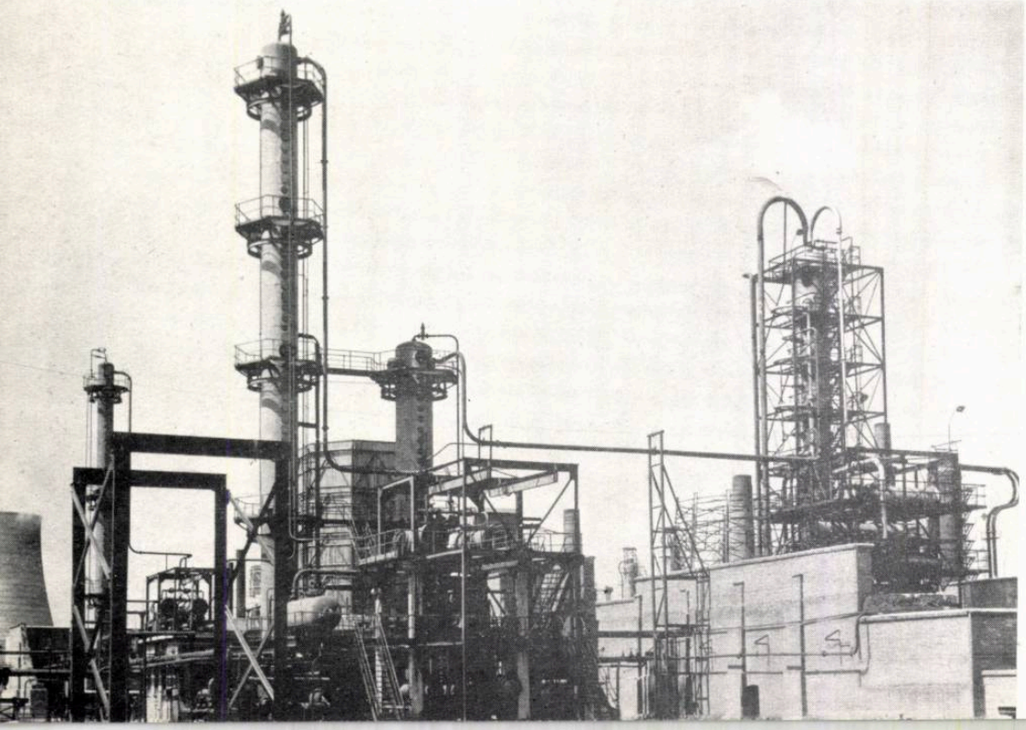

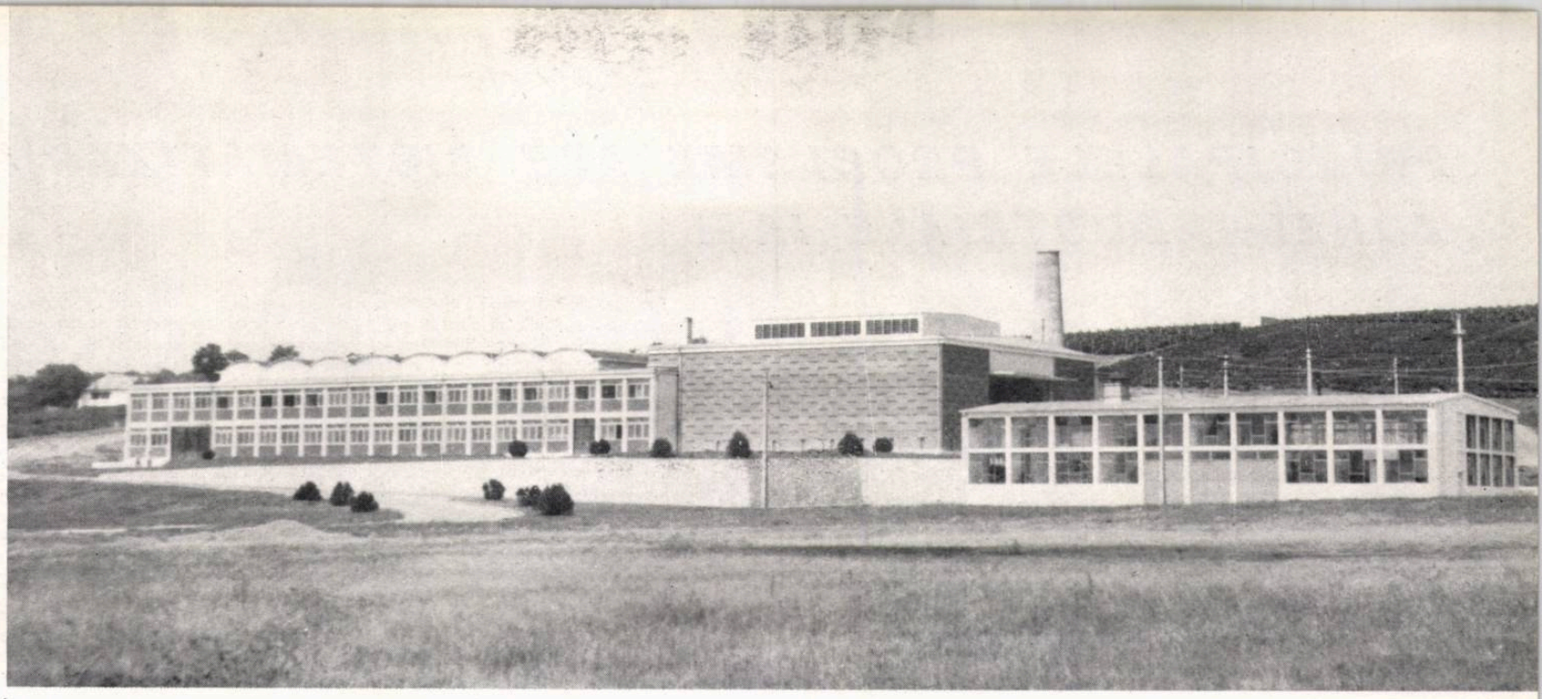

4

Nu mai puțin importantă este rezolvarea în comun și în mod complex a deservirii tuturor unităților din zonă cu artere de circulație rutiere și în special de cale ferată. Amplasarea industriilor cu trafic intens de mărfuri și produse este pînă la urmă în funcție de apropierea lor de aceste artere, care la rîndul lor se dimensionează în raport cu intensitatea și ritmicitatea transporturilor prevăzute.

De altfel, cooperarea în utilități de toate felurile este de urmărit nu numai între obiectivele din zonă, dar și între acestea și zonele de locuit. Concepția unitară a alimentării cu apă și canalizare, atît pentru industrie cît și pentru oraș, rezolvarea transportului în comun a muncitorilor, încadrată în schema generală a transportului orășenesc, asigurarea termoficării orașului de la centrala termoelectrică a zonei realizează, pe lîngă economicitatea soluțiilor, și ridicarea confortului orășenesc.

În vederea unei exploatări raționale a construcțiilor industriale auxiliare (ateliere, turnătorii, garaje etc.), a sporirii capacității spațiilor de depozitare (combustibil, materiale, deșeuri), aceste construcții pot fi concepute ca deservind întreaga zonă, toate întreprinderile și în mare parte și nevoile orașului.

Urmărirea dezvoltării principiului de cooperare la dotări sociale, administrative, sanitare ne duce spre gruparea acestora în centre social-administrative de mare interes arhitectonic. Ele pot constitui piețe preuzinale comune pentru mai multe industrii sau, în unele cazuri, pot duce la crearea unui unic centru social de deservire a întregii zone, cuprinzînd restaurantul și fabrica de mîncare, laboratoarele centrale, clubul, săli de ședințe, școli profesionale, policlinica, magazine de larg consum, spălătorie centrală etc., etc.

În cazul zonelor industriale cu desfășurare în timp a unor importante lucrări de investiții, se prevăd baze unice de construcții care pot deveni poligoane sau chiar fabrici de prefabricate (prefabricate de beton, de instalații sau construcții metalice) cu caracter permanent, urmînd să satisfacă nevoile construcțiilor din zonă în toate etapele de realizare. Ulterior, aceste baze vor putea asigura lucrările de construcții din oraș sau centrele populate din apropiere, sau chiar din întreaga regiune.

— În sfîrșit, schița de sistematizare a zonei industriale urmează a asigura protecția sanitară necesară atît față de oraș, cît și față de unele unități cu profil special din zonă. Spațiile libere plantate între uzine și în cadrul lor, concepute unitar, se rezolvă ținînd seamă de importanța lor atît ca factor de protecție sanitară, de microclimă, cît și ca element estetic. Ca principiu de așezare a întreprinderilor din zonă se are în vedere amplasarea industriilor celor mai nocive în extremitatea opusă zonelor de locuit, ținînd seamă însă de toate raporturile și relațiile lor reciproce.

Schița sau detaliul de sistematizare se elaborează în principiu de către proiectantul planului de sistematizare a localității respective sau de către proiectantul celei mai importante investiții industriale din zonă — ajutat de proiectanți de specialitate.

Coordonatorul general, ajutat de proiectantul general, întocmește tema schiței, pe baza consultării prin chestionare a tuturor beneficiarilor din zonă.

Este rațional ca pentru executarea lucrărilor să se însărcineze un executant unic, antreprenor general, așa cum s-a procedat în cazul zonei industriale de la Iași.

Lărgirea acțiunii de sistematizare a zonelor industriale de către arhitecți, experiența ce o vom cîștiga în acest domeniu, ca urmare a ritmului din ce în ce mai rapid de industrializare, vor duce la realizarea unor importante economii în investițiile industriale și orășenești, în cheltuielile de exploatare, contribuind astfel la creșterea eficienței economice a investițiilor statului, sarcină de căpetenie a organizațiilor de proiectare.

1. — Combinatul chimic Borzești — Vedere

2. — Complexul industrial Borzești — Vedere

3. — Rafinăria nr. 1 Ploiești — Vedere

4. — Complexul de vinificare de la Valea Călugărească

5. — Noua hală a sculăriei uzinelor «Steagul roșu» — Brașov

5

PRINCIPALELE PROBLEME ALE SISTEMATIZĂRII ZONEI INDUSTRIALE IAȘI

Autor: arh. C. Enache
Colaboratori:
— *Sistematizare: tehn. arh. Rodica Antonescu*
— *Coordonare: ing. D. Zană*
— *Drumuri și sistematizare verticală: ing. N. Draganovici, ing. Oct. Coteanu*
— *Alimentare cu apă și canalizare: ing. H. Navon, ing. P. Petreanu*
— *Alimentare cu energie electrică, telecomunicații, transport în comun și alimentare cu gaze: ing. A. Stavrescu, ing. M. Popescu, ing. Gh. Tavșance, ing. Șt. Dracea*
— *Alimentare cu energie termică: ing. R. Patraulea, ing. Cct. Cimpu*
— *Spații verzi: ing. Fl. Teodosiu*
— *Geotehnie: ing. Gh. Jicnu Cunitescu, ing. R. Kellner*
Proiect întocmit de ISCAS

SITUAȚIA EXISTENTĂ

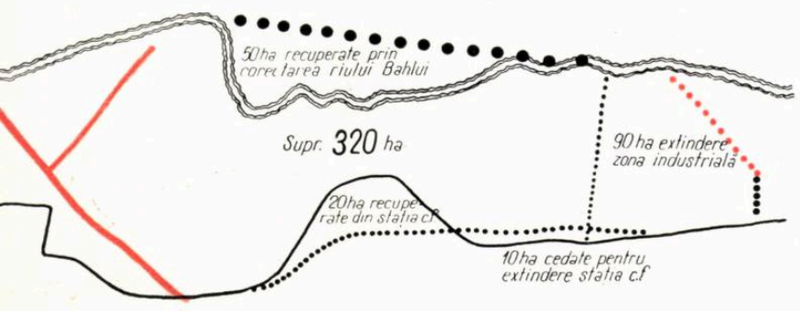

1

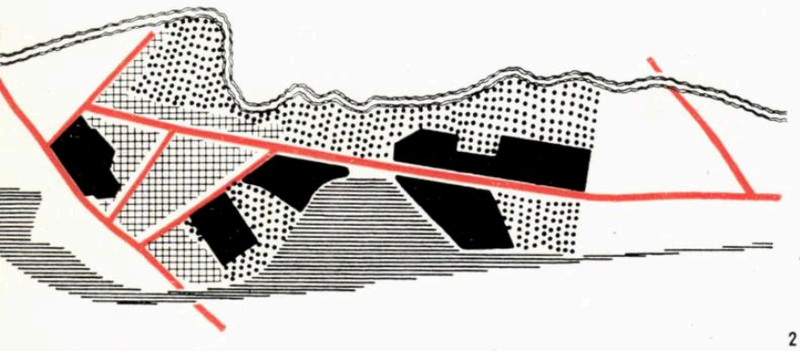

2

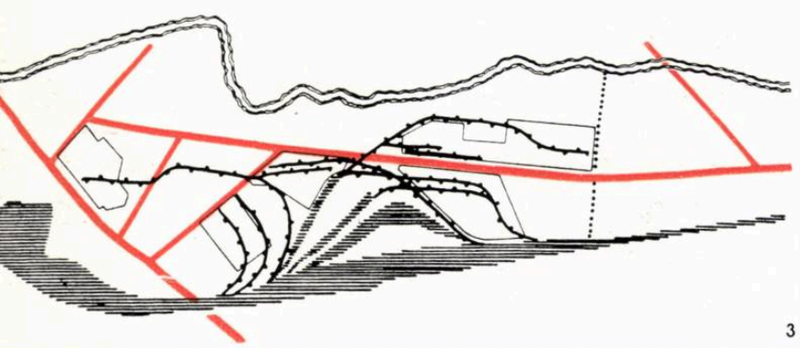

3

Sarcina creării zonei industriale Iași și a amplasării unităților, sarcină ce urmează a fi îndeplinită pînă în anul 1965, a fost precizată în expunerea tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej consacrată problemelor economice ale regiunii Iași și prezentată în ziua de 22 septembrie 1961 la adunarea activului de partid din regiunea Iași: « Pentru amplasarea judicioasă și economică a obiectivelor din Iași se prevede, conform schiței de sistematizare a orașului, crearea unei zone industriale, în care vor fi concentrate noile unități, grupate în jurul centralei electrice și de termoficare ».

Pe baza acestei teme-program și sub îndrumarea permanentă a comisiei guvernamentale care conduce operativ întreaga acțiune de realizare a obiectivelor industriale și a reconstrucției orașului Iași, ISCAS, ajutat de C.S.C.A.S., a elaborat schița de sistematizare a zonei industriale. Comparativ cu alte zone industriale, zona de la Iași are următoarele caracteristici:

— este o *zonă industrială de interes republican*, prin importanța obiectivelor și mărimea teritoriului ocupat;

— este o zonă de un tip rezultat din ritmul vertiginos de industrializare socialistă a țării noastre, tipul de *zonă industrială* «*în marș*», unele obiective realizîndu-se în paralel cu acțiunea de sistematizare.

În funcție de aceste elemente de bază, principalele probleme abordate și soluțiile propuse prin schița de sistematizare a zonei industriale Iași sînt:

I. DELIMITAREA

Prima problemă abordată prin schița de sistematizare este delimitarea teritoriului (fig. 9) pe care, în urma dezafectării treptate a locuințelor, terenurilor libere și a celorlalte folosințe existente, urmează a se amplasa și a se dezvolta numai unități industriale. Avantajele delimitării adoptate sînt:

— prin definirea precisă a zonei industriale față de celelalte două organisme (oraș și teritoriu preorășenesc), cu care coexistă, se înlătură stînjenirea reciprocă rezultată din întrepătrunderea lor;

— trei dintre limite sînt fixe prin natura lor (curs de apă, căi de comunicație, magistrale); prin această soluție se asigură menținerea efectivă a acestor limite în dezvoltarea orașului și a zonei; de asemenea, prevăzîndu-se o singură limită mobilă în prima etapă, cea de est, se precizează direcția optimă de dezvoltare a zonei;

— delimitarea finală (lungime maximă cca. 4 200 m față de cca. 3 200 m în prima etapă, lățime maximă cca. 1 650 m) are ca scop să fixeze și suprafața maximă a zonei (cca. 470 ha din care cca. 410 ha ocupate de industrie) pînă la care orașul și teritoriul preorășenesc pot asigura, în condiții optime, forța de muncă, sursele de utilități, echiparea tehnică și bazele de aprovizionare necesare; acest aspect este foarte important, deoarece o zonă industrială este un centru spre care converg fluxuri importante de oameni și materiale și dezvoltarea peste limitele tehnico-economice indicate poate aduce prejudicii dezvoltării armonioase a orașului și teritoriului preorășenesc;

— corectarea limitelor existente de la nord (regularizarea rîului Bahlui pe un traseu liniar) și de la sud (reducerea prin sistematizare a terenului ocupat de stația de cale ferată Socola) permite — prin înlăturarea gîtuirii provocate de rîul Bahlui și triajul Socola — organizarea teritoriului pe o osatură rutieră și feroviară cu importante avantaje tehnico-economice, atît față de situația existentă (fig. 1), cît și față de soluția cu aceste limite necorectate (fig. 4), propusă anterior în studiul elaborat de I.P.I.B.C.; de asemenea, prin corectarea limitelor se cîștigă pentru amplasarea industriei un teren de cca .60 ha.

II. OCUPAREA TERITORIULUI

Analiza critică a ocupării existente a teritoriului (fig. 2) a scos în evidență o serie de aspecte și de probleme a căror rezolvare a fost considerată esențială pentru realizarea unei sistematizări optime a zonei industriale.

Industriile (12 unități industriale și de depozitare) amplasate în timp, pe măsura nevoilor, sînt dispersate în interiorul unui perimetru foarte mare ceea ce a dus la: lungirea excesivă a rețelelor de instalații și de comunicație, crearea unei rețele complicate de cale ferată care duce la pierderi de teren, traversarea la nivel a șoselei Țuțora și a altor străzi, racorduri prin rebrusment, intersecții cu calea ferată largă, fronturi necorespunzătoare la șoseaua Țuțora. De asemenea, majoritatea loturilor ocupate de industrie au laturile lungi la șosea, astfel încît terenul nu este ocupat în adîncime, iar frontul la șosea este folosit neeconomic.

Locuințele existente sînt într-o stare care justifică dezafectarea; dispersarea lor pe o mare suprafață de teren și amplasarea lor departe de centrul orașului face ca dotarea tehnico-edilitară să fie neeconomică, iar folosirea dotărilor complexe ale orașului să fie foarte greoaie.

Rețelele rutiere și feroviare existente sînt necorespunzătoare ca stare și trasee (fig. 3).

Din ocuparea existentă rezultă următorul bilanț teritorial:

Nr. crt.	Ocuparea teritoriului	Suprafața ocupată (ha)
1	Cele 12 unități industriale existente	106
2	Locuințe	76
3	Terenuri libere	216
4	Drumuri principale	12
		TOTAL 410 ha

Pentru a releva importanța și utilitatea analizei critice a ocupării existente a teritoriului pentru schița de sistematizare a zonei industriale Iași, considerăm concludentă referirea la studiul de sistematizare elaborat, anterior schiței, de I.P.I.B.C. Lipsa unei asemenea analize critice a făcut ca în soluția propusă

prin acest studiu (fig. 5), să fie menținute și chiar amplificate unele din aspectele negative existente în ocuparea teritoriului: rețeaua de cale ferată se complica și mai mult, sporindu-se deservirile feroviare prin rebrusment și traversare la nivel a șoselei Țuțora (fig. 6), noile unități industriale erau amplasate tot cu laturile lungi la șosea; teritoriul zonei nu era folosit în adîncime; clădirile industriale erau amplasate prea departe de șosea, alinierea propusă fiind și la 100 m de la împrejmuirea la șosea (fig. 7).

Ținînd seamă de concluziile analizei critice făcute asupra ocupării existente a teritoriului și asupra studiului elaborat de I.P.I.B.C., schița stabilește următoarele premise ale sistematizării zonei industriale:

— În limitele zonei industriale urmează a se amplasa numai industrii (fig.10), dezafectarea locuințelor și ocuparea terenurilor libere urmînd a se realiza în etape, pe măsura nevoilor. Această premisă a dus la următorul bilanț teritorial:

Nr. crt.	Ocuparea teritoriului	Suprafața ocupată (ha)
1	Unități industriale	410
2	Dotări	8
3	Drumuri	35
4	Spații verzi și zona ocupată de calea ferată	17
		TOTAL 470 ha

— În ceea ce privește unitățile industriale, dintre cele existente: 6 unități se mențin, corespunzînd profilului zonei; 6 unități se propun a se desființa în 2 etape, imediat și după 1965, nefiind corespunzătoare ca stare, amplasament sau profil. Se menține amplasamentul aprobat pentru 8 unități industriale, dar se propune un alt amplasament, cu mari avantaje tehnico-economice, pentru Uzina metalurgică Iași. Se propun variante de amplasament pentru alte 9 unități industriale noi.

Rezultă următorul bilanț al ocupării teritoriului cu unități industriale:

Nr. crt.	Ocuparea cu unități	Suprafața terenului (ha)
1	6 unități existente menținute	74
2	9 unități cu amplasament aprobat	92
3	9 unități cu amplasament propus prin schiță	54
4	Loturi disponibile în etapa I	100
5	Loturi disponibile în etapa II	90
	Total suprafață de teren destinat industriei	410 ha

— Este necesară dezafectarea porțiunilor de rețele rutiere, feroviare și de instalații care împiedică sistematizarea zonei industriale în bune condiții.

Cu aceste premise precizate, schița de sistematizare a zonei industriale selectează și rezolvă, ca probleme esențiale ale ocupării teritoriului, următoarele:

1. Osatura rutieră și feroviară

Osatura rutieră (fig. 11) se sprijină în principal pe trei magistrale longitudinale care pătrund în zonă de la vest spre est. Importanța lor, determinată de faptul că asigură principala legătură cu orașul, și de rolul lor în organizarea zonei, este concretizată în dimensionarea și tratarea profilelor transversale. Cele trei artere transversale, subordonate ca importanță primelor, pătrund în zonă de la nord la sud.

Osatura feroviară (fig. 11) este formată din 3 magistrale care pătrund în zonă de la est la vest, deci din direcția opusă magistralelor rutiere; fiecărei magistrale îi corespunde o stație tehnică amplasată în centrul de greutate al sectorului pe care-l deservește (fig. 14); ramurile care leagă magistrala de cale ferată de fiecare lot industrial vor fi rezolvate paralel cu magistrala (în « os de pește ») și nu perpendicular sau la un unghi care să necesite curbe, ceea ce ar atrage pierderi de teren și o lungire a traseelor.

Datorită rezolvării coordonate a acestor două rețele de bază, soluția propusă prezintă următoarele avantaje: se înlătură intersecția dintre magistralele rutiere și feroviare; fiecare arteră rutieră (în afara celor perimetrale) și fiecare arteră feroviară deservește în condiții optime cîte 2 șiruri de loturi industriale; la fiecare lot, accesele rutiere sînt pe latura opusă acceselor feroviare, înlăturîndu-se astfel intersecția dintre fluxurile de oameni și de mijloace auto cu fluxurile de cale ferată; prin aceasta se asigură de asemenea o bună rezolvare a planului general al industriilor și totodată încadrarea lor optimă în zonă.

2. Organizarea teritoriului zonei pe sectoare tehnologice, feroviare și de deservire socială complexă

Osatura rutieră « decupează » teritoriul în sectoare cuprinzînd mai multe loturi. Astfel, prin schița de sistematizare a zonei se formează *7 sectoare tehnologice* (fig. 13), în care se propune gruparea unităților pe ramuri industriale: grea (1), energetică (2), chimică (3), prelucrarea lemnului (4), ușoară (5), alimentară (6) și de deservire orășenească (7), restul teritoriului fiind rezervat pentru extindere (8). Prin formarea acestor unități funcționale, care reamintește împărțirea în microraioane a orașului, este mai ușor de realizat cooperarea între unitățile industriale. În aceste condiții este posibilă chiar comasarea conducerii tehnice și administrative a mai multor unități.

Grupînd sectoarele tehnologice, în funcție de poziția față de stația de cale ferată Socola și de încărcarea traficului feroviar, schița propune de asemenea formarea a *3 sectoare de deservire feroviară* (fig. 14): sud-vest (1), sud-est (2), nord (3), avînd fiecare cîte o stație tehnică, legată direct de stația Socola. În felul acesta stațiile tehnice se încarcă cu un număr echilibrat de primiri-expedieri. Pentru reducerea la minimum necesar a rețelei feroviare din fiecare unitate industrială se propune ca toate operațiile de triaj să fie executate în cele 3 stații tehnice, astfel încît vagoanele să fie furnizate unităților industriale

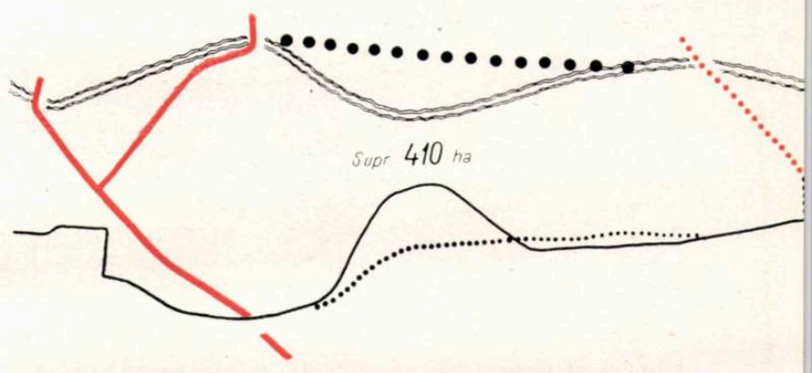

4

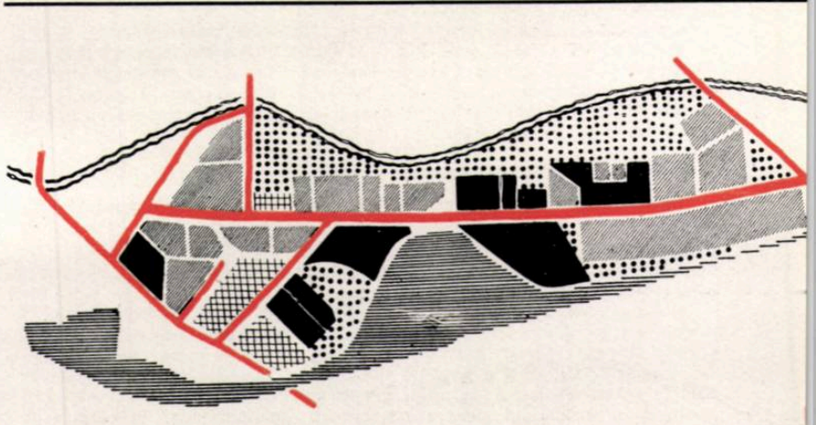
5

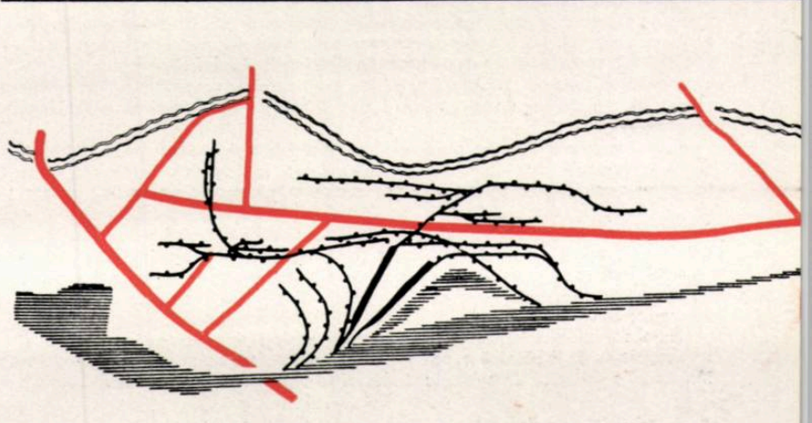
6

7

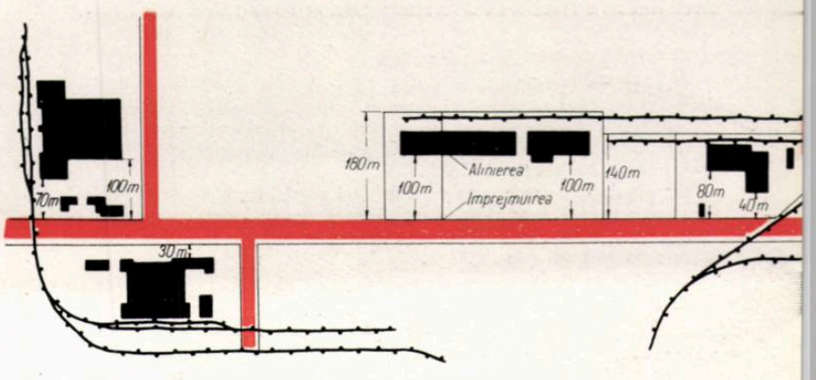

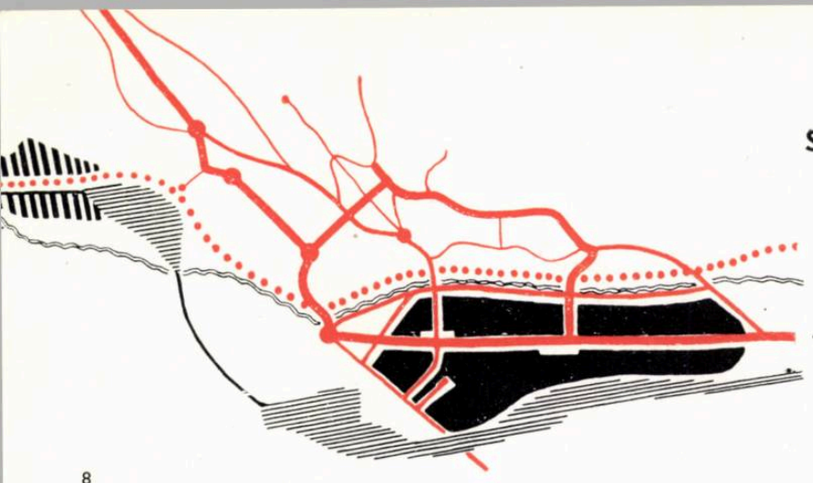

8

SCHIȚA DE SISTEMATIZARE

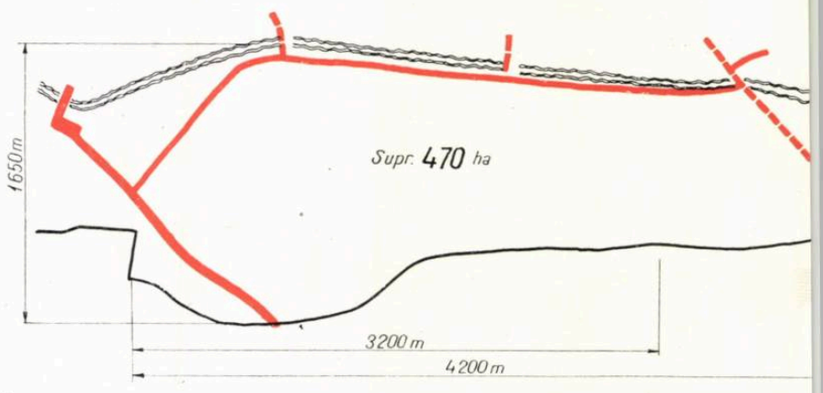

9

pe fronturile de încărcare-descărcare ale halelor. Procesul tehnologic feroviar poate fi astfel realizat la un nivel tehnic superior, prin centralizarea și automatizarea maximă a operațiilor.

De asemenea, distribuirea în teritoriu a dotărilor (administrative, social-sanitare, de alimentație și comerciale) se face ținînd seamă de cele 2 sectoare de deservire socială complexă care se formează în funcție de repartiția forțelor de muncă în cadrul zonei: sectorul A cu cca. 6 350 și sectorul B cu cca. 3 150 de salariați în schimbul maxim (în etapa finală sectoarele vor avea un număr aproximativ egal de salariați).

3. Lotizarea teritoriului zonei

În cadrul sectoarelor determinate de osatura rutieră și de gruparea întreprinderilor, teritoriul a fost împărțit în loturi ale căror forme, dimensiuni și amplasamente reprezintă sinteza dintre necesitățile de plan general ale fiecărei industrii și condițiile unei organizări optime a zonei (fig. 10). Pe această bază schița de sistematizare prevede ca:

— loturile de teren să ocupe un front minim la stradă (clădirile dominînd asupra spațiilor dintre ele), deoarece — datorită echipării tehnice complexe — costul unui metru liniar de stradă este foarte ridicat în cadrul zonei;

— adîncimea curentă a loturilor să fie de cca. 300—350 m, deoarece — din studiile comparative ale planurilor generale — această adîncime rezultă a fi potrivită și economică pentru majoritatea industriilor și grupărilor de industrii.

Subliniem că în cadrul elaborării schiței de sistematizare, la fixarea loturilor s-a analizat fiecare plan general, propunîndu-se în unele cazuri soluții pentru: încadrarea optimă în rețeaua și în fluxul rutier și feroviar al zonei; coordonarea sistematizării verticale a terenului, a alinierii și cotei « 0 » a clădirilor între unitățile din zonă; reducerea suprafețelor de teren prin înlăturarea pierderilor provocate de dispersarea construcțiilor, fasciculele de cale ferată, retragerea exagerată a construcțiilor de la arterele de circulație, deficiențe care apăreau în studiul elaborat de I.P.I.B.C. (fig. 7); coordonarea amplasării unor unități industriale în vederea realizării a 2 piețe, tratate ca elemente urbanistice centrale (fig. 10).

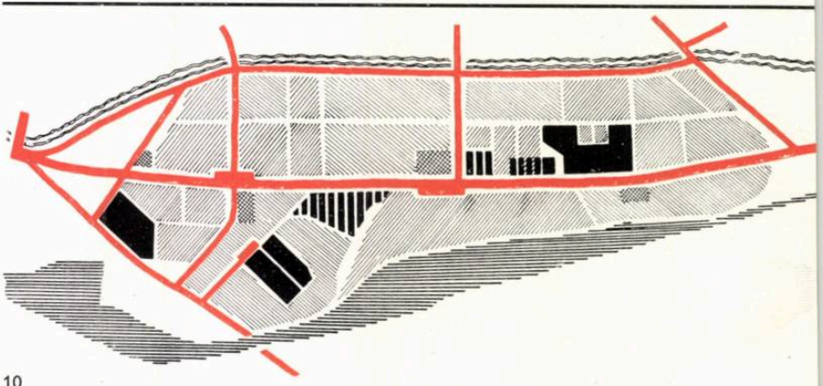

10

Prin adoptarea acestor propuneri se realizează importante economii de teren și în consecință de rețele de comunicații și instalații. De exemplu, la *Centrala electrică de termoficare* se propune reducerea terenului ocupat, de la 11 ha cît era prevăzut în proiectul I.S.P.E. la cca. 7,5 ha.

La Uzina metalurgică Iași, prin realizarea soluției hotărîte de comisia guvernamentală de a se apropia uzina de oraș, față de amplasamentul propus de I.P.L., se realizează importante economii de investiții și exploatare. În amplasamentul propus se prevede reducerea terenului ocupat de la peste 50 ha cît era prevăzut, la cca. 46 ha.

Aceste rezultate arată că proiectantul schiței de sistematizare a zonei industriale trebuie să aibă o poziție critică activă față de rezolvările adoptate în planurile generale ale unităților industriale ce urmează a fi amplasate în zonă.

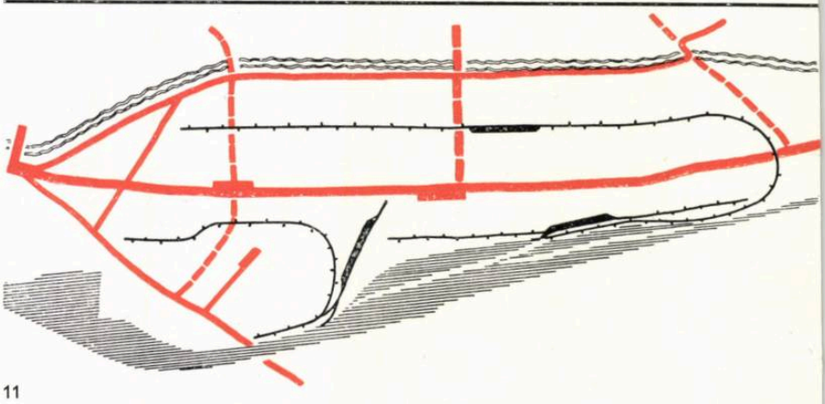

11

12

4. Traseul și gruparea în fascicule a rețelelor de instalație

Se prevede o strînsă cooperare cu orașul în construirea și folosirea surselor și rețelelor de instalații. Rețelele de alimentare cu apă, canalizare, energie electrică, telecomunicații și gaze, au fost grupate într-un fascicul care urmărește osatura rutieră a zonei (fiind amplasate în profilul transversal al arterelor de circulație, sub benzile plantate), astfel încît loturile unităților industriale nu sînt traversate subteran de rețele comune.

Rețeaua aeriană de alimentare cu energie termică deservește prin spate cîte 2 rînduri de loturi, pe un traseu paralel cu magistrala de cale ferată.

5. Unități auxiliare și de depozitare

Cooperarea unităților industriale din zonă în construirea și folosirea unor deserviri auxiliare (ateliere de reparații, mijlocii și capitale, ateliere de întreținere etc.) și de depozitare este o problemă pe care schița de sistematizare o ridică numai, urmînd a fi rezolvată, dată fiind importanța ei, pe baza unui studiu ce va fi elaborat de I.P.L.

S-a prevăzut de asemenea crearea unei unități auto, cu ateliere de întreținere și reparații, care să deservească toate întreprinderile din zonă, unitate care va fi profilată, dimensionată și amplasată definitiv, pe baza unui studiu în curs de elaborare la I.P.T.Tc.

6. Deserviri sociale — dotări

Schița de sistematizare prevede următoarele deserviri comune: pentru alimentație, fabrică de mîncare pentru 55—60% din schimbul maxim; 3 cantine (pentru semi-preparate) cu săli de mese cu autoservire pentru 1 800 de porții fiecare; punct P.C.I.; unități comerciale; policlinică; casă de cultură; parcaje

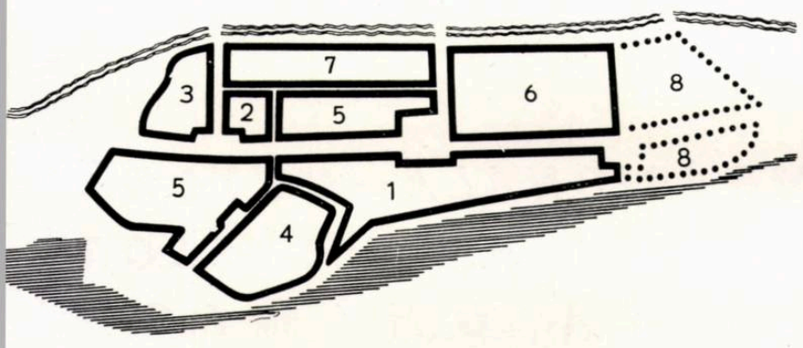

13

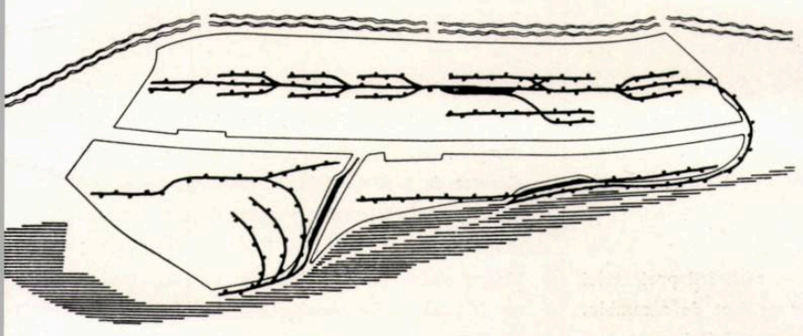

14

15

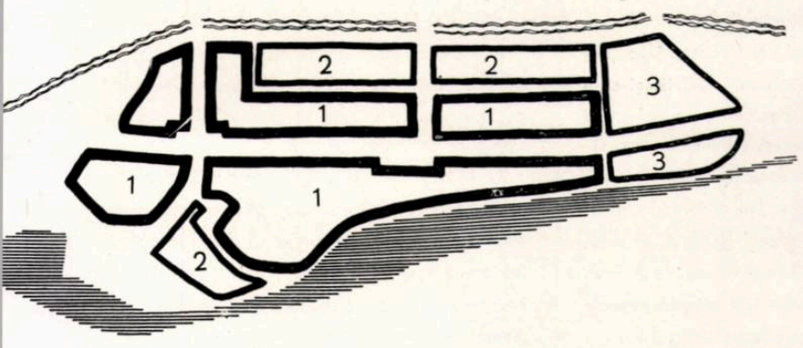

- *Unităţi industriale existente*
- *Unităţi industriale cu amplasament propus prin schiţă*
- *Loturi disponibile*
- *Dotări*
- *Sectorul căii ferate*
- *Locuinţe*
- *Terenuri libere*

pentru 500 de maşini (o maşină la 50 salariaţi). Dintre acestea, dotările pentru alimentaţie, P.C.I., parcajele şi parţial dotările comerciale au fost distribuite în punctele de interes urbanistic din interiorul zonei. Dotările culturale şi sanitare au fost amplasate pe artere perimetrale, în punctele de acces în zonă, pe care le marchează în acest fel.

7. Spaţii verzi — protecţia sanitară

Au fost prevăzute spaţii plantate în profilele străzilor, în punctele în care sînt grupate deservirile sociale şi în zona de protecţie (de 50 m lăţime), necesară la limita de nord-vest a zonei spre oraş. Deoarece la acestea se adaugă spaţiile plantate din incintele unităţilor industriale, se consideră că nu este raţional să se ocupe teritoriul cu alte spaţii plantate.

III. ETAPIZAREA INVESTIŢIILOR

Principiul realizării zonei industriale dinspre oraş spre extravilan şi al formării cu precădere a fronturilor spre oraş şi pe arterele de penetraţie în oraş a fost adaptat în acest caz unor condiţii specifice. Etapizarea reconstrucţiei oraşului a determinat astfel — prin concentrarea pînă în 1965 a investiţiilor în cartierele de la vest, nord-vest de zonă şi centrale — realizarea în trei etape a lucrărilor în zonă (fig. 15). Se propune prin schiţă pentru prima etapă formarea frontului spre vest şi a fronturilor pe artera longitudinală mediană (şoseaua Ţuţora) şi pe artera transversală de vest (bd. T. Vladimirescu) care constituie legăturile zonei cu partea reconstruită în această etapă a oraşului. Această concentrare a investiţiilor pe un singur front spre oraş şi pe cele 2 artere are pentru zonă avantajul de a contura pînă în 1965 un ansamblu organizat împreună cu unităţile existente menţinute ; de a concentra în prima etapă investiţiile pentru drumuri şi reţele de instalaţii ; de a asigura în cel mai scurt timp o legătură cît mai eficientă cu reţeaua de transport în comun a oraşului.

Frontul de nord al zonei industriale şi celelalte artere transversale de legătură sînt propuse a fi realizate după 1965, în paralel cu reconstrucţia cartierului Tătăraşi.

IV. LEGĂTURA CU ORAŞUL ŞI TERITORIUL PREORĂŞENESC

Schiţa de sistematizare a urmărit integrarea osaturii rutiere a zonei în reţeaua rutieră a oraşului şi teritoriului preorăşenesc (fig. 8). Astfel, fasciculele rutiere longitudinale şi transversale ale zonei sînt determinate de cele 2 direcţii de legătură cu oraşul, vest şi nord. În aceste fascicule arterele mediane sînt tratate ca magistrale interioare şi ca axe de compoziţie ale zonei, iar cele laterale ca artere ocolitoare de legătură cu teritoriul preorăşenesc.

Aceste două legături cu oraşul au contribuit deci la determinarea schemei compoziţionale a sistematizării zonei industriale.

Cele două pieţe create pe magistrala longitudinală mediană — şoseaua Ţuţora, la intersecţia cu principalele artere transversale, au fost rezolvate astfel încît să satisfacă funcţiuni complexe : degajarea circulaţiei rutiere la intersecţia principalelor artere şi asigurarea spaţiilor de parcare ; degajarea circulaţiei pietonilor şi amplasarea dotărilor în punctele în care sînt concentrate forţele de muncă ; prin suprapunerea acestor funcţiuni cele două pieţe devin elemente urbanistice principale ale zonei industriale.

O preocupare deosebită a constituit-o formarea fronturilor zonei industriale : spre strada C. I. Parhon, front important, ţinînd seamă că penetraţia în Iaşi dinspre Bucureşti se face prin această stradă ; spre oraş, la vest pe strada Primăverii şi la nord pe splaiul creat de-a lungul rîului Bahlui.

★

La faza de detaliu a sistematizării zonei industriale Iaşi, urmează a se rezolva în special următoarele probleme :

1. Încadrarea planului general al fiecărei unităţi industriale în reţeaua rutieră, feroviară şi de instalaţii a zonei, astfel încît să se realizeze soluţii tehnico-economice optime şi să se înlăture pierderile de teren.
2. Formarea în detaliu a fronturilor la stradă şi a celor două pieţe.
3. Soluţiile tehnice şi etapizarea detaliată a executării reţelelor de drumuri, căi ferate şi instalaţii, pe tronsoane, astfel încît să se asigure termenele de punere în funcţie a unităţilor industriale, fără executarea unor lucrări provizorii.
4. Lărgirea cooperării între unităţile industriale din zonă, analizîndu-se posibilitatea de a se realiza noi forme de cooperare :

— staţii comune de tratare a apei;

— reducerea consumului de vîrf pe zonă pentru diferitele utilităţi prin coordonarea consumurilor de vîrf ale unităţilor industriale, astfel încît să se evite suprapunerile pe cît este posibil;

— reducerea volumului de apă industrială necesară în zonă prin preluarea apei de la o unitate industrială la alta, în funcţie de calităţile de temperatură, puritate etc. necesare proceselor tehnologice.

5. Cooperarea cu executantul în construirea dotărilor sociale, sanitare, culturale etc. şi a unor clădiri administrative şi auxiliare (ateliere, depozite etc.). Pentru aceasta este necesar ca, pe baza coordonării cu planul general de organizare a execuţiei pentru întreaga zonă, să se stabilească obiectele definitive care trebuie executate urgent, pentru a folosi şi şantierului. Costul execuţiei se reduce astfel cu valoarea obiectelor definitive care urmează să fie devansată din investiţiile pentru unităţile industriale.

★

O concluzie generală care rezultă din experienţa sistematizării zonei industriale Iaşi este aceea că proiectantul sistematizării trebuie să analizeze critic atît situaţia existentă cît şi propunerile de ansamblu şi de detaliu ale institutelor de proiectare şi departamentelor, cu privire la planurile generale ale unităţilor industriale din zonă. Numai pe o asemenea bază, schiţa de sistematizare poate constitui sinteza optimă dintre interesele fiecărei unităţi industriale şi cerinţele complexe ale organizării zonei industriale.

Arh. C. ENACHE

Cand. șt. teh. ing. E. Bodnar
Director al Institutului de proiectări chimice

PROIECTAREA TRIDIMENSIONALĂ—METODĂ MODERNĂ DE ÎNTOCMIRE A PROIECTELOR PENTRU INDUSTRIA CHIMICĂ

Ritmul, în continuă creștere al dezvoltării industriei în general și al industriei chimice în special, reclamă revizuirea unor metode de realizare a investițiilor. Astfel, se caută căi noi pentru reducerea costului întreprinderilor și secțiilor proiectate, scurtarea termenelor de construcție, alegerea cît mai corespunzătoare a amplasamentelor, o dispoziție cît mai bună a planurilor generale, adoptarea unor procese tehnologice și soluții constructive moderne, toate acestea în vederea creșterii continue a eficienței economice a investițiilor.

La începutul procesului complicat de realizare a investițiilor (capitale) stă proiectarea și, ca atare, cu cît vor fi mai bune soluțiile din proiecte, cu atît mai eficiente vor fi și investițiile proiectate.

Prima fază a proiectării constă în soluționarea problemelor de bază — conceperea proiectului. Acestei conceperi trebuie să i se acorde o deosebită atenție, indiferent dacă aceasta privește soluționarea planului general al noii unități sau a secțiilor de producție. De alegerea justă a amplasării secțiilor și a utilajelor în cadrul acestora depind volumul de construcție, lungimea liniilor de comunicație, a rețelelor de conducte, precum și alți factori prin ai căror indici se determină eficiența economică și calitatea proiectului.

Una din metodele noi, considerată a fi eficace în elaborarea proiectelor pentru industria chimică, este așa numita metodă de proiectare cu modele-machetă sau proiectarea tridimensională.

Utilizarea modelelor și machetelor nu constituie ceva nou, modele și machete de încercare și de expoziție utilizîndu-se de multă vreme. Elementul nou îl constituie elaborarea și utilizarea modelelor ca mijloc de proiectare și ca bază la realizarea instalațiilor. Clasificarea și utilizarea modelelor este dată în tabelul 1.

Proiectarea pe modele se bazează în principiu pe înlocuirea planurilor prin modele geometrice, asemănătoare instalațiilor proiectate. Aceste modele de proiectare se bazează numai pe similitudinea geometrică.

La fiecare dintre etapele realizării proiectului (studiu tehnico-economic, proiect de ansamblu, proiect de execuție) se pot folosi cu succes modelele.

Modelele de proiectare se pot clasifica după utilizarea lor, conform tabelului 2.

Modele de plan general se construiesc din elemente simple care înfățișează clădirile și construcțiile ce intră în componența complexului respectiv, drumurile de acces, căile ferate, zonele verzi precum și traseele estacadelor și conductelor principale exterioare. Un astfel de model care reprezintă de fapt planul general al complexului poate fi construit în cîteva ore. În comparație cu planurile bidimensionale, aceste modele dau o economie de timp ce poate fi utilizat pentru alegerea soluțiilor optime de plan general și permit totodată analiza avantajelor și dezavantajelor diferitelor soluții prin reconstruirea lor rapidă, scurtînd astfel timpul necesar stabilirii soluției definitive. După stabilirea soluției definitive se trece la fotografierea modelului din plan și din diferite unghiuri. Datorită caracterului intuitiv, modelul devine elementul principal demonstrativ la analiza planului general de către forurile ce aprobă proiectul.

Model de studiu de amplasare a utilajelor

Aceste modele de studiu din elemente preconfecționate pot fi întocmite foarte rapid de către proiectanți pe baza schemei tehnologice, constituind planuri provizorii de amplasare pentru determinarea suprafețelor și volumelor necesare a fi construite. Totodată ele permit întocmirea unui plan de încadrare a instalației în cadrul complexului. Modelul de studiu este analizat și discutat de toți specialiștii interesați, permițînd acestora să facă imediat propuneri de modificare și îmbunătățire, lucru care în cazul reprezentării bidimensionale nu este posibil, desenele cerînd un timp de studiu aprofundat și mai îndelungat. Modificările propuse pot fi operate imediat prin regruparea spațială a elementelor, în timp ce în cazul desenelor, orice modificare durează mai multe zile. Modelul de studiu aprobat este fotografiat de sus pentru a se obține vederea în plan, apoi din diferite unghiuri pentru a se obține perspective. În caz de necesitate, după varianta aprobată se fac și schițe.

Model de proiect de amplasare a utilajelor

Acest model se execută pe baza schemei procesului tehnologic, a desenelor aparatelor, a schițelor construcțiilor metalice, a clădirilor etc. și pe baza modelului de studiu de amplasare a utilajelor. Acest model se construiește paralel cu elaborarea proiectelor diferitelor părți ale instalației și conține aparate, mașini și construcții metalice, dar nu cuprinde trasee de conducte, armături, cabluri electrice etc. (fig. 1).

Pentru a permite o mai bună vizibilitate a diferitelor părți ale instalației, acoperișul și planșeele intermediare se fac demontabile sau transparente. În acest stadiu, pe model pot fi aduse diferite modificări necesare. El se execută în general la scara 1 : 50. După aprobarea modelului se trece la fixarea definitivă a utilajelor, se finisează, se fotografiază și se elaborează după el planurile de amplasare cu secțiunile necesare.

Model de proiect de montaj al conductelor

După aprobarea modelului de proiect de amplasare a utilajelor, se trece la elaborarea modelului de proiect de montaj al conductelor. La baza

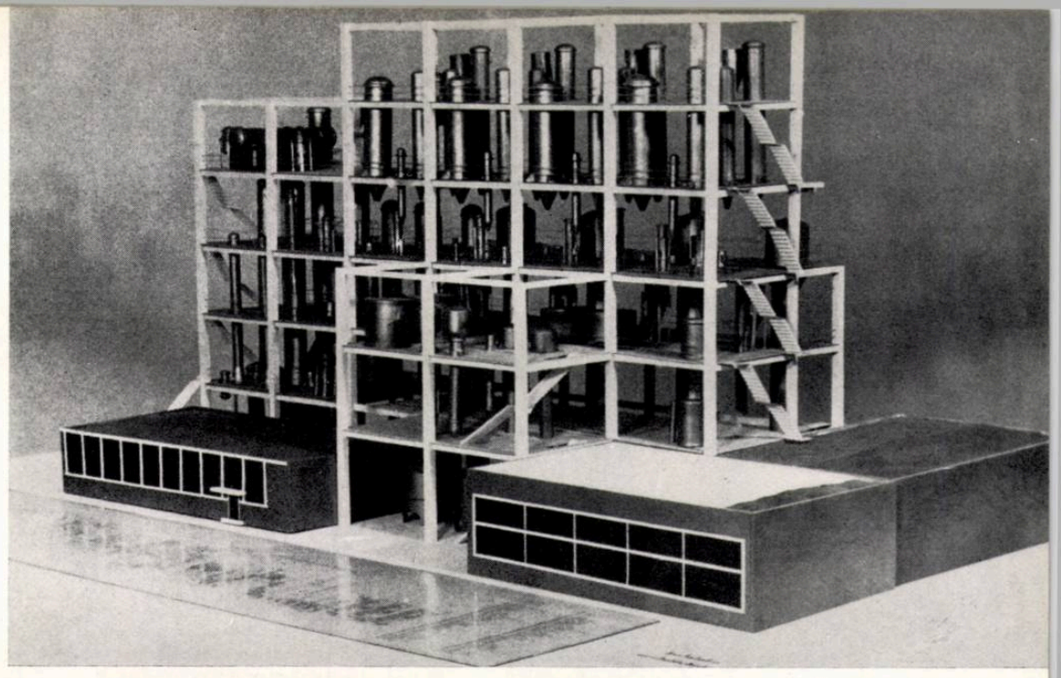

Fig. 1 — Fotografia unui model de proiect de amplasare a utilajelor

Tabel nr. 1

CLASIFICAREA ŞI UTILIZAREA MODELELOR

Denumirea felului modelului	Domeniul de aplicare	Condiţiile pe care trebuie să le îndeplinească modelul	OBSERVAŢII
MODEL DE ÎNCERCARE	Cercetări, studii	Asemănare geometrică, fizică, chimică	Se execută după proiecte special elaborate
MODEL DE EXPOZIŢIE	Expoziţii, reclame	Asemănare geometrică condiţionată	Se execută după proiecte sau construcţii terminate
MODEL DE PROIECTARE	— Proiectare — Construcţii	Asemănare geometrică perfectă	Se execută paralel cu piesele desenate şi face parte integrantă din proiect

Tabel nr. 2

DOMENIILE DE FOLOSIRE A MODELELOR DE PROIECTARE

Nr. crt.	Felul modelului	Scara	Faza de proiectare la care se execută	Conţinutul modelului	Avantaje faţă de planurile obişnuite bidimensionale	Observaţii
1	2	3	4	5	6	7
1	Model plan general	1 : 2 000 1 : 1 000 1 : 500	— Studii tehnico-economice — Proiecte de ansamblu	Clădirile, estacade principale, drumuri, căi ferate, spaţii verzi	— Economie de timp la stabilirea soluţiilor optime prin reconstituirea rapidă a elementelor componente	Serveşte la definitivarea şi aprobarea planului general al unui complex industrial
2	Model de studii de amplasare utilaje	1 : 100 1 : 50	— Proiect de ansamblu	Utilajele şi amplasarea lor, fără asemănare geometrică perfectă, din elemente demontabile	— Stabilirea cea mai raţională a amplasamentului utilajelor în cadrul secţiei — Permite regruparea spaţială imediată a elementelor în caz de modificare — Scurtează timpul necesar stabilirii amplasamentelor optime	Serveşte proiectantului pentru stabilirea amplasamentului optim de utilaje în cadrul instalaţiei
3	Model de proiect de amplasare utilaje	1 : 50 1 : 33 1/2 1 : 25 1 : 20	— Proiect de ansamblu	Reprezintă amplasarea tuturor utilajelor la scară	— Definitivarea amplasamentelor optime ale utilajelor în cadrul instalaţiei — Permite stabilirea încadrării instalaţiei în modul cel mai raţional în cadrul construcţiilor de susţinere	Serveşte proiectantului la stabilirea amplasamentelor de utilaje definitivă, precum şi organelor de aprobare şi avizare a proiectului
4	Model de proiect de montaj	1 : 35 1/2 1 : 25 1 : 20	— Proiect de execuţie	Reprezintă amplasarea tuturor utilajelor, conductelor, armăturilor etc. la scară	— Economii la desene de execuţie de montaj de conducte — Înlătură greşelile de suprapuneri de conducte — Economii de materiale prin adoptarea unor trasee mai raţionale — Înlesneşte lucrările de montaj, redînd imaginea spaţială — Permite prefabricarea unor tronsoane de conducte în atelier — Serveşte la instructajul personalului	Serveşte organizaţiei de montaj la realizarea instalaţiei şi beneficiarului

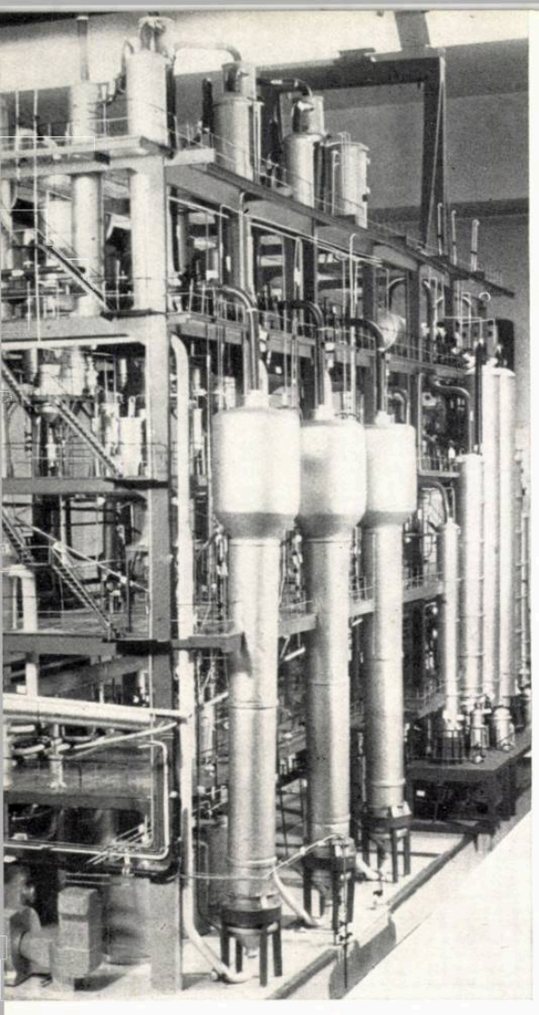

Fig. 2 — Fotografia unui model de proiect de montaj al conductelor

elaborării modelului de montaj al conductelor stă schema de legături tehnologice care cuprinde toate conductele cu diametrele lor. armăturile de închidere și reglaj, izolațiile, precum și desenele tuturor utilajelor și construcțiilor de susținere. Pentru aparatele de măsură și control sînt indicate pe model toate locurile de preluare, dar nu sînt reprezentate conductele de impulsuri. Instalațiile electrice de dimensiuni mari sînt reprezentate simbolic, respectîndu-se gabaritele. Diferitele conducte ale modelului se vopsesc în culori corespunzătoare mediilor ce sînt transportate prin ele. Modelele de montaj se execută de obicei la scara 1 : 20, 1 : 25 sau 1 : $33^1/_2$ (fig. 2).

Pe model conductele pot fi executate din sîrmă sau din țevi. În cazul executării conductelor din sîrmă, pentru a obține reprezentarea la scară, se plasează din loc în loc pe sîrmă discuri cu diametrul la scară al conductelor. Macheta cu conducte executate din țevi din mase plastice la scară este mai reală și are avantajul de a fi mai clară și mai plastică decît modelul cu conducte din sîrmă. Din cauza duratei de execuție mai lungi modelul cu conducte din țevi este de obicei mai scump. În U.R.S.S., R.S.C., R.D.G., S.U.A. etc. se folosesc mai mult modele cu conducte din țevi ; în R.F.G., Anglia, este mai răspîndită folosirea sîrmei.

Pe conducte se fixează o serie de plăcuțe pe care sînt indicate : direcția de curgere, numărul poziției din specificație, precum și alte date. Paralel cu executarea modelului și o dată cu stabilirea traseului de conducte se elaborează pentru fiecare traseu schema în proiecție izometrică, în care sînt figurate și indicate toate armăturile de pe traseul respectiv, toate fitingurile și elementele de legătură și sînt cotate conductele. Aceste scheme se execută pe hîrtie milimetrică și sînt însoțite de specificația exactă a materialelor. Asemenea scheme se execută pentru fiecare traseu de conducte și servesc ca documentație de execuție la montaj. În afară de acestea, pentru diverse detalii se fac fotografii sub diferite unghiuri, care înlocuiesc un număr important de desene de detalii de montaj (fig. 3).

Proiectarea cu ajutorul modelelor ușurează munca de concepere a proiectantului, întrucît modelul elimină eforturile de concentrare pentru reprezentarea spațială, la care este supus proiectantul în cazul reprezentării bidimensionale, lăsîndu-i liberă capacitatea de concepție pentru a o folosi integral în munca de creație.

O atenție deosebită merită introducerea metodei de proiectare cu ajutorul modelelor în faza de elaborare a desenelor de execuție, măsură care ar permite ridicarea calității proiectului și în același timp reducerea simțitoare a numărului de desene executate. De elaborarea desenelor de execuție se ocupă în prezent un număr mare de proiectanți, munca fiind laborioasă, întrucît numai la o singură instalație tehnologică în chimie și petrochimie lungimea conductelor poate atinge 20—40 km. Pentru elaborarea planurilor actuale de montaj-conducte, se cere proiectantului să aibă o mare experiență în proiectare și o ușoară vedere în spațiu, elemente ce nu se întîlnesc totdeauna. De aceea, la montaj apar deseori neconcordanțe, necesitatea schimbării traseelor, precum și unele lucrări suplimentare, care duc la scumpirea investițiilor.

Pe lîngă eliminarea deficiențelor arătate mai sus, proiectarea cu ajutorul modelelor de execuție prezintă o serie de avantaje și anume :

— economie de timp și reducerea costului proiectelor de conducte cu 20—40% față de proiectarea cu desene de execuție pentru conducte ;

— economie prin determinarea traseelor optime pentru fiecare conductă, care se poate aprecia la cca. 10% din valoarea conductelor ;

— confecționarea în atelier a tronsoanelor de conducte și a pieselor fasonate, ceea ce ușurează montajul ;

— evitarea de greșeli de montaj datorate interpretării eronate a desenelor, din cauza complexității legăturilor ;

—scurtarea duratei de execuție a montajului, permițînd organizarea lucrului pe un front mai larg ;

— reducerea volumului lucrărilor neprevăzute, care în mod obișnuit reprezintă 5% din valoarea de deviz ;

— poate servi la instruirea personalului de exploatare, asigurînd astfel punerea în funcție mai rapidă a instalației ;

— poate aduce servicii mari la programarea lucrărilor de întreținere.

Un neajuns al acestei metode este faptul că modelul se execută într-un singur exemplar și că impune ca o serie de amănunte să fie fotografiate atît pe parcursul confecționării modelului cît și final, cu aparatură foto specială, pentru a se obține fotografii fără deformarea dimensiunilor reale (vederi și secțiuni ortogonale).

Proiectarea cu ajutorul modelelor este mai răspîndită în domeniul industriei chimice și petrochimice, datorită complexității și numărului mare al conductelor. Proiectarea pe modele este condiționată, în afară de atelier foto, și de organizarea atelierelor pentru confecționarea pieselor necesare.

★

În cadrul Institutului de proiectări chimice, IPROCHIM, proiectarea pe modele a început la sfîrșitul anului 1959, luînd o dezvoltare mai pronunțată în cursul anilor 1961—1962. La început au fost realizate modele de studiu de plan general, apoi s-a trecut la executarea modelelor de studiu de amplasare de utilaje în cadrul instalațiilor și, în cele din urmă, la modele de montaj cu trasee de conducte.

Întreprinderea I.M.B.-șantierul Onești a executat montajul unei instalații de insecticide după un model de montaj și pe baza acestei experiențe a cerut înlocuirea desenelor de execuție prin modele și la alte instalații.

În prezent, în cadrul IPROCHIM se creează condițiile necesare trecerii pe scară largă la proiectarea pe modele-machetă.

În afară de avantajele arătate mai înainte, metoda proiectării pe modele creează mari posibilități în construcții, pentru o prefabricare avansată și pentru organizarea unei execuții industrializate; volumele arhitecturale, fațadele, precum și detaliile de arhitectură se pot de asemenea studia cu bune rezultate pe modele la scară mare.

Considerăm că pentru industria chimică și petrochimică, aplicarea proiectării pe modele constituie un pas hotărîtor în îndeplinirea sarcinilor trasate de plenara C.C. al P.M.R. privind creșterea calității muncii în proiectare.

Fig. 3 — Detaliu de montaj al machetei din fig. 2

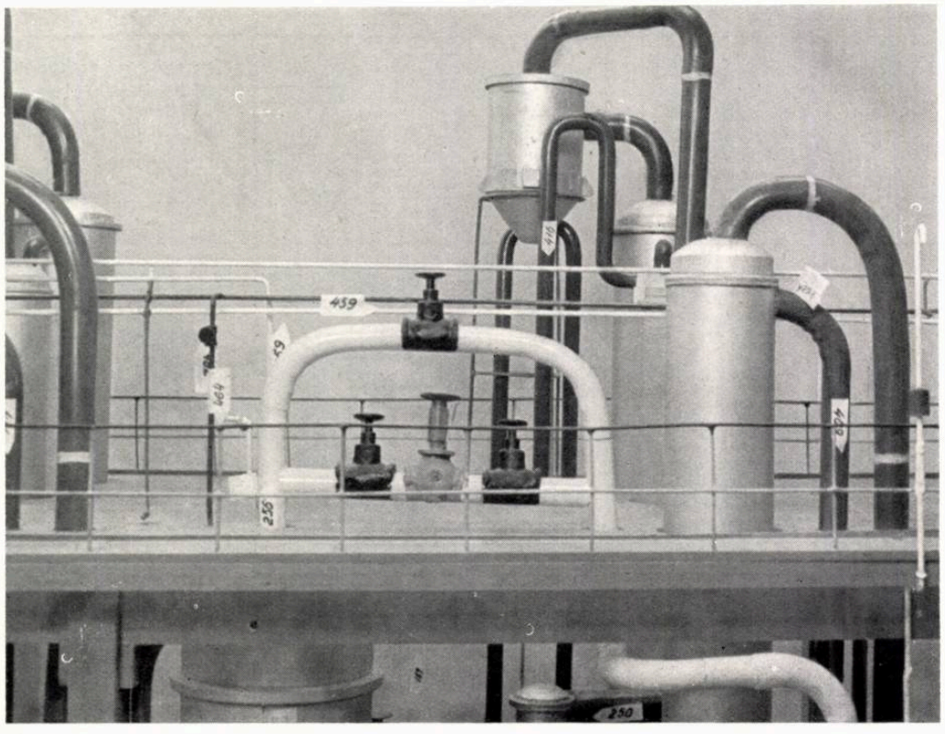

BIBLIOGRAFIE

1. Obiomnoe proektirovanie (Sbornic), nr. 1, Gosgorhimproiect, Moscova, aprilie, 1962.
2. D. Bauen — Proiectarea tridimensională, Chemical Engineering, 1954, 61, nr. 8, pag. 176—178.
3. P. Adams — Utilizarea modelelor pentru proiectarea uzinelor chimice. Journal of the Institution of Engineers, Australia, 1959, 31, nr. 4—5, pag. 111—117.
4. G. A. Iakovlev — Din experiența proiectării pe machete la Institutul GHIPROORCHIM, Him. Prom. nr. 9/1961 (7—11).
5. H. Reuter — Macheta de proiectare, un ajutor pentru proiectarea și construirea mai economică a instalațiilor chimice. Chemie-Ingenieur-Technik, 5/1961, pag. 313—318.

Arh. Oct. Popescu, ing. I. Naicu

UNELE PROBLEME ALE CONSTRUCȚIILOR INDUSTRIEI CHIMICE

Între ramurile industriale care au apărut și se dezvoltă în țara noastră după 1944, industria chimică ocupă un rol de seamă, trebuind să asigure economia națională cu materii prime și materiale de importanță deosebită pentru îmbunătățirea calității, lărgirea sortimentelor și ieftinirea produselor industriale și de bunuri de consum. Marile combinate construite în ultimii ani în diferite regiuni ale țării, dotate cu o tehnică modernă, oferă posibilități — inexistente înainte de 1944 — de fabricare a unei game variate de produse chimice.

Complexul petrochimic de la Borzești, Uzina de fibre sintetice de la Săvinești, Uzina de îngrășăminte fosfatice de la Năvodari, Combinatul chimic de la Craiova sînt numai cîteva exemple care ilustrează puternicul avînt al industriei chimice.

Pentru anul 1963, volumul investițiilor pentru industria chimică este mai mult decît dublu față de cel al anului 1962. Acest program gigantic nu poate fi realizat decît printr-o foarte bună organizare a bazelor și sistemelor de lucru, prin introducerea pe scară largă a celor mai moderne procedee tehnice care să asigure cu un minimum de investiții un maximum de realizări, cu o deosebită operativitate, asigurîndu-se o rapidă dare în exploatare a instalațiilor.

În industria chimică, construcțiile îmbracă sau susțin instalațiile tehnologice. Procentul valoric cu care ele intervin este de 15—25% din totalul investițiilor ; aceasta nu înseamnă însă că valoarea lor absolută nu este destul de mare. Ținînd seamă că executarea lucrărilor de construcții ocupă cea mai mare parte din timpul necesar executării fabricilor chimice în ansamblu, rezultă obligația noastră de a proiecta nu numai funcțional și economic, dar și după metode care să asigure o execuție rapidă.

Arhitectul și inginerul constructor trebuie să posede serioase cunoștințe de tehnologie și ansambluri-utilaje, pentru a putea imagina cele mai potrivite sisteme constructive. Nu rareori s-a întîmplat ca urmărind realizarea unor construcții cît mai eficiente, proiectanții constructori să propună formule noi de așezare a utilajelor care au fost adoptate și au dus la soluții generale mai economice.

Mai mult decît în alte ramuri industriale, construcțiile se prezintă în industria chimică într-o mare diversitate, ce ridică probleme dintre cele mai diferite și mai complexe.

În tabelul alăturat sînt arătate tipurile cele mai importante de construcții care apar în industria chimică și ponderea cu care intervin ele în fiecare ramură a acesteia.

În afara celor cuprinse în tabel mai există :

— construcții auxiliare (laboratoare, AMC-uri, depozite, gospodării de apă, stații energetice, ateliere mecanice etc.) ;

— construcții sociale (grupuri sanitare, pavilioane administrative, cantine, puncte medicale, posturi PCI, spălătorii, porți etc.) ;

— susțineri pentru conducte (estacade și poduri pentru conducte, suporți pentru conducte la sol, canale și tuneluri pentru conducte etc.), precum și încă alte numeroase forme constructive.

Utilaj în aer liber la Săvinești

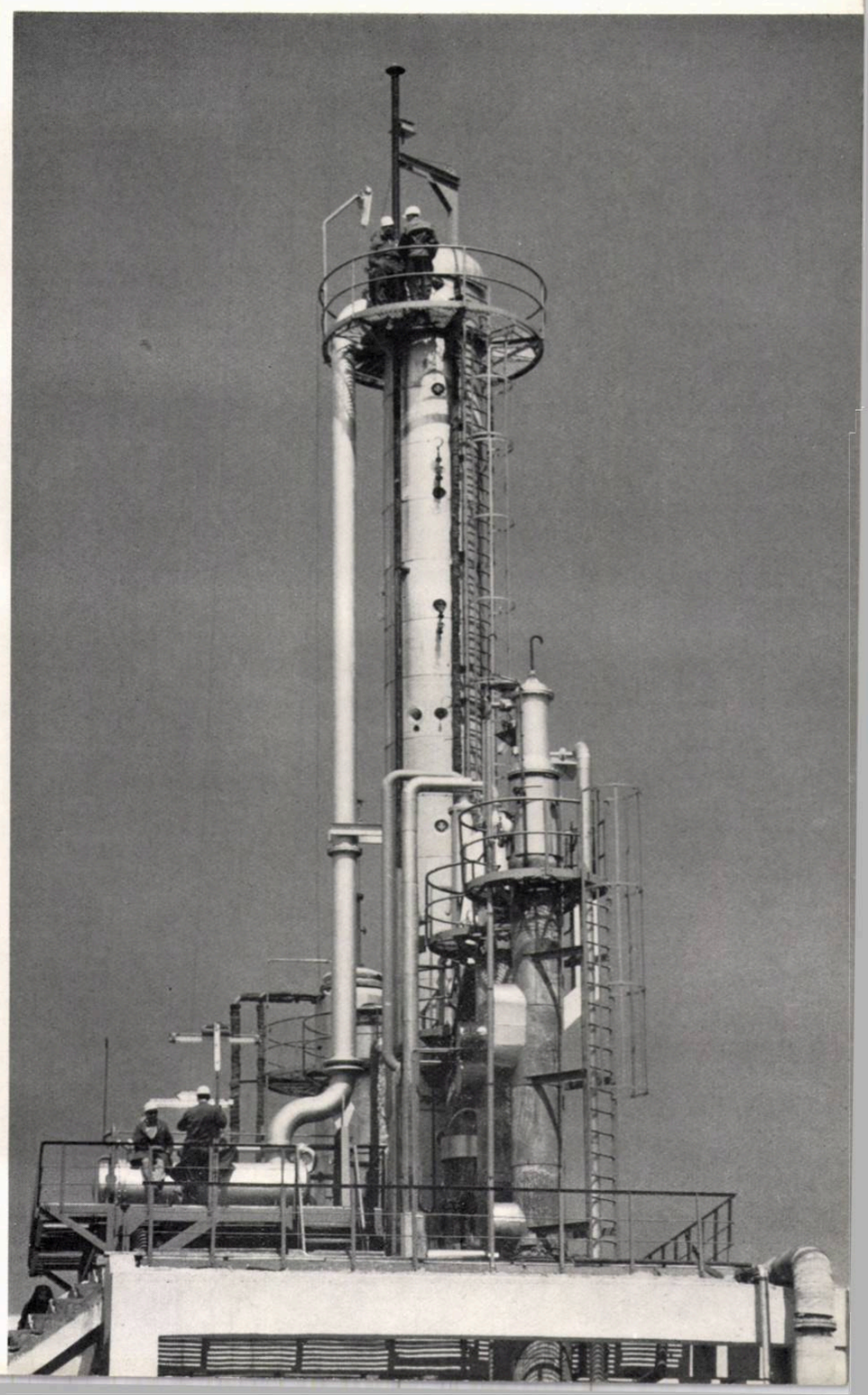

În cele ce urmează vom încerca să analizăm unele probleme specifice industriei chimice și în special unele care mai comportă studii și rezolvări.

1. POSIBILITATEA ÎNLOCUIRII HALELOR ÎNCHISE CU SCHELETE ÎN AER LIBER

Primele începuturi în această direcție s-au făcut în rafinării. Introducerea automatizării și telecomenzii în procesele chimice face posibilă scoaterea unei serii de utilaje în afara halelor. Avînd ca bază experiența U.R.S.S. în acest domeniu și în urma unor directive C.A.E.R., Ministerul Industriei Petrolului și Chimiei, în colaborare cu C.S.C.A.S., a întocmit o listă de utilaje care, ținînd seamă de condițiile climatice ale țării noastre, pot și trebuie să fie amplasate în aer liber. Acest lucru nu este totdeauna ușor de realizat. Lipsa unei experiențe proprii, precum și inerția vechilor metode, constituie încă greutăți care urmează a fi învinse. Scoaterea utilajelor în aer liber aduce avantaje importante printre care:

— reducerea investițiilor în medie cu 15—20%;

— eliminarea instalațiilor de ventilație care sînt foarte costisitoare și, o dată cu aceasta, eliminarea consumurilor de energie în exploatarea instalațiilor;

— scurtarea timpului de execuție a construcțiilor (scheletul fiind mai simplu) și asigurîndu-se astfel darea în exploatare mai devreme a fabricilor;

— scheletele se pretează mai ușor la modificări și extinderi ulterioare ale proceselor tehnologice decît halele închise.

La IPROCHIM ideea aceasta constituie o preocupare permanentă a proiectanților, obținîndu-se unele realizări importante în acest domeniu. Iată cîteva exemple:

— pentru fabricarea acidului azotic, cu doi ani în urmă, se considera a fi necesară o hală închisă cu două deschideri de 18 m fiecare. Un an mai tîrziu, aceeași fabricație a fost amplasată într-o hală cu o deschidere de 12 m și o platformă în aer liber tot de 12 m. De menționat că în aceleași condiții de amplasare a utilajelor lipsa pereților laterali a permis și o reducere a gabaritului necesar;

Tipurile de construcții necesare amplasării utilajelor în aer liber sînt foarte diferite. Astfel întîlnim:

— platforme la sol pentru parcuri de rezervoare și utilaje grele statice;

— schelete cu un nivel, cu acoperiș dar fără pereți, pentru adăpostirea utilajelor în mișcare și de mai mică sensibilitate (pompe etc.);

— schelete multietajate pentru susținerea unor utilaje care se înscriu în procesul tehnologic la niveluri diferite (fluide care circulă prin cădere);

— schelete-turnuri pentru susținerea coloanelor înalte.

Aceste forme constructive se completează cu altele de tip intermediar între « schelete » și « hale închise » și anume construcții cu pereți ușori, executați de obicei din azbociment, care au menirea de a adăposti interioarele respective împotriva ploii și a vîntului, fără a pune probleme de etanșeitate sau de capacitate termoizolatorie. Printre acestea cităm: estacadele închise pentru benzi transportoare, depozitele de materiale granulate etc.

De cele mai multe ori, diferitele tipuri de construcții apar împreună: platforme la sol cu schelete etajate, turnuri de susținere cu hale închise etc.

În ce privește construcțiile aferente instalațiilor în aer liber, în fața proiectanților mai stau încă unele probleme de rezolvat, printre care aceea a modulării lor. Aceste construcții, neavînd o linie de dezvoltare proprie, se adaptează « fără rezerve» instalațiilor respective ajungînd să ia forme foarte diferite, ceea ce face ca ele, în afară de unele excepții, să se execute încă monolit, deci greoi și cu mare consum de cherestea. Este necesară modularea lor și tipizarea unor unități plane și spațiale în vederea prefabricării. Organele de specialitate nu se ocupă încă în suficientă măsură și în ritmul cerințelor actuale de problema tipizării acestor construcții.

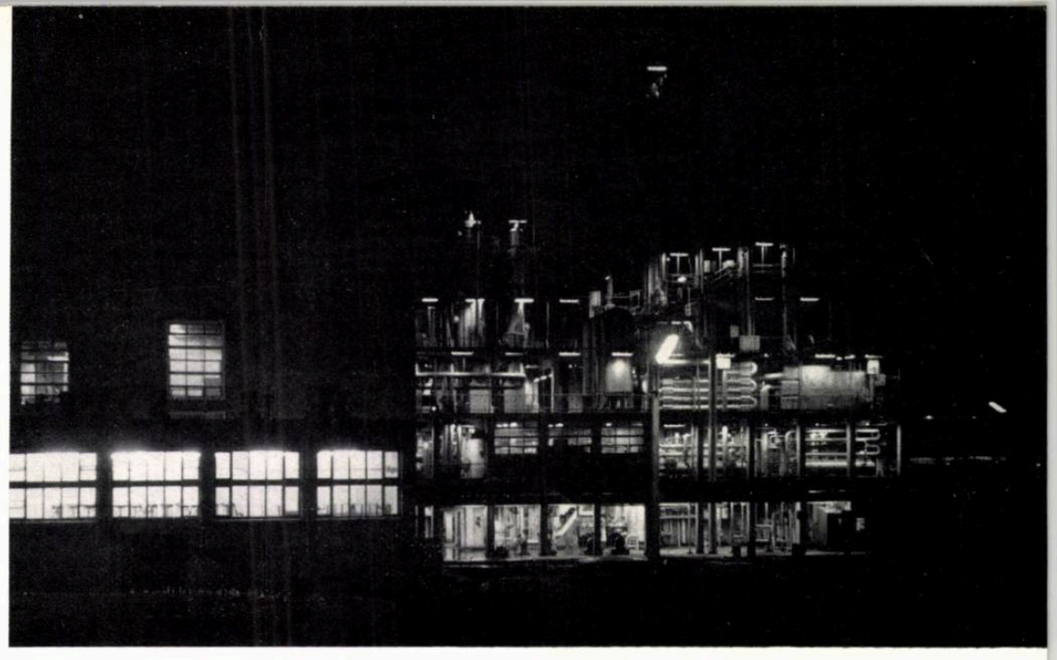

Vedere de noapte a unor instalații de la Onești

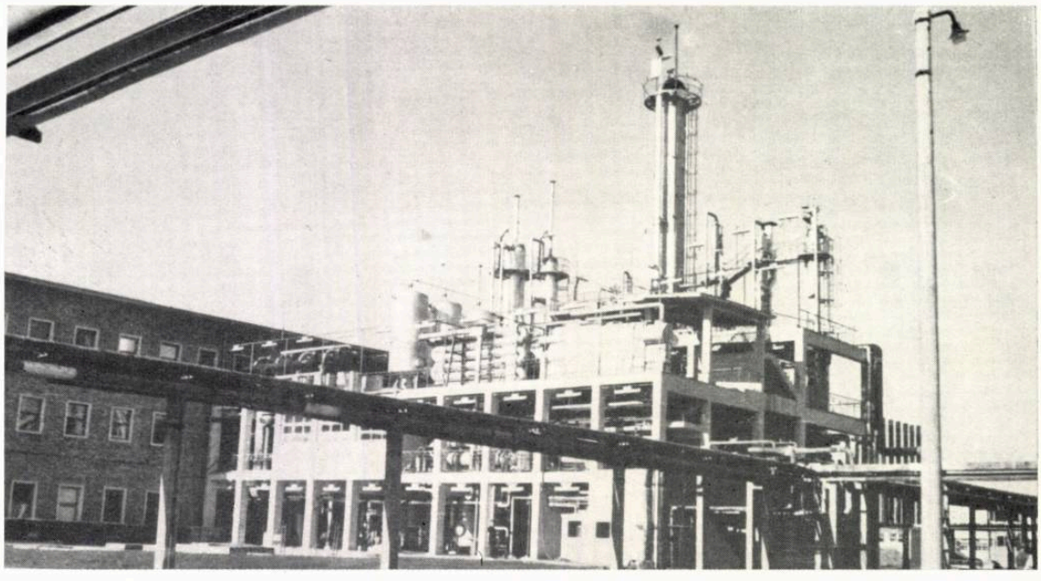

Combinatul chimic Borzești — Vedere

2. CONSTRUCȚII AFERENTE REȚELELOR DE CONDUCTE

O caracteristică a uzinelor chimice o constituie prezența în complexul lor a numeroase conducte termice și tehnologice, care transportă fluidele ce intră în procesele de fabricație respective. Aceste conducte au diametre care variază între 50 mm și 2 000 mm și sînt grupate în fascicule magistrale sau racorduri, asemănător sistemului arterial dintr-un corp viu. Amplasarea acestor rețele în cadrul construcțiilor combinatelor chimice și sistemul lor de susținere reprezintă o problemă de mare importanță. Este suficient să menționăm — pentru a ilustra importanța acestei probleme — că lungimea fasciculelor de conducte prezente într-o uzină chimică poate fi de ordinul a 4—5 000 m, că numărul conductelor dintr-un fascicul poate să ajungă pînă la 100 și că valoarea de investiție a ansamblului — conducte plus suport — reprezintă 7—10% din totalul investițiilor construcții-montaj.

În ceea ce privește construcțiile pentru suporții conductelor sînt interesante pentru a fi relevate două aspecte mai importante: sistemul de pozare a conductelor — care dictează sistemul suporților — și materialele din care se execută aceștia, cu calculul lor. În această privință, literatura de specialitate este foarte controversată.

Fasciculele de conducte pot fi amplasate în una din variantele următoare:

— în galerii subterane închise,

— în galerii subterane deschise,

— desfășurat la sol,

— pe estacade,

— în soluție mixtă.

Fiecare din aceste soluții prezintă avantaje și dezavantaje. Aplicarea uneia sau a alteia în mod mecanic, fără a ține seama de situațiile locale, poate duce la rezolvări eronate. Astfel, în zonele unde există multe traversări de căi de comunicații (drumuri uzinale, CF), sau unde intrările și ieșirile conductelor din secțiile de fabricație se fac la înălțime (dictate de procesul tehnologic), soluția pe estacade se impune. Unde însă sînt traversări puține și unde intrările la secții se fac jos (cazul zonelor de rezervoare), soluția cea mai indicată este la sol. În interiorul halelor sau în vecinătatea acestora unde spațiul este limitat,

● PESTE 50%

○ PÎNĂ LA 50%

SPECIFICUL FABRICAȚIEI	Nr. NIVELURILOR			SISTEM CONSTR. CF. N.P.C.I.		CONDIȚII LUCRU CF. NORME SANIT.		MOD AMPLASARE UTILAJ			MECANIZARE			SISTEM CONSTRUCTIV				SE POT PRETA	
									HALE ÎNCHISE		CU POD RULANT SAU ALTE SISTEME								
	Un nivel	Cu parter de serv. și un etaj	Cu mai multe niveluri	Obișnuit	Special cu elemente ușoare	Obișnuite	Speciale nocivități-coroziune	Aer liber	Cu lumină naturală	Sistem blindat	De exploatare	De montaj	Fără pod rulant	Beton	Metal	Mixt beton + metal	Zid portant	Pentru încadrare în hale universale	Pentru modulare
ÎNGRĂȘĂMINTE AZOTOASE																			
Amoniac-oxigen		●			●	●			●			●		○		●			○
Acid azotic		●					●	●	○			●		●		○			○
Azotat de amoniu, uree			●				●		●					●					
ÎNGRĂȘĂMINTE FOSFATICE etc.																			
	○		●	●			●		●		○	○		●					○
PRODUSE ORGANICE PE BAZĂ DE ACETILENĂ																			
	○	○	●		●		●	●	○			●		○	●	○			Se studiază parțial
MASE PLASTICE																			
Fabricație		○	●		●		●	●	○			●				●			Se studiază
Prelucrare fire			●	●			●			●				●					
Prelucrări diverse	●		○	○	●	○	●		●		●			●				○	
CAUCIUC																			
Fabricație		●	○	○	●	○	●	○	●			●		○	○	●			Parțial
Prelucrare	●		○	●			●		●		●			●		○		○	○
COLORANȚI-MEDICAMENTE																			
			●	●	○	○	●		●			○	●	●		○		Se studiază	Se studiază
RAFINĂRII																			
			●		●		●	●				○		○	●				
PRODUSE SODICE																			
			●		●		●		●		○	●		●		○			○
METALURGIE NEFEROASĂ — Prelucrare minereuri																			
	○	●	○		●		●	○	●		●			○		●			○
ACID SULFURIC			●	●			●	●	○				●			●			○

ori în regiunile unde necesitățile arhitectonice o cer, conductele se vor plasa în galerii subterane închise. Urmărind îndeplinirea cerințelor funcționale, economice și arhitectonice, soluția cea mai potrivită este cea care ține seamă de toate împrejurările locale.

Soluțiile adoptate pînă în prezent sînt greoaie, inestetice și scumpe, deoarece literatura de specialitate recomandă deschideri mici între suporții conductelor, iar valorile de calcul ale eforturilor transmise la reazeme sînt foarte mari. De asemenea, în străinătate găsim estacadele și în general suporții conductelor amplasate la înălțime, confecționate din oțel, ceea ce reprezintă un consum însemnat de oțel și un preț de cost foarte ridicat.

În IPROCHIM s-au obținut realizări însemnate pe linia îmbunătățirii acestui gen de construcții, în sensul ieftinirii lor și al utilizării betonului armat în locul oțelului *).

Astfel, la construcțiile de estacade, utilizîndu-se unele elemente potrivite din beton armat prefabricat, în locul celor de oțel laminat, s-au realizat economii de 30—40% ; creîndu-se deschideri mai mari între suporți și asigurîndu-se o transmitere corectă a eforturilor la reazeme, s-au realizat prețuri de cost mai mici cu aprox. 50% la ultimele proiecte față de altele executate anterior. Amplasarea conductelor la sol, în condițiile în care acest lucru este posibil, duce la economii și mai importante.

3. DESPRE DISPUTA DINTRE BETON ȘI OȚEL ÎN CONSTRUCȚIILE INDUSTRIEI CHIMICE

Duelul între beton și oțel s-a clarificat la construcțiile din majoritatea ramurilor industriale.

Astfel, în industria metalurgică, oțelul a obținut cîștig de cauză, construcțiile din beton generalizîndu-se în special în industria ușoară sau a lemnului. În industria chimică, acest duel nu se poate solda cu eliminarea unuia din materiale de către celălalt. Marea diversitate a formelor și a scopurilor elementelor de construcție necesită atît utilizarea betonului cît și a oțelului. Aci întîlnim stîlpi din beton armat, de la cei mai ușori pînă la cei mai grei (de 22—25 tone), ferme de acoperiș din beton armat sau precomprimat, la deschideri de hale de 15—18 m sau 21 m. Mai întîlnim elemente de acoperiș din beton, căi de rulare din beton armat etc., dar și ferme din metal, la deschideri mai mari (24—30 m sau 36 m), căi de rulare metalice pentru poduri rulante grele (30—50 t) și în special platforme demontabile sau schelete pentru susțineri de utilaje. Rămîne la latitudinea proiectanților constructori și depinde de priceperea acestora, alegerea materialului celui mai potrivit pentru a se ajunge la soluțiile cele mai eficiente. Tendința este, fără îndoială, de a se utiliza în cît mai mare măsură betonul armat. O serie de construcții — cum ar fi estacadele pentru conducte, unele schelete și platforme etc. — au fost deja scoase din patrimoniul oțelului. Se va realiza și mai mult cînd se vor tipiza și gabaritele și se vor modula construcțiile respective. Problema aceasta nu a primit pînă în prezent soluționarea definitivă.

*) Contribuții la rezolvarea acestei probleme au fost aduse prin studiile cuprinse în teza de dizertație a tov. ing. I. Naicu, care tratează acest subiect

4. UTILIZAREA ELEMENTELOR MARI DE CONSTRUCȚIE

Dimensiunile impunătoare ale halelor de fabricație întîlnite în industria chimică creează necesitatea de a se renunța la sistemele vechi de construire prin asamblarea a numeroase elemente mici (cărămizi, ferestre, pane, chesoane mici etc.) care nu sînt la « scara » clădirilor și de a se trece la elemente mari care prin operații puține de montaj să acopere suprafețele întinse. În IPROCHIM s-au făcut unele încercări în această direcție care au dat rezultate bune. Astfel, în locul pereților tradiționali din zidărie de cărămidă și ferestre prefabricate, la una din halele importante ale Uzinei de îngrășăminte fosfatice din Năvodari (150×24 m) s-au realizat panouri mari prefabricate din beton armat, care au dus la o sporire însemnată a operativității execuției și la reducerea prețului de cost. După această experiență, la Combinatul chimic de la Craiova în cadrul proiectului de ansamblu au fost prevăzute panouri mari termoizolante sau cu ferestre pentru pereții tuturor construcțiilor cu caracter industrial. Aceste panouri sînt aplicate în fața stîlpilor și fixate de aceștia cu ajutorul unor plăcuțe metalice îndoite în formă de S care asigură o prindere elastică pe direcție orizontală și rigidă pe direcție verticală. Prin aceasta, pereții nu antrenează decît parțial scheletul la șocurile din cutremure și nu sînt antrenați de sarcinile dinamice din poduri la care sînt supuse acestea. De asemenea, se elimină efectele neplăcute date de temperatură. Panourile au o dimensiune de 6,00 m (mărimea traveei), iar cealaltă de 1,20 m sau 2,40 m, înscriindu-se în sistemul modular C.A.E.R. care are ca bază dimensiunea de 0,60 m. Întreg ansamblul a fost rezolvat cu trei tipuri principale de panouri (6,00×1,20; 6,00×2,40; 3,60×1,25). Adoptarea acestui sistem aduce o serie de avantaje printre care :

— reducerea însemnată a greutății generale a pereților, ceea ce a dus la o micșorare a stîlpilor și fundațiilor;

— marea operativitate în execuție;

— extinderea lucrărilor și pe timpul iernii;

— transferarea unei mari părți din volumul lucrărilor de pe șantier în atelier sau fabrică etc.

Panourile cer însă o execuție îngrijită pentru a exclude finisările ulterioare și multă atenție la transport și montaj fiind piese fragile. În condițiile în care, din cauza prețului de cost mai ridicat și a consumului de material deficitar, nu se va putea trece la ferestre din metal (profile sau tablă presată), panourile cu goluri pentru geamuri constituie și ele un important pas înainte față de soluția cu ferestre prefabricate.

În realizarea acoperișurilor este de asemenea necesar a se trece la elemente mari și în această privință ar trebui să se caute rezolvarea problemei pe plan republican.

★

Mai mult decît alte domenii ale științei și tehnicii, chimia și procedeele industriei chimice evoluează foarte repede. Un proces tehnologic care era considerat avansat cu cîțiva ani în urmă, poate fi complet depășit astăzi. Construcțiile industriei chimice nu vor putea fi niciodată rezolvate definitiv, ci vor fi în permanentă evoluție atît ca formă și gabarite — în funcție de procesele tehnologice care se schimbă permanent — cît și ca metode de realizare, ținînd seama de noile cuceriri ale tehnicii construcțiilor. Această dublă evoluție dă posibilitate proiectanților constructori să îmbunătățească continuu proiectele lor.

Menționăm că mai sînt numeroase probleme care prezintă interes și care nu au fost tratate aci, ca de pildă problema utilizării maselor plastice în construcții și altele. Materialul de față a urmărit numai prezentarea unor aspecte caracteristice care să ajute la înțelegerea problemelor puse construcțiilor industriei chimice.

Uzinele chimice Rîșnov — Vedere

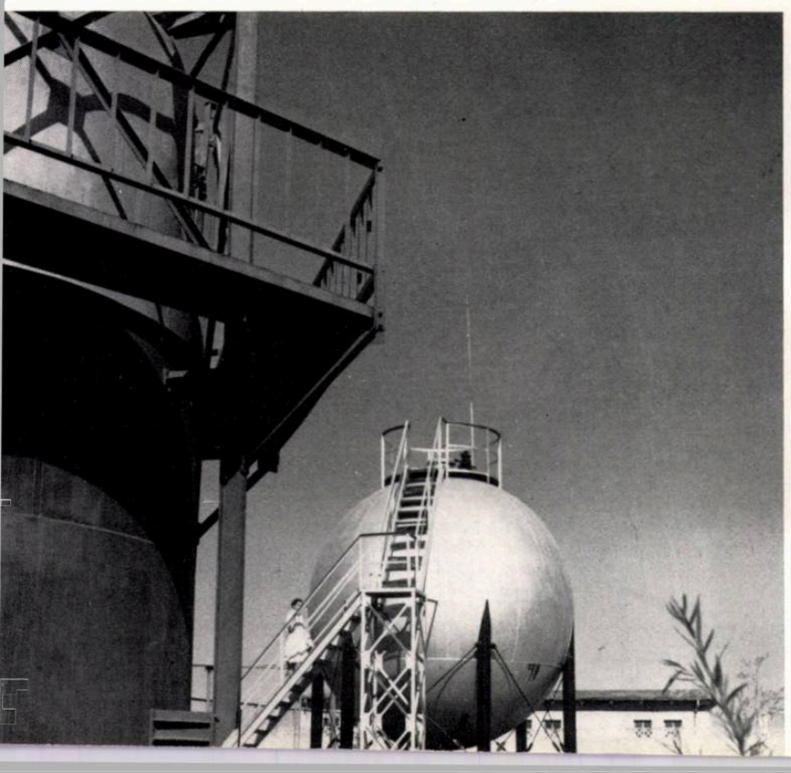

Combinatul de cauciuc sintetic Borzești — Vedere

Ing. S. Naftali
Director al Institutului de studii și proiectări forestiere

FABRICAȚIE ȘI MONTAJ PE PALETĂ

Directivele Congresului al III-lea al P.M.R. precizează concepțiile fundamentale ale dezvoltării economice și ale industriei în următorii ani. Sumele alocate pentru investiții industriale cresc din an în an. Una dintre îndatoririle noastre principale constă în a folosi cît mai eficace aceste sume, realizînd din fiecare leu alocat o valoare de investiție din ce în ce mai mare. Eficacitatea unei investiții depinde de o serie de factori ca: profilul întreprinderii, amplasarea față de baza de materie primă, tehnologia de fabricație, baza energetică și altele.

La realizarea investițiilor se ține seama de tot ce s-a atins la nivel mondial în domeniul respectiv, adaptîndu-se condițiilor specifice țării noastre.

Experiența vieții ne-a arătat însă că la proiectarea și crearea noilor întreprinderi, aplicarea strictă a nivelurilor tehnice atinse nu este suficientă. Proiectantul trebuie să aibă o concepție și o viziune clară asupra tendințelor de dezvoltare în domeniul respectiv. Tehnica nouă nu este o noțiune statică, trebuie să-i cunoaștem nu numai tendințele, cît mai ales ritmul ei de dezvoltare.

Construcțiile industriale de astăzi sînt construcții masive de beton sau metal, cu o durabilitate de peste 50—80 ani. Procesele tehnologice și mașinile prin care se realizează producția industrială au însă o uzură morală și fizică, care ajunge în zilele noastre la 5—10 ani.

Transportul și stivuirea pe palete într-o fabrică de placaje

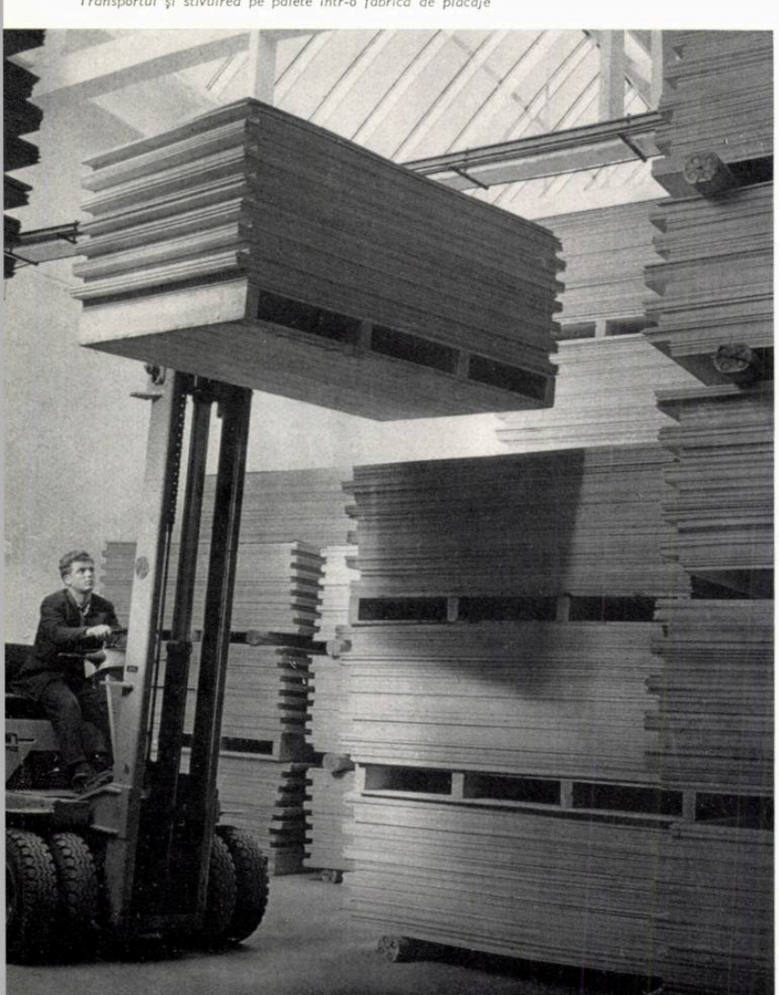

Dacă trecem pe scurt în revistă dezvoltarea industrială, pornind de la atelierul primelor meșteșuguri pînă la întreprinderile automatizate contemporane, vom constata următoarele:

În atelierul micului meșteșugar, depozitul și fabrica erau alături, fluxul de material și organizarea procesului de producție fiind aproape inexistente.

Procesul de producție care la început era desfășurat în întregime de către un mic maistru, în dezvoltare s-a divizat în operații parțiale, specializate. Această diviziune a muncii a favorizat dezvoltarea unităților mai mari de producție, concomitent cu dezvoltarea materialelor și a dispozitivelor de lucru. Orice dezvoltare tehnică mai importantă, din punct de vedere al materialelor și dispozitivelor de lucru, avea drept rezultat implicit înlocuirea mașinilor ca și a halelor de fabricație. Astfel au fost schimbate fabrici întregi.

La început ritmul acestor schimbări a fost viața unei generații sau chiar mai mult. În această perioadă nu se punea încă problema adaptării construcției la fabricație și depozitare.

Cu dezvoltarea continuă a industriei, operațiile complexe ale maistrului au fost divizate în operații din ce în ce mai simple, avînd ca obiectiv: repetarea rapidă a operațiilor descompuse, organizarea rațională a locului de muncă și a dispozitivului de lucru, organizarea fluxului de material și a producției, fabricația în serie și mărirea loturilor, cu un cuvînt, accelerarea întregului proces de fabricație.

În această fază a devenit frecventă înlocuirea materialelor, elementul cel mai important al structurii industriei.

După îmbunătățirea calității diferitelor materiale (metale, fibre textile, lemn) s-a pornit la căutarea unor noi materiale și apoi la elaborarea unor materiale sintetice cu caracteristici dinainte determinate. În felul acesta s-a înmulțit în mod considerabil numărul materialelor noi, posibilitatea combinării și înlocuirii lor.

Schimbarea materialelor a avut o influență hotărîtoare asupra construcției de mașini. Pentru producerea și prelucrarea acestor materiale noi au devenit necesare noi mașini de producție.

La începutul fazei a doua — producția în serie — schimbările de materiale au avut loc la intervale de 20—40 ani.

În timpurile noastre apar noi materiale la intervale de 5—10 ani și, legat de aceasta, se schimbă firește și structura producției.

În ceea ce privește construcțiile industriale, spre sfîrșitul fazei a doua, au luat o dezvoltare foarte mare halele cu un singur nivel, cu deschideri din ce în ce mai mari. Aceste construcții permit mai ușor schimbarea mașinilor și dispozitivelor, mai ales cînd volumul producției crește.

Progresul tehnic în construcții — tipizarea, standardizarea și prefabricarea elementelor de construcție — a contribuit la accelerarea schimbării instalației de producție, a mașinilor, a mijloacelor de transport.

În unele ramuri industriale din străinătate, procentul anual de înlocuire a mașinilor atinge circa 15—20% din parcul total.

Schimbări structurale importante au avut loc și în țara noastră. În industria lemnului, de pildă, în decurs de 5 ani au apărut două materiale semifabricate noi — placa aglomerată din lemn și plăcile fibrolemnoase — creîndu-se o industrie complet nouă.

Tehnologia fabricării acestor două materiale a suferit în cei 5 ani modificări esențiale, au apărut procedee și mașini mult mai perfecționate. Dezvoltarea nu se oprește aici. De cîțiva ani a apărut o nouă industrie, așa-zisa înnobilare a acestor plăci, prin acoperirea cu melamină, diferite lacuri etc.

Plăcile aglomerate din lemn, plăcile fibrolemnoase simple și înnobilate au revoluționat industria de prelucrare a lemnului (mobila) și influențează dezvoltarea industriei de construcții.

În industria mobilei au fost introduse noi procedee de lucru, mașini speciale de mare capacitate pentru prelucrarea plăcilor. Procesul de fabricație s-a organizat pe principiile industriilor moderne de prelucrare, folosind mașini agregate cu operații multiple, transporturi mecanizate și conveere de montaj.

În tehnologia finisării mobilei se introduc procedee noi aproape anual. De la suflarea la rece, apoi la cald a nitrolacului, s-a trecut la turnarea peliculei; în locul nitrolacului au apărut lacuri poliesterice cu proprietăți mult superioare.

În ultimul timp procesul de turnare a lacului a început să fie înlocuit prin suflarea în cîmp electrostatic.

Tehnologii noi, materiale și utilaje mai moderne, semiautomate și automatizate, apar în toate sectoarele industriale.

Din cele arătate pînă acum rezultă ritmul rapid al progresului tehnic. În fața proiectantului noilor industrii se pune problema ca ceea ce proiectează astăzi, să corespundă și în viitor. Prin introducerea halelor cu un singur nivel și cu deschideri mari, s-a obținut o oarecare flexibilitate în utilizarea construcțiilor, în eventualitatea schimbării proceselor de producție. De asemenea,

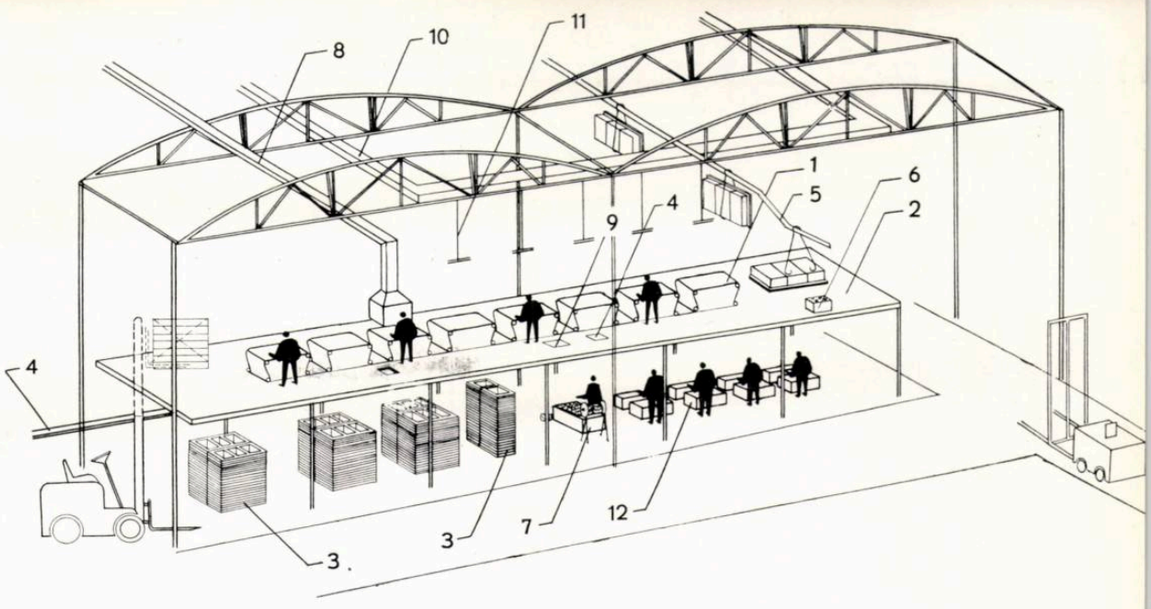

Fabricație pe paletă într'o secție de mobilă tapisată

1 — Bandă de montaj,
2 — Paletă,
3 — Stoc de rame semifabricate,
4 — Canal de distribuție a materialelor auxiliare,
5 — Transportor aerian,
6 — Pupitru de comandă automat,
7 — Mese de croit stofe,
8 — Canal pneumatic pentru transportat seegrass,
9 — Canal de trimitere a stofei,
10 — Instalații de climatizare,
11 — Iluminat,
12 — Mașini de cusut stofe

spațiile prevăzute în planurile generale pentru extinderi asigură, într-o măsură oarecare, dezvoltarea viitoare a industriei respective.

Supunînd unei analize mai atente sistemul nostru actual de construcție (hale parter cu deschideri mari) constatăm o serie de neajunsuri.

Construind uzine cu capacități de producție din ce în ce mai mari, suprafețele de fabricație iau extinderi mereu crescînde. De aici rezultă lungirea drumurilor interioare de transport pentru materia primă și semifabricate, ca și pentru evacuarea deșeurilor sau absorbția prafului ; se lungesc și rețelele de utilități (energie electrică, căldură, apă), scumpind atît investițiile cît și cheltuielile de exploatare.

Pentru desfășurarea procesului de fabricație în industriile de prelucrare sînt necesare spații pentru :

1. Depozitarea materialelor sau semifabricatelor;
2. Suprafețe de depozitare a materiei prime și semifabricatelor ca stoc tampon pentru prelucrarea la mașini;
3. Depozitări intermediare între grupuri de mașini;
4. Spații pentru condiționări intermediare;
5. Stocuri tampon la montaj-finisaj;
6. Spații de depozitare a produsului finit.

De aici rezultă că desfășurarea pe un singur nivel ocupă într-adevăr o suprafață foarte mare.

În industria de prelucrare a lemnului se proiectează în mod curent hale la care problemele de transport și distribuția de utilități devin dificile.

Desfășurarea spațiilor de fabricație pe etaje nu aduce soluții mai ieftine decît numai în cazul industriilor de prelucrare de aparataj mărunt, unde nu se pun probleme de transport de masă și unde semifabricatele și mașinile nu dau încărcări deosebite construcțiilor (cutii de radio, aparate de măsură de precizie etc.).

Astăzi a apărut o soluție nouă de organizare a producției sub denumirea de « montaj sau fabricație pe paletă ». Această metodă folosește avantajele organizării producției pe două niveluri într-o construcție de parter.

Noțiunea de paletă (paletizare) se trage de la paleta pictorului cu ajutorul căreia culorile pot fi ținute ușor în apropierea locului de utilizare.

Încărcarea, transportul, descărcarea, stivuirea și depozitarea mărfurilor (produselor semifabricate sau fabricate) pe palete (platforme transportabile) este metoda cea mai uzuală în manipularea mecanizată a sarcinilor de masă din zilele noastre (cum rezultă din schița de principiu de mai sus).

Montajul pe paletă este o nouă rezolvare a organizării procesului de fabricație și de depozitare. Așa cum paleta de transport și de depozitare permite ca un produs oarecare depus pe paletă să fie ridicat și transportat fără transbordare, la fel paleta de montaj permite efectuarea operațiilor de prelucrare și montare, la un nivel mai ridicat.

Această diferențiere a suprafețelor de depozitare și de fabricație are mai multe avantaje, dintre care amintim :

1. Ridicarea mașinilor ușoare de prelucrare și a benzilor de montaj pe paletă permite organizarea verticală a alimentării cu semifabricate.

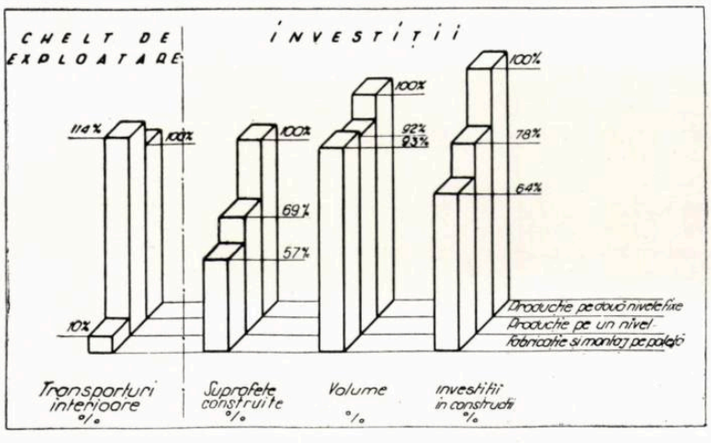

2. Prin reducerea nivelului de prelucrare și de montaj, canalele de instalații de sub pardoseală devin de prisos, acestea putîndu-se așeza foarte bine sub paleta de montaj.

3. La nevoie, schimbarea poziției mașinilor se poate face ușor. Lipsa de spațiu în cazul instalării unor mașini suplimentare poate fi eliminată cu ajutorul unor asemenea palete.

Dimensiunile paletei de montaj (sau de producție) pot fi coordonate cu spațiile de circulație ale autostivuitoarelor și cu înălțimile de ridicare ale acestora.

Paleta de fabricație poate fi executată din elemente prefabricate din oțel sau din beton armat ; în anumite cazuri, acestea pot fi atîrnate chiar de acoperiș.

Utilizarea paletelor de fabricație permite schimbarea raportului dintre suprafețele de producție și de depozitare prin mobilitatea nivelului superior față de cel inferior.

Paletele de fabricație permit extinderi și reorganizări ale producției fără reconstrucții însemnate.

Față de construcția masivă pe două niveluri, această soluție se deosebește prin adaptabilitatea ei. Organizarea și coordonarea producției și a depozitării în construcții masive cu etaje se poate face numai prin scări și lifturi fixe. În acest caz schimbările dintre raportul de fabricație și de depozitare reclamă transporturi suplimentare și modificări costisitoare în construcții și întreruperea pe o durată mai lungă a procesului de fabricație.

Pentru utilizarea paletelor de producție, înălțimea halelor de fabricație va trebui să fie mărită cu 1—2 m (de la 5—6 m la hale de producții simple, la 7—8 m).

Trecerea procesului de producție de pe un singur nivel la o desfășurare spațială va duce la o mai bună utilizare a suprafețelor de producție, avînd drept rezultat :

1. Reducerea costului investițiilor;
2. Reducerea cheltuielilor de exploatare și de întreținere;
3. Reducerea timpului de oprire în cazul deteriorării unei mașini;
4. Reducerea timpului necesar eventualei reorganizări a producției.

Organizarea spațială a producției cere totodată și o sistematizare pe niveluri a diferitelor instalații.

Se recomandă ca în suprastructura acoperișului să se instaleze transformatoarele, instalațiile de climatizare și spațiile de distribuții, astfel :

— sub acoperiș : conductele principale de distribuție;

— sub acest nivel : orizontul de iluminat.

Mai jos : zona de transport ; transportoare suspendate, poduri rulante suspendate etc.

Mai jos : dispozitive de producție, pe palete suspendate, pe palete pe stîlpi sau înconjurate de acestea.

Mai jos (parțial atîrnate sub palete) : liniile de distribuție pentru mașinile de fabricație.

Mai jos (pe pardoseala halei) : zone de depozitare, spații pentru circulație liberă pentru transporturi terestre.

Mai jos (sub pardoseală) : canalizarea apelor pluviale, apelor reziduale, eliminarea deșeurilor etc.

Din studiile efectuate în străinătate pentru o industrie de prelucrare metalurgică cu serii mari de fabricație s-au obținut rezultatele din diagramă.

S-au comparat următoarele soluții :

a) organizarea producției și depozitării pe două niveluri fixe;

b) organizarea producției pe un singur nivel ;

c) organizarea producției pe palete de producție.

Din studierea introducerii producției pe palete la o fabrică de mobilă de 15 000 garnituri/an, au rezultat următoarele cifre :

— din 10 000 m² suprafață totală de producție se pot paletiza 3 400 m², ceea ce reprezintă o reducere a suprafeței de producție cu 34% ; pe întreaga fabrică, care are o suprafață construită de 17 400 m², se realizează o reducere de 20%. Volumul halei aferente suprafeței de producție scade cu 2,6%, iar volumul total al întregii fabrici scade cu 1,4%;

— costul de investiție al construcției pe ansamblu se ieftinește cu peste 5%.

Paletele denivelate pot fi utilizate cu succes și în depozitarea produselor finite și semifabricate.

În loc de utilizarea unor suprafețe întinse în cazul construcțiilor parter, produsele se pot stivui în înălțime cu ajutorul unor palete (schele), tehnica actuală de transport și de ridicare oferind numeroase posibilități pentru dezvoltarea spațială (în înălțime) a depozitelor.

Dezvoltarea spațială a producției oferă noi posibilități de proiectare ; în afară de avantajele economice, se obțin prezentări plastice mai adecvate prin compactizarea volumelor.

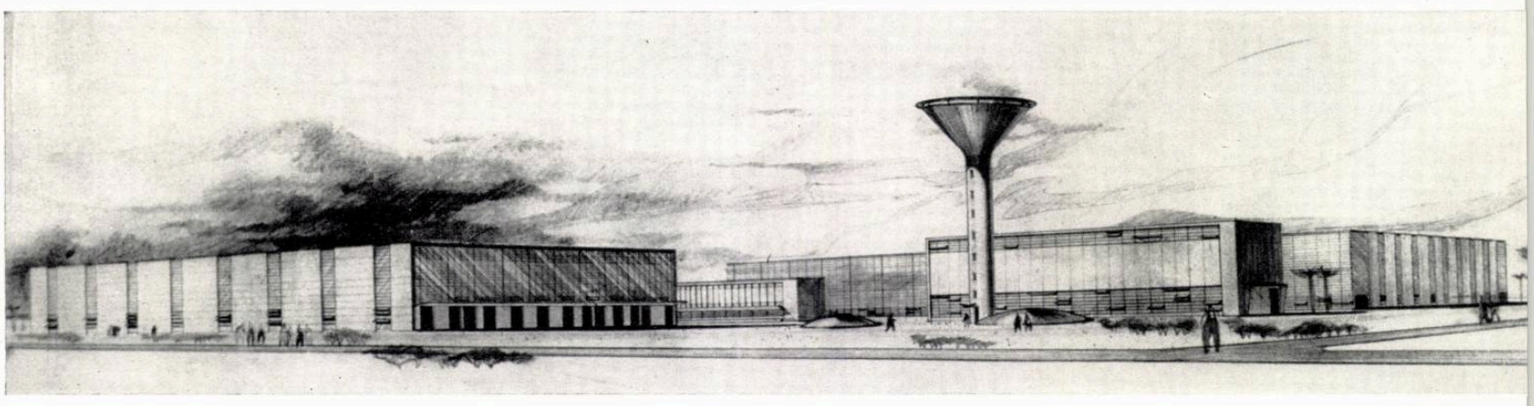

Arh. P. Mihalik, ing. I. Otescu

REALIZĂRI ÎN DOMENIUL TIPIZĂRII ELEMENTELOR DE CONSTRUCŢII METALICE PENTRU HALE INDUSTRIALE

Articolul prezintă premisele care au stat la baza proiectării şi metodele utilizate pentru realizarea unor construcţii de hale industriale metalice din elemente tipizate.

Volumul mare de construcţii pentru hale industriale grele necesare dezvoltării ample a industriei noastre siderurgice a impus aplicarea unor soluţii care să permită industrializarea la maximum a procesului de construcţie. Ca o consecinţă, a reieşit necesitatea tipizării elementelor de construcţie şi pentru aceasta, modularea şi uniformizarea structurilor.

Este analizată din acest punct de vedere desfăşurarea proiectării unor astfel de hale în care să se poată organiza diversele procese de producţie ale tehnologiilor moderne din domeniul metalurgiei grele în continuă evoluţie.

Activitatea desfăşurată în Institutul de proiectări de uzine şi instalaţii metalurgice (IPROMET), în domeniul proiectării şi realizării de hale din elemente metalice, a permis stabilirea unor principii constituind premisele acţiunii de tipizare.

PREMISELE TIPIZĂRII ELEMENTELOR DE CONSTRUCŢII REZULTAT AL EXPERIENŢEI DE PROIECTARE

Experienţa acumulată în institutele din ţară şi din străinătate a putut fi concretizată în cîteva idei directoare:

— Comasarea diferitelor secţii tehnologice duce la obţinerea construcţiilor de hale bloc cu suprafeţe mari şi forme regulate în plan, la comasarea spaţiilor anexe pentru vestiare şi birouri aferente mai multor secţii, la concentrarea şi centralizarea instalaţiilor, reducerea reţelelor şi, prin aceasta, la realizarea unor indici ameliorati pentru planul general.

— Deschiderile şi traveele cît mai mari pentru hale permit în timp modificările procesului tehnologic cerute de evoluţia rapidă a tehnicii. Noţiunea de hale flexibile devine valabilă şi în cazul halelor pentru industria grea.

— Industrializarea desfăşurării procesului de construcţie prin fabricarea în serie a elementelor şi organizarea şantierelor de construcţii ca şantiere de montaj, determină reducerea preţului de cost pentru investiţii şi scurtarea ciclului de execuţie, deci a termenului de dare în folosinţă, factori principali economici.

— Industrializarea construcţiei, ca urmare firească a tipizării elementelor, este condiţionată de modularea completă a construcţiei pe orizontală şi verticală şi de unificarea deschiderilor, înălţimilor şi dispoziţiei structurale a halelor.

— Arhitectura ansamblului şi efectele plastice sînt obţinute prin utilizarea şi interpretarea elementelor funcţionale şi constructive ale halelor, fără elemente speciale decorative. Secţiunile halei cu elementele sale funcţionale (schelet, luminatoare, deflectoare, pereţi despărţitori, construcţii interioare şi utilaje, iluminare artificială) vor determina plastica interioară şi ambianţa de muncă. Compoziţia de plan general, compunerea volumelor construite, modularea şi tratarea faţadelor, determină efectele de plastică şi arhitectură exterioară ale ansamblului.

Aplicarea acestor premise în practica de proiectare a fost făcută examinînd soluţiile sub toate cele trei aspecte funcţional, economic şi estetic — aspecte indisolubil legate între ele.

ADAPTAREA ŞI ORGANIZAREA TEHNOLOGIEI ÎN VEDEREA CREĂRII CONDIŢIILOR NECESARE TIPIZĂRII

Premisele necesare punerii în fapt a tipizării elementelor de construcţie au putut fi satisfăcute prin adaptarea sau interpretarea datelor iniţiale tehnologice, de către echipa complexă de proiectare cuprinzînd tehnologul, arhitectul şi inginerul constructor.

Prin adaptarea tehnologică nu se modifică tehnologia, succesiunea operaţiilor şi poziţia relativă a utilajelor, deci condiţiile de funcţionare rămîn neschimbate şi în unele cazuri îmbunătăţite.

S-a acţionat în schimb asupra grupării tehnologiilor pentru comasarea secţiilor diferite, asupra organizării şi reamplasării spaţiilor tehnologice şi planurilor. Reorganizarea tehnologică, faţă de datele iniţiale, a influenţat şi chiar determinat soluţiile pentru planurile generale ale ansamblurilor industriale, cît şi soluţiile fiecărei construcţii.

În prima etapă a prelucrării datelor tehnologice s-a urmărit în general gruparea spaţiilor tehnologice în vederea comasării. Astfel au putut fi gru-

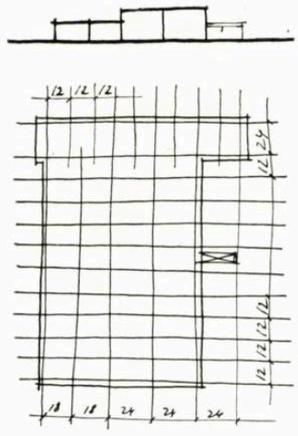

1

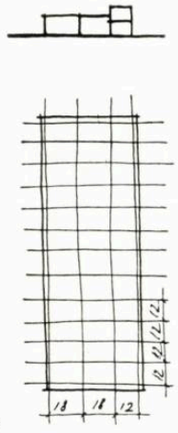

2

pate în aceeași clădire cîte 2—3 și în cazuri speciale, chiar pînă la 5 secții tehnologice diferite.

Un exemplu tipic de comasare este gruparea într-un singur corp de clădire a unor secții de întreținere mecanică, întreținere electrică, sculărie, echipament metalurgic, montaj pentru utilaj greu siderurgic și depozitele respective.

Secțiunile și planurile halelor pentru atelierele necomasate (fig. 1 și 2) au devenit prin comasare de forma înfățișată în figura 3.

Se pot observa cu ușurință avantajele multiple ale acestei reorganizări pentru toate elementele de plan general (indicele de ocupare a terenului, accese, fluxuri, depozite comune, rețele de instalații etc.).

În același timp a fost realizată unificarea rețelei de stîlpi cît și o grupare judicioasă a înălțimilor ținînd seamă și de compunerea plastică a volumelor, hala devenind de forma din figura 4.

Dificultățile în adaptarea tehnologiei au fost mai accentuate în cazul comasării turnătoriilor, ca de exemplu a unor turnătorii de fontă, de oțel și neferoase, fiecare avînd tehnologii proprii caracteristice, cu fluxuri foarte rigide. Aceste caracteristici au generat inițial o mare diversitate a deschiderilor și înălțimilor pentru hale.

Temele inițiale prevedeau două hale separate (fig. 5, fig. 6).

O primă tentativă de comasare a realizat gruparea într-un singur bloc de clădire (fig. 7), obținîndu-se însă o construcție cu contur și secțiuni dezordonate.

Prin continuarea și adîncirea studiului s-a putut ajunge la o formă rațională de plan și secțiune, corespunzătoare condițiilor impuse de tehnologie

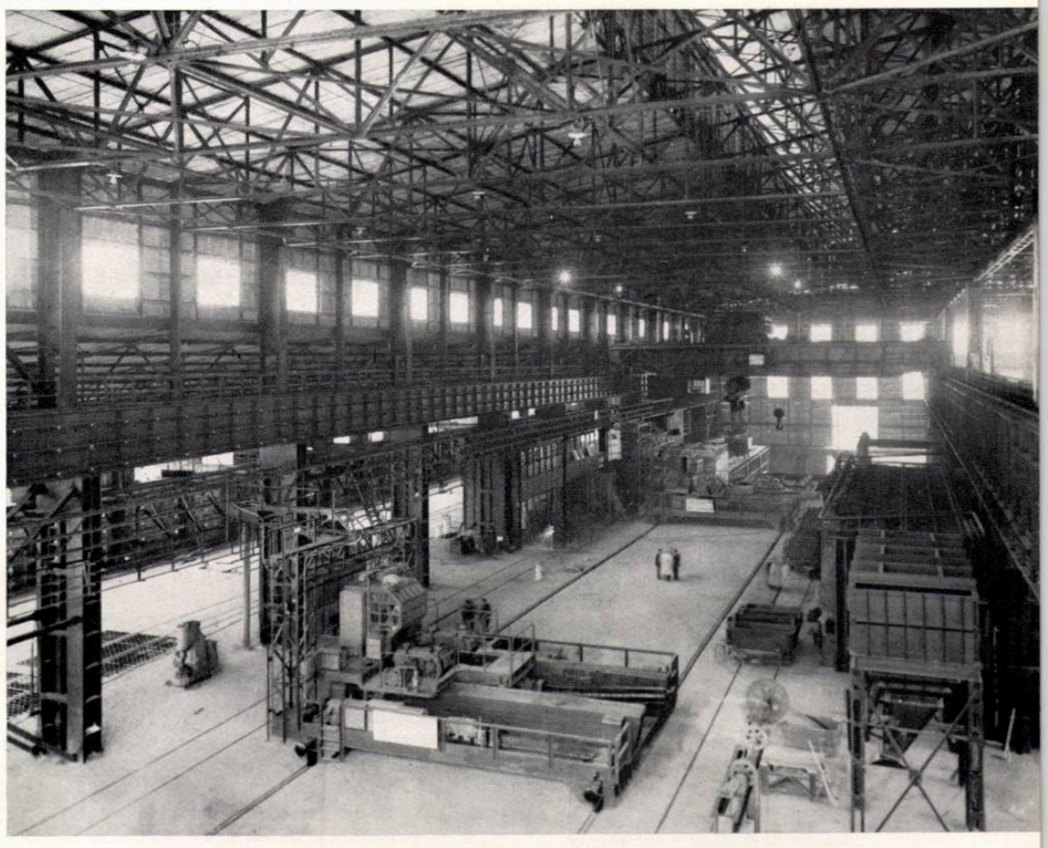

Laminorul de la Roman — Vedere interioară a halei

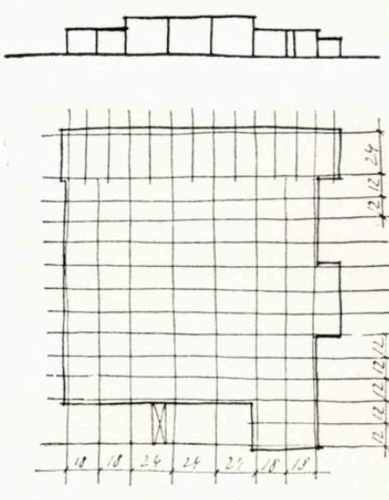

3

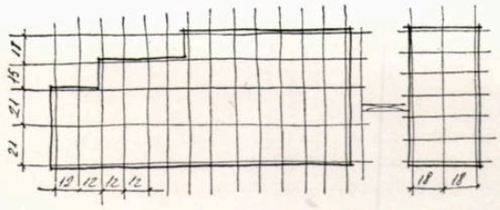

5

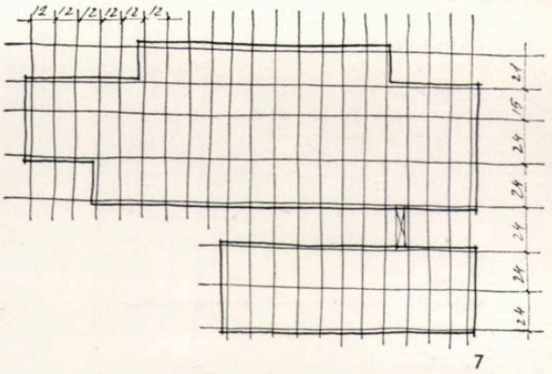

7

4

6

8

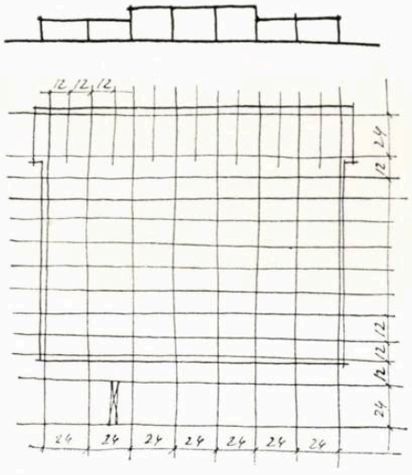

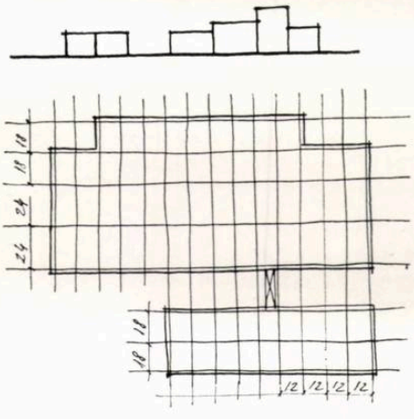

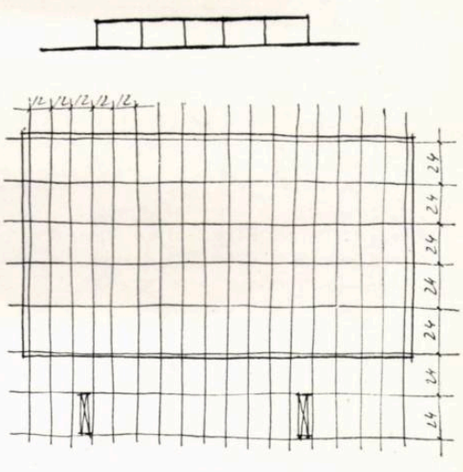

și dezideratelor constructive necesare tipizării (fig. 8).

La sfîrșitul acestei etape de proiectare a reieșit că cea mai potrivită rețea de stîlpi în vederea unificării este cea bazată pe deschiderea de 24 m și traveea de 12 m. Această rețea unificată a putut fi astfel extinsă la un mare număr de hale noi necesare combinatelor industriei grele.

Un rezultat important al colaborării dintre tehnolog-arhitect și inginer constructor a fost și obținerea unei evidente clarități în compunerea planurilor generale. Sînt realizate desfășurări de fronturi unitare, rețele de circulație simple, în care fluxurile tehnologice și rețelele magistrale pentru instalații își găsesc traseele cele mai firești.

REZOLVAREA CONSTRUCTIVĂ ȘI ARHITECTURALĂ A STRUCTURII BAZATE PE TIPIZAREA ELEMENTELOR

Prin adaptarea tehnologiei s-au obținut hale bloc cu rețeaua unificată de 24×12 m și cu înălțimi uniformizate, condiții strict necesare tipizării elementelor de construcție și rezolvării plastice corespunzătoare a structurilor.

În această rețea au putut fi organizate tehnologii dintre cele mai diferite, printre care: turnătoriile de lingotiere, de oțel, fontă, neferoase, atelierele de întreținere mecanică, întreținere electrică, sculărie, echipament metalurgic, tratament termic, montaj greu siderurgic, ateliere pentru construcții metalice, întreținere vagoane și locomotive, forje etc.

Secțiunea transversală a halelor trebuie să asigure pe lîngă condițiile de gabarit și capacități portante și condițiile de ventilație și luminare a halelor, în funcție de destinația tehnologică.

Deoarece varietatea condițiilor de exploatare a halelor a făcut imposibilă utilizarea unui tip unic de luminator, s-a recurs la o soluție structurală, care dă posibilitatea montării pe aceeași șarpantă, în poziții diferite, a mai multor tipuri de luminatoare: triunghiulare, verticale, cu panouri deflectoare sau deflectoare propriu-zise (fig. 9).

Studiile comparative ale mai multor soluții alternative pentru șarpantele halelor au arătat

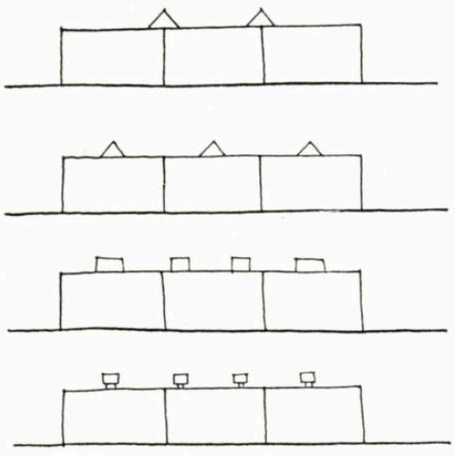

9

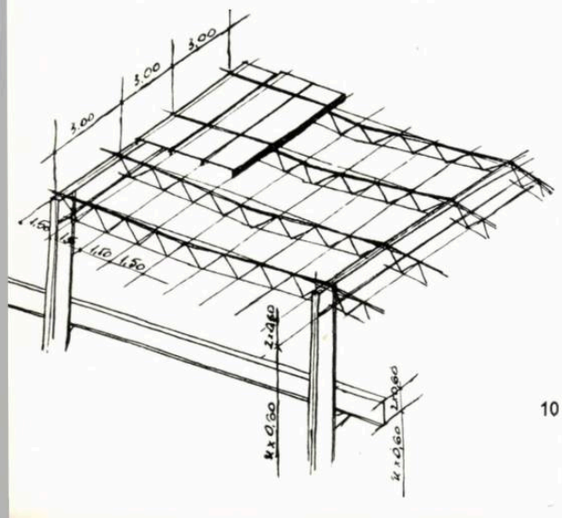

10

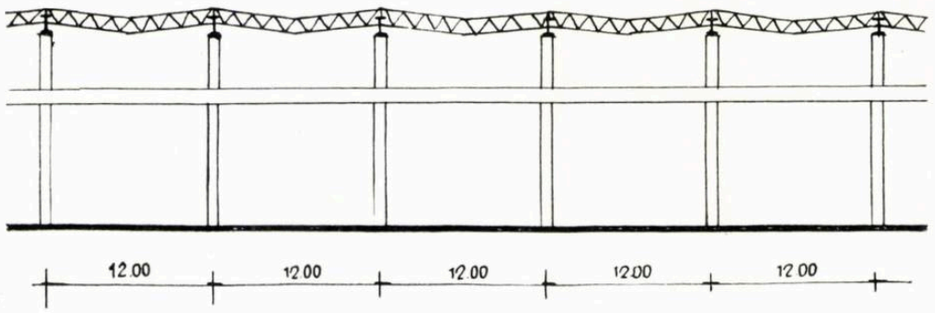

11

că soluția optimă din punct de vedere structural și estetic este aceea din elemente cu inimă plină. S-au prevăzut în acest sistem stîlpii, grinzile de susținere a acoperișului și grinzile de rulare.

Avantajele structurii cu elemente cu inimă plină sînt următoarele:

— pentru stîlpi soluția se dovedește mai economică decît cea cu zăbrele, în cazul halelor înalte cu regim de lucru greu și cu condiții foarte severe de rigiditate;

— în cazul grinzii de cadru, soluția este avantajoasă deoarece prin utilizarea oțelurilor superioare, grinda cu inimă plină poate înlocui grinda cu zăbrele fără să ducă la consum sensibil mai mare de metal; se realizează însă avantajele unei înălțimi de construcție mai reduse, corespunde mai bine condițiilor statice impuse, permite o execuție simplă, cu un grad mai înalt de mecanizare și un montaj mai lesnicios;

— grinzile de rulare cu inimă plină se comportă în mod favorabil în cazul sarcinilor alternante la care sînt supuse.

În general, cu toate că consumul de metal este mai ridicat decît la alte soluții, structura din elemente cu inimă plină prezintă avantajul simplicității în execuție, ușurință în transport și montaj și comportare mai bună la condiții statice speciale. Îmbinările s-au rezolvat în așa fel, încît să facă posibilă intersanjabilitatea pieselor, condiție esențială pentru raționalizarea montajelor și pentru eventualele înlocuiri de elemente în timpul exploatării (fig. 10).

Structura din elemente cu inimă plină prezintă un aspect mai organizat, dimensiunile reduse ale elementelor imprimînd finețe siluetei secțiunii.

La realizarea plasticii interioare participă orizontalitatea și subțirimea grinzilor principale de cadru, contrastul între aceste grinzi pline și desenul fin transparent al panelor cu zăbrele, linia continuă și hotărîtă a grinzilor de rulare (fig. 11).

Acest ansamblu de elemente ale structurii dă posibilitatea accentuării efectului estetic prin studiul coloristic.

La baza soluționării închiderii halelor au stat considerentele de ordin constructiv dictate de posibilitatea tasărilor diferențiale ale stîlpilor față de panourile de fațadă.

Pereții halelor au fost concepuți astfel încît să permită deplasări pe verticală, independent de elementele principale de reazem al construcției; au fost realizați cu această soluție flexibilă pereți pe înălțimi considerabile (peste 20 metri).

Intenția inițială a arhitectului și constructorului în rezolvarea închiderii halelor a fost de a realiza fațade în care volumele construite și funcțiunile lor să fie exprimate cît mai simplu și clar prin utilizarea elementelor necesare construcției.

Sistemul de închidere este rezolvat cu un schelet ușor din montanți metalici de un singur tip, cu prinderea articulată de scheletul halei. Pe acest schelet sînt montate cu prinderi, de asemenea flexibile, elementele de fațadă. Pentru plinuri, elementul tipizat este panoul prefabricat din beton armat, termoizolant, avînd dimensiuni de 3,00×1,20 m și grosime de 14 cm.

Pentru suprafețele mari de ferestre sînt concepute panouri din profile de tablă subțire îndoită, de 3 metri lățime, modulate pe verticală în modulul general de 0,60 m. Prin această rezolvare s-a putut obține tipizarea elementelor de fațadă pentru schelet și închidere. Tipurile de panouri pentru plinuri și ferestre sînt puține, iar numărul lor de același tip foarte mare (fig. 12).

Prin sistemul de montare pe schelet și dimensiunile modulate se creează de asemenea posibilitatea intersanjabilității pieselor și înlocuirii lor la nevoie în exploatare.

Rezolvarea arhitecturală pentru fațadele halelor, realizate numai din elemente tipizate, a fost bazată pe simplitatea și proporționalitatea volumelor construite, pe raportul favorabil între marile panouri de ferestre și plinuri și pe ritmarea fațadelor în mari desfășurări de fronturi (fig. 13, 14, 15).

★

Rezolvarea problemelor de proiectare, specifice ansamblurilor industriale moderne, a arătat o dată mai mult că un ansamblu constructiv, armonios și omogen, nu poate fi decît rezultatul unei sinteze creatoare a factorilor funcționali, constructivi, estetici și economici. Echipa de proiectare complexă — arhitect, inginer constructor și tehnolog — poate realiza această fericită îmbinare numai pe baza unei perfecte înțelegeri reciproce.

Pentru ca soluțiile adoptate în ansamblu, cît și în detaliul fiecărui element, să nu conțină stîngăcii de exprimare plastică, arhitectul a colaborat continuu cu inginerul constructor, în toate fazele de proiectare.

Strînsa lor colaborare a fost deosebit de importantă mai ales în cazurile în care structura a constituit un element esențial al compoziției arhitecturale.

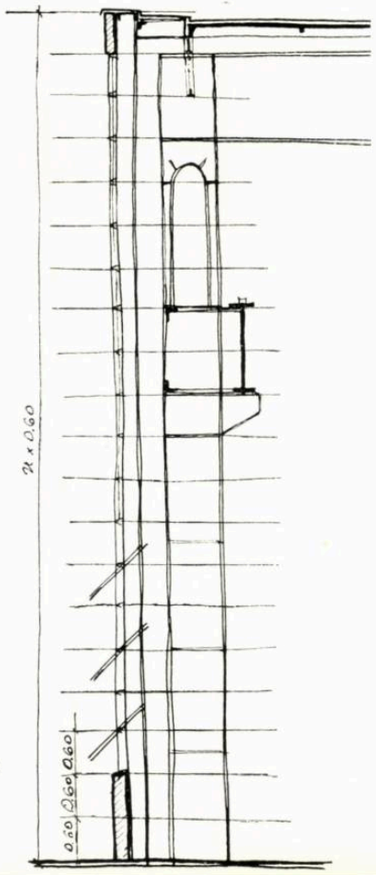

12

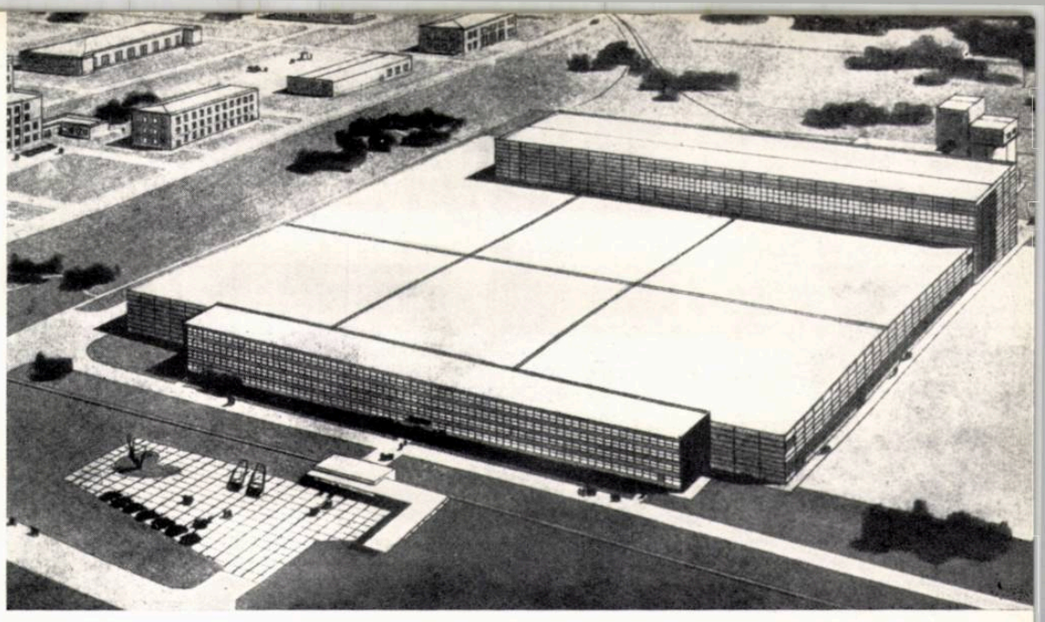

Proiect de ansamblu al unui combinat de produse din cauciuc sintetic (U.R.S.S.)

Arh. I. Mahler

CONCEPȚII NOI ÎN PROIECTAREA HALELOR INDUSTRIALE

— HALE UNIVERSALE —

Introducerea cu curaj a tehnicii noi în proiectarea industrială este o sarcină care trebuie să ducă la economicitatea soluțiilor și eficacitatea lor maximă; la reducerea costului investițiilor și scurtarea duratei de execuție a lucrărilor; la reducerea consumului de materiale și manoperă etc. Acestea sînt posibile numai prin schimbări fundamentale în concepția de proiectare, în preocuparea de a asigura folosirea construcțiilor industriale, fără modificări fundamentale, chiar în condițiile „uzurei morale" a utilajelor sau a prceselor tehnologice.

Diferența între „uzura fizică" a unei clădiri (durata sa în timp) și „uzura morală" (durata utilizării ei în condiții optime) crește continuu, se accentuează.

Această diferență poate fi mult redusă sau chiar înlăturată complet prin crearea unor construcții « universale », în care deschiderile și traveele mari să permită orice modificare a proceselor tehnologice fără o influență esențială asupra clădirii.

Eliminarea, ori de cîte ori este posibil, a construcțiilor « unicate », folosirea unor construcții cu elemente industrializate duce la realizarea unor construcții cu caracter de « universalitate » și de « flexibilitate », ceea ce nu numai că le prelungește posibilitatea de folosință în timp, dar le asigură totodată largi posibilități de dezvoltare.

Economii importante prin proiectare nu se mai pot obține prin micșorarea unor secțiuni constructive sau scoaterea cîtorva bare de oțel. În timp ce reducerile la structura unei hale, cu greu mai pot depăși 1% din valoarea construcției, prin schimbarea soluției se pot realiza reduceri de 15—20%.

Analiza atentă a caracteristicilor de concepție, atît în ceea ce privește condițiile tehnologice cît și de exploatare, și a realizărilor tehnicii avansate sovietice și mondiale, arată că există încă mari posibilități de reducere a valorilor de investiții, a volumului de construcții și a duratei de execuție.

Organizarea fluxului tehnologic pe un singur nivel permite — în cazurile în care nu se impune un flux pe verticală sau în cascadă care să necesite etajarea — o mai rațională și lesnicioasă desfășurare, introducerea metodelor avansate de producție pe bandă în flux continuu, amplasarea utilajelor grele sau cu trepidații direct pe sol, posibilitatea oricăror schimbări și transformări etc.

Soluția pavilionară a întreprinderilor industriale deși rămîne valabilă pentru unele întreprinderi care necesită o astfel de concepție, este învechită, urmărindu-se încă de mult timp gruparea și comasarea secțiilor. Amplasarea construcțiilor pavilionare determină: lungirea rețelelor de drumuri și căi ferate, a conductelor de deservire, a rețelelor energetice, rețelelor de apă și canalizare etc.; lungirea fluxurilor tehnologice, de materii prime și finite precum și a drumurilor parcurse de muncitori; scumpirea transporturilor și a producției; ocuparea unei suprafețe mari de teren care este scos din circuitul agricol.

Comasarea diferitelor clădiri ale unei fabrici într-o construcție « monobloc » este deosebit de avantajoasă întrucît:

— se elimină drumurile exterioare între secții, rețelele energetice și rețelele de cale ferată respective;

— se reduc investițiile în clădiri, perimetrul exterior al zidurilor micșorîndu-se, se simplifică și se unifică sistemul constructiv; suprafața construită e mai mică și mai bine utilizată, iar producția devine mai economică, organizîndu-se mai ușor pe o suprafață construită unitar. Tehnica nouă — mecanizarea și mai ales automatizarea proceselor de producție — se realizează mult mai bine.

Construcțiile monobloc determină o creștere masivă a coeficientului de ocupare a terenului, o creștere a densității construite. În general, prin creșterea densității construcțiilor (comasarea clădirilor secțiilor cu flux tehnologic corelat), într-un studiu întocmit de INCERC, se dau ca reduceri medii:

— teritoriul uzinal cu 20—30%

— suprafața construită cu 10—15%

— căile de comunicație și rețelele exterioare cu 20—30%

— cheltuielile de exploatare cu 3—5%.

Adeseori sînt comasate nu numai secțiile de fabricație propriu-zise, dar și depozitele de materii prime și de produse finite, grupurile social-sanitare, birourile de producție etc.

Tendința de a rezolva probleme multiple și diferite într-o singură clădire comasată a dus la realizarea (în U.R.S.S., R. P. Polonă, R. S. Cehoslovacă, R. P. Ungară etc.) a unor hale industriale denumite « hale flexibile » sau « hale universale », care permit modificări tehnologice variate, fără transformări constructive.

Comasarea secțiilor necesită însă folosirea luminatoarelor sau a shedurilor, ceea ce duce la scumpirea halelor, păstrînd diferențierea de înălțimi și caracterul specific al secțiilor pavilionare, realizînd astfel soluții rigide, care aproape nu permit schimbări sau care le fac greu de realizat.

Aceste soluții scumpesc de asemenea exploatarea instalațiilor, dau pierderi mari de căldură, cer o întreținere costisitoare și anevoioasă.

Înlocuirea halelor cu sheduri, cu hale cu acoperiș plan reduce volumul necesar de încălzit și climatizat cu 65%.

Industrializarea construcțiilor a dus la unificarea soluțiilor, la mărirea deschiderilor și traveelor (18,00×12,00 m și 24,00×12,00 m care dau o mare flexibilitate halei și reduc suprafețele utile cu cca. 10%), la hale « universale».

Continua perfecționare a construcțiilor de mașini, introducerea din ce în ce mai largă a mecanizării și automatizării, introducerea lucrului în bandă, duc la reconsiderarea proceselor de fabricație, la modificarea proceselor tehnologice.

Hala « universală», avînd o rețea largă, permite înscrierea unui număr mare de procese tehnologice, modificări esențiale de flux, ceea ce le dă o elasticitate mai mare; se păstrează luminatoarele și ferestrele din pereții exteriori.

Încercări în acest sens s-au făcut în industria lemnului, unde ISPF a proiectat secții de fabrici fără luminatoare cu hale denumite semiblindate, avînd 2 deschideri de 18,00 m și travee de 12,00 m, construite din elemente precomprimate, cu fereste în pereții exteriori (lungimea 199,95 m, lățimea 36,00 m), cu stîlpi în pereții exteriori la 6,00 m și pereții din panouri prefabricate de beton armat, termoizolate cu rumbeton. Numai eliminarea luminatoarelor și adoptarea rețelei universale a redus prețul cu 7—9% din costul clădirii și a eliminat inconveniente serioase în exploatare (curățirea geamurilor, pungi de zăpadă, însorire, condens etc.).

Pierderile mari de căldură și necesitatea climatizării aerului, realizarea unei iluminări intense și uniforme, fără umbre și fără variații de intensitate în funcție de orele zilei, de cerul noros sau de anotimp, au dus la ideea construcției bloc-universale, fără luminatoare și fără ferestre, cu sau fără acoperiș plan.

De la gruparea unor secții în una sau mai multe construcții « bloc», în Uniunea Sovietică s-a trecut la proiectarea de fabrici întregi și chiar la mai multe fabrici într-o singură construcție. Iluminatul fluorescent permite o iluminare puternică, uniformă (la aceeași energie consumată, iluminatul fluorescent este de 3 ori mai puternic decît cel incandescent) și o ventilație mecanică condiționată (climatizare), condiții de lucru ideale, egale în toate cele 3 schimburi, indiferent de ora zilei și de anotimp, fără însorire și fără umbre, cu o temperatură, schimb de aer și umiditate constante.

Desigur că realizarea acestor condiții necesită cheltuieli suplimentare în exploatare, care sînt însă compensate cu numeroase alte avantaje.

Sînt însă cazuri în care, indiferent de tipul de hală, condițiile tehnologice impun realizarea climatizării, creșterea necesarului de lucși pe durata celor 3 schimburi și comasarea secțiilor, ceea ce impune soluția halelor blindate-universale mai ales cînd ele se întind pe suprafețe de zeci de hectare, fără a avea dezavantajele halelor cu sheduri.

Soluția permite realizarea unui tavan dublu, lis, așezat la talpa fermei, și crearea totodată a unui etaj tehnic, pe înălțimea fermei, pentru trecerea conductelor și instalațiilor de condiționare.

În gabaritul cuprins între talpa superioară și talpa inferioară a fermelor se află amplasate toate conductele și aparatele pentru instalații de ventilație, lumină și forță.

O astfel de hală-universală blindată, cu acoperiș plan avînd caracter experimental, a fost construită la Moscova, în cartierul Noviie Ceremușki (288,00×96,00 m). Ea cuprinde două

fabrici : o țesătorie « Jackard» cu 600 războaie și o fabrică de becuri. Între ele s-a amplasat un corp auxiliar, avînd la subsol vestiare și cantină cu bucătărie, la parter secțiile auxiliare comune (atelier de reparații, întreținere etc.), iar la etaj administrația. Construcția înglobează magazia de materii prime și finite, posturi trafo, instalații de condiționare etc. Rețeaua este de 24,00×12,00 m avînd stîlpii la 7,30 m și grinzi cu zăbrele cu tălpi paralele din beton armat precomprimat, de 3,00 m înălțime.

Pereții exteriori sînt executați din panouri de beton de cheramzit de 6,00×1,80 m și 6,00×0,60 m, în grosime de 25 cm.

Acoperișul plan permite ca, în lunile calde de vară, să se realizeze prin închiderea scurgerilor o pînză de 3—5 cm de apă care ajută la climatizare și protejează totodată și izolația hidrică.

De asemenea, pentru orașul-satelit Kriukovo, amplasat la 42 km de Moscova, s-au proiectat mai multe hale universale-blindate (fig. 2) pe baza unui studiu din care a rezultat — în afară de importante economii de teritoriu — o reducere a investiției de 12%, realizată din comasarea construcțiilor, reducerea zidurilor exterioare, suprimarea drumurilor, micșorarea liniilor de comunicație, suprimarea gardurilor etc. Astfel s-a realizat o construcție bloc de 540 m lungime și 264 m lățime (14 ha), comasînd într-o singură clădire : o fabrică de construcții de mașini pentru industria ușoară, o fabrică pentru recondiționarea rulmenților, o fabrică pentru mașini-aparate mici electronice și o fabrică de mașini casnice.

În partea anterioară este amplasată administrația avînd aceeași conducere ; încăperile social-sanitare, cantina și utilitățile comune. Construcția este prefabricată, cu o rețea de 18,00×12,00 m, cu o fermă intermediară pentru folosirea chesoanelor de 6,00×3,00 m. Grupul social-administrativ are 2 paliere de înălțimea halei cu o rețea de 6,00×9,00 m.

Acolo unde sînt necesare condiții igienice speciale s-a prevăzut un tavan agățat de talpa fermei.

O altă realizare din Moscova o constituie clădirea bloc a fabricii de ceasornice (fig. 3), în suprafață de 108,00×72,00 m, avînd la parter pregătirea producției (prelucrarea mecanică), iar la etaj asamblarea. Rețeaua la parter 6,00×9,00 m, iar la etaj 12,00×18,00 m, înălțimea parterului 6,00 m, a etajului 4,50 m. Transportul între secții se face cu electrocare și cărucioare, iar transportul pe verticală — cu ascensoare de 500 kg. Construcția este dreptunghiulară avînd distribuite pe perimetru încăperi care necesită iluminare naturală. Acoperișul este plan.

Tot în U.R.S.S. s-a proiectat, în cadrul unui combinat de cauciuc, blocul secțiilor mecanice compus din : secția de reparații electrotehnice, secția de reparații, secția mecanică, producția de armături, depozite, precum și laboratorul, încăperi sociale, birouri etc., toate amplasate într-o hală bloc.

Comasarea tuturor secțiilor de producție într-o singură hală universală a permis simplificarea la maximum a soluției de sistematizare și unificare a elementelor de construcție, cu o rețea de 18,00×12,00 m, avînd suprafața de cca. 15 000 m², înălțimea la calea de rulare de 7,20 m, cu traveele deservite de poduri rulante.

Separarea interioară s-a făcut numai între secțiile unde condițiile tehnologice, sanitare și de protecție contra incendiilor o cereau.

Exemple de hale blindate mai avem la țesătoriile din Sopron (R.P.U.), filatura din Loos lez Lille (Franța), la fabrica textilă pentru fire de iută din Zale (Belgia), la filatura de bumbac Union Cotonière — Bruges, la fabrica textilă Blumberg (R.F.G.), la fabrica de transistori Swidon (Anglia), la fabrica Enkalon-Barguemeer Emmen (Olanda), în S.U.A. etc. (fig. 4 și 5).

La noi în țară s-a realizat la fabrica de relon de la Săvinești, pentru filatura și prelucrarea textilă primară — unde condițiile tehnologice impun un microclimat, care să asigure o umiditate ($\tau = 65 \pm 2\%$) și o temperatură constantă ($t = 20 \pm 1^{0}C$) — o construcție blindată (fig. 6 și 7), cu instalații automate de climatizare și cu lumină uniformă (cca. 200 Lx.) fără variații, realizată prin folosirea luminii fluorescente.

Experiența celor 3—4 ani de exploatare arată că soluția adoptată corespunde din punct de vedere al necesităților tehnologice și al condițiilor de igienă a muncii ; iluminatul nu produce oboseală, iar microclimatul este bine suportat de muncitorii care lucrează în aceste condiții noi de lucru.

Halele comasate și blindate, cu caracteristicile halelor universale și avînd acoperișul orizontal, au căpătat o răspîndire tot mai largă atît în U.R.S.S., și în alte țări din Europa cît și în S.U.A., pe considerente climatice, tehnice și economice.

Ele deschid perspective noi în proiectarea halelor industriale, revizuind unele concepții învechite prin schimbarea radicală a principiilor, ridicînd productivitatea muncii și confortul. Domeniul lor de utilizare este foarte larg, cele mai variate procese tehnologice găsindu-și o rezolvare optimă prin adoptarea acestei soluții, mai ales cînd ele reclamă o iluminare puternică și constantă, climatizare, lipsă totală de impurități etc.

La categoriile de industrie care cer aceste condiții și unde se lucrează în 3 schimburi (filaturi, țesătorii, fabrici de mare precizie, transistori etc.), soluția halelor universale blindate aproape se impune, eliminînd halele cu sheduri cu inconvenientele respective.

Desigur că noutatea pe care o prezintă halele universal blindate sau nu, pentru țara noastră, mai cere rezolvarea a numeroase probleme legate de materialele pentru izolațiile de tot felul și pentru realizarea tavanului dublu, de comportare în timp etc.

Avantajele noului tip de hală industrială sînt următoarele :

— duce la o ocupare mult mai mare pe teren și deși se desfășoară la parter, realizează o folosire mai judicioasă a teritoriului scoțînd astfel mai puțin teren din circuitul agricol ;

— este un tip de hală universală, folosind deschideri și travee mari care permit o largă posibilitate de reorganizare, modificări în amplasarea utilajelor pentru îmbunătățirea sau schimbarea proceselor tehnologice (mare flexibilitate) ;

— are înălțime uniformă ;

— permite posibilitatea realizării unui tavan neted ;

— procesul tehnologic pe orizontală evită transporturile pe verticală, planșee costisitoare cu încărcare mare și trepidații, necesare la clădirile etajate ;

— la acoperișul orizontal sarcinile pentru zăpadă și vînt, luate în calcul, pot fi mult reduse ;

— vara, oglinda de apă ce se poate crea reflectă cca. 90% din razele solare, micșorînd transmiterea căldurii prin acoperiș și reducînd astfel de 5—6 ori costul instalațiilor de răcire pentru climatizare ;

— posibilitatea de a amplasa comod pe acoperișul plan centrale de ventilare, uniform distribuite (cîte una pentru fiecare 6—9 000 m³) ;

— prin comasarea de hale pavilionare într-o hală bloc universală se reduce volumul zidurilor exterioare și al tencuielilor exterioare și interioare, suprafața ferestrelor și a ușilor, ceea ce duce la o economie de cca. 24% din costul lucrărilor de construcție a halei ;

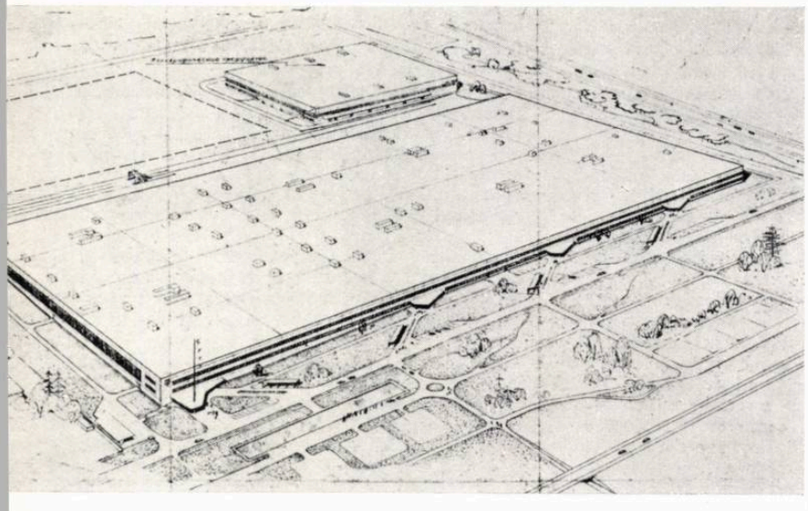

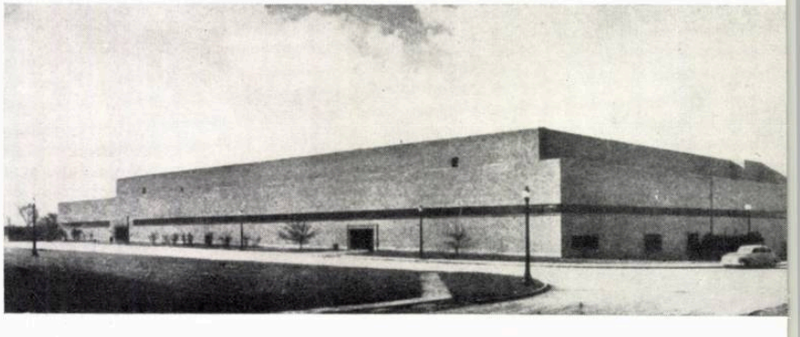

2 4 | 6
3 5 | 7

2 — Hală blindată în orașul satelit Kriukovo (U.R.S.S.)

3 — Uzină de ceasuri din Moscova (U.R.S.S.) — Hala de fabricație

4 — Fabrica Western Electric Company — Allentown (S.U.A.)

5 — Întreprindere textilă la Blumberg (R.F.G.) — Fațada principală

6 — Fabrica de fibre sintetice din relon de la Săvinești — Vedere de noapte

7 — Fabrica de fibre sintetice din relon de la Săvinești — Vedere interioară a halei blindate

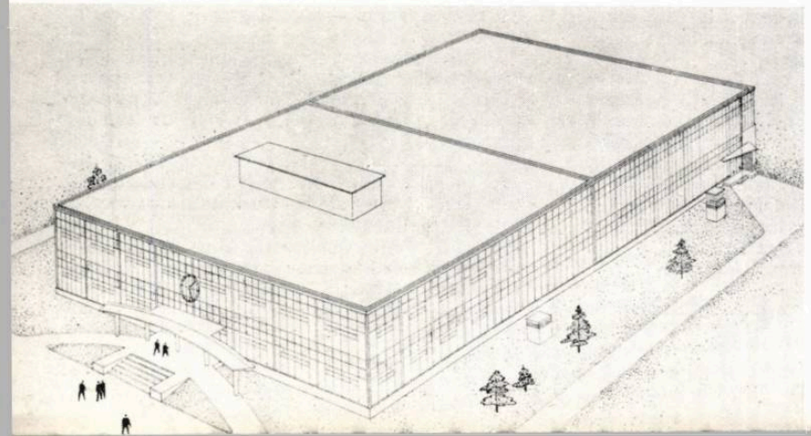

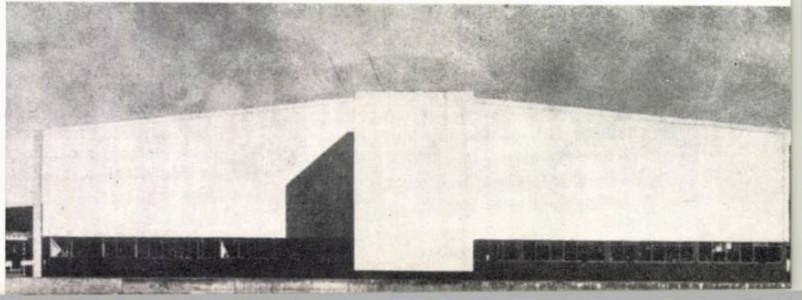

— se reduce la maximum suprafața drumurilor exterioare ;

— se scurtează lungimea rețelelor de utilități ;

— duce la industrializarea construcțiilor printr-o prefabricare 100% în uzina de prefabricate, reducînd executarea construcției la o operație de montaj ce se poate realiza în orice anotimp, scurtînd deci și durata de execuție ;

— permite o iluminare puternică, uniformă, în tot timpul zilei și în toate lunile anului, cu un cost redus la același număr de lucși, prin folosirea luminii fluorescente ;

— se evită neplăcerile pe care le dau shedurile și luminatoarele : murdărirea geamurilor, pungile de zăpadă, condensurile, variația de lumină, însorirea, umbre etc. ;

— se pot crea pe contur încăperi cu lumina și ventilația naturală — acolo unde ea este necesară ;

— se reduc cheltuielile pentru încălzire și ventilație, mai ales atunci cînd este necesar să se realizeze o temperatură constantă de 22°—25°C și o umiditate cu un procent de saturație de $\tau = 65—82\%$;

— se creează condiții perfecte pentru realizarea climatizării ;

— se evită traversările prin exterior ;

— se poate crea un etaj tehnic pe înălțimea fermei scoțîndu-se din hală toate rețelele de instalații care reduc lumina și devin depozite de praf, micșorîndu-se volumul de construcție ;

— se poate realiza un tavan lis fixînd la talpa inferioară a fermelor o rețea metalică susținînd plăci plane de azbociment, aluminiu etc.;

— permite o amplasare a utilajelor tehnologice folosind un indice mare de utilizare, care poate duce la micșorarea suprafeței construite ;

— poate fi ușor utilizată chiar la schimbarea totală a industriei care o folosește prin caracterul ei universal.

*

Halele universale cu luminatoare, acoperiș plan sau blindate, constituie soluții noi în proiectarea construcțiilor industriale.

Ele duc la o industrializare maximă a construcțiilor cu reducerea aproape totală a folosirii lemnului ; au o elasticitate deosebită datorită rețelei mari adoptate atît pentru deschideri cît și pentru travee, ceea ce permite schimbarea proceselor tehnologice, realizarea fluxurilor de fabricație pe ambele direcții ; asigură largi posibilități de extindere.

Noile sisteme de producție în flux continuu, automatizarea, impun condiții noi în proiectare care rezultă din amplasarea iiniilor tehnologice, a mijloacelor de transport și de ridicat, a posibilității de desfășurare a fluxului pe ambele direcții perpendiculare și care își găsesc o rezolvare corespunzătoare prin soluția halelor universale.

Deosebita elasticitate a sistemului permite orice schimbare în procesul de fabricație, asigurînd posibilitatea folosirii halelor în condiții corespunzătoare, indiferent de schimbările ce intervin datorită uzurii morale, pe toată durata existenței lor.

Halele universale, prin rețeaua lor largă avînd înălțime egală, fără a duce la o scumpire a construcției, reprezintă o soluție care se impune din ce în ce mai mult în proiectarea halelor industriale.

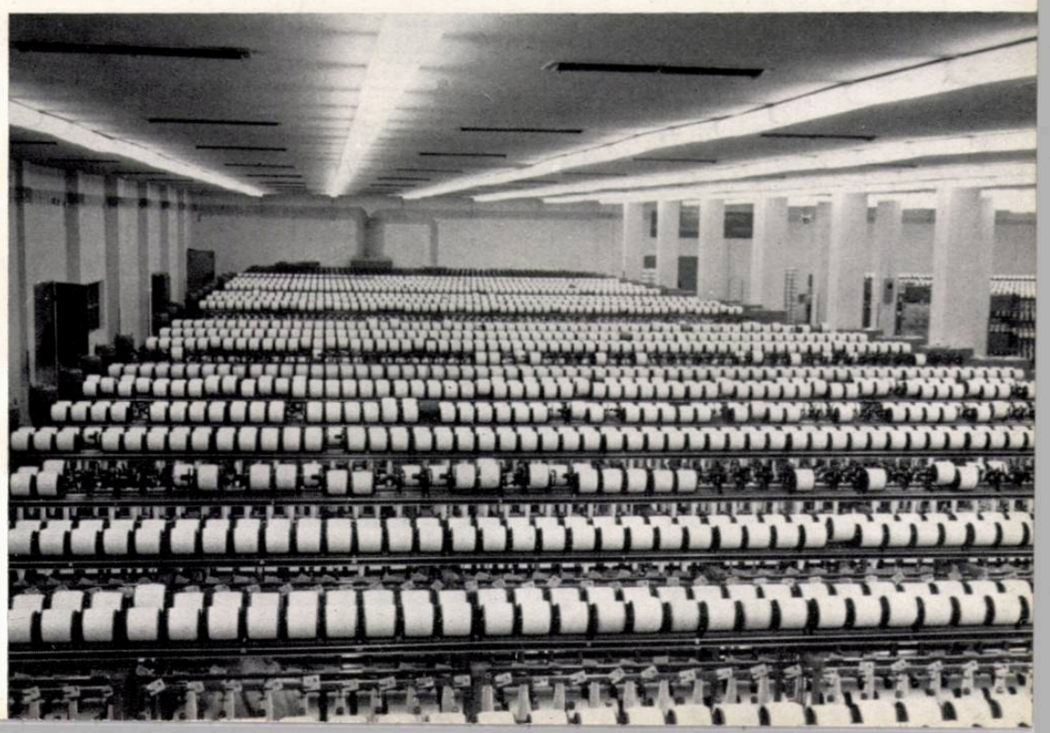

Arh. Dan Stănescu

HALE INDUSTRIALE FĂRĂ LUMINATOARE PENTRU INDUSTRIA TEXTILĂ

Crearea unei industrii textile noi, înțelegînd prin aceasta adoptarea unui utilaj modern și a unei tehnologii cu un înalt nivel tehnic, reflectă la noi linia pe care această ramură a industriei ușoare trebuie să se dezvolte și să se consolideze.

Noile produse — caracterizate printr-o diversitate de articole de cea mai bună calitate, fabricate din diferite materii prime, atît clasice (bumbac, lînă), cît mai ales sintetice (fire și fibre artificiale) — cer a fi executate în condiții speciale. Cele mai multe dintre aceste condiții sînt strîns legate și de construcția în care se vor desăvîrși operațiile procesului de fabricație, ca de pildă: climatul artificial interior constant, iluminatul la locul de producție, asigurarea unor condiții de lucru optime.

În prezent, unitățile industriei textile, și mai ales filaturile și țesătoriile, se rezolvă în construcții cu luminatoare tip shed, care încearcă să satisfacă exigențele tehnologice, reușind însă numai în parte, mulțumindu-se la fiecare factor cu compromisuri cu care ne-am obișnuit, considerîndu-le normale. Și astfel, shedul a devenit construcția tradițională, indiscutabil cea mai satisfăcătoare.

În ultimul timp însă, un nou tip de hală se impune atenției noastre, prin calitățile ei deosebite evidențiate de mai mulți ani în țările cu nivel industrial dezvoltat, și anume: *hala universală fără luminatoare*. Această hală este rezultatul necesităților funcționale, expresie a concordanței dintre rapida dezvoltare tehnică a utilajului și a tehnologiei, urmată de aproape de dezvoltarea ramurei construcțiilor, cu care trebuie să formeze un tot unitar.

Utilajul se dezvoltă an de an, mașinile își măresc productivitatea, se introduce automatizarea, revizuindu-se în acest scop gabaritele.

Hala industrială, adecvată acestei continue prefaceri, trebuie să corespundă schimbărilor în orice moment, urmînd a fi universal valabilă. Ea trebuie să ofere tehnologiei un spațiu eliberat de multitudinea de stîlpi și elemente portante ale acoperișului, precum și condiții funcționale egale în orice punct al suprafeței ei.

În privința deschiderilor, hala devine universală pentru specificul industriei textile la o deschidere mai mare de 12,00 × 18,00 m, ceea ce reiese și din studiile făcute pe liniile C.A.E.R., care precizează că elementul de 12,00 × 18,00 m este și cel mai economic.

Mărirea traveei și a deschiderii față de cele folosite pînă acum (7,50 × 15,00 m — 7,50 × 18,00 m pentru sheduri) permite industrializarea elementelor componente ale structurii și eliberarea execuției de tradiționalul beton armat turnat monolit. Shedurile pentru industria textilă nu pot fi prefabricate în condiții economice, datorită în primul rînd necesității grinzii-canal pentru repartizarea aerului în hală, grindă care are o mare secțiune interioară (0,8—1,1 m²), precum și din cauza profilului caracteristic — care din punct de vedere al echilibrului static este nesatisfăcător.

Folosirea halelor cu caracter universal devine favorabilă și în ceea ce privește mărirea indicelui de folosire a suprafeței.

Studiile făcute pe linie C.A.E.R. demonstrează că acest indice se poate mări pînă la o valoare de 9,4%. În ce privește consumul de materiale specifice, costul de deviz și manoperele de execuție, Promstroiproiect-Moscova [1]) demonstrează cifric avantajele folosirii deschiderilor mari de 12,00 × 24,00 m și 24,00 × 24,00 m. În ultimul timp, cele mai multe unități noi ale industriei textile s-au realizat cu ferme de beton armat sau metalice pe mari deschideri, ca de pildă întreprinderea textilă și electronică din Moscova (1960—61), cu deschideri de 12,00 × 18,00 m, clădirea experimentală cu acoperiș orizontal construită la Moscova în 1960, cu deschideri de 12,00 × 24,00 m, filatura Thiriez Cartier din Loos lez Lille (Franța), cu deschideri de 24,78 × 19,78 m, fabrica textilă MISR-Reion din R.A.U., cu deschideri de 34,00 × 21,00 m, fabrica textilă Mehala El Kubra din R.A.U., cu deschideri de 25,00 × 25,00 m etc.

Tehnologia textilă cere un anumit climat interior, caracteristic prelucrării fiecărui fel de fibre (umiditate cuprinsă între 60—85% la o temperatură a aerului de 20—26°C). Acești doi parametri — umiditatea și temperatura — fixați în funcție de articolele fabricate și de utilaj, trebuie să fie constanți, pentru menținerea productivității mașinilor și a calității mărfurilor produse; ei pot însă varia din cauza influențelor mediului exterior, atunci cînd hala de fabricație nu este suficient izolată. Influența mediului exterior asupra climatizării artificiale din hală se face simțită și prin intermediul luminatoarelor, prin care se pierde sau se primește o mare cantitate de căldură, chiar cînd au geamuri duble. Suprafața mare de geamuri necesară pentru obținerea unei iluminări interioare de 250—300 Lx (raportul dintre suprafața de geam și pardoseală de la $\frac{1}{3,5}$ la $\frac{1}{3}$) accentuează pierderile de căldură prin luminatoare, față de pierderile datorite zidurilor de contur exterior. Eliminarea luminatoarelor la halele care necesită condiționarea aerului micșorează sensibil variațiile celor doi parametri corelați — umiditatea și temperatura.

Dar luminatoarele mai au și alte lipsuri importante: greaua întreținere a curățeniei geamurilor; greutatea realizării etanșeității, mai ales în punctele de racord cu construcția; imposibilitatea eliminării condensului pe geamul interior, în anotimpul friguros, determină rezolvări de detaliu care compromit închiderea perfectă a luminatorului. La acestea se adaugă și costul ridicat la 1 m² de construcție.

În general, profilul shed are o suprafață de învelitoare (fără luminatoare) mai mare cu cca. 9% decît cea a pardoselii halei. De aci rezultă o creștere a prețului de cost, datorită sporului de suprafață desfășurată.

Între sheduri se formează dolii închise care blochează zăpada viscolită, ceea ce dă solicitări mari pe învelitoare, în cazul înghețului și desghețului repetat, impunînd o atentă revizuire anuală a acesteia.

Orientarea shedului cu luminatorul spre nord, pentru a evita pătrunderea razelor solare directe în interiorul halei care dereglează climatul artificial, constituie de multe ori greutăți în rezolvarea planului general și realizarea unei economii în folosirea terenului uzinal [2]).

---

[1]) *Stroitelnoe procetavanie promislenîh predpriatii — nr. 2/1960.*

[2]) *Literatura tehnică din străinătate tratează pe larg avantajele halelor blindate. Considerăm utilă prezentarea aici, cu titlu de documentare, a cîtorva articole mai importante. Astfel, despre factorii care concretizează lipsurile profilului de shed se ocupă pe larg articolul intitulat* «Acoperișuri-terasă fără luminatoare, cu evacuarea apelor prin interior, pentru clădiri industriale neetajate» *— de Topolev, Berezovski și Djan Sao Cian de la Institutul de Arhitectură din Moscova, publicat în revista Promîșlenoe Stroitelstvo nr. 10/1959.*

În revista Promîșlenoe Stroitelstvo nr. 9/1959, L.N. Ghenista, în articolul «Clădiri industriale neetajate, fără luminatoare, pentru industria textilă», *spune:* «*Neajunsurile enumerate mai sus arată că halele acoperite cu sheduri au încetat a fi în prezent tipul de clădire indicat pentru producția modernă în industria de filatură și țesătorie. Aceste neajunsuri pot fi înlăturate păstrînd toate avantajele clădirilor fără etaj de tip nou și anume: cele fără luminatoare, fără goluri de ferestre, cu iluminare luminiscentă și cu condiții mai bune pentru crearea climatului artificial*» . . . «*Cele arătate sînt confirmate de practica de mulți ani a construcției întreprinderilor textile din alte țări, unde nu numai filaturile și țesătoriile noi se construiesc fără lumina- toare, dar în multe cazuri — chiar în întreprinderile existente — golurile de ferestre se închid drept garanție pentru funcționarea eficientă a instalațiilor de condiționare a aerului*».

În lucrarea «Clădiri și construcții industriale» *vol. I, Walter Henn spune:* «*Soluția tehnică a condiționării aerului s-a realizat cel mai bine la clădiri fără ferestre și fără luminatoare superioare*» . . . «*Explicația folosirii primelor construcții blindate în regiunile tropicale este evidentă. La căldurile mari din exterior, de peste 50°C, condițiile climatice interioare (umiditate și temperatură) se realizează greu, dacă o hală are un sistem de iluminare naturală, deci geamuri sau luminatoare cu un coeficient de transmitere defavorabil*».

În Uniunea Sovietică, concluziile pentru folosirea halelor fără luminatoare sînt favorabile și exprimate clar prin HCM nr. 128 din 5 februarie 1960 și prin instrucțiunile apărute în urma acestui act, publicate sub formă de comentariu în Biuletin Stroitelnoe Tehniki, nr. 10 din 1960 de unde extragem: «. . . *în industriile care necesită aer condiționat se vor utiliza clădiri fără luminatoare*» . . . «*Elementele de construcție a clădirilor industriale se vor prevedea din prefabricate de beton armat cu folosirea largă a precomprimării*».

De altfel în U.R.S.S. problema folosirii în construcția de masă a acestui nou tip de hală este atacată într-o serie de lucrări care analizează sub toate aspectele avantajele adoptării lor în urma întocmirii unor proiecte la nivelul detaliilor de execuție, asupra cărora s-au cercetat și factorii

Analiza costului construcțiilor cu sheduri și a celor fără luminatoare (cu pod tehnic sau fără pod tehnic) duce la concluzia că cele fără luminatoare sînt mai economice; diferența de cost dintre clădirile fără luminatoare cu pod tehnic, față de cele fără pod tehnic, este atît de neînsemnată, iar avantajul existenței podului ca tampon termic cuprinzînd toate instalațiile (iluminat, conducte de apă, sprinkler, tubulaturi de ventilație etc.) este atît de esențial, încît pentru clădirile destinate filaturilor și țesătoriilor, considerăm a fi mai rațională construcția halelor cu pod tehnic.

Aceasta se impune și pe considerentul că se elimină posibilitatea depunerii pe elementele suspendate (ferme, canale de aer, conducte) a prafului și a scamei — rezultate din fabricația curentă a firelor din diferite naturi de fibre — și care se pot autoaprinde. Un tavan lis la interior nu dă posibilitatea adunării prafului, pe lîngă faptul că îmbunătățește mult aspectul halei. Acest tavan, vopsit într-o culoare deschisă, mărește și gradul de iluminare interioară, prin indicele său de reflexie.

Un dezavantaj al acestui tavan inferior, în cazul halelor mari, unde fabricația se produce cu zgomot, îl constituie contribuția sa la crearea unei cutii de rezonanță, care necesită tratarea sa fonică. Rezolvarea curentă cere ca elementele tavanului să fie perforate și să aibă în spate un strat izolant fonic din vată minerală de 2—3 cm, ceea ce îmbunătățește totodată și funcția podului tehnic, ca tampon termic.

Acoperișul acestor hale, realizat din chesoane de beton armat montate pe ferme de beton armat, se execută în terasă, cu pante foarte mici (de ordinul 1%) sau chiar fără nici o pantă. Problema scurgerilor de apă și a zăpezilor este pe deplin rezolvată, folosindu-se însă o bună izolație hidrofugă.

În industria textilă valoarea coeficientului de transmisie termică este foarte pretențios, K = 0,06 față de industriile obișnuite unde K = 0,15.

O peliculă de apă menținută pe acoperiș în timpul verii [3]) poate aduce economii în investiții prin micșorarea grosimii stratului izolant termic, dar o cheltuială suplimentară în exploatare, pentru alimentarea și menținerea acestui strat.

Iluminatul halelor din industria textilă a constituit în permanență o preocupare pentru stabilirea iluminării interioare, dar mai ales pentru păstrarea constantă a aceluiași nivel, în tot timpul desfășurării procesului de producție.

Valoarea iluminării se stabilește în funcție de finețea operațiilor, de modul mai dificil sau mai puțin dificil de a se urmări pe mașină procesul de fabricație, cît și de tonul de culoare pe care-l are materia brută, semifabricată sau finită, cu care se lucrează. Ceea ce însă este mai important este menținerea constantă a acestui parametru în orice punct al halei, fapt care duce la un spor de productivitate a muncii depuse de om, tradusă fiziologic prin lipsa oboselii vizuale. Trebuie să remarcăm aici că ochiul este cel mai important organ de simț în procesul de producție și în special al tehnicii moderne.

Construcția cu luminatoare de tip shed, la filaturi și țesătorii, unde se lucrează în general în trei schimburi, va avea un iluminat natural în timpul zilei și unul artificial noaptea.

Iluminatul natural, calculat conform normelor în vigoare, suferă în timpul unei zile, variații foarte importante, legate de înălțimea soarelui deasupra orizontului aparent, de declinația soarelui, de felul cum bolta cerească este sau nu acoperită de nori, de posibilitatea pe care o are soarele de a pătrunde direct în hală etc. Toate acestea fac variabilă intensitatea luminoasă și obosesc vederea celor ce lucrează în hală, cu consecințe în productivitate.

Iluminatul artificial, care se prevede pentru noapte, prinde în activitate două schimburi (II și III) în timpul iernii, ceea ce arată că majoritatea muncitorilor lucrează la lumina artificială. Pe lîngă aceasta, se mai adaugă și momentele critice, acelea de trecere de la lumina naturală la cea artificială, cînd organismul reacționează defavorabil.

În halele fără luminatoare, toate cele trei schimburi vor lucra la lumina artificială, iluminatul artificial trebuind să se apropie de condițiile cele mai bune ale iluminatului natural [4]).

Cercetările medicale de igienă a muncii, de fiziologie și de psihologie se îndreaptă spre studierea influenței pe care lucrul la lumina artificială o are asupra organismului omului.

Din cele două sisteme de iluminare artificială, incandescentă și fluorescentă, aceasta din urmă a cîștigat teren, datorită specificului ei spectral favorabil și a economicității.

O lipsă a iluminatului artificial față de cel natural este absența razelor ultraviolete din spectru, lipsă care poate produce asupra omului unele tulburări de metabolism.

În cazul halelor blindate, în care muncitorul lucrează 8 ore la lumina artificială, compensarea lipsei de ultraviolete se face prin crearea de fotarii unde oamenii să fie periodic iradiați cu cantitatea necesară de ultraviolete, sau prin montarea în anumite puncte de pe circulații a unor lămpi emițătoare. Ambele sisteme se folosesc în U.R.S.S., iar rezultatele obținute sînt importante.

O conferință unională convocată în U.R.S.S. pentru discutarea acestei probleme a ajuns la următoarele concluzii:

1. Să se folosească construcții blindate numai în cazurile în care tehnologia cere o constanță riguroasă a parametrilor climatici interiori, precum și o constanță a nivelului de iluminat.

2. Industria electrotehnică să creeze surse luminoase cu radiații complete; pînă la realizarea lor, să se folosească fotarii și lămpi compensatoare.

Unii autori arată că fenomenele negative se pot combate prin:

— mărirea nivelului de iluminare interioară,

— introducerea luminii fluorescente,

— înnobilarea fluxului luminos cu raze ultraviolete sau prin folosirea lămpilor cu vapori de mercur și wolfram cu diferite caracteristici speciale în domeniul ultraviolet, în funcție de luminofoarele folosite în ele.

În afara iluminatului, o serie întreagă de factori contribuie la crearea condițiilor optime de muncă în halele blindate.

În ultimii ani se dovedește din ce în ce mai puternică înrîurirea favorabilă pe care culorile o au asupra psihicului omenesc, în sensul stimulativ al activității sale sau atunci cînd munca grea impune o atenție încordată asupra obiectului muncii.

În cadrul Comisiei Internaționale pentru Culoare s-au elaborat o serie întreagă de tratate, în care sînt pe larg analizate efectele produse de culoare din punct de vedere fiziologic și chiar psihologic și în care putem găsi îndrumarea obiectivă și științifică de care avem nevoie în cazurile noastre. Ambianța în halele blindate trebuie realizată și prin amplasarea în anumite puncte a plantelor și a florilor cu colorit viu care leagă senzațiile vizuale de exteriorul clădirii.

În unele cazuri se citează crearea în interior a ferestrelor-vitrină, bine luminate, care prin golul materializat în monotonia zidurilor pline, pe mare lungime, dă impresia de legătură cu exteriorul.

Nu trebuie să neglijăm nici tratarea fonică a marilor suprafețe (tavan-ziduri) din halele zgomotoase. Reducerea zgomotului produs în procesul muncii a devenit o problemă studiată pe plan mondial.

În concluzie, considerăm că adoptarea noului tip de hale fără luminatoare, pentru industria noastră textilă, trebuie făcută fără nici o reținere, mai ales că în stadiul actual, condițiile tehnologice impun chiar adoptarea acestor hale.

Noua linie în proiectare — adoptarea unor soluții constructive, care să permită folosirea largă a prefabricatelor mari — ne asigură avantajele industrializării construcțiilor. Folosirea largă a pieselor uzinate reduce esențial costul construcțiilor, iar timpul de executare a unor unități pe suprafețe mari se micșorează sensibil. Prin prefabricare se economisește material lemnos și se reduc consumurile la materialele de bază.

Halele cu acoperiș orizontal, fără luminatoare, permit totala prefabricare, avînd un număr redus de tipuri de piese necesare, cu profile simple. Posibilitatea pe care ne-o oferă, de a ne înscrie în indicii de consum de materiale, reflectă avantajele adoptării acestor tipuri de hale pentru economia națională.

Articolul de față a urmărit să elucideze pe scurt problemele esențiale ale halelor universale pentru industria textilă, care reprezintă o concepție avansată, modernă, în domeniul halelor industriale de mare anvergură.

---

economici. Și aceștia sînt favorabili și arată că prețul global al construcției unei astfel de hale revine în medie pentru 1 m² de pardoseală la:

— 22 ruble și 52 cop. fără planșeul de pod;

— 28 ruble și 82 cop. inclusiv planșeul de pod față de construcția tip shed care revine la:

— 30 ruble și 45 cop.

(Revista Promîșlenoe Stroitelstvo nr. 10/1961, autor S. M. Kobakov).

Într-un alt articol din aceeași revistă (nr. 9/1959) sînt dați într-un tabel indicii de consum pentru o altă soluție analizată:

Corpul de clădire	Cost/m² (ruble vechi)	Consum de beton (m³/m²)	Consum de oțel (kg/m²)
Blindat cu pod tehnic	250	0,15	15,5
Shed	310	0,14	14,5

Reducerile costului clădirii de tip nou se explică prin eliminarea geamurilor, a luminatoarelor și a pereților de luminator.

În revista « Textil-Praxis » nr. 12/1952, dr. Lanchso, arată următoarele raporturi de cost:

— Clădiri cu sheduri	100%
— Clădiri fără luminatoare, cu pod tehnic	83%
— Clădiri fără luminatoare, fără pod tehnic	68,5%

[3]) *Acoperișul-terasă proiectat de Provistroi Proiect (U.R.S.S.) este răcit cu apă în timpul verii, prin menținerea unui strat de 20—100 mm deasupra învelitorii. Efectul de insolare se reduce prin reflectarea razelor solare incidente, pe oglinda de apă de pe acoperiș, temperatura interioară micșorîndu-se vara cu 5—11°C.*

[4]) *N. Gusev — Svetotehnika, nr. 9/960.*

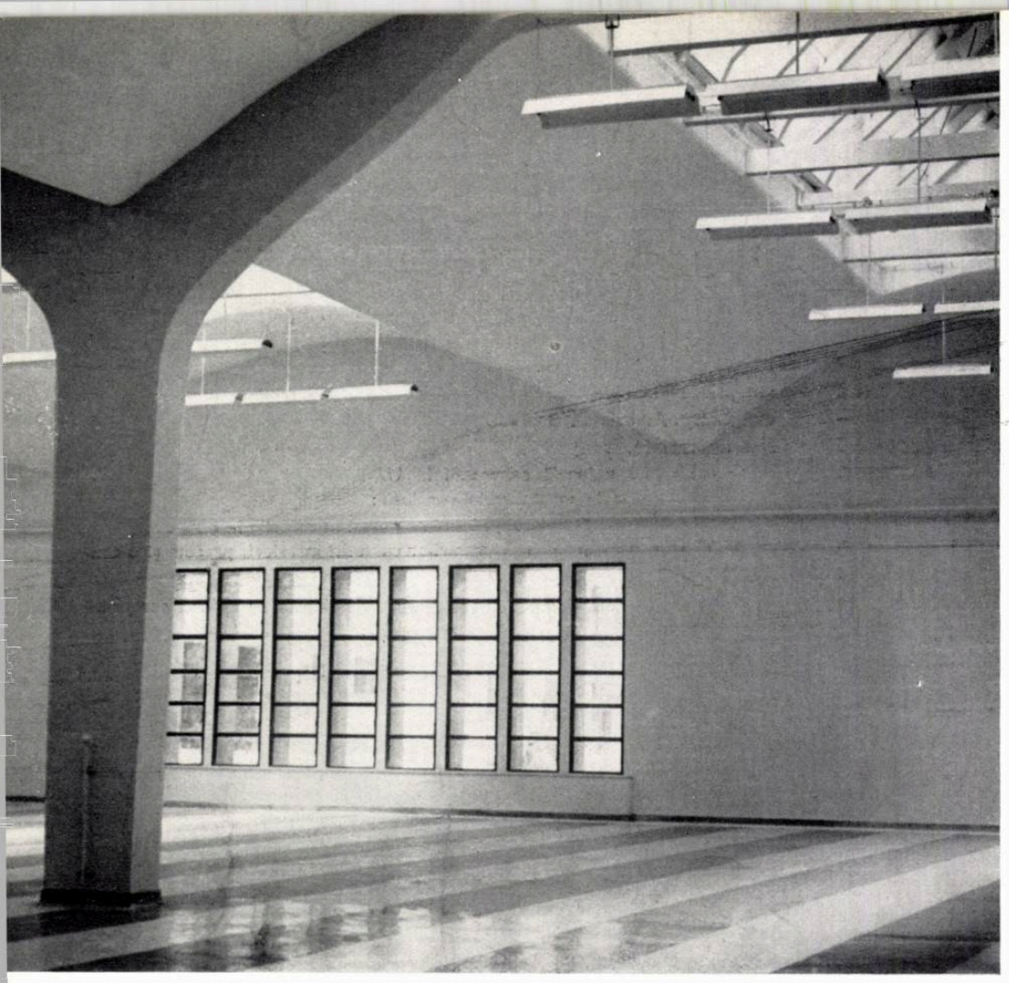

Hala de apretură de la fabrica de confecții « București »

Ing. A. Mitroiu

REȚELE DE STRUCTURI LA CLĂDIRILE DIN INDUSTRIA TEXTILĂ

Poziția stîlpilor în planul unei construcții industriale a depins întotdeauna de tehnologia adoptată (utilaje, spații de lucru și de depozitare, transporturi), precum și de nivelul tehnic și economic atins de sistemele de construcție.

Problema înlocuirii utilajelor cu altele mai moderne s-a accentuat mai cu seamă în ultimii 20 ani, ritmul mereu mai rapid al perfecționărilor tehnice creînd așa-numita « uzură morală a mașinilor».

De aici a rezultat necesitatea ca deschiderile dintre stîlpi să crească mereu pentru a oferi orizontul necesar acestor transformări de fabricație cu utilaje de gabarite variabile.

Perioada primelor investiții, dezvoltări și sistematizări proiectate de I.P.I.U., în cadrul planului general de refacere a industriei țării, a demonstrat necesitatea încadrării între stîlpii construcțiilor existente a noilor utilaje cu sacrificiul multor principii tehnice.

De asemenea, a reieșit importanța ce trebuie acordată deschiderilor și traveelor de construcții noi, care în industria textilă se pot grupa astfel:

1. hală de fabricație parter { a — filaturi și țesătorii; b — finisaje
2. hală de fabricație cu etaje { — confecții, tricotaje

Între ritmul perfecționării utilajelor și cel al metodelor de construcție a existat o diferență simțită din primii ani de proiectare și se poate afirma că există încă, în defavoarea constructorilor.

Problemele de materiale, cost, viteză de execuție și timp de studiere și cercetări, au determinat, în alegerea structurilor, variații de tipuri și procedee de realizare care au amînat pînă în ultimii ani unificarea rețelelor. Tot din aceleași motive, unificarea parametrilor geometrici a fost legiuită de-abia în anul 1961, în scopul de a permite mai puține excepții decît fostul standard.

Pentru inginerul constructor din industria textilă, unicul material de construcție a fost betonul armat, oțelul laminat și cheresteaua fiind materiale deficitare.

Între betonul armat turnat monolit și cel prefabricat, alegerea a fost determinată în general de o serie de criterii tehnico-economice și condiții specifice industriei textile care reies din tabelul de mai jos.

Din acest tabel rezultă clar că în domeniul criteriilor tehnice, economia de lemn și viteza de executare a prefabricatelor compensează superioritatea betonului armat monolit.

Însă, la criteriile specifice textile, avantajele sînt de partea betonului armat monolit, mai ales în domeniul shedurilor curbe pentru filaturi și țesătorii cu deschideri mari.

De aceea s-a pus din ce în ce mai acut problema analizării și diminuării celor două dezavantaje care mai rămîn în cazul shedurilor monolite: consumul de cherestea pentru cofraje și viteza de execuție. Este cunoscut faptul că pentru turnarea pînzelor autoportante ale shedurilor se utilizează larg cofraje mobile. Consumul de lemn pentru aceste cofraje va fi cu atît mai redus cu cît același cofraj mobil, aflat în inventarul constructorilor, se va utiliza de mai multe ori și cu cît acesta va fi mai rezistent la uzură.

În acest sens s-a urmărit, în cadrul proiectelor elaborate în ultimul timp, unificarea celulelor de shed, în primul rînd prin adoptarea unei singure deschideri de 7,50 m, determinată de practica noastră ca optimă și apoi a două travee de 15 și 18 m, în care să se poată amplasa majoritatea utilajelor din țesătorii și filaturi.

Traveele de 15 și 18 m, fiind module de 3,00 m, nu pun problema modificării cofrajului mobil, ci doar adăugarea sau scoaterea unor elemente identice ca profil.

	Criterii tehnico-economice de construcție						Criterii specifice industriei textile			
	lemn	oțel	ciment	cost	viteză exec.	deschid.	plafon neted contra scamă praf	Izol. term. grele	shed curb ilum. difuz.	Canal de aer = s = 1 m²
Beton armat tradițional turnat monolit	–	+	+	+	–	+	+	+	+	+
Beton armat prefabricat	+	–	–	–	+	–	–	–	–	–

(+ avantajos)

Această acțiune urmărită cu perseverență a dus la aplicarea celulelor de 7,50×15 m și 7,50×18 m la proiectele de ansamblu, elaborate de I.P.I.U. pentru uzinele textile « Moldova »-Botoșani, « Țesătura »-Iași, unitatea nouă de stofe de mobilă « București », întreprinderea « Gh. Doja » din Sf. Gheorghe, filatura de mătase « Ana Ipătescu » etc.

Profilul pînzei de shed fiind unic s-a trecut deci la proiectarea cofrajului de inventar, a cărui utilizare este garantată de marile suprafețe de hale proiectate pentru unitățile arătate. Reducerea consumului de lemn și la aceste cofraje mobile se va obține prin alcătuirea metalică a infrastructurii (eșafodaje din țeavă și ferme din fier beton sudat) și învelirea cu placaje bachelitizate, mai rezistente la un număr mare de operații de decofrare și demontare.

Realizînd restul elementelor în beton armat prefabricat (cadre, sprosuri de luminatoare și plăcuțe de acoperire a canalelor de ventilație) se elimină lemnul necesar cofrării acestora.

Aceste măsuri, aplicate de I.P.I.U., se vor reflecta și în viteza de executare, atît prin rezistența mai mare a cofrajelor, cît și prin execuția prefabricată a unor elemente. La mărirea vitezei de executare se mai pot adăuga unele măsuri ca betonarea pînzelor cu ciment RIM (cu întărire rapidă) pentru scurtarea timpului de decofrare, montarea plaselor sudate și armăturilor în carcase parțiale, mecanizarea transportului betoanelor etc.

Acestea reprezintă măsuri tehnice avansate aplicate unei situații la care prefabricarea duce la soluții statice și tehnologice oneroase, cum este cazul shedului curb asimetric cu intrados neted, specific industriei textile.

Clădirile secțiilor pentru finisaje textile din cadrul aceleiași grupe au păstrat, în majoritatea proiectelor, rețeaua de 6×12 m și un profil simetric cu luminator triunghiular ce se pretează pentru prefabricarea structurii de rezistență (însă cu elemente speciale, corespunzătoare sarcinilor și condițiilor tehnice din tabelul de mai sus).

Astfel s-au prefabricat integral structurile la întreprinderile «Dacia»-București și « Moldova»-Iași, iar lucrările prevăzute în 1962—1963 vor fi de asemenea prefabricate.

Întrucît în anii 1960—1961 s-au executat la Păulești și F.C.T.B. și finisaje cu travee de 12,00 m, care oferă avantaje tehnologice generale (vezi fig. 3 și 4), în I.P.I.U. s-a trecut la studierea rețelei de 12×12 m cu acoperiș din elemente prefabricate și precomprimate ce se vor propune în cadrul primelor desene de execuție.

Atît din analizarea utilajelor de finisaje cît și din practica unui număr destul de mare de asemenea construcții executate în ultimii ani, rezultă pentru noi certitudinea că celula de 12×12 m reprezintă o rețea universală pentru aceste tipuri de tehnologii.

★

Faptul că, în general, în cadrul unui ansamblu textil, halele cu sheduri sînt alăturate în cele mai multe din cazuri halelor de finisaj, ne-a îndreptat cu mai mulți ani în urmă — în cadrul unor proiecte ca filatura « Teleorman » sau « Medgidia » — către soluția unei structuri unice care prin prisma directivelor de proiectare și sarcinilor în construcție capătă în acest an al industrializării construcțiilor un sens deosebit.

Este limpede că o cît mai largă uniformizare a rețelelor de stîlpi atrage după sine necesitatea rezolvării unice a structurii, ceea ce asigură posibilitatea prefabricării, uzinării elementelor componente ale scheletului de rezistență și, în definitiv, tipizarea sa. Realizarea sarcinilor noastre de plan nu se poate concepe fără o refolosire masivă a proiectelor și mai ales a celor tip. De aceea, pentru aceste două tipuri de hale, necesitatea uniformizării distanțelor dintre stîlpi și a elementelor de structură ne-a dus la ideea abandonării actualelor profile și înlocuirii lor cu un sistem constructiv absolut nou în țară, care să evite dificultățile întîlnite pînă acum.

O clădire fără luminatoare, cu acoperiș plan, cu o structură de elemente liniare integral prefabricate și cu distanțe mai mari între stîlpi care să cuprindă rețelele enumerate pînă acum, ar fi soluția căutată. Ea nu este nouă, deoarece în mai multe țări cu tradiție industrială a fost adoptată și găsită corespunzătoare.

Deschiderile în acest caz — în care structura în grinzi cu zăbrele de beton armat precomprimat reprezintă cea mai corespunzătoare soluționare — se pot situa între 12 și 30 m în ambele sensuri.

Bineînțeles că rețelele optime sînt cele mai mari, dar în specificul nostru analizarea amplasamentelor de utilaje ne-a condus pînă acum la concluzia că intervalul de adoptat este de la 12×18 m la 18×24 m.

În acest interval considerăm că rețelele pot fi denumite universale, oferind orizontul tehnologic corespunzător.

I.P.I.U. a elaborat încă în acest an, în conformitate cu directivele de proiectare, variante de construcții fără ferestre avînd asemenea rețele de stîlpi.

Adoptarea unei astfel de construcții cu caracter experimental ar constitui o verificare complexă a multor principii printre care și cele adoptate la stabilirea rețelelor pentru clădiri universale.

O asemenea experimentare ar constitui și o bază temeinică pentru tipizarea unei structuri de rezistență de concepție și tehnică nouă, în general îmbrățișată de constructori, deoarece în mod practic elimină din șantier cofrajele, procedeele umede, munca neritmică creată de variațiile de temperatură, intemperii etc. Ea este actuală și prin faptul că a crescut capacitatea de ridicare și montaj în tone, față de anii trecuți cînd un element de 6—7 tone greutate reprezenta o problemă pentru constructori.

Campania de materiale noi, ce se desfășoară pentru aprovizionarea șantierelor la nivelul tehnicii mondiale de construcții, va susține experimentarea unei asemenea construcții și va ocaziona și din acest punct de vedere un interesant bagaj de cercetări și concluzii.

★

La construcțiile cu etaje, problema deschiderilor dintre stîlpi se complică întrucît condițiilor inițiale li se mai adaugă sarcinile utile ale planșeelor, înălțimea clădirii și suprasolicitările de considerat în cazul amplasării în zone seismice.

Aceste considerații au determinat în majoritatea cazurilor, atît la noi cît și în străinătate, adoptarea rețelelor de 6×6 m, extinse — în cazuri rare și bine justificate — la 6×12 m. Este o bază suficientă pentru extinderea prefabricării la construcții industriale cu etaje.

Este cazul a se menționa că dacă la construcțiile industriale cu un singur nivel, cercetarea, proiectarea și execuția au fost susținute de organele coordonatoare ale activității de construcții, pentru structurile etajate industriale, stadiul activității nu asigură încă trecerea de la monolit la prefabricat.

Și în industria textilă s-a aplicat modulul de 6,00 m pentru construcțiile cu etaje, dar în unele cazuri s-a ivit — mai ales la deschiderile centrale ale cadrelor — dimensiunea de 7,50 m, iar la ultimul nivel, distanța între pereții exteriori 18 și 21 m fără stîlpi intermediari, pentru a oferi tehnologiei tot spațiul construcției (exemplu: « Dacia »-Preparație și « Teba »-Arad).

Din aceste preocupări și realizări ale noastre se desprinde necesitatea ca, în studiul rețelelor de stîlpi, să se urmărească orizontul tehnologic al investiției cuprins în ideea universalității halelor industriale. De acest principiu este legată prefabricarea integrală și industrială a construcțiilor, cu toate avantajele ei.

Utilizînd în proiectare structuri tipizate pe baza acestor principii, se creează disponibilități pentru studierea unor metode de construcție noi, avansate, în vederea măririi și pe această cale a eficacității investițiilor.

Țesătoria fabricii « Olga Bancic » din Păulești

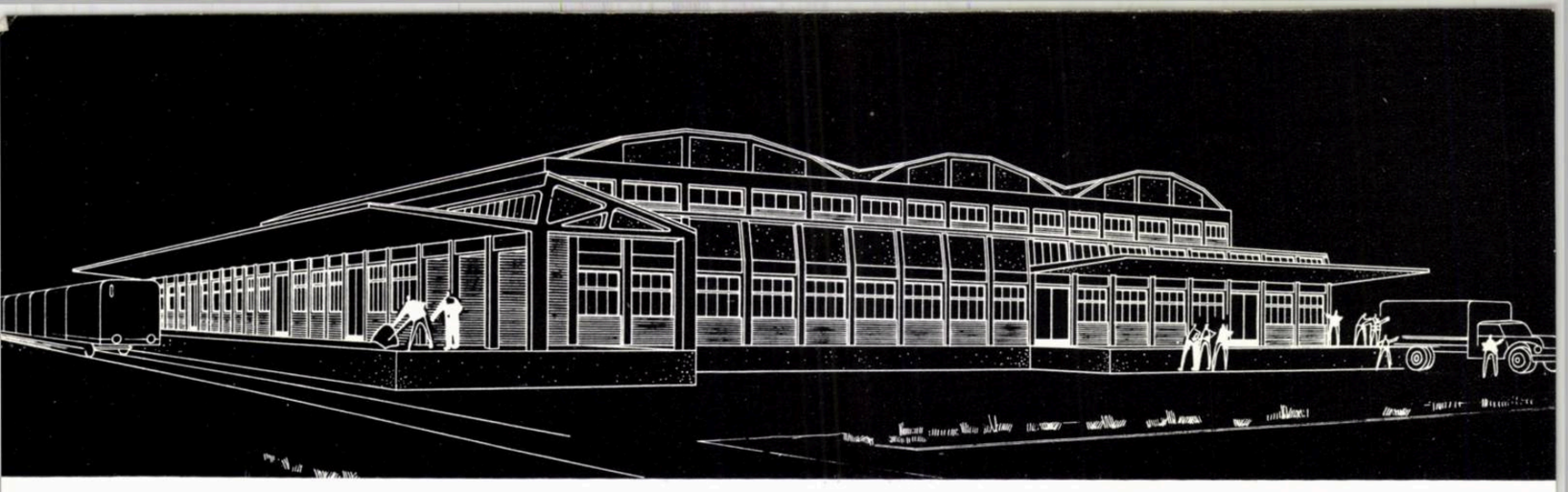

Depozit tip — Perspectivă

Arh. E. György

STUDII PENTRU DEPOZITE TIPIZATE

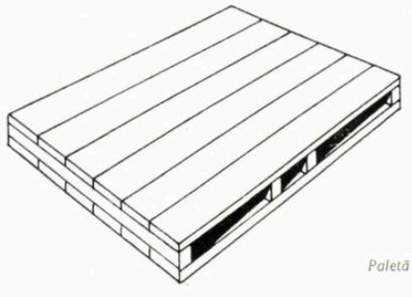

Paletă

Planul de dezvoltare a economiei naționale între anii 1960—1965 pune în fața lucrătorilor din comerțul de stat și cooperatist sarcina de ridicare a activității comerciale la nivelul corespunzător comerțului socialist.

Consumul sporit de mărfuri alimentare și industriale (comerțul de stat și cooperatist va desface o cantitate de mărfuri de 2 ori mai mare în acești ani) va impune elaborarea unor noi norme de organizare și repartizare a rețelei de desfacere cu ridicata și cu amănuntul.

În ceea ce privește comerțul cu ridicata — care reprezintă o verigă importantă a circulației mărfurilor de la locul de producție la locul de desfacere — va genera probleme noi de depozitare. În acest sens s-a prevăzut construirea a noi depozite moderne, amplasate în mod judicios pe tot cuprinsul țării pentru a elimina transporturile inutile și verigile de prisos.

Pentru a asigura o aprovizionare ritmică a magazinelor, în fiecare depozit regional trebuie să existe un anumit stoc de marfă, păstrată în condiții bune.

La dimensionarea acestor depozite este necesar a se ține seamă și de faptul că unele articole se produc periodic și se consumă treptat (de exemplu zahărul), iar alte articole se produc treptat și se consumă periodic (de pildă șoșonii).

Pentru a echilibra aceste decalaje, depozitele comerțului cu ridicata trebuie să fie încăpătoare, să asigure o păstrare în condiții optime a mărfurilor și pe o durată mai lungă, iar cheltuielile de depozitare să fie minime.

Manipularea mărfurilor în cadrul depozitului se poate face manual, așa cum sînt organizate în momentul de față mai toate depozitele existente ale comerțului cu ridicata, sau cu o tehnologie nouă, cu o tehnică avansată, mecanizată, cu ajutorul unor utilaje de mare productivitate, instalate în clădiri corespunzător proiectate și mobilate.

Comerțul cu ridicata nu dispune în toate regiunile țării de spațiul necesar pentru depozitarea mărfurilor. Necesarul de suprafețe, pînă în anul 1975, s-a apreciat a fi de ordinul a 500—600 mii m².

Problema construirii acestor suprafețe a ridicat problema tipizării depozitelor, a tehnologiei ce urmează a fi adoptată pentru manipularea mărfurilor în cadrul depozitelor, precum și a manipulării în general de la producător la consumator.

La cererea Ministerului Comerțului și cu sprijinul Comitetului de Stat pentru Construcție, Arhitectură și Sistematizare, s-a inițiat studierea în cadrul ISCAS., cu asistența I.P.I.B.C., în anii 1960—1961, a problemei tipizării depozitelor de mărfuri.

Studiile efectuate în acest scop au demonstrat necesitatea mecanizării depozitelor, acest lucru aducînd după sine reducerea cheltuielilor de exploatare a depozitelor, inclusiv amortizarea investițiilor, cît și crearea de condiții de muncă corespunzătoare.

Mecanizarea depozitelor nu ajunge însă să rezolve întreaga problemă a manipulării raționale a mărfurilor, nici chiar în cadrul strict al depozitelor și deci se impune o reconsiderare a întregului sistem de vehiculare a mărfurilor de la producător și pînă la consumator.

Utilajele principale de manipulare pe care proiectarea a socotit necesar a le prevedea în cazul mecanizării operațiilor de depozitare vor fi următoarele:

Primul este o construcție foarte simplă din lemn sau metal. El se compune dintr-o platformă de dimensiuni standardizate, prevăzută cu picioruțe la cele 4 colțuri. Acest utilaj — care poartă numele de « paletă » — este în curs să schimbe tehnologia de depozitare în toate țările lumii.

Al doilea utilaj — « transpaleta » — este un cărucior manual sau cu motor care servește la transportarea pe orizontală a paletei.

Al treilea utilaj — « electrostivuitorul » — este o transpaletă combinată cu un ascensor, cu care paleta poate fi ridicată la cîțiva metri înălțime.

Procesul tehnologic complet al circulației mărfurilor de la producător la consumator s-ar desfășura în felul următor:

Întreprinderea producătoare de bunuri de consum, ce trec prin comerțul cu ridicata, încarcă marfa finită pe palete.

În acest scop ambalajele mărfurilor urmează a fi redimensionate, astfel încît dimensiunile unui ambalaj (care conține un singur reper sau mai multe) să se înscrie în dimensiunile paletei de 800 × 1 200 mm în plan. De exemplu: cutiile de pantofi ar urma să aibă 160 × 400 mm; pe paletă ar încăpea, pe un singur rînd, exact 15 cutii de pantofi (5 × 160 = 800 și 3 × 400 = 1 200).

O paletă se încarcă bineînțeles cu mai multe rînduri de cutii (de ex. cu 10 rînduri), astfel încît pe o paletă încap 150 cutii = 150 perechi de pantofi.

Paleta încărcată se ia fie cu transpaleta și se încarcă în autovehiculul de nivel, fie cu electrostivuitorul, se transportă la autovehicul și se ridică tot cu electrostivuitorul pe platforma autovehiculului. Transbordarea paletei din autovehicul în vagonul de cale ferată se face la nivel cu transpaleta.

Vagonul sosește la depozit. Marfa se descarcă cu transpaleta din vagonul tras la rampa depozitului și de aici se transportă la recepție. De la recepție, paleta se ia cu electrostivuitorul, se transportă în depozitul propriu-zis, se ridică și se așază în raft. De aici, paleta se ia tot cu electrostivuitorul și se transportă la expediție. Marfa se încarcă de la expediție în autovehiculul de livrare, cu ajutorul transpaletei.

În sfîrșit, paleta se recepționează la magazinul de desfacere, se descarcă și se reîntoarce la locul de plecare, la fabrica producătoare de bunuri de consum.

Bineînțeles această tehnologie nu poate fi aplicată la mărfurile ale căror dimensiuni întrec lungimea paletelor (motociclete, laminate etc.). Restricția însă nu este absolută; de exemplu, pentru baloturi de stofe, a căror lungime binecunoscută este de 140 cm, paletizarea este încă perfect posibilă.

Transpaletă

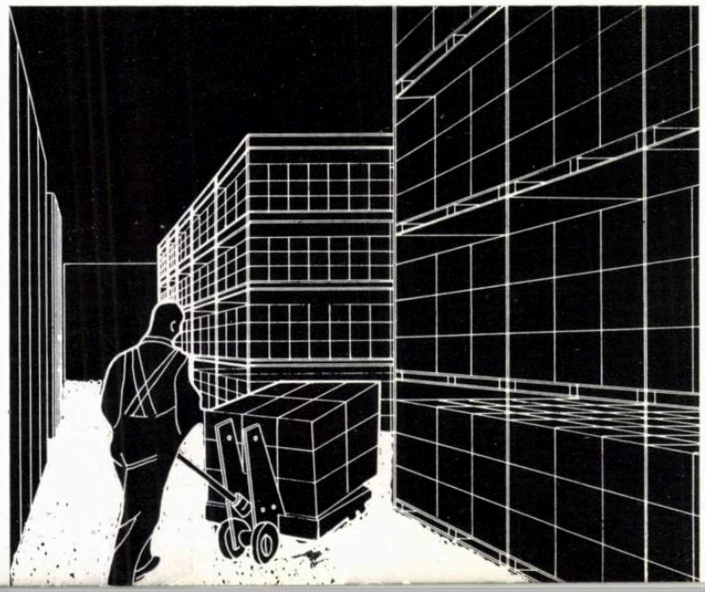

În această concepție mărfurile sosesc și se expediază în și din depozit paletizate ; realizarea ei se va face treptat; unificarea gabaritelor de ambalaje și rezolvarea celorlalte probleme în legătură cu acest proces proiectat cere timp. O problemă importantă o constituie proprietatea paletelor. Dacă ele vor face parte din dotarea căilor ferate sau a unei întreprinderi special create, este o chestiune încă deschisă. Depozitele care se vor construi, vor trebui să funcționeze însă și în perioade de trecere ; ele vor fi deci obligate să primească mărfuri sosite nepaletizat și să le expedieze tot nepaletizat, ca și mărfurile ale căror ambalaje nu sînt adecvate paletizării.

Singură însă, mecanizarea depozitelor nu rezolvă manipularea rațională a mărfurilor, nici în cadrul depozitului.

Este în acest caz avantajoasă mecanizarea depozitelor? Cum vor funcționa depozitele în perioada de trecere?

Răspunsul este: procesul tehnologic în interiorul depozitului rămîne nealterat. Tot ceea ce se va schimba este faptul că mărfurile ce vor sosi pe calea ferată, vor trebui încărcate manual chiar în vagon, pe niște palete, proprietatea depozitelor, precum și faptul că mărfurile expediate din depozit pe platforma autovehiculelor care transportă marfa la unitățile de desfacere, vor trebui luate manual de pe paletă, aceasta rămînînd în depozit.

Avantajul manipulării mecanizate a mărfurilor în cadrul depozitului rămîne de necontestat.

Mai trebuie a se avea în vedere că nu ar fi admisibilă construirea de noi depozite pentru condiții temporare de trecere de la tehnica învechită la o tehnică nouă, avansată.

Prin ce se va deosebi un depozit mecanizat de un depozit nemecanizat?

Aria depozitului mecanizat nu poate fi folosită așa de intensiv ca la depozitul nemecanizat ; coridoarele de trecere între stivele sau rafturile de mărfuri vor trebui să fie mai largi pentru circulația și manevrarea transpaletelor și a electrostivuitoarelor. În schimb, mărfurile se vor putea depozita în stive și rafturi mai înalte, deoarece electrostivuitoarele pot ridica paletele pînă la 4 sau 5 m.

Această împrejurare, precum și utilajele care circulă numai pe planuri orizontale sau puțin înclinate, au determinat pe proiectanți să adopte soluții parter pentru această categorie de depozite. Soluția parter permite și amplasarea stîlpilor la distanțe mai mari.

Lățimea necesară a coridoarelor pentru diferitele manevre ale utilajelor, în funcție de modul de așezare a paletelor pe rafturi sau rastele (pe lat sau pe lung), precum și dimensiunile paletelor, determină distanțele interax ale acestor coridoare. Ținînd seamă că anumite mărfuri se așază în raft cu mîna, de pe o platformă montată la ascensorul electrostivuitorului și că în acest caz electrostivuitorul nu face nici o manevră, distanțele pot fi de 3—4 sau 5 m între axele coridoarelor, așa cum reiese din desenele alăturate.

Pentru asigurarea unei flexibilități în mobilarea depozitelor cu rafturi și rastele, distanța dintre axele stîlpilor trebuie să fie multiplu al acestor distanțe interax.

Cea mai mică celulă constructivă care ar satisface aceste condiții ar fi de 10 × 12 m (10 fiind multiplu de 5, iar 12 multiplu de 3 și 4). Dat fiind însă că interaxul de 10 m nu se înscrie în prescripțiile de modulare, s-a ales în locul lui interaxul de 15 m, care este de asemenea multiplu de 5 și satisface totodată și regulile de modulare.

Astfel, celula aleasă de proiectare pentru depozitele comerțului cu ridicata și confirmată de avizare este de 12 × 15 m.

Înălțimea interioară optimă propusă de proiectare pentru aceste clădiri este de 7,20 m, dimensiune care se înscrie de asemenea în modulare.

Studiul a determinat ariile necesare în aceste depozite pentru hala principală de depozitare, pentru încăperile de depozitare a mărfurilor care necesită condiții speciale de depozitare (tutun, săpun, mirodenii, blănuri, cauciucărie, acizi, materiale pulverulente), pentru spațiile de recepție și expediție, pentru încăperile administrative și social-sanitare, în funcție de specificul categoriilor de mărfuri precum și lățimea rampelor de recepție și expediție.

Studiul a mai evidențiat necesitatea comasării depozitelor pe diverse ramuri de producție (produse alimentare, produse textile-încălțăminte, produse metalochimice).

În continuare s-au elaborat proiectele tip ale unor depozite pentru fiecare ramură de producție, de capacități diferite, în faza de sarcină de proiectare.

Aceste sarcini de proiectare fiind avizate favorabil de Ministerul Comerțului și de C.S.C.A.S., urmează elaborarea proiectelor în faza de proiect de execuție.

Electrostivuitor

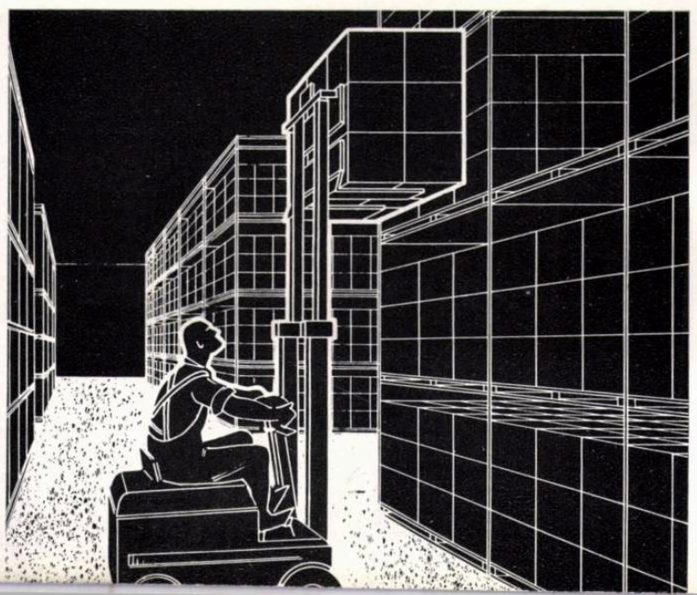

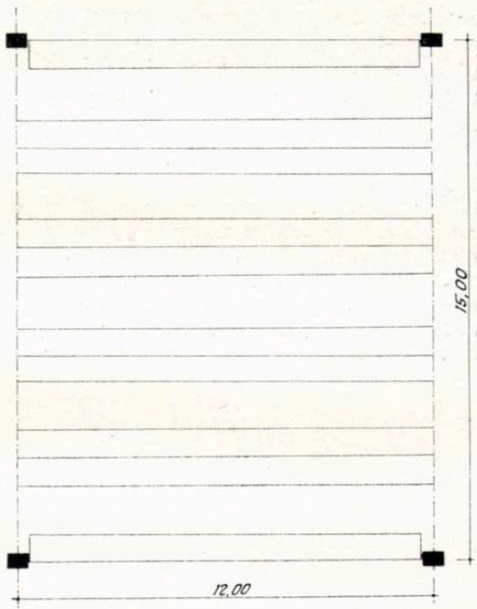

Rafturi așezate la 3 m interax

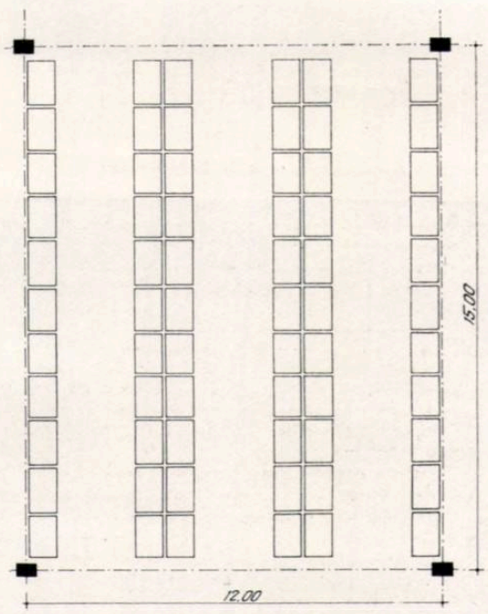

Palete așezate la 4 m interax

Palete așezate la 5 m interax

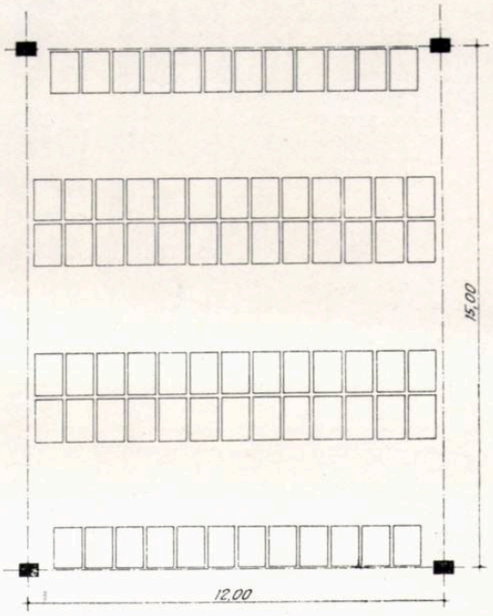

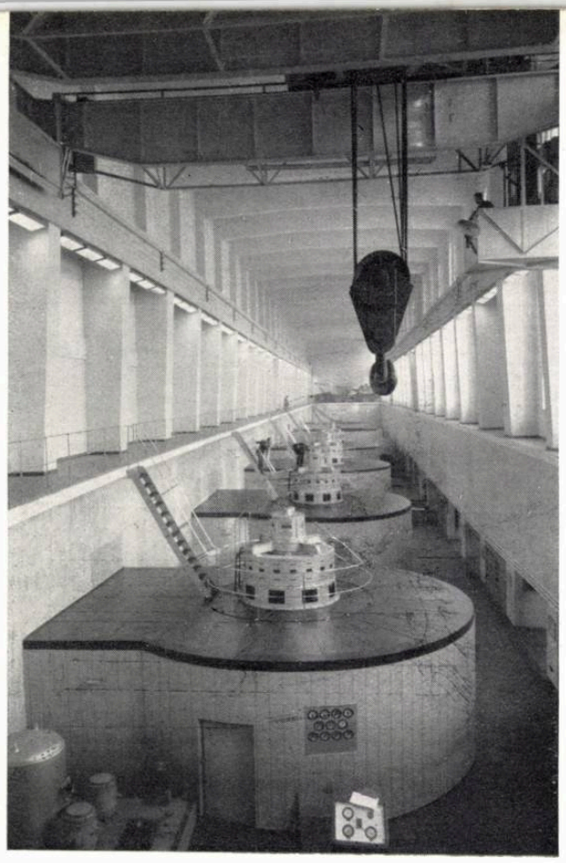

Sala turbinelor — Vedere

Arh. A. Doicescu
Laureat al Premiului de Stat

UNELE ASPECTE ALE ARHITECTURII CONSTRUCȚIILOR ENERGETICE

Barajul «Izvorul Muntelui» de la Bicaz — Vedere

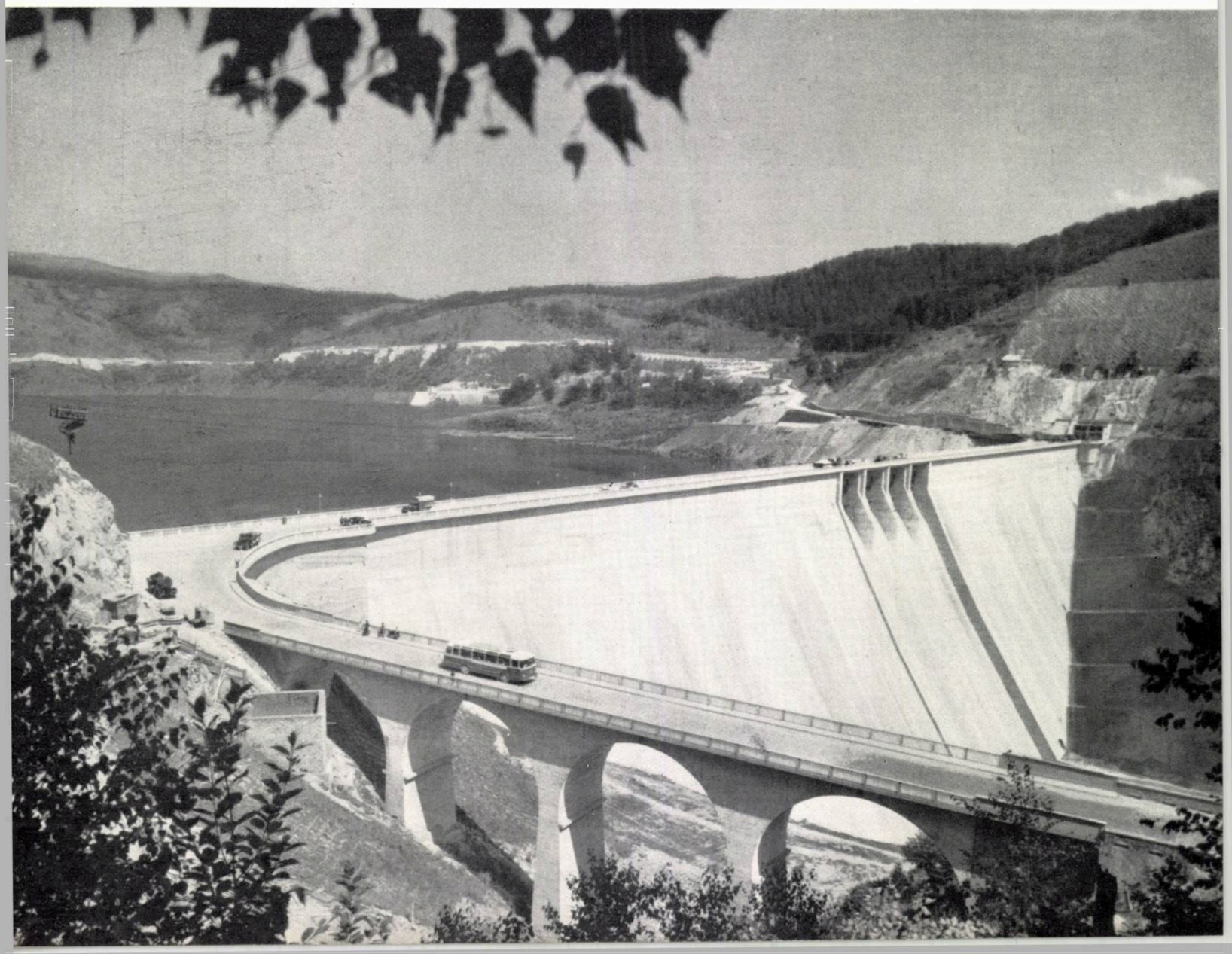

Arhitectura construcțiilor energetice formează o ramură distinctă a arhitecturii industriale și cuprinde centralele termoelectrice, centralele electrice de termoficare industrială sau urbană, uzinele hidroelectrice, liniile de transport al energiei și stațiile de transformare.

Amplasate în mari complexe industriale, izolate sau în localități — cînd rolul este de a furniza căldură clădirilor publice și sociale (cum este cazul centralei Grozăvești) — construcțiile energetice au un aspect specific dat de dimensiunile mari ale clădirilor principale (cu înălțimi de peste 40 m și fațade care depășesc uneori 100 m), de turnurile de răcire hiperbolice și de aparatajul stațiilor de transformare, cu păienjenișul ordonat al cadrelor și conductorilor electrici.

Centralele electrice mari, cum sînt cele de la Paroșeni, Doicești, Sîngiorgiu de Pădure formează ele însile complexe, prin numeroasele clădiri cu funcțiuni, volume și dimensiuni diferite, prin rețeaua de drumuri interioare, construcțiile hidrotehnice, canalele de apă, stațiile de epurare chimică a apei, căi ferate, depozite de cărbuni și alte lucrări care se desfășoară pe suprafețe de teren de peste 10 ha.

Rolul proiectantului în arhitectura obiectelor sau complexelor energetice începe chiar de la alegerea amplasamentului, din cauza influenței pe care o exercită obiectul sau complexul asupra sistematizării regiunii sau a localității și asupra dezvoltării urbanistice a acesteia.

Organizarea pe vertical și orizontal a teritoriului din incintă trebuie să țină seamă de rețeaua complicată a gospodăriei subterane și suprateranе, de legăturile tehnologice între diferitele obiecte, de rețeaua de drumuri și căi ferate ect.

Datorită faptului că cea mai importantă clădire dintr-un complex energetic are înălțimi mari și este compusă din încăperi cu planșee la niveluri diferite, îmbinarea armonioasă a volumelor, modul cum structura de rezistență apare în fațade și contribuie la compoziția lor, precum și exprimarea caracterului industrial specific al clădirii, pun proiectantului probleme dificile.

Centralele termoelectrice au nevoie de un volum și un debit important de apă pentru răcirea condensatorilor, lucru ce reclamă amplasarea lor cît mai aproape de rîuri, care să le asigure alimentarea cu apa necesară. Pentru a evita pomparea apei la înălțimi — ceea ce ar consuma o cantitate importantă din energia produsă — centrala trebuie așezată la o cotă cît mai apropiată de cea a rîului, fapt ce creează însă o perspectivă descendentă asupra clădirilor. Rezolvarea acestei probleme implică studierea în terase a planului general, ceea ce se face cu mare greutate din cauza gospodăriei subterane foarte complicate. Drumul de acces la centrală trebuie prevăzut de așa manieră încît să se încadreze favorabil în punctele de perspectivă spre a se atenua sau evita aspectul neplăcut dat de perspectiva descendentă.

Neuniformitatea utilajului îngreunează exprimarea unui ritm bine ordonat (necesitățile

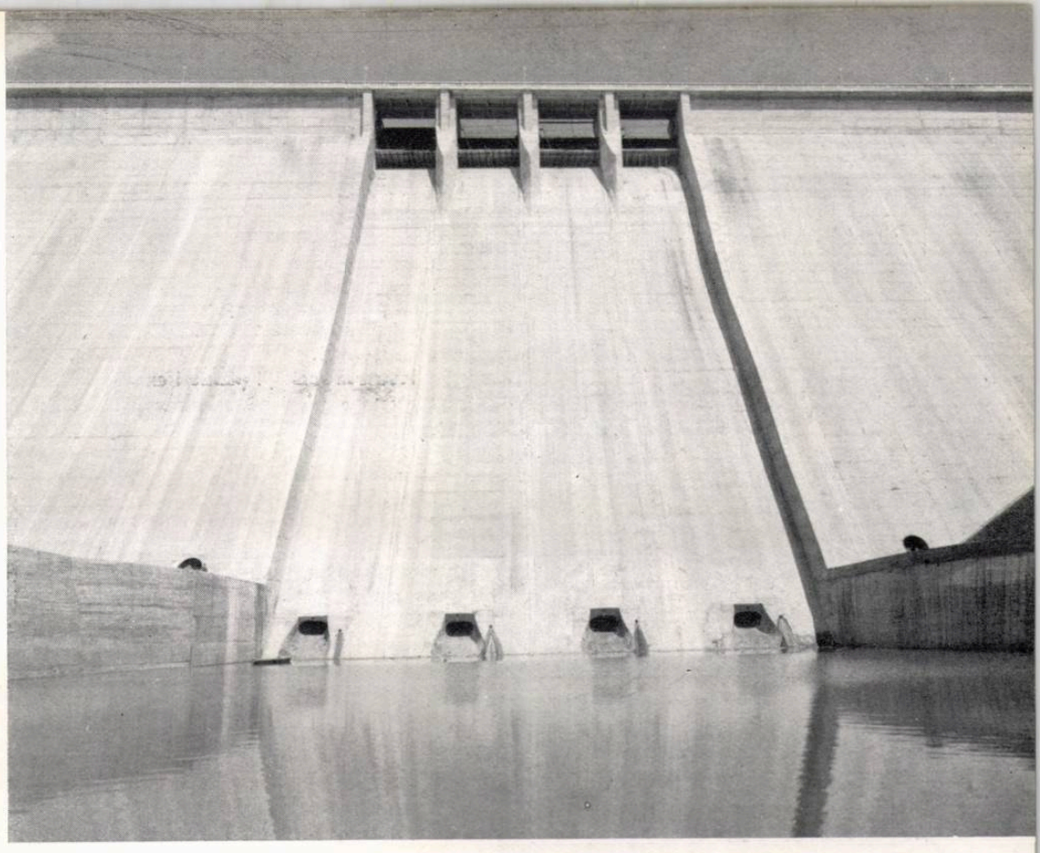

1

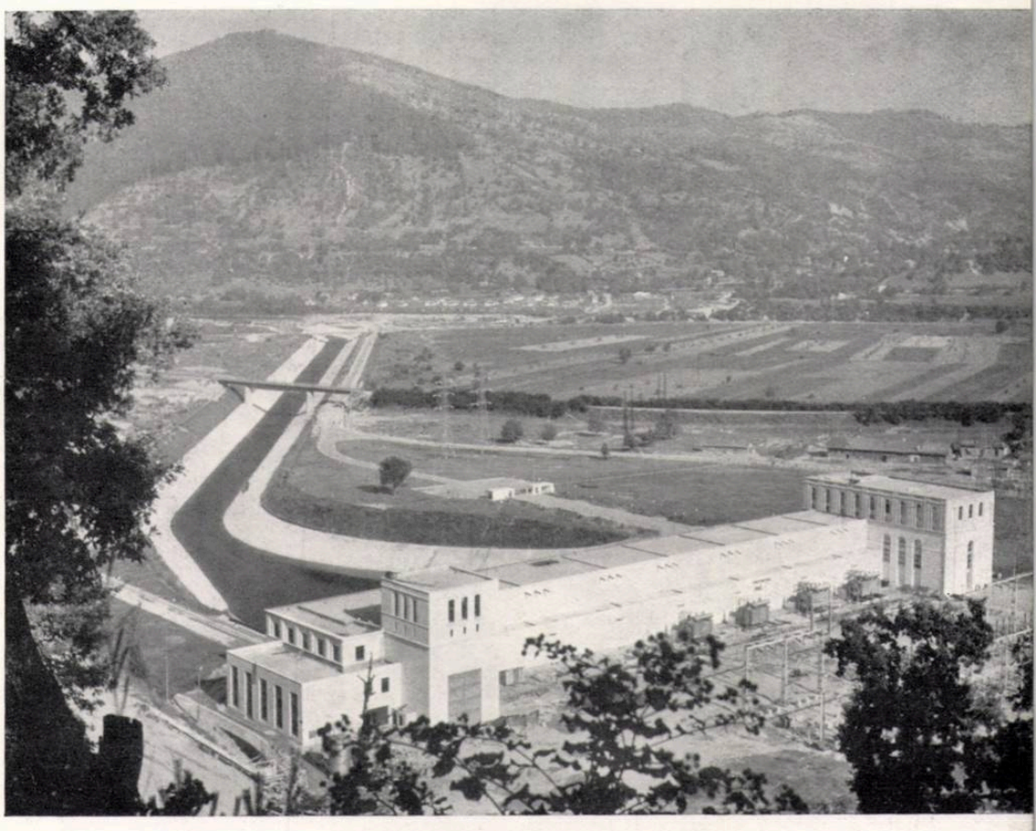

2

1 — Barajul hidrocentralei de la Bicaz
2 — Hidrocentrala «Stejarul»-Bicaz — Vedere aeriană
3 — Sala de comandă a hidrocentralei de la Bicaz
4 — Secțiune

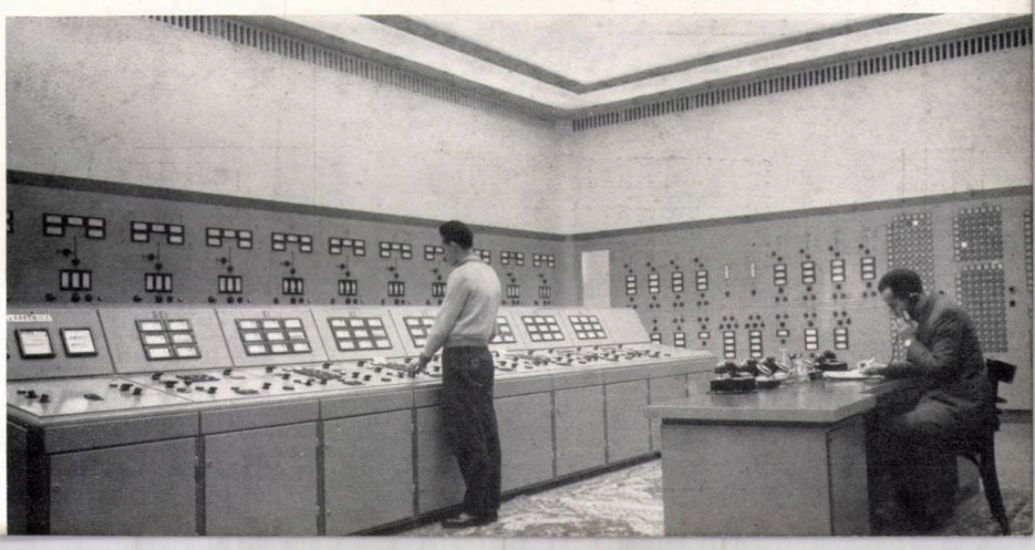

3

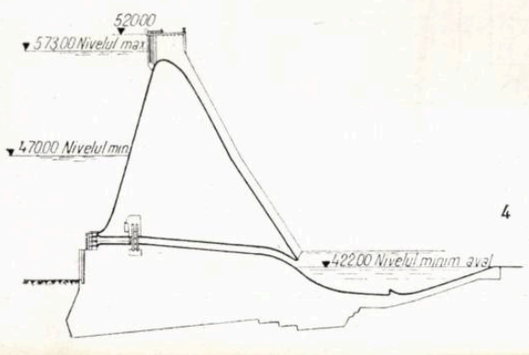

4

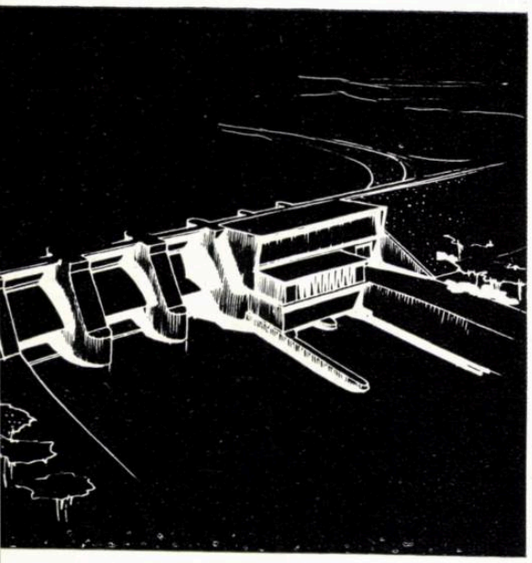

1

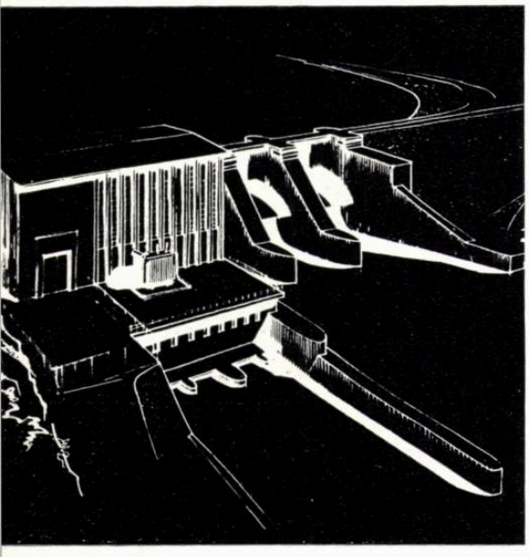

2

tehnico-economice cer amplasarea de utilaje — turbine, cazane — de diferite mărimi).

Este un fapt cunoscut că orice centrală termoelectrică este prevăzută cu posibilități de extindere în viitor, prin adăugarea de noi unități. Cum tendința este ca noile unități să fie din ce în ce mai mari pentru avantajele tehnico-economice pe care le oferă, construcția extinsă va avea înălțimea, traveea sau deschiderea, diferite de cea existentă.

Păstrarea unității plasticei exterioare în acest caz este o problemă care necesită o temeinică studiere.

Un element important în ansamblul de clădiri al unei termocentrale îl constituie coșurile de fum. Prin înălțimea lor, care atinge uneori 160 m, se creează în complexul de clădiri al termocentralei o verticală dominantă, vizibilă de la mari distanțe. Diametrul coșului este fixat în funcție de necesitățile tehnologice și constructive, iar înălțimea de prevederile sanitare. Raportul dintre diametrul exterior al coșului și înălțimea lui este de asemenea important; alegerea lui pentru obținerea unei proporții bune este dificilă, condițiile tehnologice și constructive fiind determinante față de cele estetice.

Cunoaștem avantajele economice pe care le prezintă comasarea clădirilor. În complexele energetice sînt clădiri cu funcțiuni și specific diferit. Comasarea acestor clădiri cere din partea arhitectului o cunoaștere temeinică a tehnologiei.

Bineînțeles că nu trebuie privită comasarea clădirilor dintr-un complex industrial ca o simplă lipire de clădiri cu structuri și înălțimi diferite, păstrarea unității fațadelor și volumelor constituind o problemă importantă.

La proiectarea centralelor hidroelectrice se ivesc alte probleme decît cele de la centralele termoelectrice.

Hidrocentralele produc energie electrică prin folosirea forței apelor curgătoare. Prin acumulările de apă pe care le fac cu ajutorul barajelor, amenajările hidroenergetice regularizează debitele rîurilor și fac posibilă — pe lîngă obținerea de energie electrică — și scoaterea unor importante suprafețe de terenuri de sub influența inundațiilor, redarea lor agriculturii, precum și irigarea lor. Totodată, prin amenajarea complexă a cursurilor de rîuri se furnizează unor complexe industriale apă pentru necesitățile tehnologice, cum este cazul la Borzești sau combinatul chimic Craiova.

Complexele hidroenergetice se construiesc de obicei în regiuni muntoase, unde panta rîurilor este mai mare și unde realizarea barajelor în defileuri este ușurată, putîndu-se obține totodată o înălțime de cădere a apei și deci o putere mai mare.

Barajele de beton sînt construcții masive, cu volume care întrec uneori un milion de metri cubi (cel de la Izvorul Muntelui Bicaz are 1 586 000 m^3). Forma geometrică și secțiunea maestră a barajului este dată de calcule foarte precise, în scopul de a echilibra împingerea enormului volum de apă acumulată în spatele lui. Fața amonte a barajului este vizibilă numai în partea superioară, pe o înălțime care variază după nivelul apei din lacul de acumulare. Fața aval însă, este vizibilă în permanență pe toată înălțimea și deschiderea sa. Barajul de la Bicaz are deschiderea la coronament de peste 400 m, iar înălțimea deasupra fundului rîului 97 m. Din aceste motive orice ornamentație pusă pe construcția lui masivă, apare inutilă și nu ar face decît să dăuneze aspectului, căci frumusețea lui rezultă tocmai din exprimarea simplă și corectă a formei rezultate din calcul.

Clădirea uzinei hidroelectrice pune de asemenea probleme de arhitectură cu caracter specific. Castelul de echilibru, casa vanelor și conductele forțate împreună cu centrala, canalul de fugă și stația de transformare, formează un ansamblu cu caracter industrial care trebuie înscris armonios în peisajul natural.

Prin formarea lacului de acumulare, amenajările hidroelectrice aduc un element important și nou în peisajul natural: o enormă oglindă de apă între munți. Aceasta completează și îmbogățește peisajul transformîndu-l într-un obiectiv turistic atrăgător.

În afară de construcțiile mari de hidro și termocentrale s-au construit și continuă să se construi-

1 — Uzina hidroelectrică de la Piatra Neamț (în construcție) — Perspectivă
2 — Uzina hidroelectrică «Pîngărați» — Perspectivă
3 — Secțiune transversală
4 — Detaliu de îmbinare curentă
5 — Stația de transformare 110/35/15 (6) kv — Perspectivă
6 — Plan parter
1 — Camera de comandă, 2 — Sala de conexiuni, 3 — Compresori, 4 — Transformatoare de serviciu intern, 5 — Acumulatori, 6 — Birou-atelier, 7 — Depozit, 8 — Culoar, 9 — Tampon, 10 — W.C., 11 — Stație exterioară, 12 — Drum

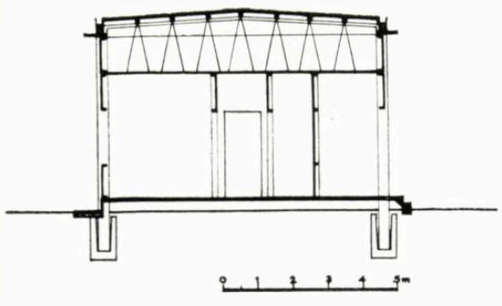

3

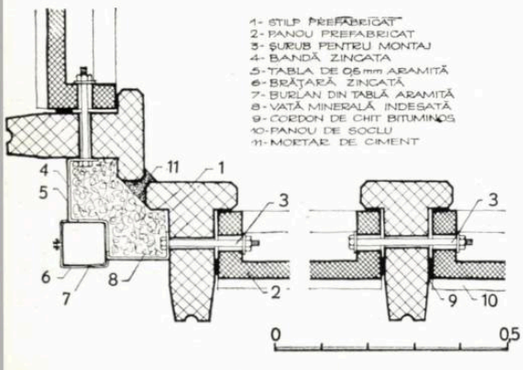

4

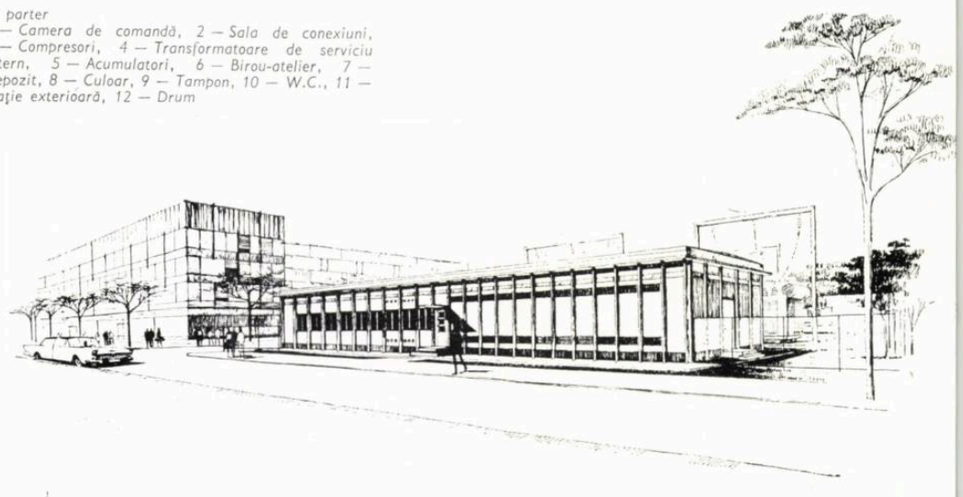

5

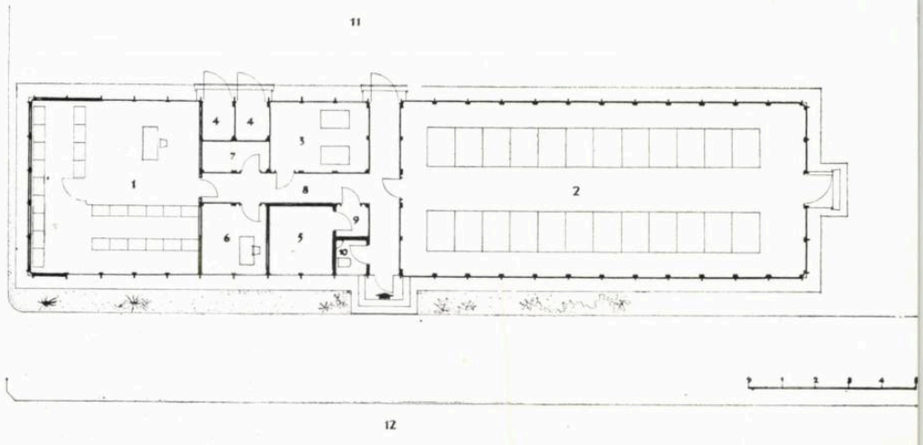

6

iască un număr mare de stații de transformare de diferite puteri, precum și numeroase posturi de transformare, de puteri și dimensiuni mai mici.

În general, clădirea unei stații de transformare se dezvoltă numai pe un singur nivel. Numai la stațiile foarte mari, procesul de transformare se desfășoară într-un aparataj așezat pe verticală, cerînd astfel o clădire cu două sau trei niveluri.

Diversitatea puterii stațiilor, a numărului de celule ale tensiunilor și a situării lor în sistemul energetic le face să difere ca rezolvare arhitectonică și constructivă.

Caracteristica majorității stațiilor de transformare, ca și cea a centralelor electrice, este dată de aparatajul care se montează în aer liber, cu transformatorii și stîlpii liniilor de înaltă tensiune.

Prin vopsirea acestui aparataj în culori vii, în care se cuprind și acele normalizate ale fazelor (roșu, galben, albastru), s-au obținut efecte plastice reușite. Astfel, de exemplu, exteriorul stației de transformare a hidrocentralei de la Stejarul (Bicaz) are un aspect plăcut și vioi prin coloritul aparatajului, al cadrelor din beton armat centrifugat pentru susținerea conductorilor și al lanțurilor de izolatori din porțelan.

Pînă de curînd, clădirile stațiilor și ale posturilor de transformare se rezolvau, din punct de vedere constructiv și arhitectonic, de la caz la caz. În acest fel s-au obținut soluții diverse, cauzate atît de schema tehnologică diferită, cît și de posibilitatea constructorului de a realiza clădirea într-un mod mai mult sau mai puțin industrializat. În urma experienței acumulate, printr-o muncă insistentă de lungă durată și prin tipizarea aparatajului, arhitecții împreună cu tehnologii au reușit să găsească o schemă tehnologică și o dispoziție în plan uniformă care, printr-o modulare potrivită, a permis realizarea unui proiect tip prevăzînd construcția din prefabricate de beton armat.

Numărul elementelor prefabricate cu care se pot construi stații de diverse mărimi și puteri, precum și posturi de transformare, este numai de 7 tipuri diferite și constă din două tipuri de panouri, un tip de stîlp, două tipuri de elemente pentru cornișe și un tip de grindă pentru acoperiș. Asamblarea se face prin buloane și prin monolitizări locale, de volum foarte redus. Numărul mare de astfel de clădiri, necesare a se construi în fiecare an, permite confecționarea lor industrializat în cofraje metalice, ajungîndu-se la un cost foarte redus. De asemenea, volumul manoperei pe șantier s-a micșorat, iar consumul de lemn s-a redus masiv. Realizarea construcției se limitează deci numai la o operație de montaj, care se execută într-un timp extrem de scurt și care poate fi efectuată și în timpul iernii.

Modulul și forma elementelor au fost alese astfel încît să permită realizarea cu aceleași piese a diferitelor dispoziții de plan, extinderi, decroșuri și înălțimi.

Realizarea acestui proiect tip rezolvă problema unității aspectului clădirilor de stații care se construiesc pe tot întinsul țării. Executarea și montarea cu îngrijire a elementelor de beton dă posibilitatea de a se obține efecte plastice prin simpla vopsire cu rășini epoxidice, colorate, fără a mai fi necesară o altă finisare.

Unele păreri văd încă în arhitectura industrială — din care fac parte și construcțiile energetice — numai o problemă de « a îmbrăca » spațiile și volumele cerute de tehnologie, fără ca acestea să fie modelate pentru obținerea unui efect plastic.

Temele industriale contemporane trebuie însă privite și soluționate multilateral, atît funcțional, tehnologic, economic și constructiv, cît și estetic ; în coordonarea eforturilor îndreptate spre obținerea acestui scop, arhitectului ce lucrează în domeniul industrial și revine un rol important.

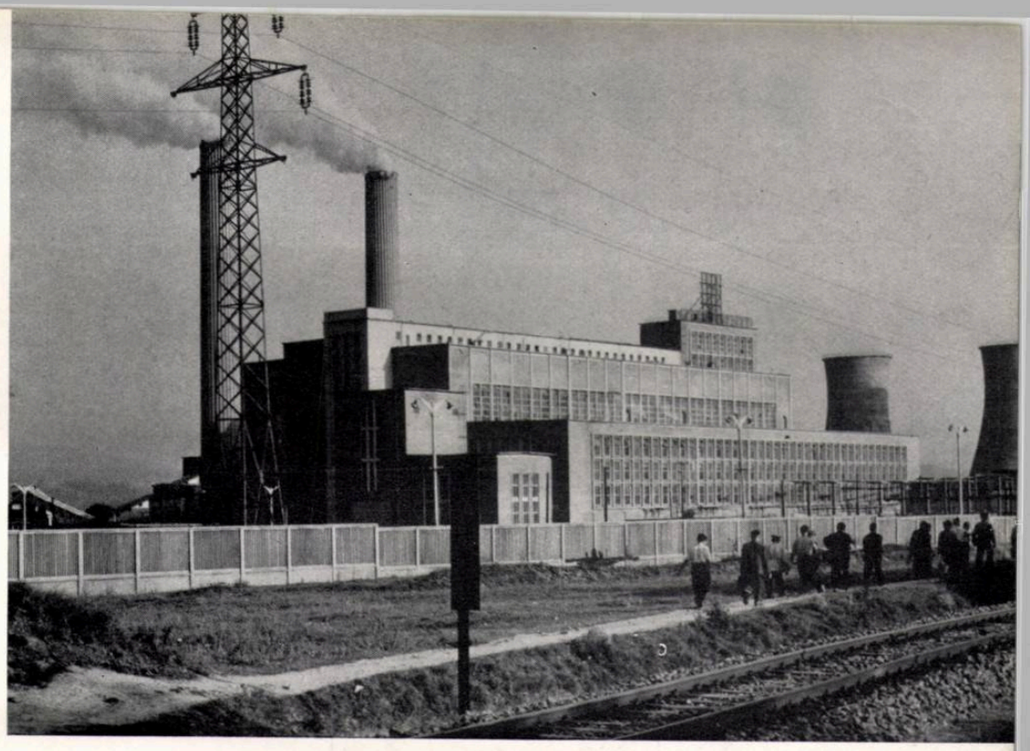

Centrala termoelectrică « Doicești » — Vedere

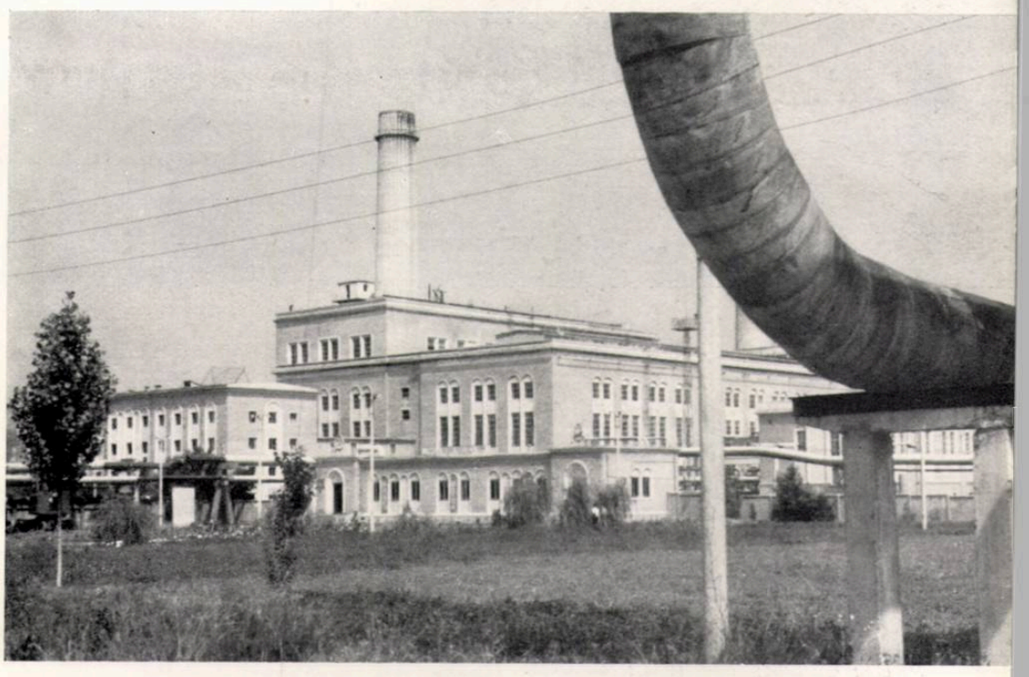

Centrala electrică de la Borzești — Vedere

Centrala electrică de la Paroșeni — Vedere generală

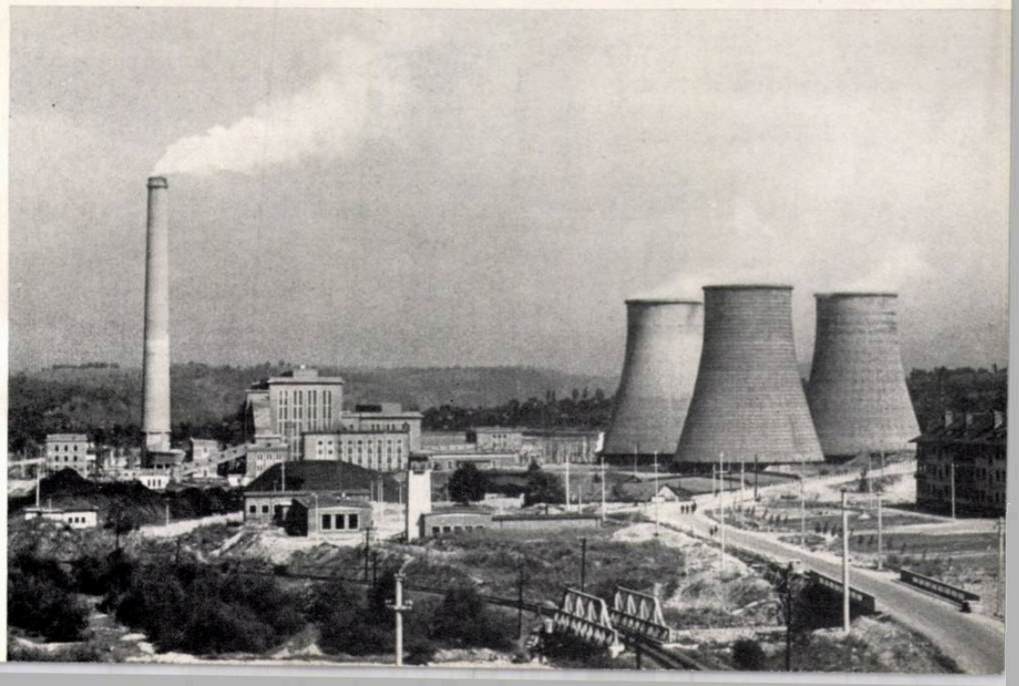

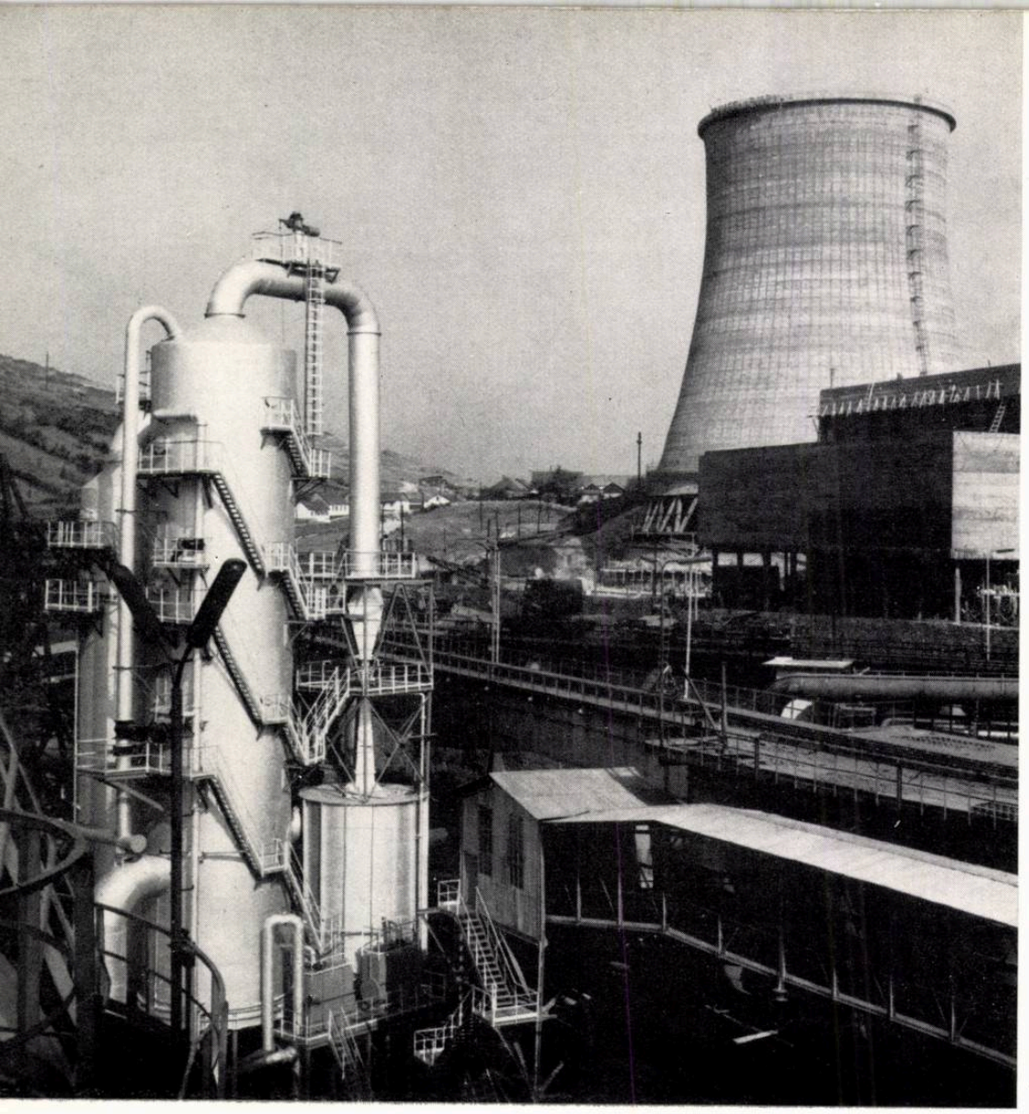

1

CENTRALĂ TERMOELECTRICĂ CU TURBOSUFLANTE LA REȘIȚA

Colectiv de proiectare: arhitecții: Șt. Gane; P. Mihalik; E. Droc; colaboratori: arhitecții: T. Stancu, B. Stuparu, C. Dobrescu
Șef atelier arhitectură: arh. G. Nicolau
Constructori centrală: ing. M. Teodorescu
Turn răcire: ing. V. Picvan
Proiectant general IPROMET

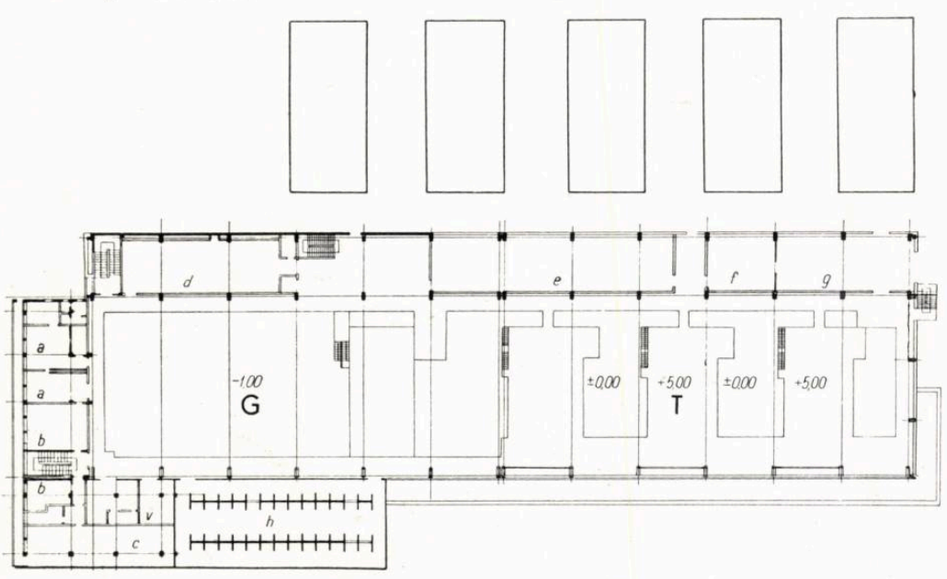

2

În cadrul Uzinelor Reșița s-a construit recent o centrală termoelectrică care folosește drept combustibil gazul de furnal și care asigură alimentarea sectorului de furnale cu aerul tehnologic necesar. Pe lîngă aceasta, ea mai produce energie electrică și realizează termoficarea uzinei și a orașului.

Configurația terenului, specifică regiunii, cît și amplasarea tehnologică a centralei în cadrul uzinei au impus o soluție originală care a satisfăcut toate cerințele.

Ansamblul este amplasat pe un teren cu o pantă medie de 30°, posibilitatea de fundare fiind asigurată la o adîncime de cca. 6,00 m de la nivelul solului. Natura straturilor superioare, cu tendințe de alunecare, a necesitat un sistem de fundații din beton care să preia aceste alunecări amonte de centrală.

Centrala se compune din următoarele unități:
— sala cazanelor;
— corpul degazoarelor cu sala mașinilor;
— corpul anexă, în care se află stația de conexiuni și camera de comandă a grupurilor generatoare;
— anexa social-administrativă;
— tunele pentru conducte de aer, apă și cabluri electrice;
— turnul de răcire.

Întreg ansamblul centralei este realizat pe 12 travee de 6,75 m, cu un rost. Această travee a rezultat din considerente tehnologice; deschiderile sînt: în sala mașinilor de 18,00 m și la corpul degazoarelor de 6,00 m.

Anexa electrică și anexa socială sînt realizate pe o travee de 4,50 m cu o deschidere de 6,00 m.

Sala cazanelor este realizată cu cazane așezate în aer liber, protejate cu un acoperiș de tablă ondulată, fiecare cazan avînd un acoperiș independent. În etapa finală se prevăd 5 cazane a 50 t/h.

Corpul degazoarelor este o construcție din beton armat monolit cu 4 niveluri, construcție pe care se reazemă în același timp închiderea sălii mașinilor.

Sala mașinilor, care adăpostește trei turbosuflante și două generatoare a 25 MW, este realizată din beton armat monolit pînă la cota +5,00 m, de unde se continuă cu stîlpi metalici în zăbrele. Acești stîlpi pe care reazemă ferme de țeavă cu pane din fier profilat și fier rotund, formează acoperișul cu luminatoare transversale în planul fermelor, sistem impus de condițiile de ventilare și iluminare ale sălii.

Construcția anexă, cuprinzînd instalațiile electrice și de comandă, precum și încăperile pentru birouri și vestiarul care îmbracă centrala pe laturile SV și SE a fost realizată suspendat pe stîlpi, cu spațiu circulabil la cota — 1,00 m; soluția este rezultată din adaptarea la teren a complexului.

Turnul de răcire, amplasat la SV de centrală, are un diametru la bază de 60,00 m și o înălțime de 61,00 m; este construit din beton armat monolit cu ajutorul cofrajelor pășitoare.

Arh. ȘT. GANE

1 — *Reşiţa — Vedere*

2 — *Plan nivel + 5,00*
A — *Atelier*, B — *Birou*, C — *Acumulatori*, D — *Celule de joasă tensiune* — V — *Ventilaţii*, E — *Comenzi cazane*, F — *Magazie*, g — *Atelier mecanic*, H — *Celule de înaltă tensiune*, G — *Grupuri electrogene*, T — *Turbosuflante*

3 — *Secţiune*

4 — *Uzina electrică de la Reşiţa — Perspectivă*

5 — *Reşiţa — Vedere de ansamblu*

3

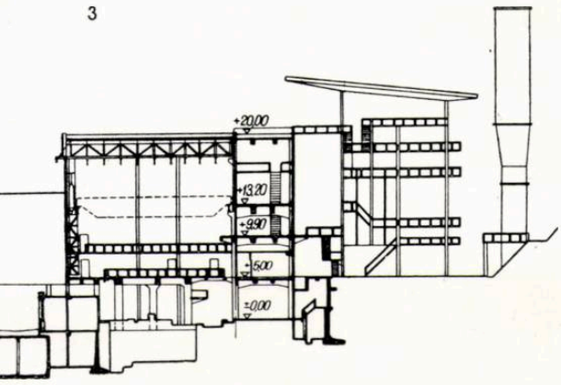

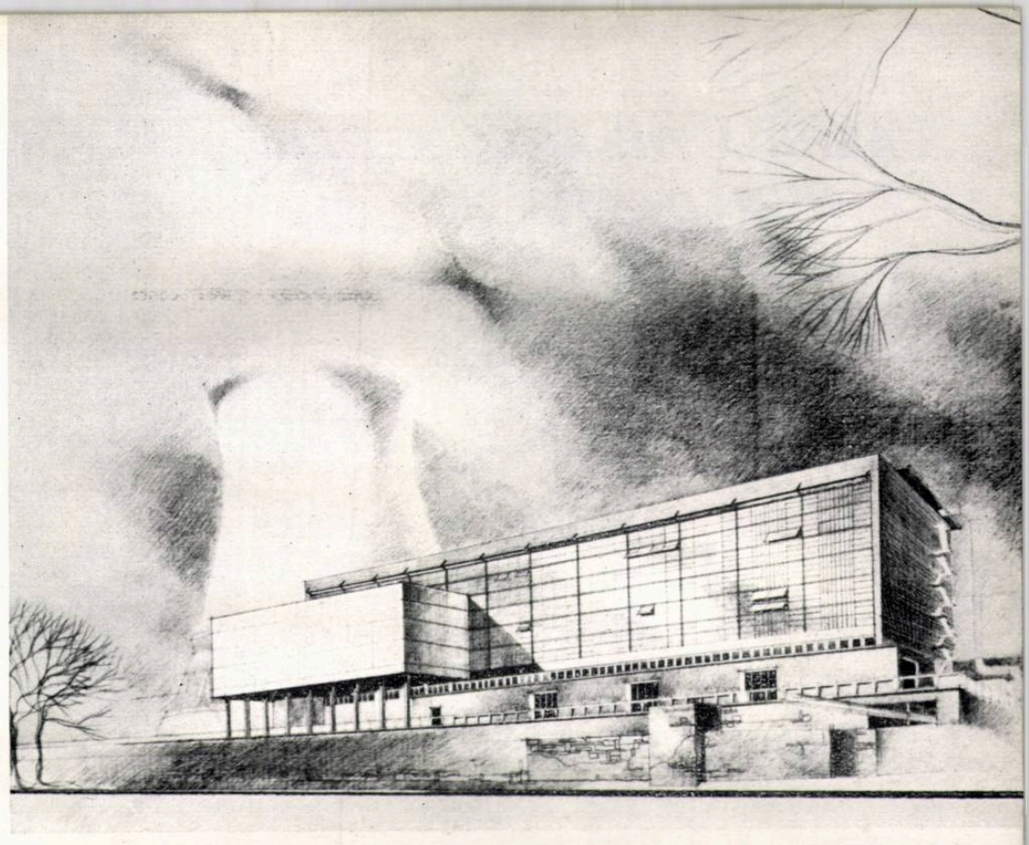

4

5

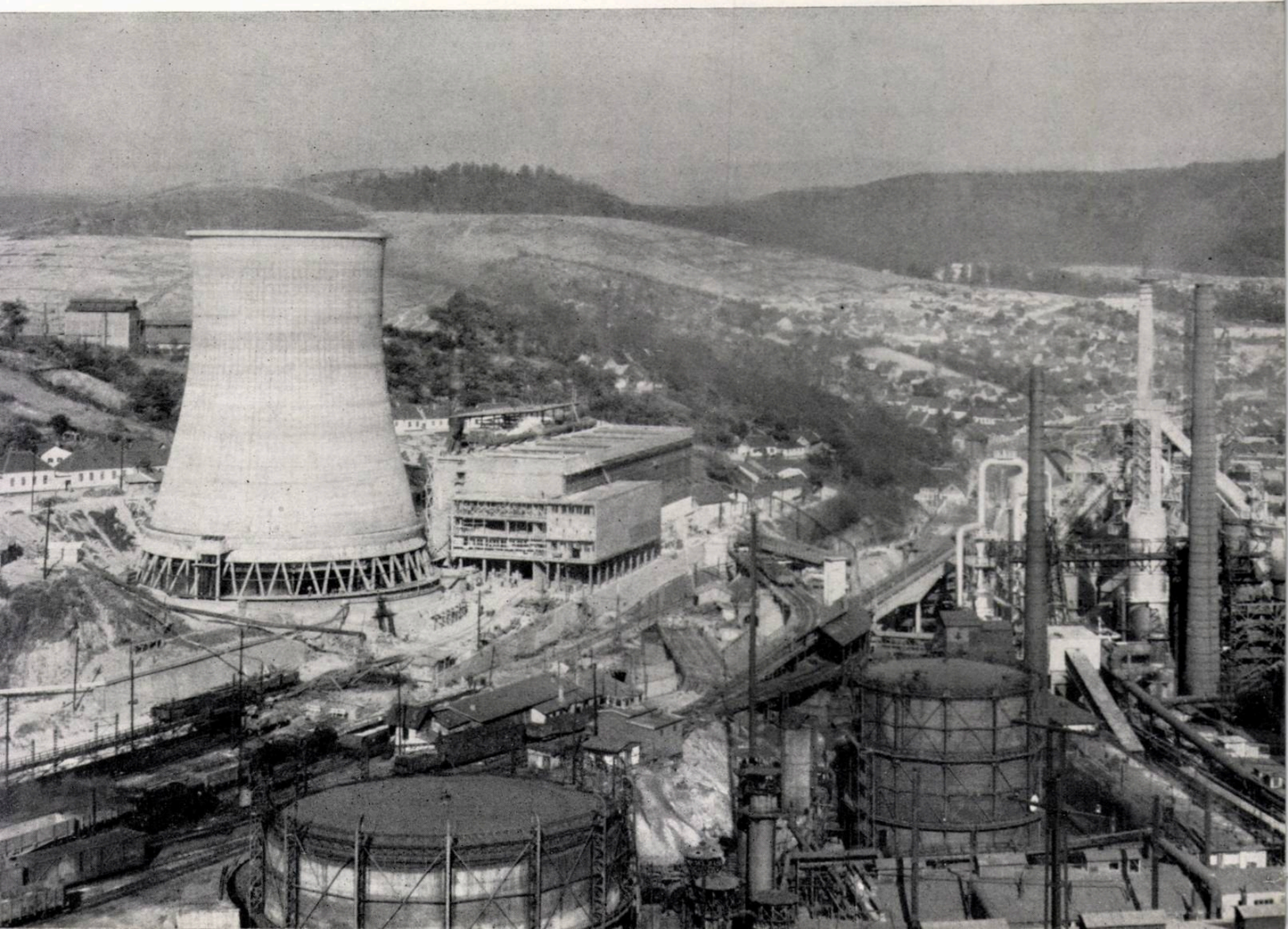

FABRICĂ DE AGLOMERARE LA HUNEDOARA

Colectiv de proiectare: arh. specialist I. Deşcu, arh. şef. proiect Şt. Damianof; arh. C. Ionescu ingineri: V. Popescu, M. Teodorescu, S. D. Hanganu
Proiectant general IPROMET

Fabrica nouă de aglomerare de la C.S.H., în prezent în curs de execuţie, a fost proiectată pentru a asigura alimentarea cu aglomerat autofondant a noului sector de furnale de 1 000 m³.

Fabrica se compune din :

— secţia de primire a materiei prime, formată dintr-un siloz de primire a cocsului mărunt de la furnale şi dintr-un depozit de materii prime deservit de macarale portal ;

— secţia de pregătire, compusă din staţiile de sortare a minereului, de concasare a cocsului, de concasare şi sortare a calcarului, silozul de dozare şi staţia de amestec primar ;

— corpul principal, în care se efectuează procesul tehnologic propriu-zis de aglomerare a minereurilor ;

— instalaţii de răcire şi ciuruire a aglomeratului, precum şi staţiile de expediţie.

Toate transporturile între secţii se fac cu benzi aflate în galerii acoperite.

Procesul de fabricaţie se bazează pe o completă mecanizare şi parţial automatizare.

Corpul principal este elementul dominant din ansamblul fabricii de aglomerare, avînd o înălţime la cornişe de 45 m.

Construcţia acoperă o suprafaţă de 2 500 m².

Tehnologia complexă de producţie, care se desfăşoară atît pe orizontală cît şi pe verticală, a imprimat şi proiectarea volumelor de clădiri, precum şi a unor elemente de construcţie suspendate la mari înălţimi, cum sînt benzile de transport.

Scheletul de rezistenţă este în întregime metalic, această soluţie fiind impusă de înălţimea construcţiilor şi de sarcinile grele ale planşeelor.

Atît închiderea halelor cît şi acoperirea lor este proiectată din chesoane de beton armat prefabricat.

Ferestrele sînt prevăzute din profile de tablă subţire, îndoită la rece, cu ochiuri mobile pentru a permite pătrunderea unui volum cît mai mare de aer, impus de temperaturile înalte degajate în interior.

Pentru întreg ansamblul fabricii de aglomerare s-a întocmit un proiect de finisaje, în care faţadele sînt tratate în culori diferite cu policlorură de vinil.

Arh. I. DEŞCU

Plan de situaţie:

1 — Pavilion administrativ, 2 — Siloz de dozare, 3 — Sortare minereu, 4 — Buncăr cocs mărunt, 5 — Staţie trafo, 6 — Staţie transbordare, 7 — Concasare calcar, 8 — Sortare calcar, 9 — Siloz de primire, 10 — Buncăr, 11 — Staţii de transbordare, 12 — Concasare cocs, 13 — Sortare, 14 — Corpul principal, 15 — Multicicloane, 16 — Post mişcare, 17 — Coş de fum, 18 — Staţie de pompare, 19 — Amestec primar, 20 — Staţie de nămol

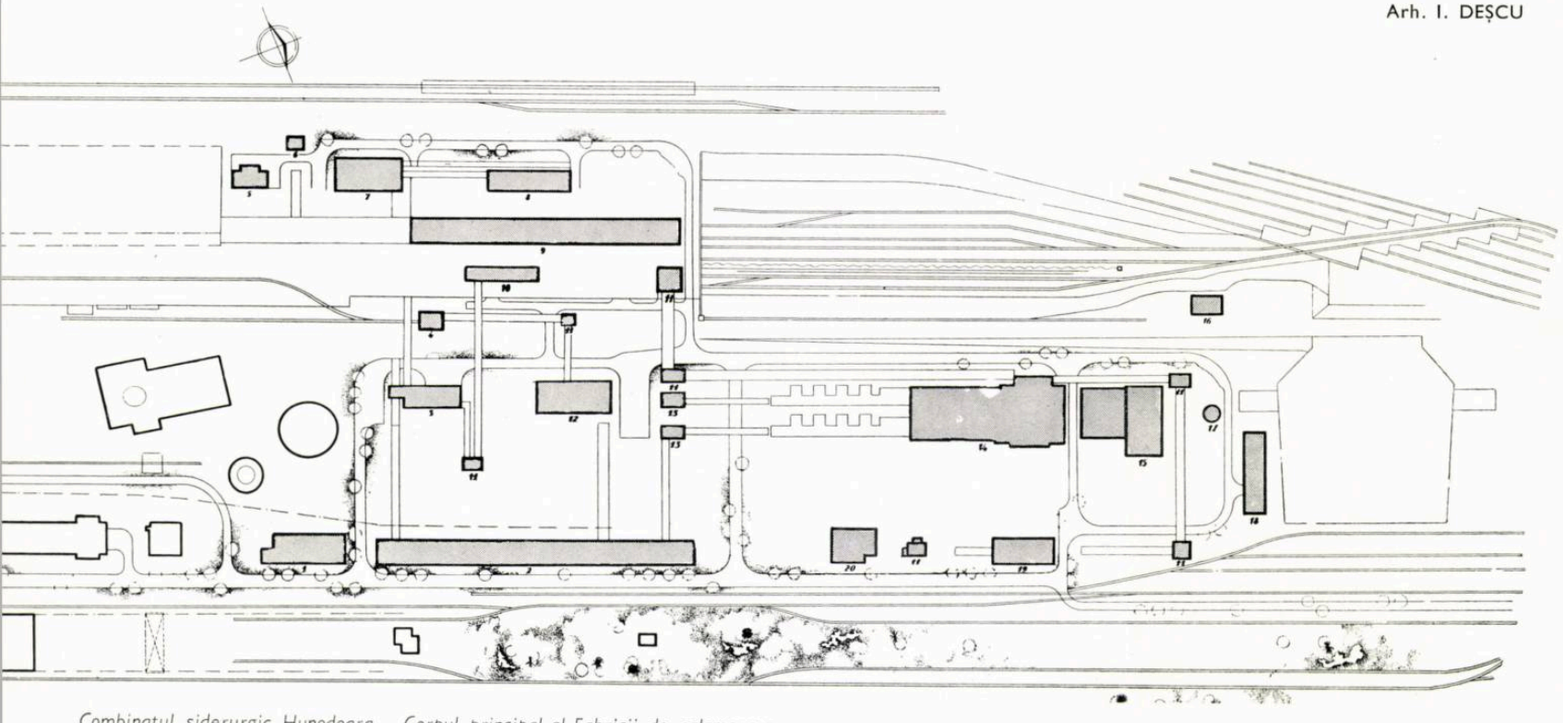

Combinatul siderurgic Hunedoara — Corpul principal al Fabricii de aglomerare

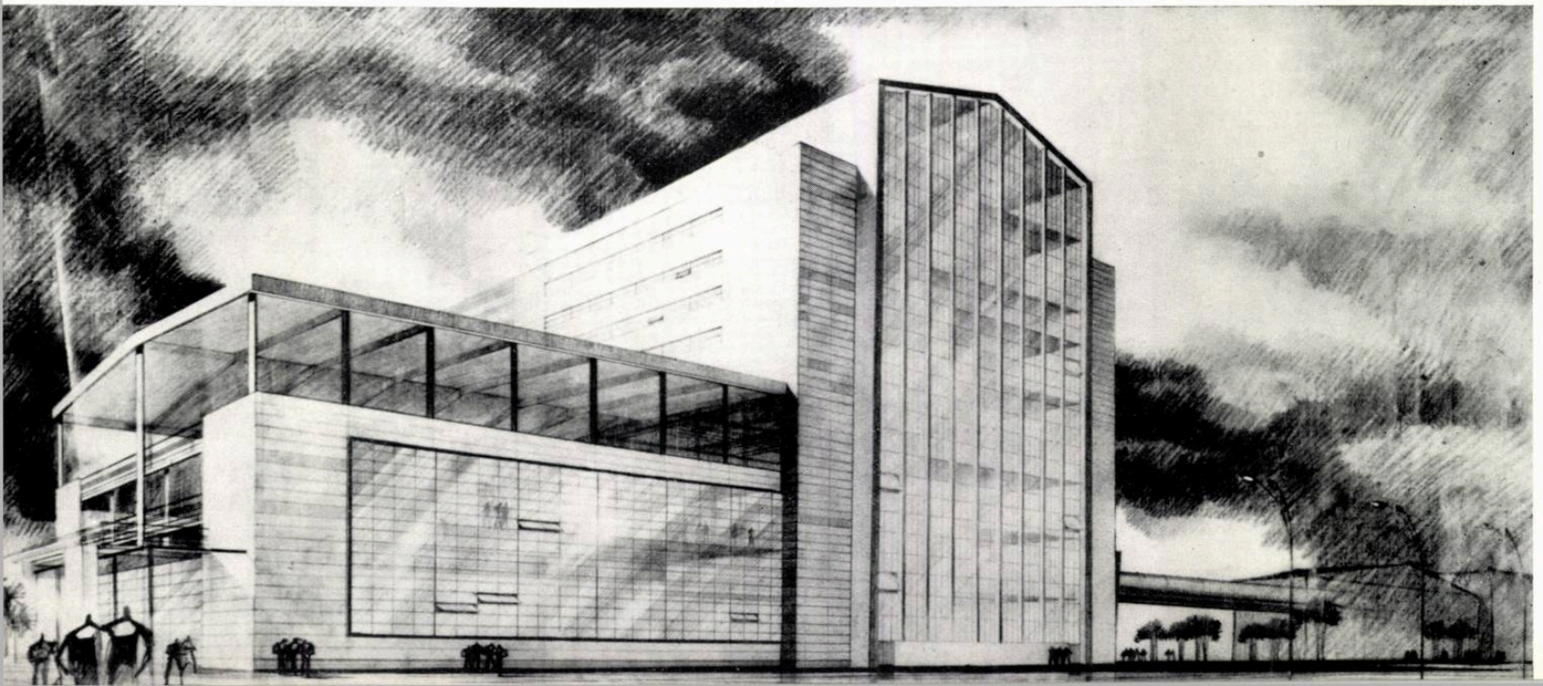

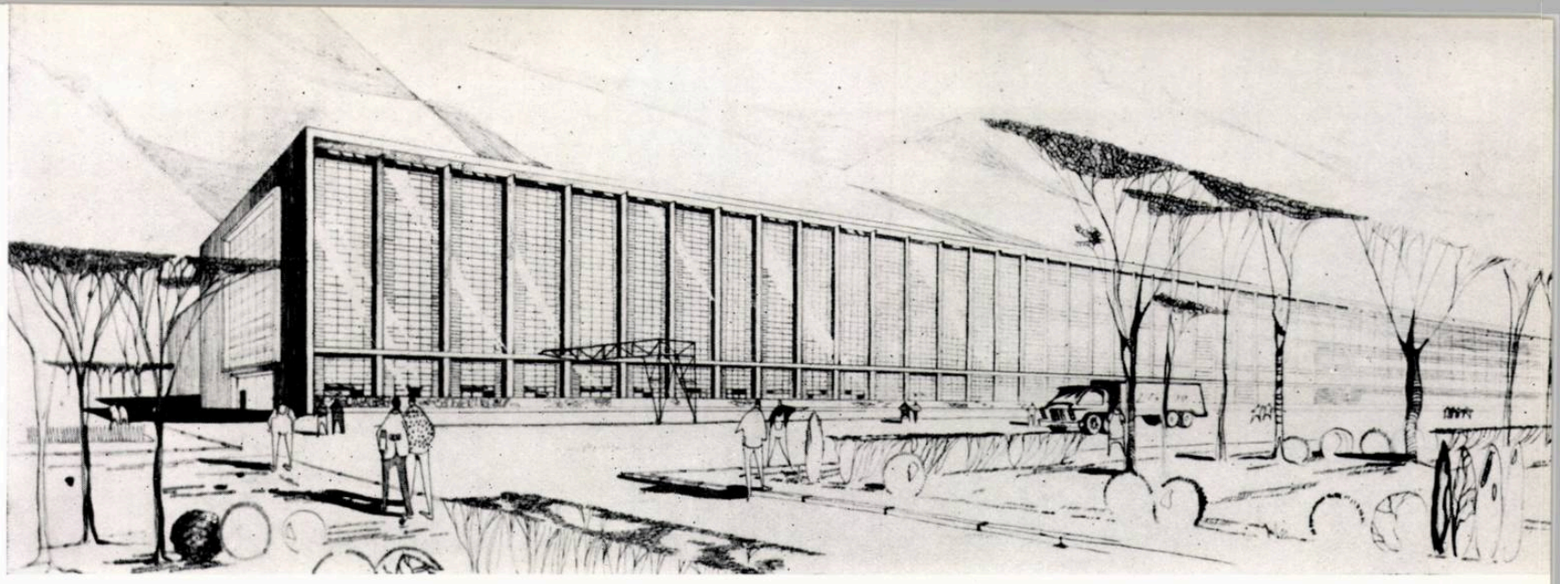

Perspectivă

HALĂ DE UTILAJ GREU LA REȘIȚA

Colectiv de proiectare: arh. A. Tennenhäuser
Inginerii: I. Otescu, M. Ionescu
Proiectant general IPROMET

Industria constructoare de mașini din țara noastră primește sarcini sporite ca urmare a dezvoltării economice a R.P.R. Cerințele din ce în ce mai mari în acest domeniu au făcut necesară construirea unei uzine în care « hala de utilaj greu » este obiectul cel mai important.

Programul de fabricație cuprinde puternice agregate energetice pentru echiparea noilor hidrocentrale și termocentrale de mare putere, precum și utilaje pentru noile furnale, oțelării și linii de laminoare. Toate aceste produse au în componența lor piese cu dimensiuni foarte mari: corpuri de rotație cu diametre de 8—16 m și înălțime de 3—5 m, piese cu diametre de 2—3 m și lungimi de 20 m etc. Astfel de piese au greutăți cuprinse între 50 și 100 t, iar dimensiunile mașinilor-unelte la care se prelucrează, prezintă de asemenea gabarite foarte mari și elemente componente avînd greutăți ce ating 200 t.

Datele tehnologice enunțate mai sus au dus la proiectarea unei hale de dimensiuni foarte mari: două deschideri de cîte 30 m fiecare, avînd traveea de 15 m, înălțimea halei principale fiind de 30 m, a celei secundare de 20 m, iar lungimea halei de 200 m.

Pentru manipularea agregatelor de mare tonaj a fost necesar un număr de poduri rulante de capacitate neobișnuit de mare, între 80 și 150 t, pentru greutăți superioare utilizîndu-se cuplarea a două poduri. Într-una din deschideri (A—B) a fost necesară suprapunerea a două căi de rulare, una la cota +14 m, iar cealaltă la cota de +22 m.

Menționăm că astfel de hale și în special cu asemenea capacități de ridicare sînt destul de rare, în țara noastră această construcție fiind deocamdată unică.

Toate aceste elemente au impus ca soluție constructivă scheletul metalic. S-au adoptat cadre metalice cu inimă plină pentru deschiderea A—B, iar pentru deschiderea B—C, stîlpi metalici cu ferme spațiale din țevi. Aceste ferme spațiale au permis o foarte bună soluționare a luminozității halei, ferma însăși servind drept luminator transversal, realizîndu-se în același timp o reducere a înălțimii construcției, prin așezarea acoperișului pe talpa inferioară a fermei.

Față de deschiderile mari (30 m) și traveea de 15 m, a fost necesară proiectarea unei învelitori ușoare realizată prin adoptarea unei învelitori avînd o bază de susținere de tablă ondulată peste care s-a prevăzut o izolare termică din rumbeton și o izolare hidrofugă din pînză impregnată.

Din punct de vedere arhitectonic s-a luat în considerare amplasarea acestei mari hale care urmează să formeze obiectul principal al unui ansamblu cuprinzînd hale de mai mică amploare, precum și un pavilion industrial-social cu multe niveluri. Acest ansamblu este așezat de-a lungul rîului Berzava; spațiul, destul de îngust, este limitat spre fund de un deal de 6—7 m înălțime, consolidat printr-un zid de sprijin, zid care răpește din lumina directă a halelor. Această situație a dus la crearea luminatoarelor transversale, descrise mai sus.

Soluția de fațadă adoptată este aceea a marilor suprafețe de ferestre continue pe fațadele longitudinale și a frontoanelor pline. S-a ținut seamă, în primul rînd, de specificul halelor proiectate.

Această soluție corespunde perfect scopului industriei constructoare de mașini, care necesită o tehnică de mare precizie. Soluția asigură o foarte bună luminozitate, mai ales că orientarea acestor fațade este spre nord.

Pentru a evita monotonia unor fațade neobișnuit de lungi (200 m) s-a prevăzut un sistem de pilaștri metalici, cu ritmul de 7,50 m, care fac parte din scheletul de susținere al fațadelor, nereclamînd o cheltuială suplimentară.

În cadrul măsurilor de economie în proiectare s-a studiat în mod special tipul ferestrelor metalice, acestea acoperind o suprafață de cca. 8 000 m² la această singură hală. În momentul efectuării lucrărilor, neputîndu-se executa ferestre din tablă ambutisată, s-a reușit obținerea unor ferestre din profile laminate cu o greutate între 11 și 13 kg la m², față de greutățile uzuale de 20—25 kg la astfel de ferestre.

În cadrul studiului arhitectonic al halei, atît la interior cît și la exterior, s-a utilizat în mare măsură culoarea, începînd cu scheletul metalic și sfîrșind cu sticla armată a ferestrelor.

Secțiune

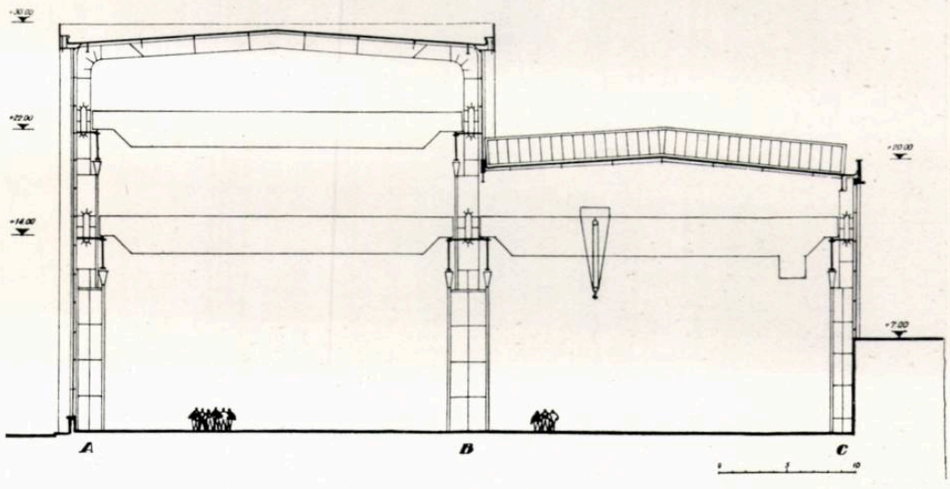

TĂBĂCĂRIA MINERALĂ «JILAVA»

Colectiv de proiectare: ing. D. Gherghel (șef proiect); arh. I. Ionescu; tehnologie, inginerii: Gr. Rădulescu, V. Mărcușanu, L. Vlad; rezistență, inginerii: C. Dumitrescu, M. Crețu, Eugenia Novac Proiectant general I.P.I.U.

În conformitate cu Directivele celui de al II-lea plan cincinal, s-a proiectat și construit Tăbăcăria minerală de la Jilava, unitate nouă, concepută la nivelul celor mai moderne fabrici din lume.

Pentru amplasarea acestei unități s-a întocmit un studiu tehnico-economic, luîndu-se în considerare 9 amplasamente, situate în diverse puncte din țară, din care s-a ales ca cel mai favorabil cel din incinta Combinatului de cauciuc-Jilava. Prin cooperările de care beneficiază acest amplasament, s-a ajuns la o reducere a investiției totale de cca. 26%.

Tăbăcăria minerală, așa cum a fost proiectată, reprezintă rezolvarea în cele mai bune condiții (cunoscute în literatura de specialitate) a unui flux tehnologic foarte complex, care îmbină o succesiune de operații chimice și mecanice în medii umede sau uscate.

Planul general a căutat să integreze această nouă unitate în ansamblul de construcții ale combinatului. Construcția principală a tăbăcăriei este plasată în zona uzinală limitată de cele două artere principale de deservire. Două volume importante formate din hala proceselor umede și cea de finisaj, amplasate în paralel după orientarea optimă, sînt legate cu un corp de trecere, utilizat la parter pentru uscătoare și la etaj pentru grupuri sociale și birouri.

Problemele care au stat în fața proiectantului de arhitectură au fost foarte variate și anume: rezolvarea unei hale care să adăpostească procese chimice și mecanice în mediu umed și coroziv, a unei hale de deservire a acestora, în care se face prepararația soluțiilor chimice, precum și prelucrarea anumitor produse reziduale și a unei hale cu procese tehnologice uscate (finisaje).

Problema cea mai complexă a constituit-o hala umedă, care a fost rezolvată pentru prima oară la noi în țară într-un mod cu totul original. Această hală, destinată procesului de tăbăcire, este amplasată la etaj, la parter făcîndu-se toate producțiile auxiliare, precum și alimentările cu soluții ale bazinelor de la etaj.

Hala de la etaj, pe o singură deschidere de 27 m, cu un proces tehnologic care se desfășoară într-o umiditate foarte mare (cu degajări de spori care dau naștere unor ciuperci ce atacă construcția), deservită de poduri rulante, are o înălțime utilă de 7 m.

Evitarea condensului pe pereți și plafon a fost una din preocupările importante ale proiectantului, care a conceput o soluție originală, creînd o secțiune prin care curenții de aer cald mențin tavanul și pereții calzi și uscați.

Totodată s-a aplicat o soluție nouă pentru protejarea construcției împotriva curenților corozivi și anume: pe o tencuială hidrofugă cu apastop s-a aplicat o vopsea de clor cauciuc cu rol de peliculă impermeabilă elastică, care a fost colorată pentru crearea unui mediu plăcut de lucru.

Astfel, tăbăcarul care înainte muncea în condiții grele, în spații întunecoase și murdare, are la dispoziție astăzi condiții optime de muncă, cu mașini moderne înlocuind munca manuală, în hale spațioase, luminoase, cu condiții perfecte de igienă, lumină și ventilație.

Întregul complex de operații chimice este comandat automat de la centrală, care trebuie să fie ferită de umiditate, amplasată într-o construcție separată care îndeplinește toate indicațiile funcționale necesare.

Deschiderile mari de 27 m, și respectiv 21 m au necesitat o soluție constructivă din pînze subțiri de beton armat postcomprimat.

Atît arhitectura interioară cît și cea exterioară a căutat să sublinieze elementele constructive și să îmbine în mod armonios volumele celor trei corpuri. Ca un accent vertical, turnul gospodăriei de apă a devenit un element caracteristic al construcției.

Arh. I. IONESCU

1 | 3
2 | 4

1 — *Tăbăcăria minerală « Jilava » — Corpul de trecere dintre hale având la parter uscătoria şi la etaje, grupul social şi birourile*
2 — *Tăbăcăria minerală « Jilava » — Detaliu de faţadă a halei*
3 — *Vedere interioară*
4 — *Tăbăcăria minerală — Vedere*

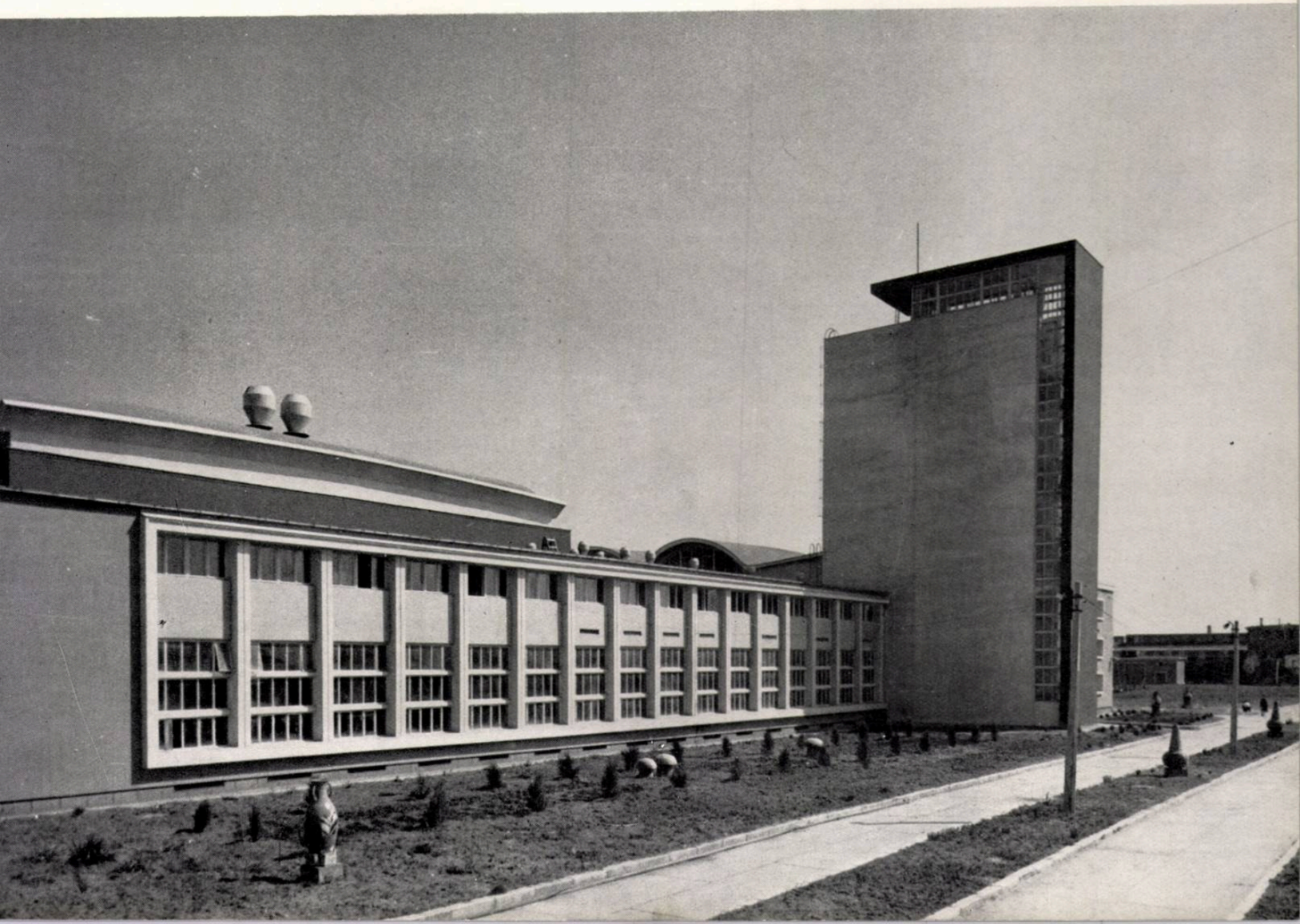

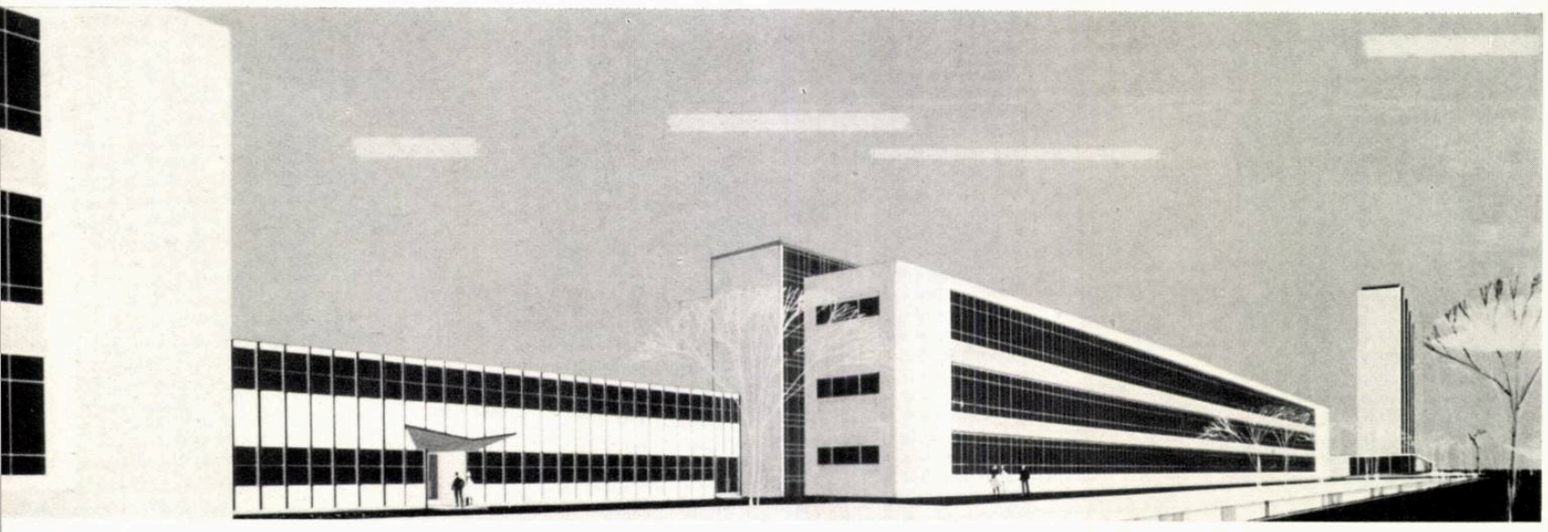

Complexul textil « Moldova »-Iaşi — Perspectivă

NOI ÎNTREPRINDERI TEXTILE

Colectiv de proiectare: ing. M. Katz (şef proiect);
Tehnologie: inginerii Draga Barba, Trandafira Jacotă, Cela Avadic;
Arhitectură: arhitecţii I. Dumitru, I. Marinescu, D. Ştănescu·
Rezistenţă: ing. D. Mărăcine
I.P.I.U.

Pavilionul administrativ al fabricii de textile « Moldova »-Iaşi — Perspectivă

Pavilionul administrativ al fabricii de tricotaje şi confecţii «Moldova»-Iaşi — Perspectivă

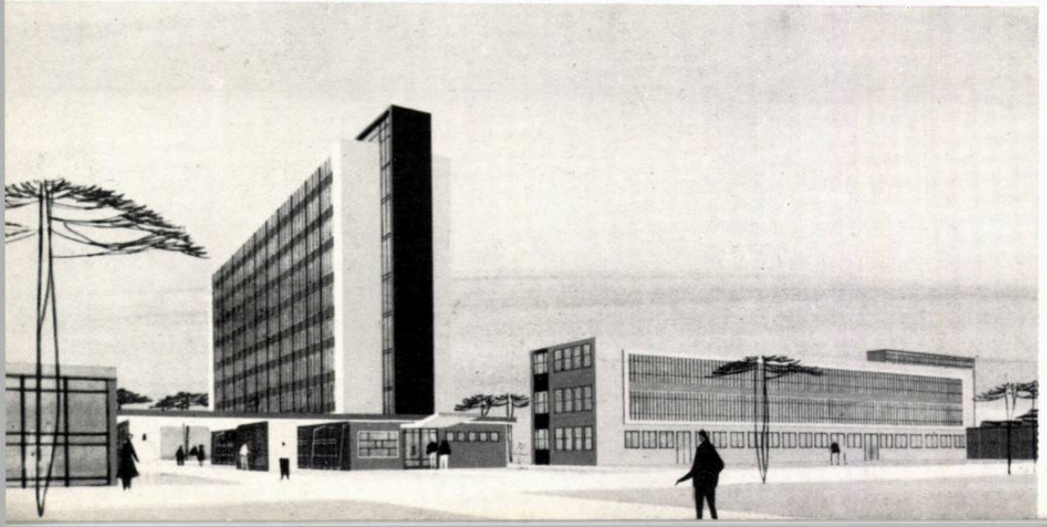

FABRICA DE TRICOTAJE ŞI CONFECŢII „MOLDOVA"-IAŞI

În vecinătatea întreprinderii « Ţesătura»-Iaşi, pe terenul situat la întretăierea şos. Ţuţora cu str. Primăverii, s-a amplasat o nouă unitate pentru tricotaje şi confecţii, cu secţie de finisaj chimic şi mecanic, avînd o capacitate de 16 000 000 bucăţi finisate pe an.

Clădirea fabricii de tricotaje şi confecţii este alcătuită din două corpuri identice ca formă, dimensiuni în plan, înălţime la cornişă şi rezolvare arhitecturală, legate între ele printr-o clădire anexă pe două niveluri, care acoperă în faţadă secţia de finisaj chimic.

Cele două secţii de fabricaţie — pentru tricotaje şi confecţii — se desfăşoară pe cîte 3 niveluri a 5 m înălţime, fiecare cu fronturile lungi orientate la şos. Ţuţora, perpendicular pe direcţia nord-sud, iar secţia pentru finis j chimic, utilizînd un profil special de hală cu degajări mari de umiditate, se desfăşoară pe un singur nivel, în spatele corpului de legătură.

Întreprinderea va fi dotată cu utilaje moderne de mare randament şi cu instalaţii pentru crearea climatului interior, cerut de procesul de fabricaţie, ca şi de necesitatea de confort pentru muncitori.

FILATURA ŞI FINISAJUL DE LÎNĂ „ALEXANDRU SAHIA"-BUCUREŞTI

Pentru dezvoltarea capacităţii de producţie a întreprinderii a fost necesar să se mărească suprafaţa construită a fabricii cu cca. 14 000 m², extinzînd filatura existentă şi adăugîndu-se ca secţii noi, secţia de amestec a fibrelor şi de vopsitorie de fire cu o capacitate de producţie de cca. 10 t fire vopsite pe zi.

Se prevede dotarea întreprinderii cu utilaj modern la nivelul tehnicii mondiale şi cu instalaţii de condiţionare care să asigure un climat interior cu o umiditate de cca. 85%, pentru satisfacerea cerinţelor tehnologiei de fabricaţie.

Se realizează prin această dezvoltare o clădire monobloc cu faţade pe 4 străzi, avînd faţada principală situată pe şos. Vergului.

UZINELE TEXTILE „MOLDOVA"-BOTOŞANI

În apropierea oraşului Botoşani, pe şoseaua naţională Botoşani—Dorohoi, s-au construit între anii 1949—1951 uzinele textile « Moldova»-Botoşani, care se compun dintr-o filatură, o ţesătorie, un finisaj şi anexe.

Uzinele se dezvoltă conform propunerilor din proiect pentru o capacitate sporită de la 110 600 t la 257 194 t la filatură şi de la 5 830 000 m² an la 36 940 000 m² an la ţesătorie şi finisaj.

Din suprafaţa de 40 000 m², nou construită, cca. 17 500 m² sînt realizaţi din elemente prefabricate, de catalog, iar restul din beton armat monolit turnat pe cofraje alunecătoare.

S-a căutat, ca prin deschiderile mari, să se dea construcţiei un caracter de universalitate care va permite în timp o serie de mutări şi schimbări de utilaje, fără a aduce modificări esenţiale construcţiei, ţinînd seamă că utilajul se modernizează de la an la an.

Arh. T. GEORGESCU

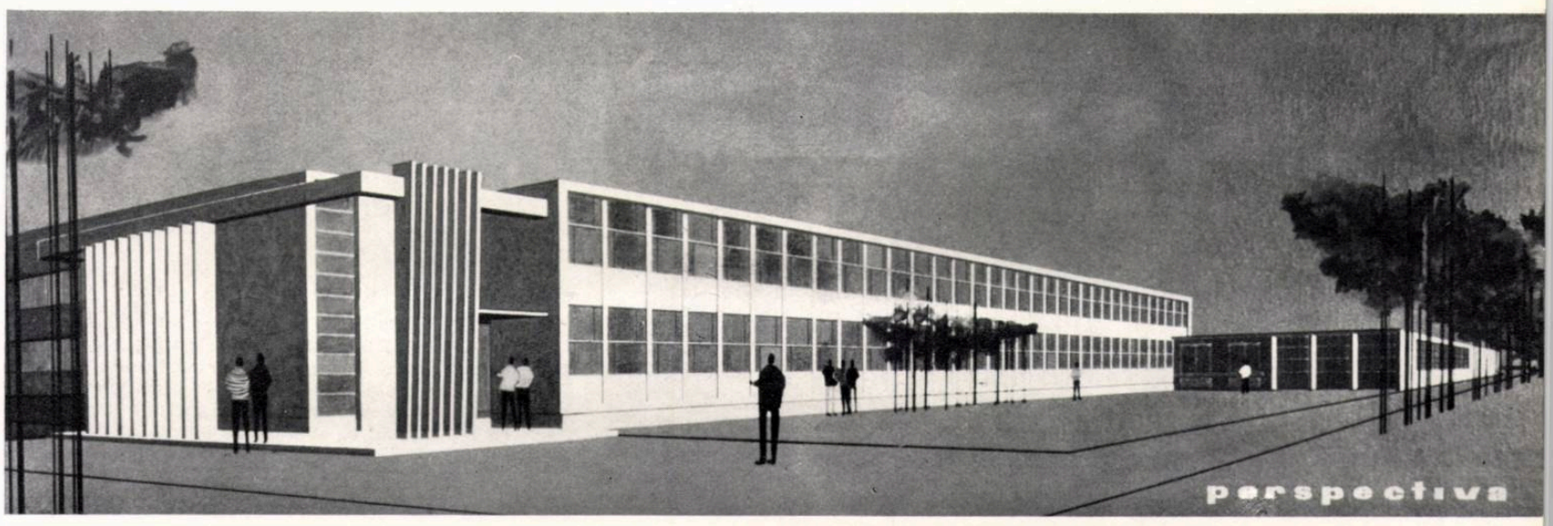

Filatura şi finisajul de lînă « Alexandru Sahia » — Perspectivă

Colectiv de proiectare: ing. I. Sirchis, arh. I. Ionescu; Rezistenţă: ing. M. Popescu; Tehnologie: inginerii I. Sirchis, Adriana Colceri, Alex. Niţulescu, Natalia Rotta; Instalaţii: ing. V. Ocico I.P.I.U.

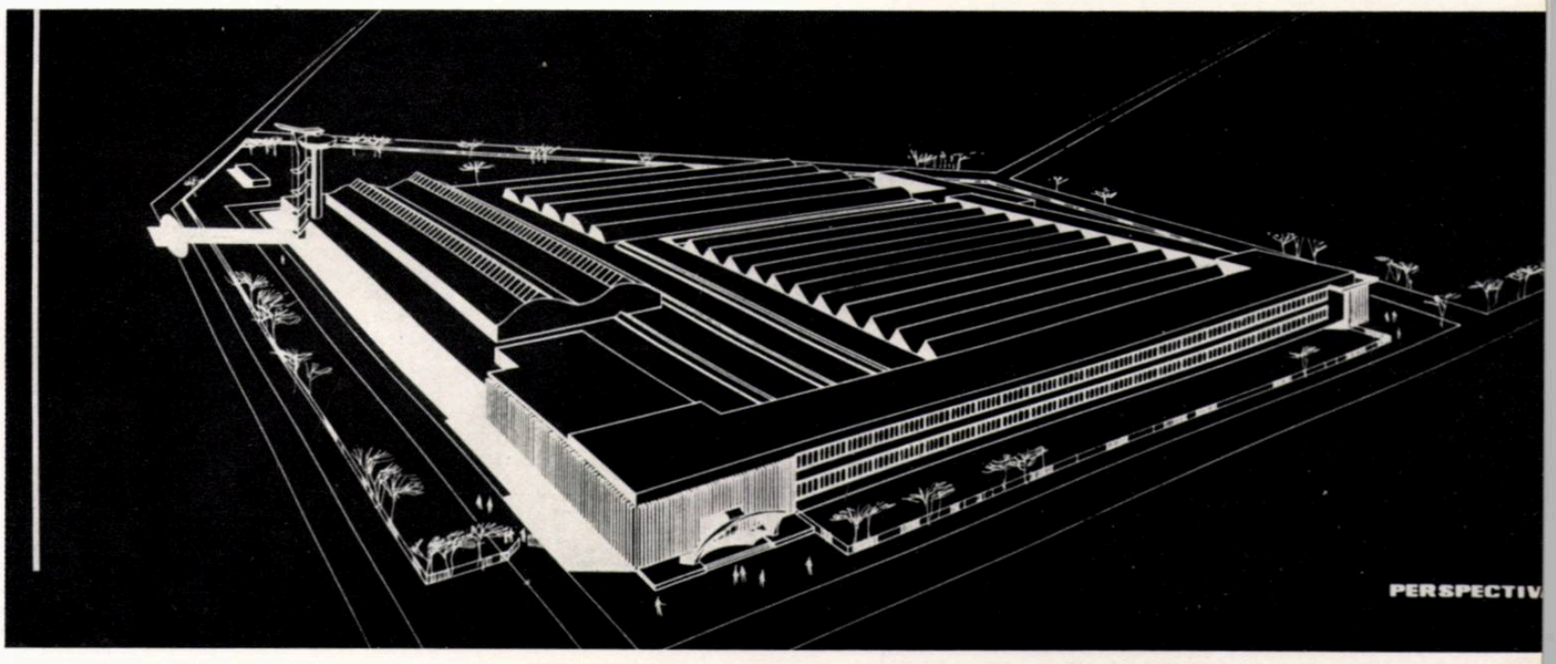

Filatura şi finisajul de lînă « Alexandru Sahia » — Perspectivă

Colectiv de proiectare: ing. D. Bucurenciu (şef proiect); arh. I. Bălănescu, inginerii V. Blaj, F. Hirsch, Gh. Arion, Emil Stănescu, I. Belgun; Tehnologie: inginerii E. Taub, V. Gabriel, F. Streit, N. Rotta I.P.I.U.

Uzinele textile «Moldova» — Botoşani

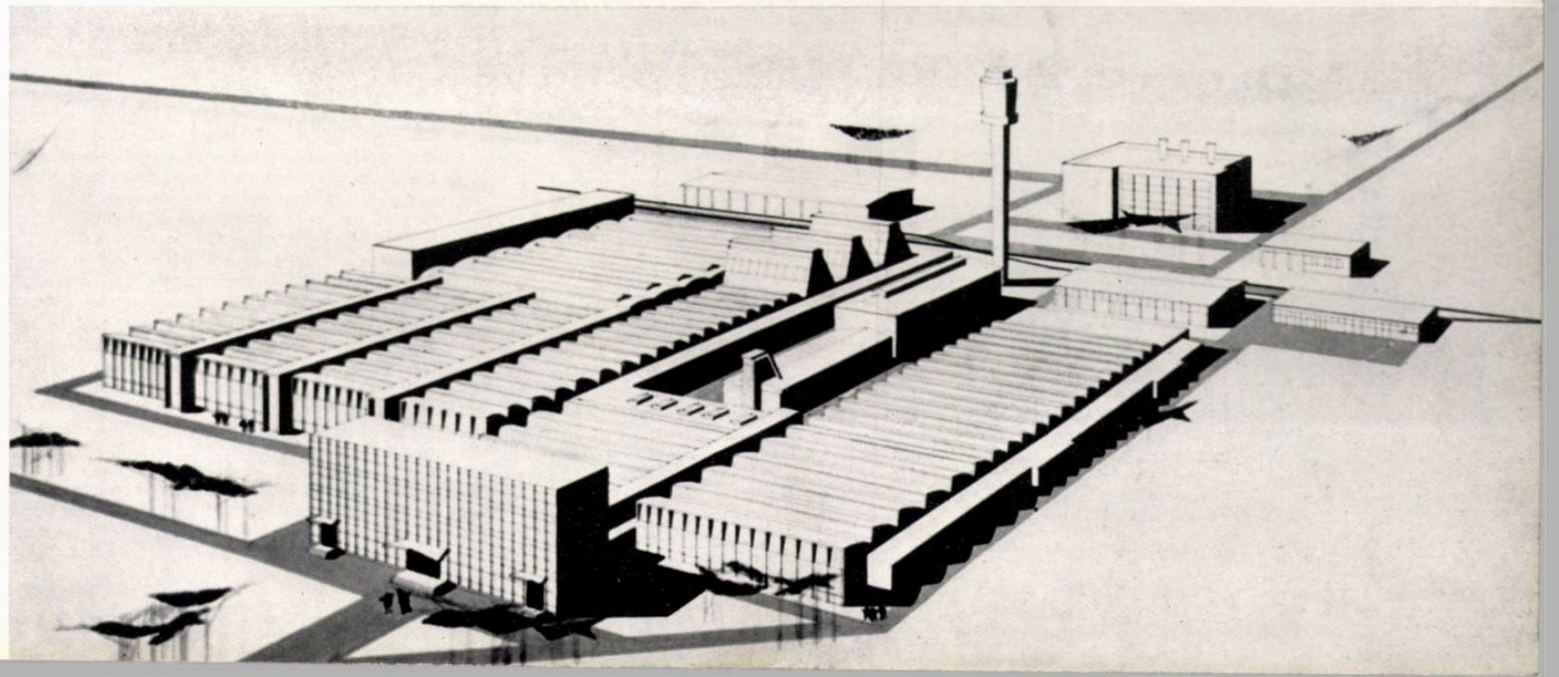

SOLUȚII CONSTRUCTIVE EFICIENTE

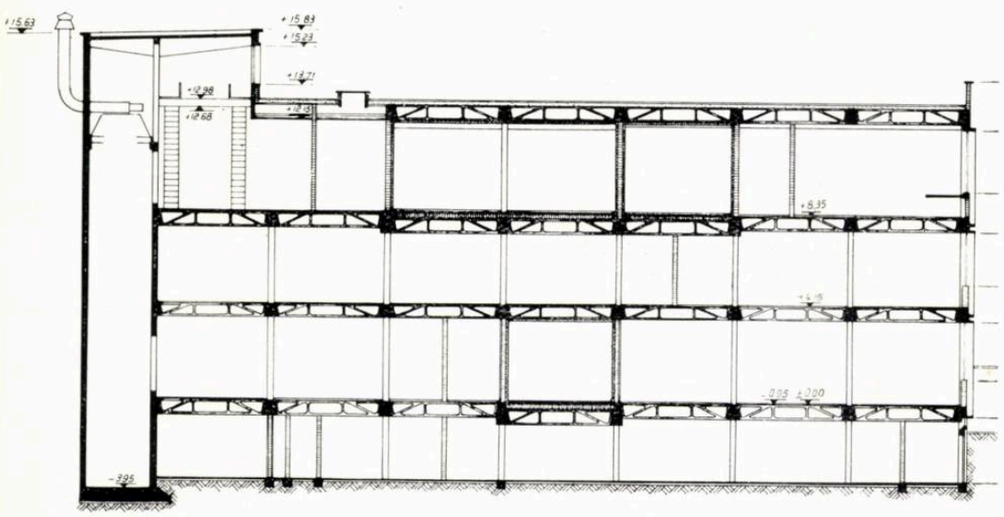

Secțiune transversală prin fabrica de mezeluri

Secțiune prin depozite
A — Stelaje cu produse
1 — Elemente de planșeu prefabricat din beton armat, 2 — Anemostate, 3 — Dulapi de lemn cu orificii 4 — Ramă cu plasă de sîrmă zincată, 5 — Ventilatoare axiale, 6 — Jaluzele reglabile, 7 — Separator de picături, 8 — Baterie de încălzire, 9 — Ventilator centrifugal

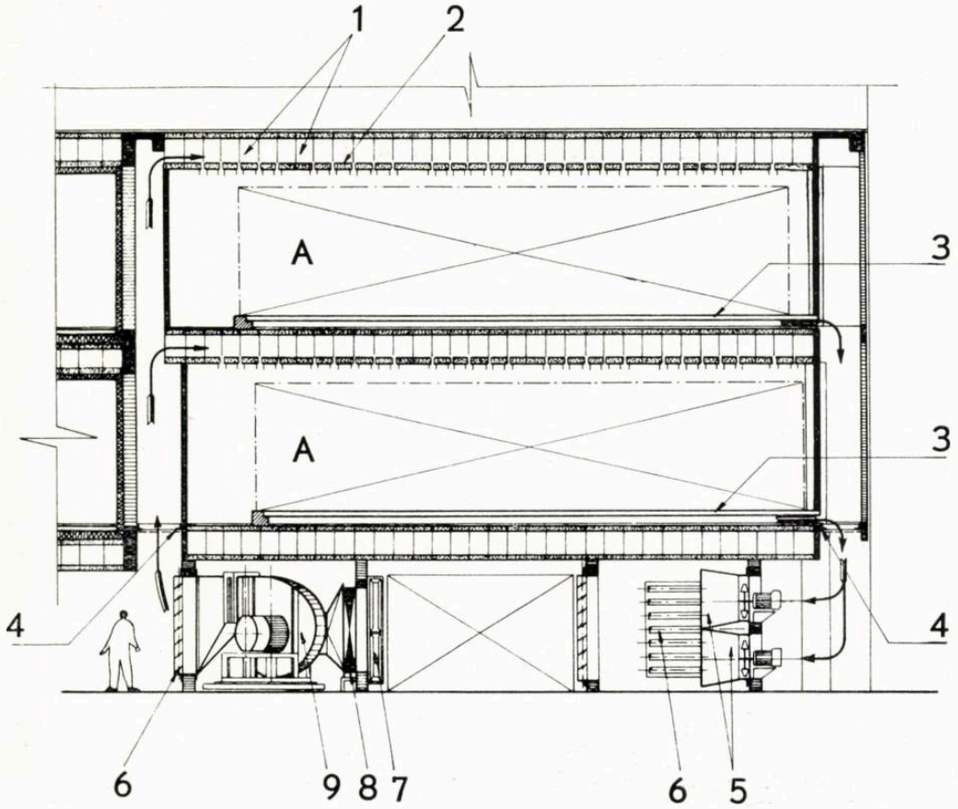

O serie de fabrici noi construite în ultima vreme reflectă în mod deosebit colaborarea creatoare dintre arhitecți și inginerii de diferite specialități, prin soluții noi, cu rezultate bune în execuție și exploatare. O astfel de lucrare este fabrica de mezeluri proiectată în cadrul sistematizării și dezvoltării abatorului din Brașov (autori arhitecții Th. Sassu, H. Küst și inginerii M. Crețu — constructor și P. Pană — condiționare aer).

Clădirea are subsol, parter și 2 etaje și cuprinde săli de fabricație, depozitare și expediție, camere frigorifice, afumătorii și laborator.

Majoritatea încăperilor de fabricație și depozitare necesitau condiționarea aerului.

Inițial, structura de rezistență consta din cadre și planșee de beton armat monolit datorită sarcinilor mari, iar sistemul de distribuție a aerului condiționat era prevăzut din canale de tablă ce plecau de la mai multe centrale de ventilație, răspîndite la diferite niveluri ale clădirii.

Acest sistem de distribuție a aerului a ajuns să ocupe cu canale aproape toată suprafața tavanelor, datorită cantității mari de aer ce trebuia transportată, traseele și traversările fiind foarte complicate și scăzînd în multe locuri înălțimea liberă a încăperilor sub limitele admisibile.

În aceste condiții, normele de igienă nu mai puteau fi respectate, iar aspectul tavanelor și al pereților era nesatisfăcător.

Centralele de ventilație, răspîndite la diferite niveluri, în diverse puncte ale clădirii, aveau nevoie de prize de aer mari, fapt care a dat naștere în fațade la alternanțe de plinuri și de goluri întîmplătoare, care, împreună cu plinurile camerelor răcite, făceau dificilă compunerea unor fațade corespunzătoare.

Trebuia găsită o soluție care să elimine toate aceste neajunsuri.

Studiul a fost efectuat în comun de arhitecți, inginerul de ventilație și cel de rezistență, proiectanții oprindu-se în cele din urmă la un element prefabricat de planșeu din beton armat care — — pe lîngă rolul său de rezistență — înlocuiește total și tubulatura de tablă a canalelor de ventilație. Acest element constă dintr-o structură casetată ale cărei dimensiuni au reieșit în primul rînd din necesitatea de a asigura o secțiune necesară suflării aerului condiționat, lățimea fiind stabilită din motive de confecționare și montaj.

Detaliile constructive au fost studiate în ipoteza că prefabricatele vor fi confecționate centralizat la I.P.E.C.-Brașov, iar toate planșeele, inclusiv acoperișul, vor fi realizate cu un singur tip de element prefabricat, diferențele de sarcini ce urmează a fi suportate de aceste elemente prefabricate reflectîndu-se în diferența lor de armare.

Cum aceste prefabricate nu puteau fi perforate ulterior în vederea creării de goluri necesare diverselor tipuri de instalații, chiar de la turnarea elementului au fost lăsate toate golurile necesare ventilației, ceea ce nu a îngreuiat cu nimic confecționarea prefabricatelor. În aceste goluri s-au montat mici anemostate care să asigure o distribuție uniformă a aerului.

Pentru trecerile necesare instalațiilor sanitare și electrice, tot la turnare, s-au lăsat în grinzile ce monolitizează întregul ansamblu de elemente prefabricate ștuțuri din țeavă galvanizată, la care ulterior se vor racorda instalațiile. Muchiile inferioare ale elementelor prefabricate au fost astfel teșite încît toată instalația electrică în încăperi să poată fi mascată.

Montajul acestor prefabricate s-a făcut cu ușurință, cu o automacara care le-a ridicat la nivelul planșeului respectiv, de unde au fost transportate la locul de montaj cu ajutorul unui portal din lemn, improvizat pe șantier. Timpul de montaj al unui prefabricat a fost în medie de 5 minute.

Centralele de ventilație și condiționare au fost amplasate toate la subsol, cu o singură priză de aer.

Suprafețele libere rezultate la etaje au permis o distribuție a spațiilor, camerele frigorifice putînd fi grupate în așa fel încît fațadele să fie ordonate și cu un aspect plastic plăcut.

Aducțiunea pe verticală a aerului condiționat pînă la elementele prefabricate ale planșeelor a fost asigurată prin crearea de puțuri în lungul zidurilor.

Prin aplicarea acestor soluții s-au eliminat total canalele de tablă, economisindu-se 9 800 kg de laminate; s-au făcut economii de lemn ecarisat (indice realizat 0,002 față de 0,005 indice C.S.C.A.S.) și de lemn rotund (indice realizat 0,001 față de 0,026 indice C.S.C.A.S.). Aspectul interior realizat este agreabil, neapărînd nici un fel de grinzi sau conducte.

Așezarea anemostatelor din tavan după anumite desene geometrice, diferite în fiecare încăpere, a contribuit la rezolvarea plastică a interioarelor.

Datorită avantajelor pe care le prezintă, sistemul este pe cale a se aplica și la alte unități ale industriei alimentare.

Arh. TH. SASSU, arh. H. KÜST, ing. M. CREȚU

★

Introducerea unei tehnologii moderne, cu un flux rațional în industria lactatelor, a impus realizarea unor săli de fabricație cu deschidere mare, care trebuie să îndeplinească condiții exigente de igienă și să fie bine luminate și ventilate.

Ținînd seamă de condițiile impuse, soluția indicată pentru acoperirea acestor săli constă în învelitori subțiri din beton armat (autori, arh. Elena Iotzu și ing. constructor Ivonne Mihailescu).

Pe lîngă avantajul unui consum minim de beton și unui consum redus de oțel față de alte soluții, învelitorile subțiri au permis realizarea de importante economii de material lemnos și o execuție rapidă cu cofraje mobile.

Soluția constructivă adoptată la fabricile de produse lactate din orașele Constanța, Timișoara și Galați reflectă procesul de fabricație și în același timp urmărește realizarea condițiilor de igienă și iluminare cerute.

În acest scop, acoperișul s-a proiectat din învelitori subțiri cu două deschideri de 6 m și 18 m, realizate din doi conoizi cu f = 1 m pe reazemele marginale și f = 2,10 m pe reazemul central.

Directoarele conoizilor sînt cicloide scurtate, realizîndu-se o suprafață continuă nedesfășurabilă. Variația rațională a secțiunii în lungul învelitorii duce la economie de oțel și beton față de o învelitoare cilindrică cu o singură deschidere de 18 m. Canalele de ventilație amplasate în doiiile învelitorii au o secțiune rațională, care descrește spre extremități; în acest fel se elimină canalele de tablă. Panta plăcilor canalului permite scurgerea exterioară a apelor.

De asemenea, prin utilizarea placajului « Tego » la confecționarea cofrajului se obține un intrados al învelitorilor neted, evitîndu-se tencuirea tavanului.

La Fabrica de produse lactate « București », pentru respectarea condițiilor de igienă, s-au proiectat de asemenea 18 sheduri în S, de 6 × 18 m, cu placa de 6 cm grosime.

Forma curbă, fără discontinuități, creează un aspect plastic plăcut, asigurînd totodată o lumină bună și uniformă datorită reflecției razelor pe suprafețe curbe.

Din punct de vedere static, shedul în S permite ca centrul de torsiune să coincidă cu centrul de greutate, ceea ce duce la eliminarea stîlpilor din planul ferestrelor care la shedurile obișnuite preiau torsiunea și susțin rebordul superior al învelitorii.

Se creează astfel o bandă continuă de ferestre, iar din punct de vedere al execuției, cofrajul mobil poate avansa cu ușurință, fără să fie mult coborît pe verticală, datorită faptului că shedurile nu prezintă grinzi la partea superioară a ferestrelor.

Infrastructura cofrajelor s-a realizat din țevi metalice manșonate, pentru economisirea materialului lemnos.

Grinda canal a shedului a fost utilizată drept canal de ventilație, evitîndu-se astfel canalele din tablă în interiorul sălii, iar tiranții — din motive estetice și funcționale — au fost înlocuiți prin rigle amplasate în planul plăcilor de beton care acoperă canalul de ventilație.

Arh. ELEANA IOTZU, ing. YVONNE MIHAILESCU

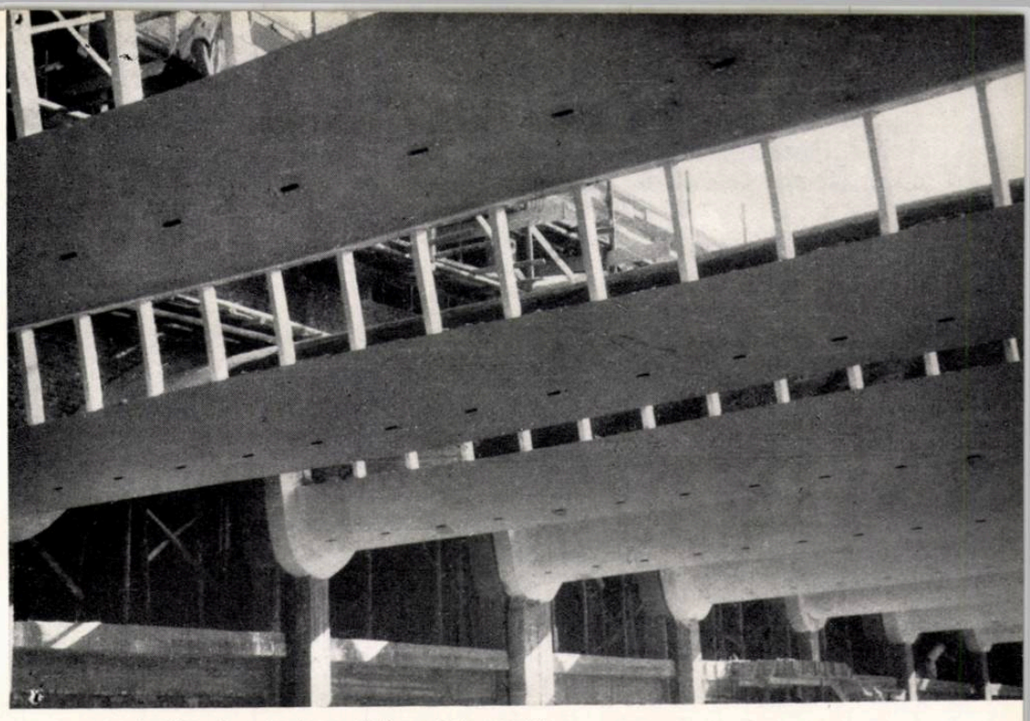

Vedere interioară din fabrica de produse lactate din București (în execuție)

Fabrica de produse lactate din București

Fabrica de produse lactate din București — Vedere aeriană

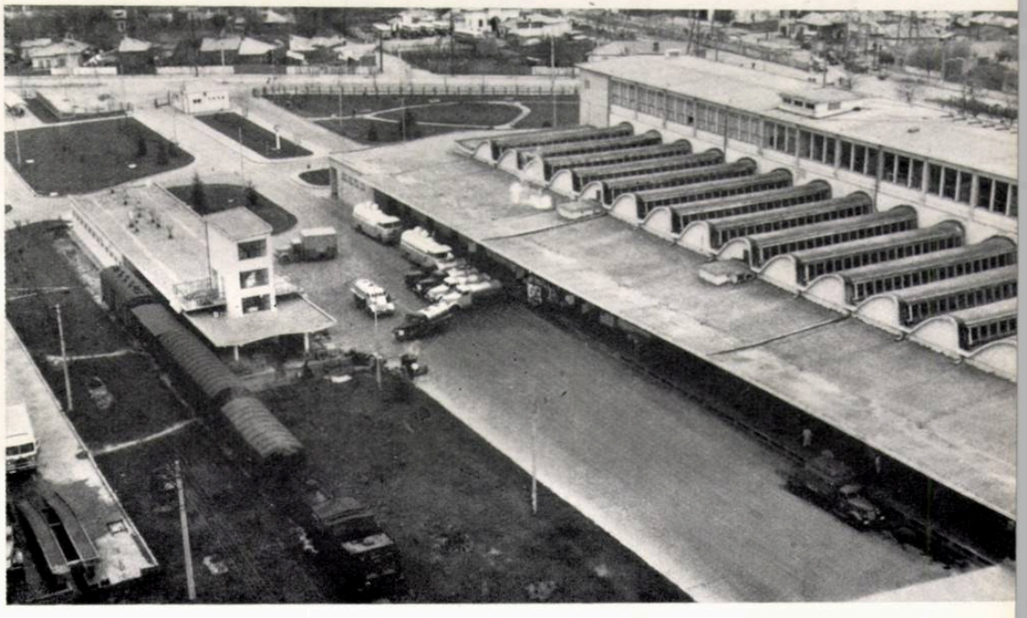

Arh. Liliana Bărbulescu,
arh. Elena Glück-Boitan

FINISAJUL ȘI POLICROMIA ÎN INDUSTRIA ALIMENTARĂ

Un finisaj îngrijit și o culoare bine aleasă pot avea un rol important în sprijinirea procesului de producție, conformîndu-se cerințelor de ordin psihofizic, plastic și economic.

În industria noastră alimentară se disting două mari categorii de complexe industriale: cele noi — construite în regimul nostru de democrație populară, la nivelul tehnicii mondiale și pe baza indicilor tehnico-economici cei mai avansați — și complexe industriale vechi, în curs de refacere și modernizare. În ultimul caz, problemele de finisaj și culoare prezintă oarecare dificultăți în proiectare și execuție, deoarece apare necesitatea armonizării elementelor vechi cu cele noi.

Ca punct de plecare în proiectare se pornește de la materia primă, care se prelucrează și care își schimbă însușirile pe măsura prelucrării, fapt care creează condiții diferite în fiecare hală, în fiecare încăpere, corespunzător stadiului de prelucrare prin care trec produsele.

În toate ramurile industriei alimentare o caracteristică importantă, de care trebuie să ținem seama, o constituie faptul că acizii organici și diferiți alți agenți gresivi, venind în contact cu materialele de construcție în anumite situații (spălarea utilajelor, defecțiuni etc.) au un efect distructiv. Din acest motiv finisajele preconizate trebuie să fie rezistente la acțiunea substanțelor agresive, să împiedice dezvoltarea microorganismelor și în același timp să permită o întreținere ușoară a igienei (prin spălare cu apă fierbinte și detergenți).

La Fabrica de produse lactate București, în ansamblul halei și al tuturor sălilor de fabricație s-a folosit exclusiv culoarea albă, pe care se poate detecta ușor orice urmă de murdărie și care poate fi curățată imediat.

Monotonia culorii albe, specifică industriei lactatelor, este întreruptă de coloritul variat al utilajelor și cromajul conductelor tehnologice.

Un alt aspect îl prezintă fabricile de zahăr de la Luduș și Bucecea, unde munca se desfășoară în condiții mai grele, cu o temperatură mai ridicată și uneori cu degajări de vapori de apă.

Spre a crea o ambianță plăcută, odihnitoare, s-a ales pentru pereți culoarea ivoriu, pe bază de P.V.C. (copolimer vinilic), o culoare caldă și luminoasă. Halele de fabricație au suprafețele mari de geamuri, a căror culoare verzuie, filtrînd razele solare, dau ambianței un caracter natural.

Întregul schelet metalic al halei (inclusiv grinzile planșeelor metalice și fermele) s-a vopsit în vernil, acuzînd osatura de rezistență ca element arhitectural.

Cerințele funcționale de securitate și semnalizare au impus culori vii la podul rulant (portocaliu), cîrligul de agățare și camera de comandă (galben cu dungi negre).

Arhitectura modernă își propune să folosească culorile nu numai pentru a da viață arhitecturii, ci mai ales pentru a crea condiții optime de muncă pentru om; pe de o parte crearea unei bune dispoziții și a unei munci plăcute, pe de altă parte, mărirea calității produselor și a randamentului muncii.

Culorile servesc totodată la preîntîmpinarea accidentelor și la înlocuirea afișelor indicatoare de protecția muncii, prin exprimarea lor simbolică.

Psihologia modernă a culorilor atribuie diferitelor culori anumite efecte psihofiziologice.

După cum am arătat mai sus, la pereții halelor de la Luduș și Bucecea s-a folosit culoarea ivoriu, odihnitoare pentru ochi, alternată ritmic de construcția metalică vopsită în vernil, fond plăcut și liniștit pe care se proiectează întreg ansamblul de utilaje colorate. Zugrăvelile folosite au fost făcute cu emailuri de copolimer vinilic, prezentînd calitatea de a putea fi spălate ușor și oferind o rezistență în timp mai mare precum și un mediu neprielnic dezvoltării microorganismelor.

Atît din motive de igienă cît și din motive de ordin plastic, utilajele au fost vopsite cu o culoare gris-bleu, iar motoarele electrice, cu albastru.

La Combinatul de carne Hațeg, culoarea materiei prime împiedică folosirea culorilor calde și în special a culorilor roșu și portocaliu. Trebuie deci create, prin contrast, culori complimentare cu efecte vii, plăcute, îndepărtînd monotonia și oboseala.

În afară de partea destinată procesului de producție propriu-zis, foarte importantă apare și problema proiectării vestiarelor pentru muncitori. Rezolvarea lor se face aplicînd tipul de vestiar filtru, care asigură igiena oamenilor (îmbrăcați în haine și încălțăminte speciale de lucru) prin spălarea totală a corpului, înainte de a îmbrăca hainele de lucru.

La depozitele frigorifice din ansamblurile abatoarelor, la centrele de vin, la fabricile de mezeluri, care prezintă suprafețe imense de zidărie plină, cît și la celulele silozului de semințe ale fabricilor de ulei, ce apar ca elemente dominante verticale, se urmărește, prin vopsirea cu culoarea bleu, integrarea lor în culoarea cerului pentru ca masivitatea lor, în raport cu celelalte clădiri, să nu devină supărătoare.

Culorile dominante folosite pînă în prezent în industria alimentară pe fațade au fost galben, în diverse nuanțe și albastru deschis, cu accente din culorile lor complimentare. Obiectele au fost tratate diferit, utilizînd alternat culorile dominante.

Studiul de culori s-a extins și asupra utilajelor montate în aer liber, pentru a forma împreună cu construcțiile înconjurătoare un tot unitar și plăcut.

Trebuie să menționăm că aceste aspecte ale cromaticii în industria alimentară se completează prin spațiile verzi, plantațiile de flori și arbuști.

Combinatul de vinificare de la Valea Călugărească

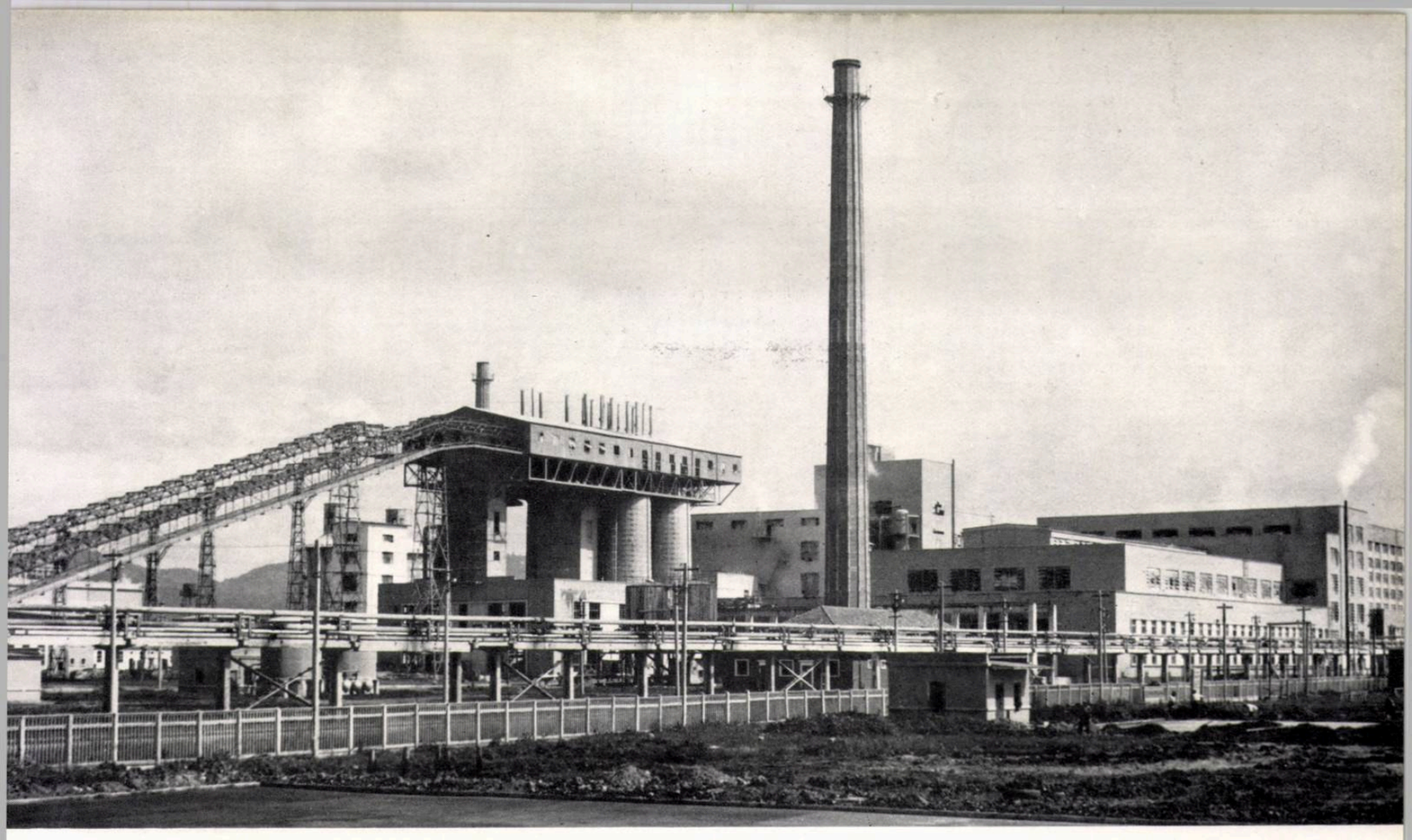

Uzina sodică de la Govora — Vedere

Arh. Lucia Gheorghiță

FINISAJE CU MATERIALE NOI LA CONSTRUCȚIILE DIN INDUSTRIA CHIMICĂ

Folosirea materialelor noi, în special a maselor plastice, oferă arhitecților posibilitatea de a se elibera de restricțiile impuse de materialele tradiționale punîndu-le în același timp la dispoziție o gamă variată de elemente de construcție frumos colorate, transparente, translucide sau opace, ușor de modelat și de asamblat, rezistente și izolante, ușor de întreținut și capabile de a îmbrăca forme foarte diverse.

În acest articol ne propunem să facem o sumară prezentare a unora din materialele noi utilizate în prezent, dînd o serie de date în legătură cu experimentarea pe șantierele industriei chimice a finisajelor cu aceste materiale, prevăzute în proiectele IPROCHIM, întocmite în perioada 1960—1961, precum și în proiectele în curs de elaborare:

I. MATERIALE PLASTICE

a. — *zugrăveli și vopsitorii*

a_1 — *Zugrăveli pe bază de acetat de polivinil (vinacet).*

Vinacetul sau vopseaua pe bază de acetat de polivinil se aplică la construcțiile civile și industriale la interior și la exterior, în medii neacide, pe suprafețe din beton, tencuială, lemn, PAL, pe glet de var sau pe glet de ipsos.

Vopsitoria cu vinacet dă o peliculă rezistentă la alcalii și insolubilă în apă, cu o durată de cîteva ori mai mare decît a zugrăvelilor obișnuite, dar cu un preț de șapte ori mai ridicat decît al zugrăvelii obișnuite.

În perioada 1960—1961 s-au utilizat vopsitorii cu vinacet la fațadele halelor de fabricație și ale clădirilor anexe de la uzina de anvelope « Danubiana », fabrica de mase plastice « București », Complexul petrochimic Borzești, C.C.S.-Onești, Săvinești etc.

În prezent se proiectează vopsitorii cu vinacet la exterior și parțial la interior, la toate marile combinate de la Craiova, Mureș, Slatina și Oradea.

a_2 — *Vopsitorii cu rășini alchidice (Romalchid).*

Vopsitoriile cu emailuri și lacuri pe bază de rășini alchidice (Romalchid) au următorul domeniu de aplicare la interior:

— pe suprafețe din glet de ipsos la încăperi cu umiditate mare;

— pe suprafețe de lemn, PAL, PALEX (tîmplărie, pereți despărțitori);

— pe suprafețe metalice (tîmplărie, radiatoare, parapete etc.).

Vedere interioară a Uzinei sodice de la Govora

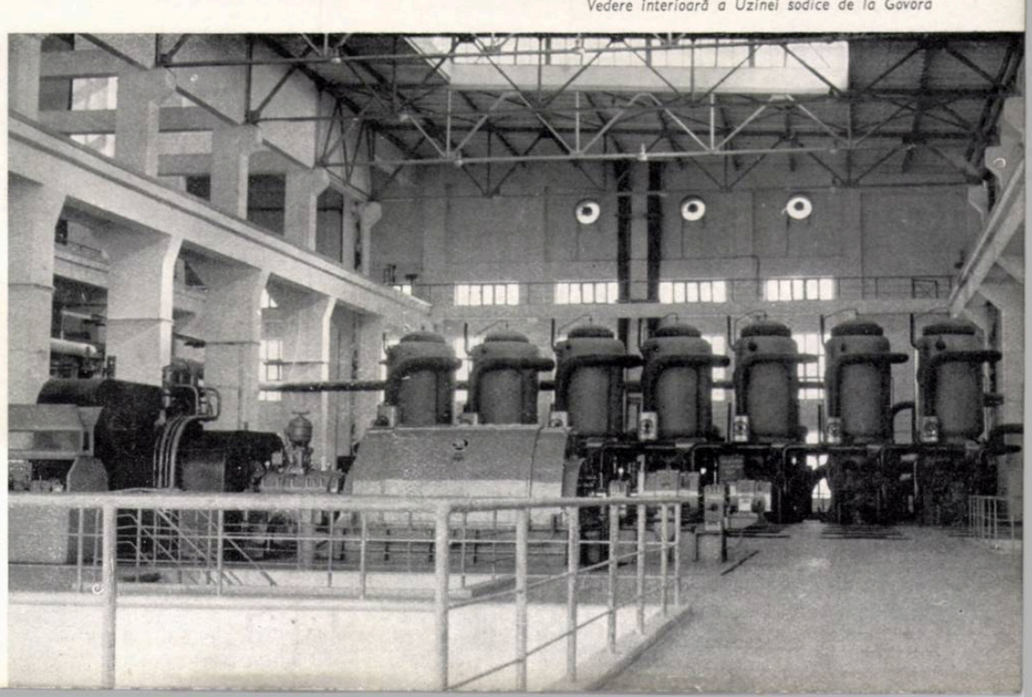

Romalchidul este produs de fabrica « 13 Septembrie »-București, în diferite culori și nuanțe, ca email, grund, chit și lac incolor. Emailul se poate livra lucios, mat și semimat.

Vopsitoria cu email alchidal, inclusiv gletul de ipsos, este mai scumpă decît vopsitoria în ulei, în schimb este mai frumoasă, mai rezistentă și mai ușor de întreținut.

În perioada 1960—1961 s-au utilizat vopsitorii cu Romalchid la o parte din tîmplăria metalică și la estacada de la uzina de anvelope «Danubiana».

La C.C.S.-Onești s-au prevăzut vopsitorii cu Romalchid la încăperile de comandă, la o parte din grupurile sanitare și la tîmplăria clădirilor din preuzinal. La C. C. Craiova s-au proiectat astfel de vopsitorii la tîmplăria metalică, la dușuri și parțial la laboratorul central.

În prezent se proiectează vopsitorii cu Romalchid la toate combinatele, pentru: tîmplăria metalică și de lemn, lambriurile grupurilor sanitare și parțial la unele încăperi de laborator.

a$_3$ — *Protecții anticorozive cu emailuri pe bază de copolimer vinilic.*

Emailurile de copolimer se fabrică la întreprinderea « Ilie Pintilie » în diferite culori, la prețul de 15,50 lei/kg loco fabrica.

Emailurile de copolimer se folosesc numai la interior ca protecție antiacidă în locuri cu umiditate mare, pe lemn, metal, glet de ipsos, mortare și betoane, la o temperatură maximă de 40° și se aplică în 3—8 straturi, în funcție de gradul de agresivitate al mediului.

Vopsitorii cu copolimer s-au utilizat la pereții și tavanele secțiilor cu pericol de coroziune la C.C.S.-Onești, Borzești, Craiova, Baia Mare și altele.

b. — *Pardoseli din covoare și dale de P.V.C.*

Covoarele din P.V.C. formează o pardoseală caldă, flexibilă, au un aspect lucios și se întrețin ușor.

La noi în țară se produc covoare cu suport textil la « Dermatina »-Timișoara și la H.C.C.-Turda ; iar fără suport textil la ICECHIM-Dudești și fabrica de mase plastice « București ».

Avantajele covoarelor cu suport textil sînt următoarele: realizează o izolare fonică, reduc înălțimea pardoselii și concură la economia de material lemnos.

Covorul de P.V.C. se lipește pe stratul suport cu un chit adeziv sintetic sau pe bază de cauciuc.

În perioada 1960—1961 s-au prevăzut pardoseli din covor P.V.C. pe suport textil tip Turda în cadrul Combinatului de cauciuc sintetic Onești, la următoarele tipuri de încăperi: camerele de comandă și aparatele de măsură și control; coridoarele pavilionului administrativ; cabinetele medicale de la pavilionul sanitar.

La Combinatul chimic Craiova s-au prevăzut covoare de P.V.C. la laboratorul central, la pavilionul administrativ, precum și la camerele de comandă din instalații.

Începînd din 1962, în proiectele de ansamblu s-au prevăzut covoare de P.V.C. la următoarele tipuri de încăperi: camerele de comandă și A.M.C.-uri, birouri, laboratoare, săli de mese.

Dalele din P.V.C. pentru pardoseli se produc la Fabrica de carton asfaltat din Turda și se aplică pe o șapă de mortar din ciment cu o suprafață perfect plană.

Se realizează pardoseli semi-calde cu aspect plăcut și variat, în plus oferă avantajul că părțile uzate se pot înlocui mai ușor decît în cazul covoarelor de P.V.C.

Acest tip de pardoseală s-a utilizat la coridoarele și holurile principale de la pavilionul administrativ și la laboratorul central de la Combinatul chimic Craiova.

c. — *Pardoseli din masă de spaclu*

Pardoselile fără rosturi, din masă de spaclu, se obțin prin întinderea pe stratul suport, în mai multe straturi succesive, a unei mase de spaclu sub formă de pastă.

Masa de spaclu se produce la ICECHIM-Dudești.

Ea se prepară prin amestecarea emulsiei de acetat de polivinil (Vinacet E 50) cu material de umplutură cu plastifianți și pigmenți.

Se fabrică două sortimente:

1. Masă de spaclu rigidă, cu vinacet E 50, realizînd pardoseli reci.

2. Masă de spaclu elastică, cu vinacet EP 50, pe pudretă de cauciuc, realizînd o pardoseală semicaldă.

Pardoselile din masă de spaclu rigidă-rece s-au folosit la vestiarele de la uzina de anvelope « Danubiana ».

La birourile laboratorului central de la aceeași uzină s-au folosit pardoseli din masă de spaclu caldă elastică, pe pudretă de cauciuc.

Costul pardoselii de masă de spaclu rigidă este de 34 lei/m^2, iar costul masei de spaclu elastică este de 52 lei/m^2.

Deoarece execuția pardoselii din masă de spaclu necesită o manoperă destul de complicată și condiții speciale de lucru, iar experiența a arătat că această pardoseală nu este rezistentă la uzură, în prezent s-a renunțat la utilizarea ei în încăperile cu circulație mare.

La unele holuri ale anexei sociale de la U.A. « Danubiana » s-au obținut rezultate frumoase folosind o pardoseală de mozaic, cu adaos de vinacet E colorat (2,6 kg vinacet/m^2) ; prețul este însă prohibitiv, s-a ajuns la un spor de 37 lei/m^2 față de pardoseala de mozaic.

d. — *Profiluri din P.V.C.*

Din clorură de polivinil plastifiată se execută: plinte, colțare pentru protecția treptelor, baghete pentru îmbinarea plăcilor fibrolemnoase și mînă curentă pentru balustrade.

Aceste profile se produc la fabrica de mase plastice « București » în diverse culori și dimensiuni.

Mînă curentă din P.V.C., montată pe platbandă, s-a prevăzut la toate balustradele interioare ale grupurilor sociale și anexelor halelor industriale. La exterior nu s-au folosit, deoarece comportarea P.V.C.-ului la intemperii este încă incertă și se așteaptă rezultatele încercărilor.

e. — *Accesorii pentru tîmplărie*

Începînd din 1959, la Combinatul chimic Făgăraș, se fabrică accesorii pentru tîmplărie din bachelită: drukere, olivere etc., de culori închise — cafeniu, negru și verde — foarte puțin atrăgătoare, din care cauză au fost prea puțin folosite. În prezent se experimentează accesoriile din aminoplaste, colorate viu și variat, cu o bună comportare la umiditate, astfel că vor putea fi folosite și la exterior.

Pe șantierul orașului Onești s-au confecționat experimental accesorii de tîmplărie din profile de P.V.C. pe suport metalic.

f. — *Plăci din sticlă organică (plexiglas)*

O aplicare din ce în ce mai mare la executarea acoperișurilor portante, pentru peroane și construcții industriale, o capătă foile ondulate din sticlă organică, obținută din polimetacrilați de metil (plexiglas). Foile ondulate din plexiglas au de obicei forme și dimensiuni asemănătoare cu ale foilor ondulate din azbociment sau metal, se manipulează și se montează cu ușurință, putînd fi lucrate cu scule de tîmplărie.

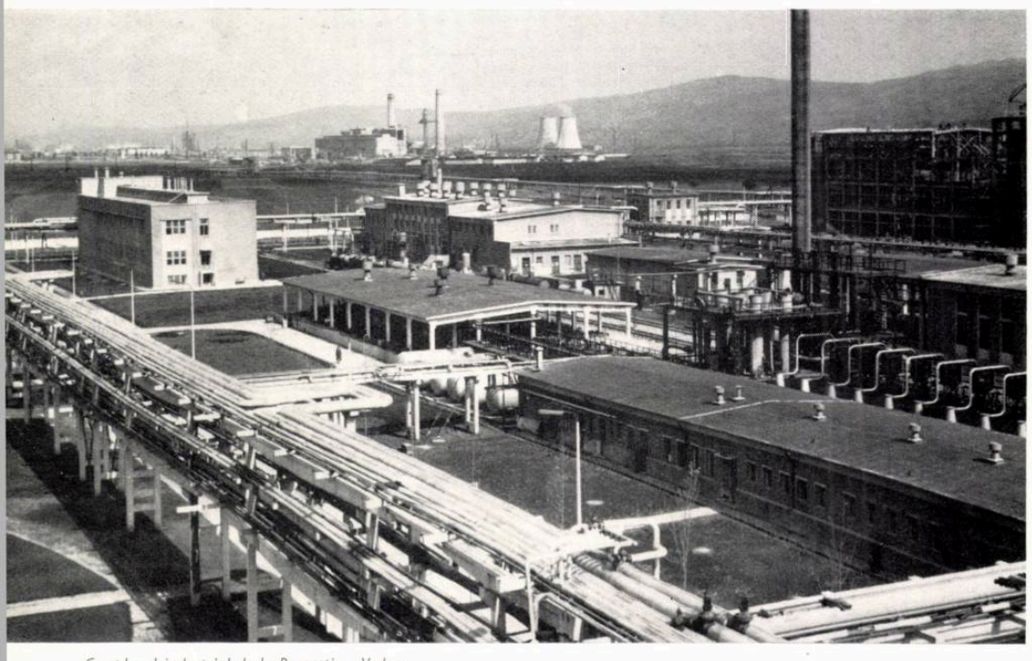

Complexul industrial de la Borzești — Vedere

Vedere interioară a unei hale din cadrul Complexului industrial de la Borzești

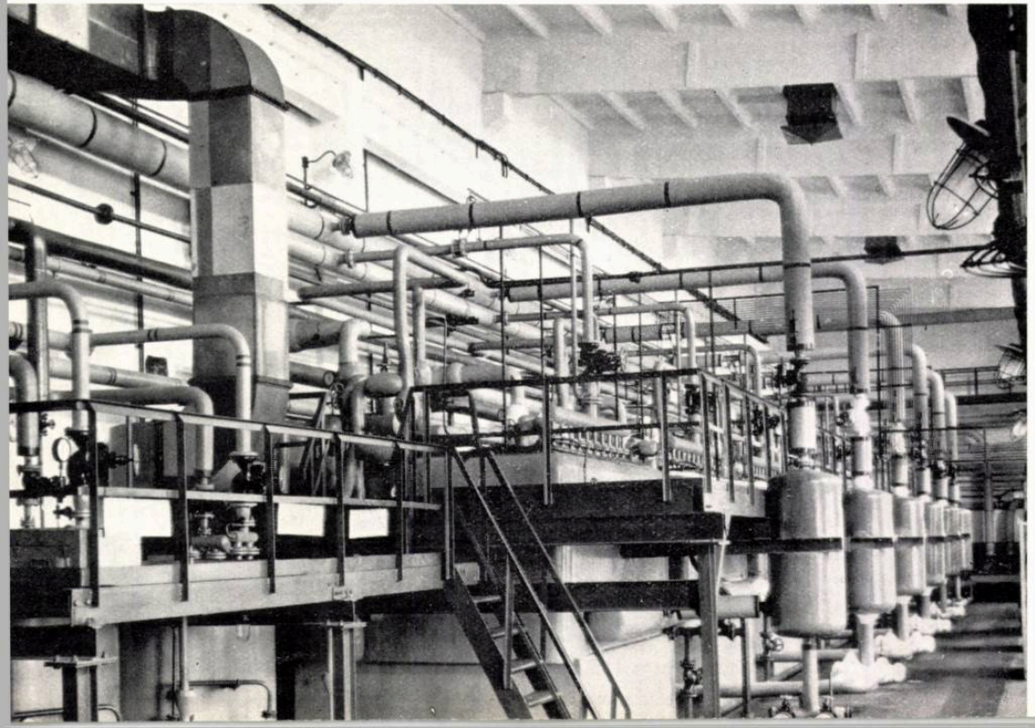

Foile de plexiglas s-au utilizat la depozitul de utilaje și la spălarea cu azot lichid de la C. C. Craiova.

Există și sticlă organică în formă de plăci drepte, cu grosimi variind între 3—8 mm.

Costul plăcilor de 3 mm grosime este de 200 lei/m².

Din acest material s-au proiectat lamele mobile pentru suprapresiune la camerele de comandă de la C.C. Craiova, precum și ușile de la casa de poartă de la fabrica de mase plastice « București ».

Pentru a se folosi la maximum iluminarea fluorescentă și a se răspîndi uniform, în camerele de comandă s-au prevăzut tavane duble din grătare de plexiglas montate pe profile metalice. Această soluție foarte elegantă, dar scumpă, s-a executat la camerele de comandă de la Rafinăria Brazi și se proiectează în prezent la camera de aparate și reglare de la fabrica de polistiren Onești.

Plăcile de plexiglas se fabrică în diverse culori transparente sau opace la fabrica din Copșa Mică.

g. — *Plăci ondulate din poliesteri armați cu fibre de sticlă*

Aceste plăci ondulate au grosimi de 1,5—3,5 mm, sînt translucide și se utilizează pentru acoperișuri ușoare, copertine, luminatoare etc. Astfel de plăci au fost realizate experimental la ICECHIM în 1958.

S-au utilizat plăci ondulate translucide importate, pentru acoperirea pontajului la casa de poartă de la fabrica de mase plastice « București ». La C.C. Borzești s-au proiectat adăposturile pentru biciclete, cu schelet metalic și acoperiș din astfel de plăci.

II. PRODUSE INDUSTRIALE MODERNE FABRICATE DIN LEMN

a. — *Plăcile PAL*

Acest produs echivalent panelului, se confecționează din așchii de lemn aglomerate cu ajutorul unui adeziv sintetic. Producător este C.I.L. Brăila.

Plăcile PAL se folosesc ca pereți despărțitori, ca dușumele oarbe sub pardoseli, la uși interioare, ca măști pentru convectori, la tavane duble și ca placaje interioare.

La birourile din anexa halei de fabricație de la U.A. « Danubiana », compartimentarea s-a făcut cu panouri din rame de lemn de brad dublu, placate cu PAL de 12 mm grosime. Pereții dinspre coridorul birourilor sînt în același timp și dulapuri, și s-au executat tot din PAL vopsit cu duco și cu soclul placat cu ighelit.

La grupurile sociale, administrația și cantina de la Complexul Onești-Borzești, precum și la C.C. Craiova s-au proiectat măști pentru convectori din PAL vopsit cu lac alchidal. Tot la Borzești s-au proiectat tavane duble la coridoare, pentru mascarea conductelor, din plăci de PAL vopsite cu lac alchidal.

b. — *Plăcile PALEX*

Plăcile din PALEX sînt plăcile aglomerate din așchii de lemn, prin extrudere. Se livrează numai furniruite, cu miezul plin sau cu goluri, avînd marginile tivite prin tăiere.

Pentru pereții despărțitori, plăcile se tratează la comandă cu substanțe hidrofuge, ignifuge, fungicide și insecticide.

PALEX-ul este produs de C.I.L. Gălăuțaș. Plăcile din PALEX se utilizează ca pereți despărțitori la birouri, tîmplărie interioară, tavane și mobilier.

La C.C. Craiova la clădirile anexe s-a prevăzut tîmplărie interioară din PALEX.

S-au proiectat pereții despărțitori din PALEX la birourile pavilionului administrativ de la C.C. Craiova și C.C.S. Onești.

În prezent se tinde a se înlocui tîmplăria interioară pe rame și tăblii, la toate grupurile sociale și administrative, cu tîmplărie din PALEX.

c. — *Pardoseli din parchet lamelar*

Pardoseli din parchet lamelar de 10 mm grosime, pe strat suport din PAL hidrofugat, așezat pe pudretă de cauciuc, s-au utilizat la birourile din preuzinalul C.C.S. Onești, precum și la pavilionul administrativ de la C.C. Craiova.

III. — PLĂCI ONDULATE DIN AZBOCIMENT

Plăcile ondulate din azbociment se produc la Bicaz ; ele pot fi divers colorate, prin colorarea în masă cu ajutorul coloranților introduși la confecționare, prin glazurare sau prin vopsire după montare.

Plăcile din azbociment ondulat s-au folosit ca pereți și învelitori la clădirile neîncălzite de la Complexul Onești-Borzești. La C.C. Craiova acoperirea unor depozite de utilaje s-a făcut cu plăci ondulate de azbociment, montate pe cabluri metalice pretensionate, iar pereții au fost proiectați din același material așezat pe rame de beton.

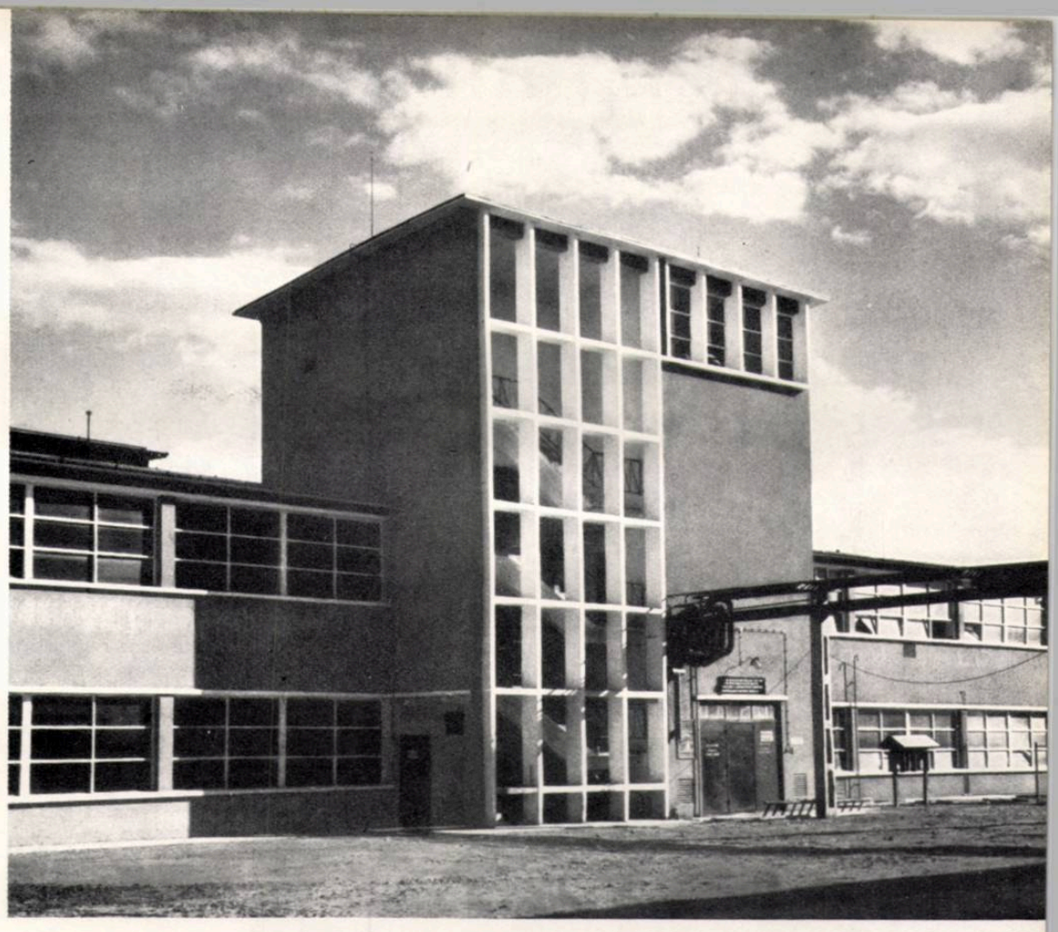

Combinatul chimic de la Turda — Vedere parțială

IV. PLĂCI DIN MASE CERAMICE CRISTALIZATE (Porțelan de sticlă)

Plăcile din porțelan de sticlă se produc la fabrica « Vitrometan »-Mediaș, sub formă de plăci pentru placaje și pardoseli, divers colorate și cu dimensiuni de 10 × 10 cm pentru placaje și de 15 × 15 cm pentru pardoseli.

Datorită absorbției mici de apă, a rezistenței bune la uzură, plăcile se utilizează ca pardoseli la încăperile sanitare și la încăperile cu circulație intensă. Fiind rezistente și la unele acțiuni chimice, ele se pot utiliza și în hale industriale și laboratoare.

În prezent se proiectează experimental pardoseala la laboratoarele de secție de la fabricația polistirenului.

V. PRODUSE DIN STICLĂ

a. — *Geam termoabsorbant*

Paralel cu extinderea folosirii sticlei în construcții, la luminatoare și mai ales la panourile mari vitrate ale fațadelor clădirilor cu pericol de explozie sau la depozitele cu materiale supuse alterării prin însorire, s-a pus în mod stringent problema folosirii geamului termoabsorbant.

S-au proiectat geamuri termoabsorbante la depozitele de materii prime și finite de la uzina de anvelope « Danubiana », precum și la fațada vitrată a sălii de compresoare de la C.C. Craiova, orientată spre sud-vest.

În prezent se studiază folosirea geamului termoabsorbant la luminatoarele triunghiulare de la hala de tip universal pentru fabricația polistirenului.

Prețul geamului termoabsorbant este de 47 lei/m².

b. — *Geam termopan*

Un alt material din sticlă cu proprietăți de izolare termică este geamul termopan, realizat din două rînduri de geam de 3—5 mm grosime, cu un spațiu de aer uscat între ele de 8 mm, avînd montată o ramă de etanșare pe contur. Geamul termopan reduce pierderile de căldură cu cca. 50% în comparație cu ferestrele duble obișnuite. Ele se fabrică la Fabrica de geamuri Scăieni, numai la comandă.

Se utilizează în construcții civile și industriale, acolo unde se urmărește obținerea unei vizibilități optime, combinată cu o bună izolare termică.

S-au proiectat ferestre cu geamuri termopan la laboratorul central, la pavilionul administrativ și la camerele de comandă de la C.C. Craiova.

c. — *Geam armat*

În proiectarea cabinelor de dușuri din grupurile sociale s-a căutat a se înlocui pereții plini din zidărie sau prefabricate, cu panouri din geam armat prinse în rame metalice. Comparativ, costul se reduce cu cca. 20% raportat la pereții din zidărie vopsiți sau placați.

Pentru încadrarea, în anumite cazuri, a parapetelor de ferestre în ansamblul vitrat al fabricii, s-a utilizat geamul armat colorat. Acesta este produs de Fabrica de geamuri Tîrnăveni, în culorile : verde, galben și albastru.

S-a utilizat placaj din geam armat colorat la parapetele clădirilor : laboratorul central și camerele de comandă de la C.C. Craiova, precum și la ansamblul preuzinalului de la Combinatul de cauciuc de la Onești.

VI. TÎMPLĂRIE DIN TABLĂ PRESATĂ

În cadrul proiectelor pentru C.C. Craiova s-au întocmit detalii speciale pentru confecționarea tîmplăriei din tablă presată, avînd la bază materialul documentar ISCAS.

S-a obținut o greutate medie la ferestre de cca. 12 kg/m² față de 18—25 kg/m², laminate în cazuri similare, și de 35 kg/m² la uși față de 40—50 kg/m² cu laminate. Avantajele unui asemenea tip de tîmplărie rezultă atît din diferența de cost, de aproximativ 10% față de tîmplăria metalică obișnuită, cît și în special din economisirea oțelului laminat.

În prezent tîmplăria de tablă presată se utilizează la majoritatea proiectelor în curs de elaborare pentru șantierele industriei chimice.

★

Rezultatele obținute pînă în prezent pe linia introducerii de materiale noi la lucrările de finisare din industria chimică constituie un început pozitiv, menit să contribuie la extinderea tehnicii noi în domeniul construcțiilor și la ridicarea nivelului calitativ al lucrărilor.

Considerăm însă că posibilitățile și perspectivele ce se deschid în acest domeniu sînt din ce în ce mai largi și că proiectanții vor trebui să aprofundeze și să urmărească în permanență progresele rapide pe care le înregistrează industria materialelor de construcții, în scopul aplicării în proiectare a celor mai noi și eficiente soluții.

Arh. Al. Ene

STUDIUL ARHITECTURII INDUSTRIALE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL SUPERIOR

Înființată în anul 1949, ca urmare a cerințelor tot mai mari de cadre specializate necesare proiectării industriale, disciplina de arhitectură industrială din Institutul de arhitectură « Ion Mincu » a contribuit în acești ani la pregătirea multilaterală a unui număr important de arhitecți. Mulți dintre absolvenții institutului care și-au susținut diplomele în cadrul disciplinei, lucrează cu bune rezultate în institutele de proiectare industrială.

Disciplina de arhitectură industrială funcționează ca secție a Catedrei de teoria arhitecturii și își începe activitatea didactică în anul IV cu un curs de arhitectură industrială de 21 lecții, a două ore, în care sînt tratate: importanța și obiectul arhitecturii industriale, rolul arhitectului, amplasarea industriilor, sistematizarea zonelor industriale, planul general al uzinei, tipurile clădirilor și construcțiilor, clădirile industriale universale, soluții tehnico-constructive și funcțiunile culorii în industrie.

Tematica cursului, importanța problemelor cît și felul de aprofundare a acestora s-au îmbunătățit continuu, reflectînd atît sarcinile puse în fața practicii proiectării industriale în țara noastră, cît și noile cercetări și realizări în domeniul arhitecturii industriale de peste hotare.

Pentru exemplificarea problemelor teoretice tratate la curs și pentru cunoașterea nemijlocită a specificului industrial și a complexității problemelor ce se pun, paralel cu cursul teoretic se organizează deplasări la întreprinderile industriale din Capitală.

În anul V se elaborează un proiect de arhitectură industrială. Temele proiectelor sînt alese dintre cele reale din institutele de proiectare, teme caracteristice țării noastre și care ridică spre rezolvare cele mai frecvente și importante probleme ale industriilor respective. Prezentarea temei se face de regulă de către membrii catedrei, cu participarea arhitecților specialiști din institutele de proiectare.

Pentru o mai directă cunoaștere a proceselor tehnologice se organizează deplasări la unitățile productive similare temei de proiectare.

Procesul de învățămînt în cadrul disciplinei de arhitectură industrială se încheie în anul VI cu proiectele de diplomă. Studenții care își aleg teme de diplomă cu conținut industrial (și este de notat că numărul acestora crește an de an) sînt puși în fața unor condiții cît mai apropiate de cele din institutele de proiectare. În timpul practicii de proiectare, studenții își aleg temele de diplomă, culeg documentația necesară asupra proiectului ce cuprinde: variante de amplasare în regiune și în țară, surse de materii prime și centre de desfacere, căi de transport rutiere și ferate, date privind gruparea și comasarea întreprinderilor și situarea lor în zonele industriale, amplasarea zonelor de locuit, a așezărilor muncitorești. Studenții se deplasează la locul de amplasare a industriilor respective, vizitează fabrici și uzine similare, propun în baza studiului alte variante de amplasare.

Studiul asupra proiectului de diplomă se desfășoară în două faze, fapt ce îl apropie de condițiile proiectării practice. În cadrul primei faze — prediploma — se întocmește un studiu tehnico-economic amplu și bine documentat asupra problemelor de sistematizare a zonei industriale, a amplasamentului uzinei, cu întocmirea planului de situație și a planului general; de asemenea se vor arăta soluțiile structural-constructive și plastice ale principalelor clădiri de fabricație.

În faza a doua — proiectul de diplomă — se definitivează problemele tehnologice cu amplasarea principalelor utilaje în planuri, indicarea fluxului uman și de materiale, determinarea suprafețelor și înălțimilor halelor de producție în baza gabaritelor utilajelor, precum și problemele structural-constructive, cu variante și indicarea sistemului structural cel mai adecvat pentru preluarea sarcinilor statice și dinamice, problemele de plastică — toate acestea sub aspectul unei economicități și eficacități maxime.

Pentru o amplă și directă documentare au fost organizate la cabinetul Catedrei de arhitectură industrială o bibliotecă cu lucrări de specialitate, o fototecă cu un mare număr de fotografii grupate pe ramuri de producție, diapozitive înfățișînd construcții industriale și numeroase broșuri de specialitate (traduceri, reproduceri, referate, studii).

De asemenea, cabinetul dispune de material demonstrativ, machete de structuri, clădiri și ansambluri industriale, ce completează materialele de documentare.

În dorința de a îmbunătăți continuu activitatea disciplinei, membrii colectivului au stabilit legături cu cadrele didactice ale catedrelor de arhitectură industrială din țări socialiste ca: Republica Populară Ungară, Republica Democrată Germană, Republica Populară Polonă; de asemenea cu Facultatea de construcții industriale din orașul Moscova.

În cadrul acestor relații au avut loc schimburi de păreri și de documentație pentru problemele de arhitectură industrială în învățămînt; de asemenea au fost organizate vizite reciproce în scopul predării de lecții ce au menirea de a împărtăși din experiența acumulată în proiectarea arhitecturii industriale în învățămîntul superior.

Luînd în considerare numărul sporit de studenți care studiază în Institutul de arhitectură « Ion Mincu » și în special faptul că în ultimii ani au intrat cîte 200 de studenți în anul I, iar numărul acestora va crește în continuare, ar fi utilă, după părerea noastră, reorganizarea pe baze noi a procesului de învățămînt, în vederea unei oarecare specializări și profilări a studiului care va

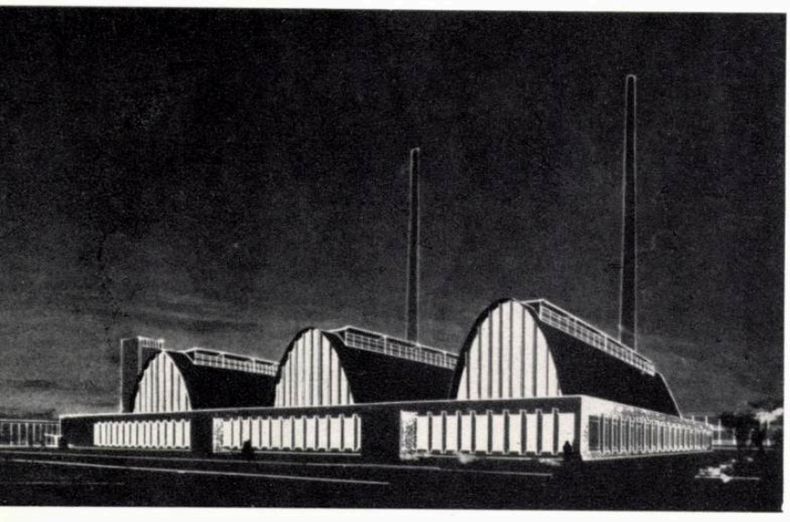

1

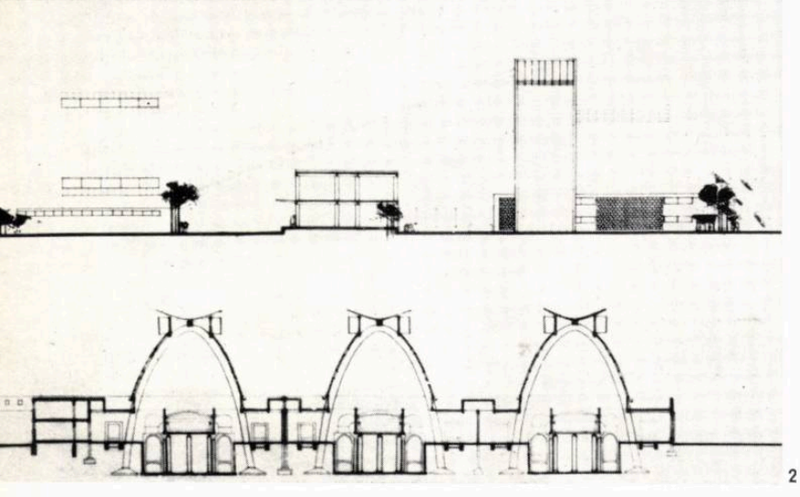

2

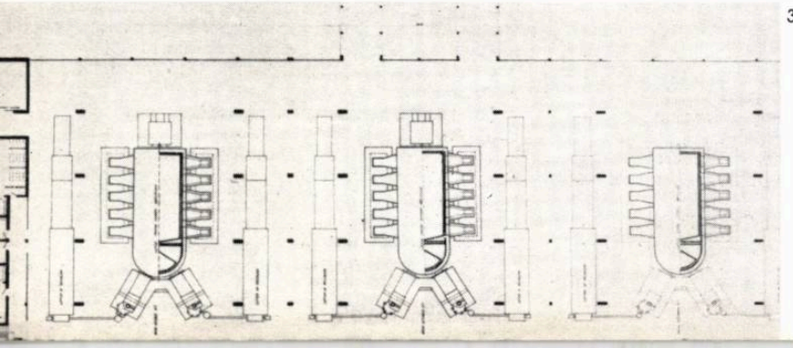

3

1 — *Fabrică de sticlă de ambalaj — Perspectivă*
Proiect de diplomă al studentului Coardă Vasile
Atelier, prof. arh. L. Adler

2 — *Secțiune longitudinală*

3 — *Planul corpului de fabricație*

duce la creşterea nivelului calificării profesionale a studenţilor, la o mai eficientă muncă în institutele de proiectare a absolvenţilor şi la posibilitatea cuprinderii numărului mare de studenţi de către personalul didactic.

În această direcţie avem experienţa Institutului de arhitectură din Moscova în cadrul căruia funcţionează trei facultăţi: facultatea de clădiri sociale şi de locuit, facultatea de urbanism, facultatea de clădiri industriale.

Personal am avut posibilitatea de a cunoaşte înalta organizare, modul de desfăşurare cît şi problemele specifice procesului de învăţămînt al facultăţii de clădiri industriale în timpul celor 6 ani de studiu în Institutul de arhitectură din Moscova.

Astfel, specializarea studenţilor începe în anul III cu proiecte ce permit diverse posibilităţi de rezolvare ale aceleiaşi teme — de regulă, fabrici de pîine şi garaje.

Proiectele sînt eşalonate de-a lungul anului de studiu, cîte un proiect pe semestru fără a fi suprapuse cu alte proiecte de arhitectură şi sînt împărţite în două faze: a) faza de proiectare a ansamblului respectiv, cu rezolvarea planului general şi a clădirilor principale de fabricaţie, şi b) faza de detaliere a sistemului constructiv, de studiu al plasticii unei travee de faţadă şi studiu de culoare.

În cadrul colectivelor de conducere ale grupelor de proiectare îşi duc activitatea profesori, arhitecţi, ingineri constructori, cu funcţia de bază în Institutul de arhitectură, cît şi ingineri tehnologi, colaboratori ai Institutului. Colaborarea armonioasă între aceştia în cursul unei îndelungate perioade, în Facultatea de clădiri industriale, a dus la stabilirea unui proces de proiectare bine închegat, bazat pe realitatea practică şi îndreptat spre studierea noilor cercetări teoretice în domeniul arhitecturii industriale.

Tot în cursul anului III începe şi specializarea teoretică a studenţilor în domeniul arhitecturii industriale, în cadrul căreia se predau de către specialişti de la diverse catedre cursurile: sistematizarea zonelor industriale, iluminatul natural, încălzirea şi ventilaţia şi cursul de transporturi fluviale, funiculare, drumuri şi căi ferate.

În anul IV (al doilea an de proiectare) se dau teme care implică rezolvarea unor hale de producţie cu suprafeţe mari şi procese tehnologice complicate care ridică pe primul plan probleme de modulare, unificare şi de folosire a elementelor tipizate.

Probleme mai ample de compoziţie sînt puse spre rezolvare studenţilor din anul V la proiectarea de ansambluri cu obiecte numeroase din domeniul chimic şi energetic, de regulă combinate de îngrăşăminte chimice şi centrale termoelectrice. Astfel, în atenţia studenţilor stau probleme ca: rezolvarea planului general, rezolvarea compactă a clădirilor şi gruparea lor în clădiri monobloc, cu respectarea în acelaşi timp a normelor sanitare pentru clădirile cu mari nocivităţi şi crearea unei compoziţii ordonate care să scoată în evidenţă caracterul specific al industriei respective.

Clădirile universale blindate ce se proiectează tot în anul V dau studenţilor posibilitatea de a studia şi elabora soluţii structural-constructive avansate, eficiente, în care elementele de rezistenţă sînt repartizate în zone care urmăresc concentrarea liniilor de forţă, iar greutatea elementelor constructive este redusă la maximum prin eliminarea materialului de prisos, construcţii în care canalele de ventilaţie, comunicaţiile şi instalaţiile electrice şi sanitare cît şi armătura corpurilor de iluminat sînt incluse organic în elementele de construcţie.

După terminarea anului V, studenţii sînt repartizaţi în institutele de proiectare unde lucrează timp de 8 luni, angajaţi ca proiectanţi, fapt ce influenţează pozitiv asupra muncii studenţilor în cursul anului VI.

Proiectul de diplomă este etapa de proiectare industrială care încheie activitatea studenţilor în institut şi în cadrul căreia, într-o tratare amplă şi bine documentată, se rezolvă probleme dintre cele mai actuale ale practicii arhitecturale. Astfel, unele dintre cele mai des tratate sînt problemele de amplasare a industriilor şi de sistematizare a zonelor industriale, rezolvarea de clădiri monobloc care adăpostesc mai multe tipuri de industrii.

În ultimul an, în Facultatea de clădiri industriale s-a intensificat proiectarea ştiinţifico-experimentală nu numai în problemele abordate şi în felul lor de tratare, ci şi în metodele şi mijloacele de proiectare. De exemplu, un grup de studenţi au experimentat, în cadrul proiectelor de diplomă proiectarea numai pe bază de machete. Studiile de sistematizare a zonei, de rezolvare a planului de situaţie şi planului general au fost făcute chiar pe macheta reliefului şi apoi fotografiate, în felul acesta putîndu-se întocmi variante concludente şi judicios studiate. În etapa următoare au fost studiate machete care au înlocuit planurile, secţiunile, faţadele cît şi detaliile constructive şi de arhitectură. Unele machete au fost experimentate în laboratorul de fizică, unde în mod practic au fost verificate condiţiile de iluminare naturală.

Bogata experienţă a Institutului de arhitectură din Moscova poate servi la îmbunătăţirea pe viitor a procesului de învăţămînt şi de proiectare în cadrul disciplinei de arhitectură industrială, în Institutul de arhitectură « Ion Mincu ».

Este de datoria colectivului catedrei de a lega mai strîns activitatea sa teoretică de problemele practice ale producţiei, de a stabili legături mai directe cu institutele de proiectare industrială, în dorinţa îmbunătăţirii activităţii sale didactice, spre a mări an de an numărul absolvenţilor specialişti în proiectarea industrială şi de a ridica necontenit nivelul calificării lor profesionale.

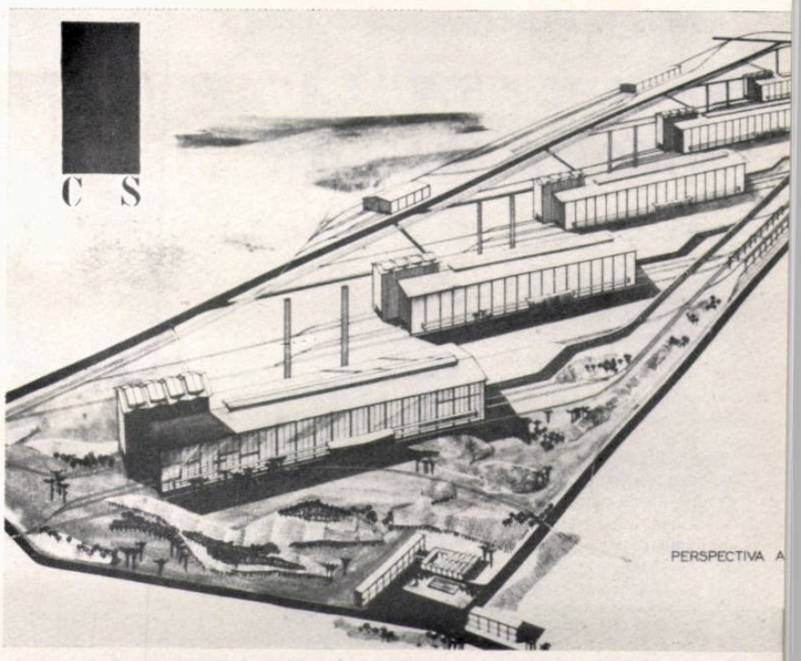

1

1 — *Ansamblu de oţelării — Perspectivă*
Proiect de diplomă al studentului Dumitraşcu Tudor
Atelier, prof L. Adler
2 — *Hala melanjorului — Secţiune*
3 — *Plan de situaţie*

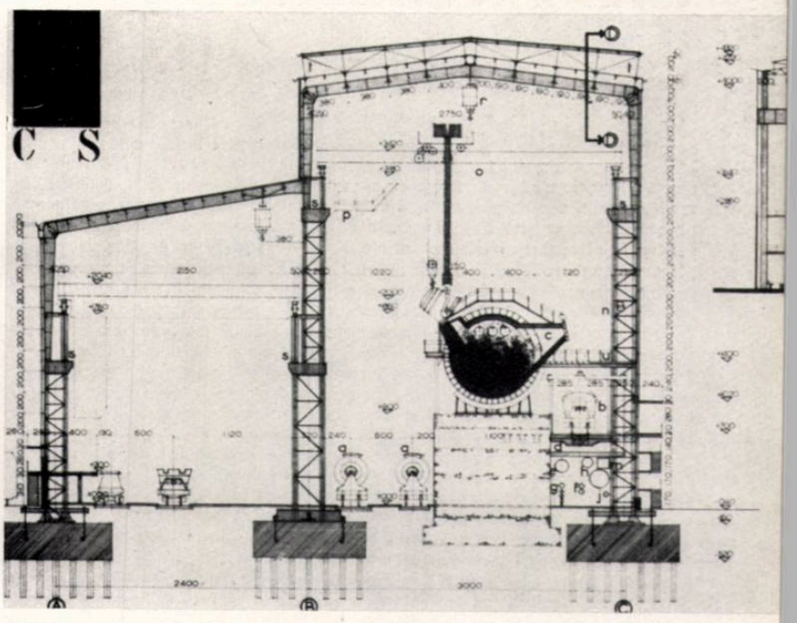

2

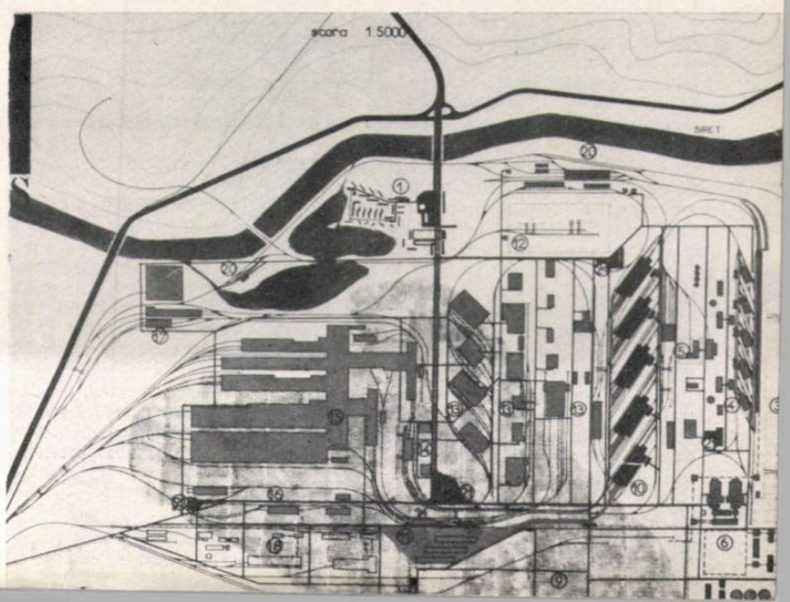

3

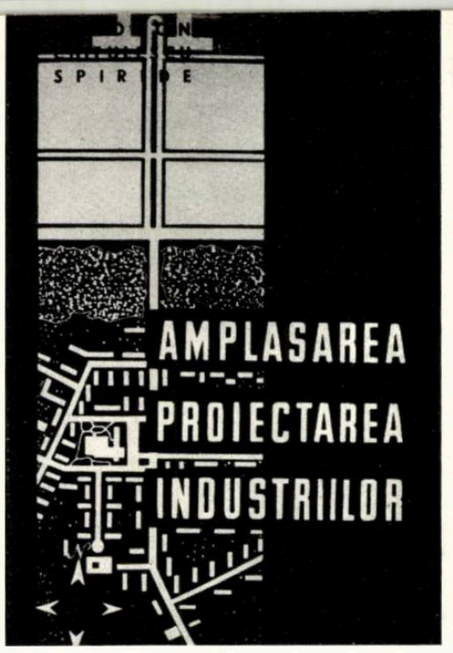

Arh. T. Evolceanu

AMPLASAREA ŞI PROIECTAREA INDUSTRIILOR

de L. Adler, C. Spiride, T.r. Chiţulescu şi Z. Solomon

Necesitatea rezolvării problemelor realizării construcţiilor industriale şi, legate de acestea, a problemelor aferente de urbanism şi sistematizare a oraşelor va fi în anii ce urmează din ce în ce mai stringentă.

Se vor construi 180 de noi întreprinderi industriale cu caracter republican şi peste 400 unităţi existente se vor dezvolta şi reutila. Investiţiile destinate împlinirii acestui scop ating aproape 60% din totalul investiţiilor economice şi social-culturale. Pe lîngă acestea se vor dezvolta sumedenie de industrii locale de toate felurile.

În documentele Congresului al III-lea al P.M.R. se arată că principalele deficienţe în proiectarea industriilor au fost în domeniul amplasamentelor, numeroase lucrări fiind făcute fără un studiu aprofundat al terenului din care să reiasă justificarea economică a acestora, ceea ce a dus la risipirea unor importante fonduri materiale şi băneşti.

Din experienţa ultimilor ani a reieşit că în domeniul proiectării industriilor au apărut şi alte lipsuri. Între acestea, cele mai importante privesc aşezarea industriilor faţă de oraşe, sistematizarea zonelor industriale şi concepţia planului general.

Pentru a se ajunge la înlăturarea acestor lipsuri şi a veni în ajutorul proiectanţilor în munca lor, colectivul condus de tov. prof. arh. L. Adler (arh. Z. Solomon, dr. econ. C. Spiride şi arh. Tr. Chiţulescu) şi-a asumat sarcina elaborării lucrării «*Amplasarea şi proiectarea industriilor* ».

Autorii au ales pentru a fi tratate tocmai problemele cu cea mai mare frecvenţă şi de cea mai mare urgenţă. Sub acest aspect, lucrarea este împărţită în patru părţi:

— Sistematizarea teritorială.
— Relaţiile dintre industrie şi aşezările omeneşti.
— Sistematizarea zonelor industriale.
— Planul general.

Remarcăm că prima parte, *sistematizarea teritorială* este un subiect care nu a mai fost tratat la gradul acesta de aprofundare la noi în ţară.

În prima parte, după o scurtă introducere în problema obiectului şi importanţei sistematizărilor teritoriale, se arată evoluţia istorică a concepţiilor asupra acestui domeniu descriindu-se pe scurt felul caracteristic în care aceste probleme sînt tratate în ţările occidentale. Urmează o descriere mai amplă a concepţiei sistematizării teritoriale în ţările socialiste, precum şi asupra principiilor metodologice stabilite de C.A.E.R. cu privire la elaborarea în comun a planurilor de sistematizare a regiunilor de graniţă. Capitolul cel mai important al acestei părţi a cărţii este cel privind *sistematizarea teritorială în ţara noastră*. În loc să păşească, cum poate ne-am fi aşteptat, la o descriere a dezvoltării acestei proiectări, autorul acestei părţi a lucrării ne înfăţişează alt aspect mult mai interesant şi mai important pentru proiectanţi: metodologia sistematizărilor teritoriale în R.P.R. Figuri foarte clare însoţesc acest material care va ajuta desigur pe cei — al căror număr este în continuă creştere — ce se ocupă cu soluţionarea acestui fel de probleme.

Capitolul se încheie cu o scurtă înfăţişare a principiilor de proiectare a categoriei speciale a sistematizărilor de regiuni turistice şi cu concluziile generale privind legătura între sistematizarea teritorială şi repartizarea industriilor. Aceste concluzii formează oarecum introducerea în capitolul următor care priveşte latura, într-o măsură oarecare de detaliu, a problemei: studiile pentru amplasarea industriei în teritoriu în cadrul sistematizării teritoriale. Şi această parte a capitolului se bazează pe figuri foarte explicite care vor ajuta în mod deosebit pe proiectanţi în precizarea amplasamentelor celor mai avantajoase, din toate punctele de vedere.

Această parte a cărţii se încheie cu o descriere succintă a repartiţiei teritoriale a industriei în ţara noastră, conţinînd o comparaţie sugestivă între situaţia din 1938 şi cea din 1958, în care se văd schimbările radicale apărute în regiuni altă dată complet înapoiate din punct de vedere industrial.

În cea de a doua parte a cărţii, prin mărirea scării, se ajunge la o înfăţişare mai detaliată a relaţiilor industrie-oraş. Se arată că în sistemul socialist industria este unul din factorii de viaţă cei mai importanţi pentru oraş. Industria — care reprezintă baza economică a oraşului — contribuie din plin şi la echiparea lui edilitară, la încălzirea, la înzestrarea lui cu o serie de dotări culturale importante. În fine, industria contribuie masiv la formarea siluetei arhitecturale a oraşelor.

În al doilea capitol al acestei părţi: *aspecte privind relaţiile dintre industrii şi aşezările omeneşti* sînt analizate, pe bază de exemple concrete, unele aspecte noi ale amplasării industriilor faţă de oraş, insistîndu-se asupra necesităţii prevederii de spaţiu de dezvoltare atît pentru oraş cît şi pentru industrie şi asupra caracterului evolutiv al principiilor de categorisire a industriilor.

În punctul următor se intră în miezul problemei tratîndu-se *amplasarea industriilor faţă de oraş*, începînd cu cele ce se amplasează afară din oraşe. Partea cea mai interesantă şi de altfel cea mai dezvoltată este cea care priveşte problemele nocivităţilor şi zonelor de protecţie. Urmează industriile de la marginea oraşelor şi problemele speciale de protecţie sanitară, transport şi estetice, generate de acest fel de aşezare.

Capitolul următor: *industrii ce se pot amplasa în cadrul oraşului*, conţine tratarea problemei, foarte controversată pînă în timpul din urmă, a posibilităţii ca unele industrii să se amplaseze chiar în zona limită a oraşului. Subiectul dă autorului ocazia să examineze această problemă sub toate aspectele şi mai ales sub acel al combaterii zgomotelor.

Partea aceasta a cărţii se încheie cu un capitol care va interesa foarte mult pe proiectanţii schiţelor şi planurilor de sistematizare: rezolvarea problemei *zonelor şi întreprinderilor industriale* în cadrul proiectelor de sistematizare de localităţi. Acest capitol, deşi scurt, conţine toate elementele necesare, începînd cu documentarea, pentru a ajuta la soluţionarea satisfăcătoare a problemelor. Figurile din text, clare şi sugestive, contribuie mult la înţelegerea textului.

Una din lipsurile cele mai curente, înainte cu cîţiva ani şi chiar mai de curînd, a planurilor de sistematizare, era lipsa de detaliere a zonei industriale, neindicarea căilor de transport interioare, neprecizarea parcelelor. Aceste lipsuri duceau la nedumeriri şi amplasări de detaliu, întîmplătoare.

Partea a treia a lucrării: *sistematizarea zonelor industriale* va contribui foarte mult la înlăturarea lor.

După ce se arată care este obiectul şi de ce este nevoie de planuri de sistematizare ale zonei industriale, precum şi avantajele lor constînd în economia de teren, în posibilităţile de cooperare (reţele şi cuve comune de deservire, reţele de cale ferată şi rutiere, exploatate în comun, precum şi cooperarea tehnologică) se trece la descrierea metodologiei de proiectare, arătîndu-se pe bază de desene principiile generale şi de detaliu ce urmează a se avea în vedere la proiectarea de sistematizare de detaliu a zonelor industriale. Această descriere se încheie cu arătarea conţinutului şi scării planşelor respective, intrîndu-se astfel în domeniul practicii de proiectare.

Urmează un capitol care, într-o viitoare ediţie, ar trebui să-şi găsească locul în prima parte a cărţii. Este vorba de *determinarea (amplasarea) zonelor industriale în cadrul sistematizării teritoriale*. Se explică din nou şi mai detaliat factorii tehnico-economici: sursele de materie primă, combustibilul, centrele de consum, sursele de apă, transportul şi considerentele speciale care conlucrează la alegerea amplasamentului. Mai departe, se arată care sînt factorii social-politici ce trebuie luaţi în considerare la această acţiune. Se poate uşor vedea că materia respectivă este mult mai indicată în partea cărţii care se ocupă, în principal, cu amplasarea geografică a industriilor, iar în partea aceasta, a treia, să fie numai reamintită.

Penultimul capitol din partea a treia descrie modul cum se păstrează principiul de bază în sistematizarea zonelor industriale — *cooperarea*. Este poate prima dată cînd acest subiect, foarte important în lupta pentru realizarea economiilor, este tratat în detaliu, fiind examinate toate elementele care trebuie luate în considerare. Astfel, se arată care sînt necesităţile de teren şi cum variază densităţile de muncitori pe suprafaţă, în funcţie de specificul industriei, felul cum trebuie concepute şi proiectate căile rutiere şi cele ferate pentru a deservi cel mai bine industriile respective, evitînd în acelaşi timp, crearea de reţele separate şi realizînd economii substanţiale de cale şi material rulant. După trecerea în revistă şi a celorlalte domenii uzuale de cooperare — transportul pe apă, reţelele edilitare, cooperările tehnologice şi organizarea execuţiei — capitolul se încheie cu un domeniu mai nou în practica de proiectare din ţara noastră: *cooperarea completă şi complexă între zona industrială şi zonele de locuinţe*.

Ultimul capitol al acestei părţi a lucrării priveşte unul din elementele noi în concepţia proiectării de sistematizare: mobilitatea planului. Este o scurtă dar foarte cuprinzătoare privire în viitor, care desigur va contribui substanţial la îmbunătăţirea calităţii proiectelor de sistematizare.

Ultima parte a cărţii cuprinde o descriere a felului cum se întocmeşte *planul general al unei industrii*. Prin aceasta problema tratată trece de la cadrul general şi extins al planurilor de sistematizare teritorială, de oraşe şi de zone industriale, la cadrul, mai restrîns, al proiectelor de investiţie.

Problema *planului general* a mai fost tratată foarte amplu într-o lucrare apărută în 1956 *). În volumul de faţă, autorii, care în parte sînt aceiaşi, nu se mulţumesc cu o simplă revizuire şi îmbunătăţire a capitolului respectiv, ci, în pas cu timpurile noastre, tratează problema din punctele de vedere cu totul noi ce au apărut în acest interval. Astfel, în primele capitole sînt tratate probleme ca: sistem monobloc şi sistem pavilionar, mecanizarea şi automatizarea, precum şi amplasarea utilajelor în aer liber, iar în ultimele se tratează din punct de vedere original probleme de plastică, de plantare şi de organizare a reliefului.

O menţiune specială merită materialul ilustrativ al cărţii, constînd numai în desene. Schemele şi planurile în două culori contribuie foarte mult la înţelegerea textului, iar prezentarea vederilor sub formă de desene credem că este preferabilă fotografiilor care cer condiţii speciale de prezentare (hîrtie, clişee etc.) ceea ce duce la scumpirea cărţii, rezultatul din punct de vedere estetic rămînînd de multe ori îndoielnic.

*) «Proiectarea ansamblurilor şi clădirilor industriale», de L. Adler, Z. Solomon şi C. Enache.

CONSTRUCȚII INDUSTRIALE

I. PROBLEME GENERALE

BAJNAY L. ş.a.: Planuri tip pentru construcţii industriale, « Magyar épitöipar » (R.P.U.), 1961, nr. 8, p. 352—359, 11 fig.

BÖTTCHER E.: Progresul tehnico-ştiinţific în construcţiile industriale « Deutsche Architektur » (R.D.G.), 1961, nr. 5, p. 249—252, 3 tab.

DZIEGIELEWSKI T. ş.a.: Proiectarea construcţiilor industriale, « Architektura », 1960, nr. 10, p. 385—398. Tradus în Caiet selectiv IDT — CDCAS « Arhitectură, urbanism şi gospodărie orăşenească », 1961, nr. 8, p. 374—387, fig., tab.

GIRSA J.: Metoda tipizării construcţiilor industriale, « Arhitektura CSSR » (R.S.C.), 1961, nr. 1, p. 42—47, fig.

GIRSA J.: Gruparea unităţilor industriale într-o singură clădire, « Architektura CSSR », (R.S.C.), 1961, nr. 1, p. 73—76, fig., tab.

GIRSA J.: Construcţii industriale în R. Cehoslovacă, « L'architecture d'aujourd'hui (Franţa), 1961, nr. 95, (apr.-mai), p. 54—55, 8 fig., 1 tab.

HORHOT O. I.: Construcţii industriale, Visnik Akademii budivnittva i arhitekturî (U.R.S.S.), 1961, nr. 2, p. 16—26, 12 fig.

HUGON A. şi TRAVERSE R.: Les constructions industrielles — le complexe usinier (Construcţii industriale), Ed. Eyrolles — Paris, 1962, 291 p. (C. 2111/1).

*** : Instrucţiuni cu privire la proiectarea întreprinderilor şi construcţiilor din industria uşoară, « Biulleten stroitelnoi tehniki » (U.R.S.S.), 1961, nr. 4, p. 8—10.

JANETSCHEK G.: Construcţii industriale tipizate, « Bauplanung, Bautechnik » (R.D.G.), 1961, nr. 4, p. 194—197.

KOSTOV K. D.: Parametri unificaţi şi celule-tip pentru construcţii industriale şi depozite, « Stroitelstvo », (R.P.B.), 1961, nr. 2, p. 9—14, 15 fig., 6 tab.

KABAKOV S. M.: Noi proiecte pentru halele industriei textile, « Promîşlenoe stroitelstvo » (U.R.S.S.), 1961, nr. 10, p. 24—26, 5 fig.

MUNCE J. F.: Industrial architecture. An analysis of international building practice (Arhitectură industrială. O analiză asupra experienţei internaţionale), « F. W. Dodge corporation », New York, 1960, 232 p., fig. (CDCAS D-3417).

ROMANOV D.: Noul tip de clădiri industriale, « Arhitektura SSSR » (U.R.S.S.), 1961, nr. 10, p. 44—46, fig.

SCHÖNROCK I.: Despre clădirile industriale monobloc fără ferestre, « Deutsche Architektur », 1961, nr. 1, p. 47. Tradus în Caiet selectiv IDT-CDCAS « Arhitectură, urbanism şi gospodărie orăşenească », 1961, nr. 8, p. 388—389.

SILBERKÜHL W.: Posibilitatea de adaptare a întreprinderilor industriale la condiţii variabile de producţie « Zentralblatt für Industriebau » (R.F.G.), 1961, nr. 1, p. 5—9, fig.

SUHOV H. ş.a.: Noi metode de construcţie a fabricilor, « Stroitelstvo i arhitektura Moskvî » (U.R.S.S.), 1961, nr. 8, p. 24—26, 9 fig.

ZENTAI Z.: Tipizarea construcţiilor industriale, « Magyar épitöipar » (R.P.U.), 1961, nr. 5, p. 213—220, 11 fig., 1 tab.

II. SISTEMATIZAREA ZONELOR INDUSTRIALE

HILLWIG S. ş.a.: Industriebaukombinate. Aufgaben, Struktur und Arbeitsweise (Combinate industriale. Sarcinile, structura şi modul de lucru), Deutsche Bauakademie (VEB Reprocolor), Berlin, 1960, 265 p., tab., (CDCAS IV — 735).

MUNCE J. F.: Industrial architecture. An analysis of international building practice (Arhitectură industrială. O analiză asupra experienţei internaţionale), F.W. Dodge corporation, New York, 1960, 232 p., fig. (CDCAS D-3417).

NIKOLAEV I.: Oraşul şi fabrica « Arhitektura SSSR » (U.R.S.S.), 1960, nr. 3, p. 34—37, 11 fig.

* * *: Proiectarea fabricilor în viitor, « The builder », (Anglia), 1960, nr. 6101, apr., p. 796—797, 3 fig.

* * *: Probleme în legătură cu sistematizările şi construcţiile industriale. Discuţii în cadrul Seminarului internaţional de arhitectură industrială, Polonia, 1960 oct., « Architektura », (R.P.P.), 1961, nr. 3, p. 85—132, fig.

SCHULTZ K. H.: Dezvoltarea de perspectivă a construcţiilor industriale, « Deutsche Architektur » (R.D.G.), 1960, nr. 11, p. 607—613.

SCHUPP F.: Construcţiile industriale şi urbanismul, « Zentralblatt für Industriebau », (R.F.G.), 1961, nr. 2, p. 71—76, 12 fig.

THEIM E.: Störfaktoren der Industriebetriebe und ihre schädlichen Auswirkungen (Nocivităţi ale întreprinderilor industriale. Probleme de amplasare a întreprinderilor industriale faţă de zone de locuinţe), Deutsche Bauakademie, Berlin, 1960, 26 p., tab., (CDCAS D-3578).

III. CONSTRUCŢII PENTRU INDUSTRIA MIJLOACELOR DE PRODUCŢIE

* * *: Ateliere pentru mecanica fină, « Zentralblatt für Industriebau » (R.F.G.), 1961, nr. 7, p. 372—384, fig.

* * *: Bauwerkskatalog-Teil C. Bauwerke des Industrie — Verkehrs — und Tiefbaus (Nomenclator de construcţii de clădiri. Construcţii pentru industrie, circulaţie şi lucrări subterane), « VEB Verlag für Bauwesen », Berlin, 1960, pag. numeroase, fig., (CDCAS D-3573).

BELINKI A. A.: Elaborarea proiectelor tip pentru întreprinderile industriei de prelucrare a lemnului, « Derevoobrabtîvaiuşceaia promîşlenosti », (U.R.S.S.), 1961, nr. 1, p. 16. Tradus în Caiet selectiv IDT « Industria şi prelucrarea lemnului », 1961, nr. 6, p. 296—297.

* * *: Clădiri pentru întreprinderi chimice, « Industrial architecture » (Anglia), 1961, nr. 2, p. 125—128, fig.

EMÖDY A.: Centrală termică electrică « Magyar épitöipar », (R.P.U.), 1960, nr. 12, p. 552—555, 6 fig.

GÖPFERT M.: Proiecte pentru uzine electrice, « Architektura CSSR », (R.S.C.), 1961, nr. 3, p. 169—172, 10 fig.

ILLENKO E.: O fabrică de produse chimice (mase plastice) proiectată pe baze noi, « Stroitelnaia gazeta » (U.R.S.S.) 1961, nr. 132, (3 XI), p. 4.

KNISEV A.: Arhitectura uzinelor chimice, « Arhitektura SSSR », (U.R.S.S.), 1960, nr. 7, p. 52—54, 4 fig.

LETAVIN G.: Termocentrale electrice cu instalaţii în aer liber, « Arhitektura SSSR » (U.R.S.S.), 1961, nr. 9, p. 15—17, 4 fig.

PÖSCHKE: Centrala termică, « Mitte », din combinatul « Schwarze Pumpe ». Folosirea prefabricării la construcţia centralelor energetice mari. «Deutsche Architektur » (R.D.G.), 1960, nr. 11, p. 589—594, fig.

REIMBERT A.: Silozurile agricole şi industriale, « Construction » (Franţa), 1961, nr. 5, p. 285—293, 38 fig.

* * * : Uzină modernă de aluminiu la Noguères, « Usines d'aujourd'hui » (Franţa), 1961, nr. 63 (febr.), p. 67—79, fig.

IV. CONSTRUCŢII INDUSTRIALE PENTRU BUNURI DE CONSUM

***: Clădiri pentru prelucrarea fibrelor de mase plastice « Deutsche Architektur », (R.D.G.), 1960, nr. 6, p. 330—332, 4 fig.

***: Clădire modernă de filatură cu climatizare integrală, « Usines d'aujourd'hui », (Franţa), 1961, nr. 64, (apr.), p. 86—99, fig.

ELLSÄSSER K., OSSENBERG H.: Bauten der Lebensmittel Industrie (Construcţii pentru industria alimentară), Julius Hoffman Verlag, Stuttgart, 1954, 184 p., fig., (CDCAS D — 2775, D — 3442).

GATILIN N. F.: Proektirovanie hlebozavodov (Proiectarea fabricilor de pîine), « Pisceipromizdat », Moscova, 1960, 425 p., 319 fig., tab., (CDCAS C — 1561).

JIVOV A., PROKOPOVICI T. ş. a.: Proiectarea şi construirea fabricilor de zahăr, « Stroitelstvo i arhitektura » (R.S.S. Ucraineană), 1960, nr. 11, p. 19—21, fig.

LIEHR P.: Anlagen und Einrichtungen der Leichtindustrie (Construirea şi amenajarea industriei uşoare) VEB Fachbuchverlag, Leipzig, 1960, 295 p., 259 fig., 61 tab., (CDCAS B — 3545).

***: Proiectarea şi construirea fabricilor de zahăr în U.R.S.S., « Vystavba a architektura » (R.S.C.S.), nr. 8 (apr.), p. 27—28, fig.

SIEGEL H. LAHNERT H.: Despre problemele de planificare a fabricilor de tricotaje, « Wissenschaftliche Zeitschrift der Hochschule für Architektur und Bauwesen Weimar », (R.D.G.), 1961, nr. 1, p. 17—27, 10 fig., tab.

VASILIU V.: Tipizarea fabricilor de gheaţă în R.P.R., « Industria alimentară » (R.P.R.), VIII, 1960, nr. 9, (sept.), p. 257—263, 6 fig., 1 tab.

***: Ukazania po stroitelnomu proektirovaniu predpriatii zdanii i soorujenii piscevoi promîşlenosti S.N. 124—60 (Instrucţiuni cu privire la proiectarea şi construirea întreprinderilor şi construcţiilor din industria alimentară), Gosstroiizdat, Moscova, 1960, 38 p. (CDCAS A-2760).

V. STRUCTURI PENTRU CONSTRUCŢII INDUSTRIALE

***: Acoperişuri suspendate, Ekspress-informaţia (U.R.S.S.) 1960, nr. 14, p. 15—26, 16 fig.

BELENA E.: Studiul comportării spaţiale a structurilor uzinelor metalurgice şi metodele respective de calcul, « Stavebnicky casopis » (R.S.C.), 1961, nr. 7, p. 377—402, 15 fig.

BONDAREV N. ş.a.: Hale industriale complet prefabricate (numai montaj), « Stroitelnaia gazeta », (U.R.S.S.), 1961, nr. 122 (11 oct.), p. 4, 3 fig.

BRIL M. G., SULKIN I. B.: Acoperişuri de deschideri mari din aliaje uşoare, « Promîşlenoe stroitelstvo », 1960, nr. 12, p. 40—46. Extrase din reviste sovietice-IDT în « Industria construcţiilor », 1961, nr. 2, p. 96—104, 9 fig., 2 tab.

BROUGH J. C.: Acoperiş precomprimat de mare deschidere din plăci cutate, « Journal of the structural division » (S.U.A.), vol. 86, 1960, nr. ST 10, p. 87—108, 17 fig., tab.

BEDAN J.: Proiectul unui nou sistem de hală prefabricată de beton armat, « Pozemni stavby » (R.S.C.), 1959, nr. 6, p. 324—328. Tradus în Caiet selectiv IDT-CDCAS « Construcţii şi mecanizarea în construcţii », 1960, nr. 2, p. 43—49, 4 fig., 2 tab.

BUKVA D., POSTULKA J.: Acoperiş suspendat pentru hale, cu suprafaţa de bază circulară, « Pozemni stavby » (R.S.C.), 1959, nr. 10, p. 533—536. Tradus în Caiet selectiv IDT—CDCAS « Construcţii şi mecanizare în construcţii », 1960, nr. 11, p. 8—12, 2 fig.

CASADO F., GORI H. L.: Elemente mari de beton prefabricat pentru construcţii industriale, « Revue des matériaux » (Franţa), 1961, nr. 545 (febr.), p. 135—138, 9 fig.

GHENISTA L. N.: Clădiri industriale fără etaj, fără luminatoare, pentru industria textilă, « Promîşlenoe stroitelstvo » (U.R.S.S.), 1959, nr. 9 (sept), p. 11—17. Tradus IDT în « Industria construcţiilor » 1959, nr. 9, p. 6—11, 6 fig., 1 tab.

GHITNIK S. M. ş.a.: Secţiuni universale tip pentru diverse hale industriale, « Promîşlenoe stroitelstvo », (U.R.S.S.), 1961, nr. 9, 40—47, 9 fig., 1 tab.

***: Hală de sheduri executate din elemente prefabricate mari de beton armat, « Betonbau des Inlandes » (R.F.G.), 1951, nr. 51/52, p. 3—4, 3 fig.

***: Hale industriale universale (elastice) cu utilizări multiple (sinteză documentară), CDCAS, Bucureşti, 1960, 19 p., 31 fig.

KISS F. ş.a.: Ipari épülettervezès gèpgyarak (Construcţii industriale — fabrici — pentru industria maşinilor) Müszaki könyvkiado, Budapesta, 1956, 295 p., fig. tab., planşe (CDCAS D-2350/b).

KONCZ T.: Despre construcţia clădirilor industriale etajate din elemente prefabricate, « Die Bautechnik » (R.F.G.), 37, 1960, nr. 1 (ian.), p. 29—36, 16 fig.

LUDKOVSKI I.: Construirea acoperişurilor suspendate în U.R.S.S. şi în străinătate, « Arhitektura SSSR », (U.R.S.S.), 1960, nr. 1, p. 41—48, 17 fig.

MASENKO I. D. ş.a.: Evaluarea tehnico-economică a diverselor structuri de acoperiş din beton precomprimat, pentru construcţii industriale cu un singur nivel « Promîşlenoe stroitelstvo » (U.R.S.S.), 1960, nr. 12, p. 17—23, 2 fig., 3 tab.

MIRCEV S.: Elemente prefabricate de beton armat pentru depozite şi construcţii industriale, « Stroitelstvo » (R.P.B.), VII, 1960, nr. 4, p. 23—28, 23 fig.

ROGOZINSKI A.: Structuri prefabricate din beton armat pentru acoperirea construcţiilor industriale, « Arhitektura SSSR » (U.R.S.S.), 1961, nr. 3, p. 39—41, fig.

***: Schelet universal prefabricat pentru hale industriale, « Architektura C.S.R. (R.S.C.), XVIII, 1959, nr. 8, 2 planşe, 6 fig.

SPR J., VANURA T.: Experienţa construirii unei hale industriale din prefabricate de beton armat, « Inženýrské stavbý » (R.S.C.), 1960, nr. 4, p. 135—138, 10 fig., 1 tab.

ŞALAMOV N. P., KOJEVNIKOVA T. N.: Noi soluţii de proiectare la construcţiile industriale cu mai multe etaje, ,« Promîşlenoe stroitelstvo » (U.R.S.S.), 1960, nr. 5, p. 25—29, 7 fig., 4 tab.

***: Schelet universal prefabricat pentru hale industriale, « Architektura C.S.R. » (R.S.C.), XVIII, 1959, nr. 8, 2 planşe, 6 fig.

***: Unificarea clădirilor industriale de beton armat cu parter, avînd planşee cu grinzi, « Biulleten stroitelnoi tehniki », (U.R.S.S.), 1960, nr. 3, p. 32—34, 2 tab.

VAESSEN F.: Hale din elemente prefabricate grele, « Bau und Bauindustrie », (R.F.G.), 13, 1960, nr. 6 (mart.), p. 174—178, 18 fig.

ZELINSKI Z.: Ferme cu deschideri mari din beton armat precomprimat folosite la acoperişurile clădirilor industriale din R. P. Polonă, « Beton i jelezobeton » (U.R.S.S.) 1961, nr. 9, p. 426—430, 10 fig., 3 tab.

Arh. Z. Solomon

ZONE INDUSTRIALE ÎN REPUBLICA POPULARĂ POLONĂ

În domeniul relativ nou al proiectării construcției și ansamblurilor industriale, problemele privind sistematizarea zonelor industriale sînt dintre cele mai recente.

Confruntarea realizărilor din țara noastră cu cele din alte țări din lagărul socialist a constituit mobilul unei deplasări în Republica Populară Polonă, țară cu multe realizări în acest domeniu.

Capitala țării, Varșovia — oraș cu o populație de cca. 1 200 000 locuitori și o suprafață de cca. 400 km², așezată pe ambele maluri ale fluviului Vistula — este, ca și capitala țării noastre, un oraș intens industrial.

O serie de întreprinderi sînt amplasate dispersat în cadrul orașului, însă cele mai multe sînt grupate în cele 8 zone industriale, care s-au dezvoltat în special la marginea orașului, de-a lungul căilor de penetrație. Astfel sînt zonele industriale Sluzewiec la sud-vest, Jerany la nord, Hutta-Warszawa nord-vest, precum și unele mari centrale electrice cum este cea de la Siekierki la sud-est (fig. 1).

Fiecare din aceste zone are caracterul său bine definit.

Cea mai complexă și cea mai nouă zonă industrială a orașului este zona Sluzewiec (fig. 2).

Analizînd planul de sistematizare a acestei zone, ne-a izbit asemănarea aspectului ei general cu cel al raioanelor și microraioanelor urbane în general.

Într-adevăr, în general, noi ne imaginam — și așa s-au și proiectat în unele cazuri — zonele industriale, ca suprafețe de teren de anumite dimensiuni, traversate de la un capăt la altul de o șosea, în dreapta și stînga căreia se înșiră o serie de întreprinderi de diferite mărimi (fig. 3). Rețeaua de cale ferată se desfășura de obicei pe cele două laturi perimetrale ale zonei, avînd după caz o antestație tehnică. Pe această schemă se bazează de exemplu: soluția de sistematizare a zonei industriale de la București-Militari sau cea de la Iași. Varianta la acest mod de sistematizare schimbă amplasarea șoselei și căii ferate între ele, prevăzînd dimpotrivă două căi de acces rutiere de-a lungul hotarelor zonei, iar rețeaua ferată traversînd zona prin mijlocul ei permite racordarea tuturor întreprinderilor la rețea (fig. 4).

Fig. 1 — Harta orașului Varșovia cu zonele industriale

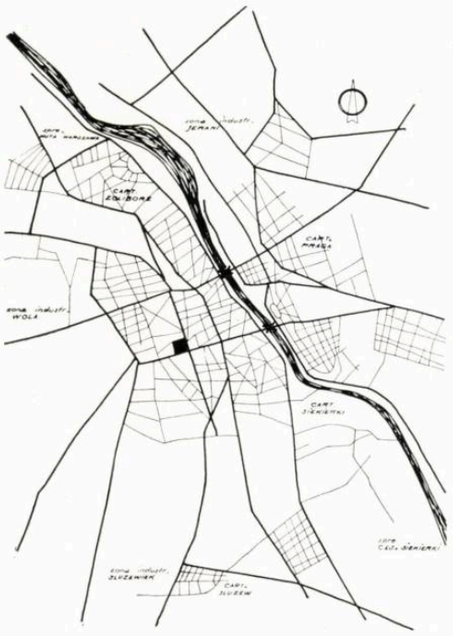

Spre deosebire de aceste scheme, zona industrială Sluzewiec prezintă o rețea complexă de drumuri principale și secundare cam în felul raioanelor de locuit, avînd legătură cu șoseaua principală, care constituie inelul exterior al orașului, și care formează în același timp latura de contact a zonei industriale cu orașul. Această amplă rețea de drumuri delimitează o serie de loturi de diferite dimensiuni și forme în care sînt amplasate nu mai puțin de 62 industrii.

Este de subliniat de asemenea amplasarea compactă a întreprinderilor în zonă. *Într-adevăr, suprafața ocupată de clădiri reprezintă 35% din suprafața totală a zonei, ceea ce constituie un procent foarte ridicat și arată folosirea intensivă a terenului.* În total acestea reprezintă peste 1 500 000 m³ construcții. Întreaga zonă se întinde pe o suprafață relativ mică, de 260 ha, avînd dimensiunile de cca. 2,5 km pe 1 km.

Cam în centrul terenului este amplasată centrala termică deservind întreaga zonă industrială și locuințele din vecinătate, iar spre extremitatea nordică se află linia de înaltă tensiune de 110 KV și stația trafo.

Din punct de vedere teoretic amplasarea întreprinderilor industriale în cadrul unei zone industriale s-ar putea grupa în raport cu natura lor, pe baza specializării, reunind, spre exemplu, o serie de industrii metalurgice sau unele industrii chimice, deci pe baza profilului omogen de producție al întregii zone industriale, sau pe baza unei strînse posibilități de cooperare. Amplasarea întreprinderilor prevede — dincolo de spațiul de protecție sanitară — terenul pentru centrul social-administrativ al zonei, apoi întreprinderile de deservire ale orașului, depozite, întreprinderi ale diferitelor industrii, baza de construcții, terenurile pentru deșeuri și halde.

În practică, amplasarea întreprinderilor din zona industrială Sluzewiec s-a făcut pe baza unor imperative concrete precum: cele cu consum mai mare de abur s-au amplasat în apropierea CET, cele cu consum mare de curent în apropierea stației trafo a zonei, cele cu transporturi ferate intense pe terenurile cu o ușoară deservire a rețelei ferate. În sfîrșit, distribuirea întreprinderilor pe loturile rezultate în cadrul rețelei rutiere a avut în vedere și necesitățile de teren respective ca și a extinderilor prevăzute în viitor. A rezultat desigur un amalgam în amplasarea întreprinderilor care ține mai puțin de succesiunea teoretică a amplasării industriilor și mai mult de ceea ce necesitățile vitale impun cu stringență. Se înțelege că o orientare justă va ține seamă de toate aceste elemente și indicații ale regulilor teoretice cu toate corectivele lor. De asemenea trebuie remarcat numărul mare de depozite de tot felul amplasate în zonă. Suprafața și varietatea mare de depozite, necesare orașului din apropiere sau regiunii, s-au făcut simțite și la noi adesea și au dus la concluzia că *o bună parte din terenurile zonelor industriale trebuie afectată depozitelor de tot felul.*

Întreprinderea de construcții se află tot în cadrul zonei și ea execută lucrările tuturor investițiilor din cadrul acesteia. Un poligon de prefabricate deservește toate lucrările cu elementele de construcție necesare. El este prevăzut pentru o durată de 15 ani, după care pe terenul respectiv urmează a se extinde stația tehnică.

Cu privire la rețeaua de cale ferată se observă situația puțin curioasă a unei dezvoltate stații de cale ferată în cuprinsul zonei — care însă nu deservește zona industrială, ci un sector al orașului, iar stația tehnică a zonei Sluzewiec se află amplasată la sud. Din această stație se ramifică liniile ferate care leagă o bună parte din întreprinderi la rețeaua ferată, pe care circulă cca. 400 vag. zilnic. În legătură cu aceasta sînt de făcut de asemenea două observații. Prima se referă la faptul că *terenul folosit pentru liniile ferate din zonă este destul de redus.* Liniile par că se strecoară prin fîșiile înguste de teren, lăsate în acest scop între loturi și se întind de-a lungul sau traversează arterele rutiere. A doua observație se referă la faptul că într-o zonă industrială *n-ar trebui forțată soluția rețelei ferate pentru deservirea întreprinderilor din zonă în totalitatea lor, deoarece se găsesc relativ destul de multe industrii care nu necesită neapărat racordul la calea ferată.*

Circulația muncitorilor în zona Sluzewiec se face cu tramvaie care circulă și în oraș și cu care se transportă în mod rapid cei cca. 27 000 oameni ocupați în întreprinderile din zonă. Mijlocul de transport cu tramvaiele, deși nu este cel mai modern, rămîne o soluție eficientă pentru astfel de situații ca cea de la Varșovia, în care trebuie transportați zilnic cei cca. 200 000 muncitori spre diferitele întreprinderi ale zonelor industriale.

Mai veche și mai mare decît zona Sluzewiec, dar mai puțin complexă decît aceasta, este zona industrială Jerany, din nordul orașului. Ea se află spre extremitatea cartierului « Praga » al orașului, singurul care a scăpat într-o oarecare măsură de urgia războiului. Întregul cartier « Praga » se întinde pe o suprafață de cca. 72 km² (cam 15×5 km), din care cartierul industrial ocupă cca. 7 km². Terenul zonei industriale are o formă alungită fiind traversat de-a lungul de o cale ferată și o șosea. Calea ferată ajunge pînă în oraș; ea este ultima cale ferată neelectrificată din oraș. Prezintă de asemenea dezavantajul că taie zona industrială în două părți; în schimb, transportă cu rapiditate un număr mare de muncitori din oraș la diferite întreprinderi, mai ales că gara e cam în mijlocul zonei. Aproximativ paralel cu calea ferată și alăturat acesteia se află și șoseaua care deservește zona. Astfel concepția mai veche, mai schematică a zonei, se vădește prin amplasarea căii ferate, prin accesul acesteia în oraș, prin cvartalele de locuințe din cuprinsul zonei industriale amestecate printre cvartalele industriale, precum și prin amplasarea învecinată a unor industrii care se incomodează reciproc; spre exemplu, o fabrică de penicilină și ceva mai departe o fabrică de ciment care desigur nu pot coexista în bune condiții (și n-au lipsit procese de daune pentru produse stricate). Experiența a fost folosită însă în celelalte zone industriale proiectate ulterior. O împrejurare favorabilă, care a și constituit una din determinantele amplasării zonei Jerany, este apropierea Vistulei cu care s-a și făcut legătura printr-un canal și un mic port în zonă, canal care prin dezvoltarea lui va face parte din sistemul ce va lega fluviul Vistula cu Bug. În apropierea canalului se află și stațiile de pompare ca și stația de epurare. De asemenea, legat de canal este și amplasamentul CET favorizat de posibilitatea alimentării cu cărbuni (mai toate CET funcționează cu cărbuni), atît pe apă cît și pe calea ferată. Pe același canal se aduc și agregatele necesare fabricii de prefabricate amplasată în zonă. De altfel, amplasarea unor industrii nocive, care încadrează pe celelalte nenocive, s-a continuat cu o fabrică de parfumuri (deșeurile acesteia sînt foarte urît mirositoare), un abator, un ecarisaj, un garaj, o fabrică de televizoare, una de conserve de pește, un institut de cercetări geologice, un institut de cercetări pentru producția de automobile etc. Cea mai importantă fabrică din zonă, care se întinde pe o mare suprafață și pe cca. 2 km lungime în dreapta șoselei, este fabrica de automobile. Ceva mai spre oraș, se află un mare atelier de reparații pentru automobile și, se înțelege, nelipsitele depozite de tot felul. În proiectare este un mare platou cinematografic. Tot în proiectare, în cadrul zonei, este și un nou cvartal de locuințe pe o suprafață de cca. 300 ha. Proiectanții sistematizării zonei au menționat acest lucru cu oarecare regret pentru caracterul amorf care se accentuează astfel în zonă, dar se pare că ușurința transportului muncitorilor a tras mult în cumpănă.

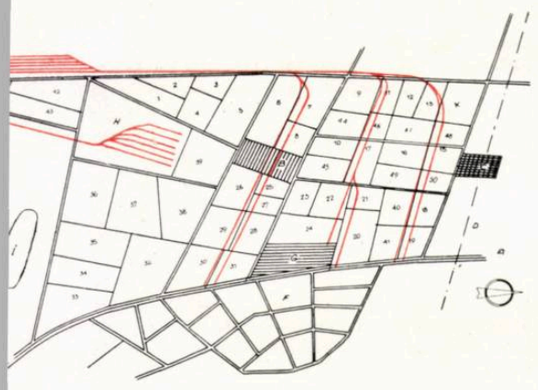

Fig. 2 — Zona industrială Sluzewiec din sud-vestul Varşoviei (schiţă indicativă)

1 — 50 Întreprinderi industriale cu o foarte mare varietate : depozite de tot felul, institute de cercetări, depouri de autobuze şi tramvaie, cooperaţie etc.
A, Staţia C.F. tehnică a zonei — B. Centrala electrică de termoficare — C. Staţia trafo a zonei — D. Linia de înaltă tensiune — E. Prelungirea inelului oraşului — F. Centru de locuit — G. Centrul social al zonei — H. Gara de călători a raionului de locuinţe — I. Hipodrom — K. Baza de construcţii a zonei

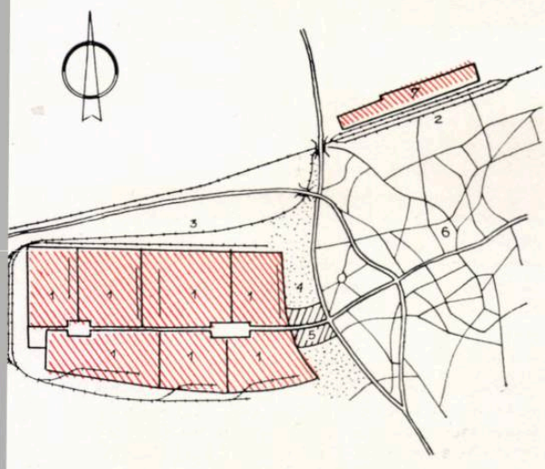

Fig. 3 — Zonă industrială cu şosea mediană şi căi ferate marginale.

1 — Parcele pentru amplasarea industriilor, 2 — Staţie tehnică C.F., 3 — Racord C.F., 4. — Zonă de protecţie (spaţiu plantat), 5 — Centrul social-administrativ, 6 — Oraş, 7 — Zonă industrială preorăşenească

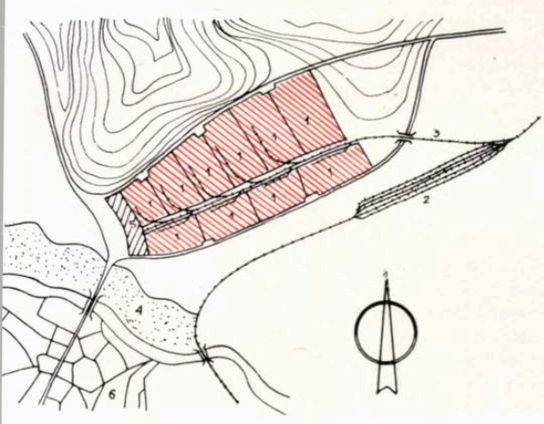

Fig. 4 — Zonă industrială cu cale ferată mediană şi şosele magistrale.

1 — Parcele pentru industrii, 2 — Staţie tehnică C.F., 3 — Racord C.F, 4 — Zonă de protecţie (spaţiu plantat), 5 — Centrul social-administrativ al zonei industriale, 6 — Aşezare urbană

Asupra acestei probleme vom reveni pentru că ea se pune în alte părţi la scară mult mai mare.

★

Arătam că fiecare zonă industrială a Varşoviei are caracterul ei bine definit. Dacă zona Sluzewiec este formată dintr-o multitudine de industrii de tot felul, iar în zona Jerany domină fabrica de automobile, în raionul Zoliborz din nordul Varşoviei găsim, spre nord-vestul acestuia, o singură mare industrie metalurgică-siderurgică — Hutta-Warszawa, a cărei producţie actuală de 300 000 t oţel urmează să ajungă la 600 000 t/an şi în perspectivă la 1 000 000 t/an oţel. Suprafaţa acestei zone industriale este de cca. 400 ha (2,5 × 1,5 km), lucrînd aci cca. 5 000 muncitori. Dintre aceştia, 70% locuiesc chiar în raionul Zoliborz, iar 30% sînt transportaţi cu tramvaie şi autobuze. Se prevede în viitor o linie de metro care va circula parţial deasupra terenului. Zona industrială Hutta-Warszawa are două deficienţe mai importante : unul este că a blocat extinderea oraşului spre nord, al doilea că deşi este în apropierea Vistulei nu beneficiază — ca zona Jerany — de o legătură cu aceasta. Se prevede totuşi în viitor remedierea acestui ultim dezavantaj. Un cartier de locuit este în curs de execuţie în apropierea industriei, de care o desparte o zonă de protecţie sanitară de 300 m.

Tot ca o aşezare industrială izolată, de data aceasta în afara oraşului, la cca. 10 km de centru (ceea ce însă nu înseamnă că e prea departe, dat fiind că Varşovia are un diametru de peste 17 km) poate fi citată centrala termică Siekierki, amplasată la sud, pe malul stîng al Vistulei. Alături mai este o fabrică de prefabricate (cu caracter provizoriu).

★

În general, zonele industriale se pot afla în una din următoarele trei situaţii: în interiorul oraşelor, la marginea lor sau în afara acestora.

În Polonia există şi o a patra situaţie în care zonele industriale se întind pe o regiune întreagă, amestecîndu-se şi intercalîndu-se cu oraşe sau alte feluri de aşezări omeneşti, cu terenuri agricole etc. Numeroasele întreprinderi, în majoritate exploatări miniere şi industrii siderurgice, metalurgice şi chimice, se succed astfel încît nu pot fi delimitate sau separate, ele constituind o singură mare regiune industrială. Aşa şi este considerată în proiectele de sistematizare. Este ceva asemănător cu regiunea Ruhr. Desigur că principiile de sistematizare a unor zone industriale de acest fel vor diferi în mod substanţial de cele arătate mai sus, legate de oraş sau independente de acestea.

În Polonia o astfel de regiune — zonă industrială — este cea a Sileziei superioare din sudul ţării, denumită prescurtat G.O.P. Ea s-a format din reunirea a două regiuni : una mai veche, datînd din secolul al XIX-lea şi avînd ca centru oraşul Katowice, iar alta mai nouă, dezvoltată în jurul oraşului Rybnyc.

Întreaga zonă se întinde pe o suprafaţă de cca. 850 km² şi cuprinde cca. 70 mine cărbuni, apoi mine de sare, numeroase cariere de nisip şi foarte numeroase industrii siderurgice, metalurgice, chimice. Se află în regiune, afară de oraşul Katowice (cu 270 000 locuitori), încă 24 oraşe cu un număr de locuitori variind între 30—70 000, precum şi 8 orăşele industriale. Cu privire la principiile de sistematizare a acestei regiuni se pare că domneşte o oarecare nehotărîre. În orice caz, în cele două regiuni se aplică principii diferite. Astfel, pentru regiunea din jurul oraşului Katowice se urmăreşte transformarea ei într-o localitate unică. Dezvoltarea regiunii tinde către formarea mai întîi a 4 oraşe mari şi apoi reunirea acestora în viitor într-un singur mare centru cu o populaţie de cca. 2 milioane locuitori, în care întreprinderile industriale vor alterna cu aşezările de locuit. Pe de altă parte, s-a aplicat ideea unor oraşe satelite, cum este spre exemplu oraşul Nowe-Tychy în curs de construcţie, la cca. 16 km de Katowice şi care va avea o populaţie de peste 100 000 locuitori.

Totuşi, în oraşele satelite nu poate fi concentrată nici măcar majoritatea populaţiei şi ar însemna ca cca. 1 500 000 locuitori să fie obligaţi a trăi în condiţii improprii din cauza nocivităţilor. Aceste nocivităţi sînt foarte importante; fumul şi gazele degajate de numeroasele industrii metalurgice, praful de cărbune ce se răspîndeşte de la exploatările miniere, praful de nisip din cariere

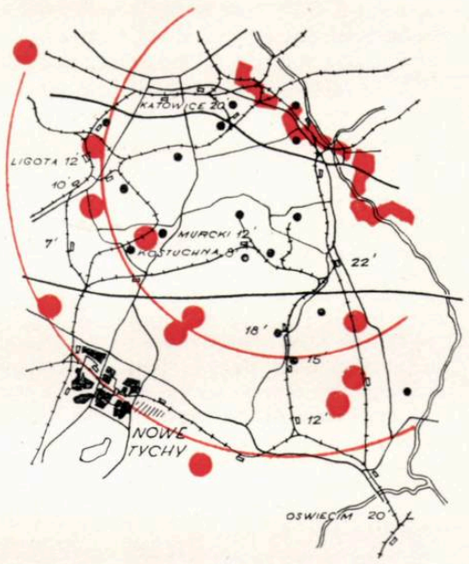

Fig. 5 — Regiune industrială între oraşele Katowice şi Nowe-Tychy

Distanţa de parcurs pînă la minele sau întreprinderile industriale este limitată la 20 de minute

fac ca mai toate casele să fie aproape negre şi ambianţa generală cenuşie.

S-a ajuns atunci la concluzia că întreaga regiune trebuie soluţionată ca o singură unitate cu zone verzi, intensiv plantate, cu mijloace de circulaţie comode şi rapide şi cu *ermetizarea utilajelor tehnologice*.

Ceea ce este important de reţinut din exemplul regiunii sileziene este faptul că *în raportul industrie-locuinţe, nu este bine să ne limităm numai la o singură soluţie, aceea a separării zonei industriale de cea de locuinţe şi a protejării acesteia din urmă cu zone verzi, ci în acelaşi timp să aplicăm şi soluţia captării gazelor, cenuşei şi fumului*. Se menţionează că în unele ţări acest din urmă mijloc este aplicat în mod exclusiv, pentru că tehnica nouă pune la dispoziţie mijloace de *captare totală* a gazelor, fumului şi cenuşei degajate de întreprinderile nocive. Acest mijloc aplicat integral ar putea fi chiar mai sigur decît separarea şi protejarea locuinţelor prin zone verzi.

Arătam că pentru situaţii de felul celor din Silezia, soluţiile de sistematizare nu s-au impus cu limpezime. Pe de o parte se încearcă o soluţionare în care industrii şi centre de locuit coexistă (pentru că nici nu e posibil altfel), dată fiind succesiunea şi alternanţa într-o continuitate imposibil de separat a localităţilor şi întreprinderilor, carierelor şi minelor; pe de altă parte se aplică în acelaşi timp soluţia oraşelor satelite — cum este Nowe-Tychy, Pyskowice, Gora, cu mari spaţii verzi — care urmăreşte să scoată în afara zonelor industriale şi să separe centrele de locuit, şi, în sfîrşit, în regiunea carboniferă R.O.W. (cu centrul în oraşul Rybnyc), care se întinde pe o suprafaţă de cca. 1 000 km², unde se urmăreşte în mod sistematic reunirea micilor aşezări, colonii, sate, cătune care se grupează în localităţi mai mari în apropierea minelor, constituind centre ale acestor zone industriale. Se formează — conform acestei soluţii — microregiuni industriale, fiecare avînd centrul ei de locuit. Amplasarea acestor localităţi este destul de anevoioasă pentru că trebuie evitate terenurile degradate de exploatările miniere (avînd galerii subterane), de carierele de nisip sau ocnele saline, cele supuse nocivităţilor intense ca fum, cenuşe etc. sau, în sfîrşit, cele cu structuri geotehnice necorespunzătoare. Astfel, terenurile bune pentru aşezările de locuit sînt destul de greu de găsit. Cenuşa captată este depozitată în anumite spaţii spre marginea zonei, unde este prelucrată ca material de construcţie (o întreprindere polono-ungară se ocupă de această problemă). Transportul muncitorilor este prevăzut cu mijloace diverse : tramvaie (acestea circulă ca şi trenul între localităţi), trenuri electrice, autobuze. Timpul calculat pentru transport este 20 minute (fig. 5). Mai trebuie reţinut faptul că oraşelor astfel constituite sau dezvoltate li se imprimă un anumit caracter — unele ca oraşe miniere, altele industriale, altele, cum e oraşul Gliwice — ca oraşe cu caracter

predominant cultural (numai după război s-au înființat aci 6 institute de învățămînt superior), altele cu interes turistic (orașul Zory are un centru datînd încă din secolul al XII-lea).

★

Dintre orașele satelit create din nou, se poate cita orașul Nowe-Tychy (fig. 6). El are astăzi 55 000 și va avea pînă în 1975, 130 000 locuitori. Amplasarea este la 5—7 km de locurile de muncă. Se remarcă, în legătură cu acest oraș, soluția de transport a muncitorilor. Deși distanța este relativ redusă, dat fiind numărul mare de muncitori, s-a adoptat trenul electric. Stația de călători este amplasată chiar în centrul orașului, pentru a fi ușor accesibilă din toate direcțiile. *Calea ferată traversează întreg orașul prin mijlocul lui*, iar pentru a nu intersecta rețeaua de străzi din oraș, întregul traseu al liniei ferate din oraș, inclusiv stația de călători, se află în tranșee deschisă sub nivelul străzilor.

Se pare că soluția este eficientă, transportul realizîndu-se cu rapiditate.

Orașul, construit pentru cazarea muncitorilor industriali din regiune, are el însuși o zonă industrială. Semnalăm acest fapt pentru că el vine să verifice o teorie controversată cu cîțiva ani în urmă și anume: *dacă centrele de locuit create pentru muncitorii întreprinderilor industriale din afara acestor centre trebuie sau nu să mai aibă propria lor zonă industrială*. Orașul Nowe-Tychy a fost proiectat și s-a construit inițial fără nici o zonă industrială. După cca. 10 ani de dezvoltare, aflîndu-se încă abia la jumătatea profilului său final, s-a constatat că *orașul are nevoie de o industrie proprie* și astfel s-a proiectat ulterior în partea de sud-est o zonă industrială, în special pentru deservirea orașului.

Astfel practica vine să confirme ceea ce teoretic s-a susținut prin lucrările și realizările sovietice (spre exemplu cu ocazia creării orașelor satelite din jurul Moscovei) — orașe care au fost de la început proiectate și prevăzute cu zone industriale proprii, deși ele au fost concepute în special pentru cazarea muncitorilor ocupați în întreprinderile industriale din jurul Moscovei.

De altfel, deși proiectată ulterior, zona industrială a orașului Nowe-Tychy se remarcă printr-o rezolvare judicioasă și o încadrare logică în sistemul ansamblului urban. Ea se întinde pe o suprafață de numai 60 ha, proporțional cu dezvoltarea orașului.

★

Orașul cel mai important în această zonă de sud a Poloniei este Krakovia, fosta capitală a țării, înaintea Varșoviei, cu un deosebit de interesant centru (orașul vechi) datînd din 1257.

Deși important ca centru de interes turistic și cultural (la o populație de 500 000 locuitori el numără 25 000 studenți), Krakovia a devenit, o dată cu amplasarea întreprinderii siderurgice de la Nowa-Hutta și un însemnat centru industrial. Ansamblul oraș — centru de locuit — industrie, dezvoltat la Krakovia, este interesant pentru unele probleme ce s-au ivit.

O primă problemă este aceea a extinderii ansamblului. Spre deosebire de ceea ce se susținea anterior, extinderile întreprinderilor trebuie să poată asigura nu numai o dezvoltare de cca. 50% din capacitatea proiectată, ci să asigure posibilități de extindere practic nelimitate, dezvoltarea constructivă urmărindu-se dinspre centru spre margini. Adevărul conținut în aceste aserțiuni poate fi verificat în cazul combinatului de la Nowa-Hutta, dacă ne gîndim că prin hotărîri recente, dezvoltarea lui va ajunge de la 1 500 000 t/an, cît este în prezent, la 9 000 000 t/an. Planul orașului ca și al centrului de locuit vor fi și ele restructurate în consecință.

Se poate trage concluzia că într-adevăr, dezvoltarea întreprinderilor, în special a marilor combinate, trebuie să se poată realiza practic în mod nelimitat.

Cu privire la nocivitățile degajate de procesul tehnologic din combinat, a reieșit din discuțiile purtate că acestea se resimt în oraș, cu toată distanța relativ mare (cca. 10 km) dintre combinat și oraș. Măsurătorile făcute au arătat de pe acum dublarea concentrației de gaze nocive în raport cu cea prescrisă de norme. Cauza este că vînturile dominante care suflă în direcția fluviului Vistula au sensuri reversibile, ducînd adesea degajările nocive asupra orașului. O dată cu creșterea masivă a producției, aceste nocivități ar crește proporțional dacă nu s-ar lua alte măsuri de protecție. În schimb, cartierul nou de locuit, amplasat la mai puțin de 2 km de combinat, din cauza forței curenților aerieni se resimte mai puțin de aceste nocivități care trec peste el.

Elementele care trebuie reținute din aceste împrejurări sînt că, *pe de o parte, în amplasarea reciprocă uzină-oraș trebuie luate în considerare (în mod amănunțit printr-un studiu cuprinzător și foarte atent) toate condițiile pe care le determină această amplasare din punct de vedere al protecției sanitare și pe de altă parte, stadiul la care a ajuns tehnica nouă permite realizarea unei protecții active a orașului (prin prevederea agregatelor tehnologice cu caracteristici corespunzătoare), pe lîngă protecția pasivă realizată prin amenajarea unor zone de protecție sanitară.*

În sfîrșit, mai trebuie reținut faptul că o singură linie de legătură între oraș și uzină, pentru combinate cu un număr mai mare de muncitori, chiar dacă este mai larg dimensionată, nu este suficientă și nu satisface în bune condiții transportul, colectarea și distribuirea rapidă spre locul de muncă și spre locuințe a oamenilor și că se cer mai multe linii de legătură.

În afara combinatului de la Nowa-Hutta, Krakovia are o zonă industrială mai veche, legată de oraș, și o altă zonă industrială recent proiectată, în partea de sud-est a orașului, în cartierul Plaszow. Zona aceasta, proiectată și sistematizată în condiții remarcabile, se întinde pe o suprafață de 400 ha, din care prima etapă, cuprinzînd 24 beneficiari, ocupă 184 ha. Amplasarea ei demonstrează o rezolvare logică a elementelor sale determinante privind legătura cu rețeaua stradală a orașului, racordurile cu liniile ferate, economia de teren, precum și folosirea Vistulei, de care se leagă printr-un canal și un port al zonei. Ca și în cazul zonei Sluzewiec, și aici loturile zonei sînt foarte numeroase și diferite ca forme, suprafață etc. Și aici calea ferată deservește numai o parte din întreprinderi, iar restul folosește rețeaua rutieră. Pentru a descongestiona arterele principale, accesele rutiere în întreprinderi sînt date din drumurile secundare. Cu toată varietatea mare de industrii, majoritatea o formează cele de deservire (mobile, cooperative), spațiile de parcare pentru autovehicule și depozite de tot felul.

★

În R.P.P., proiectele de sistematizare sînt întocmite de institute regionale sau, în cazul Varșoviei, de birouri de proiectare din raioanele în care este împărțit orașul. Aceasta prezintă o serie de avantaje pentru că institutele regionale au permanent legătură cu zona respectivă și pot proiecta astfel încît să rezolve în mod egal interesele tuturor beneficiarilor din zonă, pot în mod operativ introduce în proiectele de sistematizare modificările intervenite în timp și pot întocmi proiectul la același nivel de adîncire pentru toate unitățile.

Prin cercetarea proiectelor de sistematizare din R.P.P. s-a confirmat de asemenea *că sistematizarea zonelor industriale se poate face chiar dacă nu se cunoaște decît un număr foarte restrîns de beneficiari sau chiar nici unul dintre aceștia*. Într-adevăr, mărimea zonei, delimitarea ei, legăturile cu rețeaua stradală a orașului, racordul de cale ferată cu stația de apropiere și chiar traseele sau sursele de utilități nu sînt — în principiu — în funcție de beneficiari. Numai respectiv cantitățile, debitele sau frecvența pot varia în funcție de aceștia. Or, sistematizarea întregii zone se face pe baza unei gîndiri unitare *cu prezumarea elementelor cantitative*. În raport cu ivirea beneficiarilor care solicită amplasamente în zonă se trece apoi la detalierea concretă, spre exemplu a unui cvartal din zonă. Așa este cazul zonei industriale a Krakoviei, citată mai înainte, din care actualmente se proiectează în mod concret un cvartal al ei (pe cei 184 ha din totalul de 400 ha), tocmai pe baza proiectului de sistematizare existent pentru întreaga zonă în care cvartalul respectiv se încadrează perfect.

Componența proiectelor de sistematizare este cam aceeași ca și pentru sistematizarea urbană, fiecare planșă rezolvînd cîte unul din elementele de bază ale sistematizării (parcelare, rețele stradale, rețele de utilități, rețele de căi ferate etc.), însumînd în total 15—20 planșe. Mai este de reținut faptul că *proiectele de sistematizare ale zonelor industriale se pregătesc din vreme, o dată cu proiectele de sistematizări urbane din care fac parte integrantă*. Astfel, proiectul zonei industriale de la Krakovia, care s-a mai menționat, s-a întocmit în timp de un an și jumătate (lucrînd 4 arhitecți).

În sfîrșit, mai menționăm faptul că *practica organizării lucrărilor și execuției lucrărilor, unică pentru întreaga zonă*, așa cum s-a realizat spre exemplu în zona Sluzewiec, și nu cu constructori și organizări separate pentru fiecare beneficiar în parte, prezintă avantaje incontestabile prin economia de fonduri de organizare, economie de timp, unificarea tipurilor de construcție și metodelor de execuție. Spre exemplu, în cazul zonei proiectate la Krakovia, unificarea tipurilor de hale s-a aplicat nu numai pentru clădirile din cadrul fiecărei întreprinderi, ci pentru clădirile tuturor celor 24 întreprinderi care formează prima etapă de realizare a zonei. Este ușor de înțeles că aceeași organizare a lucrărilor și același constructor pot ajunge să realizeze, să perfecționeze chiar, aceste tipuri, folosind minimum de timp și de fonduri.

Fig. 6 — Planul orașului muncitoresc Nowe-Tychy, traversat prin centru de linia de cale ferată

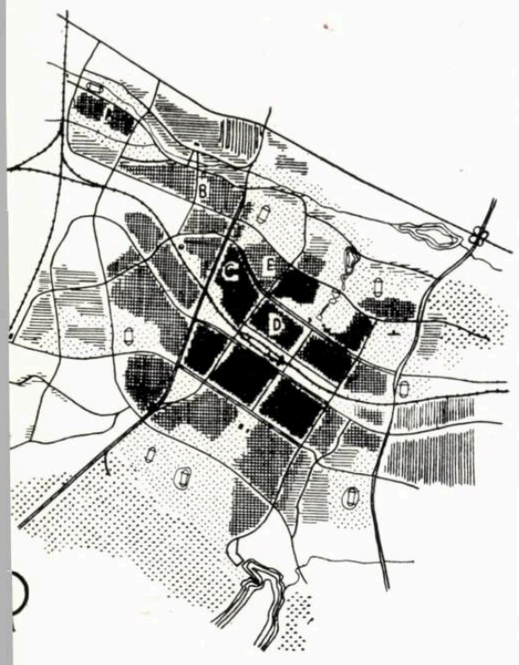

DISCUȚII LA UNIUNEA ARHITECȚILOR ASUPRA «HALELOR UNIVERSALE»

În luna ianuarie a acestui an, secția de construcții și ansambluri industriale a U.A. a organizat în cadrul activității grupei pentru construcții industriale o discuție de creație despre « Halele universale ».

Discuțiile au fost bazate pe referatul prezentat de ing. Petre Vernescu, din partea ISCAS și coreferatele prezentate din partea IPROMET și ISPF.

Din referatele și discuțiile ample purtate au fost extrase principalele idei putînd servi în acțiunea de concepere și utilizare a halelor universale.

DEFINIRE

O sarcină de primă importanță pentru institutele de proiectări industriale ce se desprinde din Directivele Congresului al III-lea al P.M.R. este realizarea, în anii ce urmează, a unor volume considerabile de hale pentru o mare serie de unități noi sau dezvoltarea și modernizarea unităților existente din toate domeniile de producție.

În acest scop se impune ca imperioasă introducerea industrializării procesului de construcție, crearea de elemente unificate și tipizate, transformarea șantierelor de construcții în șantiere de montaj.

Una din preocupările de căpetenie în acest sens este — pentru proiectarea și realizarea halelor industriale — adoptarea unui număr limitat de soluționări cu o largă valabilitate.

O rezolvare corespunzătoare pentru clădirile industriale, în condițiile moderne de dezvoltare a tehnicii, trebuie să permită modificări în procesul de producție, fără a se aduce modificări esențiale construcției, păstrîndu-se în același timp și un mediu optim de lucru.

Clădirile rezolvate în acest sens sînt numite « universale ».

DOMENIUL DE APLICARE

Halele răspunzînd caracteristicilor de universalitate au un domeniu de aplicare foarte vast, extinzîndu-se în cele mai multe din sectoarele de producție.

În afară de cîteva excepții din industria siderurgică, metalurgică grea, energetică și parte din cea chimică — la care construcțiile capătă caracteristici specifice pentru dimensiuni și formă — în toate categoriile de industrii sînt necesare imense suprafețe de hale cu caracter de universalitate sau adaptabilitate.

O concluzie clară este aceea că pentru cea mai mare parte din suprafețele de hale ce vor fi necesare pentru industriile metalurgice mijlocii și ușoare, de prelucrare a lemnului, textile, industriile ușoare, alimentare, mare parte din industria chimică, sectoare anexe ale tuturor industriilor vor trebui găsite soluții în care legătura dintre construcții și instalațiile tehnologice să fie cît mai elastică, să permită modificări tehnologice de flux sau de utilaje fără modificări constructive.

Astfel, rezolvarea universală a halelor își găsește un foarte vast domeniu de aplicare, încadrîndu-se în activitatea de dezvoltare rapidă a întregii noastre industrii.

CONDIȚII GENERALE ÎN REALIZAREA HALELOR UNIVERSALE

Ca orice construcție, hala universală, și în mod special aceasta, trebuie să răspundă întregii serii de condiții tehnice și economice:

Condiții tehnice sau funcționale care cuprind în sfera lor:

— răspuns la necesitățile tehnologiilor din punct de vedere al organizării spațiului, circulațiilor și transportului tehnologic intern, a capacității maxime de adaptabilitate a construcției pentru cît mai multe tehnologii, în lungi perioade de transformare, dezvoltare sau evoluție;

— satisfacerea celor mai pretențioase condiții de lucru pentru oameni și utilaje, care se reflectă în productivitatea muncii;

— obținerea unei expresii valabile de arhitectură, expresie a noului în munca și viața oamenilor.

Condiții economice care se referă la realizarea în sine a construcției și la eficiența economică în exploatare:

— economicitatea soluției constructive și a instalațiilor (din punct de vedere al consumului de materiale și de muncă);

— rapiditatea în execuție și deci în darea în folosință;

— durata de utilizare;

— întreținerea.

Este necesară o foarte atentă apreciere comparativă a condițiilor tehnice (tehnologice și constructive) și a condițiilor economice, deoarece de multe ori apar contradicții.

Condiția majoră în rezolvarea halei universale, putînd fi considerată ca un principiu fundamental, este diminuarea, cu tendință de înlăturare completă, a legăturii dintre construcție și o anume exploatare, anume utilaje. Aceasta înseamnă de fapt condiția unei rezolvări universale ideale și se referă la:

— rezolvarea spațială și dispozițională;

— rezolvarea transportului tehnologic;

— obținerea mediului de lucru;

— rezolvarea instalațiilor interioare;

— rezolvarea tuturor construcțiilor interioare auxiliare tehnologiei sau instalațiilor.

REZOLVAREA SPAȚIALĂ

În privința rezolvării spațiale, s-a ajuns la concluzia că cele care răspund mai larg condițiilor de universalitate sînt halele pe un singur nivel.

Construcțiile pe două sau mai multe niveluri sînt mai greu de adaptat la mai multe tehnologii, fiind mai strîns legate de condiții tehnologice particulare și au în consecință o mai redusă capacitate de adaptabilitate față de modificările și transformările producției.

Factorii care se impun mai rigid în rezolvarea pe verticală a tehnologiei, pe mai multe niveluri, sînt transportul pe verticală — puncte fixe greu de schimbat (scări, lifturi, elevatoare, benzi etc.), capacitatea portantă a planșeelor care este limitată, rețele de stîlpi pe dimensiuni reduse, dificultăți mai mari la extinderi.

Se pot lua în considerare o serie de secțiuni curente pentru construcții cu mai multe niveluri, pe rețele mai des cerute de tehnologiile ce se dezvoltă pe verticală, rămînînd însă necesar a se analiza rentabilitatea proiectării acestor construcții în spirit universal.

Toate dezavantajele amintite dispar în cazul halelor pe un singur nivel.

Pentru acestea, discuția se poartă în jurul rețelei optime de utilizat.

În general se preferă deschiderile și traveele cele mai mari posibile.

Realizarea acestora este în funcție de soluția structurală, adică de sistemul constructiv și de materialele utilizate pentru schelet și acoperișuri.

Pentru stabilirea celor mai potrivite trame și gabarite pentru diferite tehnologii, va fi luată în considerare o grupare a producțiilor pentru care să se studieze tipurile de hale universale cele mai potrivite.

Condițiile tehnologice care determină această grupare sînt:

— procesele tehnologice și condițiile de muncă și funcționare a mașinilor, care determină condițiile de luminare, ventilare, încălzire etc., pentru mediul de lucru;

— fluxurile tehnologice, adică direcția, numărul și capacitatea lor, determinînd forma halei și rețeaua de stîlpi;

— utilajele de producție și produsele care prin dimensiuni, greutate și amplasare determină parametrii principali geometrici ai halelor (suprafață, deschideri, travee, înălțimi, capacități portante pentru transporturi tehnologice).

Din punct de vedere al caracterului de universalitate, o mai mare importanță o au tipizarea și unificarea cît mai extinsă a principalilor parametri dimensionali.

Din studiile și experiențele de pînă acum, efectuate și în străinătate, s-a ajuns la concluzia că valorile minime de luat în considerare pentru parametrii dimensionali sînt:

Deschiderea halei	18 m
Traveea	12 m
Înălțimea liberă	6 m (fără macarale sau cu mijloace de transport suspendate).

Cu cît acești parametri sînt mai mari, și în special deschiderea și traveea, cu atît caracterul de universalitate al halelor va fi mai bine realizat.

Studiile tehnico-economice de analiză a soluțiilor din punct de vedere al universalității, deci al tramei optime, față cu soluțiile de structură, deci cu economicitatea construcției, vor orienta alegerea soluțiilor.

De aici apare necesitatea studierii ample și difuzate, în toate institutele de studii, cercetări și proiectări, în toate cercurile tehnice de specialitate (tehnologie și construcții), a celor mai eficace și mai economice soluții tehnologice și constructive.

Concluziile unor astfel de studii sau încercări realizate vor deschide drumul rezolvărilor universale propriu-zise pentru structuri.

Din punct de vedere al proceselor de producție și al condițiilor de muncă, studiile vor trebui să treacă treptat de la hale normale cu ferestre și luminatoare, adică de la cele cu ventilație și luminare naturală, la halele blindate sau oarbe, în care toate condițiile de lucru — lumină, aer, căldură — sînt stăpînite și dirijate după nevoie.

Din punct de vedere al structurilor rezolvările vor ține seamă, în primul rînd, de consumurile specifice de materiale normale și deficitare, de rapiditatea în execuție și montaj, de posibilitățile de uzinare în serie a elementelor, deci de eficacitatea lor economică, care va deveni termenul de comparație între soluții.

Vor putea fi studiate soluții dintre cele mai variate:

— din beton armat monolit sau prefabricat în pînze subțiri cu cofraje de inventar;

— prefabricate ușoare de beton armat;

— prefabricate grele precomprimate de beton armat;

— structuri mixte cu stîlpi de beton armat și șarpantă ușoară metalică;

— structură metalică ușoară, mijlocie și grea.

În concluzie, se constată că pînă în momentul de față la noi nu s-au studiat și realizat încă hale universale. În unele institute au fost abordate — după necesitățile locale — probleme avînd contingențe cu universalitatea halelor, oprindu-se însă mai mult la caracterul de « adaptabilitate ».

Realizarea tipului de clădire industrială universală se impune peste tot și cu atît mai mult la noi, unde dezvoltarea industriei a căpătat un ritm neobișnuit.

Este necesară antrenarea tuturor institutelor, fiecare în specificul său, pentru rezolvarea importantei probleme a soluțiilor pentru hale universale. Roadele acestor studii se vor arăta în momentul în care vor începe să existe și să fie cunoscute diferite soluții de structuri pe categorii, putîndu-se astfel compara și utiliza cele mai bune.

Rezolvarea acestei probleme reclamă în egală măsură studiul soluțiilor posibile în atelierele de proiectare cît și studiul de cercetare și de lămurire teoretică, de deslușire și enunțare a problemelor în legătură cu universalitatea construcțiilor industriale.

Arh. P. MIHALIK

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR

ȘEDINȚE DE LUCRU

În cursul lunii aprilie au avut loc o ședință a Comitetului de conducere a U.A. și două ședințe ale biroului Uniunii, în care au fost discutate printre altele propunerile pentru premiile de stat pe 1956—1961 și regulamentul pentru premiile anuale ale U.A. pe 1962.

DISCUȚII ASUPRA TEMEI « MOBILIERUL ADECVAT NOILOR APARTAMENTE »

Din inițiativa secției de arhitectură de interior, mobilier, decorații și expoziții a U.A., în ziua de 10 IV. a.c. a avut loc la Casa Arhitectului o discuție cu tema « Mobilierul adecvat noilor apartamente ».

Pe marginea referatului, susținut de arh. V. Rado, s-au înscris la discuții arhitecții P. Bortnovski, P. Manu, C. Constantinovici, Th. Sassu. Atît referatul cît și discuțiile au scos în evidență succesele obținute pe linia înzestrării zecilor de mii de apartamente cu mobilierul necesar, pe linia obținerii unui mobilier mai corespunzător nevoilor. A fost subliniat și faptul că au fost realizați pași însemnați în privința lichidării unor caracteristici vechi ale mobilierului, fapt ilustrat și de noile tipuri de mobilier prezentate de Ministerul Economiei Forestiere, în expozițiile din ultimii ani.

Vorbitorii au considerat însă că pe lîngă aceste succese, mai există încă unele lipsuri a căror lichidare este necesară; posibilitatea lichidării acestor lipsuri se află în puterea instituțiilor productive (Ministerul Economiei Forestiere și industria locală) și a organelor comerciale. În această direcție rolul hotărîtor trebuie să-l aibă coordonarea întregii activități în așa fel încît mobilierul să fie corespunzător noilor tipuri de apartamente, noului mod de viață a locatarilor, să poată fi produs de industria noastră de mobilier și să corespundă și cerințelor juste ale comerțului. Un pas însemnat în acest sens îl reprezintă studiul de nomenclator și gabarite elaborat în cadrul ISCAS. Studiul prevede diferite compoziții de garnituri, corespunzătoare cu funcțiile noi ale camerelor noilor tipuri de apartamente.

Analizînd o serie de aspecte ale actualei situații în producția și vînzarea de mobilier, au fost criticate unele tipuri vechi de mobilă corespunzătoare vechiului mod de viață, precum și faptul că ele sînt produse de industria noastră modernă, care este capabilă să producă mobilier mai bun și mai frumos, a fost criticată în legătură cu acestea, poziția unor organe ale comerțului și ale producției, aparținînd Ministerului Economiei Forestiere și industriei locale.

În continuare, vorbitorii s-au referit și la alte obiecte de echipare: stofe de mobile, covoare, perdele etc.

S-a arătat activitatea în acest domeniu depusă pînă acum de secția U.A. (discuții de creație, participări la comisiile de avizare ale Ministerului Economiei Forestiere, participări la consfătuiri organizate de acest minister și de Ministerul Industriei Ușoare, articole publicate în « Arhitectura R.P.R.» și « Contemporanul » etc.). De asemenea s-a subliniat necesitatea intensificării activității acestei secții și a membrilor U.A. care activează în acest domeniu.

CURSURI DE PERFECȚIONARE PENTRU ARHITECȚI

Pentru buna desfășurare a cursurilor de perfecționare pentru arhitecți — în curs de organizare— filialelor și cercurilor U.A. le revin următoarele sarcini:

1. Să sprijine recrutarea cursanților pe lîngă conducerile institutelor de proiectare și ale altor instituții în care activează arhitecți. În acest sens filialele și cercurile U.A. vor populariza scopul și programul cursurilor.

2. Să sprijine activitatea responsabililor cursurilor din instituțiile respective și mai ales întocmirea de către aceștia a planului pentru perioada de 5 ani, pentru urmarea cursurilor de către toți arhitecții.

3. Să urmărească pe parcurs și să analizeze periodic felul cum se desfășoară aceste cursuri, precum și rezultatele lor, să urmărească și să analizeze activitatea arhitecților cursanți și în consecință să ia măsurile corespunzătoare.

4. Să sesizeze Comitetul de conducere asupra tuturor problemelor care se ivesc în legătură cu aceste cursuri și îndeosebi să comunice concluziile referitoare la punctul 3 de mai sus.

Pentru punerea la curent cu toate problemele ce le ridică aceste cursuri, secretarii filialelor și ai cercurilor U.A. vor lua contact cu direcțiile instituțiilor și vor consulta regulamentul cursurilor avizat și de conducerea Uniunii.

MANIFESTĂRI LA CASA ARHITECTULUI

În luna aprilie a.c., la Casa Arhitectului au avut loc următoarele manifestări:

Discuție de creație:

10.IV — «Mobilier adecvat noilor apartamente».

Conferințe:

3.IV — Ciclul « Probleme de materialism dialectic»: « Însemnătatea teoriei cunoașterii pentru transformarea revoluționară a societății», conferențiar I. Rebedeu.

17.IV — « Impresii după 15 zile de călătorie în R.S. Cehoslovacă », conferențiari, arh. P. Mihalik și arh. G. Mohr.

24.IV — Ciclul « Metode și soluții noi în proiectarea arhitecturală și urbanistică »: « Noi structuri de rezistență în construcții social-culturale», conferențiar ing. N. Laszlo.

EXPOZIȚIE DE FOTOGRAFII

Casa Arhitectului a găzduit în sălile sale în cursul lunii aprilie o expoziție de fotografii în cadrul căreia au fost expuse imagini de peste hotare luate în călătoriile lor de către arhitecți. Au fost expuse imagini din Finlanda (arh. A. Moisescu), din Italia (arh. N. Cioc și arh. H. Cocheci) și din Suedia (arh. T. Niga, arh. B. Grünberg și arh. VI. Protopoescu).

ȘTIRI DIN ACTIVITATEA FILIALELOR

Filiala Dobrogea a înscris printre altele în activitatea sa pe luna martie o serie de conferințe, susținute de arh. Vasile Simion și arh. Radu Ionescu, despre învățămintele culese cu prilejul deplasărilor în U.R.S.S. și R. D. Germană. Conferințele au fost ilustrate cu diapozitive.

★

Printre alte acțiuni din planul de muncă pe semestrul I al anului, filiala din Ploiești a prevăzut: discutarea unor proiecte realizate în cadrul D.S.A.P.C., discutarea sarcinilor ce revin arhitecților pentru reducerea prețului de cost al apartamentelor și îmbunătățirea confortului lor, analiza activității arhitecților din institutele de proiectări ale industriei petrolifere etc.

Cinematograful « Rossia » din Moscova. Fotografie prezentată la una din expozițiile din cadrul Uniunii Arhitecților

MŰSZAKI KÖNYVTÁRI ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

RADIORECEPTORUL *Fantezia* CU PICUP

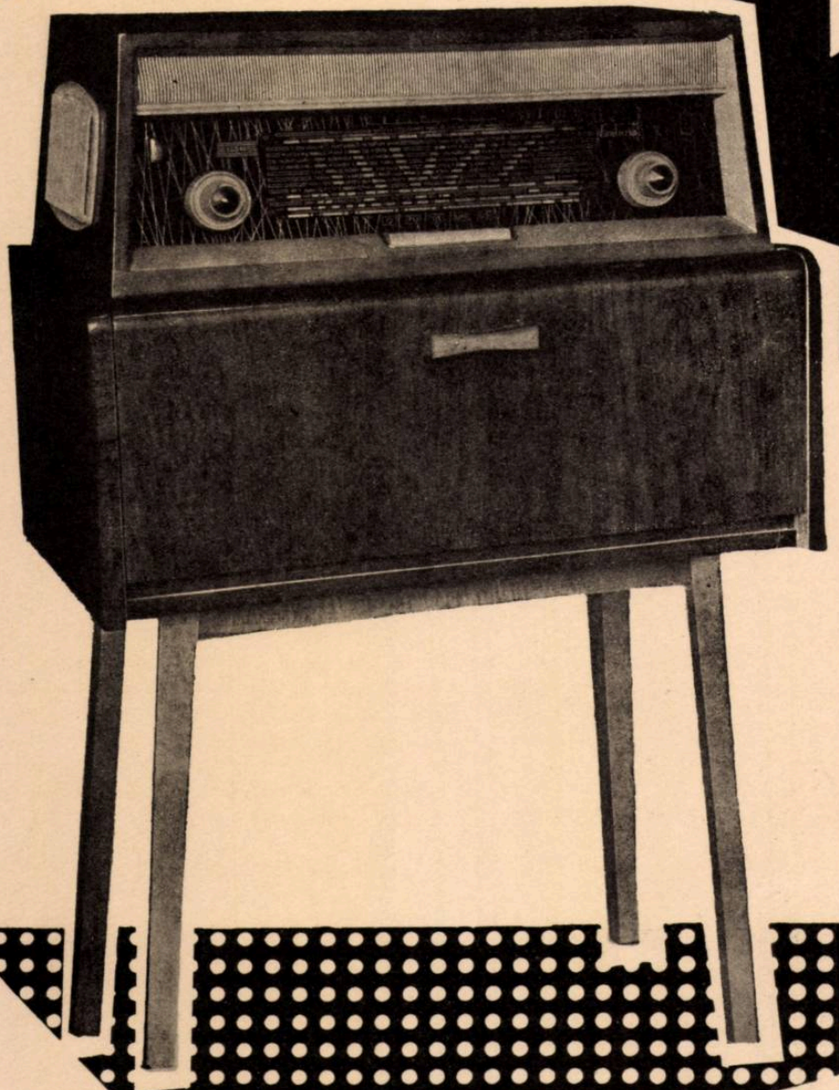

ORIGINALITATE

ELEGANŢĂ

EXCEPŢIONALE PERFORMANŢE ELECTRICE ŞI ACUSTICE

Radioreceptorul „Fantezia cu picup", ultima realizare a uzinelor „Electronica", este construit pentru 3 game de unde şi are 3 + 2 tuburi electronice; prevăzut cu indicator optic de acord şi reglaj de ton, echipat cu 2 difuzoare de 2,5 VA, noul radioreceptor este înzestrat în plus cu un picup cu 3 viteze, avînd doză cu cristal piezoelectric şi oprire automată. Noul radioreceptor „Fantezia cu picup" este prezentat într-o casetă cu linii moderne şi armonios îmbinate, ce creează o ambianţă plăcută oricărui interior.

Electronica

ÎNTREPRINDERE INDUSTRIALĂ DE STAT PENTRU PIESE, APARATE DE RADIO ŞI ELECTRONICĂ INDUSTRIALĂ
BUCUREŞTI, STRADA BAICULUI Nr. 82, RAIONUL 1 MAI
TELEFON 12.19.40 — 12.19.46 — 12.19.49

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BUCUREȘTI, RAION 30 DECEMBRIE, STRADA EPISCOPIEI Nr. 9
TELEFON: REDACȚIA — 13.98.80. ADMINISTRAȚIA — 16.49.14

Lei 15

I. P. 4. București

E 1689

arhitectura RPR

4

1962

4 1962

ORGAN AL UNIUNII ARHITECŢILOR DIN R.P.R. ŞI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU CONSTRUCŢII, ARHITECTURĂ ŞI SISTEMATIZARE

COLEGIUL DE REDACŢIE:

CONF. ARH. M. ALIFANTI, ARH. M. BERCOVICI, ARH. M. CAFFÉ, PROF. ARH. M. LOCAR, ING. A LUPESCU, ARH. M. MELICSON (REDACTOR ŞEF), ARH. C. MOŞINSCHI, ARH. GH. PAVLU, CONF. ARH. G. PETRAŞCU

Redacţia şi administraţia:
Bucureşti. Raionul 30 Decembrie
Str. Episcopiei nr. 9.
Telefon: Redacţia: 13.98.80
Administraţia: 16.49.14
Abonamentele se fac numai la administraţia revistei.
Tiparul: Întreprinderea poligrafică nr. 4 Bucureşti.

arhitectura

RPR

ANUL X Nr. 4 (77) 1962

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

CONSTRUCȚII SOCIAL-CULTURALE

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

● REALIZĂRI

Prof. arh. A. Damian, arh. Mircea Enescu — PAVILIONUL EXPOZIȚIEI ECONOMIEI NAȚIONALE A R.P.R. — 2

Arh. L. Popovici — MUZEUL DE ARTĂ ȘI SALA MICĂ A PALATULUI R.P.R. — 11

● PROIECTAREA TIP

Arh. Th. Iconomu — TIPIZAREA UNOR CONSTRUCȚII SOCIAL-CULTURALE: CASE DE CULTURĂ — CLUBURI — CĂMINE CULTURALE — 25

Arh. Mariana Bucur — PROIECT-TIP PENTRU UN CINEMATOGRAF CU 500 DE LOCURI — 28

● DIN ACTIVITATEA D.S.A.P.C.

Arh. Marioara Salvanu, arh. Cr. Iacobi, arh. I. Sovago — COMPLEX DE CĂMINE STUDENȚEȘTI LA CLUJ — 29

Arh. Marioara Salvanu — CINEMATOGRAF CU 1 000 LOCURI ÎN PIAȚA «MIHAI VITEAZU»-CLUJ — 37

● CONCURSURI

Arh. Tr. Chițulescu — CONCURSUL PENTRU SISTEMATIZAREA CENTRULUI CULTURAL-ADMINISTRATIV AL ORAȘULUI TIMIȘOARA — 39

● ACTUALITĂȚI

Arh. M. Dima — ANSAMBLU DE LOCUINȚE PE Bd. MAGHERU — 46

● MONUMENTE ISTORICE — 48

● DE PESTE HOTARE

Arh. M. Stancu — CÎTEVA IMAGINI DE PE LITORALUL BULGAR — 50

● CRONICA — 52

CONSTRUCȚII SOCIAL-CULTURALE

PAVILIONUL EXPOZIȚIEI ECONOMIEI

Vedere de noapte a pavilionului Expoziției economiei naționale a R.P.R.

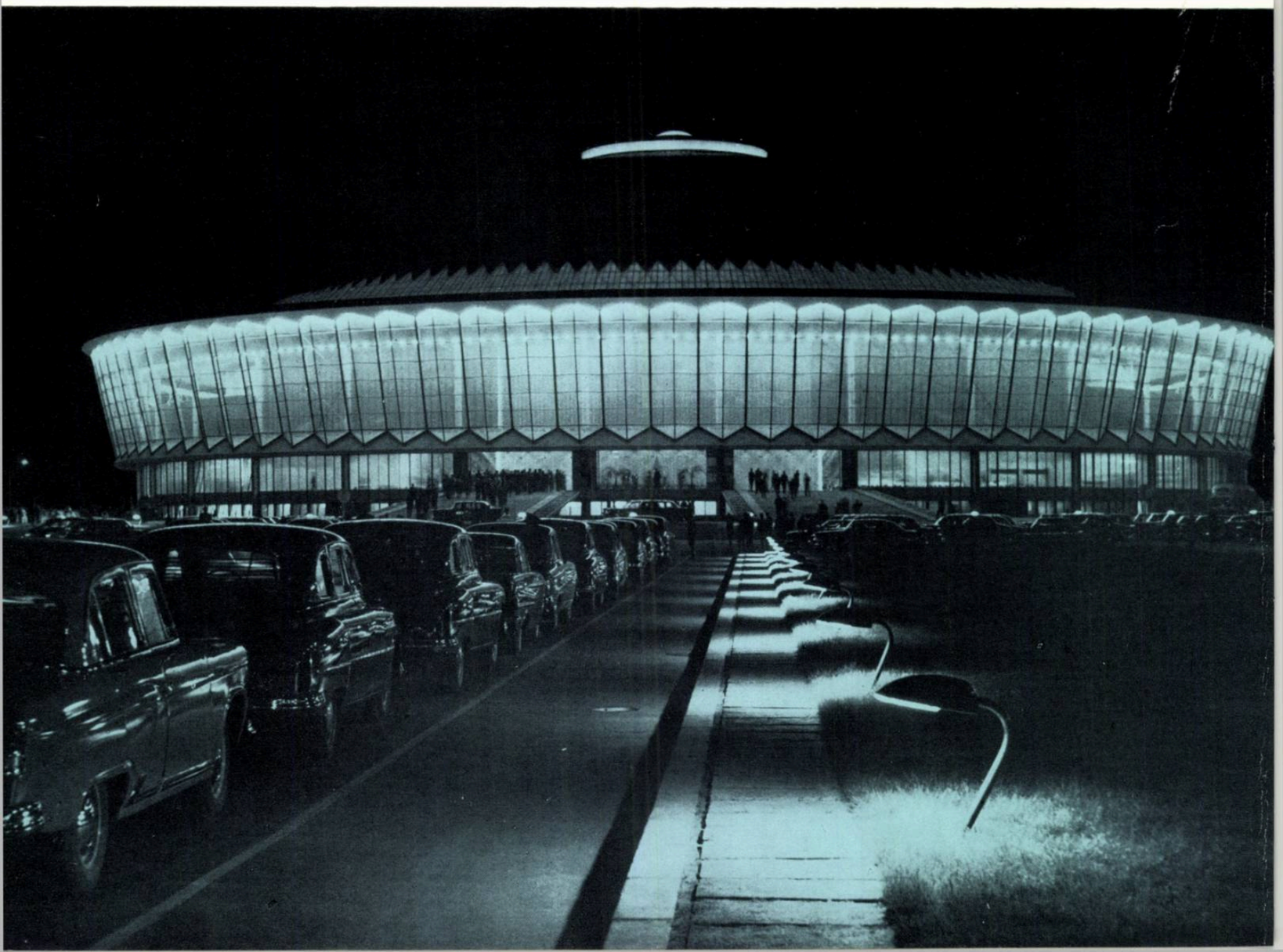

Aspect din timpul montajului cupolei

NAȚIONALE A R. P. R.

Autor : *prof. arh. Ascanio Damian;* coautor : *arh. Mircea Enescu*
Coordonator general : *ing. Adrian Stănescu*
Proiectul întocmit în I.P.C.M.C.
Colectiv de proiectare:
Arhitectura : *arhitecții V. Ursache, Adrian Stănescu, R. Popescu, S. Miclescu, Vera Hariton, cu colaborarea arhitecților N. Nedelescu și V. Cantuniari*
Structura : *inginerii Em. Baiculescu, M. Săvescu, Liana Popovici, A. Nefian, cu colaborarea inginerilor D. D. Niculescu, M. Soare și N. Pătrîniche*
Instalații : *inginerii M. Procopiescu, A. Stănescu, Gh. Ionescu, A. Costescu, I. Palade, cu colaborarea inginerilor D. Manasian și D. Cenda*
Organizarea lucrărilor : *inginerii M. Anastasescu, I. Baisan, I. Georgescu, V. Grecu, cu colaborarea ing. T. Dinescu*
Lucrări exterioare : *inginerii C. Brînzeu, M. Iordan, D. Gheorghiu*
Probleme de acustică : *colectivul ing. A. Necșulea*
Execuția : *Trustul I București*

Plan de situație
1. Piața Scînteii — 2. Șos. București-Ploiești — 3. Șos. București-Tîrgoviște — 4. Șos. Kiseleff — 5. Bd. Mărăști — 6. Cale ferată — 7. Bulevard nou proiectat — 8. Lacul Herăstrău — A. Pavilionul Expoziției economiei naționale — B. Platforme descoperite de expunere — C. Casa Scînteii — D. Monumentul lui V. I. Lenin — E. Pavilion de expoziție

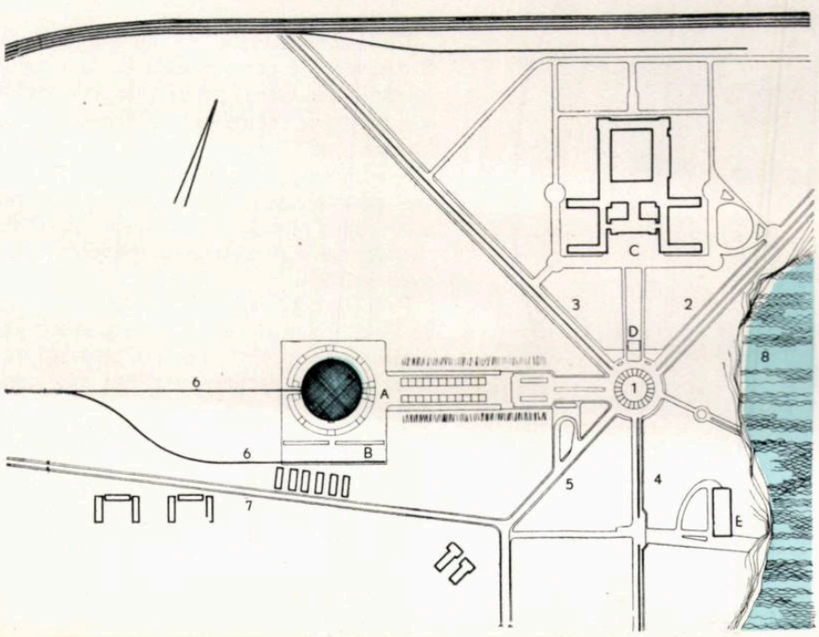

SISTEMATIZAREA — În zona de nord a Capitalei s-a construit în anul acesta un nou edificiu de o amploare deosebită — pavilionul Expoziției economiei naționale a R.P.R.

Scopul realizării acestei lucrări este de a da posibilitate organizării unor expoziții care să ilustreze dezvoltarea economiei naționale în anii regimului de democrație populară.

Amplasamentul construcției a fost stabilit pe terenul fostelor hipodromuri, în viitor urmînd a se crea aici un ansamblu de pavilioane pentru expoziții în cadrul unui parc care va amplifica zona verde din nordul orașului.

Pavilionul realizat — situat pe o axă ce trece prin centrul Pieței Scînteii și perpendicular pe axa șoselei Kiseleff, la 600 m distanță de piață — va constitui elementul principal al ansamblului.

Din studiile de sistematizare făcute a rezultat că amplasamentul ales oferă posibilitatea creării unei perspective ample și în raport cu volumul construcției, păstrîndu-se spațiile necesare punerii în valoare atît a Casei Scînteii cît și a pavilionului.

Avînd în vedere sistematizarea ulterioară a întregului teren, în suprafață de cca. 100 ha, proiectanții au considerat că nu trebuie să creeze servituți care să împiedice buna rezolvare a organizării viitorului complex.

Ca atare, în prima fază, prin sistematizarea făcută, s-a creat un acces principal — o esplanadă, avînd două părți carosabile în partea dinspre piață și trei alei pietonale dintre care una principală centrală, în partea următoare, spre pavilion.

Această esplanadă asigură accesul dinspre Piața Scînteii spre pavilion ; plantațiile proiectate — joase în spațiile dintre alei și înalte pe părțile laterale — amplifică efectul de perspectivă și consti-

1

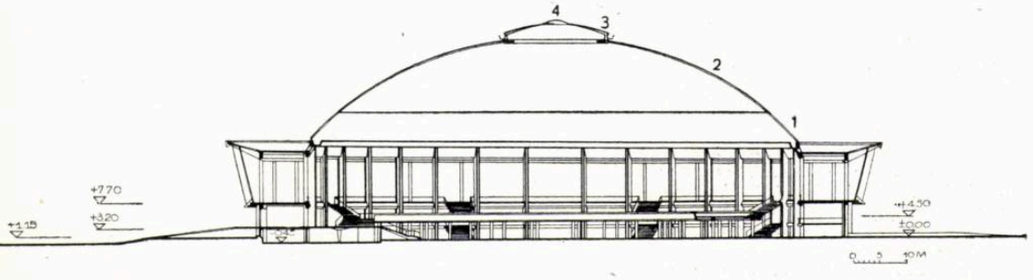

2

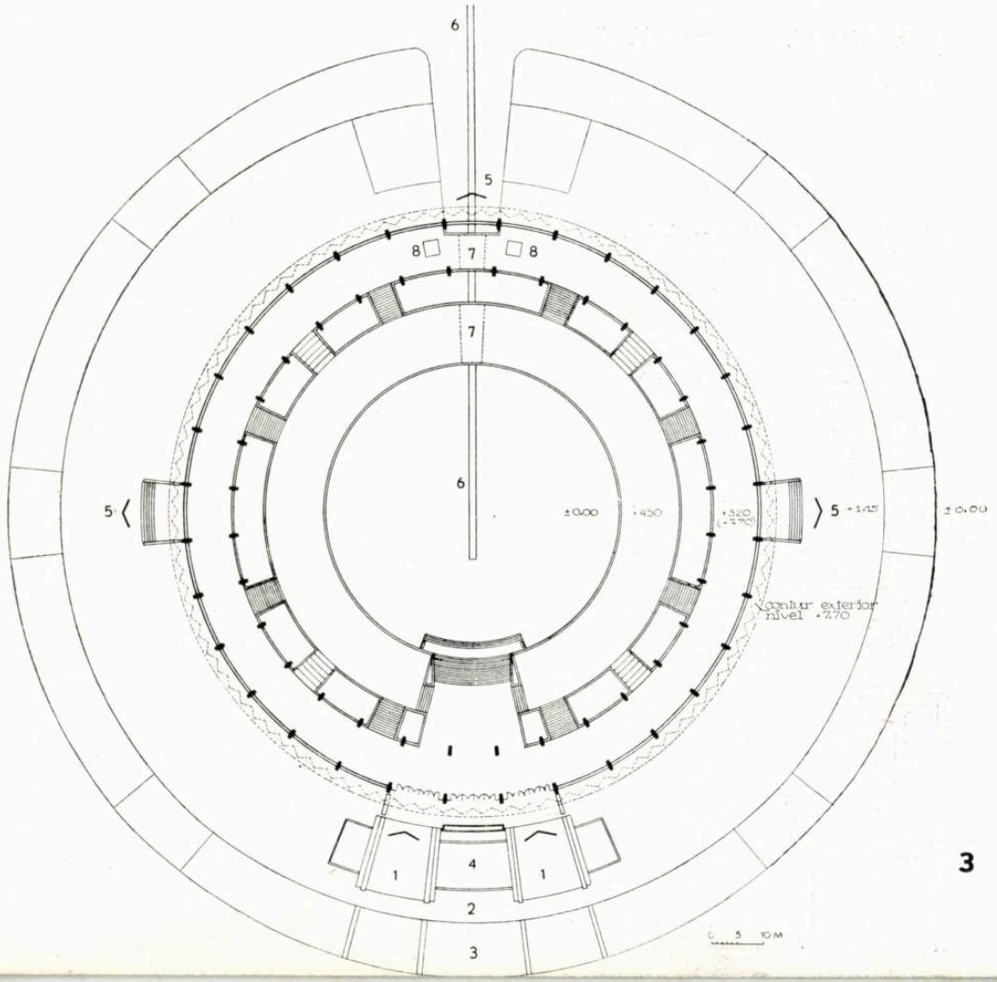

3

tuie elementul de trenă necesar construcției.

Ca lucrări exterioare au fost prevăzute rețele de alimentare cu apă, termice (de la o centrală amenajată într-o construcție anexă), canalizare, telefoane, iluminat, o linie de garaj pentru transportul la o platformă exterioară a exponatelor grele, avînd și o ramificație care pătrunde în pavilion.

★

ARHITECTURA — Partiul de arhitectură ales a fost condiționat de utilizarea tipului de cupolă folosit la pavilionul C al expoziției-tîrg de la Brno, proiectată de prof. F. Lederer.

Astfel, în soluția realizată se disting două părți importante: cupola și construcția perimetrală acesteia.

Datele constructive ale pavilionului de expoziție sînt următoarele:

— Suprafața construită cca. 10 000 m²
— Suprafața desfășurată cca. 19 000 m²
— Volumul cca. 300 000 m³
— Înălțimea totală cca. 42 m
— Diametrul cupolei (deschidere la nivelul de bază) cca. 93 m
— Diametrul construcției cca. 125 m

Pentru a se obține suprafețe desfășurate cît mai mari s-au proiectat în interior 3 galerii de expunere situate la cotele + 3,20 m, + 4,50 m și + 7,70 m.

Galeriile la cotele + 3,20 m și + 7,70 m sînt situate în partea de construcție exterioară cupolei; galeria la cota + 4,50 m se află în zona acoperită de cupolă și constituie elementul de tranziție și de legătură între celelalte galerii și incinta centrală situată la cota ± 0,00 m.

Acest sistem de galerii — care creează un joc de niveluri și realizează un echilibru arhitectural interior — este prevăzut cu o serie de scări libere, dispuse ritmic, în scopul asigurării circulației pe verticală.

Pe întreaga zonă a construcției exterioară cupolei, se află la cota — 0,45 m nivelul încăperilor anexe, birouri, grupuri sanitare, depozite și camerele necesare instalațiilor.

Accesul vizitatorilor în pavilion, dinspre esplanadă, se face prin intermediul a două rampe care debușează într-o platformă largă la nivelul + 3,20 m.

De la această platformă, circulația poate fi divizată, fie către galeria de la nivelul intrării, fie către galeria de la nivelul + 4,50 m, fie către centrul halei, situat la cota ± 0,00 m.

Evacuarea publicului este asigurată prin trei puncte situate la nivelul ± 0,00 m, unul opus intrării principale și două situate pe un diametru perpendicular axei intrării.

Prin această soluționare se consideră ca fiind asigurată suplețea necesară organizării expozițiilor pe întreaga suprafață a halei, părțiale-restrînse sau concomitente.

Pentru transportul exponatelor grele s-a prevăzut o linie de cale ferată care pătrunde în interiorul construcției; pentru trecerea vagoanelor cu gabarit mare, s-au practicat poduri escamotabile în

planșeele galeriilor de la cotele + 3,20 m și + 4,50 m.

Transportul pe verticală al materialelor și exponatelor este asigurat de două monșarjuri situate în imediata apropiere a accesului căii ferate în pavilion.

STRUCTURA — Concepția proiectării structurii construcției a urmărit atît satisfacerea cerințelor de plastică și rezolvare arhitectonică, cît și asigurarea — prin proiectare — a posibilității de execuție într-un termen foarte scurt, de numai 9 luni.

Pentru aceasta s-a acceptat ca incinta centrală a pavilionului să fie acoperită cu o cupolă de mare deschidere, de tipul celei concepute de prof. Lederer pentru

1 — Vedere

2 — Secțiune

1. Luminator cupolă — 2. Cupolă metalică — 3. Cupoletă metalică — 4. Cupoletă din material plastic, translucid

3 — Plan

1. Rampe de intrare — 2. Platformă exterioară — 3. Taluz — 4. Bazin — 5. Ieșiri — 6. Cale ferată — 7. Poduri escamotabile — 8. Ascensoare pentru exponate

4 — Vedere interioară

5 — Vedere aeriană

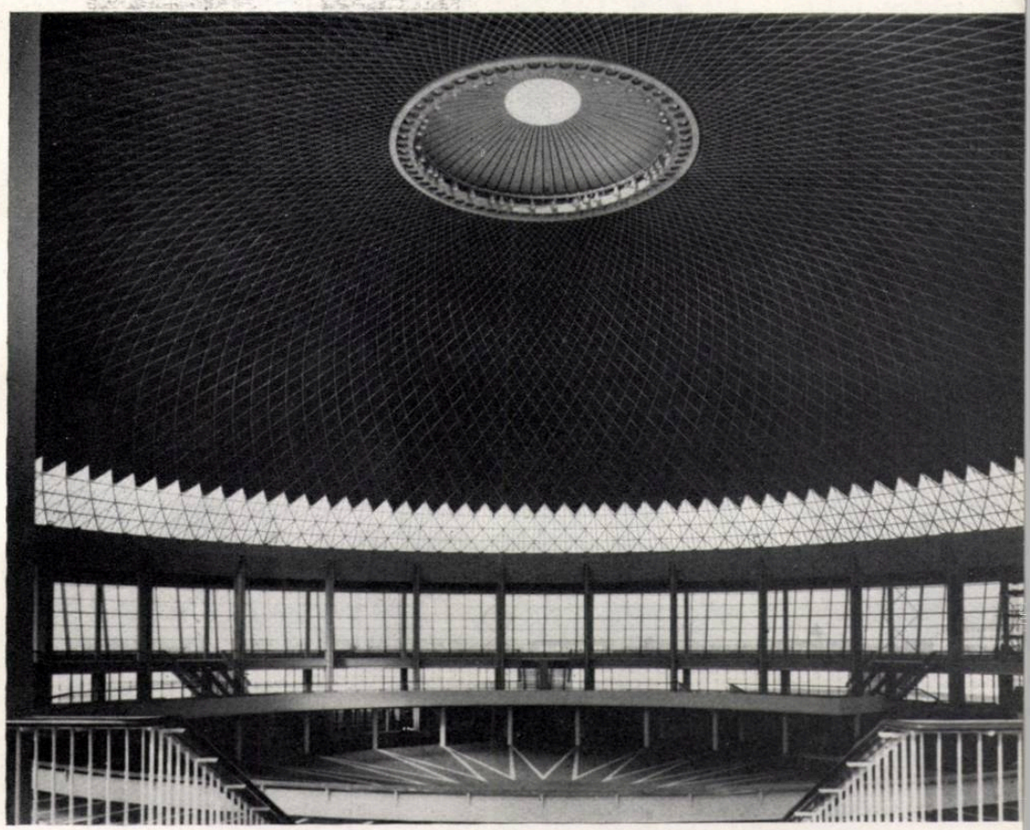

4

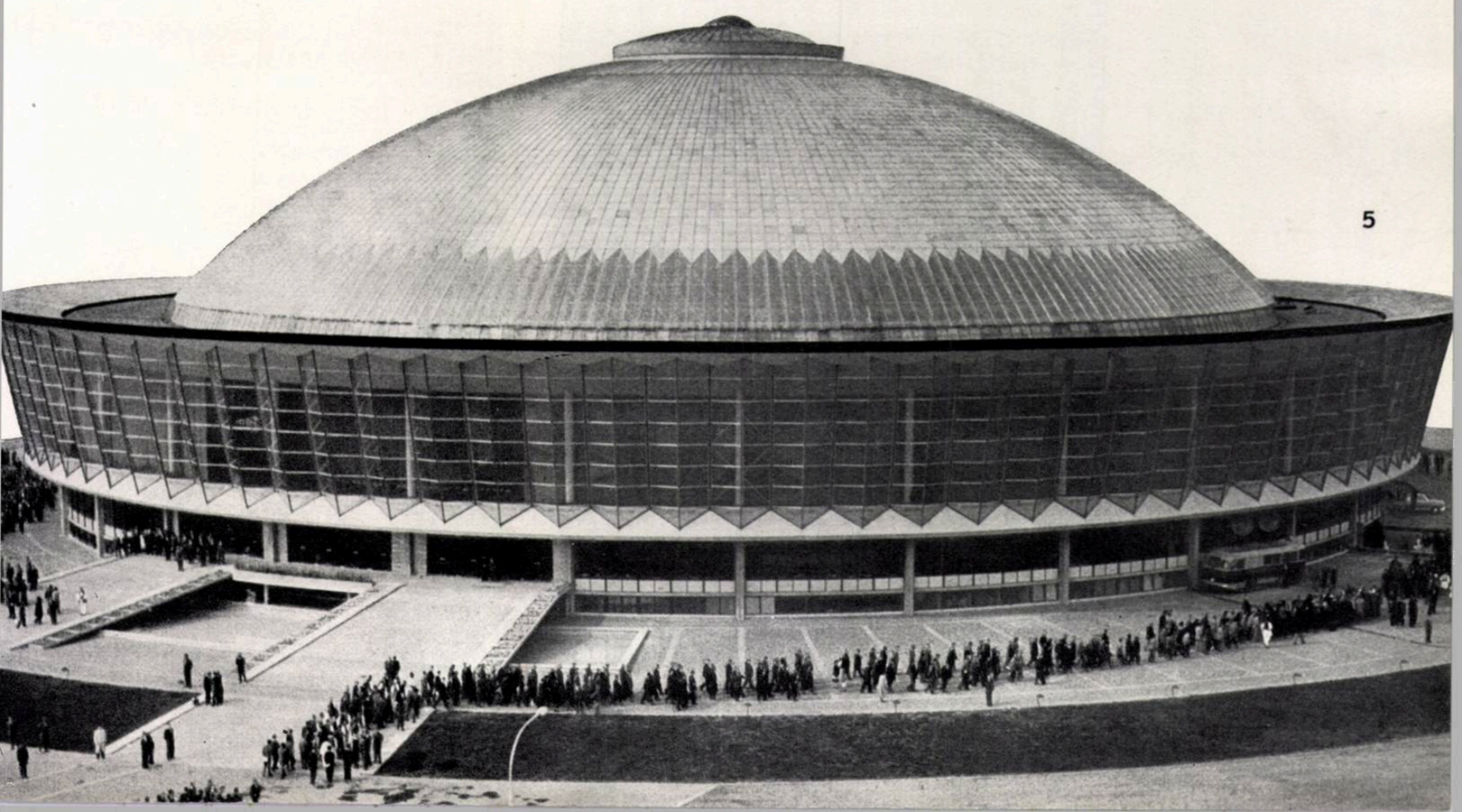

5

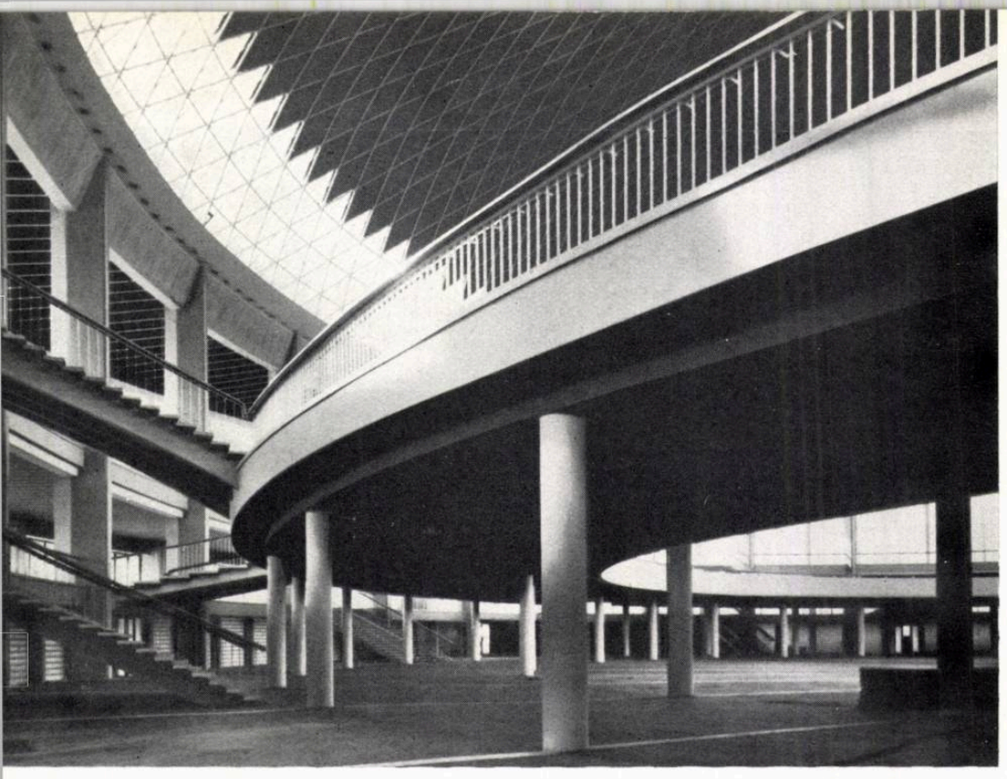

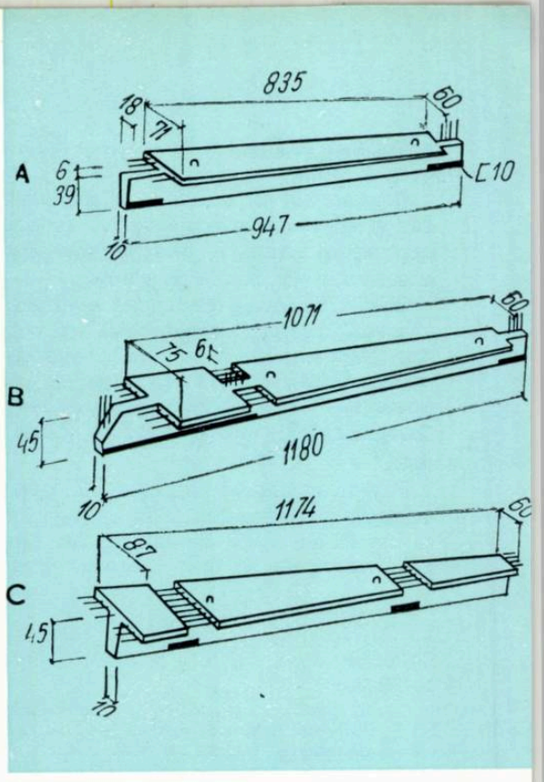

1, 5 — Vederi interioare

2 — A-B-C — Grindă T; D — Grindă I; E-F — Cheson întors

3 — Vedere schematică, în secțiune verticală, a ansamblului constructiv

$P_1P_2P_3P_4$ — Grinzi prefabricate; G_1 — G_4 — Inele din beton armat cu armătură rigidă; S_A — S_B — Stîlpi de beton armat cu armătură rigidă; $S_{a,b}$ — Stîlpi prefabricați; S_p — Stîlpi turnați în cofraj din tub precomprimat; G_c — Grindă centură turnată; $C_1C_2C_3$ — Chesoane întoarse precomprimate

1. Suprabetonare 4 cm — 2. Beton termoizolant din granulit — 3. Șapă de beton — 4. Șarpanta învelitorii metalice — 5. Învelitoare metalică — 6. Parapet turnat

4 — Axonometrie

1. Grindă prefabricată în T pentru planșeu la cota + 7,70 m — 2. Stîlp exterior de beton armat cu armătură rigidă — 3. Grindă exterioară din beton armat cu armătură rigidă — 4. Stîlp metalic al scheletului ferestrelor de la cota + 7,70 m — 5. Grindă centură exterioară din beton armat — 6. Pazie de tablă înclinată în consola inferioară — 7. Plăci de ipsos pentru acoperirea intradosului consolei — 8. Traseul șprosurilor ferestrelor

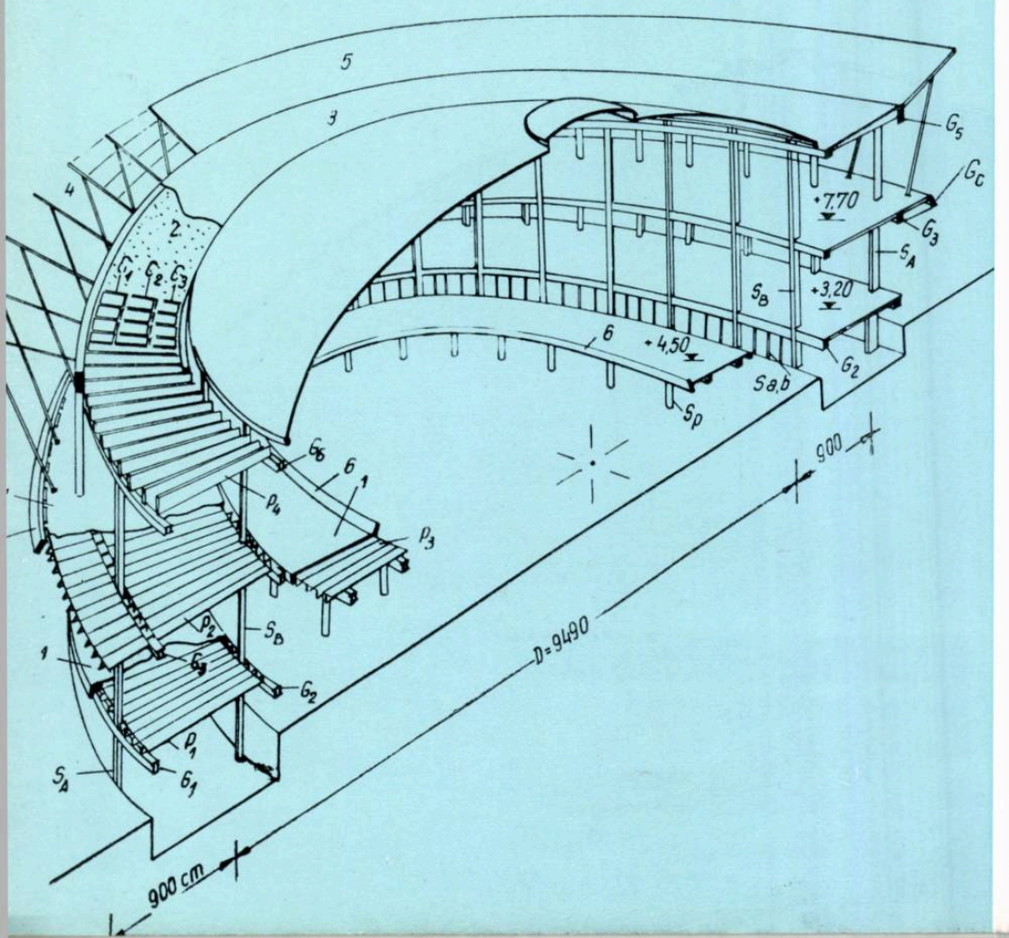

pavilionul C de la Tîrgul din Brno. Această cupolă metalică, executată din țeavă de oțel de diametre variabile, oferă mari avantaje privind alcătuirea, îmbinările simple și greutatea proprie foarte mică (40 kg/m²).

Structura cupolei se compune dintr-un inel de bază și un inel superior în care sînt prinse țevile meridiane curbate.

În sens orizontal, structura metalică este completată cu inele paralele executate tot din țeavă.

Îmbinările a cîte 2 țevi meridiane cu inelul meridian sînt asigurate cu bride bulonate.

Pentru restul construcției s-a urmărit folosirea unor materiale și procedee care să asigure o industrializare pronunțată, prin prefabricarea celor 14 000 m² de planșee, prin folosirea unui schelet de beton armat cu armătură rigidă, a cărui structură metalică — confecționată în atelier — să permită montajul complet al prefabricatelor, constituind în același timp și suport pentru ridicarea cupolei.

Proiectul a fost astfel întocmit încît a făcut posibilă executarea simultană atît a cupolei, montată la sol, cît și a construcției perimetrale ei. Ridicarea cupolei s-a făcut cu ajutorul preselor hidraulice, de tipul celor folosite pentru cofraje glisante, folosind ca turnuri de ridicare înșiși stîlpii interiori ai construcției.

Ca rezultat al acestor idei stabilite inițial, structura de rezistență se compune din două șiruri concentrice de cîte 32 stîlpi metalici, cu grinzi circulare la fiecare nivel.

Scheletul metalic, după montarea prefabricatelor, este înglobat în beton, constituind o structură de beton armat cu

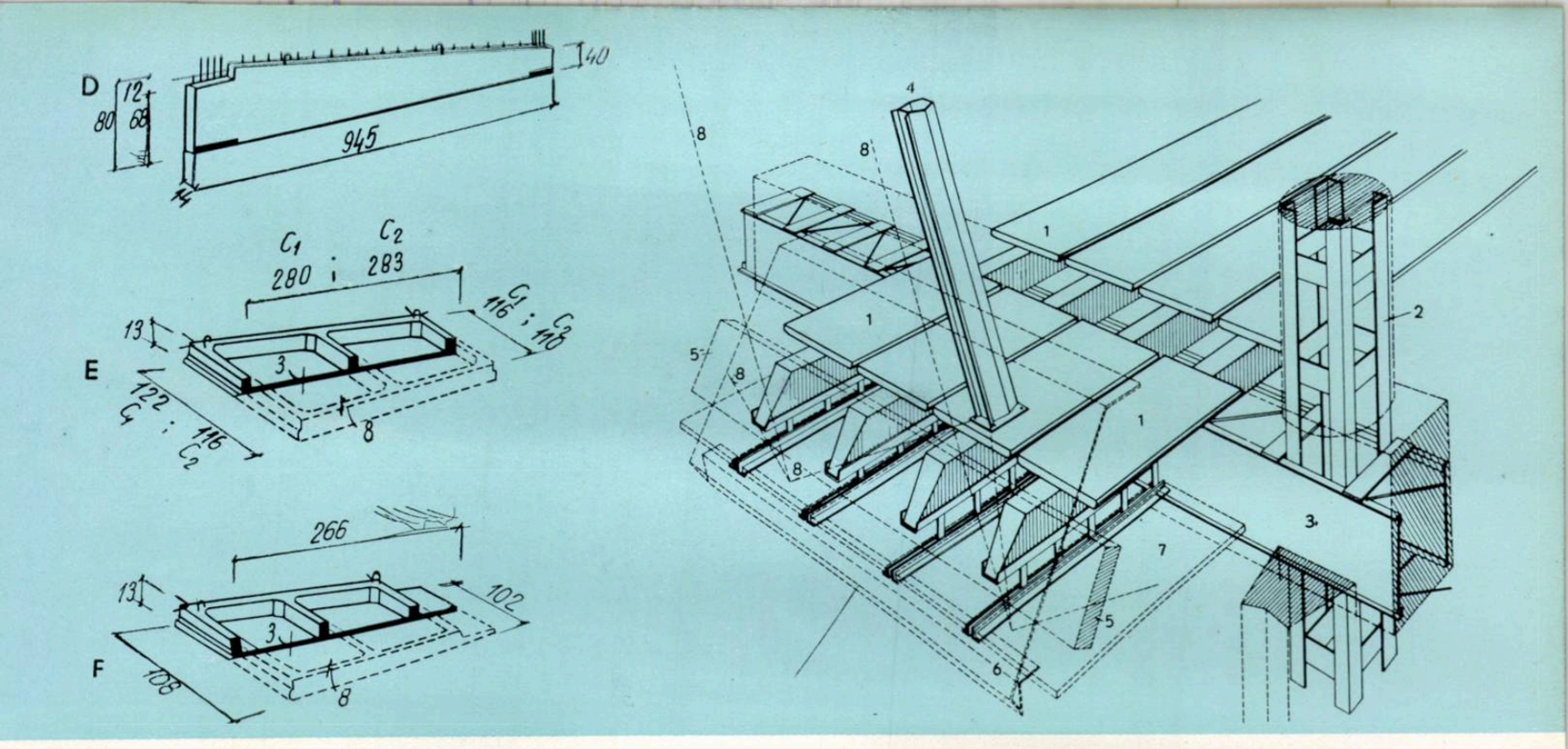
D
12
80
68
40
945
14
C1
C2
280 ; 283
13
116 ; 110
E
3
122 ; 116
8
266
13
102
3
F
108
8
4
8
8
1
1
2
5
8
1
8
3
7
5
6

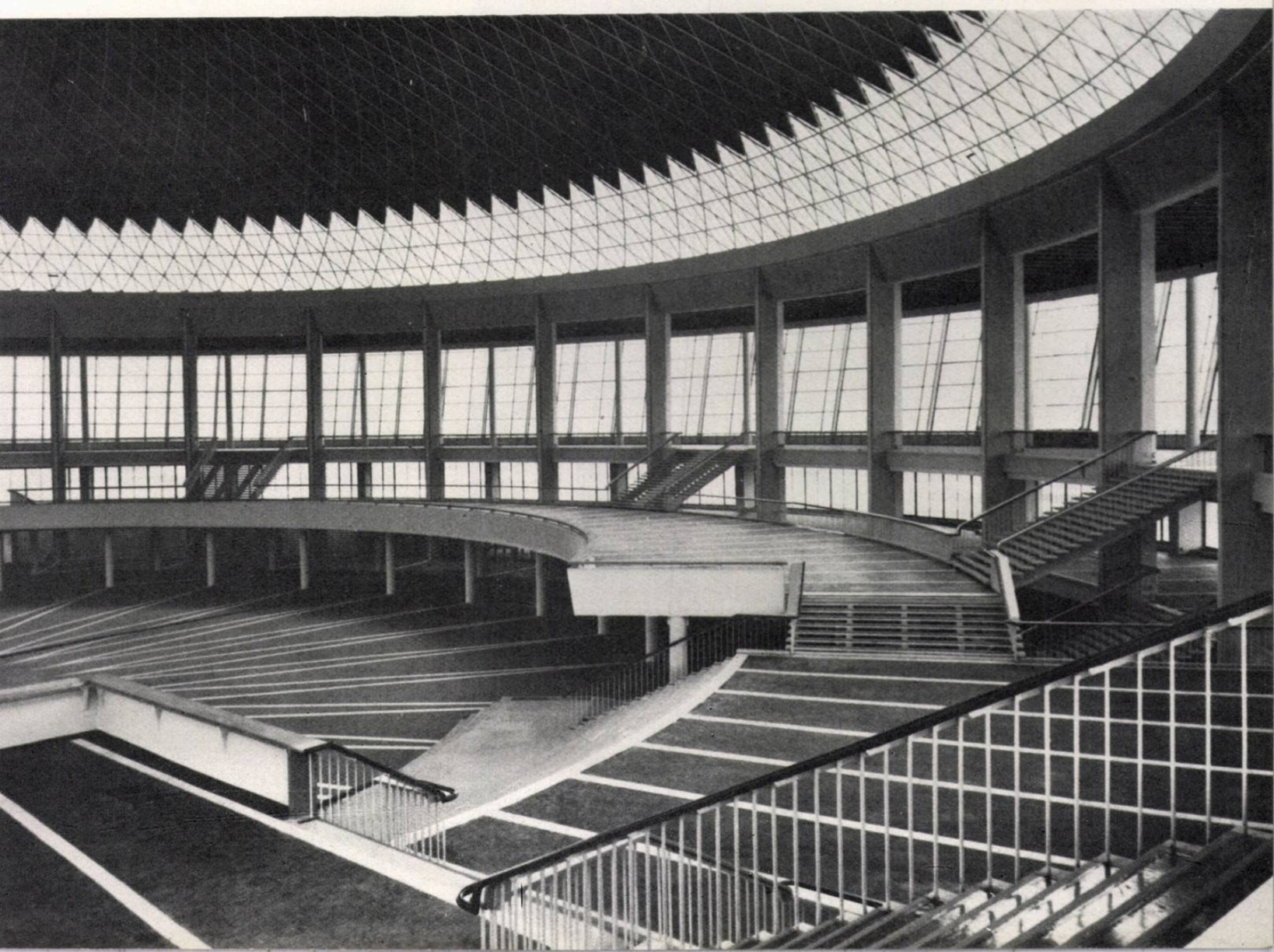

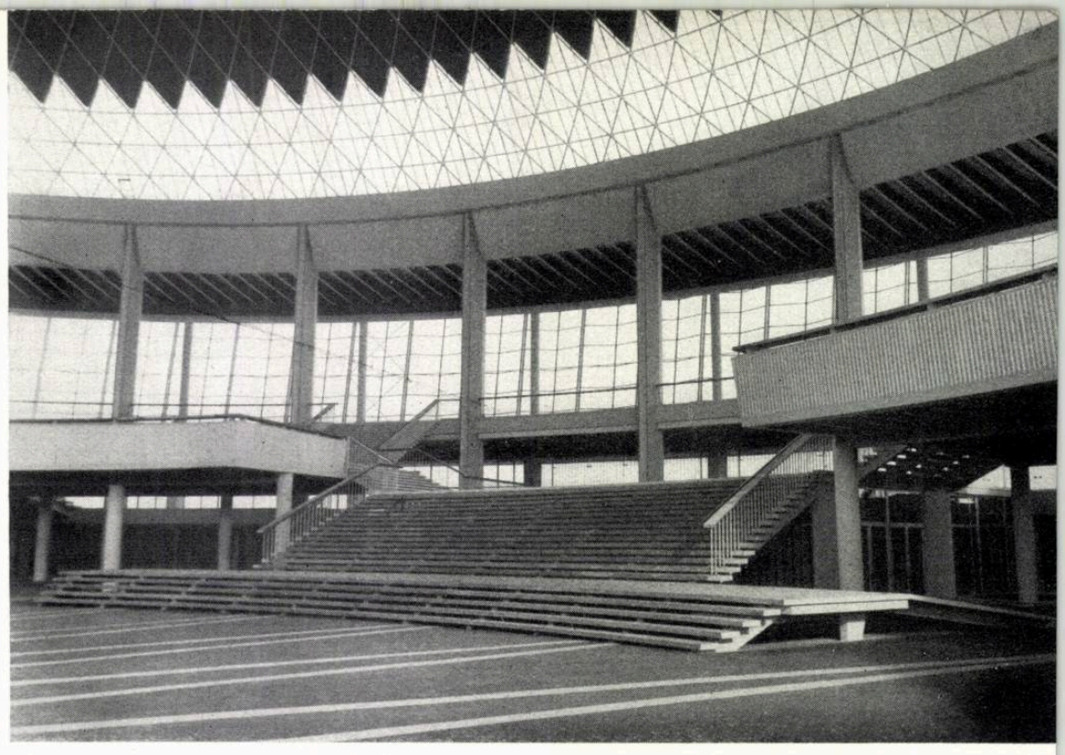

Vedere interioară

Vedere interioară

armătură rigidă. Reazemele inelului de bază al cupolei, avînd deschideri mai mici decît traveea stîlpilor care o susțin, transmiterea reacțiilor s-a prevăzut a se realiza prin intermediul unei grinzi metalice circulare spațiale, cu zăbrele, înglobată și ea ulterior în beton.

Panourile vitrate pe înălțimea etajului principal au ridicat probleme dificile din cauza lipsei de legătură directă cu stîlpii structurii. Elementele principale ale scheletului fațadei le constituie montanții metalici înclinați — avînd o înălțime de cca. 11,00 m — cu profil chesonat, rezemați pe planșeul + 7,70 m și legați la partea superioară de structura acoperișului.

Stîlpii galeriei interioare, la nivelul + 4,50 m, s-au executat cu cofraj pierdut din tuburi prefabricate care au oferit o perfectă față aparentă.

Scările de legătură dintre galerii s-au prefabricat cu vanguri dese și trepte fără contratrepte.

Rampele accesului principal în pavilion sînt de tip « pod dalat » din beton precomprimat cu cabluri Freyssinet.

INSTALAȚII — Pentru o exploatare în condiții optime, construcția a fost proiectată cu toate instalațiile necesare.

Încălzirea se va face cu convectori la nivelul încăperilor anexe și cu radianți electrici în zonele de circulație a publicului.

Rețelele sanitare asigură apa potabilă, cea de incendiu și cea industrială ; o stație de compresoare, situată la nivelul anexelor, asigură punerea în funcție a exponatelor ce folosesc aer comprimat. La același nivel s-au rezervat și spațiile necesare transformatorilor electrici, camerelor de tablouri, radio, telefon etc.

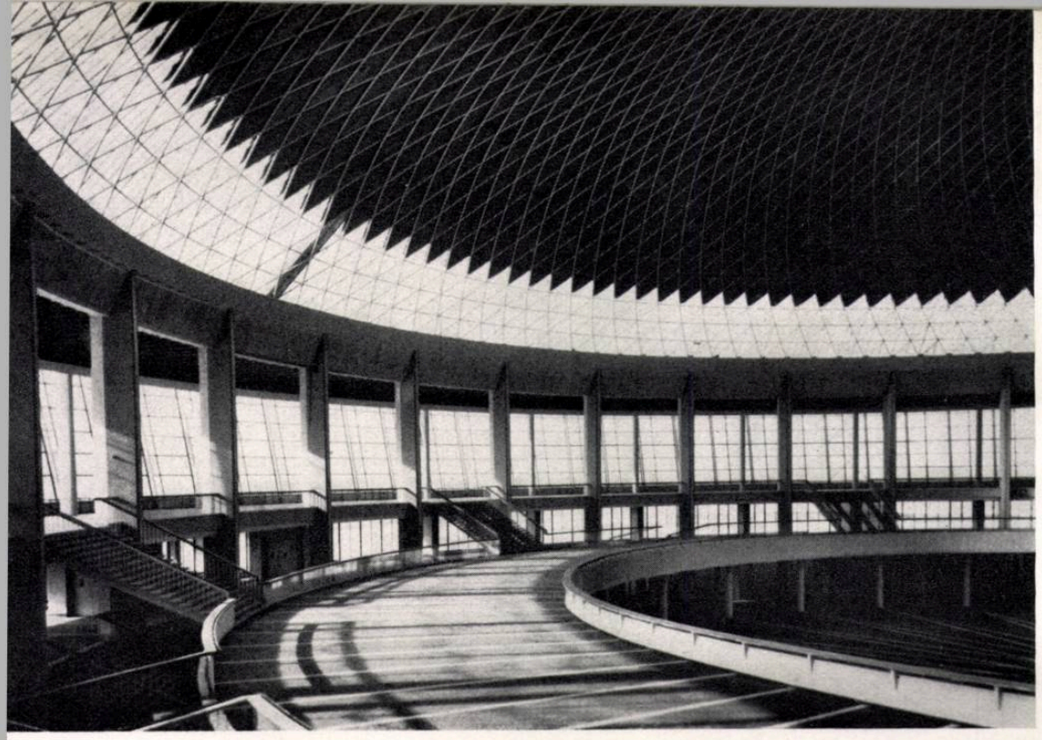

Vedere parțială a galeriilor de la nivelurile + 4,50 m și + 7,70 m

Pentru iluminatul galeriilor expoziției a fost adoptat iluminatul fluorescent cu un nivel de 200 Lx. La partea centrală s-a adoptat un sistem de reflectoare cu becuri cu vapori de mercur. Pentru racordarea corpurilor de iluminat necesare unei iluminări locale, solicitată de amenajarea expoziției, s-a prevăzut o rețea separată de distribuție, cu prize la fiecare stîlp. S-au mai prevăzut: instalații pentru iluminatul de siguranță, balisaj, forță, avertizare incendiu și paratrăsnet.

Rețelele tuturor instalațiilor sînt mascate în canale și tunele subterane, plafoane duble și șlițuri în stîlpi.

Apreciindu-se că nivelul de zgomot acumulat — datorat atît numărului mare de vizitatori cît și unor mașini-exponate în funcție — va fi foarte ridicat, iar forma și dimensiunile construcției fiind prielnice unei reverberații de durată, s-a considerat ca absolut necesară realizarea unui tratament fonoabsorbant.

În acest scop, la intradosul cupolei s-au prevăzut elemente de formă romboidală — ce se înscriu între țevile meridiane ale structurii — executate din tablă de aluminiu perforată, peste care s-au fixat saltele din fibre de sticlă. Această soluție s-a dovedit în practică deosebit de eficientă, deși forma sferică a cupolei este aparent nefavorabilă.

La cupola mică tratamentul fonoabsorbant s-a executat din fîșii de tablă plină cu rosturi acoperite cu saltele de tipul celor utilizate la cupolă.

Pentru realizarea unei suprafețe suficiente absorbției fonice, s-a mai tratat parapetul de beton al galeriei de la nivelul + 4,50 m și plinul de sub grinda de susținere a inelului de bază al cupolei.

FINISAJE — În ideea păstrării în cea mai mare parte a structurii aparente a elementelor prefabricate și tratării superficiale a celor din beton armat turnat, finisajele realizate sînt în general simple.

Elementele de beton armat monolit s-au corectat de bavuri, s-au chituit și

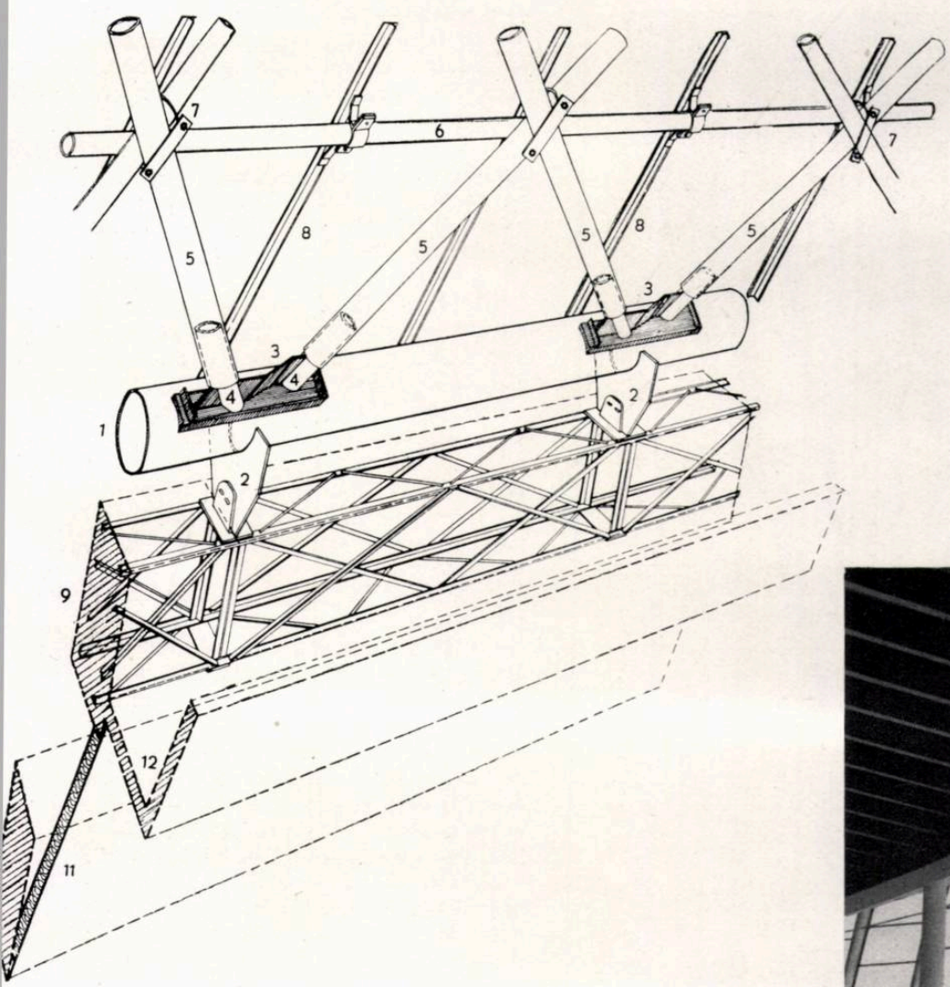

Secțiune

1. Inel de bază al cupolei — 2. Aparate de reazem — 3. Plăci de prindere a ștuțurilor — 4. Ștuțuri pentru fixarea țevilor meridiane — 5. Țevi meridiane — 6. Țevi paralele — 7. Bride de prindere a meridianelor cu paralelele — 8. Scheletul metalic al luminatorului cupolei — 9. Grindă de beton armat (cu armătură rigidă) pentru susținerea inelului de bază — 10. Grindă de beton armat (cu armătură rigidă) între stîlpii interiori ai construcției — 11. Suprafață fonoabsorbantă — 12. Pasarelă tehnică la cota + 18,00 m

Detaliu

apoi sau egalizat cu un strat de 2—4 mm mortar de tencuială din nisip fin sau adaos de emulsie APV.

Elementele prefabricate s-au finisat fără nici un alt tratament, cu o zugrăveală din var și pigmenți cu adaos de emulsie APV.

Treptele scărilor sînt îmbrăcate cu folii colorate de PVC pe suport textil, muchiile fiind protejate prin corniere din material plastic.

Pardoselile sînt executate din asfalt cu bitum-cauciuc, în suprafețe limitate prin fîșii cu filete de marmură.

Pentru ferestrele nivelului + 7,70 m s-a utilizat geam șlefuit, de 6 mm grosime, iar pentru cele de la nivelurile inferioare — geam canelat, fabricat pentru prima oară în țară.

Ușile intrării principale sînt executate din geam securit St. Gobain.

Tîmplăria metalică — executată în cea mai mare parte din tablă ambutisată — precum și celelalte elemente metalice ale construcției, s-au tratat cu grund reactiv și vopsea email alchidal mat, la exterior, și un grund reactiv și email epoxilucios, în interior.

Învelitoarea de aluminiu s-a tratat în exterior cu lac incolor epoxidic, patinat cu pigment fin de aluminiu, după o prealabilă decapare în baie alcalină, neutralizare în baie acidă și spălare în curent de apă.

Intradosul învelitorii, după același tratament prealabil, s-a finisat cu o vopsea termoizolatoare și absorbantă de vapori și apă — vopsea anticondens — fabricată din emulsie APV — vinacet E. 50 plastificat și fungicidat, din humă și microazbest la care se adaugă pigmenți minerali.

Materialul se aplică în 2—3 straturi după un prealabil grund pe bază de butinal polivinilic, compuși de crom și acid fosforic.

Plăcile fonoabsorbante, din tablă de aluminiu perforată, s-au vopsit cu email alchidal în culoare bric, după o prealabilă grunduire.

PLASTICA FAȚADEI — ARHITECTURA INTERIOARĂ — Plastica fațadei exprimă în mod clar distribuția și importanța nivelurilor interioare. În construcția perimetrală cupolei, nivelul galeriei principale este marcat prin consolele inferioară și superioară, și subliniat prin vitrinele-ferestre de 11,00 m înălțime — a căror formă în spațiu generează o suprafață vibrată prin dispunerea zimțată a panourilor.

Acest element mare vitrat imprimă o mișcare plastică întregii construcții, atît prin dispunerea zimțată a panourilor de ferestre, cît și prin înclinarea acestora — rezultată din diferența de lungime a consolei superioare față de cea inferioară.

Culorile dominante în exterior, albastru închis și aluminiu, subliniază părțile metalice ale fațadei. Elementele de beton armat sînt tratate în culoare gri-vînăt, apropiată de culoarea naturală a cimentului.

Partiul ales rezolvă plastica interioară prin jocul de niveluri ale galeriilor și prin scările libere ce fac legătura între ele.

Panourile fonoabsorbante sînt în același timp și elemente de corijare plastică a intradosului cupolei. Prin acoperirea țevilor paralele ale cupolei s-a realizat o simplificare a desenului structurii metalice, ceea ce reprezintă un avantaj pentru îmbunătățirea aspectului interior.

Panourile — de formă romboidală — sînt colorate în bric, în contrast cu țevile meridiane ale cupolei colorate în alb-ivoriu.

Pentru ca cea de a doua cupolă metalică — cupoleta — să nu fie o repetare în mic a celei mari, tratamentul fonoabsorbant s-a executat din fîșii de tablă, vopsite în culoare alb-ivoriu, care acoperă în întregime structura.

Culorile dominante în interior sînt roșu-bric la intradosul cupolei, regăsit și pe partea verticală a nervurilor peste galeria de la + 7,70 m și gri, în tonuri de la gri-alb la gri-vînăt, la elementele de beton.

EFECTE DE ILUMINAT — Iluminatul, așa cum a fost realizat, creează efecte de amplificare a celor obținute atît prin plastică cît și prin culorile utilizate.

Noaptea, văzută din exterior, construcția perimetrală apare puternic luminată — marcînd dispunerea zimțată a panourilor de ferestre ale etajului principal — în timp ce cupola este abia percepută, dat fiind intensitatea redusă a iluminării ei.

În interiorul pavilionului, plafoanele galeriilor sînt iluminate cu tuburi fluorescente care subliniază sistemul radial al elementelor prefabricate și transformă în nuanțe pastelate culorile vii din timpul zilei.

Efecte interesante de lumină s-au realizat în special pentru cupolă, al cărei intrados este scăldat în lumină — de jos în sus — de o salbă de reflectoare plasate în pasarela de la nivelul inelului de bază.

Construcția pavilionului Expoziției economiei naționale a R.P.R. reprezintă un exemplu de folosire a diverselor materiale și sisteme constructive noi și a unei concepții arhitectonice contemporane.

Rezolvarea problemelor dificile, atît la proiectare cît și la execuție, a avut drept rezultat o realizare a cărei valoare tehnică depășește cadrul obișnuit.

Prof. arh. ASCANIO DAMIAN
Arh. MIRCEA ENESCU

Detaliu de fațadă

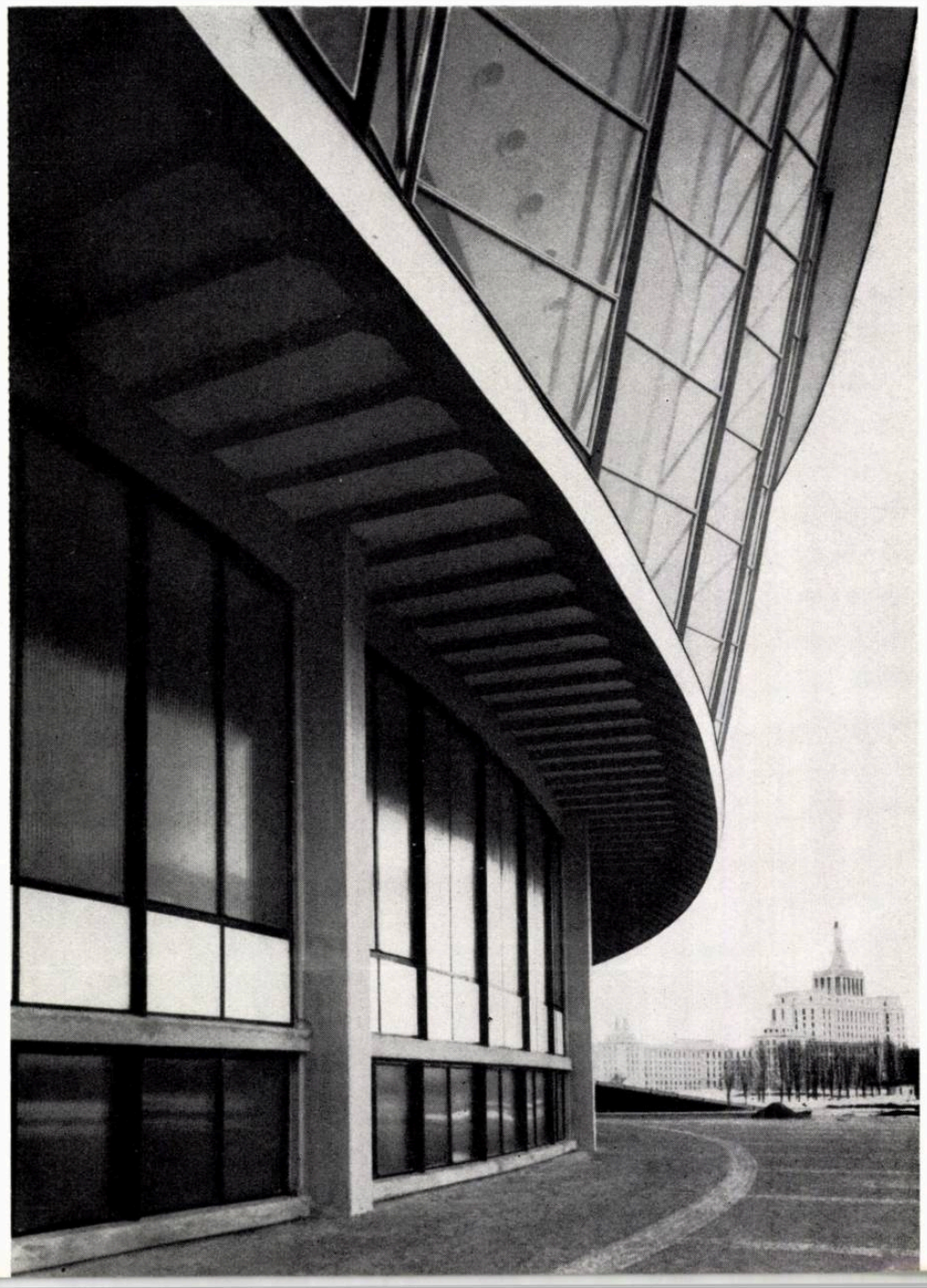

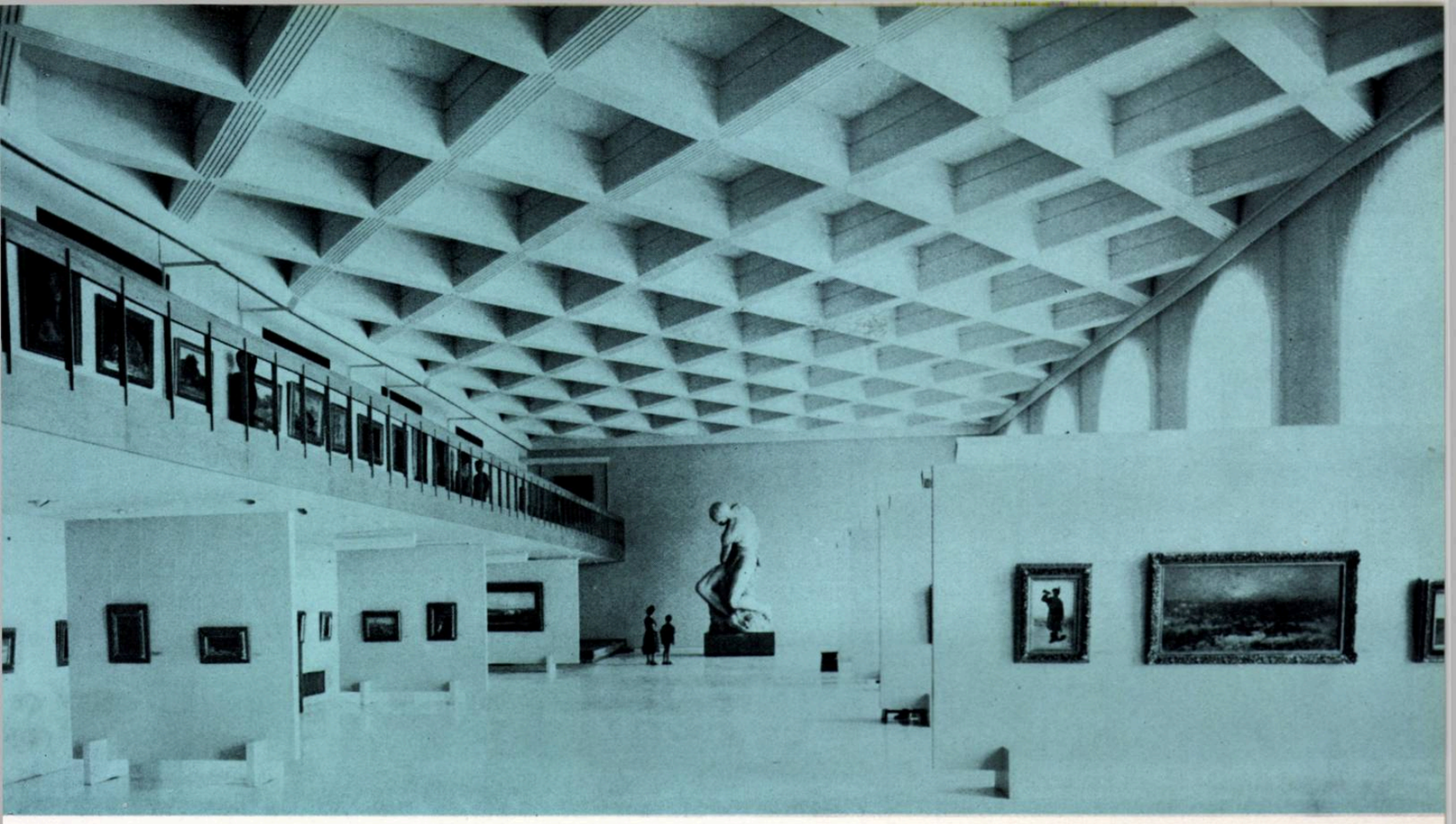

Vedere interioară a sălii Grigorescu

MUZEUL DE ARTĂ ȘI SALA MICĂ A PALATULUI R.P.R.

În cadrul acțiunii de reconstruire a zonei centrale a capitalei noastre a fost hotărîtă și reamenajarea Palatului R.P.R., pentru a-l transforma într-un reprezentativ centru de cultură. Primele lucrări la aripa nouă, aripa Ateneu, au fost începute în anul 1959. Această aripă a fost construită de roșu acum aproape 25 de ani; bombardată în 1944, i s-au făcut unele lucrări de întreținere, de modificări interioare și de terminare a fațadelor și a învelitorii, în anul 1953.

Construcția existentă, desfășurată pe șapte niveluri, cu aria totală a palierelor de cca. 34 000 m², a ridicat serioase probleme: drenarea unor izvoare la subsolul II, consolidarea zonelor bombardate, găsirea unor noi sisteme de rezemare pentru cazurile în care, prin rezolvări de partiu, era necesară eliminarea unor elemente portante sau introducerea unor importante sarcini suplimentare.

Prin restructurările indicate s-a cerut crearea sediului pentru MUZEUL DE ARTĂ AL R.P.R. cu săli de expunere și anexe — depozite, ateliere de restaurare, birouri pentru cercetători, încăperi pentru întreținere și instalații, precum și a SĂLII PENTRU CONCERTE de muzică de cameră, de cca. 500 locuri, cu anexele respective — piese de recepție, scenă, anexe de scenă și săli de repetiție. Anexele și instalațiile au ținut seamă de eventualitatea utilizării acestei săli ca sală de consfătuiri, conferințe și proiecții de film.

Colectiv de proiectare:
Șef de proiect: *arh. Lucian Popovici*
Arhitectură: *arhitecții A. Toma, E. Wiener, V. Nițulescu*
Rezistență: *inginerii N. Laszlo, L. Spoială*
Instalații electrice: *inginerii Al. Băilescu, D. Țipa, V. Drăgănescu*
Instalații acustice: *ing. A. Necșulea*
Instalații condiționare: *ing. T. Pîntea*
Instalații încălzire: *ing. A. Bolșacov*
Instalații sanitare: *ing. Țonea*
Instalații ascensoare: *ing. Ad. Popescu*
Proiectant general ISCAS

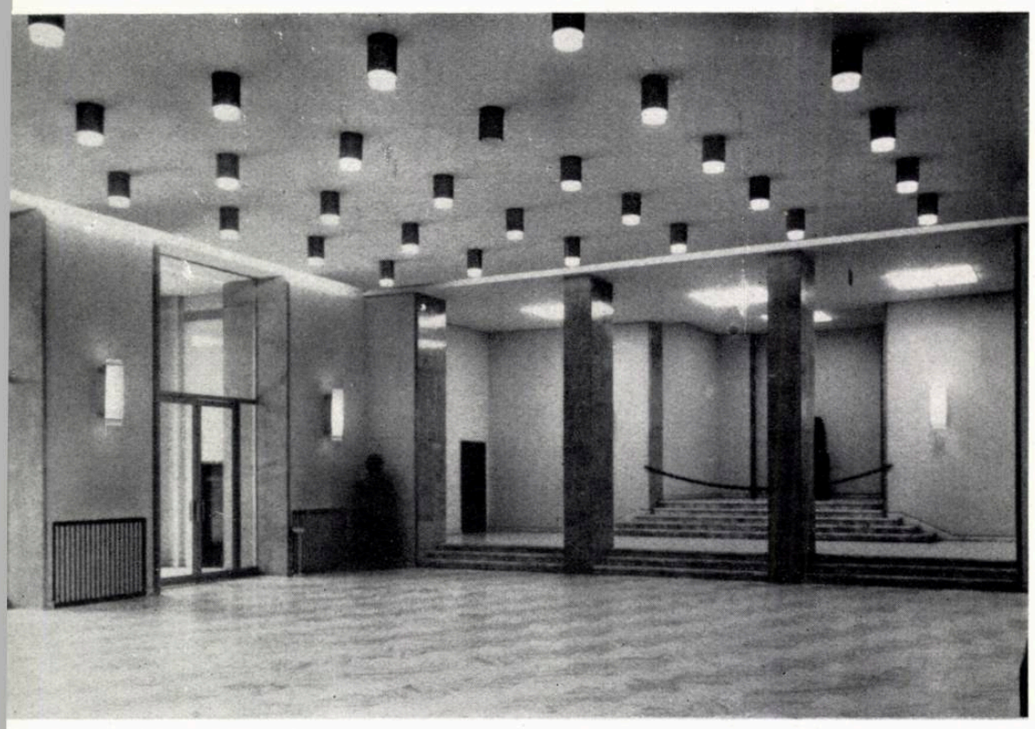

1

La rezolvarea temei au fost avute în vedere următoarele principii :

1. Crearea unor spații generoase și ordonate care să lege principalele puncte de acces în construcție și de circulație verticală.

2. Rezolvarea arhitecturii interioare prin elemente simple care să constituie un fond neutru pentru exponate.

3. Crearea unei atmosfere caracteristice programului de muzee și expoziții, prin utilizarea unor elemente specifice — supante pentru expunere la etajul I, renunțarea la ferestre și crearea de luminatoare la etajul II.

4. Încadrarea volumelor sălilor de expunere în schemele principiale de bună rezolvare a condițiilor de iluminare a tablourilor.

5. Prevederea posibilității de scoatere din circuitul de vizitare a uneia sau a mai multor săli, fără a obliga la închiderea unui etaj.

MUZEUL DE ARTĂ AL R.P.R.

2

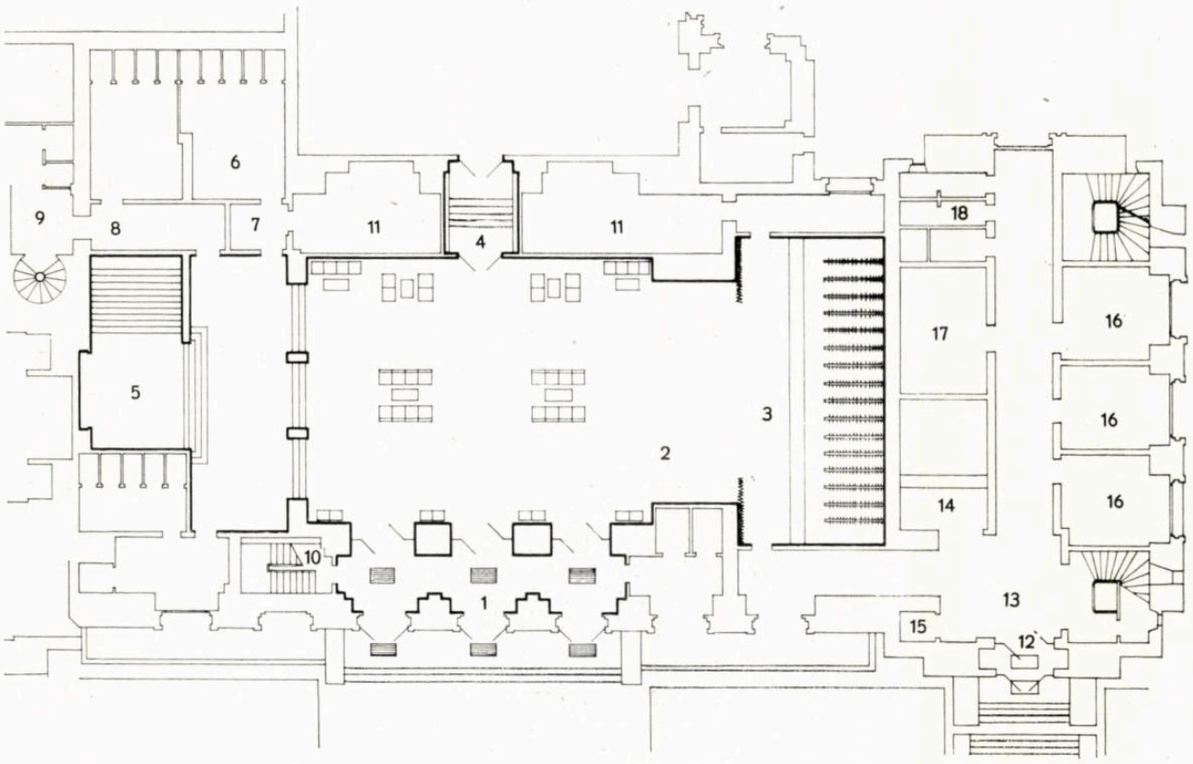

1 — *Holul de intrare la Muzeul de Artă al R.P.R. și la Sala mică de concerte*

2 — *1. Vestibulul intrării principale — 2. Hol principal — 3. Vestiare publice — 4. Intrare la muzeu — 5. Scara principală — 6. W.C. — 7. Sas — 8. Intrare la servicii — 9. Acces oficiu — 10. Scara de acces la cabinele tehnice — 11. Spațiu instalații — 12. Vestibul intrare artiști — 13. Hol artiști — 14. Vestiare artiști — 15. Lift — 16. Săli de repetiții — 17. Tablouri electrice — 18. W.C.*

3 — 4 *Sălile de artă feudală — Vederi interioare*

3

4

6. Rezervarea spațiilor necesare canalelor de condiționare a aerului, a ștreangurilor de instalații și camerelor de tablouri electrice, fără a sacrifica din suprafețele utile pentru expunere.

Deoarece în programul inițial parterul era rezervat expozițiilor cu caracter temporar, accesul în piesele de recepție este posibil prin trei puncte: prin curtea de onoare și prin str. Știrbei Vodă (două intrări, din care una comună cu cea de la sala de concert, fiind astăzi utilizată ca intrare principală). Spre grădina din str. 13 Decembrie sînt alte trei accese: unul pentru personal, al doilea pentru materiale și al treilea de evacuare în caz de panică. La sfîrșitul anului 1961 parterul a fost afectat secției de artă feudală, ceea ce a dus la o nouă amenajare interioară, executată prin grija I. S. «Decorativa» (proiectant arh. C. Dimos).

Etajul I adăpostește Galeria de artă națională. Urmărind o bună iluminare, pereții sălilor au fost prevăzuți cu lămpi ce se regăsesc ca sistem și înălțime de așezare la panourile de expunere.

Etajul II constituie o parte din secția de artă universală: trei săli italiene, trei săli spaniole, o sală germană, o sală flamandă și olandeză, o sală rusă și sovietică.

Existînd posibilitatea realizării de luminatoare, a fost aplicată schema ideală de rezolvare a sălilor de muzee: lumina zenitală, în zona centrală a sălii, prin luminatoare ce dau lumina de zi, fără străluciri și reflexe pe tablouri, și lumina artificială pentru circulație, iluminat de siguranță și posibilități de iluminare specială a exponatelor mai deosebite și prin scafe de lumină pe conturul plafonului, pentru luminarea pereților pe care sînt expuse tablourile. Acoperirea ferestrelor laterale s-a făcut prin zidării ușoare ce delimitează noua formă a sălilor, lăsînd către zidurile exterioare coridoare pentru

1

1 — Sala Andreescu — Vedere
2 — Plan: 1—9 Sălile expoziției — 10. Depozit — 11. Spațiu instalații — 12. Gol sală — 13. Distribuitori translatori — 14. Tablouri — 15. Cabină de proiecție — 16. Derulare
3 — Secțiune prin sala 1
4 — Una din sălile Galeriei de artă națională

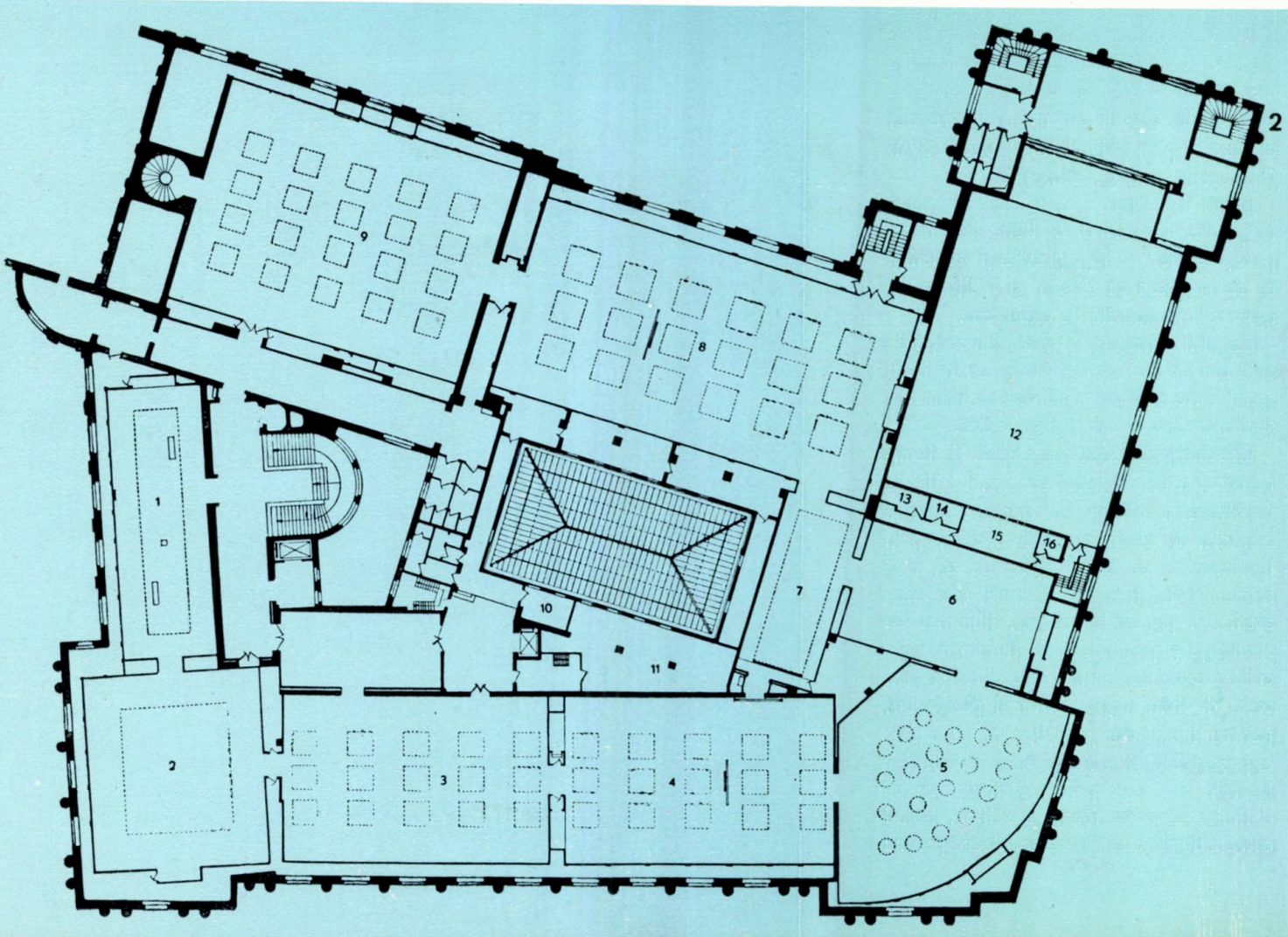

2

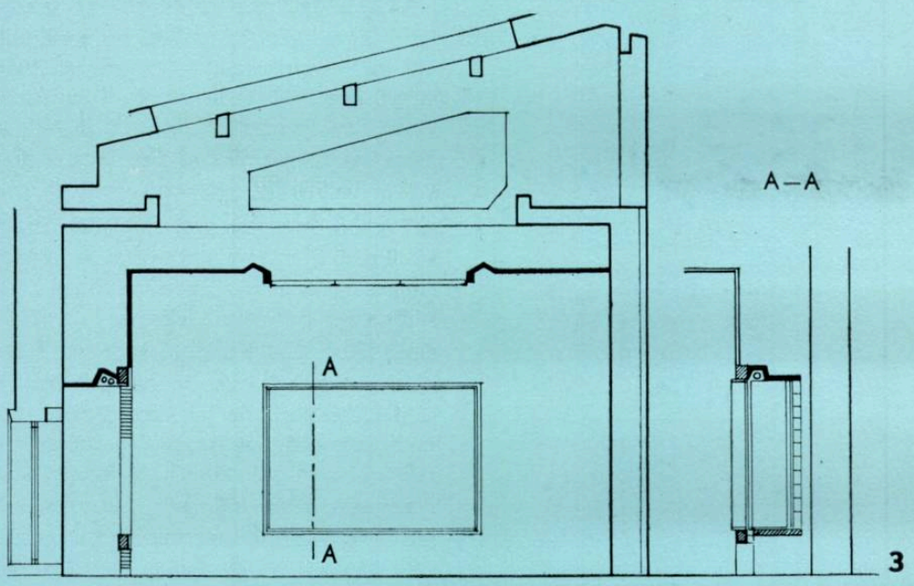

3

întreținerea ferestrelor. Coridoarele asigură și o temperatură mai constantă în săli, jucînd rolul unor piese-tampon. Aceste zidării ușoare au permis regularizarea formei sălilor care în construcția inițială, din necesități de fațadă și de aliniere, dădeau o serie de decroșuri și înclinări. Pentru a pune în valoare anumite lucrări mai prețioase, în cadrul zidăriilor noi, la unele săli s-au prevăzut nișe ce sînt asigurate cu un nivel de iluminare mai ridicat.

Subsolul I cuprinde depozitele de valori artistice, atelierele de întreținere și parte din centralele de instalații. Principalul depozit de tablouri al Galeriei naționale, echipat cu panouri culisante, asigură numai el o suprafață desfășurată de depozitare de cca. 7 000 m².

La subsolul II sînt depozitele de materiale și centrala de ventilație.

Mezaninul I și II, construite parțial în înălțimea parterului și a etajului I, cuprind săli de depozit și studiu.

4

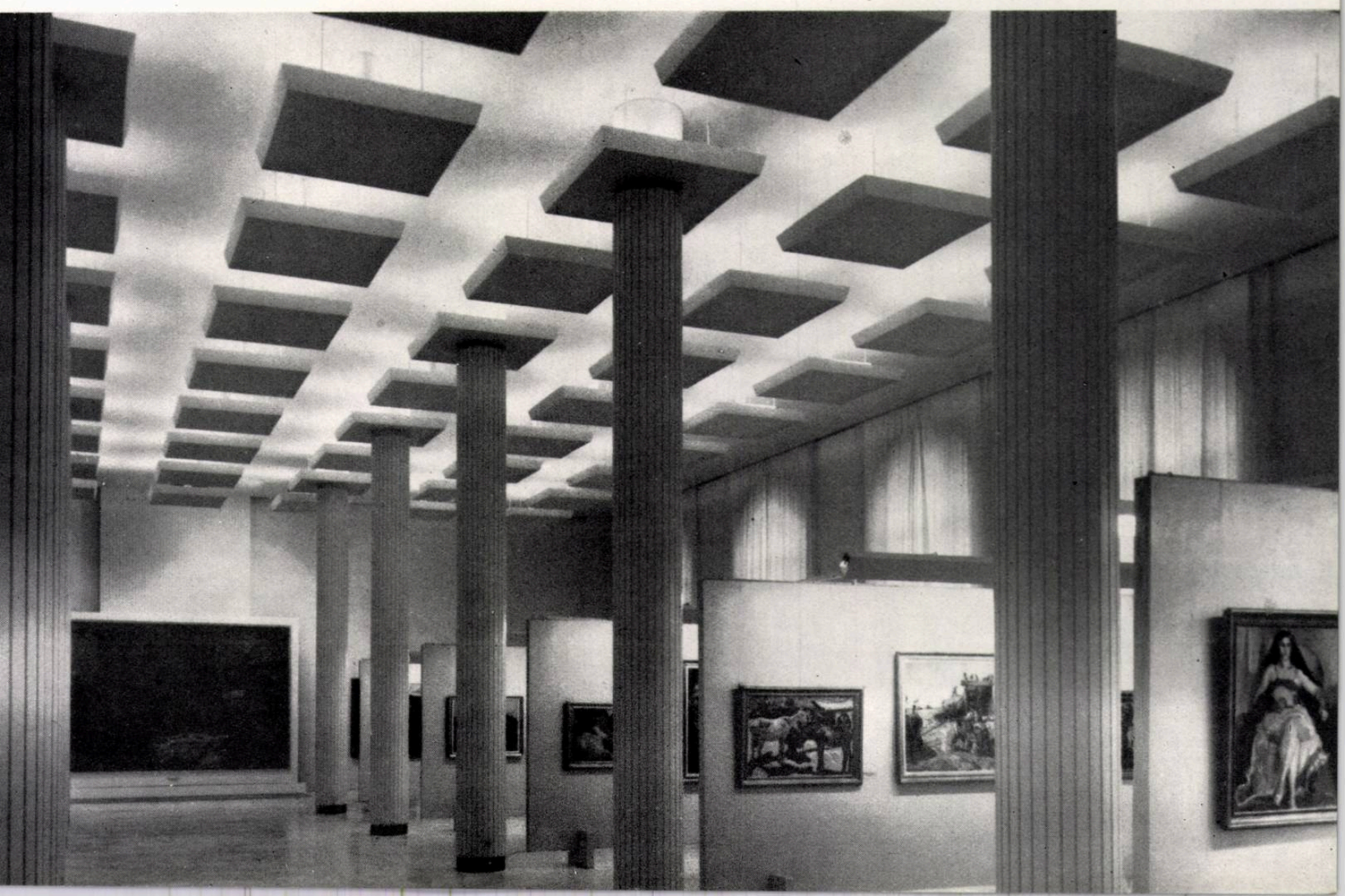

1

Finisajele interioare caracterizează trei categorii de încăperi :

1. Sălile de expunere, piesele de recepție și circulațiile principale, au pardoseli din plăci de marmură — în general Ruș-chița ; două săli de la etajul II au Alun înnourat și una tot de la etajul II — Moneasa roșie ; pereții sînt gletuiți și zugrăviți în culori de apă — în general gri-albăstrui ; tavanele, din rabiț, cu scafe de lumini și nuturi gletuite și zugrăvite alb ; tîmplăria, din panel furniruit cu căptușeli și pervazuri. Deoarece în orele cînd sălile sînt vizitate, ușile ce leagă sălile cu galeriile de circulație trebuie să fie deschise, ele au fost studiate în mod deosebit, deschizîndu-se în cadrul unor grosimi de ziduri și apărînd ca lambriuri. Între săli nu s-au prevăzut decît căptușeli de marmură sau panel.

2. Depozitele de valori artistice au pardoseli din parchet, pereții zugrăviți, tavanele din rabiț, cu scafe de lumină și tîmplărie metalică glisantă.

2

3

3. Anexele (grupuri sanitare, circulații secundare) au pardoseli din mozaic venețian sau mozaic turnat; depozitele din subsolul II, asfalt turnat; pereții zugrăviți sau spoiți, tavanele din rabiț, tîmplăria din lemn vopsit.

Pentru ca expunerea și conservarea exponatelor să se facă la un nivel cît mai ridicat, au fost prevăzute o serie de instalații speciale.

Iluminatul muzeistic a determinat secțiunea fiecărei săli, tipurile de lămpi, calitățile spectrului luminos. Principiul constă în plasarea lămpilor între exponat și vizitator, creînd o zonă de lumină intensă asupra tablourilor și un mediu odihnitor, mai puțin luminos, în zona în care circulă publicul. Sursele luminoase sînt plasate și orientate spre pereți, fasciculul axial de lumină întîlnind planul pereților la înălțimea ochiului și în axa tabloului (la înălțimea de cca. 1,20 m de la pardoseală) sub un unghi de cca. 35°. Intensitatea luminoasă este calculată în funcție de depărtarea lămpii de exponate. Practic, s-au prevăzut două rînduri de

1 — Detaliu de panou
2 — Galeria de artă națională — Vederea unei săli
3 — Vedere interioară a unei săli a Galeriei de artă națională
4 — 5 — Detaliu aplică
1. Lampă fluorescentă — 2. Panel difuzant din sticlă organică — 3. Butoni cromați

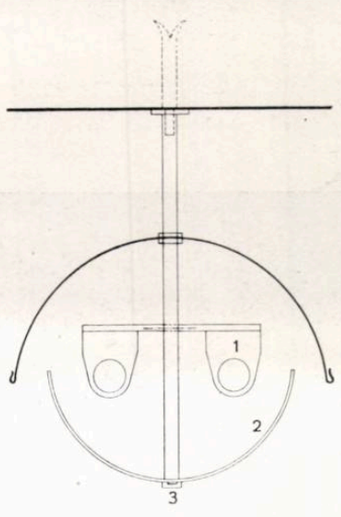

4

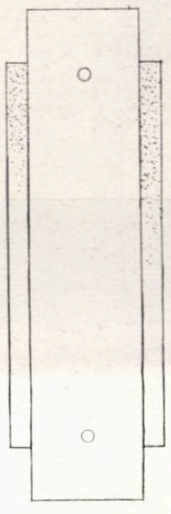

5

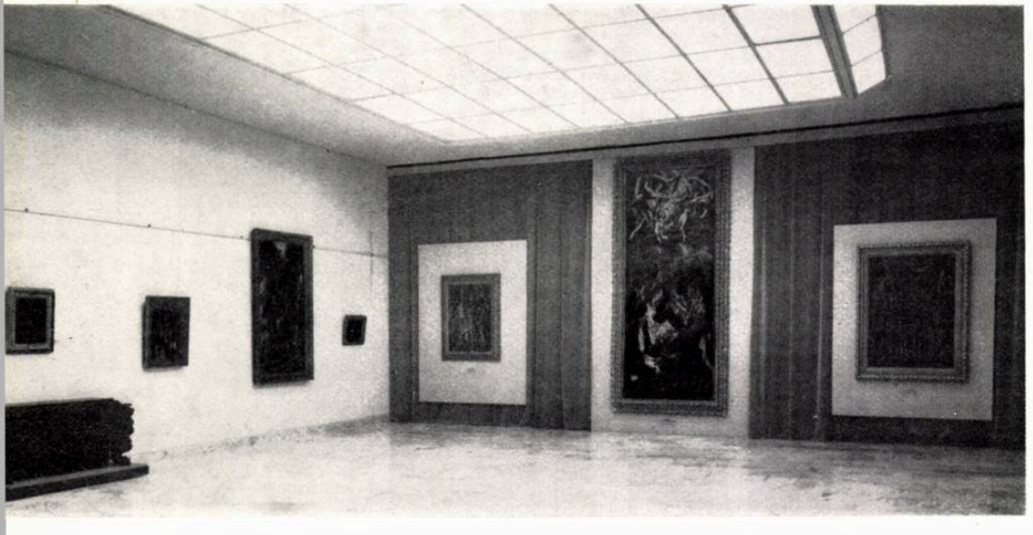

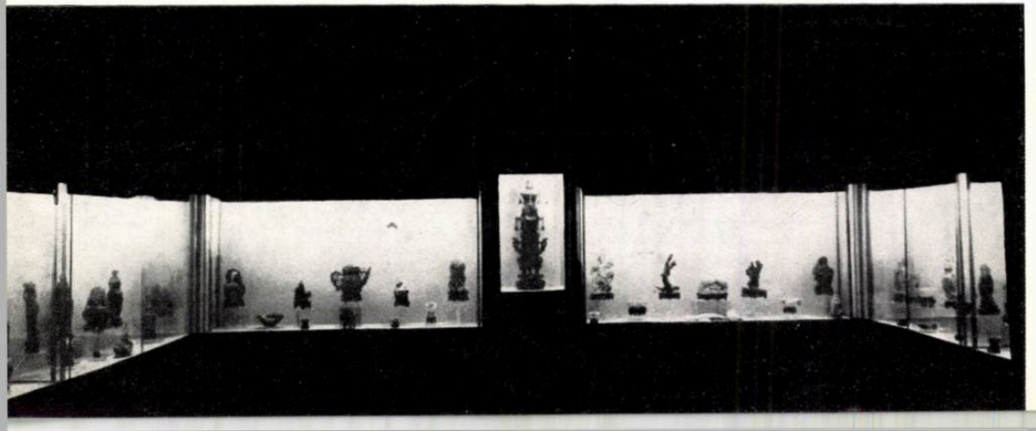

tuburi la înălțimea de 3,00 m — lămpi de perete, de panou și în nișe — și patru rînduri de tuburi la înălțimea de cca. 4,00—4,50 m, în scafele de lumină de la etajul II. Pentru ca tuburile să nu poată fi văzute direct, în primul caz s-au prevăzut rastere din tablă vopsită alb, iar în al doilea caz s-au montat abajururi din sticlă organică difuzantă, folosite și la tavanele luminoase de la etajul II.

Pentru circulația generală și cea de curățenie s-a prevăzut un alt iluminat, mai redus, ce corespunde și cu iluminatul de siguranță, completat cu semnalarea sensului de evacuare prin lămpi dispuse deasupra ușilor ce duc spre scări și ieșiri.

O instalație de ghid electroacustic asigură, la fiecare sală, posibilitatea transmiterii în diferite limbi a explicațiilor, privind materialul expus în sala respectivă, de la o centrală de magnetofoane.

Avertizoare de fum detectează prin ionizare orice focar de incendiu, înainte de apariția flăcărilor.

1
2
3
4 | 5

1 — Sala de artă rusă și sovietică
2 — Sala de artă germană — Vedere parțială
3 — Vedere parțială a sălii cu tabcouri de El Greco
4 — Interior din sala de artă orientală
5 — Vedere interioară a sălii spaniole

Instalația de condiționare, cu reglaj automat pentru temperatura și umiditatea aerului, funcționează în sălile de expunere și depozitele de valori artistice.

Instalația de ventilare, prin evacuarea aerului, s-a prevăzut la depozitele de materiale și la grupurile sanitare.

Instalația de încălzire centrală s-a aplicat în general la toate încăperile. La etajul II radiatoarele s-au montat în coridoarele-tampon, asigurînd o temperare a mediului ce înconjoară sălile de expunere.

Instalațiile de hidranți acoperă conform prescripțiilor toată suprafața folosită. Instalațiile sanitare sînt obișnuite, asigurînd grupurile de W.C. de la fiecare etaj. La subsolul II canalizarea preia și drenajul.

Instalațiile de ascensoare asigură legătura tuturor nivelurilor cu un ascensor de 2 tone, pentru materiale, iar a nivelurilor ce interesează vizitatorii, cu un ascensor pentru 6 persoane.

Prin proporțiile și aspectul sălilor sale de expunere, cu confortul și siguranța pe care i-o asigură echiparea sa cu instalațiile cele mai complexe, construcția noului Muzeu de Artă al R.P.R. se poate compara cu muzeele realizate în ultimii ani în străinătate.

Valoarea exponatelor este întrucîtva umbrită de unele deficiențe de organizare a expunerii, ușor de remediat. Astfel, supraîncărcarea cu elemente de valoare uneori inegală face obositoare parcurgerea sălilor, diminuează nivelul general al exponatelor și, prin așezarea unui număr mare de panouri, împarte sălile mari — caracteristice muzeelor moderne — în boxe.

Încadrarea tuturor tablourilor cu rame greoaie, de lățimi mari, încărcate cu profile și ornamente poleite, aduce o atmosferă învechită și, în unele cazuri, pune în inferioritate exponatul față de cadrul său. Prin suprafața, densitatea și intensitatea sa luminoasă, poleiala de aur eclipsează fondul de culoare din anumite tablouri.

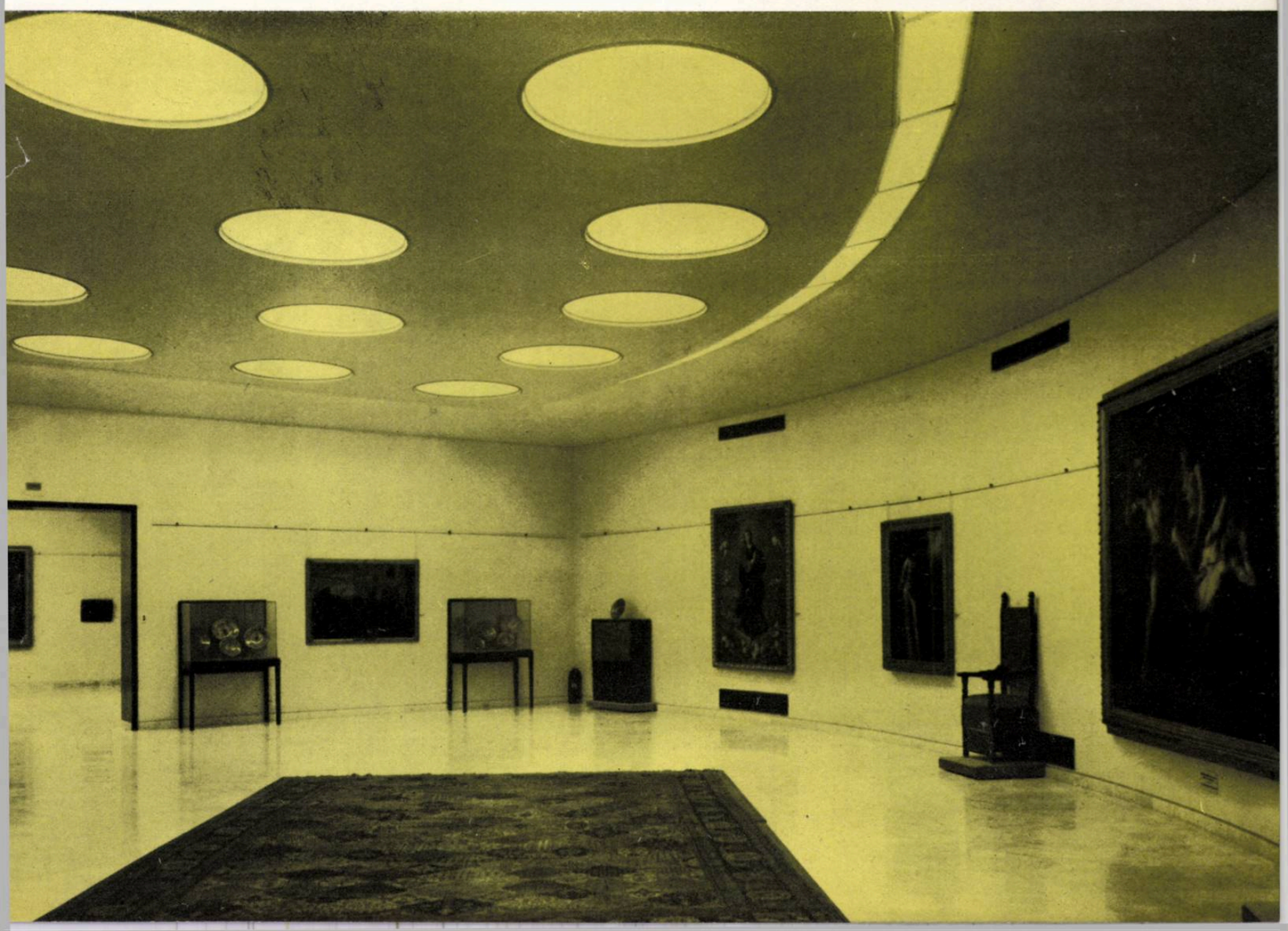

SALA MICĂ A PALATULUI R.P.R.

Din structura existentă, care urma să primească noile funcțiuni, s-a considerat potrivit ca sala de la etajul I, avînd fațada către str. Știrbei Vodă, să fie destinată concertelor. Această sală, care era și inițial menită spectacolelor, prezenta o serie de elemente de structură adecvate acestui program (planșeul în pantă, scena parțial construită etc.).

În completarea funcțiunilor necesare sălii au fost afectate aproape toate spațiile adiacente cuprinse în latura de nord a aripei drepte, pe toate nivelurile. S-au asigurat spațiile de recepție și serviciile corespunzătoare — holuri, foaiere, garderobe, precum și încăperi pentru artiști— săli de repetiție, cabine de proiecție cinematografică, de regie, radio și televiziune etc.

În eventualitatea folosirii ei ca sală de conferințe s-au prevăzut posibilități pentru introducerea în viitor a instalațiilor necesare traducerilor simultane.

În măsura în care structura existentă a permis, prin proiect s-a căutat realizarea unor spații corespunzătoare arhitectural și funcțional.

Intrarea se face prin str. Știrbei Vodă, printr-un vestibul urmat de holul principal. Acesta distribuie publicul la garderobă și scara principală, asigurînd și o intrare ocazională la Muzeul de Artă. Etajul cuprinde sala propriu-zisă și foaierul, legate printr-un hol de degajare a scării.

Din acest hol, dar și din vestibulul de intrare de la parter, o scară de serviciu asigură accesul la cabinele de proiecții și celelalte cabine tehnice. Pe un degajament lateral al foaierului a fost prevăzut un bufet deservit de un oficiu, cu un acces de serviciu de la parter.

O parte importantă a laturii de nord, avînd o intrare separată, a fost destinată sălilor de repetiții, cabinelor pentru artiști și anexelor scenei.

Toate aceste funcțiuni, organizate arhitectural în structura existentă, sînt asigurate cu instalații complexe de condiționare, iluminat, transmisie etc.

Sala propriu-zisă se înscrie, prin capacitatea ei de cca. 500 locuri, în categoria sălilor mijlocii de acest gen. Spațiul existent a fost reproporționat prin crearea unei carcase interioare, formată din plafonul și pereții sălii, degajate de structură.

Factorul principal în determinarea formei sălii și tratarea pereților a fost condiționarea acustică. Dimensiunile și destinația sălii au impus o acustică bazată pe transmisia directă a sunetului natural pentru muzică, difuzoarele prevăzute folosind exclusiv pentru vorbă. Au mai fost prevăzute difuzoare speciale pentru reprezentațiile cinematografice ocazionale.

Elementul principal în difuziunea sonoră îl constituie plafonul. Rezolvat într-un plan orizontal, plafonul este construit din corpuri difuzant-sonore de forme variate, emisfere, tetraedri, piramide drepte și strîmbe, elipsoizi etc., așezate fără nici o ordine, cu scopul de a constitui un ecran difuzant pentru sunet. Aceste corpuri,

1

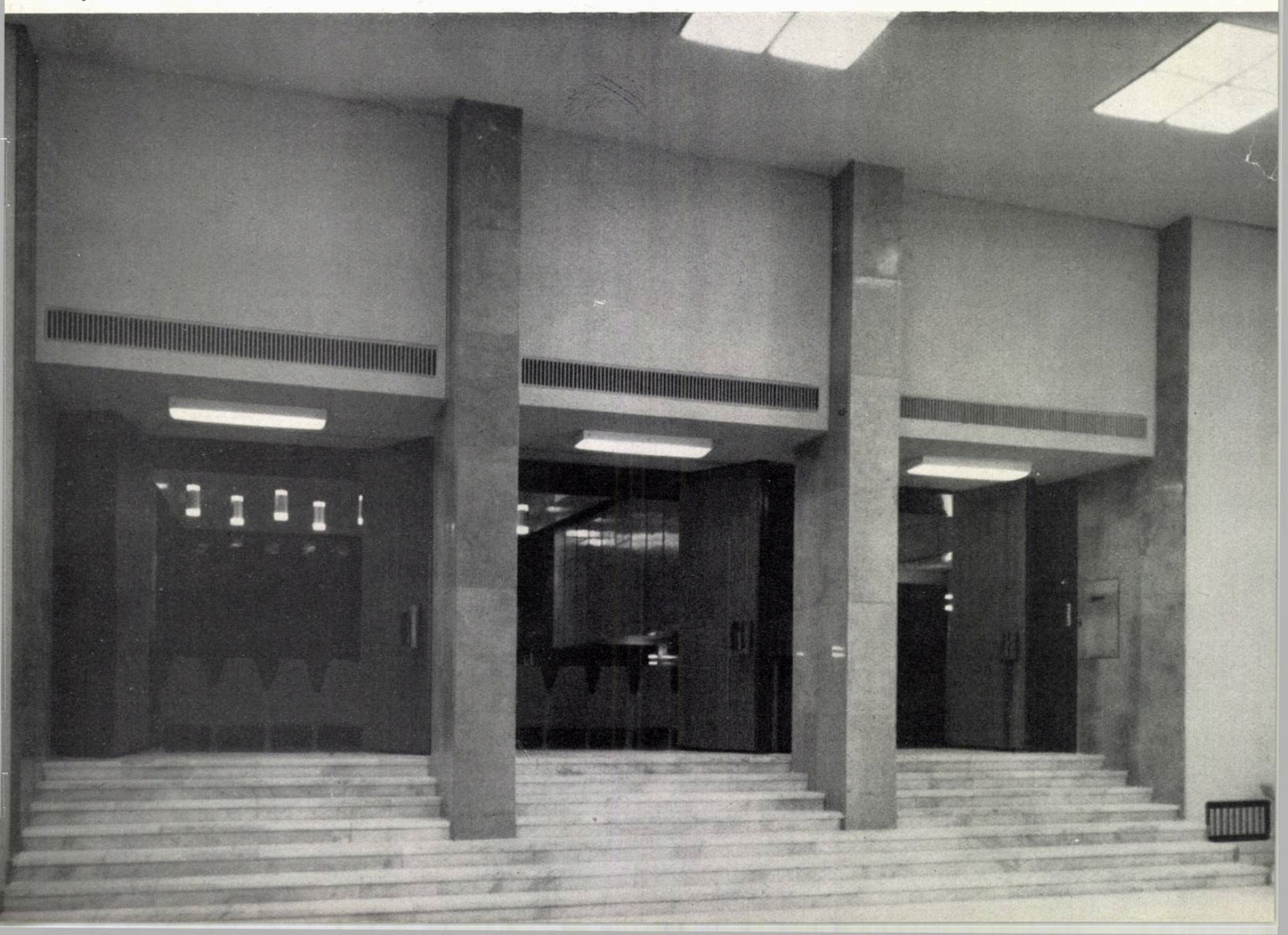

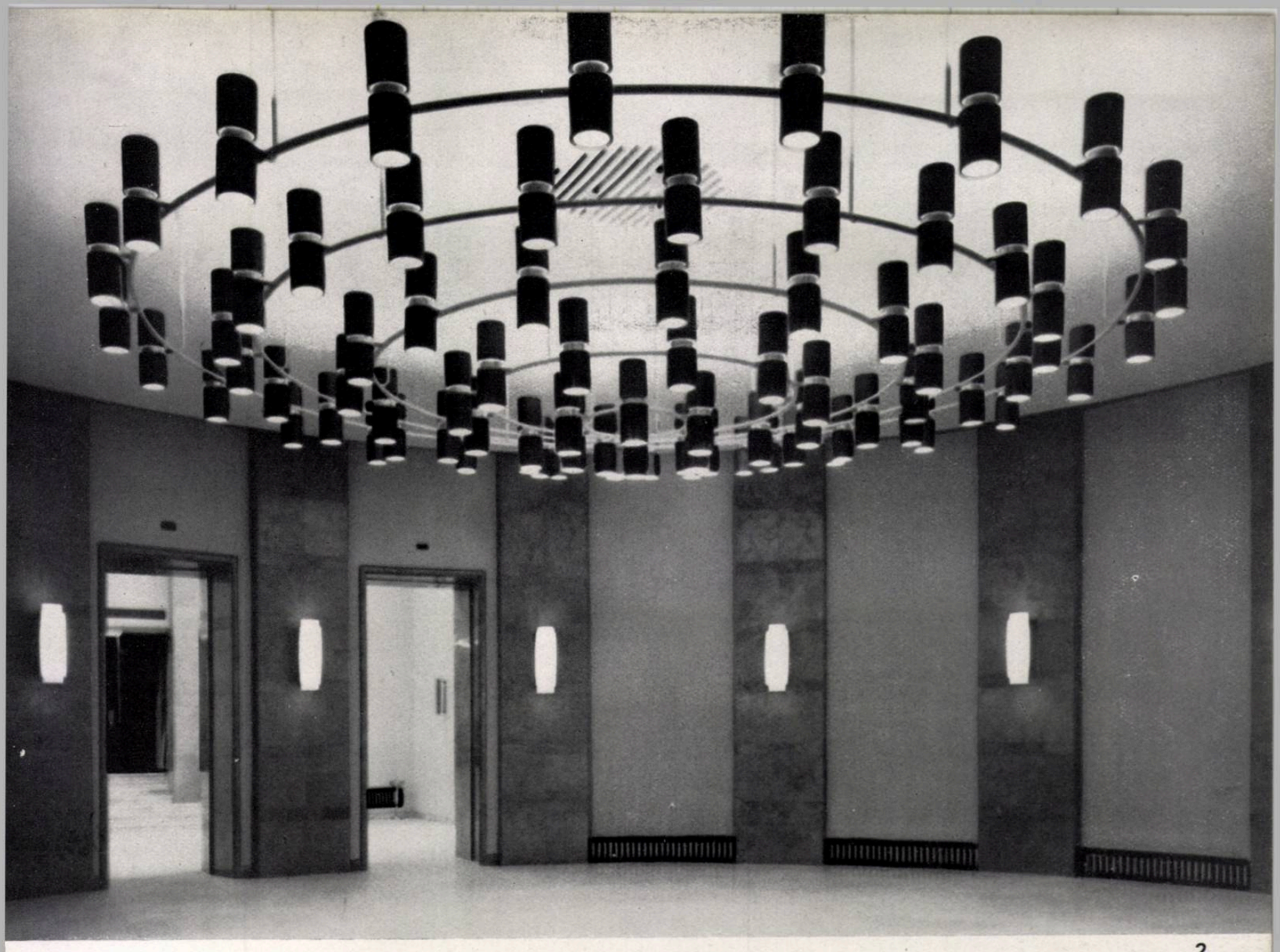

2

1 — Intrarea la Sala mică a Palatului R.P.R.
2 — Foaier — Vedere
3 — Plan

1. Scară principală — 2. Hol de intrare — 3. Foaier — 4. Bufet — 5. Oficiu bufet — 6. Scară de acces la cabinele de proiecție-radioteleviziune-amplificare — 7. Sală de concerte — 8. Podium orchestră — 9. Depozit pian — 10. Depozit — 11. Sală de repetiție — 12. Hol artiști — 13. Scară — 14. Degajament

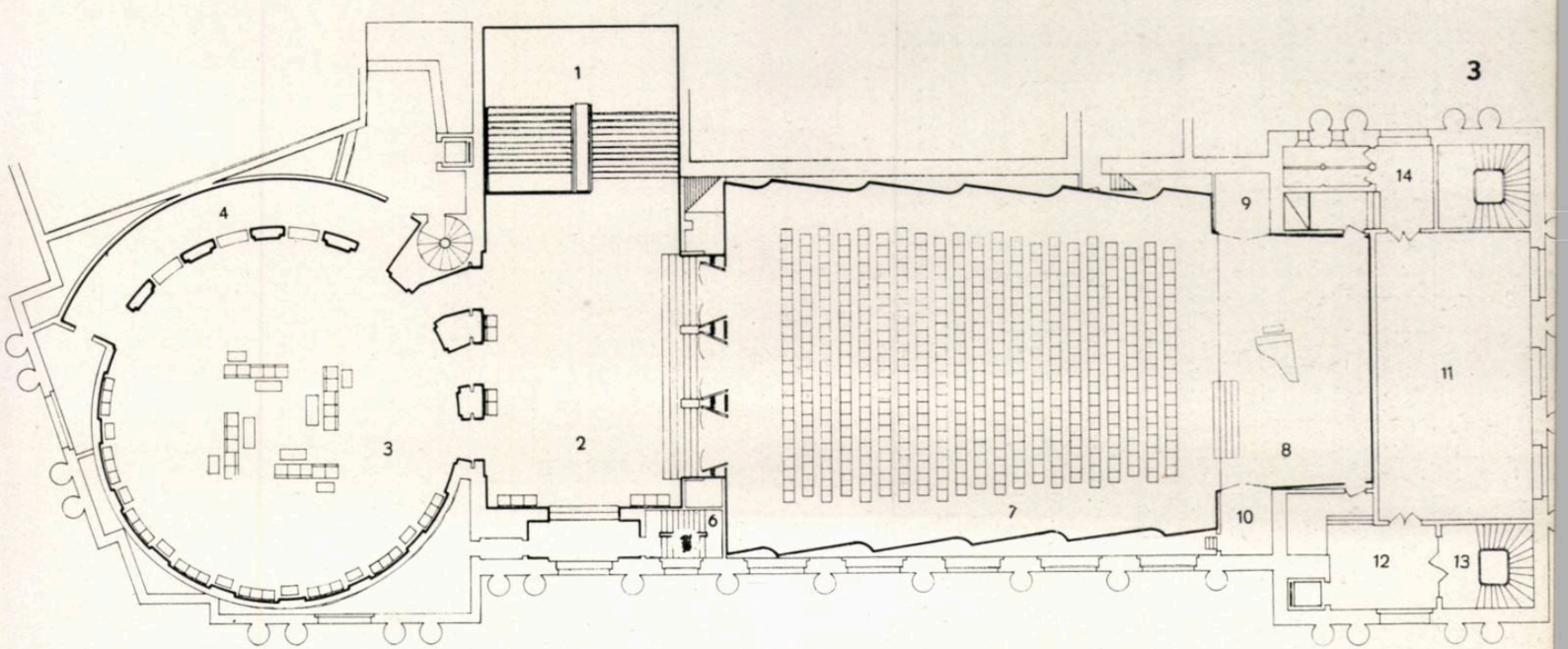

3

1

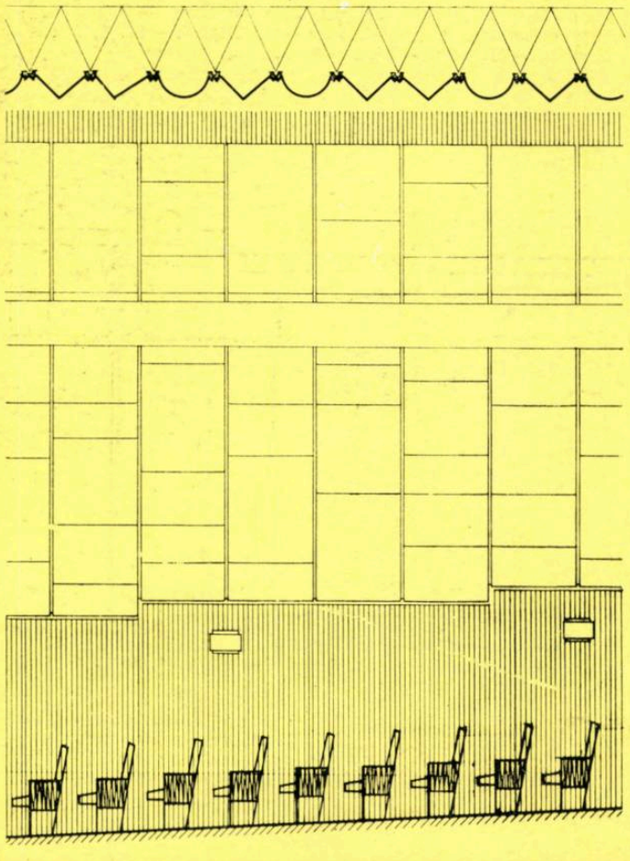

2

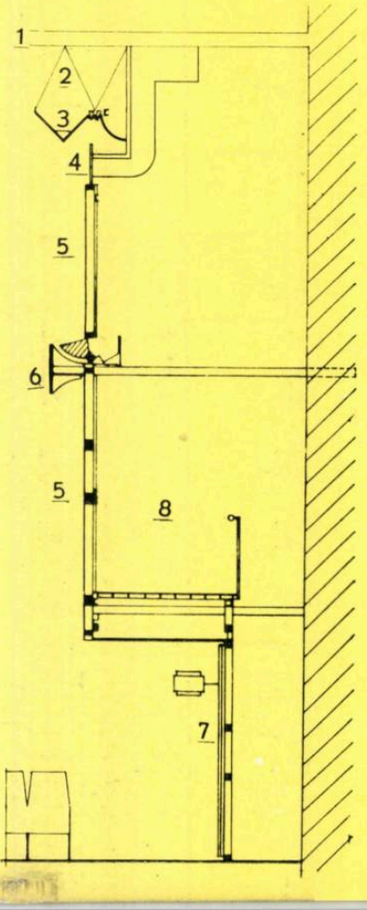

3

1 — Vedere interioară spre scenă
2 — Detaliu de secțiune longitudinală
3 — Detaliu de secțiune transversală
1. Plenșeu Pfeiffer — 2. Suspensie plafon — 3. Corpuri acustice plafon — 4. Grilă metalică ventilație — 5. Panouri tratament acustic furniruite cu avodire — 6.Scafă de lumină — 7. Perete riflat cu baghete din lemn de cireș — 8. Spațiu coridor tehnic
4 — 5 — Detaliu de lampă din lustru
1. Cilindru de sticlă — 2. Cilindru de aluminiu — 3. Reflector Zeiss — 4. Sticlă
6 — Detaliu lustru
7 — Vedere interioară

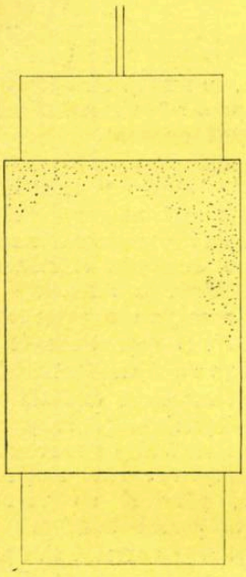

4

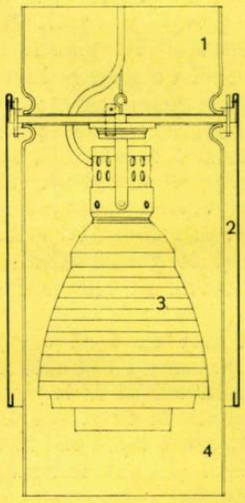

5

6

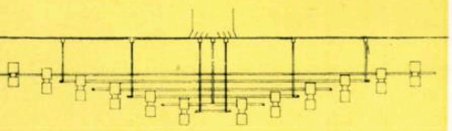

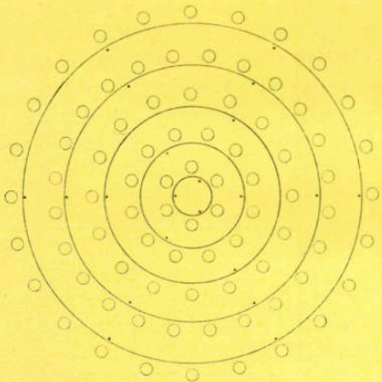

7

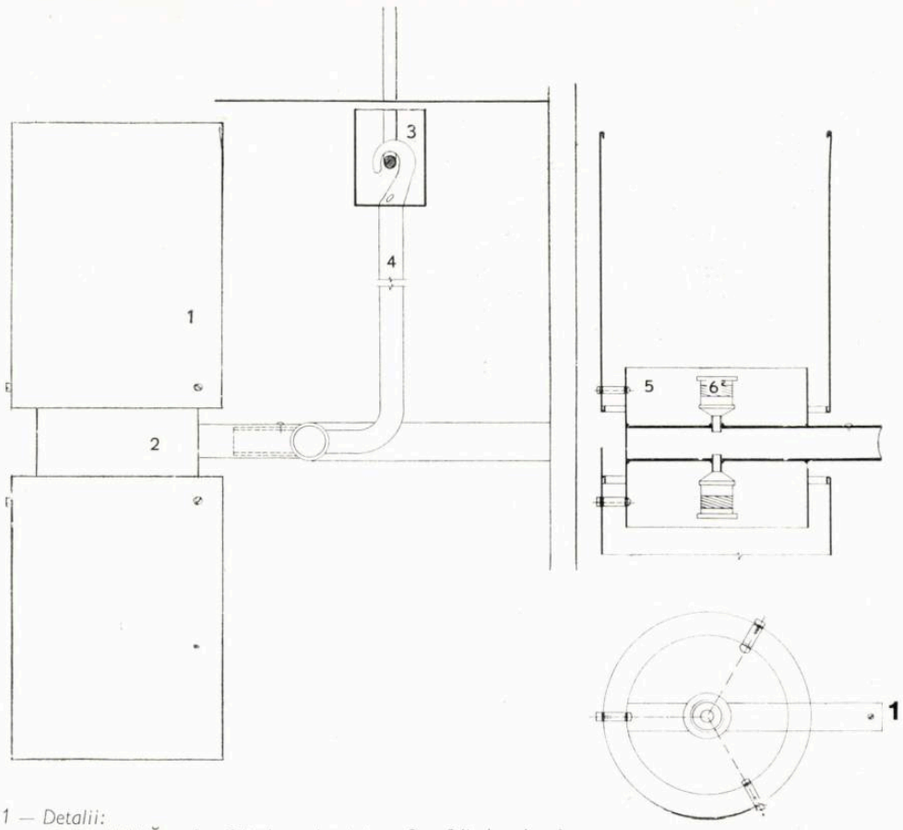

1

1 — Detalii:
CORP LAMPĂ — 1. Cilindru aluminiu — 2. Cilindru inoxidabil — 3. Baldachin — 4. Prindere în tavan 5. Cilindru inoxidabil — 6. Dulie
2 — Vedere interioară

2

realizate din ipsos, au aceeași bază pătrată și sînt asamblate pe o rețea metalică suspendată de planșeul existent.

Pentru pereții sălii s-au folosit două materiale principale: lemnul și ceramica.

Arhitectura interioară adoptată soluționează cele două probleme contradictorii pe care le ridicau condițiile existente. Acestea erau: folosirea la maximum a spațiului, pentru a asigura o capacitate cît mai mare a sălii, și necesitatea de a găsi în același volum rigid existent unele spații tehnice cuprinzătoare, capabile să adăpostească instalațiile complexe și să asigure circuitul de control și manevrare. Așa se explică adoptarea unei secțiuni transversale care, păstrînd un volum unitar, creează la partea inferioară a acestui volum degajarea necesară circulației publicului, partea superioară fiind destinată dotărilor tehnice și circulației de control.

Astfel, pachetul de scaune se află situat pe o suprafață care de la 3,00 m în sus este închisă cu pereții ce prelungesc pereții scenei și constituie un volum unitar și continuu împreună cu aceasta. Pereții scenei, a căror funcțiune cere reflectarea integrală a sunetului, au fost placați cu ceramică reglazurată. Pereții sălii, cu o funcțiune sonoră mai complexă, sînt constituiți la partea superioară din panouri de placaj pe rame, cu tratamentul acustic aplicat în spate și la partea inferioară dintr-un riflaj prevăzut de asemenea cu tratament acustic.

Lemnul folosit este de două esențe. Furnirul părții superioare a sălii este din lemn de avodire, iar riflajul de la partea inferioară din baghete de cireș. Socotind pentru contrast culoarea verde cu reflexe albastre a ceramicii și albul strălucitor al plafonului, adăugînd că scaunele din lemn de avodire sînt tapisate cu un pluș a cărui culoare este asemănătoare cu aceea a ceramicii, se înțelege că sala realizează o paletă coloristică simplă și agreabilă.

De o mare importanță a fost considerat iluminatul sălii și al celorlalte încăperi principale. În toate încăperile, în afară de sala propriu-zisă, s-a adoptat soluția combinării luminii incandescente cu cea fluorescentă.

S-au creat corpuri de iluminat speciale pentru amîndouă tipurile de surse luminoase.

Pentru sală s-a adoptat iluminatul incandescent indirect. O scafă de lumină care constituie și un element arhitectural important luminează puternic plafonul și acesta, prin reflecție, luminează întreaga sală.

În plus, s-au creat lămpi speciale pentru scenă și pentru partea de circulație a publicului. Materialele folosite pentru părțile de recepție, marmura pentru pardoseli și stîlpi, pereții în tempera, corpurile de iluminat de calitate, lemnul de esență nobilă folosit în sală și execuția îngrijită, de bună calitate, au dus la realizarea unui nivel de finisaj corespunzător importanței clădirii Palatului R.P.R.

Manifestările care au avut loc pînă acum în această sală au prilejuit verificarea justeței premiselor acustice care au stat la baza proiectării ei.

Arh. LUCIAN POPOVICI

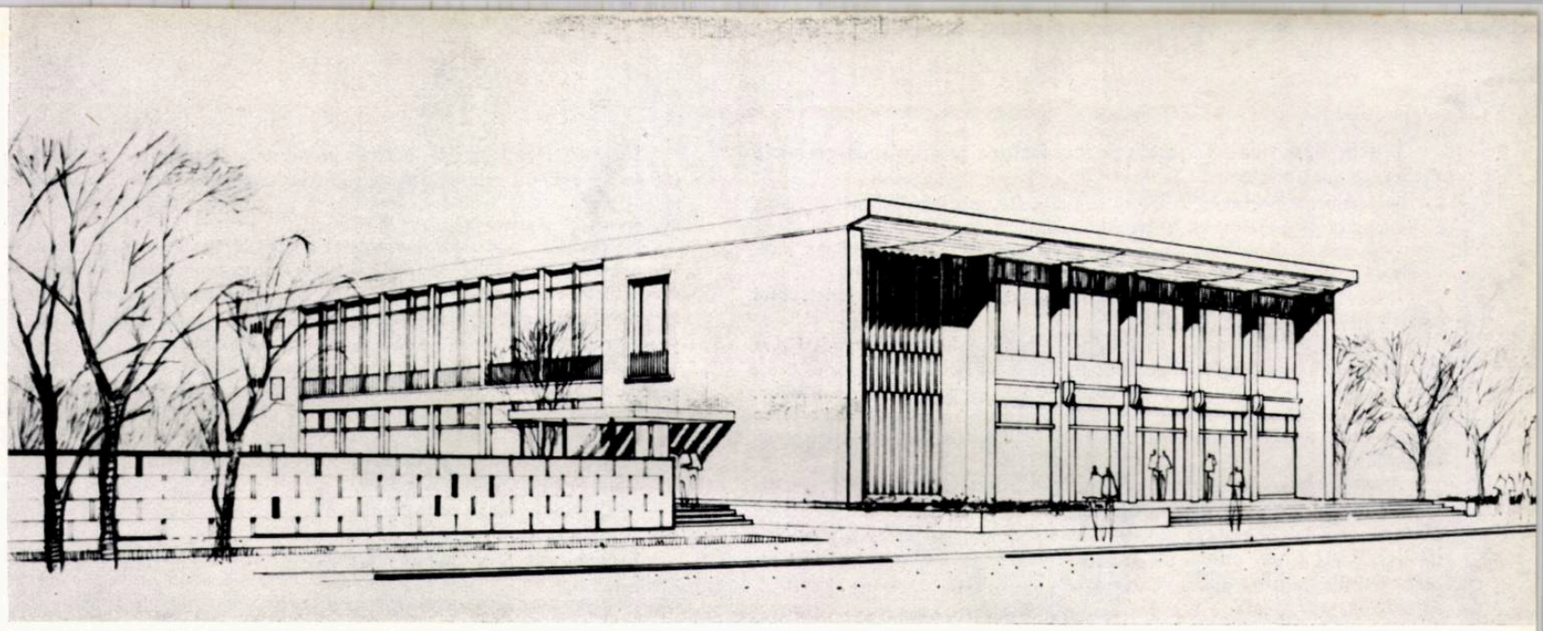

Club sindical cu 600 de locuri — Perspectivă

Arh. Th. Iconomu

TIPIZAREA UNOR CONSTRUCȚII SOCIAL-CULTURALE: CASE DE CULTURĂ — CLUBURI — CĂMINE CULTURALE

În cadrul planului de construcții social-culturale ce se realizează în cursul acestui șesenal, conform sarcinilor trasate de Directivele celui de al III-lea Congres al P.M.R., un sector important îl ocupă construcția de case de cultură, cluburi sindicale și cămine culturale.

Aceste construcții sînt destinate ca, alături de alte dotări, să contribuie la ridicarea nivelului cultural al populației orașelor și satelor noastre.

Volumul mare de construcții cît și termenul scurt prevăzut pentru realizare au impus de la început ideea tipizării proiectelor. În acest scop ISCAS a întocmit încă din 1960 un studiu, pe baza căruia s-au putut stabili seriile, capacitățile și programele obiectivelor ce urmau a se tipiza.

După cum se știe, activitatea caselor de cultură este îndrumată de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, iar cea a cluburilor sindicale de către C.C.S. Ele au programe similare și sînt destinate mediului urban. În ce privește activitatea căminelor culturale, ea este îndrumată tot de C.S.C.A., aceste obiecte fiind destinate însă mediului rural. În general, programele acestor dotări urmăresc să satisfacă activități diverse, atît cu caracter educativ-cultural, cît și cu scop recreativ.

Obiectele cuprind ca funcții principale:

— o parte pentru spectacole, în care sala de spectacole permite desfășurarea diferitelor activități (teatru, dansuri, cinematograf, conferințe, audiții muzicale etc.) și

— o parte de club, destinată activității cercurilor de studii, bibliotecii, expozițiilor și reuniunilor tovărășești.

Se prevede de asemenea posibilitatea extinderii unor activități în aer liber, care ar cuprinde dotări sportive reduse, jocuri, reuniuni cu dans etc.

Avînd în vedere caracterul acestor dotări social-culturale, cît și faptul că ele sînt legate de o activitate în aer liber, urmează ca la amplasarea lor să se țină seamă de o deservire judicioasă a populației, prevăzîndu-se accese ușoare față de zonele centrale și de legătură cu zonele verzi ale localității.

În cursul anilor 1960—1961, ISCAS a întocmit următoarele proiecte-tip care au fost omologate:

— casă raională de cultură cu sală de spectacole cu 600 locuri;
— casă raională de cultură cu sală de spectacole cu 400 locuri;
— club sindical cu sală de spectacole cu 600 locuri;
— club sindical cu sală de spectacole cu 400 locuri;
— cămin cultural cu sală de spectacole cu 400 locuri.

De asemenea, s-a mai întocmit un studiu directiv pentru club sindical cu sală de spectacole cu 800 de locuri și este în curs de definitivare proiectul-tip pentru cămin cultural cu sală de spectacole cu 300 de locuri.

În cele 4 proiecte ce se prezintă, rezolvarea partiurilor este similară, toate funcțiunile fiind cuprinse într-un volum construit unic. Această categorie de soluții a fost adoptată de forurile de îndrumare ca prezentînd unele avantaje față de alte soluții în care funcțiunile ar fi fost diferențiate pe volume — avantaje constînd din economicitatea construcției, necesitatea unor terenuri de suprafață redusă, cît și posibilitatea creării unor volume cu caracter mai adecvat acestor teme.

1

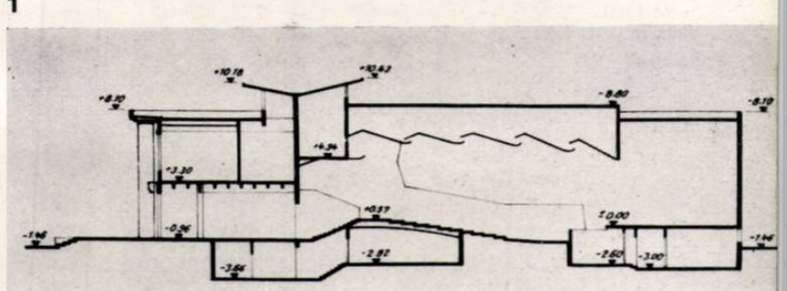

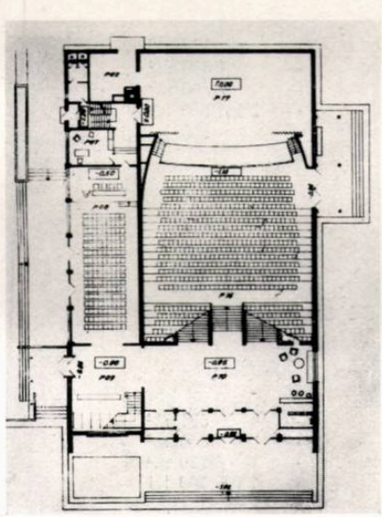

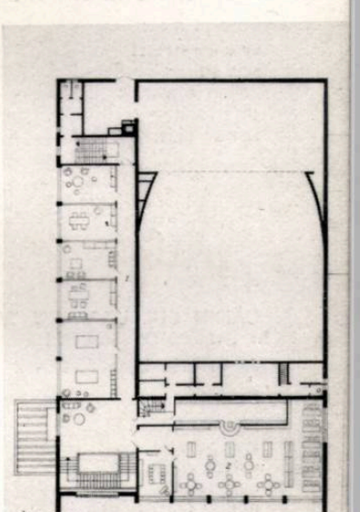

În general, partiurile grupează cele două funcțiuni principale, de spectacole și club, pe două niveluri:

— partea de spectacole, cu recepția publicului, sala de spectacole și scena, se desfășoară pe parter și are acces din fațada principală;

— partea de club, dispusă pe parter și etaj, cuprinde sala de ședințe, încăperile de cercuri și grupul bibliotecă, și are acces prin fațada laterală.

Încăperile pentru instalații sînt în genere grupate într-un subsol parțial.

Prin felul de rezolvare a partiurilor, cele două funcțiuni pot desfășura activități simultane, dar și separate, fiecare dispunînd de intrare proprie. Acest avantaj este subliniat mai ales la cluburile sindicale, unde în cazul reuniunilor, spațiile de recepție (sala de spectacole, foaierul, holul și sala de ședințe) se pot grupa și folosi în comun, iar în sezonul de vară pot fi extinse și în exterior, în grădină.

Acustica sălilor de spectacol a fost soluționată atît prin forma generală a volumului sălii, cît și prin tratarea pereților cu materiale fonice, în scopul obținerii unei durate de reverberație optime. La clubul sindical și casa raională de cultură s-a folosit pentru pereți vata minerală, placajul și finisajul cu material textil și baghete de stejar, iar la căminul cultural, tencuiala rugoasă și parțial, material textil.

Un studiu special a fost întocmit pentru sala de spectacole a clubului cu 600 de locuri unde, printr-o soluție constructivă simplă, s-a obținut acoperirea fosei de orchestră la nivelul scenei, ceea ce creează posibilitatea extinderii avanscenei în anumite ocazii.

S-a prevăzut iluminatul fluorescent, pentru încăperile principale și ventilația mecanică la sala de spectacole și foaier, cu excepția căminului cultural la care s-a folosit iluminatul incandescent și ventilația naturală. Pentru iluminatul de producție, la cluburile sindicale s-a proiectat în tavanul sălii și o pasarelă pentru reflectoare, la care se accede prin podul circulabil.

Avînd în vedere caracterul spectacolelor, care nu au amploarea celor specifice teatrelor, scenele sînt reduse ca înălțime, dar sînt prevăzute cu utilajul mecanic necesar unei bune manevrări a decorurilor, acest utilaj variind în funcție de capacitatea sălii, devenind foarte simplu la căminul cultural. Pentru proiecția cinematografică s-a prevăzut ecran cinemascop.

Construcțiile dispun de încălzire centrală și instalații sanitare complete; pentru căminul cultural, avînd în vedere amplasarea în mediul rural, s-a prevăzut încălzire cu sobe de teracotă.

Sistemul constructiv constă din elemente purtătoare orizontale din beton armat și elemente purtătoare verticale din cărămidă, uneori sistemul devenind mixt prin introducerea anumitor elemente verticale din beton armat.

1

CLUB SINDICAL CU SALĂ DE SPECTACOLE CU 600 DE LOCURI

Autor arh. Theodor Iconomu

Date tehnice:

aria construită	—	1 150 m²
aria palierelor	—	2 450 m²
volum construit	—	11 820 m³
cost total	—	3 411 000 lei
număr unit. folosință	—	900 pers.

2

CLUB SINDICAL CU SALĂ DE SPECTACOLE CU 400 DE LOCURI

Autor arh. Nicolae Vlădescu

Date tehnice:

aria construită	—	861 m²
aria palierelor	—	1 774 m²
volum construit	—	8 148 m³
cost total	—	2 688 000 lei
număr unit. folosință	—	580 pers.

3

CASĂ RAIONALĂ DE CULTURĂ CU SALĂ DE SPECTACOLE CU 400 DE LOCURI

Autor arh. Leon Strulovici

Date tehnice:

aria construită	—	807 m²
aria palierelor	—	1 560 m²
volum construit	—	7 702 m³
cost total	—	2 111 600 lei
număr unit. folosință	—	555 pers.

4

CĂMIN CULTURAL CU SALĂ DE SPECTACOLE CU 400 DE LOCURI

Autor arh. Leon Strulovici

Date tehnice:

aria construită	—	621 m²
aria palierelor	—	860 m²
volum construit	—	4 130 m³
cost total	—	1 001 500 lei
număr unit. folosință	—	500 pers.

2

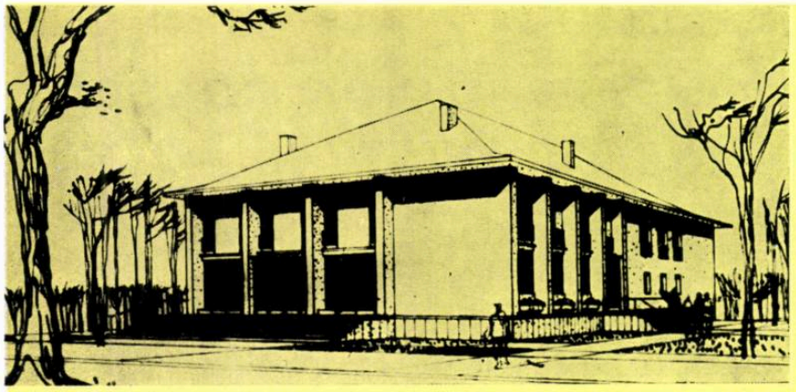

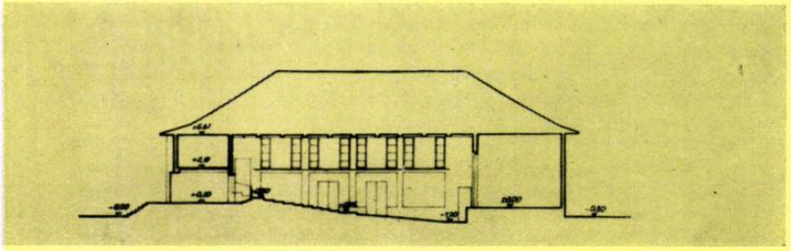

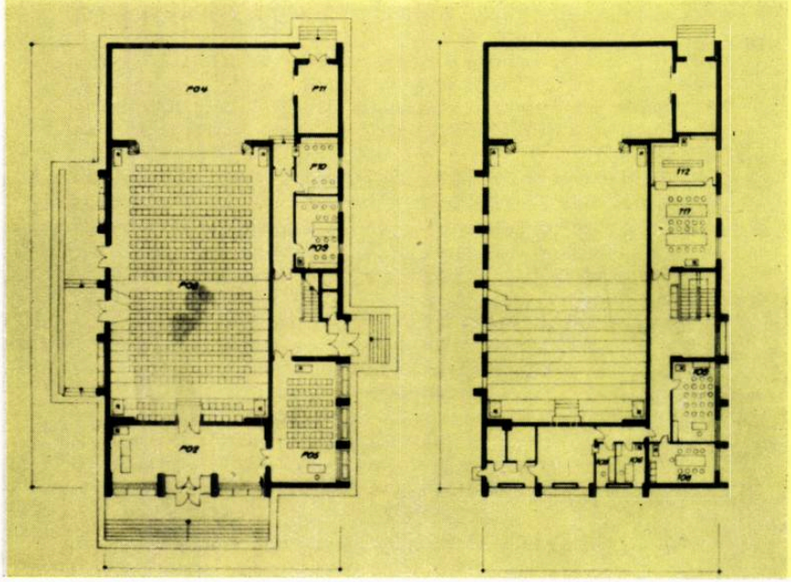

În funcție de amplasare, s-au adoptat sisteme diferite de învelitoare: terase cu praf hidrofob, cu izolare hidrofugă și termică, pentru construcțiile destinate localităților mai mari din mediul urban, și învelitoare ceramică în pantă, pentru cele destinate localităților mai mici sau mediului rural.

Finisajele sînt cele obișnuite: tencuieli terasit sau cu praf de piatră la exterior, tencuieli obișnuite și zugrăveli colorate la interior; pardoseli din mozaic cu ștraifuri de marmură la holurile de recepție și parchet în sala de spectacole și în încăperi.

La căminul cultural exteriorul este văruit, iar la pardoseli s-a folosit numai mozaic și parchet.

Concomitent cu proiectele acestor construcții s-a întocmit și un proiect aparte pentru mobilierul sălii de spectacole și al încăperilor principale. El urmează a fi folosit atît pentru cluburile sindicale, cît și pentru casele de cultură. Restul mobilierului va fi cel obișnuit, tip STAS.

★

Seria de proiecte-tip, care s-a elaborat, urmărește să soluționeze în cadrul unei economii judicioase, probleme complexe de funcționalitate, confort, plastică etc. legate de specificul acestor teme. Ea constituie o etapă a proiectării în acest domeniu și răspunde unor nevoi urgente.

În prezent multe șantiere au și fost deschise și execuția lucrărilor este avansată (Brăila, P. Neamț, Buhuși, Oțelul Roșu, Baia Borșa, Dărmănești, Vălenii de Munte etc.).

După darea în funcțiune a obiectelor, rămîne ca din experiența folosirii lor să se poată trage concluzii, atît în ceea ce privește eficiența programelor ce au stat la baza proiectării, cît și a proiectelor.

Pe baza lor se va putea trece la etapa următoare.

COLABORATORI TEHNICI:

Structura de rezistență: ing. Călin Ionescu, ing. Emanuel Mittlauter, ing. Ilie Dumitrescu, ing. Ismail Zeadin
Expert pentru acustică: ing. Mircea Grumăzescu
Instalații încălzire: ing. Gh. Zaharia, ing. Const. Constantin, Mircea Gheorghiu
Instalații ventilație: Mircea Gheorghiu
Instalații electrice: ing. Eug. Leizer, ing. Boris Placicov
Instalații mecanice scenă: ing. Vasile Petrescu
Instalații sanitare: ing. Ștefan Simion, ing. Maria Popa, ing. Aurel Simonetti
Proiectarea mobilierului: arh. Vasile Rado
Instalații gaze: ing Nic. Popescu

3

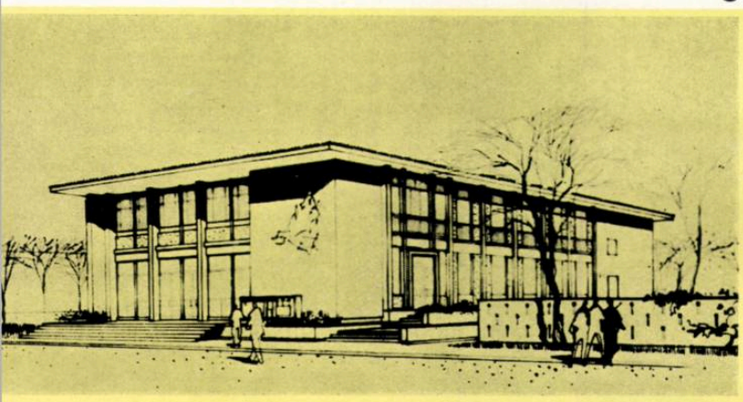

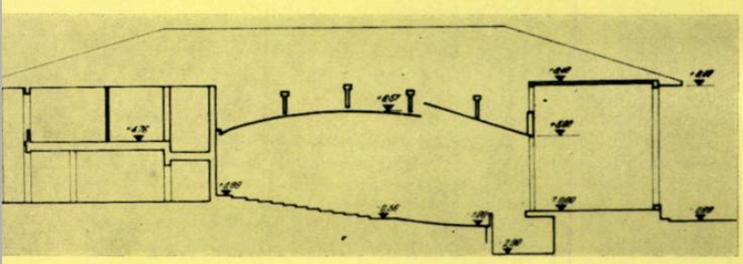

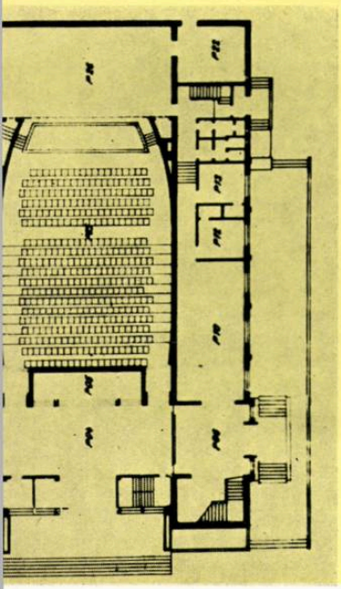

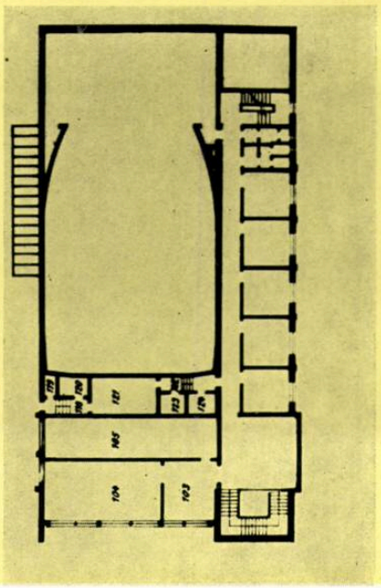

4

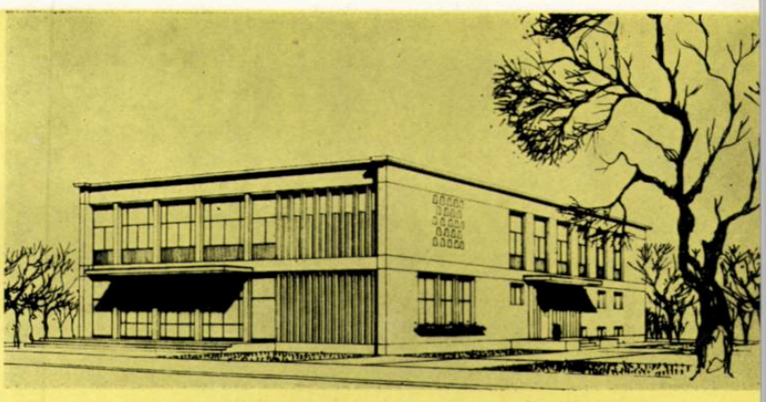

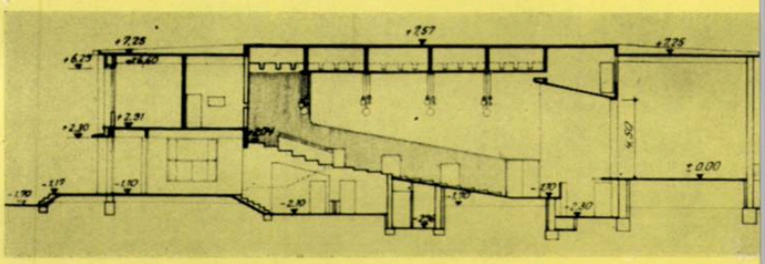

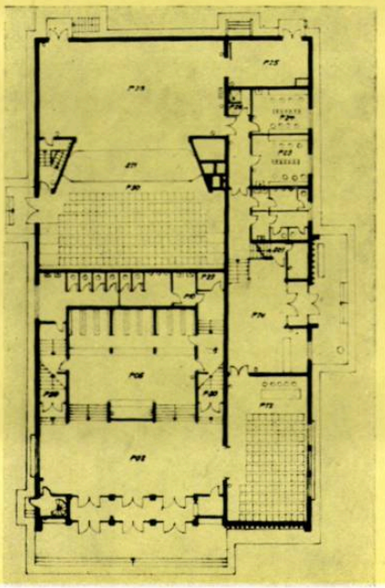

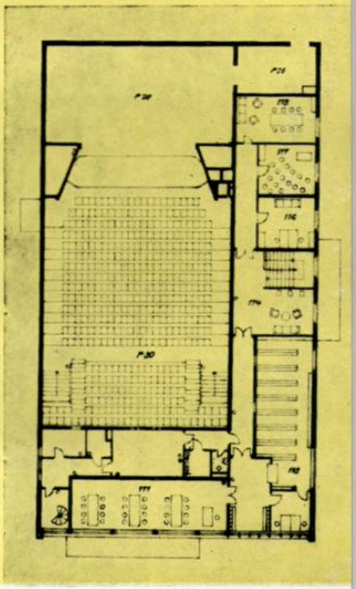

PROIECT-TIP
PENTRU UN CINEMATOGRAF CU 500 DE LOCURI

Autor: arh. Mariana Bucur
Rezistență — ing. Fr. Lissay
ISCAS

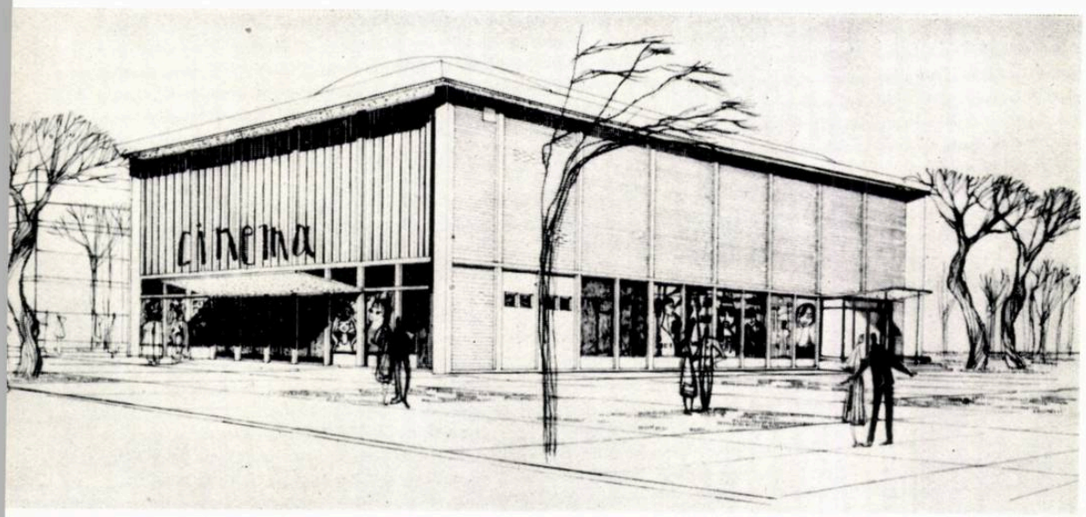

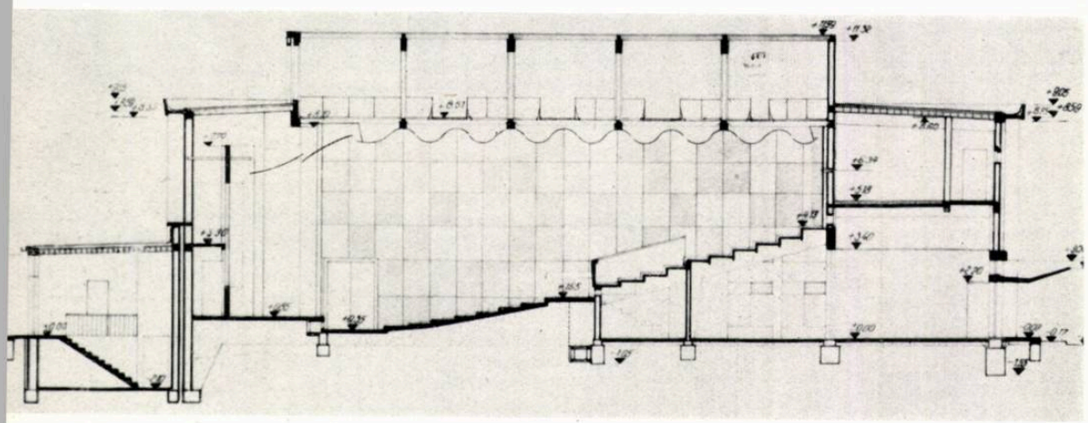

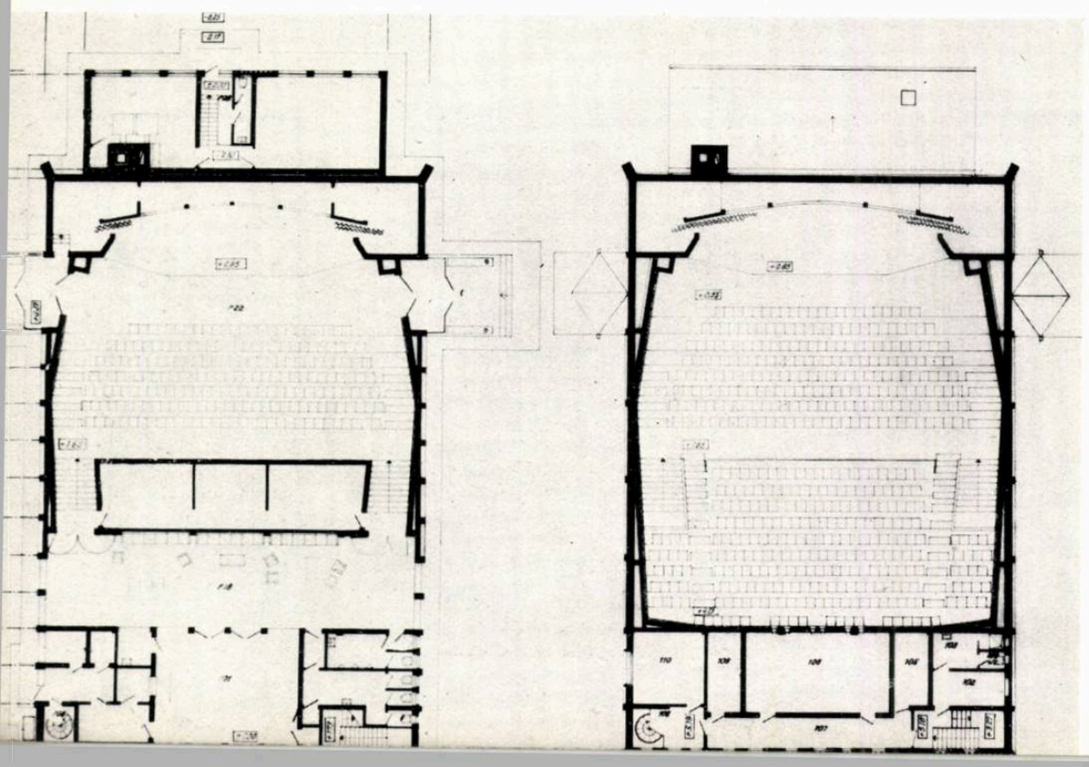

Acest tip de cinematograf este proiectat ca o clădire independentă, care poate fi plasată fie izolat, fie între clădiri social-culturale, putînd alcătui un ansamblu.

Caracteristic pentru volumul acestui cinematograf este raportul favorabil dintre dimensiunile exterioare, prin plasarea cornișei la nivelul planșeului, peste cabina de proiecții, structura sălii de spectacol ridicîndu-se deasupra numai pe o anumită porțiune.

Fațadele laterale ale cinematografelor-tip anterioare, pe formă de plan dreptunghiular, au constituit probleme dificile pentru rezolvarea plastică a volumelor. În acest caz s-a încercat agrementarea acestor fațade prin materialele diferit colorate (placaj de cărămidă, terasit) și prin plasarea unor vitrine de expunere pe toată fațada laterală.

Intrarea se face pe latura mică în vestibulul casei de bilete; după control, publicul trece în foaier, care are legătură cu grupurile sanitare, bufetul și sala.

Accesul publicului în sala de spectacol se face prin două vomitorii laterale, pe un pasaj central, repartizarea în cele două jumătăți ale sălii făcîndu-se în mod uniform. Publicul se evacuează la partea inferioară a sălii, prin două ieșiri simetrice.

Cabina de proiecții cu toate anexele ei este plasată la etaj, peste vestibulul casei de bilete, și are două scări: una directă, din stradă, și alta pentru a doua evacuare care este în legătură cu încăperile cinematografului.

Centrala termică și de ventilații constituie un volum mic, independent, adosat sălii de spectacol. Pentru a crea condiții favorabile de vizibilitate și acustică, forma interioară a sălii este un hexagon. Locurile sînt așezate pe gradene, care asigură o vizibilitate perfectă, din orice punct al sălii. Ecranul este amplasat pe un podium și are două cortine de închidere, acționate electric. Pereții sălii sînt în totalitate îmbrăcați cu materiale de tratament fonic, realizate din placaj furniruit, pînză și vată de sticlă. Tavanul sălii de spectacol are o secțiune ondulată și este realizat din rabiț, finisat cu glet de ipsos și agățat de pane de beton armat puse pe talpa inferioară a arcelor de beton armat. Ventilația se face prin introducerea aerului tratat într-o cameră de presiune (formată în spațiul rezultat din volumul creat de arcele de beton armat) și pulsarea lui în sală prin numeroase orificii de dimensiuni mici, practicate în tavanul din rabiț. Evacuarea aerului viciat se face în mai multe puncte, repartizate în sală uniform; prin canale aflate sub pardoseala sălii aerul este transportat în centrala de ventilație și evacuat în exterior. Acest sistem este economic și oferă condiții optime de confort pentru spectatori.

Iluminatul sălii este realizat tot prin plafon, schimbarea becurilor făcîndu-se de pe pasarele în podul sălii de spectacol.

Acest proiect este în curs de realizare în București — cartierul Giulești.

Arh. MARIANA BUCUR

Vedere de noapte a căminelor studențești.

COMPLEX DE CĂMINE STUDENȚEȘTI LA CLUJ

Complexul de cămine studențești din Cluj este situat pe str. Hașdeu și se compune din 8 cămine cu o capacitate totală de 2 816 locuri și o cantină cu autoservire de 3 000 per 3 locuri. Ansamblul are avantajul de a fi aproape de centrele universitare importante din oraș, fiind în centrul de greutate al activității zilnice a studenților: casa de cultură, biblioteca universitară, zona clinicilor universitare, facultățile de chimie, naturale, speologie, zoologie. Complexul îmbogățește în același timp orașul Cluj cu o zonă construită organizat, ce formează o cornișă dominantă înspre sud.

Dealul Hajongardului a satisfăcut acest deziderat oferind posibilitatea de dezvoltare a ansamblului în formă concavă, care accentuează efectul de perspectivă din ambele direcții ale străzii Hașdeu.

Sistematizarea a prevăzut dispunerea construcțiilor căminelor paralel cu curbele de nivel, pentru o așezare în teren cît mai rațională și pentru evitarea unor lucrări importante de săpătură și umplutură.

Căminele nr. 7 și 8 s-au amplasat în grădina Miko (fosta grădină botanică a orașului Cluj), în imediata apropiere a celorlalte două cămine existente. Aici s-a căutat a se păstra cît mai intactă valoroasa plantație, noile cămine urmînd a se încadra în atmosfera liniștită a acestei incinte universitare.

Drumurile se subordonează ca desfășurare concepției generale de creare a unui mare amfiteatru plantat; ele fac legătura cu străzile înconjurătoare ale cvartalului. Din aceste drumuri se poate accede în toate căminele prin scări care au fost tratate variat. Folosirea culorilor, a detaliilor, a completat arhitectura întregului ansamblu, care prin dispunerea clădirilor a reușit să creeze perspective interioare interesante.

Sistematizarea verticală a întregului ansamblu — destul de dificil de rezolvat din cauza reliefului terenului — a urmărit ca legătura dintre clădiri și teren să fie intimă, diferențele de pantă, scările de acces, zidurile de sprijin, taluzările și suprafețele mari plantate contribuind la armonia complexului.

Cantina este deservită de un acces ce se desface larg din aleea principală, curtea de serviciu a acesteia avînd un drum de acces din str. Păstorului.

Colectiv de proiectare:
Arhitectura: *arhitecții Marioara Salvanu (șef proiect complex), Cr. Iacobi (șef proiect cămine), I. Sovago (șef proiect cantină)*
Colaboratori: *arhitecții I. Stancu, Ioana Pop*
Structura de rezistență — cămine: *inginerii Fl. Bizo, Crăciun Ivantie; cantină: inginerii: A. Țurcanu, Gh. Munteanu, I. Marișca*
D.S.A.P.C. — Cluj

Vedere

1

2

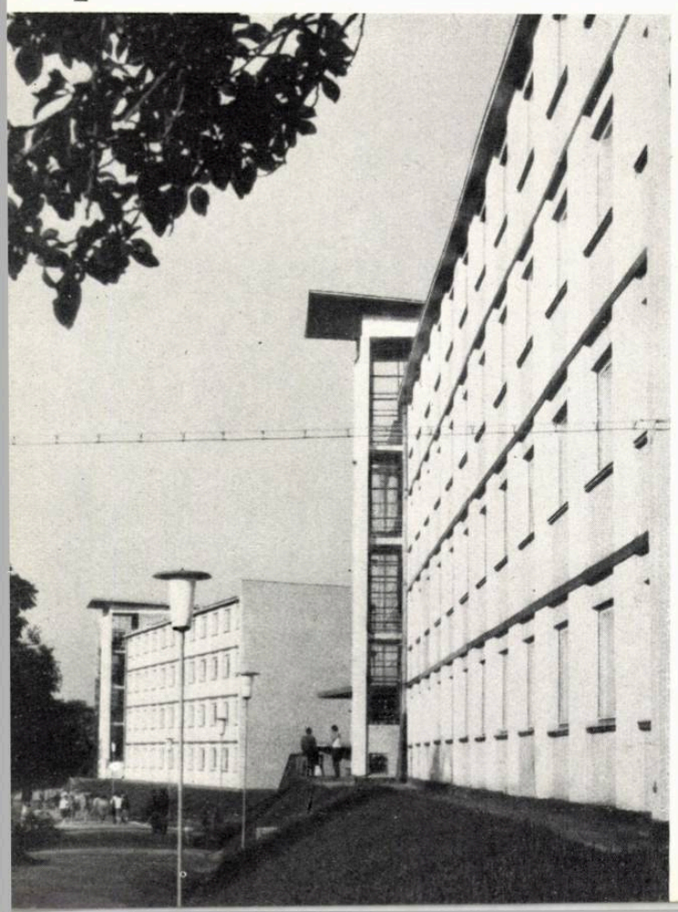

CĂMINELE

Din totalul de cămine 4 sînt pentru băieți și 4 pentru fete. Căminele de fete cuprind cîte 344 de locuri, iar cele de băieți cîte 360 de locuri.

Fiecare cămin are o suprafață construită de 950 m², respectiv o suprafață desfășurată de 3 800 m².

Căminele au fost rezolvate pe parter și 3 niveluri avînd camere a 4 paturi, grupate pe ambele părți ale unui coridor longitudinal central. Fiecare cămin, tratat asimetric, cu intrarea principală la un capăt, cuprinde la parter un hol cu vorbitor deasupra căruia a fost prevăzută la fiecare etaj cîte o sală de lectură cu o loggie pe latura lungă. Grupurile sanitare comune au fost amplasate în mijlocul căminului, în fațadele aproximativ nordice. Tot către nord au fost amplasate și oficiile, sălile de lectură, scara principală și punctul sanitar de la parter, putîndu-se astfel orienta 2/3 din camere aproximativ către sud. Excepție face căminul 8 care are orientare est-vest.

Structura de rezistență adoptată constă din ziduri portante transversale, pe care reazemă fîșii prefabricate cu goluri rotunde, rigidizarea acestora făcîndu-se cu centuri monolite de beton armat.

Acoperișul este executat în terasă, învelitoarea din două straturi de pînză, un carton și bitum; finisajele interioare sînt obișnuite, exteriorul fiind executat din terasit.

Încăperile de cazare sînt de același tip de 3,35m × 5,20m = 17,52 m² și h = 2,80 m/liber/ plus cîte un sas în care se găsesc și dulapuri înzidite — de 3,35 m × 1,25 m = 4,20 m².

Încălzirea centrală a căminelor se asigură de la o centrală termică amplasată în subsolul cantinei.

Iluminatul este incandescent în camere și fluorescent în sălile de lectură.

În vederea păstrării unui aspect exterior unitar s-a mers pe ideea unui fond general de culoare, cu accente de culori diferite pe plinurile caselor scării, evazate cu 1,50 m din fațada principală.

Necesitatea vasului de expansiune a dus la supraînălțarea casei scării principale la unele cămine.

În ceea ce privește tratarea exterioară a căminelor, alternanța de goluri și plinuri a fost marcată și subliniată de suprafețe verticale colorate diferit și legate prin brîuri orizontale ce subliniază planșeele intermediare.

Culorile de terasit alb-gri, ocru, au reușit să integreze armonios clădirile în spațiul verde.

1, 2, 5 — *Căminele studențești — Vederi parțiale*
3 — *Plan de situație — 1, 2, 3, 7: cămine de băieți — 4, 5, 6, 8: cămine de fete*
A. B.: cămine existente
C: cantină cu 3 000 de locuri
4 — *Vedere spre cămine*

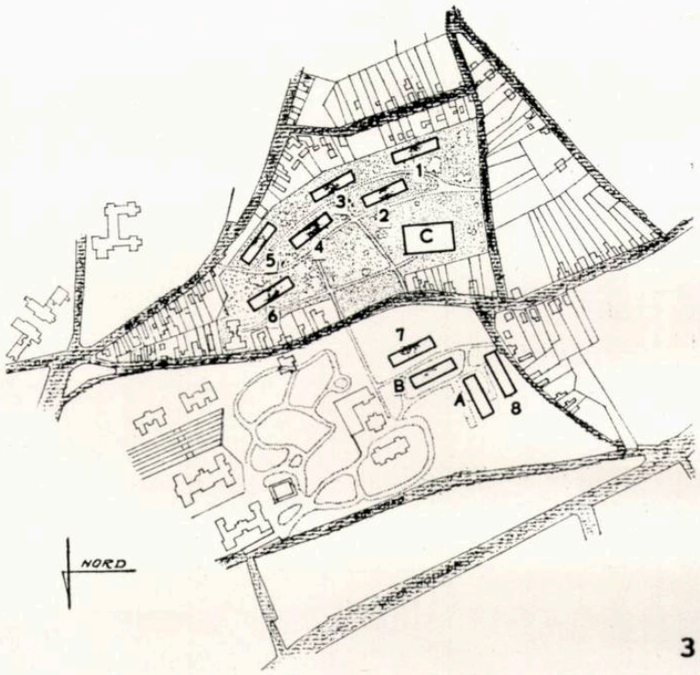

3

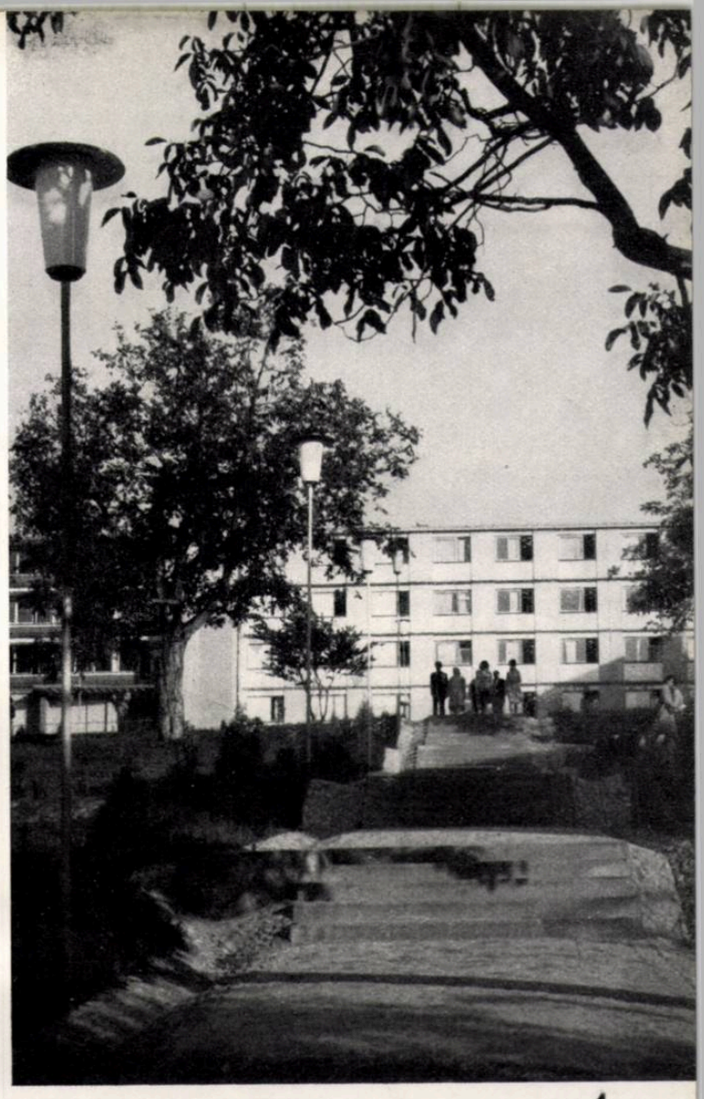

4

5

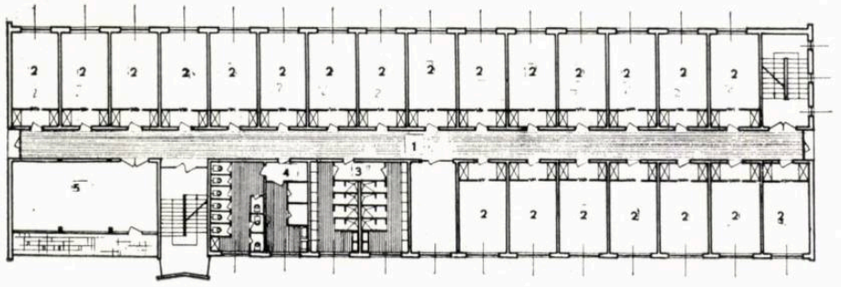

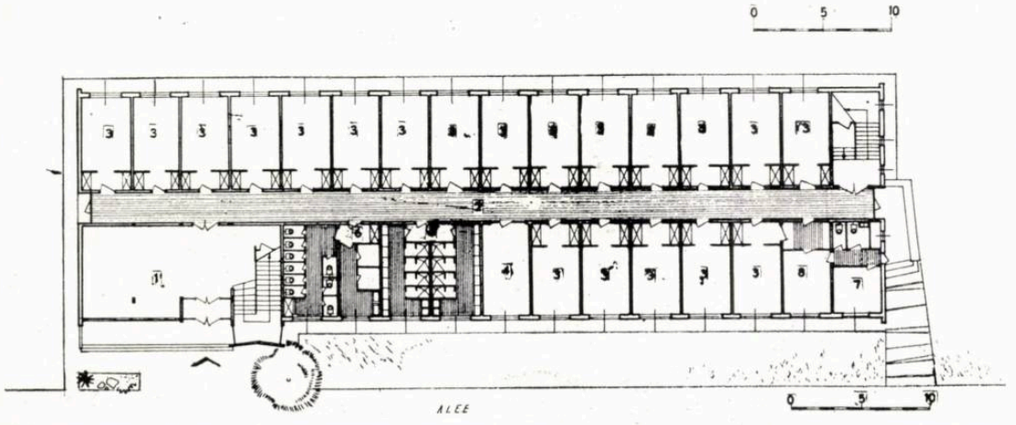

INDICI

Suprafața loc/student: 5,50 m²
Suprafața construită/student: 10,50 m²
Cubajul liber/student: cca. 15 m³
Cubajul construit/student: cca. 34 m³

1
2 | 4
3

1—Cămin studențesc — Vedere
2—Plan etaj
1. Coridor — 2. Camere de 4 paturi — 3. Grup sanitar, dușuri și lavoare — 4. Grup sanitar, W.C. și cabine pentru igienă intimă
3—Plan parter
1. Hol de intrare — vorbitor — 2. Coridor — 3. Camere de 4 paturi — 4. Oficiu — 5. Grup sanitar — 6. Grup sanitar, W.C. și cabine pentru igienă intimă — 7. Izolare — 8. Punct medical
4—Detaliu de fațadă

1

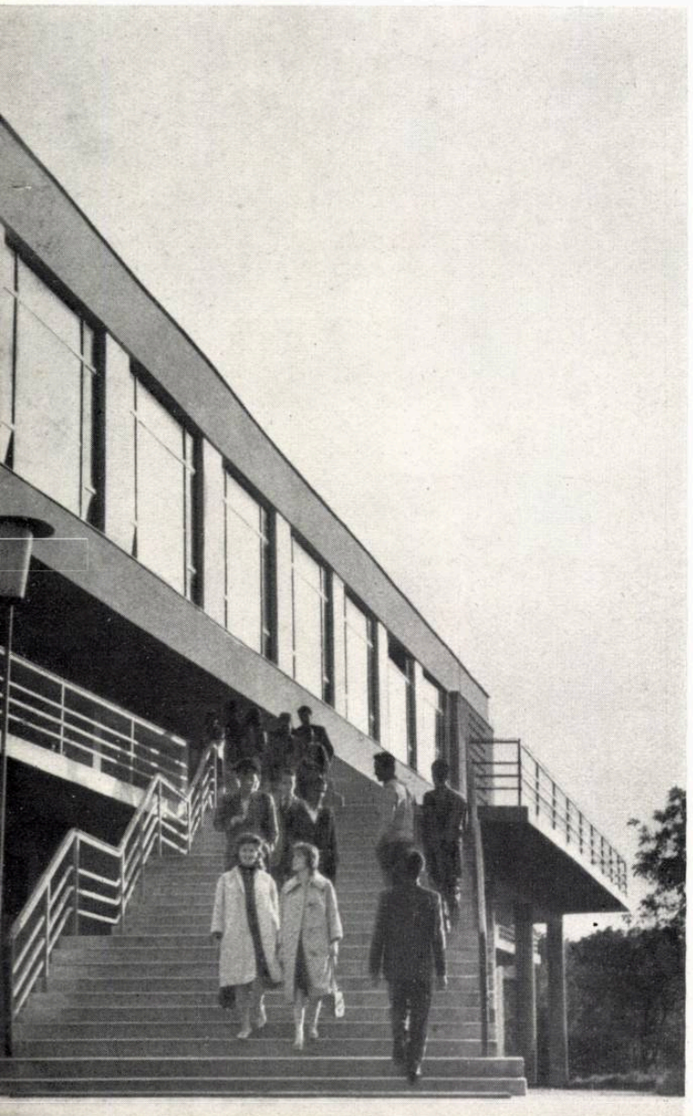

2 C A N T I N A

Amplasarea cantinei în cadrul complexului s-a făcut ținînd seama de următoarele considerente: încadrarea în ansamblul general, accesul optim al studenților și accesul tehnic, respectiv alimentarea cantinei cu materii prime, acces complet izolat de restul complexului. Cantina, cu volumul ei dominant, creează o bază pentru căminele ce sînt amplasate în amonte, se înscrie organic în complex și participă la susținerea lui.

Colectivul de proiectare a cantinei a trebuit să rezolve probleme ce nu se ivesc în mod curent în practica de proiectare, deoarece — pe lîngă dificultățile create de natura terenului (a cărui pantă accentuată și stratificație cereau o tratare specială) — a intervenit necesitatea rezolvării într-o singură clădire a mai multor funcțiuni ce reprezentau dotări comune pentru întregul ansamblu: centrala termică, spălătoria mecanică, crematoriul și postul trafo.

Cantina este proiectată cu autoservire pentru un număr de 3 000 studenți ce urmează a lua masa în trei serii.

Funcțiunile cantinei au impus rezolvarea fluxului, atît pe verticală cît și pe orizontală. Pregătirea brută (curățirea legumelor, tranșarea cărnii) este amplasată la parter; prepararea propriu-zisă — bucătăria cu anexele sale (laboratorul de patiserie, bucătăria, bucătăria rece, cămara de zi) — este amplasată la etaj, la nivelul sălii de mese. Depozitele, centrala frigorifică, crematoriul sînt amplasate la parter. Transportul pe verticală al semipreparatelor, precum și al materialelor pentru patiserie, bucătăria rece etc. se face cu un lift de mărfuri cu capacitatea de 500 kg sarcină utilă.

Sistemul de autoservire a condiționat gabaritele sălii de mese și legătura de flux tehnologic a acesteia cu bucătăria. Față de sălile de mese cu servire obișnuită, la autoservire suprafețele de circulație cresc simțitor, suprafața de mese și locuri pe scaun fiind aceeași ca la restaurante sau cantine cu servire obișnuită.

Fluxul consumatorilor la frontul de autoservire s-a studiat astfel ca noii veniți și cei ce s-au servit să nu se încrucișeze.

Timpul maxim de consum s-a calculat la 2 ore pentru cei 3 000 de studenți. În acest fel au rezultat 10 fronturi de servire, un front satisfăcînd 300 consumatori în două ore.

Accesul studenților la cantină se face din două direcții — din oraș și din complex — și se concentrează în porticul acoperit de la parter, de unde se dispersează în cele două holuri care, prin intermediul scărilor, duc la sala de mese.

La parter, cu accesul din portic, s-a amplasat un magazin general pentru deservirea complexului.

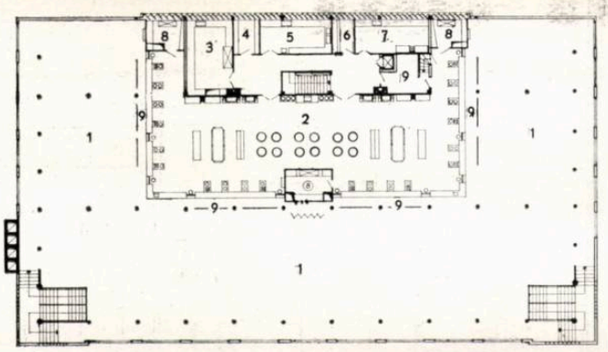

3

DATE TEHNICE

Suprafața construită	= 2 400	m²
Suprafața desfășurată	= 6 009	m²
Volum construit	= 27 300	m³

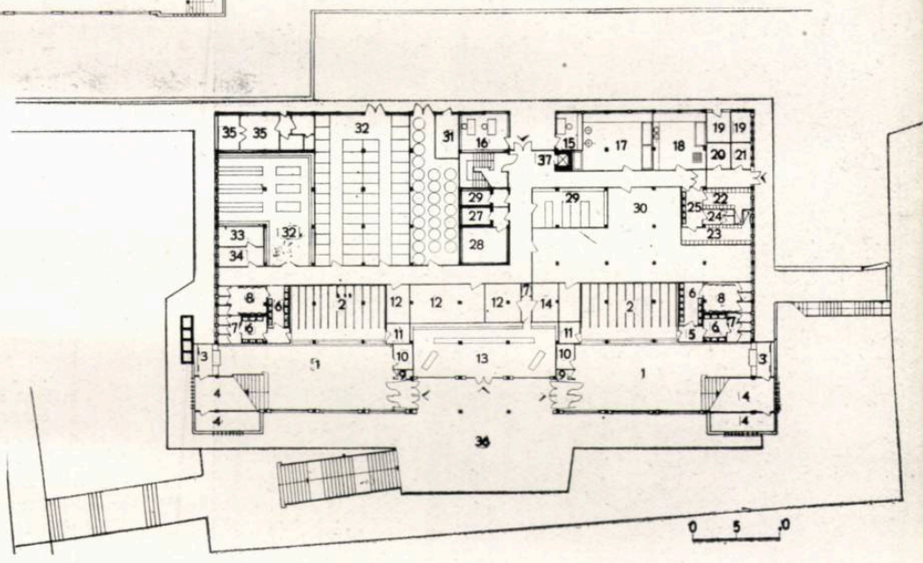

4

1 — Vederea exterioară a cantinei

2 — Accesul spre cantină — Vedere

3 — Plan etaj

1. Sala de mese — 2. Bucătărie — 3. Bucătărie rece — 4. Cameră de zi — 5. Spălător vase — 6. Depozit de pîine — 7. Laborator de patiserie — 8. Spălătoare de veselă — 9. Șine de autoservire

4 — Plan parter

1. Hol — 2. Garderobă — 3. Bufet — 4. Depozitare — 5. Sas — 6. Toaletă — 7. W. C. — 8. Pisoar — 9. Telefon public — 10. Tablou electric — 11. Debara — 12. Depozite — 13. Magazin universal — 14. Vestiar — 15. Birou recepție alimente 16. Birou administrativ — 17. Pregătire legume — 18. Pregătire carne — 19. Post transformator — 20. Tablouri electrice — 21. Crematoriu — 22. Vestiar femei — 23. Vestiar bărbați — 24. W. C. — 25. Sas — 26. Cameră frigorifică pește — 27. Cameră lapte — 28. Cameră frigorifică carne — 29. Depozit pentru material de inventar. — 30. Depozit pentru legume — 31. Depozit de alimente — 32. Cameră de acizi — 33. Cameră compresor — 34. Cameră acumulatori — 35. Locuința mecanicului — 36. Terasă — 37. Ascensor.

5 — Vedere interioară a sălii de mese

5

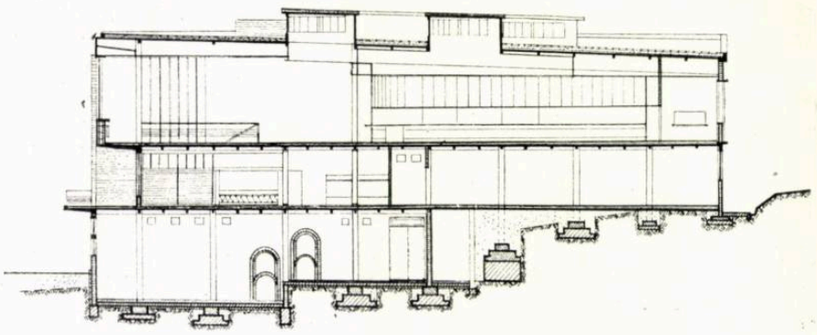

Secțiune

Terenul pe care este amplasată cantina fiind în pantă a dat posibilitatea dispersării judicioase a funcțiunilor. În subsolul cantinei, respectiv parterul din fațada de nord (terenul are panta sud-nord), s-a amplasat centrala termică și de ventilație și spălătoria mecanică.

Planșeul acoperiș-terasă este perforat de 14 luminatoare circulare care asigură necesarul de lumină pentru bucătăria amplasată în centrul clădirii și în parte pentru sala de mese.

Lumina intră dinspre est-nord-vest, asigurînd în acest fel o luminozitate de aceeași intensitate, evitîndu-se pătrunderea razelor solare care ar deranja bunul mers al producției.

În bucătărie, la mijlocul fiecărui grup de marmite și la mesele calde s-au instalat dispozitive pentru eliminarea cețeі și a aburului.

Structura constructivă este schelet de beton armat pe fundații izolate, cu travee de 5,60 m și deschideri de 4,30 m. Zidăria este din zidărie plină, eficientă și din cărămizi blocuri « alsica ». Planșeele sînt din beton armat monolit, izolarea planșeului acoperiș-terasă s-a executat cu praf hidrofob.

Finisajul: în exterior, elementele componente ale volumului s-au distins prin tratarea cu materiale în culori diferite care în totalitatea lor creează o unitate închegată. Albul și griul, dominant ca suprafață, este înveselit de panouri galbene tratate cu vinacet, care se repetă ritmic.

În interior, pereții, tavanul și pardoselile s-au tratat în culori diferite; alternanța de albastru-gri, roșu-pompei și gri a suprafețelor verticale, galben-citron a tavanului de la holuri și oranj a tavanului de la sala de mese, albul balustradei și mîna curentă roșu-coral de la scări, face ca această coloratură să creeze în ansamblu o atmosferă plăcută și optimistă.

Arh. MARIOARA SALVANU, arh. CR. IACOBI, arh. I. SOVAGO

Vedere interioară a sălii de mese

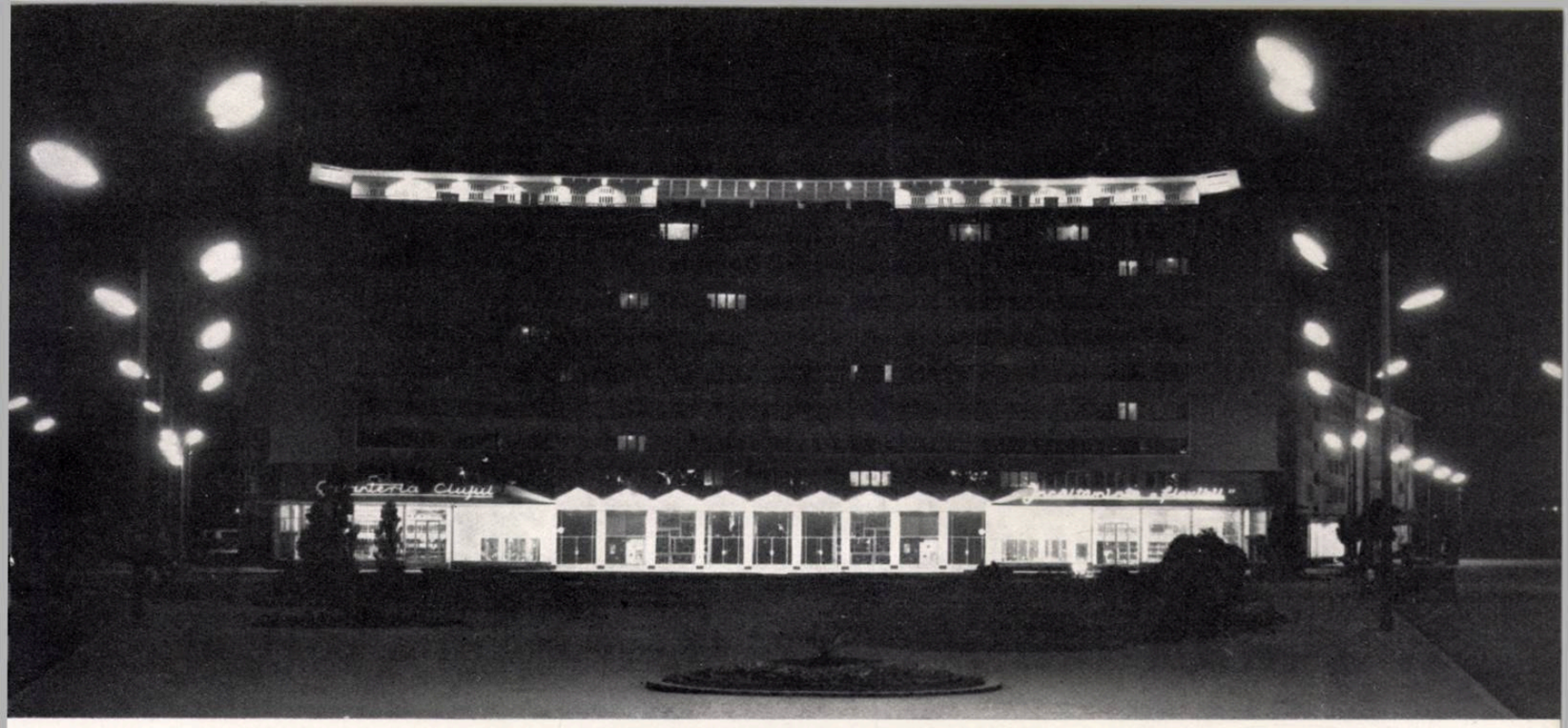

CINEMATOGRAF CU 1000 LOCURI ÎN PIAȚA «MIHAI VITEAZU»-CLUJ

Colectiv de proiectare :
Arhitectura : arhitecții Marioara Salvanu (șef de proiect), Ioana Popa, E. Pănescu
Bloc A — arh. A. Nemeș
Structura de rezistență : inginerii I. Pop, V. Sarlea, Em. Almășan, Crăciun Ivantie
Acustica : ing. E. Halpert
Instalații electrice și iluminat : inginerii C. Birou, I. Munteanu
Instalații încălzire, ventilație : ing. I. Stoica
Ecranul și cortina : I. S. « DECORATIVA » - București
D.S.A.P.C. — Cluj

Cinematograful este amplasat în interiorul cvartalului de locuințe proiectat între str. Iași, o stradă nou proiectată și piața « Mihai Viteazu », terenul fiind situat la 1 km de gara orașului și la cca. 300 m de actualul centru.

Atît blocul de locuințe cu 9 niveluri, avînd parterul cu destinație comercială, cît și noul cinematograf vor forma un important nucleu al acestei piețe, a cărei încadrare în noul ansamblu urban creat s-a subordonat cerințelor de plastică arhitecturală și de organizare teritorială rațională.

Cinematograful a fost proiectat pentru film obișnuit și cinemascop cu ecran lat și ecran panoramic, cu sunet stereofonic.

Intrarea în cinematograf se realizează prin parterul blocului de locuințe, holul și sala de spectacole fiind situate degajat în interiorul cvartalului.

În hol se află garderobele, bufetul și W.C. Garderobele sînt astfel amplasate încît permit o funcționare cu dublu serviciu. Pentru aceasta au fost prevăzute tejghele cu acces din hol pentru predarea hainelor și tejghele cu acces din spațiile de evacuare a publicului pentru primirea hainelor, după terminarea spectacolului.

Spațiul holului și al culoarelor laterale, separate numai prin mobilierul ușor al garderobelor, formează un tot unitar ce leagă armonios suprafețele curbe ale peretelui sălii de spectacol și al parterului blocului de locuințe.

Holul și vestibulul sînt tratate unitar, separate doar prin spații vitrate și pereți traforați.

Sala de spectacol are o capacitate de 1 000 de locuri, accesul fiind asigurat printr-un vomitoriu cu o pantă de 1 : 10, care duce printr-un culoar transversal de deservire la pachetele de locuri.

S-a prevăzut tratamentul acustic al pereților și tavanului sălii, pentru asigurarea unui timp optim de reverberație.

Pentru acoperirea sălii s-au folosit grinzi precomprimate de 31,75 m deschidere, turnate pe pardoseală (6 buc. turnate cu același cofraj lateral), precomprimate și montate apoi prin intermediul stîlpilor dubli din pereții frontali, turnați în prealabil.

Ventilația este asigurată de la o centrală de ventilație, amplasată în subsolul unui bloc din cvartalul de locuințe « Mihai Viteazu». Aerul proaspăt este introdus, după tratare, prin goluri practicate în pardoseală (sub scaune), iar absorbția aerului viciat se face prin plafon.

S-a prevăzut instalație de iluminat fluorescent, în sala de spectacol fiind combinată cu iluminatul incandescent.

Finisajele sălii : tencuieli de ipsos, calciovechio, lambriuri de lemn, draperii la uși și la ecran, parchet, mochetă și covor P.V.C. pe pardoseli, panouri absorbante tip « Bekessy» și calote de aluminiu (ce maschează în același timp difuzoarele și iluminatul incandescent) formează tratamentul acustic.

Arh. MARIOARA SALVANU

Secțiune

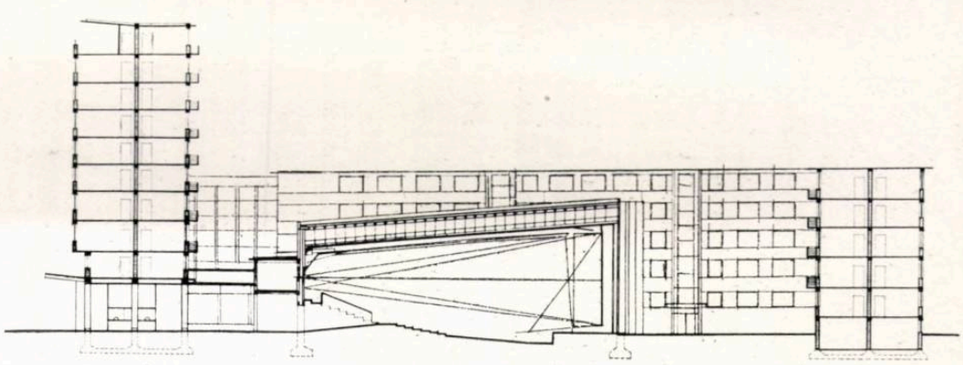

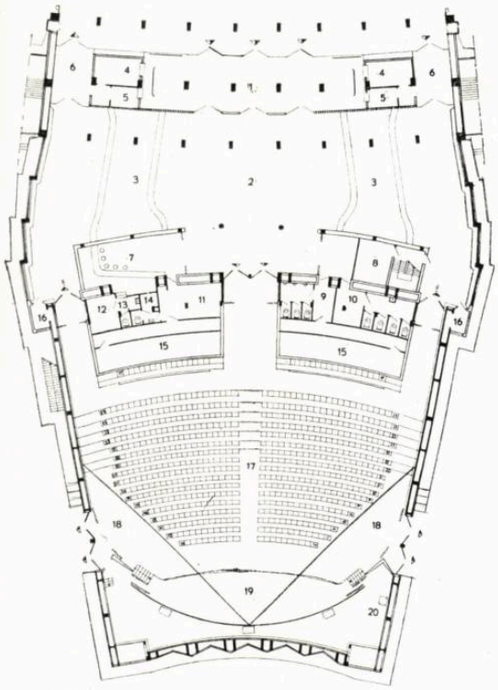

Plan parter

I. Intrări — II. Ieşiri
1. Vestibul — 2. Hol — 3. Vestiare — 4. Birouri — 5. Case de bilete — 6. Windfanguri — 7. Bufet — 8. Tablouri electrice — 9. Grup sanitar bărbaţi — 10. Grup sanitar femei — 11. Cameră personal — 12. Depozit bufet — 13-14. Grupuri sanitare — 15. Canale ventilaţie — 16. Ventilatoare pentru evacuarea aerului — 17. Sală — 18. Ieşiri în caz de incendiu — 19. Podium — 20. Trapă acustică la camera troliu

Vedere parţială a sălii

Vedere spre scenă

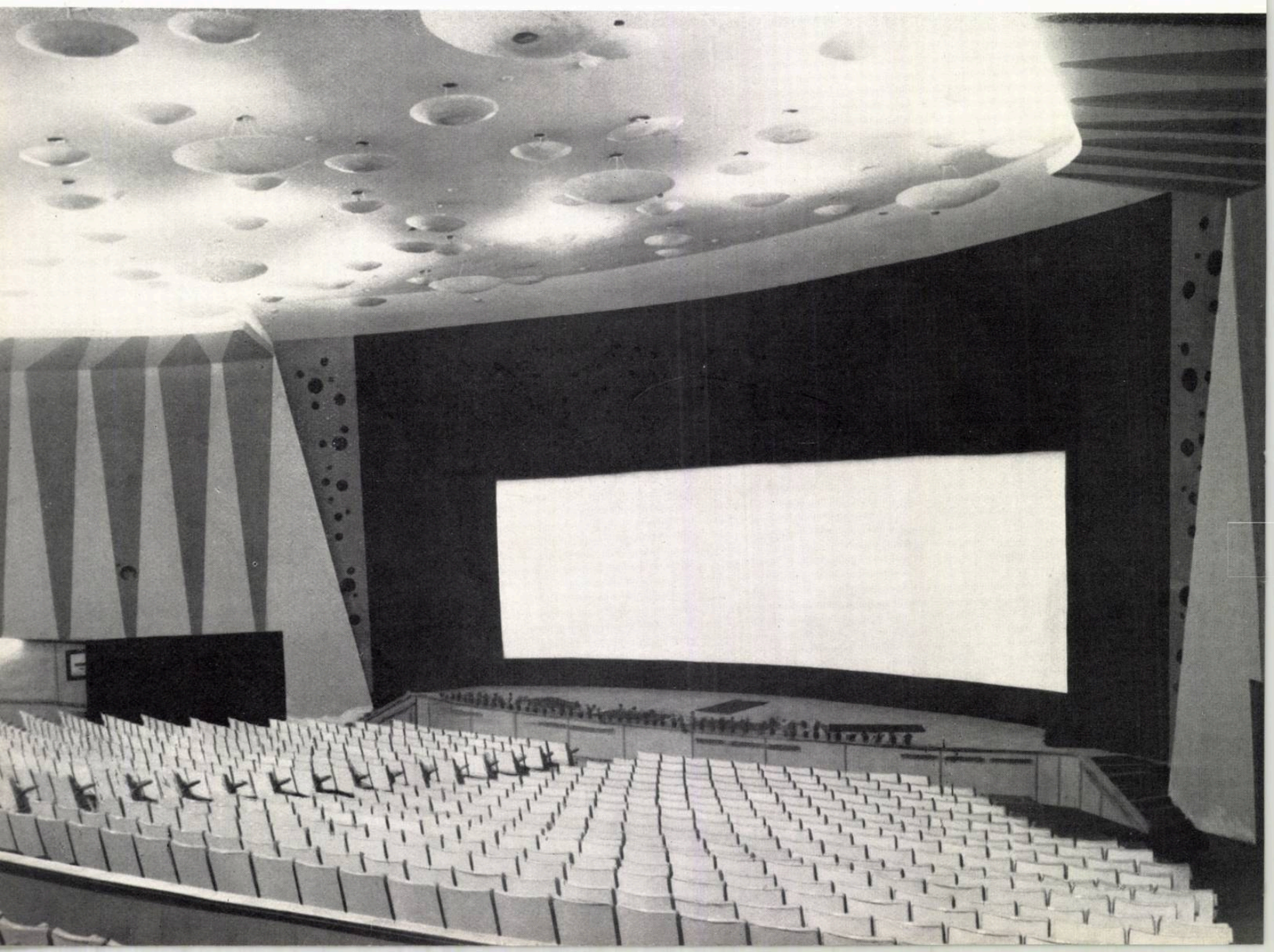

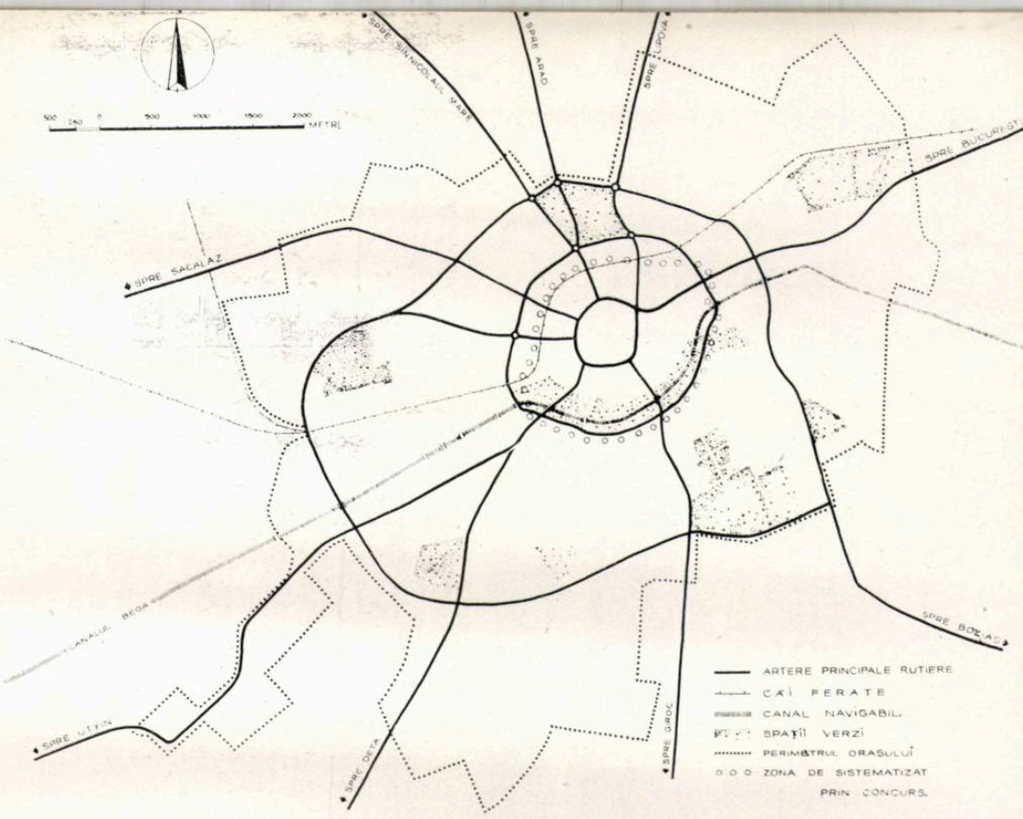

Planul orașului Timișoara

Arh. Traian Chițulescu

CONCURSUL PENTRU SISTEMATIZAREA CENTRULUI CULTURAL-ADMINISTRATIV AL ORAȘULUI TIMIȘOARA

Timișoara, important centru industrial, comercial și administrativ, cu o populație actuală de circa 150 000 de locuitori (conform schiței de sistematizare, în anul 1975 va avea circa 180 000 de locuitori), datorită condițiilor istorice de formare a orașului, nu are un centru civic la scara și necesitățile unei astfel de localități.

În prezent, centrul orașului îl constituie bd. 30 Decembrie pe care se află, ca dotări, sediul Comitetului regional P.M.R. și clădirea Teatrului de stat. Paralel cu închegarea acestui centru s-a dezvoltat și bd. 23 August, artera principală de legătură a centrului cu partea de est a orașului, pe care se găsesc amplasate o serie de dotări importante ca: Sfatul popular regional, sediile comitetelor orășenești P.M.R. și U.T.M., clădirea Băncii de Stat, oficiul regional P.T.T.R. și o serie de edificii spitalicești.

Centrul istoric al orașului îl constituie ansamblul celor două piețe închise, piața Libertății și piața Unirii.

Atît circulația mijloacelor de transport în comun, cît și a celorlalte vehicule se face în condiții necorespunzătoare, datorită atît profilurilor transversale foarte înguste ale unor străzi, cît și lipsei de vizibilitate la intersecții.

Spre zona centrală a orașului converg radial nouă artere de penetrație care leagă cartierele mărginașe cu centrul, făcînd în același timp și legătura centrului cu teritoriul preorășenesc.

Pentru sistematizarea zonei centrale a orașului a fost instituit un concurs de către Uniunea Arhitecților și Comitetul

Planul centrului cultural-administrativ al orașului Timișoara

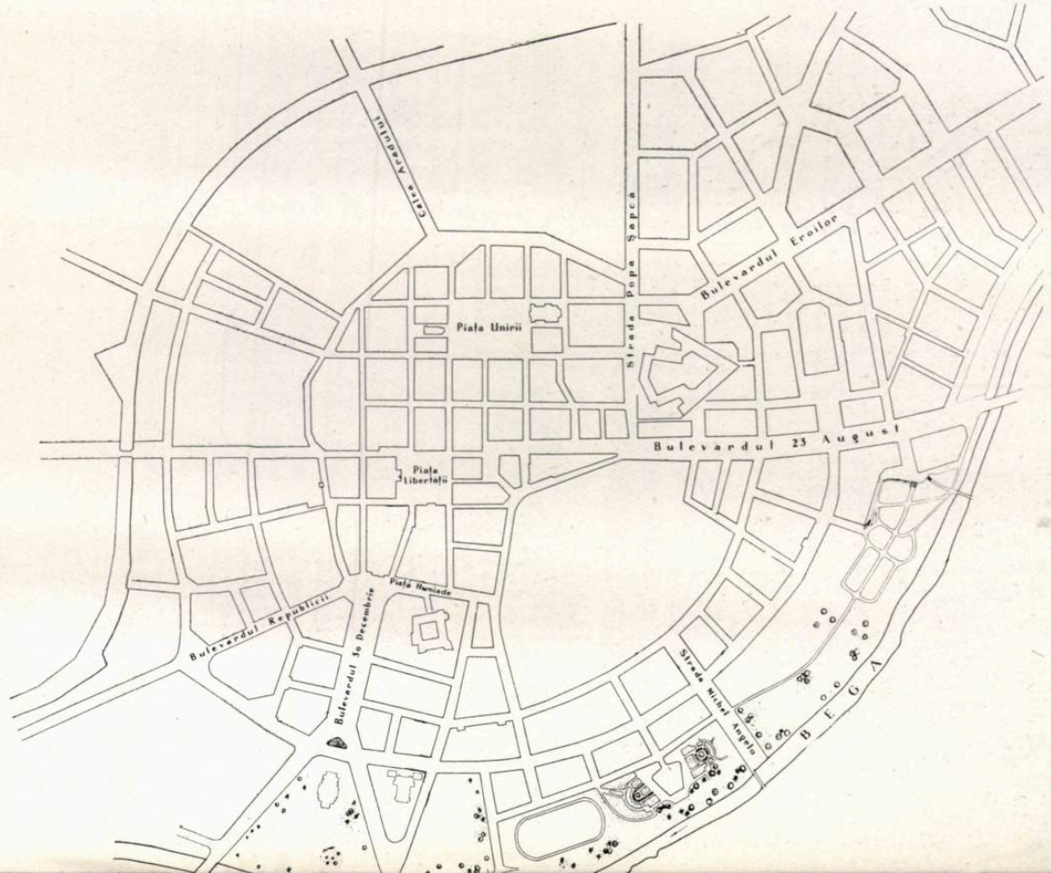

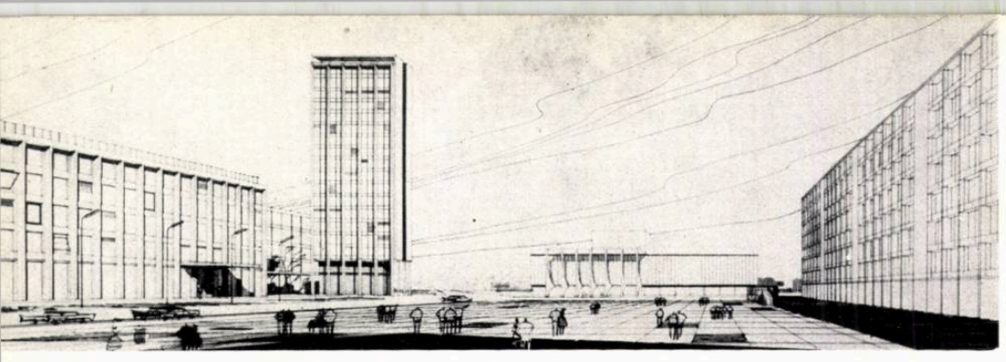

1

1–2
PREMIUL I și II ex aequo
Proiect nr. 17
Autori: arhitecții Alexandru Costin, Horia Hudiță

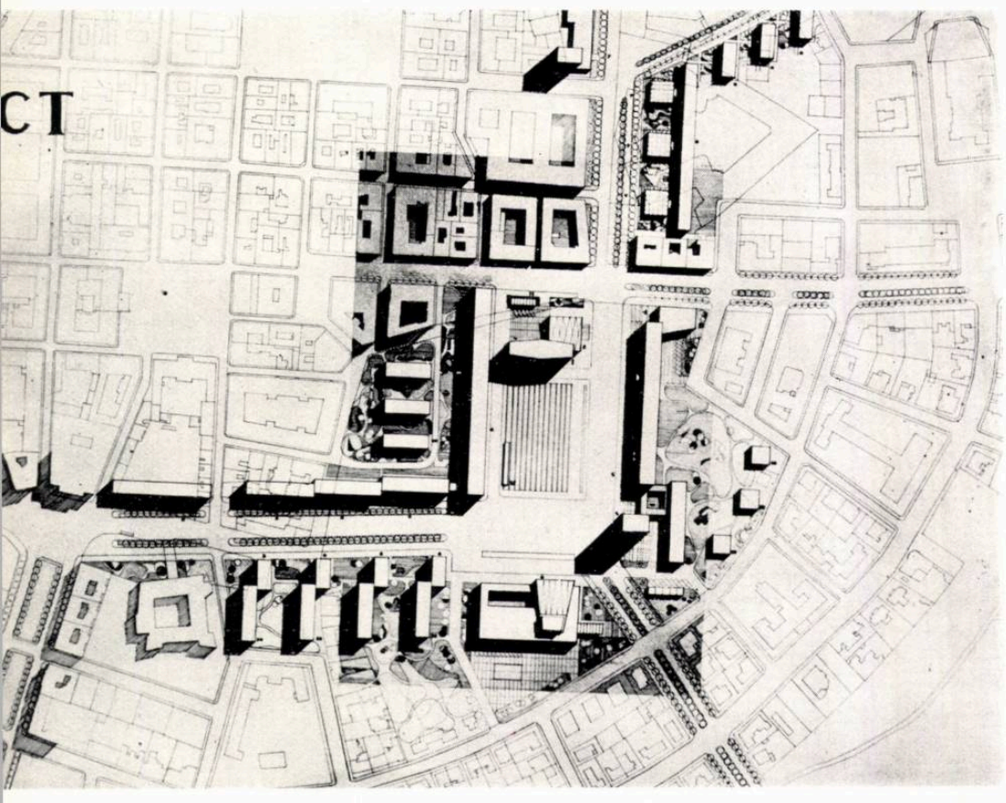

2

3–4
PREMIUL I și II ex aequo
Proiect nr. 13
Autori: arhitecții Constantin Săvescu, Dinu Gheorghiu, Gabriel Cristea

5–6
PREMIUL I și II ex aequo
Proiect nr. 34
Autori: arhitecții Cornel Dumitrescu, Iuliu Iordan, Mircea Mihai, Toma Olteanu, Vladimir Popov, Radu Tănăsoiu, Teodor Tufan
Coautor: arh. Adriana Tănăsoiu

7–8
PREMIUL III
Proiect nr. 22
Autori: arhitecții Alex. Popescu-Necșești, Mircea Enescu, Mihai Enescu
Colaboratori: studenții M. Bordenache, N. Drăgan și M. Nicolescu

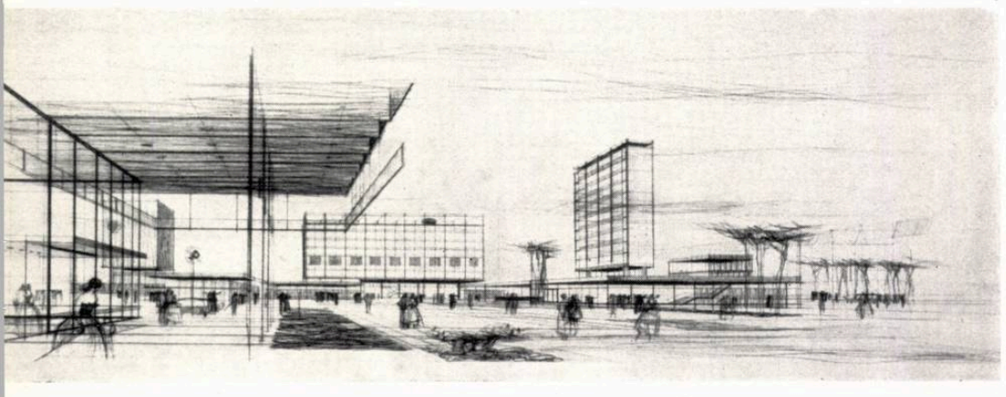

3

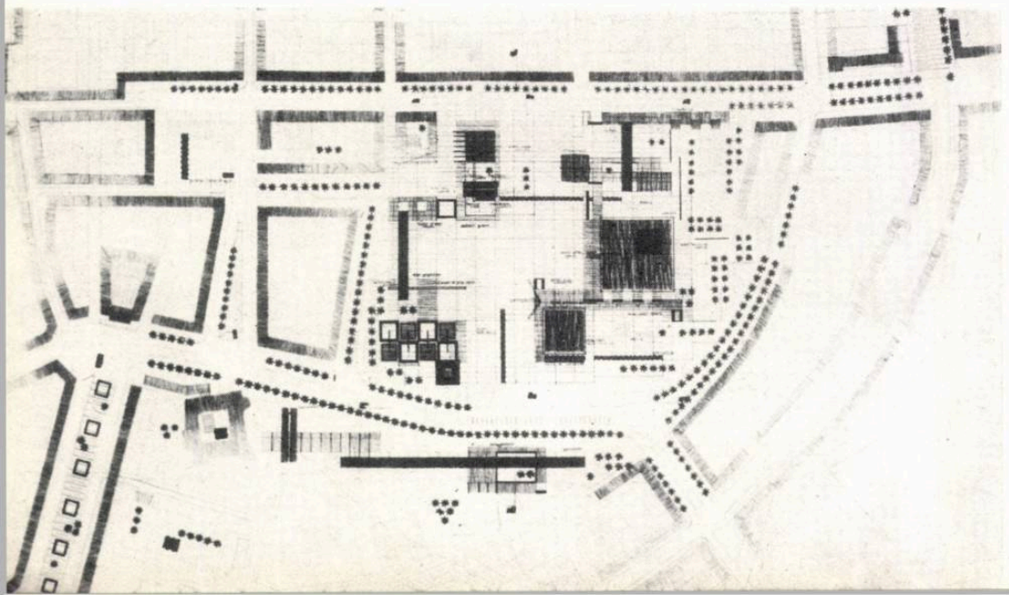

4

executiv al Sfatului popular al regiunii Banat.

În cadrul zonei care se cerea sistematizată se găsește un teren neconstruit în suprafață de circa 12 ha, care forma incinta fostei cazărmi «Transilvania», edificiu în curs de demolare.

Acest teren, liber din punctul de vedere al circulației, se poate lega de restul orașului pe trei direcții principale: la vest, cu bd. 30 Decembrie și apoi spre gară și spre cartierele de vest și sud-vest; la sud-est, prin str. Michel Angelo, spre cartierele de sud-est și est; la nord, prin bd. 23 August și printr-o pătrundere nou creată, spre cartierele de nord și nord-est.

Ansamblul urbanistic al centrului cultural-administrativ al orașului urmează a fi format din dotări — a căror alegere s-a lăsat la libera apreciere a concurenților — de locuințe și spații comerciale.

Totuși, s-a cerut prin concurs să se rezolve amplasarea în cadrul zonei sistematizate cel puțin a următoarelor dotări: clădirea sediului Comitetului regional P. M. R.; clădirea Sfatului popular orășenesc și raional; clădirea Operei de stat cu o sală de 1 000—1 200 de locuri; o sală de concerte cu 1 300—1 500 de locuri; sediul bibliotecii regionale; un hotel cu o capacitate de 250—300 de locuri.

La rezolvarea soluției de ansamblu s-a cerut concurenților să țină seama de următoarele:

— rezolvarea legăturii noului centru cu cel actual, precum și cu centrul istoric al orașului;

— viitorul centru va trebui să aibă un caracter reprezentativ, permițînd și organizarea manifestațiilor de masă ocazionate de evenimente politice mai importante;

— pot fi avute în vedere demolări impuse de cerințe urbanistice în limita unei soluții economice;

— posibilitatea de realizare a ansamblului în etape;

— din punctul de vedere al naturii solului de fundare se va avea în vedere că zona supusă sistematizării se caracterizează prin umpluturi pînă la 4,5 m adîncime, în fostele șanțuri de apărare ale cetății, precum și urme de ziduri și fundații ale acesteia.

Concursul a fost deschis în luna aprilie 1961, iar la data închiderii sale, 16 octombrie 1961, erau prezentate 55 de proiecte.

Juriul a fost compus din: ing. A. Alexa (președinte), arh. Constantin Vodă, ing. B. Buzilă (reprezentanți ai Comitetului executiv al Sfatului popular regional Banat); arh. L. Voștinaru (delegat al Comitetului executiv al Sfatului popular oraș Timișoara); arh. Anton Moisescu, arh. Traian Chițulescu (desemnați de conducerea U.A.); arh. Radu Laurian (delegat al C.S.C.A.S.).

În urma verificării proiectelor prezentate s-a constatat că toate corespund din punct de vedere formal, respectînd condițiile programului.

În urma trierilor succesive, pe baza recomandărilor programului și criteriilor stabilite în timpul judecății, s-au reținut 12 proiecte considerate ca avînd calități corespunzătoare pentru a fi premiate și menționate. Întrucît s-a considerat că nici unul din proiecte nu satisface pe deplin condițiile concursului, premiul I a fost cumulat cu premiul II, fiind repartizat în mod egal la trei proiecte.

S-au acordat următoarele premii și mențiuni:

— Premiul I—II ex aequo, proiectului nr. 13 (motto 80804); autori, arhitecții Constantin Săvescu, Dinu Gheorghiu, Gabriel Cristea.

— Premiul I—II ex aequo, proiectului nr. 17 (motto 77777); autori, arhitecții Alexandru Costin, Horia Hudiță.

— Premiul I—II ex aequo, proiectului nr. 34 (motto 24532); autori, arhitecții Cornel Dumitrescu, Iuliu Iordan, Mircea Mihai, Olteanu Toma, Vladimir Popov, Radu Tănăsoiu, Teodor Tufan și coautor arh. Adriana Tănăsoiu.

— Premiul III proiectului nr. 22 (motto 22449); autori, arhitecții Alexandru Popescu-Necșești, Mircea Enescu, Mihai Enescu și colaboratori, studenții Marina Bordenache, Nicolae Drăgan, Marta Nicolescu.

— Premiul III proiectului nr. 38 (motto 14994); autori, arhitecții Gheorghe Polizu, Radu Patrulius, Marius Smighelschi, Mariana Polizu.

— Mențiune proiectului nr. 4 (motto 35347); autori, arhitecții Octav Doicescu, Ștefan Perianu, Petre Svoboda

— Mențiune proiectului nr.8 (motto 12345); autor, arhitect Nicolae Nedelescu.

— Mențiune proiectului nr. 16 (motto 98471); autor, arhitect Mihai Ricci.

— Mențiune proiectului nr. 23 (motto 21111); autori, arhitecții Emilia Popescu, Leon Strulovici.

— Mențiune proiectului nr. 32 (motto 30539); autori, arhitecții Constantin Săvescu, Dinu Gheorghiu, Gabriel Cristea.

— Mențiune proiectului nr. 39 (motto 13875); autori, arhitecții Sandu Miclescu, Ion Popa, Adrian Stănescu și Anca Miclescu.

— Mențiune proiectului nr. 53 (motto 62083); autori, arhitecții Silvia Grumezea, Radu Grumezea.

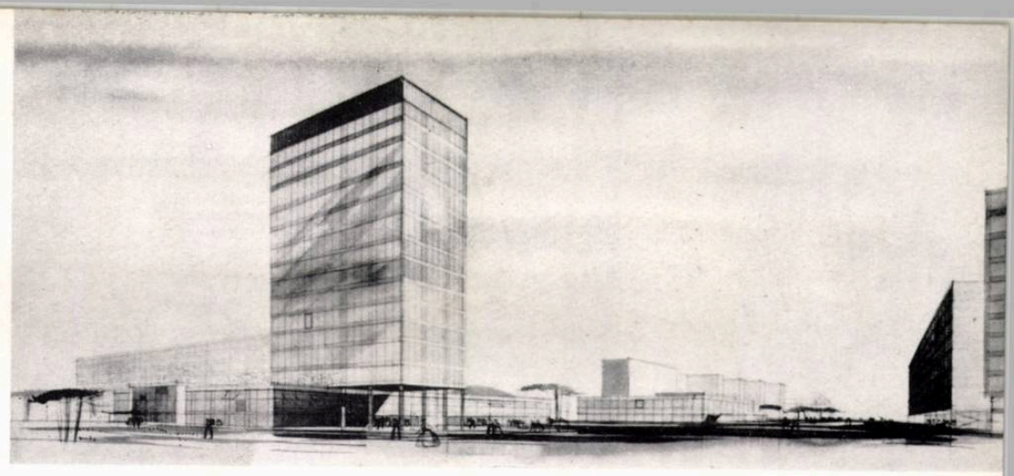

5

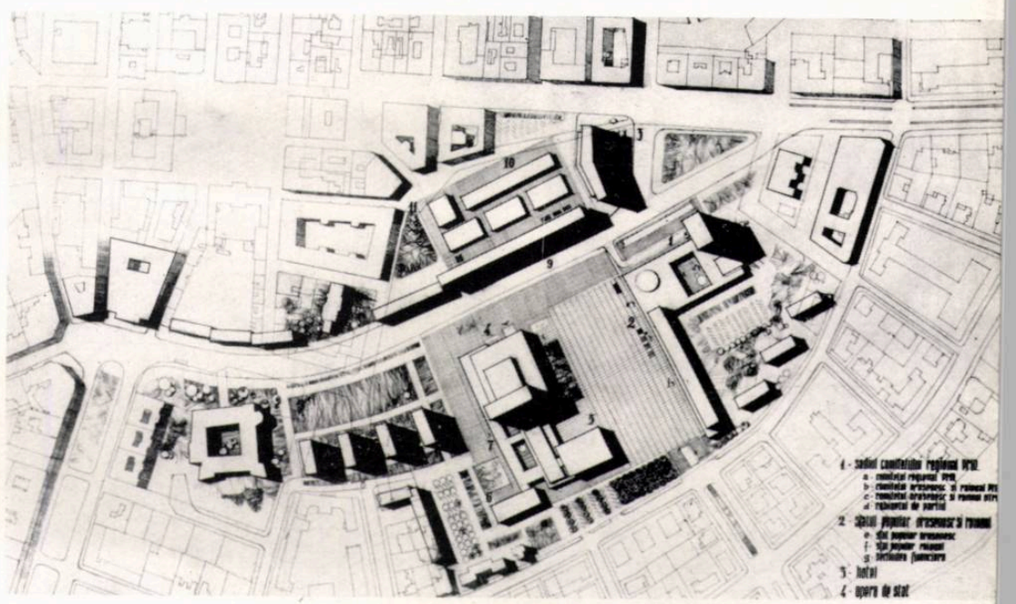

6

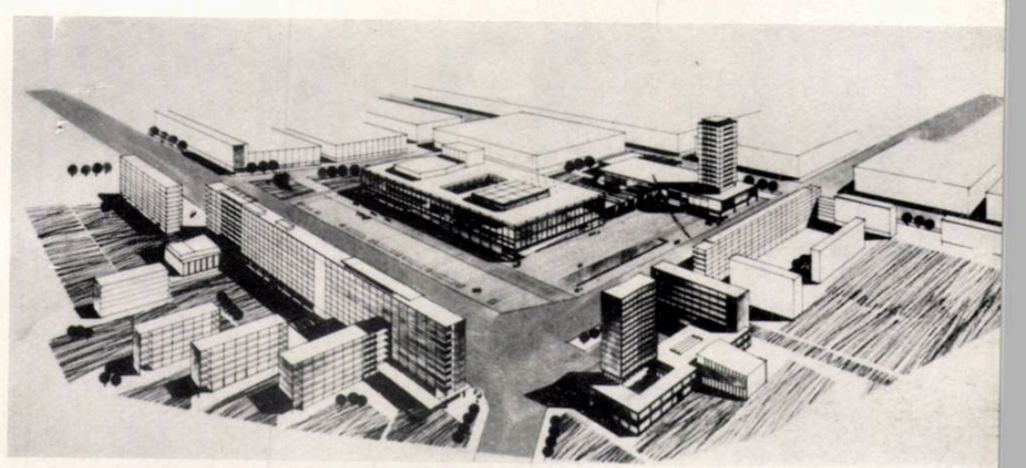

7

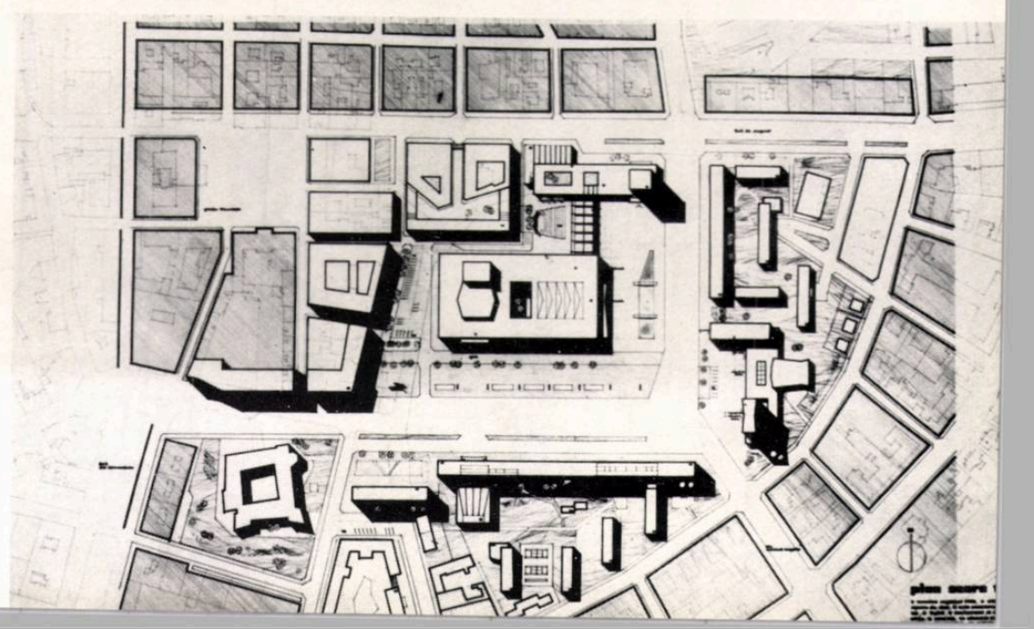

8

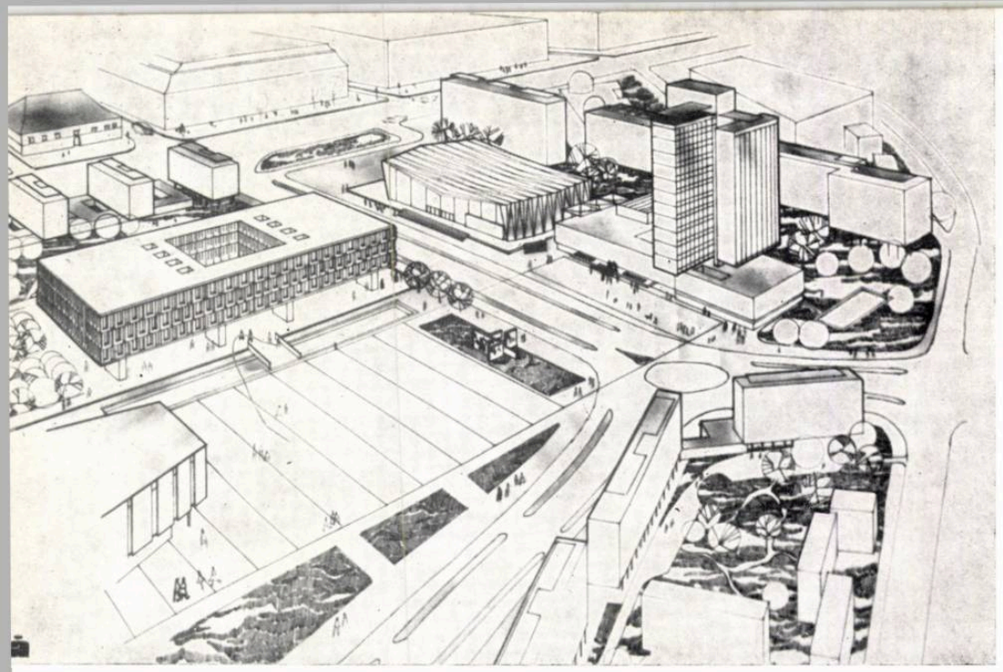

9

9–10
PREMIUL III
Proiect nr. 38
Autori: arhitecții Gheorghe Polizu, Radu Patrulius, Marius Smighelschi, Mariana Polizu

11–12
MENȚIUNE
Proiect nr. 4
Autori: arhitecții Octav Doicescu, Ștefan Perianu, Petre Svoboda

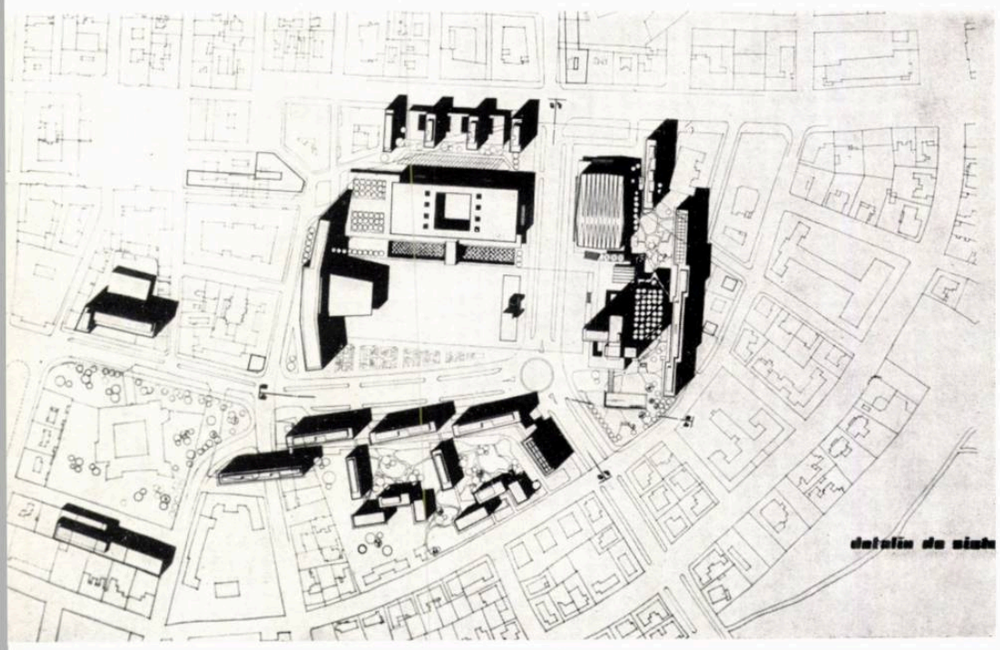

10

11

12

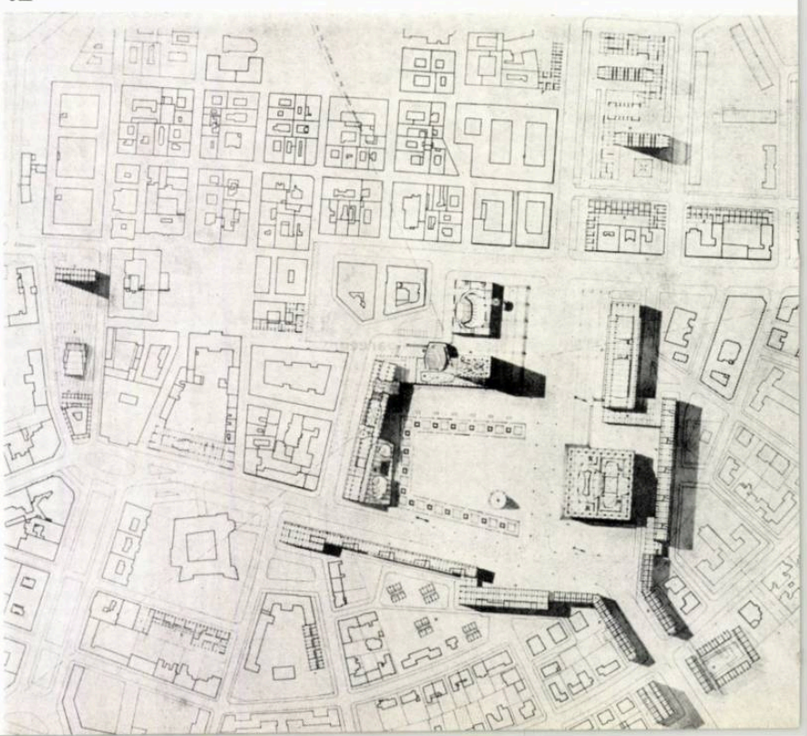

13

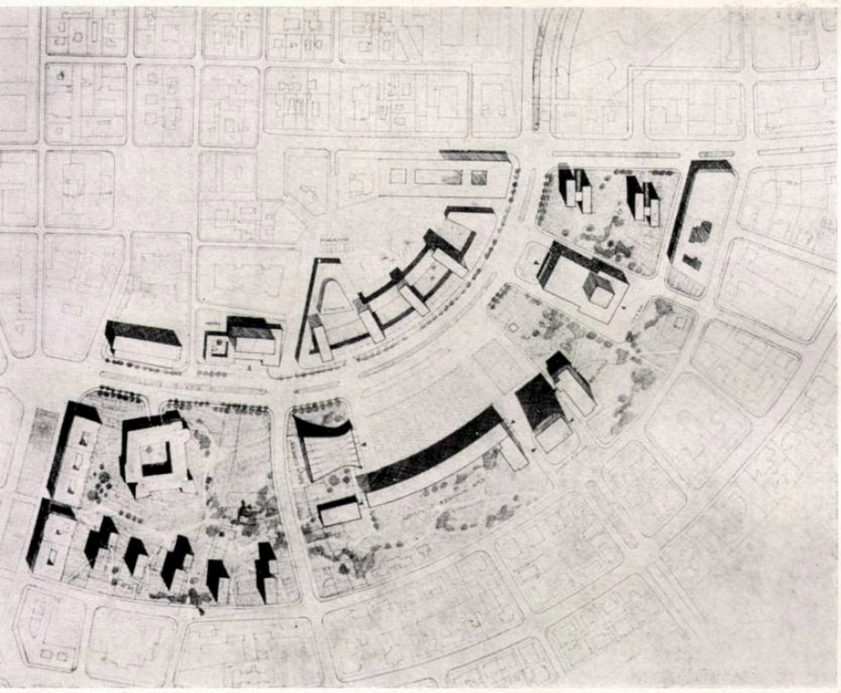

14

13–14
MENȚIUNE
Proiect nr. 16
Autor: arh. Mihai Ricci

15–16
MENȚIUNE
Proiect nr. 23
Autori: arhitecții Emilia Popescu, Leon Strulovici

Criteriile care au stat la baza judecării proiectelor prezentate la concurs au fost următoarele:

— încadrarea noului ansamblu în structura generală a orașului, din punctul de vedere al circulației, al transportului în comun și al legăturilor cu zonele înconjurătoare;

— buna funcționalitate a centrului cultural-administrativ al orașului: soluționarea circulației vehiculelor și pietonilor, posibilitatea organizării de mitinguri și defilări; zonarea pe funcțiuni;

— economicitatea soluției, posibilitatea realizării în etape și problema dărîmărilor minime;

— aspectul arhitectural al ansamblului și al clădirilor propuse;

— prezentarea proiectelor din punct de vedere grafic.

Pe baza acestor criterii dăm în continuare, în mod succint, aprecierile juriului asupra proiectelor premiate și menționate.

Proiectul nr. 13 (premiul I—II). Creează un spațiu central bine proporționat, din care se dezvoltă spații cu aspecte proprii, care permit o bună deservire și o convenabilă accesibilitate spre clădirile care compun ansamblul. Admite legături convenabile cu ansamblurile actuale ale orașului. Dispoziția volumelor este insuficient stăpînită și în anumite limite chiar contradictorie.

Proiectul nr. 17 (premiul I—II). Creează un spațiu bine proporționat, oarecum rigid, încadrat în structura orașului. Are legături și perspective controlate din majoritatea punctelor de articulație ale ansamblului creat cu celelalte componente ale orașului. Clădirea Operei nu are degajamente suficiente.

Proiectul nr. 34 (premiul I—II). Soluția se integrează în structura orașului și obține legături fluente cu ansamblurile existente, are o dispoziție echilibrată a volumelor, o deservire convenabilă a elementelor componente. Nu e suficient susținută legătura dinspre str. Michel

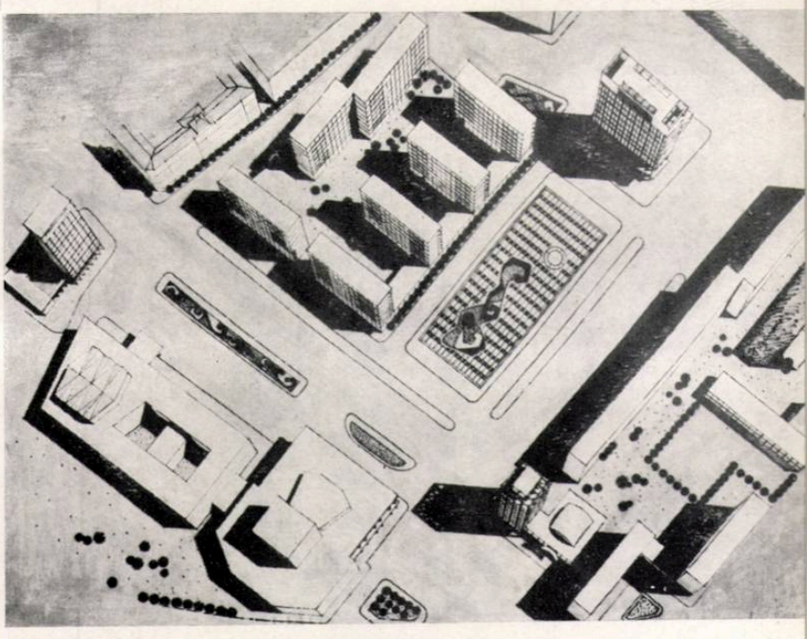

15

16

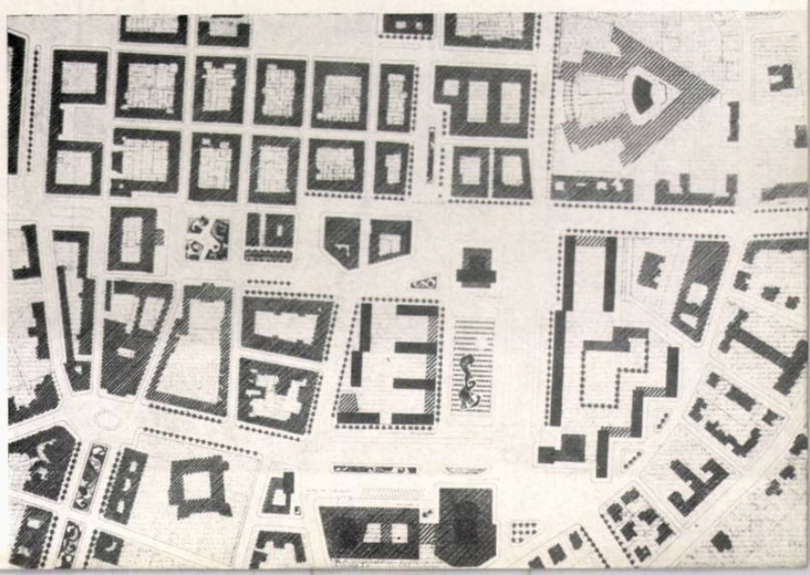

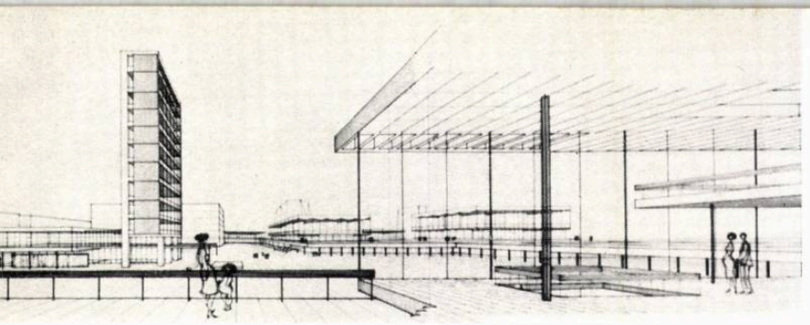

17

17–18
MENȚIUNE
Proiect nr. 32
Autori: arhitecții Constantin Săvescu, Dinu Gheorghiu, Gabriel Cristea

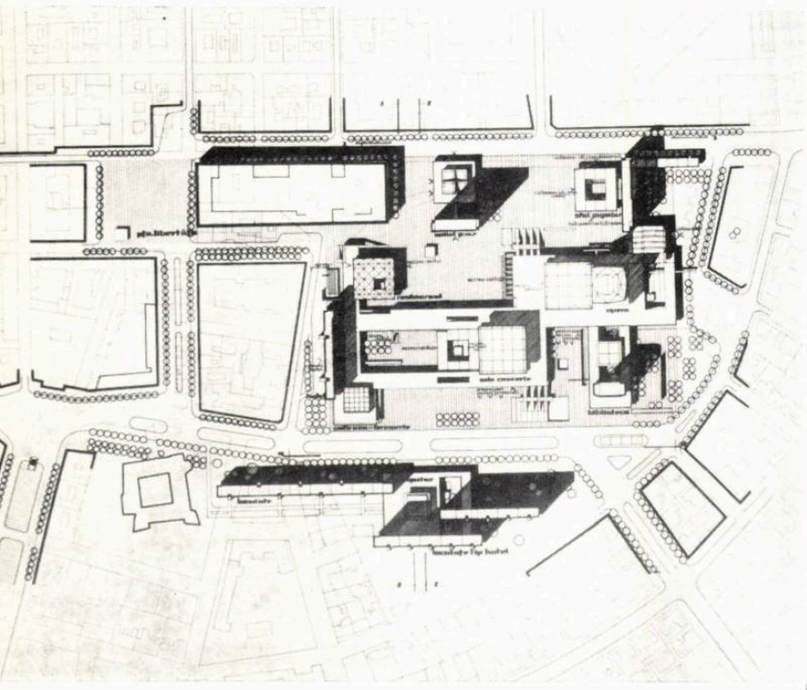

18

19–20
MENȚIUNE
Proiect nr. 8
Autor: arh. Niculae Nedelescu

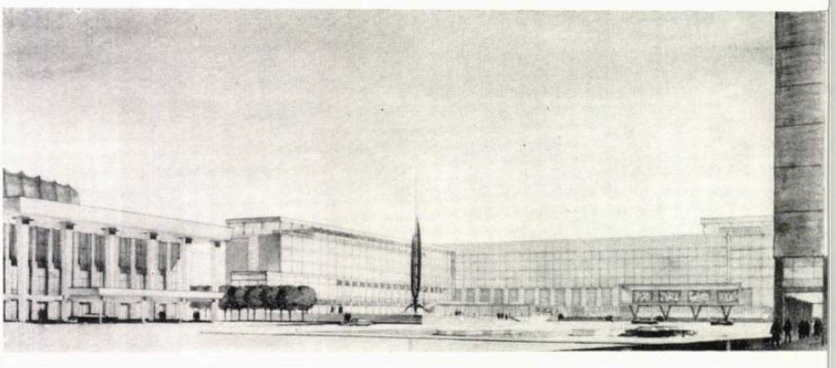

19

Angelo, iar legătura dintre piața creată și esplanada 30 Decembrie prezintă dificultatea de a nu putea fi realizată în prima etapă, datorită dărîmărilor pe care le implică.

Proiectul nr. 22 (premiul III). Soluționează acceptabil majoritatea problemelor de circulație. Deși cea mai mare parte a pieței este traversată de circulații majore, realizarea frontului ansamblului este în general bine stăpînită și cu imagini realizate cu sensibilitate. Apar nehotărîri în proporționarea spațiilor pieței, care pot fi ușor ameliorate.

Proiectul nr. 38 (premiul III). Circulația este rezolvată pe direcțiile principale, trecînd însă prin piață. Fronturile pieței sînt corect utilizate. Forma eteroclită a unor construcții a scăzut valoarea proiectului.

Proiectul nr. 4 (mențiune). Soluția rezolvă problema circulațiilor majore, cu o amplasare judicioasă a dotărilor social-culturale. Clădirea Operei este amplasată prea aproape de arterele de circulație și de blocurile de locuințe din apropiere, avînd un spațiu insuficient de circulație.

Proiectul nr. 8 (mențiune). Creează un ansamblu unitar cu o distribuție judicioasă a dotărilor social-culturale, al căror volum este bine integrat față de restul clădirilor din piață. Rezolvă în detaliu mobilarea pieței în concordanță cu arhitectura întregului ansamblu. Nu rezolvă însă legăturile majore de circulație a vehiculelor către nordul și sud-estul orașului.

Proiectul nr. 16 (mențiune). Rezolvă ansamblul noului centru desfășurat pe o esplanadă curbă, cu amplasarea dotărilor social-culturale pe latura concavă. Construcțiile care limitează esplanada nu au volume corespunzătoare și accesele nu sînt rezolvate în mod corespunzător. Amplasarea Sfatului popular este defectuoasă.

20

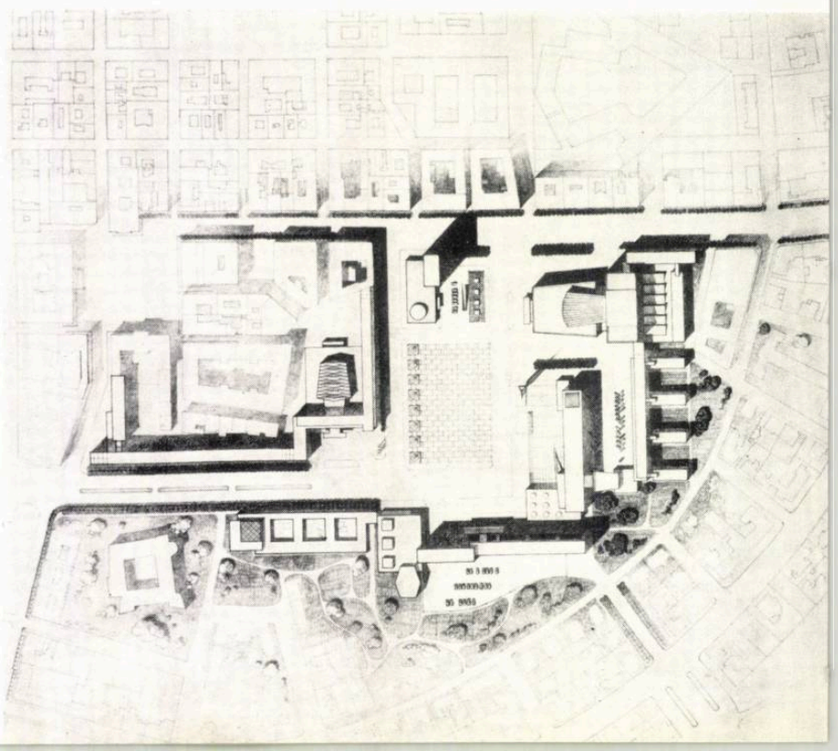

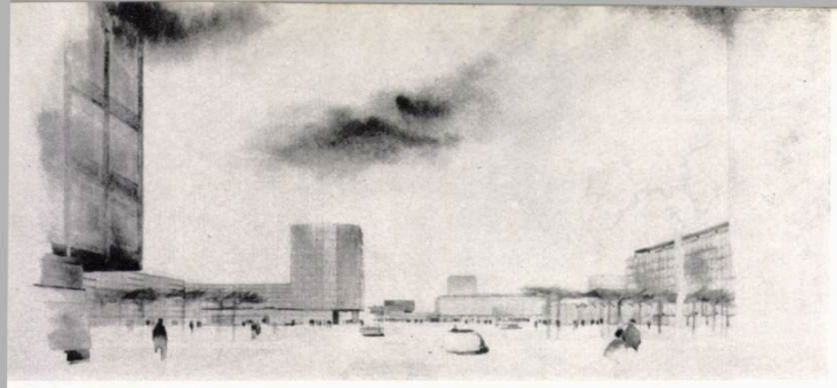

21

22

21–22
MENȚIUNE
Proiect nr. 39
Autori: arhitecții Sandu Miclescu, Ion Popa, Adrian Stănescu, Anca Miclescu

23–24
MENȚIUNE
Proiect nr. 53
Autori: arhitecții Silvia Grumezea, Radu Grumezea

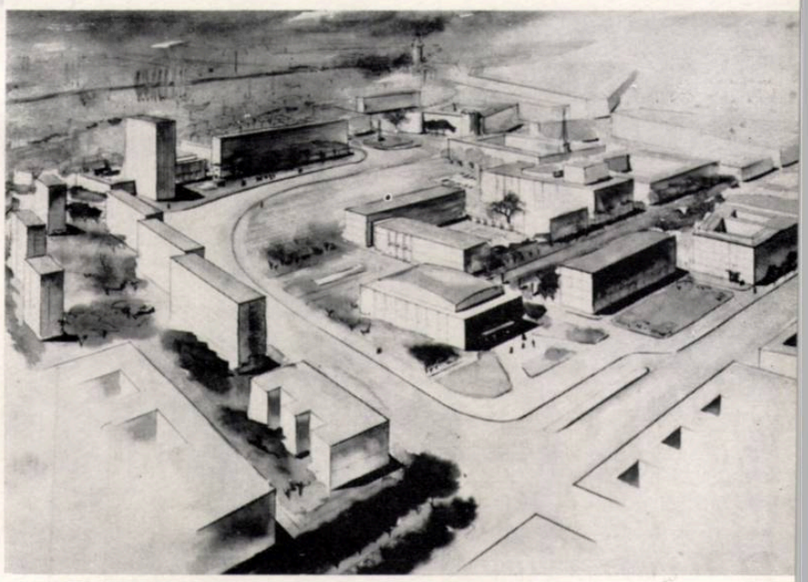

23

24

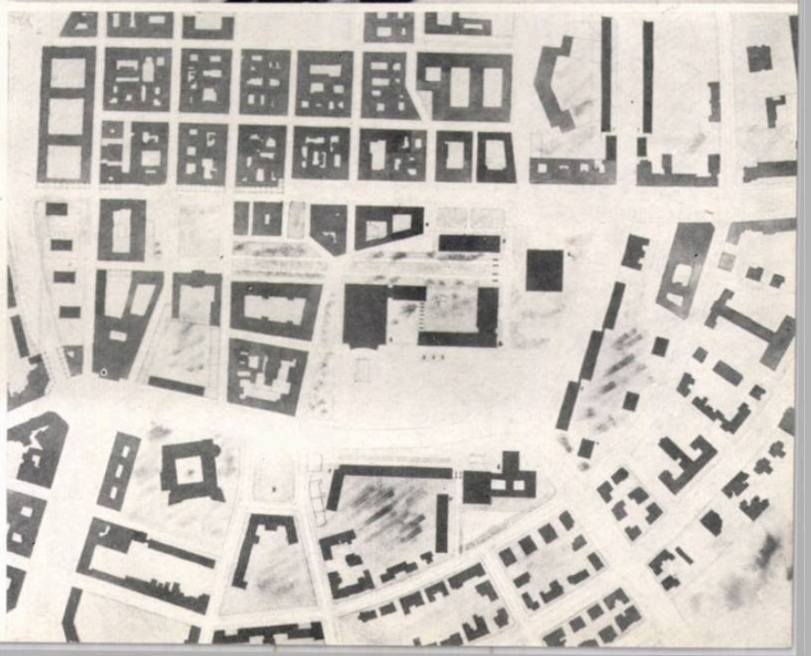

Proiectul nr. 23 (mențiune). Rezolvă în general integrarea ansamblului în structura orașului, creînd un spațiu suficient pentru mitinguri. Are o amplasare defectuoasă a clădirii Operei și creează două spații insuficient diferențiate.

Proiectul nr. 32 (mențiune). Deși se bazează pe principii asemănătoare cu proiectul nr. 13, fiind valoroasă propunerea de a separa vehiculele de pietoni, lipsa unui spațiu dominant și multitudinea volumelor insuficient stăpînite au scăzut sensibil valoarea proiectului.

Proiectul nr. 39 (mențiune). Circulația este rezolvată pe direcțiile principale, trecînd însă prin piață. Creează spații prea mari, necorespunzătoare, înconjurate însă de construcții cu volum echilibrat. Opera și sala de concerte sînt amplasate prea aproape de arterele de circulație.

Proiectul nr. 53 (mențiune). Rezolvă problema circulației și a închiderii inelului interior prin str. Hector, permițînd în prima etapă realizarea centrului fără dărîmări, creează o legătură directă între noul centru și piața Libertății. Amplasarea dotărilor nu este suficient de bine legată cu celelalte clădiri ale pieței. Una din laturile pieței este formată din construcții existente nevaloroase.

Fiind un concurs de idei, s-au considerat ca valabile toate proiectele care, dintr-o anumită categorie, rezolvă cel mai bine unele aspecte ale problemelor, putînd fi de un real folos proiectării. S-a căutat să se pună în evidență cît mai multe idei valoroase, utile. Din acest punct de vedere, proiectele premiate și menționate pot fi folosite total sau parțial în proiectul de detaliu al zonei centrale a orașului Timișoara, care urmează să fie elaborat de D.S.A.P.C.

1

ANSAMBLU DE LOCUINȚE PE Bd. MAGHERU

Autor, arh. M. Dima

Institutul Proiect-București

Demontarea schelelor înseamnă terminarea lucrării. Relativ, căci o nouă etapă de studiu începe, prin verificarea ipotezelor inițiale, analize și sinteze pentru acel — « cum să clădim mai departe » .

Aici la Magheru, din foarte multe variante, am ales-o pe cea mai dificilă ca sistematizare și temă.

Terenul admirabil, la intersecția magistralei cu viitorul inel I, solicita poate mai curînd o compoziție asimetrică, indicată prin marcarea schimbării de unghi a traseului pe str. Verona.

O soluție asimetrică, subliniată printr-o clădire valorificată pe terenul fostei expoziții, închidea str. Kuibîșev, nefolosită în viitor, scotea din magistrală clădirea I.D.T. (cu aliniere și temă proprie), rezolva perspectiva spre calcanele blocului înalt de pe str. Beloiannis.

Actuala soluție simetrică, născută din tema blocurilor cu apartamente, nu rezolvă nici una din aceste probleme.

Calea rămasă pentru ansamblul actual s-a îndreptat spre tratarea pe obiect.

Considerînd că amplasamentul solicită o arhitectură tratată reprezentativ, se putea obține în cadrul unui unicat — hotel, expoziție sau magazin universal — acest deziderat, mai ușor ca în tema actuală determinată de nevoia imediată a construirii apartamentelor.

Am păstrat totuși această idee, proiectînd o secțiune de tronson-tip cu serviciile retrase pe curți interioare bine dimensionate, astăzi verificate deplin.

Astfel am obținut o compoziție de bloc cu adîncime mare, ritmată cu travee egale ce au dezvoltat și în parter magazine spațioase.

Alinierea de 30 m, favorabilă atît magistralei cît și perspectivei spre blocuri, s-a verificat pozitiv ea punînd în valoare agenția O.N.T. Carpați, dar va fi neconvenabilă din punct de vedere comercial pentru magazinul de confecții. De altfel, simetria și în cazul celor două dotări nu este favorabilă, prin diferența de conținut.

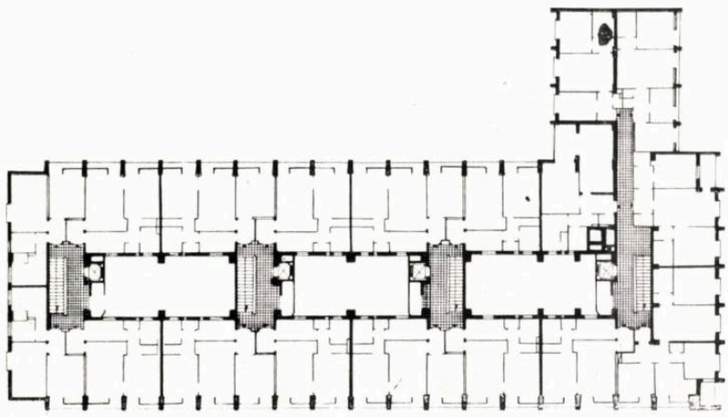

2

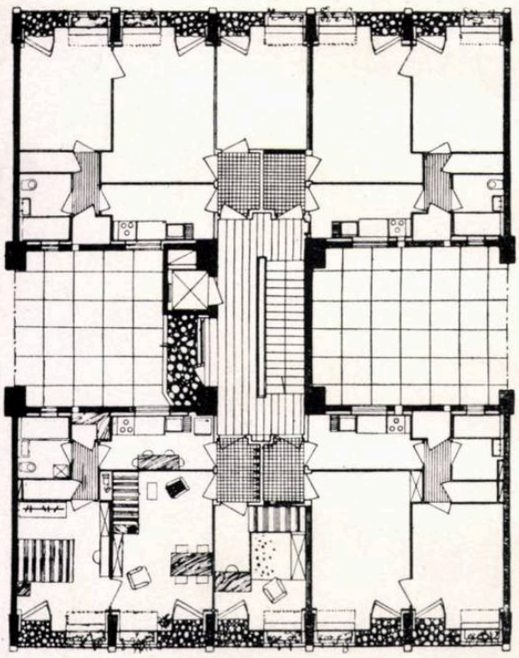

3

1 — Vedere
2 — Plan etaj curent
3 — Detaliu de apartament
4 — Detaliu de fațadă

În incinta creată de noile blocuri era indicat, la intersecția străzii Kuibîșev, un bloc punct în locul plombei adăugate la clădirea I.D.T., asamblare neizbutită, independent de calitatea fiecărei clădiri în parte.

Apartamentele de 2,3 și 4 camere, cu dependințe luminate și ventilate direct prin curțile interioare, folosesc degajarea și independența prin intermediul bucătăriei și sasul băii, decomandare ce o socotesc absolut necesară la tipurile de apartamente cu camere puține și suprafețe reduse.

Fațadele au ca temă evidențierea structurii, cadrele monolit. Sensul vertical a fost creat de amplasament unde am considerat necesară o prezență cu o nuanță de austeritate. Vioiciunea optimistă, specifică locuinței, cred că este realizată prin tîmplăria fațadei ce oferă apartamentului o perspectivă deosebită dinspre interior spre exterior. Unele rigori de ordin economic nu ne-au asigurat protecția împotriva însoririi prea îndelungate, cu toată adîncimea loggiilor. Desigur că în viitorul imediat se va lua în considerare această necesitate, comparată cu cheltuielile pentru placarea cu marmură a parterelor. O inițiativă foarte modică fiecărui locatar ar putea înlocui cu draperii hîrtia necorespunzătoare ce este folosită și aici ca și la alte blocuri de pe magistrala (Piața Romană, Dalles, Piața de Flori etc.).

Pe parcursul execuției, o mai bună stăpînire a mijloacelor economice, ar fi corectat unele detalii inabile generate de ritmul proiectării și execuției.

De altfel, această exactitate economică trebuie înțeleasă și mînuită creator, acceptînd că este un factor de îndrumare, de control și nu o finalitate în sine.

Situația este aceeași și pentru latura tehnico-economică, calitate creatoare, stimulatorie de noi idei în dezvoltarea construcțiilor, a valorii lor tehnice, artistice și morale.

Arh. M. DIMA

4

RESTAURAREA CASEI HIRSCHER DIN BRAŞOV

1

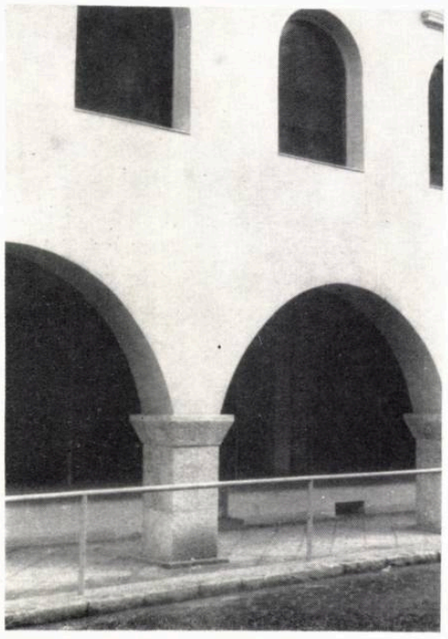

2

Existența acestui monument în centrul vechiului Brașov este atestată documentar încă din secolul al XV-lea, edificiul actual, cunoscut și sub numele de « Casa Hirscher », fiind construit între anii 1539—1545, din fondurile donate orașului în acest scop de către Apollonia Hirscher, văduva fostului magistrat al orașului Luca Hirscher.

Cu destinație exclusiv comercială, distribuția interioară a celor trei niveluri ale halei a fost dictată de un complex de funcții cuprinzînd desfacerea mărfurilor breslelor într-un spațiu acoperit, amenajarea unor prăvălii numite « bolți » și depozitarea unor importante cantități de mărfuri. Pivnița, care prin dimensiunile ei constituie o mîndrie a localului, a aparținut totdeauna orașului, în ea fiind amenajată și așa numita « Saufhaus ».

În primul rînd, impresionează dimensiunile neobișnuit de mari ale construcției care este de forma unui patrulater cu laturile de 71,70 m, 67,37 m, 21,45 m și 21,20 m. Ea se desfășoară în jurul a două curți interioare cu lățimea de 3,60 m, delimitate la parter de trei ganguri boltite, deasupra cărora se continuă etajul.

Dintre cele trei niveluri, etajul a păstrat în cea mai mare parte arhitectura autentică, caracterizată prin șarpanta aparentă și ferestre fără tîmplărie. Accesul la etaj se făcea prin două scări strîmte situate pe laturile scurte ale clădirii.

O dată cu modificările aduse fațadei principale în secolul al XIX-lea, s-a construit o scară și pe latura lungă, cea de vest. Această latură, unde se află « bolțile », adică prăvăliile, este dublată pe toată lungimea fațadei de un portic susținut de 15 pile masive de piatră, unele chiar din blocuri monolite, avînd baze simple și imposte profilate în stilul Renașterii.

Obiectivul principal al restaurării a fost readucerea clădirii la forma ei originară, prin înlăturarea transformărilor din secolele XIX și XX. Lucrările propriu-zise au fost precedate de cercetări documentare și sondaje la zidurile construcției, fapt care a permis o cunoaștere destul de amănunțită a transformărilor suferite de aceasta în trecut. S-a evitat o restaurare « în spiritul epocii », care ar fi introdus elemente copiate după piesele originale și ar fi împiedicat posibilitatea de a urmări

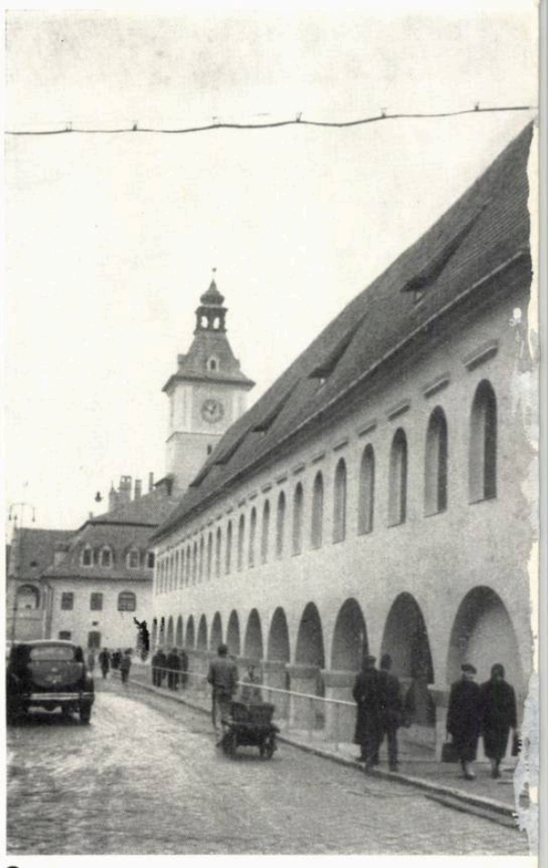

3

în timp evoluția construcției și de a distinge aportul restaurării.

Soluția de restaurare a urmărit deci diferențierea atît a diverselor etape ale construcției cît și a lucrărilor noi executate, prin tratarea lor într-un spirit contemporan și cu mijloace tehnice caracteristice epocii noastre.

La restaurarea porticului s-a adoptat soluția de a se epanela capitelele tocmai în scopul de a se scoate în evidență elementele noi și pentru

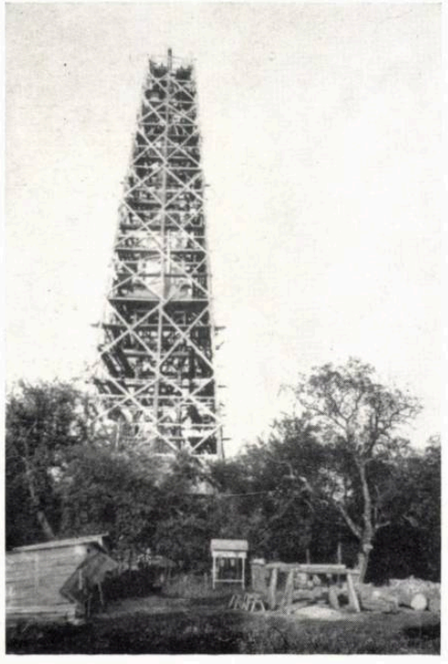

4

5

RESTAURAREA BISERICII DE LEMN DIN PLOPIŞ

În cadrul campaniei pentru restaurarea bisericilor de lemn din Maramureș, monumente valoroase de artă populară, Direcția Monumentelor Istorice a terminat în anul 1962 restaurarea bisericii de lemn din Plopiș.

Biserica, construită în anul 1789, reprezintă tipul specific din valea Lăpușului, cu turnul său foarte înalt ornat de patru turnulețe pe colțuri, cu un iconostas în stil vechi, bogat decorat cu sculpturi și cu o pictură remarcabilă foarte bine păstrată.

La elaborarea proiectului de restaurare a acestui monument au existat probleme destul de greu de rezolvat ca : suspendarea și ridicarea construcției pentru consolidarea fundațiilor, realizarea unei schele foarte înalte nesprijinite pe monument, înlocuirea parțială a unor grinzi pictate pe o parte etc.

Alte restaurări de monumente din aceeași categorie sînt în curs de execuție la Poienile Glodului și Botiza.

a se da o notă modernă porticului care prezintă de fapt un element de fațadă reconstituit în proporție de aproximativ 80%.

Ferestrelor de la etaj li s-a redat forma arcuită, iar pentru a crea imaginea golurilor libere fără tîmplărie, cum au fost cele originare, s-au montat spre fațadă panouri mari de sticlă în tocuri de beton.

Peste etaj s-a executat o șarpantă aparentă din piese de beton precomprimat, folosindu-se pentru prima oară în țara noastră elemente prefabricate la restaurarea unui monument istoric.

VIZITA DOCUMENTARĂ A UNOR DELEGAȚI DIN R. D. GERMANĂ

O delegație formată din dr. Bellman de la Institutul Denkmalpflege din Halle și tovarășa G. Wüsten de la Ministerul Culturii al R.D.G. a făcut de curînd o vizită documentară la Direcția Monumentelor Istorice.

După ce au cercetat monumentele istorice și muzeele din București, Iași, Bucovina, ținutul Neamțului și Dobrogea, delegații au vizitat șantierele de restaurare ale Direcției Monumentelor Istorice, interesîndu-se de principiile care au stat la baza proiectelor precum și de modul cum se execută lucrările.

Oaspeții au fost impresionați de valoarea artei noastre medievale, în special a frescelor din nordul Moldovei, pe care le socotesc drept unice ca stil și tehnică. Totodată, ei au apreciat că lucrările noastre de restaurare se efectuează în condițiile cele mai bune.

Pe parcurs, delegații au avut ocazia să vadă și o serie de obiective ale construcțiilor noi — industriale și locuințe — la București, Suceava, Bicaz și în Dobrogea, care i-a entuziasmat și pentru care au avut numai cuvinte de laudă.

1 — Casa Hirscher înainte de restaurare
2 — Detaliu după restaurare
3 — Casa Hirscher — Vedere după restaurare
4, 5 — Biserica din Plopiș în timpul restaurării
6 — Biserica din Plopiș — Vedere
7 — Cetatea țărănească din Cîlnic — Vedere generală
8 — Turnul de intrare
9 — Turnul Siegfried

6

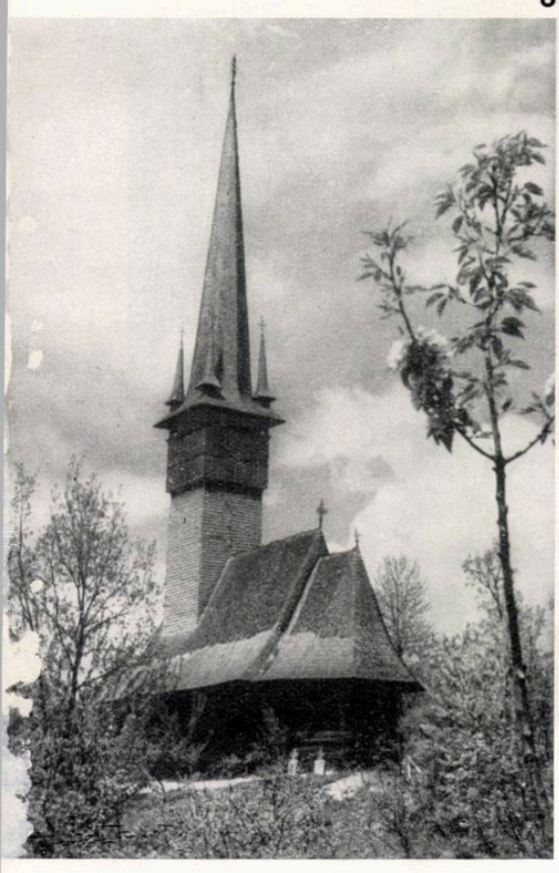

7

RESTAURAREA CETĂȚII ȚĂRĂNEȘTI DIN CÎLNIC

Cetățile țărănești din Transilvania constituie una din cele mai interesante expresii ale tehnicii construcțiilor și arhitecturii medievale țărănești, legate de nevoile militare ale provinciei.

Dintre cele care ni s-au păstrat pînă acum, cetățile de la Prejmer și Cîlnic fiind cele mai reprezentative, Direcția Monumentelor Istorice a deschis încă din anul 1961 șantiere importante pentru restaurarea lor.

Cetatea țărănească din Cîlnic, regiunea Hunedoara, a fost ridicată și folosită într-o primă formă în secolul al XIII-lea ca reședință feudală. La începutul secolului al XV-lea, în perioada primelor invazii turcești, comunitatea săsească locală a mărit-o și a transformat-o în fortăreață.

Alcătuită dintr-o dublă încintă cu ziduri înalte de piatră (pînă la 7 m) care închide o curte de formă ovală și în cuprinsul căreia se ridică un puternic donjon înalt de 20 m, cetatea a rezistat în decursul mai multor sute de ani unor încercări repetate de cucerire. Părăsită la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, fortăreața se afla într-o înaintată stare de degradare cînd au început lucrările de restaurare, proiectate de arhitectul Ștefan Balș din Direcția Monumentelor Istorice.

Proiectul nu prevede lucrări propriu-zise de restaurare, căci monumentul păstrează în general aspectul său de fortăreață a trecutului. Singura realizare în această direcție va fi reîntregirea cetății pe latura ei de nord-est, unde zidul incintei exterioare a dispărut pe o lungime de 30 m. În schimb s-a prevăzut un mare volum de reparații și consolidări.

Astfel, în campania anului 1961, s-a consolidat latura de nord-vest a incintei interioare, inclusiv locuințele și magaziile alipite zidului ; s-a ridicat eșafodajul exterior în vederea consolidării turnului Siegfried (donjonul) ; s-au efectuat lucrări de reparații și întreținere la capela de lîngă turn.

De asemenea, se execută reparații și consolidări la turnul Fleischer, pe latura de est a incintei interioare și la turnul de intrare. În continuare, se va reîntregi incinta exterioară și se va coborî parțial nivelul curții interioare pînă la nivelul inițial.

Turnul Siegfried se consolidează prin centuri duble de beton armat încastrate în grosimea zidului pe ambele fețe, legate la diferite niveluri cu un grătar de grinzi pentru preluarea eforturilor orizontale și pentru rigidizare. Crăpăturile se vor repara prin injectări cu lapte de ciment executate cu aparat special și prin țeseri de zidărie de-a lungul lor. Se va mai realiza la donjon refacerea acoperișului, o scară nouă de acces la etaj și protejarea fundațiilor printr-un trotuar de argilă cu dren.

Restaurarea cetății țărănești de la Cîlnic și în special a impunătorului turn-donjon Siegfried, care domină întregul complex, reprezintă o realizare importantă în cadrul acțiunilor întreprinse în ultimii ani pentru salvarea patrimoniului de arhitectură medievală țărănească.

8

9

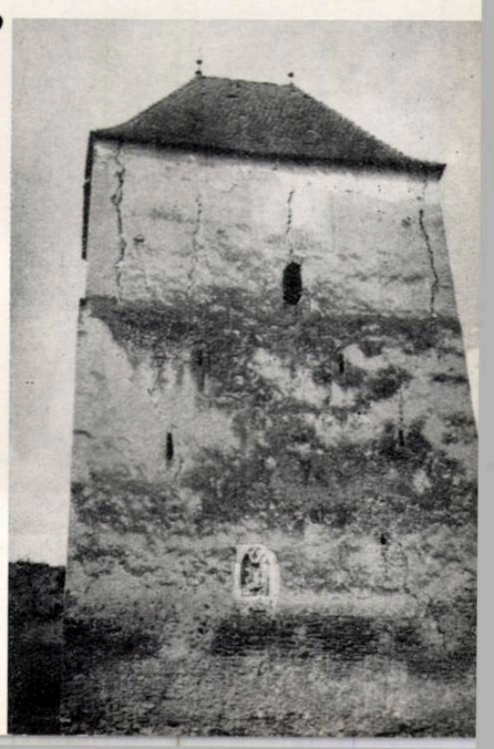

Hotelul «Globus» din localitatea Malul Însorit

Sediul Oficiului de turism din localitatea Malul Însorit

Plaja Drujba

Complex hotelier la Malul Însorit

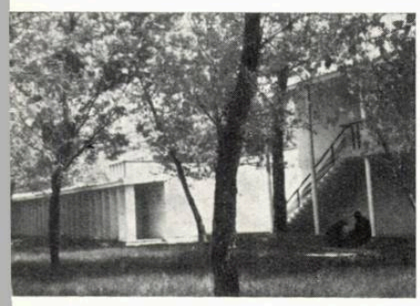

Complex turistic la Malul Însorit

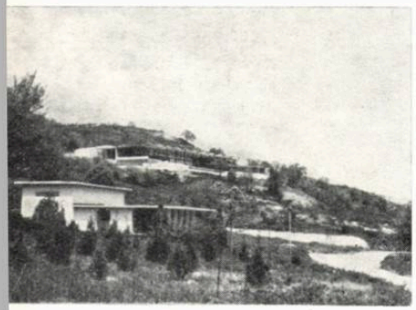

Restaurant la Nisipurile Aurii

Complex hotelier la Malul Însorit

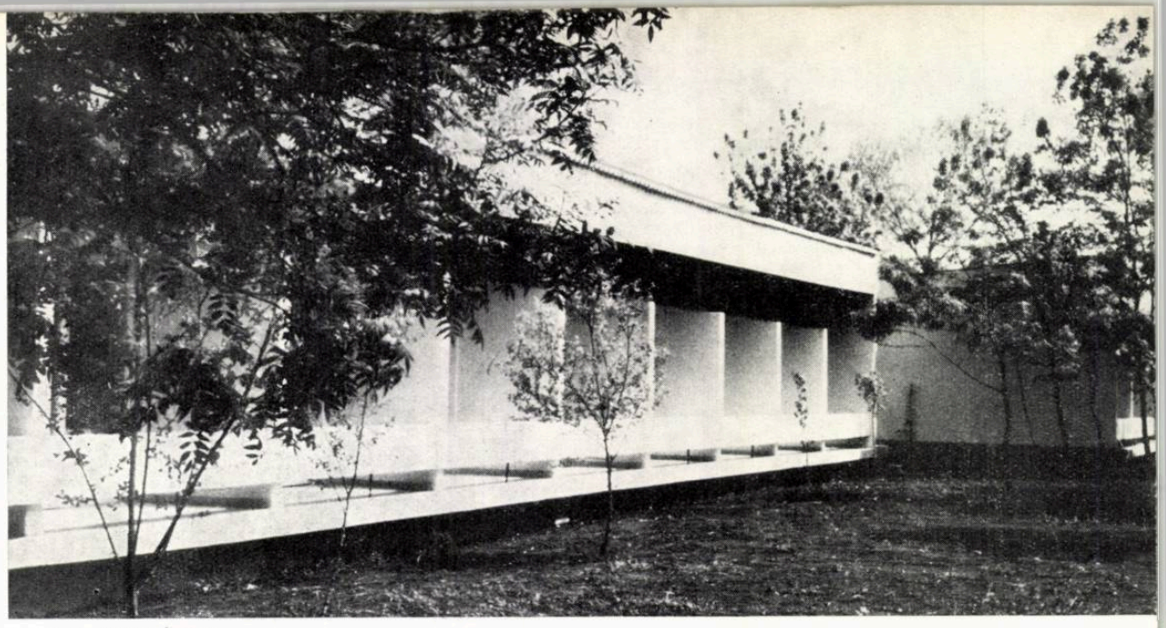

Hotel la Malul Însorit

CÎTEVA IMAGINI DE PE LITORALUL BULGAR

Hotelul «Astoria» din localitatea Nisipurile Aurii

Vedere panoramică a localității Malul Însorit

Litoralul vecinei noastre de la sud oferă vizitatorului un relief variat, înecat în păduri ce se opresc numai atunci cînd trebuie să cedeze teren plajei. Un peisaj verde, înalt și ondulat, constituie dinspre mare cadrul natural în care arhitecții bulgari au implantat cu multă discreție casele de odihnă și dotările stațiunilor Drujba, Nisipurile Aurii, Malul Însorit.

Arhitectura nouă, în liniile căreia se simte evoluția din ultimii ani a colegilor noștri bulgari, își face loc în pădure, mobilînd-o cu volume albe a căror densitate nu concurează nicăieri elementul verde. Acesta din urmă (fag, tei, mesteacăn, pin sau arțar) rămîne întotdeauna elementul dominant al compoziției.

Ansambluri arhitecturale citadine nu s-au construit decît în noua stațiune Malul Însorit de lîngă peninsula Nessebar (Messembria) ; aici, generozitatea cu care marea a depus nisip pe suprafețe foarte întinse a determinat pe arhitecții bulgari să speculeze puțin terenul de construcție. Și în acest caz însă înecarea în plantația înaltă a suprafețelor libere de teren, precum și fundalul verde al stațiunii, constituit din dealuri lenețe, îi asigură totuși o ambianță foarte odihnitoare.

Cadrul natural, dominant, a fost abordat cu multă prudență de gîndirea arhitectului. Aleile și toată circulația pietoneră (și cea carosabilă uneori) păstrează aproape pretutindeni un caracter peisajer. Respectul pentru monumentul «natură» se manifestă cu atîta fermitate încît, ca în exemplul restaurantului de la Malul Însorit, construcțiile au fost dispuse printre dunele cu vegetația specifică lor, fără a nivela nisipul mai mult decît era necesar pentru trotuarul din jurul construcției și o alee de acces.

Bunul simț și respectul pentru o natură generoasă au făcut din stațiunile litoralului bulgar locuri de odihnă mult agreate din toate punctele de vedere.

Arh. MIRCEA STANCU

Case de odihnă la **Malul Însorit**

Hotelul «Globus» din localitatea Malul Însorit

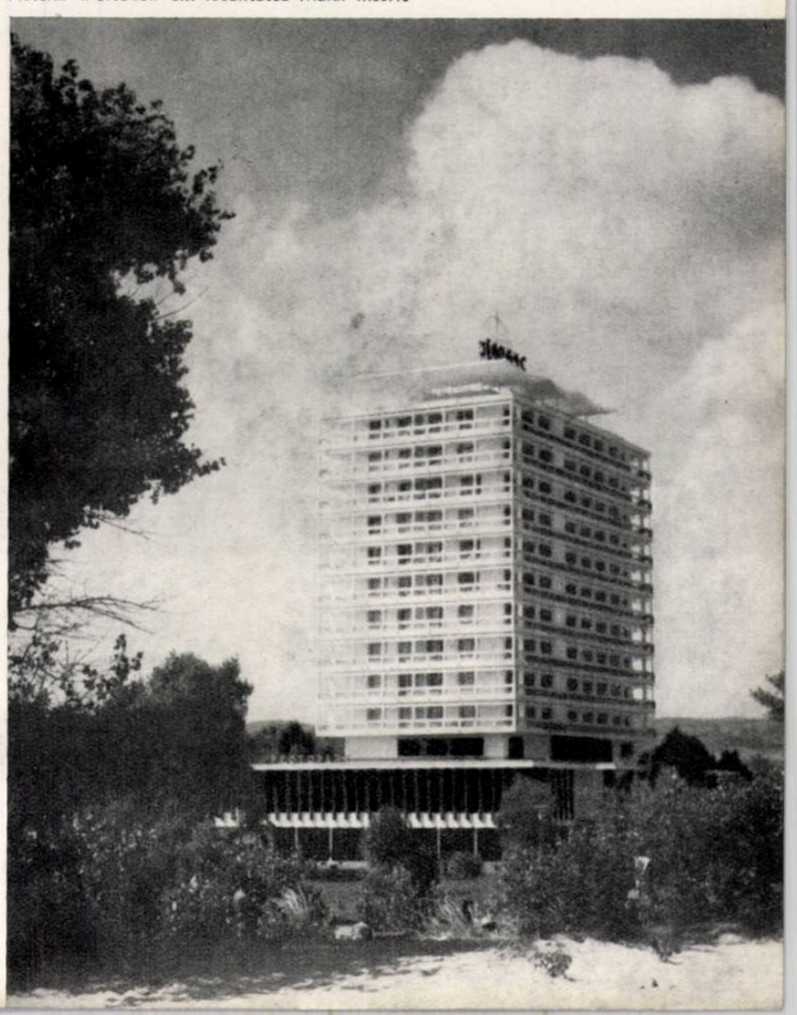

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

MANIFESTĂRI LA CASA ARHITECTULUI

În luna mai și iunie a.c., la Casa Arhitectului din București au avut loc următoarele manifestări:

CONFERINȚE

8.V. — « Călătorie de studii în Italia și Grecia » (partea a II-a); relatare ilustrată cu diapozitive în culori a arh. Gh. Curinschi.

15. V. — Ciclul « Probleme de materialism dialectic» — « Unele probleme în legătură cu categoriile dialecticii materialiste»; conferențiar, I. Rebedeu.

29. V. — Ciclul « Metode și soluții noi în proiectarea arhitecturală și urbanistică» — «Sisteme noi de instalații și echipament tehnic și influența lor asupra soluțiilor arhitecturale»; conferențiar, ing. M. Atanasiu.

5. VI. — « Lucrările de sistematizare a Capitalei și noile descoperiri arheologice de pe teritoriul orașului București»; conferențiar, Gh. Cazimir.

12. VI. — Ciclul « Probleme de materialism dialectic» — « Unele probleme în legătură cu categoriile dialecticii materialiste» (partea a II-a); conferențiar, I. Rebedeu.

19. VI. — « Impresii dintr-o călătorie în R.D.G. »; relatare ilustrată cu diapozitive a arhitecților D. Farb și A. Trișcu.

26. VI. — Ciclul « Metode și soluții noi în proiectarea arhitecturală și urbanistică» — « Soluții funcționale și tehnice noi în arhitectura industrială »; conferențiari, arh. I. Mahler și ing. R. Agent.

22. V. — Simpozion: « Aspecte noi în proiectarea construcțiilor sanitare»; informări prezentate de arhitecții H. Marcus, C. Moșinschi și Rodica Vrancu.

EXPOZIȚII

În cursul lunii mai, Casa Arhitectului a găzduit expoziția de fotografii « Imagini din Cuba», iar în luna iunie — expoziția de fotografii « Arhitectura de grădini și peisaje în R.D.G.»

DEPLASĂRI DE STUDIU

Uniunea Arhitecților a organizat în zilele de 19—20 mai și 23—24 iunie a.c. deplasări de documentare în orașele Galați și Bacău și respectiv Bicaz, P. Neamț, Săvinești, Roznov, Onești și Borzești. La aceste deplasări au luat parte 48 de arhitecți din București.

INFORMAȚII U.I.A.

AL VII-LEA CONGRES U.I.A. — HAVANA 1963

La Havana va avea loc între 29 septembrie și 3 octombrie cel de al VII-lea Congres al U.I.A. Tema Congresului, adoptată de Adunarea de la Londra, va fi « Arhitectura în țările în curs de dezvoltare».

Organizatorii Congresului vor face o anchetă asupra a patru puncte:

a) planificarea regională
b) unitatea de vecinătate
c) locuința
d) aspectele tehnice

Lucrările Congresului vor consta în:

a) O ședință plenară de deschidere, în cursul căreia raportorul general va prezenta un rezumat asupra rapoartelor secțiunilor naționale.

b) Trei zile vor fi rezervate reuniunilor « grupurilor de lucru».

c) O ședință plenară care va discuta și sintetiza concluziile « grupurilor de lucru».

d) O ședință plenară de închidere.

DESFĂȘURAREA LUCRĂRILOR VIITORULUI CONGRES U.I.A.

Lucrările Adunării generale și ale comisiilor de lucru vor avea loc în Mexic de la 8—12 octombrie 1963. Un comitet organizatoric, prezidat de Hector Mestre, va organiza excursii la sfîrșitul lucrărilor.

Membrii diferitelor comisii de lucru, prezenți în Cuba și în Mexic, cu ocazia lucrărilor Congresului și ale Adunării, se vor întîlni în Mexic. Fiecare comisie va ține două ședințe private și o reuniune publică, în cursul căreia va face bilanțul activității sale, trecute și prezente. În afară de aceasta, comisiile pentru urbanism și locuințe vor organiza la Havana două reuniuni extraordinare în legătură cu tema Congresului.

EXPOZIȚIA CONCURSULUI DINTRE STUDENȚI

Cu ocazia Congresului va avea loc un concurs internațional între studenți. Comisia ad-hoc a Concursului dintre studenți va studia regulamentul și programul stabilite de către organizatorii Congresului. Tema propusă pentru concurs este: « O unitate de vecinătate».

Tot la Havana va avea loc o expoziție de proiecte de arhitectură elaborate de studenți.

PROPUNERI ALE SECȚIUNII UNGARE

Secțiunea Ungară a U.I.A. a propus ca pentru perioada ce precede Congresul din Cuba, munca principală a fiecărei comisii să se axeze pe problema determinării mijloacelor prin care se poate ajuta dezvoltarea arhitecturii din țările slab dezvoltate. Comitetul executiv al U.I.A. a decis ca cele trei comisii: locuințe, urbanism și construcții școlare să se ocupe în mod special de această chestiune în vederea Congresului de la Havana.

Secțiunea Ungară a propus de asemenea crearea unei noi comisii de lucru consacrată construcțiilor industriale. Rezolvarea acestei propuneri a fost deocamdată amînată.

Perczel, delegatul ungar, a propus ca cel de al III-lea seminar de arhitectură industrială să aibă loc în R.P.U. în 1964; propunerea a fost acceptată în principiu.

NU EXISTĂ URMĂRI FIZIOLOGICE ȘI PSIHOLOGICE ASUPRA LOCATARILOR DIN IMOBILELE PREFABRICATE

Reuniunea de la Innsbruck din 13 aprilie 1962 avea ca obiect (profitînd de cea de a 8-a sesiune a Comisiei de locuințe a Uniunii Internaționale a Organizațiilor Familiare) de a da un răspuns la o întrebare pusă de Comitetul executiv al U.I.A. Comisiei sale de locuințe. Această întrebare a luat formă în cursul Congresului U.I.A. de la Londra din iulie 1961 și face obiectul unei rezoluții « *asupra necesității de investigație a rezultatelor sau experienței evoluției tehnice în materie de locuințe, în special din punct de vedere al beneficiarilor. Se pune problema de a răspunde neliniștii care a fost exprimată de un număr de congresiști asupra repercusiunilor fiziologice și psihologice asupra locatarilor noilor construcții de imobile construite prin procedee de prefabricare*».

Principiul acestei anchete a fost confirmat în cursul reuniunii Comisiei de locuințe de la Zagreb din octombrie 1961. Arhitecții Dubuisson și Di Martino au fost însărcinați cu discutarea problemei cu reprezentanții U.I.O.F.; pe de altă parte, arhitecții Ahlberg (Suedia) și Van den Broek (Olanda) trebuiau să comunice rezultatele anchetelor făcute în acest sens în țările lor. Răspunsul arhitectului Ahlberg a fost primit înaintea reuniunii de la Innsbruck și era — în ceea ce privește prefabricatele — în același spirit ca și cea care s-a desprins din lucrările reuniunii de la Innsbruck.

Delegația U.I.A. a fost compusă din: Jean Dubuisson și Nicolas Di Martino, la care s-a alăturat Roger Dabat.

După comunicări și discuții, s-a căzut de acord asupra următoarelor puncte:

a) Prefabricatele nu au nici un fel de repercusiuni fiziologice și psihologice asupra locatarilor din ansamblurile care au folosit în construcție prefabricatele;

b) Trebuie evitată repetarea sistematică care prezintă pericolul de monotonie prin ușurința multiplicării, precum și lipsa de fantezie în compoziția marilor ansambluri. Este mai convenabil de a se păstra un maximum de suplețe în dispunerea diverselor elemente ale lucrării.

Adevărata problemă rezidă în chiar compoziția marilor ansambluri (prefabricate sau nu). O alegere fericită ar fi gruparea construcțiilor pentru a constitui cartiere avînd o viață proprie prin elementele sale constitutive: locuințele și anexele lor — comerciale, școli, spații de joc etc.

« Marele ansamblu» va fi constituit prin juxtapunerea acestor cartiere, armonizarea întregului fiind exprimată în planul general de sistematizare.

Unele din dotări nu vor fi repetate sistematic pentru fiecare cartier, dar vor putea fi prevăzute pentru mai multe cartiere sau chiar pentru însuși ansamblul. Aceasta este o problemă a programului stabilit de către șeful de lucrări, după aprecierea necesităților prevăzute, lucru ce va fi apoi gîndit și tradus în viață de către arhitect.

ȘTIRI

NOI MEMBRI AI U.I.A.

Comitetul executiv al U.I.A. a decis să propună Adunării generale admiterea în U.I.A. a Canadei și Irakului.

★

UN PREMIU AL CRITICII ARHITECTURALE ÎN FRANȚA. Federația Sindicatelor Departamentale ale Arhitecților și Sindicatul Arhitecților din departamentul Sena au creat « Premiul criticii arhitecturale».

Acest premiu (5 000 Fr. noi) este destinat a fi atribuit unei lucrări apărute sau unei serii de articole publicate în presa cotidiană sau periodică și susceptibile de a interesa opinia publică asupra arhitecturii, urbanismului sau asupra profesiunii de arhitect.

În cursul unei conferințe de presă a fost anunțată compunerea juriului care, printre alții, cuprinde pe arhitecții Dubuisson, Fayeton, Gillet, Lods, Lopez, Pingusson, Vago.

★

REPUBLICA DEMOCRATĂ GERMANĂ. La 1 ianuarie a.c. a fost creat « Deutsche Bauinformation bei der Deutschen Bauakademie» ca centru de informații în construcții, împreună cu Expoziția permanentă a construcțiilor germane și cu Expoziția de informații centrale științifice în construcții.

Acest centru de informație tehnică și științifică dă indicații asupra publicațiilor, expozițiilor, filmelor, presei, televiziunii. El va contribui la valorificarea cunoștințelor naționale și internaționale, utilizîndu-le în cercetări și în practică.

★

Cu ocazia celei de a 10-a aniversări, Academia Germană de Construcții a ținut cea de a 28-a ședință plenară, la începutul lunii decembrie 1961.

Tema a fost: « Standardizarea elementelor de construcție de bază și indispensabile, pentru accelerarea ritmului de construcție industrializată».

★

BRAZILIA. Un prim proiect de lege pentru crearea unui Institut brazilian de locuințe a fost prezentat de către o echipă de lucru numită de fostul președinte al Braziliei Janio Quadros. Această echipă este compusă din reprezentanți ai diferitelor instituții de stat și particulare din Brazilia. Proiectul de lege, dacă va fi aprobat, va îndruma toate chestiunile privind locuințele ieftine din Brazilia.

RADIO RECEPTORUL

fantezia CU PICUP

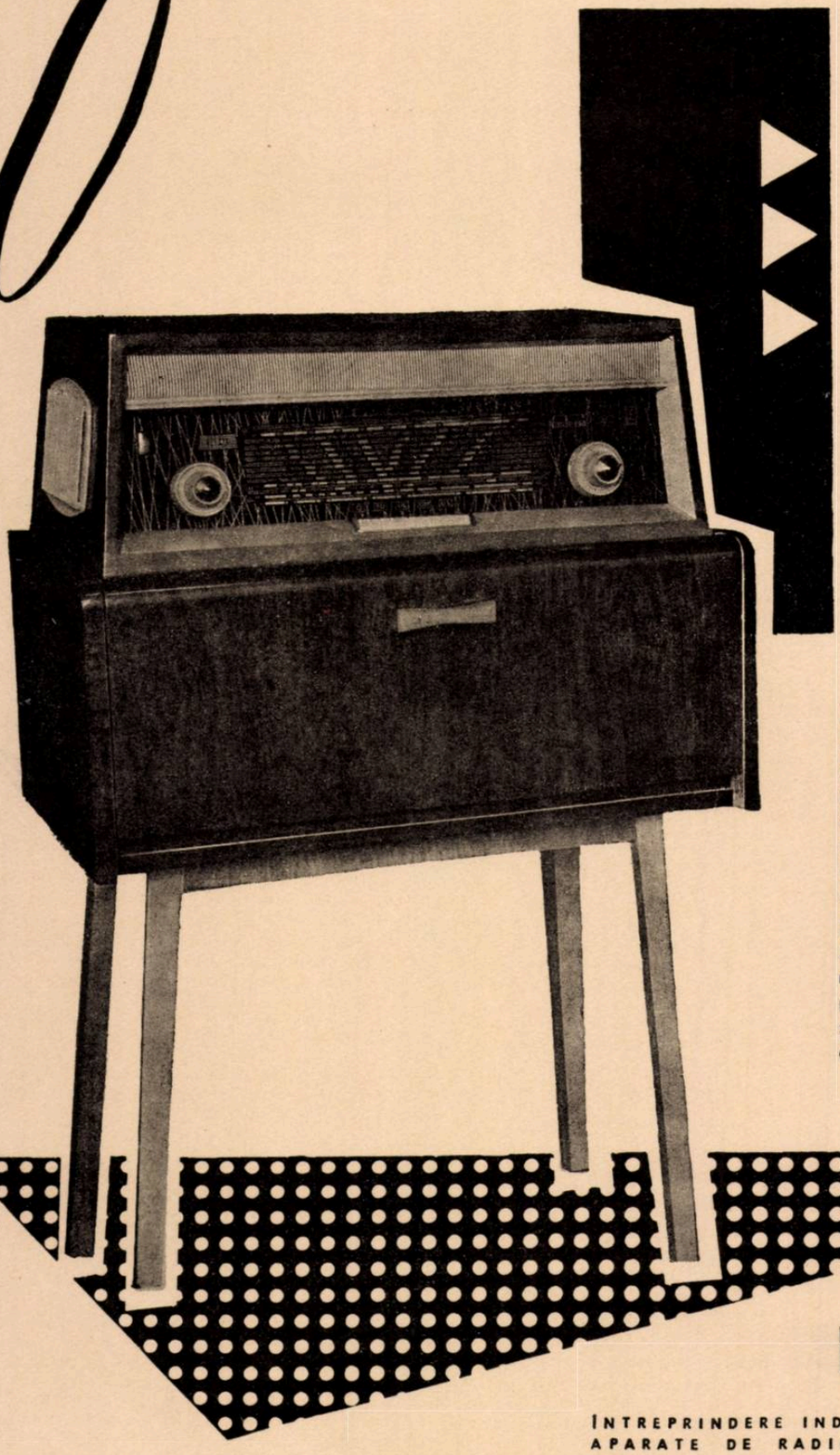

ORIGINALITATE

ELEGANŢĂ

EXCEPŢIONALE
PERFORMANŢE
ELECTRICE ŞI ACUSTICE

Radioreceptorul „Fantezia cu picup", ultima realizare a uzinelor „Electronica", este construit pentru 3 game de unde şi are 3 + 2 tuburi electronice; prevăzut cu indicator optic de acord şi reglaj de ton, echipat cu 2 difuzoare de 2,5 VA, noul radioreceptor este înzestrat în plus cu un picup cu 3 viteze, avînd doză cu cristal piezoelectric şi oprire automată. Noul radioreceptor „Fantezia cu picup" este prezentat într-o casetă cu linii moderne şi armonios îmbinate, ce creează o ambianţă plăcută oricărui interior.

Electronica

ÎNTREPRINDERE INDUSTRIALĂ DE STAT PENTRU PIESE, APARATE DE RADIO ŞI ELECTRONICĂ INDUSTRIALĂ
BUCUREŞTI, STRADA BAICULUI Nr. 82, RAIONUL 1 MAI
TELEFON 12.19.40 — 12.19.46 — 12.19.49

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
BUCUREŞTI, RAION 30 DECEMBRIE, STRADA EPISCOPIEI Nr. 9
TELEFON: REDACŢIA — 13.98.80. ADMINISTRAŢIA — 16.49.14

Lei 15

I. P. 4. Bucureşti

E 1689

1962 5

arhitectura RPR

5 1962

ORGAN AL UNIUNII ARHITECŢILOR DIN R.P.R. ŞI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU CONSTRUCŢII, ARHITECTURĂ ŞI SISTEMATIZARE

ARHITECŢI
INGINERI
TEHNICIENI
LUCRĂTORI DIN SECTORUL CONSTRUCŢIILOR!

PENTRU A AVEA ASIGURATE TOATE NUMERELE REVISTEI, ABONAŢI-VĂ PE ANUL 1963 LA REVISTA

arhitectura RPR

ÎN 1963 REVISTA NOASTRĂ VA AVEA:
— UN NOU FORMAT: 26×27 cm
— UN NUMĂR SPORIT DE PAGINI: 60
— CONDIŢII GRAFICE SUPERIOARE
— UN CONŢINUT MAI BOGAT ŞI MAI VARIAT

TIRAJUL REVISTEI FIIND LIMITAT, ABONAŢI-VĂ DIN TIMP LA ADMINISTRAŢIA REVISTEI: BUCUREŞTI, STR. EPISCOPIEI NR. 9, RAION 30 DECEMBRIE, TELEFON 16.49.14.

COSTUL ABONAMENTULUI:
INSTITUŢII
— UN AN 160 LEI
PARTICULARI
— UN AN 90 LEI
— UN SEMESTRU 45 LEI

COLEGIUL DE REDACŢIE:

CONF. ARH. M. ALIFANTI, ARH. M. BERCOVICI, ARH. M. CAFFÉ, PROF. ARH. M. LOCAR, ING. A LUPESCU, ARH. M. MELICSON (REDACTOR ŞEF), ARH. C. MOŞINSCHI, ARH. GH. PAVLU, CONF. ARH. G. PETRAŞCU

Redacţia şi administraţia: Bucureşti. Raionul 30 Decembrie Str. Episcopiei nr. 9. Telefon: Redacţia: 13.98.80 Administraţia: 16.49.14 Abonamentele se fac numai la administraţia revistei. Tiparul: Întreprinderea poligrafică nr. 4 Bucureşti.

E 1689

arhitectura

ANUL X Nr. 5 (78) 1962

RPR

MŰSZAKI KÖNYVTÁR ES DOKUMENTÁCIÓS SZOLGÁLAT 1883

CONSTRUCȚII SANITARE

Arh. H. Marcus	UNELE PROBLEME ALE PROIECTĂRII CONSTRUCȚIILOR SANITARE	3
	● PROIECTAREA TIP	
Arh. Elena Stoenescu	STUDII PENTRU POLICLINICI-TIP ÎN MEDIUL URBAN	10
	STUDIU PENTRU CABINETE DE CONSULTAȚII ȘI TRATAMENTE AMBULATORII	12
Arh. A. Marcu	STUDIU PENTRU UN SPITAL-TIP RAIONAL CU 300 DE PATURI	14
Arh. N. Petrașincu	PROIECTE-TIP DE DISPENSARE DE CIRCUMSCRIPȚIE PENTRU MEDIUL URBAN ȘI RURAL	16
Arh. R. Popa	STUDII PENTRU SECȚII DE BALNEOFIZIOTERAPIE	17
Arh. Mihai Enescu	STUDII PENTRU LABORATOARE DE CERCETĂRI ȘI ANALIZE	18
Arh. Elena Stoenescu	STUDII PENTRU SECȚII DE RADIOLOGIE	19
	● PROIECTE ȘI REALIZĂRI	
Arh. E. Machedon	SPITAL CU 430 DE PATURI ȘI POLICLINICĂ LA ONEȘTI	20
Arh. Gh. Trifu	SPITAL CU 700 DE PATURI ȘI POLICLINICĂ LA HUNEDOARA	23
Arh. Mihai Enescu	SPITAL CU 600 DE PATURI LA SUCEAVA	28
Arh. A. Marcu	STUDII PENTRU SECȚIILE DE PEDIATRIE ȘI CONTAGIOȘI DIN SPITALELE GENERALE	31
Arh. S. Coțifide	STUDII PENTRU BLOCURI ALIMENTARE ÎN SPITALE	32
Arh. Rodica Vrancu	INSTITUT DE ONCOLOGIE LA CLUJ	34
—	STUDII DE MOBILIER PENTRU SPITALE	38
—	SIMPOZIONUL INTERNAȚIONAL DE LA WEIMAR ASUPRA «TIPIZĂRII CONSTRUCȚIILOR SANITARE»	40
	● DISCUȚII	
Arh. P. Bortnovski, arh. S. Bortnovski, arh. L. Ciulei	STUDIU PENTRU O REZOLVARE CONTEMPORANĂ A TEATRULUI	41
	● BIBLIOGRAFIE	46
	● MONUMENTE ISTORICE	
	LUCRĂRI DE RESTAURARE LA CURTEA DOMNEASCĂ DIN TÎRGOVIȘTE	47
	● CRONICA	48

CONSTRUCȚII SANITARE

Sanatoriu balnear la Mangalia — Autor: arh. D. Gheorghiu

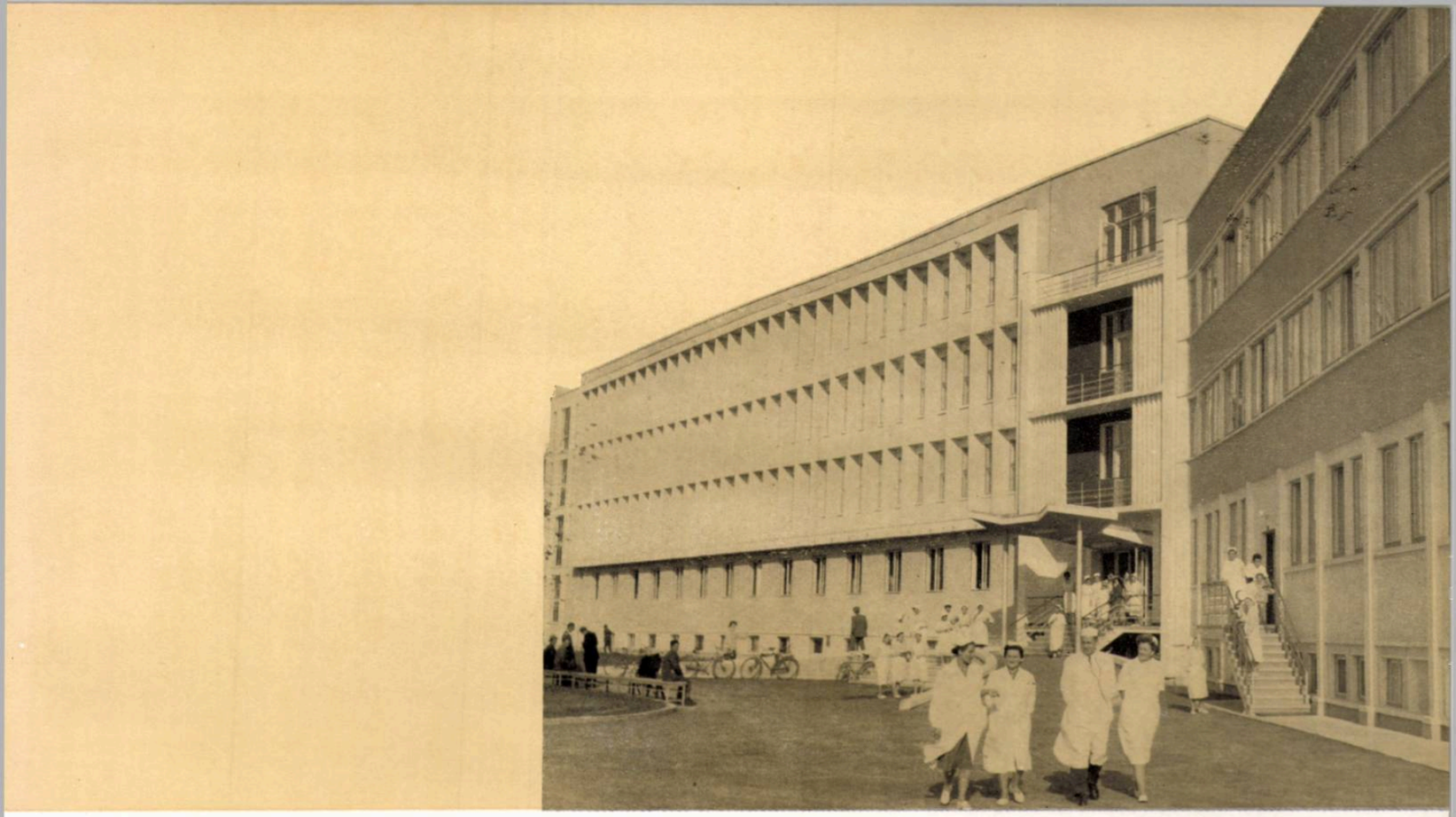

Spitalul de copii din Bacău
Autor : arh. L. Niculiu

UNELE PROBLEME ALE PROIECTĂRII CONSTRUCȚIILOR SANITARE

Congresul al III-lea al Partidului Muncitoresc Romîn a trasat prin Directivele cu privire la Planul de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1960—1965 un vast program de dezvoltare a rețelei noastre sanitare, prin construirea a numeroase unități noi, precum și prin completarea, dezvoltarea și modernizarea celor existente.

Pentru realizarea în anii următori a acestui volum de construcție a fost necesară urgenta precizare a tipurilor de construcții, precum și a locurilor unde acestea urmează să fie ridicate.

Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale, împreună cu Comitetul de Stat al Planificării, pe baza datelor statistice existente și a unui bilanț de necesități, au stabilit o serie de elemente caracteristice pentru temele noilor construcții sanitare. Astfel, numărul optim de paturi pentru cele mai multe spitale raionale a rezultat a fi cel de 300 paturi și cel de 450 paturi. Policlinicile au căpătat o ordine de mărime în suprafețe, dispuse crescînd începînd de la unitatea cea mai mică de 700—800 m².

Principalele probleme puse proiectării au fost cea a liniei pe care aceasta să-și desfășoare activitatea și cea a ordinii de urgență în abordarea problemelor. ISCAS, primind o serie de sarcini în acest domeniu, a organizat un atelier de proiectare specializat în construcțiile sanitare. Institutul Proiect-București, care a primit și el sarcina elaborării unor proiecte pentru Capitală și în mod special a noului complex clinic cu 1 500—2 000 paturi, și-a organizat și el un atelier de specialitate.

O altă serie de sarcini, dat fiind urgența atacării lucrărilor pe mai multe fronturi, au revenit unor D.S.A.P.C.-uri ca de exemplu: Constanța — spital cu 900 paturi ; Iași — policlinică universitară și clinică de pediatrie ; Oradea — spital de pediatrie ; Bacău — maternitate și spital de pediatrie ; Baia Mare — sanatoriu T.B.C. ; București — spital general la Slobozia etc. Aceste D.S.A.P.C.-uri și-au constituit colective speciale de proiectare.

Cu toate că au fost antrenate numeroase forțe în acest domeniu, totuși problema proiectării nu a fost încă rezolvată, deoarece condițiile necesare pentru realizarea sarcinilor de plan din acest punct de vedere nu sînt încă asigurate.

Volumul de proiectare necesar fiind foarte mare și întrucît o perioadă destul de îndelungată posibilitățile de tipizare nu s-au cristalizat, există o oarecare întîrziere care se lichidează abia în acest an.

Abordarea problemei construcției de spitale pe o bază științifică, s-a făcut de către ISCAS pornindu-se de la ideea că, în paralel cu elaborarea primelor proiecte de spitale cu programe speciale (Onești — spital general cu 450 paturi, Hunedoara — spital general cu 700 paturi, Suceava — spital general cu 600 paturi, Cluj — institut de oncologie cu 200 paturi, Victoria, reg. Crișana — sanatoriu pentru tratarea sechelelor), este necesară și studierea « elementelor funcționale » componente ale construcțiilor sanitare.

În limitele posibilităților organizatorice, pe baza unui bogat material documentar, s-au elaborat într-o primă redactare o serie de studii care pînă acum au cuprins :

1. Studiul comparativ al secțiilor și al camerelor de spitalizare privind numărul de paturi în cameră;
2. Studiul secției de boli interne ;
3. Studiul secției de boli contagioase ;
4. Studiul secției de pediatrie ;
5. Studiul laboratoarelor de analize din spitalele generale ;
6. Studiul laboratoarelor de cercetări ;
7. Studiul secțiilor de radiologie;

Spitalul unificat din Comănești
Autori: arhitecții M. Dima, B. Gheorghiu, Gh. Husar, Gh. Popescu-Negreanu

Spitalul „Emilia Irza" — București
Autor: prof. arh. Gr. Ionescu

Maternitatea „Polizu"
Autor: arh. M. I. Enescu

8. Studiul cabinetelor de consultații;
9. Studiul grupului sălilor de operații;
10. Studiul bucătăriilor.

Aceste prime redactări au permis concretizarea problemelor, cristalizarea unor puncte de vedere, iar apoi completarea cu studii pe teren, cu date statistice și concluzii recente extrase din documentația străină. Toate acestea vor constitui baza unei redactări finale de sinteză și vor contribui la noile redactări ale normativelor de proiectare, privind construcțiile sanitare.

Studiile de « elemente funcționale » au ușurat munca de documentare a numeroase colective de proiectare constituind un prețios îndrumar.

Un alt factor care poate contribui la creșterea productivității în proiectarea spitalelor este elaborarea de proiecte-tip pentru construcțiile al căror număr justifică aceasta. După o îndelungată analiză a necesităților, s-au precizat ca obiecte interesante programele pentru două tipuri de policlinici și două de spitale. Trebuie remarcat că, dat fiind dimensiunile mari ale construcțiilor spitalicești, problema adaptabilității în condiții variate de teren, climă, seismicitate etc. prezintă dificultăți deosebite. De aceea, considerăm că într-o primă etapă este necesar să se aleagă acele amplasamente ce pot fi satisfăcute de o singură variantă de proiectare.

Astfel, putem afirma, în genere, că proiectarea se află astăzi pe o linie științifică, armonioasă și unitară, abordînd problemele sub toate aspectele, urmărindu-se prin tipizare satisfacerea nevoilor generale, iar prin proiectele unicat satisfacerea problemelor speciale:

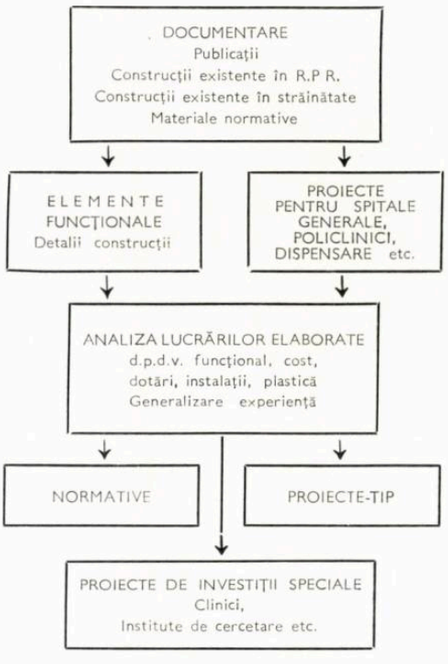

* * *

Problemele construcțiilor sanitare se încadrează în problemele complexe ce le ridică sistematizarea teritoriului republican, regional, raional și urban. Astfel circumscrisă problema, apare evidentă necesitatea elaborării științifice a unei rețele sanitare teoretice și aplicarea ei practică

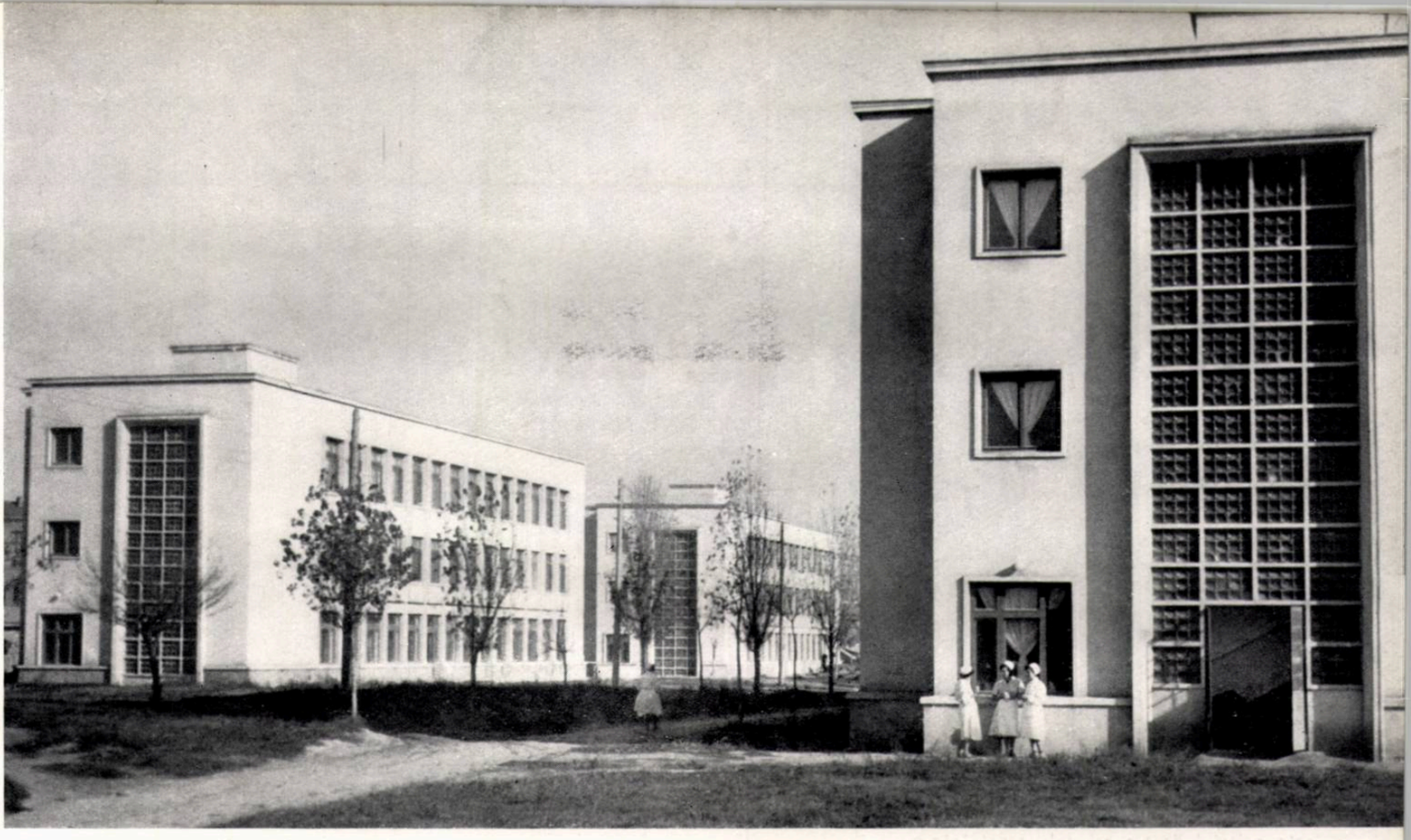

Spitalul de contagioşi nr. 2 — Bucureşti
Autor : arh. R. Berindei

în raport cu cerinţele actuale şi cu cele de perspectivă ale ţării.

Desigur că numai studiul comparativ al inventarului actual, cu nevoile imediate şi de mîine, în raport cu dezvoltarea economică şi cu mişcările populaţiei, poate duce la o judicioasă stabilire a amplasamentelor noilor construcţii sanitare. O influenţă deosebită în alegerea acestor amplasamente o au şi reţeaua de căi de comunicaţie, dezvoltarea parcului de aparate al aviaţiei sanitare, cît şi faptul că se tinde ca întreaga asistenţă medicală să devină gratuită.

Complexitatea acestor probleme impune elaborarea unui studiu ştiinţific al reţelei sanitare din R.P.R. în funcţie de toţi parametrii arătaţi mai sus. Alegerea unor amplasamente întîmplătoare poate duce la o nejustă folosire a fondurilor ce se investesc, prin randamentele necorespunzătoare ce s-ar obţine.

A doua treaptă a acestui studiu, o concluzie a sa, va fi elaborarea unor principii de amplasare în zonele raionale şi urbane. Raportul om-colectivitate-asistenţă sanitară urmează a fi precizat de aşa manieră încît să-şi găsească o soluţie perfect integrabilă în organismul complex al aşezărilor noastre urbane. Aşa după cum a fost stabilită o reţea armonioasă de deservire comercială, de învăţămînt etc., trebuie să se stabilească — pentru etapa actuală, cît şi pentru cea de perspectivă (1975) — treptele caracteristice ale unei noi reţele sanitare.

În prezent, asistenţa medicală curentă în mediul rural şi urban este asigurată prin dispensarele de circumscripţie. Dispensarele-tip, proiectate în cadrul ISCAS, sînt unităţi moderne, dotate cu aparatură complexă, putînd asigura consultaţiile de medicină generală şi de pediatrie unei populaţii de cca. 4 000—5 000 locuitori. Se consideră că această cifră ar putea fi micşorată în perspectivă, astfel încît medicul să activeze mult mai intens pe terenul medicinei preventive şi la domiciliu. O altă problemă pe care o ridică activitatea în dispensar este posibilitatea de a fi completat şi cu un cabinet de stomatologie pentru lucrări de întreţinere şi igienă. Lucrările de protezare, ca şi cele mai mari, care necesită laboratoare, vor rămîne la policlinici.

Amplasarea dispensarului trebuie să se facă cît mai aproape de locuinţă, să fie la îndemîna populaţiei pe care o deserveşte. Se indică o aşezare în cadrul cvartalelor, fie în construcţii izolate, fie la parterul unor blocuri de locuinţe. Nu este necesar ca dispensarul să fie amplasat pe o arteră principală de circulaţie, ci mai curînd în apropierea unui spaţiu plantat sau chiar în zonele interioare ale cvartalului.

Spre deosebire de dispensar, amplasarea policlinicii, care deserveşte o populaţie mai numeroasă, cu consultaţii de specialitate, este indicat a se face pe o arteră de circulaţie majoră, cu transport în comun, cu o accesibilitate maximă.

Programele policlinicilor de tip I şi II, ale căror proiecte de execuţie se elaborează de ISCAS pînă la sfîrşitul acestui an, asigură integral, prin complexitatea lor, cererile de asistenţă medicală specializată, posibilităţi moderne de diagnostic şi tratament, prin secţiile de laboratoare, analize, Röntgen şi balneofizioterapie, astfel încît internările în spitale să poată fi reduse.

Concepţia Ministerului Sănătăţii şi Prevederilor Sociale, care a stat la baza

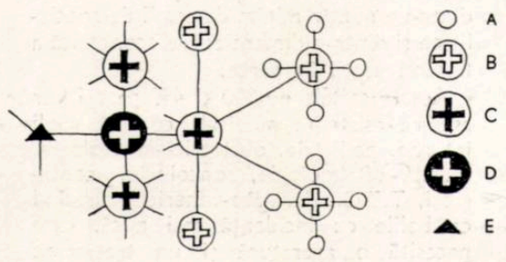

Structură teoretică de reţea sanitară
A. Dispensar urban sau rural — B. Policlinică urbană sau rurală — C. Spital raional — D. Spital regional — E. Clinică sau spitale de specialitate

temelor de policlinici, a fost aceea de a se crea astfel de condiţii încît să se poată rezolva consultarea şi tratarea cît mai multor bolnavi, ambulatoriu şi prin acţiuni de prevenire de interes social. Fără îndoială că aceasta este o poziţie de viitor, progresistă, existînd o tendinţă generală, în toată lumea, de a se reduce cît mai mult numărul internărilor în spitale, cît şi timpul de spitalizare. Prin punerea în funcţiune a acestor policlinici se va reduce simţitor şi internarea în spital pentru « precizare de diagnostic ».

Policlinicile, după dimensiunile lor, vor asigura deservirea populaţiei din raioanele urbane şi rurale. Credem că tendinţa de a se construi policlinici foarte mari — care să depăşească prin capacitate şi deci rază de acţiune raionul — nu este bună, întrucît va obliga bolnavul să parcurgă o distanţă mare de la domiciliu sau locul de muncă. Policlinica trebuie să rămînă într-o rază de accesibilitate de maximum 2—3 km. Dacă densitatea zonei locuite respective permite un număr mare de cabinete de

Spitalul clinic „Fundeni" — București
Autor : arh. Henriette Delavrancea

specialitate, fără îndoială că policlinica poate fi mărită, raza de 2—3 km devenind un alt parametru limită în alegerea tipului de policlinică, la stabilirea rețelei sanitare locale.

În rețeaua sanitară, următoarea treaptă este spitalul de tip raional așezat într-o localitate urbană sau rurală și a cărui capacitate minimă este de 300 paturi. Stabilirea acestei capacități a rezultat dintr-un număr minim de secții de specialitate și dintr-o dimensionare economică a fiecărei secții în parte.

Aceste spitale de 300 și 450 paturi vor asigura asistența medicală curentă (boli interne, pediatrie, obstetrică-ginecologie, O.R.L.-oftalmologie, oncologie, contagioși, T.B.C., dermato-venerice), urmînd ca bolile cu incidență mai mică, care necesită o aparatură și un tratament special, să fie rezolvate fie în spitalele regionale, fie în spitalele clinice universitare. Trebuie să menționăm că acțiunea de reechipare a rețelei sanitare se face intens atît pe treaptă locală, cît și pe plan clinic. Importante lucrări pregătitoare în proiectare vor netezi în următorii ani drumul către o transformare calitativă a bazei învățămîntului clinic din întreaga țară. Orașele București, Timișoara, Iași vor fi dotate cu mari unități spitalicești, corespunzătoare atît nevoilor de practică, cît și celor mai moderne cerințe de construcție, echipare și dotare.

* * *

Programele noilor construcții sanitare diferă total față de cele concepute sau realizate pînă în ultimii ani. O concepție științifică a generat stabilirea unei unități modulare a secției de spitalizare cu 25 paturi și raportul reciproc al mărimii secțiilor în funcție de indicele mediu de morbiditate ; echiparea secțiilor este făcută în dorința de a oferi un confort optim bolnavilor, iar personalului de specialitate posibilități de practică modernă a asistenței medicale.

Noile spitale cuprind, în afara unei secții de spitalizare și a policlinicii, dimensionată corespunzător, și un plus de unități de diagnostic și tratament, comune

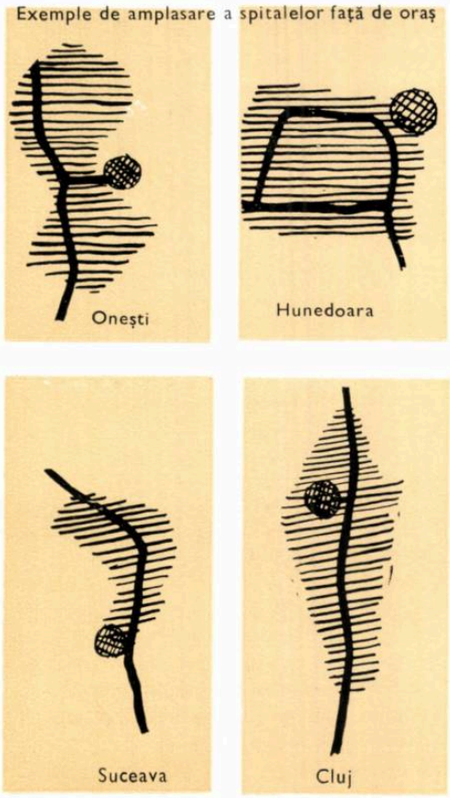

spitalului și policlinicii. Această cuplare de funcții a tratamentelor ambulatorii și a spitalizării asigură o rațională folosire a personalului medical, a aparaturii foarte costisitoare și a urmăririi unitare — prin același complex — a sănătății populației atît în tratamentele la domiciliu, în spital, cît și cele post-spitalicești.

Caracterul acestui program cu totul modern a dus la schimbarea concepțiilor urbanistice în ceea ce privește amplasarea spitalelor în raport cu orașul. Tendința veche de a se scoate spitalul din oraș — ca un lazaret, un lagăr de izolare — nu își mai găsește justificarea ci, dimpotrivă, împiedică buna funcționare a acestuia. Necesitatea ca policlinica să fie cît mai accesibilă, aduce complexul spital-policlinică cît mai aproape de oraș, de centrul orașului. Amplasarea judicioasă este întotdeauna pe o arteră majoră de legătură cu orașul și zona industrială, tangentă la zona de locuit, fără însă a ocupa o zonă centrală cuprinsă în textura orașului. Studiile de amplasament ale marilor complexe sanitare începute de ISCAS s-au verificat din acest punct de vedere. Desigur că vechile norme care cereau un teren de 200 m²/pat nu-și mai găsesc justificarea atît din punct de vedere economic, cît și din punct de vedere funcțional.

Una din cele mai dificile probleme puse proiectării actuale a fost cea a găsirii unei materializări corespunzătoare a noilor programe. Dacă policlinicile au găsit soluții aproape unice, întrucît funcțiile lor se refereau la o unică asistență medicală ambulatorie, spitalul a impus un studiu adîncit din care au rezultat soluții variate pe un principiu unic. Adunarea unor pavilioane de specialitate pe un teritoriu unic și numit « spital general» a fost considerată ca necorespunzătoare. Soluția mecanică a așa-zisului « monobloc », fără nici o diferențiere spațială, s-a dovedit de asemenea necorespunzătoare întru totul în practica cotidiană. Astăzi ne orientăm către o soluție care, grupînd pe verticală mai multe secții de specialitate (spitalizare), evidențiază prin aripi și corpuri de clădire (cu legături fie la subsol, fie prin noduri comune verticale) funcțiile diferite ale unor părți componente ale complexului spitalicesc. Aceste soluții au permis în afara rezolvării

Institutul de ftiziologie „Filaret" — București
Autori : arhitecții H. Marcus și G. Levy

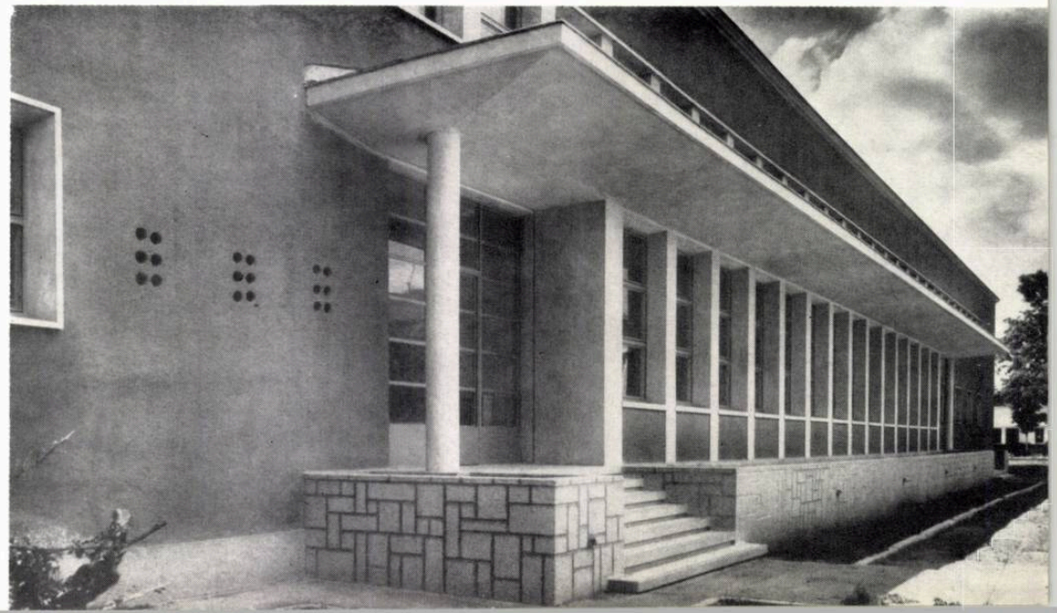

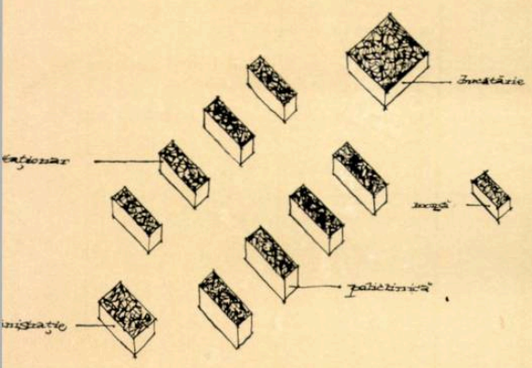

Soluție pavilionară

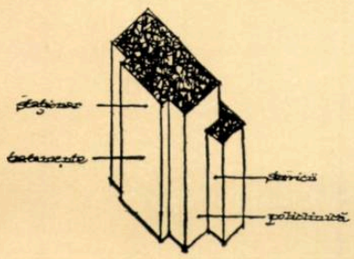

Soluție monobloc

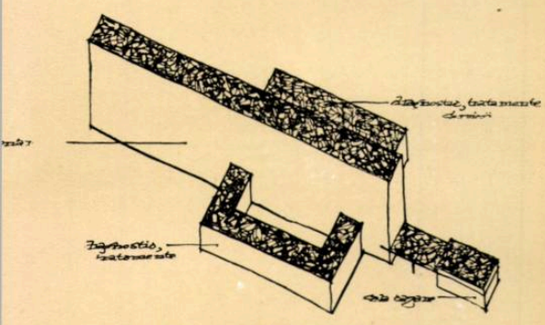

Schema spitalului Suceava

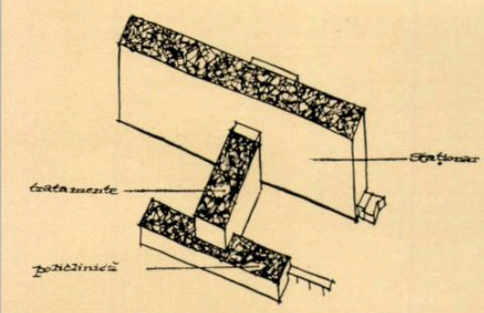

Schema spitalului Onești

Schema spitalului Leverkussen

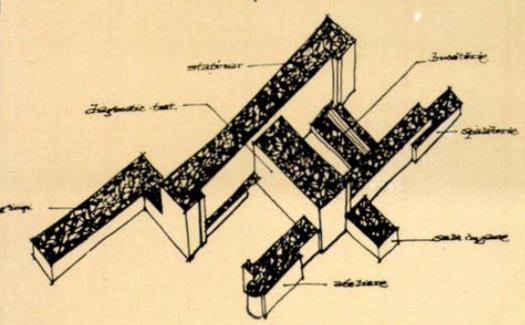

Institutul de inframicrobiologie din București
Autor: arh. Margareta Dimboianu

corecte a funcționalității (intrări separate pentru bolnavi-interne, copii, T.B.C., infecțioși, personal medical, vizitatori, bucătărie, policlinică, prosectură etc.) și rezolvări economice din punct de vedere structural (instalații, circulații), precum și o reducere a suprafeței de teren necesară pînă la 60—70 m²/pat.

În cadrul acestei soluții «funcționale» apar numeroase și variate rezolvări care sînt de cele mai multe ori funcție de condițiile de teren, orientare etc. Astfel, de exemplu la Hunedoara, profitîndu-se de un teren cu mari denivelări, s-a amplasat bucătăria la diferențele de nivel rezultate la corpul spitalizării, iar tratamentele secțiilor, blocul operator și policlinica au fost evidențiate în aripi separate. La Onești, corpul cuprinzînd bucătăria și spălătoria a fost scos în afara spitalizării, soluție care are avantajul înlăturării accesului mirosurilor în camerele de spitalizare și a folosirii raționale a unei structuri diferite de cea a spitalizării. La Suceava, spitalul neavînd o policlinică propriu-zisă a fost soluționat cu un corp jos, pentru tratamente, anexe medicale și gospodărești, avînd curți interioare.

La Cluj fiecare corp cuprinde efectiv o funcție diferită, exprimînd conținutul, respectiv — spitalizare, operații, tratament, cercetare științifică, zoobază, centrală termică.

O problemă importantă a fost și este alegerea traveei optime pentru spitalizare. Într-un studiu întocmit în 1958 de către Institutul de Proiectare a Construcțiilor Tip (IPCT) s-a apreciat că traveea corpului de spitalizare poate fi redusă la 3,30 m, rămînînd cota liberă cca. 3,10—3,15 m. În condițiile transportului bolnavului cu patul (pe rotile proprii sau pe un cric separat) această cotă este mică, obligînd la mișcarea celorlalte paturi din cameră, la numeroase manevre mărunte care pot duce la lovirea pereților. Credem că studierea experienței din străinătate care a adoptat o travee de 3,60 m, respectiv un modul unic de 1,20 m, va duce și la noi la adoptarea acestei soluții care are avantaje și pentru tractul opus camerelor, care cuprinde anexele medicale și serviciile secției. Soluția noastră actuală este foarte economică (rezultă o suprafață per pat de 6,50—6,20 m², care este la limita inferioară a suprafețelor acordate în cele mai multe țări) dar dă unele dificultăți în soluționarea structurii de rezistență și instalații. Condiția pusă de a nu avea grinzi și stîlpi aparenți în camere obligă uneori la dubluri de ziduri și plafoane (avantajoase pentru traveele de instalații), care nu sînt posibil de realizat din cauza traveei foarte înguste pe care am adoptat-o pînă acum.

În măsura în care construcțiile nu sînt în zone cu seismicitate ridicată și cadrele pot fi cuprinse în 15 cm (deci incluse în ziduri de 12,5 cm plus tencuială) soluția rămîne oarecum valabilă. Altfel, se impun

Camere cu 3 paturi

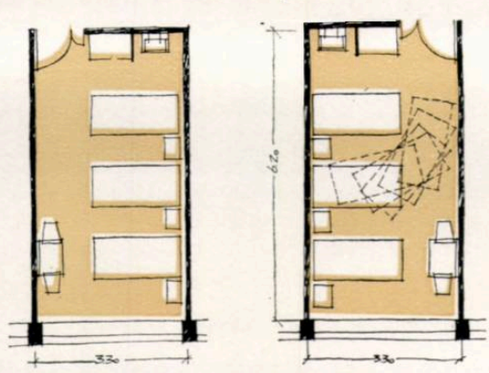

Cameră rezervă cu 1 pat

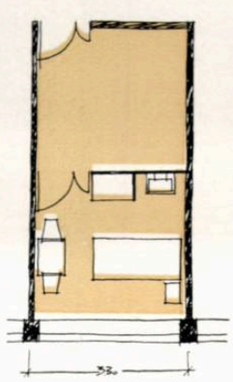

Cameră rezervă cu 2 paturi

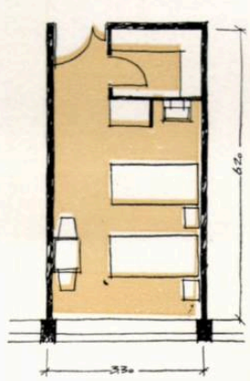

soluții cu pereți turnați de beton (sistem fagure) care dacă sînt economici, în schimb îngreuiază buna funcționalitate și împiedică eventualele transformări ulterioare, care sînt de prevăzut datorită progresului foarte rapid al aparaturii medicale de diagnostic și tratament.

Numeroase probleme de alegere a unei soluții de principiu sînt generate din stabilirea: tipului de bucătării (în funcție de modul de transport și porționare a mîncării), a tipului de spălătorie (în funcție de existența unor cărucioare dezinfectante și a stației de dezinfecție centrală ce trebuie să preceadă spălătoria), a condițiilor de internare (în funcție de forme organizatorice și condiții de igienă acceptate), a tipului de bloc operator — cu sau fără ferestre și condiționare de aer (în funcție de aparatura disponibilă a tradiției chirurgicale).

În genere, proiectele întocmite pînă acum au prevăzut instalații complexe care asigură un grad de confort ridicat atît bolnavului cît și personalului.

În camera de spitalizare sînt prevăzute instalații de apel și convorbire cu sora de serviciu, cu post fix pe coridor, cu instalație de radioficare (cu cască de tip pastilă pentru introdus în ureche), avînd posibilitatea de a alege între două programe emise în paralel de stația respectivă, cu instalație de iluminat fluorescent indirect, instalație de iluminat incandescent pentru lectură și consultare, lumină de noptieră, lumină de veghe, lavabou sau duș cu apă caldă și rece în permanență.

Spitalele sînt dotate de asemenea cu lifturi moderne, instalații de apel radio pentru personalul medical, ceasuri electrice, telefon intern cu centrală de 50 pînă la 200 numere, stație de acumulatori și grup electrogen automat. Există de asemenea posibilitatea instalării ulterioare a poștei pneumatice, pentru legătura între secții, laboratoare, bucătărie, farmacie.

* * *

O altă problemă mult dezbătută este cea a structurii secției de spitalizare din punctul de vedere al numărului de paturi din camere. Spre deosebire de unele spitale din străinătate, care au saloane cu multe paturi, s-a adoptat soluția de camere cu număr redus de paturi — maximum trei. Există păreri diferite în ceea ce privește raportul între camerele cu 1, 2 și 3 paturi și o concluzie științifică încă nu s-a stabilit și nici implicațiile respective în costul investiției per pat. Se propune un raport ca de exemplu: 20% paturi în camere cu un pat, 32% în camere cu două paturi, și 48% în camere cu trei paturi.

Din punct de vedere economic, această soluție duce la o mărire simțitoare a suprafeței per pat și la o creștere a costului per m²/spital, din cauza măririi numărului de obiecte sanitare necesare (grupuri sanitare individuale la fiecare cameră cu 1 și 2 paturi). De asemenea, unii medici susțin că nu sînt recomandabile camerele cu un pat, acest lucru influențînd negativ psihologia bolnavului care se simte izolat. Mai există încă o problemă legată de exploatare: numărul mare de bolnavi în camere cu un pat va impune mărirea personalului de serviciu (soră, curățenie etc.).

Aceste aspecte urmează să fie pe larg discutate pentru a se ajunge la o concluzie valabilă în acest moment în țara noastră. În străinătate (ca de pildă la simpozionul internațional de la Weimar — R.D.G.) s-a discutat în general între camera cu 2 și 3 paturi (ca soluție generală de adoptat), camera cu un pat fiind rezervată pentru cazurile grave sau necesitînd o asistență medicală specială, sau izolare din alte considerente.

* * *

Legată de problemele de economicitate a investițiilor și a exploatării se pune astăzi problema diferențierii spitalelor pe grade de dotare. Eficiența investițiilor ar putea fi mărită dacă s-ar construi spitale pentru bolnavi acuți, bogat dotate cu aparatură, unde să se urmărească o diagnosticare rapidă și o scurtare la maximum a timpului de spitalizare, și alte tipuri de spitale pentru bolnavi cronici, care necesită un tratament îndelungat dar cu mijloace (aparate) mai simple. La acestea din urmă s-ar economisi investițiile pentru laboratoare și alte instalații de diagnostic. Această soluție, propusă de specialiștii sovietici, a fost adoptată teoretic în cercurile de specialitate și a început a fi realizată într-o oarecare măsură în unele țări capitaliste sub titlul de «Progresive patient care» («Îngrijirea bolnavilor în unități după gradul de boală»). Fără îndoială că pentru planul de perspectivă pe 1965—1975 această soluție trebuie luată în considerare.

* * *

Noile soluții arhitecturale rezultate din concretizarea unor programe atît de ample (spitale cu 800—1 000 de paturi) pun probleme noi de expresie plastică și de scară. Volumele foarte mari ale acestor spitale între 20 000 și 50 000 m²

Policlinică la Suceava
Autor: arh. Ion Tăbîrcă

Serviciu medico-sanitar la Năvodari
Autor: arh. A. Toma

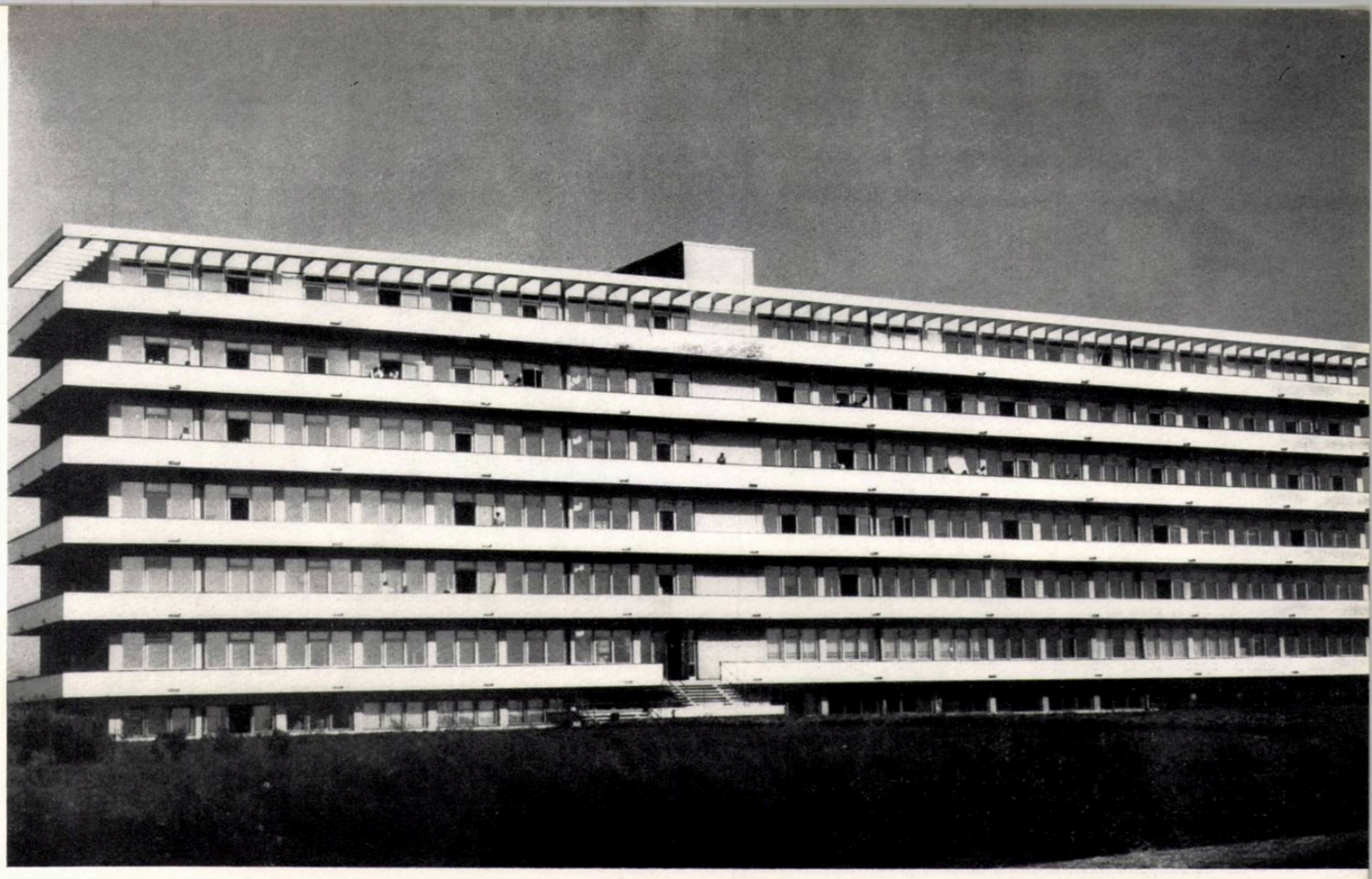

Sanatoriu T.B.C. osteoarticular la Mangalia
Autor: arh. Virginia Petre

desfășurați și în genere cu 8—12 niveluri) constituie obiecte importante în peisajul urban și necesită nu numai o amplasare judicioasă, dar și o încadrare corespunzătoare texturii orașului în ansamblul său. O chestiune specifică a acestui program este cea a găsirii unor elemente mai mici care să facă legătura între volumul general mare și omul bolnav sau cel sănătos care muncește în acest ansamblu. Preocuparea pentru găsirea unor elemente care să dea scară, să facă apropiate omului construcțiile, trebuie să constituie o permanență în munca de proiectare a arhitectului. Folosirea cu pricepere a culorilor în interior și exterior, pentru a stabili o atmosferă de calm și optimism, este o cale de soluționare a acestor probleme. Un alt factor care urmează să contribuie la unificarea ansamblului este mobilierul. El trebuie să-și piardă caracterul vechi, rece și inuman și să cîștige în confort, culoare și căldură, păstrîndu-și și calități speciale de simplitate și robustețe, ca și posibilități de dezinfecție fără a se deteriora. Cei ce se află în spital să aibă senzația că se află «la ei acasă», că nimic nu le este străin și în afara nevoilor și confortului lor.

* * *

Realizarea corespunzătoare a proiectelor este condiționată de folosirea rațională a materialelor de construcție și în special a celor de finisaje și instalații.

Pardoselile vor fi din plăci de clorură de polivinil lipite cu adezivi corespunzători; în grupurile sanitare se vor folosi mozaicurile — de preferință în plăci montate întotdeauna cu scafe (pentru curățenie); în unele locuri se va folosi gresia obișnuită sau gresia antiacidă; pentru pereți sînt necesare placaje de faianță albă sau colorată, plăci fibrolemnoase melaminate, sau vopsitorii rezistente la uzură.

Gama obiectelor sanitare va trebui lărgită pentru a avea în țară toate sortimentele necesare, la un nivel calitativ corespunzător; de asemenea, armăturile vor trebui modernizate și adoptate soluții mai economice decît cele folosite astăzi.

O problemă specială de finisaje este cea a tîmplăriei unde vor trebui studiate și adoptate soluțiile cele mai moderne și economice (mai ales din punctul de vedere al consumului de rășinoase a căror producție este mai limitată).

Va trebui să ne orientăm către tîmplăria cu căptușeli metalice și foi de uși din P.F.L., P.A.L. sau celulare, la ferestre cu ochiuri fixe (care au un consum mai redus de material lemnos) și în perspectiva apropiată către tîmplăria exterioară de aluminiu (în multe țări din străinătate, ca de exemplu U.R.S.S., R.P.U., etc. spitalele au fost dintre primele tipuri de construcții care au folosit aluminiul pe scară largă), desigur după intrarea în funcție a noului combinat de aluminiu ce se construiește acum în țară.

Problemele producției de obiecte și aparate necesare echipării corespunzătoare a spitalelor vor impune dezvoltarea imediată a unei industrii de mobilier special, precum și mărirea capacității actuale a întreprinderilor de utilaj medical, de bucătării, spălătorii etc., în paralel cu proiectarea și intrarea în producție a celor mai moderne tipuri necesare.

Vasta campanie de reechipare a rețelei sanitare mai pune și probleme de pregătire a unor cadre de tehnicieni de înaltă calificare și variate specialități, care să exploateze și să întrețină asemenea complexe cum sînt construcțiile existente astăzi pe șantiere.

* * *

Desigur că și în domeniul proiectării mai sînt numeroase probleme nerezolvate. Ar fi necesar să se asigure un larg schimb de experiență pentru a se găsi cele mai bune soluții programelor propuse.

În anii care urmează se va putea pune problema organizării unor sesiuni științifice și a unor expoziții de popularizare a realizărilor noastre.

De asemenea, chestiunea asigurării proiectelor la timp în acest domeniu va trebui să-și găsească o soluție nu pe calea antrenării unui număr mereu crescînd de proiectanți, răspîndiți în numeroase institute centrale și locale, ci pe calea creșterii productivității muncii, prin specializare și concentrare de eforturi și personal. Elaborarea unor proiecte-tip, a unor normative corespunzătoare și a elementelor funcționale este o etapă în această creștere de productivitate.

Arh. H. MARCUS

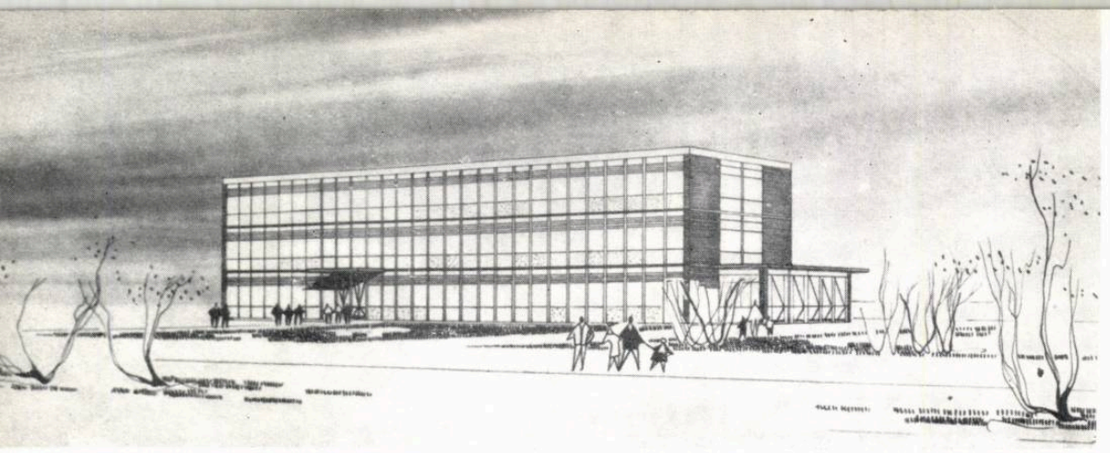

1

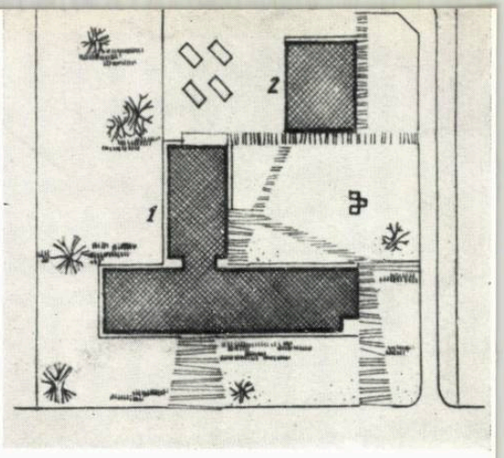

2

STUDII PENTRU POLICLI

Autor : *arh. Elena Stoenescu*
Rezistență: *ing. L. Spoială*
Instalații sanitare : *ing. V. Popescu*
Instalații electrice : *inginerii M. Eustațiu, Gh. Tavsancea*
Instalații termice : *inginerii Mihaela Cămîrzan, C. Constantin*
ISCAS — Atelier Spitale

În scopul obținerii unei asistențe sanitare eficiente și la un nivel ridicat pentru întreaga populație a țării, în șesenal este programată realizarea a 100 policlinici-tip.

Pentru asigurarea unei raționale deserviri a populației cu asistență sanitară ambulatorie se consideră valabilă rețeaua existentă, principial pe două trepte și anume: *a)* dispensarul de circumscripție, care asigură consultația generală pentru adulți și copii ; *b)* policlinica de specialitate, care va asigura o consultație competentă pentru specialitățile medicale și investigațiile sumare pentru un diagnostic mai dificil.

În alegerea soluțiilor pentru policlinica tip I și tip II s-a ținut seama de următoarele principii :

— serviciile cu mare aglomerație și instalații speciale să fie amplasate la parter ;

— să se prevadă intrări separate pentru adulți, pediatrie, bucătărie de lapte și lactarium ;

— farmacia să deservească atît rețetele adulților cît și cele ale copiilor, avînd o eliberare unică și săli de așteptare separate ;

— săli de așteptare mari, luminate și ventilate direct, pentru crearea unui cadru cît mai plăcut bolnavilor care așteaptă.

S-au aplicat două sisteme de săli de așteptare :

— săli de așteptare cuprinse în lărgirea culoarului și cu cabinetele de consultații pe o singură parte ;

— săli de așteptare cu cabinetele de consultații așezate pe două părți — mai mici și grupate pe specificul cabinetului în dreptul cărora sînt puse.

Policlinica cuprinde două sectoare :

1. Sectorul de asistență medicală profilactică, curativă, ambulatorie, de specialitate, cu următoarele servicii de consultații și tratamente : interne, chirurgie, obstetrică-ginecologie, O.R.L., oftalmologie, stomatologie, dermato-venerice, pediatrie, T.B.C., radiodiagnostic, microradiofoto, balneofizioterapie, laborator, farmacie, administrație, serviciu de urgență cu garaj.

2. Sectorul sanitar-antiepidemic ce cuprinde : serviciul de igienă, serviciul de epidemiologie, laborator Sanepid.

Policlinica tip I va deservi un oraș, reședință de raion, cu o populație pînă la 20 000 locuitori, precum și populația din raionul respectiv care se evaluează la un total de cca. 120 000—150 000 locuitori.

Capacitatea policlinicii se estimează a corespunde unui număr de 600 consultații pe zi și aproximativ 180 000 consultații pe an.

Policlinica tip II va deservi reședința de raion, un oraș cu o populație între 20 000—40 000 locuitori, precum și populația din raionul respectiv apreciată la 120 000—150 000 locuitori. Policlinica va corespunde unui număr de 800—900 consultații pe tură și aproximativ 500 000 consultații pe an.

Policlinica tip I are parter și 2 niveluri, cu o suprafață desfășurată de 2 500 m².

Policlinica tip II are parter și 2 niveluri, cu o suprafață desfășurată de 3 800 m².

Policlinica tip II a fost studiată în două soluții :

A. Construcție proiectată în jurul unei curți interioare larg dimensionate și deschisă la parter pe o latură a construcției.

B. Construcție proiectată din două bare paralele, legate între ele cu un al treilea corp.

În afară de corpul policlinicii, ansamblul policlinica tip I și policlinica tip II, mai are un corp ce cuprinde serviciul de urgență cu garajul și anexele Sanepid-ului. Acest corp are parter și parțial etaj, cu o suprafață desfășurată de 328 m².

Amplasarea acestei construcții se va face în funcție de condițiile terenului ales și de normele P.C.I.

Arh. ELENA STOENESCU

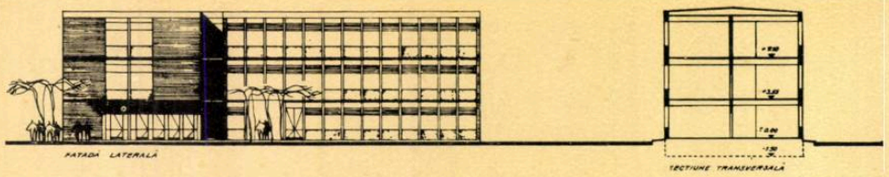

3

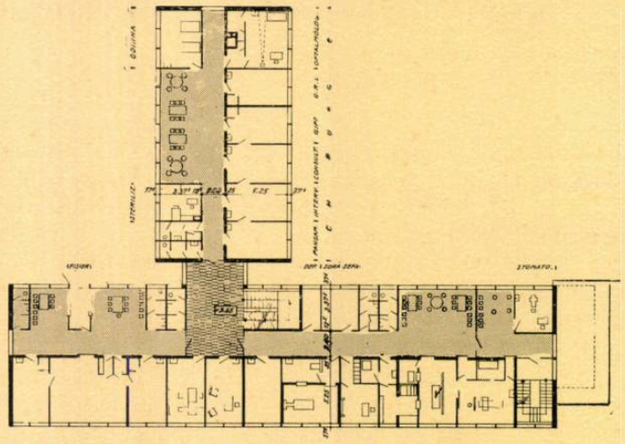

4

POLICLINICĂ TIP I

1 — Varianta B — Perspectivă
2 — Varianta B — Plan de situație
1. Policlinică — 2. Garaj și anexe Sanepid
3 — Varianta B — Fațada laterală și secțiune transversală
4 — Varianta B — Plan etaj I
5 — Varianta B — Plan parter

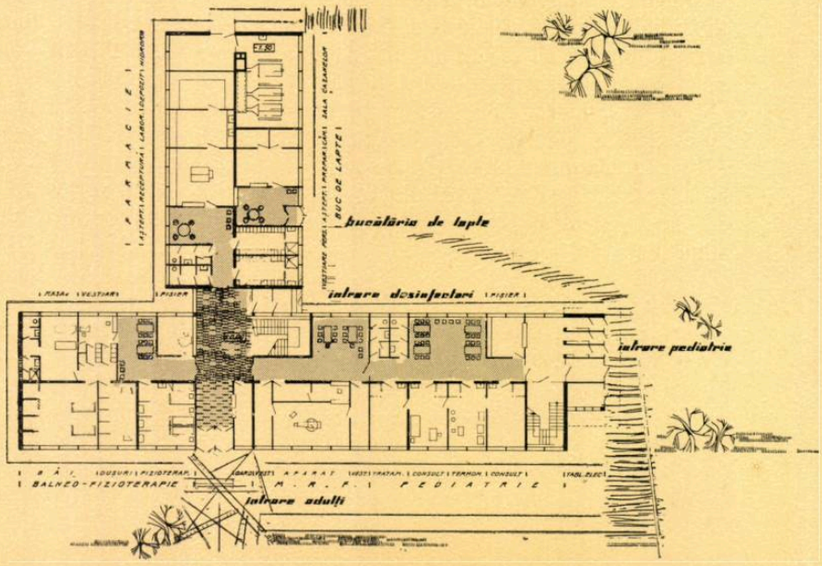

5

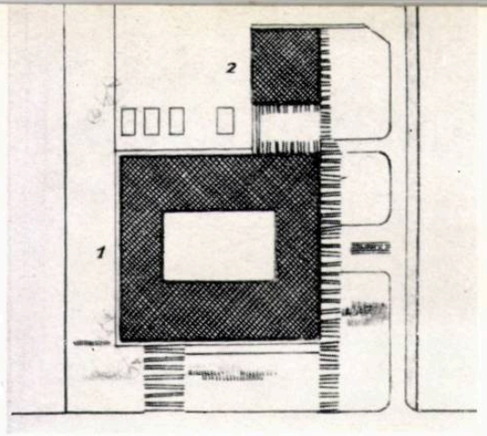

6

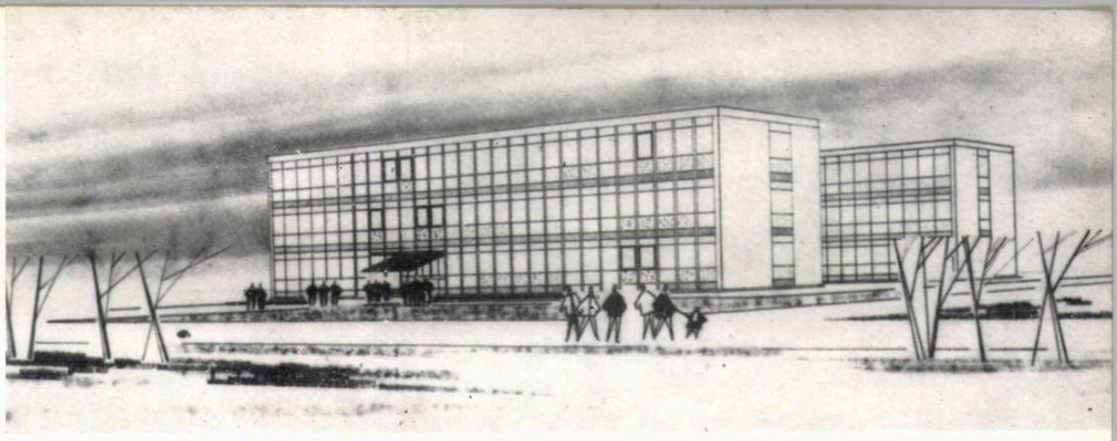

9

NICI-TIP ÎN MEDIUL URBAN

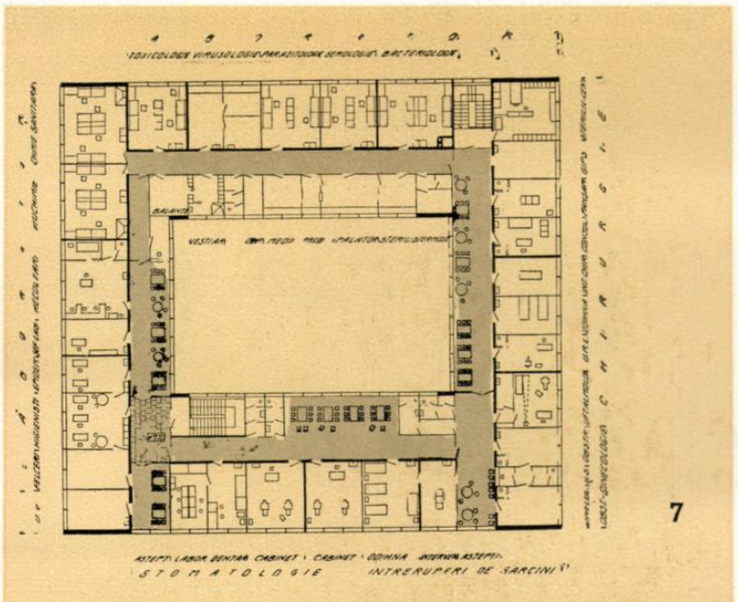

7

POLICLINICĂ TIP II

6 — Soluția A — Plan de situație
1. Policlinică — 2. Garaj și anexe Sanepid
7 — Soluția A — Plan etaj I
8 — Soluția A — Plan parter
9 — Soluția B — Perspectivă
10 — Soluția B — Plan etaj I
11 — Soluția B — Plan parter

8

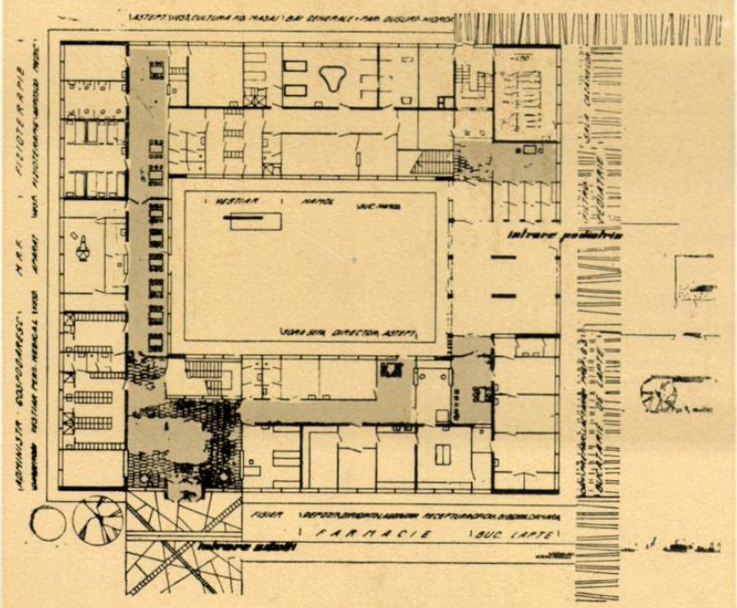

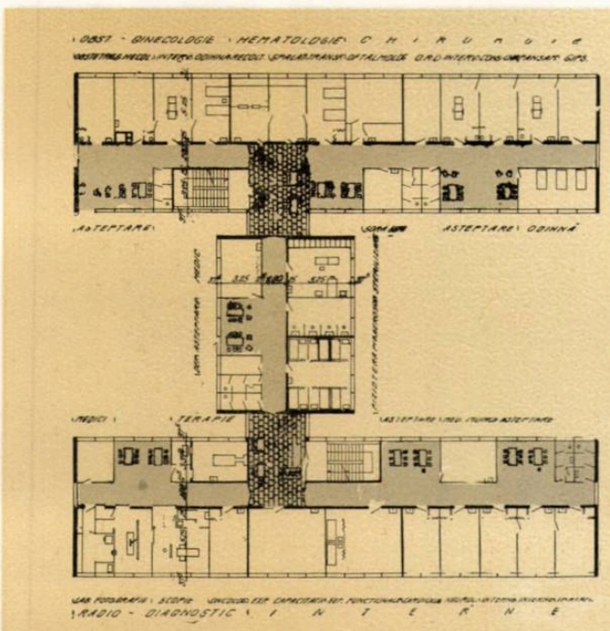

10

11

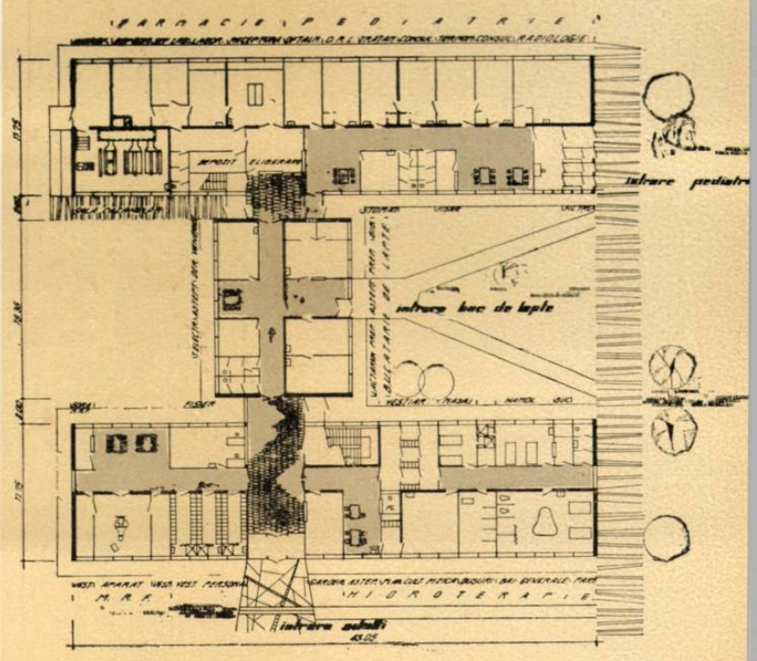

11

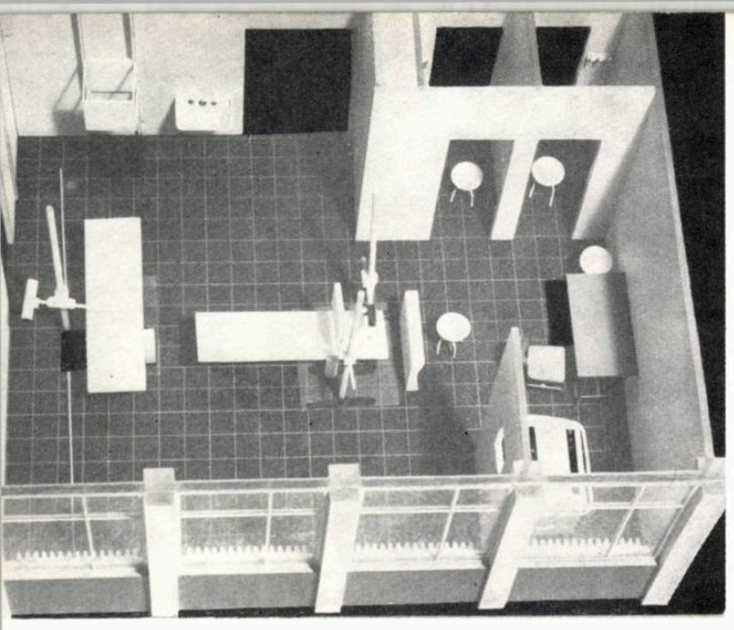

1

STUDIU PENTRU CABINE ȘI TRATAMENTE

Autor: *arh. Elena Stoenescu*
ISCAS — Atelier Spitale

Acest studiu se referă la cabinetele din cadrul policlinicilor de specialitate și urmărește clarificarea modului de rezolvare a diverselor elemente componente ale serviciilor din policlinică.

Studiul este bazat pe documentația recentă străină, pe baza unor anchete întreprinse la construcții sanitare executate și în prezent în funcțiune la noi în țară, pe posibilitățile industriei noastre de aparataj medical, pe mijloacele și metodele de construcție preconizate pentru anii șesenalului.

Materialul documentar analizat stabilește o serie de date. Nu putem însă indica o suprafață standard pentru cabinete, deoarece această suprafață va rezulta de fapt din necesitățile de dotare cu aparatură corespunzătoare fiecărui tip de cabinet.

Structura pe care se axează schemele de plan este traveea de 3,30 m, din care rezultă un submodul de 1,65 m, unitate ce permite mărirea traveei cu o jumătate de travee, adică 4,95 m sau 6,60 m (2 travee).

Adîncimea încăperii este de 5,25 m, ceea ce face posibilă crearea unui tampon de intrare și a unei cabine de dezbrăcare (cu pereții din perdele de plastic numai pînă la h = 2,10 m) și amenajarea cu mobile care nu micșorează nici dimensiunea cabinetului și nici volumul de aer corespunzător.

Arh. ELENA STOENESCU

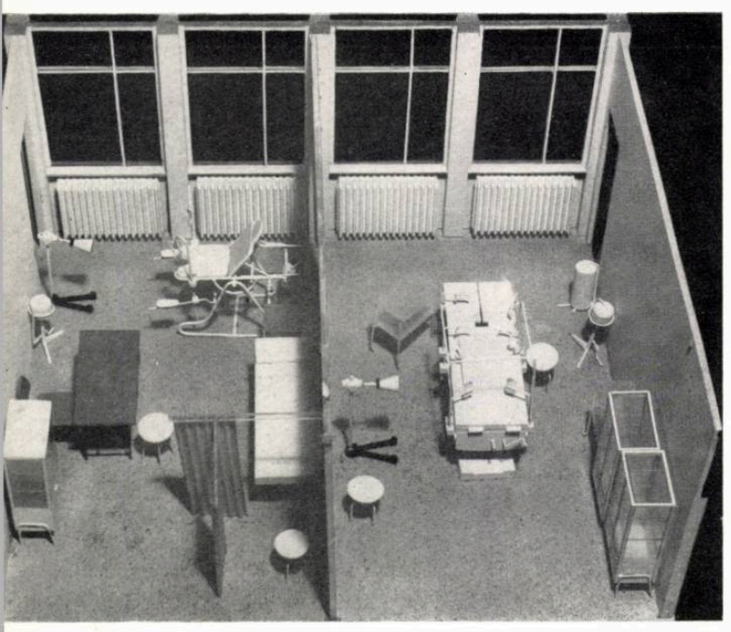

2

3

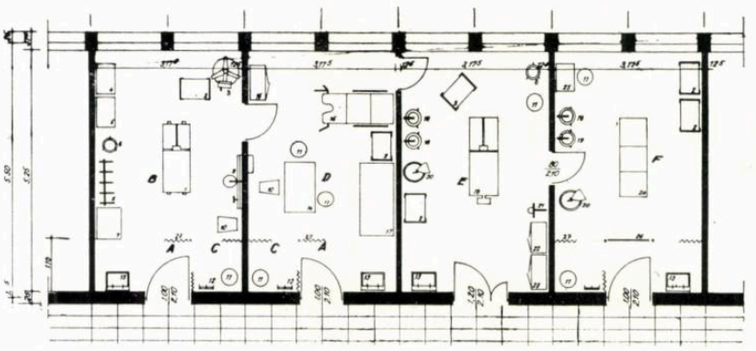

4

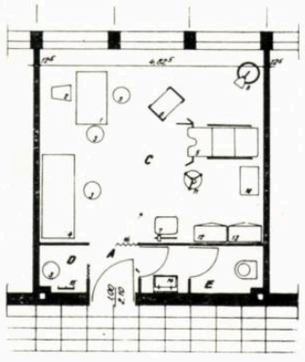

CABINET CONSULTAȚII OBSTETRICĂ-GINECOLOGIE

A. Intrare — B. Cabinet consultații obstetrică — C. Cabinet consultații ginecologie — D. Dezbrăcare — E. W.C. 1. Birou — 2. Scaun — 3. Taburet 4. Canapea consultații — 5. Masă ginecologie — 6. Masă instrumente 7. Cintar — 8. Reflector — 9. Panou separator — 10. Masă aparat electrocoagulare — 11. Colposcop — 12. Dulap instrumente — 13. Dulap medicamente 14. Lavoar — 15. Cuier — 16. Predea plastic

5

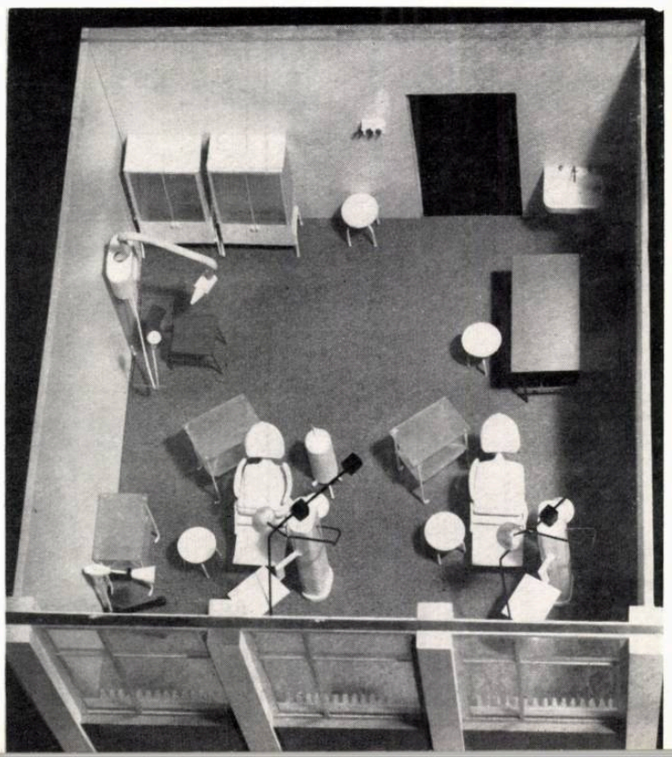

6

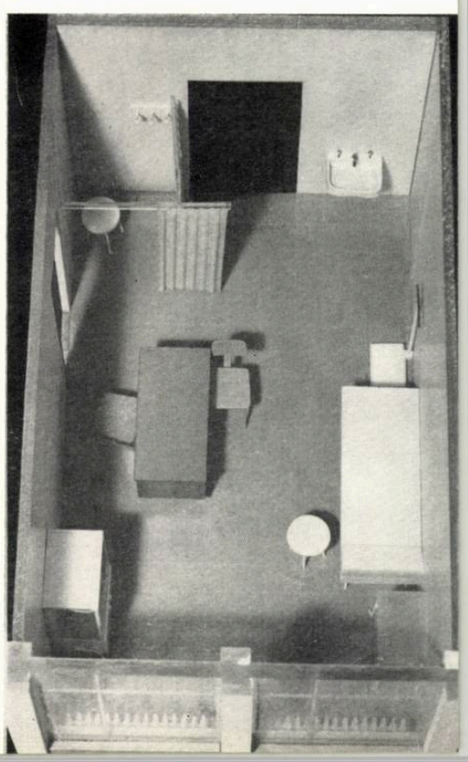

TE DE CONSULTAȚII AMBULATORII

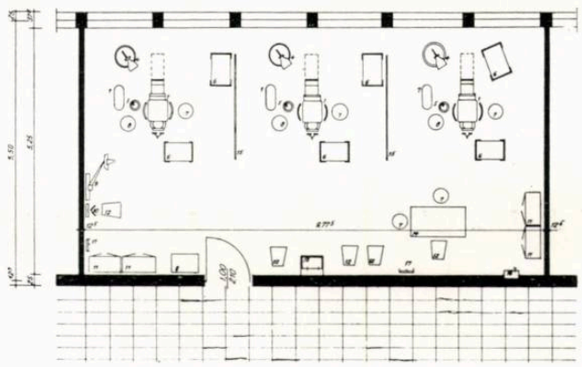

7

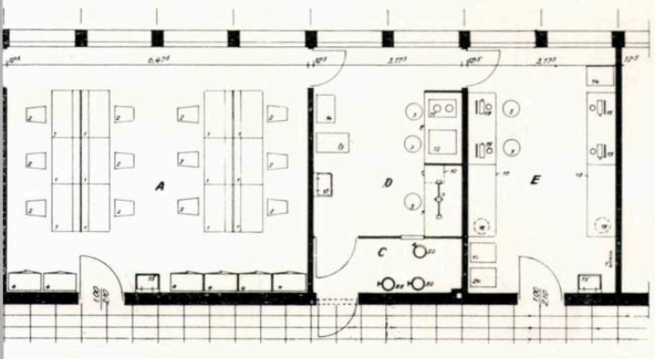

8

1 — Cabinet radiologie (machetă)

2 — Cabinet chirurgie și mici intervenții (machetă)

3 — SERVICIUL DE CHIRURGIE
A. Intrare — B. Cameră de gips — C. Cabină de dezbrăcare — D. Cabinet consultații — E. Cabinet mici intervenții aseptice — F. Cabinet tratamente și pansamente
1. Masă ortopedică A 50×70 — 2. Măsuță pentru instrumente 60 × 40 3. Aparat Röntgen portativ — 4. Ladă pentru fețe gipsate — 5. Ladă pentru păstrare gips — 6. Găleată deșeuri — 7. Masă pentru prepararea fețelor — 8. Rastel pentru atele — 9. Scripete pentru gipsuri — 10. Scaun 11. Taburet — 12. Cuier — 13. Lavoar — 14. Birou — 15. Masă ginecologică — 16. Dulap instrumente și medicamente — 17. Canapea consultații — 18. Masă chirurgicală — 19. Casoletă cu picior — 20. Reflector 21. Por irigator — 22. Dulap instrumente — 23. Dulap medicamente 24. Masă pansamente — 25. Măsuță — 26. Panou separator — 27. Perdea din material plastic

4 — Cabinet consultații obsterică-ginecologie

5 — Cabinet stomatologie (machetă)

6 — Cabinet consultații interne (machetă)

7 — CABINET STOMATOLOGIE
1. Scaun dentar — 2. Scuipătoare — 3. Unit dentar — 4. Reflector 5. Compresor — 6. Măsuță instrumente — 7. Taburet — 8. Cutie pentru gips — 9. Aparat Röntgen — 10. Tetiere reglabile — 11. Dulap instrumente — 12. Scaun — 13. Lavoar — 14. Birou — 15. Panou despărțitor — 16. Cutie valori — 17. Cuier

8 — LABORATOR TEHNICĂ DENTARĂ
A. Laborator — B. Proteze — C. Nișe tuburi oxigen — D. Încăpere turnat proteze fixe și mobile — E. Încăpere turnat gips
1. Masă de lucru — 2. Scaun — 3. Taburet — 4. Dulap — 5. Cuier 6. Casetă de valori — 7. Nișă pentru turnat lucrări mobile — 8. Nișe pentru fiert — 9. Centrifugă — 10. Sertar pentru brener — 11. Plită aragaz — 12. Cuptor — 13. Aparat de punctat — 14. Masă — 15. Lavoar — 16. Masă de turnat — 17. Ladă pentru gips — 18. Găleată pentru gips — 19. Aparat de lustruit — 20. Ladă de nisip — 21. Fereastră mobilă — 22. Tuburi de oxigen

Policlinică la Satu Mare
Autor: arh. C. Moroșanu

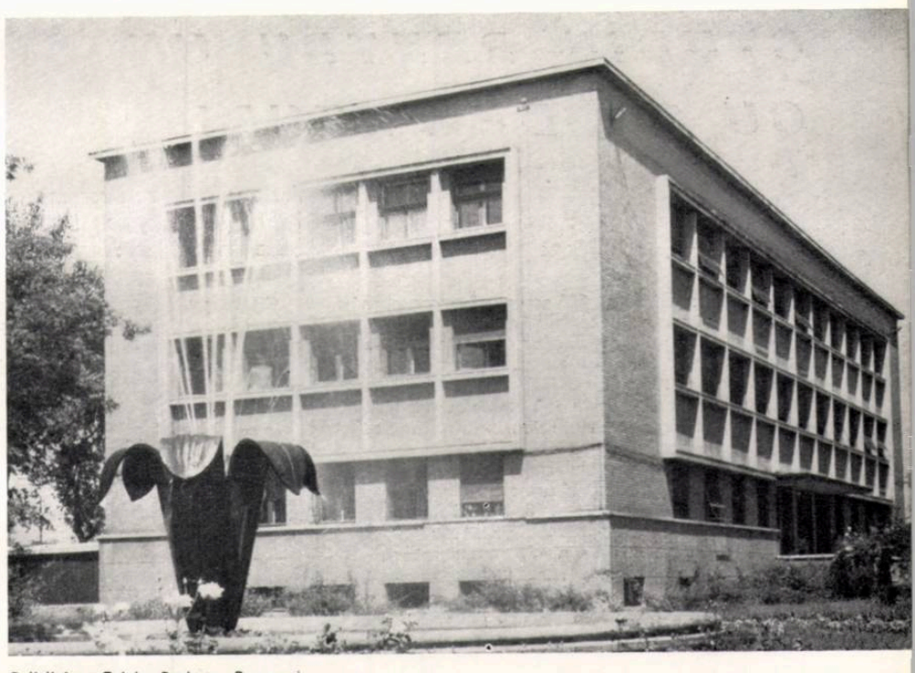

Policlinica „Grivița Roșie" — București
Autor: arh. D. V. Marinescu

Policlinică la Piatra Neamț
Autori: arhitecții Gh. Gheorghiada și St. Niculescu

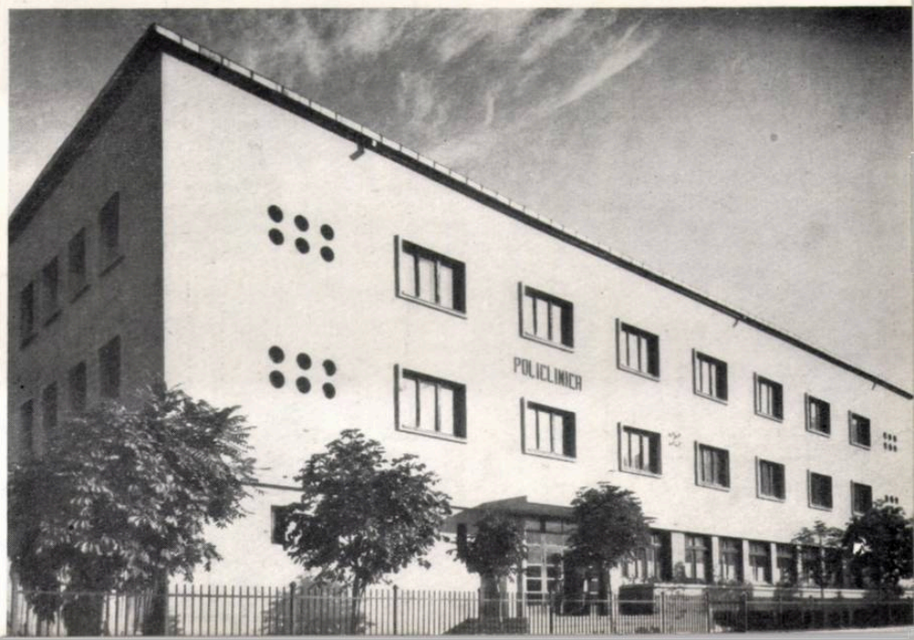

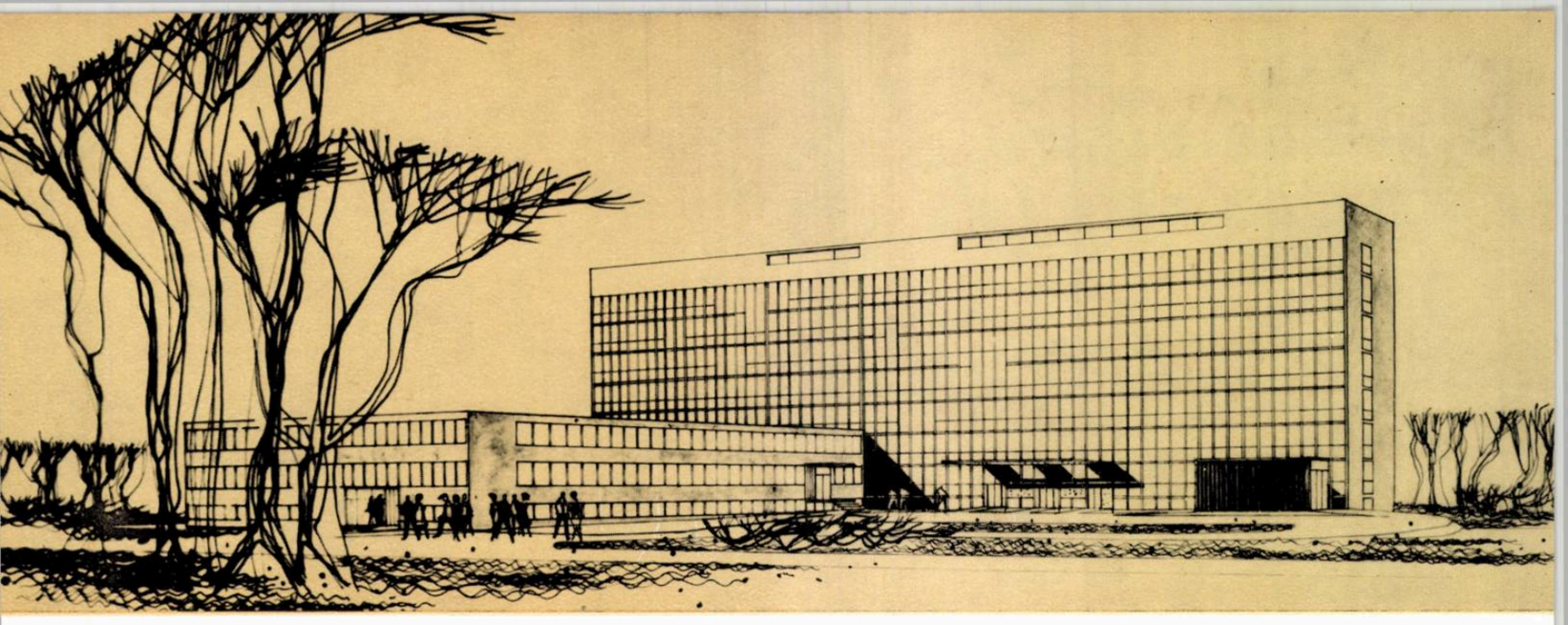

Perspectivă

STUDIU PENTRU UN SPITAL-TIP RAIONAL CU 300 DE PATURI

Autor: *arh. V. Krochmalnik*
Rezistență: *inginerii L. Spoială, Fl. Catană*
Instalații sanitare: *inginerii E. Mirea, E. Geiser*
Instalații electrice: *ing. M. Eustațiu*
Instalații termice: *ing. Mihaela Cămîrzan*
ISCAS — Atelier Spitale

Proiectul spitalului de 300 paturi a fost conceput ca proiect directiv. Bucurîndu-se însă de o bună apreciere din partea forurilor de avizare, s-a propus studierea lui ca proiect-tip spre a se putea obține toate avantajele tipizării. Acest proiect-tip ar oferi și posibilitatea construirii cît mai rapide a « spitalului raional» în mai multe orașe concomitent.

Terenul propus pentru amplasarea spitalului poate fi ușor găsit în cadrul orașelor. El va trebui să aibă o suprafață de cca. 3 ha, să prezinte denivelări mici, să permită accesul în spital dinspre oraș, din direcția nord, pentru a se asigura buna orientare a camerelor de spital spre grădină.

Se consideră optimă orientarea camerelor de spitalizare SE. Orientarea de la SE la S este posibilă exceptînd Cîmpia Dunării; orientarea de la SE la E este admisă numai în zonele fără crivăț.

Terenul ales urmează să capete amenajări speciale: spații verzi, drumuri și alei, bazine, luminare artificială etc.

Proiectul cuprinde următoarele funcțiuni:

1. Staționar cu 300 paturi, din care 100 paturi pentru boli interne, 75 paturi pentru chirurgie, 75 paturi pentru pediatrie și 50 paturi pentru obstetrică și ginecologie. Sînt prevăzute în plus 17 paturi pentru însoțitoare la pediatrie și 21 paturi pentru noii-născuți.

2. Policlinica, socotită pentru 600 consultații pe zi, a cărei temă și rezolvare se asimilează cu policlinica « tip I» cu Sanepid.

Serviciile de diagnostic și tratament vor folosi atît staționarului cît și policlinicii.

Însușirile diferite ale fiecărei funcțiuni au îndrumat soluția de arhitectură spre o clădire alcătuită din mai multe corpuri.

Un corp principal cu 8 niveluri generale și 2 niveluri parțiale adăpostește staționarul.

Policlinica cu serviciul de diagnostic și tratament este adăpostită într-o clădire cu 3 niveluri legată de corpul principal.

Cîteva pavilioane separate adăpostesc centrala termică, garajele cu ateliere, pavilionul porții și stația de oxigen.

Nivelurile 1 și 2 ale staționarului și policlinicii grupează intrările care sînt minime și dirijează bine circulațiile.

În corpul principal al staționarului, la nivelul 1, se află blocul alimentar și spălătoria spitalului, așezare criticată în general, dar admisă de autorul proiectului pentru că numărul relativ mic de paturi va da dimensiuni reduse acestor servicii și, mai ales, pentru că reprezintă cea mai economică soluție, lucru de care a trebuit să țină seamă.

Nivelurile superioare cuprind secțiile de spitalizare care sînt bine orientate, au anexele judicios plasate, circulații interioare simple.

Blocul operator are o așezare optimă, la etajul 8, cu expunere nord și este bine legat prin circulațiile verticale cu tot restul spitalului.

Terasa de peste etajul 9 va reprezenta un loc de agrement de mare capacitate, unde bolnavii spitalului pot fi aduși cu paturi.

Indicii tehnico-economici realizați sînt:

— volum construit	—	51 720 m³
— aria construită	—	3 475 m²
— aria desfășurată	—	16 373 m².

Pentru fiecare pat — socotit ca unitate de folosință — revin 54,57 m², suprafață în care se include și cota dată de policlinică.

Spitalul de 300 paturi se află încă în studiu. Este în faza de definitivare a proiectului de execuție, după care va începe construcția lui în mai multe orașe.

Fiind conceput pe o tramă regulată și simplă, considerăm că va putea ține pasul cu dezvoltarea științei medicale și că se va acomoda în viitor, cu modificări ușoare, echipamentului spitalicesc mereu în perfecționare.

Arhitectura exterioară are în această fază bine conturate volumele, care prin silueta lor vor participa la înfățișarea orașelor în care spitalul va fi construit.

Arh. A. MARCU

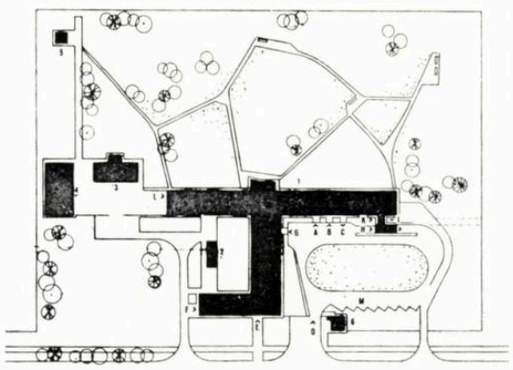

PLAN DE SITUAȚIE

1. Staționar și policlinică — 2. Bucătărie lapte — 3. Centrală termică — 4. Garaj și anexe Sanepid 5. Stație oxigen — 6. Poartă — A. Internări generale adulți — B. Internări pediatrie — C. Eliberări pediatrie — D. Intrare generală — E. Intrare generală la policlinică — F. Intrare pediatrie — G. Intrare vizitatori — H. Intrare urgență — I. Ieșire — K. Intrare personal — L. Intrare la bloc alimentar — M. Parcaj auto

PLAN NIVEL CURENT

PLAN NIVEL CURENT

1. Medic-șef — 2. Secretariat — 3. Medici — 4. Gardă medicală — 5. Soră-șefă — 6. Vorbitor

GINECOLOGIE

7. Tratamente aseptice — 8. Tratamente septice — 9. Oficiu — 10. Sală mese — 11. Soră — 12. Ploscar — 13. Dușuri — 14. W.C. — 15. Cameră 3 paturi — 16. Cameră 2 paturi — 17. Grup sanitar — 18. Cameră 1 pat

OBSTETRICĂ

19. Tratamente obstetrică-fiziologică — 20. Cameră 3 paturi — 21. Cameră 2 paturi — 22. Grup sanitar — 23. Cameră 1 pat — 24. Vestibul — 25. Cameră 6 copii — 26. Alăptare — 27. Eclampsie — 28. Tratamente obstetrică-patologie — 29. Cameră 2 paturi — 30. Grup sanitar — 31. Cameră 1 pat mamă + 1 pat copil — 32. Cameră 1 pat — 33. Vestibul — 34. Cameră 3 copii — 35. Alăptare — 36. Ploscar — 37. Instalații

PLAN NIVEL 3

1. Sterilizare primire — 2. Lucru — 3. Eliberare — 4. Soră—şefă—5. W.C. — 6. Vestiar sterilizare — 7. Bibliotecă — 8. Frizerie — 9. Vorbitor — 10. Soră—11. Medici—12. Oficiu — 13. Sală mese — 14. Tratamente — 15. Rufe murdare — 16. Cameră 3 paturi — 17. Cameră 2 paturi — 18. Grup sanitar — 19. Cameră 1 pat — 20. Baie — 21. Ploscar — 22. Fişier T.B.C. — 23. Aşteptare adulţi — 24. Aşteptare copii — 25. Consultaţie adulţi — 26. Consultaţie copii — 27. Raze X — 28. Aşteptare laborator — 29. Recoltări — 30. Primiri probe — 31. Laborator hematologie — 32. Laborator toxicologie — 33. Laborator parazitologie — 34. Sterilizare — 35. Spălător — 36. Medii — 37. Cameră termostat — 38. Vestiar laborator — 39. Frigider — 40. Chimicale — 41. Sticlărie — 42. Laborator bacteriologie — 43. Laborator serologie — 44. Laborator biochimie — 45. Aparate — 46. Laborator chimie sanitară — 47. Medic-şef — 48. Epidemiologi — 49. Igienişti — 50. Felceri — 51. Instalaţii — 52. Aşteptare stomatologie — 53. Radiologie dentară — 54. Consultaţii, (2 scaune) — 55. Intervenţii — 56. Laborator dentar — — 57. Aşteptare venerice — 58. Venerice — 59. Preparare transfuzii — 60. Recoltări — 61. Grup sanguin — 62. Consultaţii interne — 63. Medicina muncii — 64. Explorări funcţionale — 65. Consultaţii întreruperi sarcină — 66. Pregătire intervenţie — 67. Intervenţie — 68. Odihnă

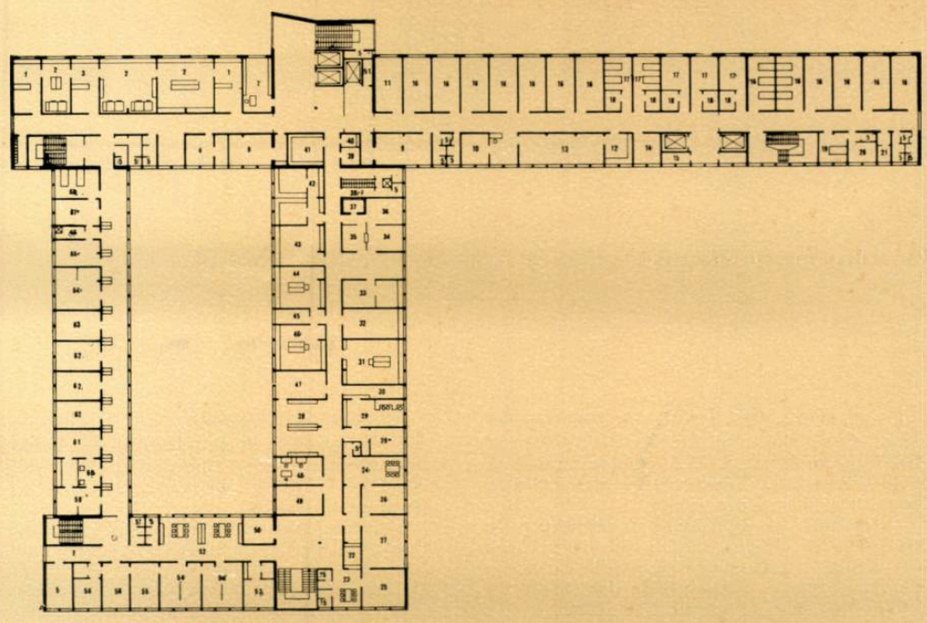

PLAN NIVEL 2

A. Vizitatori şi personal medical spital — B. Internare adulţi — C. Internare pediatrie — D. Eliberare pediatrie — E. Urgenţă — F. Intrare personal, prosectură şi spălătorie — G. Intrare policlinică adulţi 1. Aşteptare obstetrică-ginecologie — 2. Consultaţii — internare obstetrică-ginecologie — 3. Aşteptare interne - chirurgie — 4. Consultaţii, forme interne - chirurgie — 5. Baie, internări obstetrică-ginecologie, interne-chirurgie — 6. W.C. — 7. Dezbrăcare efecte oraş — 8. Îmbrăcare efecte spital — 9. Forme administrative — 10. Eliberare adulţi — 11. Aşteptare pediatrie — 12. Consultaţie — forme pediatrie — 13. Eliberare pediatrie — 14. Hol autosalvare — 15. Consultaţie — 16. Gips — 17. Radiologie — 18. Intervenţii — 19. Sterilizare — 20. Spălător medici — 21. Medic — 22. Soră — 23. Baie — 24. Camere 1—3 paturi — 25. Vestiar vizitatori — 26. Vestiar personal medical spital — 27. Duş — 28. Bufet bolnavi — 29. Bufet personal medical — 30. Oficiu — 31. Operator — 32. Centrală telefonică — 33. Radioficare — 34. Bibliotecă medicală — 35. Arhivă bibliotecă medicală — 36. Centrală ventilaţie bucătărie — 37. Şedinţe-conferinţe — 38. Director spital — 39—42. Birouri administraţie — 43. Director şi administraţie policlinică — 44, 45. Birouri — 46. Fişier — 47. Vestiar bolnavi — 48. Casierie — 49. Informaţii — 50. Dezbrăcare M.R.F. — 51. Aparate M.R.F. — 52. Aşteptare chirurgie — 53. Tratamente — 54. Consultaţie — 55. Gips — 56. Intervenţii — 57. Odihnă — 58. O.R.L. — 59. Oftalmologie — 60. Soră-şefă policlinică — 61. Eliberare farmacie — 62. Aşteptare adulţi — 63. Aşteptare pediatrie — 64. Aşteptare surori — 65. Recepţură — 66. Laborator — 67. Spălător — 68. Sterilizare — 69. Soluţii—70. Diriginte — 71. Depozit — 72. Birou tehnic — 73. Monşarj — 74. Curte engleză — 75. Vestiar personal policlinică şi administraţie — 76. Instalaţii

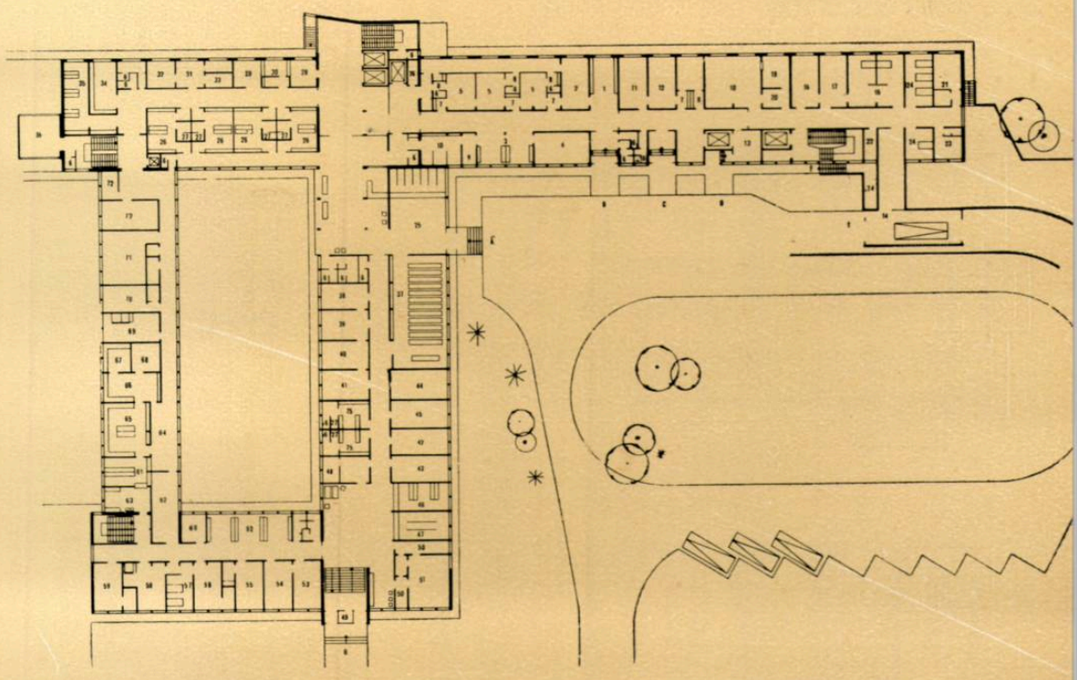

PLAN NIVEL 1

A. Policlinică pediatrie — B. Farmacie pediatrie — C. Bucătărie lapte — D. Bloc alimentar — E. Farmacie — F. Acces din grădină — G. Spălătorie — H. Cadavre 1. Filtru — 2. Fişier — 3. Aşteptare — 4. Termometrizare — 5. Consultaţie — 6. Tratament — 7. Stomatologie — 8. Radiologie — 9. W.C. — 10. Duş — 11. Vestiar bolnavi — 12. Aşteptare balneo — 13. Medic balneo — 14. Programare — 15. Predare cearşafuri — 16. Cabină dezbrăcare — 17. Împachetare nămol — 18. Preparare nămol — 19. Tratamente umede — 20. Diverse duşuri — 21. Masaj —22 Cultură fizică — 23. Depozit — 24. Aşteptare fizioterapie — 25. Aerosoli — 26. Fizioterapie — — 27. Aşteptare radiologie — 28. Dezbrăcare — 29. Masă de comandă — 30. Preparare barium — 31. Odihnă — 32. Radioscopie — 33. Radiografie — 34. Tratamente raze — 35. Oncologie—36. Soră — 37. Citire radiografii — 38. Atelier foto — 39. Centrală ventilaţie, balneo, radiologie şi laboratoare — 40. Vestibul — 41. Hol — 42. Oficiu — 43. Spălător — 44. Biberonerie — 45. Lactarium — 46. Preparare — 47. Administraţie — 48. Depozit coloniale — 49. Grup frigorific — 50. Preparare peşte — 51. Preparare carne — 52. Preparare legume — 53. Vestiar personal bucătărie — 54. Coridor murdar — 55. Coridor curat — 56. Oficiu bucătărie — 57. Sală de mese pentru personalul bucătăriei — 58. Bucătar-şef şi soră dieteticiană — 59. Cămară — 60. Bucătărie caldă — 61. Spălător vase — 62. Frigider—63. Bucătărie rece — 64. Bucătărie dietetică — 65. Pîine — 66. Patiserie — 67. Spălător marmite — 68. Spălător cărucioare — 69. Monşarj farmacie — 70. Depozit farmacie — 71. Vestiar personal spălătorie — 72. Primire spălătorie — 73. Prespălare — 74. Spălătorie — 75. Uscătorie — 76. Călcătorie — 77. Reparaţii — 78. Depozit lenjerie — 79. Eliberare — 80. Depozit — 81. Vestiar personal dezinfecţie — 82. Dezinfecţie — 83. Depozit efecte copii — 84. Depozit efecte adulţi — 85. Tablou general — 86. Instalaţii — 87. Grup frigorific prosectură — 88. Cadavre — 89. Medic-şef — 90. Grup sanitar — 91. Laborator histopatologie — 92. Disecţie — 93, 95. — Eliberare cadavre — 94. Vestibul — 96. Celule — 97. Transformator—98. Ventilaţie spălătorie şi prosectură — 99. Crematoriu pentru deşeuri spital

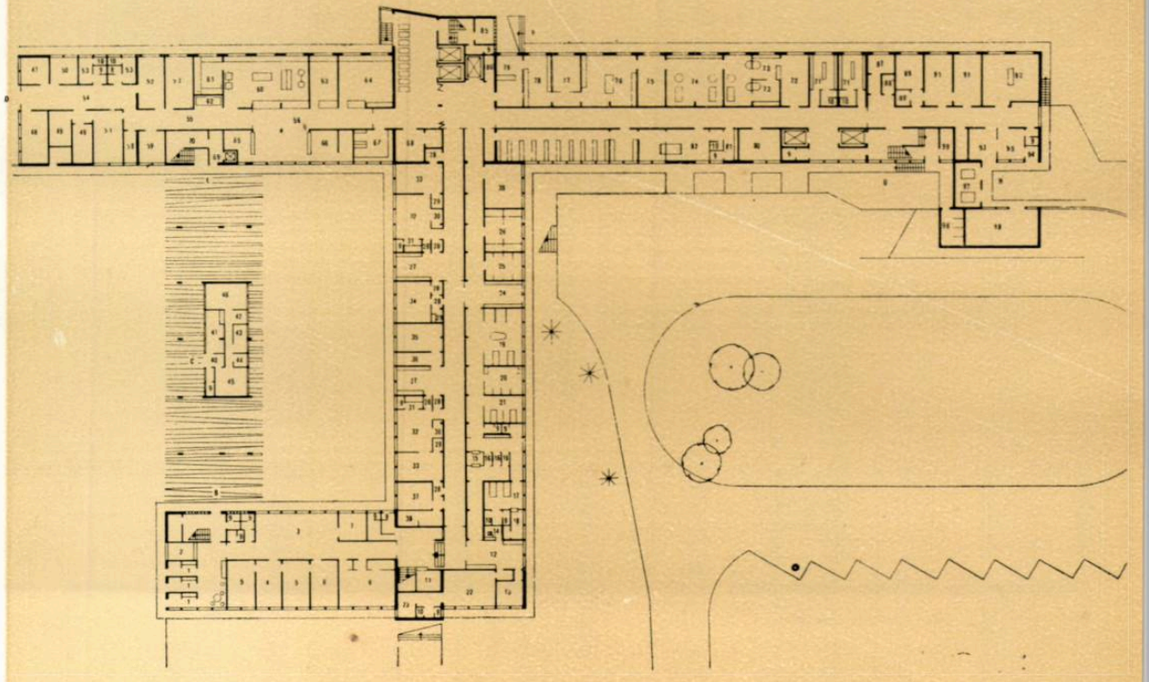

PROIECTE-TIP DE DISPENSARE DE CIRCUMSCRIPȚIE PENTRU MEDIUL URBAN ȘI RURAL

Autori: *arhitecții Silvia Păun, Iridenta Vollrath, Șt. Makra*
ISCAS

În anii 1961—1962 ISCAS, pe baza temelor întocmite de Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale și avizate de CSCAS, s-au elaborat o serie de proiecte-tip de dispensare de circumscripție pentru mediul urban și rural:

— Dispensar de circumscripție urbană (p + 1). Proiect-tip nr. 4125/II. Autor: arh. Silvia Păun.

— Dispensar de circumscripție rurală în comune cu rețea de apă și canal (p + 1). Proiect-tip nr. 4095/I. Var. A3. Autor: arh. Silvia Păun.

— Dispensar de circumscripție rurală în comune fără rețea de apă și canal (parter). Proiect-tip nr. 4095/II. Var. C. Autor: arh. Iridenta Vollrath.

— Dispensar de circumscripție urbană în parterul blocurilor de locuit. Proiect directiv nr. 4125/I. Autor: arh. Ștefan Makra.

Dispensarele enumerate mai sus sînt destinate a deservi populația de pe raza unei circumscripții medicale și a descongestiona policlinicile raionale, efectuînd consultații de medicină generală și o parte de tratament.

Dispensarele au o capacitate de 70 vizite pe zi și cuprind două secții: pediatrie — 30 consultații și adulți — 40 consultații.

Cele două secții funcționează independent, cu intrări separate, cu săli de așteptare, cabinete de primire, de consultații și tratament, separate pe secții.

La dispensarele rurale sînt prevăzute cabinete de Röntgenscopie și stomatologie comune ambelor secții și care funcționează alternativ după un program stabilit. La dispensarele urbane lipsesc cabinetele de stomatologie. De asemenea, fiecare dispensar are cîte o cameră de sterilizare comună ambelor secții.

Pentru pediatrie s-au prevăzut bucătării dietetice cu acces complet separat de cele ale secțiilor, precum și izolatoare boxate, preventive, pentru copiii suspecți de boli contagioase, cu evacuări complet separate.

În rezolvarea partiurilor de arhitectură s-a folosit traveea de 3,30 m, utilizată în toate proiectele de construcții spitalicești.

S-au realizat soluții de plan economice, în care s-au suprimat circulațiile inutile, asigurînd în același timp legături ușoare între diferitele funcțiuni ale dispensarelor.

Proiectele de dispensare rurale sînt prevăzute cu încălzire cu sobe, iar cele urbane cu încălzire centrală.

Sistemul constructiv este pe zidărie portantă și planșee de beton armat monolit.

La proiectul directiv nr. 4125/I, «Dispensar la parterul blocurilor de locuit», s-au folosit 2 secțiuni de locuințe tip ISCAS, cu sistemul constructiv pe ziduri mediane, încălzire centrală, băi și bucătării luminate și ventilate direct.

Ordonarea golurilor de la parter, care exprimă alte funcțiuni decît golurile nivelurilor de locuit, precum și menținerea zidurilor portante, a coloanelor de instalații, a scărilor de acces la apartamente, au fost probleme dificile care s-au pus proiectanților în vederea rezolvării optime a funcțiunilor dispensarului.

Dăm mai jos un tabel comparativ de indici tehnico-economici între proiectele-tip de dispensare.

Nr. proiect	Nr. niveluri	Ad m²	V m³	Ct/Ad lei	Ct/V lei
4125/II	p+1	343	1267	1033	280
4095/I Var. A3	p+1	343	1226	921	258
4095/II Var.C	parter	271	918	921	272
4125/I	parter	347	1128	1010	310

NOTĂ: În cost nu este cuprinsă valoarea mobilierului și a aparaturii medicale.

* * *

Pentru proiectarea în viitor a unităților sanitare în mediul rural, considerăm că este necesar ca Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale să analizeze posibilitatea comasării dispensarelor cu farmaciile rurale și casele de naștere, creînd astfel unități mai mari, care vor putea aduce economii în investiții și în același timp, prin importanța clădirii, vor aduce un aport însemnat în dezvoltarea edilitară a viitoarelor sate.

Arh. N. PETRAȘINCU

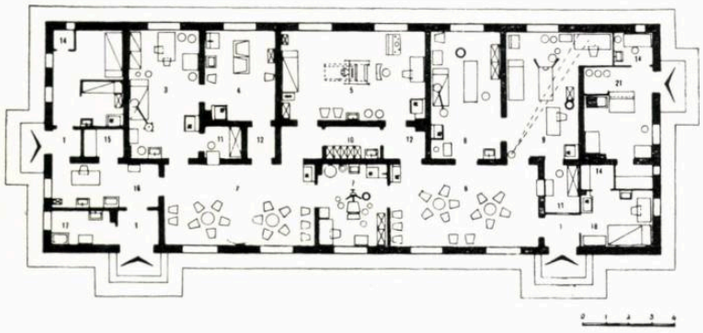

PROIECT Nr. 4095/II

PLAN PARTER

1. Vestibul — 2. Așteptare copii 3. Consultații — 4. Termometrizare — 5. Röntgenscopie — 6. Așteptare adulți — 7. Stomatologie — 8. Tratamente adulți 9. Consultații adulți — 10. Vestiar personal — 11. Fișier — 12. Tampon — 13. Izolări — 14. Boxă 15. Boxă maternitate — 16. Triaj 17. Sterilizare — 18. Cameră felcer — 19. Bucătărie — 20. Cămară — 21. Așteptare

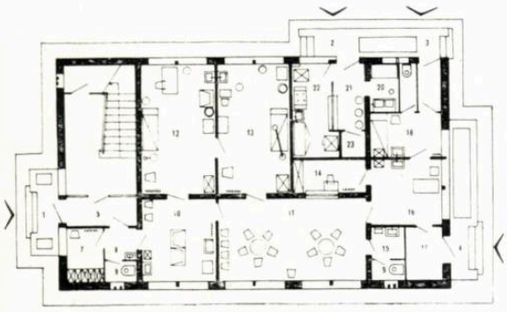

PLAN PARTER

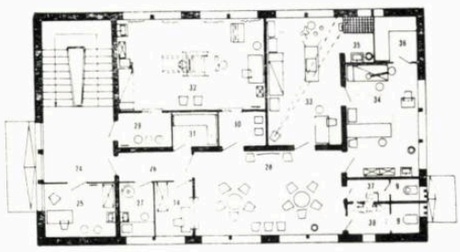

PLAN ETAJ

PROIECT Nr. 4125/II

1. Intrare adulți — 2. Intrare mame — 3. Intrare izolare — 4. Intrare copii — 5. Vestibul adulți — 6. Depozit — 7. Vestiar personal — 8. Sas — 9. W.C. — 10. Termometrizare — 11. Așteptare copii — 12. Consultații copii — 13. Tratament copii — 14. Fișier — 15. Lavabou copii — 16. Triaj — 17. Vestibul copii — 18. Izolare — 19. Tampon — 20. Curățat zarzavat — 21. Așteptare mame — 22. Bucătărie dietetică — 23. Cămară — 24. Hol scară — 25. Felcer — 26. Degajament — 27. Sterilizare — 28. Așteptare copii — 29. Tampon copii — 30. Tampon adulți — 31. Boxă utilaje și dezinfecție — 32. Röntgenscopie — 33. Consultații adulți — 34. Tratament adulți — 35. Nișă laborator — 36. Depozit inventar materiale sanitare — 37. Sas bărbați — 38. Sas femei

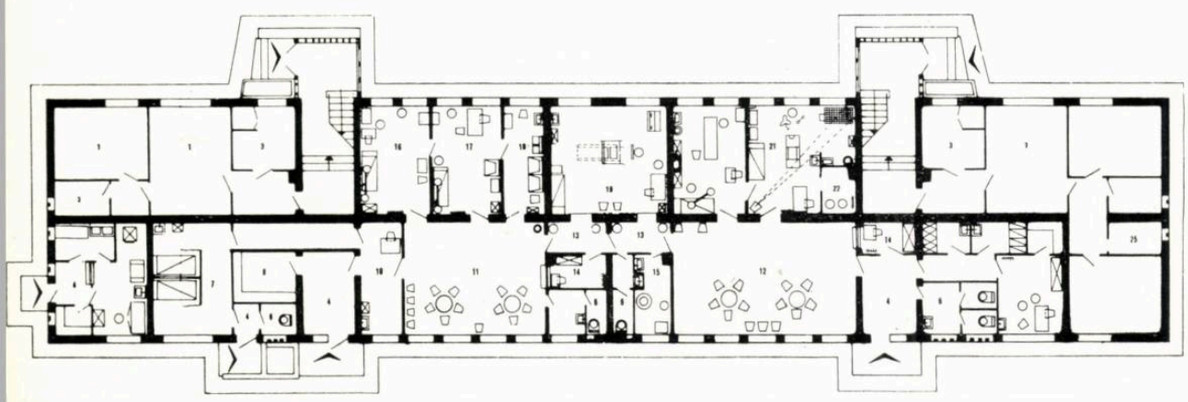

PROIECT Nr. 4125/I

PLAN PARTER

1. Cămară — 2. Baie — 3. Bucătărie — 4. Vestibul — 5. Curățat zarzavat — 6. Cameră — 7. Izolare — 8. Depozit — 9. Culoar — 10. Triaj — 11. Așteptare copii — 12. Așteptare adulți — 13. Tampon — 14. Fișier — 15. Sterilizare — 16. Tratamente — 17. Consultații copii — 18. Termometrizare — 19. Röntgen — 20. Tratamente — 21. Consultații adulți — 22. Dezbrăcare — 23. Vestiar — 24. Gardă — 25. Debara

STUDII PENTRU SECȚII DE BALNEOFIZIOTERAPIE

Autor: *arh. R. Popa*
ISCAS — Atelier Spitale

Tratamentele cu agenți fizici se fac pentru vindecarea maladiilor pe cale naturală, utilizînd apa, aerul, lumina, căldura, electricitatea, diverse săruri și soluții, nămoluri, mase plastice, plante medicinale, precum și exerciții fizice, masaje etc.

Secția de fizioterapie ocupă în ansamblul tratamentelor dintr-un spital general și dintr-o policlinică un procent de peste 30%, raportul între diferitele feluri de tratamente fizioterapice determinîndu-se după profilul unității.

O unitate de fizioterapie poate cuprinde următoarele secții:

1. Hidro și termoterapie
2. Electro și actinoterapie
3. Pneumoterapie
4. Cultură fizică medicală

Datorită faptului că, în general, tratamentele acestea se aplică maladiilor de lungă durată, care nu pot fi spitalizate peste o anumită limită de timp, tratamentul ambulatoriu ocupă un procent însemnat în totalul operațiunilor de cură.

Raportul dintre diferitele feluri de tratamente fizioterapice se determină după profilul spitalului. Astfel, în secțiile de boli nervoase se folosește mai ales electro și hidroterapia; în cele de chirurgie, actinoterapia.

De asemenea, ponderea unei secții față de celelalte este determinată și de specificul muncii populației din regiunea respectivă.

Studiul secției de agenți fizici s-a axat pe tema unui spital general de 700—800 paturi, cu o policlinică cu 1 000—1 100 consultații pe zi.

Capacitatea simultană maximă este de 60 de paturi, putînd acoperi într-un schimb de 7 ore cca. 1 200 de proceduri.

Arh. R. POPA

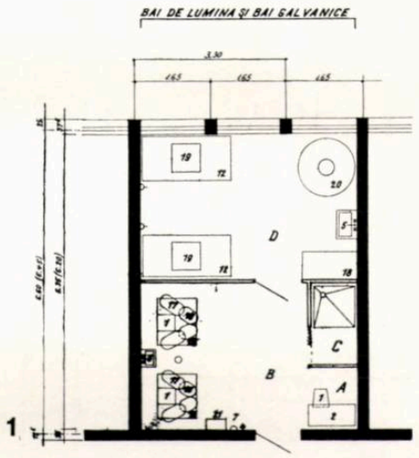

1

2

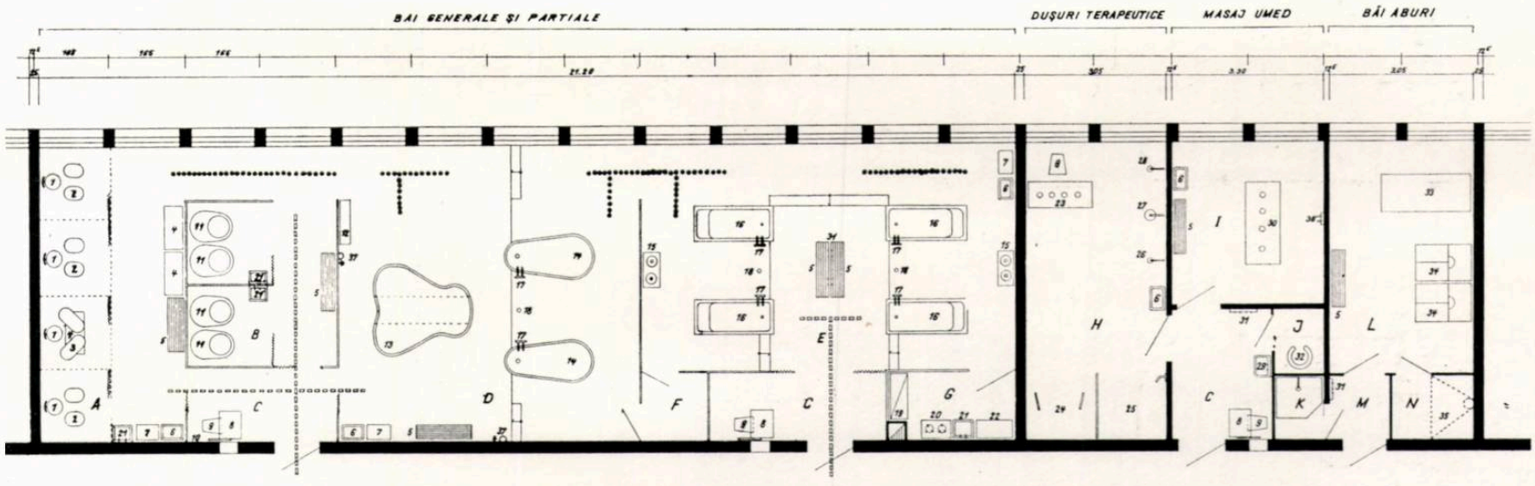

1 — BĂI DE LUMINĂ ȘI BĂI GALVANICE — PLAN
2 — BĂI GENERALE ȘI PARȚIALE, DUȘURI TERAPEUTICE, MASAJ UMED ȘI BĂI DE ABURI — PLAN
1. Scaun — 2. Vas pentru picioare — 3. Vas pentru mîini — 4. Masă — 5. Bancă — 6. Încălzitor cearșafuri 7. Depozit cearșafuri — 8. Masă — 9. Scaun — 10. Fereastră — 11. Cadă — 12. Agregat pentru duș — 13. Bazin 14. Cadă pentru băi chinetice — 15. Suport — 16. Cadă 17. Baterie de umplere — 18. Vană pentru golirea băilor 19. Dulap — 20. Reșou — 21. Chiuvetă — 22. Masă lucru
3 — PNEUMOTERAPIE — PLAN
4 — Institutul de balneofizioterapie din București — Vederea unei băi în treflă

3

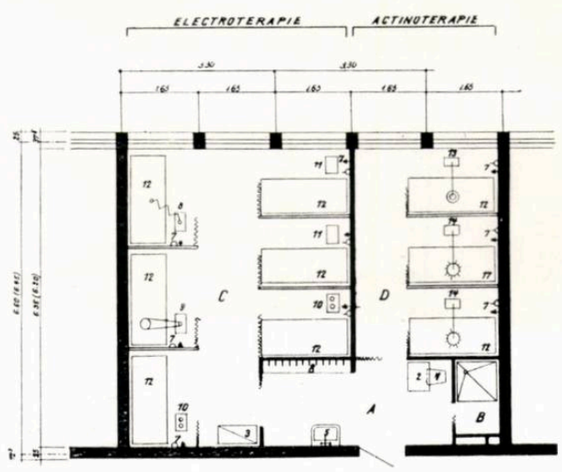

4

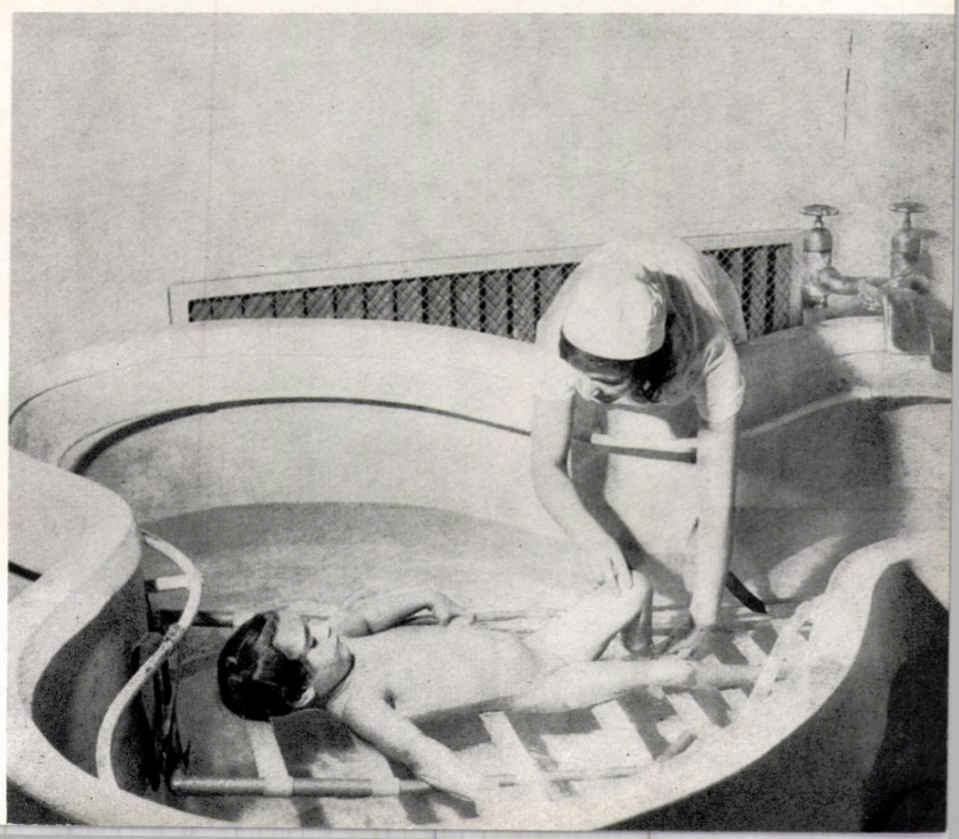

STUDII PENTRU LABORATOARE DE CERCETĂRI

Autori; Laboratoare de cercetări — *arh. Mihai Enescu*
Laboratoare de analize — *arh. V. Krochmalnik*
ISCAS — Atelier Spitale

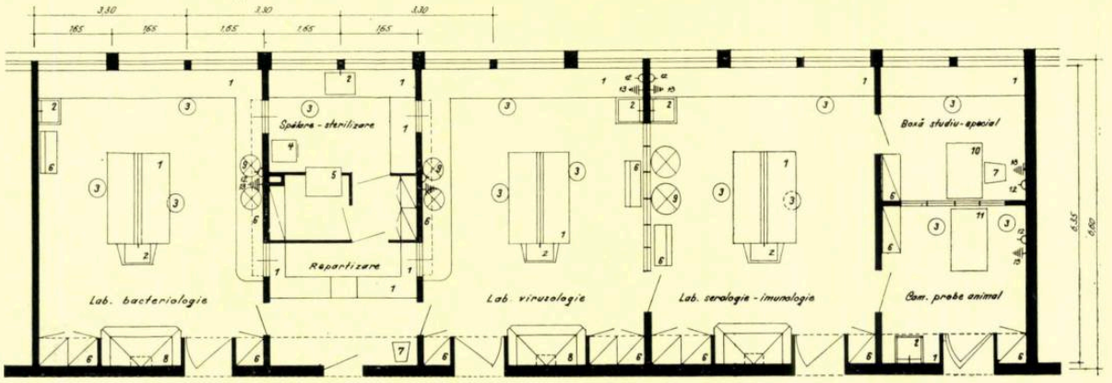

1

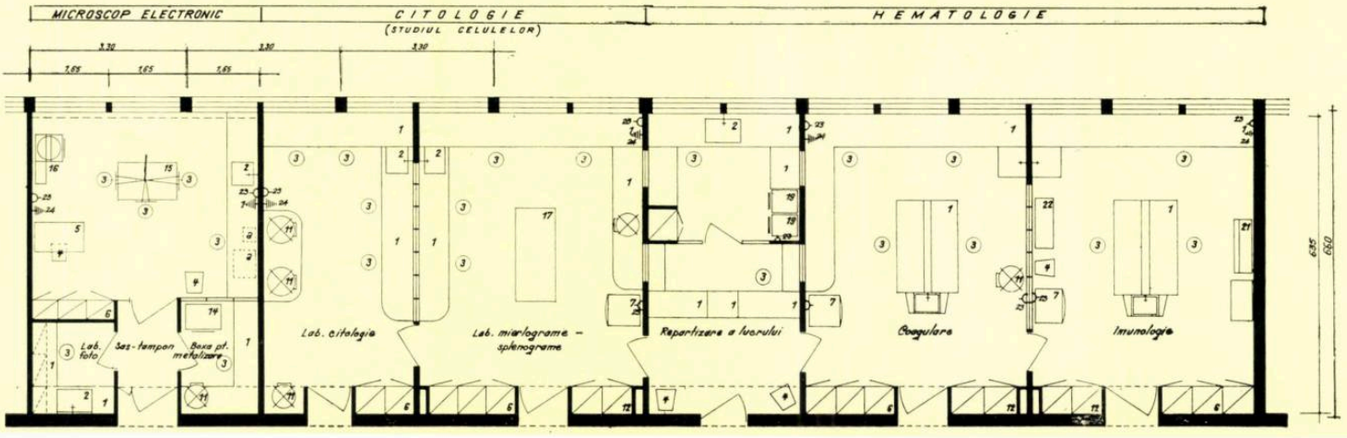

2

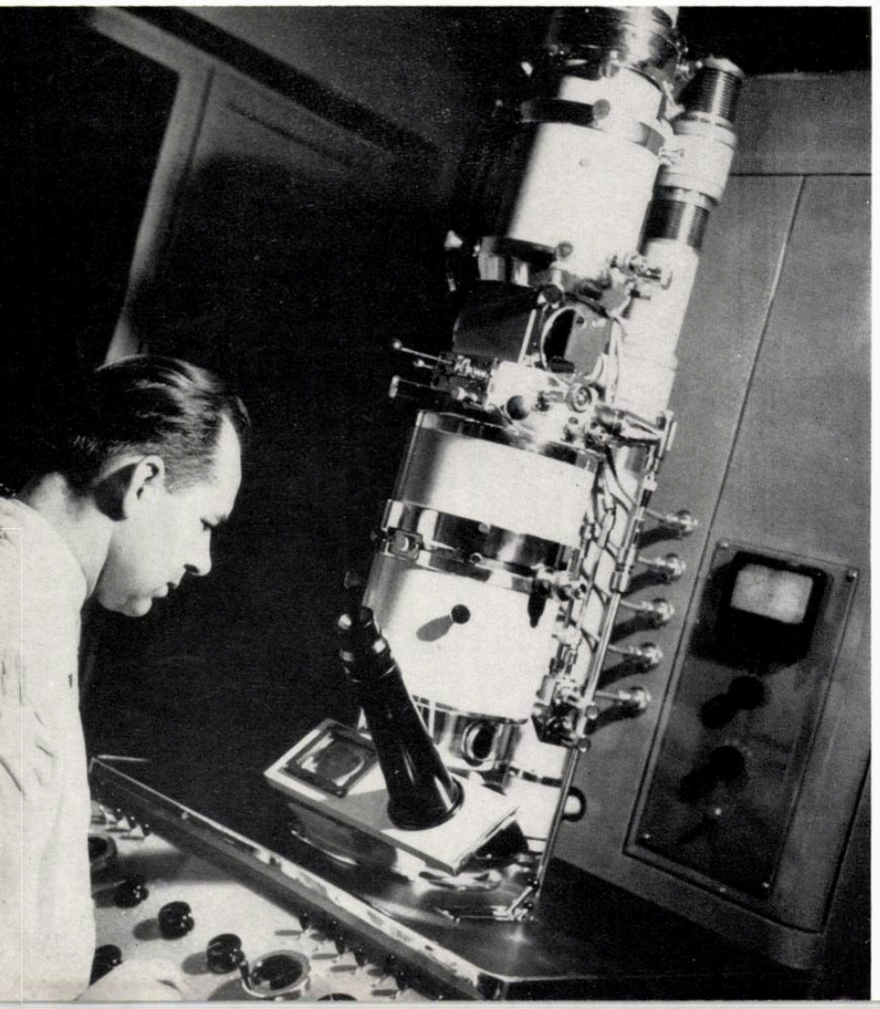

3

1 — Secția 2 — Bacteriologie — Virusologie — Serologie
2 — Secția 1 — Morfologie
3 — Institutul «Dr. Cantacuzino» — Microscop electronic
4 — Spital general de 800 paturi — Laborator analize (Varianta II-a)
1. Fișier — 2. Hol — 3. Recoltări ginecologie — 4. Recoltări — 5. Tubaje — 6. W.C. — 7. Debara — 8. Odihnă — 9. Metabolism bazal — 10. Laborator coprologie — 11. Spălător — 12. Medic-șef — 13. Medici — 14. Coridor — 15. Depozit — 16. Balanțe — 17. Electroforeză — 18. Spălător — 19. Spălător-sterilizare — 20. Medii — 21. Laborator bacteriologie — 22. Laborator hematologie — 23. Laborator biochimie
5 — Institutul de inframicrobiologie din București — Vedere laborator
6 — Secția 4 — Fiziologie, Fiziopatologie, Explorări funcționale

Laboratoarele de cercetări formează o grupă de funcțiuni care — prin specificul lor deosebit privind obiectul științific — nu au directă legătură cu un spital general. Spre deosebire de laboratoarele de analize, aferente spitalelor generale, laboratoarele de cercetări sînt legate funcțional de instituții cu caracter științific unde activitatea de cercetare diferă de la caz la caz.

Studiile de laboratoare de cercetări întocmite în ISCAS, din care se prezintă cîteva exemple, au avut în vedere ipoteza aspectului de cercetare științifică de pe lîngă un institut de medicină internă, cercetare legată de sectoarele: profilactic, curativ și experimental.

Pentru laboratoarele de analize s-a avut în vedere cazul unui spital general cu 800 de paturi, unde aceste laboratoare preiau, cum se întîmplă de obicei, necesarul de analize atît al spitalului cît și al policlinicii.

Studiile întocmite cuprind toate aspectele care condiționează realizarea și funcționarea în bune condiții a laboratoarelor și anume: elemente de travee și structură, orientare, luminare, materiale-finisaje, amenajări generale — mobilier și instalații.

Arh. MIHAI ENESCU

ȘI ANALIZE

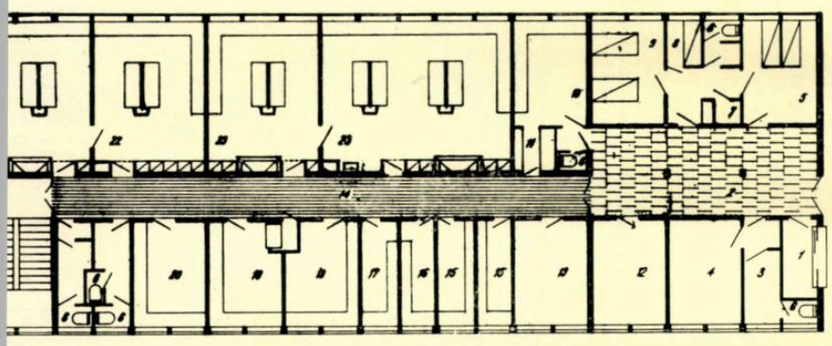

4 5

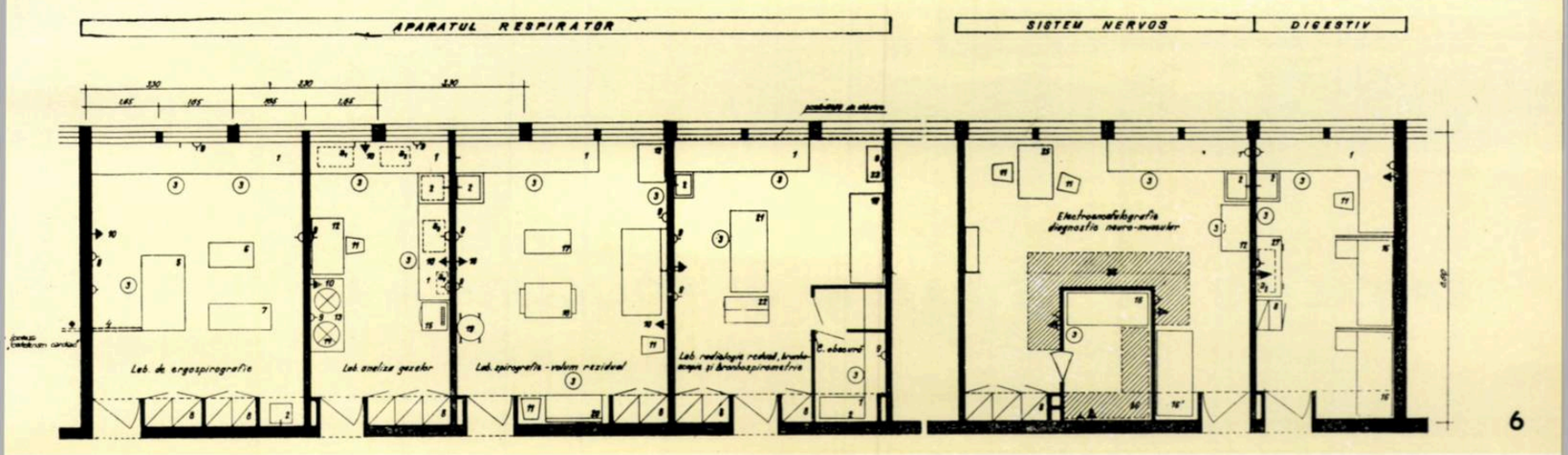

6

STUDII PENTRU SECȚII DE RADIOLOGIE

Autor : *arh. Elena Stoenescu*

ISCAS — Atelier Spitale

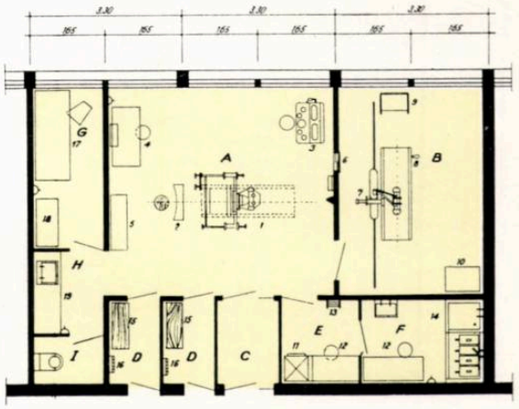

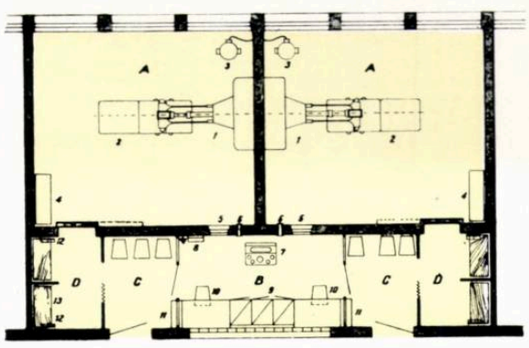

CABINET RADIOLOGIE TIP C

A. Încăpere radioscopie — B. Încăpere radiografii — C. Trecere targă — D. Cabine dezbrăcare — E. Cameră obscură — F. Cameră obscură — partea umedă — G. Cameră de pregătire — H. Pregătire barium — I. W.C.

1. Aparat pentru radioscopii — 2. Placă protecție medic — 3. Masă de comandă — 4. Birou medic — 5. Dulap — 6. Fereastră observație — 7. Aparat radiografie — 8. Masă orizontală — 9. Stativ teleradiografii — 10. Cutie de plumb pentru casetele expuse și neexpuse — 11. Dulap de uscat filme — 12. Masă de lucru — 13. Suport pentru ramele de filme — 14. Baie înzidită — 15. Banchetă — 16. Cuier — 17. Canapea — 18. Masă — 19. Preparare barium

CABINET TERAPIE — TIP H și I

A. Încăpere de iradiații — B. Comandă și programare — C. Intrare bolnavi și așteptare — D. Dezbrăcare — 1. Stativ — 2. Masă 3. Pompă de răcire a uleiului din cupolă — 4. Raft — 5. Fereastră — 6. Trecere a cablului de dozimetrie — 7. Masă de comandă — 8. Tablou electric — 9. Dulapuri — 10. Birou soră — 11. Ghișeu — 12. Cuier — 13. Banchetă

Secția de radiodiagnostic și tratamente din cadrul construcțiilor sanitare reprezintă unul din elementele de bază în asigurarea unei bune asistențe medicale. Acest serviciu constituie elementul evolutiv într-o construcție sanitară, impunînd adeseori modificarea spațiului în care se află, modificări ce sînt determinate de perfecționarea continuă a aparaturii medicale respective.

Dimensiunile secției de radiologie depind de capacitatea și de natura construcției sanitare în cadrul căreia se va amplasa secția.

Cabinetul de radiologie prezentat « tip C» asigură o utilizare rațională a aparaturii, avînd cele două posturi (grafie și scopie) amplasate în încăperi separate, obținîndu-se astfel un maximum de randament pentru cabinetele de capacitate mare. Secția de terapie dispune astăzi de cele mai variate posibilități tehnice, pentru a oferi tipuri de raze foarte diferite, raze moi, raze tari etc.

De asemenea, problema aplicării razelor nu mai poate fi rezolvată în mod general, ci individual, de la caz la caz, aplicîndu-se metoda razelor mobile, rotative sau convergente.

Cabinetul de terapie « tip I» asigură măsurile speciale de protecție ce trebuie luate în timpul iradiației, atît pentru protecția personalului medical cît și a pacienților care vin la tratament.

Protecția contra iradiațiilor se obține prin ecranizarea încăperilor cu materiale ce împiedică trecerea razelor cum sînt : plumb, barită, beton, cărămidă etc.

Arh. ELENA STOENESCU

Perspectivă

SPITAL CU 430 DE PATURI ŞI POLICLINICĂ LA ONEŞTI

Autori: *arhitecţii H. Marcus, E. Machedon, Silvia Granet, Alice Lepădatu*
Coautori: *arhitecţii S. Coţifide, Lidia Mateescu*
Rezistenţă: *inginerii L. Spoială, F. Tulpan, O. Barbaiani, M. Ispas, Fl. Catană*
Instalaţii sanitare: *inginerii Gh. Gherghe, V. Popescu, E. Mirea şi E. Geiser*
Instalaţii termice: *inginerii R. Patraulea şi Mihaela Cămîrzan*
ISCAS — Atelier Spitale

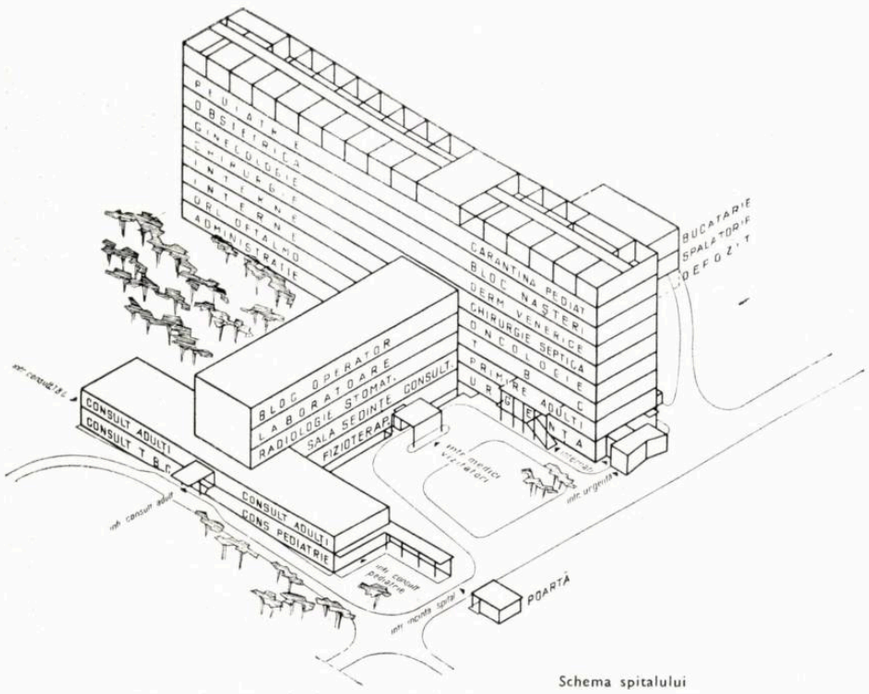

Schema spitalului

Amplasat la limita nordică a noului oraş muncitoresc Oneşti, spitalul profită de vecinătatea parcului existent şi de perspectivele deosebit de frumoase ce se deschid în susul văii Trotuşului şi Oituzului.

Accesul se face printr-o stradă care formează aproximativ un unghi drept în faţa spitalului. O latură a acestei străzi este chiar în axa intrării la policlinică şi leagă spitalul de centrul oraşului de unde are o perspectivă de cca. 700 m; cealaltă latură, paralelă cu policlinica, îl leagă de zona industrială.

Această situaţie a dus la o rezolvare asimetrică a compoziţiei.

Tema prevede o policlinică cu o capacitate de 800 consultaţii pe zi, un staţionar cu 430 paturi, un bloc de diagnostic-tratament comun pentru policlinică şi staţionar, bucătării, spălătorii anexe.

Staţionarul are următorul profil:

Interne (98 paturi); Chirurgie (71 paturi); O.R.L. (21 paturi); Oftalmologie (21 paturi); Oncologie (27 paturi); T.B.C. (21 paturi); Pediatrie (63 paturi plus 19 însoţitori); Obstetrică (35 paturi plus 33 noi-născuţi); Ginecologie (47 paturi); Dermato-venerice (27 paturi); în total 431 paturi plus 52 paturi.

Fiecare nivel cuprinde cca. 75 paturi şi este compus din trei secţii de cîte 25 paturi.

Holul şi circulaţia verticală împart fiecare nivel în unităţi de cca. 50 şi 25 paturi, majoritatea cîte 3 în cameră. Camerele sînt orientate sud. De fiecare secţie s-au prevăzut: o cameră cu un pat amplasat pe traiectul nord şi 1—2 camere cu 2 paturi pentru cazurile foarte grave.

Fiecare din cele două unităţi de pe nivel au pe tractul nord: oficiu, sală de mese, sală de tratamente, cabinet pentru medici, cameră de gardă surori, grup sanitar, baie.

Policlinica are cabinete de consultaţii şi tratamente pentru toate specialităţile din staţionar şi în plus servicii de microradiofoto, întreruperi de sarcină, stomatologie, asistenţă socială, spaţii pentru aşteptări etc.

Grupul de diagnostic-tratament conţine laboratoarele de recoltări, radiologie (diagnostic şi tratament), fizioterapie, farmacie, grup operator, Sanepid, sală de şedinţe, vestiare etc.

Compoziţia s-a rezolvat pe o schemă obişnuită pentru spitale cu profil similar, după care, consultaţiile policlinicii s-au amplasat într-un corp cu 2 niveluri, imediat lîngă stradă; staţionarul într-un corp cu 9 niveluri, paralel cu policlinica

și blocul de diagnostic-tratament cu 5 niveluri, între cele două și perpendicular pe ele, acestea din urmă deservindu-le pe primele două simultan sau succesiv. La nivelul 5 al blocului de diagnostic și tratament este blocul operator cu legătură numai spre staționar, unde se află secția de chirurgie. Atît secția de chirurgie din staționar cît și blocul operator sînt împărțite în septic și aseptic și legătura între ele se face complet separat.

Corpul care cuprinde bucătăria, spălătoria și depozitele s-a amplasat la nord, în prelungirea blocului de diagnostic-tratament. În acest punct de intersecție s-a proiectat nodul de circulație compus dintr-o baterie de 4 lifturi și 2 scări. Bateria de lifturi creează două sectoare: holul principal, cu scara principală și accesele la camerele de spitalizare, și palierul de serviciu, cu scara de serviciu și accesele la oficii. Cărucioarele izoterme cu mîncare vin din bucătărie cu lifturile curate, pe palierul de serviciu direct în oficii și sălile de mese respective, fără să mai treacă prin holul principal.

Bateria de lifturi este împărțită în curat-murdar și studiată astfel ca în timpul exploatării să nu fie posibilă nerespectarea acestei împărțiri.

Nodul de circulație verticală funcționează ca o turnantă ce deservește toate serviciile spitalului pe legăturile cele mai scurte.

Internările sînt separate pe trei grupe: pediatrie, cu o legătură separată pe scară și lift propriu pînă la nivelul 8 (nivelul pediatriei), T.B.C. — cu scară proprie pînă la nivelul 3 (nivelul T.B.C.) și o a treia grupă pentru restul secțiilor.

Fiecare grupă are sală de așteptare, cabinet de consultații, baie, spații de dezbrăcare și eliberare. Pe o circulație complet separată (cu culoar scos în consolă pe latura nord, la nivelul respectiv) se asigură legătura de serviciu la depozitul de haine al bolnavilor, la spălătorie și la dezinfecție în caz de nevoie.

Vestiarele medicilor sînt la nivelul cel mai de jos al corpului de diagnostic-tratament pentru a putea fi folosite și de cei din policlinică și de cei din staționar.

Vestiarele personalului de la bucătărie și spălătorie sînt în corpul respectiv, la nivelul spălătoriei amenajat cu holuri și terasă pentru odihnă.

Sterilizarea centrală se află la nivelul 1 și deservește staționarul, policlinica și blocul operator.

Sînt prevăzute două grupe de dezinfecții suprapuse: una la nivelul spălătoriei, care efectuează și prespălarea rufăriei, alta pentru dezinfecția efectelor bolnavilor și a paturilor cu așternut cu tot, la nivelul depozitelor respective.

Un crematoriu sub bucătărie arde deșeurile menajere, altul amplasat sub nivelul prosecturii arde gunoiul rezultat din curățenia zilnică a întregului spital, precum și piesele anatomice și alte deșeuri rezultate de la prosectură și din sălile de operație.

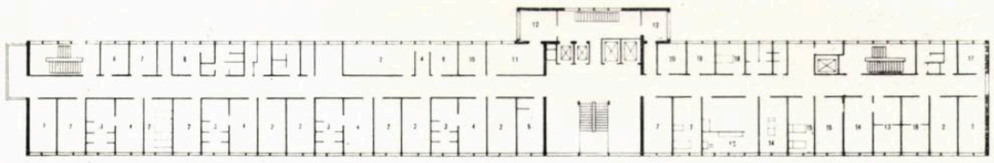

PLAN NIVEL CURENT

1. Tratamente — 2. Cameră pentru 3 mame — 3. Cameră pentru 6 copii — 4. Alăptare — 5. Medic-șef — 6. Surori — 7. Cameră pentru mamă și 1 copil — 8. Cameră de gardă — 9. Cameră pentru 3 copii imaturi — 10. Medici — 11. Sală mese — 12. Oficiu — 13. Pregătire copii — 14. Expulsie — 15. Travaliu — 16. Cameră pentru 3 copii — 17. Cameră soră — 18. Eclampsie — 19. Soră-șefă — 20. Rezervă 1 pat

PLAN NIVEL 1

1—8. Birouri — 9 Arhivă medicală — 10. Bibliotecă medicală — 11. Director administrativ — 12. Centrală radiofonică — 13. Operatoare — 14. Centrală telefonică — 15. Atelier mecanic — 16. Sterilizare — 17. Morgă — 18. Laborator anatomie patologică — 19. Medic — 20. Direcție — 21. Așteptare urgență — 22. Consultații — 23. Baie — 24. Cameră gardă — 25. Gips — 26. Intervenții — 27. Cameră cu 2 paturi — 28. Vestiar femei — 29. Vestiar bărbați — 30. Vest bul — 31. Depozit — 32. Spălătorie — 33. Călcătorie —

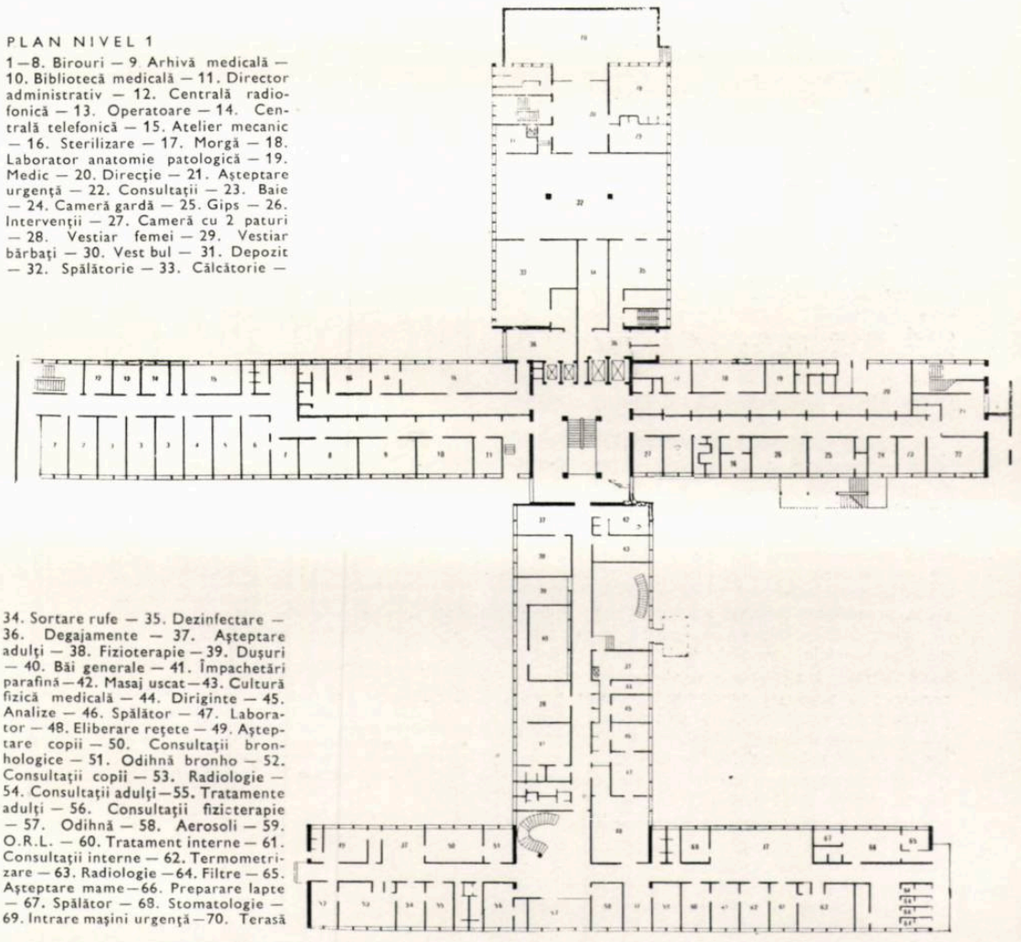

34. Sortare rufe — 35. Dezinfectare — 36. Degajamente — 37. Așteptare adulți — 38. Fizioterapie — 39. Dușuri — 40. Băi generale — 41. Împachetări parafină — 42. Masaj uscat — 43. Cultură fizică medicală — 44. Diriginte — 45. Analize — 46. Spălător — 47. Laborator — 48. Eliberare rețete — 49. Așteptare copii — 50. Consultații bronhologice — 51. Odihnă bronho — 52. Consultații copii — 53. Radiologie — 54. Consultații adulți — 55. Tratamente adulți — 56. Consultații fizioterapie — 57. Odihnă — 58. Aerosoli — 59. O.R.L. — 60. Tratament interne — 61. Consultații interne — 62. Termometrizare — 63. Radiologie — 64. Filtre — 65. Așteptare mame — 66. Preparare lapte — 67. Spălător — 68. Stomatologie — 69. Intrare mașini urgență — 70. Terasă

Vedere de șantier

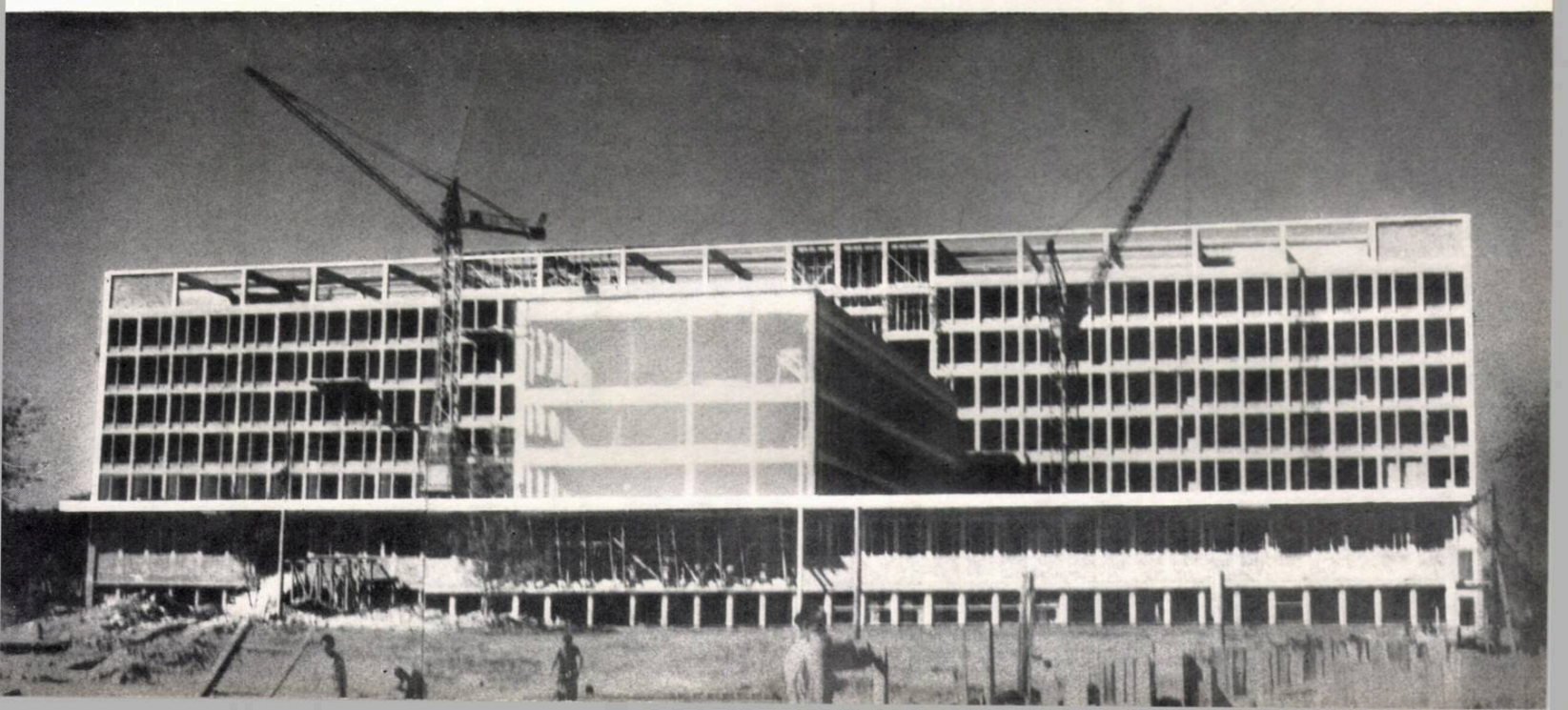

În sala de tratamente a fiecărei secții sînt instalate mici incineratoare electrice pentru vată, pansamente, hîrtii etc.

În general, s-a folosit utilaj modern de mare randament și pe cît posibil automatizat.

S-au prevăzut și spațiile necesare instalării într-o etapă viitoare a poștei pneumatice.

Spitalul este racordat la sistemul de termoficare al orașului. Agentul termic folosit la încălzire este apa caldă. Sălile de operații sînt încălzite prin radiație cu conducte montate în rabițul plafonului și în parapetele ferestrelor și sînt prevăzute cu aer condiționat.

La spălătorie, bucătărie, laboratoare, radiologie, hidroterapie, grupuri sanitare interioare etc. s-au prevăzut ventilații mecanice.

Aburul tehnologic se prepară în cazane de aburi de medie presiune.

Iluminatul incandescent și fluorescent folosit este astfel studiat încît să nu dea senzație dezagreabilă pe culoare și holuri.

Fiecare bolnav va dispune de un sistem de radio care-i va permite convorbiri directe cu sora de serviciu și ascultarea a trei programe de radio fără să deranjeze pe cei din jur. De asemenea, la paturile la care s-a găsit necesar, s-au prevăzut prize de oxigen, aer comprimat și vacuum de la o centrală. Centrala de aer comprimat și vacuum este instalată în clădirea centralei termice, iar cea de oxigen într-un pavilion separat la 100 m de clădirea spitalului.

Garajul și atelierul de întreținere sînt de asemenea tratate într-o clădire separată în incinta spitalului.

În incinta spitalului este prevăzută o singură intrare carosabilă și de pietoni supravegheată de portarul din pavilionul de poartă, unde se pot preda și pachetele pentru bolnavi.

Terenul atribuit spitalului, în suprafață de cca. 6 ha, este împărțit în 3 zone: una de recepție în care dau intrarea medicilor și a vizitatorilor, intrările de la internări și de urgență și ieșirea de la prosectură (adosată staționarului); o zonă de serviciu cu platforma de garare în aer liber din fața garajului, intrările la bucătărie și spălătorie, intrarea la depozitele de alimente și centrala termică; o zonă de agrement cu acces numai pentru bolnavi, tratată ca un parc cu alei, grupuri plantate, oglinzi de apă, bănci. Intrările la consultațiile de la policlinică se fac din zona publică, din afara incintei spitalului și sînt separate: pentru adulți — la nivelul 2, pentru T.B.C. — nivelul 1 înspre vest, pentru pediatrie — la nivelul 1 înspre est, cu spații acoperite pentru cărucioare. Terasa spitalului s-a amenajat cu pergole, spații verzi, bănci fixe, și se va dota cu mese, scaune și șezlonguri pentru agrementarea timpului bolnavilor care au posibilitatea să se deplaseze, precum și pentru acei cărora li se va recomanda helioterapie pentru perioada de spitalizare.

Proiectanții au căutat să găsească o expresie plastică adecvată spitalului, convingătoare, simplă, la scara omului, folosind mijloacele cele mai moderne de construcție și finisaj. Pe cantul corpului de diagnostic-tratament, orientat spre sud în partea dreaptă a intrării și compus cu aceasta, s-a prevăzut un element sculptural de dimensiuni potrivite cu suprafața la care se va adosa, beneficiind de perspectiva lungă de care am pomenit mai sus. Construcția se va termina de roșu încă în acest an, fiind cea mai avansată din marea etapă de construcții spitalicești care a început.

INDICI TEHNICO-ECONOMICI

Suprafață desfășurată totală (spital + policlinică + anexe)	21 056 m²
Volum total	72 550 m³
Suprafața totală raportată la unitatea de folosință	48,8 m²/pat
Volum total raportat la unitatea de folosință	168 m³/pat.

Arh. E. MACHEDON

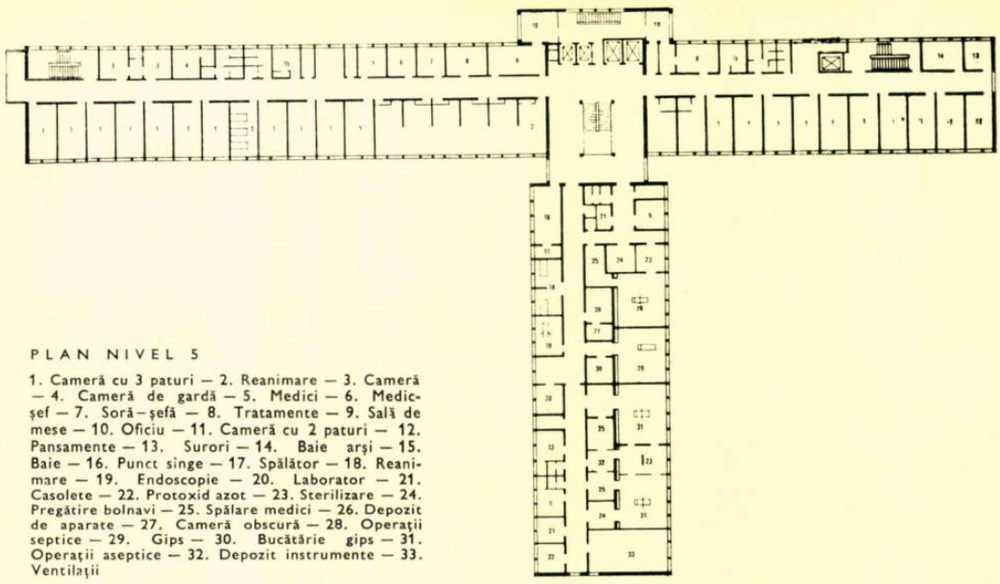

PLAN NIVEL 5

1. Cameră cu 3 paturi — 2. Reanimare — 3. Cameră — 4. Cameră de gardă — 5. Medici — 6. Medic-șef — 7. Soră-șefă — 8. Tratamente — 9. Sală de mese — 10. Oficiu — 11. Cameră cu 2 paturi — 12. Pansamente — 13. Surori — 14. Baie arși — 15. Baie — 16. Punct sînge — 17. Spălător — 18. Reanimare — 19. Endoscopie — 20. Laborator — 21. Casolete — 22. Protoxid azot — 23. Sterilizare — 24. Pregătire bolnavi — 25. Spălare medici — 26. Depozit de aparate — 27. Cameră obscură — 28. Operații septice — 29. Gips — 30. Bucătărie gips — 31. Operații aseptice — 32. Depozit instrumente — 33. Ventilații

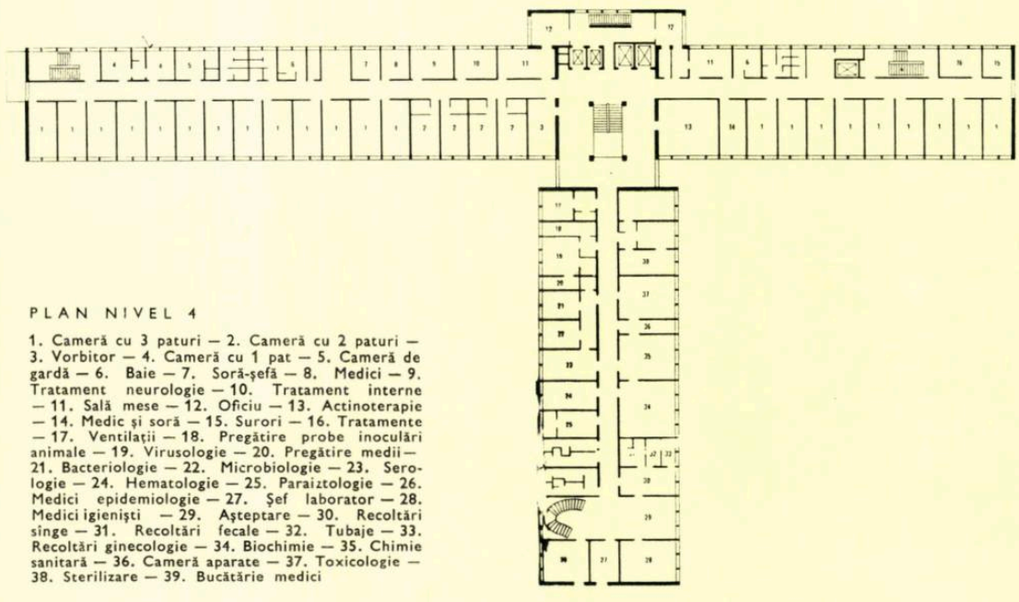

PLAN NIVEL 4

1. Cameră cu 3 paturi — 2. Cameră cu 2 paturi — 3. Vorbitor — 4. Cameră cu 1 pat — 5. Cameră de gardă — 6. Baie — 7. Soră-șefă — 8. Medici — 9. Tratament neurologie — 10. Tratament interne — 11. Sală mese — 12. Oficiu — 13. Actinoterapie — 14. Medic și soră — 15. Surori — 16. Tratamente — 17. Ventilații — 18. Pregătire probe inoculări animale — 19. Virusologie — 20. Pregătire medii — 21. Bacteriologie — 22. Microbiologie — 23. Serologie — 24. Hematologie — 25. Paraiztologie — 26. Medici epidemiologie — 27. Șef laborator — 28. Medici igieniști — 29. Așteptare — 30. Recoltări sînge — 31. Recoltări fecale — 32. Tubaje — 33. Recoltări ginecologie — 34. Biochimie — 35. Chimie sanitară — 36. Cameră aparate — 37. Toxicologie — 38. Sterilizare — 39. Bucătărie medici

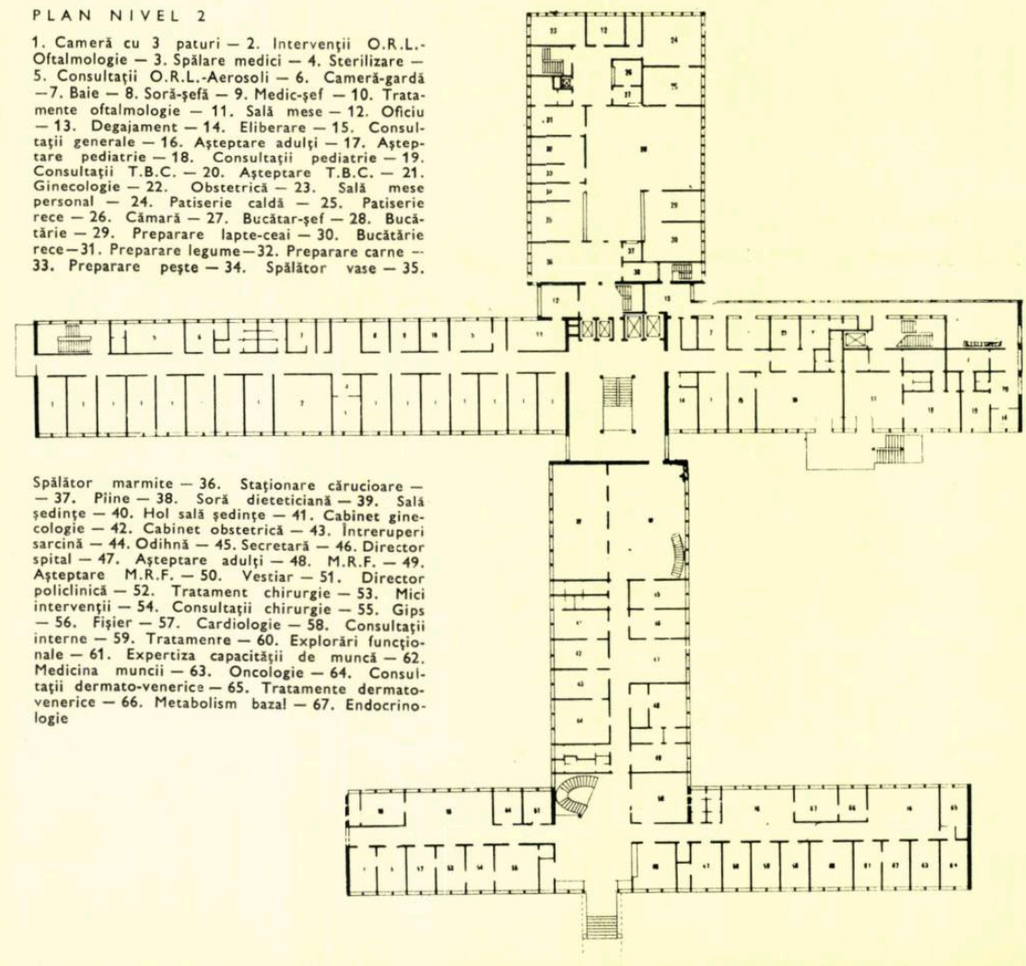

PLAN NIVEL 2

1. Cameră cu 3 paturi — 2. Intervenții O.R.L.-Oftalmologie — 3. Spălare medici — 4. Sterilizare — 5. Consultații O.R.L.-Aerosoli — 6. Cameră-gardă — 7. Baie — 8. Soră-șefă — 9. Medic-șef — 10. Tratamente oftalmologie — 11. Sală mese — 12. Oficiu — 13. Degajament — 14. Eliberare — 15. Consultații generale — 16. Așteptare adulți — 17. Așteptare pediatrie — 18. Consultații pediatrie — 19. Consultații T.B.C. — 20. Așteptare T.B.C. — 21. Ginecologie — 22. Obstetrică — 23. Sală mese personal — 24. Patiserie caldă — 25. Patiserie rece — 26. Cămară — 27. Bucătar-șef — 28. Bucătărie — 29. Preparare lapte-ceai — 30. Bucătărie rece — 31. Preparare legume — 32. Preparare carne — 33. Preparare pește — 34. Spălător vase — 35. Spălător marmite — 36. Staționare cărucioare — 37. Pîine — 38. Soră dieteticiană — 39. Sală ședințe — 40. Hol sală ședințe — 41. Cabinet ginecologie — 42. Cabinet obstetrică — 43. Întreruperi sarcină — 44. Odihnă — 45. Secretară — 46. Director spital — 47. Așteptare adulți — 48. M.R.F. — 49. Așteptare M.R.F. — 50. Vestiar — 51. Director policlinică — 52. Tratament chirurgie — 53. Mici intervenții — 54. Consultații chirurgie — 55. Gips — 56. Fișier — 57. Cardiologie — 58. Consultații interne — 59. Tratamenre — 60. Explorări funcționale — 61. Expertiza capacității de muncă — 62. Medicina muncii — 63. Oncologie — 64. Consultații dermato-venerice — 65. Tratamente dermato-venerice — 66. Metabolism bazal — 67. Endocrinologie

SCHEMĂ DE REPARTIŢIA SERVICIILOR PE NIVELURI

NIVEL 9

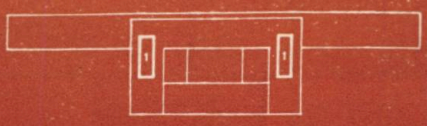

1. Cameră maşini, ascensor, vase de expansiune şi rezervor de apă

NIVEL 8

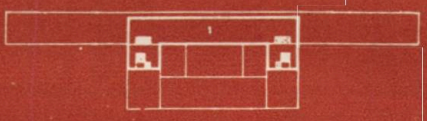

1. Secţie interne

NIVEL 7

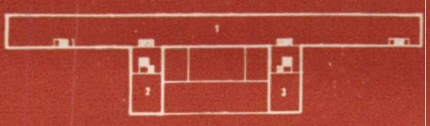

1. Secţie interne — 2. Hotel mame — 3. Tratamente interne

NIVEL 6

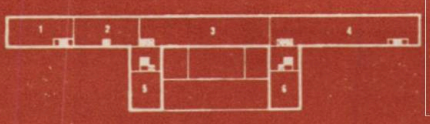

1. Secţie pediatrie — 2—7 ani 2. Secţie pediatrie 7—14 ani 3. Secţie pediatrie 0—2 ani 4. Secţie oftalmologie — 5. Tratamente pediatrie — 6. Tratamente oftalmologie

NIVEL 5

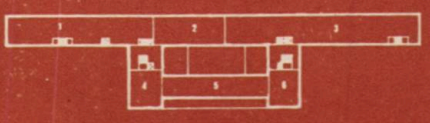

1 Ginecologie — 2. Obstetrică — 3. Obstetrică fiziologică — 4. Expulsie — 5. Bloc intervenţii — 6. Expulsie fiziologică şi patologică

NIVEL 4

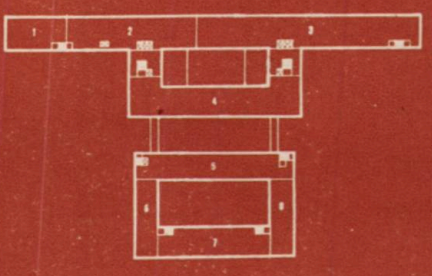

1. Secţie chirurgie arşi — 2. Secţie chirurgie traumatici 3. Secţie chirurgie generală 4. Bloc operator şi reanimare — 5. Centru pentru recoltarea sîngelui — 6. Cabinete — 7. Cabinete dermato-venerice — 8. Cabinete consultaţii T.B.C.

NIVEL 3

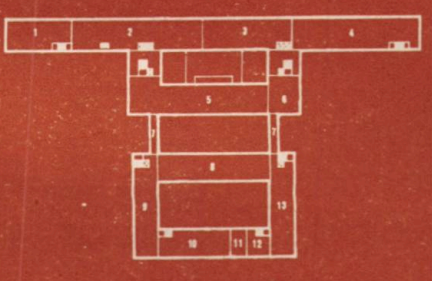

1. Secţie T. B. C. copii — 2. Secţie T.B.C. adulţi — 3. Secţie dermato-venerice — 4. Secţie oncologie — 5. Laboratoare — 6. Laboratoare izotopi — 7. Legături policlinică-spital — 8. Sanepid — 9. Cabinete consultaţii interne — 10. Obstetrică-ginecologie — 11. Birouri — 12. Laborator foto — 13. Radiologie

NIVEL 2

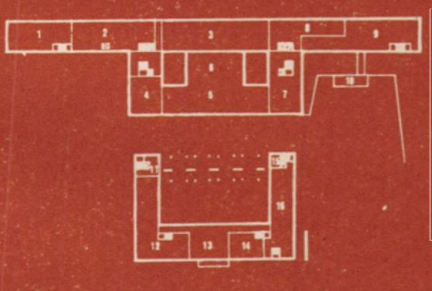

1. Internare T.B.C. — 2. Internare pediatrie — 3. Vestiare — 4. Internări obstetrică-ginecologie — 5. Intrare, aşteptare — 6. Sală conferinţe 7. Internări — 8. Birouri 9. Urgenţă — 10 Intrare urgenţă — 11. Intrare la centrul pentru recoltarea sîngelui — 12. Balneofizioterapie — 13. Intrare principală — 14. M.R.F. 15. Intrare Sanepid — 16. Cabinete consultaţii pediatrie

NIVEL 1

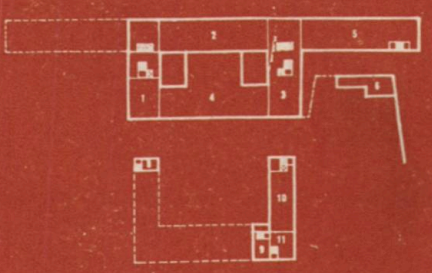

1. Spălătorie — 2. Sterilizare 3. Prosectură — 4 Centrală ventilaţii — 5. Bucătărie — 6. Post trafo — 7. Anexă Sanepid — 8. Ventilaţie balneofizio — 9. Vestiare personal medical — 10. Farmacie 11. Intrare şi filtru pediatrie

NIVEL 0

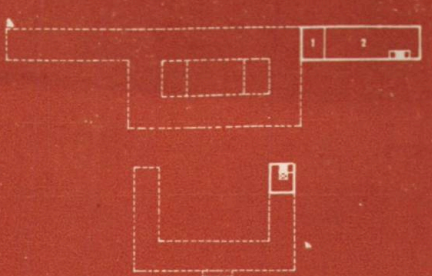

1. Vestiar — 2. Depozite alimente — 3. Centrala aburi 4. Ateliere — 5. Anexe Sanepid — 6. Depozit farmacie — 7. Centrală oxigen

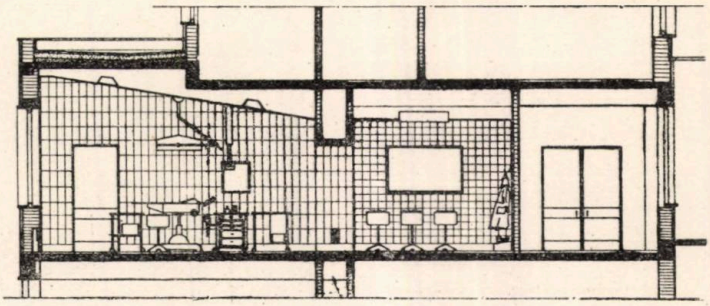

GRUP INTERVENȚII CHIRURGIE

Secțiune transversală prin grupul de intervenții de chirurgie osoasă

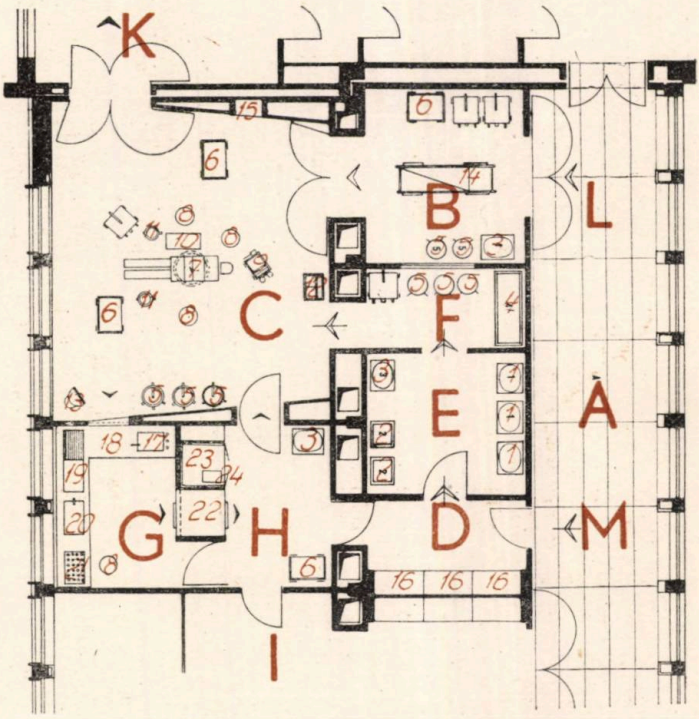

PLAN

A. Coridor deservire bloc operator — B. Pregătire preoperatorie — C. Sală intervenții chirurgicale — D. Tampon intrare — E. Pregătire chirurgi zonă udă — F. Echipare chirurgie zonă uscată — G. Sterilizare instrumente — H. Sterilizare instrumente zonă uscată — I. Depozit aparate — K. Legătură cu sala de aparate gipsate — L. Circulație bolnavi — M. Circulație personal medical

1. Lavabou tip medical — 2. Detergenți — 3. Lavabou — 4. Cuier — 5. Casolete — 6. Mese instrumente — 7. Masă intervenții chirurgicale — 8. Taburete — 9. Aparat narcoză — 10. Scăunel — 11. Găleți — 12. Sală cîmpuri — 13. Reflector — 14. Targă 15. Megatoscop — 16. Dulapuri — 17. Fierbător instrumente — 18. Masă — 19. Spălător — 20. Aparat de spălat — 21. Uscător — 22. Pupinel — 23. Masă — 24. Încălzitor cîmpuri

INDICI

— Suprafața de teren — cca. 6,00 ha (cca. 85,00 m²/pat)	
— Suprafața desfășurată (Ad):	
— staționar	25 300 m²
— policlinică + centrul de recoltarea sîngelui și Sanepid	5 530 m²
— ateliere + anexe Sanepid și vivarium	525 m²
— centrală abur tehnologic	180 m²
— trafo, centrală aer comprimat + ventilații bucătărie + intrare urgență	205 m²
— casă portar și bucătărie lapte	80 m²
TOTAL	31 820 m²

ceea ce revine la:

Suprafață de pat, staționar:	36,14 m²
Suprafață de pat, pe ansamblu:	45,00 m²

Date asupra camerelor de spitalizare din staționar

Tipul camerei	%	Adîncime (m)	Lățime (m)	Suprafață (m²)	Suprafață specifică (m²)
camere cu 1 pat	3,60	3,42	3,17	10,84	10,84
camere cu 2 paturi	20,00	4,37	3,17	13,85	6,92
camere cu 3 paturi	76,40	5,70	3,17	18,07 18,50	6,17 *)

*) cu dulap înzidit.

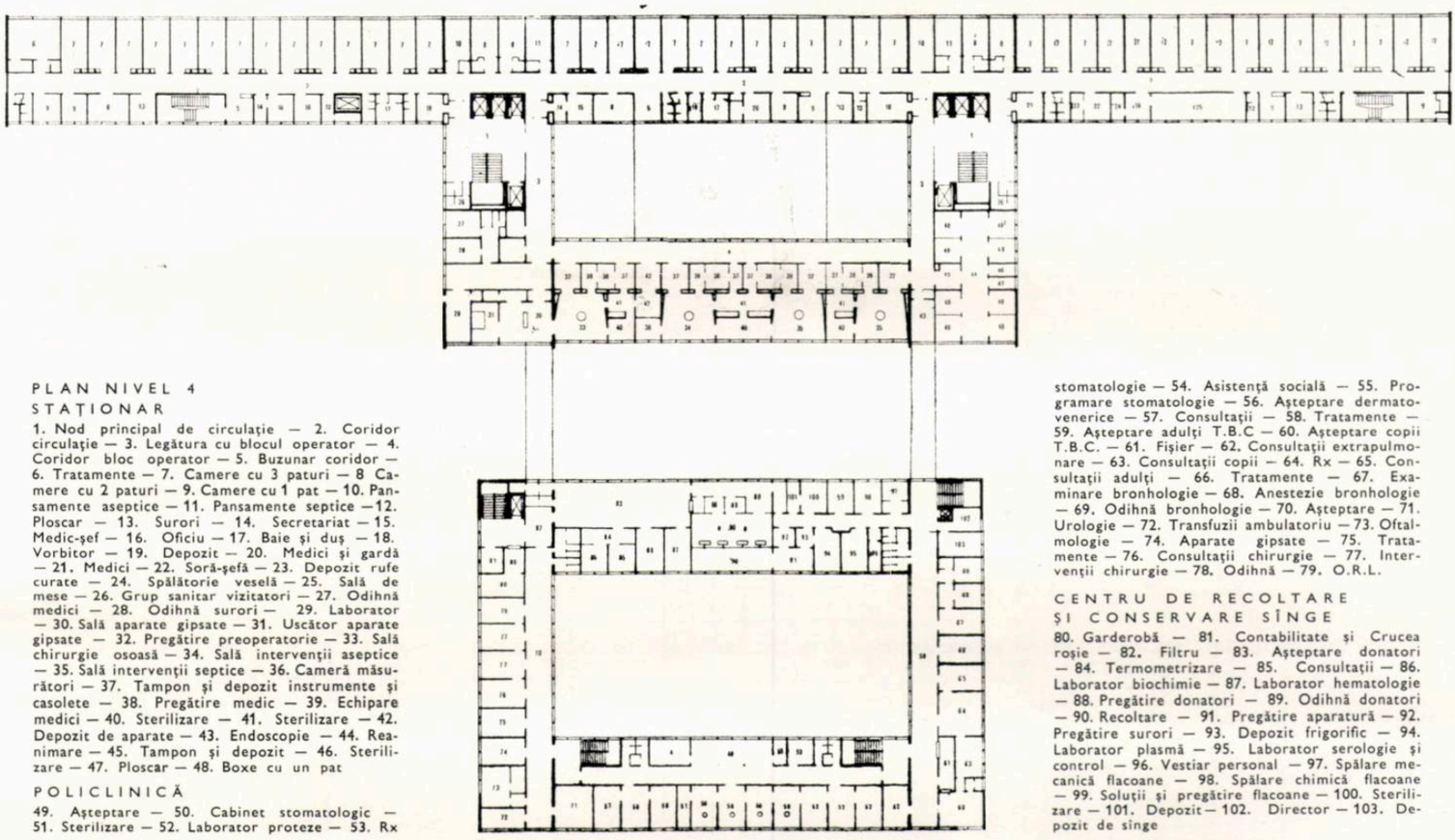

PLAN NIVEL 4

STAȚIONAR

1. Nod principal de circulație — 2. Coridor circulație — 3. Legătura cu blocul operator — 4. Coridor bloc operator — 5. Buzunar coridor — 6. Tratamente — 7. Camere cu 3 paturi — 8 Camere cu 2 paturi — 9. Camere cu 1 pat — 10. Pansamente aseptice — 11. Pansamente septice —12. Ploscar — 13. Surori — 14. Secretariat — 15. Medic-șef — 16. Oficiu — 17. Baie și duș — 18. Vorbitor — 19. Depozit — 20. Medici și gardă — 21. Medici — 22. Soră-șefă — 23. Depozit rufe curate — 24. Spălătorie veselă — 25. Sală de mese — 26. Grup sanitar vizitatori — 27. Odihnă medici — 28. Odihnă surori — 29. Laborator — 30. Sală aparate gipsate — 31. Uscător aparate gipsate — 32. Pregătire preoperatorie — 33. Sală chirurgie osoasă — 34. Sală intervenții aseptice — 35. Sală intervenții septice — 36. Cameră măsurători — 37. Tampon și depozit instrumente și casolete — 38. Pregătire medic — 39. Echipare medici — 40. Sterilizare — 41. Sterilizare — 42. Depozit de aparate — 43. Endoscopie — 44. Reanimare — 45. Tampon și depozit — 46. Sterilizare — 47. Ploscar — 48. Boxe cu un pat

POLICLINICĂ

49. Așteptare — 50. Cabinet stomatologic — 51. Sterilizare — 52. Laborator proteze — 53. Rx stomatologie — 54. Asistență socială — 55. Programare stomatologie — 56. Așteptare dermatovenerice — 57. Consultații — 58. Tratamente — 59. Așteptare adulți T.B.C — 60. Așteptare copii T.B.C. — 61. Fișier — 62. Consultații extrapulmonare — 63. Consultații copii — 64. Rx — 65. Consultații adulți — 66. Tratamente — 67. Examinare bronhologie — 68. Anestezie bronhologie — 69. Odihnă bronhologie — 70. Așteptare — 71. Urologie — 72. Transfuzii ambulatoriu — 73. Oftalmologie — 74. Aparate gipsate — 75. Tratamente — 76. Consultații chirurgie — 77. Intervenții chirurgie — 78. Odihnă — 79. O.R.L.

CENTRU DE RECOLTARE ȘI CONSERVARE SÎNGE

80. Garderobă — 81. Contabilitate și Crucea roșie — 82. Filtru — 83. Așteptare donatori — 84. Termometrizare — 85. Consultații — 86. Laborator biochimie — 87. Laborator hematologie — 88. Pregătire donatori — 89. Odihnă donatori — 90. Recoltare — 91. Pregătire aparatură — 92. Pregătire surori — 93. Depozit frigorific — 94. Laborator plasmă — 95. Laborator serologie și control — 96. Vestiar personal — 97. Spălare mecanică flacoane — 98. Spălare chimică flacoane — 99. Soluții și pregătire flacoane — 100. Sterilizare — 101. Depozit — 102. Director — 103. Depozit de sînge

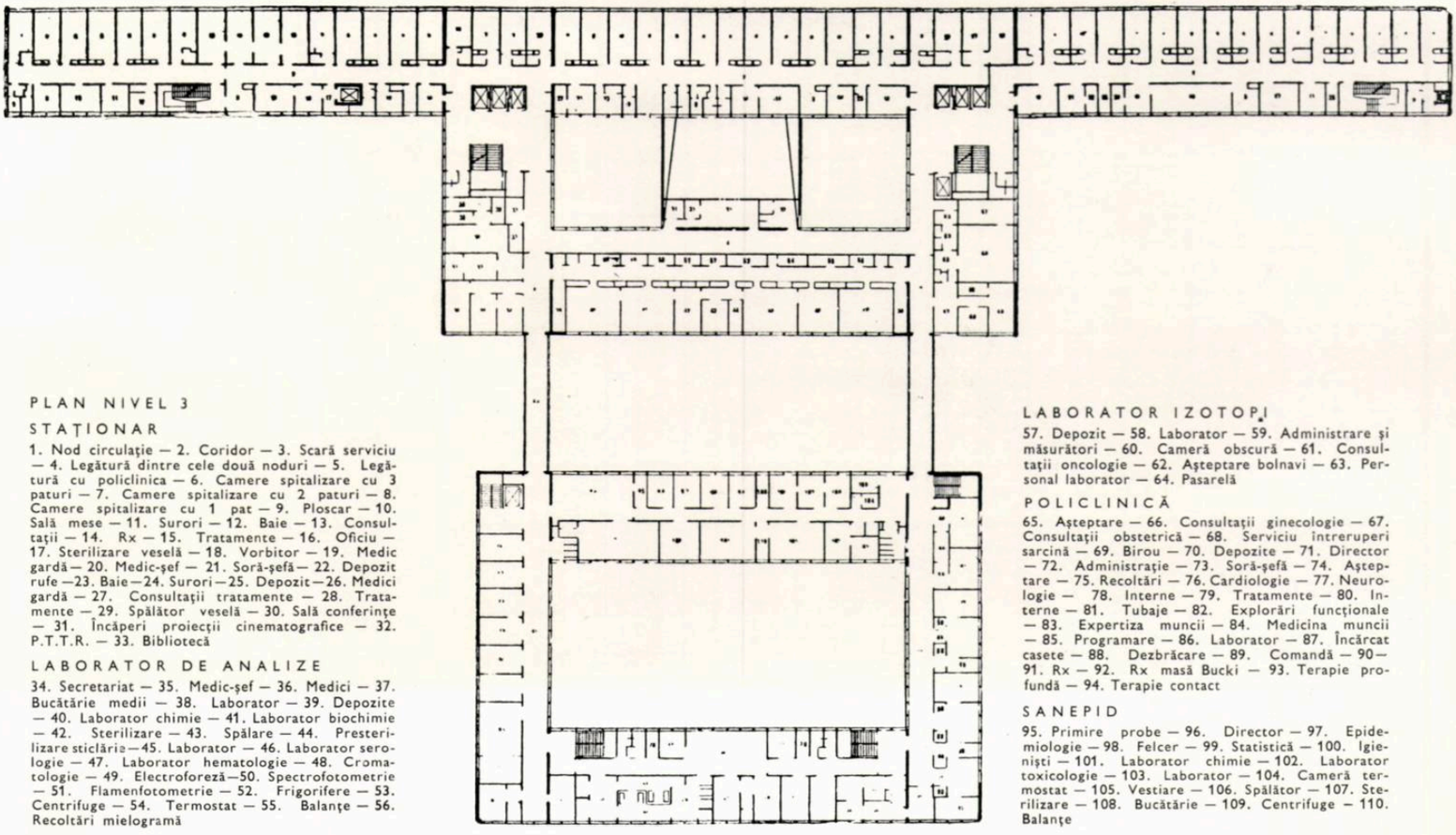

PLAN NIVEL 3

STAȚIONAR

1. Nod circulație — 2. Coridor — 3. Scară serviciu — 4. Legătură dintre cele două noduri — 5. Legătură cu policlinica — 6. Camere spitalizare cu 3 paturi — 7. Camere spitalizare cu 2 paturi — 8. Camere spitalizare cu 1 pat — 9. Ploscar — 10. Sală mese — 11. Surori — 12. Baie — 13. Consultații — 14. Rx — 15. Tratamente — 16. Oficiu — 17. Sterilizare veselă — 18. Vorbitor — 19. Medic gardă — 20. Medic-șef — 21. Soră-șefă — 22. Depozit rufe —23. Baie—24. Surori—25. Depozit—26. Medici gardă — 27. Consultații tratamente — 28. Tratamente — 29. Spălător veselă — 30. Sală conferințe — 31. Încăperi proiecții cinematografice — 32. P.T.T.R. — 33. Bibliotecă

LABORATOR DE ANALIZE

34. Secretariat — 35. Medic-șef — 36. Medici — 37. Bucătărie medii — 38. Laborator — 39. Depozite — 40. Laborator chimie — 41. Laborator biochimie — 42. Sterilizare — 43. Spălare — 44. Presterilizare sticlărie—45. Laborator — 46. Laborator serologie — 47. Laborator hematologie — 48. Cromatologie — 49. Electroforeză—50. Spectrofotometrie — 51. Flamenfotometrie — 52. Frigorifere — 53. Centrifuge — 54. Termostat — 55. Balanțe — 56. Recoltări mielogramă

LABORATOR IZOTOPI

57. Depozit — 58. Laborator — 59. Administrare și măsurători — 60. Cameră obscură — 61. Consultații oncologie — 62. Așteptare bolnavi — 63. Personal laborator — 64. Pasarelă

POLICLINICĂ

65. Așteptare — 66. Consultații ginecologie — 67. Consultații obstetrică — 68. Serviciu întreruperi sarcină — 69. Birou — 70. Depozite — 71. Director — 72. Administrație — 73. Soră-șefă — 74. Așteptare — 75. Recoltări — 76. Cardiologie — 77. Neurologie — 78. Interne — 79. Tratamente — 80. Interne — 81. Tubaje — 82. Explorări funcționale — 83. Expertiza muncii — 84. Medicina muncii — 85. Programare — 86. Laborator — 87. Încărcat casete — 88. Dezbrăcare — 89. Comandă — 90—91. Rx — 92. Rx masă Bucki — 93. Terapie profundă — 94. Terapie contact

SANEPID

95. Primire probe — 96. Director — 97. Epidemiologie — 98. Felcer — 99. Statistică — 100. Igieniști — 101. Laborator chimie — 102. Laborator toxicologie — 103. Laborator — 104. Cameră termostat — 105. Vestiare — 106. Spălător — 107. Sterilizare — 108. Bucătărie — 109. Centrifuge — 110. Balanțe

Detaliul grupului de intervenții chirurgie osoasă — care face parte din blocul de intervenții chirurgie generală — cuprinde încăperile unei unități de intervenții chirurgicale cu indicarea circulației specifice, precum și a aparaturii necesare, fixă și mobilă, în vederea asigurării funcțiunilor.

S-a considerat util a se prezenta în detaliu centrul de recoltarea și conservarea sîngelui (problemă nouă în proiectarea unităților sanitare), sterilizarea centrală a complexului, precum și blocul alimentar (partea de producție) axat pe principiul autoservirii de către personalul din secții direct din bucătărie cu ajutorul cărucioarelor speciale termoizolante pentru transportul mîncării, cu defalcarea în două zone: una pentru micul dejun și a doua pentru mesele de prînz și seara.

Anexat blocului alimentar, dar în afara lui, sînt prevăzute parcuri pentru cărucioare, spații pentru spălarea marmitelor, precum și spațiu de întreținere a cărucioarelor propriu-zise.

În staționar mesele se servesc fie în cameră (la patul celor imobilizați), fie în sălile de mese.

Secțiile staționarului sînt prevăzute cu oficii dotate cu aparatura specifică lor (T.B.C., interne etc.) unde se depozitează și se întreține vesela curentă.

Traveea generală considerată minimă este de 3,30 m, înălțimea dintre niveluri de 3,40 m (cu excepția nivelului 1 unde înălțimea este de 4,00 m).

Toate corpurile de clădire au fost soluționate pe structură—stîlpi, grinzi și plăci din beton armat monolit — permițînd reutilizarea cofrajelor atît pe verticală, cît și pe orizontală. Sarcinile orizontale datorite vînturilor sînt preluate în sens transversal de diafragme de beton armat, iar în sens longitudinal, unde sarcinile sînt reduse, cadrele multiple preiau eforturile orizontale. Fundațiile clădirilor principale se așază pe un strat de pietriș cu o rezistență de 4,00 kg/cm². Printr-o coordonare atentă structura adoptată în principiu, cît și în detaliu, corespunde atît ca elemente de rezistență, satisfăcînd aspectul spațial, cît și din punct de vedere al pozării rețelei complicate a instalațiilor diverse și specifice programului.

Încălzirea, folosind rețeaua de termoficare a orașului (apă supraîncălzită 150°...70°), s-a prevăzut în general a se face cu apă caldă de temperatura 85°C...65°C. prin radiatoare de tip nou. Pentru asigurarea unor condiții speciale igienice și climatice, fiecare grup operator a fost prevăzut cu instalații de condiționare a aerului.

De asemenea, s-a considerat necesară ventilarea laboratoarelor, a prosecturii, a sălilor pentru aparate gipsate, a blocului de reanimare, a încăperilor Rx, a balneofizioterapiei, a sălii de conferințe — a tuturor grupurilor sanitare interioare din cadrul staționarului, precum și a spălătoriei dezinfecțiilor, încăperilor de acumulatori etc. Pentru consumul de abur tehnologic s-a prevăzut, în centrala termică, cazanul de abur de medie presiune.

În cadrul instalațiilor sanitare generale se relevă trecerea de la sistemul de distribuție a apei sub presiunea stațiilor de hidrofoare, la sistemul cu rezervoare de înălțime, amplasate deasupra teraselor ultimului nivel al staționarului. Această soluție s-a considerat necesară în scopul eliminării zgomotelor din conducte, inerente la distribuția cu hidrofoare, datorită loviturilor de berbec ce se produc la oprirea pompelor.

Ca atare, s-au prevăzut două rezervoare, unul pentru apă caldă, iar celălalt pentru apă rece, alimentate cu pompe de absorbție din conducta publică, prin intermediul unor vase tampon cu pernă de aer.

Capacitatea cumulată a acestor rezervoare este egală cu consumul orar mediu și constituie rezerva de șoc pentru consumul din orele de vîrf.

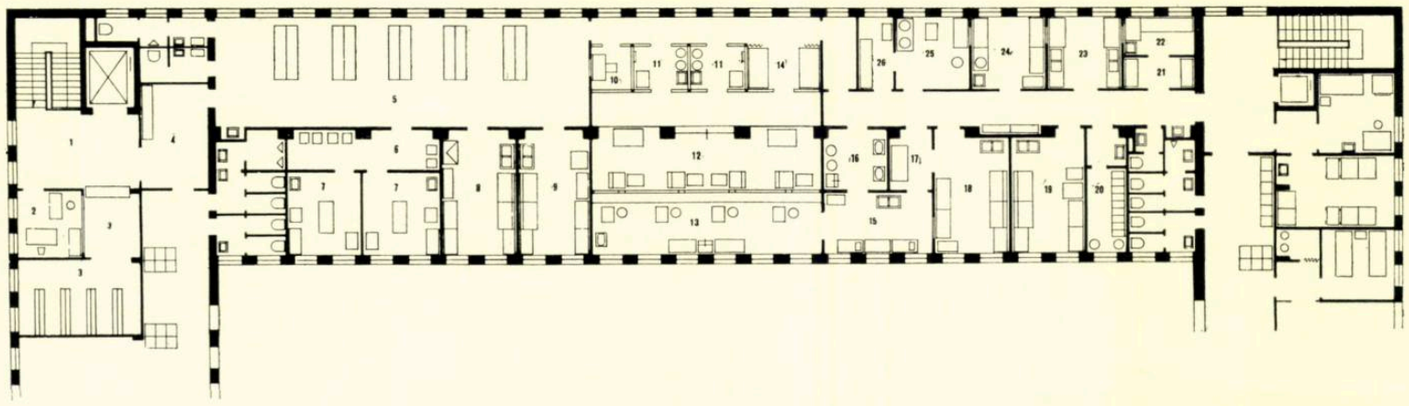

CENTRU DE RECOLTARE ȘI CONSERVARE SÎNGE — PLAN

1. Vestibul — 2. Birou — 3. Garderobă — 4. Filtru — 5. Sală așteptare — 6. Termometrizare — 7. Consultații — 8. Laborator biochimie — 9. Laborator hematologie — 10. Casa plății — 11. Pregătire donatori — 12. Bloc operații spațiu donatori — 13. Bloc operații spațiu recoltare — 14. Odihnă donatori — 15. Pregătire surori 16. Pregătire instrumente — 17. Frigorifer — 18. Laborator plasmă 19. Laborator — 20. Vestiar personal — 21. Depozit flacoane murdare — 22. Spălare mecanică flacoane — 23. Spălare chimică flacoane — 24. Pregătire flacoane — 25. Sterilizare — 26. Depozit 27. Eliberare sînge — 28. Depozit frigorific sînge

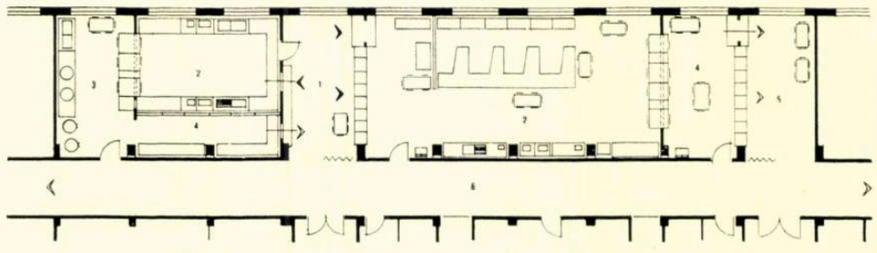

STERILIZARE CENTRALĂ — PLAN

1. Primire casolete — 2. Zonă de lucru nesterilă — 3. Zonă sterilă — 4. Zonă depozitare — 5. Eliberare casolete 6. Coridor de legătură între cele două noduri principale de circulație

BLOC ALIMENTAR — PLAN

A. Intrare personal bucătărie — B. Intrare alimente — C. Nod principal de circulație — D. Zonă pentru micul dejun — E. Zonă pentru masa de prînz și seară — 1. Sală mese personal — 2. Oficiu 3. Cămară — 4. Preparare carne — 5. Cameră frigorifică — 6. Bucătărie dietetică — 7. Bucătărie generală — 8. Preparare lapte, ceai, cafea — 9. Bucătărie rece — 10. Pîine — 11. Distribuție patiserie 12. Laborator patiserie — 13. Cuptoare — 14. Spălător vase — 15. Birou 16. Parc vagonete pentru transportul mîncării — 17. Spălător și uscător vagonete

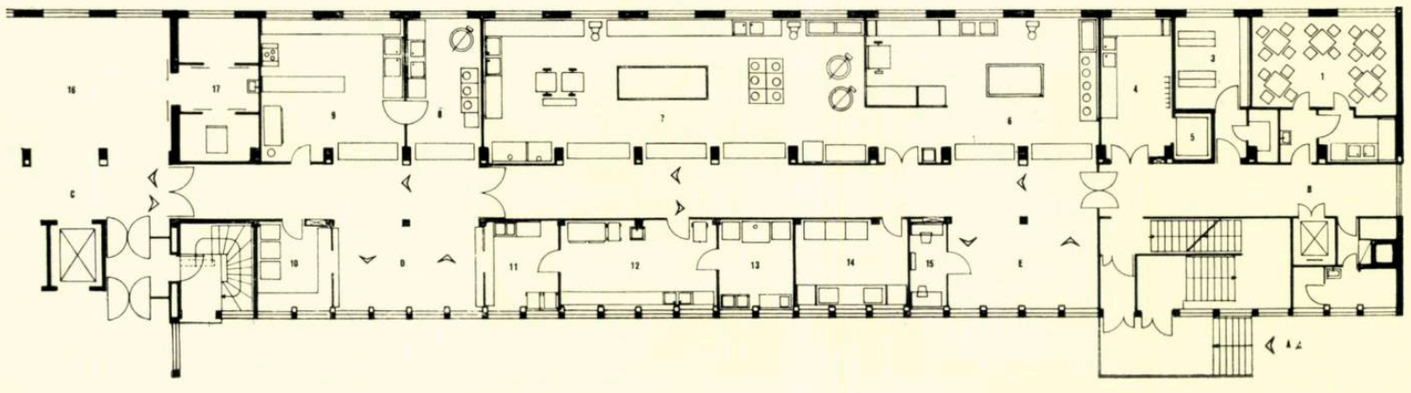

Macheta spitalului de la Hunedoara

Debitul pompelor este egal cu consumul orar mediu. Apa rezultată trece spre rezervorul de apă caldă mai întîi prin schimbătoare de căldură fără acumulare, unde primește temperatura de 65°C, și apoi se acumulează în rezervorul respectiv.

Ca aspect deosebit se prezintă soluționarea dezactivării apelor radioactive provenite de la laboratorul pentru diagnostic cu izotopi radioactivi, precum și de la tratamentul cu I^{131}, Au^{198}, P^{38}, administrate bolnavilor spitalizați în secția de oncologie.

Apele menajere radioactive sînt aduse inițial în fose septice unde decantează partea solidă, iar partea lichidă este trimisă în dezactivatoare, unde dezactivarea se obține prin procedeul folosirii perioadei de înjumătățire (T 1/2) a izotopului celui mai radiotoxic (I^{131}), combinată cu procedeul diluției cu apă curată. Se realizează astfel concentrația radioactivă admisă de instrucțiunile sanitare, efluentul putînd fi descărcat în canalizarea publică.

Partea solidă din fosele septice este lăsată o anumită perioadă de timp, în care se realizează atît dezactivarea prin folosirea perioadei de înjumătățire, cît și fermentarea materiilor fecaloide pînă la faza de mineralizare. După aceasta, depozitele din fose sînt descărcate prin spălare în canalizare, fără alt tratament.

Cu o deosebită atenție a fost studiată instalația electrică care, în cele mai multe cazuri, este insuficient cuprinsă în proiectare.

Instalația electrică se grupează în: A. — Curenți tari, B. — Curenți slabi și C. — Protecții.

A. — *Iluminatul general* este rezolvat prin corpuri fluorescente și incandescente. S-au prevăzut lămpi fluorescente în toate spațiile de circulație și acolo unde activitatea de lucru nu necesită o distincție riguroasă a culorilor. Majoritatea tuburilor fluorescente sînt de tipul alb-cald de lux (C. B. Electrofar) și a căror temperatură de culoare (2 900 °K) este apropiată de cea a corpurilor cu filament incandescent.

În laboratoare, sterilizarea centrală, bucătărie, spălătorie etc. s-au prevăzut tuburi «lumina zilei» și «alb de lux».

În sălile de operație, tratamente, consultații, spitalizare și alte încăperi de lucru cu pacienții s-a prevăzut un iluminat incandescent.

Staționarul mai cuprinde următoarele instalații de iluminat: de siguranță, de veghe, de avarie, hidranții de incendiu, de tensiune redusă și iluminatul general exterior.

Instalația de forță cuprinde separat instalația de alimentare a echipamentului medical. Blocul operator și sălile Rx sînt alimentate din postul de transformare prin unități separate și rareori cu comutări automatizate. Distribuția energiei a fost rezolvată în baza «gradului de prioritate» în alimentare a receptorilor (forță și lumină).

Au fost stabilite trei grade de prioritate în funcție de procesul de lucru, puterea necesară și puterea disponibilă a surselor.

Puterea instalată în întregul complex este de cca. 2 M.W. (2 000 kW), iar puterea instalată în staționar este de 1 500 kW, ceea ce duce la un indice de cca. 2 kW/pat. Alimentarea cu energie este asigurată de un post de transformare, un grup electrogen și baterii.

Postul de transformare este dotat cu trei unități a 630 KVA și o unitate de 420 KVA pentru radiologii. Grupul electrogen debitează sub tensiunea de 380/220 V — 50 perioade — cca. 30 KVA. Bateriile debitează din două grupe pe tensiunile de 12 V și 120 V.

B. — *Telefoane*. Complexul este dotat cu o centrală automată de 200 posturi și o centrală manuală de 100 de posturi. Legătura soră de serviciu - bolnav este rezolvată optic și fonic, fiecare secție avînd o centrală (20 de posturi) și echipament telefonic la fiecare pat de spitalizare. Acest echipament de pat (jakuri, lămpi de semnalizare, chei comutatoare, relee) este montat într-o singură doză, împreună cu priza și comutatoarele de curenți tari.

Rețeaua de radioamplificare cu jakuri la fiecare pat a fost prevăzută pentru două programe. Receptorul de pernă (difuzorul) este utilizat și pentru legătura soră - bolnav. Pentru «căutarea de persoane» s-a prevăzut o stație de radioemisie cu modulație de frecvență (rază 4 km) și receptoare mici de buzunar.

Pentru legătura fonică cu centrala de dispecer se pot utiliza în afara centralei telefonice manuale, aparate microreceptoare utilizîndu-se în rețeaua electrică prin branșarea microreceptorilor la orice priză.

În sălile de operații, o instalație de telespicher asigură legătura chirurgului cu laboratorul, radiodiagnosticul, sterilizarea etc. Instalația este cu cinci posturi și microfon montat pe scialitică.

Televiziune. Pentru vizionarea operațiilor s-a prevăzut o cameră vidio-captare, montată pe scialitică, instalație de control-transmisie și o instalație de recepție cu mărirea imaginii prin proiecție în sala de conferințe.

Pentru secțiile de spitalizare s-au prevăzut două instalații comune cu antene cu amplificatoare, pentru recepția programelor republicane.

O instalație centralizată de ceasuri în întreg complexul utilizează canalizarea telefonică.

C. — *Instalații de protecție*. În afara celor normale se mai prevăd:

— O pardoseală cu rezistența electrică de 0,25—1 MΩ față de pămînt, împotriva scînteilor electrice provocate în sălile de operație de curenții tari și curenții statici prin mișcarea echipamentului sau a persoanelor;

— O instalație cu semnalizare automată care asigură menținerea acestei rezistențe;

— Blocul operator, avînd încăperi cu pericol de explozie, este protejat împotriva descărcărilor atmosferice printr-o instalație (tip plasă) izolată față de construcție;

— În întreg complexul toate conductele metalice (apă, canal, gaze, oxigen etc.) sînt legate galvanic între ele și la inelul rețelei — din 20 în 20 m — stabilindu-se puncte echipotențiale pe toate rețelele;

— Aparatele Rx au prize separate de pămînt la 20 m de orice altă priză.

S-a prevăzut o instalație de semnalizare a radioactivității apelor uzate din secția izotopi.

* * *

Finisajul interior se axează pe metode și materiale tradiționale, verificate pentru specificul clădirilor. În afară de acestea s-au folosit în staționar (în saloanele de bolnavi și pe coridoare) pardoseli din PVC, zugrăveli de vinacet (la coridoare, noduri de circulație), plăci fibrolemnoase melaminate și nemelaminate (la plafonul dublu vizitabil din staționar și de sub grupul de laboratoare), tîmplăria exterioară, cuplată, cu profile STAS din lemn, tîmplăria interioară din lemn dublu placat (Deta) și uși batante din tablă presată.

În încăperile de intervenții ale blocului operator, din lipsa unor materiale speciale (cu minimum de rosturi sau de loc), s-au prevăzut pardoseli din gresie și placaje din faianță colorată la pereți. Plafoanele sînt prevăzute a fi tratate cu vopsitorie celulozică (tip Duco). Celelalte încăperi cu pardoseli reci au fost prevăzute a se executa din plăci de mozaic cu marmură.

O mare atenție s-a dat coloritului elementelor interioare prin folosirea rațională a policromiei, în scopul creării unei ambianțe corespunzătoare diverselor unități funcționale în cadrul ansamblului.

În ceea ce privește exteriorul, ținînd seamă de microclimatul Hunedoarei și de specificul său industrial, fațadele au fost prevăzute a fi finisate în general cu placaj ceramic combinat cu plăci din sticlă colorată (opaxit) și suprafețe reduse de tencuială tratată cu vinacet.

Fațada policlinicii, fără a distona cu ansamblul, este prevăzută în cîmpuri din placaj ceramic, montat fie cu rosturile orizontale, fie cu rosturile verticale, în cîmpurile rezultate prin fragmentarea cu profile.

În afară de capitolul construcție-montaj, pentru asigurarea funcționării s-au prevăzut pentru întregul ansamblu, aparatura tehnico-medicală, instrumentarul, mobilierul și întreg inventarul moale și gospodăresc în conformitate cu baremurile Ministerului Sănătății și Prevederilor Sociale și necesitățile specifice respectivului ansamblu spitalicesc.

Arh. GH. TRIFU

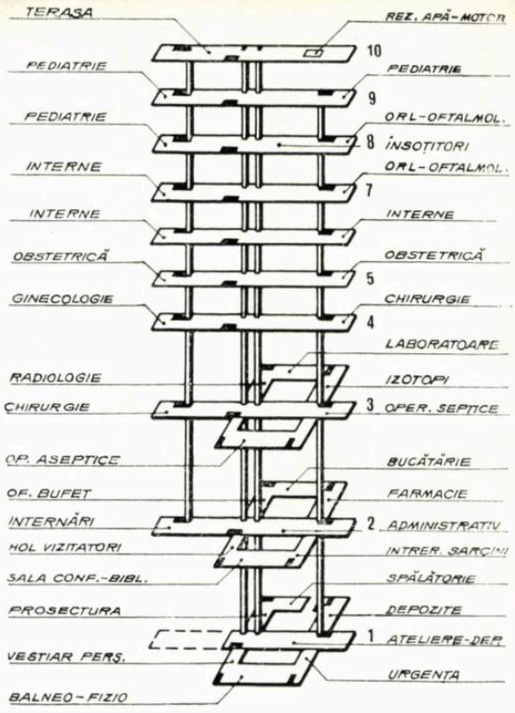

Macheta spitalului cu 600 paturi de la Suceava

SPITAL CU 600 DE PATURI LA SUCEAVA

Autor : *arh. Mihai Enescu*
Coautori : *arhitecții M. Bucurescu, Sulamita Cleja, C. Chera*
Rezistență : *ing. F. Tulpan, ing. M. Ispas*
Instalații sanitare : *ing. V. Popescu*
Instalații electrice : *ing. I. Boicu, ing. G. Tavsancea*
Instalații termice : *inginerii Mihaela Cămîrzan, I. Bărbulescu*
ISCAS — Atelier Spitale

PLAN DE SITUAȚIE

A. Intrare principală — B. Latură secundară — C. Bloc spitalizare — D. Servicii tratamente și servicii comune — E. Primire, dormitoare și servicii de diagnostic-tratament

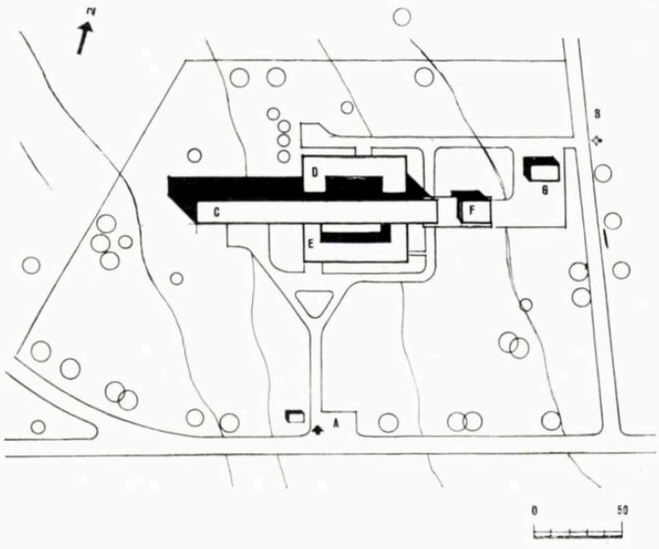

Terenul pe care se amplasează acest ansamblu și care se află la ieșirea din orașul Suceava, în direcția Humor-Fălticeni, prezintă o pantă naturală de cca. 2%, situație care a fost utilizată în găsirea soluției de arhitectură. Prin amplasarea axei construcției, perpendicular pe curbele de nivel, s-a obținut o diferență de nivel de circa 3,5 m, între cele două puncte extreme ale clădirii, realizîndu-se în acest fel o judicioasă separare pe niveluri a intrărilor în spital și crearea unui nivel parțial «1» la cota cea mai de jos a terenului.

Profilul spitalului este următorul: staționar pentru 600 paturi-bolnavi, neincluzîndu-se în această cifră însoțitorii, noii-născuți, urgența și întreruperile de sarcină.

Ca zonă de deservire, spitalul va asigura asistența medicală curativă-profilactică pentru populația orașului Suceava, a raioanelor Suceava, Humor și Fălticeni, el preluînd în același timp cazurile speciale din cadrul întregii regiuni Suceava.

Capacitatea de 600 paturi-spitalizare cuprinde următoarea distribuție pe secții: boli interne — 150 paturi, chirurgie — 125 paturi, pediatrie — 150 paturi copii + 45 paturi însoțitori, obstetrică-ginecologie — 100 paturi + 55 paturi noi-născuți, O.R.L.-oftalmologie — 75 paturi.

Nu sînt prevăzute secții de boli contagioase și oncologie, acestea urmînd să funcționeze în cadrul actualului spital din Suceava, situat în imediata apropiere a noului spital, și care, în momentul dării în folosință a noului spital, se va reprofila în acest sens.

Se mai precizează faptul că existența unei policlinici noi, dată de curînd în funcțiune la Suceava și plasată la mică distanță de noul spital și pe aceeași arteră de circulație, a justificat lipsa policlinicii din tema-program a noului spital.

Au fost prevăzute totuși servicii de diagnostic și tratament cu caracter ambulator cum sînt: fiziobalneoterapia, ce folosește atît spitalului cît și bolnavilor externi, și serviciul de întreruperi de sarcină. Restul serviciilor de diagnostic-tratament (laboratoarele de analize generale, radiologia, secția de izotopi, blocurile operatorii) sînt afectate numai nevoilor spitalului.

Proiectul prevede repartizarea funcțiunilor temei după cum urmează: la corpurile de clădire cuprinzînd 3 niveluri — serviciile de diagnostic și tratament, primirea, sectorul documentare (pe latura principală) și respectiv serviciile generale ca: bucătărie, spălătorie, depozite, la care se mai adaugă restul serviciilor de diagnostic-tratament (pe latura posterioară).

În corpul-bară, de 9 niveluri și terasă, se află secțiile de spitalizare.

În stabilirea soluției de arhitectură s-a ținut seamă de următoarele considerente:

— orientarea favorabilă (însorire, vînturi dominante) pentru camerele de spitalizare și o parte din serviciile de diagnostic-tratament;

— plasarea serviciilor (bucătăria, spălătoria, prosectura) pe latura opusă intrării principale și staționarului și în legătură cu un al doilea acces, secundar;

— crearea unui număr minim de intrări în clădirea spitalului, plasate cît mai judicios în funcție de artera Ștefan cel Mare și de specificul funcțiunilor pe care aceste intrări le deservesc. În acest sens au fost prevăzute:

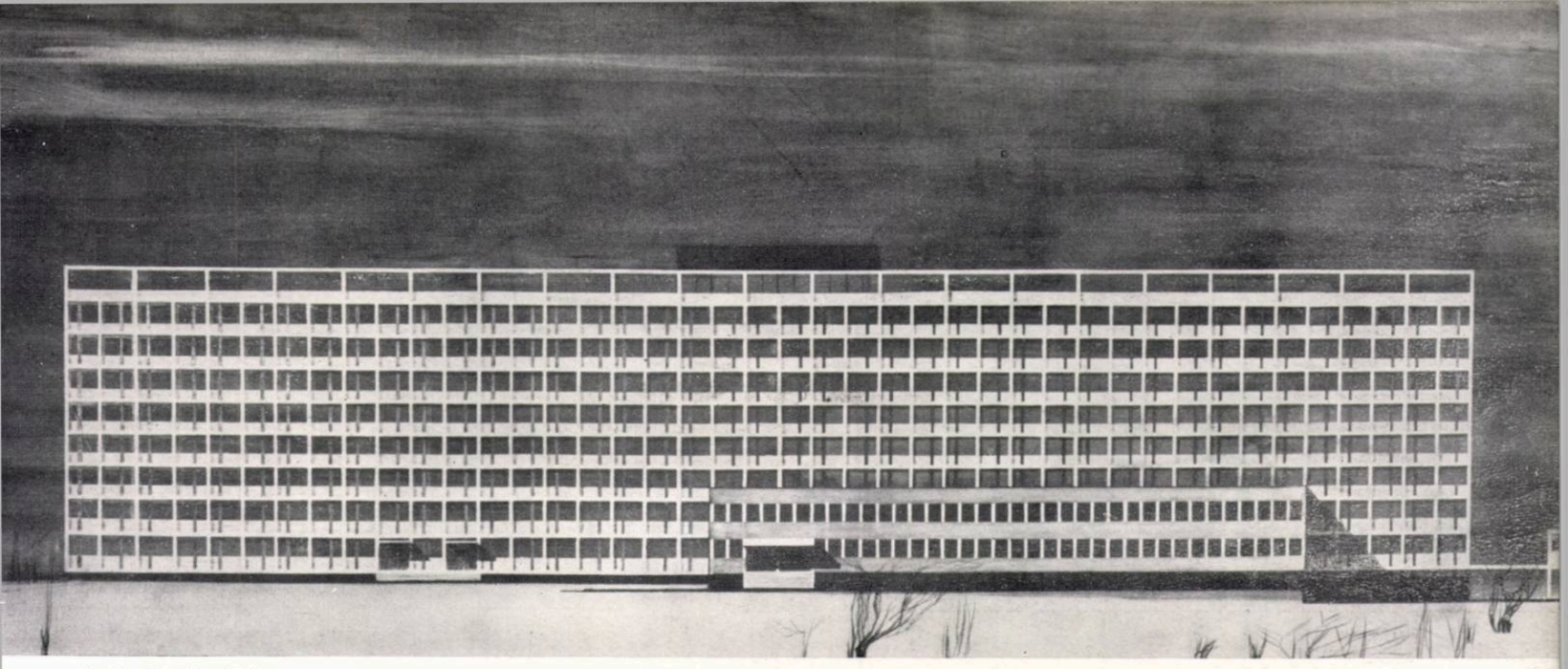

Fațadă principală — Studiu

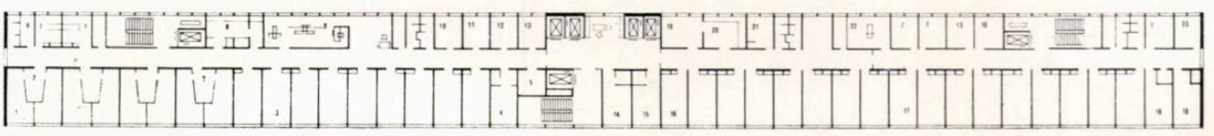

PLAN NIVEL CURENT

1. Copii sugari — 2. Spații alăptare — 3. Camere cu 4 paturi fără alăptare — 4. Medic-șef 5. Aparate portabile — 6. Oliță — 7. Rezervă cu 1 pat — 8. Bucătărie de lapte — 9. Cabinet radiologie — 10. Surori — 11. Pansamente — 12—13. Tratamente — 14. Medic primar 15. Medici — 16. Cameră pentru 3 mame însoțitoare — 17. Camere cu 3 paturi O.R.L. 18. Camere cu 2 paturi — 19. Sală de mese însoțitoare — 20. Oficiu — 21. Baie — 22. Cabinet oftalmologie — 23. Cabinet audio

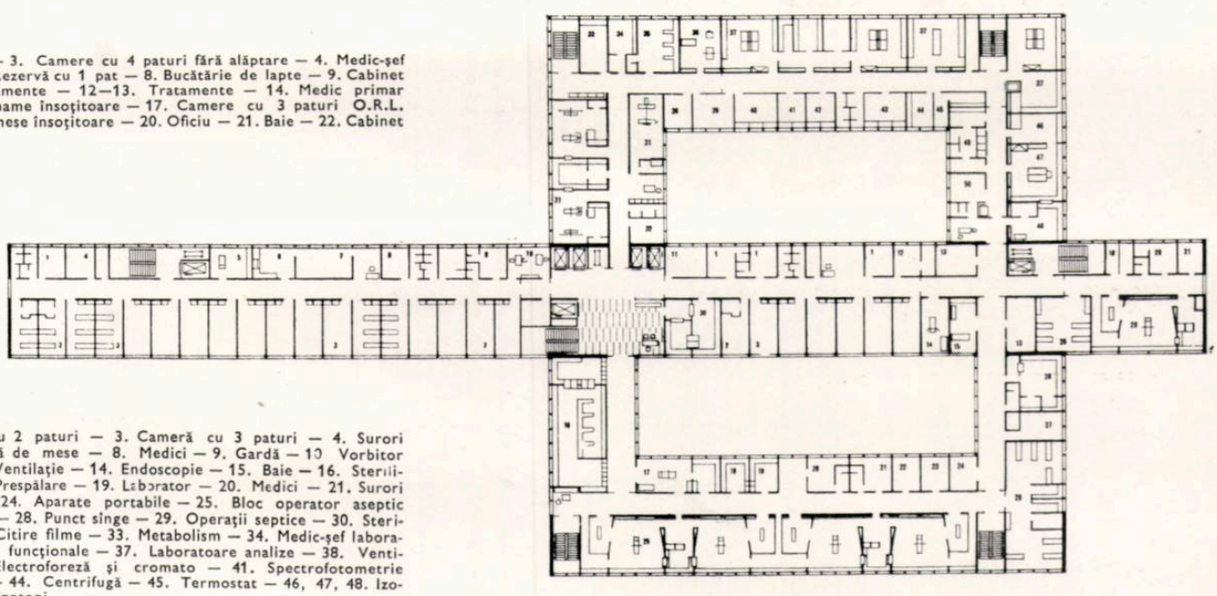

PLAN NIVEL 3

1. Cameră cu 1 pat — 2. Cameră cu 2 paturi — 3. Cameră cu 3 paturi — 4. Surori 5. Pansamente — 6. Oficiu — 7. Sală de mese — 8. Medici — 9. Gardă — 10 Vorbitor 11. Medic-șef — 12. Soră șefă — 13. Ventilație — 14. Endoscopie — 15. Baie — 16. Sterilizare centrală — 17. Sală gips — 18. Prespălare — 19. Laborator — 20. Medici — 21. Surori 22. Casolete — 23. Funcții vitale — 24. Aparate portabile — 25. Bloc operator aseptic 26. Reanimări — 27. Medic anestezist — 28. Punct singe — 29. Operații septice — 30. Sterilizare seringi — 31. Radiologie — 32. Citire filme — 33. Metabolism — 34. Medic-șef laboratoare — 35. Recoltări — 36. Explorări funcționale — 37. Laboratoare analize — 38. Ventilație — 39. Fișier analize — 40. Electroforeză și cromato — 41. Spectrofotometrie 42. Flamenfotometrie — 43. Balanțe — 44. Centrifugă — 45. Termostat — 46, 47, 48. Izotopi — 49. Filtru — 50. Consultații izotopi

PLAN NIVEL 2

1. Intrare principală — 2. Așteptare vizitatori — 3. Grădină interioară — 4. Conferințe 5. Bibliotecă medicală — 6. Arhivă medicală — 7. Instalații — 8. Secretariat — 9. Director 10. Cadre — 11. Birouri — 12. Administrativ — 13. Bibliotecă bolnavi — 14. Arhiva administrației — 15. Intrare copii — 16. Cabinete internare — 17. Grup baie vestiar 18. Așteptare ginecologie-obstetrică — 19. Așteptare adulți — 20. Sortare efecte copii 21. Dezinfecție pediatrie — 22. Ieșire — 23. Bufet — 24. Spălare cărucioare — 25. Ventilație — 26. Soră dieteticiană — 27. Ceai-lapte-cafea — 28. Bucătărie rece — 29. Bucătărie 30. Bucătărie dietetică — 31. Pîine — 32. Înghețată — 33. Patiserie — 34. Cuptor — 35. Preparare pește — 36. Preparare carne — 37. Bucătar-șef — 38. Spălător — 39. Depozit sticlărie — 40. Sală de mese personal — 41. Laborator farmacie — 42. Sterilizare-spălare 43. Receptură — 44. Eliberare — 45. Farmacist-șef — 46. Depozit farmacie — 47. Consultații — 48. Pregătire-anestezie — 49. Întreruperi sarcină — 50. Odihnă

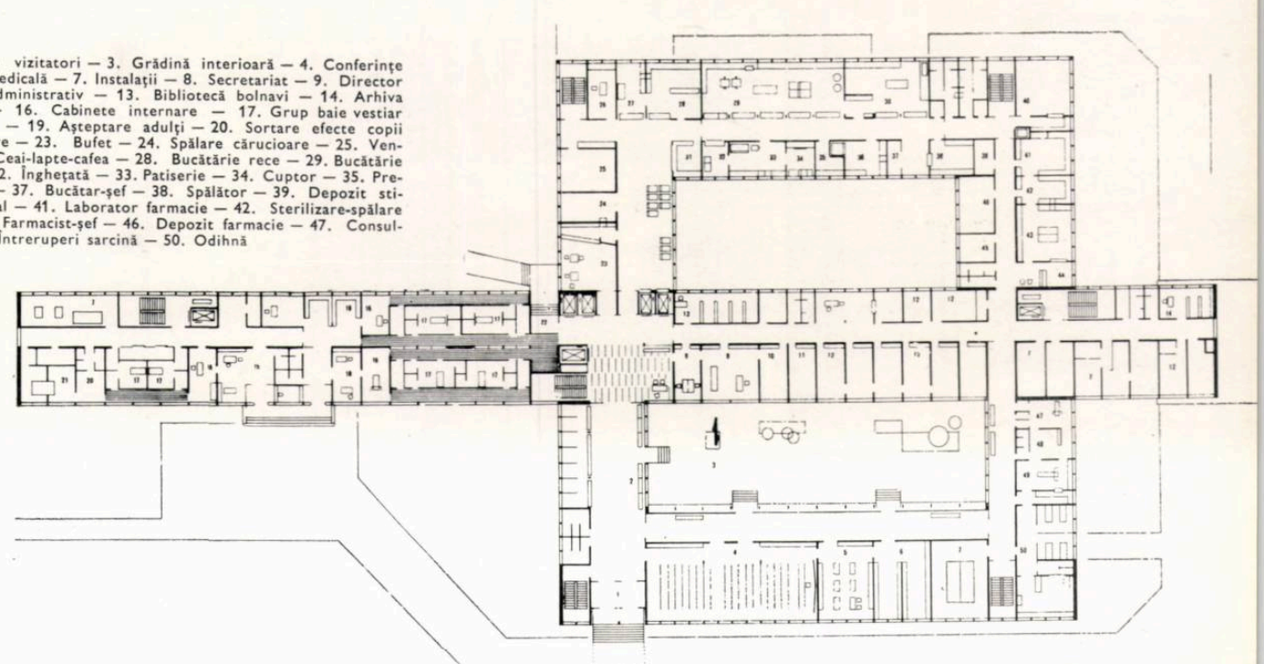

Macheta spitalului de 600 paturi de la Suceava

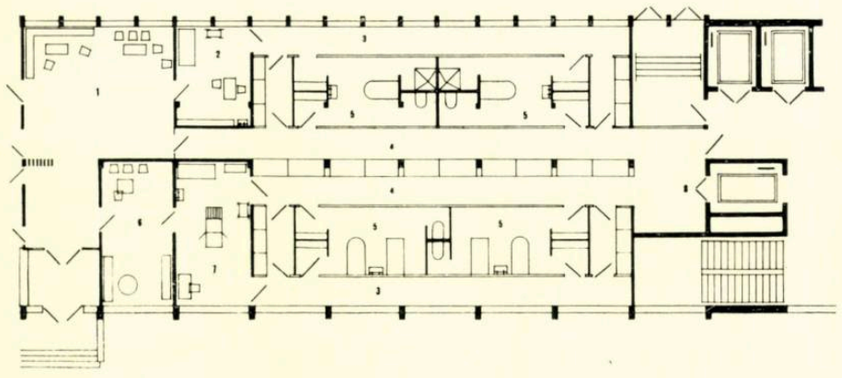

GRUP INTERNARE — PLAN

1. Aşteptare adulţi — 2. Consultaţii-internări — 3. Circulaţie murdară — 4. Circulaţie curată — 5. Grup dezbrăcare-baie-îmbrăcare — 6. Aşteptare ginecologie — 7. Consultaţii ginecologie — 8. Ascensor internări

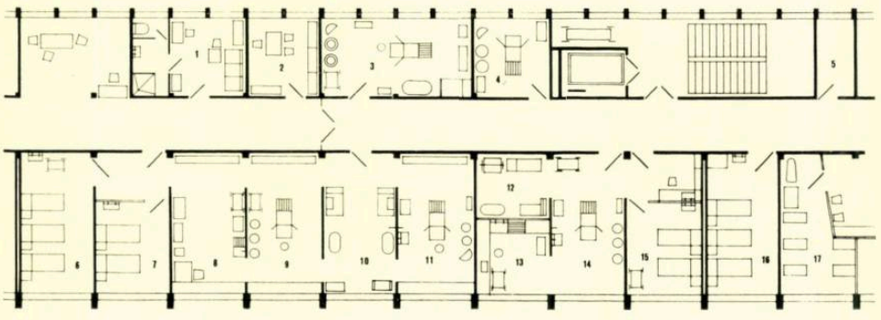

BLOC NAŞTERI — PLAN

1. Cameră medici — 2. Medic noi-născuţi — 3. Eclampsie — 4. Tratamente patologice — 5. Dezinfecţie — 6, 7, 15, 16. Travaliu — 8, 13. Moaşe — 9, 11, 14. Expulsie — 10, 12. Toaletă noi-născuţi — 17. Noi-născuţi

SPĂLĂTORIE

1. Circuit rufe — 2. Depozitare-sortare rufe murdare — 3. Înmuiere — 4. Predezinfecţii — 5. Maşină de spălat — 6. Centrifugă — 7. Cărucioare — 8. Uscător 9. Calandre — 10. Prese-halate, bluze — 11. Călcare manuală şi sortare — 12. Recondiţionare — 13. Intrare personal — 14. Vestiar-duş — 15. Grup sanitar

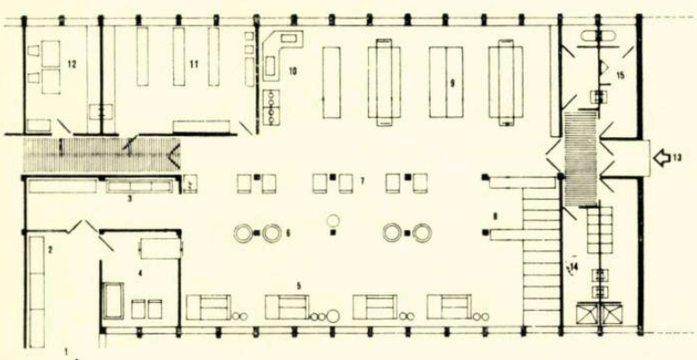

— intrarea principală în spital, pentru personalul medical, vizitatori şi conferinţe-cursuri de calificare sanitară ;

— intrarea la internări, cu separarea circuitelor pentru adulţi, copii şi respectiv ginecologie-obstetrică ;

— intrarea pentru cele două funcţiuni cu caracter ambulator şi anume : balneofizioterapie şi întreruperi de sarcină ;

— intrarea de serviciu, prevăzută cu un singur control (gang spre curtea interioară de serviciu) pentru bucătărie, spălătorie, crematorii, depozite etc. ;

— intrarea la urgenţă, accesibilă dinspre ambele intrări în incinta spitalului ;

— accesul separat la prosectură, în legătură cu intrarea secundară în incintă şi plasat pe latura opusă camerelor de staţionar.

S-a mai căutat realizarea unei bune legături între funcţiuni, asigurate de circulaţii reduse, obţinîndu-se astfel — împreună cu o judicioasă dimensionare a spaţiilor — o soluţie generală de arhitectură economică şi încadrată în limitele de suprafeţe şi cost cerute.

De asemenea, s-a mai urmărit obţinerea unui ansamblu construit care prin amplasament, volum şi plastică exterioară să constituie un edificiu reprezentativ, de factură contemporană.

În proiectarea secţiilor de spitalizare s-au avut în vedere următoarele :

— utilizarea cît mai completă a tractului mare, corespunzător orientării sud-est, pentru camerele bolnavilor ;

— camere-vorbitor pentru fiecare secţie-aripă de spitalizare de cîte 50 paturi, plasate lîngă nodul principal de circulaţie şi cu evitarea intersectării circulaţiei bolnavilor cu a vizitatorilor ;

— plasarea conducerii secţiei lîngă nodul principal de circulaţie, acesta fiind dimensionat la strictul necesar cu evitarea obişnuitelor spaţii supradimensionate şi neutilizate.

În încheiere, mai trebuie menţionat că proiectul, pentru a cărui realizare lucrările de execuţie sînt în curs de desfăşurare, cu prevederea dării totale în folosinţă pentru anul 1964, s-a încadrat în cifre de suprafeţe şi indici de economicitate corespunzătoare.

Aria construită pe teren este de 3 950 m².

Aria desfăşurată este de 22 960 m², revenind pe unitate de folosinţă, adică per pat de spitalizare, 37,7 m².

Arh. MIHAI ENESCU

Curte interioară — Perspectivă

STUDII PENTRU SECȚIILE DE PEDIATRIE ȘI CONTAGIOȘI DIN SPITALELE GENERALE

Autori: Secții de pediatrie — arh. *Rodica Vrancu*
Secții de contagioși — arh. *V. Krochmalnik*
ISCAS — Atelier Spitale

1

Aceste studii au scopul de a pune la dispoziția arhitecților indicațiile necesare pentru proiectarea unităților funcționale ale secțiilor de pediatrie și contagioși din spitalele generale, spre obținerea unei scheme funcționale cît mai raționale în cadrul unor suprafețe economic construite.

Studiile sînt rezultatul unei colaborări între arhitecții și medicii de specialitate.

La întocmirea studiilor s-au stabilit următoarele premise:

1) *Pentru pediatrie:*

— secțiile de pediatrie, inclusiv serviciul de primire și carantina, vor fi prevăzute în spitalele generale ca unități independente;

— unitățile de prematuri nu fac parte din secțiile de pediatrie, ci din cele de obstetrică-ginecologie;

— contagioșii nu fac parte din secțiile de pediatrie din spitalele generale;

— tratamentele secției de pediatrie se împart în două categorii: tratamente specifice pediatriei (plasate în secție) și tratamente comune cu spitalul (plasate în spitalul general — bloc operator, laborator analize etc.);

— secțiile de pediatrie pot fi plasate fie în clădirea spitalului general, fie într-un corp separat, dar legat de spitalul general și întotdeauna cu orientare optimă;

— secția de pediatrie se compune din: serviciul de primire, carantina, staționarul, anexele secției, tratamentele specifice secției, grupul încăperilor pentru însoțitori.

2) *Pentru contagioși:*

— numărul paturilor de contagioși în spitalul general se socotește la 10—12% din totalul paturilor;

— serviciul de contagioși trebuie să fie autonom dar legat de serviciul de medicină generală, deoarece bolile contagioase, prin multiplele lor complicații, pot îmbrăca aspectele tuturor specialităților: O.R.L., neurologie, urologie etc.;

— pentru asigurarea însoririi camerei de bolnavi se renunță la balcoanele de vizitatori;

— serviciul de boli contagioase cuprinde: internare cu dezinfecție și diagnostic, spitalizare, convalescență.

Schițele alăturate prezintă grafic cîteva din concluziile acestor cercetări. Cataloagele complete se găsesc în arhiva ISCAS și, ținînd seama de amploarea pe care a luat-o proiectarea spitalelor, considerăm că aceste studii pot aduce mari foloase în munca arhitecților proiectanți.

Arh. A. MARCU

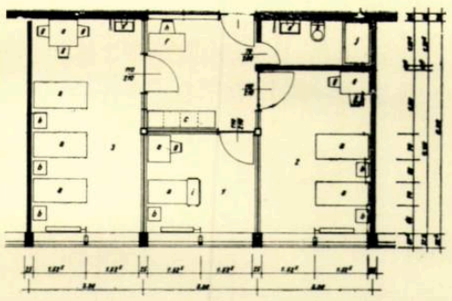

2

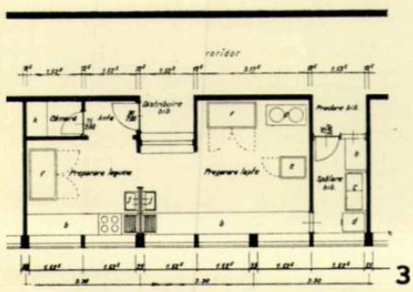

3

4

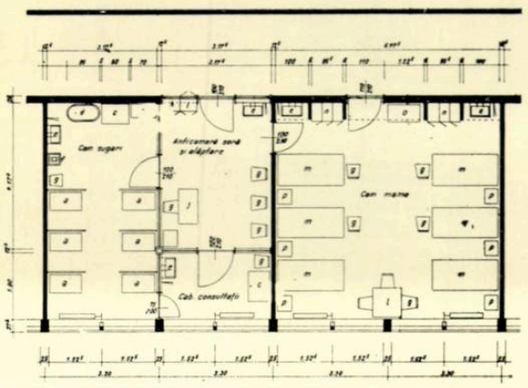

5

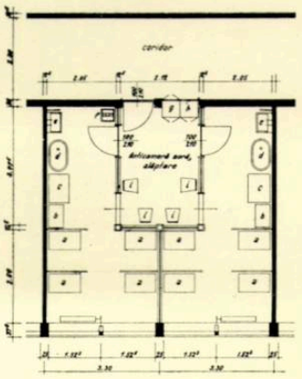

1 Cameră cu 4 paturi pentru sugari la spitalul de copii «Grigore Alexandrescu» — București

2 CAMERE COPII MICI (1, 2, 3 paturi)

a. Pat copil — b. Noptieră c. Masă cu dulapuri — d. Lavabou e. Masă — f. Birou soră g. Scaun copil — h. Scaun soră i. Masă pat — j. Cadă — k. W.C.

3 BIBERONERIE

a. Ghișeu — b. Masă — c. Spălător — d. Cărucior — e. Sterilizator — f. Frigider — g. Căzănele — h. Aragaz — i. Uscător — j. Spălător — k. Dulap

4 CAMERĂ CU 6 PATURI PENTRU SUGARI, CU CAMERĂ PENTRU MAMĂ ȘI ANTICAMERĂ

a. Pat sugar — b. Cîntar — c. Masă de înfășat — d. Băiță — e. Lavabou f. Vidoir — g. Scaun — h. Dulap i. Dulap rufe — j. Birou — k. Dulap medicamente — l. Masă — m. Pat mama — n. Dulap — o. Masă p. Noptieră

5 CAMERĂ CU 4 PATURI PENTRU SUGARI CU ALĂPTARE

a. Pat sugar — b. Cîntar — c. Masă — d. Băiță — e. Lavabou f. Vidoir — g. Dulap rufe murdare h. Dulap — i. Scaun

1 — SERVICIU DE PRIMIRE CU DOUĂ UNITĂŢI — PLAN
I. Spaţiu închis şi încălzit pentru salvare — II. Primire — III. Înregistrare — IV. W.C. — V. Medic — VI. Deparazitare — VII. Spălare — VIII. Îmbrăcare şi transport cu pat pe rotiţe — IX. Filtru personal — X. Lavabou — XI. W.C. — XII. Debara — XIII. Scară spre dezinfecţie — XIV. Coridor spital.
1. « Salvarea » — 2. Targa salvării — 3. Ghişeu — 4. Masă — 5. Scaun — 6. W.C. — 7. Lavabou — 8. Birou — 9. Taburet — 10. Dulap instrumente — 11. Masă instrumente — 12. Masă înfăşat copii — 13. Masă cu cîntar medical pentru copii — 14. Cîntar medical pentru adulţi — 15. Radiodiagnostic — 16. Masă de laborator — 17. Dulap pentru ustensile — 18. Banchetă — 19. Cuier — 20. Cuvă duş — 21. Brancardă — 22. Pat cu rotiţe — 23. Duş

2 — CAMERE BOLNAVI (2 PATURI ŞI BAIE CU CADĂ) — PLAN
I. Sas — II. Cameră bolnavi — IV. Baie — W.C.
1. Pat — 2. Noptieră — 3. Scaun — 4. Masă — 5. Dulap — 6. Lavabou — 7. Găleată — 8. Cuier — 9. W.C. — 10. Cadă

3 — CAMERE BOLNAVI (2 PATURI ŞI BAIE CU DUŞ) — PLAN
I. Sas — II. Cameră bolnavi (2 paturi) — IV. Duş — W.C.
1. Pat — 2. Noptieră — 3. Scaun — 4. Masă — 5. Dulap — 6. Lavabou — 7. Găleată — 8. Cuier — 9. W.C. — 10. Duş — 11. Taburet metalic

4 — CAMERĂ BOLNAVI (4 PATURI) — PLAN
I. Sas — V. Camera bonlavi — VI. Lavabou — VII. W.C. — VIII. Baie
I. Pat — 2 Noptieră — 3. Scaun — 4. Masă — 5. Dulap — 6. Lavabou — 7. Găleată — 8. Cuier — 9. W.C. — 10. Cadă — 11. Taburet — 12. Frigider

5 — BOXĂ MELTZER — PLAN
I. Sas culoar — II. Sas exterior — III. Cameră bolnavi — IV Baie — W.C.
1. Pat — 2. Noptieră — 3. Scaun — 4. Masă — 5. Dulap — 6. Lavabou — 7. Găleată — 8. Cuier — 9. W.C. — 10. Cadă — 11. Taburet — 12. Targă

SERVICIU DE PRIMIRE CU DOUĂ UNITĂŢI

1

STUDII PENTRU BLOCURI ALIMENTARE ÎN SPITALE

Autor: *arh. S. Coţifide*
ISCAS — Atelier Spitale

Vedere parţială a bucătăriei spitalului Panduri — Bucureşti

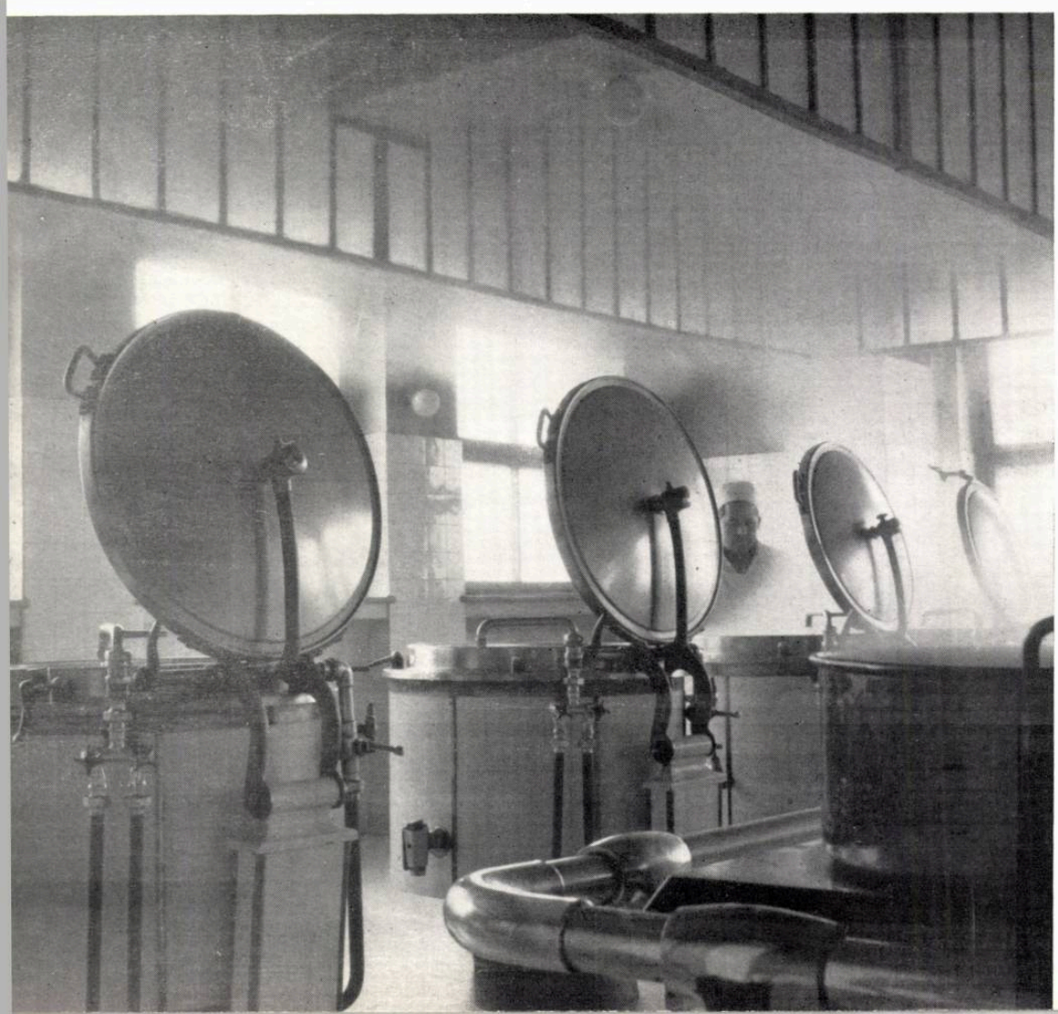

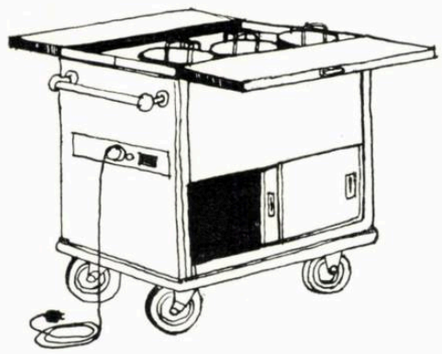

Cărucior pentru transportul containerelor izoterme

Secţiunea căruciorului

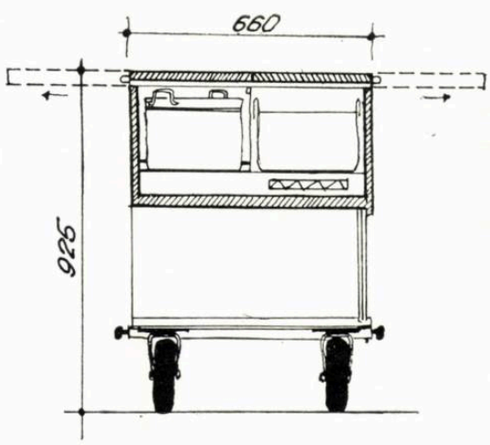

CAMERĂ BOLNAVI CU 2 PATURI ȘI BAIE CU CADĂ

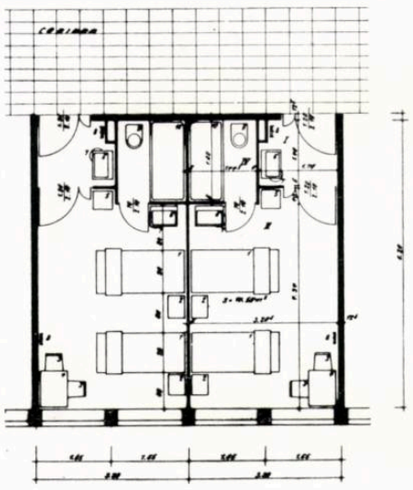

2

CAMERĂ BOLNAVI CU 2 PATURI ȘI BAIE CU DUȘ

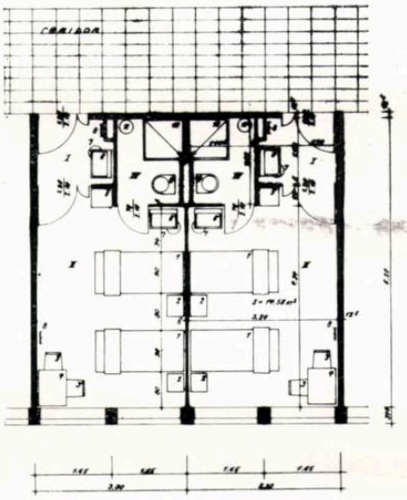

3

CAMERĂ BOLNAVI CU 4 PATURI, BAIE CU CADĂ SAU DUȘ ȘI W.C. CU LAVABOU

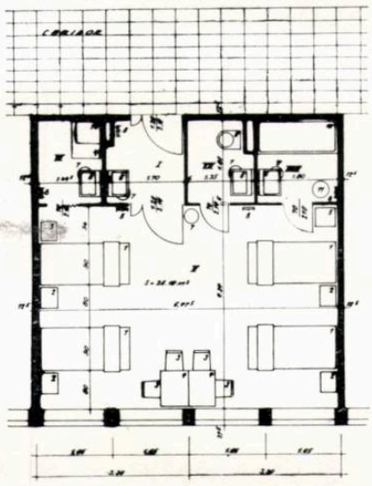

4

BOXĂ MELTZER

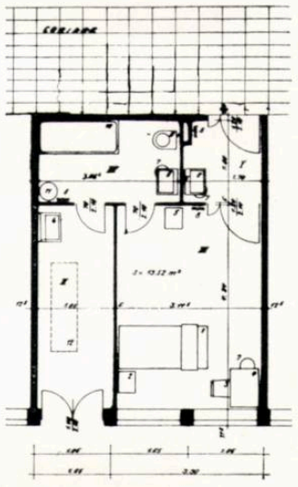

5

În concepțiile moderne asupra îngrijirii bolnavilor în spitale, alimentația este considerată ca un mijloc de tratament de mare importanță.

Plecînd de la această premisă, atelierul pentru proiectarea spitalelor din ISCAS a întocmit studiul « *Blocuri alimentare în spitalele generale* » cuprinzînd căutarea celor mai bune soluții pentru proiectarea tuturor amenajărilor destinate pregătirii și distribuției hranei bolnavilor. Concluziile din acest studiu au fost aplicate în lucrările concrete proiectate de ISCAS și se referă la toate condițiile și fazele realizării alimentației bolnavilor : depozitarea și păstrarea alimentelor prime, dimensionarea și gruparea încăperilor de preparație, pentru asigurarea unui flux tehnologic rațional ; prepararea mîncării în condiții optime de calitate și igienă, folosind aparate corespunzătoare diferitelor feluri de mîncare, potrivit regimurilor prescrise. Pentru distribuția mîncării se prevede folosirea conteinerelor izoterme transportate pe cărucioare speciale și care se ridică cu ascensorul la nivelul etajelor de spitalizare, păstrîndu-se astfel temperatura și calitatea hranei.

Evitarea pătrunderii mirosului din bucătărie în celelalte spații ale spitalului se realizează atît printr-o judicioasă amplasare a blocului alimentar, cît și prin instalații de ventilație adecvate.

Alăturat, sînt prezentate blocurile alimentare din două spitale aflate în curs de execuție : *Spitalul de la Onești*, în care blocul alimentar formează un corp distinct al complexului, și *Institutul oncologic de la Cluj*, în care blocul alimentar ocupă o parte din nivelul inferior al corpului de spitalizare. În ambele soluții depozitele de alimente prime se găsesc sub încăperile bucătăriei.

Se prezintă totodată vederea unui cărucior încălzit electric, pentru transportul marmitelor cu mîncare.

Arh. S. COȚIFIDE

1 — Institutul oncologic din Cluj — Plan de situație

2 — Planul bucătăriei

1. Bufet — 2. Spălător vase — 3. Bucătărie lapteceai — 4. Bucătărie rece — 5. Patiserie — 6. Preparare înghețată — 7. Depozit uscat — 8. Fructe — 9. Carne — 10. Bucătar-șef — 11. Magaziner — 12. Cîntar — 13. Anticameră — 14. Lactate — 15. Garaj cărucioare — 16. Bucătărie caldă — 17. Spălător degresor — 18. Cămară de zi — 19. Preparare legume — 20. Preparare carne — 21. Preparare pește — 22. Oficiu — 23. Sală mese personal

3 — Spital la Onești — Plan de situație

4 — Planul bucătăriei

1. Sală mese personal — 2. Oficiu — 3. Cămară patiserie — 4. Patiserie caldă — 5. Patiserie rece — 6. Cămară de zi — 7. Bucătar-șef — 8. Vestibul — 9. Scară principală — 10. Deșeuri pentru crematoriu — 11. Preparare legume — 12. Preparare carne — 13. Preparare pește — 14. Spălător vase — 15. Spălător marmite — 16. Staționar cărucioare — 17. Pîine — 18. Soră dieteticiană — 19. Scară de serviciu — 20. Bucătărie rece — 21. Preparare lapteceai — 22. Bucătărie principală — 23. Ascensor de alimente

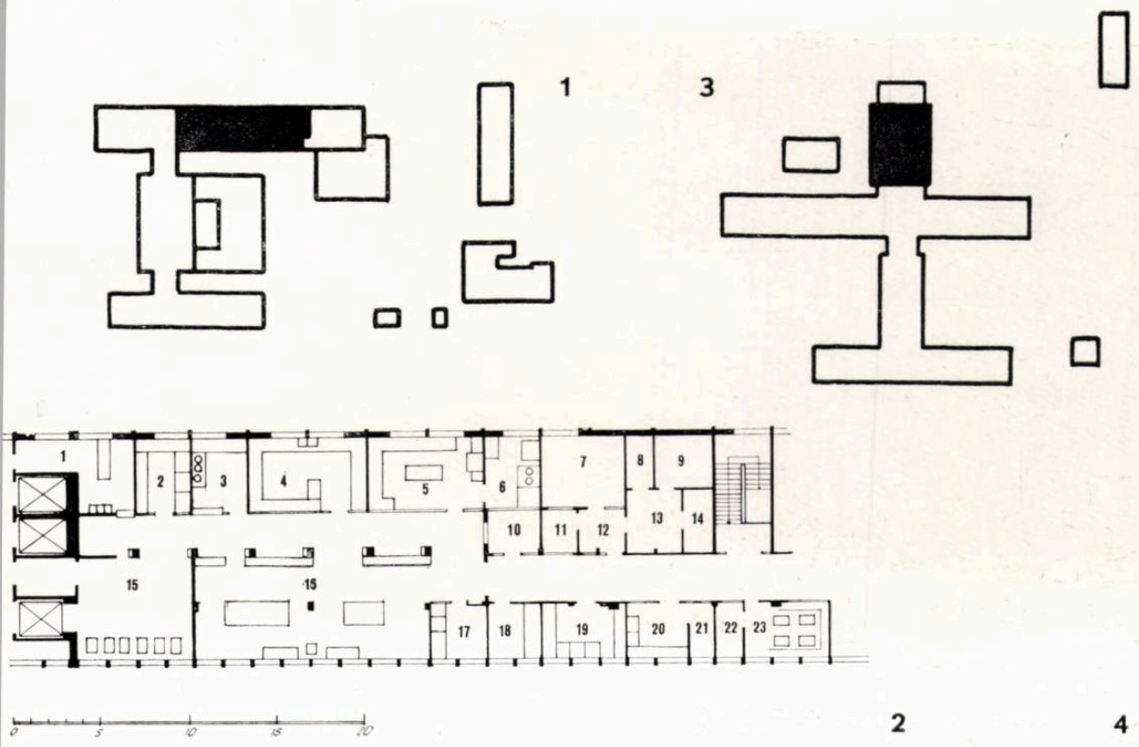

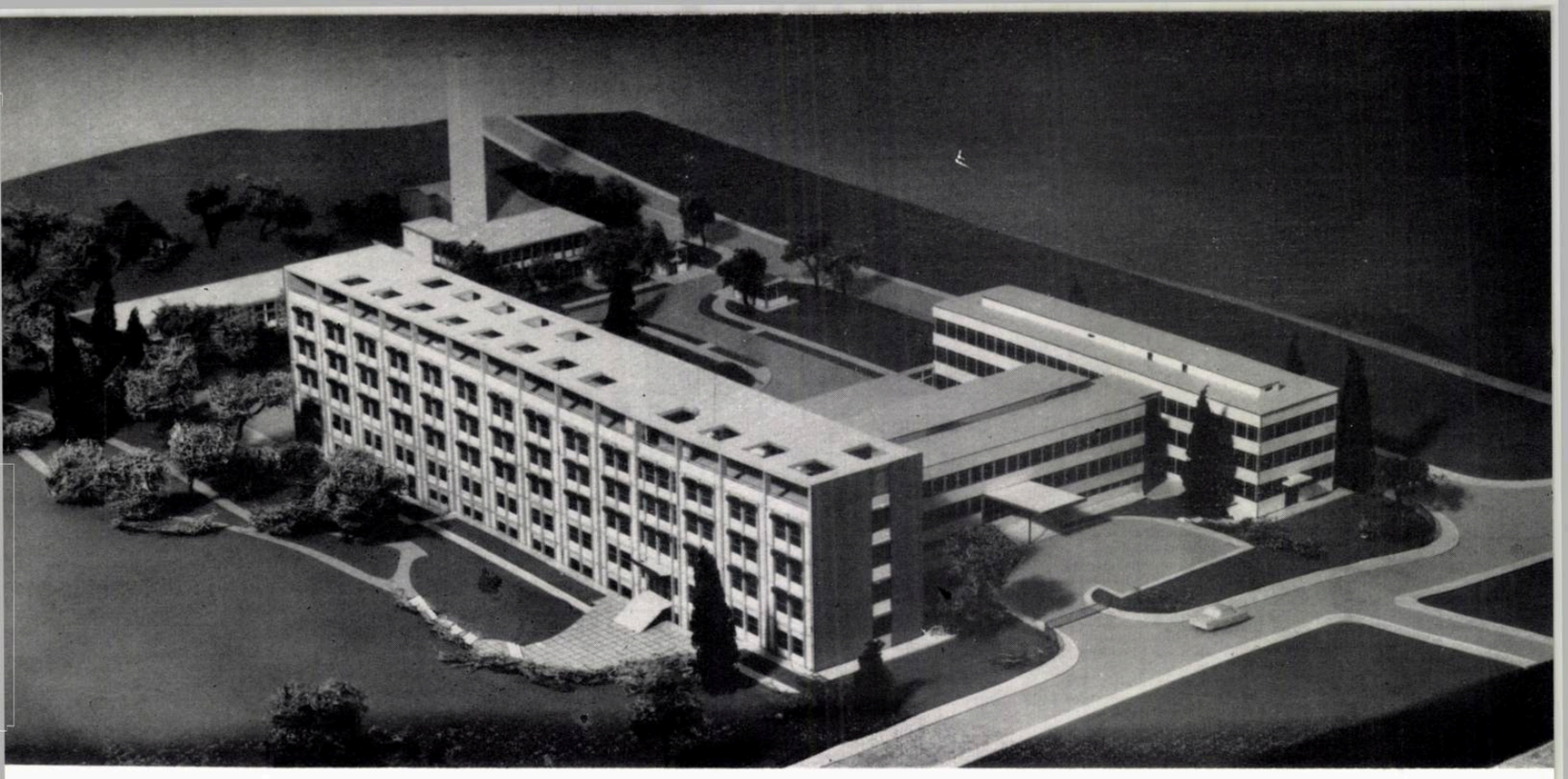

Institutul oncologic din Cluj — (machetă)

INSTITUT DE ONCOLOGIE LA CLUJ

Autor: *arh. Rodica Vrancu*
Coautori: *arhitecții R. Popa, Roxana Bernștein-Katz*
Rezistență: *inginerii E. Țigănescu, L. Stănescu, M. Ispas*
Instalații electrice: *ing. Gh. Tavsancea*
Instalații sanitare: *inginerii V. Popescu, M. Bluos*
Instalații termice: *ing. C. Constantin*
Consultant radiații: *dr. P. Șandru*
Epurarea apelor radioactive: *ing. A. Țugui*
ISCAS — Atelier Spitale

PLAN DE SITUAȚIE
1. Spitalizare — 2. Bloc operator — 3. Tratamente — 4. Radioterapie — 5. Policlinică — 6. Zoobază
7. Centrală termică — 8. Centrală gaze

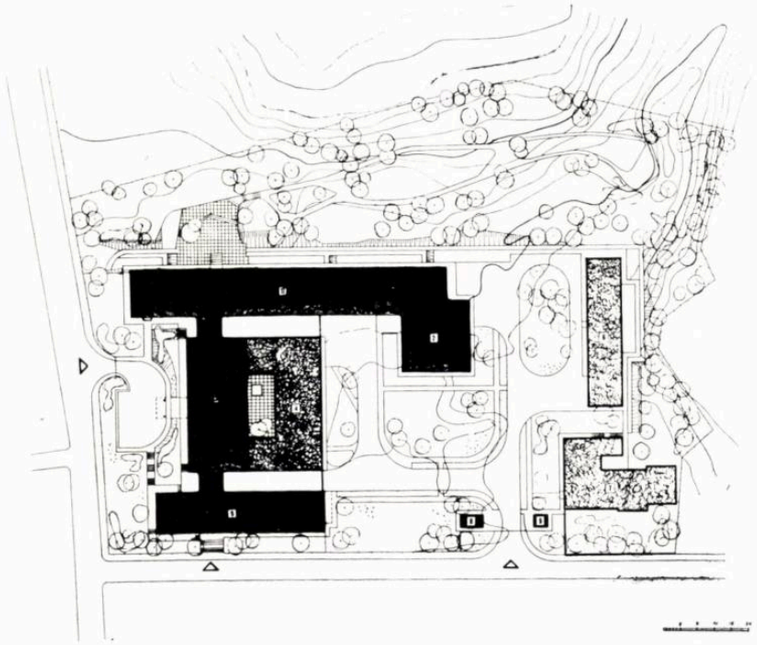

În cadrul intensificării cercetărilor științifice în oncologie și al luptei organizate împotriva cancerului la noi în țară, Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale a prevăzut crearea unui institut de oncologie la Cluj. Întrucît sarcinile curativo-profilactice sînt împărțite între diversele unități oncologice regionale, numărul de paturi s-a limitat la 200 — repartizate astfel: 70 paturi chirurgie, 70 radioterapie, 60 chimioterapie. În schimb se dă o mare extensiune laboratoarelor de diagnostic și investigații clinice și mai ales laboratoarelor de cercetări experimentale oncologice.

Noul institut, a cărui construire a început în ianuarie 1961, lucrările pe șantier fiind acum în plină desfășurare, e amplasat pe terenul din str. Republicii, colț cu str. Creangă. Terenul este minim (2 ha), într-o pantă accentuată și de o structură geologică foarte diversă, dar are totuși mari avantaje de situație și anume:

a) posedă plantații de conifere, el făcînd parte din zona bogată în asemenea plantații a Grădinii botanice, ceea ce asigură zona de protecție necesară unei construcții spitalicești;

b) este așezat pe artere liniștite, ceea ce oferă bolnavilor calmul necesar, iar medicilor condiții prielnice cercetării științifice;

c) este așezat la o cotă înaltă a orașului, beneficiind de vecinătatea Grădinii botanice, ceea ce permite orientarea optimă (sud) a camerelor de spitalizare — spre grădină.

Dotare importantă a orașului, noul institut va contribui, împreună cu clinicile universitare în a căror zona e plasat, la îmbogățirea peisajului urban și la completarea coronamentului orașului.

Soluția de arhitectură a fost determinată, pe lîngă considerentele de funcționalitate, de următoarele condiții obiective:

— natura terenului — bun de construit în partea lui mai înaltă (spre str. Republicii și spre Grădina botanică), restul fiind umplutură și avînd pînză freatică aproape de suprafață — a impus inițial forma de plan;

— traversarea terenului aproape prin mijlocul lui de un canal de ape pluviale ce vine din Grădina botanică a obligat de asemenea așezarea clădirii înspre cele două străzi: Republicii și Creangă;

PLAN NIVEL 3

1. Hol — 2. Camere spitalizare cu 3 paturi — 3. Camere spitalizare cu 2 paturi — 4. Grup sanitar — 5. Baie — 6. Oficiu — 7. Sală de mese — 8. Cameră de pansamente — 9. Cameră tratamente — 10—13. Camere personal medical — 14. Tărgi — 15. Sterilizare — 16. Depozit sînge — 17. Laborator — 18. Oficiu soră — 19. Reanimare — 20. Anestezie — 21. Aparate — 22. Spălare medici 23. Vestiare medici — 24. Prespălare — 25. Sală de operaţie 26. Sterilizare - 27. Depozit — 28. Cameră televiziune — 29. Explorări funcţionale — 30. Primire piese — 31. Anatomie patologică 32. Spălător — 33. Laborator bio — 34. Laborator cito — 35. Medic-şef — 36. Culturi-ţesuturi — 37. Termostat — 38. Incubator 39. Bacteriologie — 40. Medii si termostat — 41. Ventilaţii 42. Animale — 43. Operaţii — 44. Cancer experimental — 45. Cameră obscură — 46. Animale contaminate — 47. Virusologie 48. Balanţe — 49. Farmacodinamie — 50. Animale — 51. Hormonologie — 52. Birou — 53. Laborator sinteze — 54. Laborator biochimie — 55. Laborator enzimologie — 56. Cameră aparate 57. Optică — 58. Balanţe — 59. Electroforeză — 60. Laborator biochimie — 61. Sterilizare — 62. Recoltări — 63. Laborator hematologie — 64. Spălător — 65. Aşteptare

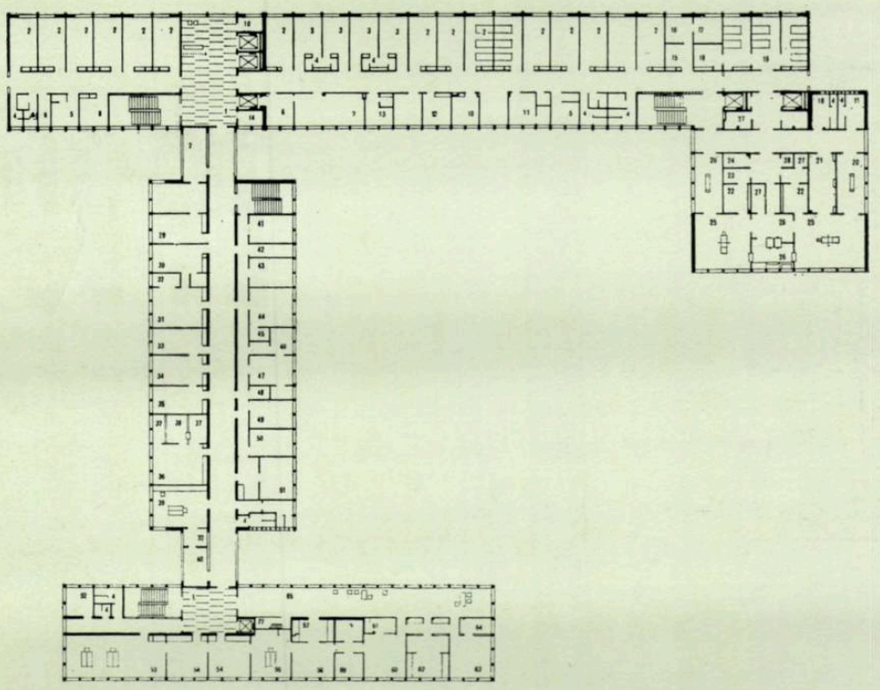

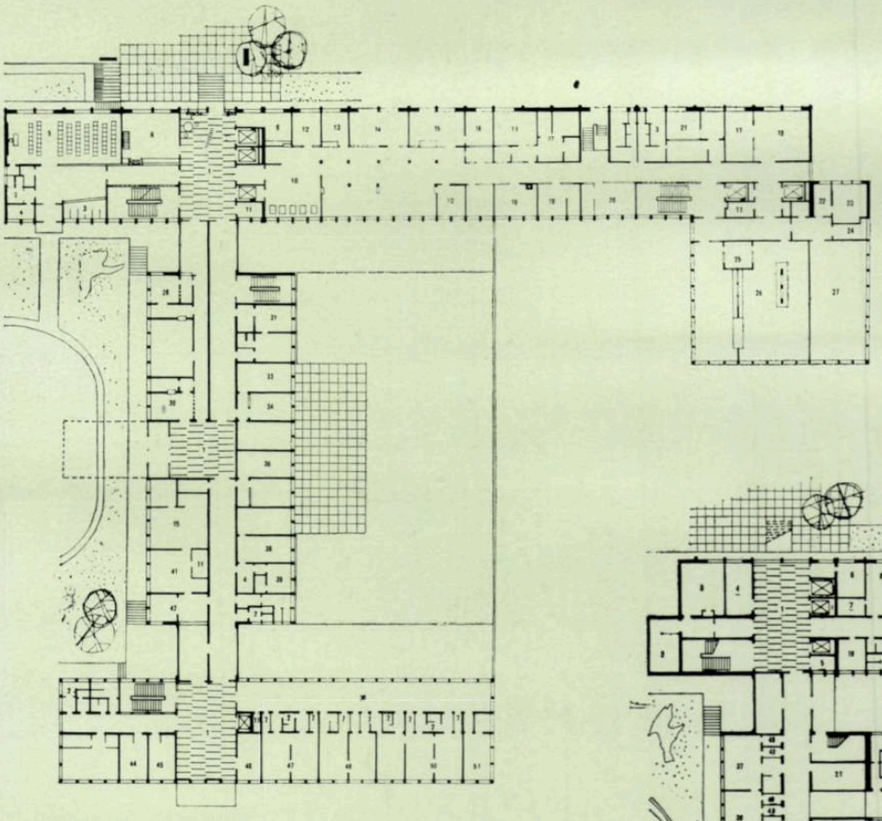

PLAN NIVEL 2

1. Hol — 2. Grup sanitar — 3. Vestiare — 4. Fişier — 5. Sală de şedinţe — 6. Bibliotecă — 7. Dezbrăcare — 8. Culoar — 9. Bufet 10. Garaj cărucioare — 11. Depozit — 12. Spălător — 13. Bucătărie lapte-ceai — 14. Bucătărie rece — 15. Laborator patiserie 16. Bucătărie caldă — 17. Cameră frigorifică — 18. Cămară 19. Preparări — 20. Sală de mese — 21. Centrală telefonică 22. Oficiu — 23. Baterii — 24. Butelii — 25. Cabină şef — 26. Sterilizare — 27. Centrală ventilaţii — 28. Filtru primire şi baie 29. Efecte — 30. Aşteptare şi înregistrare — 31. Director 32. Consultaţii — 33—37. Birouri — 38. Metodologie — 39. Atelier foto — 40. Portar — 41. Receptură — 42. Farmacist-şef şi eliberare — 43. Microscop electronic — 44. Recoltări hormonale 45. Intervenţii — 46. Triaj — 47. Gastroenterologie — 48. Consultaţii generale — 49. Urologie — 50. Ginecologie — 51. O.R.L. 52. Odihnă — 53. Trecere

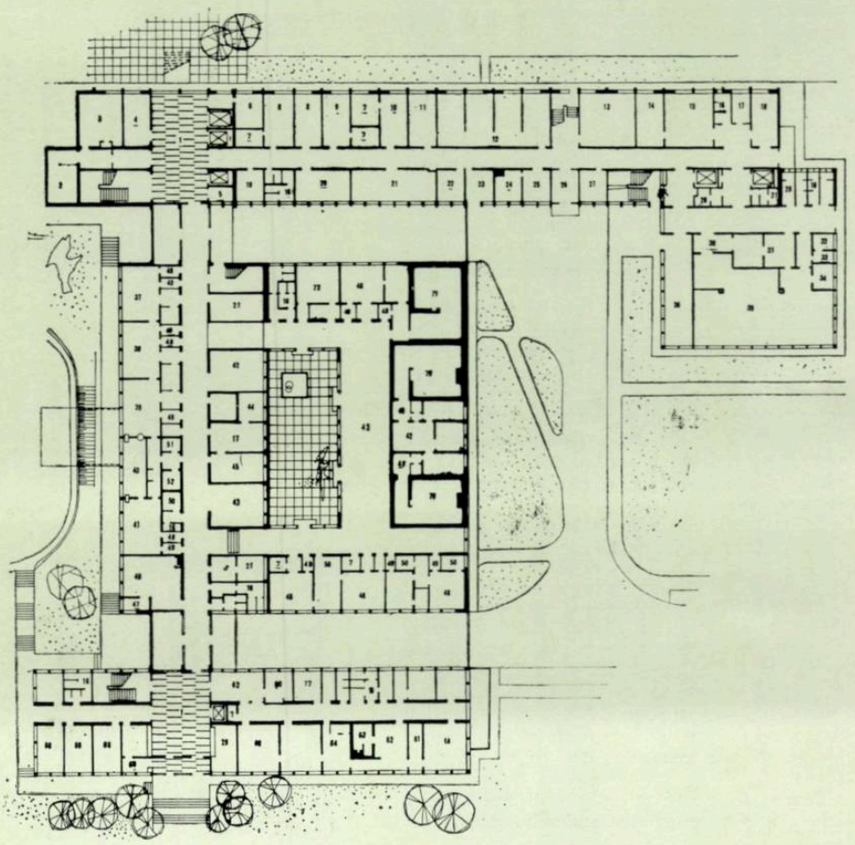

PLAN NIVEL 1

1. Hol — 2. Depozit radium — 3. Depozit cărţi — 4. P.T.T.R. 5. Tablou electric — 6. Frizerie — 7. Depozit — 8. Serviciu tehnic 9. Atelier mecanic — 10. Atelier tîmplărie — 11. Atelier radio 12. Depozit alimente — 13. Cameră maşini frigorifer — 14 Laborator — 15. Direcţie — 16. Grup sanitar — 17. Cameră medici 18. Cameră mortuară — 19. Rezervă — 20. Atelier sticlărie 21. Ventilaţii — 22. Atelier electric — 23. Crematoriu — 24. Birou gestionar — 25. Cîntărire — 26. Intrare — 27. Curăţat — 28. Aeroterme — 29. Vestiar — 30. Eliberare — 31. Dezinfecţie efecte 32. Materiale — 33. Responsabil — 34. Rufe murdare — 35. Spălătorie — 36. Subcentrală termică — 37. Scopii pulmonare 38. Tomografii — 1000 — 39. Grafii generale — 40. Laborator foto — 41. Scopii-grafii — 46. Depozit farmacie — 47. Boxă medicamente inflamabile — 48. Röntgenterapie TUR. 200—49. Dezbrăcare — 50. Comandă — 51. Chimicale — 52. Filme — 53. Surori 54. Chaoul — 55. Animale contaminate — 56. Animale necontaminate — 57. Vestibul — 58. Decontaminare — 59. Cameră obscură 60. Birou şef laborator — 61. Spălător — 62. Izotopi — 63. Tezaur izotopi — 64. Administrare — 65. Măsurători — 66. Cameră diagnostic — 67. Fişier — 68. Birou administrativ — 69. Portar 70. Cobalt 60.—71. Cesiu 137. — 72. Schaffer-witte

Institutul oncologic din Cluj — (machetă)

— orientarea terenului (sud — spre Grădina botanică, nord — spre str. Creangă) a determinat plasarea staționarului cu camerele înspre Grădina botanică ;

— declivitățile mari au determinat raportul dintre niveluri și accese;

— amplasarea radioterapiei, radiodiagnosticului și laboratoarelor de izotopi, specifice unui spital de oncologie, a creat anumite servituți de izolare, atît pe orizontală cît și pe verticală (de pildă: radioterapia în corp anexă pe un singur nivel cuprinzînd cobalt, cesiu, Röntgen etc.).

Soluția evidențiază cele 3 funcțiuni principale:

1. Dispensarul oncologic și cabinetele de consultații orientate spre str. Creangă (nord), cu accesul din aceeași stradă ;

2. Staționarul cu camerele pentru bolnavi orientate spre Grădina botanică (sud) și avînd volumul mărit în capătul dinspre vest cu blocul operator (cuprinzînd și sterilizarea centrală și spălătoria) ;

3. Corndl de tratamente și laboratoare de cercetări care leagă pe primele două.

1. *Dispensarul* cuprinde la primul nivel: holul de intrare principală cu vestiare și fișier pentru bolnavi, secția administrativă cu intrare separată de o parte și laboratorul de izotopi de cealaltă parte, complet izolat ; la nivelul doi, cabinetele de consultații cu așteptări ; la nivelul 3, laboratoarele pentru public și de cercetare (orientate spre nord).

2. *Corpul tratamentelor* cuprinde la nivelul 1, corespunzător cu nivelul parterului la policlinică: cabinetele de radiodiagnostic cu așteptări, radioterapia pe un singur nivel într-un corp anexă înspre incinta spitalului, cu așteptări și curte interioară. La nivelul 2, intrarea principală în spital, cu primirea bolnavilor, administrația, metodologia, farmacia — nivel corespunzător cu etajul dispensarului. La nivelul 3 laboratoarele de cercetări.

3. *Staționarul* cuprinde un nivel (1) de depozite, spălătoria, dezinfecția și prosectura. La nivelul 2 se află sala de conferințe, biblioteca și intrarea cu vestiare pentru vizitatori, apoi blocul alimentar gospodăresc și sterilizarea centrală. La nivelul 3 se găsește blocul operator cu reanimarea și secția de chirurgie corespunzătoare ; la nivelul 4 — secția de radiologie și la nivelul 5 — secția de chimioterapie, toate trei constituind nivelurile secțiilor de paturi, constînd fiecare din camere de spitalizare și anexele lor. Nivelul 6 este constituit de terasa acoperită parțial.

Corpul de clădire al spitalizării este dimensionat, în ceea ce privește structura, să suporte

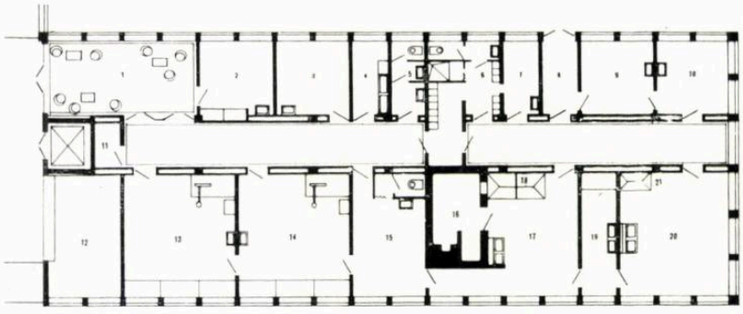

LABORATOR IZOTOPI — PLAN

1. Așteptare — 2. Birou șef laborator — 3. Medici — 4. Cameră obscură — 5. W.C. — 6. Filtru — 7. Decontaminare — 8. Vestibul — 9. Animale necontaminate — 10. Animale contaminate — 11. Control dezactivare — 12. Vestiar bolnavi — 13. Cameră diagnostic — 14. Măsurători — 15. Administrație — 16. Tezaur izotopi — 17. Izotopi — 18. Nișe — 19. Spălător — 20. Laborator 21. Nișe laborator

TERAPIE — COBALT — CESIU — PLAN

1. Cesiu — 2. Cobalt — 3. Cameră de comandă — 4. Consultații — 5. Sală de așteptare — 6. Cabină de dezbrăcare — 7. Röntgenterapie — 8. Chaoul — 9. Pansamente

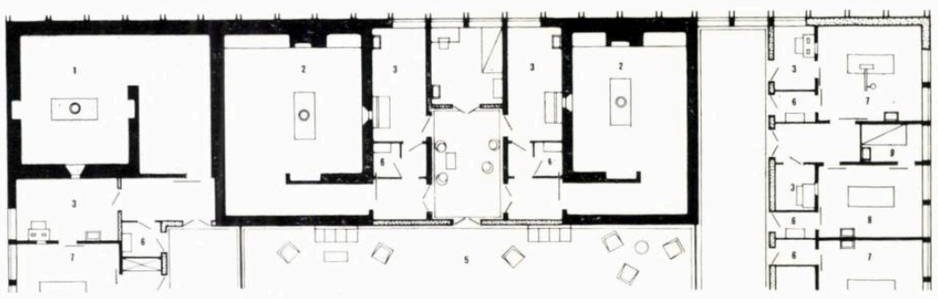

încă un etaj în viitor. El este rezolvat pe două noduri de circulație: unul principal prin care totalitatea secțiilor se leagă direct cu tratamentele și laboratoarele, cu primirea bolnavilor și cu circulația vizitatorilor și a personalului medical și auxiliar și cu blocul alimentar; al doilea, prin care toate acestea se leagă cu serviciile generale (bucătărie, spălătorie, sterilizare, depozite de lenjerie, de inventar) și cu prosectura.

Ca structură, schelet de beton armat fie din cadre de beton armat monolit și plăci monolit, fie din stîlpi, grinzi și plăci de beton armat monolit. Din cauza terenului neomogen s-au prevăzut rosturi de tasare; învelitoarea este în terasă necirculabilă, parțial circulabilă. Institutul este prevăzut cu instalații și utilaje specifice unui astfel de program ca: cobalt, cesiu, Röntgenterapie profundă, izotopi radioactivi etc. De asemenea, așa cum s-a spus mai înainte, este dotat cu o bază de cercetare științifică foarte dezvoltată.

În afară de instalațiile aferente funcțiunilor s-au mai prevăzut instalații speciale de televiziune (între sălile de operații și laboratoare, radiologie pe de o parte, și acestea și sala de conferințe experimentale pe de altă parte).

Ansamblul este completat cu o zoobază modernă, centrală termică, cabină-poartă, stație de gaze, garaj etc.

De o deosebită complexitate, și realizat pentru prima oară la noi în țară, proiectul a rezolvat probleme dificile rezultate din tema cu totul neobișnuită.

Arh. RODICA VRANCU

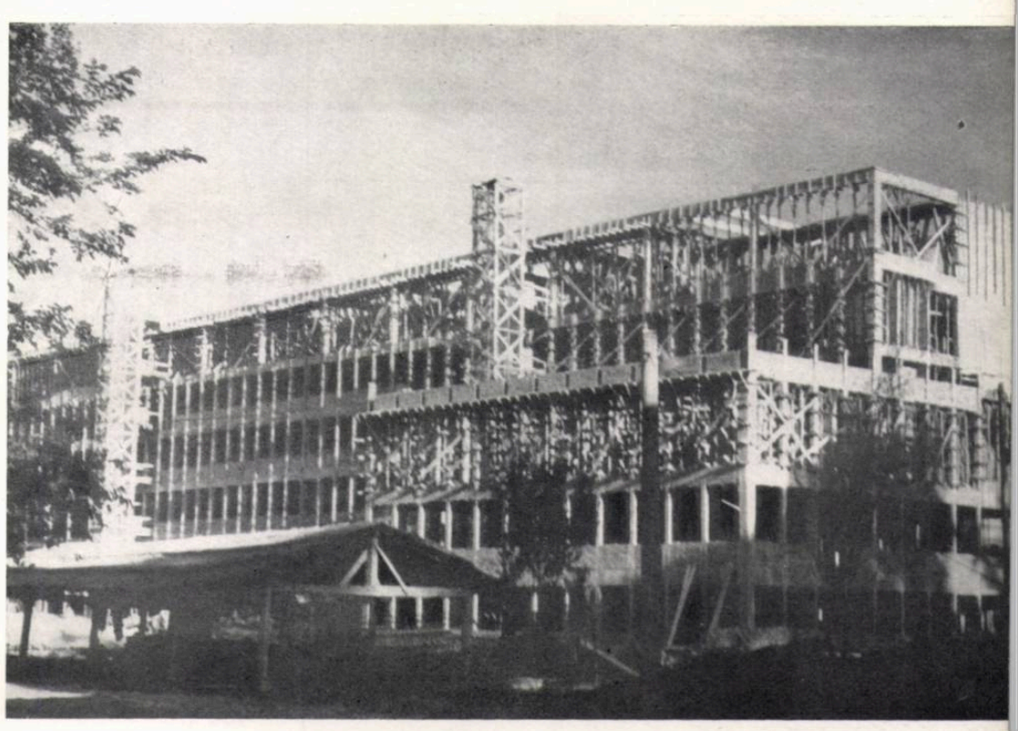

Vedere de șantier

Institutul oncologic din Cluj — (machetă)

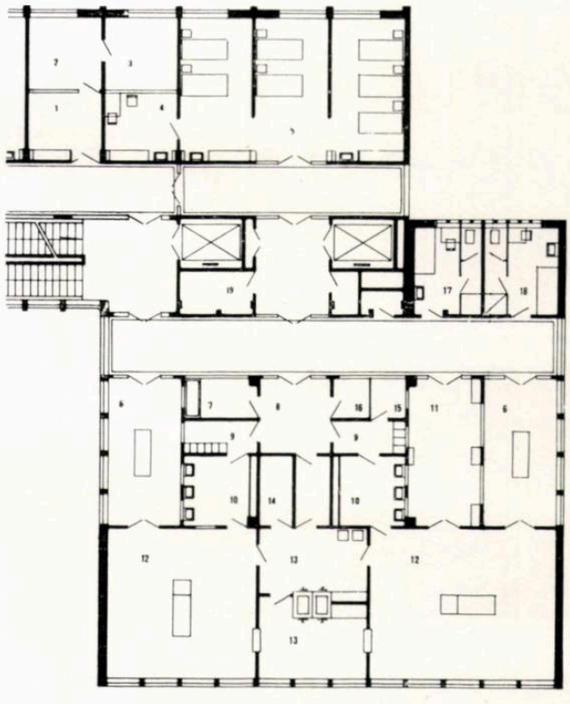

BLOC OPERATOR — PLAN

1. Sterilizare — 2. Depozit sînge — 3. Laborator — 4. Oficiu soră — 5. Reanimare — 6. Anestezie — 7. Înmuiere cîmpuri — 8. Degajament — 9. Vestiare medici — 10. Spălător medici — 11. Camera aparatelor — 12. Sală de operație — 13. Sterilizare — 14. Depozit material steril — 15. Depozit inventar — 16. Cameră televizor — 17. Odihnă surori — 18. Odihnă medici — 19. Depozit tărgi

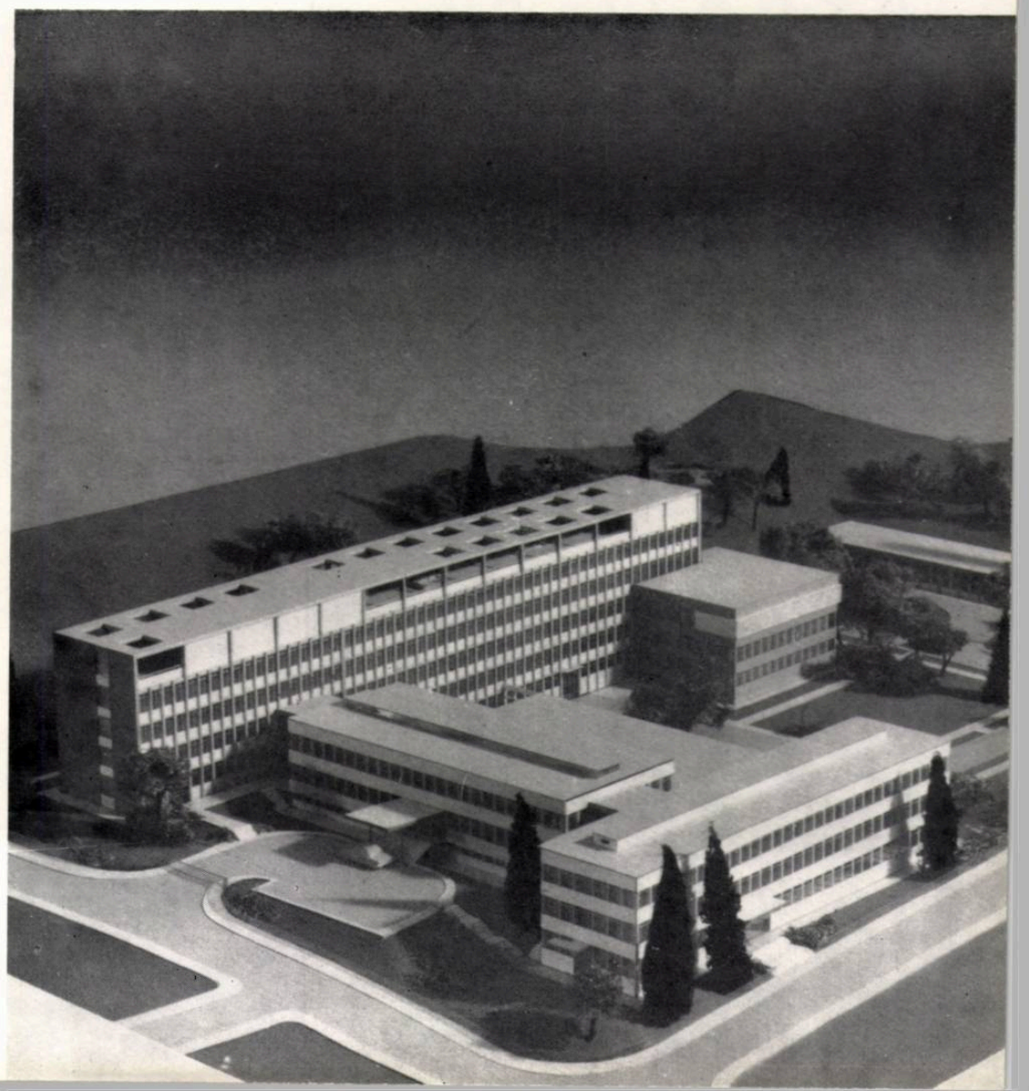

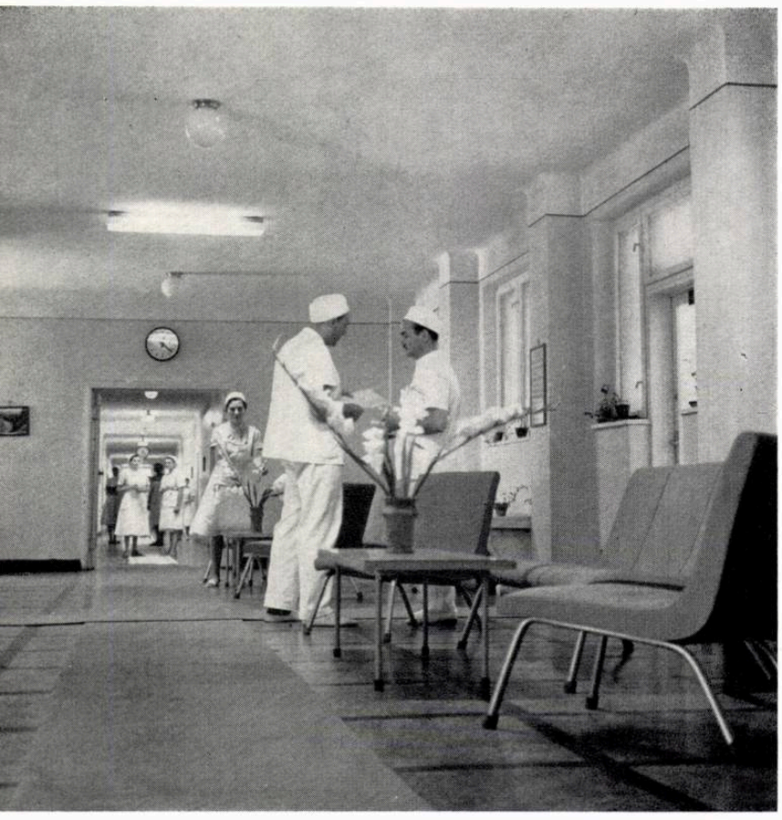

Spitalul clinic « Fundeni » — Vederea unui hol

Dintre toate mobilele folosite direct de pacientul internat, patul curent este piesa cea mai importantă. Igiena, condițiile de odihnă completă, confortul, întreținerea ușoară, posibilitatea de industrializare și economicitatea, materializate plastic într-o formă simplă, au fost preocupările ce au condus studiile noastre.

Confortul urmărit se referă atît la pacient, cît și la personalul medical, avînd în vedere că pe lîngă vizitele medicale, multe tratamente se aplică bolnavului la pat.

Pe lîngă considerațiile susenunțate, soluția propusă prevede construcția patului din leasă metalică, picioarele fiind prevăzute cu saboți din material plastic semidur.

Planul (somiera) ce primește salteaua de cauciuc spumos este format dintr-o rețea deasă de fier balot (care nu arcuește). Tablia de la picioare și căpătîi este prevăzută cu un panou mobil de PAL (sau PFL) contraplacat pe ambele fețe cu o folie de melamină, divers colorată.

Picioarele din față sînt curbate la bază și întoarse la 45° spre interior cu cca. 14 cm, aceasta pentru a ușura ocolirea patului. Spre cap somiera are un sector de 55 cm, care ia mai multe poziții printr-un dispozitiv ascuns. Scheletul metalic este finisat în alb-ivoriu cu vopsea termică, somiera este cadmiu-mini-zată, iar panourile cu melamină sînt divers colorate.

Mobilitatea paturilor a fost asigurată printr-un cărucior-cric ușor manevrabil, o soluție ingenioasă și economică.

Noptiera este de construcție complet metalică, din tablă de fier de 1 mm, iar picioarele din țeavă. Cele două planuri orizontale de depozitare (exterioare) sînt prevăzute din PFL melaminat (în culoare neagră). Întreaga piesă se va finisa cu vopsea termică de culoare alb-ivoriu. Fața sertarului, precum și ușa corpului inferior se vor finisa colorat, identic cu plăcile melaminate ale căpătîielor patului.

Pentru asigurarea silențiozității funcționării sertarului, glisajul se face pe lemn.

Sertarul este prevăzut cu piedică, evitîndu-se astfel căderea sa. Curățirea fundurilor este asigurată prin tăvițe mobile. Spatele este perforat pentru a permite o ventilație permanentă a spațiilor închise.

Ușa corpului inferior este prevăzută cu o balama interioară care permite montarea cu deschiderea pe dreapta sau stînga.

Mobilierul camerei se compune din 3 paturi, 3 noptiere, 1 masă, 2 scaune, 1 taburet, 1 dulap și corpurile respective necesare iluminării generale și individuale a fiecărui pat.

Pentru sala de conferințe și comunicări sînt prevăzute scaune individuale, înșiruibile (indiferent de număr) și stivuibile (pentru depozitare). Înșiruirea

STUDII DE MOBILIER PENTRU

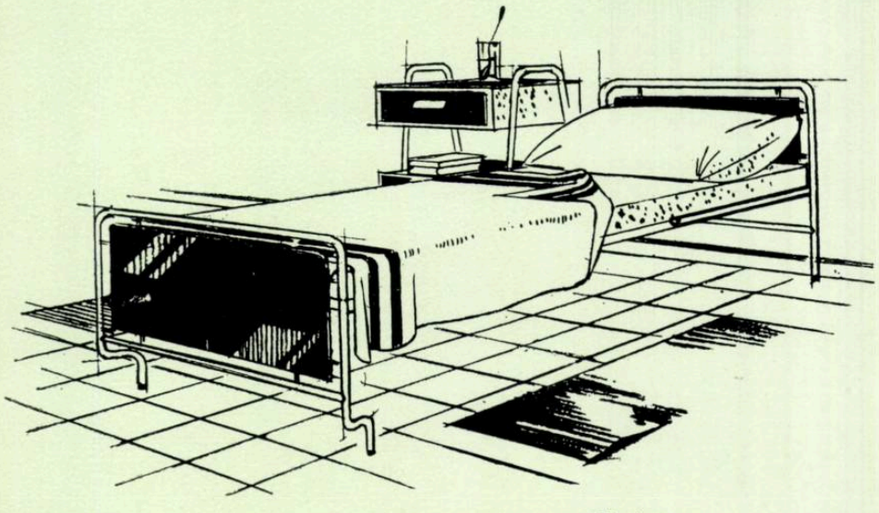

Tip de pat

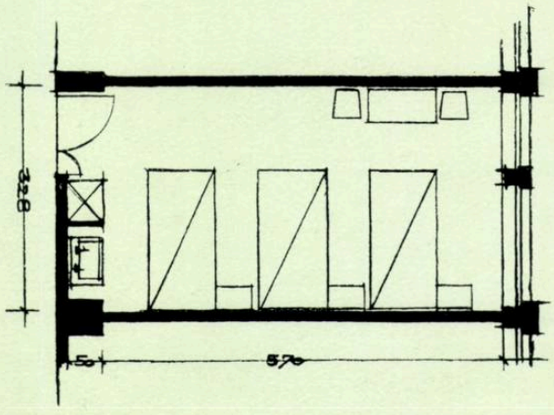

Plan de cameră cu 3 paturi

A. Poziție defectuoasă din cauza tăriei planului de odihnă; pentru a corecta confortul se uzitează o pernă mai voluminoasă (pentru a împlini distanța dintre umăr și cap); și în acest caz o serie de vertebre sînt comprimate B. Poziție defectuoasă din cauza somierei care formînd « copae » comprimă o serie de vertebre — C. Poziție de odihnă corectă; confortul este total, elasticitatea saltelei de cauciuc spumos preluînd relieful umărului și al bazinului, menținînd șira spinării dreaptă și nesolicitînd nici o vertebră

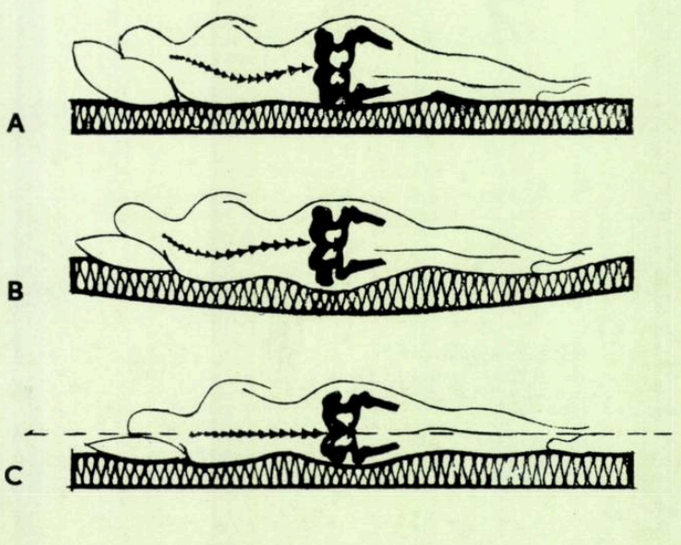

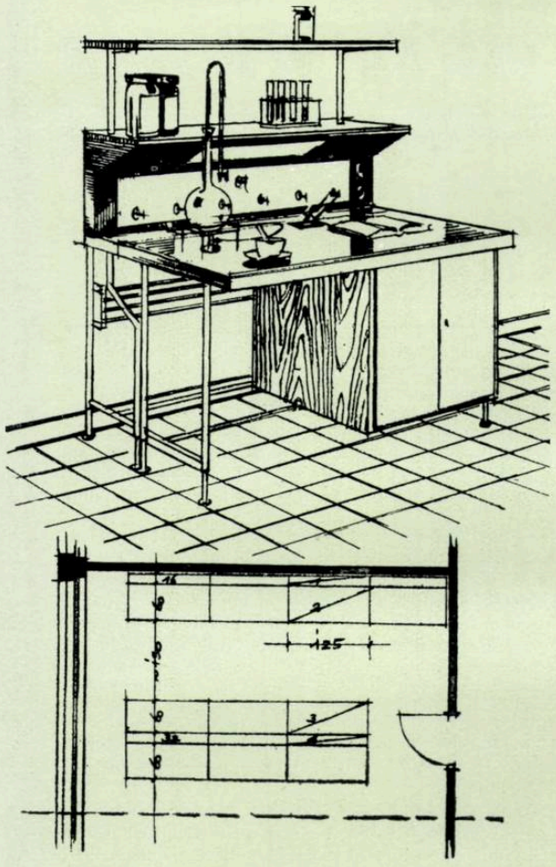

Masă de laborator

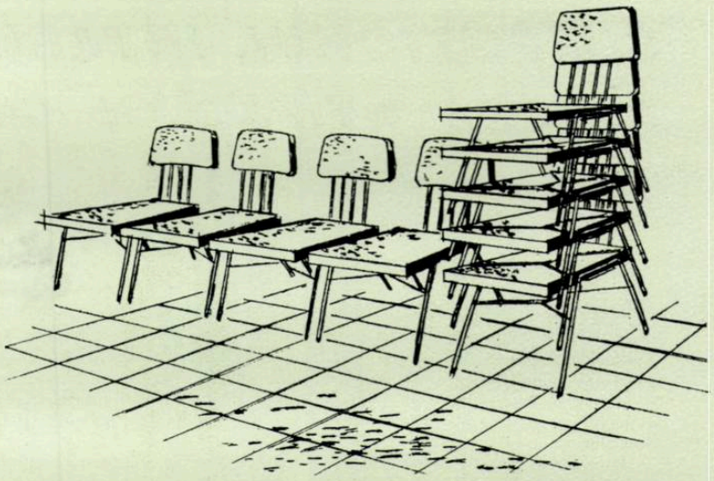

Modele de scaune

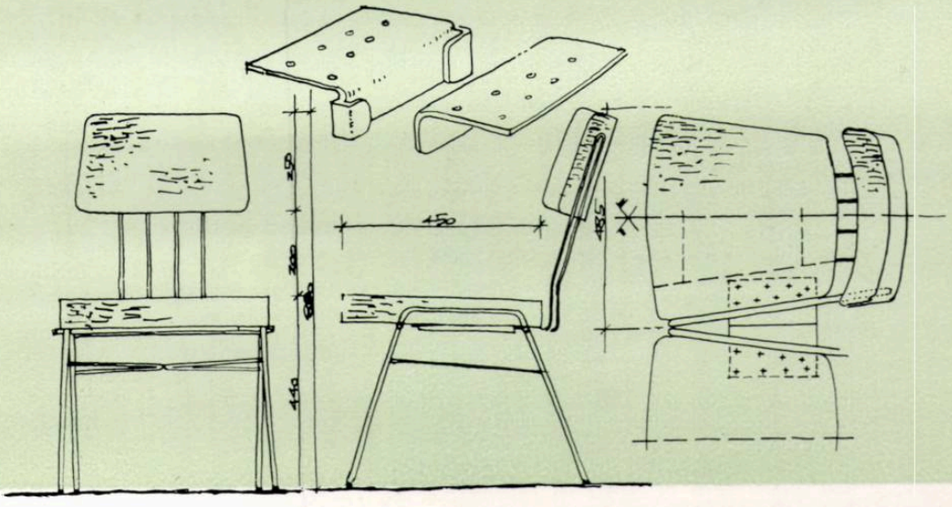

SPITALE

se face prin piesa schițată în perspectivă care se fixează de partea de ședere prin șuruburi. Astfel este rezolvată și interșanjabilitatea tuturor scaunelor.

Masa de laborator de chimie, laborator medical de spitale, instituții de cercetări medicale etc. este poate piesa de mobilier cea mai complicată și mai divers rezolvată. Soluția propusă de ISCAS are un caracter inovator, propunîndu-se pentru prima oară la noi în țară producerea pe cale industrială a unei mese de laborator cu instalații complexe și ușor vizibile (neîngropate în zidărie), avînd totodată iluminarea independentă a fiecărui loc de muncă. S-a urmărit o tehnologie de execuție simplă și cît mai completă în instalațiile specifice mesei, reducîndu-se total pe șantier lucrările de instalație, acestea constînd numai în racordarea cu diversele conducte ale clădirii.

Prin acest sistem de prefabricare a instalațiilor mesei se suprimă erorile de montaj pe șantier, masa formînd astfel un obiect complet, livrată pe șantier ca orice utilaj, în completă stare de funcționare. Masa se compune din două piese: a) elementul de alimentare care cuprinde instalațiile și b) masa propriu-zisă.

Se propun două tipuri de «masă de laborator»:

1. Tipul «masă simplă» pentru așezarea pe pereții periferici ai camerei de laborator;

2. Tipul «masă dublă» pentru cazul așezării centrale în spațiul camerei de laborator.

În cazul așezării centrale, elementul de alimentare deservește două mese așezate față în față.

Construcția este în întregime metalică. Placa elementului de alimentare este din oțel inoxidabil, iar placa mesei de lucru este prevăzută cu folie de melamină. Fiecare masă este înzestrată cu lumină proprie, garantînd astfel o iluminare perfectă a planului de lucru, indiferent de depărtarea sa de fereastră.

Fiecare masă dispune de două polițe pentru diverșii reactivi sau recipienți necesari, și de un corp-dulap, așezat sub planul de lucru.

Acest corp-dulap este propus în mai multe variante, el fiind independent de masă. Montarea lui este facultativă. Alegerea tipului de corp-dulap se face la cerere, conform modelului ales.

Ambele tipuri de mese sînt concepute pentru a putea fi așezate izolat sau înșiruite.

Picioarele, atît ale elementelor de alimentare cît și ale meselor, sînt reglabile ca înălțime, ele permițînd o calare perfectă a ansamblului.

Planul de lucru (orizontal) și peretele (vertical) ce formează fundal sînt prevăzuți cu folie de melamină albă, astfel încît să ușureze observarea eventualelor reacții coloristice.

Noptieră

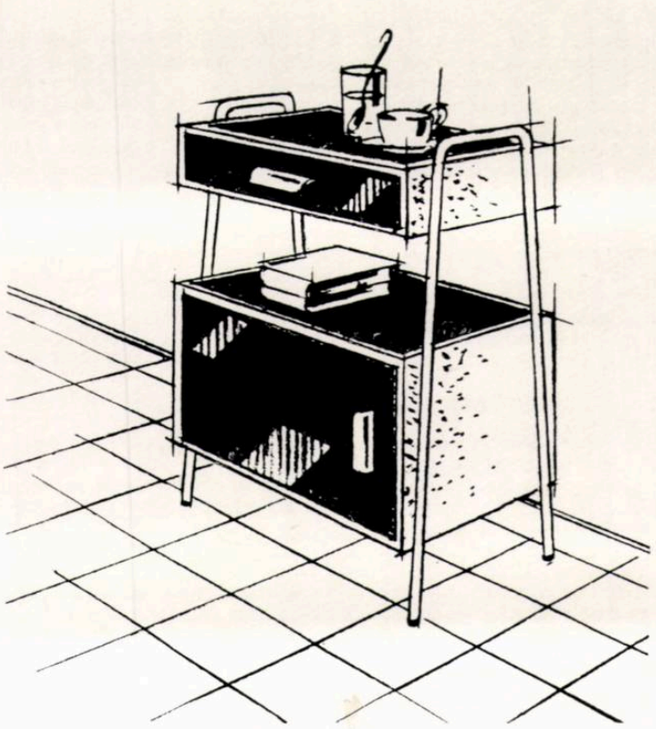

SIMPOZIONUL INTERNAȚIONAL DE LA WEIMAR ASUPRA «TIPIZĂRII CONSTRUCȚIILOR SANITARE»

Între 4 și 9 octombrie 1961 Academia Germană de Construcții din R.D.G., în colaborare cu Institutul de Igienă Socială, Facultatea de Arhitectură din Weimar și Uniunea Arhitecților Germani, a organizat un simpozion internațional cu tema: «Tipizarea construcțiilor sanitare».

Tematica, trimisă invitaților din timp, a permis celor mai multe delegații să participe cu referate interesante, axate pe problemele propuse pentru discuție.

Cîteva din titlurile referatelor permit o orientare asupra celor prezentate și discutate:

Prof. Liebknecht (R.D.G.): Tipizarea spitalelor și problema construcției industrializate

Arh. Perepelzina (U.R.S.S.): Proiectarea construcțiilor sanitare tipizate în Uniunea Sovietică

Arh. Fekete (R.P.U.): Experiența folosirii metodelor industriale în construcția spitalelor din R. P. Ungară

Dr. Kozlowski (R. P. Polonă): Experiența proiectării-tip a construcțiilor sanitare în R. P. Polonă

Arh. H. Marcus (R.P.R.): Considerații asupra proiectării construcțiilor sanitare în R. P. Romînă

Ing. arh. Jaenisch (R.D.G.): Tipizarea construcțiilor sanitare permite rezolvarea modernă a sălilor de operații?

Dr. Erler (R.D.G.): Rețeaua sanitară — baza tipizării construcțiilor sanitare

Dr. Bridgman (Franța): Tipizarea construcțiilor sanitare permite o bună asistență medicală?

Dr. Walsh (Anglia): Caracteristicile «Centrului de sănătate» din Anglia

Arh. Hosdain (Belgia): Experiențe noi în sistemele de semnalizare și apel în spitale

Prof. arh. Cermak (R. S. Cehoslovacă): Soluția corpului de spitalizare și legătura sa cu celelalte secții ale spitalului

Ing. Iachowitz (R. P. Polonă): Soluționarea secției de spitalizare din punctul de vedere al raționalizării locului de muncă

Arh. H. Sachs (R.D.G.): Despre flexibilitatea secției de spitalizare

Dr. Carter (Anglia): Bolnavul și planul secției de spitalizare

Dr. Hart (Anglia): Cerințele unei organizări raționale a secției de spitalizare în cadrul spitalelor generale.

Din partea țării noastre a participat la lucrările acestui simpozion o delegație compusă din dr. Maria Missir și ing. Gheorghe Florești eanu din partea M.S.P.S., arh. Aurelia Teodorescu și ing. Viorel Popescu din partea C.S.C.A.S. și arh. Heinrich Marcus din partea Uniunii Arhitecților.

* * *

Desigur că prezentarea succesivă a unor rezumate ale referatelor nu dă o imagine de ansamblu a discuțiilor purtate în legătură cu concepția de proiectare a spitalelor; ne propunem a evidenția deci cîteva din problemele mai importante și a prezenta variantele de soluții discutate în cadrul simpozionului.

* * *

În ceea ce privește *amplasamentul* față de oraș există două tendințe mai importante: una de a amplasa spitalul în afara orașului (frecvent în țările capitaliste), pentru a se asigura mai ușor suprafața de teren necesară; în acest caz se remarcă faptul că serviciile pentru consultații ambulatorii sînt foarte reduse sau inexistente (în genere acestea fiind rezolvate de cabinetele particulare); și o altă tendință (frecventă în țările socialiste) de a amplasa spitalul cu policlinica mai central, sau cel mult la limita zonei de locuit, dar în orice caz în vatra orașului (această așezare fiind obligată și de necesitatea asigurării unui acces comod pentru consultațiile zilnice de specialitate ce se asigură prin policlinici).

Soluțiile de principiu ce se adoptă azi au părăsit complet sistemul *pavilionar* sub formele cunoscute pînă la începutul secolului nostru (de ex.: Spitalul Lariboisière — Paris, Virchow — Berlin, clinicile din Tübingen etc.), adoptîndu-se în diferite variante soluția de tip *monobloc*. Tendințele ce se impun de a se separa în corpuri diferite, diferitele funcții ale părților componente ale unui spital, sînt determinate de complexitatea, din ce în ce mai mare, a instalațiilor în serviciile de diagnostic și tratament, de necesitatea unei suprapuneri cît mai riguroase a funcțiilor similare, de necesitatea unui control ușor și a posibilităților de modificare în timp a instalațiilor electrice, sanitare, ventilații etc.

Din aceste condiții se impun soluțiile care au un corp rezervat spitalizării, altul tratamentului și diagnosticului (numit uneori «complement») comun spitalizării și policlinicii și, în sfîrșit, altul sau altele, rezervate policlinicii, anexelor gospodărești, garajului etc. S-au dat ca asemenea exemple spitalul Beaujon — Paris, Saint Lô, clinicile din Brescia sau Lille, Belzig, Hoyerswerda sau Heningsdorf din R. D. Germană, precum și numeroase spitale din R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă sau U.R.S.S.

Variantele principale sînt: cele de la Saint-Lô care rezolvă toate anexele, tratamentul și diagnosticul într-un corp de clădire plat cu 1—2 niveluri, sau cele de tipul frecvent în R. S. Cehoslovacă sau în U.R.S.S. cu tratamentele și diagnosticul într-un corp cu mai multe niveluri — corp dispus de obicei perpendicular pe corpul spitalizării.

O altă problemă mult discutată a fos cea a posibilității aplicării reale a *tipizării* în construcția spitalelor. Reprezentanții U.R.S.S. au comunicat realizări în acest domeniu arătînd că în condițiile U.R.S.S., fără tipizarea spitalelor (din seria de proiecte-tip cel mai mare este cel cu 480 de paturi, iar cele curente de 75, 150, 200, 300 de paturi), nu se poate realiza planul de completare a rețelei sanitare. Alte delegații au constatat că este necesară în special tipizarea elementelor funcționale componente, tipizarea unor construcții mari și complexe, avînd o valoare practică de aplicabilitate mai redusă. Această tipizare făcută științific, pe baza unui modul generalizat, ar putea constitui și baza unei viitoare industrializări pînă la un anumit nivel. Proiectele tip mari nu corespund întotdeauna nevoilor regiunii respective sau condițiilor de fundare, orientare etc. și necesită modificări importante care nu mai justifică existența unui proiect-tip.

Delegația R. D. Germane a prezentat și un «sistem de elemente constructive industrializate» cu care să se poată executa o gamă largă de construcții social-culturale, printre care și spitale. «Sistemul 2 Mp» a fost studiat cu atenție, dar se pare că are numeroase dificultăți de montaj și impune servituți care nu sînt acceptabile funcțional. S-a prezentat o variantă a spitalului Hoyerswerda ce s-ar executa cu acest sistem de prefabricare. Sistemul este compus din elemente portante: stîlpi și grinzi și planșee de tip fișii cu goluri. Asamblarea se face la stîlpi cap la cap — cu sudarea oțelului beton, iar la grinzi prin rezemare pe console. Sistemul este conceput pentru regiuni lipsite de seismicitate, rigidizările sînt dificile, iar sarcinile utile posibile destul de mici.

U.R.S.S. a elaborat un proiect experimental pentru un spital la Celeabinsk, ce ar urma să se execute de asemenea din elemente prefabricate precomprimate.

Problemele de tipizare sau execuție industrializată a spitalelor nu se pun în țările capitaliste, întrucît programele lor de construcții sînt mai reduse și în orice caz se compun din construcții ce se execută din inițiativă particulară (sanatorii etc.) din inițiativă locală (primăriile unor orașe sau fundații filantropice) sau sînt probleme speciale ca cele ale clinicilor. Iată de ce participanții din țările capitaliste nu au avut nici un aport în această discuție atît de importantă pentru noi.

O problemă larg dezbătută a fost cea a *staționarului*. Începînd de la capacitatea și dimensiunea camerelor, pînă la dimensiunea secției, dotarea, anexele și finisajele — toate aceste probleme au fost tratate de referate și viu dezbătute în discuții.

S-a apreciat că dimensiunea minimă a traveei universal adoptate este cea de 3,60 m (față de 3,30 m la noi), pentru a permite mișcarea fiecărui pat fără deranjarea celorlalte. Numărul de paturi în camere este foarte variat, de la 1 la 20; tendința cea mai frecventă este pentru 3 paturi, dispuse în adîncime, sau 4 paturi dispuse cîte 2 în adîncime, în țările mai nordice. Din punct de vedere economic (nu numai ca investiție, ci și ca exploatare) se impune soluția cu 3 paturi în cameră, prevăzîndu-se un număr de asemenea foarte variabil de camere cu 1 și 2 paturi, rezervate în genere pentru cazurile foarte grave, pentru muribunzi sau pentru cei necesitînd un tratament special.

Secțiile numără în genere cca. 25—30 paturi.

În ceea ce privește *anexele medicale* s-a cristalizat ideea centralizării blocului operator, a radiologiei, laboratoarelor și sterilizării în unități mari cît mai bine utilate. Blocul operator cuprinde, de obicei, și o secție «post-operatorie» sau, cum o numim noi, de «reanimare» sau «îngrijire intensivă».

Se urmărește obținerea prin această centralizare a unei folosiri maxime a aparaturii, foarte scumpe și complicate și care datorită progresului tehnic are o uzură morală mai rapidă decît cea fizică. Se pune deci problema unei amortizări a instalațiilor într-un timp cît mai redus.

Sălile noi de operații sînt în genere simple, de formă pătrată; se renunță la complicatele forme parabolice ale planului și secției transversale. Se acordă o grijă mai mare izolărilor împotriva radiațiilor la cabinetele cu aparate Röntgen.

Anexele gospodărești: bucătăria, spălătoria, atelierele se amplasează de obicei în corpuri de clădire separate, cu legături supra sau subterane, la nodurile principale ale corpului de spitalizare. Datorită generalizării transportului mîncării cu cărucioare termoizolante, structura bucătăriei s-a modificat dispărînd cunoscutele oficii cu mese calde și apărînd alte piese pentru spălarea și preîncălzirea cărucioarelor. Încărcarea mîncării se face deseori în bucătărie direct de pe plită sau din marmite. De asemenea, tinde să se generalizeze metoda de preparare a mîncărurilor în aburi și nu pe plită prin fierbere. Spălarea tacîmurilor tinde să se facă centralizat, iar importanța oficiilor de secții scade pînă la dispariție. În spitalele americane se merge cu centralizarea pînă la efectuarea porționării chiar în bucătărie a tuturor alimentelor. Apar ca urmare benzi transportoare și depozite de platouri cu mîncare. S-a apreciat că sistemul american este dificil de aplicat și are unele deficiențe în ceea ce privește standardizarea porțiilor, din punct de vedere al menu-ului și cantităților.

Spălătoria este unică pe spital sau grupări de spitale (specialiștii sovietici analizează chiar posibilitatea creării unor spălătorii pe un întreg oraș) după ce se asigură o dezinfecție perfectă a rufăriei. Se obține o mare economie în acest fel și o exploatare rațională a instalațiilor automate moderne, instalații care de asemenea sînt foarte costisitoare.

Cu toate că problema *instalațiilor* nu a fost larg dezbătută, s-a simțit importanța ce trebuie acordată acestui capitol, precum și influența crescîndă a acestora, ca și a formelor organizatorice de exploatare a spitalelor moderne în adoptarea uneia sau alteia din soluțiile arhitecturale posibile.

* * *

Continuare în pag. 48

Arhitecții Paul Bortnovski, Stan Bortnovski, Liviu Ciulei

STUDIU PENTRU O REZOLVARE CONTEMPORANĂ A TEATRULUI

O privire asupra istoriei arhitecturii teatrale ne dovedește permanenta evoluție a structurii edificiului *Teatru*, evoluție ce oglindește drumul societății și care se reflectă atît în concepția sălii și a scenei, cît și în raporturile dintre acestea.

Dezbaterile vii care au loc în ultimii ani în domeniul arhitecturii teatrale, oglindesc generala preocupare a oamenilor de teatru și a arhitecților de a găsi o nouă expresie edificiului *Teatru*, expresie corespunzătoare noilor sensuri pe care le capătă spectacolul contemporan, noilor sale meniri sociale.

Iată în această privință cîteva opinii ale unor cunoscuți regizori, oameni de teatru sau arhitecți:

Regizorul sovietic N. Akimov: « . . . Cele 210 piese pe care le-am montat ca regizor și scenograf la Moscova și Leningrad, mi-au arătat că scena tradițională este incompletă. În piesele moderne locul de acțiune se schimbă des și actorii nu se mai mișcă prin culise pictate, ci prin elemente tridimensionale. La aceasta se adaugă faptul că spectatorul este astăzi (poate influențat de cinematograf) obișnuit cu desfășurarea dinamică a acțiunii. . . Decurge necesitatea unei construcții fundamental noi, pe care decorurile să se poată schimba repede și a cărei suprafață însăși să cîștige importante însușiri dinamice » [1]).

Regizorul sovietic Nikolai Ohlopkov: « . . . Principiile artistice ale teatrului nostru cer pentru o mai bună demonstrare a intențiilor dramaturgului, pentru activizarea acțiunii și pentru întrebuințarea diverselor forme de expresie actoricească ca sala și spațiul scenei să fie concepute flexibil, dintr-un anumit punct de vedere, să se întrepătrundă » [2]).

Gordon Craig: « . . . Am sentimentul net că toate aceste întrebări sînt, într-un fel, deplasate. Scenă deschisă, scenă închisă, de ce nu amîndouă? Și încă douăzeci altele. Este prea greu să te decizi pentru « sau ». « Și » mi se pare mai nimerit... Elia Kazan spune că orice scenă ar trebui concepută pe cît de adaptabil este posibil. . . Pentru a juca cele mai bune texte noi apărute ar trebui să dărîmăm actualele noastre teatre, mult prea rigide » [3]).

Arhitecții sovietici V. Bîhov și I. Maltin: « . . . Din an în an se dau în folosință noi teatre. Totuși după cum arată experiența de exploatare a acestor clădiri, amenajarea lor, organizarea tehnologică și dotarea este învechită în multe privințe. Tot mai des se poate auzi că un teatru și mai ales amenajarea complexului de reprezentanție — a sălii și a scenei — nu satisfac, pentru că limitează posibilitățile de montare, împiedică întruchiparea pe scena teatrului a noilor idei de creație. . . În adevăr, în domeniul proiectării și construcției teatrelor există o anumită stagnare, lipsa căutărilor îndrăznețe, dominația unui anumit șablon. Noul se reduce în general numai la perfecționarea utilajului tehnic al scenei, a iluminatului, a mijloacelor automate de comandă, a mecanizării etc. Platoul scenei și sala de spectacole diferă prea puțin însă — în ce privește organizarea și legăturile lor — de teatrul clasic din secolele XVII—XIX, cu tradiționala lui scenă-cutie, cu culise, despărțită de sală printr-o barieră-rampă » [1]).

Căutarea noului caracter al teatrului se axează pe înlăturarea servituților specifice teatrului burghez, al cărui principal defect congenital — considerat virtute în accepția idealistă — este acela de a izola lumea scenică de lumea reală a spectatorilor, de a separa prin bariera cadrului scenei, lumea de iluzii a spectacolului de problematica vieții sociale.

A construi azi un teatru pe baza datelor de acum o jumătate de secol ale teatrului burghez, ajuns atunci la maxima lui dezvoltare, ar însemna a ne supune rutinei, a nu ține seama de cerințele noii arte teatrale, o artă în care publicul spectator devine un factor activ, participant la întregirea procesului artistic.

Sarcina reînnoirii artei teatrale nu trebuie lăsată numai în seama oamenilor de teatru, ci revine în aceeași măsură și arhitectului care, prin construcție, trebuie să-i creeze condițiile de dezvoltare, să nu-i limiteze cele mai îndrăznețe rezolvări creatoare, înnoitoare, necesar determinate de conținutul nou izvorît din însăși viața societății în continuă evoluție.

Reflectarea în construcție a noilor raporturi dintre artă și viață nu se va putea obține fără o nouă soluționare arhitecturală a raportului dintre spectator și spectacol. Unificarea problematicei lumii scenice cu cea a vieții spectatorilor duce implicit la necesitatea ruperii barierei cadrului scenic, la apariția spectacolului cu scenă deschisă, cu diferitele ei forme istorice, dezvoltate azi pe o nouă treaptă evolutivă.

Tendința excesivă de a utiliza numai scena deschisă, înlăturînd à priori celelalte modalități, teatrale, reprezintă însă și ea o poziție tot atît de exclusivistă, ca și spiritul conservator al folosirii numai a scenei « à l'italienne ».

Cultura noastră socialistă promovează noul, valorificînd totodată moștenirea culturală tradițională. Concretizarea acestei atitudini în arhitectura teatrului, înseamnă acordarea condițiilor pentru utilizarea celor mai contemporane modalități de spectacol și totodată includerea mijloacelor tradiționale reconsiderate.

Soluția teatrului variabil apare în mod evident corespunzătoare acestor deziderate. Bineînțeles, necesitatea convietuirii scenei de tip clasic — cutie optică « à l'italienne » — cu celalalte modalități de spectacol cu scenă deschisă, nu trebuie să fie rezolvată de arhitect printr-o simplă juxtapunere sau de realizatorul spectacolului prin mijloace improvizate, ci printr-o organică îmbinare ce va determina însăși expresia noului teatru.

*

Studiul de față tinde să contribuie la rezolvarea acestor complexe probleme.

Pentru explicarea principiului adoptat este util a face unele considerații asupra dispozitivului scenei « à l'italienne ».

Generată din scena-cutie barocă, ce era destinată inițial prospectelor (decoruri pictate în perspectivă), scena « à l'italienne » a fost prevăzută cu o întreagă mecanică pentru realizarea iluziei (fig. 1). Ca o consecință a apariției decorului tridimensional, cu necesitățile sale de schimbare, i s-au adăugat noi cutii, respectiv buzunarele laterale și arierscena. Această asociere de volume rectangulare juxtapuse marchează însăși evoluția în timp a acestui organism și poartă în mod evident amprenta mijloacelor de construcție ale epocii (zidărie portantă, acoperire cu șarpantă de lemn) transpuse treptat în noile materiale (metal și beton armat), în aceleași forme rectangulare.

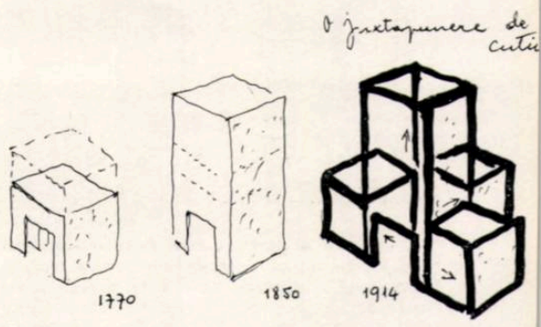

Fig. 1

La sfîrșitul secolului trecut, scena « à l'italienne » a fost înzestrată cu un cer-orizont (circularul) un fel de decor fix quasi permanent, o bază pe care se concep decorurile (fig. 2). Acest

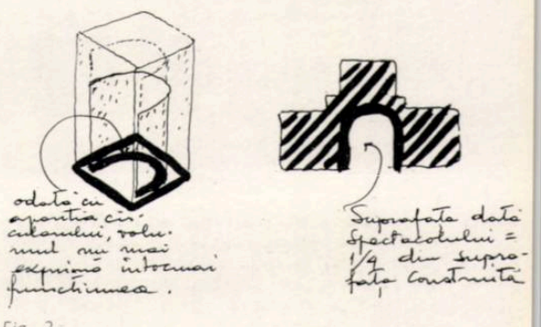

Fig. 2

nou element este o suprafață cilindrică, a cărei înscriere în interiorul volumului rectangular al scenei, arată evident adăugarea lui ulterioară.

Cu toată perfecționarea utilării tehnice la care a ajuns azi, scena « à l'italienne » păstrează o serie de importante neajunsuri:

1. Suprafața destinată spectacolului este strict limitată de circular, determinînd tuturor suprafețelor anexă (buzunare și arierscenă) caracterul de dependințe tehnice.

Spectacolele de mari dimensiuni care încearcă să depășească limitele circularului, urmărind obținerea senzației de spațiu nelimitat lateral sau efecte de mare adîncime, sînt nevoite să se lipsească de importantul efect al orizontului

---

[1]) « *Propuneri ale regizorilor pentru construirea unor noi săli de teatru* », revista « *Sowiet Union* » nr. 12*4*/1960

[2]) *Idem*

[3]) « *À-propos des théâtres à construire* », revista « *Théâtre dans le monde* », an. IV, vol. III.

[1]) « *Problema proiectării noilor teatre* », revista « *Arhitectura U.R.S.S.* » nr. 1/1961.

(fig. 3). Apar astfel mari dificultăți cauzate de neomogenitatea înălțimilor și a înzestrării tehnice a spațiilor auxiliare.

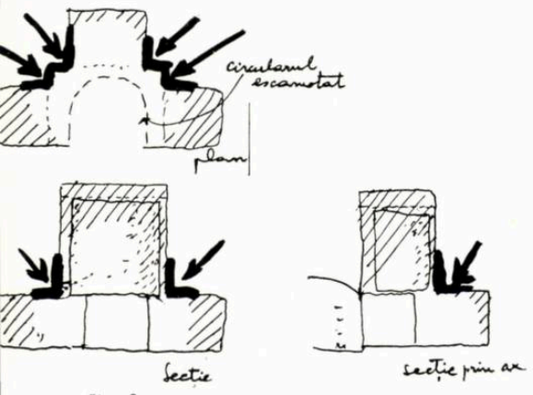

Fig. 3

2. Efecte dinamice sau asigurarea fluidității spectacolului se pot obține numai prin folosirea turnantei. Folosirea culisantelor ca efect dinamic sau asigurarea schimbărilor continue de decor nu sunt posibile decît în cazul neutilizării orizontului (fig. 4). În cazul schimbării decorurilor de exterior, pauzele tehnice sînt de neevitat.

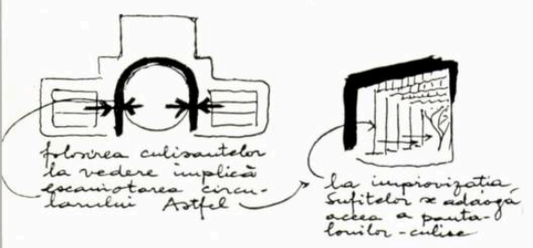

Fig. 4

3. Limitele superioare ale circularului, fiind perceptibile privirii spectatorului, impun soluția improvizată a mascării vederii la partea superioară cu ajutorul sufitelor (fig. 5). Încercările de

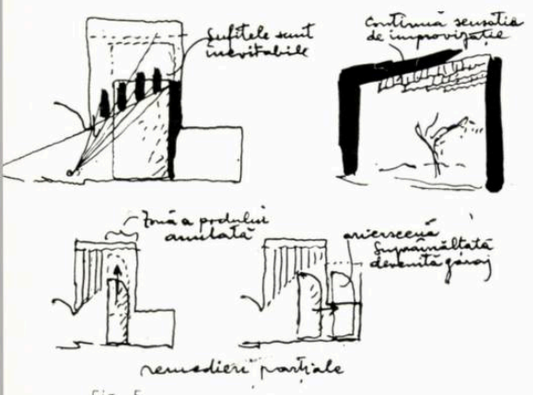

Fig. 5

a remedia acest procedeu, prin întrebuințarea circularului semicupolă, duc la anularea manevrei la pod, sau, în cazul culisării cupolei în arierscenă, la blocarea acesteia, arierscena devenind spațiu de garare a semi-cupolei. Pe de altă parte, remedierea acestor defecte prin înălțarea turnului scenei, duce la o mărire imensă a volumului construit și accentuează dificultățile de rezolvare plastic-arhitecturală a exteriorului clădirii, turnul fiind — chiar la dimensiuni reduse — greu de armonizat cu celelalte volume ale edificiului. Dorința de a rezolva această problemă de plastică exterioară duce adesea la concesii în dauna funcțiunilor de bază ale scenei.

4. Forma atît de determinată a scenei și raportul sală-scenă, atît de precis stabilit prin cadrul-portal, nu permit decît practicarea unui singur gen de spectacol, cu ușoare remedieri prin avansarea jocului de prosceniu. Orice încercare de adoptare a unei alte modalități de spectacol (teatru elisabetan, teatru cu scenă deschisă, teatru central în arenă) se poate face numai în contradicție cu arhitectura și cu echipamentul tehnic atît de specific, ducînd la soluții hibride, de improvizație, și obținînd efecte minore și incomplete.

★

A reedita o astfel de scenă, oricît de bine utilată tehnic, dar avînd asemenea imperfecțiuni în ce privește organizarea spațiului și posibilitățile de funcționare, considerăm a fi o greșeală, chiar dacă teatrul ar fi destinat exclusiv spectacolelor în genul tradițional. Dar mai mult pledează împotriva ei însuși faptul că ea nu poate răspunde noilor caracteristici ale dramaturgiei în continuă dezvoltare. Această dramaturgie, care alătură modalităților clasice cele mai noi și variate forme de expresie, îmbogățită și cu experiențele procedeelor cinematografice, pretinde o mare mobilitate a platoului scenei, atît pentru asigurarea cursivității spectacolului, cît și pentru crearea de noi valori de dinamică dramatică. Pentru îmbogățirea mijloacelor de expresie și pentru a corespunde marilor spectacole agitatorice, scena necesită azi o mare respirație spațială și totodată o mare elasticitate a suprafeței de joc. Dar desigur cel mai important defect al tipului de scenă-cutie este că prin însăși structura ei nu permite stabilirea unui nou raport între spectacol și spectatori, nu permite eliminarea barierei rampei și a cadrului scenei.

★

Toate aceste considerente pledează pentru o nouă gîndire arhitecturală a spațiului scenic, pentru o restructurare a volumului construit. În sprijinul acestei poziții vin înseși noile posibilități pe care le oferă tehnica construcției moderne (fig. 8).

Caracteristica esențială a soluției, rezultată din studiul de față, este *cuprinderea într-o singură incintă constructivă a tuturor ariilor destinate servirii imediate a spectacolului*, unificînd scena cu arierscena și cu buzunarele laterale, acestea rabatute pe pereții laterali ai sălii, mărind astfel zona de contact dintre volumul scenei și cel al sălii. Se elimină astfel separațiile rigide dintre scena propriu-zisă și anexe, se înlătură diferențele de înălțime, acordîndu-se spațiului scenei elasticitate, și permițînd stabilirea unor noi și diverse raporturi între scenă și sală (fig. 6).

Secțiunea verticală a scenei exprimă și ea restructurarea spațiului de accepție clasică. *Concepînd volumul direct generat de însăși epura razelor vizuale ale spectatorilor*, se obține un nou profil transversal al scenei. Volumul capătă astfel cea mai rațională formă, eliminînd înălțimea inutilă din partea anterioară a turnului clasic — zonă în care nu se folosesc niciodată decoruri înalte — acordînd în schimb plusul necesar spre fundul turnului — zonă în care înălțimea maximă este utilă (fig. 7). Podul orizontal al turnului clasic este înlocuit cu o suită de pasarele suspendate de plafonul înclinat, paralel cu linia superioară de vedere a spectatorilor din primul rînd. Această dispoziție

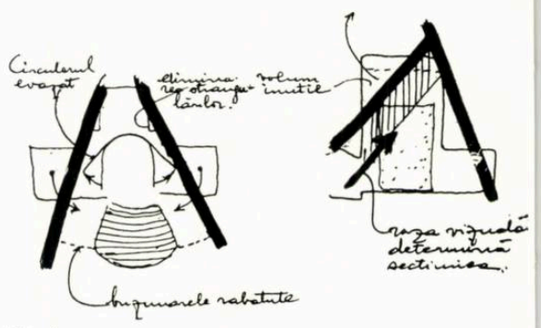

Fig. 6

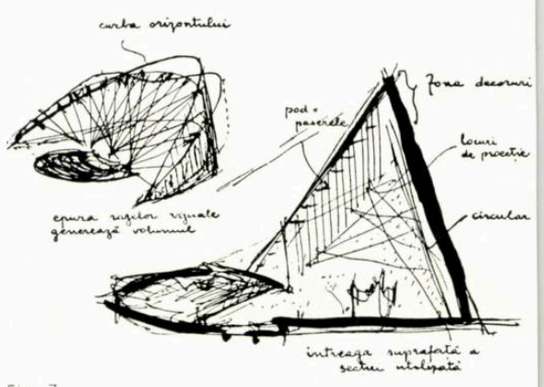

Fig. 7

permite suspendarea decorurilor, fără a necesita mascarea lor prin sufite. Volumul obținut are un cubaj echivalent cu cel al turnului clasic, este însă integral utilizat. Se asigură totodată perfecta expunere a orizontului, nemai fiind necesare sufitele, poziția pasarelelor-pod oferind totodată variate posibilități pentru realizarea spectacolului de lumină și proiecție. Peretele posterior al turnului clasic este înlocuit cu o suprafață înclinată ale cărei generatoare leagă limita de fund a arierscenei cu limita superioară a carcasei turnului, plan înclinat pe care culisează contrabarele și orizontul și care exprimă însăși forma acestui orizont. La nivelul scenei, o galerie-fosă asigură accesul actorilor în scenă în orice punct al perimetrului pe conturul orizontului rigid, servind și ca groapă de lumină pentru orizont. Caracteristicile acestui profil și proprietățile de utilare tehnică sînt echivalente în oricare din secțiunile perpendiculare pe portal, deci pe întreaga desfășurare a frontului scenei, permițînd aceleași condiții de joc, de montare și de lumină, inclusiv în zona buzunarelor.

Prin această nouă dispoziție se obține:

Fig. 8

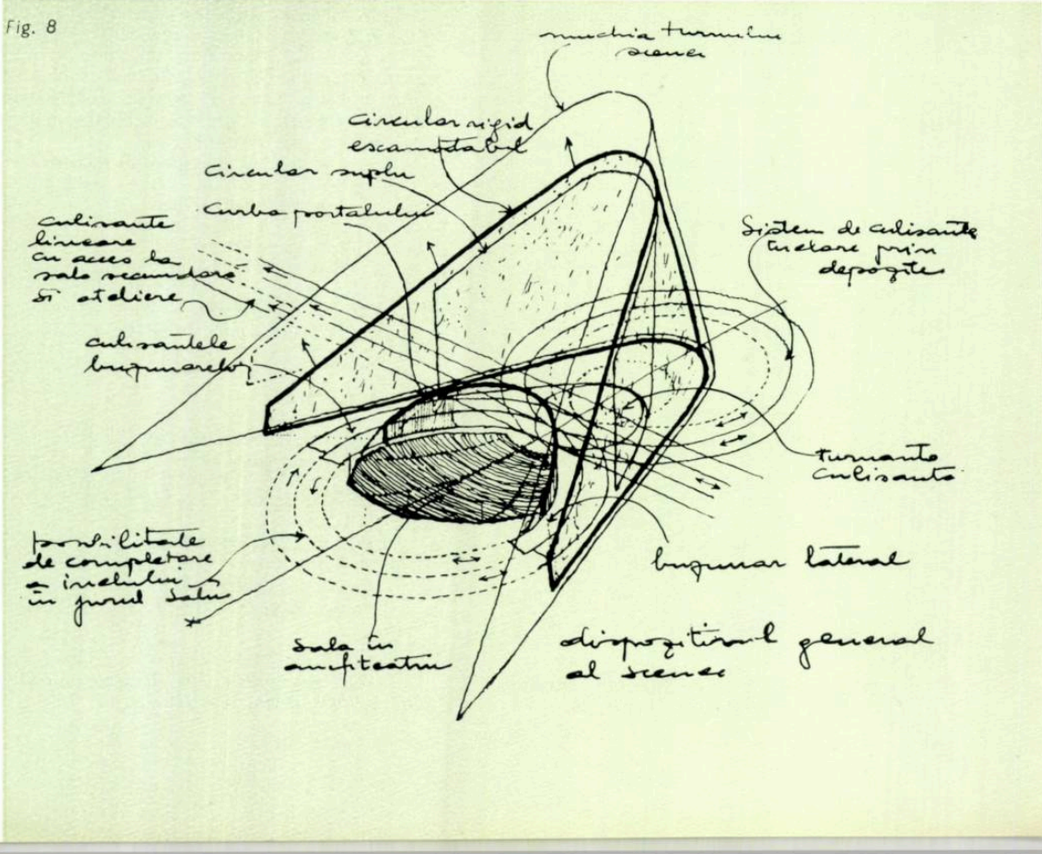

1) Posibilitatea de a se atribui spațiilor tehnice, pe lîngă obișnuitul rol auxiliar, și funcția de suprafață efectivă de joc, mărind considerabil scena fără a mări suprafața construită. Spațiul scenei se poate utiliza astfel pentru joc pe întreaga lui adîncime și lățime, beneficiind și în acest caz maxim de efectele de orizont. O astfel de rezolvare îngăduie și folosirea tipului de scenă clasică, cu buzunare și arierscenă.

2) Posibilitatea de a varia deschiderea scenei, prin culisarea pereților laterali ai sălii, permițînd realizarea unei întregi game de deschideri de portal, de la o îngustă fentă încadrînd un singur personaj, pînă la o largă scenă panoramică, care poate ajunge la triplul deschiderii unei scene clasice.

3) Posibilitatea reprezentării următoarelor genuri de spectacole :

a) *Teatrul cutie-optică « à l'italienne »*, cu spectacol înrămat de portal, avînd însă — în cazul propus — substanțiale ameliorări de funcționare față de scena curentă de acest tip. În plus, obținerea infinitului virtual al orizontului prin poziția și forma circularului rigid — permis de noul spațiu al scenei — este incomparabil superioară oricăror posibilități oferite de caja unei scene de tip obișnuit ;

b) *Teatrul de desfășurare panoramică*, semicirculară, în care spectatorii sînt în mijlocul spectacolului, eliminînd senzația limitelor ramei de scenă — a barierei dintre spectacol și spectatori — și totuși beneficiind de toate posibilitățile tehnice ale scenei « à l'italienne ». Chiar și în această formulă maximă (de ordinul 40—45 m deschidere), orizontul dă senzația de nelimitat, marginile sale nefiind sesizabile spectatorilor și deci neimplicînd mascarea lor prin culise și sufite. Scena panoramică, formulă prin excelență contemporană, este capabilă să suporte spectacole de mare desfășurare ca și spectacole cu decoruri și acțiuni simultane. Ca mod de prezentare spațială, scena panoramică constituie corespondentul în teatru al reprezentațiilor cinematografice pe ecran lat, cinemascop și cinerama și are un corespondent sonor tot atît de contemporan în sunetul stereofonic;

c) *Teatrul pe scenă neîncadrată de portal*, sala comunicînd total cu scena pe întreaga lățime construită, ipoteză în care se pot reprezenta mari spectacole de masе sau spectacole în genul teatrului antic ;

d) *Teatrul de prosceniu* — prin obișnuita acoperire a fosei de orchestră și prin avansarea în sală a unui prosceniu așa-zis de tip elisabetan. Montarea spectacolelor de acest gen beneficiază de prelungirea podului scenei deasupra prosceniului înzestrat cu instalații de scripeți pentru suspendarea cadrelor fixe ale decorurilor sau drapajelor, prelungire derivată din noua secțiune a carcasei turnului scenei.

e) *Teatrul cu scenă centrală*, înconjurată de spectatori, sala fiind în acest caz extinsă cu locuri pe scenă, amfiteatrul obținîndu-se prin ridicarea trapelor scenei, iar plafonul, prin suspendarea unor elemente mobile cu ajutorul scripeților podului scenei. Această scenă centrală are deosebitul avantaj de a fi turnantă, de a avea pod și de a se putea alimenta cu decor « la vedere» prin culisante.

4. Platoul scenei capătă mari însușiri de mobilitate și dinamism.

Culisantele buzunarelor, circulînd pe traseu concav, pot intra în scenă fără a necesita escamotarea circularului, asigurînd o maximă eficiență în cursivitatea spectacolului. Ele se pot utiliza și în cazul unor decoruri de exterior în mișcare, avînd ca fundal orizontul. Deși proiectul nu prevede, soluția rezervă posibilitatea ca aceste culisante să fie extinse în formă de culisantă inel în jurul sălii (în genul soluției adoptate în proiectul de teatru al regizorului sovietic N. Akimov).

Posibilitatea de utilare cu sisteme de culisante se amplifică prin situarea zonei de depozite a decorurilor în jurul scenei. Ținînd seama de specificul unui teatru de repertoriu, în care spectacolele noi alternează necontenit cu spectacolele din repertoriul permanent, aceasta ni se pare soluția optimă. Astfel, scena este prevăzută — deosebit de culisante concave circulînd de-a lungul frontului scenei — cu un sistem de culisante convexe inelare, pe un traseu de 360°, care pot alimenta la nesfîrșit scena cu decoruri succesive, din zona depozitelor.

Este inclus de asemenea și dispozitivul unor culisante liniare, putînd alimenta scena obișnuită cu un decor suplimentar de mare dimensiune, folosind și în cazul scenei fără portal și în cazul scenei arenă. Aceste culisante deservesc și scena sălii mici, ajungînd pînă în zona atelierelor, ele servesc și pentru aducerea din atelierul de manevră a decorului încă în lucru, în vederea efectuării probelor tehnice, reducînd astfel considerabil timpul necesar repetițiilor tehnice de scenă, în favoarea repetițiilor artistice.

Turnanta, ea însăși culisantă pe axa longitudinală a scenei, are cursa pe toată adîncimea scenei pînă la limita prosceniului, permițînd totodată și includerea de turnante secundare concentrice sau excentrice.

Prin asocierea mișcării turnantei cu diferitele sisteme de culisante se pot obține variate efecte dramatice-dinamice. Elasticitatea spațiului scenic permite în plus introducerea de elemente mecanice aplicate (benzi rulante, turnante suplimentare etc.) în orice punct al scenei și în orice direcție, posibilitate pe care scena normală nu o oferă.

Suprafața principală a scenei, prevăzută cu cunoscutele trape mobile, își poate modifica relieful după necesități.

Instalația de pod acoperă pe o suprafață echivalentă ca adîncime cu cea a turnului clasic, extinzîndu-se însă și peste buzunare, unde poate folosi fie pentru manevră, fie ca un foarte util

Schițe studiu

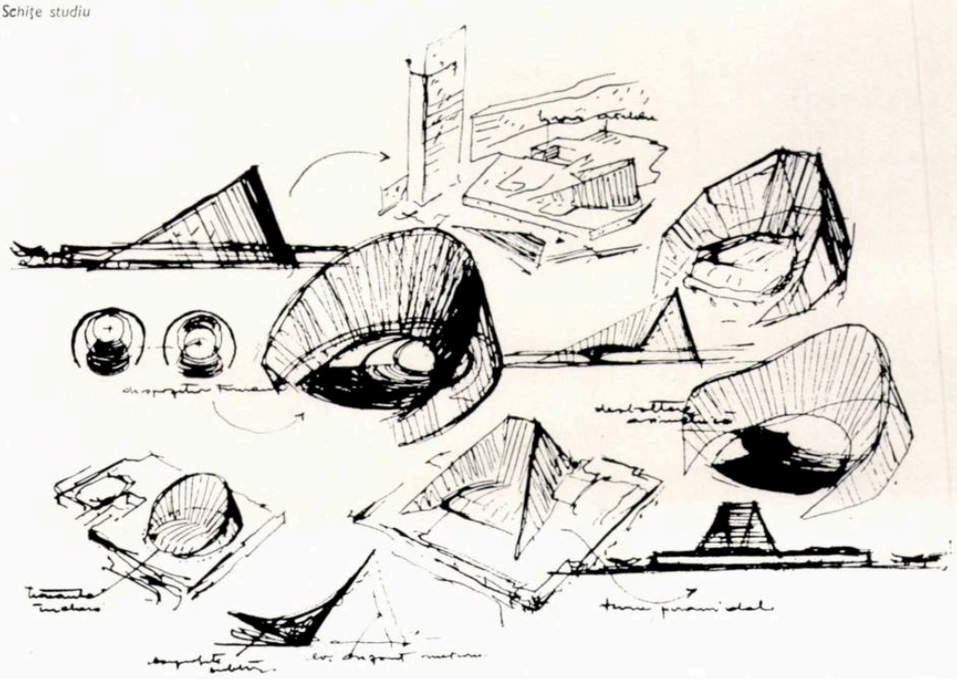

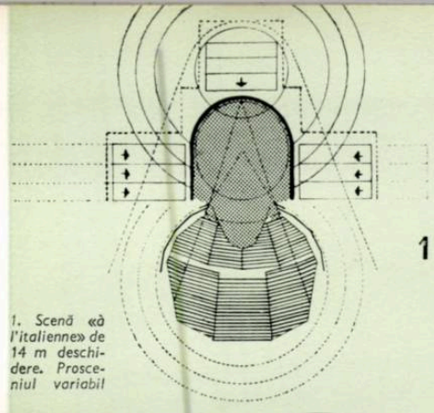

1

1. Scenă «à l'italienne» de 14 m deschidere. Prosceniul variabil

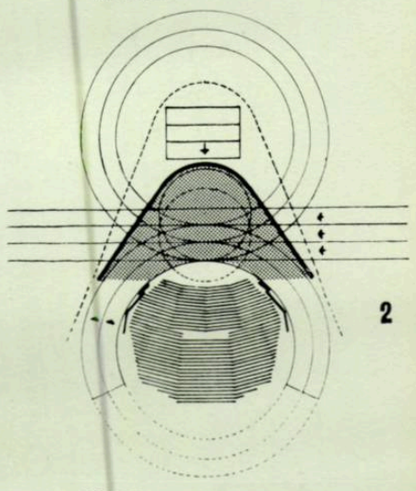

2

2. Scena cu deschidere de 26 m cu orizont circular evazat și arierscenă

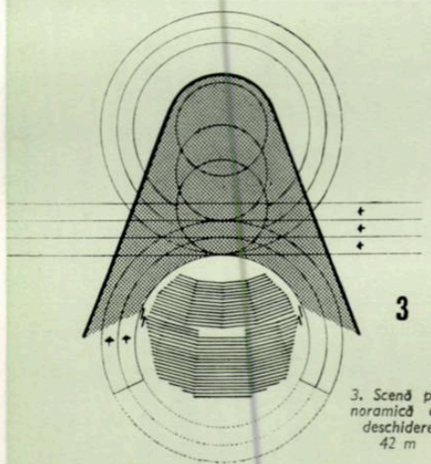

3

3. Scenă panoramică cu deschidere 42 m

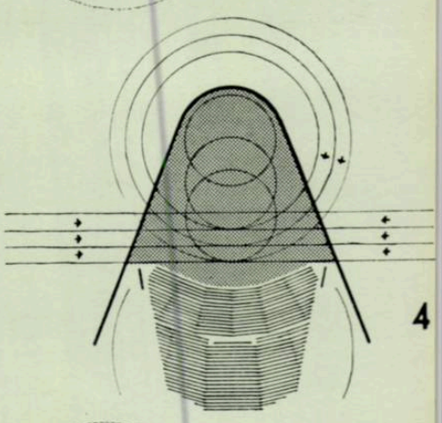

4

4. Scenă deschisă (fără portal) de 36 m deschidere, sala mărită 1400 locuri

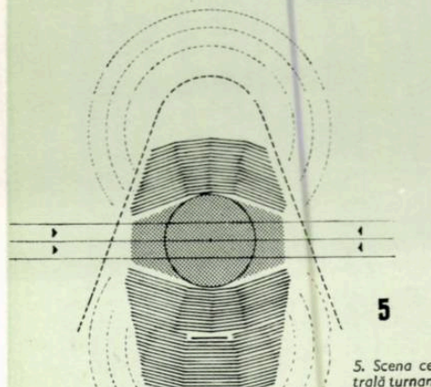

5

5. Scena centrală turnantă de 20 m diametru amfiteatru de ambele părți ale scenei

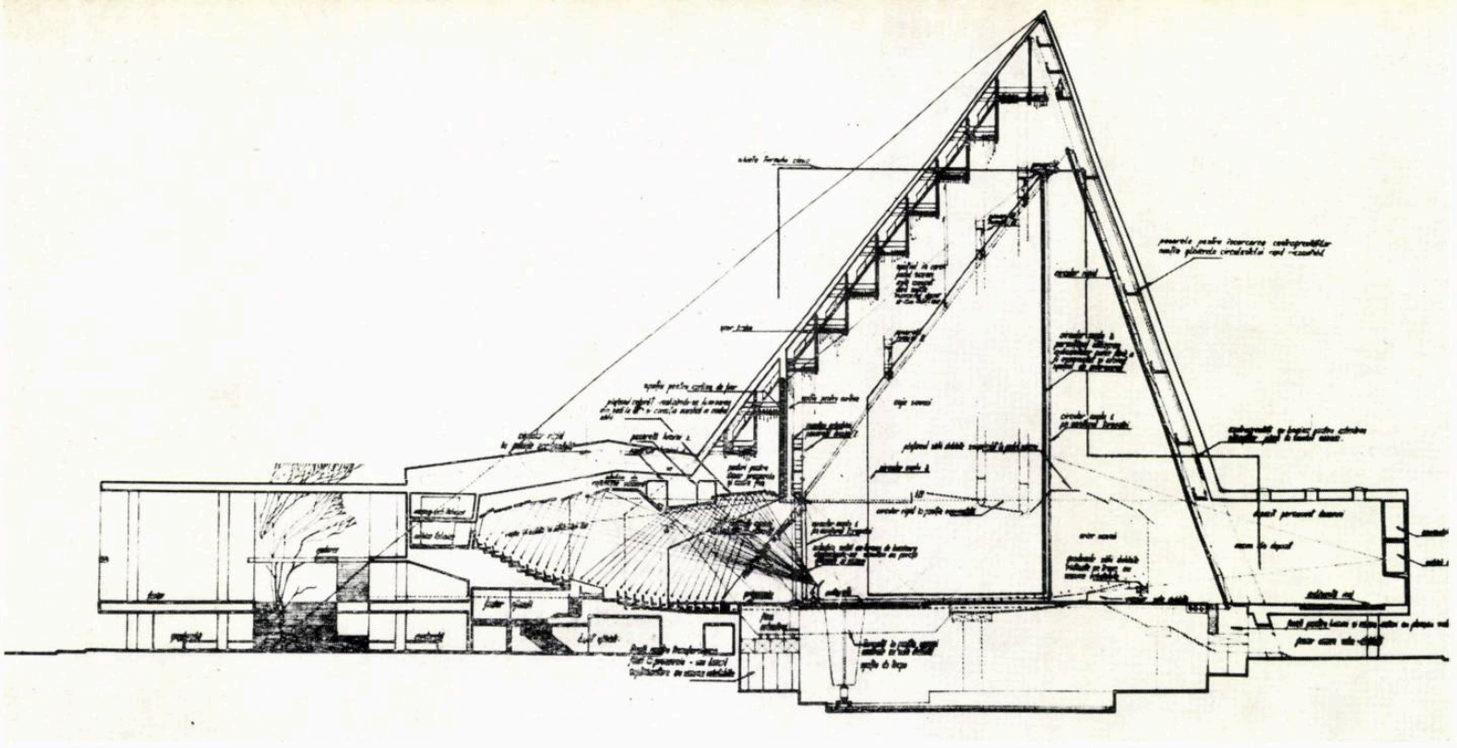

Secțiune

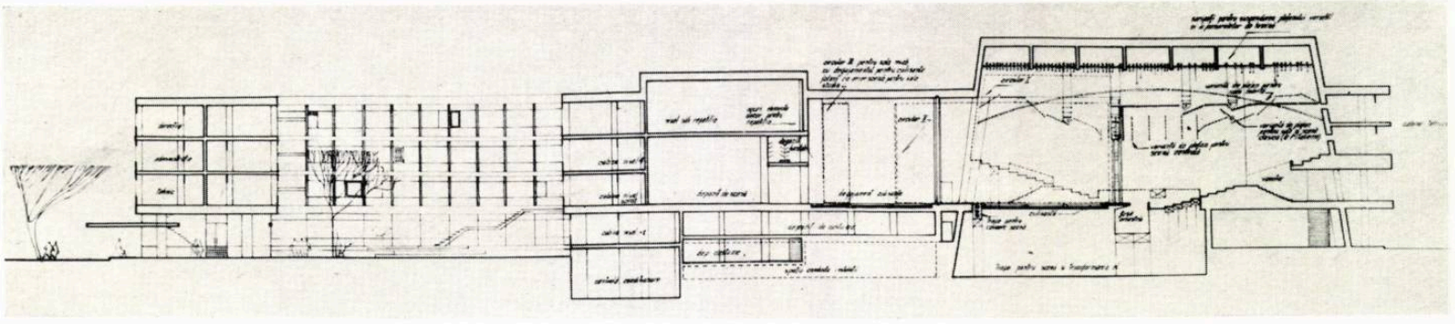

Secțiune

Plan nivel 1

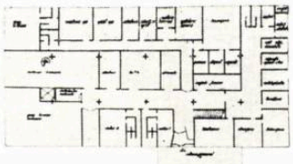

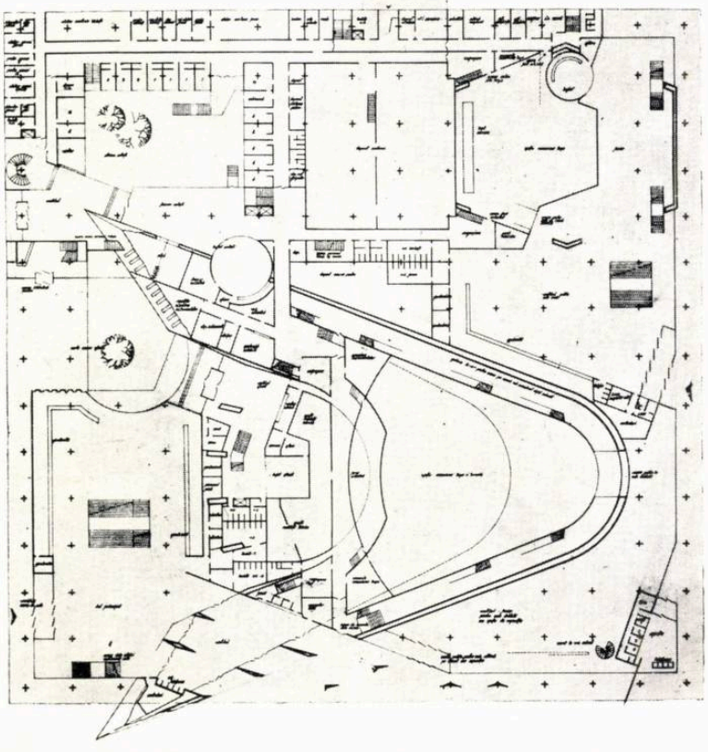

Plan nivel 2

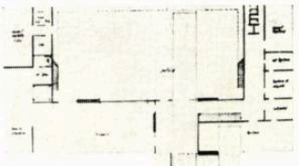

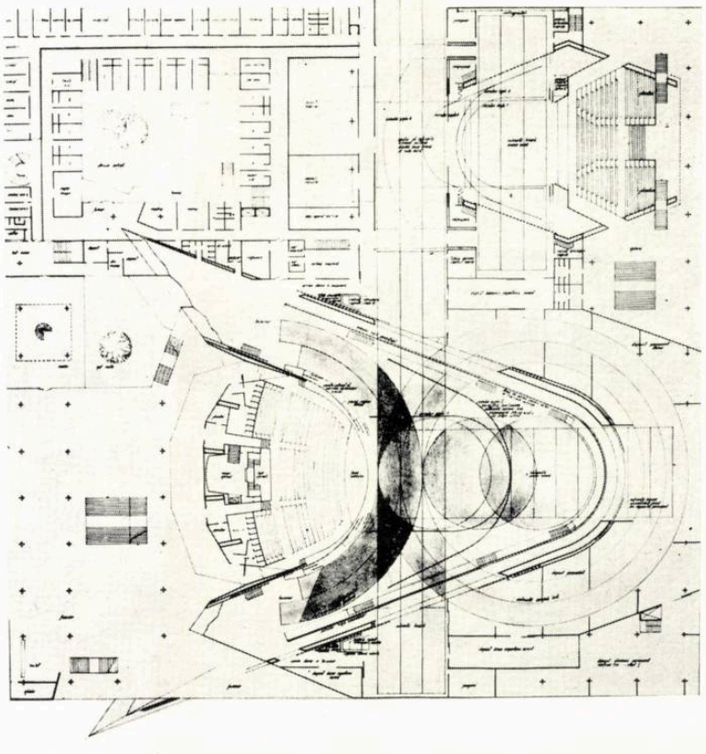

spațiu de depozitare curentă, în cazul spectacolelor cu deschidere de portal redusă.

Dispoziția tuturor acestor instalații în condițiile noii scene asigură un sistem complex ale cărui elemente, în cadrul aceluiași spectacol, pot fi asociate, mărind practic nelimitat numărul combinațiilor posibile.

★

Noul volum al scenei vădește *o corespondență organică între funcțiune și expresie*, capabil fiind să caracterizeze sugestiv și monumental edificiul *Teatru*.

Tratarea spațială a turnului are o perfectă logică constructivă, înscrisă pe linia noilor posibilități pe care le oferă azi tehnica construcției.

Soluția plastică nu este limitativă ca expresie. Forma poate fi variat modelată în funcție de raporturile dintre parametrii dimensionali ai scenei (raporturile dintre adîncimea scenei și lățimea buzunarelor laterale, curbura orizontului, capacitatea sălii etc.).

Această formulă constituie o rezolvare de principiu și credem că poate fi aplicată oricărui program de arhitectură teatrală, indiferent de mărimea teatrului, *restructurînd avantajos spațiul scenic, perfecționînd scena « à l'italienne » și deschizînd posibilitatea practicării celor mai diferite modalități teatrale*.

★

În studiul de față complexul principal de reprezentanție are o sală de 1 200 locuri dispuse în amfiteatru, cu posibilități de limitare a capacității prin pereți mobili lamelați, și de amplificare a acesteia la 1 400 locuri în cazul scenei fără portal, și cca. 1 900 locuri în cazul scenei centrale.

Asociind sălii mari o a doua sală mică, experimentală, concepută cu o scenă variabilă, soluția oferă posibilitatea ca anumite spectacole montate în general « à l'italienne » pentru scena mare, să poată fi transmutate și pe scena mică, practica teatrală indicînd această necesitate. Astfel, s-a prevăzut și scenei sălii mici o posibilitate de deschidere de 14 m, echivalent deschiderii curente în spectacole « à l'italienne » pe scena mare. *Pentru asigurarea unei mobilități efective a acestei săli, întreg plafonul scenă-sală este tratat cu un pod redus ca înălțime, permițînd*

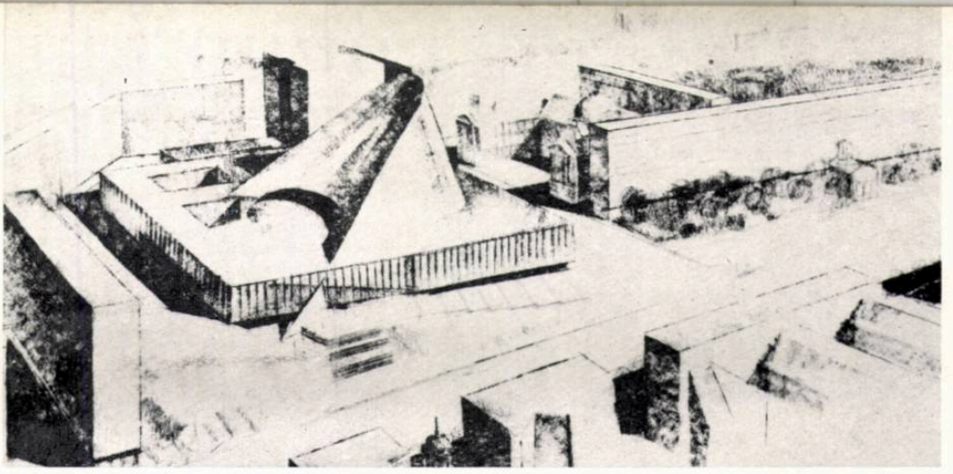

Perspectivă

transformarea a însuși spațiului arhitectural, ca și rezolvarea amplasării surselor de lumină și manevrelor de decor în condițiile specifice fiecărui gen.

În ce privește asocierea celor două săli de spectacol, partiul ales a fost determinat de criteriul următor : din punct de vedere al zonei publice, aceste două săli trebuie să funcționeze independent ; în schimb, din punct de vedere al zonei tehnico-artistice, ele constituie un organism unitar, beneficiind de aceleași spații tehnice anexe, ateliere și administrații. Frecvența legăturilor funcționale între aceste elemente, caracteristicile procesului tehnologic de pregătire și de desfășurare a spectacolului, impun în mod logic adoptarea soluției în care *toate operațiile de fabricare, transportare, folosire și depozitare a decorurilor se desfășoară la un singur nivel*.

În acest scop este prevăzută o arteră de legătură (drumul culisantelor liniare) care capătă diferite utilizări în raport cu orariul de lucru (spațiu de transport sau montare pentru repetiții tehnice, buzunar suplimentar pentru scena mare, arierscenă pentru scena mică), ținînd seama de faptul că un teatru funcționează în timpul zilei ca atelier, iar seara adăpostește festivitatea.

Arhitectura exterioară a edificiului exprimă în mod deliberat corpul proeminent al turnului scenei, care pătrunde prin volumul paralelipipedic ce include restul funcțiunilor teatrului.

Construirea unui teatru constituie un eveniment care marchează o etapă importantă în dezvoltarea mișcării teatrale. Determinînd rezolvarea strict la modalitatea teatrului tradițional « à l'italienne», se elimină à priori *preocuparea substanțială de a da o rezolvare contemporană însuși subiectului: un teatru al zilelor noastre*. Ea duce implicit la reeditarea unui vechi tip de teatru. Variantele ce se pot obține, poate chiar perfecționate, vor include în mod inevitabil viciile acestui tip de teatru și nu vor aduce un aport efectiv în servirea progresului artei teatrale. Socotim că acceptarea unor date de temă limitative îndepărtează de la problema esențială, ducînd la acordarea unei preponderențe problemelor colaterale și exterioare ale proiectării acestui edificiu.

Concentrarea pentru definirea acestor noi modalități arhitecturale, ce depășește tipologia curentă a edificiilor teatrale, a făcut desigur ca în studiul prezentat nu toate compartimentele proiectului să fie realizate la înălțimea dorințelor noastre (expresia arhitecturii interioare a spațiilor de recepție, anumite lungimi în circulații, indicația încă schematică a arhitecturii exterioare).

Considerăm că acest studiu nu epuizează problemele ridicate de construcția unui teatru contemporan; socotim însă că prezentarea lui poate interesa prin ideile noi pe care le aduce.

Prin luarea în discuție de către arhitecți și oamenii de teatru a acestor idei, socotim că însuși principiul va putea fi încă perfectat.

Plan nivel 3

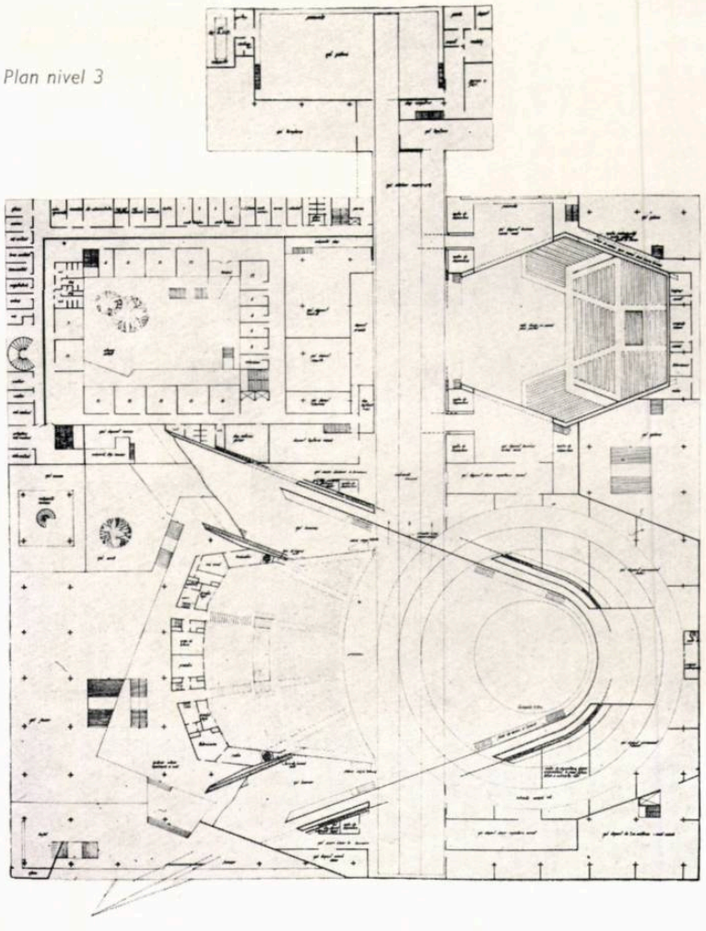

Plan nivel 4

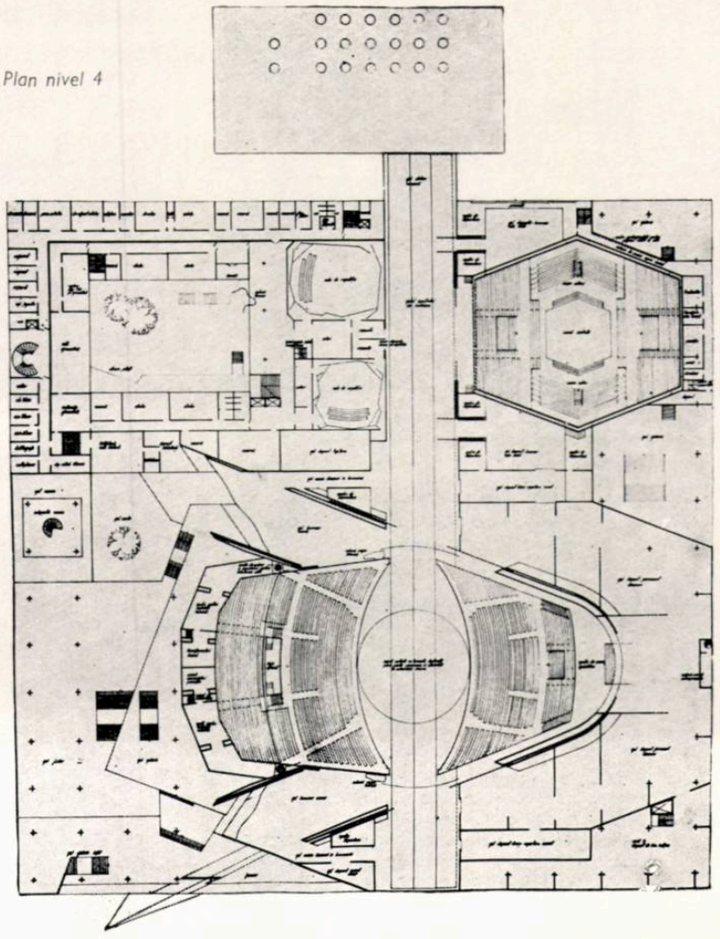

CONSTRUCŢII SANITARE

PROBLEME GENERALE

BENJAMIN, K. şi GERLÖCZY, G. Cîteva probleme principiale în legătură cu proiectarea spitalelor. « Magyar épitömüveszet » (R.P.U.), nr. 5/1956, 53 fig. *Traducere CDCAS. Dos. 3269.*

BOESLER, F. Concluzii medicale privitoare la construcţia spitalelor. Baukunst und Werkform (R.F.G.), nr. 10/1958, p. 588—590, 4 fig.

*** Cîteva observaţii în legătură cu construcţiile contemporane de spitale. « Deutsche Architektur » (R.D.G.), nr. 9/1961, p. 498—506, fig.

*** Construcţii sanitare. « Bauen und Wohnen» (Elveţia), nr. 5 (număr special), 1958.

*** Construcţii spitaliceşti. « Hospital and health management » (Anglia), febr., 1962, p. 113—164, fig.

*** Construcţii de spitale. « L'Architecture française » (Franţa), nr. 197—198 (număr special), 1959.

DAVIES, L. Progrese recente în proiectarea spitalelor. The « Journal of the RIBA » (Anglia), nr. 3, ian., 1959, p. 79—83.

*** Der Krankenhausbau im In- und Ausland. Bibliographie. (Construcţia de spitale în R.D.G. şi în străinătate. Bibliografie 1957—1961). Berlin, lito, 1961, 40 p. — *Biblioteca CDCAS D—3931.*

*** Ghighiena bolniţî i sanatoriev (Igiena spitalelor şi sanatoriilor). Moscova, Medghiz, 1961, 232 p. — *Biblioteca centrală de stat IV — 13365.*

GUTSCHOW, K. şi SCHMIDT, A. Neue Krankenhäuser (Spitale noi). Stuttgart, Karl Krämer, 1959 — *Biblioteca CDCAS IV—363/26.*

HAGEMANN, R. G. Spitalele private din punct de vedere urbanistic. « Techniques et architecture » (Franţa), nr. 3, mai, 1959, p. 74—80, fig.

HERKOMMER, H. ş. a. Construcţii de spitale. « Deutsche Bauzeitung — Die Bauzeitung » (R.F.G.), nr. 5/1961, p. 326—358, fig.

*** Hospitals 1944—1960 (Spitale—Bibliografie 1944—1960). London, RIBA, 1960, 65 p. — *Biblioteca CDCAS D—3756.*

*** Hospitals, clinics and health centers (Spitale, clinici şi centre sanitare). New York, Dodge, 1960, 265 p., fig. — *Biblioteca CDCAS D—3870.*

*** Hospitals course book — RIBA (RIBA. Manual pentru arhitectura spitalelor). London, RIBA, 1960, 100 p., 9 fig. — *Biblioteca CDCAS D-3600.*

LENZI, Arhitectura şi spitalele. « La nuova technica ospedaliera » (Italia), nr. 2/1960. *Traducere CDCAS T — 2145.*

LEWELYN DAVIES, R. Progrese recente în proiectarea spitalelor. « The Journal of RIBA», nr. 3/1959, fig., tab. *Traducere CDCAS T — 3022.*

MARTÎNENKO, A. Bolniţî za rubejom (Spitalele din străinătate). Probleme de proiectare şi tipizare. Moscova, Gosstroiizdat, 1960, 194 p., 146 fig. — *Biblioteca CDCAS B — 335. Traducerea în l. romînă editată de Centrul de documentare medicală (1960) — Biblioteca centrală de stat IV—12339.*

*** Materialy pomocnicze do projektowania (Materiale auxiliare pentru proiectare), nr. 50, 1956. Spitale unificate cu policlinică din R. S. Cehoslovacă. Cracovia, 1956 — *Biblioteca CDCAS D—2707/50.*

*** Modernes Krankenhaus (Spitalul modern — Căi spre raţionalizarea acestuia). Berlin, Verlag für Gesamtmedizin, 1960, 180 p., fig. — *Biblioteca CDCAS B—3801.*

*** Probleme urbanistice, funcţionale şi generale în proiectarea spitalelor. « Deutsche Bauzeitschrift » (R.F.G.), nr. 10/1956, p. 1121—1128.

ROSENFIELD, I. Hospitals. Integrated design (Proiectarea spitalelor), Ed. 2-a, Reinhold, New York, 1956, 398 p., fig. — *Biblioteca centrală de stat IV—9192.*

*** Sănătate publică « L'Architecture d'aujourd'hui », nr. 84 (număr special), iunie-iulie, 1959.

SURIS, A. Căile de dezvoltare a construcţiei de spitale. « Stroitelstvo i arhitektura Moskvî » (U.R.S.S.), nr. 5/1960, p. 6—10, 18 fig.

*** Séminaires internationaux d'architecture et de techniques hospitalières. Premier séminaire. Vol. 1 : Documents de base, 288 p., fig. Vol. 2 : Compte-rendu, 164 p., fig. Genève, 1957 — *Biblioteca CDCAS IV 192/I—II.*

*** Studies in the functions and design of hospitals (Studii asupra funcţiunilor şi proiectării spitalelor). London, Oxford University Press, 1957, 191 p., fig. — *Biblioteca CDCAS III—263.*

VINOGRADOV, G. Noi principii de proiectare-tip a sanatoriilor. « Arhitektura SSSR », nr. 5/1961. *Traducere CDCAS T—3168.*

VINSOUS, M. Studiul şi realizarea spitalului modern din punct de vedere al arhitectului. « Techniques hospitalières » (Franţa), nr. 200, mai, 1962, p. 101—104, 3 fig.

VOGLER, P. ş. a. Handbuch für den neuen Krankenhausbau (Manual pentru construcţia modernă a spitalelor). Berlin, Urban und Schwarzenberg, 1951, 500 p., 401 fig. — *Biblioteca CDCAS C—1191.*

ZIGHERMAN, M. Despre proiectarea spitalelor. « Arhitektura i stroitelstvo Moskvî » (U.R.S.S.), nr. 5/1959, p. 30—31.

ARHITECTURA ŞI CONSTRUCŢIA DIFERITELOR TIPURI DE CLĂDIRI SANITARE

ALEKSANDROV, P. A. şi ESTROV, Z. I. Bolnicinîe zdania (Clădiri spitaliceşti). Moscova, Gosstroiizdat, 1954. *Traducere în l. romînă CDCAS. Dos. 2222.*

ALEKSANDROV, P. A. ş.a. Lebcenovspomogatelnîe otdelenia bolniţ obşevo tipa (Secţiile medicale auxiliare ale spitalelor de tip general). Moscova, Gosstroiizdat, 1960, 122 p., fig., tab. — *Biblioteca CDCAS B-3299.*

ALEKSANDROV, P. A. Proiect experimental de spital. « Arhitektura SSSR », (U.R.S.S.) nr. 8/1961. *Traducere CDCAS T—3551.*

*** Allgemeine Krankenhäuser (Spitale generale), ian., 1957, Deutsche Bau-Enzyklopädie, Indicativ 620, p. 5—6 — *Biblioteca CDCAS IV—236/6/I.*

*** Baze de proiectare pentru clinici de pediatrie şi pentru secţiile de pediatrie din spitalele de medicină generală. « Wissenschaftliche Zeitschrift der Hochschule für Architektur und Bauwesen-Weimar », nr. 1/1958—1959. *Traducere CDCAS T—1969.*

BIRCH-LINDGREN, G. Modern hospital planning in Sweden and other countries (Proiectarea spitalelor moderne în Suedia şi alte ţări). Stockholm, Medens, 1951, 111 p., fig. — *Biblioteca CDCAS C—1674.*

BIRREN, F. Rezolvarea raţională a problemei culorii în spitale. « The Hospital » (Anglia), nr. 9/1961. *Traducere CDCAS T—3285.*

BRUNETTA, G. Este necesar ca spitalele să se construiască în monoblocuri. « La nuova tecnica ospedaliera », nr. 1/1962, p. 17—22, fig.

*** Clinici universitare. « Bauwelt » (R.F.G.), nr. 18, aprilie, 1962, p. 488—489, 4 fig.

*** Construcţii sanitare. « Deutsche Architektur » (R.D.G.), nr. 9/1961, p. 484—497, fig.

*** Despre noile proiecte-tip de spitale. « Stroitelnaia gazeta » (U.R.S.S.), nr. 42/1957. *Traducere CDCAS. Dos. 3407.*

*** Design and construction of general hospitals (Proiectarea şi construcţia spitalelor generale). New York, Dodge, 1953, 214 p., fig., tab. — *Biblioteca CDCAS IV—344.*

DOICEV, K. Spitalul municipal din Gorna Orehoviţa. « Arhitektura » (R.P.B.), nr. 3/1960, p. 20—21, 6 fig.

GINSBERG, F. Despre proiectarea sălilor de operaţie. « The modern hospital » (S.U.A.), ian., 1962, p. 92—94.

IUROVSKI, L. Proiecte tipizate în serie de construcţii de spitale. « Stroitelstvo i arhitektura » (U.R.S.S.), nr. 6/1962, p. 2—5, 9 fig.

JURASZYNSKI, J. ş. a. Budownictwo sluzby zdrowia (Construcţii de spitale). Varşovia, Arkady, 1961, 68 p., fig. — *Biblioteca CDCAS D—4042.*

JACOBS, J. Spitale cu plan circular. « Forum » (S.U.A.), nr. 1/1961. *Traducere CDCAS T—3452.*

KUMPAN, P. V. Tipî i struktura gorodskih bolniţî (Tipurile şi structura spitalelor orăşeneşti). Moscova, Gosstroiizdat, 1958, 220 p., fig. — *Biblioteca CDCAS II—526.*

LACHMAN, F. Amenajarea spitalelor. « Deutsche Bauzeitschrift » (R.F.G.), nr. 2/1956. *Traducere CDCAS nr. 2/1956.*

*** Norme pentru construirea şi amenajarea spitalelor. « Techniques et architecture » (Franţa), nr. 3, mai, seria 19, 1959, p. 81—90.

PARDUCCI, M. Materialele plastice în construcţiile sanitare. « La nuova tecnica ospedaliera » (Italia), nr. 4/1961, p. 147—152, 9. fig. *Traducere CDCAS T—3666.*

*** Regulament de construcţie pentru spitale. « Deutsche Bauzeitschrift » (R.F.G.), nr. 2/1958, p. 185.

REPNINSKI, G. ş.a. Okrîjnata bolniţa (Spitalul raional), Sofia, 1958, 80 p. — *Biblioteca CDCAS II—569.*

RIEDBERGER, M. M. Studiul unui spital de pediatrie. « Techniques hospitalières médico-sociales et sanitaires » (Franţa), nr. 187, apr., 1961, p. 50—55, fig.

SCHUNK, M. Noua clinică de O.R.L. şi oftalmologie din Erfurt. « Deutsche Architektur » (R.D.G.), nr. 7/1959, p. 384—388.

*** Spital municipal la Bratislava. « Arhitektura CSSR » (R.S.C.), nr. 3/1961, p. 179—184, fig.

STIPEK, J. şi PRADA, Z. Tipizarea construcţiilor de spitale. « Arhitektura CSSR » (R.S.C.), nr. 9—10 (număr special), 1959, p. 516—563, 155 fig.

TOMBINSKI, J. Construcţia spitalului ginecologic regional de la Opole — prima clădire spitalicească realizată în Polonia din elemente prefabricate. Przeglad budowlany i budownictwo mieszkaniowe (R.P.P.), nr. 6/1962, p. 311—315, 8 fig.

WALLENFELS, W. Concurs pentru soluţia spitalului Sokolovo. « Arhitektura CSSR » (R.S.C.), 5/1962, p. 280—287, fig.

WURST, W. Sanatorii T.B.C. « Bauwelt » (R.F.G.), nr. 34/1958, 18 p., 6 fig. *Traducere CDCAS T—2794.*

INSTALAŢII ÎN SPITALE

BARBAGLIO, G. Probleme termice şi acustice ale construcţiilor spitaliceşti. « La nuova tecnica ospedaliera » (Italia), nr. 5/1961. *Traducere CDCAS T—3667.*

*** Bucătării de spital. « Baumeister » (R.F.G.), nr. 7/1959, p. EB 51—58, 21 fig. *Traducere CDCAS T—2793.*

*** Culoarea în spitale. « The Hospital » (Anglia), nr. 4/1961. *Traducere CDCAS T—3286.*

*** Discuţie asupra patului de bolnav. Bauen und Wohnen (Elveţia), nr. 5/1958, p. 176.

DOURGNON, J. Iluminatul sălilor de operaţie. « Cahiers du Centre scientifique et technique du bâtiment (Franţa), nr. 36/1958, caiet 296.

LUCRĂRI DE RESTAURARE LA CURTEA DOMNEASCA DIN TÎRGOVIŞTE

Curtea Domnească din Tîrgovişte, ridicată de Mircea cel Bătrîn şi ajunsă în plină înflorire în timpul lui Petru Cercel, mai păstrează azi doar ruinele unui măreţ palat, temeliile unei biserici atribuite lui Mircea cel Bătrîn, frumoasa biserică a lui Petru Cercel, Turnul Chindiei şi parte din zidul de incintă, cu turnul-clopotniţă al intrării.

Aceste vestigii au fost în trecut lăsate în părăsire; au fost executate în proporţii foarte reduse unele lucrări de consolidare a ruinelor palatului, iar biserica lui Petru Cercel, restaurată în 1909 într-o concepţie care i-a denaturat în parte forma originară, a ajuns într-o stare precară în urma cutremurului din 1940.

Lucrările de restaurare, începute de D.M.I. în 1961 şi care sînt în curs de execuţie, s-au concentrat în primul rînd asupra zidului de incintă şi asupra bisericii lui Petru Cercel, urmînd ca în cea de a doua etapă să se întreprindă restaurări şi asupra ruinelor palatului voievodal.

Zidul de incintă, constînd din doi pereţi de zidărie mixtă din cărămidă şi bolovani de piatră, a fost restaurat în formă de ruină, făcîndu-se unele reîntregiri unde datele erau mai complete.

Turnul-clopotniţă al intrării, a cărui parte superioară (etajul) era complet dispărută, a fost restaurat, renunţîndu-se la reconstruirea etajului din lipsa datelor. Paramentul zidăriei la turn şi zidurile incintei au rămas netencuite, tehnică ce a fost constatată de cercetători ca fiind cea originală.

Curtea Domnească din Tîrgovişte — Vedere

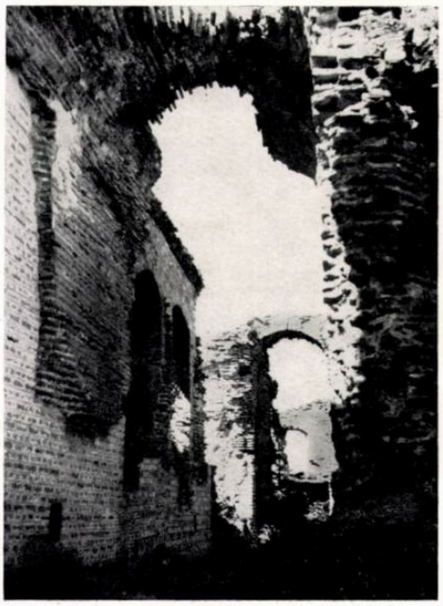

Biserica domnească, care era legată de palat printr-o galerie de acces, reprezintă prin dimensiuni şi prin compoziţia arhitecturii monumentul cel mai important din ansamblul curţii.

Stilul arhitectural al bisericii este acela al bisericilor de tip constantinopolitan (regăsit şi la biserica domnească din Curtea de Argeş, la vechea mitropolie din Tîrgovişte şi la biserica Sf. Dumitru din Craiova), caracterizat prin planul în formă de cruce greacă, în care turla pantocratorului se reazemă pe patru stîlpi ce susţin arcele de descărcare ale bolţilor din naos. Valoarea artistică a monumentului constă în proporţiile armonioase ale compoziţiei spaţiale, în detaliile arhitecturii faţadelor caracteristice mai mult monumentelor religioase din sec. XVII şi XVIII, în decorul interior unde o pictură foarte valoroasă, probabil datorată lui Constantin Brîncoveanu, împodobeşte pereţii şi bolţile, precum şi în perfecţiunea sculpturală a catapetesmei, atribuită de asemenea lui Constantin Brîncoveanu.

Lucrările de restaurare de la biserica domnească trebuiau să rezolve problemele de rezistenţă ridicate de starea şubredă a construcţiei şi readucerea monumentului la formele autentice, denaturate cu ocazia restaurărilor ce s-au efectuat asupra lui. Crăpături pronunţate făceau ca bolţile să fie desprinse de pereţii bisericii, iar crăpăturile din turle secţionau stîlpii acestora, periclitîndu-le rezistenţa.

Pentru restabilirea rezistenţei edificiului s-au introdus în construcţie o seamă de elemente de beton armat şi tiranţi metalici cu scopul de a rigidiza întreg sistemul constructiv; s-au introdus centuri în locul celor de lemn putrezite, s-au suprabetonat bolţile, s-au întărit turlele prin stîlpi şi centuri de beton armat.

Executarea acestor lucrări de consolidare, parte din ele introduse în zidăria construcţiei, a necesitat lucrări dificile de sprijiniri şi desfaceri de zidărie şi de pictură murală. Pentru a se putea păstra valoroasa pictură interioară a fost necesar, în locurile unde se introduceau elemente de rezistenţă, îndeosebi la turle, a se extrage panouri de pictură în frescă, în vederea repunerii lor la loc după executarea consolidărilor.

În ceea ce priveşte readucerea arhitecturii exterioare la formele iniţiale, a fost necesară înlăturarea unor adaosuri şi corectarea unor detalii transformate.

Astfel, a fost demolată zidăria supraînălţată de la bazele turlelor, care acoperea parte din turle; s-a coborît cornişa ce fusese supraînălţată; s-au destupat ferestrele turlelor de zidăria cu care erau înfundate; s-a modificat forma acoperişului, mai ales la turle, şi s-a prevăzut executarea învelitorii din ţiglă smălţuită — cum a rezultat din urmele găsite în pod; s-au decapat tencuielile faţadei, urmînd ca paramentul să rămînă din cărămidă aparentă — după cum s-a găsit că a fost la origine — rostuiala zidăriei fiind executată netezit. De asemenea, ca urmare a cercetărilor efectuate prin săpături, nivelul trotuarului exterior urmează a fi coborît cu cca. 1,20 m.

Turnul Chindiei — Vedere

Lucrările de restaurare, concepute în spiritul respectării formelor autentice, luîndu-se în consideraţie numai datele certe care au rezultat, vor reda patrimoniului naţional un monument istoric de o valoare artistică cu totul deosebită.

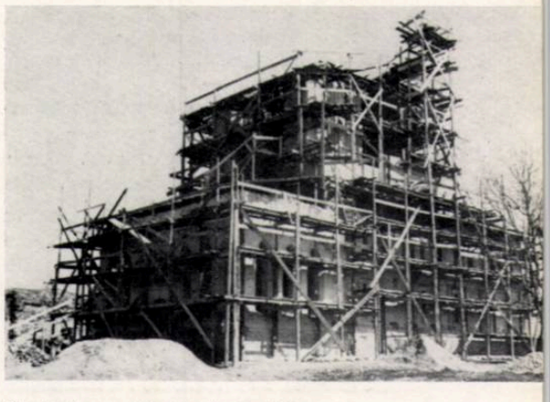

Biserica domnească în timpul restaurării

Vederea bisericii domneşti din Tîrgovişte

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR

DEPLASĂRI DE STUDII

Uniunea Arhitecților a organizat, în zilele de 14—16 septembrie a.c., o deplasare documentară pe litoral. Cei 61 de arhitecți au vizitat noile construcții ridicate pe malul mării în ultimii ani.

De asemenea, între 20—24 septembrie, un alt grup de arhitecți au vizitat noile construcții din Suceava și monumentele istorice din Nordul Moldovei.

DEPLASĂRI ÎN STRĂINĂTATE

Între 22 august și 2 septembrie a.c., un grup de 33 de arhitecți romîni au făcut o deplasare documentară în R. P. Bulgaria. Arhitecții romîni au vizitat orașele Plovdiv, Tîrnovo, Sofia, precum și litoralul bulgar.

Un alt grup de 34 arhitecți romîni a plecat la 2 septembrie spre R. P. Polonă, vizitînd în drum și Bratislava. În R.P.P. arhitecții romîni au vizitat vechile orașe Katowice, Krakowia și capitala — Varșovia. La întoarcere grupul a petrecut o zi în Budapesta, vizitînd orașul și noile construcții.

Tot la 2 septembrie, alți 32 de arhitecți au plecat spre U.R.S.S., urmînd ruta Kiev, Leningrad, Riga, Moscova.

VIZITELE UNOR OASPEȚI STRĂINI

În cadrul acordurilor culturale, în cursul verii, ne-au vizitat țara cîteva delegații de arhitecți de peste hotare.

Astfel, între 28 august și 11 septembrie, o delegație de arhitecți din U.R.S.S., compusă din M. T. Kalmîkov, R. E. Kurț și G. P. Krutenko, a vizitat obiectivele principale din Capitală, noile cartiere, Muzeul de Artă al R.P.R., Pavilionul Expoziției Economiei Naționale a R.P.R. etc., precum și o serie de orașe din țară.

Din R. P. Ungară, între 2 și 16 septembrie, ne-au vizitat țara arhitecții maghiari Bálàs Pàl și Toth Ianos.

Din R. D. Germană, la 28 septembrie a.c., a sosit o delegație compusă din : arh. Bruno Flierl, redactor șef al revistei « Deutsche Architektur », Berlin, arh. Ernst Prögner, arhitect șef al primăriei orașului Potsdam și Lothar Hahn, arhitect diriginte al orașului Karl-Marxstadt.

Oaspeții străini au vizitat obiective industriale din București și din țară, institute de proiectare, cartiere de locuințe, construcții social-culturale ridicate în ultimii ani, precum și construcțiile de pe litoral, din Galați, Brașov și Ploiești.

* * *

Arh. Agost Benchard, vicepreședinte al Uniunii Arhitecților din R.P. Ungară, arh. Szenes Erwin, secretar al U.A. din R.P.U. și arh. Hegedüs Ernö, director al unui institut de proiectare — au fost oaspeți ai țării noastre între 25 și 31 iulie a.c.

EXPOZIȚII

În cursul lunilor iulie și august, Casa Arhitectului din București a găzduit expoziția de fotografii « Imagini din Franța», organizată de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă și expoziția de desene și acuarele, cu lucrări ale arhitecților Florica Apostoleanu și Ferdinand Fischer.

CONFERINȚE

La 18 iulie a avut loc conferința arhitectului francez G. Gillet despre « Tendințele actuale ale arhitecturii franceze moderne ». Conferința a fost ilustrată cu diapozitive.

ARH. C. IOTZU (1884—1962)

La 1 VIII 1962 a încetat din viață arhitectul Constantin Iotzu, membru al Uniunii Arhitecților din R.P.R.

ARH. I. MAHLER (1904—1962)

La 19 X 1962 a încetat din viață arhitectul Isac Mahler, șeful secției de construcții industriale și agricole din C.S.C.A.S., membru al Uniunii Arhitecților din R.P.R.

A. V. VLASOV (1900—1962)

La 25 septembrie a încetat din viață, după o grea boală, cunoscutul arhitect sovietic, profesorul Aleksandr Vasilievici Vlasov, prim-secretar al Uniunii Arhitecților din U.R.S.S., membru activ al Academiei de Construcții și Arhitectură a U.R.S.S. și R. S. S. Ucraineană, Laureat al Premiului Lenin și al Premiului de Stat, doctor în arhitectură.

Creația lui A. V. Vlasov s-a remarcat întotdeauna printr-o măiestrie deosebită, prin înalt gust artistic, prin îndrăzneală și principialitate în rezolvarea problemelor creatoare, prin dorința ca munca sa să răspundă cerințelor poporului și partidului comunist.

A. V. Vlasov are merite deosebite în dezvoltarea științei arhitecturii și construcției în U.R.S.S. În funcția de președinte al Academiei de Arhitectură a U.R.S.S., iar apoi de vicepreședinte al Academiei de Construcții și Arhitectură a U.R.S.S., el a luptat neobosit pentru o orientare progresistă în arhitectura sovietică, pentru transpunerea în viață a Directivelor P.C.U.S. și ale guvernului U.R.S.S. în domeniul arhitecturii și construcției, pentru înlăturarea practicilor învechite din domeniul arhitecturii.

În decurs de mai mulți ani A. V. Vlasov a desfășurat o rodnică activitate pedagogică, educînd generația tinerilor arhitecți sovietici, transmițîndu-le bogata sa experiență creatoare și cunoștințele sale temeinice.

A. V. Vlasov a părăsit activitatea sa în plină înflorire a forțelor creatoare. Pînă în ultimele zile ale vieții sale el a lucrat cu deosebită însuflețire la proiectul complexului de clădiri al Palatului Sovietelor de pe Colinele Lenin și la proiectul monumentului lui V. I. Lenin din Moscova.

(După ziarul « Pravda », din 27 septembrie 1962)

Continuare din pag. 40

Delegația noastră a participat activ la dezbateri, reprezentantul U.A. expunînd un referat care a cuprins o prezentare a realizărilor și proiectelor noastre, precum și o serie de precizări privind punctul nostru de vedere în concepția construcțiilor sanitare, cum ar fi :

— amplasarea lor la limita zonelor de locuințe cu asigurarea unei căi de acces bune către centrul orașului;

— tipizarea numai a anumitor porțiuni din construcțiile de spitale și a construcțiilor sanitare mici și mijlocii, în rest fiind necesare construcții-unicat, întrucît condițiile de realizare a spitalelor sînt foarte diferite, un exemplar neputînd avea decît o aplicabilitate redusă;

— în problema staționarului, adoptarea camerelor cu 3 paturi, considerate corespunzătoare din punct de vedere economic și al confortului asigurat, cele cu 1—2 paturi, intervenind în număr redus în urma anumitor cerințe deosebite;

— amplasarea anexelor gospodărești în general, în afara clădirii spitalului;

— adoptarea unor soluții, în ce privește instalațiile, astfel încît să poată fi controlate, întreținute și eventual modificate în timp, fără a se afecta structura inițială a construcției.

La expoziția organizată cu același prilej au fost prezentate și cîteva panouri cu fotografii de proiecte, machete și șantiere reprezentînd cele mai recente lucrări din acest domeniu.

Materialele prezentate atît în expoziție cît și în referat, precum și participarea la dezbateri au fost bine primite și apreciate ca fiind la nivelul tehnicii și concepției actuale pe plan mondial.

Materialul prezentat de noi la Weimar este pe larg reflectat în cuprinsul acestui număr al revistei, prin proiectele și articolele publicate.

*

S-a hotărît ca lucrările acestui interesant simpozion să fie publicate in extenso (toate referatele, precum și materialele prezentate în expoziție). Academia Germană de Construcții și-a luat sarcina editării acestui volum în limba germană, volum ce va sta la dispoziția specialiștilor, începînd de la sfîrșitul acestui an.

R. M.

Continuare din pag. 46

*** Instalații electrice la spitale. « Hospital building bulletin » (Anglia), nr. 1/1957. *Traducere CDCAS T—2217.*

KARPIS, E. E. Principii de bază ale condiționării aerului în sălile de operații. « Vodosnabjenie i sanitarnaia tehnika » (U.R.S.S.), nr. 5/1961, 9 p. *Traducere CDCAS T—3510.*

KOCH, H. și RAHN, J. Ventilația încăperilor cu destinație specială din spitale. « Gesundheits-Ingenieur » (R.F.G.), nr. 3/1961, p. 80—83, 2 fig. *Traducere CDCAS T—3509.*

NAGY, D. L. Purificarea apelor reziduale spitalicești. Magyar epitöipar (R.P.U.), nr. 5 1958, p. 213.

SACCANI, C. Folosirea ventilației artificiale și a condiționării aerului în spitale. « Condizionamento dell'aria » (Italia), nr. 6/1961. *Traducere CDCAS T—3432.*

VAILLANT, P. Bucătărie modernă pentru spitale. Techniques hospitalières (Franța), nr. 194, nov., 1961, p. 79—83, fig.

VALANCE, A. Problema bucătăriilor la spitale. « Techniques et architecture » (Franța), nr. 3, mai, 1959, p. 142—144, fig.

RADIO RECEPTORUL

Fantezia CU PICUP

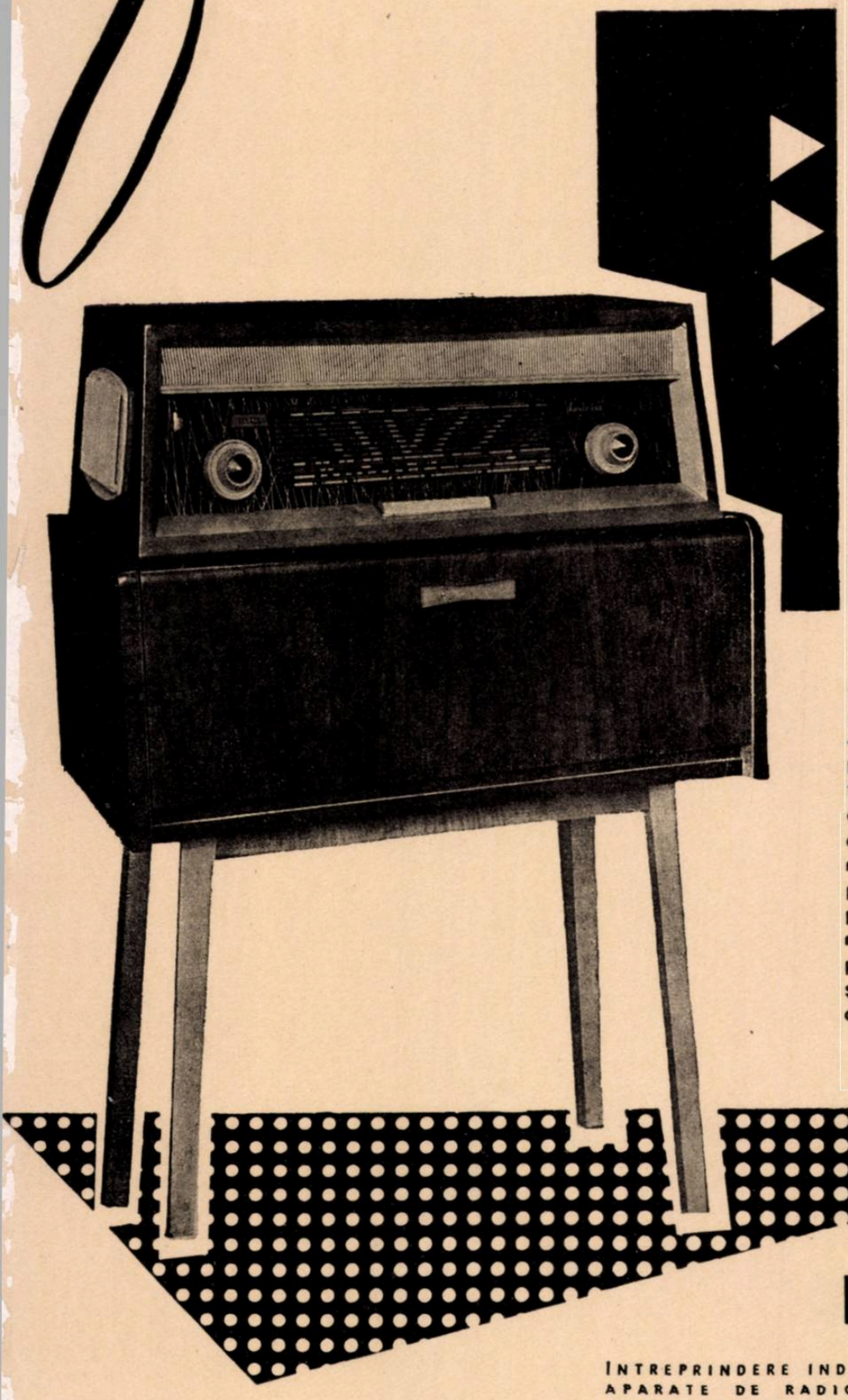

ORIGINALITATE

ELEGANȚĂ

EXCEPȚIONALE PERFORMANȚE ELECTRICE ȘI ACUSTICE

Radioreceptorul „Fantezia cu picup", ultima realizare a uzinelor „Electronica", este construit pentru 3 game de unde și are 3 + 2 tuburi electronice; prevăzut cu indicator optic de acord și reglaj de ton, echipat cu 2 difuzoare de 2,5 VA, noul radioreceptor este înzestrat în plus cu un picup cu 3 viteze, avînd doză cu cristal piezoelectric și oprire automată. Noul radioreceptor „Fantezia cu picup" este prezentat într-o casetă cu linii moderne și armonios îmbinate, ce creează o ambianță plăcută oricărui interior.

Electronica

ÎNTREPRINDERE INDUSTRIALĂ DE STAT PENTRU PIESE, APARATE DE RADIO ȘI ELECTRONICĂ INDUSTRIALĂ
BUCUREȘTI, STRADA BAICULUI Nr. 82, RAIONUL 1 MAI
TELEFON 12.19.40 — 12.19.46 — 12.19.49

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
BUCUREŞTI, RAION 30 DECEMBRIE, STRADA EPISCOPIEI Nr. 9
TELEFON: REDACŢIA — 13.98.80. ADMINISTRAŢIA — 16.49.14

Lei 15

I. P. 4. Bucureşti

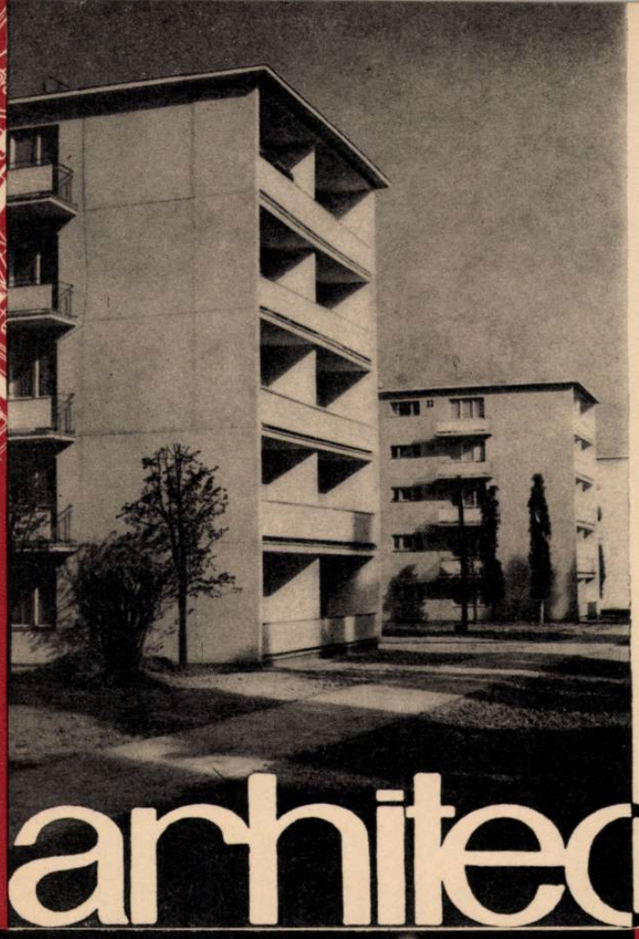

6

1962

arhitectura

RPR

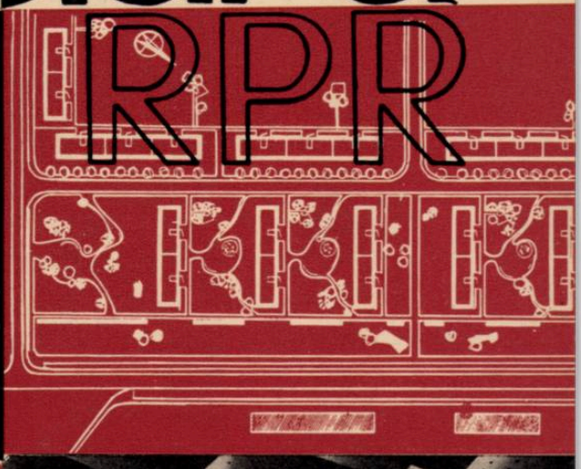

E 1689

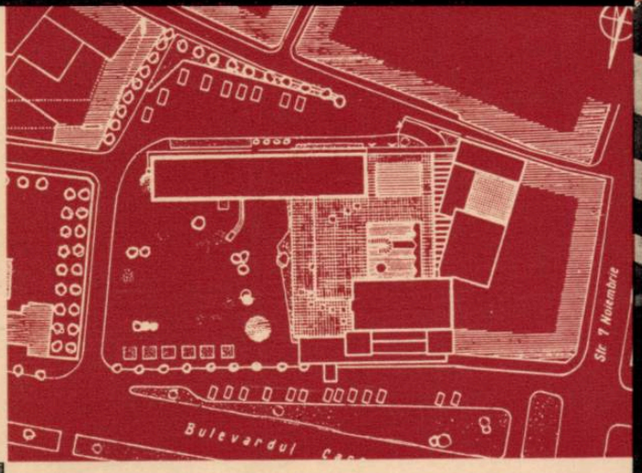

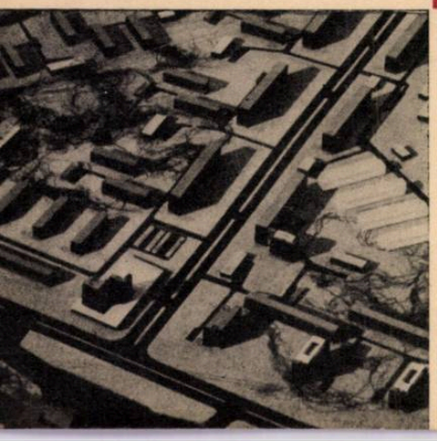

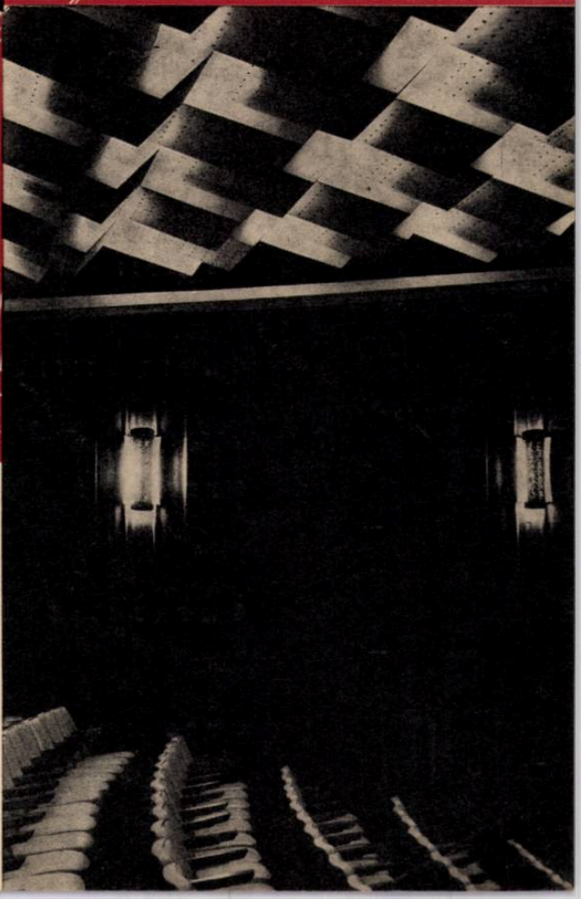

6 1962

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. ȘI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU CONSTRUCȚII, ARHITECTURĂ ȘI SISTEMATIZARE

REGIUNEA BRAȘOV

Ing. V. Caraba	REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE ALE CONSTRUCȚIEI ÎN REGIUNEA BRAȘOV	1
Arh. E. Szigeti	DEZVOLTAREA PROIECTĂRII DE ARHITECTURĂ ÎN REGIUNEA BRAȘOV	4
	● PROIECTE ȘI REALIZĂRI	
Arh. A. Tomescu	DETALIU DE SISTEMATIZARE A ZONEI GĂRII BRAȘOV	6
Arh. Th. Săvulescu, arh. Fl. Ionescu	NOUA GARĂ DE CĂLĂTORI A ORAȘULUI BRAȘOV	8
Arh. Virginica Fleșeriu	ANSAMBLUL DE LOCUINȚE « STEAGUL ROȘU » IV — BRAȘOV	16
Arh. D. Cristescu, arh. R. Schiel	ZONA DE LOCUINȚE « STEAGUL ROȘU » II B — BRAȘOV	18
Arh. Virginica Fleșeriu	ANSAMBLUL « PARTIZANUL ROȘU » — BRAȘOV	20
Arh. A. Ereția n	CINEMATOGRAF PANORAMIC LA BRAȘOV	22
Arh. Violeta Morariu	CASA DE CULTURĂ DIN FĂGĂRAȘ	27
Arh. D. Cristescu	ANSAMBLU DE LOCUINȚE ÎN CARTIERUL « TRACTORUL »-BRAȘOV	30
Arh. D. Cristescu	SISTEMATIZAREA ZONEI BD. CARPAȚI — BRAȘOV	34
Arh. I. Rădăcină	STUDIU PENTRU EXTINDEREA HOTELULUI « CARPAȚI » — BRAȘOV	36
	● STUDII	
Arh. D. Cristescu	UNELE IDEI ȘI SUGESTII URBANISTICE	39
	● NOTE CRITICE	
Arh. T. Evolceanu	PRIVIRE CRITICĂ ASUPRA UNOR NOI SISTEMATIZĂRI DIN REGIUNEA BRAȘOV	42
	● RECENZII	
—	« PROBLEME DE ESTETICA ORAȘELOR » de arh. Radu Laurian	44
	● MONUMENTE ISTORICE	
—	LUCRĂRI DE RESTAURARE A MONUMENTELOR ISTORICE DIN REGIUNEA BRAȘOV	45
	● CRONICA	46

COLEGIUL DE REDACȚIE:

CONF. ARH. M. ALIFANTI, ARH. M. BERCOVICI, ARH. M. CAFFÉ, PROF. ARH. M. LOCAR, ING. A LUPESCU, ARH. M. MELICSON (REDACTOR ȘEF), ARH. C. MOȘINSCHI, ARH. GH. PAVLU, CONF. ARH. G. PETRAȘCU

Redacția și administrația:
București. Raionul 30 Decembrie
Str. Episcopiei nr. 9.
Telefon: Redacția: **13.98.80**
Administrația: **16.49.14**
Abonamentele se fac numai la administrația revistei.
Tiparul: Întreprinderea poligrafică nr. 4 București.

E 1689

arhitectura RPR

ANUL X Nr. 6 (79) 1962

Ing. V. CARABA
Vicepreşedinte al Sfatului Popular Regional Braşov

REALIZĂRI ŞI PERSPECTIVE ALE CONSTRUCŢIEI ÎN REGIUNEA BRAŞOV

Congresul al III-lea al P.M.R. a pus în faţa oamenilor muncii din ţara noastră sarcini măreţe ; planul de 6 ani deschide perspectiva desăvîrşirii construcţiei socialiste şi a trecerii treptate la construirea comunismului.

În perioada 1960—1965 se prevede creşterea producţiei industriale de 2,1 ori faţă de 1959.

O sarcină importantă în dezvoltarea economiei naţionale, în cadrul planului de 6 ani, revine regiunii Braşov, care reprezintă peste 13% din volumul total al producţiei industriale a ţării.

În regiunea noastră sînt amplasate 174 întreprinderi industriale, ponderea cea mai mare revenind industriei constructoare de maşini şi industriei chimice.

Principalele produse industriale ale regiunii sînt tractoare, autocamioane, rulmenţi, utilaj petrolifer, motoare electrice, utilaj pentru industria chimică şi uşoară, îngrăşăminte chimice, negru de fum, amoniac, celuloză, gaz metan, mase plastice etc.

În regiune se dezvoltă totodată un număr însemnat de întreprinderi ale industriei uşoare, în special industria textilă, exploatarea şi prelucrarea lemnului, pielărie şi încălţăminte, alimentară, sticlă şi faianţă, precum şi un mare număr de întreprinderi locale, care produc materiale de construcţie, mobilă şi alte bunuri de larg consum.

În cadrul planului de dezvoltare economică s-au alocat însemnate fonduri de investiţii şi, ca urmare, au fost puse în funcţiune o serie de noi unităţi industriale, ca Fabrica de sticlă şi faianţă din Sighişoara, Combinatul de industrializare a lemnului din Blaj, Staţia chimică experimentală din Rîşnov, precum şi un număr mare de secţii noi cu importante capacităţi de producţie în toate ramurile industriale.

Acest avînt în dezvoltarea industrială a determinat o însemnată creştere a populaţiei urbane, care reprezintă aproape 50% din totalul populaţiei regiunii Braşov.

Urmare a acestui fapt, numărul oraşelor regiunii a crescut, pe de o parte prin urbanizarea unor localităţi existente, pe de alta prin apariţia noului oraş socialist Victoria.

Acest proces de urbanizare a pus în faţa noastră o serie de probleme de sistematizare, de lucrări edilitare, de construcţii de locuinţe, social-culturale, comerciale etc.

Conducerea înţeleaptă a partidului nostru a prevăzut din timp procesul de urbanizare şi problemele lui, hotărînd descentralizarea proiectării şi execuţiei lucrărilor civile, dînd astfel posibilitatea organelor sfaturilor populare regionale să găsească soluţiile cele mai economice şi operative, pentru a satisface necesităţile mereu crescînde ale oamenilor muncii, pe linia ridicării continue a nivelului de trai.

Prin aceste măsuri, sfaturile populare regionale au putut să-şi creeze organizaţii proprii de sistematizare, proiectare şi execuţie, corelînd mai bine activitatea acestora, dezvoltîndu-le pe măsura creşterii volumului de investiţii destinat construcţiilor civile.

Statul a alocat regiunii noastre, o dată cu fondurile necesare dezvoltării industriale, şi fonduri mari de investiţii pentru construirea unui mare număr de locuinţe, clădiri social-culturale etc., pe care Sfatul Popular Regional Braşov, sub îndrumarea Comitetului Regional de Partid, le-a folosit în mod raţional, realizînd, an de an, planul de investiţii.

Printre construcţiile realizate în ultimii 3—4 ani în regiune, citǎm : peste 6 000 apartamente, 164 săli de clasă, 3 cinematografe şi 3 case de cultură, Teatrul de Stat din Braşov, gara Braşov,

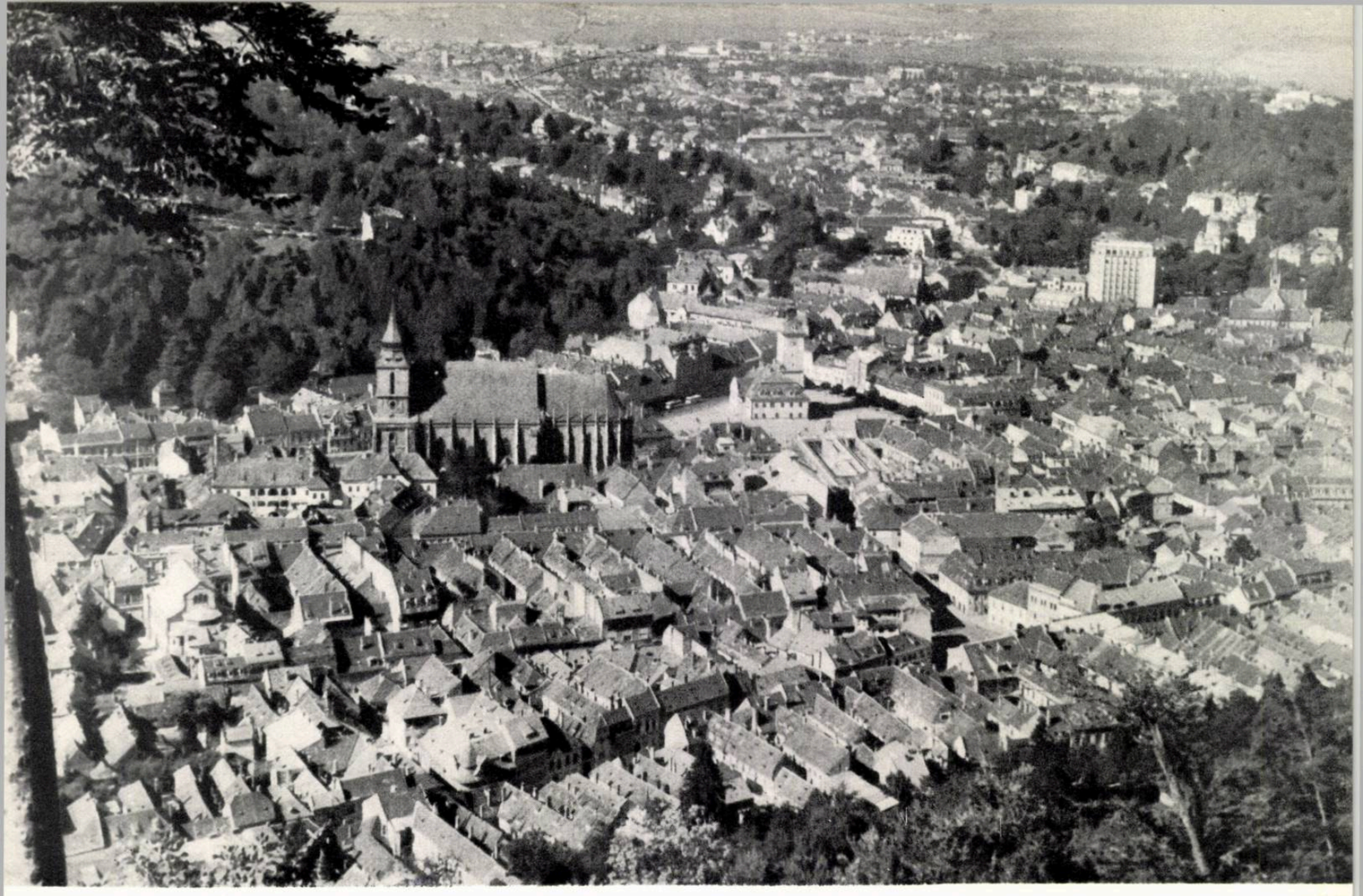

Brașov — Vedere aeriană a părții centrale

hotelul turistic din Poiana Brașov și hotelul din Orașul Victoria, cămine studențești, magazine comerciale, complexe ale cooperației meșteșugărești, 160 paturi în spitale, policlinici, 86 km canalizări, alimentarea cu apă a orașelor Predeal, Cisnădie, Făgăraș, Mediaș și Rupea, troleibuze în orașul Brașov, modernizări de drumuri, înfrumusețări în orașe, bulevarde noi, iluminat fluorescent și altele.

Pentru ca aceste construcții să fie judicios amplasate și în vederea unei armonioase dezvoltări a orașelor regiunii, s-a desfășurat o bogată activitate pe linie de sistematizare a localităților.

Pentru Brașov, dat fiind importanța sa economică și problemele multiple pe care le ridică, s-a organizat la începutul anului 1961 o expoziție de machete și detalii de sistematizare, precum și propuneri de viitor, care au fost prezentate conducerii de partid și de stat, cu care ocazie organele locale au primit îndrumări prețioase în rezolvarea problemelor dificile ale orașului.

Parte din propunerile prezentate au și fost realizate: gara Brașov, cinematograful « Partizanul roșu », modernizarea bd. Carpați, cvartale de locuințe ș.a.

S-a căutat, prin sistematizările făcute, ca zonele noi create să corespundă unei circulații sporite în viitor, să aibă spații verzi bogate și, în general, să fie armonios legate de construcțiile existente.

În studiile realizate s-a ținut seamă de construcțiile comerciale și social-culturale viitoare, care se vor executa pe etape.

La Brașov, Mediaș și Sibiu s-a studiat executarea unor microraioane care să corespundă tuturor exigențelor ; parte din acestea sînt în curs de execuție.

Preocuparea pentru sistematizarea localităților s-a accentuat mai ales în 1962, fiind în lucru schițele de sistematizare pentru 13 orașe din regiune ; s-au stabilit amplasamente de principiu în zonă pentru un număr de 16 000 apartamente, pe baza cărora s-a trecut la întocmirea a 11 detalii de sistematizare cu un număr de peste 10 000 apartamente ; sînt în curs de proiectare școli, cinematografe, alimentări cu apă, modernizări edilitare etc.

Satele socialiste ridică probleme de sistematizare și construcții care trebuie să le asigure atît dezvoltarea armonioasă cît și perspectiva apropierii treptate de nivelul de trai al orașelor.

Prin prisma acestei perspective ne revine sarcina de a studia problema dezvoltării viitoare a satelor și elaborarea schițelor model de sistematizare a localităților rurale și a proiectelor de construcție, pe baza cărora să se asigure folosirea rațională a teritoriului, confortul locuințelor, aspectul estetic al construcțiilor.

În regiunea noastră, problema sistematizării localităților rurale și a gospodăriilor agricole de stat și colective constituie o preocupare deosebită, obținîndu-se o serie de realizări valoroase care creează în prezent premisele necesare trecerii la o etapă superioară, adecvată sarcinilor actuale.

În cadrul măsurilor luate pentru pregătirea campaniei de construcție din anul 1963 au fost elaborate proiectele de execuție pentru un număr însemnat de lucrări prevăzute în planul de investiții al anului 1963, pînă la finele anului 1962 fiind asigurate proiectele de execuție pentru cca. 2 500 apartamente, 56 săli de clasă, o cantină studențească cu o capacitate de 3 000/4 locuri, 56 km canalizări și alimentări cu apă, 35 km modernizări de străzi

și drumuri, precum și studiile pentru un mare complex studențesc și alte dotări social-culturale, proiectul de ansamblu pentru centrul de cartier « Steagul roșu », piețe comerciale, cinematografe, extinderea hotelului « Carpați », studii pentru dezvoltarea dotărilor în Poiana-Brașov etc.

O preocupare deosebită o constituie pentru noi îmbunătățirea continuă a calității lucrărilor și în special a construcțiilor de locuințe.

Pentru aceasta s-au constituit brigăzi de calitate formate din arhitecți și ingineri din proiectare și execuție care verifică calitatea lucrărilor în diferite faze de execuție (roșu, finisaj, prerecepție), contribuind, alături de constructorii de pe șantiere, la îmbunătățirea calității lucrărilor.

Printre îmbunătățirile aduse față de anul 1961, apartamentele predate în 1962 sînt finisate la un nivel superior; astfel, s-au executat mozaicuri colorate în carouri, cu ștraifuri de sticlă, vopsitorii din vinacet, plinte mozaicate din elemente prefabricate, trepte și contratrepte colorate, prefabricate, obiecte sanitare și electrice colorate, aducîndu-se îmbunătățiri și fațadelor blocurilor, care sînt tratate cu poliacetat de vinil.

Ca un pas înainte față de anii trecuți, în prezent blocurile de locuințe se recepționează o dată cu amenajările exterioare și zonele verzi.

În legătură cu introducerea tehnicii noi la lucrările de locuințe, menționăm proiectarea a 3 500 apartamente din panouri mari prefabricate în cvartalul « Steagul roșu » și zona noii gări, precum și 600 apartamente în Brașov și Mediaș, în soluția beton monolit turnat în cofraje de inventar.

La blocurile de locuințe cu zidărie portantă se folosesc la planșee, în peste 80% din cazuri, fîșiile cu goluri prefabricate.

În proiectele elaborate de D.S.A.P.C. în 1962 se prevede folosirea unor cantități mari de materiale moderne în construcții: 85 000 m² parchet lamelar, 11 000 m² pardoseli din PVC, 44 000 m² tapete semilavabile, 60 000 m² vopsitorii cu vinacet, 6 500 ml mînă curentă din PVC, 2 150 bucăți noduri sanitare și 3,2 t țevi PVC.

Preocuparea pentru ridicarea calității și introducerea noului în construcții, în special la lucrările de locuințe, este în permanență în atenția organelor locale, a proiectanților și constructorilor, considerînd că există posibilități pentru îmbunătățirea în și mai mare măsură a calității lucrărilor de construcții.

Paralel cu pregătirea campaniei de lucru pentru anul 1963 ne ocupăm intens și de studierea problemelor importante de viitor, ca sistematizarea centrelor muncitorești și a stațiunilor balneoclimaterice, asigurarea dezvoltării armonioase a localităților cu caracter agrozootehnic în noile condiții ale agriculturii socialiste, concentrarea construcțiilor de locuințe în cvartale mari care să permită industrializarea execuției, introducerea pe scară largă a materialelor moderne la construcțiile de locuințe, îmbunătățirea repartizării teritoriale a dotărilor comerciale și social-culturale ș.a.

Sub îndrumarea organelor regionale de partid, trăgînd învățăminte din experiența acumulată pînă în prezent și îmbunătățind permanent munca proiectanților și constructorilor, vom lupta pentru traducerea în viață a sarcinilor Congresului al III-lea al P.M.R., în regiunea noastră.

Cartiere noi din orașul Brașov

Arh. E. SZIGETI
Director al D.S.A.P.C. Braşov

DEZVOLTAREA PROIECTĂRII DE ARHITECTURĂ ÎN REGIUNEA BRAŞOV

Regiunea Braşov este o regiune cu puternice tradiţii arhitecturale. Podul negustorilor şi Biserica Neagră din Braşov, ansamblul de pieţe medievale din Sibiu, cetatea Sighişoara şi multe alte monumente sînt cunoscute şi apreciate nu numai în ţară, dar şi peste hotare.

Cele peste 650 monumente de arhitectură din regiunea Braşov aparţin diferitelor orînduiri sociale, diferitelor epoci şi diferitelor stiluri. Examinîndu-le sub acest aspect constatăm că după începutul sec. al XX-lea, numărul şi valoarea operelor de arhitectură a scăzut. În al IV-lea deceniu al acestui secol, au apărut, izolat, unele clădiri cu o plastică şi expresie arhitecturală demnă de amintit (hotelul « Carpaţi », Uzina de Tractoare, unele vile particulare), care reprezintă însă aportul unor arhitecţi din Capitală. Înainte de 1945 numărul arhitecţilor localnici era infim şi ei nu primeau comenzi importante, ceea ce a determinat o parte a lor să treacă în execuţie.

În condiţiile capitalismului, oraşele regiunii s-au dezvoltat haotic. Distrugerile războiului, în special în construcţii industriale şi necesitatea obiectivă a industrializării socialiste a ţării au pus sarcina imperioasă de a concentra la început eforturile în domeniul construcţiilor industriale.

Stagnarea construirii locuinţelor în timpul războiului, creşterea vertiginoasă a populaţiei oraşelor în urma procesului de industrializare a ridicat de asemenea problema rezolvării spaţiului de locuit, devenit cu totul insuficient.

Pentru a face faţă volumului de construcţii din an în an mai mare, s-a impus şi la Braşov crearea unui institut de proiectare.

Întîi mai modest, în cadrul unui serviciu tehnic de proiectare, transformat apoi în institut regional de proiectare, unitatea de proiectare s-a reorganizat şi s-a întărit, funcţionînd astăzi ca Direcţie de Sistematizare, Arhitectură şi Proiectarea Construcţiilor a regiunii.

Sarcinile de rezolvat nu au fost uşoare, dar treptat greutăţile au fost învinse ; cadrele din localitate, cu mare experienţă, s-au încadrat în ritmul susţinut dictat de necesităţile mereu crescînde, iar un număr important de tineri arhitecţi veniţi la Braşov au contribuit cu talentul şi elanul lor.

În prezent activează în cadrul D.S.A.P.C.-Braşov 26 de arhitecţi proiectanţi. Deşi ei reprezintă o forţă, atît prin numărul cît şi prin capacitatea lor profesională (mai ales dacă facem comparaţie cu unele regiuni ale ţării mai dezavantajate din acest punct de vedere), totuşi nu reprezintă un procent corespunzător din numărul arhitecţilor din ţară. Ponderea numerică mică aduce după sine o încărcare cu lucrări, care uneori se reflectă în lipsa de posibilitate de a studia mai multe variante de soluţii.

Numărul mare de lucrări creează însă condiţii de afirmare chiar şi celor mai tinere cadre. Legătura directă şi apropiată cu beneficiarul lucrărilor generează premisele unei creaţii arhitecturale perfect adecvate necesităţilor reale ale regiunii, curajoase, contemporane. Astfel se explică o serie de realizări valoroase ale arhitecţilor noştri, pe care le prezentăm în acest număr al revistei.

Arhitecţii din regiunea noastră şi-au afirmat capacitatea profesională cu ocazia discutării schiţei de sistematizare a oraşului Braşov. La începutul anului 1961 au fost prezentate conducerii de partid şi de stat propuneri privind liniile principale de dezvoltare a oraşului Braşov. Pentru acest eveniment de importanţă deosebită, arhitecţii noştri au pregătit o expoziţie de proiecte şi machete care, prin conţinutul şi prezentarea lor, au constituit un cadru corespunzător discuţiilor purtate. Pe baza propunerilor făcute au fost stabilite liniile principale de dezvoltare a oraşului Braşov. Totodată, observaţiile şi discuţiile purtate ne-au orientat nu numai în problemele mari dar şi în felul cum trebuie abordate problemele de detaliu. Această expoziţie a fost deschisă şi pentru public, oamenii muncii urmărind cu deosebit interes materialul expus şi contribuind cu preţioase sugestii la rezolvarea multor probleme dificile.

În vara anului 1961, Filiala Braşov a Uniunii Arhitecţilor a organizat o plenară — a doua de acest fel în ţara noastră — pentru discutarea schiţei de sistematizare care a fost elaborată de ISCAS.

Această plenară a fost bine pregătită şi a constituit un bun prilej de a face o analiză critică a proiectului prezentat. Pe lîngă arhitecţi specialişti din Bucureşti şi din alte regiuni, au contribuit la această analiză profundă şi multilaterală şi arhitecţii localnici. Este semnificativ faptul că nu numai C.T.S. regional, dar şi C.S.C.A.S. — în avizul acordat schiţei — şi-au însuşit integral punctul de vedere al acestei plenare.

Din preţioasele idei formulate aici, o parte au şi început să fie puse în aplicare, altele se vor realiza în viitorul apropiat sau se vor rezolva o dată cu definitivarea schiţei de sistematizare şi a detaliilor de sistematizare.

Ca exemplu, putem cita propunerea adîncirii studiului circulaţiei, luînd în considerare punctele de polarizare a circulaţiei. Inelul de circulaţie propus iniţial a fost înlocuit cu o arteră de legătură a diferitelor centre de cartier şi a noii gări, cu zonele industriale din sud-est şi cu zona de depozitare din vest. Din această arteră s-a şi realizat o porţiune între gara nouă şi Calea 13 Decembrie şi este în curs de execuţie porţiunea dintre şos. Bucureşti şi şos. Bela Breiner.

Ideea de a folosi terasamentele liniilor de cale ferată desfiinţată a fost fructificată la întocmirea detaliului de sistematizare a zonei gării noi. Tot în acest detaliu s-a concretizat ideea unui centru nou orăşenesc în apropierea intersecţiei dintre bd. Lenin — str. Ilie Pintilie — str. K. Marx. S-a ţinut seama şi de indicaţia de a se crea microraioane de forme şi dimensiuni normale, principiu urmărit dealtfel şi la detaliul de sistematizare a cartierului « Steagul roşu ».

Discuţiile vii, pasionate, în jurul problemei aspectului plastic general al oraşului, a grijii deosebite pentru crearea unor perspective frumoase şi asigurarea legăturii oraşului cu peisajul natural, au rămas întipărite în mintea proiectanţilor care, de exemplu, la proiectarea zonei gării au făcut un studiu special pentru asigurarea perspectivei frumoase ce se deschide din piaţa gării spre Tîmpa şi munţii din jur.

Dezafectarea unor industrii, dezvoltate în mod anarhic în timpul capitalismului, în zone destinate locuinţelor se realizează mai greu. Totuşi, s-a făcut un prim pas prin demontarea industriei forestiere din Calea Bucureştilor.

O problemă importantă care a fost ridicată la plenară, este şi eliminarea completă a deplasărilor la locul de muncă, faţă de propunerile iniţiale de a caza o parte a celor ce muncesc în industria din Braşov în centre apropiate ca Săcele, Rîşnov şi altele. Aceasta presupune, pe de o parte, extinderea parţială a perimetrului oraşului şi păstrarea unei părţi de zonă verde la nordul lui (ceea ce se va definitiva o dată cu schiţa), iar pe de altă parte, o folosire mai bună a terenurilor existente prin mărirea densităţii locuitorilor pe hectar, folosirea în proporţie mai mare a construcţiilor cu multe niveluri. La sistematizarea zonei gării s-a propus şi a fost aprobat un procent mai mare de construcţii de locuinţe cu 8 şi 12 niveluri, spre deosebire de sistematizările anterioare în cadrul cărora construcţiile cu mai mult de 5 niveluri au apărut cel mult ca accente.

Ca un rezultat al discuţiilor privind valorificarea mai bună a excepţionalelor posibilităţi de dezvoltare a funcţiunii turistice, s-a început proiectarea sistematizării zonei de sport, odihnă şi recreaţie din staţiunea Poiana Braşov.

Problema zonei de depozitare formează obiectul unui detaliu de sistematizare în curs de definitivare, iar problema extinderii Institutului Politehnic a fost tratată printr-un studiu de amplasament bine documentat.

În urma plenarei, activitatea de proiectare în regiunea Braşov s-a înviorat ; o mare parte a lucrărilor prezentate în acest număr au fost proiectate şi realizate după această dată.

În domeniul sistematizării s-au făcut progrese remarcabile. Detaliul de sistematizare a bd. Carpaţi (autor arh. D. Cristescu) a creat condiţii pentru realizarea unei artere generoase şi moderne în centru, capabilă să satisfacă necesităţile de circulaţie şi demnă de acest mare oraş industrial.

Noua arteră — îndrăgită şi apreciată în scurt timp şi de cei care la început deplîngeau dispariţia vechiului val al « promenadei » — necesită corectarea cadrului arhitectural care nu este în total corespunzător, în special între str. Republicii şi clădirea Palatului telefoanelor.

Pe acest bulevard s-a proiectat recent extinderea hotelului « Carpaţi » (autor, arh. I. Rădăcină). În condiţii dificile de adaptare la existent şi ale unui spaţiu limitat, autorul a reuşit să organizeze o funcţionare bună a ansamblului, de care va beneficia în egală măsură şi clădirea actuală, înlăturînd unele deficienţe existente. Volumul nou creat va fi încadrat armonios într-un singur ansamblu cu cel existent.

În continuarea bd. Carpaţi, pe bd. V. I. Lenin a fost folosită majoritatea terenurilor libere sau necorespunzător construite. În zona noului teatru proiectat de ISCAS, este în curs de construcţie un ansamblu de locuinţe (autori, arh. E. Olşefsky şi arh. Ariana Dracea) respectîndu-se în linii mari concepţia de sistematizare a ISCAS.

Dintre plombările realizate se evidenţiază, atît prin volumul cît şi prin valoarea ansamblului, complexul realizat la intersecţia cu str. Suzana Pîrvulescu şi denumit — după fabrica din apropiere — « Partizanul roşu » (autori, arh. I. Voiciulescu, arh. I. Rădăcină şi arh. Virginia Fleşeriu). Acest complex cuprinde pe lîngă locuinţe şi partere comerciale reuşite şi un cinematograf panoramic cu 800 de locuri (autor, arh. A. Ereţian), dat recent în folosinţă.

Un nou bloc a fost început la nr. 70 (autor, arh. Monica Ioniţă), iar în piaţa « Hidromecanica » se ridică în prezent scheletul de beton armat al corpului frontal al uzinei « Hidromecanica » (autori, arh. Virginia Fleşeriu şi arh. M. Enăchescu).

Acest nod important, împreună cu zona gării vechi şi noi, conţinînd peste 4 000 de apartamente, este sistematizat după principiile cele mai moderne (autor, arh. A. Tomescu) şi urmează să devină un nou centru al oraşului. În cadrul noilor microraioane, care vor avea toate dotările comerciale şi social-culturale necesare, se preconizează realizarea unor grupuri de locuinţe, formînd ansambluri variate. Noua piaţă « Hidromecanica » va fi mobilată în parte cu dotări de importanţă orăşenească, pentru completarea celor existente în actualul centru.

1 — Bloc de locuințe pe str. Karl Marx nr. 33

2 — Institutul Pedagogic

3 — Bloc de locuințe din ansamblul de locuințe „Steagul Roșu" IV

1

Pe lîngă metoda industrială a panourilor mari prefabricate — experimentată în ansamblul « Steagul roșu », la peste 1 600 apartamente existente — se va folosi și metoda betonului industrializat turnat în cofraje de inventar (experimentat la cartierul « Tractorul ») și a cofrajelor glisante.

În cartierul de blocuri din panouri mari « Steagul roșu », ansamblul de 420 de apartamente (autor, arh. Virginia Fleșeriu), realizat anul trecut, și cel proiectat de ISCAS, realizat mai înainte, se completează cu încă 1 600 de apartamente, în curs de realizare (autor, arh. R. Schiel).

Sistematizarea acestui cartier (autori, arh. Grațiela Halmagiu și arh. D. Cristescu) organizează viața locatarilor din 3 000 de apartamente noi și peste 1 000 de apartamente existente. Numărul mare de apartamente ce se va realiza cu un singur sistem constructiv, o oarecare rigiditate inerentă tehnologiei montării panourilor, plafonarea numărului de niveluri la p + 4, lipsa unui număr suficient de tipuri (și în special lipsa unui tip cu loggii de capăt) incumbă pericolul monotoniei ; pentru înlăturarea acestui pericol, va trebui să folosim — pe lîngă o paletă largă de culori și o plantație variată — o colaborare strînsă cu artiștii plastici în realizarea unor elemente sculpturale și decorative. Trebuie de asemenea să acordăm o atenție deosebită celor cîteva accente arhitecturale și centrului de cartier în curs de proiectare (autor, arh. N. Niculin).

Cartierul « Tractorul », sistematizat (autor, arh. D. Cristescu) are un aspect plăcut și unitar pe frontul de sud, cel dinspre est fiind în curs de construcție.

Pe harta orașului Brașov au mai apărut și alte construcții noi, proiectate de D.S.A.P.C. dintre care amintim : stația de salvare (autor, arh. Mariana Georgescu) în completarea complexului spitalicesc « Dr. Mîrzescu », blocul din str. Karl Marx nr. 33 (autor, arh. A. Ferenczi) și Institutul Pedagogic, pe partea opusă a străzii (autori, arh. Mariana Georgescu și arh. I. Rădăcină).

Deși ponderea mare a eforturilor noastre este îndreptată spre satisfacerea necesităților orașului Brașov, o atenție mare s-a dat și celorlalte 19 orașe și unui număr și mai mare de centre muncitorești și stațiuni balneare.

Ansamblul « Terezianum » din Sibiu, realizat conform unui detaliu de sistematizare mai vechi (autor, arh. Grațiela Halmagiu) urmează să fie completat după o sistematizare actualizată și extinsă (autor, arh. Doina Fărcașu).

La Mediaș, după ce au fost puse în valoare unele terenuri centrale prin blocuri plombe pe străzile I. C. Frimu și 1 Septembrie (autor, arh. A. Tomescu), s-a atacat ansamblul ce va completa cvartalul proiectat de ISCAS din str. Gura Cîmpului (autor, arh. N. Niculin).

Colonia muncitorească din Copșa-Mică se completează cu 300 de apartamente după un detaliu de sistematizare adaptat în mod reușit terenului variat (autor, arh. D. Georgescu).

Dintre orașele în care s-au realizat ansambluri mai mici, dar reușite, putem aminti Codlea, Făgăraș, Victoria și Cisnădie. Multe din ele au primit dotări importante, cluburi și case de cultură ca Rupea, Cisnădie și în curs de execuție în orașul Victoria.

Execuția îngrijită a lucrărilor și în special finisajele de calitate, realizate de harnicii și pricepuții constructori din regiunea noastră, precum și munca proiectanților noștri care au urmărit îndeaproape realizarea proiectelor lor, au atras aprecierea oamenilor muncii. Este însă adevărat că mai există construcții cu finisaje mai slabe, pentru care răspunderea — pe lîngă constructor — o purtăm și noi, ele datorîndu-se și unei insuficiente urmăriri în timpul execuției.

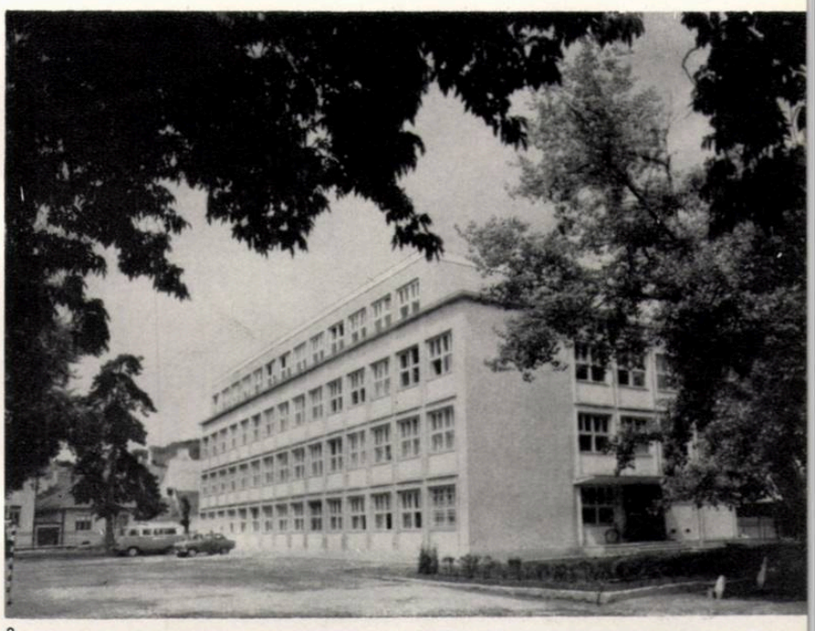

2

★

În concluzie putem spune că arhitecții din D.S.A.P.C.-Brașov s-au străduit să creeze ansambluri variate și adaptate specificului local, deschizînd cît mai largi perspective spre minunatul peisaj al regiunii, folosind un colorit viu și optimist și plantații variate (care din nefericire încă nu sînt executate peste tot).

În centrul atenției conducerii D.S.A.P.C.-Brașov a stat îndrumarea tinerelor cadre, pline de elan dar lipsite de experiență, a căror inițiative creatoare au fost acceptate și încurajate.

Unii dintre cei care au vizitat realizările noastre și-au exprimat părerea că unele clădiri și chiar ansambluri au o ținută prea sobră. Poate că este adevărat ; noi nu am dorit aceasta ci, dimpotrivă, intenția noastră a fost să realizăm ansambluri intime, umane, care să reflecte bucuria oamenilor muncii eliberați de sub jugul exploatării.

Am dori ca cititorii revistei și în special cei ce ne-au vizitat să ne comunice observațiile lor critice, pentru ca, îmbunătățind în permanență munca noastră, să contribuim la crearea unui cadru demn de omul societății noastre noi, la crearea unei arhitecturi socialiste în patria noastră.

3

DETALIU DE SISTEMATIZARE A ZONEI GĂRII BRAȘOV

Șef de proiect: *arh. A. Tomescu*
D.S.A.P.C. - Brașov

PLAN DE SITUAȚIE
1. Dotări p, p + 1. p + 2 — 2. Locuințe p + 4 — 3. Locuințe și dotări p + 7 — 4. Dotări și locuințe p + 9, p + 10 — 5. Dotări p + 4

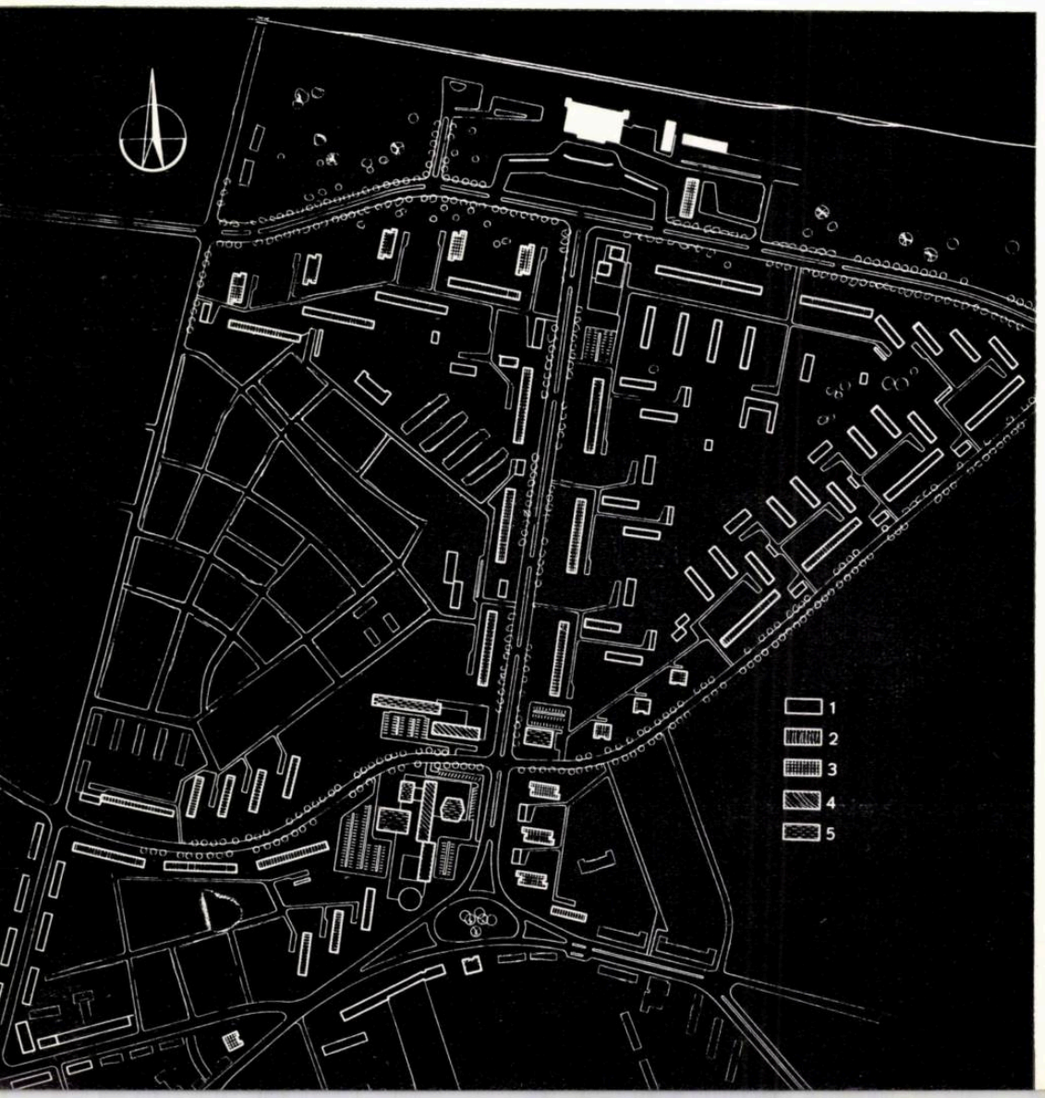

Prin darea în funcțiune a noii stații de cale ferată pentru călători din Brașov, s-a eliberat terenul ocupat de vechea stație, împreună cu anexele respective (birouri, linii ferate, ateliere, magazii etc.) în suprafață de cca. 100 ha ; în conformitate cu schița de sistematizare a orașului, acest teren a făcut obiectul unui studiu în faza de detaliu de sistematizare, avînd ca scop — dată fiind poziția centrală ocupată de teren — crearea unor ansambluri de clădiri de locuit, cu dotările social-culturale și de deservire respective.

Detaliul de sistematizare s-a ocupat de asemenea de încadrarea eficientă a acestui teren în cartierul din care face parte, în special din punct de vedere al circulației și al împărțirii în microraioane.

Zona care urmează a fi construită se delimitează fizic prin existența unor elemente ca: zona industrială în partea de sud-est ; la est, un fond de locuințe suficient de valoros ; zona stației noi și a liniilor de cale ferată, la nord etc., elemente care în actuala etapă de sistematizare intră în compoziție fără a suferi modificări esențiale.

Ca relief, terenul nu prezintă denivelări sau accidente importante și are o înclinație continuă dinspre sud-est spre nord-vest, astfel încît orientarea construcțiilor a fost determinată de necesitățile funcționale și de cele urbanistice.

În ceea ce privește circulația propriu-zisă, teritoriul studiat, ocupînd o poziție relativ centrală în localitate, a impus rezolvarea acestei probleme în strînsă legătură cu circulația majoră a întregului oraș. Astfel, a devenit necesar ca, în primă urgență, să fie soluționat complexul de piețe ce urma să deservească noua gară de călători și legarea lui cu rețeaua de străzi existentă. De asemenea se impunea rezolvarea nodului de circulație din piața « Hidromecanica » unde se întîlnesc în prezent 4 artere de primă importanță, la care se va mai adăuga una, urmărind traseul vechiului terasament de cale ferată și avînd rolul de penetrație în oraș a circulației din nordul și vestul orașului.

Complexul de piețe ce urmează să deservească gara nouă din Brașov și care este legat de circulația majoră a orașului prin artera frontală piața « Hidromecanica » — gară și artera de legătură dintre cartierele « Steagul roșu » și « Bartolomeu », a fost studiat în funcție de fluxurile de călători (plecări-sosiri) și în concordanță cu obiectele care formează gara. El este format din :

— piața principală (plecări-sosiri) călători
— piața I.R.T.A.
— piața poștei și a mesageriilor
— piața O.N.T. și de primire a oficialităților.

Piața principală a fost dimensionată în funcție de capacitatea maximă a gării pentru deservirea călătorilor. Principiul de funcționare a pieței principale se bazează pe folosirea spațiului din fața gării pentru transportul organizat al călătorilor (troleibuze și taxiuri). Forma simetrică a pieței este rezultată din repartizarea judicioasă a mijloacelor de transport în funcție de plecările și sosirile călătorilor.

Turismele au acces la un peron separat, situat în fața intrării principale și avînd o desfășurare de cca. 70 m. Tot aici se află spațiul rezervat pentru parcarea turismelor, al căror flux este în acest fel izolat de celelalte fluxuri de transport.

Transportul în comun este rezolvat prin stații de troleibuze separate (plecări-sosiri), situate de o parte și de alta a alveolei pentru turisme. Cele două fronturi cu stații pentru troleibuze, avînd fiecare o desfășurare de cca. 60 m, au fost soluționate astfel încît să suporte un număr de 10 troleibuze simultan, avînd și posibilitatea de a asigura staționarea mașinilor de rezervă în caz de aglomerație (acestea staționează pe dublura existentă în dreptul stațiilor, pe partea stîngă a firului principal de circulație). În axa pieței și retras față de circulație a fost rezolvat un spațiu pentru parcarea surplusului de taxiuri, spațiu care poate folosi într-o primă etapă și ca parcaj pentru turismele particulare.

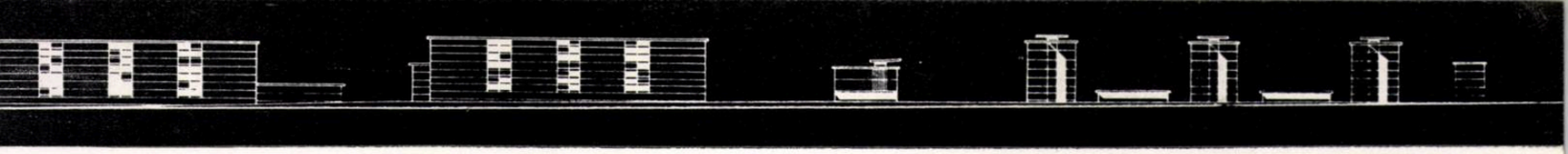

Bulevardul de legătură dintre piața „Hidromecanica" și gara nouă; desfășurarea frontului spre est

Accesul și ieșirea din piața principală se fac prin două puncte care formează cu artera « Steagul roșu » — « Bartolomeu » intersecții în formă de « T », punctele de conflict în circulație fiind astfel mult reduse și eliminîndu-se necesitatea stopului.

Celelalte piețe care formează complexul au fost astfel dimensionate și dispuse în teren încît să deservească în bune condiții clădirile gării și să nu se incomodeze una pe alta în exploatare.

Circulația pietonilor în complexul de piețe se face perimetral, neexistînd încrucișări între plecări și sosiri și nici cu fluxurile vehiculelor.

A doua mare problemă în privința circulației din zona sistematizată a constituit-o rezolvarea actualei piețe « Hidromecanica ». Deoarece aici se întîlneau 4 artere importante (bd. Lenin, str. Karl Marx, bd. Ilie Pintilie, Calea Bucureștilor) la care se mai adăugau cele 2 artere, nou înființate, pentru deservirea circulației orășenești (bulevardul de acces la gară și noua arteră trasată pe terasamentul fostei căi ferate) și pentru a nu crea în punctul lor de întîlnire un nod care să îngreuieze circulația, s-a ajuns la o soluție de deviere a anumitor artere, în funcție de importanța lor, astfel încît în piața « Hidromecanica » să se întîlnească numai bd. Lenin, Calea Bucureștilor și bulevardul de acces la gara nouă. Celelalte artere au legătură ușoară cu acest punct, circulația făcîndu-se astfel în mai bune condiții.

Piața propriu-zisă a fost rezolvată în giratie și datorită faptului că deservește numai trei artere, ea va asigura fluență în circulația vehiculelor.

Principiul de compoziție care a stat la baza soluționării detaliului de sistematizare, a fost rezolvarea întregului teritoriu din punct de vedere al împărțirii lui în unități de locuit, în corelație cu situația existentă, care se păstrează, și ținînd seama de poziția centrală a terenului în oraș. Împărțirea în microraioane și delimitarea lor a fost determinată în cea mai mare măsură de crearea noilor artere de circulație din această zonă. La baza compunerii microraioanelor a stat ideea de a crea unități de locuit care să-și ducă o viață independentă, formate dintr-un număr mic de blocuri (3—5), dotate cu anexe gospodărești, spații de joc pentru copii etc. Înălțimea construcțiilor în întreaga zonă sistematizată a fost dictată de regimul de construcție al orașului Brașov și de importanța unor artere de circulație. Majoritatea construcțiilor de locuințe au regimul p + 4 și se vor executa din panouri mari, folosindu-se în acest scop proiectele-tip în vigoare. Pe artera de circulație din fața noii gări de călători și pe bulevardul care leagă piața « Hidromecanica » de gară au fost amplasate blocuri p + 7 niveluri, scoțîndu-se astfel în evidență importanța acestor artere.

Pentru accentuarea punctelor mai importante din cadrul zonei au fost prevăzute blocuri de locuințe și dotări social-culturale-administrative de necesitate orășenească, avînd înălțimi de p + 9, p + 10 niveluri. În total se va realiza un număr de 3 808 apartamente, ajungîndu-se la o densitate netă medie de 390 loc. /ha.

În ceea ce privește dotările propriu-zise, la baza calculului pentru determinarea suprafețelor necesare au stat normele C.S.C.A.S. și ale Ministerului Comerțului, în vigoare, iar dispunerea lor pe întregul teritoriu s-a făcut ținîndu-se seama de razele de deservire și de importanța lor.

În prezent, din întregul ansamblu a fost realizată piața principală de deservire a stației de cale ferată pentru călători și legătura ei cu Calea 13 Decembrie, aceasta fiind singura cale de acces la gară pînă la înființarea arterei frontale din piața « Hidromecanica ». Urmează ca în prima etapă, piața gării să fie încadrată cu un ansamblu de cca. 1 000 de apartamente.

Arh. A. TOMESCU

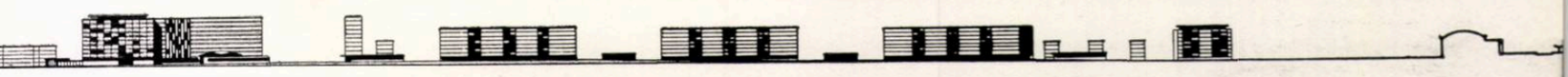

Bulevardul de legătură dintre piața « Hidromecanica » și gara nouă; desfășurarea frontului spre vest

Desfășurarea frontului în fața gării

Sistematizarea zonei gării Brașov — Machetă

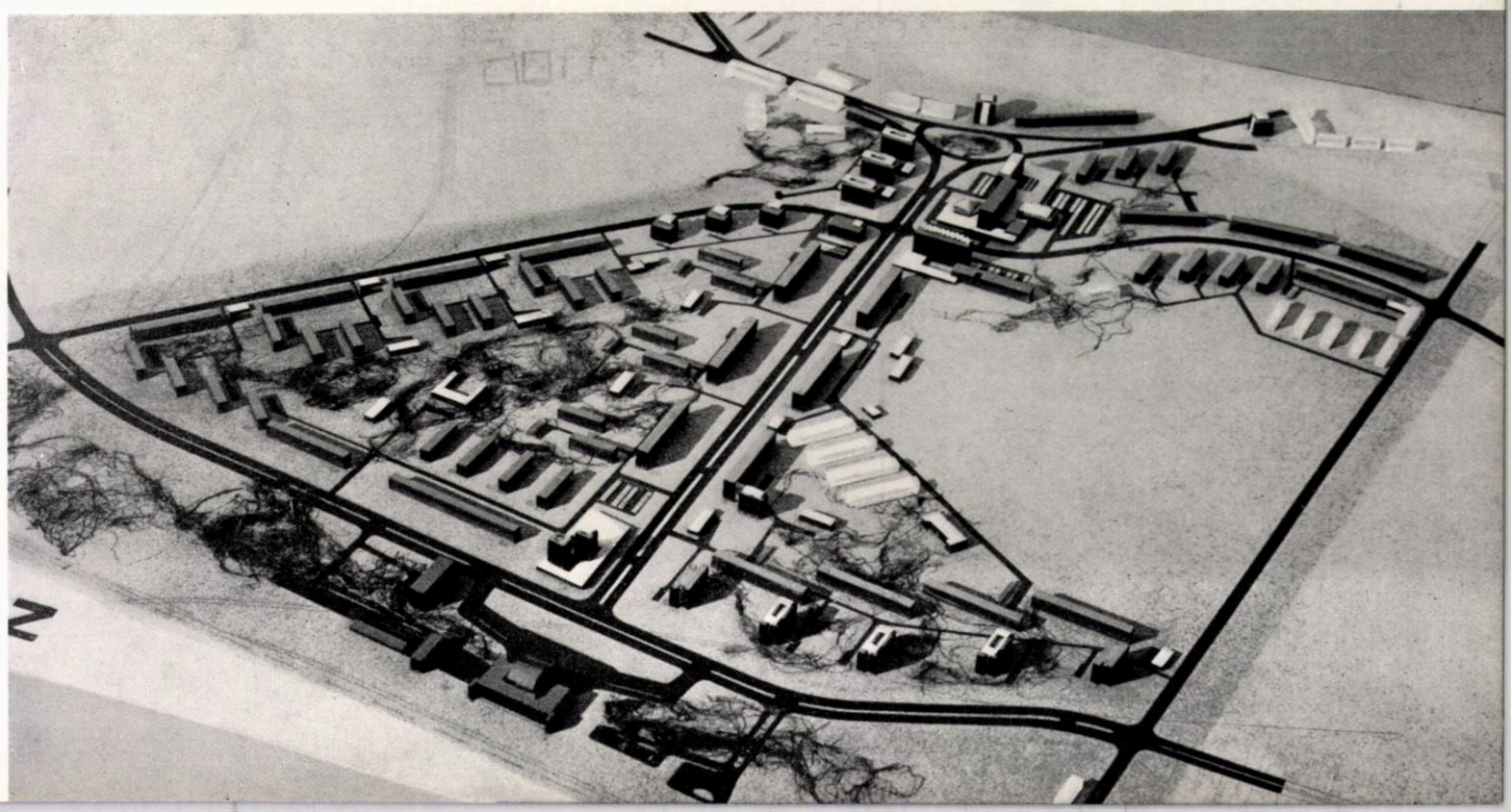

Vedere de noapte

NOUA GARĂ DE CĂLĂTORI A ORAȘULUI BRAȘOV

PLAN DE SITUAȚIE

1. Plecări — 2. Sosiri — 3. Autogara — 4. Clădirea pentru călători — 5. Clădirea serviciului de exploatare C.F.R. — 6. Clădire poștă, mesagerii — 7. Primiri turiști (se execută într-o etapă viitoare)

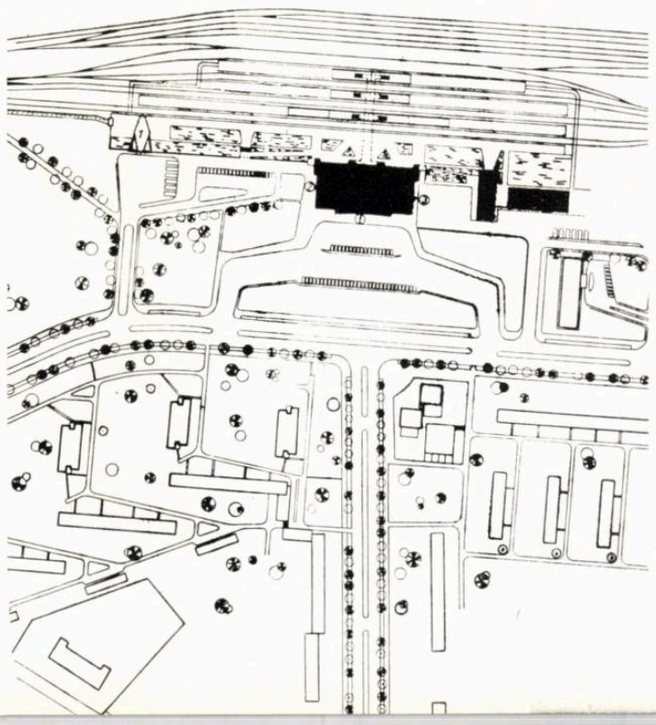

Autori: *arhitecții Th. Săvulescu, Fl. Ionescu*

Colaboratori: *arhitecții I. Luscov, N. Chirculescu, C. Sandu, F. Stoenescu, N. Negoescu, S. Antonianu*

Decorații interioare: *arh. R. Petrescu, prof. P. Miracovici, prof. Zoe Băicoianu, prof. D. Parocescu*

Rezistență: *inginerii M. Mihăilescu, Gh. Șerban, M. Manoilescu, A. Teodor, M. Codreanu*

Șef proiect lucrări complexe: *ing. I. Azimioară*

Conducerea șantierului: *inginerii D. Popescu, T. Voinarovschi*

Institutul de Proiectări Transporturi și Telecomunicații (I.P.T.Tc.)

După gara Constanța construită în anul 1960, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor realizează în 1962 a doua gară modernă, cea a orașului Brașov.

Problemele arhitecturii contemporane feroviare, legate pe de o parte funcțional de automatizarea și modernizarea rețelei noastre de transporturi, iar pe de altă parte de grija sporirii continue a confortului în deservirea călătorilor, au creat preocupări noi care au stat în atenția colectivului de proiectare și execuție (arhitecți, ingineri, tehnicieni etc. din I.P.T.Tc. și D.G.C. din M.T.Tc.).

La alegerea soluției clădirii pentru călători Brașov și determinarea elementelor sale constructive, concepția și execuția au urmărit obținerea unei bune funcționalități, unui confort ridicat pentru călători, unei înfățișări reprezentative a gării — deschisă, optimistă și primitoare — precum și reducerea prețului de cost și a timpului de finisare a lucrărilor, prin folosirea mijloacelor noi ale tehnicii avansate, alegerea judicioasă a materialelor și dozarea strictă a elementelor decorative.

La buna realizare a clădirii au contribuit efectiv și organele locale beneficiare, urmărind realizarea calitativă, precum și dotarea sa cu un mobilier modern corespunzător.

Colaborarea susținută dintre proiectant, executant și beneficiar a avut un rol hotărîtor la desăvîrșirea lucrării.

Reconstrucția stației Brașov a cuprins un mare număr de lucrări și construcții feroviare, stabilite în anul 1960, în scopul creării unor condiții optime de exploatare feroviară și dotării orașului Brașov cu o clădire pentru călători corespunzătoare dezvoltării acestui important centru industrial și turistic al țării.

La 3 februarie 1961, la Brașov, conducerea de partid și de stat, împreună cu reprezentanți ai organelor centrale și locale de partid și de stat, au examinat problemele legate de planul de sistematizare a orașului Brașov, dîndu-se directive privind dezvoltarea orașului în cadrul planului de 6 ani și al programului de perspectivă. Analizîndu-se problemele de circulație și transport a fost acceptată amplasarea, precum și macheta noii stații de cale ferată pentru călători. S-au dat indicații Comitetului executiv al Sfatului Popular Regional să elaboreze proiectul de ansamblu al pieței din fața gării, precum și al legăturilor de circulație cu centrul orașului.

În acest sens au fost întocmite detalii de sistematizare la D.S.A.P.C.-Brașov din care s-au executat lucrări parțiale o dată cu construcția noii gări de călători.

Nodul feroviar Brașov a fost reconstruit și dezvoltat treptat, urmînd ca în ultima etapă să se treacă la reconstruirea stației de călători cu grupa tehnică și stația de mărfuri.

Vechea stație de cale ferată cu clădirea pentru călători, refăcută provizoriu după bombardamentul din aprilie 1944, cît și stația de mărfuri, nu corespundeau necesităților dezvoltării orașului și traficului de călători și mărfuri în continuă creștere.

Amplasamentul ales pentru noua gară este situat în fața uzinelor « Tractorul », la nord de vechea gară, făcînd astfel posibilă extinderea orașului către nord și eliberînd o suprafață de cca. 50 ha. De asemenea, prin noul traseu al căii ferate au fost eliminate pasaje de nivel și un pasaj inferior de pe șoseaua națională, necorespunzător și foarte periculos pentru circulația rutieră.

Stația de călători trebuia să cuprindă toate instalațiile pentru deservirea în condiții cît mai bune și moderne a celor 66 trenuri ce sosesc și pleacă zilnic în 6 direcții: Predeal, Sighișoara, Ciceu, Zărnești, Făgăraș, Depou și a celor 10 000 — 12 000 de călători ce trec zilnic prin gară.

Lucrările de construcție a noilor stații au fost începute imediat, executîndu-se lucrări importante de terasamente și linii. Noua stație de mărfuri a fost dată în exploatare în iunie 1961. Această urgentare a lucrărilor a fost necesară, deoarece începerea lucrărilor la noua gară de călători și la grupa tehnică erau condiționate de desființarea liniilor la vechea stație de mărfuri. Astfel, problemele feroviare s-au soluționat independent, separîndu-se traficul de călători de cel de marfă.

Dispoziția generală a liniilor, instalațiilor, peroanelor și a clădirilor din noua stație de călători a fost studiată conform tehnicii moderne, atît în ceea ce privește exploatarea feroviară cît și buna deservire a publicului călător.

Stația de călători cuprinde, în afara grupei propriu-zise de linii pentru trenurile de călători, și o grupă de tranzit pentru trenurile de marfă și pentru deservirea întreprinderilor industriale ale orașului.

Lungimea utilă a liniilor pentru deservirea călătorilor s-a executat astfel încît să fie posibilă primirea trenurilor de călători lungi de 18—20 vagoane.

Pentru curățirea și depozitarea garniturilor locale și turistice, în prelungirea stației de călători spre Timiș-Triaj s-a executat o grupă tehnică.

La executarea lucrărilor, pentru realizarea unei investiții cît mai economice, s-a avut în vedere refolosirea întregului material corespunzător din punct de vedere calitativ, rezultat din desființarea vechii stații de călători și mărfuri.

În toată perioada de lucru, datorită măsurilor luate, stația veche de călători a făcut față nevoilor de exploatare cu o parte din linii demontate pînă la darea în circulație a stației noi.

Traseul nou al căii ferate părăsește vechiul traseu la cca. 1 km înaintea fostei clădiri pentru călători spre Dîrste, pentru a reintra la cca. 3 km spre Stupini. Pentru realizarea noului traseu al căii ferate a fost necesară construirea unui pasaj inferior în dreptul străzii 13 Decembrie, în acest punct platforma liniei construindu-se în rambleu de cca. 3,30 m, strada coborîndu-se cu 2,40 m, pentru realizarea înălțimii libere sub pod, necesară circulației troleibuzelor. Podul a fost executat cu tabliere de beton armat, grindă continuă cu 3 deschideri, din care cea centrală de 14 m pentru asigurarea circulației rutiere în condiții optime, partea carosabilă a șoselei fiind de 12 m lățime.

Dispoziția generală a liniilor a permis realizarea unei gări moderne pentru călători, de tip « de trecere ».

O galerie subterană care face legătura directă între holul caselor de bilete și peroane, asigură circulația călătorilor care pleacă și a celor care sosesc. Planuri înclinate dau acces direct în piața gării, care prin dispoziția clădirilor e împărțită în trei compartimente distincte: sosiri, plecări și parcaje pentru autogară, realizîndu-se din punct de vedere urbanistic degajări largi spre piața gării, legătura cu centrul orașului făcîndu-se prin racordarea pieței la strada 13 Decembrie (soluție provizorie pînă la terminarea lucrărilor de sistematizare a noului cartier ce se va construi pe amplasamentul vechii stații).

Complexul de lucrări feroviare s-a executat într-un timp extrem de scurt, lucrările de construcție fiind începute în aprilie 1961 și terminate la 19 august 1962, cînd stația a fost dată în exploatare în cinstea zilei de 23 August, cu 41 zile înainte de termenul planificat.

S-au executat în acest timp un volum de 294 000 m³ terasamente, din care 80% mecanizat, 30 km linii de cale ferată, 8 200 m² suprafață construită, 14 300 m² suprafață construită detașurată, 14 400 m² peroane, spații verzi, împrejmuiri, pavaje, pasaje, castel de apă etc. cu toate instalațiile corespunzătoare.

Proiectele de execuție și detaliile de execuție au fost elaborate în paralel cu construcția ansamblului.

Această realizare a fost posibilă ca urmare a colaborării strînse și continue dintre proiectant și executant, ajutați și îndrumați în permanență de conducerea de partid a Regiunii Brașov și a organelor locale ale Sfatului Popular și a Direcției Regionale C.F.R. Brașov.

CLĂDIREA PENTRU CĂLĂTORI. Amplasamentul stației de călători, ales în urma unui studiu urbanistic de ansamblu, realizează cadrul viitor al pieței gării și definitivează arterele importante de circulație ale orașului.

Soluția urbanistică asigură gării accesele, circulația și parcajele necesare, creînd legături organice între fluxurile principale ale călătorilor, plecări și sosiri.

Detaliu fațadă

1

1 — Vedere dinspre piaţa gării

2 — PLAN LA NIVELUL LINIILOR

1. Hol case de bilete — 2. Galerie de circulaţie — 3. Sală aşteptare clasa a II-a — 4. Sală aşteptare clasa — 5. Vestibul ieşire linia I — 6. Cameră „Mama şi copilul" — 7. Salon O.N.T. « Carpaţi » — 8. Bufet expres — 9. Hol autogară — 10. Aşteptare autogară — 11. Hol P.T.T.R. — 12. Servicii bufet expres — 13. Platformă pentru încărcarea bagajelor la autogară 14. Intrare la camerele de rezervă — 15. Intrare la circumscripţia medicală

3 — PLAN ETAJ

1. Hol case de bilete — 2. Hol P.T.T.R. — 3. Sală aşteptare clasa a II-a — 4. Camere de rezervă — 5. Circumscripţie medicală — 6. Servicii bufet expres, restaurant — 7. Restaurant — 8. Aşteptare autogară.

4 — PLAN LA NIVELUL PIEŢEI

1. Vestibul plecări — 2. Holul caselor de bilete — 3. Case de bilete — 4. Ghişee diverse (C.E.C., farmacie etc.) — 5. Ghişee de bagaje pentru plecări şi sosiri — 6. Agregate instalaţii 7. Informaţii — 8. Galerie de acces spre linii — 9. Crematoriu gunoi — 10. Depozite — 11. Agregate instalaţii — 12. Grupuri sanitare — 13. Grupuri frigorifice pentru bufet expres 14. Servicii bufet expres — 15. Hol autogară — 16. Servicii autogară — 17. Portice aşteptări autogară — 18. Portice sosiri călători — 19. Acces hol P.T.T.R. — 20. Grup deservire călători turişti

2

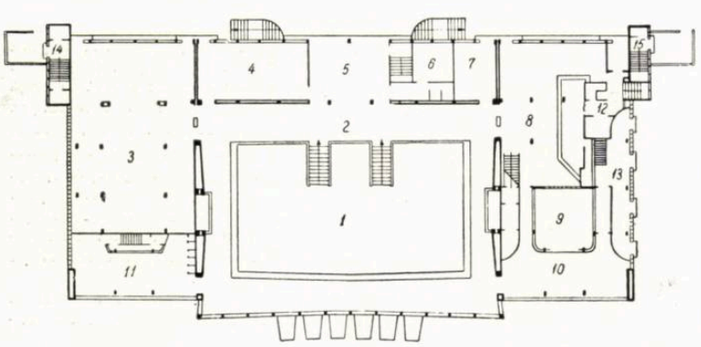

3

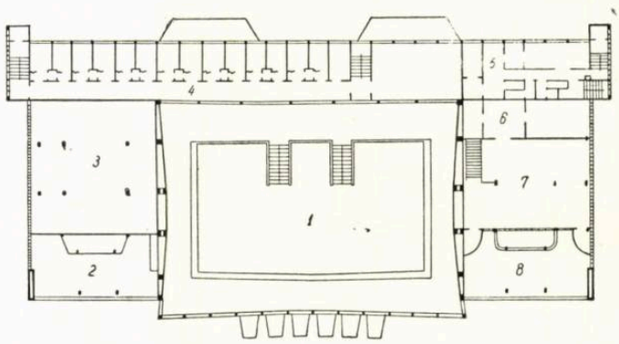

4

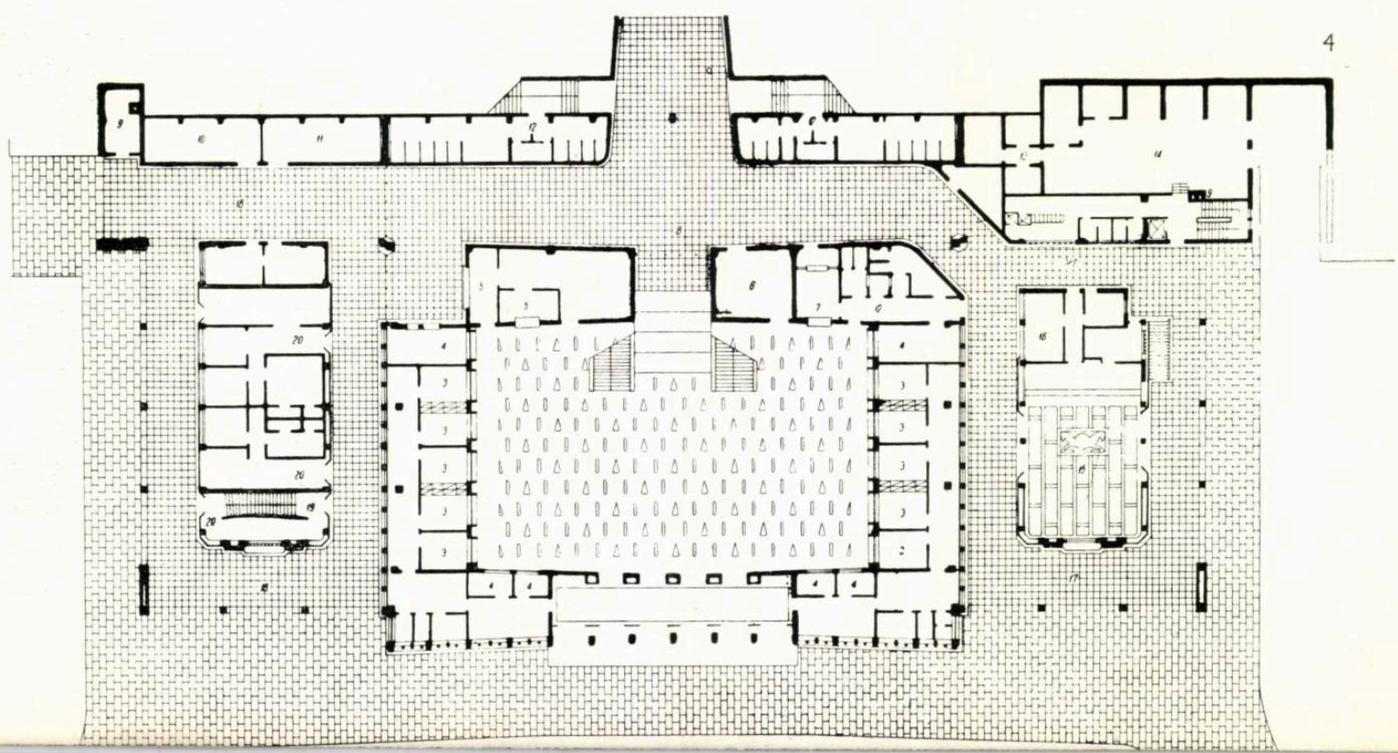

Programul obișnuit al clădirii pentru călători a fost studiat și rezolvat găsindu-se posibilitatea înglobării în construcția gării a spațiilor necesare pentru Oficiul P.T.T.R., grupul de deservire publică, circumscripția medicală de linie, precum și spațiile necesare autogării — care permite continuarea călătoriei cu mijloace de transport auto în localitățile din Regiunea Brașov.

La baza întocmirii proiectelor a stat o concepție nouă în tratarea clădirilor pentru călători, colectivul de proiectare avînd ca preocupări de bază următoarele:

— organizarea spațiilor destinate publicului călător separat de cele de exploatare, urmărindu-se o realizare funcțională și constructivă, confortabilă și economică;

— tratarea interioară și exterioară simplă a volumelor pe funcțiuni, cu circulații scurte, drepte și clare pentru fluxurile principale de plecări și sosiri, cu o folosire rațională a materialelor de construcții;

— crearea unui ansamblu arhitectural modern, cu aspect nou, atît în rezolvările funcționale cît și în structura, detaliile constructive și în decorația interioară;

— includerea în programul gării de călători a spațiilor destinate autogării, Oficiului P.T.T.R. etc., legarea lor organică cu fluxurile de plecări și sosiri, în scopul asigurării unui confort maxim călătorilor.

Ansamblul clădirilor din piața gării, rezolvat într-o soluție asimetrică, se compune din clădirea pentru călători, clădirea de exploatare și peluza cu accese în piața sosiri, unde urmează a se construi în viitor salonul pentru turiști.

Clădirea pentru călători formează partea centrală, dominantă, a ansamblului și se axează central

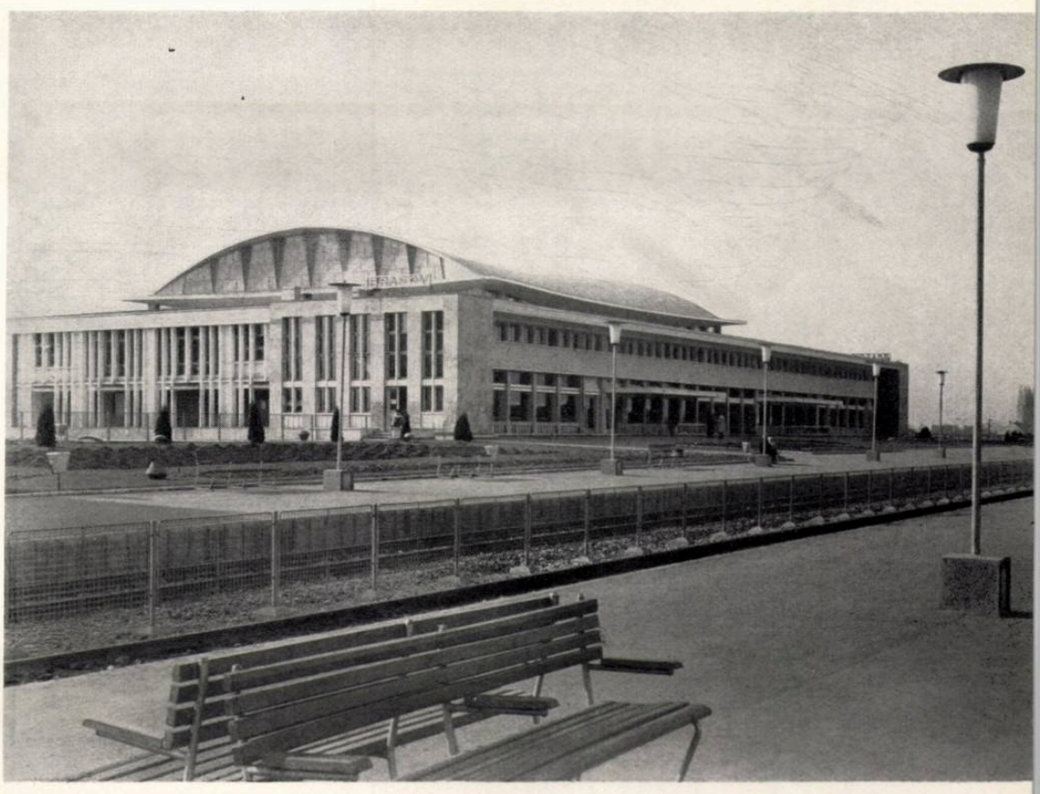

Vedere dinspre linii

Vedere de noapte

1

1 — Vedere de noapte
2 — Fațadă laterală
3 — Secțiune transversală
4 — Secțiune longitudinală
5 — Detaliu aripă laterală

2

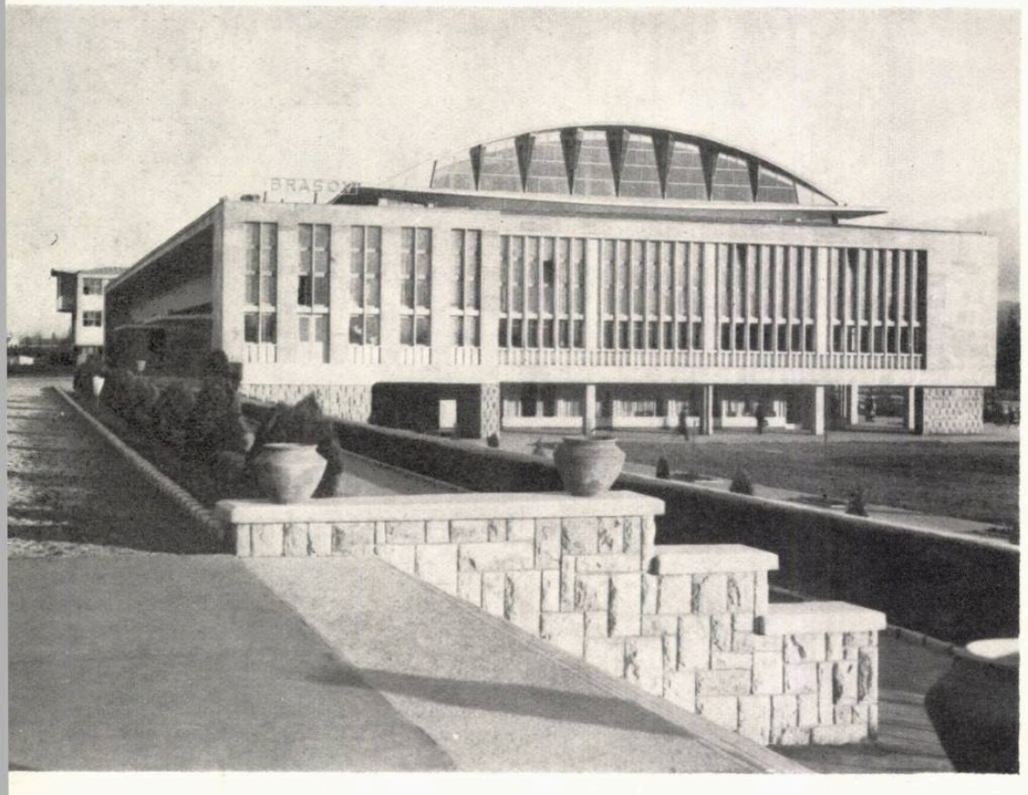

atît față de stație cît și față de bulevardul nou ce va lega piața gării cu centrul orașului prin piața „Strungul". Clădirea este formată dintr-un corp central și două colaterale, acoperind o suprafață dreptunghiulară construită pe un teren de 3 200 m². Denivelarea de 2,75 m între piața gării și linii a dus la rezolvarea programului clădirii pe 3 niveluri principale (nivelul pieței, nivelul liniilor și etaj) precum și a unui subsol parțial; aceasta permite trecerea lesnicioasă prin tunelul de sub linii, cît și înălțarea fațadei clădirii spre piață cu galerii de circulație pentru pietoni, acoperite chiar de planșeul sălilor de așteptare.

Partiul adoptat rezolvă accesul și circulația călătorilor de la nivelul pieței orașului la nivelul peroanelor liniilor de cale ferată, separînd fluxurile de plecări și sosiri, precum și accesul la diferitele încăperi și servicii prin holul principal al gării.

Intrarea în gară este plasată pe axa principală de compoziție, în fațada principală. Prin vestibulul de intrare, călătorii pătrund în holul principal unde se găsesc casele de bilete, ghișeele pentru informații, bagaje, C.E.C., B.R.P.R., telefoane etc. pentru deservirea publicului călător.

Din hol se poate ajunge, coborînd cîteva trepte, la tunelul de trecere pe sub linii, către peroanele intermediare. Urcînd cîteva trepte, se ajunge la galeria holului, situată la nivelul liniilor, unde se găsesc sălile de așteptare cl. I și a II-a, camera mamei și a copilului, salonul O.N.T. „Carpați", bufetul expres, așteptarea pentru autogară, serviciile P.T.T.R., postul de prim ajutor etc.

Călătorii din sălile de așteptare, din salonul O.N.T. și din bufetul expres au acces direct la peron și tunel pentru liniile intermediare, fără a mai trece prin hol. Pe galeria holului sînt diverse ghișee pentru deservirea călătorilor (librărie, artizanat etc.).

La nivelul etajului sînt dispuse încăperile pentru camerele de rezervă, pentru circumscripția medicală, restaurantul cu serviciile anexe etc., cu accese dinspre piață și peron.

Ieșirea călătorilor sosiți la diferitele linii este asigurată prin tunelul care conduce publicul călător la încăperile și porticele acoperite, dispuse la nivelul pieței (ghișee de bagaje, grup de deservire publică pentru bărbați și femei, Oficiu P.T.T.R.

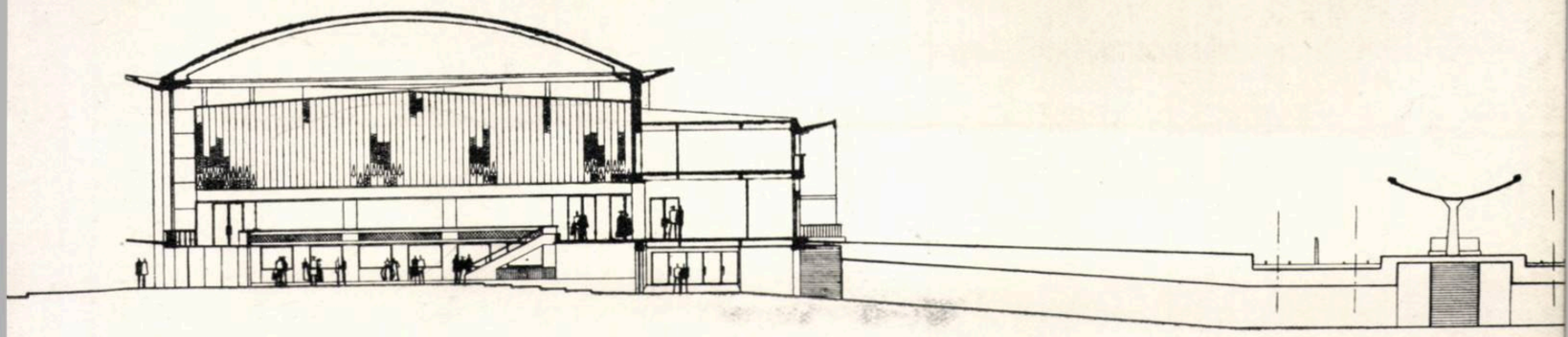

3

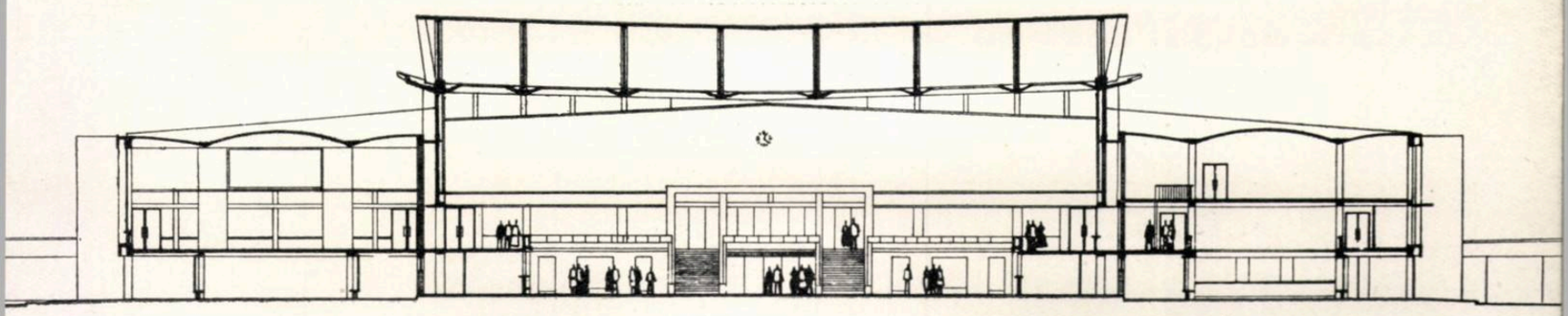

4

5

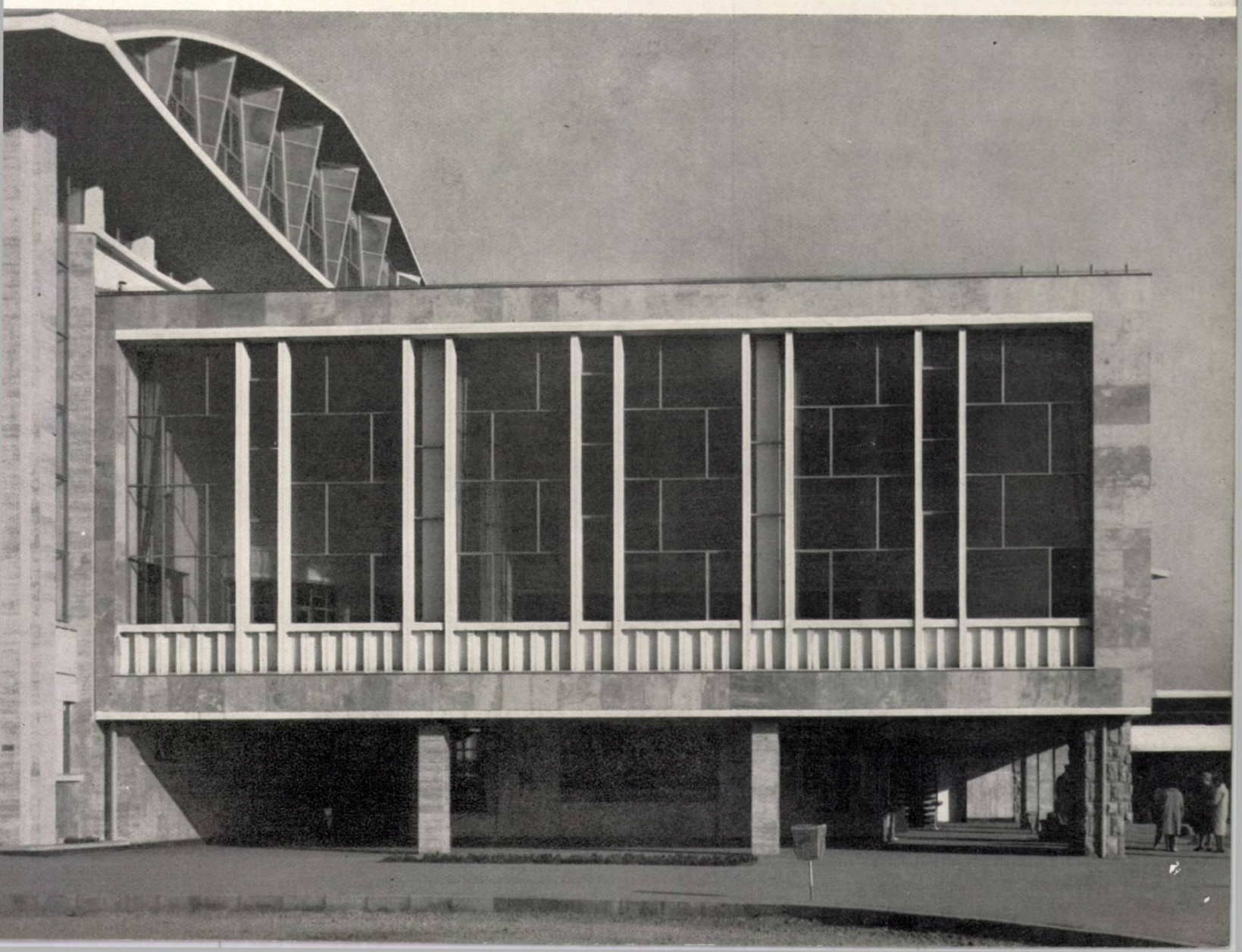

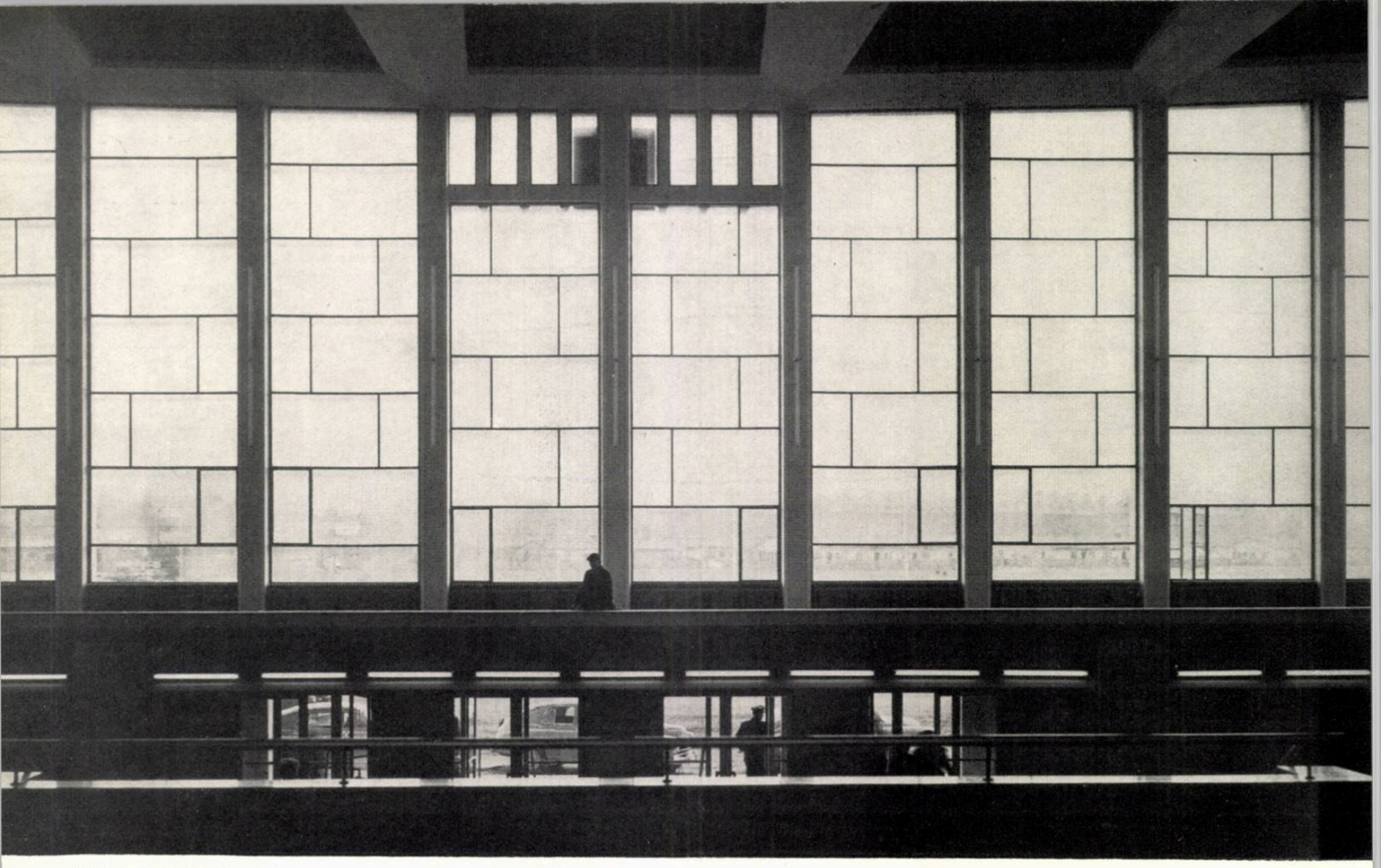

Holul principal — Detaliu

în piața sosiri, precum și la serviciile autogării în piața autogării).

La nivelul pieței sînt amplasate și încăperile pentru serviciile bufetului expres, restaurantului — depozite, crematorii, încăperi pentru aparaturi de instalații etc.

Nivelul pieței separă circulația « plecări » de « sosiri ».

Dispoziția încăperilor dă posibilitatea călătorilor să se orienteze ușor, fie că se află în hol, săli de așteptare, bufet expres sau pe peroane, avînd totodată posibilitatea să observe circulația trenurilor și să privească spre piață, admirînd peisajul munților.

Clădirea de exploatare cuprinde la parter încăperile administrative ale stației, iar la etaje încăperile tehnice pentru centralizarea electrodinamică și electrificarea stației.

STRUCTURA. La proiectarea structurii de rezistență a construcțiilor principale, a clădirii pentru călători și a copertinelor peroanelor s-a urmărit să se realizeze o rezolvare organică a necesităților funcționale și a celor constructive, formele constructive dînd în ansamblu un aspect plastic, pe cît posibil fără corecturi sau adausuri.

Pe această linie, la copertine — a căror lățime este de 8,20 m — s-a ales ca profil al secțiunii transversale linia concavă integral autoportantă (marginile laterale ale învelitorii sînt mai rigide la deformații transversale, iar momentele încovoietoare în elementele de rigidizare rezultă mai mici decît în cazul profilului în formă de fluture).

Pentru a se asigura acoperirea unor deschideri de 21,00 m, necesare pentru accesul ușor la tunele, copertinele s-au realizat din beton precomprimat folosindu-se cablurile « Freyssinet » de 12 ∅ 5 mm.

La clădirea pentru călători fundațiile pe contur s-au proiectat ca tălpi continue la care — în majoritatea cazurilor — rolul de grindă verticală l-a preluat zidul de sprijin necesar pentru asigurarea spațiului canalelor tehnice pentru instalații.

Structura de rezistență a clădirii pentru călători rezolvă dezideratul funcțional de a avea înălțimi de planșee mici și constante pentru diferitele deschideri.

Astfel, planșeele s-au proiectat cu nervuri dese, alegînd pentru toate situațiile (deschideri variind între 3 și 9 m) aceeași secțiune de nervuri.

În felul acesta s-a putut prevedea un cofraj refolosibil foarte îngrijit, realizat din placaj Tego.

Tot pentru unificarea elementelor de construcție, a simplificării execuției și a posibilității reutilizării cofrajelor, stîlpii s-au încadrat în 3 tipuri.

Corpurile laterale ale clădirii pentru călători au fost acoperite cu paraboloizi hiperbolici de beton armat.

La holul central s-au studiat mai multe variante de acoperire: pînză subțire de beton armat precomprimat în formă de cupolă înscrisă într-un dreptunghi, învelitoare rezemată pe ferme metalice etc., soluția avizată pentru execuție fiind o învelitoare cilindrică rezemată pe arce cu tiranți.

Structura de rezistență s-a proiectat astfel încît betonul să rămînă aparent. Eforturile în acest sens au dat rezultate mulțumitoare; astfel, nervurile galeriei de acces la tunel au rămas aparente, fața văzută fiind tratată prin buceardare.

Materialele folosite au fost: la exterior, beton, cărămidă, tencuieli cu praf de piatră, terasit, piatră de Bampotoc; la interior, travertin și marmură, mozaicuri, colorate cu griș de piatră sau marmură venețiană, mase plastice, zugrăveli pastelate, vopsitorii în ulei și duco-aluminiu pentru tîmplăria metalică.

Sală așteptare

Decorația interioară este simplă și sobră, tratîndu-se în mod diferit încăperile principale ale gării.

Astfel, pardoselile au fost executate cu motive decorative diferite, îmbinîndu-se mozaicul pastă cu mozaicul venețian și marmura. În mod deosebit a fost tratată pardoseala din holul principal, holul autogării și sălile de așteptare.

În holul principal al gării, decorația pereților laterali prin traforuri a fost subliniată cu o friză lampadar ce se defășoară pe trei laturi ale galeriei (în lungime de 82 m), pe care s-au desenat simboluri legate de viața oamenilor muncii din Regiunea Brașov (autor, prof. P. Miracovici).

De asemenea, se remarcă decorația stîlpilor centrali din restaurant prin îmbrăcarea lor cu motive inspirate din flora de munte, executate în sticlă colorată pe un fond de mozaic de sticlă mată (autor, Zoe Băicoianu). În sala de așteptare clasa a II-a s-a executat un panou figurativ în tehnica propriu-zisă a frescei, evocînd activitățile de producție din industrie și agricultură, a vieții sportive și culturale specifice regiunii (autor, arh. R. Pecrescu).

Plastica fațadelor este realizată simplu, exprimînd sincer volumele. Ritmul verticalelor exprimă în exterior structura de rezistență, vibrînd suprafețele. În detaliu, materialul folosit — placajul de piatră, tîmplăria metalică și sticla, ca și jocul ritmat al rosturilor și calitățile de culoare ale materialului — constituie decorația fațadelor.

Fațada clădirii pentru călători are o lungime de 84 m, iar ansamblul clădirilor, peluzelor, desfășoară spre piața gării un front de cca. 280 m.

Spații verzi, plantații, gazon, flori completează ansamblul clădirilor, decorînd și peronul de la linia I care capătă o notă optimistă, sărbătorească.

INSTALAȚII. Clădirea pentru călători este prevăzută cu instalații aferente construcției și instalații speciale.

Atît la clădirea pentru călători cît și în clădirea de exploatare s-a realizat un iluminat cu tuburi fluorescente, fiecare încăpere avînd o iluminare adecvată destinației.

La alegerea pozițiilor de montare a lămpilor s-a urmărit reliefarea elementelor de arhitectură folosite, în care scop s-au coordonat lucrările de instalații cu cele de construcții.

Holul public, avînd o deschidere mare, a necesitat realizarea unui nivel de iluminare uniform pe întreaga suprafață, folosindu-se tuburi fluorescente instalate pe pereții laterali la diferite niveluri și baloane cu vapori de mercur de 400 W montate pe plafon.

Comanda iluminatului general din holul public, săli de așteptare, tunel, portice se face dintr-un singur punct — tabloul general — situat într-o încăpere specială; sînt prevăzute și tablouri secundare pentru consumatorii independenți. De asemenea, a fost prevăzută dubla alimentare a clădirii pentru călători de la bara de joasă tensiune a postului de transformare. Puterea instalată numai în clădirea pentru călători este de 104 kW, din care iluminatul reprezintă 90 kW.

Iluminatul exterior al peroanelor descoperite a fost realizat cu corpuri de iluminat tip lampadar, echipate cu tuburi fluorescente.

Pentru atenuarea efectului stroboscopic, corpurile de iluminat au fost alimentate consecutiv din faze diferite. Spațiile verzi au fost iluminate cu corpuri de iluminat tip pitic, integrîndu-se în ansamblul decorativ al stației de călători.

În proiectare și execuție s-au folosit pe scară largă materialele înlocuitoare tub PVC, conductori INTENC, A.F.Y., cabluri A.C.Y.Y.B. etc.

Instalația de încălzire cu radiatoare și convectori asigură temperaturi minime necesare, completarea caloriilor în încăperile mari, holuri, săli de așteptare fiind asigurată cu instalații de aer cald.

Intrările de mare circulație în holul public au fost prevăzute cu perdele de aer cald.

Instalația de alimentare cu apă a fost studiată economic, realizîndu-se debitul necesar prin acumulare într-un castel de apă lîngă stația C.F.R. Brașov.

De asemenea clădirea este dotată cu instalații sanitare, ventilații, radioficare, teleinformare, ceasoficare, gaze, frigorifice etc.

Mobilierul a fost tratat modern, corespunzător destinației încăperilor gării și coloraturii de ansamblu, folosindu-se în general metalul și masele plastice.

În favoarea aspectului exterior vor interveni lucrările de sistematizare și construcții din piața gării ce sînt în curs de execuție.

Arh. FL. IONESCU

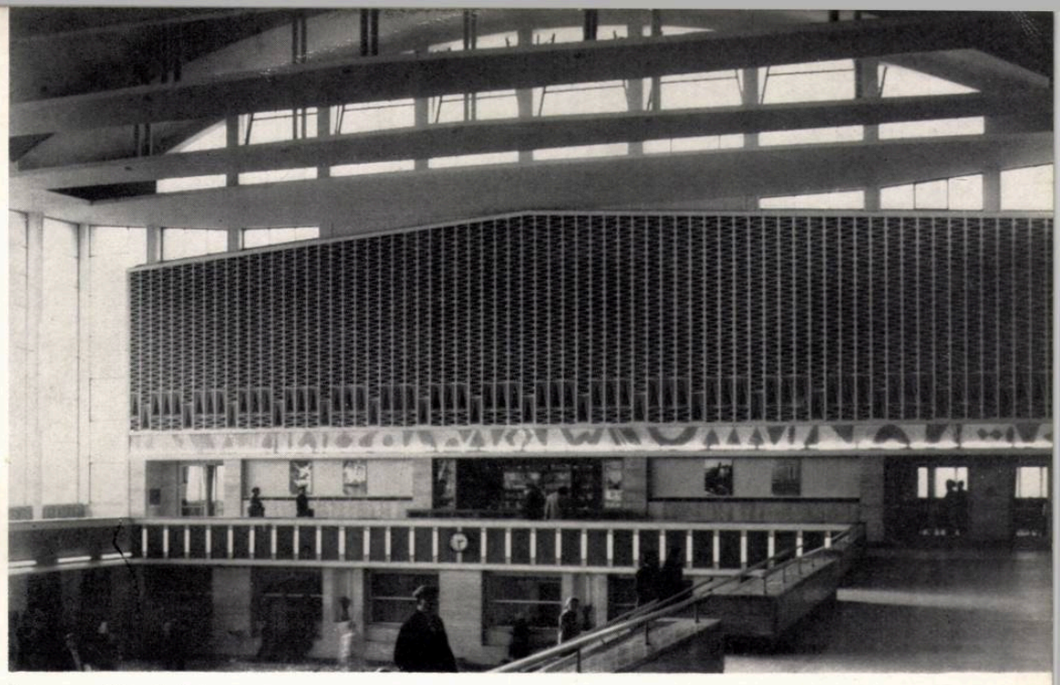

Vedere parțială a holului

Culoar de trecere spre linii

Sală așteptare autogară

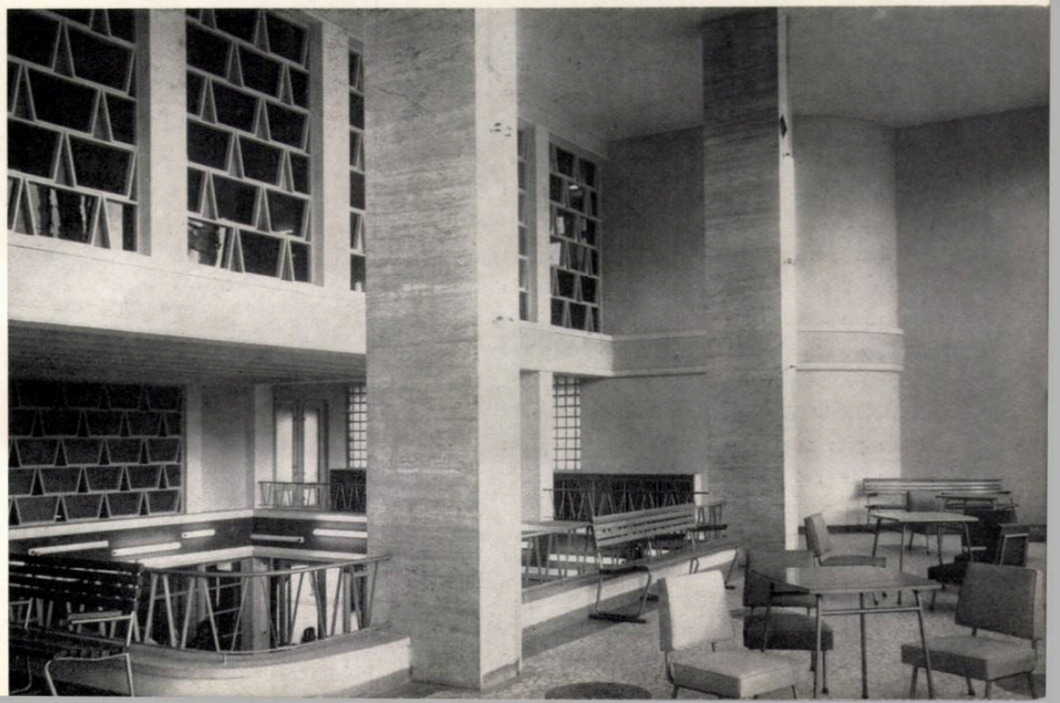

1 — Blocuri de locuințe — Vedere
2 — Blocuri executate din panouri mari
3 — Plan de situație
4 — Blocuri de locuințe — Detaliu
5 — Bloc de locuințe — Fațadă
6 — Plan nivel curent
7 — Detaliu de intrare — Vedere

1	3	4
	5	
2	6	7

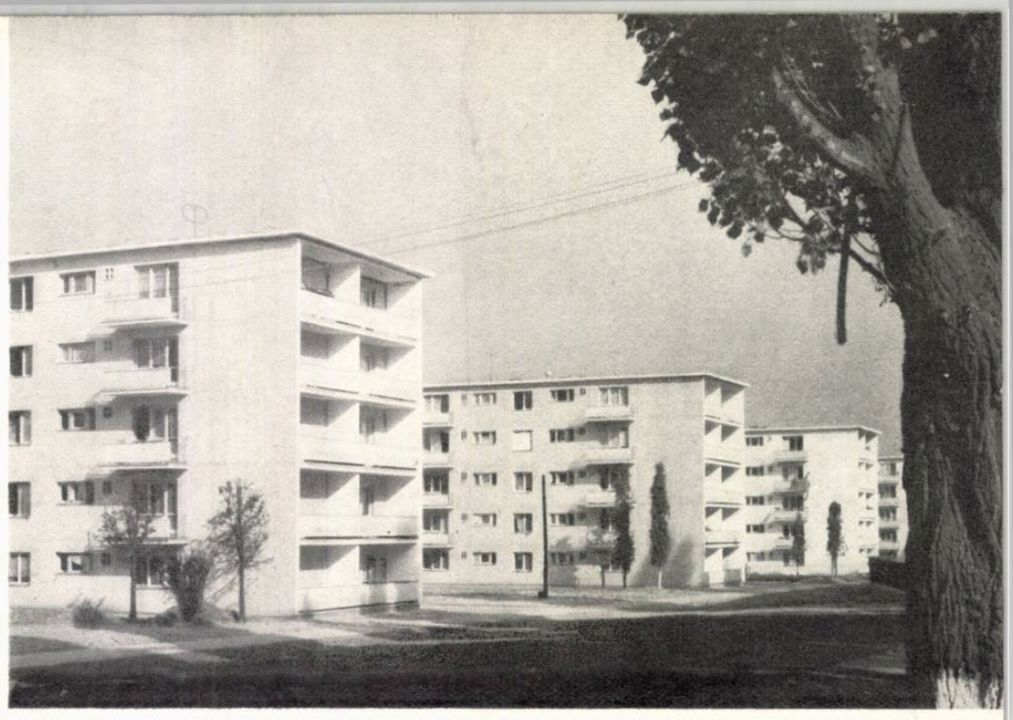

ANSAMBLUL DE LOCUINȚE „STEAGUL ROȘU" IV — BRAȘOV

Autor: *arh. Virginica Fleșeriu*
D.S.A.P.C. - Brașov

Proiectarea ansamblului de locuințe « Steagul roșu » IV a început în primăvara anului 1961, iar în aceeași toamnă au fost date în folosință primele 5 blocuri. Ritmul rapid de desfășurare a lucrărilor a putut fi asigurat prin sistemul de construcție cu panouri mari.

Cvartalul de locuințe este amplasat pe Calea Bucureștilor, artera principală de intrare în oraș, între străzile Berzei și Ciprian Porumbescu, ocupînd o suprafață de aproximativ 4,5 ha.

Cele 9 blocuri de 2 și 3 tronsoane, însumînd un număr de 420 de apartamente, au o suprafață desfășurată de 25 000 m².

Amplasamentul blocurilor s-a făcut conform detaliilor de sistematizare pentru Calea Bucureștilor (proiect al D.S.A.P.C. — Brașov avizat de C.S.C.A.S.).

Blocurile nr. 1—5 sînt așezate perpendicular pe Calea Bucureștilor, formînd alveole degajate cu blocurile 6, 7, 8, fundalul vederii dinspre Calea Bucureștilor.

Blocul 9 întregește compoziția, oferind cu primele blocuri un front la intrarea în oraș.

Bine orientate și cu o frumoasă priveliște spre munte, blocurile suferă însă din cauza apropierii lor de fabrica « Cimentul ».

Ca amenajări exterioare au fost executate alei pietonale, s-a modificat și asfaltat strada Ciprian Porumbescu, s-au creat spații verzi și elemente decorative, precum și platforme gospodărești și adăposturi pentru motociclete.

Blocurile sînt dotate cu încălzire centrală, centrala termică fiind amplasată la subsolul blocului 7.

Ca tratare exterioară, blocurile au fost vopsite cu vinacet, culoarea respectivă regăsindu-se în restul ansamblului.

Deși posibilitățile de compoziție în sistemul constructiv cu panouri mari sînt mai reduse, totuși cvartalul de locuințe « Steagul roșu » IV impune prin numărul mare de blocuri apărut uimitor de repede, mobilînd plăcut zona ce anunță intrarea în oraș.

Arh. VIRGINICA FLEȘERIU

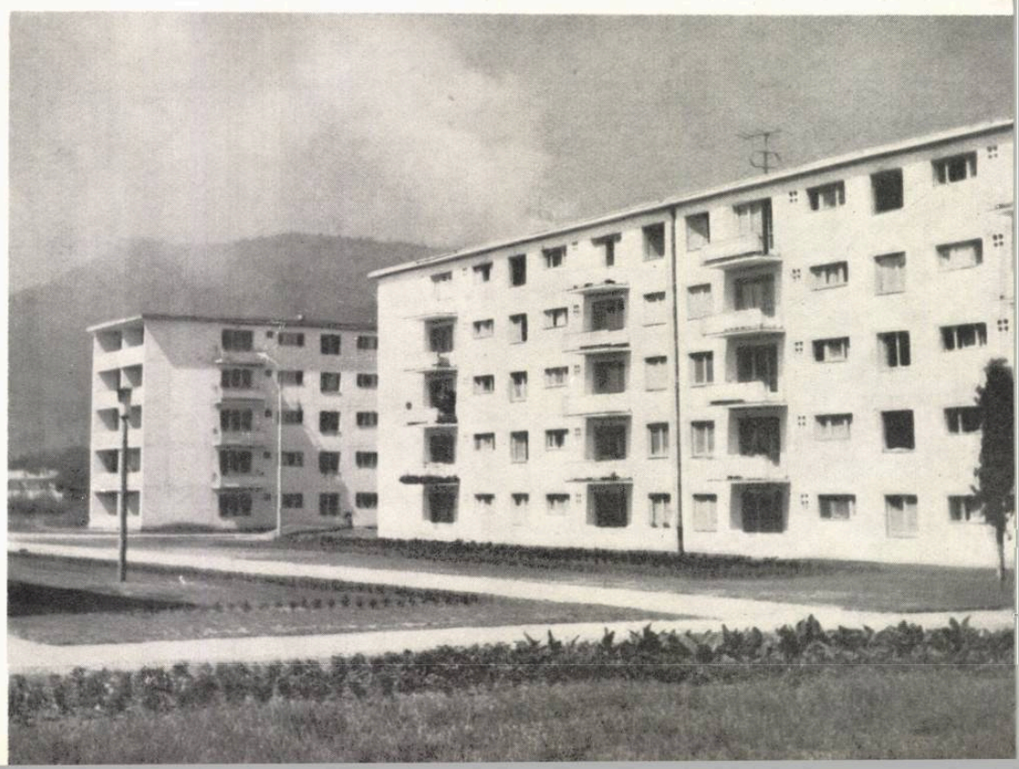

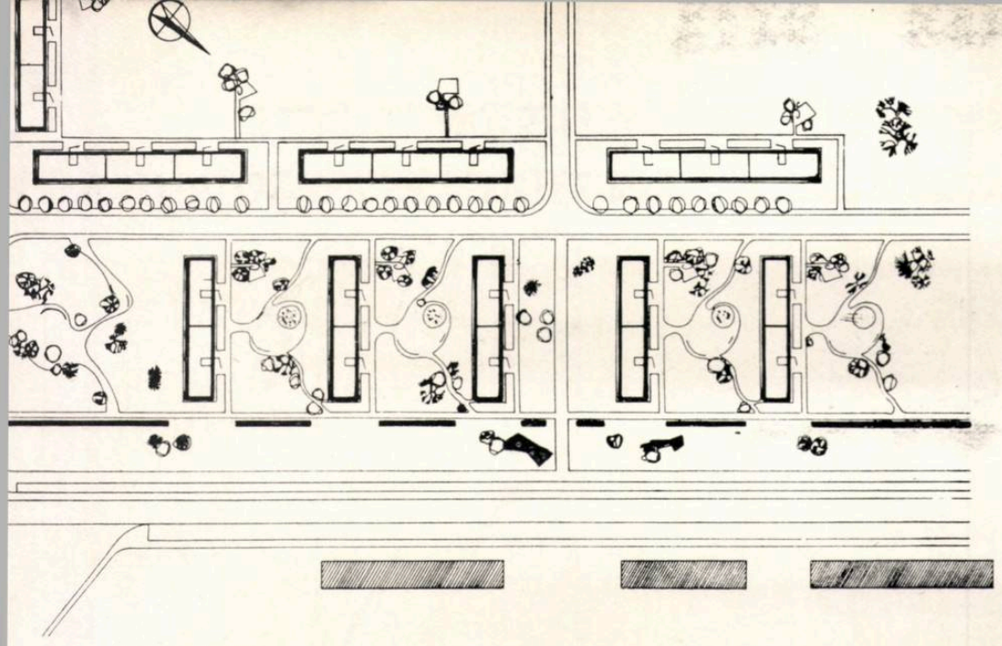

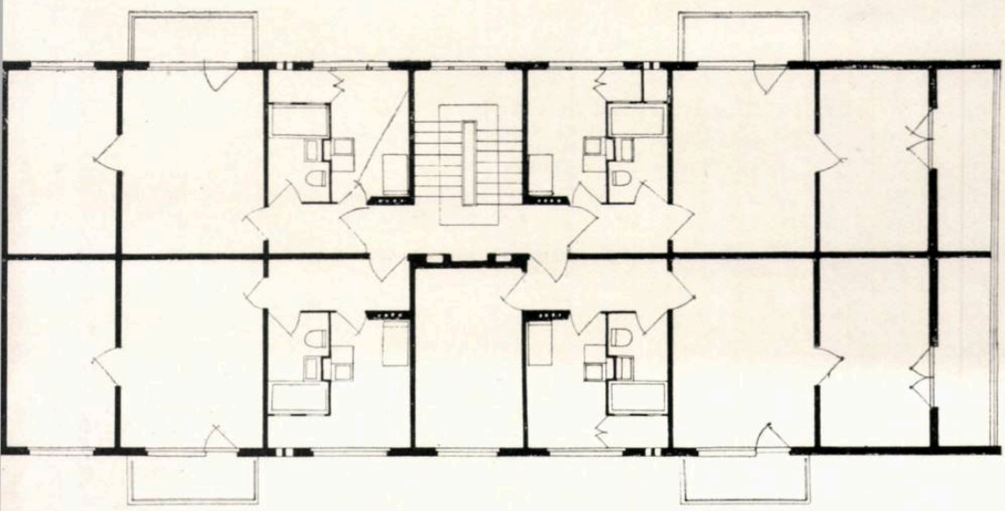

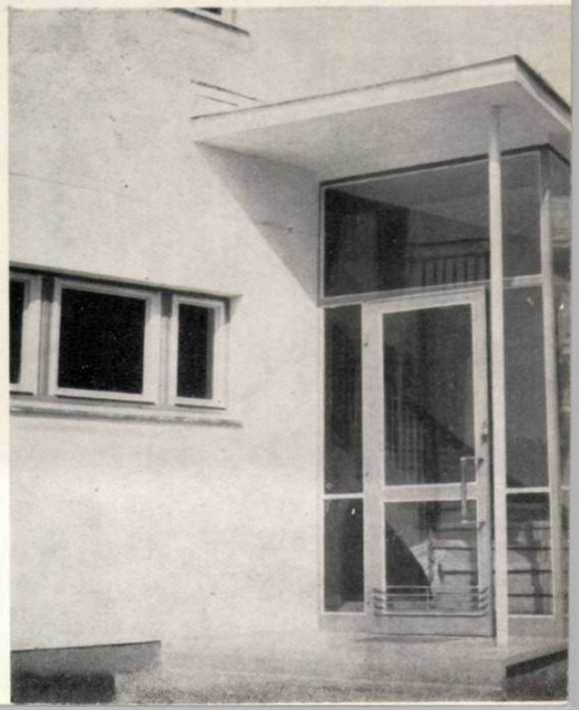

ZONA DE LOCUINȚE «STEAGUL ROȘU» II B BRAȘOV

Autori : Sistematizare — *arhitecții D. Cristescu, Grațiela Halmagiu*
Arhitectură — *arh. R. Schiel*
D.S.A.P.C. - Brașov

Zona propusă pentru sistematizare are o suprafață de cca. 50 ha fiind situată în partea de sud-est a orașului și în imediata vecinătate a actualelor zone construite «Steagul roșu», delimitată la sud de Calea Bucureștilor, la nord-vest de șoseaua Zizinului, iar la nord-est de magistrala C. F. București—Brașov.

În cadrul detaliului de sistematizare s-a studiat și soluționat microraionarea întregului cartier «Steagul roșu» (din care face parte și zona considerată), ținînd seama de situația existentă a zonelor construite.

Trebuie semnalată diversitatea tipurilor de construcții existente, de la construcții individuale p și p+1 nivel, la blocuri p+3 niveluri, executate tradițional («Steagul roșu» I), și pînă la construcții din panouri mari p+4 niveluri, executate după proiectul ISCAS nr. 3 077 («Steagul roșu» II). Această situație a ridicat probleme dificile sistematizării, fiind necesară o corelare din punct de vedere funcțional și plastic:

— crearea de condiții optime (prin amplasamente judicioase) pentru folosirea metodelor industriale de construcții din panouri mari, justificată de existența unei linii tehnologice în funcțiune la fabrica de prefabricate (1 km distanță de șantier) și a experienței cîștigate în anii trecuți;

— soluționarea circulației astfel încît să se asigure o legătură directă între zona industrială din sud-estul orașului, prin noua gară de călători, și zona industriei locale și a depozitelor din nord-vestul orașului;

— organizarea unei scheme stradale de cartier care să satisfacă transportul în comun prin cartier și care să realizeze o legătură ușoară între microraioane și cu cartierele învecinate; datorită prezenței centrului de cartier, s-a considerat necesară și o legătură directă în cartier prin această zonă, din Calea Bucureștilor;

— utilizarea la maximum a capacității teritoriului, realizîndu-se densități corespunzătoare (între 360 și 400 loc./ha densitate netă);

— asigurarea cu dotările corespunzătoare, la nivel de cartier și microraion, și cu dotările necesare unui centru de cartier. La nivel de microraion, considerat la 8 600 de locuitori, s-au propus: o școală elementară cu 24 clase, o grădiniță cu 200 locuri, o creșă cu 150 locuri, 2 unități comerciale pentru deservirea zilnică a populației (pîine, legume, carne, lactate, bufet), garaje pentru turisme și motociclete cu platformele respective de parcare, un teren de sport de cca. 2 ha, terenuri de joc pentru copii. La nivel de cartier (centru de cartier), considerat la o populație de 35 000 de locuitori, s-au propus: un cinematograf cu 600 de locuri, o bibliotecă, o cofetărie, un restaurant, un hotel cu 175 de paturi, construcții administrative, miliție, C.E.C., P.T.T.R., farmacie, cooperative meșteșugărești etc.;

— dotarea cu toate instalațiile tehnico-edilitare și racordarea lor la rețeaua de termoficare a orașului;

— agrementarea spațiilor verzi, prevăzîndu-se alei pietonale de acces, platforme de joc pentru copii, amplasamente pentru anexe gospodărești, pentru un crematoriu central etc.; de asemenea un parc de cca. 2,5 ha, plantații de parc și aliniament etc.

În ceea ce privește blocurile de locuințe, după cum s-a mai arătat, s-a adoptat soluția industrializată a panourilor mari din beton armat, cu scopul de a se realiza un ritm susținut (pînă la 5 ap./zi) și un preț de cost corespunzător.

Sistematizare zona de locuințe « Steagul Roșu » II B — Machetă

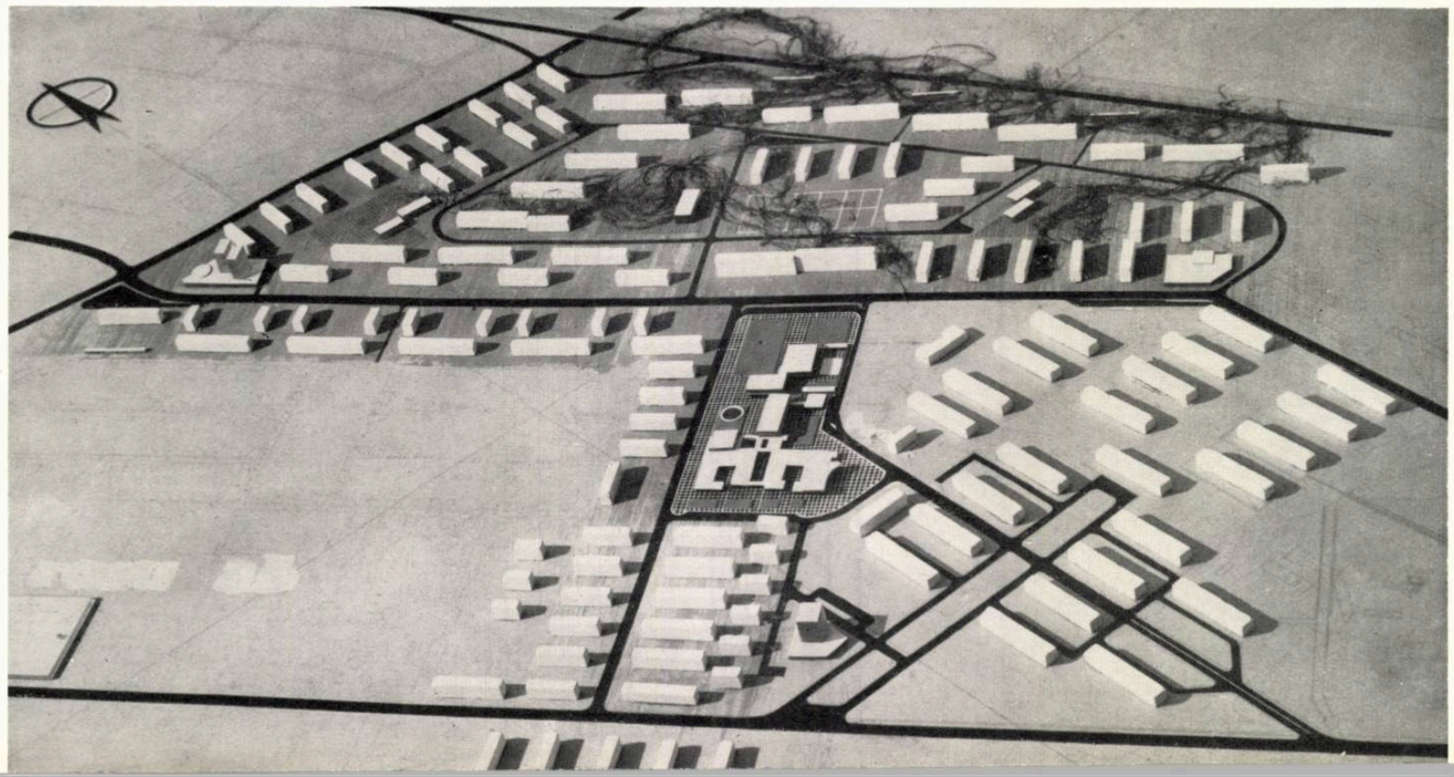

Vedere de ansamblu

În toamna anului 1961 au început lucrările pentru etapele I și a II-a ale cvartalului «Steagul roșu» II B.

Terenul este situat între blocurile construite pînă în prezent în cartierul «Steagul roșu» de-a lungul Căii Bucureștilor, pe de o parte, și șoseaua Breiner Bela, pe de altă parte.

Se vor construi 40 de blocuri cu cîte 30, 40 și 60 de apartamente, totalizînd 1 600 de apartamente.

S-au adoptat proiectele ISCAS pentru blocuri tip din panouri mari (proiectele tip nr. 3 077 și nr. 1 013/1961).

Gabaritul general este de p+4 niveluri, cu excepția a 2 blocuri «lamă» de p+9 niveluri (cap de perspectivă dinspre Calea Bucureștilor) și a 2 blocuri asamblate cu p+9 niveluri la intersecția Calea Zizinului cu artera interioară de legătură a noului cartier.

Bilanțul teritorial indică pe ansamblul sistematizat:

— număr apartamente 3 000 din care:
1 400 în etapa I 1962/63
1 600 în etapa a II-a 1963/64
— număr de locuitori — 8 600
— densitatea netă — 380 loc./ha.

Blocurile fiind tipizate, s-a căutat a se combate — prin diferitele lor grupări și orientări — pericolul de monotonie, inerent utilizării unui singur tip de bloc pe un cvartal întreg.

Coloritul diferit al fațadelor tratate cu vinacet, accentele de la loggii și balcoane vor ajuta la crearea unui aspect armonios.

Structura de rezistență a blocurilor de tip 1013 se compune din subsolul tehnic, alcătuit din pereți din beton simplu și planșee din beton armat monolit. Suprastructura este alcătuită în întregime din panouri mari prefabricate din beton armat.

Panourile prefabricate de pereți și planșee au în general dimensiunile unei încăperi și greutatea maximă de 4,6 t.

Panourile se confecționează la I.P.E.C. Brașov, utilizînd pentru majoritatea lor o tehnologie nouă: turnarea în casete, în poziție verticală.

Cu două macarale portal s-au montat zilnic în medie 4 apartamente. Durata lucrărilor pentru un bloc de 20 de apartamente, de la săpătură pînă la darea în folosință, este de 3,5—4 luni, iar pentru un bloc de 40 de apartamente de 4,5—5 luni.

Blocurile sînt încadrate în spații verzi largi, în care s-au prevăzut locuri de joc pentru copii și separat parcuri și locuri de recreație și odihnă pentru adulți.

Locurile de joc s-au amplasat cît se poate de ferit de circulație și au fost dotate cu gropi de nisip, balansoare, leagăne, scări, turnuri de joc, bănci etc.

Pe spațiile verzi, lîngă arterele de circulație, vor fi plantate alei cu arbori cu creștere rapidă. Pe spațiile verzi, în alveolele dintre blocuri, se vor planta arbori de esențe mai variate — cu creștere rapidă și creștere înceată — precum și arbuști pentru mascarea locurilor de recreație.

Au fost prevăzute trotuare care asigură accesul la intrările blocurilor și alei din dale prefabricate, așezate liber.

Platformele de gunoi au fost prevăzute lîngă arterele secundare, pentru a permite un acces ușor la vehiculele care culeg pubelele de gunoi. Aceste platforme sînt îngrădite de un zid de 1,3 m înălțime și mascate de plantații.

După terminarea lucrărilor de amenajări exterioare, cvartalul «Steagul roșu» va deveni un cvartal-grădină al orașului, oferind oamenilor muncii locuințe sănătoase și spații largi de recreație, unde își vor petrece timpul liber, înconjurați de panorama grandioasă a munților.

Arh. D. CRISTESCU, arh. R. SCHIEL

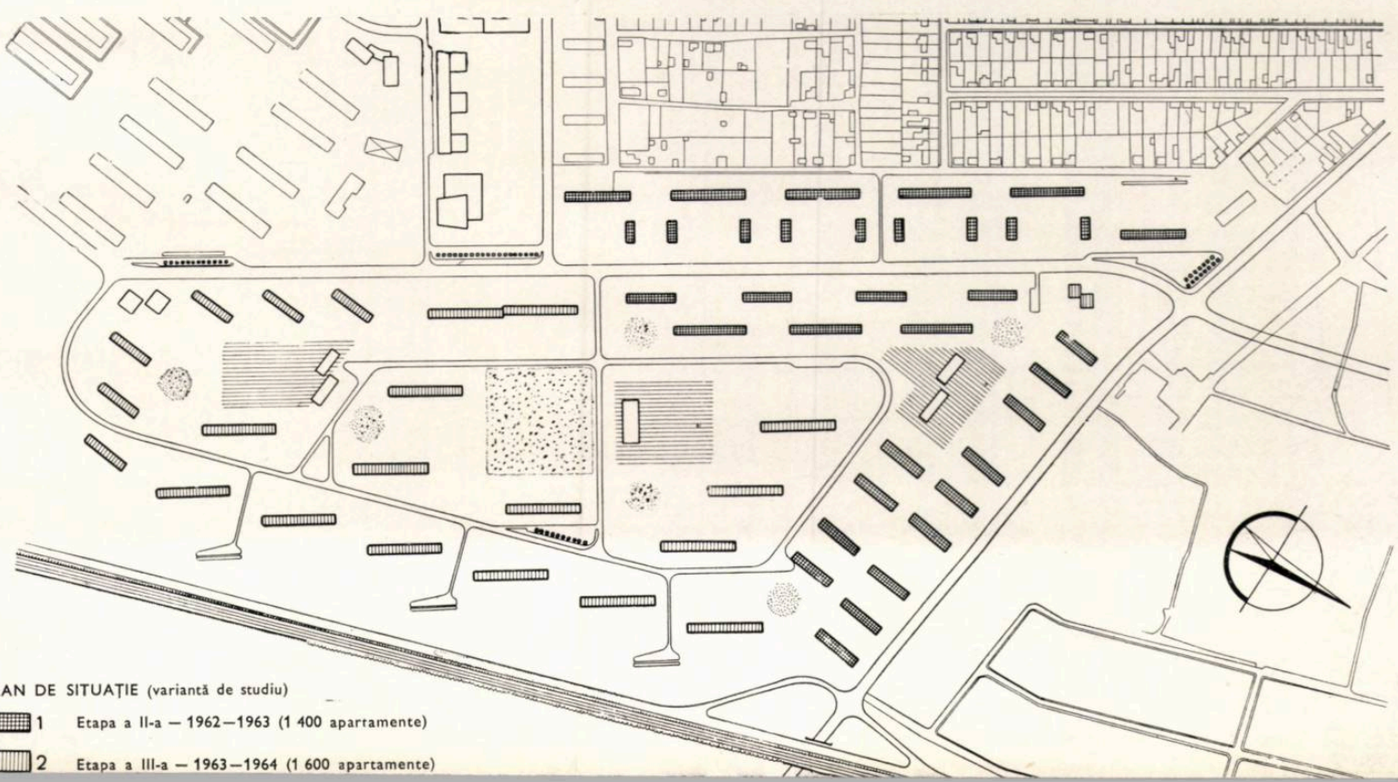

PLAN DE SITUAȚIE (variantă de studiu)

1 Etapa a II-a — 1962—1963 (1 400 apartamente)

2 Etapa a III-a — 1963—1964 (1 600 apartamente)

1

ANSAMBLUL «PARTIZANUL ROȘU» — BRAȘOV

Autori: arhitecții *I. Voiciulescu*, *Virginica Fleșeriu*
D.S.A.P.C. - Brașov

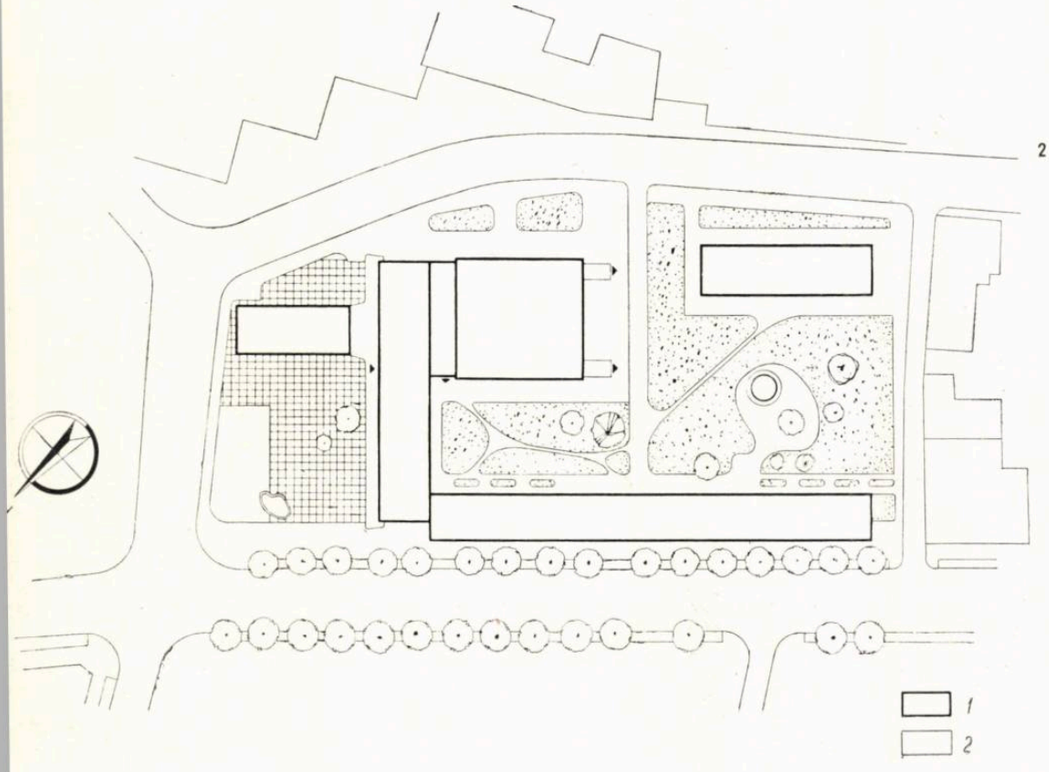

2

Realizarea ansamblului de locuințe, situat pe bd. Lenin, constituie un punct important în cadrul orașului Brașov, rezolvînd frontul de construcții de-a lungul bulevardului, precum și spațiile comerciale necesare.

Proiectul a fost elaborat ținîndu-se seama de:

— executarea la parterul blocurilor a unor magazine spațioase și a holului noului cinematograf;

— tratarea fațadelor în ansamblu, la nivelul tehnic cerut de amplasamentul acestor clădiri.

Cvartalul de locuințe, cuprins între bd. Lenin, str. Timiș și str. Suzana Pîrvulescu, este format din trei blocuri și un cinematograf panoramic pentru 800 de locuri, a căror execuție a fost terminată.

Blocul « B », amplasat de-a lungul bd. Lenin are p + 4, cu magazine la parter, însumînd 60 de apartamente (secțiune cu 3 apartamente la scară). Blocul « C », perpendicular pe primul, cu un total de 32 de apartamente, are la parter holul cinematografului și o cofetărie cu o frumoasă terasă circulabilă, oferind panorama întregului oraș.

Blocul « A » punctează întreaga compoziție, fiind și un element de capăt al perspectivei dinspre str. Suzana Pîrvulescu, cuprinzînd p + 3, cu 12 apartamente, cu un magazin la parter.

La magazinele de la parter au fost utilizate materiale noi care, împreună cu mobilierul proiectat de D.S.A.P.C.-Brașov, oferă interioare unitare, luminoase și degajate.

Blocurile sînt dotate cu încălzire centrală, punctul termic găsindu-se în subsolul blocului « B ». Bucătăriile și băile au fost placate cu faianță.

Ca amenajări exterioare, s-au prevăzut spații de trecere și de circulație în fața magazinelor mai solicitate, cofetăriei și holului cinematografului, creîndu-se o frumoasă platformă, dotată cu bănci și ronduri de flori.

În interiorul spațiului dintre blocuri s-au prevăzut platforme de joc pentru copii și platforme gospodărești.

Cvartalul « Partizanul roșu » prezintă unele lipsuri în sistematizare, blocurile fiind prea înghesuite, iar spațiul pentru necesitățile gospodărești, situat în spatele blocurilor, este prea restrîns.

De asemenea, cinematograful, deși un edificiu cultural important în compoziția orașului, este ascuns prin amplasarea lui între blocuri.

Arh. VIRGINICA FLEȘERIU

1 — Vedere
2 — PLAN DE SITUAȚIE
1. Construcții noi 2. Construcții existente
3 — Perspectiva ansamblului « Partizanul Roșu» — Brașov
4 — Ansamblul de locuințe « Partizanul Roșu »

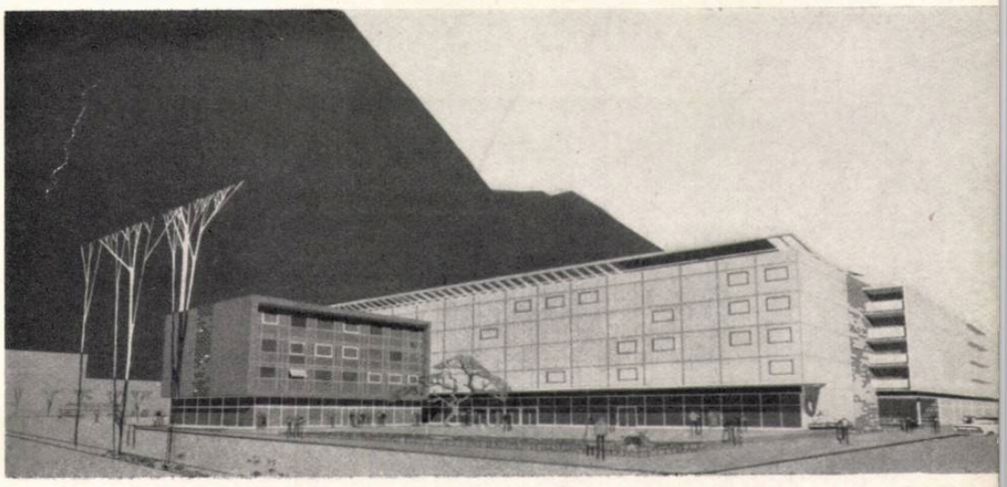

3

4

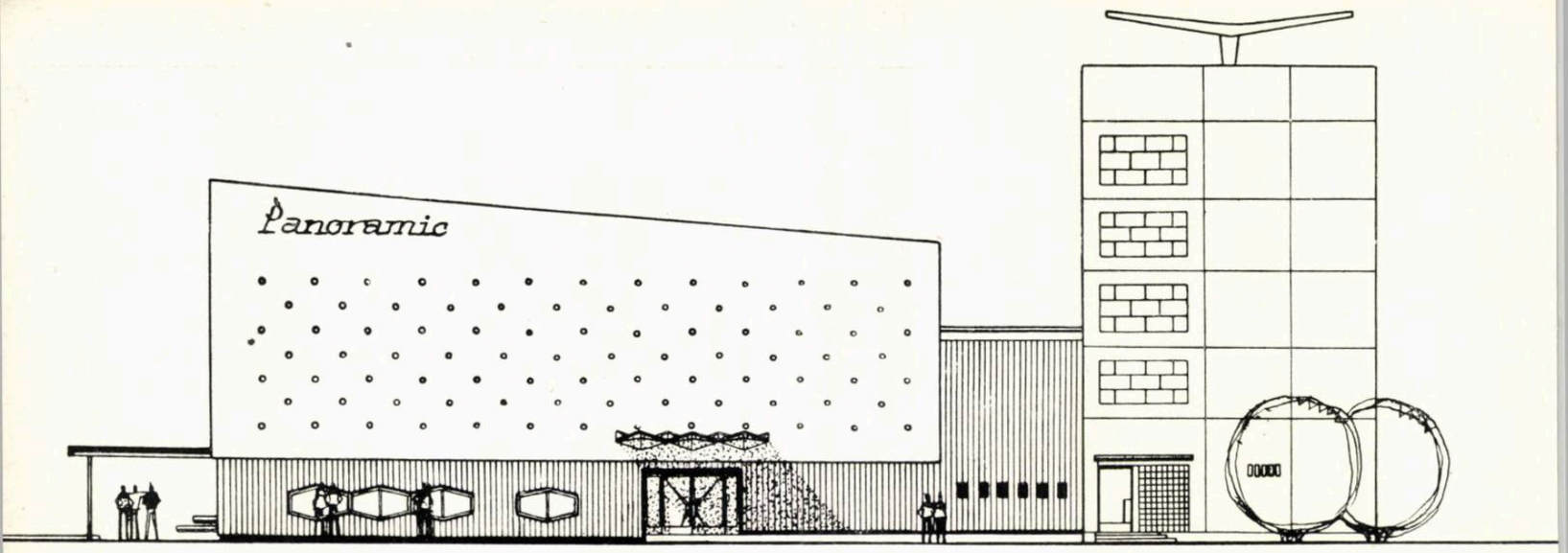

Fațada laterală

CINEMATOGRAF PANORAMIC LA BRAȘOV

Autor, *arh. Ara Ereția*
D.S.A.P.C. — Brașov

Cinematograful are 800 de locuri ; dată fiind importanța lui în cadrul dezvoltării orașului, clădirea este dotată cu ultimele realizări în tehnica cinematografică.

Astfel, în acest cinematograf se pot prezenta atît filme normale sau pe ecran lat. cît și filme panoramice după sistemul TODD AO cu lățimea filmului de 70 mm, pentru care s-a prevăzut un ecran cu lățimea de 16 m și înălțimea de 7,30 m.

Sala este prevăzută și cu instalații de stereofonie pe 6 canale.

Intrarea în cinematograf se face prin parterul blocului « C », unde a fost prevăzut vestibulul cu casele de bilete și biroul administrativ, precum și holul cu un bufet.

Amplasamentul cinematografului în spatele blocurilor de locuințe nu permite să se creeze o intrare reprezentativă, fațadele laterale fiind mai interesante. De asemenea, reducerea holului — prin alipirea cinematografului la bloc — la suprafața indicată în normative conform avizului C.S.C.A.S. nu este de natură să favorizeze o recepție mai degajată, așa cum s-ar fi cuvenit unui cinematograf de importanța acestuia.

La etajul I al blocului « C » este amplasat complexul cabinei de proiecție, cu acces atît din hol cît și din exterior.

Din hol se accede printr-un vomitoriu în sala de spectacole. Nu s-a putut da o amploare mai mare acestei intrări din cauza traveei existente (cadrele blocului) și a cotei de nivel a etajului unde era rezervat spațiul pentru cabina de proiecție.

Sala propriu-zisă, tratată în gradene ce urmăresc încadrarea în curba de vizibilitate, este adosată blocului « C » pe porțiunea dintre două din scările ce duc la etaje. În spațiul de sub gradene sînt amenajate grupurile sanitare, încăperile de serviciu și auxiliare, precum și camera de ventilație, prevăzută cu izolații fonice speciale.

În spațiul rezultat din încadrarea sălii — trapezoidale la interior — în perimetrul exterior rectangular s-au amenajat ieșirile de lîngă scenă, cu scările respective, precum și canalele principale pentru instalațiile de ventilație. Sala mai are două evacuări laterale la nivelul terenului, în dreptul culoarului central de acces, ușile de ieșire fiind prevăzute cu dispozitive de deblocare în caz de pericol. Gradenele permit fiecărui rînd în parte o vedere optimă, întrucît sistemul panoramic necesită ca fiecare spectator să vadă toată lățimea de 16 m a ecranului.

Vedere ansamblu

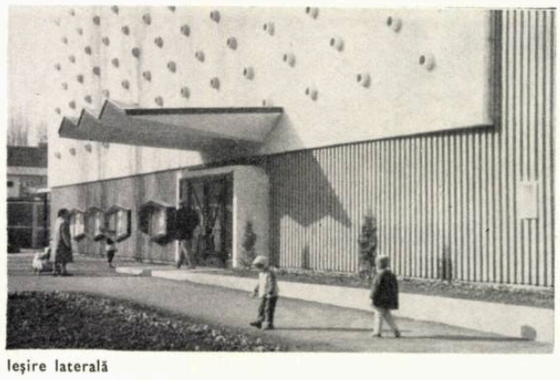

Ieșire laterală

Ieșire laterală

Holul caselor de bilete

Vedere generală

1

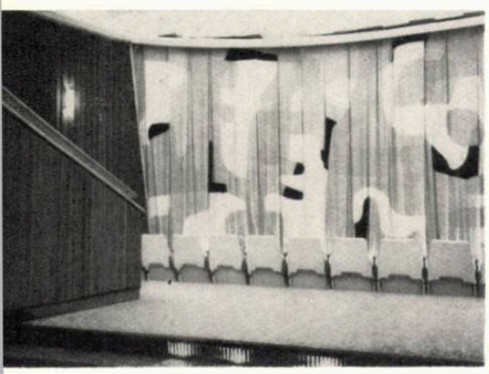

2

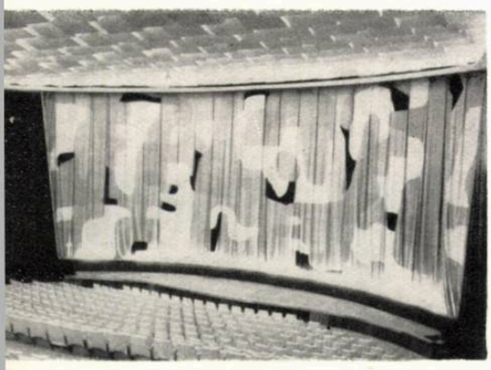

3

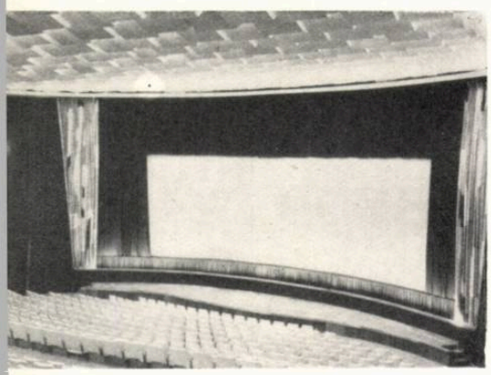

4

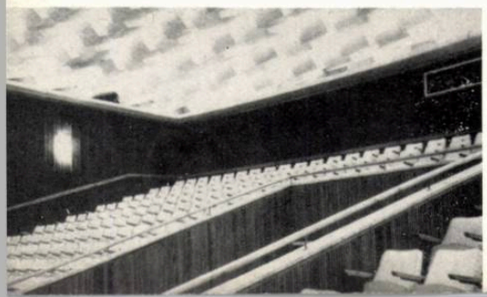

5

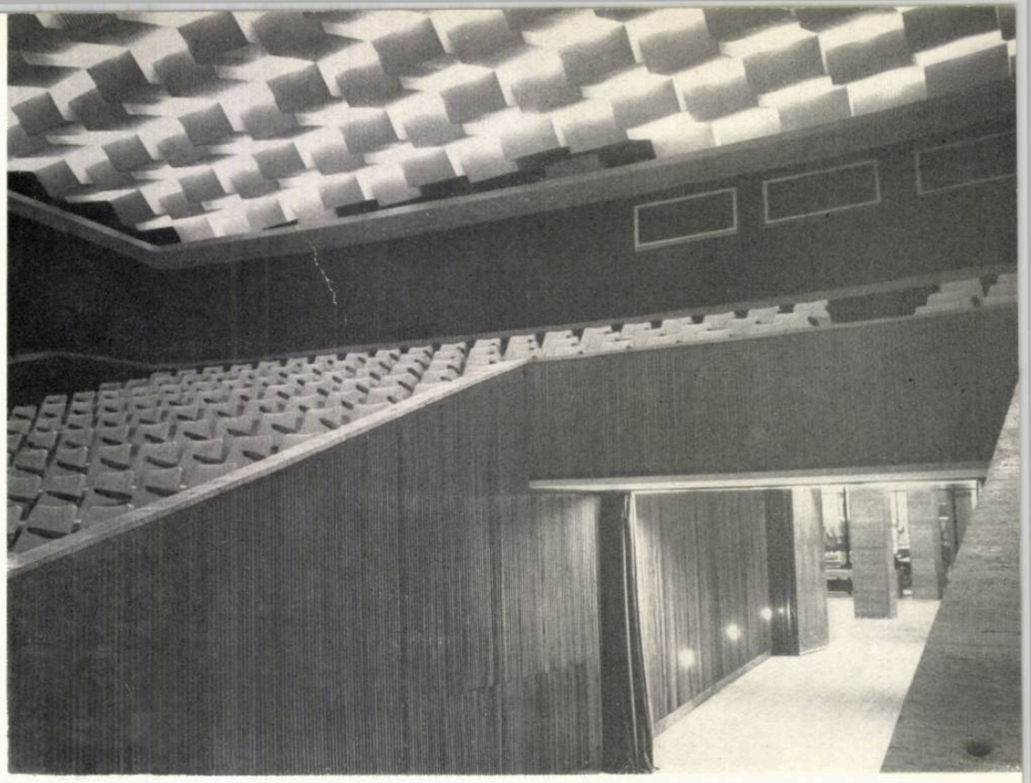

6

7

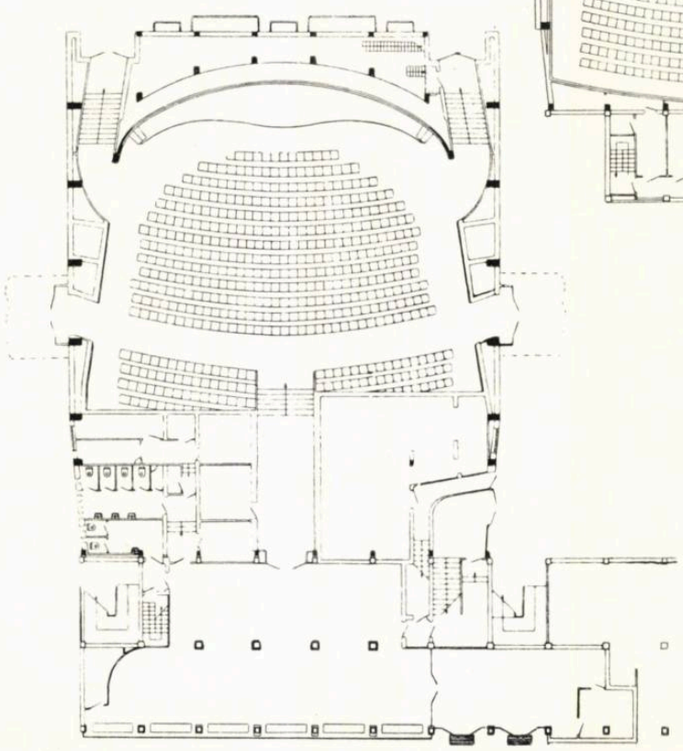

8

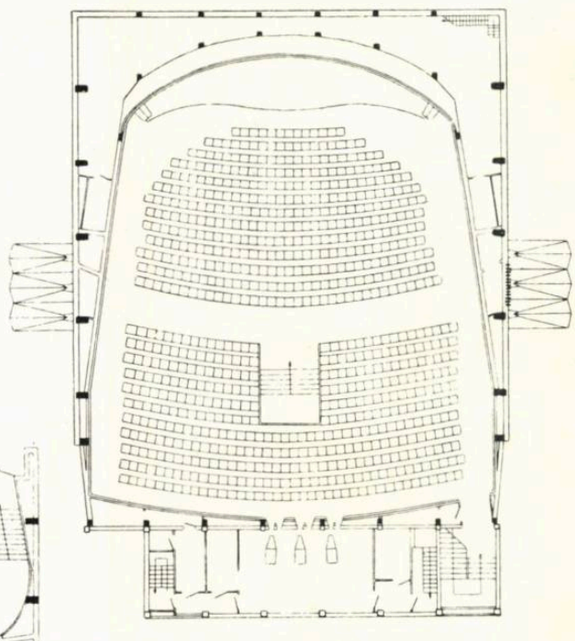

Pereții vomitoriului sînt îmbrăcați în lambriuri din baghete de stejar, în contratreptele scării și în partea de jos a pereților laterali fiind prevăzute becuri pentru iluminatul de gardă.

Ecranul, prevăzut cu trei cortine acționate electric, este o continuare fluentă a pereților sălii ce au forma concavă spre scenă. Două din cortine, acționînd lateral și de sus, permit o diafragmare a ecranului, executat din material plastic transonor, cea de a treia cortină avînd rol decorativ.

Pereții sălii sînt tratați cu materiale absorbante, conform studiului de specialitate, și acoperiți cu pluș în falduri verticale ; pardoseala este din covor de masă plastică. În spatele scenei, unde se montează difuzoarele, este prevăzută o izolație acustică cu panouri « Bekessy ».

Plafonul sălii, susținut de ferme prefabricate și precomprimate de 24 m lungime prin intermediul unor pane din oțel beton, este alcătuit din elemente prefabricate de ipsos, așezate în șiruri de dinți de fierăstrău decalate. Aceste elemente sînt perforate cu tuburi de PVC, prin care se introduce în sală aerul condiționat, spațiul dintre ferme formînd o cameră de presiune.

Elementele care formează plafonul sînt prevăzute de asemenea cu scafe de lumină ce dau un joc de umbre și lumini cu efecte interesante pe plafon. Iluminarea, prevăzută a se face în mod

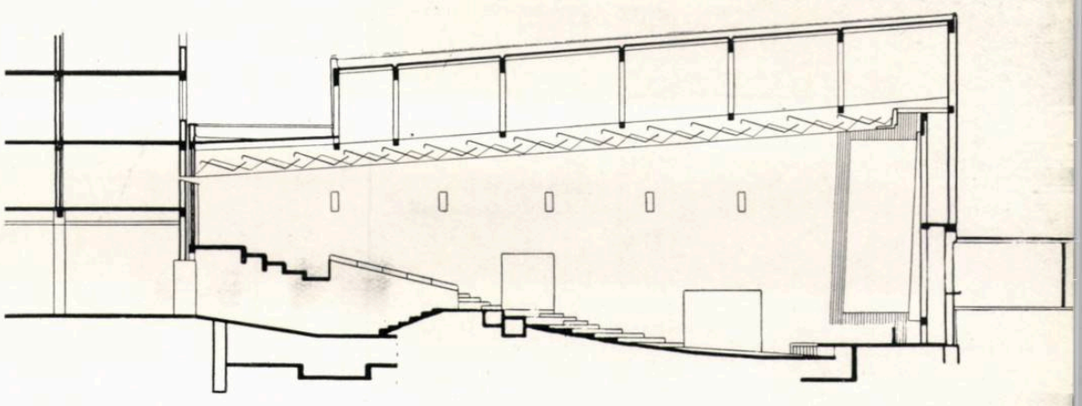

9

1 — Holul de intrare — Vedere
2 — Vedere parțială a scenei
3 — Vedere spre scenă
4 — Vedere spre ecran
5 — Vedere interioară a sălii
6 — Vedere interioară
7 — Plan parter
8 — Plan etaj
9 — Secțiune longitudinală
10 — Vederea sălii dinspre scenă

10

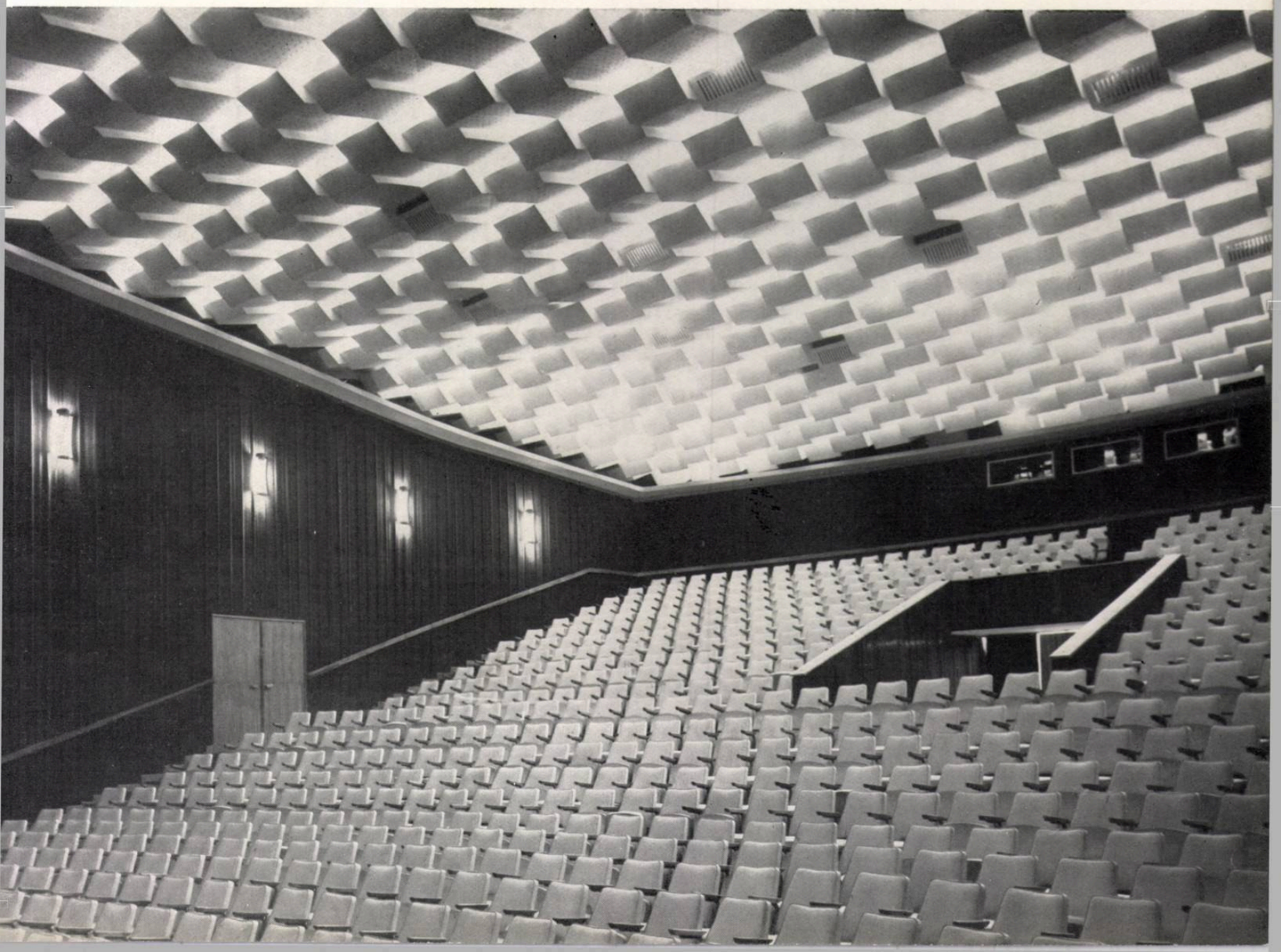

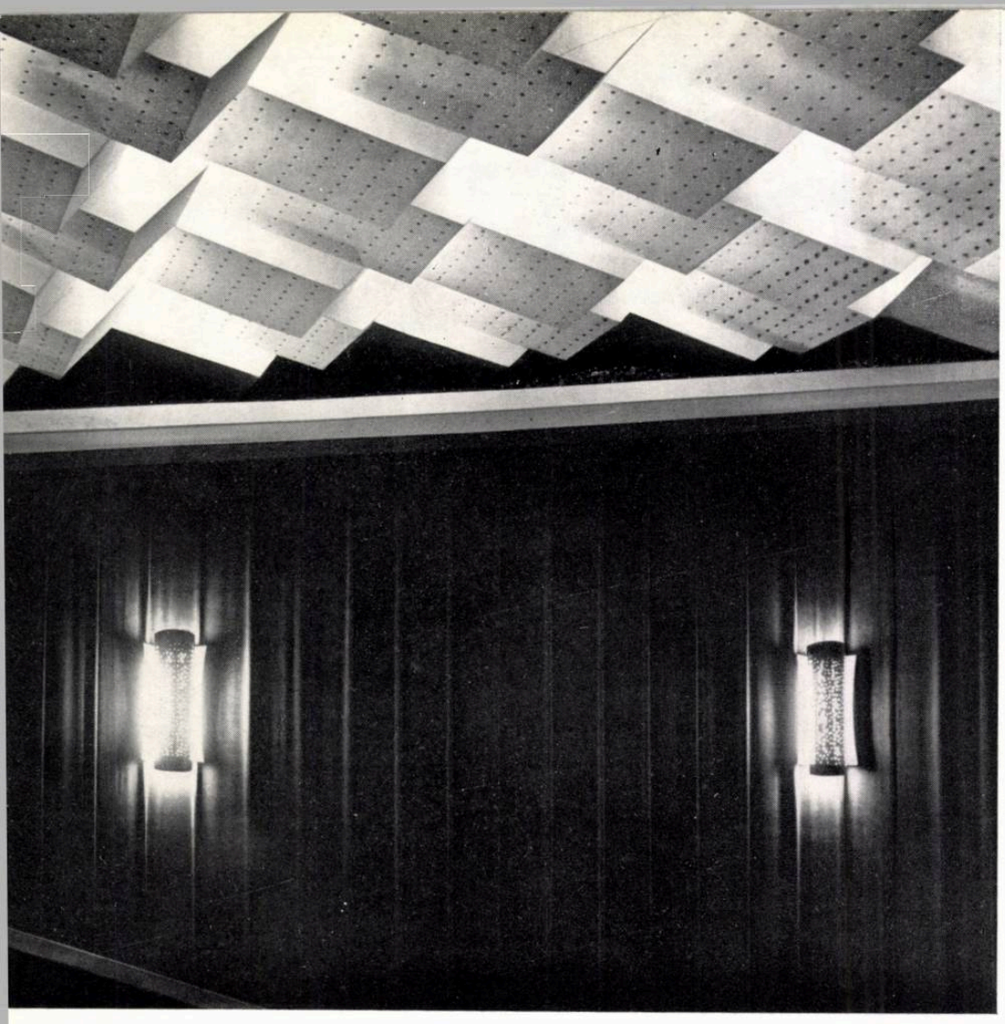

Detaliu

gradat, este completată cu o serie de aplice laterale și cu iluminarea părții de jos a cortinei decorative.

Instalațiile cabinei de proiecție sînt adaptate pentru 6 canale de sunet. Al șaselea canal, cel cu efecte pentru sunetele de fond este prevăzut cu 18 difuzoare amplasate în pereții și plafonul sălii.

Legături telefonice asigură comunicația dintre diversele sectoare tehnice; iluminatul de siguranță și gardă este rezolvat prin locuri de lampă speciale, studiate în cadrul decorației interioare.

Încălzirea de gardă (calorifere care asigură o temperatură permanentă de 5°) ca și nișele de hidranți sînt mascate în lambriurile vomitoriului și ale evacuărilor.

Sala este prevăzută cu o instalație modernă de aer condiționat și umidificare a aerului — admisia efectuîndu-se prin plafonul perforat, iar evacuarea aerului prin gradenele sălii. Instalații separate de ventilație sînt prevăzute și pentru hol și pentru complexul cabinei de proiecție.

În hol și vestibul sînt prevăzute finisaje durabile din materiale nobile: pardoseala din plăci de marmură așezate în mozaic roman; stîlpii îmbrăcați în travertin; mobilierul din oțel cromat, melacart, mase plastice etc. Decorațiile murale din vestibul, precum și cortina decorativă au fost executate de pictor Maria Dumitrescu.

Fațadele fiind vizibile, atît dinspre strada Timișului cît și din incinta ansamblului, s-a căutat o tratare care să evite aspectul greoi al unei clădiri masive lipsite de ferestre. Astfel, soclul și partea de legătură cu blocul de locuințe, sînt tratate diferit prin reiuri verticale din simili-piatră, gradinate, iar restul volumului, scos puțin din linia zidului, este în terasit de culoare deschisă, decorat cu elemente ceramice colorate. Deasupra ieșirilor sînt prevăzute copertine larg dimensionate, iar jardiniere amplasate la diverse înălțimi contribuie la agrementarea fațadelor. De asemenea, atît la intrare cît și lîngă ieșiri, sînt prevăzute vitrine pentru panouri publicitare.

Arh. A. EREȚIAN

Holul de intrare

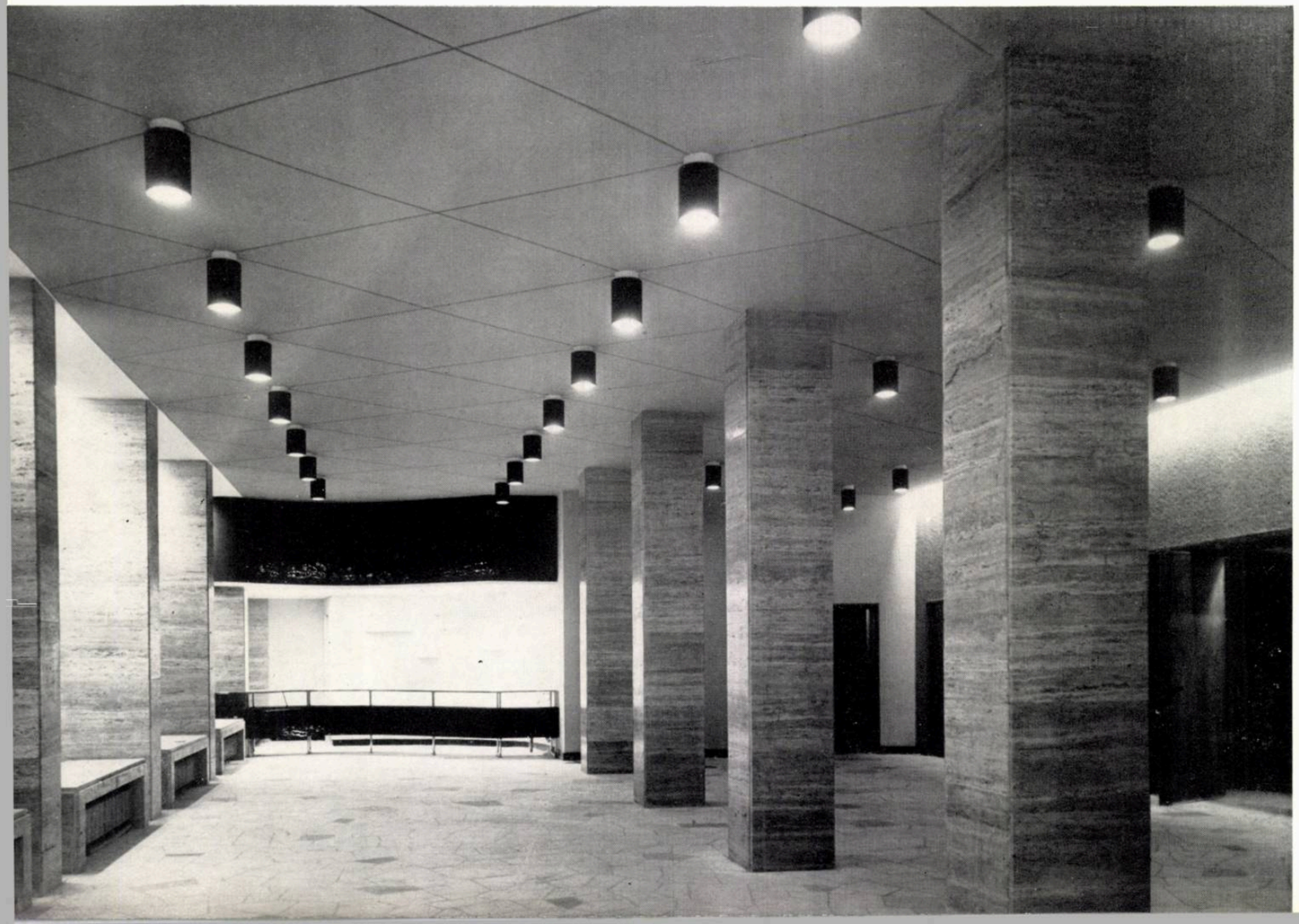

Fațada principală

CASA DE CULTURĂ DIN FĂGĂRAȘ

Autori:
Arhitectură: *arh. Violeta Morariu*
Rezistență: *ing. E. Țigănescu*
ISCAS

La Făgăraș s-a construit recent o casă de cultură raională, situată în centrul orașului, în imediata apropiere a Cetății.

Amplasarea sa într-una din piețele centrale ale micului oraș de la poalele munților (piață în care debușează accesele dinspre Brașov și Sighișoara) trebuia să răspundă unor cerințe de ordin urbanistic și compozițional, să se integreze în ansamblul pieței fără a concura monumentul istoric și să permită crearea unui spațiu prin care — penetrînd în piață dinspre est — să se sesizeze într-un unghi cît mai larg vechea cetate a lui Mihai Viteazul și frumoasa promenadă mărginită de castani încercuind șanțul de gardă al cetății în ale cărui ape se oglindesc zidurile îmbătrînite.

Pentru moment, fronturile propuse pentru piață nu sînt realizate, iar accesul autostrăzii naționale se face încă pe traseul ce va trebui în viitor părăsit. De aici, o oarecare senzație de dezordine a spațiului, întreținută în special de prezența clădirii băii populare, ce participă la acest ansamblu cu fațada sa posterioară și într-un unghi defavorabil.

Planul actualei case de cultură derivă dintr-un proiect elaborat anterior pentru un program asemănător în orașul Odorhei, adaptarea sa la situația specifică Făgărașului implicînd însă o restructurare aproape radicală.

Tema program prevede o sală de spectacole cu o capacitate de 600 de locuri, bibliotecă raională și club pentru circa 250 de persoane.

În remanierea planului inițial s-a urmărit crearea unei cît mai mari independențe în funcționarea concomitentă a activităților multiple de club și spectacol, exprimarea cît mai fidelă a structurilor de plan în fațadă și satisfacerea cerințelor de ordin economic.

Sala de spectacole dispune, pentru reprezentațiile de teatru, de toate anexele necesare: scenă, fosă de orchestră, depozit de decoruri și recuzită, sală de repetiție și cabină pentru actori și figurație. Accesul în hol se face de pe un peron amplu, prin intermediul unui vestibul cu case de bilete, holul cuprinzînd în volumul său spațiile destinate garderobelor și bufetului. Legătura cu sala se face direct la nivelul superior al plateei unice a acesteia.

Forma sălii de spectacol este trapezoidală, latura mică fiind ocupată de scenă. Lateral, pe o parte, sînt evacuările direct spre exterior; de cealaltă parte, ușile de legătură cu foaierul situat la nivelul culoarului de circulație transversal.

Legătura scenei cu publicul se poate face în timpul pauzelor printr-unul din tamburii de evacuare. Toate anexele scenei, în afara depozitelor, sînt situate la nivelul inferior. Sînt prevăzute aici șase cabine pentru actori, o sală de figurație și un foaier de repetiție, prevăzute cu utilitățile corespunzătoare. Accesul se face direct din afară, din caja scării de legătură cu scena.

Pentru spectacolele de cinematograf, sala utilizează drept anexe pentru deservirea publicului doar holul cu garderobe și bufet. Foaierul este scos din circuit și poate fi utilizat drept sală de expoziție, accesul făcîndu-se în acest caz separat, din holul clubului, situat în prelungirea acestuia. La etaj, se află cabina de proiecție flancată de camera de derulare și redresori. Sînt asigurate operatorilor cele două evacuări necesare în caz de forță majoră.

Clubul și biblioteca funcționează complet separat, accesele făcîndu-se fără interferarea fluxurilor sălii de spectacol. Intrarea este situată pe fațada laterală nord. Din holul parterului, o scară desfășurată în lungul unui perete conduce la etaj, într-un spațiu de circulație comun clubului și sălii de lectură. Aceasta din urmă ocupă latura mică a dreptunghiului cu ferestrele în fațada principală. Anexele sale constau în două depozite de cărți.

Sălile de club se succed în lungul unui culoar al cărui perete, în întregime din glassbeton, asigură suficientă lumină. Diversele încăperi de cercuri sînt orientate spre nord, pentru a beneficia de condiții de lumină uniformă. Toate aceste încăperi sînt deservite și de scara de acces a actorilor, putînd fi utilizate — în cazul spectacolelor de mari ansambluri de dans sau cor — drept săli de dezbrăcare sau repetiție.

Vedere foaier

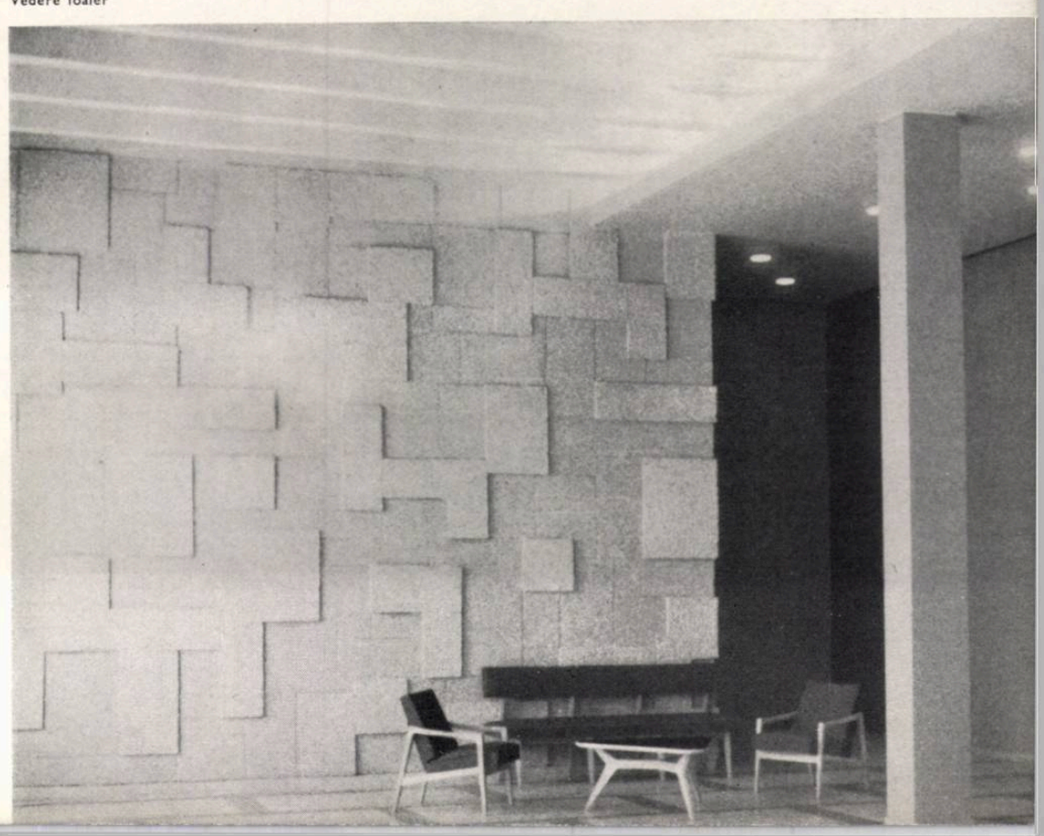

În ceea ce privește instalația electrică s-a utilizat în exclusivitate iluminatul incandescent.

Scena este prevăzută cu lumini de rampă, rivaltă și reflectoare cu schimbătoare de culori. S-a rezervat un loc special pentru orga de lumini.

Din punct de vedere acustic, tratarea pereților sălii a fost studiată de specialiști pentru a asigura posibilități de captare și redare optimă a sunetului, în funcție de forma în plan și înălțimea convenabilă corespunzătoare unei săli fără reverberație accentuată. Pentru pereți s-a propus un înveliș din material reflectant, capabil de a vibra, în speță placaj de lemn furniruit, prins pe un schelet casetat, fiecare casetă fiind căptușită cu material absorbant.

Plafonul sălii încearcă o formulă nouă. Abandonînd soluția «evantaielor» în trepte, s-a realizat un plafon drept pe suprafața căruia sînt distribuite uniform corpuri de iluminat dispuse pe arce de cerc progresive. Dimensiunile acestor corpuri de iluminat cresc gradat spre fundul sălii. Ele sînt constituite dintr-un element pe plan pătrat, cu un intrados concav în trunchi de piramidă, foarte aplatisat. Baza mică a corpului de ipsos este o sursă de lumină. Elementele sînt suspendate la o oarecare distanță sub plafonul sălii prin intermediul a două lamele verticale dispuse doar pe două din laturile pătratului de bază. Celelalte două laturi sînt vitrate, lăsînd libertate de radiere sursei luminoase. Din fixarea alternată a lamelelor opace cu cele translucide rezultă un interesant efect de luminare a plafonului.

Față de soluția propusă de proiect pentru tratarea pereților sălii, beneficiarul și-a manifestat dorința expresă de a avea această suprafață tapetată cu electropluș. Acest deziderat a survenit ulterior executării stelajului de suport și a izolației de material absorbant și a fost atît de puternic, încît, fără nici un studiu de acustică prealabil, s-a trecut direct de la materialul reflectant la unul cu totul absorbant.

Rezultatul a fost surprinzător: o acustică perfectă.

Finisajele fiind modeste, pentru a compensa lipsa materialelor prețioase, s-a încercat obținerea unor efecte plastice din înseși elementele structurale și de rezistență. Plafoanele holului și foaierului au fost alcătuite din planșee cu grinzi dese, de un anumit ritm și formă pentru o cît mai agreabilă impresie, și din zone contrastante de suprafețe drepte care să constituie în același timp și scafe de lumină.

Soluția de rezistență a adoptat două sisteme independente. S-au utilizat pentru sală arce cu tirant de beton armat de care s-a suspendat plafonul de rabiț prin intermediul unei rețele de grinzișoare prefabricate rezemate pe tiranți, constituind în același timp plafonul tehnic și de control al instalației de iluminat a sălii. Pentru restul construcției s-au prevăzut planșee monolit pe schelet de beton armat. Întreg subsolul centralei termice și de ventilație, fiind sub nivelul pînzei de apă, este executat în cuvă.

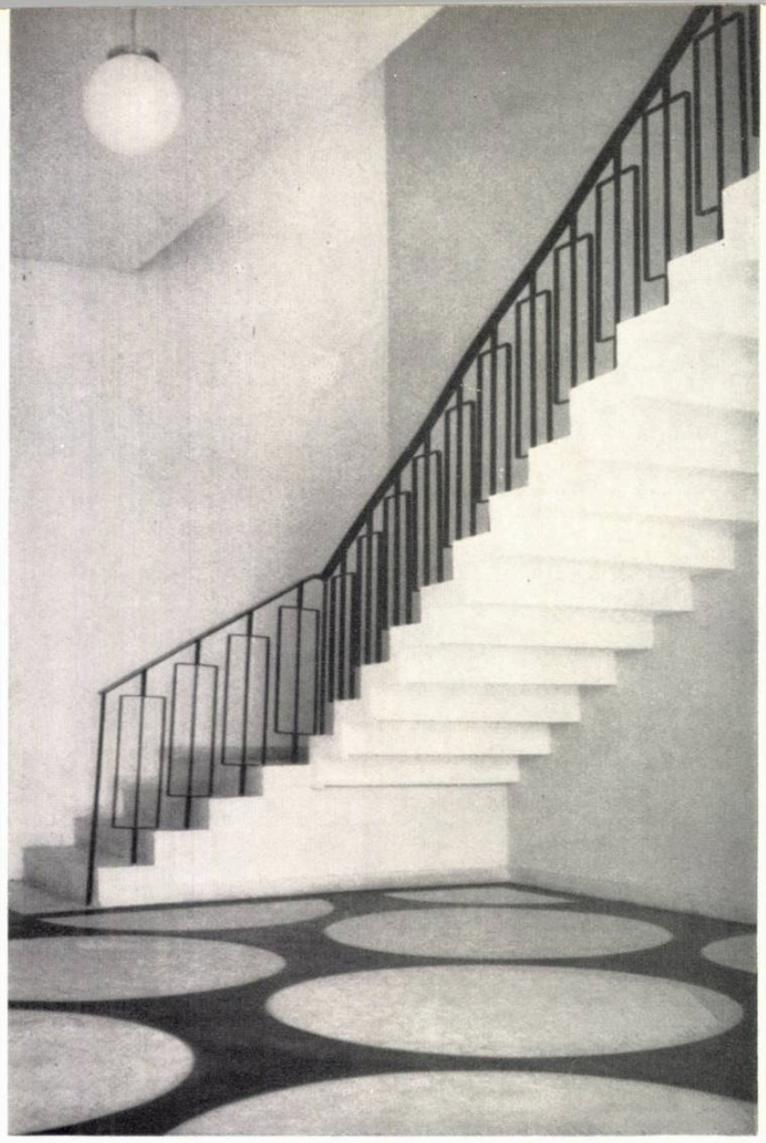

Detaliu scară

Detaliu hol

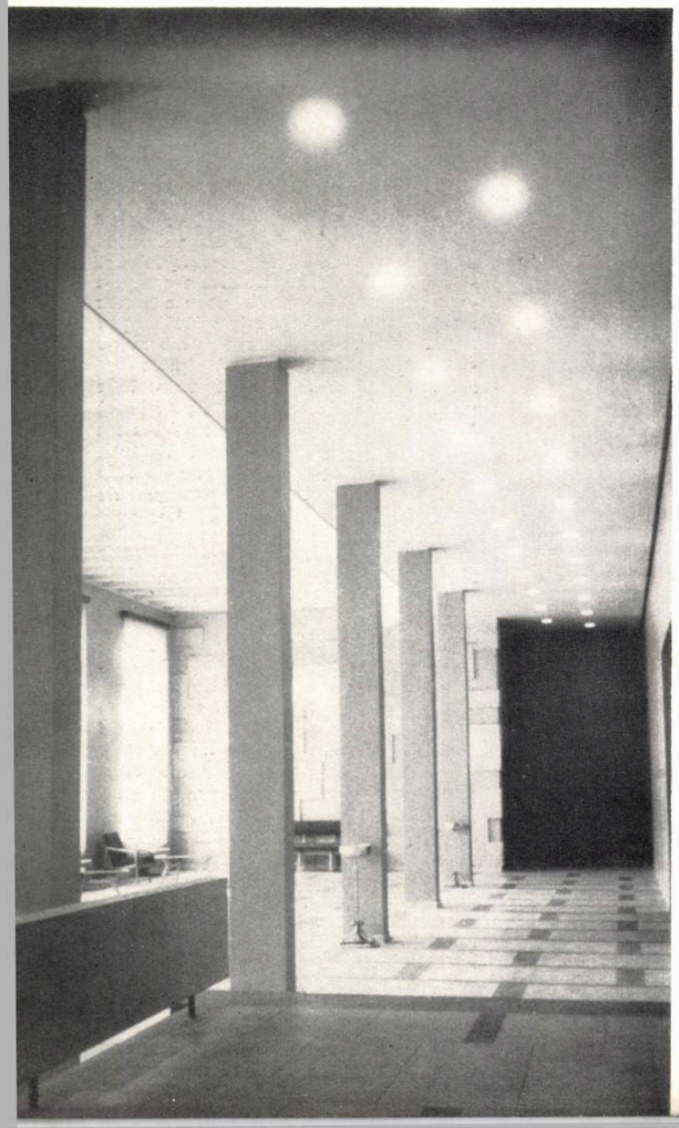

Învelitoarea este realizată din straturi izolatoare termice și hidrofuge aplicate pe placa ultimului nivel. Ea urmărește pantele de scurgere, plafonul încăperilor fiind executat prin rabițare. O frumoasă soluție de rezistență a fost dată peretelui de glassbeton al culoarului etajului (rezolvat cu montanți foarte fini față de marile sale dimensiuni) și scării de acces la club, realizată dintr-o placă continuă «plisată», de o grosime de numai 6 cm.

Instalația de încălzire este asigurată de o centrală proprie situată în subsolul clădirii. Sala de spectacole, scena și foaierul beneficiază de instalație de ventilație, asigurîndu-se $5\,^1/_2$ schimburi de aer pe oră. Pentru timpul friguros, instalația de condiționare este prevăzută cu cameră de umidificare și încălzire a aerului; pentru timp de vară cele $5\,^1/_2$ schimburi de aer asigură o bună ventilare.

În anumite împrejurări, în zile toride, prin introducerea unor blocuri de gheață în camera de umidificare, se poate obține — pe timp limitat — o răcire mai accentuată a aerului, fără a recurge la instalații speciale costisitoare.

Instalația de ventilație mecanică este asigurată de asemenea și pentru cabina de proiecție, derulare și camera acumulatorilor. Ventilația naturală a grupurilor sanitare este activată și prin deflectoare.

Pardoselile sînt din mozaic de marmură sau venețian, urmărind desene simple, liniștite.

Pentru a obține unele efecte plastice fără mijloace costisitoare s-au utilizat porțiuni în plan din panouri de elemente de trafor prefabricate care — pe lîngă rolul constructiv — încearcă să introducă o vibrație în interioare. Unii pereți s-au tratat în tencuieli brute, cu bosaje puternice în planuri diferite, pentru a întrerupe monotonia suprafețelor lise. În rest, vopsitorie în ulei și efecte de culoare.

Gama de nuanțe a pieselor de recepție este discretă, lăsîndu-se să se evidențieze doar unele accente.

Holul principal are un paviment din mozaic de marmură alb, cu rare încrustații negre; pereții cafeniu deschis, fundalul roșu venețian, pe care se detașează desenul cretos al traforurilor. Pardoseala foaierului este de mozaic venețian (spărturi de marmură albă de Ruschița), cu desen din plăcuțe de mozaic galben; pereții, fumuriu deschis; panoul decorativ din tencuială în simili-piatră executat foarte brut; plafonul riglat alb cu plafon-scafă, galben-deschis; mobilă pe schelet de paltin, tapisată în roșu, cristalul meselor fiind negru.

Holul clubului are mozaicul executat din discuri de mozaic venețian alb, prinse într-o masă de mozaic de marmură neagră; scara, mozaicată în alb, este profilată pe un perete de culoare galben-ocru; mobila, tapisată coral.

Spre deosebire de aceste prime încăperi, sala de spectacole nu a putut fi executată după indicațiile proiectului.

Dermatina de tapisare a scaunelor și electroplușul pereților au fost alese și comandate de beneficiar, fără avizul proiectării. Astfel, scaunele sînt maro-roșcat, iar pereții kaki-mușchi, la care se adăuga cortina a cărei culoare trebuia să fi fost neutră, dar care a fost recepționată fără confruntare cu eșantionul, distonînd prin culoarea sa grej-oliv.

Volumul sălii și suprafața plafonului nu sînt însă supărătoare, iar deosebit de buna acustică de care se bucură va reuși desigur să atenueze măcar în parte neplăcuta senzație vizuală.

Pentru restul încăperilor clubului și bibliotecii, finisajele sînt curente, efectele fiind obținute din culoare.

Trebuie să subliniez cu această ocazie aportul constructorului în ultima perioadă de finisaje, cînd, grație unei execuții foarte îngrijite, s-au obținut efecte apreciabile cu mijloace reduse.

În materie de finisaje și materiale de instalații electrice, ce stau la dispoziția execuției, ar fi de relevat necorespunzătoarea expresie a corpurilor de iluminat, aplicelor și difuzoarelor care — în cazul că nu pot fi executate la comandă și după desene speciale — sînt nereușite estetic, compromițînd eforturile de a se obține un aspect plastic cît mai bun al ansamblului.

Plastica fațadelor este realizată simplu, prin profile cît mai reduse, care subliniază elementele constructive.

Finisajul exterior este tencuială de terasit cu granulație mare; culoarea este alb de piatră cu desen de rosturi fine și adîncite. Fațada sud, urmărind același ritm ca și cea opusă, intercalează între pilaștri panouri de elemente de trafor prefabricate.

Zona înconjurătoare casei de cultură este încă în curs de amenajare. S-a acordat o atenție deosebită creării unei ambianțe de verdeață care să continue frumusețea cadrului natural al Cetății și să confere noului edificiu expresia corespunzătoare rolului ce îl joacă în cadrul orașului.

Arh. VIOLETA MORARIU

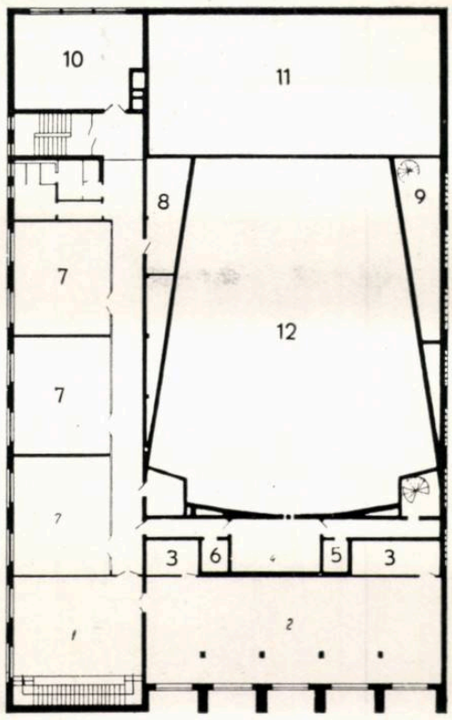

PLAN ETAJ

1. Hol de intrare în club — 2. Bibliotecă — 3. Depozite cărți — 4. Cabină proiecții — 5. Cabină derulare 6. Cabină derulare — 7. Camere club — 8. Cameră radioficare — 9. Depozit recuzită — 10. Cameră repetiții 11. Scena — 12. Sala spectacole.

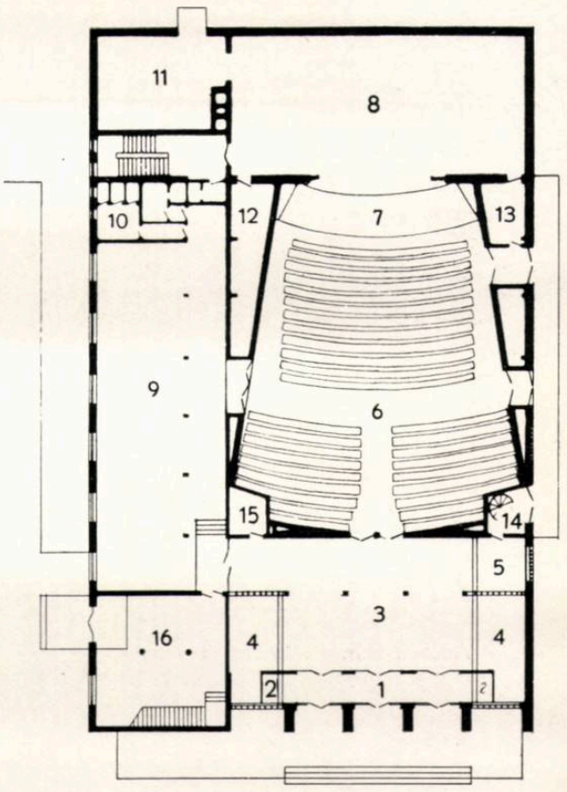

PLAN PARTER

1. Windfang — 2. Case de bilete — 3. Hol de intrare sală spectacole — 4. Garderobe — 5. Bufet — 6. Sala spectacole — 7. Fosa orchestră — 8. Scena — 9. Foaier 10. Grup sanitar — 11. Depozit decoruri — 12. Depozit decoruri — 13. Depozit recuzită — 14. Evacuare pentru cabina de proiecții — 15. Camera de tablouri electrice 16. Hol de intrare în club.

Vedere din sală spre scenă

ANSAMBLU DE LOCUINȚE ÎN CARTIERUL „TRACTORUL" — BRAȘOV

Autor: arh. *D. Cristescu*
D.S.A.P.C.-Brașov

Cartierul de locuințe « Tractorul » din Brașov ocupă o suprafață de cca. 25 ha în partea de nord a orașului, în preajma Uzinei de tractoare și a noii gări de călători.

În acest cartier primele construcții de locuințe de tip vilă (cca. 300 apartamente) datează încă dinainte de 1944.

Imediat după 1944 cartierul s-a extins cu construcții de blocuri p + 1, p + 2 niveluri și locuințe individuale însumînd un volum de cca. 500 apartamente, așa încît la data restructurării actuale (1961) cartierul cuprindea un total de cca. 800 apartamente în blocuri de locuințe individuale.

Restructurările începute în 1961 au urmărit completarea ansamblului cu noi blocuri de locuințe, astfel încît să se îmbunătățească aspectul general precum și indicii tehnico-economici.

Prin detaliul de sistematizare întocmit în acest scop s-au fixat amplasamentele blocurilor de locuințe și ale dotărilor sociale, precum și regimul de construcții, s-a propus demolarea construcțiilor provizorii și a unor construcții existente necorespunzătoare și s-a propus supraetajarea unora dintre construcțiile existente.

O atenție deosebită s-a acordat soluționării compoziționale a frontului sudic (paralel cu noua magistrală C.F.) pe care s-a amplasat o suită de 9 blocuri cu 4 niveluri, flancată spre pasajul superior C.F. de un bloc cu p + 10 niveluri, cu un restaurant și anexe.

Frontul dinspre Calea 13 Decembrie s-a soluționat prin amplasarea unui grup de 3 blocuri « bară » cu p + 4 niveluri, legate între ele printr-un parter comercial.

În interiorul cartierului s-a propus construirea unei serii de « plombe » menite să întregească fronturile spre arterele interioare și să ocupe spațiile libere.

Schema stradală s-a restructurat, îmbunătățindu-se traseele, profilele, precum și îmbrăcămintea. Spre sud, paralel cu magistrala C.F., a fost prevăzută o arteră de agrement.

La un număr de construcții existente s-a propus restudierea actualelor fațade. Întregul spațiu verde s-a reanalizat, prevăzîndu-se plantații de parc, plantații de aliniament, spații pentru copii, zone de agrement, parcaje și garaje pentru turisme și motociclete etc. Zona verde dintre frontul sudic construit și magistrala C.F. se va planta în vederea realizării unei perdele de protecție.

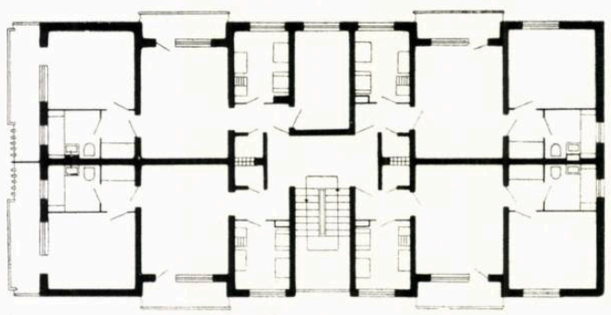

1 — Vedere parțială a zonei de locuințe « Tractorul »
2 — Plan etaj curent — Bloc din zidărie de cărămidă eficientă cu ziduri portante transversale
3 — Blocuri de locuințe — Vedere
4 — Blocuri de locuințe
5 — PLAN DE SITUAȚIE
1. Construcții existente — 2. Etapa I — 3. Etapa a II-a — 4. Etapa a III-a

1 | 4
2 | 5
3 |

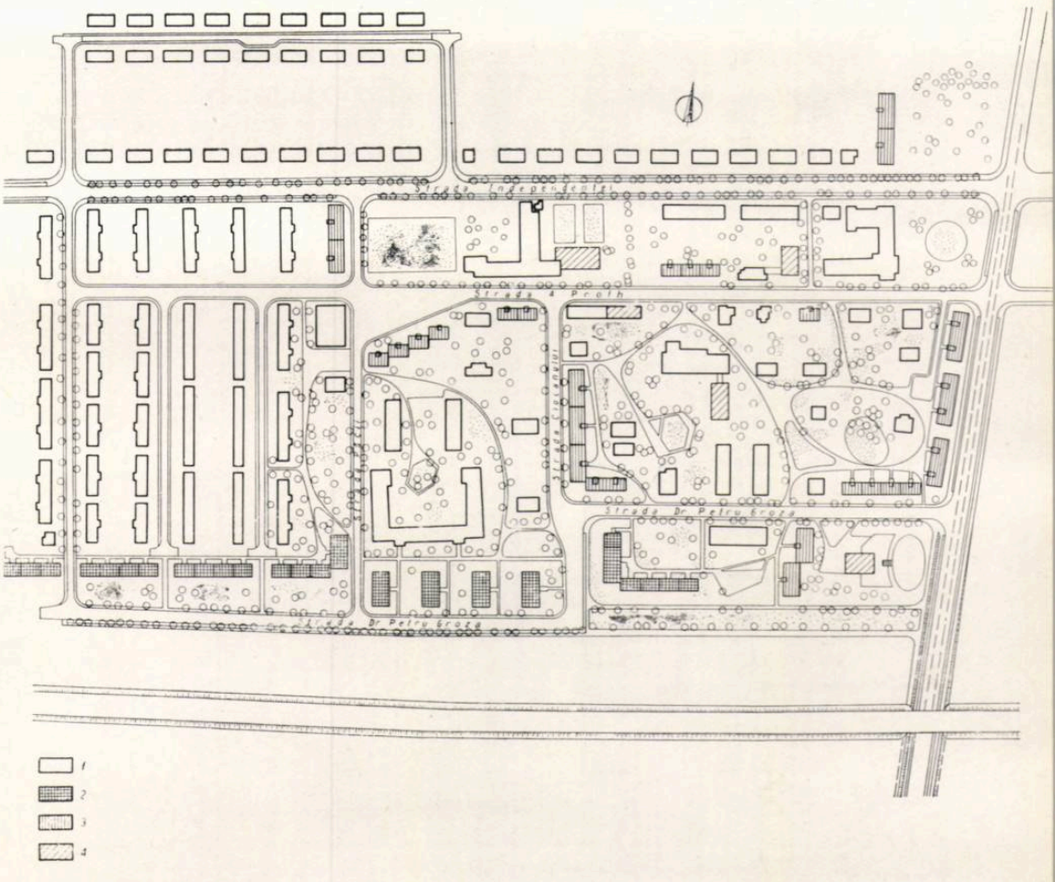

Cartierul este dotat cu spații de comerț, magazin universal, cooperativă meșteșugărească, școală cu 24 clase, creșă-grădiniță, spital, policlinică, dotări tehnico-edilitare complete. El va fi racordat în viitor la rețeaua de termoficare a orașului.

De asemenea populația acestui cartier va putea beneficia de sala de spectacole (cu 800 de locuri) a Uzinelor de tractoare, de stadionul regional (cu 25 000 de locuri) și de teatrul în aer liber amplasat în parcul « Tractorul ».

Soluționarea în plan a apartamentelor este variată.

Pe întreg ansamblul s-au adoptat 3 tipuri de tronsoane și anume:

a) tip de tronson cu 2 apartamente la scară, cu 2 camere decomandate, pe sistem constructiv cu pereți din beton greu monolit, turnat în cofraje de aluminiu (blocurile 1, 2, 3, 4, 9, 12, 14, 16, 17′, 22, 23);

b) tip de tronson cu 2 apartamente la scară, cu cîte 3 și 4 camere, total sau parțial decomandate, pe un sistem constructiv din cadre de beton armat la blocul 13 (avînd în vedere soluționarea la parter cu spații comerciale);

c) tip de tronson cu 4 apartamente la scară, cu cîte 2 camere semicomandate pe structură cu pereți din zidărie de cărămidă portantă transversală într-o variantă și longitudinală portantă în altă variantă (blocurile 1′, 4′, 5, 6, 7, 8, 9′, 10, 15, 17, 24).

Pentru blocul turn se preconizează un sistem tehnologic cu folosirea cofrajelor glisante.

Plastica fațadelor este susținută de loggii și balcoane, de panouri din geam armat colorat, traforuri, jardiniere, copertine la terasele accesibile, precum și de un colorit viu și variat, realizat prin sprițuiri de poliacetat de vinil și tencuieli în terasit.

Gradul de finisare a apartamentelor este mult îmbunătățit:

— pardoseli din parchet lamelar de 10 mm, precum și covor PVC pe suport textil lipit cu adeziv pe un strat fonoizolant din rogojină de papură;

— tapete lavabile, în soluția cu pereți din beton monolit turnat în cofraje de aluminiu;

— scări din elemente prefabricate mozaicate și mînă curentă din PVC la balustrade;

— socluri cu placaje de faianță și sprițuri de vinacet la băi și bucătării;

— portaluri din profile metalice la intrările în blocuri;

— noduri sanitare la grupurile de băi, precum și blocuri electrice centralizate pe apartament;

— încălzire centrală cu elemente din convectori etc.

1

Pentru realizarea întregului ansamblu s-au propus 3 etape:

etapa I	1961/1962	330 apartamente
etapa a II-a	1962/1963	380 apartamente
etapa a III-a	1963	40 apartamente (bloc turn)
	Total	750 apartamente cu cca. 3 000 locuitori.

În final întregul cartier va cuprinde cca. 1 600 apartamente (inclusiv supraetajările și restructurările de construcții existente) și un număr de cca. 6 200 locatari.

Densitatea netă realizată este de 340 loc./ha.

★

După cum s-a arătat mai sus, unul din sistemele constructive adoptate este o structură cu pereți din beton greu monolit, placat spre exterior cu plăci termoizolante de fibrobeton de 10 cm (cofraj pierdut) și turnat în cofraje de aluminiu.

Din practica de pînă acum, sînt evidente avantajele acestui sistem astfel:

— executarea construcțiilor prin această metodă industrială și cu mecanizare avansată mărește viteza de execuție prin posibilități de aplicare a lucrului în lanț; ritmul de turnare este în medie de 1,8 ap./zi, adică un bloc de 36 apartamente turnat în 18 zile, cu un efectiv de 20 oameni (din care numai 10 cu calificare superioară); productivitatea muncii crește

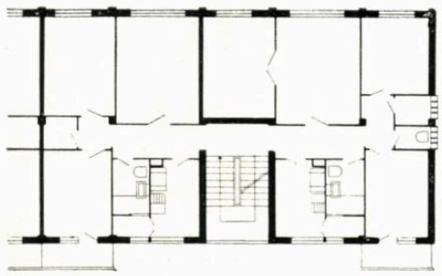

2

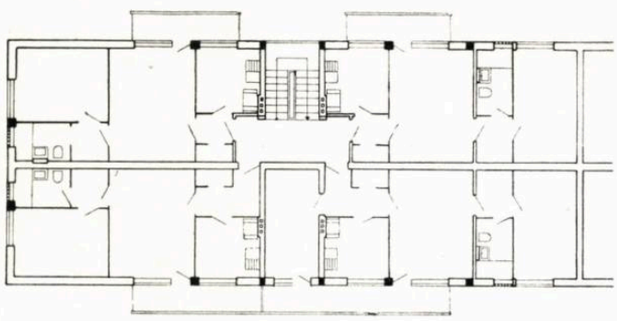

3

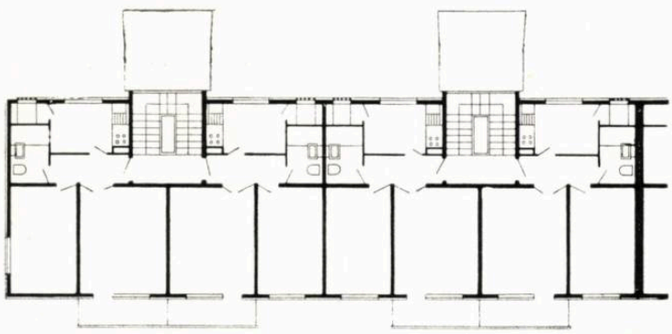

4

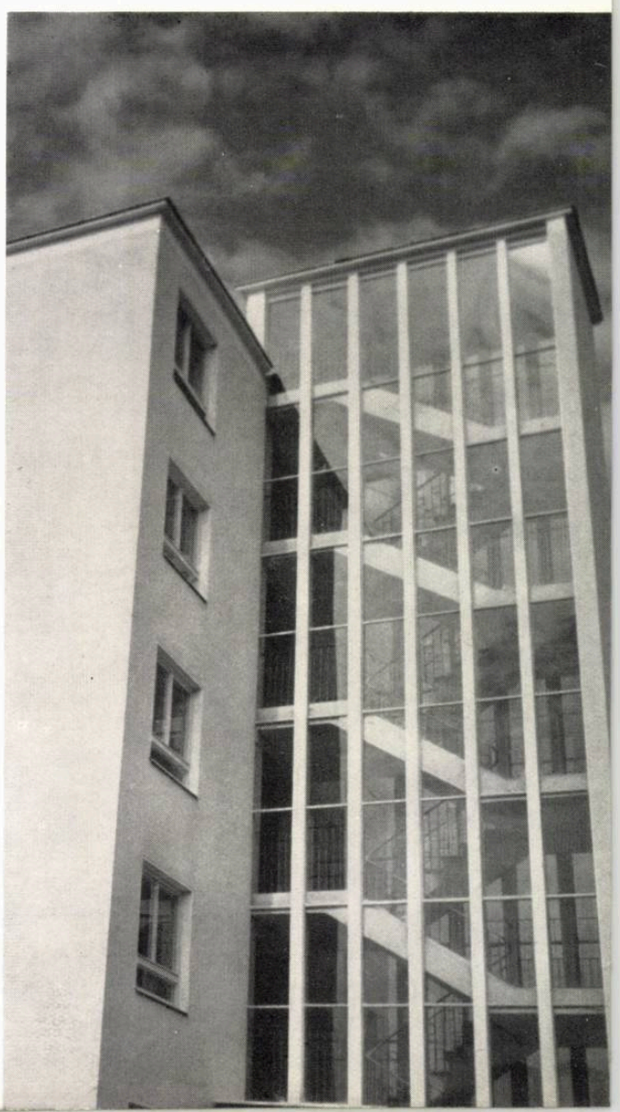

5

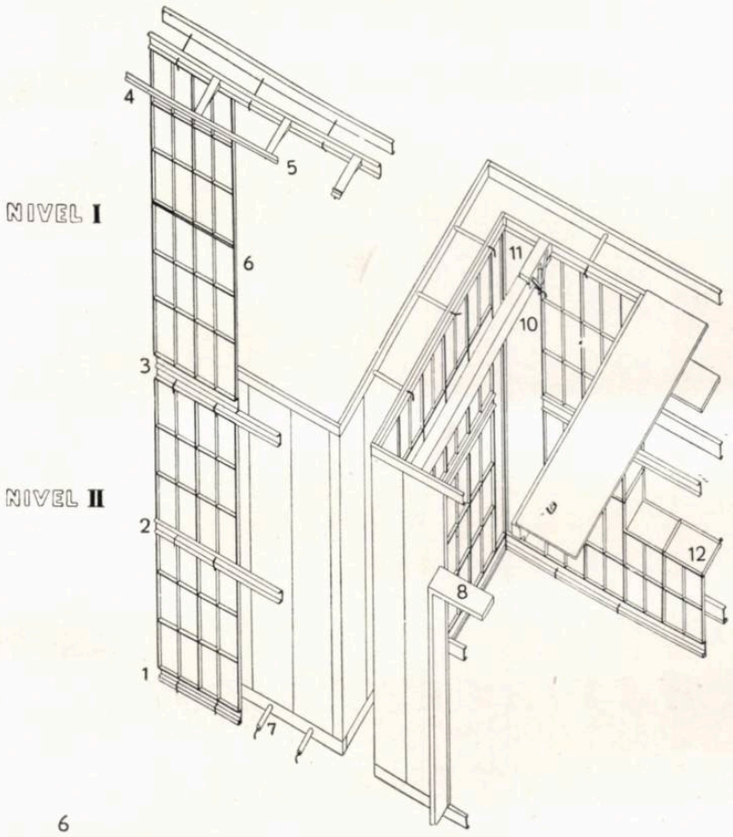

6

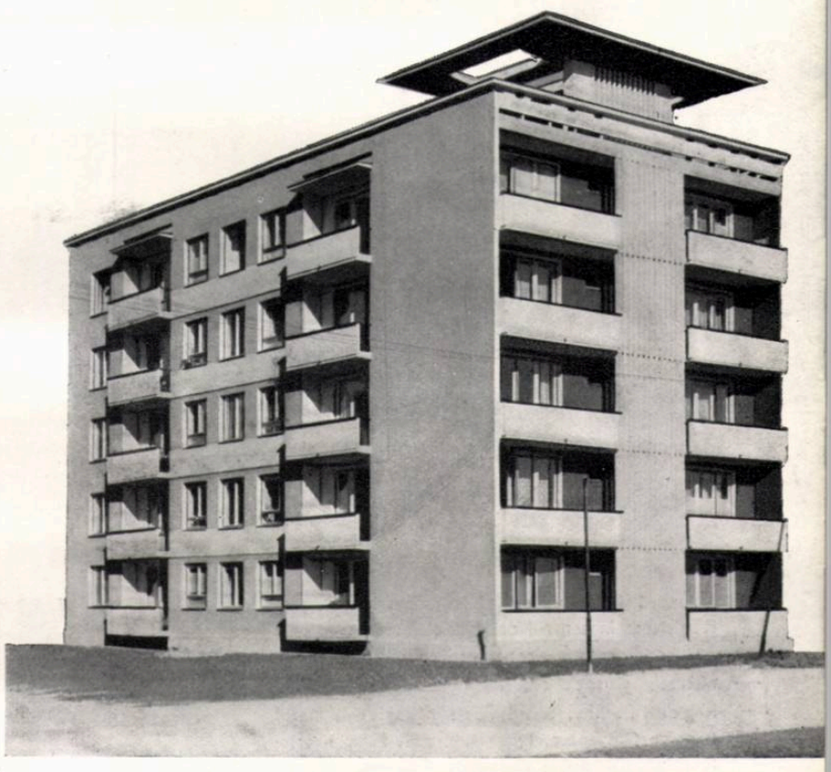

7

1 Blocuri de locuinţe — Vedere
2 PLAN ETAJ CURENT — Tronson de bloc pe cadre de beton armat
3 PLAN ETAJ CURENT — Bloc din zidărie de cărămidă eficientă cu ziduri portante longitudinale
4 PLAN ETAJ CURENT — Bloc din pereţi de beton, turnat în cofraje de aluminiu
5 Detaliu — Vedere
6 MONTAJUL UNUI SET DE COFRAJ
1. Ghidaj inferior — 2. Longrină mediană — 3. Centură ghidaj superior — 4. Colţar streaşină 5. Consolă streaşină — 6. Panou curent Pc — 7. Distanţier tub azbociment — 8. Ramă toc lemn uşă — 9. Panou cofraj — 10. Grindă extensibilă — 11. Armătură grindă — 12. Bloc fereastră
7 Vederea unui bloc
8 Faţadă

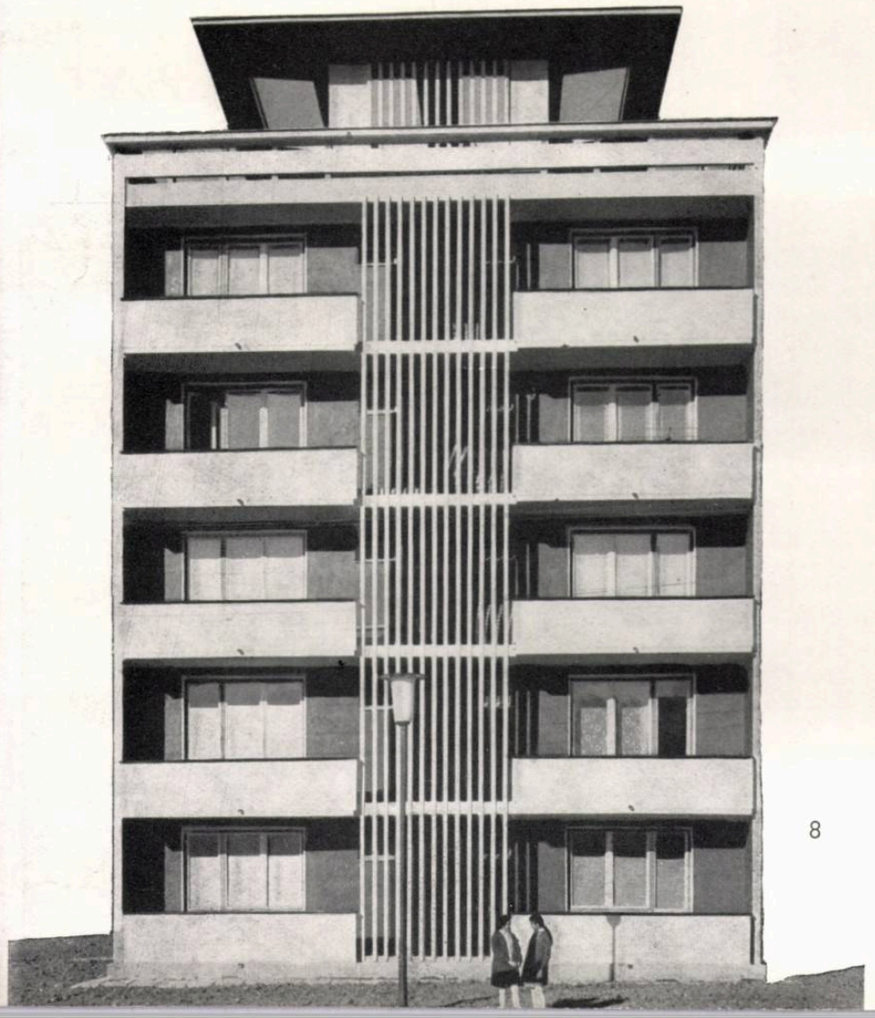

8

şi ea paralel cu ritmul de turnare, înregistrînd în medie o productivitate de 5 500—5 600 lei; consumul de manoperă se reduce de la 14 ore/supr. locativă la 10 ore/supr. locativă;

— reducerea grosimii pereţilor exteriori şi interiori (exterior 15 cm beton + 10 cm fierbeton şi interior 15 cm gros.) şi de aici implicit reducerea greutăţii proprii cu 35%; costul pereţilor exteriori din beton este cu 16,5% mai mic decît al unui zid exterior de cărămidă de 37,5 cm grosime, iar al pereţilor interiori din beton, cu 12,5% mai mic decît al unui zid interior de cărămidă de 25 cm gros.; astfel, pe un apartament convenţional se pot realiza economii de cca. 4,75% din preţul plafon pe apartament, adică de cca. 1 880 lei;

— reducerea indicilor de consum de oţel-beton, sub indicii de consum în cazul soluţiilor cu ziduri portante de cărămidă, este substanţială; de asemenea consumul de cherestea se reduce cu 2/3 faţă de soluţiile cu ziduri portante de cărămidă.

Utilizarea plăcilor de fibrobeton în structura peretelui exterior drept cofraj pierdut duce la mărirea capacităţii de cofrare a setului şi facilitează executarea lucrărilor pe timp friguros (fără pregătiri speciale) pînă la — 10...—15°.

În cele de mai jos se dau caracteristicile structurale ale pereţilor exteriori şi interiori:

a) *plăcile din fibrobeton* se confecţionează din agregate naturale sortate şi puzderie de in şi cînepă mineralizate chimic, aglomerate cu ciment şi presate; ele nu lucrează sub influenţa umidităţii şi nu putrezesc; greutatea specifică în medie este de 650 kg/m², iar $\lambda = 0{,}09—0{,}12$ K/cal/mh/m²;

b) *pereţii de beton* se execută cu un dozaj de 300 kg/m² ciment P. 500 sau RIM, realizîndu-se B.170 ce permite o rezistenţă minimă la decofrare (după 24 ore) de 8 kg/cm².

Arh. D. CRISTESCU

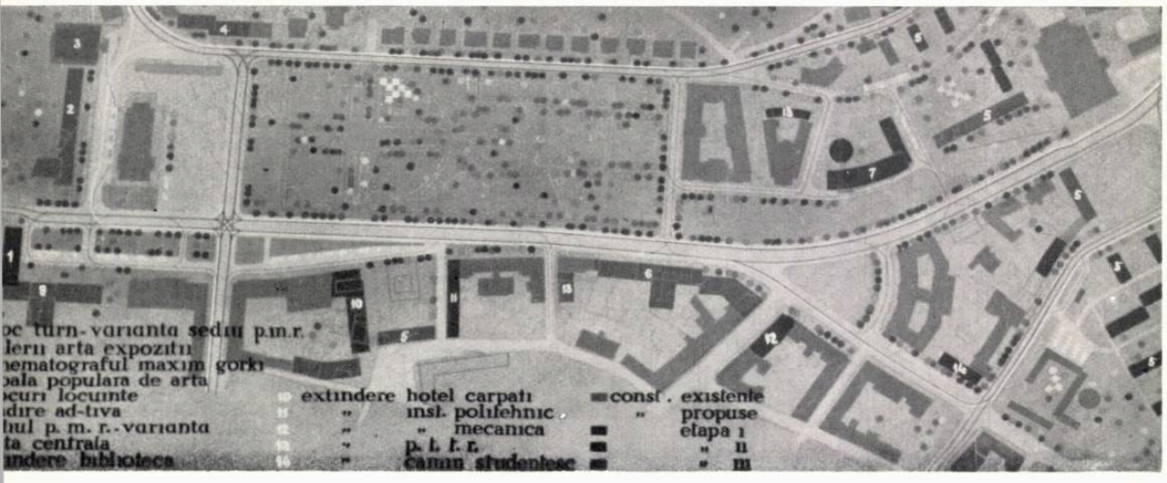

1

SISTEMATIZAREA ZONEI BD. CARPAȚI — BRAȘOV

Autor: *arh. D. Cristescu*
D.S.A.P.C.-Brașov

Arteră de bază a orașului Brașov, bd. Carpați este situat în centrul orașului și încadrat de cele mai reprezentative construcții de interes administrativ și social-cultural (clădirea Comitetului Regional P.M.R., Sfatul Popular Regional, Sfatul Popular Orășenesc, Poșta Centrală, Palatul telefoanelor, hotelul « Carpați », Teatrul de Stat, Casa Ofițerilor, clădirea A.R.L.U.S., Institutul Politehnic).

Această arteră nu mai putea face față însă cerințelor urbanistice și funcționale ale orașului, în continuă creștere. Traseul bulevardului avea o formă sinuoasă și un gabarit de 12 m, fără posibilități de lărgire datorită valului de umplutură al promenadei (pînă la h = 1,50 m) din fața hotelului « Carpați ». Totodată, profilul transversal al bulevardului apărea în debleu, ceea ce dădea un aspect cu totul necorespunzător. În fața clădirii Comitetului Regional P.M.R., circulația se făcea în mod artificial printr-o giratie, iar în dreptul Teatrului de Stat profilul longitudinal prezenta o cocoașă ce făcea ca această clădire să apară îngropată.

Fronturile construite prezentau contraste izbitoare, atît în ceea ce privește gabaritele, cît și în ceea ce privește funcțiunile și gradul de uzură. Astfel, pe lîngă construcții de valoare și reprezentative, după cum s-a arătat la început, fronturile bulevardului erau presărate cu unele construcții insalubre, cu aspect cu totul necorespunzător, unele improprii pentru a putea fi etajate sau adaptate altor funcțiuni (de exemplu construcția fostei manutanțe, clădirea fostului garaj « Leonida », clubul U.T.M. etc.).

În consecință, fronturile bulevardului nu erau închegate, remarcîndu-se lipsa unei unități arhitecturale în ansamblu.

Proiectul de față și-a propus crearea unui ansamblu arhitectonic, corespunzător unui centru de oraș, care să încadreze armonios bulevardul Carpați, precum și soluționarea circulației rutiere în funcție de traficul intens existent pe această zonă, în special soluționarea circulației în fața hotelului « Carpați ».

În acest sens s-a considerat necesar, în primul rînd, a se realiza un traseu al bulevardului Carpați în linie dreaptă începînd de la clădirile Palatului telefoanelor și A.R.L.U.S. De asemenea asigurarea unei circulații proprii și parcajului necesar hotelului « Carpați » și Sfatului Popular Regional.

2

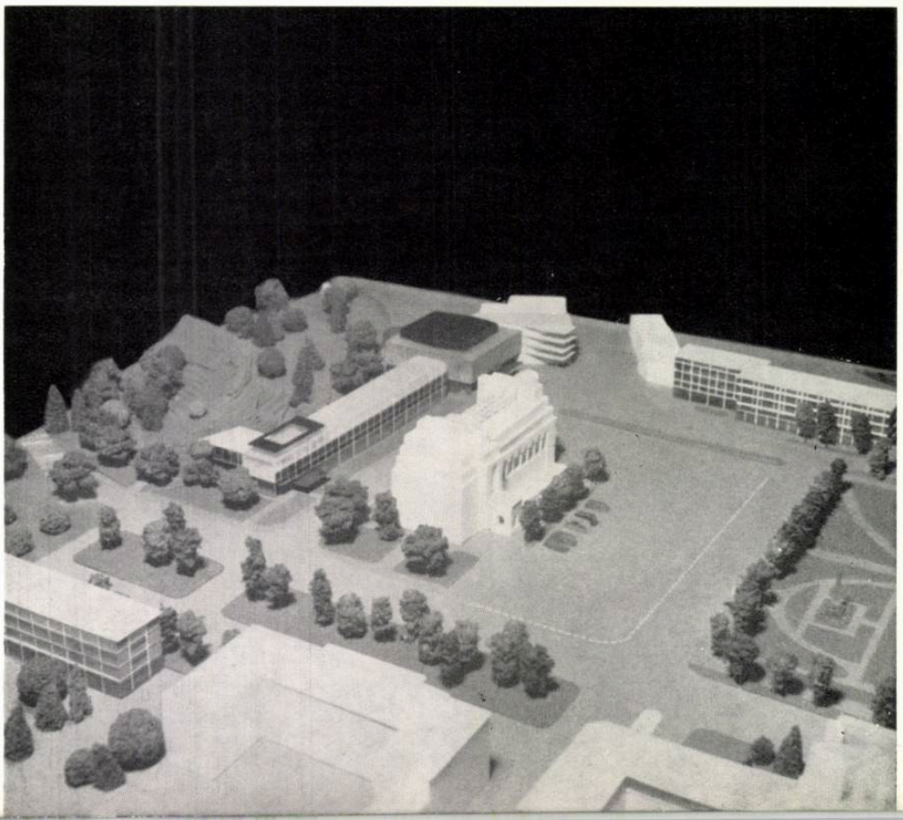

1 — Plan de sistematizare
2 — Piața din fața Casei Ofițerilor — Machetă
3 — Sistematizare Bd. Carpați, porțiunea dintre Institutul Politehnic și Palatul telefoanelor — Machetă
4 — Sistematizare Bd. Carpați, porțiunea Piața Teatrului de Stat — Machetă
5 — Vederea Bulevardului Carpați dinspre Casa Ofițerilor

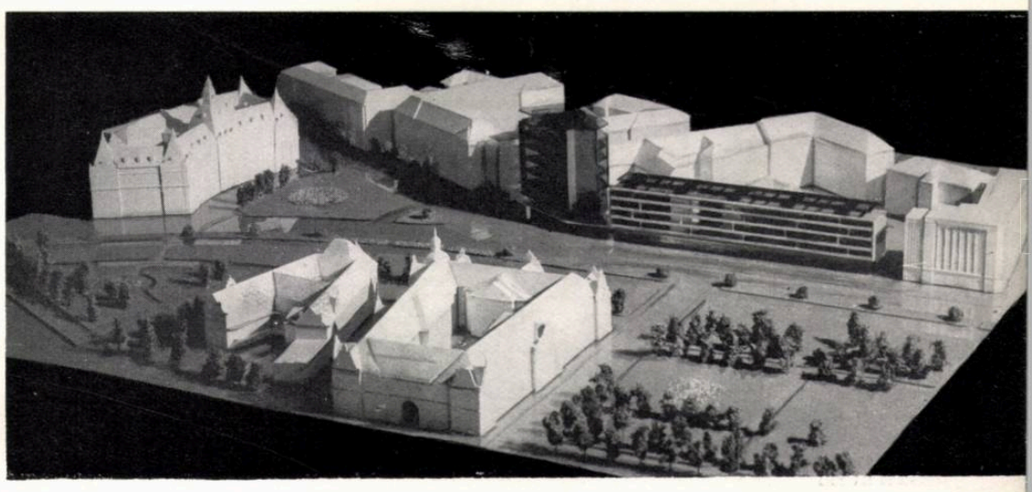

3

Pentru a se putea realiza aceste deziderate a fost necesară dezafectarea promenadei și decaparea ei pînă la carosabilul bulevardului.

Circulația de la Teatrul de Stat și clădirea Palatului telefoanelor se face fluent prin desființarea giratiei artificiale din fața Comitetului Regional P.M.R.

S-a stabilit un gabarit de 16 m pe tot traseul, de la Teatrul de Stat și Hotelul « Carpați ». Pe latura dinspre parcul orașului, circulația pietonală este asigurată de o alee de agrement de 8 m lărgime, asfaltată și despărțită de carosabil printr-o zonă gazonată, discret plantată, lată de 6 m.

Efectul plastic a fost simțitor îmbunătățit, creîndu-se o perspectivă plină de vigoare și optimism, întregului ansamblu.

În fața Casei Ofițerilor s-a prevăzut organizarea unei piețe festive pavată cu bazalt, destinată manifestațiilor de masă, circulația făcîndu-se perimetral pieței. Cadrul acestei piețe este format de parcul central al orașului, precum și de un front nou construit (în locul celui existent și anarhic construit), cu o sală de cinematograf de 800 locuri (pe locul actualului cinematograf « Maxim Gorki »), clădiri pentru muzeu și săli de expoziție.

Frontul bd. Carpați a fost complet reanalizat, prevăzîndu-se dezafectări, restructurări ale clădirilor existente, supraetajări.

Astfel, s-a propus extinderea hotelului « Carpați » (în anul 1962 au început lucrările de organizare), extinderea clădirii Palatului telefoanelor și supraetajarea corpului existent (în construcție), reanalizarea frontului și supraetajarea Institutului Politehnic și reanalizarea intersecției bd. Carpați — str. Republicii pe locul fostei clădiri « Kerci », unde s-a propus construirea unui magazin universal.

În continuare, s-a preconizat completarea frontului construit între Teatrul de Stat și clădirea Poștei Centrale, precum și restructurări în interiorul zonei sistematizate.

Bilanțul teritorial se prezintă astfel:

— suprafața considerată — cca. 26 ha din care:
— suprafața ocupată de locuințe — cca. 5 ha
— suprafața ocupată de dotări — cca. 7 ha
— suprafața ocupată de spații verzi — cca. 6 ha
— suprafața ocupată de străzi — cca. 8 ha
— blocuri de locuințe realizate — cca. 690 apartamente.

Dotările tehnico-edilitare se vor aduce la nivelul impus prin sistematizare, întreaga zonă urmînd a se racorda la rețeaua de termoficare a orașului.

Arh. D. CRISTESCU

4

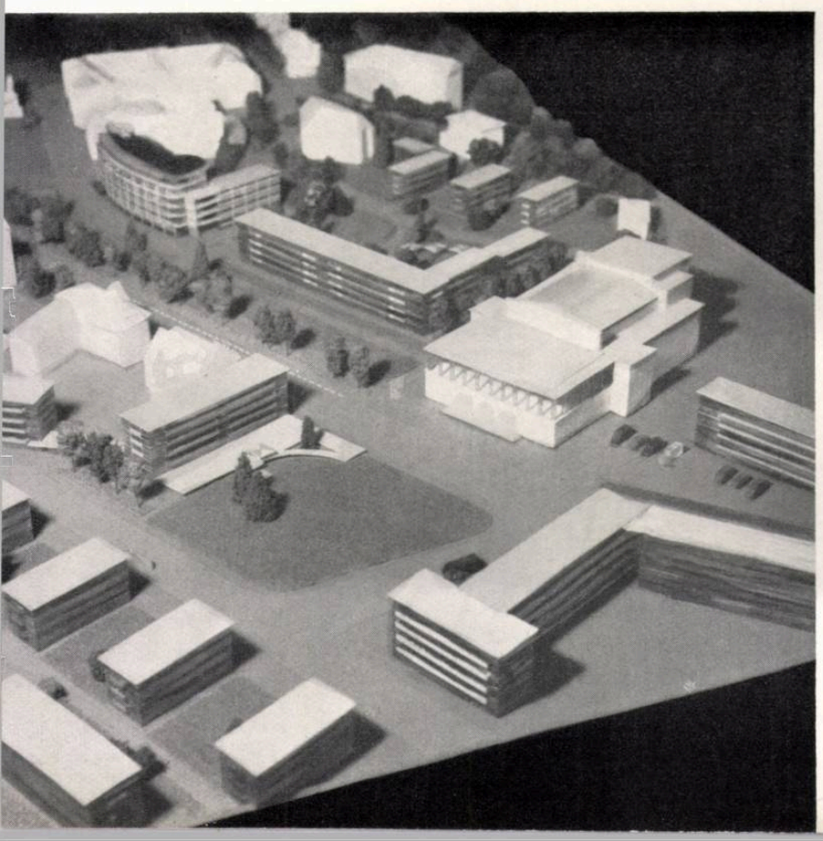

5

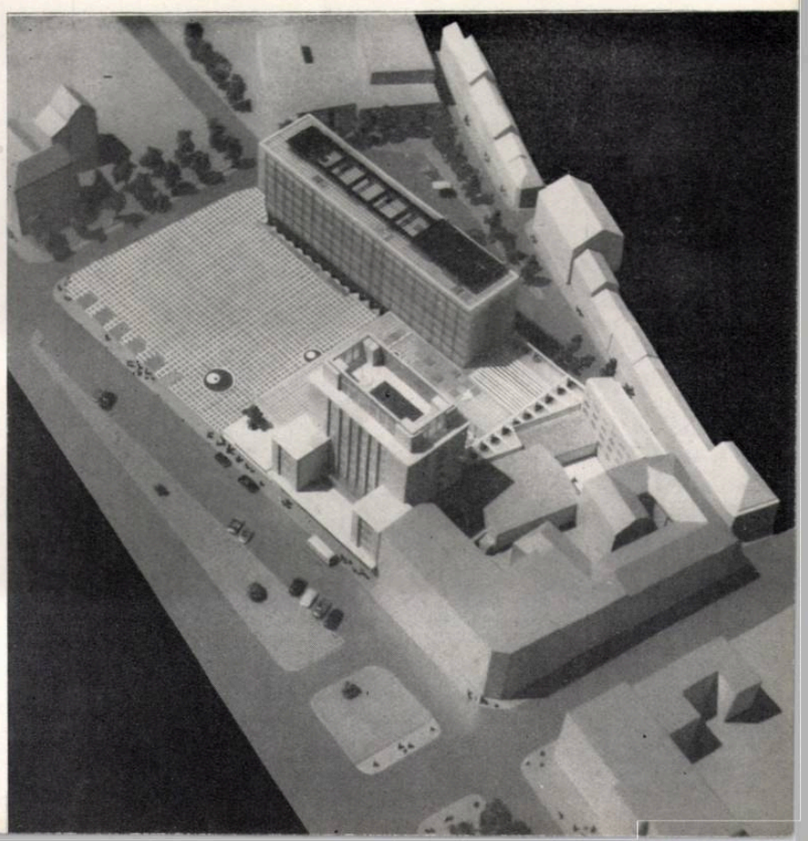

Fațada laterală

STUDIU PENTRU EXTINDEREA HOTELULUI „CARPAȚI" — BRAȘOV

Autor, *arh. I. Rădăcină*
D.S.A.P.C.-Brașov

Plan de situație (variantă de studiu)

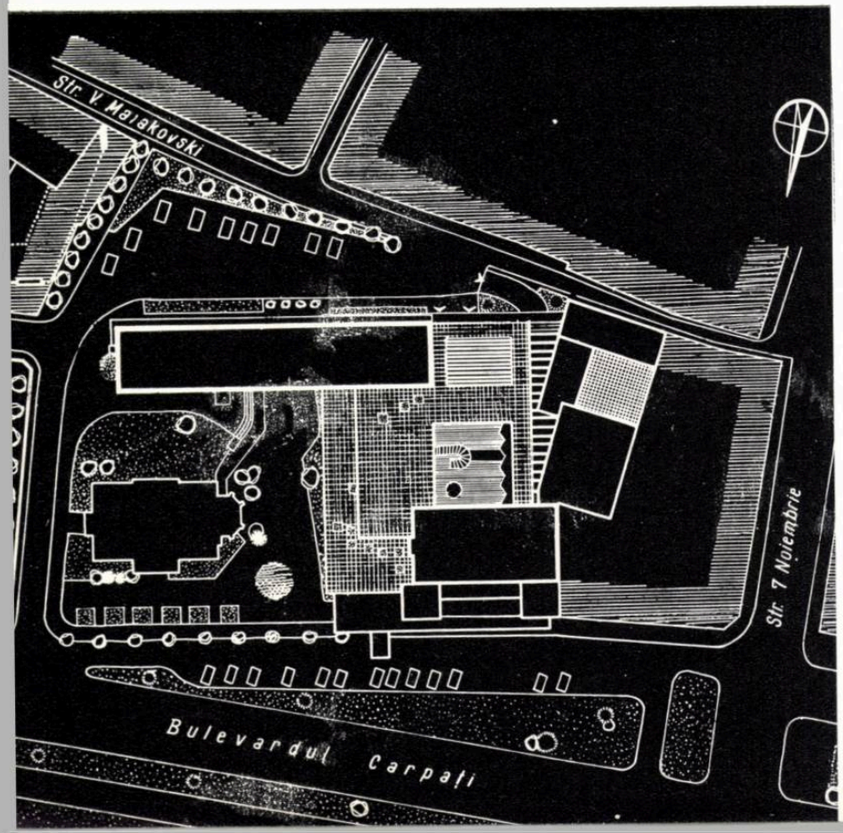

Prin acest proiect s-a prevăzut mărirea capacității de cazare a actualului hotel « Carpați » cu încă 334 paturi, ajungînd în final la o capacitate de 543 paturi.

Soluția prevede executarea unui corp de cazare, independent ca volum de actualul hotel și legat funcțional de acesta printr-un corp de recepție pe parter.

Prin această soluție, hotelul existent își păstrează personalitatea ; camerele hotelului nou pot avea înălțimi mai mici de nivel 2,85 m, față de 3,20 m la cel actual. Tratarea exterioară a hotelului existent nu mai este obligatorie și se pot realiza circulații mai funcționale.

Desigur că soluția generală a fost influențată și de situația existentă a circulațiilor și demolărilor care au impus o serie întreagă de condiții.

Prin proiect se prevede un număr de 334 paturi, din care 60 în camere cu 1 pat și 120 în camere cu 2 paturi, precum și 6 apartamente cu 2 camere și 1 apartament oficial cu 4 camere, pe terasă ; un bar de noapte cu 230 locuri ; spații de recepție (primire, hol, saloane, bar de zi) ; spații comerciale (artizanat, florărie, frizerie, coafură și agenție O.N.T.) ; grădină interioară ; garaj pentru cca. 40 mașini ; extinderea anexelor existente.

O sală pentru micul dejun, două saloane ale restaurantului, terasa și salonul de la etajul I ale hotelului existent cu o capacitate totală de peste 1 000 locuri vor completa complexul ce se va crea.

Toate camerele au prevăzute vestibule și grupuri sanitare complete (băi, lavoar și W.C.).

Ca finisaje sînt prevăzute : în camere, vestibul și culoar, mochetă ; în băi, gresie și faianță ; pereții, cu zugrăveli ; tîmplăria interioară, din panel furniruit cu paltin.

Camerele au prevăzute cîte un dulap de serviciu pentru curățatul pantofilor, spălatul rufăriei și călcatul pantalonilor, accesibil din vestibul și culoar ; un sistem de semnalizare electrică anunță atît depunerea cît și sosirea.

Structura de rezistență este din schelet de beton armat și planșee turnate monolit.

Încălzirea va fi centrală, prin tavane radiante, iar în bar și recepție, cu aer cald.

La grupurile sanitare comune se prevede un sistem pentru uscarea prosoapelor, înlăturarea aburirii oglinzii și aer cald uscat, pentru mîini.

Sînt prevăzute de asemenea sisteme electrice de semnalizare și apel care asigură toate serviciile solicitate de pasageri.

Pentru tratarea exterioară se va folosi placaj ceramic astfel încît să se obțină un ansamblu unitar.

Arh. I. RĂDĂCINĂ

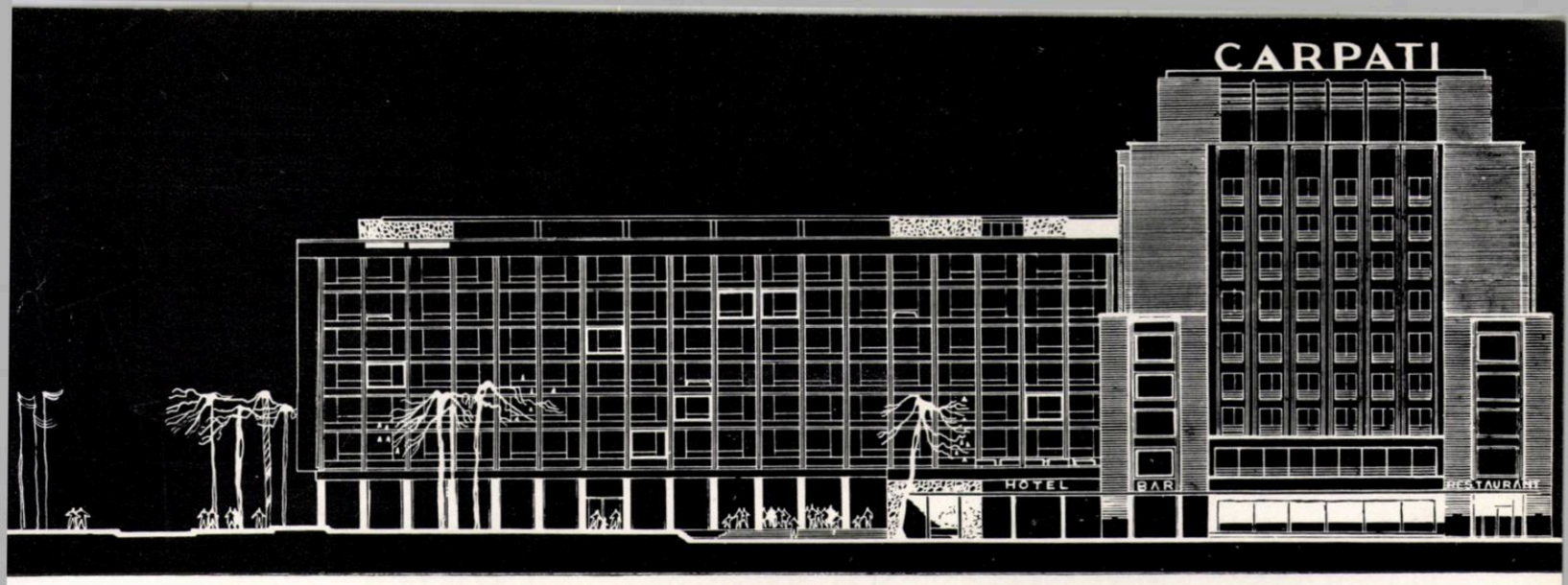

Fațada spre bd. Carpați

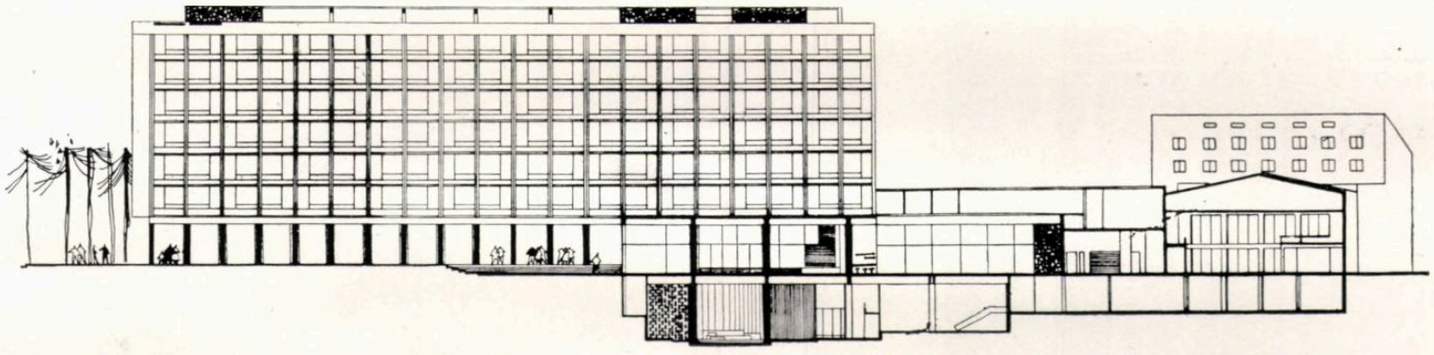

Secțiune longitudinală

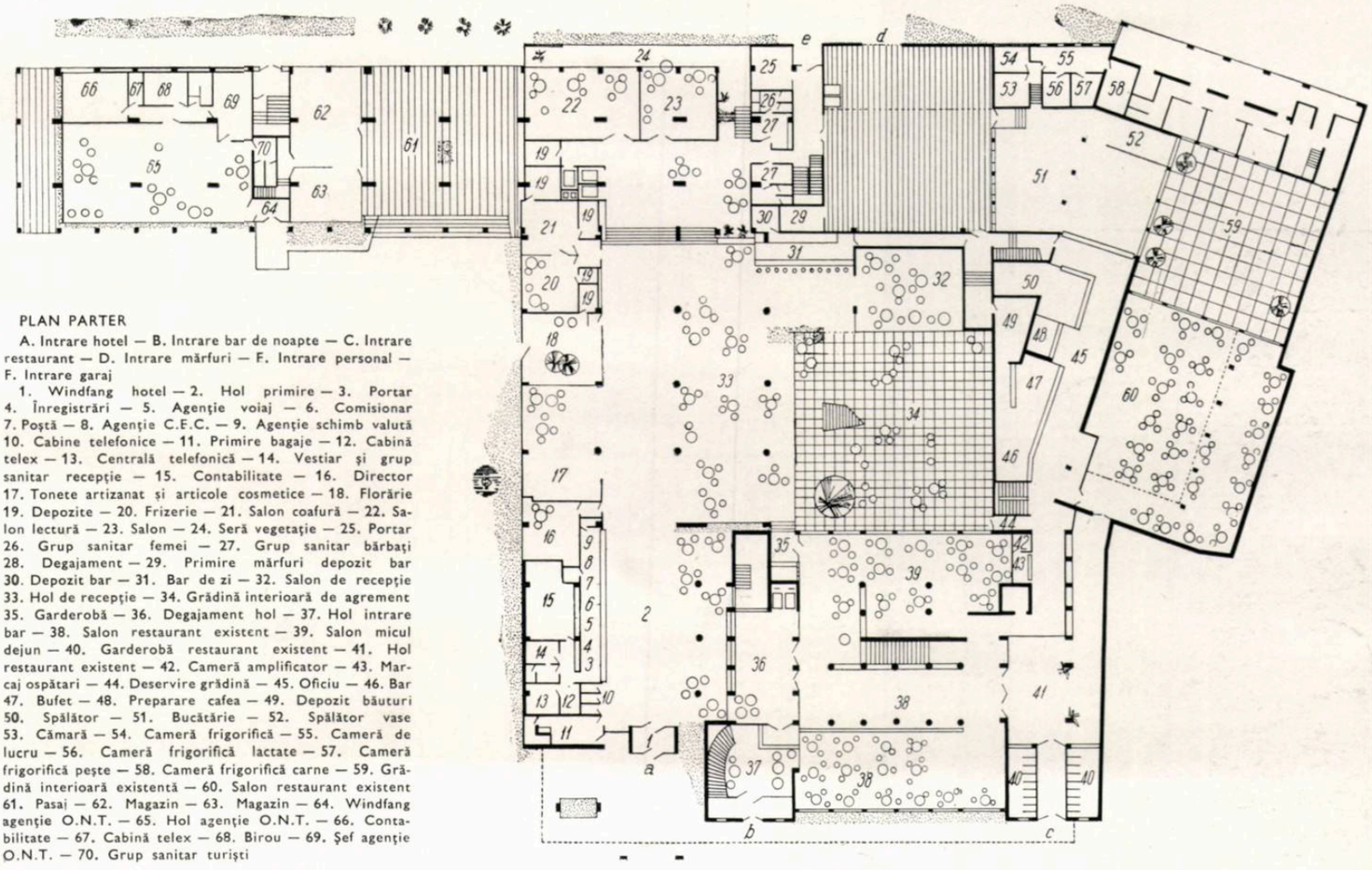

PLAN PARTER

A. Intrare hotel — B. Intrare bar de noapte — C. Intrare restaurant — D. Intrare mărfuri — F. Intrare personal — F. Intrare garaj

1. Windfang hotel — 2. Hol primire — 3. Portar 4. Înregistrări — 5. Agenție voiaj — 6. Comisionar 7. Poștă — 8. Agenție C.F.C. — 9. Agenție schimb valută 10. Cabine telefonice — 11. Primire bagaje — 12. Cabină telex — 13. Centrală telefonică — 14. Vestiar și grup sanitar recepție — 15. Contabilitate — 16. Director 17. Tonete artizanat și articole cosmetice — 18. Florărie 19. Depozite — 20. Frizerie — 21. Salon coafură — 22. Salon lectură — 23. Salon — 24. Seră vegetație — 25. Portar 26. Grup sanitar femei — 27. Grup sanitar bărbați 28. Degajament — 29. Primire mărfuri depozit bar 30. Depozit bar — 31. Bar de zi — 32. Salon de recepție 33. Hol de recepție — 34. Grădină interioară de agrement 35. Garderobă — 36. Degajament hol — 37. Hol intrare bar — 38. Salon restaurant existent — 39. Salon micul dejun — 40. Garderobă restaurant existent — 41. Hol restaurant existent — 42. Cameră amplificator — 43. Marcaj ospătari — 44. Deservire grădină — 45. Oficiu — 46. Bar 47. Bufet — 48. Preparare cafea — 49. Depozit băuturi 50. Spălător — 51. Bucătărie — 52. Spălător vase 53. Cămară — 54. Cameră frigorifică — 55. Cameră de lucru — 56. Cameră frigorifică lactate — 57. Cameră frigorifică pește — 58. Cameră frigorifică carne — 59. Grădină interioară existentă — 60. Salon restaurant existent 61. Pasaj — 62. Magazin — 63. Magazin — 64. Windfang agenție O.N.T. — 65. Hol agenție O.N.T. — 66. Contabilitate — 67. Cabină telex — 68. Birou — 69. Șef agenție O.N.T. — 70. Grup sanitar turiști

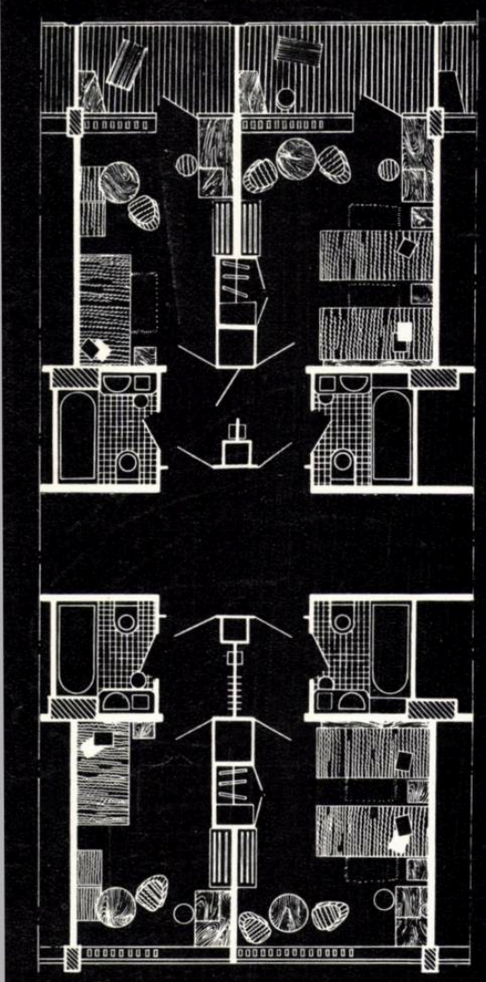

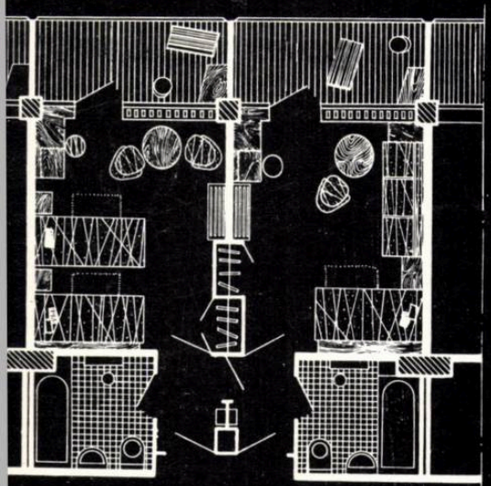

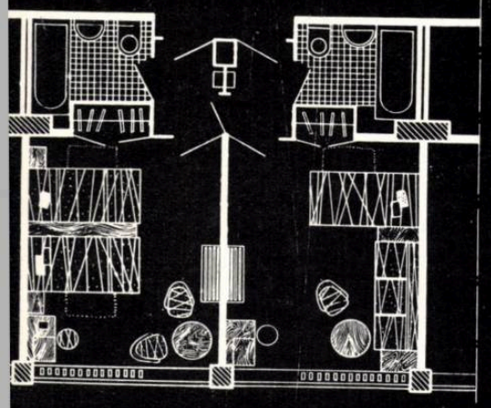

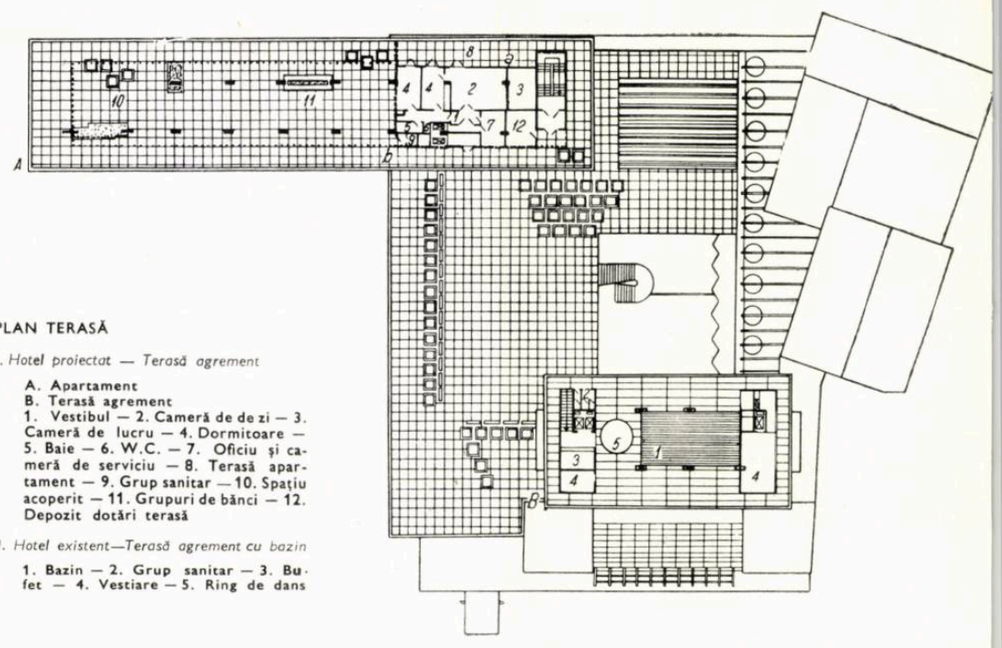

PLAN TERASĂ

I. Hotel proiectat — Terasă agrement

A. Apartament
B. Terasă agrement
1. Vestibul — 2. Cameră de de zi — 3. Cameră de lucru — 4. Dormitoare — 5. Baie — 6. W.C. — 7. Oficiu şi cameră de serviciu — 8. Terasă apartament — 9. Grup sanitar — 10. Spaţiu acoperit — 11. Grupuri de bănci — 12. Depozit dotări terasă

II. Hotel existent—Terasă agrement cu bazin

1. Bazin — 2. Grup sanitar — 3. Bufet — 4. Vestiare — 5. Ring de dans

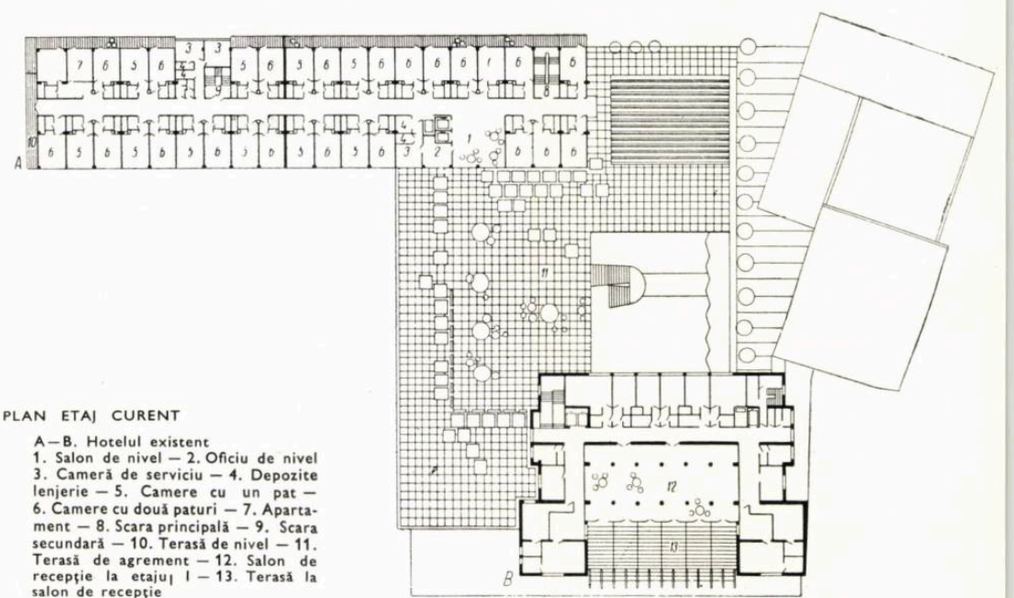

PLAN ETAJ CURENT

A—B. Hotelul existent
1. Salon de nivel — 2. Oficiu de nivel 3. Cameră de serviciu — 4. Depozite lenjerie — 5. Camere cu un pat — 6. Camere cu două paturi — 7. Apartament — 8. Scara principală — 9. Scara secundară — 10. Terasă de nivel — 11. Terasă de agrement — 12. Salon de recepţie la etajul I — 13. Terasă la salon de recepţie

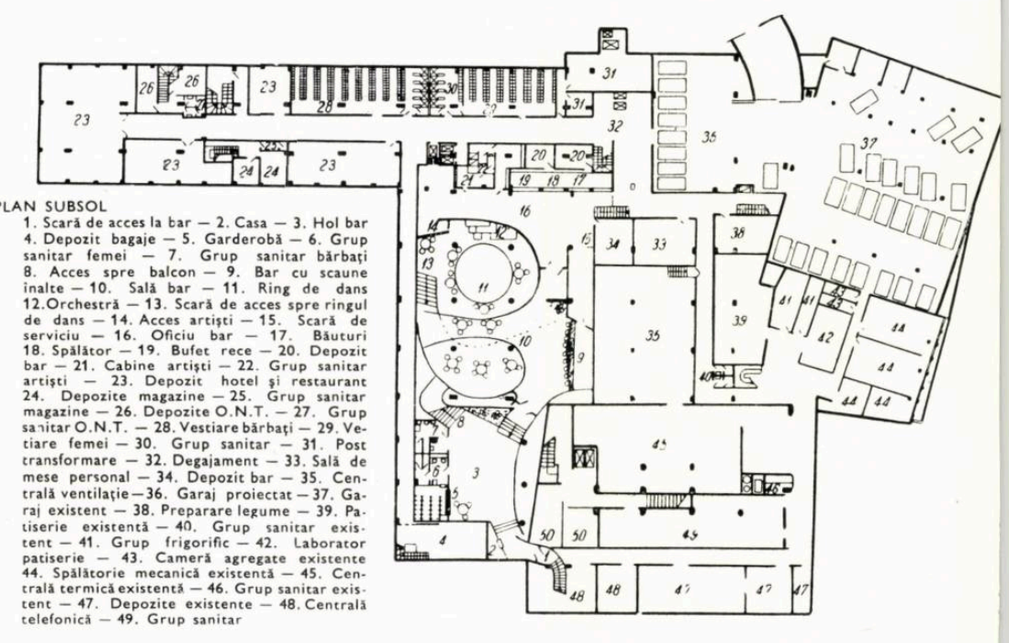

PLAN SUBSOL

1. Scară de acces la bar — 2. Casa — 3. Hol bar 4. Depozit bagaje — 5. Garderobă — 6. Grup sanitar femei — 7. Grup sanitar bărbaţi 8. Acces spre balcon — 9. Bar cu scaune inalte — 10. Sală bar — 11. Ring de dans 12. Orchestră — 13. Scară de acces spre ringul de dans — 14. Acces artişti — 15. Scară de serviciu — 16. Oficiu bar — 17. Băuturi 18. Spălător — 19. Bufet rece — 20. Depozit bar — 21. Cabine artişti — 22. Grup sanitar artişti — 23. Depozit hotel şi restaurant 24. Depozite magazine — 25. Grup sanitar magazine — 26. Depozite O.N.T. — 27. Grup sanitar O.N.T. — 28. Vestiare bărbaţi — 29. Vestiare femei — 30. Grup sanitar — 31. Post transformare — 32. Degajament — 33. Sală de mese personal — 34. Depozit bar — 35. Centrală ventilaţie—36. Garaj proiectat — 37. Garaj existent — 38. Preparare legume — 39. Patiserie existentă — 40. Grup sanitar existent — 41. Grup frigorific — 42. Laborator patiserie — 43. Cameră agregate existente 44. Spălătorie mecanică existentă — 45. Centrală termică existentă — 46. Grup sanitar existent — 47. Depozite existente — 48. Centrală telefonică — 49. Grup sanitar

Arh. D. CRISTESCU

UNELE IDEI ȘI SUGESTII URBANISTICE

Activitatea în domeniul arhitecturii ocupă în cadrul procesului de transformare socialistă a orașului o poziție precumpănitoare, ca urmare a marelui volum de investiții pentru locuințe prevăzute a fi realizate prin planul de perspectivă. Această activitate nu poate fi considerată ca rezolvată atîta timp cît ea se limitează la spațiul de locuit și nu se raportează la întreg procesul de locuire urbană socialistă. Un întreg sistem de dotări și amenajări de interes obștesc cu caracter preponderent social sînt menite în viitor să satisfacă necesitățile mereu crescînde și variate ale nivelului de trai al oamenilor muncii.

Iată de ce am considerat că abordarea principială, în actualul stadiu de dezvoltare socialistă a orașului Brașov, a unor propuneri legate direct de viața și interesele orașului ar putea fi utilă și interesantă.

În cele ce urmează voi exprima cîteva puncte de vedere personale în legătură cu posibilitățile actuale și viitoare de realizare a unor complexe și ansambluri arhitecturale la nivelul unei concepții urbane moderne și al unei tehnici avansate.

★

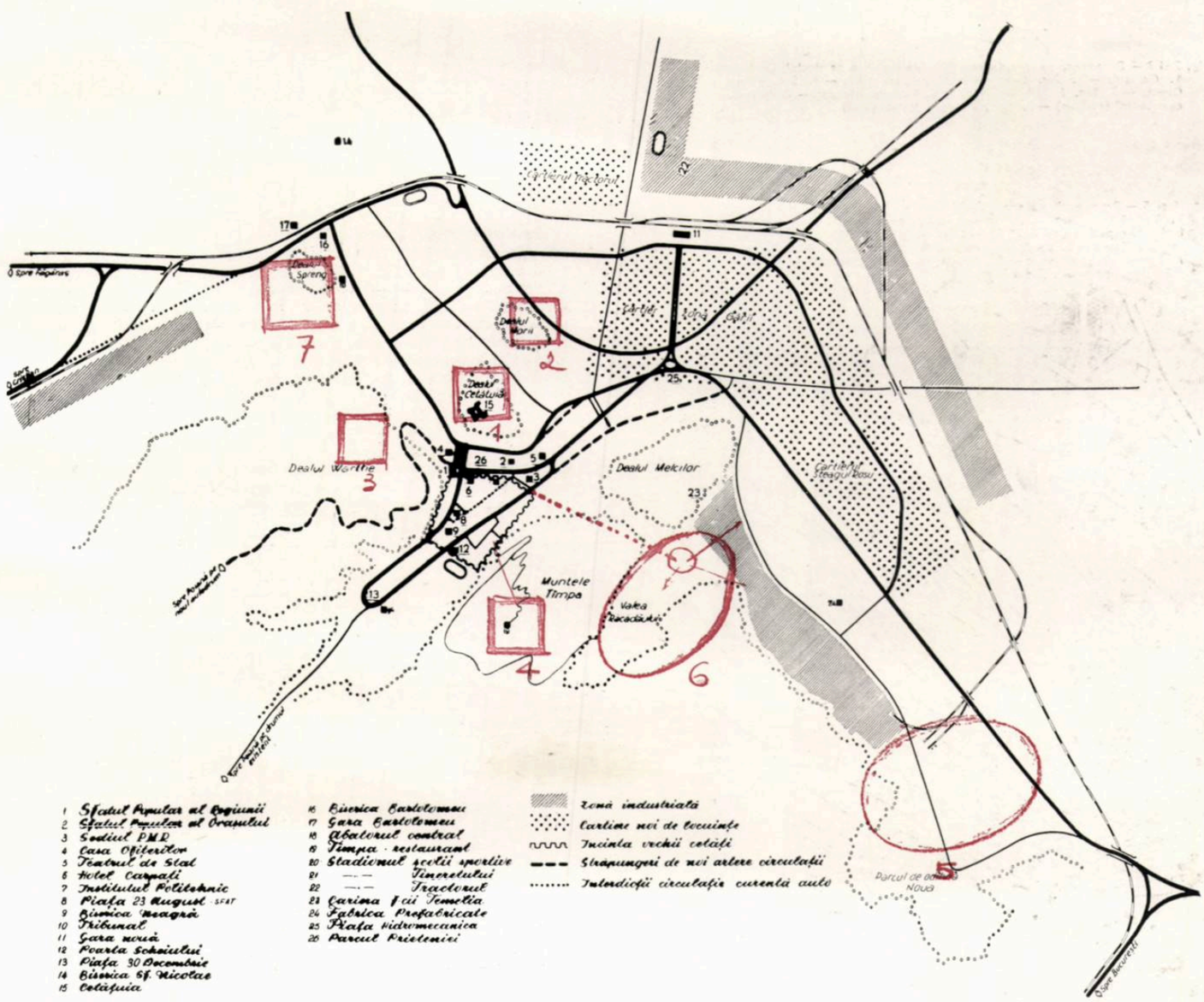

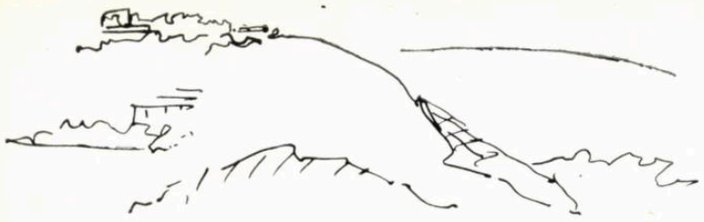

Fig. 1 — D. Silueta dealului Cetăţuia

Propunerea pentru realizarea *unui ansamblu de locuinţe pe Cetăţuia* (fig. 1, 2 şi 3) s-ar înscrie pe linia valorificării unor terenuri centrale ale oraşului care sînt improprii pentru construit. Configuraţia terenului determină o soluţionare urbanistică în care concepţia de masă arhitecturală perceptibilă face loc unei concepţii moderne, caracterizată printr-o suită de spaţii interioare şi exterioare. Cu toată aparenţa unei dezordini voite, elementele-tip se repetă după un ritm impus de configuraţia terenului şi de respectul pentru vegetaţia existentă.

Constructiv, se sugerează ca un şir de elemente spaţiale să se rezeme pe o platformă înclinată (diafragmă rigidă) formată dintr-o reţea de grinzi legate între ele.

Din punct de vedere plastic, jocul de volume, precum şi o policromie discretă ar imprima farmec întregului ansamblu, care ar mai putea fi îmbogăţit cu o terasă naturală formată din pinii existenţi şi cu un restaurant.

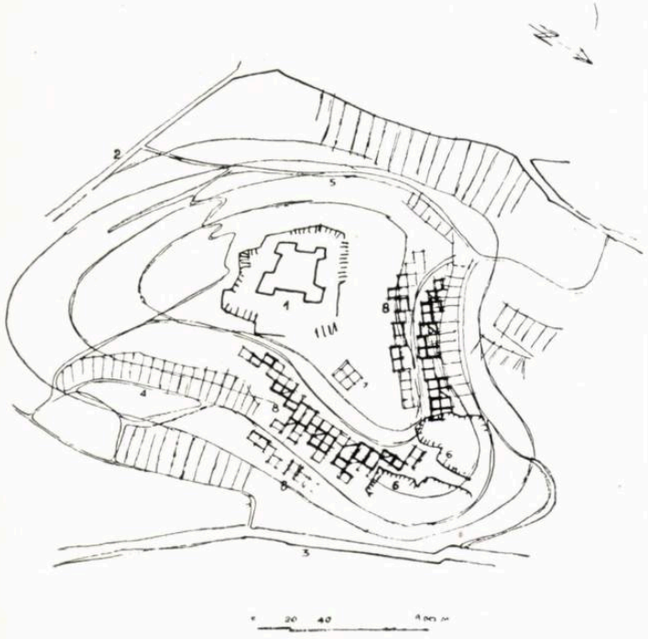

Fig. 2 şi 3 — Propunere pentru un ansamblu de locuinţe pe dealul Cetăţuia
1. Cetăţuia — 2. Str. Lungă — 3. Str. Cuza Vodă — 4. Str. Maior Cranţa — 5. Str. Mihail Eminescu — 6. Cariere părăsite — 7. Restaurant-terasă (propus) — 8. Unităţi de locuit (propuse)

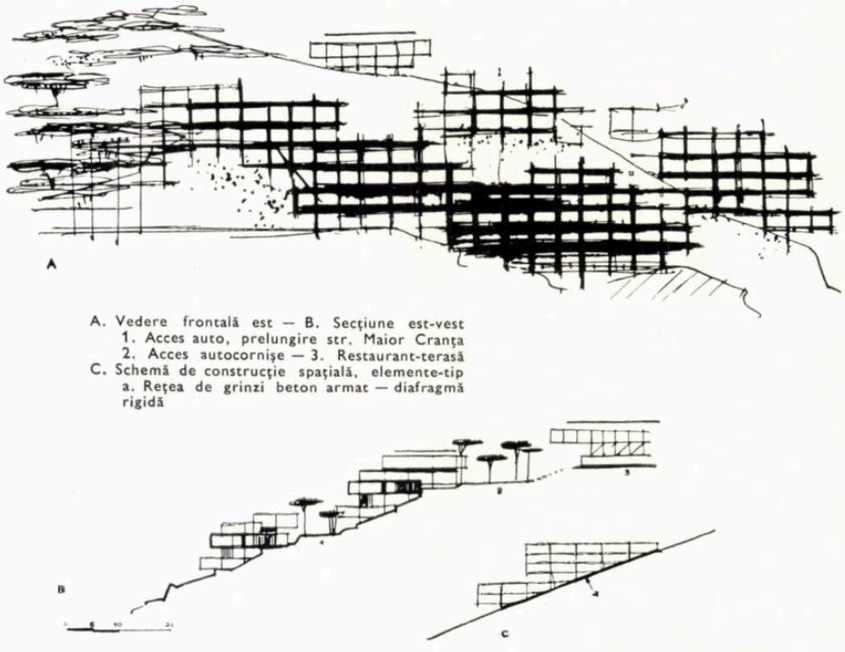

A. Vedere frontală est — B. Secţiune est-vest
1. Acces auto, prelungire str. Maior Cranţa
2. Acces autocorniţe — 3. Restaurant-terasă
C. Schemă de construcţie spaţială, elemente-tip
a. Reţea de grinzi beton armat — diafragmă rigidă

Fig. 4 şi 5 — Propuneri pentru valorificarea turistică a muntelui Tîmpa
1. Terasă-belvedere — 2. Ruinele cetăţii Braşov — 3. Escalator plan înclinat, capacitate zilnică 1 500—2 000 turişti; l = 650 m — 4. Restaurant pe Tîmpa — 5. Serpentine existente — 6. Aleea « Filimon Sîrbu » 7. Bastionul Ţesătorilor — 8 Stadionul Şcolii Sportive — 9. Piaţa « 23 August » — 10. Zidul vechii cetăţi

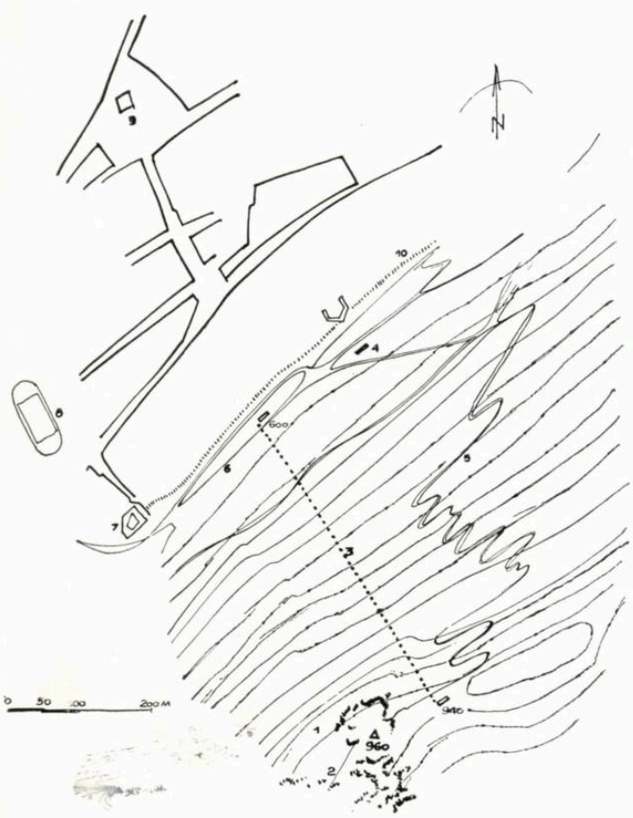

Pe linia dezvoltării funcţiunii turistice se poate situa propunerea pentru *valorificarea turistică a muntelui Tîmpa*, element caracteristic în peisajul oraşului Braşov (fig. 4,5).

Propunerea se referă la îmbunătăţirea şi mecanizarea accesului prin realizarea unui escalator pe plan înclinat cu cabine închise. De asemenea, se propune mărirea suprafeţei terasei-belvedere (astăzi cu totul insignifiantă), realizarea unei platforme pentru elicoptere (care apare necesară o dată cu stabilirea rutei aeriene pentru elicoptere între gara de călători — Tîmpa — Poiana Braşov), precum şi a unui restaurant cu 400 de locuri.

Suprafaţa plană de circa 1 000 m², considerată ca necesară, s-ar soluţiona printr-o structură tridimensională pe osatură metalică. Construcţia s-ar compune în ansamblul ei din cuburi suprapuse a căror înţepenire ar fi asigurată de cabluri în diagonală în trei planuri principale. Planşeele restaurantului şi platforma superioară se suspendă de barele orizontale. Delimitarea spaţiilor este în principiu independentă în planul structurii, tinzîndu-se astfel spre o flexibilitate integrală.

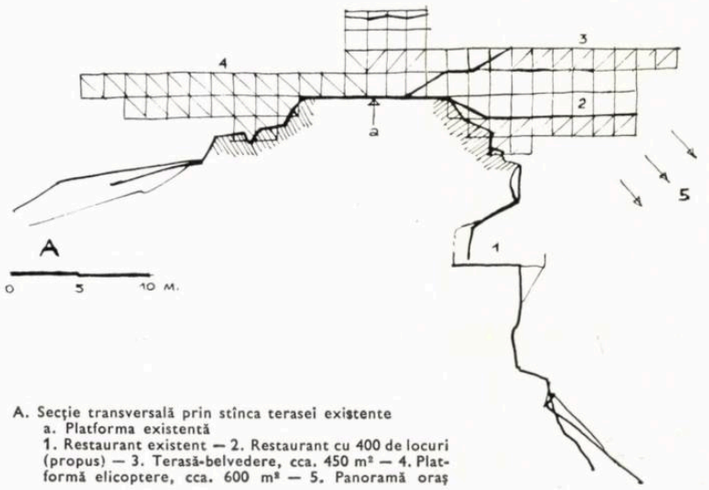

A. Secţie transversală prin stînca terasei existente
a. Platforma existentă
1. Restaurant existent — 2. Restaurant cu 400 de locuri (propus) — 3. Terasă-belvedere, cca. 450 m² — 4. Platformă elicoptere, cca. 600 m² — 5. Panoramă oraş

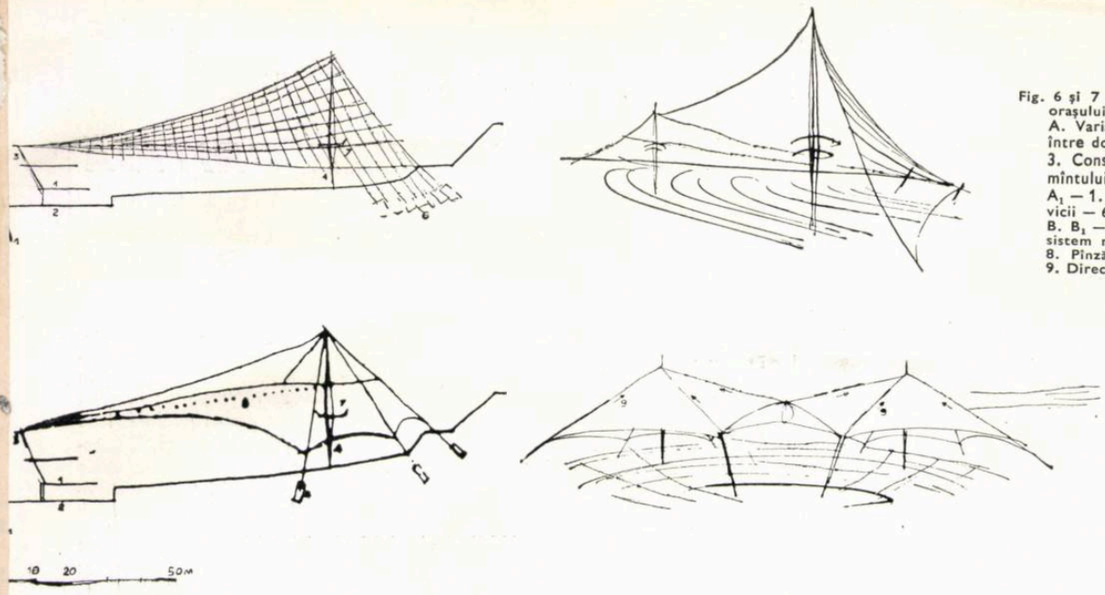

Fig. 6 şi 7 — Sugestii pentru un teatru în aer liber în centrul oraşului, capacitate 15 000 de locuri
A. Varianta cu acoperămînt din ţesătură plastică, preîntinsă între două axe verticale metalice
3. Console beton armat — 4. Catarge — 5. Limita acoperămîntului
A_1 — 1. Scenă cca. 500 m² — 2. Fosă orchestră, vestiare, servicii — 6. Fundaţii cablu principal — 7. Nacelă reflectoare
B. B_1 — Varianta cu două umbrele din polietilenă întinse pe un sistem radial de cabluri în iurul a două axe verticale metalice
8. Pînză complimentară pentru colectarea apelor pluviale — 9. Direcţiile de înfăşurare a polietilenei

Pentru desfăşurarea activităţii cultural-artistice de masă în oraşul Braşov se propune amenajarea, în zona centrală « Warthe », a unui *teatru în aer liber* cu o capacitate pînă la 15 000 de spectatori (fig. 6, 7).

În afară de retuşurile ce se vor aduce pantei naturale a terenului, se impun amenajări de instalaţii de scenă, necesare spectacolelor de masă (amplasate subteran pe cca. 500 m²), din care să nu lipsească grupurile de vestiare, cîteva birouri, distribuţiile, camerele de control radio, iluminatul scenei, precum şi camerele de control în vederea îmbunătăţirii sunetului transmis prin difuzoare.

Condiţiile specifice de climat duc la soluţii de învelitori totale sau parţiale realizate prin structuri uşoare cu caracter sezonier. Astfel, în varianta A se sugerează o soluţie tip cort, dintr-un ţesut fin plastic preîntins între două axe verticale metalice. Legăturile ce se prevăd între ţesutul plastic, consolele din beton armat şi sol sînt înseşi ele elastice în scopul de a permite preluarea unei părţi importante a energiei transmise prin ţesutul întins, pe timp nefavorabil. În varianta B se sugerează o soluţie cu două umbrele uriaşe din polietilenă susţinute de două catarge pilon. Un sistem radial de cabluri ar permite o desfăşurare aproape instantanee a celor două umbrele. Complimentar, pentru timp de ploaie, o foaie cu curbură inversă urmează să colecteze apele pluviale.

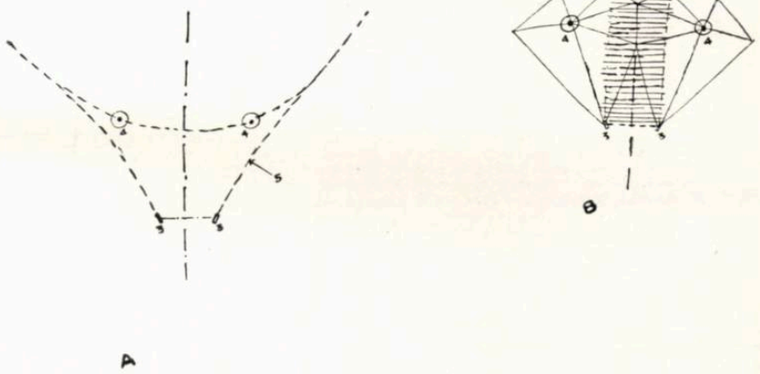

Una din funcţiunile importante ale oraşului Braşov este cea sportivă, cu caracter de masă şi performanţe.

În cele ce urmează se fac două propuneri privind realizarea *unui complex olimpic* în valea Răcădăului şi a *unei arene sportive* şi baze nautice la «Bartolomeu».

Complexul olimpic din valea Răcădăului (fig. 8, 9) ar cuprinde un mare stadion cu 50 000 de locuri, săli acoperite pentru diferite discipline, săli de antrenamente, velodrom, un palat al sporturilor, precum şi alte anexe. Un tunel realizat (cu concursu carierei de piatră « Temelia ») prin străpungerea Şeii Curmătura, în lungime de cca. 600 m, ar asigura o legătură directă a zonei vestice a oraşului, cu complexul olimpic şi cu zona sud-estică a oraşului. În funcţie de terminarea procesului de exploatare a carierei « Temelia », se vor stabili etapele de realizare a complexului sportiv. Pe locul actualei cariere, printr-o exploatare ordonată şi în terase, ar putea apare în viitor construcţii de noi locuinţe.

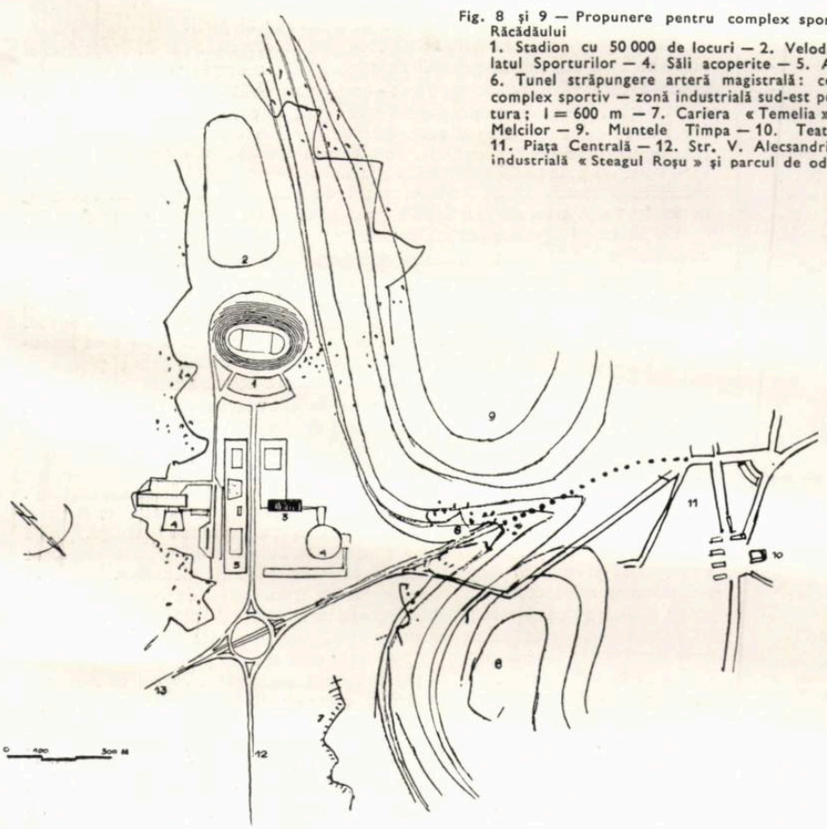

Fig. 8 şi 9 — Propunere pentru complex sportiv pe valea Răcădăului
1. Stadion cu 50 000 de locuri — 2. Velodrom — 3. Palatul Sporturilor — 4. Săli acoperite — 5. Antrenamente 6. Tunel străpungere arteră magistrală: centru oraş — complex sportiv — zonă industrială sud-est pe sub Curmătura; l = 600 m — 7. Cariera « Temelia » — 8. Dealul Melcilor — 9. Muntele Timpa — 10. Teatrul de Stat 11. Piaţa Centrală — 12. Str. V. Alecsandri — 13. Zona industrială « Steagul Roşu » şi parcul de odihnă « Noa »

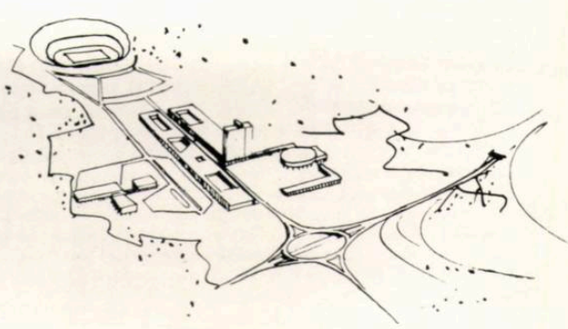

A. Secţiune schematică prin tribuna principală cu săpătură parţială şi umplutură
a. Circulaţie spectatori — b. Circulaţie sportivi — c. Pista stadionului
B. Ipoteză pentru un acoperămînt cu ferme din cablu de oţel preîntinse şi plăci de învelitoare ondulate translucide

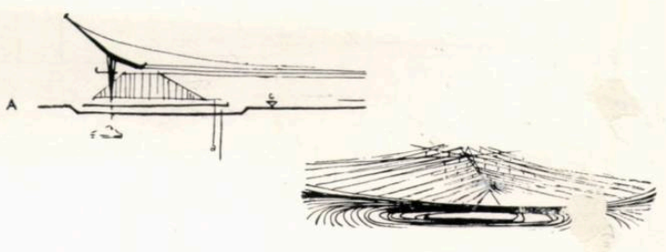

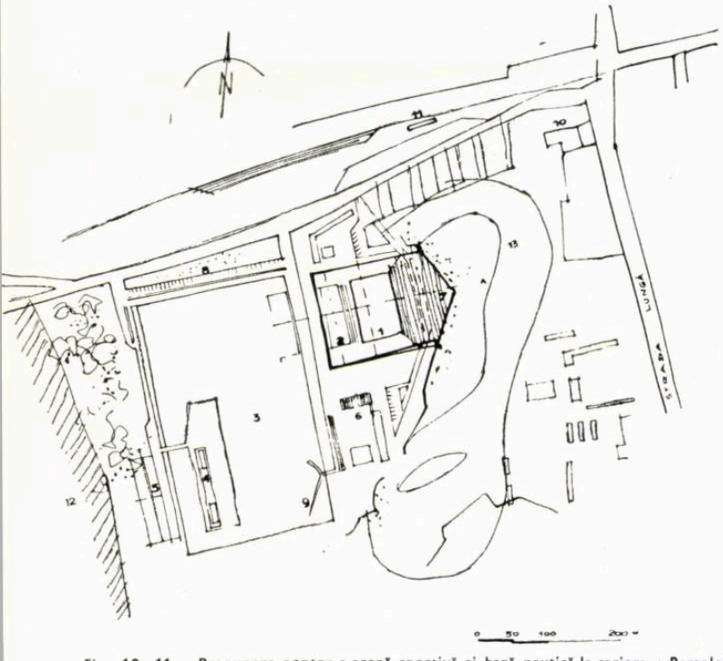

Fig. 10—11 — Propunere pentru o arenă sportivă şi bază nautică la cariera « Bartolomeu »
1. Arenă sportivă acoperită, cu 15 000 de locuri — 2. Piscină acoperită cu 3 000 de locuri — 3. Yachting-canotaj — 4. Cluburi nautice — 5. Terenuri sport — 6. Şcoala sportivă — 7. Cariera « Bartolomeu » — 8. Parcaj pentru 400 de turisme — 9. Debarcader — 10. Biserica Bartolomeu — 11. Gara Bartolomeu — 12. Zona depozite — 13. Dealul Spreng

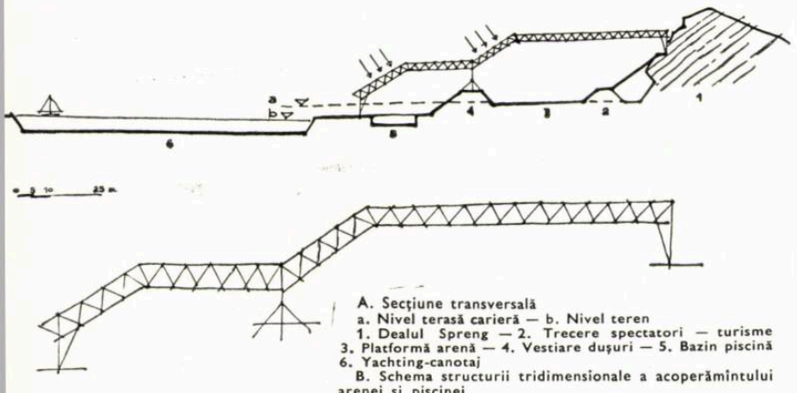

A. Secţiune transversală
a. Nivel terasă carieră — b. Nivel teren
1. Dealul Spreng — 2. Trecere spectatori — turisme 3. Platformă arenă — 4. Vestiare duşuri — 5. Bazin piscină 6. Yachting-canotaj
B. Schema structurii tridimensionale a acoperămîntului arenei şi piscinei

Cariera de piatră « Bartolomeu » (a cărei exploatare este pe terminate) are în momentul de faţă un aspect neplăcut şi distonant faţă de peisajul înconjurător. Ea oferă, totuşi, posibilităţi certe pentru amplasarea *unei baze sportive* cu arenă acoperită pentru cca. 15 000 de locuri, asamblată cu o piscină acoperită cu două bazine (fig. 10, 11). Arena ar asigura desfăşurarea unor competiţii sportive de atletism de sală, box, hochei şi patinaj artistic (pentru care ar fi necesară o instalaţie specială de refrigerare) etc.

Pentru acoperirea construcţiei se propune o soluţionare tridimensională (manieră de transmitere a eforturilor în materiale), care prin densitatea ei structurală s-ar preta acoperirii unor suprafeţe mari. Lumina de zi ar pătrunde în arenă şi piscină în zona planurilor înclinate prevăzută cu vitralii mobile escamotabile. Ansamblul ar fi completat cu o suprafaţă de apă de cca. 7 ha (pe locul unor vechi zone mlăştinoase şi neasanate) pentru sporturi nautice (yachting, canotaj) şi cu construcţii pentru cluburile nautice, terenuri de sport, zone verzi etc.

În prim plan panoramic al oraşului, dinspre magistrala C.F. şi Calea Bucureştilor, dealul Morii oferă o platformă supraînălţată, propice pentru construit şi indicată pentru realizarea unui ansamblu urban reprezentativ, de factura unui *centru universitar* (fig. 12). Frumuseţea peisajului, denivelările terenului, necesitatea unei flexibilităţi totale a construcţiilor sînt elemente determinante ale unui asemenea ansamblu urbanistic de prestigiu în oraşul Braşov.

Fig. 12 — Propunere pentru un centru universitar pe dealul Morii. Silueta ansamblului dinspre sud-vest: pavilioanele facultăţilor sînt grupate la centru; în dreapta este plasat pavilionul central al rectoratului

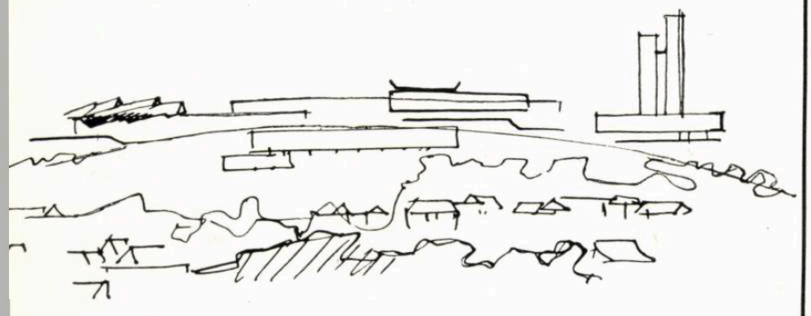

Arh. T. EVOLCEANU

PRIVIRE CRITICĂ

În zilele de 17—19 iunie 1961 a avut loc la Braşov plenara filiale Braşov a Uniunii Arhitecţilor din R.P.R. cu tema: « Sistematizarea microregiunii şi a oraşului Braşov » (vezi « Arhitectura R.P.R. » nr. 2/1961). În cadrul acestei plenare a fost discutată pe lîngă sistematizarea generală a oraşului şi problema restructurării zonei gării noi, pentru care se elaborase un detaliu de sistematizare de către ISCAS, prezentat plenarei o dată cu schiţa. De asemenea au suscitat vii discuţii în plenară şi problemele centrului oraşului şi ale sistematizării noilor cartiere de locuinţe: « Steagul roşu » şi « Tractorul ».

Începînd din toamna anului 1961 toate aceste probleme au intrat în studiu la D.S.A.P.C. — Braşov.

În paginile ce urmează sînt prezentate cinci proiecte de sistematizare întocmite de această organizaţie de proiectare. Patru din aceste proiecte: zona gării Braşov, bd. Carpaţi, microraionul « Steagul roşu » II B şi ansamblul « Tractorul » privesc zone şi ansambluri mari din oraş care au intrat în discuţiile ce au avut loc la plenara din iunie 1961.

În privirea critică asupra acestor proiecte a fost examinată şi situaţia lor faţă de propunerile şi observaţiile făcute la plenară. În general se poate constata că în toate cele patru proiecte au fost adoptate aceste propuneri şi observaţii; astfel, de exemplu, la sistematizarea zonei gării, trecerea rocadei la acelaşi nivel şi scăderea înălţimii blocurilor de-a lungul acestei rocade, la bd. Carpaţi schiţarea unei legături între elementele noi şi vechi din cadrul oraşului, iar la cele două ansambluri observaţiile generale făcute asupra schiţei.

Astfel, s-a putut dovedi utilitatea şi caracterul rodnic al plenarelor organizate de Uniunea Arhitecţilor privind problemele de sistematizare.

I. ZONA GĂRII BRAŞOV

Pe linia înnoirilor continue din anii puterii populare, vechiul cartier al gării Braşovului a căpătat o nouă înfăţişare, dezvoltîndu-se în acelaşi timp cu complexul feroviar un nou cartier al oraşului.

Noua aşezare a gării a eliberat în parte oraşul de servitutea de trecere a liniei principale. De asemenea a fost eliberată şi o suprafaţă destul de mare din teritoriul urban care a rămas la dispoziţia constructorilor oraşului. Realizarea legăturii noii gări cu reţeaua oraşului şi grija pentru soluţionarea estetică satisfăcătoare a accesului gară-oraş sînt elementele principale ale temei detaliului pentru sistematizarea zonei gării.

O examinare critică a propunerilor de sistematizare făcute de D.S.A.P.C.-Braşov pentru această zonă a oraşului nu poate fi despărţită de răspunsul la întrebările:

— cum a fost rezolvată circulaţia de toate felurile între oraş şi gară?

— care sînt propunerile făcute pentru a crea călătorilor sosiţi în Braşov o cît mai plăcută imagine a oraşului?

— cum se va organiza urbanistic noul cartier al gării?

Poziţia gării noi — în afara zonei construite a oraşului, dar în dreptul unei mediane care marchează punctul de sudură dintre oraşul vechi şi noul oraş socialist care se dezvoltă spre est — este favorabilă unei bune soluţionări a circulaţiei. În detaliu se propune legarea gării de oraş prin artera de rocadă, paralelă cu calea ferată spre vest, care devine colectoarea principală a cartierului «Steagul roşu» spre sud-est. Această arteră, cel puţin în primul ei tronson spre vest, s-a putut înfăptui imediat şi astfel s-a legat oraşul vechi cu gara prin intermediul străzii 13 Decembrie, arteră de penetraţie dinspre Sf. Petru şi, în acelaşi timp, arteră de legătură a oraşului cu uzina şi cartierul «Tractorul».

Cu toate că teoretic această arteră ar apare ca suficientă pentru legarea centrului principal de atracţie care este gara, de oraş, proiectanţii au socotit neapărat necesară crearea unei legături axiale, crearea unui bulevard al gării. Reţeaua de circulaţie majoră din zona gării se completează cu str. Ilie Pintilie, prelungită spre vest cu o stradă nouă, aşezată pe fostul traseu al căii ferate.

Din punct de vedere al circulaţiei, această reţea prezintă o serie de inconveniente, cele mai importante fiind: încărcarea pieţei «Strungul» şi pierderea fluenţei actuale a străzii Ilie Pintilie. La o cîntărire atentă a situaţiei se ajunge totuşi la concluzia că bulevardul gării este absolut necesar nu numai din punct de vedere al circulaţiei (căci este menit să dubleze şi să descarce fluxul prea mare al str. 13 Decembrie), ci şi din punct de vedere psihologic. Aici intrăm în domeniul celei de a doua întrebări: care sînt propunerile proiectanţilor menite a crea călătorilor sosiţi în Braşov o cît mai plăcută imagine a oraşului. Într-adevăr, sosind în oraş, călătorului îi place să se afle în faţa unei porţi deschise şi nu a unui zid care să-l silească să o ia la dreapta sau la stînga. Ţinînd seama de aceasta, proiectanţii s-au silit să dea bulevardului gării o amploare neobişnuită propunînd lărgimea de 84 m între fronturi. Considerăm însă că soluţionarea arhitectonică a bulevardului cu fronturi rigide reprezintă principala slăbiciune a proiectului. Prin crearea unor ziduri drepte de p+7 niveluri înălţime se stabileşte un ax de perspectivă puternic, care este însă susţinut doar de clădirea întinsă şi joasă a noii gări, care este în plus dezavantajată de faptul că se află la capătul unei perspective descendente. Faptul că blocurile de pe partea de est sînt mai depărtate de axa bulevardului decît cele de pe partea de vest, în scopul de a degaja vederea spre blocul înalt din colţul de sud-est al pieţei gării, nu îmbunătăţeşte din punct de vedere estetic soluţia.

Privind dinspre gară, punct de vedere încă mai important decît cel dinspre oraş, călătorul se află în faţa unei perspective ascendente ce se termină printr-o clădire «punct» cu multe etaje aşezată în piaţa «Strungul», care nici ea nu

ASUPRA UNOR NOI SISTEMATIZĂRI DIN REGIUNEA BRAȘOV

poate susține perspectiva de peste 1 km lungime ce se deschide de la gară. O frîngere sau chiar o decalare a traseului arterei ar aduce, desigur, o ameliorare a soluției din punct de vedere estetic și o ieșire din șablonul obișnuit al străzii coridor, chiar dacă acesta are amploarea unei esplanade.

Prin propunerea de așezare a blocurilor pe tronsonul de vest al arterei de rocadă este posibilă obținerea unei vederi deschise din piața gării spre munții ce străjuiesc orașul la sud. Deoarece amplasarea aici a blocurilor nu se poate evita, din cauza existenței în această parte a unui cartier dezvoltat haotic sub regimul trecut, ar fi poate indicată o verificare a înălțimii blocurilor.

Propunerile pentru sistematizarea pieței «Strungul», amplificată spre nord, nu au ținut seama de modul cum aceste clădiri se vor vedea de pe artera Ilie Pintilie, venind spre oraș. Printr-o justă așezare ar putea fi evitat aspectul eteroclit al acestei din urmă străzi, ordonat pe o parte și dezordonat pe cealaltă.

Din punct de vedere al organizării urbanistice a teritoriului, proiectul este mai reușit, microraionul de est fiind rezolvat în conformitate cu cele mai noi idei în această privință. Pentru microraionul de vest nu s-au făcut propuneri, socotindu-se desigur că amploarea fondului de locuințe existent va împiedica încă mult timp sistematizarea lui.

II. BULEVARDUL CARPAȚI

Vechea promenadă a Brașovului reprezintă un exemplu tipic de dezvoltare haotică, necontrolată, a orașelor în regimul trecut. Cu peste 100 de ani în urmă a fost dărîmat zidul vechii cetăți și în locul ei, după modelul apusean, au fost plantați arbori pentru crearea unei promenade. S-a construit apoi frontul de sud-vest al marelui spațiu rămas între oraș și pantele dealului Cetățuii. Mai tîrziu, a apărut clădirea administrației financiare (actualmente Sfatul Popular Orășenesc), clădirea poștei, a tribunalului și clădirea în care se află acum Sfatul Popular Regional. Puțin înainte de cel de al doilea război mondial a fost clădit hotelul «Carpați», cea mai înaltă clădire civilă a orașului, clădirea Palatului telefoanelor, precum și biserica și șirul de vile din partea de nord-est a spațiului liber. După ultimul război s-a terminat clădirea Casei Oficerilor, pe latura de nord-vest a pieței.

Toate aceste clădiri au «individualitatea» lor. Nici una nu seamănă cu cealaltă nici ca stil, nici măcar la culoare. Din fericire, plantația bogată cu arbori bătrîni a spațiului central a împiedicat pînă în anul trecut ca această înfățișare haotică să fie percepută.

Creșterea debitului de circulație și cerințele de parcaj mărite din fața hotelului «Carpați», precum și dorința de a se crea o arteră majoră, au dus însă în anul 1961 la suprimarea unui mare număr de arbori plantați în secolul trecut pe «promenadă». Abia după aceasta s-a văzut că ar fi fost posibilă și indicată păstrarea unei părți din plantație pentru a forma umbră parcajului creat în fața hotelului «Carpați».

Ideea de compoziție a noii piețe se bazează pe «umplerea golurilor». Astfel, pe latura de nord-vest a pieței se propune așezarea unor dotări menite să închidă perspectiva spre cartierele de locuit din această parte și spre clădirea A.R.L.U.S. Latura de sud-vest se propune a fi completată, spre strada Republicii, cu o clădire universitară, pe aceeași aliniere și lipită de clădirea Palatului telefoanelor. Pe aceeași latură se propune completarea clădirii hotelului «Carpați» și înlocuirea bisericii reformate, clădire fără valoare istorică. Pentru a forma un fel de gît de legătură între piața teatrului și spațiul central, se propune construirea unui șir de clădiri pe o aliniere convexă pornind de la actuala clădire a poștei.

În plan, soluționarea generală ar putea apare satisfăcătoare. Se uită însă prea des că arhitectura, ca și urbanismul, nu poate fi gîndită decît tridimensional. Pe de altă parte, urbanistic nu putem despărți ideea centrului de soluționarea problemei circulației.

Privit în acest fel, proiectul începe să-și dezvăluie unele slăbiciuni. Apare astfel o suprapunere supărătoare în partea de nord-vest, între clădirea Casei Oficerilor și dotarea orășenească propusă în spatele ei. De asemenea, din proiect mai reiese că așezarea unei clădiri noi, cu arhitectură nouă, lîngă cele două clădiri în stil clasic existente, (Sfatul Popular Orășenesc și Poșta) nu va putea aduce o liniștire a actualului aspect haotic. Va fi desigur preferabilă păstrarea actualului spațiu plantat care formează un «hiatus» plăcut între piața teatrului și piața centrală.

Venind de la est, dinspre piața Teatrului de Stat, prima clădire care apare privirilor în piață este o vilă precum și cîteva clădiri diverse, în continuare spre nord-vest. Prin demolarea acestor clădiri se ivește ocazia realizării în acest punct foarte vizibil, a unui edificiu care să dea accentul noului în acest centru al orașului.

Cu privire la soluționarea circulației trebuie să amintim că situația grea de astăzi — cînd tot traficul se scurge pe o latură a pieței centrale (str. N. Iorga) — se va ameliora prin măsurile urbanistice prilejuite de mutarea gării. Rămîne să se facă față traficului de trecere spre Poiana Brașovului care actualmente se face pe bulevardul Carpați. Desigur că multă vreme profilul transversal propus pentru această arteră va fi satisfăcător.

Exprimăm aici dezideratul ca prelungirea în linie dreaptă a str. 7 Noiembrie să nu prilejuiască distrugerea brutală a arborilor ce există astăzi în fața clădirii Casei Oficerilor. Este desigur posibilă rezolvarea problemei prin păstrarea unei părți a acestor arbori și eventuala mutare a altora. Este în orice caz recomandabilă păstrarea în jurul Casei Oficerilor a unei vegetații înalte, cît de bogate, pentru a reduce ieșirea din scara pieței a acestei clădiri.

III. MICRORAIONUL «STEAGUL ROȘU» II B

Această unitate de organizare orășenească face parte din noul cartier «Steagul roșu», situat în partea de est a orașului, între Calea Bucureștilor, calea ferată Dîrste—Brașov și Calea Zizinului (str. Breiner Bela).

Datorită situației acestui microraion în cadrul cartierului «Steagul roșu» și a căilor de circulație, proiectantul a avut de rezolvat o problemă destul de dificilă. Rețeaua de căi de deservire a cartierului a dus către o formă alungită a microraionului, alungire ce a fost încă accentuată de necesitatea depărtării locuințelor de calea de ocolire a orașului și de calea ferată.

Pe lîngă această dificultate majoră au apărut și altele de mai mică importanță:

— blocurile noi din partea de sud-vest a cartierului au o orientare generală sud-est—nord-vest, pe cînd cele ale ansamblului realizat în anul 1950, în partea de est a cartierului, sînt net orientate nord-sud;

— deservirea locuințelor din microraionul nou nu se poate face decît pe o alee carosabilă centrală, legarea la artera ocolitoare fiind exclusă, iar la cea mediană a cartierului fiind nerecomandabilă;

— cea mai mare parte a clădirilor de locuit se vor construi din panouri mari, după proiectul nr. 1013 ISCAS, care nu prevede decît blocuri cu 2 și 3 tronsoane. Desigur că acest lucru restrînge considerabil posibilitățile de creare a unei diversități de aspecte, prin jocul lungimilor și al modului de așezare.

Cu toate aceste dificultăți, proiectanții au reușit să rezolve în mare măsură satisfăcător problema pusă. Ei au pornit de la ideea mascării axului median de mișcare al cartierului, strada colectoare care, plecînd de la gară, traversează Calea Zizinului și leagă cartierul «Steagul roșu» cu uzinele ce poartă același nume. Începînd de la Calea Zizinului și pînă în dreptul centrului de cartier propus, magistrala este străjuită de blocuri așezate perpendicular pe direcția ei sau paralel cu această direcție. Această dispoziție, oarecum rigidă, culminează cu un bloc lung, cu 8 niveluri, ce formează latura de nord a pieței centrale a cartierului. De aici înainte, orientarea blocurilor se schimbă, ea devenind paralelă cu cea a blocurilor construite în anul 1950, cu care se învecinează.

O asemenea orientare o regăsim și la blocurile așezate în partea de nord a microraionului, de-a lungul Căii Zizinului, care în acest fel sînt așezate perpendicular pe alinierea acestei magistrale de penetrație.

Blocurile din interiorul microraionului, în parte cu 8 niveluri, sînt așezate pe direcția nord-vest—sud-est, formînd o susținere a arterei magistrale mediane a cartierului în porțiunea de la Calea Zizinului și pînă la ansamblul construit în 1950.

Ceea ce se poate critica în compoziția acestui ansamblu este, în primul rînd, o viziune lipsită de amploare a spațiilor interioare ale microraionului. În al doilea rînd, se evidențiază lipsa unei organizări pe bază de grupe de locuințe a microraionului, singurul mod de organizare care poate oferi un nivel de trai ridicat și confortul necesar locuitorilor. Lipsa unei astfel de organizări este suplinită, ce e drept, printr-o așezare judicioasă a punctelor comerciale și prin vecinătatea centrului cartierului. Se remarcă de asemenea o amplasare nejudicioasă, a locurilor de joc pentru copii.

Din punct de vedere al aspectului general al ansamblului, se reamintește monotonia de care s-a vorbit mai sus și care se datorește în mare măsură sortimentului restrîns de tipuri de blocuri ca și grupării lor monotone.

IV. ANSAMBLUL «TRACTORUL»

Completarea cartierului existent «Tractorul» cu noi blocuri de locuințe a fost determinată în parte de necesitatea de a se mări spațiul locuibil pentru muncitorii uzinei.

În cea mai mare măsură cauza adevărată a acestei completări pare însă să fie dorința de a se crea o compoziție arhitectonică acceptabilă către noua linie ferată, pe limita de sud a cartierului.

Acest deziderat apare limpede în felul de așezare a noilor blocuri, dispuse în primul rînd astfel încît să mascheze aspectul eteroclit al restului cartierului, realizat în epoci diferite. Dacă acesta a fost principalul scop urmărit, putem spune că el a fost atins. În curînd, din vagoanele ce vor trece pe aici ansambul se va desfășura plăcut, lipsit de monotonie și culminînd cu «punctul» înalt din colțul de sud-est al cartierului. Desigur însă că acest fel de a privi lucrurile este incomplet. Nu se vede limpede cum va fi deservit cartierul, a cărui populație s-a mărit prin construcția noilor blocuri cu încă 2 000 de locuitori. Cum se întregesc și se aduc mai aproape de locuințe spațiile comerciale ale cartierului, astăzi destul de reduse? Numai ținînd seama de rezolvarea tuturor acestor probleme, a asigurării cerințelor de tot felul și a confortului locuitorilor se pot obține soluții urbanistice juste și viabile pentru cartierele de locuit.

V. ANSAMBLUL «PARTIZANUL ROȘU»

Acest ansamblu reprezintă o soluție corectă a accesului într-una dintre întreprinderile importante ale Brașovului — fabrica de postav «Partizanul roșu».

Prin crearea alveolei din dreptul debușării străzii Suzana Pîrvulescu se produce în același timp o întrerupere în frontul, oarecum monoton, al bd. Lenin. Amplasarea unui cinematograf în acest punct creează în același timp condițiile unui punct de atracție care va anima mai mult mișcarea pe această stradă importantă a orașului.

Punctul mai slab al ansamblului este accesul la cinematograf, cam ascuns și cotit, aspect care nu va putea fi rezolvat printr-un simplu panou de prezentare a filmelor.

Specialistul în construcția și organizarea spațială a zonelor de locuințe și a orașului, nu trebuie să se preocupe numai de bunul trai material al locuitorilor în general. Fără îndoială, viața celor ce locuiesc în orașe, munca lor, trebuie să se desfășoare în cele mai bune condiții ; de asemenea, circulația locuitorilor și a mărfurilor în oraș urmează să se facă pe căile cele mai scurte și fără impedimente.

Dar toate acestea nu sînt suficiente pentru a crea un mediu satisfăcător de viață orășenească. Este absolut necesar ca acest mediu să fie satisfăcător și din punct de vedere estetic. Cercetătorii acestei probleme au ajuns la concluzia că, în timp, caracteristicile estetice pozitive și negative ale orașului, în total, și ale părților sale, în detaliu, influențează în mare măsură viața locuitorilor săi. După o primă impresie neplăcută datorită părților și detaliilor urîte dintr-un oraș, locuitorii lui se obișnuiesc cu ele și această primă impresie pare că se șterge. Dar ele continuă a exercita o influență negativă asupra spiritului locuitorilor. Fenomenul acesta este într-o oarecare măsură asemănător cu cel produs de un zgomot neplăcut și repetat cu care ne obișnuim, dar care cu timpul lucrează negativ asupra echilibrului nostru nervos.

Locuitorii unui oraș frumos sînt scutiți de o asemenea influență dăunătoare. Ei se bucură de acțiunea binefăcătoare și generatoare de optimism a frumosului în tot ceea ce îi înconjoară. Mîndria pentru un astfel de oraș se răsfrînge în entuziasmul cu care ei participă la întreținerea lui și la îmbunătățirea continuă a condițiilor de trai. Acesta este, pe lîngă economie și confort, al treilea țel ce trebuie urmărit în proiectarea și realizarea urbanistică.

Marele avînt constructiv din ultimii ani din țara noastră a contribuit, într-o măsură nemaiîntîlnită pînă acum, la schimbarea aspectului orașelor noastre, în multe cazuri în zonele lor centrale. În cea mai mare parte aceste schimbări pot fi considerate ca reușite certe. În unele cazuri însă latura estetică nu poate fi considerată ca satisfăcătoare. Credem că aceasta se datorează, printre altele, și lipsei de lucrări și chiar de articole de reviste, tratînd problemele de estetică a orașelor.

La înlăturarea acestei deficiențe va contribui desigur și lucrarea «*Probleme de estetica orașelor*» de Radu Laurian, recent apărută.

Autorul și-a propus să analizeze și să extindă problemele de estetică arhitecturală, la toate formele în care ele se manifestă în cadrul orașelor, bazîndu-se atît pe exemple din istoria universală a evoluției orașelor, cît și pe exemple din proiectele și realizările contemporane.

În prima parte a cărții sînt analizate noțiuni teoretice generale, iar în cea de a doua se urmărește o analiză estetică a orașului, atît în ansamblu cît și în elementele lui componente.

Exemplele pe care se sprijină ambele părți ale lucrării sînt grupate în funcție de problemele pe care le ridică și în funcție de similitudinea principiilor care au stat la baza creării lor, ținîndu-se seama numai în subsidiar de gruparea lor pe culturile care le-au dat naștere și pe înlănțuirea lor cronologică.

În același timp, autorul a urmărit o cît mai largă diversitate în alegerea exemplelor, încercînd totuși să nu piardă din vedere centrarea analizei pe exemple caracteristice. El ajunge la constatarea că există o serie de principii, reguli și procedee de compoziție valabil utilizate în țări diferite și în epoci diferite. Totodată observă că ideile estetice ale unei epoci, cu toată baza lor comună, diferă de la o țară la alta. Se desprinde din aceste observații faptul că urbanismul este strîns legat de viața economică, socială și culturală a țărilor și epocilor respective.

Un alt aspect — ce izvorăște din confruntarea pe probleme a exemplelor realizate în epoci și în țări diferite — este acela că aproape totdeauna noile realizări s-au bazat pe lecțiile oferite de trecut, pe moștenirea artistică, pe realizările anterioare. În cele mai multe cazuri s-a ținut seama de tradițiile care s-au dovedit valabile, de principiile care au dat naștere la opere de artă care s-au impus de-a lungul veacurilor. În cazul cînd au fost valorificate și organic, introducîndu-se în compoziție minunatele aspecte ale naturii, cînd s-a dat importanța cuvenită principiului construirii pe bază de ansambluri, cînd s-a urmărit exteriorizarea artistică a orașelor, prin silueta lor, cînd s-a realizat sinteza dintre arhitectură și mijloacele de expresie sculpturale și picturale, rezultatul a fost o operă urbanistică care s-a menținut în decursul timpurilor.

Cartea cuprinde un abundent material de exemple și comparații ce poate folosi cu prisosință celor ce se ocupă cu urbanismul. În acest sens consider că lucrarea este mai completă decît multe opere apărute în ultima jumătate de secol în acest domeniu. Nici Camillo Sitte în « Arta de a construi orașele », nici A. V. Bunin și M. G. Kruglova în « Arhitectura ansamblurilor orășenești » și în « Compoziția arhitecturală a orașelor», și nici lucrările mai recente ale lui Frederik Gibberd și F. Pogany nu prezintă o atît de bogată analiză a unui număr atît de mare de exemple legate de estetica orașelor.

Lucrarea are și meritul de a se înscrie printre puținele lucrări de teoria arhitecturii tipărite în ultimul timp la noi în țară. Ea va stimula, desigur, redactarea și a altor lucrări în acest domeniu, lucrări a căror apariție este așteptată de toți cei ce se ocupă cu arhitectura și proiectarea urbanistică.

Trebuie totuși remarcat că, autorul în tendința lui de a cuprinde cît mai mult material de exemplificare, punînd prin aceasta la dispoziția celor ce proiectează orașe sau părți de orașe cît mai multe imagini, a ajuns la o oarecare disproporție între materialul ilustrativ (cca. 500 figuri) și cel descriptiv și explicativ (cca. 120 pagini).

Materialul ilustrativ este prezentat cititorului în două feluri : figuri în text (în majoritate fotografii) și planșe afară din text, numerotate cu cifre romane și cuprinse în cinci grupuri. Această dispoziție îngreuiază oarecum citirea cărții. Să luăm, de pildă, din capitolul cel mai larg tratat al lucrării : « Piața », partea privind structura piețelor. Într-un singur aliniat sînt tratate, ce e drept foarte clar și succint, problemele reliefului, ale caracterului legăturii cu arterele principale și cu aspectele va'o oase ale naturii. Se dau nouă exemple. Pentru a înțelege bine despre ce este vorba cititorul trebuie să apeleze la materialul ilustrativ care, pentru exemplele respective, se află pe nouă planșe diferite, și la o vedere aflată pe o altă pagină. Se poate ușor deduce că din textul laconic nu poate să reiasă o explicare amplă a planșelor, iar cititorul este lăsat să se descurce singur.

Este desigur o formă superioară de prezentare a problemelor de estetică urbană. Se poate însă reproșa faptul că nu toți cititorii cărții sînt perfect inițiați în aceste probleme și că astfel majoritatea lor riscă să rămînă nelămuriți.

Poate că era necesară, la fiecare capitol, o reluare și o sintetizare a concluziilor pe exemple, punîndu-se în evidență, mai puternic, concluziile pe capitole. Una din metodele cele mai bune și mai sigure de a se întări o afirmație, într-o lucrare de asemenea natură, este sprijinirea ei atît pe exemple pozitive, cît și pe exemple negative. Asemenea exemple negative sînt însă foarte puține în lucrare și niciodată ele nu sînt de la noi din țară.

Aliniatul de încheiere al cărții reprezintă, într-adevăr, o concluzie. Foarte limpede se arată că : « în viitor nu ne vom limita la concepțiile cunoscute de amenajare a spațiului; cu siguranță că vor apărea altele noi, reflectînd necesități și posibilități noi. Acestea nu vor fi însă rodul întîmplării sau al capriciului, ci se vor sprijini pe anumite principii care să le asigure valabilitatea și viabilitatea. La restructurarea orașelor utilizarea unor concepții noi trebuie făcută cu multă atenție, pentru asigurarea încadrării lor armonioase în mediul arhitectural existent; trecerea de la o concepție la alta nu va fi făcută în mod discordant, ci utilizîndu-se forme de tranziție. În schimb, la realizarea orașelor noi pot fi utilizate cu mai mult curaj și concepții noi ».

Dar — subliniază autorul — în toate cazurile, la realizarea ansamblurilor se va urmări unitatea *compoziției*, se vor utiliza elementele *compoziției*, se vor respecta condițiile generale pe care trebuie să le îndeplinească o *compoziție*, se vor valorifica efectele plastice utilizate în *compoziție* (subliniere noastre T.E.).

Acest apel repetat, această aducere aminte constantă asupra importanței compoziției în ansamblul arhitectural, constituie în realitate fundamentarea lucrării. Ni se amintește pe tot parcursul ei că o operă de artă, fie ea chiar un ansamblu orășenesc, se naște nu numai din condițiile social-economice, din premizele funcționale și igienice și din mijloacele tehnice, ci trebuie să se sprijine și pe cunoașterea principiilor de compoziție, a procedeelor și a regulilor de compoziție.

Apariția lucrării « Probleme de estetica orașelor » poate fi considerată ca începutul promițător al unei serii de lucrări menite să servească de îndreptar și de îndrumare celor ce se ocupă cu proiectarea orașelor. Inițiativa autorului cărții trebuie să constituie un exemplu bun de urmat și de către alți autori.

Pe această linie, ar fi necesară apariția unor lucrări cu caracter de utilizare practică în munca curentă de proiectare ; în aceste lucrări s-ar putea arăta, de exemplu, cum trebuie compus un ansamblu de locuințe, cum trebuie conduse drumurile, cum trebuie tratate plantațiile ; și în același timp cum nu trebuie să se facă, totul pe exemple reale.

Arh. T. EVOLCEANU

1) Radu Laurian, « Probleme de estetica orașelor », Editura Tehnică, București, 1962, 255 pag., 181 fig., XCII planșe.

LUCRĂRI DE RESTAURARE A MONUMENTELOR ISTORICE DIN REGIUNEA BRAȘOV

1

2

1 — Prejmer — Vedere generală a cetății
2 — Sibiu — Turnul Sfatului înainte de restaurare — Vedere
3 — Mediaș — Turnul Forkesch în curs de restaurare
4 — Sibiu — Construcții vechi în Piața «6 Martie» după restaurare — Vedere
5 — Prejmer — Vedere exterioară a zidului cetății

3

Regiunea Brașov cuprinde un mare număr de monumente reprezentative. Punerea lor în valoare prin restaurare este urmărită consecvent atît de Direcția Monumentelor Istorice din C.S.C.A.S. ca și de Sfatul Popular Regional.

În ultimii ani s-au întreprins numeroase lucrări dintre care unele urmăresc restaurarea integrală a unor obiective importante. Astfel, a fost restaurată Hala veche (casa Hirscher) din Brașov și s-a terminat prima etapă a restaurării cetății de la Prejmer.

Deschiderea acestui mare șantier în 1960 a fost dictată de starea avansată de degradare a cetății de la Prejmer, monument care, cu toate transformările utilitare care i s-au adus în sec. XVIII și XIX, a rămas una din cele mai importante cetăți țărănești din țara noastră. Concepția de restaurare a mers pe linia conservării și consolidării cetății, păstrîndu-se etapele succesive ale construcției. Lucrările se desfășoară în două etape. În prima fază s-a lucrat la zidul de incintă și la curțile interioare ale cetății. S-au executat lucrări de consolidare la zidurile groase de 4—6 m ale incintei, insistîndu-se mai ales la portiunea de nord-est, unde existau puternice crăpături și o pronunțată ieșire din verticală. A fost înlocuită lemnăria putredă la șarpante, planșee, balcoane, scări etc. Al doilea zid de incintă (Zwinger-ul) a fost degajat și pus în valoare. Turnurile căzute n-au fost refăcute, lipsind datele documentare: au fost consolidate ruinele. O serie de construcții mai noi adosate zidului de incintă au fost demolate pentru punerea în valoare a întregului complex.

Etapa a II-a a lucrărilor de la Prejmer prevede restaurarea bisericii cisterciene din secolul al XIII-lea din incinta cetății.

În vara anului 1960 s-au executat lucrări la zidurile cetății Brașov, latura de sub Tîmpa. Consolidarea Bastionului Postăvarilor de pe această latură a ridicat numeroase dificultăți tehnice din cauza stării lui înaintate de degradare, fiind nevoie de executarea cîtorva rînduri de centuri de beton, plombări etc. Lucrarea a fost executată în condiții satisfăcătoare.

La complexul ruinelor cisterciene din secolul al XIII-lea de la Cîrța, Direcția Monumentelor Istorice a întreprins lucrări de cercetare arheologică și unele lucrări de consolidare.

S-a terminat restaurarea turnului Forkesch al cetății orașului Mediaș, distrus de un incendiu acum cîțiva ani, iar la Sibiu s-au executat lucrări de plombare la o parte din zidul de incintă al cetății din secolul al XVII-lea. Tot la Sibiu, Direcția Monumentelor Istorice a încheiat restaurarea Turnului Sfatului, care urmează a fi amenajat ca muzeu istoric de către muzeul Brukenthal. În piața mică (Piața 6 Martie) în același oraș, din inițiativa Sfatului Popular, s-a început restaurarea caselor medievale, punîndu-se în valoare porticele cu arcade ale parterului și refăcîndu-se toată decorația fațadelor. Punerea în valoare a vechilor construcții orășenești se face și la Brașov, însă mai timid decît la Sibiu. Aici s-a obținut ca diverși beneficiari care își amenajează magazine în acest gen de imobile, să revină la fațadele originale caracterizate prin goluri de dimensiuni reduse, expunerea în vitrine făcîndu-se în condițiile determinate de aspectul original al construcției.

Din fondurile de intervenții urgente s-au executat lucrări la cetățile țărănești din Agnita, Cristian, Brașov, Ilieni (raionul Sf. Gheorghe) și Alma între Vii (raionul Mediaș). Ansamblul lucrărilor de reparații a constat din: consolidări și completări de zidărie, refacerea învelitorilor și executarea de copertine la partea superioară a zidurilor, refacerea panourilor de zidărie ale incintei, acolo unde erau ieșite din verticală, plombări, țeseri, reparații la scări etc. S-au executat lucrări de protecție la biserica ortodoxă din Săsăuși, raionul Agnita, lovită de trăsnet, valoroasă pentru pictura ei țărănească de la începutul secolului al XIX-lea.

Toate lucrările au fost precedate de studii istorice și arheologice care au asigurat o bază documentară proiectelor, permițînd astfel executarea unor restaurări științifice.

Desigur, mai sînt multe de făcut în regiunea Brașov în domeniul restaurării monumentelor istorice. Sfatul Popular Regional va trebui să ia măsuri pentru paza și protejarea numeroaselor cetăți din regiune. Marele număr de turiști care le vizitează face necesară editarea unor pliante și broșuri privind principalele trăsături arhitectonice și istorice.

Rămîne încă deschisă problema folosirii corespunzătoare a multor castele de mare valoare artistică cum sînt, de pildă, cele de la Criș (raionul Sighișoara), Racoș (raionul Rupea), Buia (raionul Mediaș) și altele.

Direcția Monumentelor Istorice a pregătit documentația pentru restaurarea cetăților de la Făgăraș, Rupea și Cisnădioara, lucrări care urmează să fie începute în anii următori.

4

5

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR

MANIFESTĂRI LA CASA ARHITECTULUI

În ultimul trimestru al anului 1962 au avut loc la Casa Arhitectului din București următoarele manifestări:

CONFERINTE

10.X. — În încheierea vizitei pe care a făcut-o în țara noastră în cursul lunii spetembrie, delegația de arhitecți din R.D.G. — compusă din arh. Bruno Flierl, arh. Ernst Prögner și arh. Lothar Hahn — a prezentat o serie de diapozitive cu imagini din Berlin, Potsdam și Karl Marxstadt

30.X. — În ciclul « Probleme de materialism dialectic» conferențiar I. Rebedeu a ținut conferința: « Materialismul istoric ca știință».

13.XI. — În cadrul ciclului « Metode și soluții noi în proiectarea arhitecturală și urbanistică», prof. arh. Mircea Alifanti a vorbit despre: « Căutări în domeniul elaborării tipurilor de locuințe de masă».

20.XI. — În ciclul de conferințe « Probleme de materialism dialectic », conferențiar I. Rebedeu a vorbit despre: « Învățătura marxist-leninistă despre bază și suprastructură ».

4.XII. — Arhitecții Nona Florescu și Radu Ștefan Ionescu au ținut conferința cu tema «Impresii din deplasarea documentară efectuată în R. P. Ungară ».

11.XII. — Tot în ciclul de conferințe «Probleme de materialism dialectic », a avut loc conferința: « Învățătura marxist-leninistă despre stat », ținută de conferențiar I. Rebedeu.

18.XII. — În cadrul ciclului « Metode și soluții noi în proiectarea arhitecturală și urbanistică », în legătură cu problemele principale discutate la seminarul C.E.E. — O.N.U. de la Varșovia din anul 1961, dr. ec. Cirus Spiride și arh. Gh. Pavlu au vorbit despre « Aspecte privind dezvoltarea în perspectivă și sistematizarea regiunilor și orașelor din țările europene. »

ALTE MANIFESTĂRI

Prof. arh. Kurt Hemmerling din R.D.G. a vorbit în ziua de 15 octombrie în sala Casei Artiștilor din Capitală despre «Construcția modernă de teatre în R.D.G. ». Conferința a fost organizată de Asociația Oamenilor de Artă din Instituțiile Teatrale și Muzicale din R.P.R. cu sprijinul Uniunii Arhitecților din R.P.R.

★

La 31 octombrie 1962, conducerea U.A. a primit la Casa Arhitectului din Capitală un grup de compozitori din București care au vizitat noile construcții ale orașului. În cadrul discuției care a avut loc, arhitecții au răspuns întrebărilor puse de compozitori, dînd explicații asupra machetelor, planurilor și ilustrațiilor reprezentînd realizările și proiectele viitoarelor lucrări.

★

La 10 noiembrie a avut loc la Casa Arhitectului o reuniune tovărășească.

EXPOZIȚII

În luna decembrie, sala de expoziții a Casei Arhitectului din Capitală a găzduit expoziția « Fotografii realizate de arhitecții romîni în diversele deplasări de documentare efectuate în străinătate » și expoziția « Fotografii de arhitectură industrială și transporturi ».

DIN ACTIVITATEA FILIALEI U.A. – BRAȘOV

Pentru îndeplinirea rolului său în cadrul activității de creație, filiala, prin biroul ales, se preocupă de realizarea unor obiective privind:

— sprijinirea arhitecților în vederea îndeplinirii sarcinilor trasate prin Directivele Congresului al III-lea al P.M.R., privind planul de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1960—1965;

— ridicarea nivelului profesional, politic și ideologic al arhitecților și pregătirea tinerelor cadre de arhitecți, în vederea orientării lor spre sarcinile principale ale arhitecturii;

— stimularea emulației de creație, a schimbului de idei și a ridicării calității proiectării;

— întărirea prestigiului filialei și asigurarea rolului ei de organizație obștească profesională.

Formele de activitate inițiate și organizate de filială se referă la:

— discuții de creație asupra problemelor actuale de arhitectură și asupra unor realizări în domeniul sistematizării;

— conferințe, proiecții de diapozitive, precum și expuneri cu caracter documentar-ilustrativ;

— consfătuiri pe probleme comune cu comisiile locale de ingineri și tehnicieni, precum și acțiuni în colaborare cu S.R.S.C.;

— deplasări colective de studii, organizate pe plan local, schimburi de experiență cu filialele din țară, deplasări la diverse obiective importante din țară, deplasări documentare și de studii în străinătate, pe baza planului Uniunii Arhitecților;

— expoziții, concursuri, publicare de materiale în revista «Arhitectura R.P.R.», în presa locală, presa centrală și radio.

Din manifestările filialei U.A.-Brașov din ultimul timp sînt demne de amintit:

— discuțiile de creație în jurul problemelor privind microraionarea teritorială, insistîndu-se în primul rînd asupra teoriei moderne a cvartalelor de locuințe;

— discuțiile de creație în jurul problemelor de sistematizare a orașului Brașov;

— organizarea primei plenare a filialei care a dezbătut și supus unor discuții largi și competente tematica «Sistematizarea microregiunii și orașului Brașov»;

— organizarea la un nivel ridicat a unei expoziții de arhitectură și urbanism, expoziție vizitată de conducerea de partid și de stat, în frunte cu tov. Gheorghe Gheorghiu-Dej. Expoziția a primit aprecierea înalților oaspeți, precum și a publicului;

— organizarea de schimburi de experiență cu filialele U.A. din Cluj, Galați, Iași, Suceava, la care a participat un număr mare de arhitecți, membri și candidați ai filialei.

Filiala U.A.-Brașov a primit în ultimul timp vizita a numeroase delegații de arhitecți din U.R.S.S., R. S. Cehoslovacă, R. P. Chineză, R. D. Germană, R. P. Ungară, R. P. Bulgaria, R. P. Polonă, R. P. F. Iugoslavia, Franța.

De asemenea, prin sprijinul U.A., un număr mare de arhitecți, membri și candidați ai filialei, au avut posibilitatea să participe la deplasările documentare de studii organizate în U.R.S.S., R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă, R. P. Ungară și R. P. Bulgaria.

În prezent, filiala numără 42 de membri și candidați. Un număr de 7 tineri absolvenți ai Institutului de arhitectură «Ion Mincu», care au locul de muncă în orașul Brașov, nu îndeplinesc încă condițiile de a putea fi admiși în rîndurile filialei.

Făcînd o analiză critică a activității filialei se constată lipsuri în organizarea și desfășurarea unor forme de activitate. Astfel:

— nu a fost asigurată în suficientă măsură legătura filialei cu masa membrilor săi. În speță, nu s-a putut ține o legătură suficient de strînsă cu arhitecții dispersați în regiune și cu arhitecții încadrați în întreprinderi cu specific de bază definit de proiectare. Ca urmare, nu a existat pentru toți membrii filialei posibilitatea de a fi în centrul preocupărilor filialei și de a participa la toate formele de activitate ale filialei;

— nu au fost mobilizați toți membrii filialei în vederea îndeplinirii sarcinilor ce le reveneau prin planul de muncă al filialei;

— nu s-au ținut cu regularitate ședințele de lucru ale biroului filialei, parte din probleme fiind rezolvate în cadrul ședințelor plenare ale filialei;

— nu s-a soluționat definitiv decît în ultimul moment problema unui local propriu pentru sediu.

Prin înlăturarea acestor lipsuri, filiala va porni cu hotărîre în viitor la îmbunătățirea muncii de organizare și mobilizare a membrilor săi, la o îndrumare fermă a activității de creație, la sprijinirea cu cea mai mare tărie a pregătirii tinerelor cadre de arhitecți, la strîngerea relațiilor de colaborare cu oamenii de știință, inginerii, tehnicienii și artiștii plastici.

Filiala contează și în viitor pe conștiința și nivelul profesional, pe exigența și competența membrilor săi, care printr-un efort susținut se vor achita cu cinste de sarcinile de răspundere ce le revin în desăvîrșirea socialismului în patria noastră.

E 1689

SUMAR GENERAL PE ANUL 1962

NUMERE SPECIALE

— Unităţi comerciale (nr. 1)
— Urbanism (nr. 2)
— Construcţii industriale (nr. 3)
— Construcţii social-culturale (nr. 4)
— Construcţii sanitare (nr. 5)
— Regiunea Braşov (nr. 6)

EDITORIALE, ARTICOLE TEORETICE ŞI GENERALE

— EDITORIAL (nr. 1)
— UNITĂŢI COMERCIALE (prezentare nr. 1)
Gh. Teodoraşcu, arh. Al. Constantinescu
— PROBLEMELE ACTUALE ALE PROIECTĂRII ŞI REALIZĂRII UNITĂŢILOR COMERCIALE (nr. 1)
Prof. arh. G. Gusti
— INFLUENŢA NOILOR FORME COLECTIVE DE VIAŢĂ ASUPRA TRĂSĂTURILOR ORAŞULUI SOCIALIST (nr. 2)
Prof. arh. L. Adler
— SISTEMATIZAREA ZONELOR INDUSTRIALE, MIJLOC IMPORTANT PENTRU MĂRIREA EFICIENŢEI ECONOMICE A INVESTIŢIILOR (nr. 3)
Ing. E. Bodnar
— PROIECTAREA TRIDIMENSIONALĂ — METODĂ MODERNĂ DE ÎNTOCMIREA PROIECTELOR PENTRU INDUSTRIA CHIMICĂ (nr. 3)
Arh. S. Naftali
— FABRICAŢIE ŞI MONTAJ PE PALETĂ (nr. 3)
Arh. I. Mahler
— CONCEPŢII NOI ÎN PROIECTAREA HALELOR INDUSTRIALE (nr. 3)
Arh. A. Doicescu
— UNELE ASPECTE ALE ARHITECTURII CONSTRUCŢIILOR ENERGETICE (nr. 3)
Arh. H. Marcus
— UNELE PROBLEME ALE PROIECTĂRII CONSTRUCŢIILOR SANITARE (nr. 5)
Ing. V. Caraba
— REALIZĂRI ŞI PERSPECTIVE ALE CONSTRUCŢIEI ÎN REGIUNEA BRAŞOV (nr. 6)
Arh. E. Szigeti
— DEZVOLTAREA PROIECTĂRII DE ARHITECTURĂ ÎN REGIUNEA BRAŞOV (nr. 6)
Arh. T. Evolceanu
— PRIVIRE CRITICĂ ASUPRA UNOR NOI SISTEMATIZĂRI DIN REGIUNEA BRAŞOV (nr. 6)

URBANISM

Arh. M. Silianu
— PROBLEME ACTUALE ALE URBANISMULUI ÎN R.P.R. (nr. 2)
Arh. T. Evolceanu
— INDUSTRIALIZAREA CONSTRUCŢIILOR ŞI URBANISMUL (nr. 2)
Arh. D. Vernescu
— SISTEMATIZAREA SATELOR (nr. 2)
Arh. V. Sebestyen
— PROIECTAREA MICRORAIOANELOR (nr. 2)
Arh. R. Mănăilă
— DETALIU DE SISTEMATIZARE PENTRU UN ANSAMBLU DE LOCUINŢE LA PETROŞENI (nr. 2)
Arh. Rodica Petre
— TREI MICRORAIOANE LA HUNEDOARA (nr. 2)
Arh. V. Sebestyen
— CARTIERUL « ŢIGLINA I » — GALAŢI (nr. 2)
Arh. Şena Farb
— PIAŢA VICTORIEI DIN BAIA MARE (nr. 2)
Arh. A. Ghinescu
— DOUĂ DIN ANSAMBLURILE URBANISTICE REALIZATE ÎN CAPITALĂ (nr. 2)
Arh. C. Enache
— PRINCIPALELE PROBLEME ALE SISTEMATIZĂRII ZONEI INDUSTRIALE IAŞI (nr. 3)
Arh. A. Tomescu
— DETALIU DE SISTEMATIZARE A ZONEI GĂRII BRAŞOV (nr. 6)
Arh. D. Cristescu
— SISTEMATIZAREA ZONEI BD. CARPAŢI — BRAŞOV (nr. 6)
Arh. D. Cristescu, arh. R. Schiel
— ZONA DE LOCUINŢE « STEAGUL ROŞU » II B — BRAŞOV (nr. 6)
Arh. Virginica Fleşeriu
— ANSAMBLUL « PARTIZANUL ROŞU » — BRAŞOV (nr. 6)

LOCUINŢE

Arh. M. Dima
— ANSAMBLU DE LOCUINŢE PE BD. MAGHERU (nr. 4)
Arh. D. Cristescu
— ANSAMBLU DE LOCUINŢE ÎN CARTIERUL « TRACTORUL » — BRAŞOV (nr. 6)
Arh. Virginica Fleşeriu
— ANSAMBLUL DE LOCUINŢE « STEAGUL ROŞU » IV — BRAŞOV (nr. 6)

CONSTRUCŢII INDUSTRIALE

Arh. O. Popescu, ing. I. Naicu
— UNELE PROBLEME ALE CONSTRUCŢIEI INDUSTRIEI CHIMICE (nr. 3)
Arh. P. Mihalik, ing. I. Otescu
— REALIZĂRI ÎN DOMENIUL TIPIZĂRII ELEMENTELOR DE CONSTRUCŢII METALICE PENTRU HALE INDUSTRIALE (nr. 3)
Arh. D. Stănescu
— HALE INDUSTRIALE FĂRĂ LUMINATOARE PENTRU INDUSTRIA TEXTILĂ (nr. 3)
Ing. A. Mitroiu
— REŢELE DE STRUCTURI LA CLĂDIRILE DIN INDUSTRIA TEXTILĂ (nr. 3)
Arh. St. Gane
— CENTRALĂ TERMOELECTRICĂ CU TURBOSUFLANTE LA REŞIŢA (nr. 3)
Arh. I. Deşcu
— FABRICĂ DE AGLOMERARE LA HUNEDOARA (nr. 3)
* * *
— HALE DE UTILAJ GREU LA REŞIŢA (nr. 3)
Arh. I. Ionescu
— TĂBĂCĂRIA MINERALĂ « JILAVA » (nr. 3)
Arh. T. Georgescu
— NOI ÎNTREPRINDERI TEXTILE (nr. 3)
Arh. Th. Sassu ş.a.
— SOLUŢII CONSTRUCTIVE EFICIENTE (nr. 3)
Arh. Liliana Bărbulescu, arh. Elena Glück-Boitan
— FINISAJUL ŞI POLICROMIA ÎN INDUSTRIA ALIMENTARĂ (nr. 3)
Arh. Lucia Gheorghiţă
— FINISAJE CU MATERIALE NOI LA CONSTRUCŢIILE DIN INDUSTRIA CHIMICĂ (nr. 3)
Arh. Th. Săvulescu, arh. Fl. Ionescu
— NOUA GARĂ DE CĂLĂTORI A ORAŞULUI BRAŞOV (nr. 6)

CONSTRUCŢII SOCIAL-CULTURALE

Prof. arh. A. Damian, arh. Mircea Enescu
— PAVILIONUL EXPOZIŢIEI ECONOMIEI NAŢIONALE A R.P.R. (nr. 4)
Arh. L. Popovici
— MUZEUL DE ARTĂ ŞI SALA MICĂ A PALATULUI R.P.R. (nr. 4)
Arh. Marioara Salvanu ş.a.
— COMPLEX DE CĂMINE STUDENŢEŞTI LA CLUJ (nr. 4)
Arh. Marioara Salvanu
— CINEMATOGRAF CU 1 000 DE LOCURI ÎN PIAŢA « MIHAI VITEAZUL » — CLUJ (nr. 4)
Arh. Violeta Morariu
— CASA DE CULTURĂ DIN FĂGĂRAŞ (nr. 6)
Arh. A. Ereţian
— CINEMATOGRAF PANORAMIC LA BRAŞOV (nr. 6)

CONSTRUCŢII SANITARE

Arh. E. Machedon
— SPITAL GENERAL CU 430 DE PATURI ŞI POLICLINICĂ LA ONEŞTI (nr. 5)
Arh. Gh. Trifu
— SPITAL CU 700 DE PATURI ŞI POLICLINICĂ LA HUNEDOARA (nr. 5)
Arh. Mihai Enescu
— SPITAL CU 600 DE PATURI LA SUCEAVA (nr. 5)
Arh. Rodica Vrancu
— INSTITUT DE ONCOLOGIE LA CLUJ (nr. 5)

UNITĂȚI COMERCIALE

Arh. I. Șerban
— MAGAZINELE — IERI, AZI, MÎINE (nr. 1)
Ing. Al. Băilescu
— ILUMINATUL ARTIFICIAL AL MAGAZINELOR (nr. 1)
Arh. S. Harutunian
— COFETĂRIA-BRASERIE « UNION » (nr. 1)
Arh. D. Dîrzu
— CAFE-BAR « UNIC » (nr. 1)
Arh. P. Carp
— BARUL « CONTINENTAL » (nr. 1)
Arh. M. Dima
— AMENAJAREA RESTAURANTULUI « CIȘMIGIU » (nr. 1)
Arh. L. Garcia
— RESTAURANT CU AUTOSERVIRE ÎN PIAȚA SĂLII PALATULUI R.P.R. (nr. 1)
Arh. V. Nițulescu
— COFETĂRIA « SCALA » (nr. 1)
— COFETĂRIE ÎN PIAȚA GĂRII DE NORD (nr. 1)
Arh. V. Agent
— BRASERIE ÎN ANSAMBLUL CIRCULUI DE STAT (nr. 1)
Arh. P. Focșa
— MAGAZIN DE LACTATE, BRÎNZETURI ȘI MEZELURI (nr. 1)
Arh. R. Cosmatu
— MAGAZIN ALIMENTAR CU AUTOSERVIRE « UNIC » (nr. 1)
Arh. A. Tofan
— MAGAZIN ALIMENTAR CU AUTOSERVIRE « BITOLIA » (nr. 1)
Arh. A. Șerbescu
— MAGAZINUL « MODERN » CU AUTOSERVIRE (nr. 1)
Arh. Carmen Popescu
— MAGAZIN DE GALANTERIE PENTRU FEMEI PE BD. MAGHERU (nr. 1)
Arh. P. Focșa
— MAGAZIN GENERAL TEXTIL PE CALEA RAHOVEI (nr. 1)
Arh. Margareta Pinchis
— MAGAZIN DE ÎNCĂLȚĂMINTE PE STR. SCHITU MĂGUREANU (nr. 1)
Arh. J. Koffler
— UN MAGAZIN DE PREZENTARE A PRODUSELOR DIN MATERIAL PLASTIC (nr. 1)
Arh. Mihai Enescu
— MAGAZINUL DE PREZENTARE AL « FONDULUI PLASTIC » (nr. 1)
Arh. A. Köntza
— MAGAZINUL COPIILOR (nr. 1)
Arh. R. Ghelman
— MAGAZINUL DE MUZICĂ « MELODIA »
Arh. L. Medilanschi
— FARMACIE PE BD. MAGHERU (nr. 1)
Arh. G. Mularidis
— FARMACIE PE BD. DUCA (nr. 1)
Arh. Margareta Pinchis
— MAGAZIN DE OPTICĂ MEDICALĂ PE CALEA VICTORIEI (nr. 1)
Arh. V. Agent
— FLORĂRIE ÎN ANSAMBLUL CIRCULUI DE STAT (nr. 1)
Arh. Sofia Ungureanu
— FLORĂRIE ÎN PIAȚA « MIHAIL EMINESCU » (nr. 1)

PROIECTAREA-TIP

Arh. Th. Iconomu
— TIPIZAREA UNOR CONSTRUCȚII SOCIAL-CULTURALE: CASE DE CULTURĂ, CLUBURI, CĂMINE CULTURALE (nr. 4)
Arh. Mariana Bucur
— PROIECT-TIP PENTRU UN CINEMATOGRAF CU 500 DE LOCURI (nr. 4)
Arh. N. Petrașincu
— PROIECTE-TIP DE DISPENSARE DE CIRCUMSCRIPȚIE PENTRU MEDIUL URBAN ȘI RURAL (nr. 5)

STUDII

Arh. E. György
— STUDII PENTRU DEPOZITE TIPIZATE (nr. 3)
Arh. Elena Stoenescu
— STUDII PENTRU POLICLINICI-TIP ÎN MEDIUL URBAN (nr. 5)
— STUDIU PENTRU CABINETE DE CONSULTAȚII ȘI TRATAMENTE AMBULATORII (nr. 5)
— STUDII PENTRU SECȚII DE RADIOLOGIE (nr. 5)
Arh. A. Marcu
— STUDIU PENTRU UN SPITAL-TIP RAIONAL CU 300 DE PATURI (nr. 5)
Arh. R. Popa
— STUDII PENTRU SECȚII DE BALNEOFIZIOTERAPIE (nr. 5)
Arh. Mihai Enescu
— STUDII PENTRU LABORATOARE DE CERCETĂRI ȘI ANALIZE (nr. 5)
Arh. A. Marcu
— STUDII PENTRU SECȚIILE DE PEDIATRIE ȘI CONTAGIOȘI DIN SPITALELE GENERALE (nr. 5)
Arh. S. Coțifide
— STUDII PENTRU BLOCURI ALIMENTARE ÎN SPITALE (nr. 5)

* * *

— STUDII DE MOBILIER PENTRU SPITALE (nr. 5)
Arh. D. Cristescu
— UNELE IDEI ȘI SUGESTII URBANISTICE (nr. 6)

TEHNICO-EDILITARE

Ing. M. V. Vilag
— PROIECTAREA LUCRĂRILOR HIDROEDILITARE (nr. 2)
Ing. M. Popescu
— ALIMENTAREA CU ENERGIE ELECTRICĂ ȘI CĂLDURĂ (nr. 2)
Ing. V. H. Guțu
— CIRCULAȚIA, FACTOR IMPORTANT AL SOLUȚIEI DE SISTEMATIZARE (nr. 2)
Arh. Tr. Chițulescu, ing. V. Ralea
— UNELE PROBLEME ALE CIRCULAȚIEI LA ÎNCRUCIȘĂRI (nr. 2)
Ing. I. Ciubotaru
— PROBLEME DE SALUBRITATE ÎN ORAȘE (nr. 2)

MOBILIER

Arh. R. Voll
— MOBILIERUL NOILOR MAGAZINE (nr. 1)
Arh. Mihai Enescu
— EXPOZIȚIA DE MOBILĂ A MINISTERULUI ECONOMIEI FORESTIERE (nr. 1)

CONCURSURI

Arh. Tr. Chițulescu
— CONCURSUL PENTRU SISTEMATIZAREA CENTRULUI CULTURAL-ADMINISTRATIV AL ORAȘULUI TIMIȘOARA (nr. 4)

DISCUȚII

— DISCUȚIE DE CREAȚIE LA UNIUNEA ARHITECȚILOR DIN R.P.R. ASUPRA PROIECTĂRII MAGAZINELOR (nr. 1)
Arh. P. Mihalik
— DISCUȚII LA UNIUNEA ARHITECȚILOR ASUPRA « HALELOR UNIVERSALE » (nr. 3)
Arh. P. Bortnovski, arh. S. Bortnovski, arh. L. Ciulei
— STUDIU PENTRU O REZOLVARE CONTEMPORANĂ A TEATRULUI (nr. 5)

ÎNVĂȚĂMÎNT

Arh. Al. Budișteanu
— PREGĂTIREA CADRELOR DE URBANIȘTI ÎN INSTITUTUL DE ARHITECTURĂ « ION MINCU » (nr. 2)
Arh. Al. Ene
— STUDIUL ARHITECTURII INDUSTRIALE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL SUPERIOR (nr. 3)

MONUMENTE ISTORICE

— RESTAURĂRI LA MÎNĂSTIREA COZIA ȘI LA ANSAMBLUL RUPESTRU DE LA BASARABI (nr. 1)
— RESTAURAREA CASEI HIRSCHER DIN BRAȘOV, A BISERICII DE LEMN DIN PLOPIȘ ȘI A CETĂȚII ȚĂRĂNEȘTI DIN CÎLNIC (nr. 4)
— LUCRĂRI DE RESTAURARE LA CURTEA DOMNEASCĂ DIN TÎRGOVIȘTE (nr. 5)
— LUCRĂRI DE RESTAURARE A MONUMENTELOR ISTORICE DIN REGIUNEA BRAȘOV (nr. 6)

DE PESTE HOTARE

— NOTE (nr. 1)
Arh. Z. Solomon
— ZONE INDUSTRIALE ÎN REPUBLICA POPULARĂ POLONĂ (nr. 3)
Arh. Mircea Stancu
— CÎTEVA IMAGINI DE PE LITORALUL BULGAR (nr. 4)

RECENZII

Arh. T. Evolceanu
— AMPLASAREA ȘI PROIECTAREA INDUSTRIILOR de prof. arh. L. Adler, dr. ec. C. Spiride, arh. Tr. Chițulescu și arh. Z. Solomon (nr. 3)
— Arh. T. Evolceanu
— PROBLEME DE ESTETICA ORAȘELOR de arh. R. Laurian (nr. 5)
— NOTE (nr. 1)

BIBLIOGRAFIE

— UNITĂȚI COMERCIALE (nr. 1)
— URBANISM (nr. 2)
— CONSTRUCȚII INDUSTRIALE (nr. 3)
— CONSTRUCȚII SANITARE (nr. 5)

CRONICI

— DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. (nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6)
— INFORMAȚII DE LA U.I.A. (nr. 4)
— SIMPOZIONUL INTERNAȚIONAL DE LA WEIMAR ASUPRA « TIPIZĂRII CONSTRUCȚIILOR SANITARE » (nr. 5)
— DIN ACTIVITATEA FILIALEI U.A.-BRAȘOV (nr. 6)

MŰSZAKI KÖNYVTÁR ... 1883 ... ORSZÁGOS KÖZPONTI

RADIO RECEPTORUL

Fantezia CU PICUP

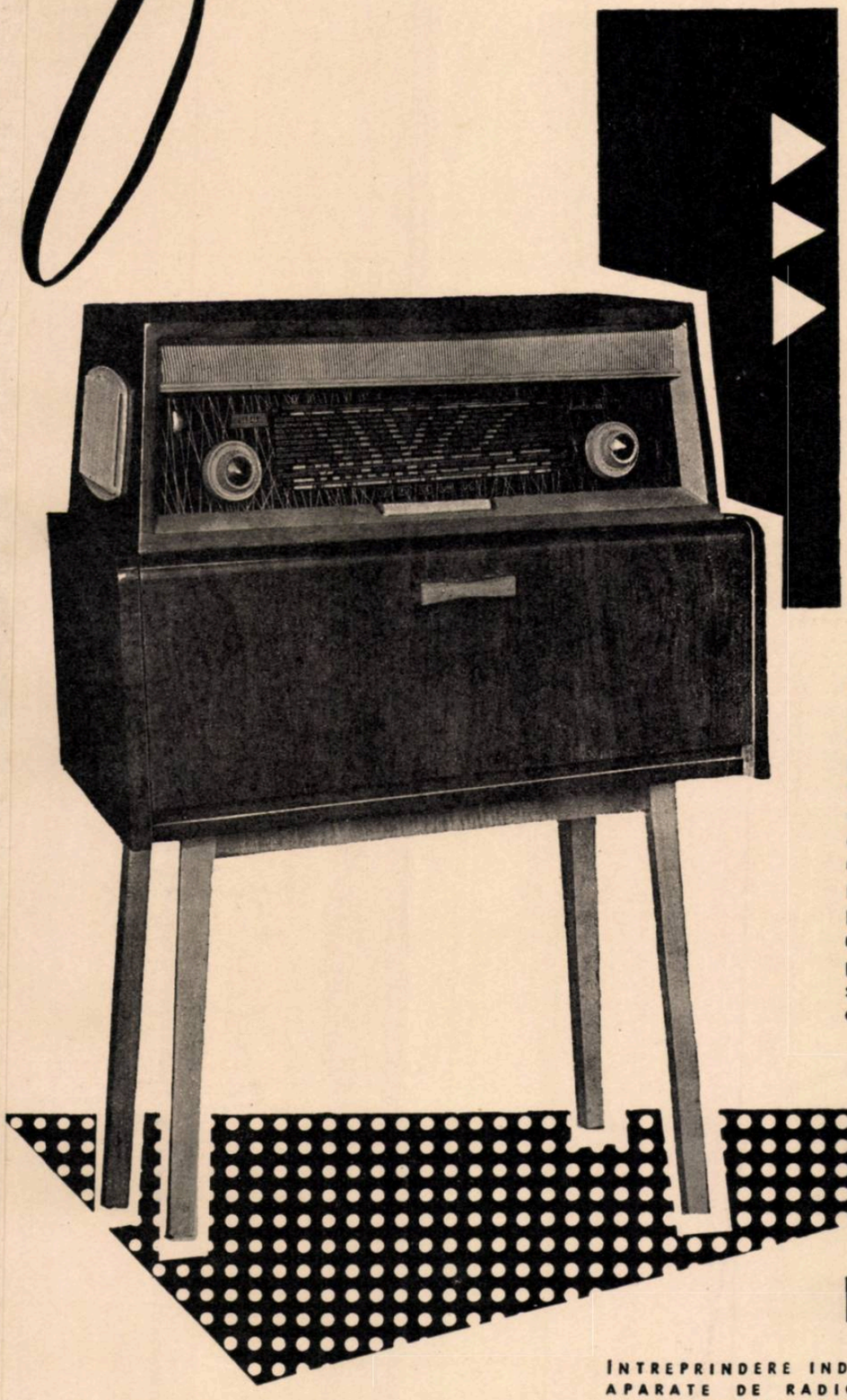

ORIGINALITATE

ELEGANŢĂ

EXCEPŢIONALE PERFORMANŢE ELECTRICE ŞI ACUSTICE

Radioreceptorul „Fantezia cu picup", ultima realizare a uzinelor „Electronica", este construit pentru 3 game de unde şi are 3 + 2 tuburi electronice; prevăzut cu indicator optic de acord şi reglaj de ton, echipat cu 2 difuzoare de 2,5 VA, noul radioreceptor este înzestrat în plus cu un picup cu 3 viteze, avînd doză cu cristal piezoelectric şi oprire automată. Noul radioreceptor „Fantezia cu picup" este prezentat într-o casetă cu linii moderne şi armonios îmbinate, ce creează o ambianţă plăcută oricărui interior.

Electronica

ÎNTREPRINDERE INDUSTRIALĂ DE STAT PENTRU PIESE, APARATE DE RADIO ŞI ELECTRONICĂ INDUSTRIALĂ
BUCUREŞTI, STRADA BAICULUI Nr. 82, RAIONUL 1 MAI
TELEFON 12.19.40 — 12.19.46 — 12.19.49

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BUCUREȘTI, RAION 30 DECEMBRIE, STRADA EPISCOPIEI Nr. 9
TELEFON: REDACȚIA — 13.98.80. ADMINISTRAȚIA — 16.49.14

Lei 15

I. P. 4. București